SERBSKE NOWINY

DŽENIK ZA SERBSKI LUD

„Serbske Nowiny" płaća měsačnje we wudawaŕni 1.15 hr., na pósće a pola dowěrnikow 1,51 hr. z wunošowanjom, do wukraja 2,15 hr. = 20,00 Kč. Wudawa a čišći Jan Cyž, dr. jur., w Budyšinje w Serbskim Domje. Telefon 2687

Za nawěštki, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały mm-rjadk 6 pj., za swójbne 5 pj., towaŕstwowe a hosćencaŕske 4 pjenježkow. Za reklamowy mm-rjadk płaći so 15 pj. Rabat po tarifje. Kóžde čo. płaći 10 pj.

Čisło (Nr.) 255 — Budyšin — Pjatk 1. novembra 1935 — Bautzen — Lětnik 94

Nowe rjadowanje němskeho wójska

W běhu měßaza oktobra ßu ßo we wójſku powſchitkowanje nowe woſnamjenjenja ſa wojeŕſke wotdźělenja ſawjedle. Měſto dotalnych pomjenowanjow po měſtach ßo regimenty, ßamoſtatne bataillony atd. ſaßo kaž prjedy ſ cżißlami woſnamjenichu. Sdobom je nowe rjadowanje němſkeho wójſka do mozy ſtupilo.

Tſjom ſkupinowym kommandam je dźeßacż generalnych kommandow podſtajenych. Tutym nowe diwiſije podſteja. Měſta ſtabow tutych diwiſijow ßu: Königsberg, Allenſtein, Elbing, Schcżecżin, Schwerin, Frankfurt nad Wódru, Magdeburg, Potsdam, Opole, Lěbniza, Ulm, Würzburg, Bielefeld, Münſter, Gießen, Hannover, Drježdźany, Lipſk, Kamjeniza, Mnichow, Regensburg, Nürnberg, Hamburg, Bremen. Staby kavalleriſtiſkich diwiſijow abo brigadow ſeſa w Potsdamje, Wrótßławju a Inſterburgu. Nimo tutych diwiſijow ßu tu tež hiſchcże panzerſzy wojazy, jich rosdźělenje pak hiſchcże njeje wěſte.

Nowa němska wójnska khorhoj 7. novembra

7. novembra 1935 rano we 8 hodźinach ßo prěni krócż nowa němſka wójnſka khorhoj pola wojeŕſkeje mozy ßwjatocżnje wupowěßnje. Pſchi tutej ßwjatecżnoſcżi ßo wukas wjednika a najwyſchſcheho roskaſowarja wojeŕſkeje mozy wojakam woſjewi. Po tym we wſchěch garniſonach wojeŕſkeje mozy rekrutojo, powſchitkowneje wojeŕſkeje powinnoſcże, kiž ßu 1. novembra do wojeŕſtwa ſaſtupili, pſchißahu ſkoža.

Němſki wójnſki miniſter a wyſchſchi roskaſowaŕ wojeŕſkeje mozy je poſtajił, ſo ßo ſjawnoſcżi k tutymaj ſarjadowanjomaj pſchiſtup dowoli.

Forma noweje němſkeje wójnſkeje khorhoje ßo 7. novembra woſjewi.

Wjednik je nowopomjenowaneju wupósłancow přijał

Wjednik a němſki kanzler je ſchtwórtk wupóßlanza irakſkeho kraleſtwa emira Zeid-el-Husſeina pſchijał. Tehorunja pſchija wón nowopomjenowaneho lotyſchſkeho wupóßlanza Gelminſa. Wobaj wupóßlanzaj ßwoje wobkrucżenſke pißmo wjednikej pſchepodaſchtaj.

Přeměnjenje we wjednistwje němskeho zwjazka za lětaŕski sport

Němſki wjednik lětaŕſkeho ſporta wyſchk Loerzer 1. novembra po kſchikaſu němſkeho miniſtra ſa lětaŕſtwo a wyſchſcheho roskaſowarja lětaŕſkeje brónje, generala lětarjow Göringa, ſe ßwojeho dotalneho ſaſtojnſtwa do němſkeho lětaŕſtwoweho miniſterſtwa pſcheſtupi, ſo by ßo na wyſchſchim měſtnje lětaŕſjeke brónje wužił. Sa jeho naßlědnika je ßo wyſchk Mahnke, dotal kommandeur khorhojniſkeje ſchule w Dubje, pomjenował.

Němska hospodaŕska kommisija w Tokiju

Sſrjedu je němſka hoſpodaŕſka kommißija do japanſkeho hłowneho měſta Tokia pſchijěła. Wona w twarjenju tamniſcheho němſkeho póßlanzſtwa bydli. Japanſke nowiny ßu němſku kommißiju ſ naſtawkami powitale a na wuſnam polěpſchenja wikowaŕſkich poczahow mjes Němſkej a Japanſkej pokaſale.

W. Churchill je wjednika skřiwdźił

Prjedawſchi jendźelſki miniſter W. Churchill je w cżaſopißu „Strand-Magazine" naſtawk woſjewił, w kotrymž wón na njeßłyſchane waſchnje nazionalſozialiſmus a jeho wjednika nadpaduje. **Cżaßopiß je ßo na to na njewěſty cżaß w Němſkej ſakaſał.** Němſkemu póßlanzej w Londonje je ßo porucżiło, ſo by na pſchißłuſchnym měſtnje **pſchecżiwo ſkſchiwdźazemu pißanju ßobuſtawa knježeŕſtwowej ſtrony najwótriſcho proteſtował.**

Ćežke wojowanje w Abesynskej

Wójnſki rosprawjeŕ němſkeje powěſcżeŕnje je pjecż dnjow pucżował, ſo by krajinu pſchi rězy Setitu wopytał, hdźež italſke wójſko pſchecżiwo Abeßynjanam ſteji. Wón ſ Aßmary w Eritrejſkej rosprawja, ſo ßu ßebi italſzy wojazy pſchi tamnej rězy ßwoje ſtejiſchcżo tak mutwarili, ſo ßo žadyn poſpyt abeßynſkich wojakow k pſchekrocżenju rěki njeby poradźił. Abeßynſzy wojazy ßu na tutym měſtnje hižo woſpjet nadběhi na Italcżanow ſpytali.

Woßebje ſaßakle je ßo 8. a 9. oktobra pola Oma Agara bliſko ſudanſkich mjeſow wojowało. Abeßynjenjo chzychu ßebi pſchekhad rěki Setita wunuſowacż, tola Italcżenjo jich wotraſychu a jim cżežko ſeſchkodźichu. Italcżenjo woſjewjeja, ſo ßu pſchi wotraženju njepſchecżela ßamo poměrnje mało ludźi ſhubili. Wot tuteho cżaßa ßo na tutym měſtnje bjes wjetſchich pſcheſtawkow ſ tſělbow a maſchinſkich tſělbow tſěla.

Sſwoje wuſpěſchne poſtupowanje pola Entiſchja maju Italcżenjo ſa ſtrategiſzy wažne. S nim je ßo jich fronta wurunała, abeßynſkim wojakam pak je ßo ſnjemóžniło, ſo ßo bliſko Aduwy a Adigrata ſahněſdźa. **Abeßynſzy wojazy ßu ſ dotal njeſnatej liczbu Makalle a wokolinu wobßadźili.** Na ſomaliſkej froncże ßo žiwiſcho wojuje. W Aßmarje ßo žiwje wo móžnoſcżi ſaſtajenja wojowanjow rěcżi, jeli ſo diplomatiſke jednanja wuſpěch lubja.

Abesynski kěžor chce so na frontu podać

Abeßynjenjo rosprawjeja, ſo ßu na połnóznej a na połodniſchej froncże ßylniſche hibanja italſkeho wójſka wobkedźbowali. Italcżenjo ßo pjecża ſ woßebitym khwatkom na nowe nadběhi pſchihotuja. **Abeßynſke wójſko je ßo někto tež nimale na wſchitkich poſtajenych měſtnach k wojowanju ſhromadźiło.** Na połodniſchej froncże italſzy wojeŕſzy lětarjo kraj wobhonjeja a tež bomby na abeßynſke wojeŕſke ſepjeraniſchcża mjetaju. Italſke wojowaŕſke wotdźělenja pſchi ßwojim poſtupowanju pjecża khětro pod njedoſtatkom wody cżerpja.

Pola abeßynſkeho kěžora wotmějje ßo pjecża 2. novembra poßlednje wulke pſchijimanje wopytowarjow. Kěžor ßo potom do hłowneho kwartěra naſtaji. Sſrjedu je karawana wjazy hacż tyßaz pſchekupzow ſ wulkimi pjenježnymi měchami pſches Addis Abebu pſchicżahnyła. Pſchekupzy kěžorej 200 000 tolef jako ßwój wójnſki wopor pſchinjeßechu.

Italska wójnska rozprawa

W 33. italſkej wójnſkej rosprawje ßo woſjewja, ſo ßu cżornokoſchlakojo 1. wójſkoweho korpſa 30. oktobra rano ſtudnjowu krajinu pſchi pucżu ſ Adaga Hamuſa do Makalle wobßadźili. Dotal ßu Italcżenjo 16 000 abeßynſkich njewólnikow wußwobodźili. — Na ſomaliſkej froncże ßu domoródni wojazy njedaloko Malkarie pſchecżiwo wobrónjenym abeßynſkim wotdźělenjam k dołhemu wjecżoru wot rěki Dawy poſtupowali. Njepſchecżel cżěkaſche a jědnacże morwych ſawoſtaji. Na italſkej ſtronje ßo tſjo domoródni wojazy morichu a dwaj ßo ſraniſchtaj. Lětarjo wſchudźe normalnje dźěłaju.

Italčenjo steja blizko Makalle

Dotalny abeßynſki ſaſtupjeŕ w Pariſu a pola Swjaſka ludow Takle Hawariate je do Addiſa Abeby dojěł. Hawariate běſche ßebi pſchał, nad wójſkowym korpſom roskaſowacż. Wón pak ßo na froncże njewužije. **Kěžor je jemu hižo woßebity nadawk porucżił, kiž pak ßo pjecża na Europu njepocżahuje. Hawariate tehodla abeßynſke hłowne měſto w bliżſchich dnjach hižo ſaßo wopuſchcżi.**

Kaž Abeßynjenjo woſjewjeja, ßu italſzy lětarjo na ogadenſkej froncże na měſto Ogalo bomby mjetali. **W Addiſu Abebje maju ſa móžne, ſo italſzy wojazy ſa krótki cżaß hacż k měſtu Makalle poſtupja.** Abeßynſkim wojakam pſched měſtom a w měſcże je ßo pjecża pſchikaſało, ſo maju tute ßwoje ſtejiſchcżo wopuſchcżicż. Abeßynſke ſakitaŕſke ſtejiſchcża cżahnu ßo po horach ſ połodnja Makalle pſchi rězy Gebe hacż k jeje wuliwej do rěki Takaſee a dale pſches Jelaku hacż do Aulſaſkich hór.

Italscy bombowi lětarjo 300 kilometrow před Addisom Abebu

Abeßynſke knježeŕſtwo je woſjewiło, ſo ßu italſke bombowe lětadła na měſto Debra Tabor k ranju wot Tanaſkeho jěſora, kiž je něhdźe 300 kilometrow wot Addiſa Abeby ſdalene, bomby mjetałe. To je Abeßynjanam wulke ſtaroſcże nacżiniło, dokelž lětadła ſ Debry Tabora hacż do Addiſa Abeby jenož hodźinu cżaßa k lecżenju trjebaju. Abeßynjenjo wocżakuja, ſo budźa Italcżenjo, hdyž bliže poſtupja, tež na Addis Abebu bomby mjetacż.

Abeßynſke wójſkowe wjedniſtwo chze Italcżanam po móžnoſcżi daloko do kraja puſchcżicż a hakle potom ßylniſcho pſchecżiwo nim wojowacż, hdyž budźa pucże ſa ſaſtaranje italſkeho wójſka dalſche a wobcżežniſche.

S italſkich powěſcżow je ſpóſnacż, **ſo italſzy wojazy hiſchcże njejßu hacż k abeßynſkim hłownym ſtejiſchcżam dóſchli.**

Wojowanje Italskeje přećiwo sankcijam

Pod dohladom faſchiſtiſkeje ſtrony ßo we wſchěch italſkich provinzach macżerje a wudowy wojakow poſtajichu, ſo bychu ſakitanje pſchecżiwo ſankzijam dom wot domu organiſowale.

Nowiny „Tevere" ßu wſchitkich Italcżanow raſnje napominale, ſo bychu ßebi nimo wobmjeſowanja pſchi wužiwanju mjaßa hiſchcże druhe wopory a wobmjeſowanja zyrobyn apołožile. Kóžde ranje, hdyž ſtanje, dyrbjał kóždy Italcżan wobmyßlicż, ſo chzedźa Jendźelcżenjo a Franzowſojo ſe ßwojimi ſwjaſkarjemi **„pſchecżelſzy njemóž Italſkeje wuſkutkowacż, ſo bychu ju ſ hańbu ke kapitulaziji nuſowali."**

Nowiny ſankzijowu wójnu wjele cżežſchu hacż wójnu Italſkeje pſchecżiwo Abeßynſkej mjenuja. Swjaſk ludow ßo pjecża pſchecżiwo měſchcżanam, žonam, ſtarym a khorym měri. Sſurowoſcż woblehnjenja Italſkeje nima žaneho mjena a njemóže tež jenož jendźelſke mjeno noſzycż. Nowiny woßebje žadaju, ſo Italcżenjo njeßmědźa žane twory wot krajow kupowacż, kiž chzedźa Italſku ſe ſankzijemi na kolenje nuſowacż. Naſtawk ſkóncżi ßo ſe ßłowami: **„Kóždy Italcżan by radſcho trawu jědł, hacż ſo by tajku hańbu ſnjeßł."**

700 milijonow frankow škody dla sankcijow w Francowskej

Wo wuſkutkowanju hoſpodaŕſkich ſankzijow, kiž někotle do mozy ſtupja, Pariżſke nowiny „Le Jour" pißaju, ſo je Franzowſka wot 1. januara hacż do 30. ſeptembra 1935 ſa 435 milijonow frankow tworow do Italſkeje wuwoſyła. Mjes nimi běſche ſa něhdźe 100 milijonow frankow rataŕſkich wupłodow. S Italſkeje dowoſyła je Franzowſka ſa 300 milijonow frankow tworow. Wikowaŕſtwo mjes Franzowſkej a Italſkej ſankzijow dla potajkim wjazy hacż 700 milijonow frankow ſhubi.

Brasiliska zmjerzłe mjaso do Italskeje podawa

Pſchi ßwojim wobaranju pſchecżiwo ſankzijam Italſka nochze ſaßadnje twory wot krajow kupowacż, kotrež ſankzije pſchecżiwo njej nałožuja. Twory, kotrež ßo ſe ſankzijemi njepotrjechja, chze Italſka jenož ſ wěſtym roslicżenjom kupowacż. Hdyž Jendźelſka wuhlo wjazy njepodawa, ßo Italſka nadźija, ſo ſ druhich krajow wjazy wuhla doſtanje. Kaž ßo ſ Roma powě, ma Italſka telko žita a zokora wěſteho, kelkož domjaze wobydleŕſtwo pſchetrjeba. Zokra je ßamo hiſchcże wjazy w kraju hacż wobydleŕſtwo trjeba.

Hdy Italſka ßebi njebudźiſche wjetſche požyżki ſmjerſkeho mjaßa ſ Ardentinſkeje a Braſilſkeje ſwěſcżiła, by někto hižo dyrbjała wótriſche naprawy ſa pſchetrjebanje mjaßa pſchewjeſcż. W Romje pak je ßo hakle w tutym tydźenju ſrěcżenje podpißało, ſo Braſilſka 33 000 tunow ſmjerſkeho mjaßa do Italſkeje póſcżele. Tutón kraj běſche ßo hižo w juniju tuteho lěta ſwjaſał, ſo 22 000 tunow ſmjerſkeho mjaßa póſcżele.

Přetworjenje čěskosłowakskeho knježeřstwa

Sſmjercź dotalneho cžěſkeho komorneho pſchedßydy Bradacža je nětkole k pſchetworjenju cžěſkeho knježeřſtwa dowjedła. Dotalny miniſterſki pſchedßyda Malypetr je komorne pſchedßydſtwo pſchewſał. Na jeho měſtno jako miniſterſki pſchedßyda je dotalny ratařſki miniſter dr. Hodža jako prěni Sſłowak na tutym měſtnje ſtupił. Ratařſke miniſterſtwo je jako radikalny ratař ſnaty cžěſki ratařſki wupóßłanz dr. Sadina pſchewſał.

Nowe španiske knježeřstwo

Schpaniſki ſtatny preſident je namjet finanzneho miniſtra Chapapiety, kiž dyrbjeſche nowe ſchpaniſke knježeřſtwo wutworicź, pſchijał. Do noweho knježeřſtwa ßłuſcheja ſcźěhowazy miniſtrojo: Miniſterſki pſchedßyda Chapapieta (njewotwißny), ſwonkowny miniſter Martinez de Valesco (ratař), juſtizny a dźěłowy miniſter Salmon (katolſka ludowa akzija), wójnſki miniſter Gil Robles (katolſka ludowa akzija), finanzny miniſter Chapapieta (njewotwißny), ſnutſkowny miniſter Pablo Blanco (radikalny), roſwucźeńſki miniſter Bardajl (radikalny), miniſter ſa ſjawne dźěła a wobkhad Lucia (katolſka ludowa akzija), miniſter ſa ratařſtwo, wikowařſtwo a pſchemyßlo Uſabiaga (radikalny).

Nowe knježeřſtwo ßo wot prjedawſcheho knježeřſtwa jenož mało roſeſnawa. Jenotliwe politiſke ſtrony ßo kaž dotal na knježeřſtwje wobdźěleja.

Sylny wobkhad tworow na St. Gotthardskej železnicy

S Teſſina w połodniſchej Schwajzařſkej ßo powě, ſo ßo wot někotrych dnjow wjele wjazy tworow pſches St. Gotthardſki tunnel do Italſkeje woſy. Pſchicźina tuteho ßylniſcheho woženja je, dokelž po 31. oktobru ſankzije pſcheczjiwo Italſkej do mozy ſtupja. Woženje tworow běſche w poßlednich dnjach tak ßylne, kaž to wot wotewrjenja Gotthardſkeje železnizy hiſchcźe ženje njeje było.

Francowscy stabowi officěrojo w Londonje

Diplomatiſki roſprawjeř Londonſkich nowin „Daily Telegraph" powě, ſo ßu ßrjedu wjedniſzy ſtabowi offizěrojo franzowſkeho wójnſkeho lódźſtwa, wójſka a wojerſkeho lětarſtwa do Londona pſchijěli. Woni mějachu ßo wobzebje ſ pſchihotami ſa bliżſchu konferenzu wójnſkich lódźſtwow, kotraž ßo hiſchcźe lětßa w Londonje ſeńdźe, ſaběracź.

Kral Jurij so 17. novembra do Grichiskeje wróći

Po poßlednim pſchewrócźe w Grichiſkej a ſ tym, ſo je miniſterſki pſchedßyda a regent Kondylis monarchiju wuwołał, bywa monarchiſtiſka propaganda dźeń a ßylniſcha. Wocźakuja ßo niž jenož wulke dobycźa monarchiſtiſkeje myßle, ale ſo ßo nimale zyły grichiſki lud k monarchiji wuſnaje.

S Athena a tež ſ Londona ßo powě, ſo chze kral Jurij 17. novembra do Grichiſkeje pſchijěcź. Kězor ßo na panzerowanej lódźi „Awerow" ſ Jendźelſkeje do Grichiſkeje powjeſe. Saniczaki budźa lódź hacž do Grichiſkeje pſchewodźecź.

Ze Serbow

W Budyſchinje 1. novembra 1935.

Naše hrono za tutón Boži dźeń

Na kemšacym pućiku, zbóžne zelka narostu.

Přisłowa.

— **We wjedrje.** Sſrjedu wjecźor w 7 hodź. barometer 740, hygrometer plus 7 a thermometer wodnjo 13 ſtopnjow cźoploty. Dźenßa rano we 8 hodź. barometer [illegible], hygrometer plus 4 a thermometer w nozy 6 ſtopnjow [illegible] ploty. Wyſchina nad połodniſchej Europu je ßwój [illegible] hacž do naſchich ſtron wupſcheſtrěła. Tehodla mamy [illegible] a mile, njech tež trochu wětroſte wjedro. Wot [illegible] ßo mjeńſche pomrócźenje bliži a nam wěcźe wjedro jutſje nakaſy. Tež lohke deſchcźe ßu ſ měſtnami móžne. Pſchi pomrócźenym njebju njebudźe najſkerje wjazy zyle tak mile wjedro, kaž wcźera a dźenßa. — Jutſje ßobotu ßłónzko 6,52 hodź. ſkhadźa a ßo 4,35 hodź. khowa. Měßacź ſkhadźa jutſje pſchipołdnju 12,42 hodź. a khowa ßo wjecźor 9,15 hodź.

— **Wuhlady na wjedro ſa jutſiſchu ßobotu:** Sſaſo trochu wißate wjedro.

— **Hólz do auta ſaběžał.** 31. oktobra pſchipołdnju wokoło 1 hodźiny ßebi někotre dźěcźi na khódniku Žitnych wikow pſched Butterez klamami hrajkachu. Nadobo 9lětny ſchulſki hólz pſches dróhu na Žitne wiki běžeſche a do ßobowého auta ſaběža, kiž ſ Lawſkich hrjebjow pſchijědźe. Auto je ßo hnydom ſaſtajiło a wjednik je hólza k lěkarjej dowjeſł. Hólzej je ßo na lěwej pónoji krej ſběžała. Wina njeſboža ßo hiſchcźe njeje wujaßnila.

— **21lětny mužſki**, kiž běſche na pucźowanju a kotrehož ſ kojeřſkim liſtom pytachu, je ßo tu ſaßłapił a ſajał.

— **Njekaſany ßo ſajał.** Pſched někotrymi dnjemi je ßo tu bydlazy 29lětny woženjeny muž ſajał a ßo ſtatnemu rěcźniſtwu pſchepodał, dokelž běſche ßo na 8lětnej holzy na njepóczciwe waſchnje pſcheſchoł.

— **Poß ßo pſchejěł.** Schtwórtk pſchipołdnju wokoło ½12 hodźin je na róžku Žitnych wikow a Seminarſkeje haßy auto wowczekſkeho pßa pſchejěł, kiž běſche tam [illegible] bodny wokolo běhał. Poß je bórſy na to kónz wſał. [illegible] wobßedźeř je jeho dał do wuſtawa wuwužicźe ſwěrjecych cźěłow dowjeſcź.

— **Dla kermuſche** w Maleſchanſkej, Hucźinjanſkej, Klětnjanſkej a Rychwałdſkej wobadźe 3. a 4. novembra [illegible] jědźe njedźelu wurjadnje póſtſki autobuß 11,15 hodźin ſ [illegible]dyſchina, wot dwórniſchcźa do Subornicźki. Wón pſchij[illegible] do Subornicźki 11,57 hodźin. W Subornicźzy wot[illegible] autobuß wrócźo do Budyſchina w 21 hodźinach, ſ Hucźiny 21,09 hodźin, ſ Maleſchez 21,19 hodźin, ſ Plußnikez 21,[illegible] hodźin, ſ Dobroſchez 21,26 hodźin, pſchijědźe do Budyſchina 21,50 hodźin. Porjadnaj woſaj 9,15 a 13,25 hodźin wot Budyſkeho dwórniſchcźa pojědźetaj hacž do Rychwałda. Wonaj wrócźitaj ßo w Rychwałdźe (jěſbje 3a a [illegible]) 10,38 a 18,20 hodźin. — Póndźelu pojědźe jedyn wot 11,15 hodźin ſ Budyſchina wot dwórniſchcźa do Rychwałda, hdźež 12,35 hodźin pſchijědźe. Wón wotjědźe ſaſo ſ Rychwałda 14,10 hodźin a pſchijědźe do Budyſchina 15,40 hodźin (hlej jěſbu 3 w jěſdnym planje). Nimo teho je póndźelu hiſchcźe jedyn ſwjiſk ſ Budyſchinom: Se Subornicźki w 17 hodźinach, ſ Hucźiny 17,09 hodźin, ſ Maleſchez 17,19 hodźin, ſ Plußnikez 17,23 hodźin, ſ Dobroſchez 17,26 hodźin, do Budyſchina 17,50 hodźin. — Dla kermuſche w Porſchiſkej, Budyſchinſkej a Bartſkej wobadźe 3. a 4. novembra pojědźe njedźelu a póndźelu wurjadnje póſtſki autobuß 11,15 hodźin wot Budyſchina, dwórniſchcźa hacž do Barta, kiž 12,05 hodźin do Barta pſchijědźe. Wurjadna jěſba wrócźo do Budyſchina njedźelu ſ Barta w 21 hodźinach, ſ Pſchiwcźiz 21,10 hodźin, ſ Budyſchinka 21,15 hodźin, ſ Porſchiz 21,20 hodźin, do Budyſchina 21,50 hodźin; nimo teho hiſchcźe ſ Porſchiz w 24 hodźinach do Budyſchina 0,30 hodźin; póndźelu ſ Barta w 17 hodźinach, ſ Pſchiwcźiz 17,10 hodźin, ſ Budyſchinka 17,15 hodźin, ſ Porſchiz 17,20 hodźin, do Budyſchina 17,50 hodźin. — Dla kermuſche w Delnjej Hórzy pojědźe njedźelu 3. novembra wurjadnje póſtſki autobuß 21,25 hodźin ſ Delnjeje Hórki do Budyſchina, hdźež 21,50 hodźin pſchijědźe.

S **Dobruſche.** W ſaſchłych tſjoch měßazach móžachu ßo tež w naſchej wßy wſchelazy potrěbni ludowi towarſchzy ſo ſkutka ſymſkeje pomozy podpjeracź. Gmejnſke ſa[illegible]

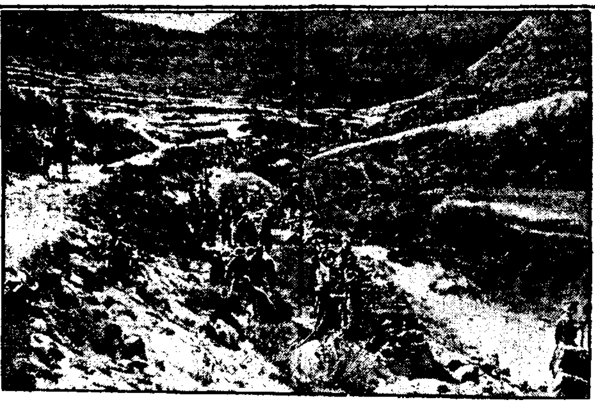

Italcženjo pſchi twarjenju dróhow.

We wokomiku, hdyž Italcženjo połnócźny dźěl Abeßynſkeje dobuchu, pocźachu hnydom ſ twarjenjom dróhow, ſo bychu ſaſtaranje wójſka ſwěſcźili. Na wobraſu widźimy twar dróhi, kotraž ſ Adigrata na ſtronu do Makalle wjedźe. Tuta dróha twori rjap italſkeho poſtupa pſcheczjiwo ſtaremu karawanowemu kſchižowaniſchcźu.

(Planet, M.)

Bojomir

abo

ſawjedźenje kſcheſcźanſtwa we Lužizach.

Spißał J. Chociſzewſki.

Sſerbſchcźił A. Zemr-Budyſchinſki.

16] (Pokracźowanje.)

„O droha mandźelſka!" ſawoła Bojomir, „njewěř tomu, ſchtož měſchnik praji. Ně, žane kuſtařſtwa, ale luboſcź mojeho Sbóžnika je mje ßem pſchiwjedła. A wy mužojo, wědźcźe wo tym, ſo je ßo mi ſańdźenu nóz poradźiło, jeneho ſ waſchich wjednikow na ſemju powalicź. Swjaſach jemu ruzy a noſy ſ łykami a wſach jemu płaſchcź a nahłownik a jeho mjecź pſchipaßach ßebi na mój bok. Tak ſwoblekany podach ßo do wěže, a na mój roſkas puſchcźichu mje do jaſtwa, do kotrehož běſche mój nan ßadźeny. S mojimi próſtwami pohnuch nana, ſo na ßo wſa płaſchcź a wjednikowy nahłownik a wuńdźe ſ jaſtwa, ja pak woſtach na jeho měſcźe. To je tón cźertowſki ſkutk, kotrehož dla mje měſchnik ßudźi."

Njewuprajomne cźucźa wobknježowachu wutrobu wſchitkich. Pſchikład tajkeje wulkeje luboſcźe a poßwjecźenja ßyna ſa nana pohnu k ßylſam ßamych najtwjerdſchich wojownikow. Pſchetož tajka je móz pocźinkow, ſo ßo ßamo wutroby pohanow pſched njej połorjeja. Wſchitzy w mjelcźo ſ khwalenjom pohladowachu na dobreho ßyna. Tón ras pokaſa ßo widomnje wyßokoſcź kſcheſcźijanſtwa nad pohanſtwom.

W tym wuſtupi hiſchcźe ſ cźiſchcźenzy wony wjednik, kotrehož běſche Bojomir na ſemju powalił, a wobkrucźi prawdu jeho ßłowow. Khwalba ludu njeměješche žanych mjeſow, wótre wołanje radoſcź ſběhaſche ßo k njebju. Měſchnik pak wobłědny, pak ßo ſacźeřwjeni; pohlad na tajki pocźink ponižeſche jeho dośpołnje.

W tym ſarěža Dobroßława:

„Wěrju tebi, drohi mandźelſki" — a potom rěcźeſche takle dale, wobrocźiwſchi ßo na měſchnika: „Je to ſkutk ſłych duchow, hdyž ßo ßyn poßwjecźi ſa nana? O je-li tak, ſo poßwjecźenje ßyna ſa nana mjenujecźe kuſtařſtwo, dha je ßwět ßo pſchewobrocźił, a waſchi bohojo njejßu k nicźemu. W tajkim padźe mamy ßo klonicź ſłym ducham, jeli k dobremu pohnuwaju; tajkemu ſłemu duchej chzu bycź poddana ſ cźěłom a duſchu. Jeli ſo ta nowa wěra, kotruž Bojomir wuſnawa a kotruž wy měſchnizy poklatu mjenujecźe, tajke ſkutki pſchikaſuje, wuſnawam wot teje khwile tež ja tutu wěru."

Luba hospoza

NakupowNaske měšď z koźo a wěka, sački za rućne toški a za wiki. k tomu rućnu kruta pjenježnu mošeń, haž přeco derjo a płaćizny hódno pola firmy

T. Albert, na Lawskich hrjebjach 10

Pohanſki měſchnik, wußłyſchawſchi tute ßłowa, ſapocźa ßo wicź, jako by roſum ßhubił, a poſběhnywſchi ruzy k njebjeßam, rěcźeſche takle:

„Njeßmjertni bohojo! Kajke hanjenja ta knježna na waß njeta. O běda nam, běda! Kóždu khwilu móža naß ſa te hanjenja roſtſchěſkacź błyſki. Sſmilcźe ßo nad nami, bohojo, a woſſewcźe mi ßwoju wolu, ſ kajkim ßrědkom je móno, waß ſjednacź."

Jaßław pósna, ſo ßo měſchnikowa rěcź na to měri, ſo by lud na njeho naſchcźuwał a cźim khwatniſcho Bojomira ſkónzował, a by-li móžno było, tež Dobroßławu. Pſchetož měſchnik móžeſche na pſchikład powědacź, ſo toho a toho chzedźa bohojo a ſo pſchiwěriwy lud by lohzy wěrił měſchnikowym ſełharnym ßłowam myßlo, ſo bohojo toho chzedźa. Wjeřch, tu widźo hrožaze ſtraſchnoſcźe, rěcźeſche k [illegible] madźenemu ludej tute ßłowa:

„Poßłuchajcźe, wojownizy, ſchto wam powěm. Bojomir, kaž je widźecź, je pak pod wliwom kuſtarjow, a w tajkim padźe naleži ßo nam, ßo ſtaracź, ſo jeho wobrocźimy na dobry pucź. A pſchi tym pomyßlcźe, ſo je jeho [illegible] dźelſka dźowka waſcheho wjeřcha; tohodla nadźijam [illegible], ſo dźiwajo na mnje a moju dźowku njedowolicźe, ſo ßo [illegible] něſchto ſłeho ſtanje. Je-li pak Bojomir ſawěcźe ßo [illegible] ßwjecźił ſa nana, ſchtož ßo woprawdźe ſda, budźemy [illegible] ſa to ſe ßmjercźu khłoſtacź? To by była najwjetſcha [illegible] prawda! Tohodla wotwjedźcźe tón ras Bojomira [illegible] a rukuju wam, ſo, je-li w błudźe woſtanje, abo jeli ſo [illegible] wupokaſa, ſo tu kuſtařſtwo ſkutkuje, potom njech to [illegible] placźi ſe žiwjenjom. A nětko wuprajam ßhromadźiſnu [illegible] ſkónczenu. — Pój ſo mnu, moja wboha dźowka, do hrodu!"

Mužojo ſaſchcźerknychu ſ brónjemi na ſnamjo, ſo wjeřchowa rěcź jich dośpołnje ſpokoja.

Wojownizy podachu ßo na to kóždy w ßwoje [illegible] Bojomira wotwjedźechu do jaſtwa; wjeřch pak [illegible] ſ Dobroßławu, kotraž běſche bóle mortwej, dyžli [illegible] dobna, do hrodu; a měſchnik waleſche ßo połny [illegible] wanja po ſemi pſchi božiſchcźowych ſtołpach.

XII.

Swjeßelaza powěſcź.

Drohoßława, kotryž bě ßo mjes tym do ßwojeje [illegible] žiny wrócźił, jeho lud ſe ſahorjenjom powita. [illegible] poradźi ßo jemu, wulke wójſko ßhromadźicź, a [illegible] jim, ſo dyrbja ßo wobaracź hacž do poßlednjeho [illegible] pſcheczjiwo Jaßławowemu nadpadej. Pſchetož tón [illegible] njerad po namołwjenju pohanſkich měſchnikow do [illegible] hotowaſche, a hlej, hižo pocźa ßo bližicź Drohoßław[illegible] krajej.

(Pokracźowanje ſcźěhuje.)

…dnistwo póžla potrěbnym ſ poſelnikom kilowu tyſu …ſaža a wopiſmo ſa jedyn zentnař bruntzy. S dźakow…j wutrobu ſo tute dary pſchijimachu.

S **Cjornech Noßliz.** Naſcha mała cźicha wjeſka pod …owcźej horu leźaza, porjeńſcha ſo pſchezo bóle. Lońi …ſo něſchto nowych ſtatokow natwari a ſtare ſo pſchetwa…chu abo porjeńſchichu. W tutym tydźenju budźe ſaſo …owy domcźk hotowy, knjeſej Horncźerjej ſłuſchazy, a …ridźenu ſrjedu je knjes Horncźeř ſe ſwojej mandźel…kej do njeho ſaczahnył. Pſchejemy jemu do noweho ſta…tka wjele ſboža.

S **Njeßwacźidła.** Póndźelu je ſo na ſtatnej dróſy na …uhowſkich honach ſonjaza rucźna toſchka ſ wobſahom …makała. Toſchka móže ſo pola ſtraźmiſchtra w Nje…wacźidle wotewſacź.

S **Khróſcźiz.** Macźerjam podawa ſo rada w Khróſcźi…ch ſrjedu 6. nowembra popołdnju w 2 hodźinomaj w …ſcźenju; popołdnju ¼4 hodźin ſo macźerjam we …rklezach w tamniſchej ſchuli rada podawa.

S **Panecźiz.** Macźerjam podawa ſo rada w Panecźizach …jatk 8. nowembra popołdnju w 2 hodźinomaj w mło…ńnowni.

S **Kamjenza.** Ssrjedu dopołdnja dojědźe do naſcheho měſta wjeſche wotdźělenje rekrutow ſ Poſaarſkeje. Na dwórniſchcźu powita jich wotdźělenje panzerowaneho …olka cźo. 3 ſ regimentſkej kapału. Zyłe měſto jich wu…trobnje witaſche.

S **Kulowa.** Pſchipowědali ſu ſo: dźěłaczeř Alfred Hauptmann a Hana Hilźbjeta Sendźiz; milinowy mon…teř Hermann Schuſter a Marja Schöblez (wſchitzy ſ Kulowa); dźěłaczeř Michał Schołta ſ Kulowza a Hańźa Korchez ſe Ssulſchez; ziwnoſcźeř Jurij Welſſ Nadłowa a Wórſcha Hauſchez ſ Dubrinka.

S **Pucźa.** (Zohnowana ſtaroba.) 27. oktobra tu Bohuwěr Woſchik pſchi cźělnej a duſchinej ſtrowoſcźi ſwoje 87. narodniny wobwjecźi. Dokelź běſche ſo na franzowſkej wójnje 1870/71 wobdźělił, doſta ſbożopſchejaze poſtrowy wot Kyffhäuſerſkeho ſwjaſka a wot kommandowazeho generala 8. wobwoweho wokrjeſa we Wrótſłaju, nad kotrymajź je ſo jubilar jara ſwjeſelił. Je ſ druhej najſtarſchej wobobu wo wſy. Jenoź jeho ſotra jeho ſ 89 lětami pſchetrjechi. Woſchik je 34 lět dołho wjeſnu hońtwu nawjedował, je 24 lět ſ gmejnſkim pſchedſtejicźerjom był a 10 lět ſe ſměrzom. Wón je daloko pſches mjeſy wſy ſ cźeſcźenej a waźenej wobobu. Teź na tutym měſtnje pſchejemy jubilarej hiſchcźe prawje wjeſeły ziwjenſki wjecźor.

S **Klětneho.** Njedźelu ſtaj dwaj rekrutaj naſchu wjeſ wopuſchcźiłoj, ſo byſchtaj ſwoju wojeřſku winowatoſcź dopjelniłoj. — Po tudomnej gmejnſkej wuſtawje, kotruź je dohladowařſka wyſchnoſcź dowoliła, ſo dwaj pódlańſkaj pſchiſedźnikaj a 5 gmejnſkich radow poſtaji. — Pſchi ſapiſowanju wobobowych ſtawow 10. oktobra je ſo w naſchej gmejnje 134 dawjaznoſcźow naliczało. — Lětſa je ſo w naſchej gmejnje ſchěſcź nowych twarjenjow natwariło, loni je ſo 16 twarjenjow natwariło. — Sa naſchu gmejnu je ſo 400 dźěławych dnjow ſa nuſowe dźěła dowoliło. W Wuchodnej Koſchli je ſo 500 a w Krynhelezach 3000 dźěławych dnjow dowoliło. W Koſchli budźe 10 a w Krynhelezach 30 dźěłacźerjow dźěłacź. — Njedawno ſu ſo w tudomnej ſchuli rjadowarjo NS-ludoweho ſpomoźeřſtwa ſchadźowali. Sapodate próſtwy wo podpjeru ſo druhi krócź pruhowachu a dźěła na měſaz november ſo poſtaſichu. Zyła je ſo 54 próſtwow wo podpjeranje ſapodało. S pruhowanjom je ſo poſtajiło, ſo ſo 30 połnje, 17 pomjernje podpjeraju. 7 namjetow je ſo ſ wopředka wrócźo …iło. Hiźo 24. oktobra ſu ſo prěnje lěpſchinſke khartki ſa wuhlo a mjaſo w buſchkwizach roſdźěliłe.

Se **Sslepoho.** Sańdźeny tydźeń je k wjeſnej poliziji w Sslepom cźorny poſ pſchiběźał, kotryź móźe ſebi prawy wobſedźeř na wupokaſy a po ſapłacźenju naſtatych wudawkow tam wotewſacź. Poſ ma zyłe nowy kjecźaſowy paſ wokoło ſchije.

Se **Sprjowjow.** Najſtarſcha wjeſnjanka Auguſta Bräuerowa woſwjecźi ſrjedu ſwoje 87. narodniny. Njech je Bräuerez macźeri hiſchcźe prawje cźiky a wjeſeły ziwjenſki wjecźor ſpoźcźny.

S **Mikowa.** Pola wjeſnho burſkeho wjednika Kianka móźe ſo koźana móſchnicźka ſ woſchijecźom, kotraź bu tu namakana, wotewſacź.

S **Khocźebuſa.** Tudyſcha wulka khłoſtanſka komora je Bjedricha Wilhelma Schołtu ſ Prierowa ſ Lukawſkeho wokrjeſa dla njeſmilneho krjudowanja dźěſcźa …3 lětam khłoſtańnje ſaſudźiła a na 3 lěta jemu cźeſtne prawa wotrjekła. Ssurowz běſche 3½lětneho njemanſkeho ſyna ſwojeje ſony po ſatepjenju w kachlach na krótki cźaſ do wuhenja tyknył a poſdźiſcho jeho hłowu do ſymneje wody tak dołho dźerźał, tak ſo běſche …ach, ſo ſo hólz ſaduſy.

Rubježne nadpady a zadobywanja w Budyskim a Kamjenskim hamtskim hejtmanstwje so po lětach wujasniłe.

Dotal ſo 7 ſkucźerjow ſajało.

W lěcźe 1932 ſu ſo w Panjeza, Nowym Dworje, Wul…im Woſbyku a Małej Praſy ſadobywarjo ſ noſami do wobydlenjow ſtarych ludźi dobyli a ſu, ſdźěła ſ hroźenjom a …mozu, pjenjeſy a wězy rubili. Tute ſkóſtniſtwa běchu …y mjes wobydleřſtwom potrjecheneje krajiny wopraw…e roſhorjenje a njeměr ſbudźiłe. Tehdomniſche wob…e ſlědźenja ſandarmſkich ſaſtojnikow a Budyſkeho …minalneho wotdźělenja dowjedźechu drje k ſajecźu ně…ich hylnje podhladnych woſobow, pſchecźiwo kotrymź pak dyrbjeſche ſo pſchepytowanje njedoſahazych dopokaſow dla ſaſtajicź. Wot teho cźaſa je ſo ſkoro bjes pſchetorhnjenja na wujaſnjenju ſkóſtniſtwow dźěłało. Lěta trajazemu ſhromadnemu prózowanju wjeſneho ſandarmſtwa, woſebje pak Porchowſkeho ſandarmſtwa a Budyſkeho kriminalneho wotdźělenja, bu někto móźno, cźěmnoſcź nad nóznymi rubjeźniſtwami roſjaſnicź. Sańdźenu póndźelu je ſo 5 woſobow ſajało, mjes nimi teź te, kiź běchu hiźo prjedy byłe podhladne; wone ſu ſo ſtatnemu rěcźniſtwu pſchepodałe. Haczrunjeź běſche tukanje ſylne a móźachu ſo teź dopokaſy pſchinjeſcź, ſajecźi toła prějachu, ſo ſu ſo na ſkóſtniſtwach wobdźělili, ſchtoź ſo pſchi jich ſmyſlenju teź njemóźeſche hinak wocźakacź. Hakle w dołhim pſchełyſchowanjach a jako dyrbjachu dowidźecź, ſo prěcźe wjazy ſmyſla ninma, ſu ſo tſjo ſajecźi wuſnali. 31. oktobra ſtaj ſo hiſchcźe dwaj wobdźělenaj ſajałoj a ſo ſtatnemu rěcźniſtwu pſchepodałoj. Nimo hiźo naſpomnjenych rubjeźniſtwow je ſo hiſchcźe 6 druhich paduſchſtwow a ſadobycźow wujaſniło, kiź ſu ſo w tej ſamej krajinje ſkucźiłe. Wſchitzy ſajecźi w krajinje bydlachu, hdźeź ſu ſo ſkóſtniſtwa prjedy ſkucźiłe. So jich njebychu ſpóſnali, ſu ſkóſtnizy ſ dźěła ſ maſkami pſched woblicźom wuſtupowali.

Ein BALDUR ist eine Sparbüchse

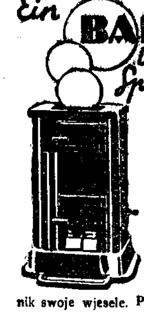

Baldur khachle su kaž lutowańki. Jónu kupjene, njetrjebaće je po nazhonjenju lětadołho wuporjedźeć dać. We trjebanju su wone wurjadnje zlutniwe, dokelž móžeće ćopłotu tak wutrjebać, kaž trjebaće, tak zo ma kóždy podružnik swoje wjesele. Prošu dajće nam składnosć, zo wam BALDUR předwjedźemy. Pola nas namakaće wulki wubjerk.

Joh. MIESSNER železowy dwór

Z Łužicy

Se **Schěrachowa.** 28. oktobra je wobkhodnik ſ wuhlom Düring ſe Schěrachowa pſchi wudawanju wuhla na wopiſma ſkutka ſymſkeje pomozy doſtawarjam wuhlo ſchpatnje wotwaźował. Pſchi ſwojich jednanjach je D. pſchelohki punt wuźiwał a tak najkhudſchim khudym ſchkodował.

Tutón cźaſ je nimo.

Namjeſne koliki mjes pruſkim ſwobodnym ſtatom a ludowym heſſenſkim ſtatom w tak mjenowanej Schwalmi. Po wukaſu ſtatneho ſnutſkwoneho miniſtra dr. Fricka mataj ſo wſchě koliki ſmjes jenotliwymi němſkimi ſtatami wotſtronicź. (Löhrich, M.)

Serbja, rěčće ze swojimi dźěćimi serbscy

a přepodajće jim tutón drobotny pokład našich prjedowników njeskaženy. Čitajće z nimi naše

Serbske Nowiny,

wosebje dźěćacy kućik, kotryž so z wulkej lubosću kóždy tydźeń za našich najmjeńšich pisa

Přiłoha

Koleſowy paduch ſo ſ 1½ lětnju pokhłoſta.

W Zhnjowſkim jednanju, ke kotremuź bě wulka khłoſtanſka komora ſo do Zitawy pſcheſydliła, ſo pſchecźiwo ſ Wukrajiny pokhadźazemu koleſowemu paduchej jednaſche. W Zitawſkej wokolinje mnoźachu ſo w ſeptembru lońſcheho lěta koleſowe paduſchſtwa, tak ſo ſo ſa krótki cźaſ 15 koleſow jako pokradnjene pola polizije pſchiſſewichu. Paduſchi běchu je pſches mjeſy pſchewjeſli. Sslědy wjedźechu k wobſkorźenemu, kotryź drje krucźe prějeſche, toła na ſakładźe pſcheblěźazych dopokaſow ſo k 1½ lětej khłoſtańni ſaſudźi a na 3 lěta ſo jemu cźeſtne prawa wotrjeknychu. Khłoſtanje je woſebje teź toho dla tak cźeźke, dokelź bě ſaſudźeny woſebje khudym ludźom koleſa kradnył.

Krocźel ſtareho pruſkeho krajnozyrkwinſkeho wubjerka.

Dźiwajo na naprawy ſtatneho miniſtra dr. Kerrla na wobnowjenje zyrkwinſkeho měra je krajnozyrkwinſki wubjerk evangelſkeje zyrkwje ſtaropruſkeje unije we wokolniku na konſiſtorij ſaſadne roſſudźenje w tym ſmyſlu wudał, ſo maja ſo diſziplinarne jednanja zyrkwinſko-politiſkeje drużiny hnydom pſchepruhowacź a ſkóncźicź. Teź nimaja ſo porjadkowe khłoſtanja na ſarjadniſkim pucźu wjazy napołoźicź. Hiźo napołoźene khłoſtanja nimaja ſo wjazy wukonjecź a płacźaze khłoſtanja maja ſo wrócźo płacźicź. Dowole, kotreź ſu ſo duchownym a ſuperintendentam dla jich wuſtupowanjow w zyrkwinſkej ſwadźe napołoźiłe, maja ſo wrócźo wſacź. We wokolniku ſo wſchě woſebite pady naſpomnjeja a pſchepruhowanje w naſpomnjenym ſmyſlu ma ſo pſchewjeſcź.

Starzaj wuſlědźitaj, ſo ſtaj bratraj.

W ſtarobje 62 a 51 lět ſtaj ſo w měſtacźku Cumnock w Nowym Waleſu w Awſtraliji bratraj prěni ras we ziwjenju widźałoj. Starſcheho ſ luteju bratrow pſchiwſa wuj pjecźlětneho, potajkim 6 lět prjedy hacź ſo druhi narodźi, jako ſwojeho a wſa jeho ſobu do Queenslanda. Zenje njeběſchtaj nihdźe hromadźe pſchiſchłoj. Hakle hdyź Queenslandſki njedawno pſches Nowy Wales pucźowaſche, ſaſłyſcha pſchipadnje, ſo w tamnym měſtacźku muź bydli, kiź ma te ſame mjeno kaź wón. Tuź jeho wopyta a pſchi tym ſo wukopa, ſo ſtaj ſo cźělnaj bratraj namakałoj. Pſchipadnje ſtaj wobaj pjekařſkaj miſchtraj.

Sport

Dresdner Sportklub — Ruch Bismarckhütte 2 : 3.
Dresden — Leipzig 0 : 5.
Drjeźdźany — Budyſchin 3 : 0.
Wacker — Dresdenſia 2 : 2.

Krótke politiske powěsće

Żónſka dźěłowa ſłuźba ſo Hierlej podſtajiła.

Żónſka dźěłowa ſłuźba je ſo něktole němſkemu dźěłowemu wjednikej, ſtatnemu ſekretarej Hierlej, podſtajiła. Wón je němſkej żónſtwowej wjedniz̀y, knjeni Gertrudźe Scholtz-Klinkowej, porucźił, ſo by żónſku dźěłowu ſłuźbu namjetowała.

Hłowny redaktor Marko Smoleř. Zamołwity za politiku feuilleton a wobrazy A. Dučman, za lokalny dźěl a přiłoh Marko Smoleř a za nawěštki dr. J. Cyž, wšitcy w Budyšinje.
Wudawa a ćišći dr. J. Cyž w Budyšinje.
D. A. IX. 1935 2 194. - W tu khwilu tarifna lisćina čo. 3 płaći.

Předźenak

jutře do Budyšina dóńdźe a započnje z rozpředawanjom swojich jara rjanych protykow w Serbskej knihaŕni w Budyšinje. Též roznošerjo „Serbskich Nowin“ Wam je zasy do domu přinjesu.

S — Pječadłowe pjeršćenje wšěch druž. dostanjeće pola Heboldа, moderne a kóždemu so lubjace
HEBOLD, časnikaŕ
w Budyšinje na Serbskej hasy 6

Płaćizny hódne žonjace kłobuki poskića Gertrud Tröger na Sukelnskej hasy 30

Gumije za jězdne koła
we wšěch wulkosćach, tež za dźěćace koła, ma na předań
J. Schiebach
w Budyšinje na Mužakowskej drózy 4
Mantle wot 1.50 hr., šlauchi wot 45 pj.

Wšě knihi
za sulu poruča tunje
Serb. knihikupstwo
w Serbskim Domje

Mały nawěštk
w našich NOWINACH
je tuni a so přecy wupłaći

Hermank w Budyšinje

je 2., 3. a 4. novembra. Wobkhody su njedźelu, 3. novembra, wot dopołdnja 11 hač do wječor 6 hodźin wotewrjene!

Woscbiće lěpšiny! poskića wam přeco, tež tón raz k hermankej Bata

Wulki wubjerk :: Rjane nazymske a zymske nowosće

štrykowane drasty - štrykowane kostumy - štrykowane wobleki - jaki - štrykowane lacy - pulovery - westovery štrykowane bluzy - spencery - Berchtesgadenske ječki - bolerozy - šawle - rubišća - čapki - štrykowane kłobuki a čapki - štrykowane suknje - kholowy - gamašowe wobleki - Küblerowe štrykowane drasty - Hanašlypfry a pryncesne spódnje suknje - nohajcy - rukajcy - trikotaže - wěcy za čěšeńkow - wołmu za štrykowańske a ručne dźěła - šórcuchi - spódnje suknje - hólčace a holčace mantle - Kielske mantle, drasty a wobleki - hólčace wobleki z wołmj. tkaniny - holč. drasty z wołmi. tkaniny - zwjeršne košle - nowe krasne krawaty a wjazaki - soki

Bata Specialny dom w Budyšinje na Kěžorskej drózy 16

Za serbske drasty

poskićamy

wobsadki, cunki, barty, knefle nahłowjace banty, žiłźane rubišća, židu k žórenchum, wšu potrjebu za njewjesty

Za mužow

zwjeršne košle, krawaty, nohajcy, slč we wulkim wubjerku a znatej dobrej kajkosći

Arno Kube

w Budyšinje na Kěžorskej dr. 12

Serbske posłuženje!

Na hermankskej njedźeli přińdźće k nam

Bohaty wubjerk we wšěch wotdźělach čaka na Was. Hdyž chceće sebi kupić

hotowu drastu za muža - žonu a dźěći

myslće na to, zo Wam we wšěch płaćiznach to najlěpše poskićamy. Pruhujće naše poskićenja. Přińdźće bjez nućenja ke kupjenju do našeho składa, we woknach móžemy jenož mały dźěl pokazać.

Konfekcijowy dom

Hellwig & Schönbohm

Dom za přikładomnu hotowu drastu, też za wosebje sylne a šwižne postawy

Pulovery — lacy

Bohaty skład wosebje też za sylne žony a też k žarowanju:

žonjace pulovery	wot 2,90	žon. prync. suknje, char.	wot 1,85
žonjace lacy	wot 1,95	žon. šlypfry, charmeuse	wot 0,95
dźěćace pulovery, 4-6lět.	wot 1,25	žonjace nohajcy	wot 0,48
mužace pulundry	wot 1,25	mužace zoki	wot 0,35
žonjace prync. suknje	wot 1,45	dźěćace nohajcy, wulk. 3	wot 0,35
žonjace šlypfry, kosmičk.	wot 0,85	mužace sport. nohajcy	wot 0,78

Wobhladajće sebi wukładne wokna **Kurt Ziegler** na Hošic h. 29 Njedź. wotewrj.

Zyma so bliži!

Je prawy čas, so z čoplej drastu zastarać:

mužace kholowy, košle, pjezlki, zoki, rukajcy

žonjacu spódnju drastu, nohajcy, šawle

dźěćacu rjanu drastu, mantle, woblečenja atd.

Wulki wubjerk — nizke płaćizny pola

Leopold Posner

na Bohatej hasy 24

Hermanske poskićenje

Za mokre a khłódne dny!

žonjace šnórowańske stupnje, brune boxcalf. z debjeńšim wobšićom a za běženje, přihódnym pjeńkom hr. 6.75

modowy žonjacy šnórowański stupnjeń, kosmičkateje kože, šěre, brune, beige hr. 7.90, 6.90

mužace sportske a šnórowańske črije, čorne sportske kožane, solid. wuwjedźenja . . . hr. 8.50

dźěćace sportske stupnje, brune Waterproof, do kóždeho wjedra! . 31/35 hr. 7.50 . 27/30 hr. 6.90

čople domjace črije we wulkim wubjerku!

stupnje z wobworkom z filcowej a kožanej podušu . . . . . 36/42 hr. 2.45, 1.95

stupnje do doma z filcow. a kožanej podušu 36/42 hr. 1.50

zwjeršne stupnje w modowym wuwjedźenju hr. 5.25, 4.90, 3.90

Naša wosebitosć:

za sylne nohi přihódne stupnje!

Stupnjowy dom Pech

Płaćizny hódny a dobry! na Bohatej hasy 10

Wupłaći so, hdyž sebi

zymsku drastu

něšto kupiće

Jara wulki wubjerk a najtuńše płaćizny zmóžnja Wam pola nas sebi kupić

Elegantne žonj. mantle

wušikny přiřez 58.-, 45.-, 36.-, 28.-, 22.-, 16.-

Mužace Ulster. wobleki

najl. tkaniny, dobre sedźenje 59.- 48.- 35.- 30.-

Čorne wobleki

najlěpše kajkosće we wšěch wulkosćach

Zymske jopy, kholowy atd., wosebje tuńjo

König w Budyšinje na Žitnej hasy 4

Njedźelu 3. novembra wotewrjeny wobkhod

K hermankej

Uniform. ječhanske črije

Šnorow. a zapinace črije

zwoprawdźit. kóčt a jehnjoweje kože

spprt. črije, Waterproof

ze zaworkom a wutykanej kožu

mužace, 40/46 . . . 12.90

žonjace, wodunjepřepušćliwje zašite . . 10.50

dźěćace, wodunjepřepušćliwje zašite 6.50, 6.00

črije ze zaworkom

žonjace, z pr. wowč. kože 13.50

elegantny Ghilly-črij, z praweje wowčeje kože 14.50

zwjeršne črije

čorne lakowe, šěre, brune z torbacym zamkom a z twóčnym kneflom we wjele rjanych mustrach 5.25 **4.90**

Wjelbłudo kosmičkate stupnje filcowe stupnje tolie we wulkim wubjerku

Heinrich Mahr

w Budyšinje

Porjedźam črije za dźeń

Mužney kožuch

derje zdźerżany, tuńjo na předaj.

Muž. a žonj. kolesa z ruk. wopism. 80.—
Drast. khamory a vertikowy wot 10.—
Kuchińske khamory, trjebane wot 25.—
Łoža z matracu 15.—
Garderoby do předrumow. dub. 16.—
Kuchinje stonin. barby, 7 dźěłow. 92.—

Seifertec składnostne kupje

w Budyšinje na Kamjentnej hasy 20

Su-li Waše črije roztorhane

přińdźće sem šěnje do **wulkowewowanje na Žitn ch wlkach čo. 11** znapředa „Złote hwězdy" a „Mlokowego dwora"

Alfred Gnichwitz

Dobre reelne a tunje posmjowanje. Na podmjowanje může so dočakać!

Tkaniny : mantle : drasty

přeco nowe dohhadźeja

Otto Hartmann

Fa. W. Häcker na Žitnej hasy 7

K hermankej płaćizny hódne

štrykowane twory a trikotaže

wot

Otto Oßwald

w Budyšinje, na Kamjentnej hasy 7

Spanske jstwy jédźernje

Kuchinje, jedn. meble

Wulki wubjerk

Přijim. mandž. požčonk.

Hänchen

Blidarski mištr, mebl. wikew. w Budyšinje na Lubljskej dr. 17

K zymnemu času!

štrykowane woblečenja za holcy	hižo za 3,85
štrykowane pjezle (jaki) za holcy	hižo za 3,65
štrykowane woblečenja za hólcy	hižo za 3,—
štrykowane pulovry za hólcy	hižo za 2,45
štrykowane kholowy za hólcy	hižo za 2,05
podkholowčki (šlypfry) za žony (čople)	hižo za 0,70
spódnje suknje za žony (čople)	hižo za 1,20
spódnje kholowčki za dźěći (čople)	hižo za 0,50
nohajcy, žonjace, maco, nutřka mošate	hižo za 0,95
nohajcy, žonjace, wołmjane (platt.)	hižo za 0,85
nohajcy, dźěćace, batm., nutřka mošate	hižo za 0,50
nohajcy, dźěćace, čista wołma	hižo za 0,65

Wulki wubjerk — małe płaćizny!

Otto Hauffe hłowne tornoše

Serbja kupuja swoje stupnje

kaž prjedy — tak też dźensa we

Wegnerec stupnjowym domje

prjedy Kristeller

w Budyšinje na Bohatej hasy 29

Přiłoha
k čisłu 255

SERBSKE NOWINY

Srjedu
1. novembra
1935

Na Wšěch khudych dušow

Luby přećelo, sy hižo čorny płašć na marach w cyrkwi wohladał? Sy hižo na kěrchowje pobył? Po wjesołym swjedźenju Wšěch swjatych sćěhuje hnydom błuki dźeń Khudych dušow. Tutón nahły přewrót wjele čłowjekow znutřkownje boli. Woni njeznjesu ducha, kotryž na tutym dnju nad nimi wotpočuje. Tola změrom, luby přećelo! Dyrbiš khwilku při rowach pozastać a na rěč morwych posłuchać.

Morwi mjelča! Měrnje wotpočuja we swojich rowach, hdźež so na Khudych dušow swěčki swěća a wěncy leža. Měrnje tež ći leža, hdźež su ćěła hižo stlałe. Morwi mjelča nad hołkom a haru swěta. Hač khudy abo bohaty, hač młody abo stary, hač drohotny kamjeń abo jednory drjewjany křiž abo přerosćena trawa nad rowom, hač hižo lětstotki dołho pod zemju abo hakle wot wčerawšeho, wšitcy mjelča. Něchtóžkuli budźe na Wšěch khudych dušow při rowje stać, kotryž nochce hišće woprawdźitosć spóznać. Je jemu, kaž by luby morwy tam deleka chcył znajmjeńša jónu hišće swoju ruku pozběhnyć a poslednje božemje prajić. Ale morwi su dawno hižo zady wrotow wěčnosće a woni mjelča. Jich ćěło je so do prócha přewobroćiło, zo by zaso, hdyž budźa truby jandźelow kónc swěta trubić, k nowemu žiwjenju stanyło. Tola jich duše su hišće dale žiwe. Přiwołamy jim do tamneho swěta: „Wy morwi, kak je so wam při zemrěću zešło?" A morwi mjelča. Naš Bóh njecha, zo woni rěča. Nima za khmane, zo čłowjekojo do kralestwa dušow pohladaja. Wón chce jenož to jene, zo na křiž našich rowow zhladujemy a zo mamy njesměrnu dowěru. Što sy tak bojazliwy, čłowjeko? Słyš na mjelčenje morwych a modl so!

Morwi rěča. Woni wo zachodnosći žiwjenja a swěta rěča. W šěsć wuzkich šmrěkowych deskach ma wšo zbožo a horjo městna. Hdyž drje so tež druhdy być zda, jako by cyły swět k tomu přemały był. To nam morwi praja. Je drje jich najskerje česć před čłowjekami a pjenjezy a žadosć za wužiwanjom k žiwjenju putało. Tola smjerć přińdźe a jich najrjeńše zbože zniči. Abo tež tući čłowjekojo dyrbjachu wjele přesćěhanjow a mjerzanja znjesć. Tež po nich smjertny jandźel přińdźe. Su wolóženi. Srjedź dźěła ručny grat z ruki wotpołožichu a wšě starosće z ramjenjow wotřasechu. Křiž na rowje woznamjenja kónc wšeje čwile. Nahle zemrěći rěča: „Budźće přihotowani! Tež wy młodźi čłowjekojo w kćěwje swojeho žiwjenja! Přetož syn čłowjeka přińdźe w jenej hodźinje, hdźež so nichtó njenadźija." Morwi rěča nam wo swětowej wójnje, hdźež je štyri lěta, tři měsacy a dźesać dnjow dołho dźeń wote dnja w přerězku 270 čłowjekow na bitwišću swoje žiwjenje wostajiło. Njedyrbiće nihdy na nihdy hubjenstwo suroweje bitwy zabyć. Rěča nam ći morwi, kotřiž běchu w zašłych lětach w našej němskej domiznje wopor politiskeho přesćěhanja: „Dawajće kedźbu, zo njeby was samsny dónt potrjechil!" Zabywamy dychać, hdyž sami před ćěłom abo před rowom lubeho znateho stejimy, dokelž nas hrózba wěčnosće woběhuje. Tola wostań jenož stejo! Z kóždym wokomikom kročiš tola sam přeco bliže k smjerći. — Na jenym časniku španiskeje cyrkwje steji pisane: Omnes vulnerant — ultima necat, wšě moje hodźiny zranja, poslednja mori.

Tak morwi wo kóncu zemskeho žiwjenja a wo sudźe Božim rěča a mjełča. Woni pak tež wo zbóžnej wjesełosći a wo smilnosći wěčneho sudnika rěča. Rěča wo tym, zo njeje čěsna smjerć najposledniše a najhórše. Njepředaj tu na zemi swoju njesmjertnu dušu! Přetož w tamnym swěće kiwa nam lěpši čas. Čas zańdźe a naše wumoženje so bliži. To je mjelčenje a rěč morwych.

Na Wšěch khudych dušow. — „Wěrju do stanjenja mjasa a wěčneho žiwjenja!"

Wschěch swjatych — Khude dusche. (K 1. a 2. novembrej.) (Graphische Werkstätten, M.)

Po deščikowych dnjach

Ratařski roshlad po Łužizomaj.

Saschłe dny běchu sa ratařstwo tohodla wažne, so jara bohaty a płódny deschcż pschinjesechu. „Pschepósdže!" — praji snadź tón abo tamny. Ale temu tak njeje. Ssu drje hischcże wonka wjetsche sahony rěpy, runkliży a kała, kotrež pak budźa so něsko khwatnje dom khowacż dyrbjecż.

Byrnjež tež sdarniwe deschcże sa lětusche žně pschepósdže pschischłe, su pak s lěpschinu sa nasymske wusywy. Je wulki rosdźěl, hacž tute młode symy we włóžnej abo suchej pódźe do symy du. W poslednim padźe njeby dobrych wuhladow na pschichodne žně było. Szyła je w naschej Łužizy semja tak sucha była, so móže so hischcże wjele deschcżowacż, prjedy hacž so dospołnje wody nasrěba. Wjeselimy so wschitzy wudatnych deschcżow w sańdźenych dnjach. Wschitzy smy nadoscż pytnili a hischcże nashonimy, schto tajka suchota sa wiki wosnamuje. Hischcże njeje podsemska woda tak wysoka, kajkaž bycż dyrbi, chcemy-li s połnej nadźiju do pschichodneho lěta stupicż. Ma so hischcże wjele deschcżowacż abo w symje sněha nańcż, prjedy hacž smějemy normalnu podsemsku wodu. Byrnjež so bóle deschcżik schoł, do trěbneje hłubiny so njeje hischcże dostał. Jenož swjeřschna póda je derje pschemaczana. A to dosaha, so móža so młode symy lěpje sakorjenicż. Něsko pschi kermuschach móža je wjesnjenjo wjeselscho swjeczicż hacž by to bjes deschcżika było.

W deschcżowym cżasu wotpoczowasche hońtwa na sajazy a bažanty, kiž je w lětuschej nasymje wuspěschnischa była, hacž su so naschi hońtwjerjo nadźeli. Dźiwina budźe so w symje pizowacż dyrbjecż, chcemy-li k lětu saso tajki wuspěch měcż.

W někotrych dźělach Schlesynskeje je wjele cżorneje dźiwiny (dźiwich swini), kotraž je so lětsa jara rosmnožiła. Tež do nascheje sakskeje Łužizy druhdy tajke dźiwje swinko saběži. Hdźež w cżrjódach wustupuje, tam słyschimy skóržby wo na polach nacżinjenej schkodźe. W delnjoschlesynskej holi, hdźež je wjele dźiwich swini, tute domjaze hona wožiwjeja, schtož je s dobytkom sa rjanoscż nascheje domisny. Njesmě so wscho s materielneho stejischcża wobhladowacż. Sso samo rosumi, so ma so tuta psches dźiwinu nacżinjena schkoda sarunacż, schtož budźe cżim lóžo móžno, cżim wjetschi wunoschk derje wobhladana a plahowana cżorna dźiwina sa wobsedźerjow hońtwy pschinjese.

Módre a žołte rubiško

Wschitke dny swojeho žiwjenja a samo tež w mrěcżu měješche stary Mato sbožo, kaž srědka hdy jedyn cżłowjek. Niž snadź w tym, so dobywasche w loteriji, tutu wón ženje njehrajesche, ale dźěło jeho rukow pschinjesesche bohate žohnowanje. Na polach wonka a w hródźach doma měješche sbožo. To pak njebě hischcże doscż. Mato měješche tež tři pěkne dźěcżi, hólza a dwě holcżży. Hdyž pschilicżimy hischcże sydomdźesacż žiwjeńskich lět, kiž jemu Bóh luby Knjes wobradźi, njemóžemy wjazy dwělowacż, so běsche Mato sbožowny cżłowjek.

Jako posledni ras we swojim žiwjenju njedźelu wote mschě dźěsche, měješche nadobo žadoscż, swojimaj dźowkomaj, Hanzy a Mařzy, małe wjesele scżinicż. Bjes teho, so mohł sebi to wujasnicż, sastupi ke klamarjezom. Klamař jemu pschedpołoži wschelake rjane wězy. Mato dołho njewuběrajo, kupi dwě židźanej rubischży, kaž je serbske

Bratraj

Wobras s burskeho žiwjenja.

Pische Bj. Wowczeřk.

(Skónczenje.)

„Ach, Michale", sdychowasche, „dyrbjał-li tola wumrěcż, by to najhórsche było, njeby-li so nakasał. Je hižo nimale dwě lěcże, so je posledni ras swoju njedźelsku winowatoscż dopjelnił. Kak mam jeho wo tym powucżicż. Mój Božo, mój Božo!"

„Ty to dyrbisch, Hanka", wotmołwi Michał, „je to twoja swjata winowatoscż, Bóh budźe cżi wěscże radźicż. Modl so jeno jemu wo pomoz!"

Hanka so modlesche w nozy a wo dnjo. Hdyž pak sedźesche pschi khorołožu, płakasche. Jeneho dnja, jako saso s mokrymaj wócżkomaj pschi łožu sedźesche, wobrocżi so Jurij k njej, hladajo dołho na nju. Hanzy to dźěsche k wutrobje, płakasche hischcże bóle. Skhili so k njemu, jeho wobjimawschi.

„Hanka!" rjekny Jurij, „cżehodla pschezo płakasch? Dyrbju ja woprawdźe wumrěcż?"

Hanka swjese so wrócżo, sakry sebi wobliczo s woběmaj rukomaj a płakasche. Jurij mjelcżesche. Dwaj dnjej mjelcżesche, wschě pschecżelne proschenje njesamó ani jenicżkeho słowcżka wuwabicż. Tola tsecżeho dnja nadobo rjekny: „Hanka, proschu cże, dźi knjesej fararjej a praj jemu, so jeho požadam!"

Kaž by jej něchtó cżežki kamjeń s wutroby wotewsał, bu Hanzy. Hnydom khwatasche na faru a wosjewi duchownemu Jurjowe pschecże. Hischcże samsny dźeń khwatasche farař shubjenu wowzu pytacż, so by ju dowjedł do swojeje wowcżeřnje.

„Kruty wosud sa tajkeho młodeho cżłowjeka, Jurjo", rjekny farař pschecżelnje, „tola schtož Bóh póscżele, dyrbimy my cżłowjekojo pschijimacż, hdyž nas wón schwika, dawa nam tež spomoženje, jeli niž na cżěle, dha tola na duschi!" Pschi tutych słowach poda khoremu ruku, khwilku ju krucże dźeržo, pschi tym na khoreho hladajo.

Se smjerczu so bědźazy bur pohlada dźiwnje na duchowneho. „Scże wy mi wodał, knježe, so was psched lětom se swojeho domu wupokasach?"

„Ow, to je dawno wodate, mój pschecżelo! Je to nasch nadawk, shubjene wowzki pytacż; nasche wjeselo je cżim wjetsche, hdyž je tež po dołhim pytanju hakle namakamy. So mje sawoła, mje jara swjeseli, je mi to s dopokasom, so dobre symjeschko, kiž nan a macż tebi do wutroby połožischtaj, njeje zyle sahinyło!"

„Dźakuju so wam", wotmołwi Jurij, „byschcże něsko moju spowědź słyschał?" —

Jako bě duchowny dorěcżał, swěcżeschtaj so wócżzy khoreho wjele jasnischo, a sbožowny posměwk hrajesche w jeho mjeswocżu.

„A něsko měj dowěru, luby pschecżelo, Bóh je njeskóncżnje dobrocżiwy a smilny", rjekny farař. „Snajesch zyle wěscże hischcże tamne słowa: We njebjesach budźe wjeselo nad jenicżkim hrěschnikom, kiž pokutu cżini, wjele wjetsche, dyžli nad dźewjecżadźewjecżdźesacż sprawnymi, kotsiž pokuty njepotrjebaju. Tam wocżakujetaj cże nan a macż. — Jutsje rano pschinjesu cżi Bóžnika twojeje dusche."

Duchowny najatra saso pschińdźe. Kóždy s pschitomnych bu hnuty, s kajkej horliwoscżu khory pucżnu zyrobu dostawasche, s kajkej poddatoscżu so swojemu kónzej bližesche. Jako farař wotendźe, pschejesche sebi Jurij, so by Michał k njemu pschischoł. Tutón tež hnydom pschińdźe a posydny so pódla khoreho na stółz.

„Samkni durje", proschesche Jurij, „mam s tobu samnym porěcżecż!" Michał bratrowe pschecże dopjelni, byrnjež tež njewědźał, schto chze s nim tak wažneho porěcżecż.

„Dźi popołdnju do města a skasaj notara, chzu, so by mi testament napisał"

„To pak tola trjeba njeje, Jurjo, kubło słuscha tola twojemu dźěcżu, abo chzedsch snadź Hanzy wschitko sapisacż?"

„Ně, ně, Michale, niž tak, kubło njesłuscha mi, mam wulku winu napschecżo tebi, tohodla pscheju sebi notara. Hladaj, njebohi nan je testament sawostajił, s kotrymž tebje sa herbu postaji. Mi dyrbjachu bycż pjenjesy, kiž tebi wuplacżich. By-li ty kubło dostał, by lěpje było, tola njemóžach to snjescż, tohodla testament snicżich. Njepschinjese pak mi to sboža!" Jurij hłuboko wodychny. „Kubło potajkim tebi słuscha", pokracżowasche sa khwilku. „Móžesch ty mi wodacż, schtož sym cżi kschiwdy cżinił? Njejsym sebi to sasłužił, wěm to, ty pak sy dobry, Michale, ja pak mrějazy cżłowjek."

Michał bu zyle hnuty, dla toho, schtož tu s erta swojeho bratra słyschesche. Njeprawda, kiž so jemu sta, sdasche so jemu poruno bolescżi jeho bratra snadna bycż, a wotmołwjejo rjekny: „Wodam cżi s wutroby, bratsje luby, ale kubło ma dostacż twoje dźěcżo!"

„Ně, ně, Michale, ty dyrbisch je wsacż, to mi slub, njemóžu hewak měrnje wumrěcż. Nichtó, khiba ty, njemóže jemu saso cżescż wrócżo dobycż. Dopjelń mi tutu próstwu." Michał jemu to slubi.

„Ssym schpatny cżłowjek, Michale, schpatnischi, hacž sebi myslisch. Ja sym sebi sam sapalił."

„Ty sam?" kaž błysk pschejědźe Michala tuto wujnacże.

„Haj, ja sam. Trjebach pjenjesy, mějach wysoko sawěscżene, chzych měcż pjenjesy k bjesbóžnemu hraczu, ke kotremuž sym sapadnył. So so do domu dobywach, bě jenož k tomu, so njebychu na mnje tukali. Tak so jenemu seńdźe, Michale, hdyž sy prawy pucż wopuschcżił. Bóh je mje wrócżo swołał s tutym khorostanjom, kotrež sebi sasłužich. Dźakuju so jemu sa tutu wulku hnadu nakasanja. — Ty pak njebjer pjenjesy se sawěscżenja, Michale, to ty tež njebudźesch, wěm to."

„Wo to sebi njecżiń starosczow", wotmołwi bratr po-

holicža ßebi wjaſajn wokoło ſchije. Jene bě módre, druhe žołte. Wulke bě wjeßelo, jako pſchipołdnju domoj pſchiſchedſchi, ſa lazom rjenje do papjery ſawalenej rubiſchzy wuczahny. S rukomaj ßo dźowzy nanej dźakowaſchtej ſa tajki rjany dar. Schtó by ßebi tehdy myßlił, ſo ſa někotre dny budźe na marach leżecź.

Sſotſje ßebi pſchedewſaſchtej, ſo poßledni dar ßwojeho lubowaneho nana derje ſkhowatej, ſo by dopomnjeńka prawje dołho, po móžnoſczi zyłe žiwjenje trała. Potajkim wotpoczowaſche módre rubiſchko pódla žołteho w dubowej kſchini, w kotrejž ßotſje ßwoju lěpſchu draſtu khowaſchtej. Njeſabyſchtej ženje, kóžde lěto jónu ſa nimaj pohladacź, ſo tola njebychu ßo mole do rubiſchkow dałe.

Młody Mato njebě jedyn ſ tamnych, kiž by tak khětſje hacž bě hoſpodaŕſtwo pſchewſał, rad widźał, ſo, byſchtej-li ßotſje ſkěrje a lěpje ſ domu byłej. Ně, wonej móžeſchtej pſchi nim woſtacź, dźěło ſa njeju budźe, wón rjekny. Jeli ßo potom jónu młodźenz ſa njeju namaka, móžetej wſchak w Božim mjenje hicź, honicź pak jeju njecha a njebudźe. Trajeſche pak nimale dźeßacź lět, prjedy hacž ßo ſa Hanku, tu ſtarſchu, nawoženja namaka. Wo Maŕku pak ßo dozyła žadyn njewopraſcha, tež poſdźiſcho niž.

Tak ßebi wſa jeneho dnja Hanka wſchitko, ſchtož bě jeje, ſ kſchinje, ſo by ßebi to do noweho domu pſchinjeßła. Tež jeje wot nana darjene žołte rubiſchko ßebi wſa.

Maŕka, trochu ſrudna, jej pſchihladujo rjekny:

„Ty, to módre je twoje! Žołte ßłuſcha mi!“ Sſotra ſpodźiwnje na nju hladajo wotmołwi: „Schtož ty ßebi wſchitko njewumyßliſch! Pſchezo je było žołte rubiſchko moje!“

„Ale ně, zyłe wěſcże niž!“ „Sawěſcże. Ty ßo myliſch!“

„Ach, hdźe tež to, ja ßo njemylu!“

Hanka ßo prózowaſche ßotru wo tym pſcheßwědczicź, ſo ma prawje, dokelž jenož jej, hdyž ma brune włoßy, móže jenož žołte rubiſchko ßłuſchecź. Sa ßwětłe włoßy ßotry pak hodźi ßo módre rubiſchko lěpje. Ně, runje nawopak je, měnjeſche Maŕka. Jene ßłowo honjeſche druhe, ßłowa buchu pſchezo wótriſche. Skónczne bě deleka wo jſtwje ßłyſchecź, ſo ßo ßotſje horjeka w komorje wadźeſchtej. Młody Mato dźěſche horje k ßotromaj. Tutej jemu wěz k roſßudźenju pſchedmjeßeſchtej. Bratr pak ßo tajkemu hłupemu czinjenju jenož poßměwaſche. Sſotſje pak ßo ſ tym njeſpokojiſchtej, tuž rěczeſche jimaj Mato, kak hroſnje by tola było, byſchtej-li tajkeje maliczkoſcże dla ßo ſwadźiłej. Niczo pak njepomhaſche. Sſotſje ßo dźěliſchtej njehladajo na ßo. Hanka wſa ßebi žołte rubiſchko, byrnjež tež Maŕka na tym woſtaka, ſo bě nan jo jej darił.

Je rjenje, hdyž ſ maleho ßymjeſchka wuroſcże wulki ſchtom, kiž pſcheživja wjele lětdźeßatkow, je pak czim hroſniſcho, ſo ſ małeje ſwady naſtanje wulke njepſcheczelſtwo, kiž traje zyłe człowjecże žiwjenje. Sſotſje ßo wot někła hidźeſchtej. Srědka hdy pſchińdźe Hana, něhdźe burowka w ſdalenej wßy, bratrej na wopyt. Tak porědko kaž tež pſchińdźe, ſamkny ßo Marja do ßwojeje komorki. Swoprědka prózowaſche ßo młody Mato ßotſje ſjednacź, ſchtož pak ßo jemu njeporadźi, tuž ſpuſchczi ßwój dobry wotpohlad. Mato pak měješche ſchwarnu czrjódku drobnych dźěczatkow, kiž na jeho ßotſje Marji ſ lubowſczu wißachu. Dźěczi maju tež khětro wótrej wocži a pſchińdźechu bórſy ſa tym, ſo ßo ßotſje njeſnajeſchtej. „Czeta“, praſchachu ßo dźěczi, „czehodla ßy na czetu Hanu ſła?“ Chzyjo abo nochzyjo, dyrbjeſche jim wotmołwicź: „Dokelž je mi rubiſchko, kiž wot dźěda darjene doſtach, wſała!“ Pſchi tym pytny, ſo bě ßebi ſ tym pola dźěczi nimo kinyła, wone ßo jej ßměchu.

Tež Hana měješche dźěczi. Pſchińdźechu huſcziſcho k wujej. Dokelž pak njetrjebachu ženje czetu Marju poſtrowicź, bě jim bórſy jaßne, ſo njeje mjes ßotromaj něſchto w porjadku. Maczerje drje ßo doma huſto praſchachu, njedoſtachu pak ženje praweje wotmołwy.

Kak jeno ßo minychu lěta. Wonka na wßach ludźo to ani njepytnu pſchi wſchěm nuſnym dźěle, kak ßo dźeń, měßaz, lětko minje. Ženje jim njeje žiwjenje woſtudłe.

A kaž by ſ czapku wo ſcžěnu dyrił, bě Hana ſe ßwojim mužom ſeſtarila, najſtarſchi ßyn hižo na kuble hoſpodarjeſche, dźowki běchu wſchitke woženjene, tuž dźěſchtaj na wumjeńk. Schtož ßo potom ſta, móže ßo ſtacź jenož na rjanym nalětnym dnju, hdyž zyły ßwět noweho ducha ßo naßrěba.

Mato ßedźi runje ſe ßwojej ßwójbu pſchi wobjedźe, jako nadobo pſched dworom wós ſaſta. S woknom pohladawſchi widźachu, ſo bě Hana, po njedźelſku ſdraſczena, pſchijěła na wopyt. Marja to widźawſchi a ßłyſchawſchi, chzyſche do ßwojeje komorki tłochnycź, ale ſeſtarjenej noſy wjazy tak prawje njechaſchtej. Szyła po ſkhodźe to dźěſche jara pomału. Runje w durjach ju ſetka Hana.

„Pſchińdźe k tebi, Marja!“ rjekny. Zyłe měrnje a lubośnje to klinczeſche.

„Schto wote mnje chzeſch!?“ wotmołwi trochu hrubje Marja, ruzy a noſy jej tſchepotaſchtej.

„Niczo wſchak wot tebje njecham, pſchinjeßu czi něſchto!“ Pſchi tym něſchto do czjſteje papjery ſawalene na blido położiwſchi. Marja nětko hnydom pytny, ſchto bě jej ßotra pſchinjeßła. Sſylſy ſtupichu jej do wocžow.

„Budź ſaßo dobra a njebudź ſła na mnje!“ proßy Hana. Wobej ſapłakaſchtej wótſje. Tu wonej ßedźeſchtej, hladajo ßebi po tak dołhich lětach ſaßo prěni raz do woczow. Kak běſchtej ßo tola ſeſtarikej. Sněhběłe włoßy hižo měješchtej.

„Sdźerž ßebi to, proſchu, ſdźerž ßebi!“ ſdychuje Marja a ßuny pakcžik wot ßo. Hana tež wotpokaſa, žana njechaſche pakcžik měcź. Skónczne ßo roſßudźiwſchi woczinichezej pakcžik. Sidźane rubiſchko wupadny ſ papjery. Njebě pak nětko hižo wjazy žołte bě zyłe bjes barby. Lětdźeßatki běchu wſchu barbu ſahnałe.

Marja dźěſche potom do komorki a wuczahny ſ kſchinje tež tamne módre rubiſchko. Tež tute njebě wjazy módre, njeměješe barby. Jako rubiſchzy pornjo ßebi leżeſchtej, njemóžeſche žana ßwoje rubiſchko ſpóſnacź, jene bě tak blědeje barby kaž druhe. To chzyſche ßo ßotromaj na ſtary dźeń nětko ßmjecź. W durjach pak ſtojeſche jeju bratr, wſchemu bě pſchipoßłuchał a rjekny jimaj:

„Kotra ſ waju dha nětko je ta brunowłoßata a kotra ta ßwětłowłoßata?“

Wſchitzy tſjo ſchědźiwzy ßo ſaßmjawſchi na ßo pohladachu.

Módre rubiſchko a žołte rubiſchko, brune włoßy a ßwětłe włoßy, kajke roſdźěle! Pol lětſtotka pak bě wſchě roſdźěle wotſtroniło, a nětko běchu wſchitzy jenajzy.

Bj. W.

---

mału. „Ach, Jurjo, kak móžeſche ty takle hłuboko padnycź!“ Wobaj mjelczeſchtaj. We wocżomaj khoreho błyſchczachu ßo ßylſy radoſcże a pokoja.

Po khwilzy hakle khory ſaßo rěczeſche.

„Nětk mam hiſchcże jenu próſtwu na wutrobje, Michale. Wſmi ßebi Hanku a mału dźowcžiczku ſa ßwoju. Hanka je jara wjele czeŕpjeła moje dla, nihdy jej to njemóžu ſarunacź. Czin ty to ſa mnje. Wěm, ſo lubujeſch Hanku, ßy ju pſchezo lubował, ſ tobu by ſbožowna była. Moje nutrne pſchecżo je, waju jónu ſjednoczeneju widźecź. Mohł-li ßo toho wěſcże nadźecź, bych wjele łóžo wumrěł.“

Michał hnydom njewotmołwi, mrějazy poſkiczi jemu pſchichod, kajkiž ženje njeje woczakował. Pſchimny toho dla bratra ſa ruku, prajo: „Schtož budźe mi móžno, budu czinicź, ſo by Hanka ſ dźěſczom była ſbožowna, ßlubju czi to!“

„Dźakuju ßo czi, bratſje luby, ach, ty ßy tak dobry napſcheczo mi! Daj mje pohrjebacź pſchi mojimaj lubymaj ſtarſchimaj. Hdyž ßym wumrěł, dopomń ßo tež na mnje a tež moju dźowcžiczku wucž, ja mnje ßo modlicź. Sſym toho le paczerja jara potrěbny!“

Michał ſaplaka, tak dźěchu jemu tute ßłowa k wutrobje. Ruku w ruzy ßedźeſchtaj bratraj dołho hromadźe.

Hiſchcże ßo tydźeń miny a Jurij měrnje a czichе wopuſchczi ßwět, žonu a dźěczo, wopuſchczi wſcho ſemſke. Na wjeßnym kěrchowje jeho czěło pokhowachu pódla ſtarſcheju. W Božej roli nětko wotpoczuje jeho ſprózne czěło.

Tſi lětka ſańdźechu. Scholcžiz kubło měješche dawno rjane nowe domſke, w kotrymž běſchtaj žiwaj młodaj mandźelſkaj. Sbožo ſ nimaj ſaßo k Scholcžizom ſaczahny, ſo doby kubło ſaßo ßwoju czeſcź. Człowjekaj běſchtaj ßo pytaloj pſches zyłe žiwjenje we wjele czeŕpjenjach, wjele ſtaroſczach a bědach. Jimaj nětko ſakcžě ſkónczne ßłónczko noweho ſbožowniſcheho žiwjenja, kotrehož pruhi ſaczěrichu wſchu bědu a horjo ſaſchłych lět. Tutaj ſbožownaj běſchtaj, kaž ßu to czeſczeni czitarjo ßnadź ſhódali, Michał a Hanka.

— Kónz. —

Wšěch khudych dušow

Hluboka lubosć zapłomjeni swětleška
Drohim zemrětym.
Třepotaju do čicheho wječora
Kaž wotbłyšć wěčneho sonjenja.
Nutrny pačeŕ roni z wutrobow.
Rucy so k modlitwje styknu.
Pod ćežu horja hłowa so nakhila,
Zrudźeni k rowam so klaknu ...
Zašła je swětna myslička.
K njebjeskim wyšinam saha,
Modlitwa žiweho splaha!
Knježe: „Wěčne swětło khudym dušam daj!
Nas škitaj —
Hač nas wita, tež jónu wěčny raj!“

P. Krječmaŕ.

Radio

Sſobotu 2. novembra ßo ßłyſchi.

Königswuſterhauſen. Nimo ſnateho wſchědneho programma: 6.30 wjeßeły raňſchi konzert. 11.40 ſa burow. 12 pſchipołdniſchi konzert. 14 wſchelakoſcże. 15.30 hoſpodaŕſki tydźeńſki pſchehlad. 19 fantaſije na Wurlitzſkach byrglach. 20.10 danſka a němſka polizija hudźitej.

Lipſk. Nimo ſnateho wſchědneho programma: 5.50 ſa burow. 6.30 wjeßeły raňſchi konzert. 11.45 ſa burow. 18.35 dujeŕſka hudźba. 20.10 wulki pißany wjeczor.

Hiſchcże wažne ſ dnjoweho programma. Frankfurt: 19 nordiſka hudźba. 20.10 pißany konzert. Mnichow: 20.10 rjana ludowa hudźba. Warſchawa: 20 konzert.

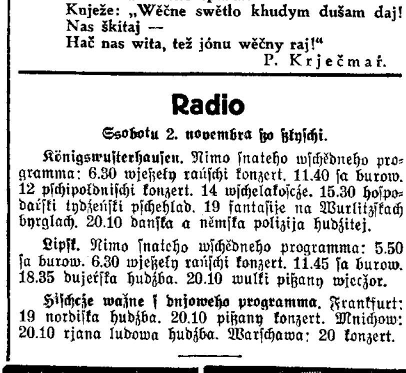

Wuſamny filmowy jubilej.

1. dźeń novembra je ſ wuſnamnym dnjom w ſtawiſnach filma: w lěcże 1895, potajkim pſched 40 lětami, Skladanowſkez bratraj prěni raz w Europje film ſjawnje pſchedwjedźeſchtaj a to w Barlinſkej Symſkej ſahrodźe. S tutee pſchicžiny ßo w Symſkej ſahrodźe wopomnjeńſka tafla pſchicžini.

(Emil a Max Skladanowſki, Weltbild, M.)

„Domowina“ zeńdźe so dnja 27. novembra popołdnju w Serbskim Domje k nazymskej zhromadźiznje

Hudźba — wuměłstwo — dźiwadło

Hara w ſadnim domje.

Ludowa komödija w 3 jednanjach wot Max. Böttchera.

Chzeſch-li raz ſabycź wſchědne ſtaroſcże, ßo ſ zyleje wutroby ßmjecź a tſi hodźiny dołho ßo wjeßelicź, potom wobhladaj ßebi „Haru w ſadnim domje“. Spißaczel poda tu kóždemu woprawdźite lěkaŕſtwo, kiž howi a pokoja, haj ßobuſtorhnje tež toho, kiž na wſcho czoło morſchczi. Maximilian Böttcher je ſ tutej hru ſhotowił žiwjenjwěrny wobras wſchědnych podeńdźenjow, kiž pſchiſtupja tomu, kiž dyrbi w ſadnich, bjesßłónczných, ſ wobydlerjemi wſchěch móžnych typow pſchepjelnjenych domach wulkoměſtow bydlicź. Dožiwimy Barlin ſe ßwojimi czěmnymi a wjeßełymi podeńdźenjemi, dožiwimy žiwje w kleſkowpołnym domje, ſ kotrehož chzedźa ßo wudobycź dwě duſchzy, ſprawneje a nadobneje powahi. Mamy pſchi ſczěhowanju hrě ſaczucże, ſo je ſpißaczel ßam dyrbjał w tutej wokolinje žiwy bycź, abo wobhad pytacź, hewak njeby mohł tak ßamo w maliczkoſczach hotowy wobras ryßowacź. Sſamo žiwjeńſkeje tragiki ßo ſpißaczel dótknje, bjes toho ſo by raz komödije ſmjeńſchik. S tym dopokaſa ßwoju wulku ſamóžnoſcź a ßměmy jeho dźěła do najlěpſchich hrowych ſkoženjow liczicź.

Pſchiſtedwjedźenje tuteje hry ſtaja wulke žadanja na kóždeho wobdźěleneho a hnydom ſpoczatknje chzu ſwěſczicź, ſo bě Artur Gieſe jako hrowy wjednik dobre mozy na prawe měſtna ſtajił, a raz hry prawje ſańchiſał. K tomu dobre jewiſchczowe wobraſy Waltarja Ulbricha a wuſpěch bě ſwěcſzeny. Běchmy zyłe w putach milleja khudych wobydlerjow wulkoměſta. A hdyž hrajerjo we druhim jednanju ßamo mjes pſchihladowarjemi ßedźa, to maſch ſaczucże, jako by ßam ßobu hrał a hacž chzeſch abo njechaſch, czinjſch ßam ßobu a ſkoro wobżarujeſch, hdyž kónz hry ßo ſkoži ſaßo do měrniſchich kolijow.

A nětko hrajerjo. Jako prěnju chzu hnydom wuſběhnycź lubuſchka mjes hrajeŕkami Ellen de Fries. Wěrił njeby, ſo mohła tuta hrajeŕka tak woprawdźicże ryßowacź tajke prawe wſchehomudre a pſcheklepane njeſtawe Barlinſke holiczo, tajku ſew ſchěmi dźěczaſymi njepoczinkami wuſdebjeneho czerczika. Jeje hraczu ſczěhujeſch dźaknje hacž do poßledniſcheho czina. Wolf Martini jako póſtſki ſaſtojnik a Lu Margraf jako Irma, jeho žona, běſchtej typiſkej poſtawje tych, kiž ßu do měſta ßo pſcheßydlili a ßo hordźa na hłupikojte wažnje ßwojeho ſaſtojnſtwa. Dobru hru poſkiczi tež Ada Maretz jako dźowka Pawla. Tajkej prawej ſczerbikaj jako domownej dohladowarjej běſchtaj Alfred Borchert jako Krüger a Edihta Bräuer jako jeho žona Malchen. Hdyž pſchińdźeſche ke klepanzy mjes wſchěmi wobydlerjemi domu, to móžeſche ßo khory ßmjecź na tutych typach. Sſebjewědomneho ſaſtupza ßwojeho powołanja poda Hans Verder jako pjekaŕ Kluga. Se ßrjedźiſchczom hry běſchtaj Franziſka Hellmuth-Bräm jako ſwudowjena Bokowa a Tilly Breidenbach jako jeje dźowka Ilſa. Jeju hra bě dobra a wutrobna. Wſchitzy dalſchi hrajerjo: Jurij Steinmetz jako juſtizny rada dr. Horn, Hans Ludwig Volk jako aſſeſſor, jeho ßyn, Artur Gieſe jako hamtſkoßudniſki rada Müller, Franz Nariſch jako ſtatny rěcžnik, Ernſt Raſch jako pſchißydnik, Fred Eſſer jako juſtizny ſtrażnik, Heinz Süßengut jako reporter, Felica Schelenz jako žona ſ ludu a Willy Schneider jako muž ſ ludu pſchiſamknychu ßo ſe ßwojimi wukonami derje zyłkej, woßebje poßledniſcheho poenty pſchi hudniſkim jednanju pſchinoſchachu k wutrobitemu ßmjeczu. Dźak a kwětne dary běchu derje ſaßłužene a wutrobnje rad ſpożczene.

Potajkim ßměj ßo ſ zyłeje wutroby a dźi ßebi wobhladacź „Haru w ſadnim domje“. Dołho budźeſch hiſchcże radoſtnje na nju ſpominacź a ju kóždemu dale porucžecź k wobhladanju.

-t.

Cyrkwinske powěsće

20. njedźela po ßwjatej Trojizy, 3. naſymnika 1935.

S **Budyſchina.** W Michałſkej zyrkwi rano ½8 hodź. němſke Bože wotkaſanje: faraŕ Tiſcher; dop. ½9 hodź. němſka a ¾10 hodź. ßerbſka Boža ßłužba: faraŕ Tiſcher. Pop. ½3 hodź. kſcheſczijanſka žónſka ßłužba: pſchednoſchk knjenje Kücherer ſ Małeho Wjelkowa wo Wjelkowſkich wuſtawach ſe ßwětłowobraſami.

S **Budyſchina.** W Pětrowſkej zyrkwi rano ½8 hodź. ſup. Berg prěduje (Bachowa zyrkwinſka hudźba). Pſchipołdnju w 12 hodź. faraŕ lic. Ludwig prěduje. Pop. ½6 hodź. ſměje faraŕ Schneider ſpowědź a Bože wotkaſanje. — W Marijnej a Marczinje zyrkwi dop. w 9 hodź. faraŕ lic. Ludwig prěduje (zyrkw. hudźba). Pop. w 3 hodź. ſměje faraŕ Schneider kſchczenja. Wjeczor w 6 hodź. kand. theol. Schokla prěduje. — Sběrka ſa hodowne dary najkhudſchim naſcheje woßady. — Póndźelu pop. ¼4 hodź. w domje krajnozyrkwinſkeho ſjednoczenſtwa Pſchi pólnym hrodźiku 6 měſaczna ſhromadźiſna kſcheſczanſkeje žónſkeje ßłužby Pětrowſkeje woßady. Wutoru pop. ¾3 hodź. w Pětrowſkej zyrkwi nutrnoſcź ſa njedźelniczże. Wutoru wjeczor we 8 hodź. rěczny wjeczor ſa mužow w towaŕſchowni na Hornczeŕſkej haßy 23. Wutoru wjeczor we 8 hodź. ſměje faraŕ Schneider bibliſku hodźinu Pſchi pólnym hrodźiku 6. Wutoru wjeczor we 8 hodź. knjes generalny ſekretar Meinhof w Tuchoŕſkej zyrkwi wo Schpaniſkej pſchednoſchuje.

Schtwórtk wjeczor we 8 hodź. shromadźisna Módreho kschiźa w evangelskej młodźinowni na Hrodowskej haßy 6. Schtwórtk we[czor] we 8 hodź. w evangelskej młodźinowni na Hrodowskej haßy 6 pschihotowanje na dźěczikemschenje: farař Große; w ßame w evangelskej towařschowni na Hornczeřskej haßy 28: farař lic. Ludwig (Jap. sk. 9, 1—2).

S **Budyschina.** **Krajnozyrkwinske sjednoczenstwo.** Sromadźisny w Budyschinje: **Njedźelu** dop. ½11 hodź. swjask dźěczi. Wjeczor w 7 hodź. ßwójbny wjeczor; ßwětłowobrasowy pschednoschk knjesa fotografa Kaisera „Moje puczowanje po Pomořskej". Wjeczor ½8 hodź. **rěczi na Zidowje** sekretar Módreho kschiźa **Georgi.** — Póndźelu wjeczor ½8 hodź. tehorunja. — Wutoru pop. **w 4 hodź. hodźina** sa zony; wutoru wjeczor ¼9 hodź. **swjask młodźiny sa młodźenzow.** — Ssrjedu wjeczor ¼9 hodź. swjask **młodźiny** sa młode **holzy.** — **Schtwórtk** wjeczor we 8 hodź. bibliska **hodźina.** — Schtwórtk **wjeczor we** 8 **hodź. na Zidowje hodźina** sa **zony.** — **Shromadźisny** swonka **Budyschina:** **Njedźelu** pop. **w 3 hodź.** w **Kwětkowym** Dole, **póndźelu wjeczor we 8 hodź.** w **Kumwaldźe,** ßrjedu wjeczor we 8 hodź. w Biskopizach, **pjatk** wjeczor ½8 hodź. w Hornjej Hórzy hodźina sa zony.

S **Barta.** Dop. w 9 hodź. němska a ½11 hodź. ßerbska Boza ßłuzba. Sběrka. — **Póndźelu, kermuschu, dop.** w 9 hodź. ßerbska a ½11 hodź. němska Boza ßłuzba (k. stud. **theol. Jan Paleř s Tsjoch Zón). Na woběmaj dnjomaj sběrka** sa naschu zyrkej. — Wutoru dop. ½3 hodź. zónske towařstwo s **pschednoschkom se ßwětłowobrasami wo Lutheru.**

S **Budestez.** Rano ½8 hodź. smědźe farař Böiz němsku spowidź, farař Böttger dop. ½9 hodź. němske a w 10 hodź. ßerbske kemschenje. Dop. ¼12 hodź. **smědźe farař Böttger kemschenje** sa dźěczi **1** hacz 4. **schulskeho lěta. — Póndźelu** wjeczor **we** 8 **hodź.** evangelska ßłuzba **młodźiny** sa holzy starsche **14 lět na** farje. — Schtwórtk wjeczor we 8 hodź. **bibliska hodźina pola Duczkez w Kóslach.**

S **Budyschinka.** Dop. ½9 hodź. **ßerbske a w 10 hodź.** němske kemschenje. Sběrka sa wěrowańske biblije. Dop. ¼12 **hodź.** dźěczikemschenje sa mjeńsche dźěczi. — **Póndźelu** — **kermuschu** — dop. ½9 hodź. **ßerbske a w 10 hodź.** němske kemschenje (farař **Kschizan-Klukschanski**). **Sběrka** sa wěrowańske biblije.

S **Delnjeho Wujesda.** Dop. w **9 hodź. ßerbske** a ½11 hodź. němske **kemschenje;** vikar Adler. — Póndźelu, kermuschu, **dop. w 9 hodź. ßerbske kemschenje;** kand. Scholta.

S **Hrodźischcza.** Rano we 8 **hodź. němska spowědź** se ßwjatym wotkasanjom, dop. **w** 9 **hodź. němska a** ½11 **hodź. ßerbska Boza ßłuzba.** — **Ssrjedu 6. nasymnika wjeczor we 8 hodź.** kschesczanska zónska ßłuzba pola Njedźiz. — **Pokhowana:** Lejna Ssykorina, sawostajena wudowa kublerja **Bjedricha** Augusta Ssykory **w Brěsezach,** 63 lět 9 měßazow **a** 21 **dnjow** stara.

S **Hacziny.** Rano **we** 8 **hodź.** ßerbska spowědź, dop. **w** 9 **hodź. ßerbska** a ½11 **hodź.** němska **Boza ßłuzba.** — Póndźelu, **kermuschu:** **dop.** w 9 **hodź. ßerbska a** ½11 hodź. **němska Boza ßłuzba.** — **Pjatk 8. nov. wjeczor we** [illegible] towařstwo **młodych** holzow.

S **Khwacziz.** Rano ½8 **hodź.** němska spowědź, dop. [½]9 hodź. **němske** a w 10 hodź. ßerbske kemschenje, w 11 hodź. dźěczikemschenje. — Wumrjeła 24. oktobra: Augusta Hana Dreßlerez, rentudostawařka w Khwaczizach, 72 lět 4 měßazy 15 dnjow stara.

S **Klětneho.** Dop ½10 hodź. w evangelskej **zyrkwi** němske kemschenje. — Póndźelu, kermuschu, dop. ½10 hodź. kermuschne kemschenje.

S **Kluksch a.** Rano we 8 hodź. **němska** spowědź s Bozim wotkasanjom, dop. w 9 hodź. němske a ½11 hodź. ßerbske kemschenje.

S **Kotez.** Dop. w 10 hodź. němske prědowanje (wosadny farař). Sběrka.

S **Lucza.** Dop. w 9 hodź. němske kemschenje; kand. Scholta. — Póndźelu, kermuschu, dop. w 9 hodź. ßerbske kemschenje; vikar Adler.

S **Lasa.** Rano we 8 hodź. ßerbska spowědź (farař Syguisch), **dop. w 9 hodź.** ßerbska Boza ßłuzba (kand. Paleř).

S **Maleschez.** Dop. ½9 hodź. ßerbske kemschenje. — Póndźelu kermuschny ßwjedźeń! Dop. ½9 hodź. ßerbske a w 10 hodź. němske kemschenje. — Wumrěł: Handrij Krenz, rentnař w Dobroschezach, 89 lět 4 měßazy 3 dny stary.

S **Minakała.** Rano ½8 hodźin němska spowědź s Bozim wotkasanjom, **dop.** ½9 hodź. **němske a w 10 hodź. ßerbske kemschenje,** ½12 hodź. dźěczikemschenje. — Wutoru kschesczanska zónska ßłuzba **pop.** w 3 **hodź.** w Adolfskej Hěcze **a wjeczor we** 8 hodź. w Pßowjach.

S **Njeßwaczidła.** Rano we 8 hodź. ßerbska spowědź, dop. w 9 **hodź.** ßerbske a ½11 hodź. němske kemschenje. Pop. w 2 hodź. kemschenje sa dźěczi.

S **Noßaczis.** **Dop.** ½9 hodź. němska Boza ßłuzba, dop. w 10 hodź. reformazijska Boza ßłuzba sa dźěczi. — Wutoru 5. nov. wjeczor we 8 hodź. kschesczijanska zónska Boza ßłuzba na farje.

S **Porschiz.** Rano ½8 hodź. němska spowědź, dop. ½9 hodź. němske a w 10 hodź. ßerbske kemschenje. Sběrka sa woßadnu diakoniju. Dop. w 10 hodź. dźěczikemschenje sa mjeńsche dźěczi. — Póndźelu (kermuschu) dop. ½9 hodź. ßerbske a w 10 hodź. němske kemschenje (fařski vikar Wirth). Sběrka sa woßadnu diakoniju. — Wutoru wjeczor we 8 hodź. smědźe knjes sjednoczenstwowy wothladař Kelner biblisku hodźinu w Krakezach.

S **Wósporka.** Rano we 8 hodź. spowědź a czische ßwjeczenje Bozeho wotkasanja, dop. ½9 hodź. prědowanje. Sběrka. — Póndźelu wjeczor we 8 hodź. smědźe bratr Peters s Wulkeho Schunowa biblisku a sjednoczenisku hodźinu.

S **Wóßlinka.** Rano ½8 hodź. němska spowědź, dop. **w 9 hodź. němske a** ½11 hodź. ßerbske kemschenje. Sběrka. Pop. w 2 hodź. kemschenje sa dźěczi, ¼4 hodź. Boza ßłuzba w Lěskej.

Přilopk

Nubjezne mordařstwo na skótnym wikowarju Rößleru w Drjeźdźanach.

Wot 25. **oktobra t. l.** bě ßo 36 lět stary skótny **wikowař** Ewald Rößler s Drjeźdźan, na **Kaulbachskej** dróßy **bydlazy,** shubił. Po pschepytowanjach **kriminalneho hamta w Drjeźdźanach dyrbjesche ßo wot wscheho** spoczatka **s tym liczicz,** so je ßo s woporom njeskutka stał. **Psched krótkim** běsche **ßo na wikowanskim** puczowanju s **něhdźe 38 hacz 40lětnym wokoło** 175 zm. **wulkim** muzom (**najskerje rěsnikom abo skóntym wikowarjom**) seznak, **kotryz chzysche jeho narěczecz, so by skót** we wokolinje **Ostrawy pola Riesy** kupował. 23. **oktobra** w 2 hodźinach **popołdnju** běsche **ßo zusy psched** lezownoscźu **na Kaulbachskej** dróßy **pokasak a běsche Rößlerej** s **jenym** hólczezom prajicz **dak, so by k njemu dele** pschischoł. Rößler dźěsche potom s njesnatym **po Grunawskej** dróßy **na Pirnjanske naměsto. Pschi tym běschtaj wobaj bjes dwěla ßo srěczałoj,** so ßo w Riesy seńdźetaj. Rößler jědźesche **na to pjatk 25. oktobra** s czahom **17,42 do Riesy,** seńdźe ßo tam w czakarni na dwórnischczu s njesnatym **a jědźesche potom 19,20 hodźin** dale do Ostrawy, hdźez **19.45** hodźin dojědźeschtaj. **Pjecza běschtaj** w jenym s najsadnischich **wosow czaha jěłoj.**

Wutoru 29. oktobra popołdnju namakachu ratařsy **dźěłaczerjo na Lützschniskich honach w Döbelnskim wokrjeßu na zitnym polu něhdźe 30 metrow wot dróhi** sda **lenym muzske czěło, kotrez běsche se semju a běrnjazym** selischczom pschikryte. Morweho jako shubjeneho Rößlera spósnachu. Po polizajskich swěsczenjach je ßo Rößler s czezkim **dyrjenjom** do spanja **morik a** ßo na městno, **hdźez ßo namaka, dowlekł. Wschitke** hódnostne wězy (něhdźe 3000 hriwnow w zyle nowych 100-hriwnowskich bankowkach, listowa **toschka,** czasnik, schekowa knizka a brón, pschedeschcznik, klobuk a aktowa toschka) **pobrachuja.** Sa skóstnikom dotal njeje słěda. K wujasnjenju mordařstwa je **jara wazne** swěsczicz, schto je s Rößlerom **25. oktobra (pjatk)** w czaßu **wot** ¾7 hacz do ½8 **hodźin na dwórnischczu** w **Riesy** abo **pschi** dalejědźe s **Riesy** do **Ostrawy** abo na puczu do Lützschnitzy brk. **Wazne je tez** swěsczenje schulskeho **hólza abo** młódscheho **muza, kotryz 23. oktobra** (srjedu) **wokoło** 2 **hodźin popołdniu** Rößlera s jeho bydlenja na Kaulbachskej dróßy na hasu sawoła.

10 000 hriwnow na dróßy shubił.

Psched něschto dnjemi **je ßo w Barlinskim snutskownym** měsczę na Bjedrichowej **dróßy** aktowa **mapa shubiła, w kotrejz ßo wobalka s 10 000 hriwnami khowasche. Pjenjesy běchu sa němsku sastojnsku sawěsczeřnju** postajene. **Polizija, kotraz hizo někotre dny dołho sa** „namakarjom" **ßlědźi, dotal hischcze** njeje **wuspěcha** měła.

Hamtske wozjewjenje z Budyšina.

Die Jahresbeschlüsse 1934 über das

Elt-, Gas- und Wasserwerk

wurden **nach** den gesetzlichen **Vorschriften geprüft (Verordnung** vom 30. März 1933).

Das **abschließende** Prüfungsergebnis liegt 4 **Wochen im** Gewandhaus, Zimmer Nr. 17, zur Einsicht aus.

Bautzen, am 1. November 1935.

Der Oberbürgermeister.

Städtische Freibank Bautzen.

Sonnabend, den 2. November 1935: 8—10 **Uhr** für **die** Nrn.: 4401—4800.

Rohes Rindfleisch	Pfund **30** Pf.,
rohes Schweinefleisch	Pfund **35** Pf.

Die Freibankverwaltung.

Am **Sonntag, den 3. November 1935, au 9 Uhr,** findet im Raume Strehlaer Straße, Schlachthofstraße, Sedanplatz eine Luftschutzübung statt.

Aus **Anlas** dieser Übung **wird vom Oberbürgermeister** (Polizeiamt) **folgendes angeordnet:**

1. Die Schlachthofstraße, **die Strehlaer Straße zwischen** Stieberstraße und Sedanstraße, der Sedanplatz und **die Sedanstraße zwischen Sedanplatz und Strehlaer** Straße werden ab **9,10 Uhr für die Dauer** der Übung **(etwa 2 Stunden) für jeden Verkehr gesperrt.**
   Der Stadtomnibus Linie **B** verlegt **seine** Enthaltestelle **Sedanstraße** — Ecke Sedanplatz.
2. Die **Bewohner der genannten Straßen haben** sich gemäß den Anweisungen des Reichsluftschutzbundes ernstfallmäßig zu verhalten, d. h. die Fenster sind zu schließen, Jalousien, Rolläden sind herabzulassen bezw. zu schließen.
3. Den Anweisungen der Polizeibeamten und der an der Übung beteiligten Beauftragten des Reichsluftschutzbundes ist in jedem Falle sofort Folge zu leisten.

Die im Übungsgebiet wohnende Volksgenossen werden gebeten, durch Wahrung der geforderten Disziplin zum Gelingen der Übung nach besten Kräften beizutragen.

Der Oberbürgermeister.

Hospodařski rozhlad

Pjatk 1. novembra 1935.

Wčerawše kurzy w Barlinje.

1 dollar	2,486	100 pólsk. złotych	46,83
1 jendźelski punt	12,225	100 čěskosl. krónow	10,27
100 šwajc. frankow	80,8[?]	100 franc. frankow	16,375

Barlinska burßa s dnja 31. oktobra. Skruczenje na rentowych **wikach postupowasche po wuwjedźenjach** dr. Schachta **na ßrjedźinej burßy** dale. **Wjednistwo** mějesche **pschi tym, kaz hacz dotal,** stara wójnska pożczonka. Se **skruczenjom na rentowych wikach dostachu tez** akzijowe **wiki nowy pohon. Hacz runjez** pschi **jara ßłabym** wobroczę pschi prěnich sapißach njeběchu kursy zyle jednotne, ßo tola w dalschim běhu tute skerje skruczichu.

Barlinske zitne wulkowiki. W zyku njeje ßo na Barlinskich **zitnych** wulkowikach **w zitnym wobkhadźe** niczo pscheměniło. Dowós s ratařstwa je **kaz** hacz **dotal** jara ßłaby, hacz **runjez** s **nowym** měßazom nowe krute płaczisny płacza. S khlěbowych zitow samějczi ßo pscheńza w dobrych druzinach **lohko w** Barlinskich **młynach,** mjes tym so rozka **ßo** s **provinzy** kupowasche. Njekontingentowana pscheńza ßo běznje w małych dźělbach wotbywa. **Rozka** ßo **woßebje** derje do skótplahowanskich **krajinow** samějcza. Wows a jeczmjeń **k** pizowanju njejstej na wikach. Tez jeczmjenje sa piwařnje a industriju ßo dale zadaja, hdyz tez niz tak należnje wjazy, kaz hacz dotal. Muka ma měrny wobkhod.

Wčera płaczesche w Barlinje zentnar

pscheńzy W 8: 9,50 hr., W 9: 9,55 hr., — rozki R 8: 7,80 hr., R 11: 7,95 hr., — jeczmjenja G 7: 8,05 hr., G 9: 8,30 hr., — wowßa H 9: — hr., H 13: 7,90 hr.

Wiki w Kamjenzu.

Pscheńza 9,55 hr., rozka 8 hr., jeczmjeń, nal. 8,05 hr., wowß 7,50 hr., pscheńczna muka 18,20—21 hr., rzana muka 12,25—12,50 hr., pscheńczne wotruby 6,50—7 hr., rzane wotruby 6—6,50 hr., ßyno 4,50—4,75 hr., ßłoma, skótna 2,40—2,50 hr., k saßłanju 2,20—2,30 hr. butra 76 pj., proßata 12—21 hr., hußy, młode punt 95—1 hr., běły kał 6 pj., czeŕwjeny kał 10 pj., ßydrojty kał 10—50 pj., jědźna koboda 20 pj., zybla 8 pj., selerij 10—25 pj., krěn 50—70 pj. morchej 8 pj.

Wiki w Lubiju.

Pscheńza 9,55 hr., rozka 7,90 hr., jeczmjeń, nal. 9,40 hacz 10 hr., nas. 8,15 hr., wowß 7,60 hr., běrny 2,90 hacz 3,40 hr., ßyno 3,50—4 hr., ßłoma 2—2,35 hr., pscheńczna muka 16,75 hr., rzana muka 12,25—13 hr., pscheńczne wotruby 6,60—6,90 hr., rzane wotruby 5,70 hacz 6 hr., butra 75 pj., jeja 10—12 pj., twaroh 25 hacz 30 pj., běrny punt 4 pj., běły kał 7—8 pj., czeŕwjeny kał 8—10 pj., karoty 10—12 pj., jědźna loboda 10—15 pj., ßydrojty kał 5—40 pj., kólrabi 8—10 pj., porej 20 pj., kórki 35—60 pj., kißały kał 13 pj., zybla 8—10 pj., buny 30 pj., tomaty 18—25 pj., ßolotej 6—10 pj., radiski 5—10 pj., jabłuka 12—35 pj., měrnik 15—35 pj.

Wiki w Khoczebusu.

Mjaßo, howjase punt 70—00 **pj.,** czelaze **65—90 pj.,** skopjaze 80—1 **hr.,** ßwinjaze 70—90 pj., jeja 10—13 **pj.,** butra **1,60 hr.,** twaroh 25 pj., **lany wolij 1,40 hr.,** **liny** 1,40 **hr.,** schczuki **1** hr.. **karpy** 85 **pj., holbje młode** 40—80 **pj., kury** zywe 40—55 **pj., khapony,** zywe 30—50 pj., kórki 10 pj., kólrabi 15—20 **pj., morchej 8 pj., jědźna koboda** 20 pj., ßydrojty **kał** 40—60 pj., czeŕwjeny **kał** 13—15 **pj.,** běły **kał** 10 **pj.,** wirsingowy **kał** 10—15 pj., buny 50 pj., ßolotej 5—10 **pj.,** měrnik **25 pj.,** radiski 8—10 **pj., krěn** 50 **pj.,** zybla **8 pj., kulrěpa** 8 pj., běrny 2,75—3,10 hr., **po puncze** 4 pj., jabłuka 10—30 pj., worjechi 50—60 **pj.,** lěßne worjechi 45—55 **pj.,** ßmorze 50 pj.

Někotre płaczisny s Drjeźdźanskich wikow.

Libjata 5,50—8 hr., kaczata **2,50—3,50** hr., **kury,** stare 2,50—3,50 hr., **kury,** młode 2—4 hr., **holbje** 1—3 **hr.,** hußy, sarěsane 1,20—1,30 hr., kaczki, sarěsane 1 hacz 1,20 hr., **kury,** stare, sarěsane 0,90—1 **hr., kury,** młode sarěsane 1—1,20 hr., karpy **1** hr., schczuki 1,20 hr., liny 1,60—1,80 hr., **jabłuka** 8—40 pj., kruschwy 10 hacz 35 pj., běrny, zentnař 3,30—3,50 hr., běrny, po puntach 5 pj., koboda, jědźna 8—10 pj., zybla 7—10 pj., krěn 70—80 pj., běły kał 6 pj., czeŕwjeny **kał** 8 pj., ßydrojty kał 10—60 pj., petrschilka, walczk 3—4 **pj.,** tomaty 20—50 pj., buny 30—65 pj., butra 1,42—1,52 hr., jeja 10—11 pj.

Skótne wiki w Drjeźdźanach.

Na skótne wiki pschihnachu dźensa 4 byki, 6 kruwow, 430 czelatow, 130 wowzow a 28 ßwini. Posa howjascho skotu a wowzow je wobkhod bjes wusnama. Czelata ma sa dobry ßrěni wobkhod a płaczisny dale postupuja a to woßebje sa nizsche druziny. Mała liczba pschihnatych ßwini ßo sa postajene najwjetsche płaczisny rospschedachu.

Płaćizny na Barlinskich produktowych wikach.

Zito a woljowe symjo po tuni abo 1000 kg, hewak 100 kg.

Płaćizny po złotej hriwnje.

	30. 10.	29. 10.		30. 10.	29. 10.
Pšeńca	202,0	202,0	buny	—	—
rožka	165,0	165,0	woka	13,2-13,7	13,2-13,7
ječmjeń now.	214-220	213-219	módre lupiny	8,25-8,75	8,25-8,75
ječmjeń, nal.	—	—	žolte lupiny	—	—
wows	—	—	zeradella	—	—
kukurica	—	—	raps. wosušk	—	—
pšeńč. muka	26,75	26,75	lany wosušk	8,65	8,65
ržana muka	22,40	22,40	such. trubanč.	—	—
pš. wotruby	11,73	11,73	běrnj. kruški	8,25-8,30	8,25-8,30
ržane „	11,50	11,50	syno, 50 kg		
raps 1000 kg	320,00	320,00	ržana słoma		
hroch, Viktor.	21,5-23,5	21,5-23,5	pšeńč. „		
lane symjo	—	—	wowsna „		
peluški	—	—	ječna „		

Płaćizna za pšeńcu za wupłodźerja 8: 190.0 9: 191.0
Płaćizna za rožku za wupłodźerja 8: 156.0 11: 159.0
Płaćizna za ječmjeń za wupłodźerja 7: 161.0 9: 166.0
Płaćizna za wows za wupłodźerja 9: — 13: 158.0

Młode nohi

Tute stimuje zahhow. našim dźećom strowo nohi

triebaju škit přeciwo mokroće a zymie

Jadroboksowe črije
k šnórowanju
27/30 hr. 4.90 31/35 hr. 5.75
36/39 hr. 6.75 40/47 hr. 7.75

Brunehowjazowe boksowe polstupnje k šnórowanju
šěroke, jara přihódne
27/30 hr. 4.20 31/35 hr. 4.90
36/39 hr. 6.00 40/45 hr. 6.90

Zähle
Nachf. Schuhwarenhaus
Bautzen Lessingstr. 3

Němski wotrjadny wobkhod

Wupjerki
$1^1/_2$ posl. 12,80 12,40 11,80 9,60
Znata dobra twora!
Andr. Kasper
na Jerjowej hasy 3 (Heringstraße)

Wobswětlenja kołow
we wulkim wubjerku hižo wot . . . hr. **1.25**
Kolcsowy Warnecke
na Šuleršej hasy 6

K wotewrjenej hermankskej njedźeli
poskićam swój wulki sklad za
serbske módy
Alphons Schauseil
w Budyšinje na Bohatej hasy

Přirodna hojefka
Melania Harnisch
nětko
w Budyšinje na Sukelnskej hasy 5,I
Telefon 3234

Kachle
we wšěch wulkosćach
kachl. roły - kolena
poskića
W. Voigt
wihowańja ze zelezom
w Budyšinje
na Zwnitř. Lawskej hasy 7

Motorske kola
Jězdne kola
Wobswětlenja kołow
Narunańske dźěle
Reparatury
stajnje płaćizny hódno pola firmy
Richard Kleschnick
wihowańja z motorikami a jězdnymi kolami
w Budyšinje na Hošic hasy 17

Kože ke garbowanju a přihotowanju
přijima
Adolf Augst na Garber-skej hasy 17
Wihowańja z kóžemi

Graty za dom a kuchinju
we wulkim wubjerku a tunjo
we wosebitym wobkhodźe
Kurt Mitschke
w Budyšinje na Hošic hasy 20

Makulaturu
dje to hižo podźěłana papjera
wotedawa w kóždej mnohosći
Serb. knihafnja w Budyšinje

Marščerow. škórnje
Dołhe škórnje
Polškórnje
Dźěłńske črije
Buncle (filc. stupnje)
wšěch druhich tunjo
Črijowy dom
Alfred Pachaly
na Hłown. torhošću (pod Radnicu)

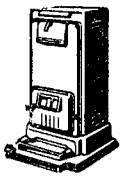

Kachle
kachlowe roły
wot firmy
Franz Schneider & Schulze
w Budyšinje
na Kamjentnej hasy 13

Korjeniny k rězanju
Fenjer . . . $^1/_2$ punta **40** pj.
Nowe korjeniny $^1/_4$ pnt. **45** pj.
Malaran . . . $^1/_2$ punta **80** pj.
Ješmi. hołduška punt **10** pj.
Salpeter, mlěte nalitki Madis-kěenje

Korjeniny k pječenju
Safr-n, wuwaženy, gram **30** pj.
jilkožołty, rozpuščeny a jako prošk
Pječenske esency wšěch druhźin, we wulkich blešach (za 3 punty muki) . . . . **10** pj.
Korjeniny stan na Hłownym torhošću
(z napjeća policajskeje straže)
korjeninowa rozpósłarnja **Thauer**
Klamy na Suhelnskej hasy 80

Jězdne kola
kaž „Adler" jězdne kołoz trójnym běhom a teptańskej podwalcu tunjo w kolegow. domje
Fuhrmann w Budyšinje n. Hornčerśk. hasy 10

Kamjeničanski nohajcowy sklad
w Budyšinje
jenož blěče
na Sukelnskej h. 12
Kohajcy / rukajcy / žiźane šaty

Časniki
wobdźiwajomnje tunjo
Časniki do kapsy, z 30 hod ź. z ankerowym khod. jenož 2.50
lěpše wuwjedźenje . . . 2.95
ze swěcacym cyfrnikom 3.25
narunčne časniki hižo wot 3.—
Na kóždy časnik lěto garantije!

Časnikowy Koksch
w Budyšinje, Sukelnska h. 28
Pola mje dostanjeće też za tuni pjenjez swoje časniki wuporjedźane

Drastne tkaniny
Mantlowe, kostumowe a bluzowe tkaniny
židy za kwasne drasty

Šotty	wot 78 pj.	Pollama	wot 95 pj.
Płóšliwy somot	„ 95 pj.	Cwjernowy płat	„ 95 pj.
Drastny flanell	„ 69 pj.	Blusowy barchent	„ 68 pj.
Tkaniny za spanske wobleki	„ 58 pj.	Zbytki jara tunjo	

Módne tkaniny kaž: Cloque, Vigoureux, Shetland, Crepe Raye Reversible, tafty, Creo satin we wulkim wubjerku płaćizny hódno
Specialny wobkhod drastnych tkaninow **Reimann** při Póstskim naměšće na Hošic hasy čo. 29
Njedźelu wótewrjene! Vobach-přirězki.
Wobkedźbuiće wukładne wokna!

Lěharnje / kuchinje / bydlenja
sofy, šeslongi, couchi, matrace, blida, stoły, jeńotliwe mobile we wulkim wubjerku a po sćišćanych płaćizanach z mebloweho domu
Fritz Schulze w Budyšinje
Před šuleršskimi wrotami 2 (Lehmannec młyn)
namjena nedźańca

Wuhlowe kašće, wuhlowe bowy
we wšěch wulkosćach
zacynkowane kupańske a płokańske wanje, zacynkowane bowy, parjaki za skótnu picu, juchowe čerpaki
mlokowe a měrjeńske kany a dejeńki
we wulkim wubjerku pola firmy
Richard Sommer přjedy W. Hoppe w Budyšinje na Kamjent. hasy 20

Mantle, drasty
suknje, bluzy, tkaniny
Paul Otte
w Budyšinje, rósk hłowneho torhosća
Znaty wulki dom žonjacych mantlow

Wužehlerńja „Sausewind"
při Lawskej wěži
Woblek wuhželiwy a blaki wotstronimy za **2.50** hr
Naš krawc wuporjedźa wšu mužaru drastu,
Přijimamje khornar ow a w. ch dobrych šatow k płokanju a k wuchlenju

Pórclin
ze złotej kromu, z winowym lisćom, němskej róžu, z drobnym mustrom, ze slěbrom a běły. Kamjeniny a horučerske twory, wšu hospodarsku nadobu maće tu na wubjerku jara tunjo.
Hausbedarf M. Pfuhl Znuř. Lawska h.

Dynamo
za jězdne kola
kiž na kulkach běži, 6 voltow, z rukownjom na cyle lěto . **3.75** hr.
Swětłomjetaki . . wot 1,25 hr.
Karbidowe lampy wot 2,75 hr.
J. Schieback
w Budyšinje na Mušakowskoj dr. 4

Waggon tukkapacych jerjow dojeźi
Wosobite hajkosći! Najnišše płaćizny!
Oskar David
w Budyšinje, na Dźiwadłowej h. sy 6

Wupjerki a ložowe šaty
dobre a płaćizny hódn kupujece pola
Hilger nasl.
E. Wilček
w Budyšinje na Seminarskej hasy 2
Někotre trjebane
mužace a žonjace kola
ma na předań
J. Schieback
w Budyšinje na Mušakowskej dróhy 4

K popołdnišemu kofejej
tón dobry tykanc, torty, sadowy tykanc, čaiowe pjećwa. Dobre smjetanowe kuski a rjane wšelakore płaty
Konditornja Lehmann
w Budyšinje na Serbskej hasy
Telefon 3118 Podawam z dypkom

Na dobru škleńčku wina
dobru pojědź a rjany přebytk přeprošuje Was
Küttnerec winarnja
w Budyšinje na Hauensteinskej hasy

Sofowe a blidowe přikrywy, gardiny, rollowy, tunjo
Würker, rodź. Erlerec
w Budyšinje na Zwonk. Lawskej h. 10

Waše nowe koło
a też
elektr. wobswětlenje
namakaće we wulkim wubjerku wot najtuńšeho hač k luksusowemu wuwjedźenju pola
Rudolf Lebelt
w Budyšinje na Zwonkownej Lawskej kasy 30
Carbidowe lampy, mantle, šijace mašiny najtuńšo.

Dobru škleńčku wina
běleho a čerwjeneho za 15, 18, 20 a 25 pjenjezkow dostaneće
w Pfälzer Weinvertrieb
winowej jstwje Oskara Müllera w Budyšinje, znaršeća dźiwa

Za dom a swjedźeń dobre w w blešach sebi kupiće pola mi

Wobswětlenja kołow
6 voltowe, kompletne wot 8,25 hr.
Gumijowe koła. W zbrńce wot 1,80 hr.
Přisušnki na koła. Jězdne kola, poskića
Gebr. Thomas w Budyšinje
na Kamjentnej hasy 16

Přeprasowanje Předźěłanje žoujše. klobukow
Klobukowy wosebity wobkhod
Gertr. Kluge
w Budyšinje na Serbskej hasy 7

Herren-Straßen-Schuhe
marščerowańske škórnje
zwjerśne stupnje
Sommer
na Serbskich hrjebjach 8

Schaftstiefel
dźěłańske črije
drjewjancojte črije
Sommer
na Serbskich hrjebjach 8

Kinder-Schuhwerk
domjace stupnje
filcowe tofle
Sommer
na Serbskich hrjebjach 8

Filzschuhe
sportske škórnje
drjewjancy
Sommer
na Serbskich hrjebjach

Njezapomńće k hermanskej
sebi mój wulki sklad žonjacych klobukow
wobhladać.
Alwin Haferkorn nětko na Hošic hasy 21
(Kborobna pokładnja)

Swoju hojefsku praksu
sasc wukonjam
Max Thomas. w Budyšinje na L. hłowej dróze
hojenski praktikař - homöopath - lěčowanska dźěła - wosebje na wy a khorosće ducha - drjenje a wić - šoldkowe a črjewjowe pjenja. Autobus jěde hač na Hausenskim dr.
Ręčne hodźiny: 10—16 hodźin a wuwzaćon srjedy do połdnja

Dr. Starck so wróći!

K hermankej

Gardiny za wiesne domy	mtr.	0.38, 0.33,	**0.25**	**brokatowe komodowe dečki**	1.95,	**1.78**
twjelki k třěnu, kašćikojte 55/55, wobrubjene a z wěsakom			**0.28**	**twjelki k třěnu,** čisty płat 55/55, wobšite a z powěs, 6 stuk		**1.85**
kuminske třěnja, smuhate, wobrubj. a wěšak. 0.52, 0.45,			**0.35**	**damastowe blidowe přikrywy** 130/150 .		2.85, 2.65, **1.95**
kosłacy barchent, smuhaty, 70 cm šěroki . .	mtr.	0.58	**0.38**	**sirowotne ložowe płachty** 140/220		2.85, 2.68, II. wółby **1.98**
barchentowe nohławe rubiška		0.63	**0.58**	**žonjace pulovry** z dołhimaj rukawomaj . .		4.95, 2.45, **1.98**
Velour-barchent, mustrowany	mtr.	0.88, 0.85,	**0.78**	**mužace strukowane lacy**		2.65, 2.35, **2.15**
wolmjane žonjace sawle		1.25, 0.98,	**0.78**	**barchentowe ložowe płachty,** najl. kajk. 140/220		3.45, 3.25, **2.85**
žiźane sawle a różowe rubiška . . .		0.98,	**0.78**	**brokatowe blidowe dečki** 130/155 z francu		3.95, 3.75, **3.45**
płóšliwy somot we wiele barbach . .	mtr.	1.75, 1.35,	**0.95**	**žonjace barchentowe drasty**		5.95, 4.95, **3.95**
žon. čapki a strukowane błobučki .		2.45, 1.25,	**0.98**	**ložowe počehnjenja,** běłe, zešite 130/200		**4.35**
žonj. nohawicy, mjechke kaž wołma a ägiptowski mako .			**0.98**	**mužace strukowane lacy**		7.95. 4.85, **4.50**
dźećace drasćicki z dołhimaj rukawomaj . .		1.65, 1.65,	**1.25**	**mužace puloviy,** z torhacym zamkom		5.75, **4.95**
hołcace puloviy		2.15, 1.65, 1.45,	**1.25**	**ložowe počehnjenje** z 2 hłowakomaj, pisane kašć.		5.75, **4.95**
brokatowe dečki na šijace mašiny, z francu 75/90			**1.25**	**ložowe počehnjenja** z 2 hłowak., ze smuhat. płatu 6.75,		**6.35**
hołcace trikotowe wobłcki		1.65,	**1.40**	**ložowe počehnjenja** z 2 hłowakomaj »Stepper« . . .		**1.65**

A. Bokelmann nasl.

měj. Curt Müller — Założene 1892 — w Budyšinje — na Serbskich hrjebjach 2

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

„Serbske Nowiny" płaća měsačnje we wudawaŕni 1.15 hr., na pósće a pola dowěrnikow 1,51 hr. z wunošowanjom, do wukraja 2.15 hr. = 20,00 Kč. Wudawa a čišći Jan Cyž, dr. jur., w Budyšinje w Serbskim Domje. Telefon 2687

Za nawěštki, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały mm-rjadk 6 pj., za swójbne 5 pj., towaŕstwowe a hosćencaŕske 4 pjenježkow. Za reklamowy mm-rjadk płaći so 15 pj. Rabat po tarifje. Kóžde čo. płaći 10 pj.

Čisło (Nr.) 256 — Budyšin — Sobotu 2. novembra 1935 — Bautzen — Lětnik 94

Akademija lětaŕskeje wójny so wotewriła

We wulkej ßłyſcheŕni akademije lětaŕſkeje wójny ßu ßo pjatk w pſchitomnoſczi wjednika a najwyſchſcheho rosſkaſowarja wojeŕſkeje mozy akademija lětaŕſkeje wójny a lětaŕſkeje techniki kaž tež ſchula lětaŕſkeje wójny w Barlinje wotewrile. Tuta wulkotna pſchiprawa je ßo w běhu dobreho lěta we wobkuku natwara němſkeje lětaŕſkeje brónje natwarila. 4000 ryjeŕſkich a twarſkich dźěłaczerjow je na nowotwarach dźěłało. Twarjenja ßu ßo niſke natwarile.

Krótko do 11 hodźin dojědźe wjednik ſe ßwojim pſchewodom. Němſki wójnſki miniſter generalny wyſchk ſ Blomberg, wyſchſchi roskaſowaŕ wojeŕſkeho lětaŕſtwa general lětarjow Hermann Göring a druhy wyßoky offizěrojo wjednika woczakowachu. Schef lětaŕſkeho kommandoweho hamta generalny major Wever poda ſtawiſniſki pſchehlad wo wuwiczu a ſkutkach němſkeho wojeŕſkeho lětaŕſtwa a pokaſa na ważnoſcź dnja poßwjeczenja.

General lětarjow Hermann Göring pokaſa, kak ma ßo ſpěſchne pſchiprawjenje akademije wójnſkeho lětaŕſtwa jako ſnamjo ſa dźěło zyłeho wojeŕſkeho lětaŕſtwa wobhladowacź. Wſchitkim ßobudźěłaczerjam ßo wón wutrobnje dźakowaſche. Potom wón rjekny, **ſo budźe ßo pſchiprawjenje wojeŕſkeho lětaŕſtwa jónu jako wulki ſkutk mjes wjednikowymi wulkimi ſkutkami khwalicź.** Wjednikej ßłuſcha dźak zyłeho wojeŕſkeho lětaŕſtwa, ſo je ſaklad ſa natwar połožił. Ssamo ßo roſumi, ſo němſki lud k ſakhowanju ßwojeje czeſcze ßylne wojeŕſke lětaŕſtwo trjeba. **Wjednik je wospjet wuprajił, ſo je jeho a němſkeho luda wola, ſo by měr był. Wón pak je runje tak huſto wuprajił, ſo tutón měr niz jenož wot naß njewotwißnje, ale tež wot naſchich ßußodow. Jenož wótry mjecž ſchkita měr. Hdyž ßo tutón mjecž ſkama, ſhubi lud ßwój měr.**

Skónczßnje general Göring wjedniſki korps wojeŕſkeho lětaŕſtwa napominaſche, ſo by pokraczowal w duchu, w kotrymž je ßo ſkutk ſapoczał. Wón hiſchcze raz na błyſchczate pſchikłady w krótkich ſtawiſnach němſkeho wojeŕſkeho lětaŕſtwa pokaſa. Je ſczěhowacź, je najwjetſcha wiſnowatoſcź. W liczbje materiala budźe Němſka kaž w ßwětowej wójnje ſtajnje ßłabſcha, ale **to dyrbi ßo ſ prawym** lětaŕſkim duchom narunacź. W tutym ſmyßle wón akademiju ßwojemu ſaměrej pſchepoda.

Po ßwjatocžnoſczi ßebi wobdźělnizy twarjenja wobeju akademijow a ſchulu wójnſkeho lětaŕſtwa wobhladachu.

Posedźenje sankcijoweho wubjerka w Genfje

W ſchtwórtkownym poßedźenju je ſankzijowy wubjerk w Genfje jenož wo rjadowanju formalnych naležnoſczow rěczał. Pſchedßyda ſtejiſchczo jenotliwych knježeŕſtwow k ſankzijam rosłoži a ſdźěli, ſo ßu ßo wſchelake wuměnjenja pſchißłuſchnym wubjerkam k pruhowanju pſchepokaſałe.

Pſched ſjawnym poßedźenjom běſche konferenzyny dźěłowy wubjerk rosmołwu wo ſrěczenjach a rosliczenjach mjes Italſkej a wěſtymi ſtatami ſkóncził. Wobkedźbowanje namakachu ßłowa norwegſkeho ſaſtupjerja, kiž na to pokaſa, ſo móža wſchelake kraje ßwoje nětczyſche dobroměcža w Italſkej jenož ſ woteběranjom tworow doſtacź, tohodla budźe pjecža pſchekhodne rjadowanje nuſne.

Sankcije započnu so 15. novembra
Italska so wobara

Dźěłowy wubjerk konferenzy dla ſankzijow je ßo pjatk popołdnju ſaßadnje dojednał, ſo ma ßo ſ pſchewjedźenjom hoſpodaŕſkich ſankzijow 15. novembra ſapoczecź. Ssobotu ßo połna konferenza ſeńdźe a wěcze tutemu namjetej pſchißłoßuje.

Rumunſki ſwonkowny miniſter Tituleſku chze pak ßo hiſchcze najprjedy ſ franzowſkimi a jendźelſkimi ſaſtupjerjemi rosrěczecź a jich na wſchelake wobczežnoſcže pſchi pſchewjedźenju ſankzijow kedźbnych czinicź. Tež ſaſtupjerjej Chileſkeje a Uruguayſkeje chzetaj hiſchcze wěſte móžne pſchipady rosjaßnicź.

Juriſtiſki wubjerk konferenzy dla ſankzijow je wotmołwy knježeŕſtwow na ſankzijowy namjet czißło 1 pruhował a ſwěſcził, **ſo ßo ſakas brónjoweho wuwoſa hižo w 43 ſtatach wobkedźbuje.**

Goering a Schacht so do Posaarskeje podałoj

Miniſterſki preſident Goering a preſident němſkoſtatneje banki dr. Schacht dźenßa ßobotu Poſaarſku wopytataj. Po krótkim pſchebywanju w Saarbrückenje pojědźetaj hojczej do jamy Reden, hdźež ßebi pſchiprawu wobhladataj. Na 6 hodźin wjeczor je ßo w Wartburgſkej ſali w Saarbrückenje, w kotrejž běſche ßo w ßwojim czaßu wunoſchk wothłoßowanja ſwěſcził, ſjawna manifeſtazija ſwołała, na kotrejž miniſterſki preſident Goering porěczi. — Njedźelu miniſterſki preſident nowy Hermanna Goeringowy móſt pola Neuwieda poßwjeczi.

Němskej wikowanskej zrěčeni z Madźarskej a Iranskej

Madźarſki a němſki knježeŕſtwowy wubjerk ſtaj wot 22. hacž do 31. oktobra w Budapeſtu wuradźowałoj. Wonaj ſtaj dotalne dorěczenja wo podawanju tworow mjes ſeju krajomaj ſ někotrymi nowymi poſtajenjemi wudoſpołniłoj.

30. oktobra je ßo w Barlinje ſrěczenje mjes Němſkej a Iranſkej (Perſiſkej) podpißało. Nadźijeja ßo, ſo ſrěczenje ßylniſchi wobkhad tworow mjes Němſkej a Iranſkej wuſkutkuje.

Jutře je prěnja zběrka na dróhach za skutk zymskeje pomocy

Njedźelu 3. novembra ſarjaduje ßo w Němſkej prěnja lětuſcha ſběrka na dróhach ſa ſkutk ſymſkeje pomozy. SA, SS a NSKK budźa ludowym towaŕſcham pěkne ſnamjeſchko „łódźiczki" poſkiczecź. Mały wopor wo 20 pj. wěſcze kóždy rad k lěpſchemu ßwojich khudych ludowych towaŕſchow pſchinjeße!

Nowemu španiskemu knježeŕstwu so dowěrjenje wuprajiło

Nowe ſchpaniſke knježeŕſtwo, w kotrymž ſtaj ßo jenož radikalnaj miniſtraj Lerroux a Rocha ſ druhimaj miniſtromaj ßwojeje ſtrony narunałoj, je ſe 163 hłoßami pſcheczjwo 17 hłoßam dowěrjenje parlamenta namakało. Mjes radikalnymi, kotſiž do knježeŕſtwowych ſtronow ßłuſcheja, ßo jenož 18 ſapóßlanzow na wothłoßowanju wobdźěli, druhy ßo hłoßowanja ſdachu. Tuto ſadźerženje ßo jako prěnjeſn amjo pſchichodneho rosſchczěpjenja w radikalnej ſtronje wobhladuje, ſ czimž ſeßłabjenje knježeŕſtwoweho błoka ſwißuje.

Jendźelscy fašistojo so na wólbach njewobdźěla

Mjes mnohimi politiſkimi ſhromadźiſnami, kiž ßo w Jendźelſkej pſchi wólbnym wojowanju wotměwaju, ßebi faſchiſtiſka ſhromadźiſna w Londonje woßebite naſpomnjenje ſaßłuža. Wjednik jendźelſkich faſchiſtow Oswald Moſley ſdźěli, ſo jeho hibanje pſchi nětczyſchich wólbach do jendźelſkeho parlamenta hiſchcze žanych ßwojich kandidatow njepoſtaji. Moſley je ßwojim pſchiwißowarjam do wole dał, ſa kotru ſtronu chzedźa ßo rosßudźicź. Wón ßam ßo ſzyła wolenja wſdawa. Po ſhromadźiſnje k pukam dóńdźe, kiž pak njeměachu wjetſcheje ważnoſcže.

Abesynjenjo italski nadběh wotrazyli
Italska so wobara

So bychu kedźbnoſcź Abeßynjanow wot Makalle wotwobroczili, ßu Italczenjo nadběh w krajinje k dołhemu wjeczoru wot hory Muſſa Ali ſe ßylnym wobdźělenjom jěſdnych, tankow a ſ wjetſchimi wotdźělenjemi pěſchkow ſpytali. Abeßynſke wojeŕſke wotdźělenja pak ßu Italczanow wotraſyłe. Kaž ßo ſ abeßynſkeje ſtrony rosprawja, ßu ßo Italczenjo hacž k horje Muſſa Ali wróczo czißli. Nadrobniſche powěſcže wo tutych wojowanjach hiſchcze njejßu ſnate.

Napſcheczo rosprawje radioweho ſczelaka w Asmarje, ſo ßu wjetſche wotdźěle italſkich lětarjow abeßynſke měſto Magalo ſ bombami ſniczile, abeßynſke knježeŕſtwo ſwěſczuje, ſo ßu ßo jenož ſ někotrych lětadłow bomby na Magalo mjetałe, kiž ßu po rosprawach, kotrež ßu do Addiſa Abeby dóſchłe, jenož mało ſchkody naczjinile.

Něhdźe 15 000 italſkich wojakow, mjes kotrymiž je pokojza domoródnych a połojza Europjanow, w danakilſkej puſczinje pomału na ſtudnje w Aſſi poſtupuje. Toła dźiwi ſplah Aſſaimerow a druhe ſplahi ßu po zyłej krajinje ßól do ſtudnjow naßypali, ſo ßo woda njehodźi picź.

Italſzy jěſdni ßu hacž do Immuna poſtupili. K połnozy wot hory Muſſa Ali Italczenjo nowe ſepjeraniſchczo ſa lětadła pſchiprawuja. Wot tam budźa w pſchichodźe lětadła na wobhonjenje lětacź. Kaž ßo hakle nětko ſhoni, ßu Dankalijojo pſched někotrymi dnjemi italſku pólnu ſtražu nadpadnyli, pſchi czimž měachu Italczenjo 15 morwych. Abeßynſzy wojazy ßu pſchi nadpadźe tež 25 wjelbłudow (kamelow) dobyli.

Nadběh na Makalle je so započał

W Addiſu Abebje je ßo powěſcź rosſchěrila, ſo je ßo k połnozy wot Makalle wjetſche wojowanje wuwiło. S pomozu tankow a lětadłow italſzy wojazy pjecža ſpytaju poſtupacź. Abeßynjenjo ßu ßo w horach derje ſahněſdźili a dadźa Italczanam bliže pſchińcź a jim potom, kaž rosprawjeja, wjele ſchkody naczjinja.

Abesynska wójnska rozprawa.

Kaž ßo ſ hewak derje wobhonjeneho privatneho žórła ſhoni, ßu Italczenjo pſchi wojowanju wo Aduwu tſi diviſije wójnſkeje ßylnoſcže ſtajili. Na abeßynſkej ſtronje je 32 000 mužji wojowało. **Itleženjo ßu pſchi tamniſchich wojowanjach pjecža 12 000 morwych a franjenych ſhubili, pola Abeßynjanow je 17 000 mužji padnyło abo ßo ſraniło.** Liczby, kotrež ßo ſdadźa bycź jara wulke, ßo hiſchcze njejßu hamtſzy potwjerdźiłe.

Romſke nowiny „Giornale d' Italia" ßu ſnowa wo njeſamylnym pſcheczjwjenju pſcheczjwo ſtrachej ſankzijow pißałe. Sa wuhlo, nikl, zyn a kopor je ßo hižo ſtatny monopol poſtaji, ſa bawłnu ßo bórſy ſtatny bawłnowy wuſtaw pſchiprawi, kiž kupowanje ſ wukraja rjaduje. Sa dowos mineralnych wolijow je ßo w tutych dnjach dla ſjednorjenja dowoſa nowa ſtatna kontrolla poſtajiła. Dohladowaŕnja valuty, kiž je ßo njedawno pſchiprawiła, ſteji nad wſchitkim dowożowanjom ßurowiſnow, połhotowych a hotowych tworow.

Nowiny woßebje naſpomnjeja, **ſo Italſka njebudźe niczo wjazy wot krajow kupowacź, kiž jej ſankzije napołoža.** Jendźelſka ßebi potajkim njetrjeba wjazy myßlicź, ſo móže ßwoje wuhlo hiſchcze do Italſkeje pſchedawacź. Franzowſka njech njewoczakuje, ſo jej Italſka jeje wino a luxußowe wězy wotkupi, hdyž jej ſ kupowanjom italſkich tworow franki njedawa. Sankzije pſcheczjwo narodej, kajkiž je italſki, ßu pjecža brónje, kiž woßebje teho ſranja, kiž ſ nimi wojuje.

Zaso 10 000 čornokošlakow do Afriki

Italſke nowiny ßu pjatk hamtſku liſczinu morwych woczjiſchczałe. Liſczina wopſchija wojakow a dźěłaczerjow, kotſiž ßu wot 1. oktobra w Afrizy wumrěli. Tuta liſczina, kotraž je ßo 31. oktobra, potajkim po ſchtyrjoch njedźelach wójny, ſkónczjiła, wopſchija jenož pjeczjoch Italczanow, kotſiž ßu we wojowanju padnyli. **W liſczinje pak njeſteji, kelko ludźi ßu italſzy domoródni wojazy ſhubili.** Potajkim je ſzyła w poßlednich dźeßacź měßazach 193 wojakow a 198 dźěłaczerjow na khoroſcź a ſnjeßbožeńja wumrěło, mjes nimi dźeßacź dźěłaczerjow wot ſpoczatka wójny.

W bližſchich dnjach ßo ſaßo 10 000 czjornokoſchlakow do Afriki dowjeſe. Woni pokhadźeja woßebje ſ diviſijow „Tevere" a „1. februara". S nimi ßo tež ſtabowy ſchef organiſazije czjornokoſchlakow general Teruzzi do Afriki poda, ſo by tam diviſiju nawjedował. Nimo wojakow ßo tež wjele wójnſkeje potrjeby do Eritrejſkeje a Somaliſkeje dowjeſe. Łódźe ſ ranſcheje Afriki pſchiwoźuja do domiſny tež wojakow, kotſiž na dowol pſchijědu, a dźěłaczerjow, kotrychž ſrěczeńſki czaß je ßo minył.

Italski kral wo politicy rěčał

Schtwórtk je ßo w Romje uniwerſita poßwjecziła. Uniwerſita je italſkemu kralej pſchi ßwjedźeńſkim poßedźenju pjatk doſtojnoſcź czeſtneho doktorá filoſofijeſ ſpożcziła. Schtwórtkowna ßwjatocżnoſcź ſtejeſche zyle w ſnamjenju czornokoſchlakow a runaſche ßo wulkej faſchiſtiſkej ſhromadźiſnje. Pjatk pak ßo profeßorojo w ßwojej ßwjedźeńſkej draſcze ſhromadźichu. Tež diplamatojo a ſaſtupjerjo wukrajnych uniwerſitow běchu pſchitomni.

Dopołdnja w 10 hodźinach kral ſ rektorom do aule ſaſtupi. Rektor w ßwojej rěczi ſaßłužby kralowſkeho doma wo italſki lud khwaleſche a pſchepoda jemu ßwjatocżnje czeſtnu liſczinu, ſ kotrejž ßo kral ſa czeſtneho doktora filoſofije pomjenowa.

Kral na to ſ krótkej rěczu wotmołwi a rjekny, ſo njeje bjeſ wuſnama, ſo tuto měſtno ßwoje měſtnoſcze, kiž ßu ßo ſa nadobne a khutne ſtudije poſtajiłe, wotewrja w czaßu, hdyž ma ßo Italſka wo ßwoje žiwjenje bědźicź. Rom je w kóždym czaßu ßwojich wulkich ſtawiſnow ßwoju kulturnu miſſiju dopjelnił. Dźenßa Italſka po tym ßamym puczu krocži. **Wona niczeho druheho nježada, hacž ſo móže w połnoſczi ßwojeho žiwjenja bycź žiwa a móže ßwoje mozy do ßłužby ſhromadnych idealow ſtajecź, kiž ßwjate duchowne kubło ziwiliſowaneho człowjeſtwa woſnamjenjeja.** Njech wyßozy ſaſtupjerjo mjeſynarodneje wědomoſcze ßwojim ßobuſtaczanam rjeknu, ſo ßu nowe twarjenja Romſkeje uniwerſity w tutej nadźiji ßwoje wrota wotewriłe.

Kralowa rěcž, kiž je pſchi tutej ſkładnoſczi prěni krócž w něteźiſchim mjeſynarodnym położenju rěczał, je ßo ßylnje wobkedźbowała.

Jendźelska a Francowska stej sebi w Srjedźozemskim morju přezjene

Wo jendźelſko-franzowſkim ſakitańſkim ſrěcženju, w kotrymž je ßo někotle dowuradźiło, wożebity roſprawjer nowin „Berliner Tageblatt" ſ Genſa powě, ſo dojednanje ſchtyri dypki wopſchija:

1. Jendźelſke wójnſke łódźiſtwo doſtawa prawo, franzowſke wójnſke pſchiſtawy w Sſrjedźaſemſkim morju dla wuporjedźenjow a ſaſtaranja ſ tepidlami ſa czaß akzije Swjaſka ludow wužiwacź.
2. Hdyž Jendźelſka łódźe ſe Sſrjedźoſemſkeho morja woſmje, ßo tute ſ franzowſkimi łódźemi narunaju.
3. Hdyž Italſka jendźelſke wójnſke łódźſtwo nadpadnje, franzowſke a jendźelſke wójnſke łódźſtwo ſhromadnje po pſchihotowanym planje poſtupujetej.
4. To ßamo płaczi wo ſapſchimnjenju lětadłow, ale niž wo nakrajnym wojerſtwje.

W powěſczi ßo hiſcheże pſchiſpomnja: S tuteho dojednanja wukhadźa, ſo je ßo mjes ſtatomaj ſa pſchichodne pſchipady ſhromadne poſtupowanje po jenajkej ſaßadźe wobſamkło.

Nadpad z revolvrom na chinejskeho ministerskeho presidenta

Pjatk dopołdnja je ßo w Nankingu na chinejſkeho miniſterſkeho preſidenta Wangczinwaja nadpad ſ revolvrom ſkucził. Miniſterſki preſident ßo czeſko ſrani. Nadpadnik, chineſki nowinaŕſki roſprawjer Sun-Ming-Hſun je, kaž ßo powě, ßobuſtaw kuomintangſkeje ſtrony.

Hnydom, jako ßo powěſcź wo nadpadźe roſnjeße, je němſki pößłanz protokolliſkeho ſcheſa w chineſkim ſwonkownym miniſterſtwje wopytał a jemu ßwoje pſchecža k wuſtrowjenju miniſterſkeho preſidenta wuprajił. Po nadpadźe na miniſterſkeho preſidenta je ßo w Nankingu nahły ßud poſtajił.

Reuterez telegrafowańja w Londonje je ſ Tokia powěſcź doſtała, ſo je Wangczingwaj na ßwoje czežke ſranjenje wumrěł. Tola ßo tuta powěſcź w Nankingu hiſcheże njeje potwjerdźiła.

S nowych powěſczow ſ Nankinga ßo ſhoni, ſo je ßo nadpad na Wangczingwaja we wokomiku ſtał, jako ßo wobdźělnizy ſtatneho ſjěſda kuomintangſkeho ſtrony pſchi wotewrjeńſkim poßedźenju dachu fotografowacź. Njeżapzy je muž revolver wuc'ahnył a někotre krócž tſělił. **Miniſterſki preſident ßo ſ tſjomi kulkami trjechi, ſ kotrychž jena płuza pſcherały.** S tamnymaj kulkomaj ſtaj ßo tež wjednik politiſkeho kubłanja w Czjangkajſchekowym hłownym kwartěrje Kaulei-Kuan a ſtary ßobuſtaw kuomintangow Czangczi ſraniłoj. Miniſterſkeho preſidenta Wangczingwaja hnydom do khorowanje dowjeſechu, hdźež hnydom ſ operaziju ſapocžachu. Nadpadnika ßu ſajeli. Wón je njeſkutk pjecža tehodla ſkuc'ił, dokelž je ßo nad politiku miniſterſkeho preſidenta roshoril, kotraž je pjecža Japanſkej pſcheczělna. Nadpadnikowaj pomoznikaj ßo ſwoprědka do kongreßowanje wukhowaſchtaj. Wot tam wonaj do poliziſtow a wojakow, kiž chzychu jeju ſajecź, tſěleſchtaj. Hakle hdyž běſchtaj wſchu ßwoju muniziju ſwutſěłałoj, ßo poliziji podaſchtaj.

Attentat na chineſkeho miniſterſkeho preſidenta.
Chineſki miniſterſki preſident a ſwonk. miniſter Wangtſchingwei, na kotrehož chineſki nowinaŕ revolvrowy attentat ſkuczi. Wangtſchingwei je pjecža na ſczěhwkach ſranjenjow wumrěł. (Graphiſche Werkſtätten, M.)

Krótke politiske powěsće

Spytany bombowy nadpad na awſtriſkeho miniſtra Bureſcha.

W domje miniſtra Bureſcha we Wulkim Enzersdorfje pola Wina je poliziſa bombu namakała, kotraž po ſdaczu jenož ſe ſbożownym pſchipadom njeje roſbuchła. Wobſchěrne ßlědźenja ſa ſkucżerjemi a ſa pſchicżinami nadpada dotal njeměječhu wuſpěcha.

Pſches 400 nuſowych wukaſow w Franzowſkej.

Liczba nuſowych wukaſow w Franzowſkej je ßo w poßlednjej hodźinje do ſkóncženja knježeŕſtwoweje połnomozy na wjazy hacž 400 powjetſchiła. Hamtſke ſakońſke łopjeno dźěło woſjewjenja hacž do ſchtwórtka w połnozy njeje mohło docżinicź. Wukaſy ßo ßobotu 300 ſtron tołſte wudadźa. Tuta kniha budźe najtuńſcha kniha zyłeho lěta, dokelž ßo po 10 pjenježkach pſchedawa.

Czežke lětadłowe njeſbożo w USA.

Něſchto hodźinow po ſwrócženju najwjetſcheho ameriſkanſkeho bombymjetazeho lětadła je ßo w bliſkoſczi Cheyenne druhe hobrſke lětadło ſnamki „Boeing" na podobne waſchnje ſwrócziło. Dwaj pilotaj a dwaj mechanikarjaj ßu pſchi tym žiwjenje pſchißadźili. Lětadło bě hakle někotre mjeńſchiny w powětſje a bě lědma do wyſchiny 250 metrow ſtupiło, jako ßo njenadźizy doprědka nakhili a padny. Do ſemje ſraſywſchi ßo maſchina ſapali a ßo doſpołnje ſpali.

27. novembra 1935 wječor zarjaduje serbske spěwaŕstwo wulki koncert w Krónje

Ze Serbow

Naše hrono za tutón Boži dźeń

Smjerć ma puće wšelake — njech 'nož kónc nam zbóžne je. Přisłowa.

W Budyſchinje, 2. novembra 1935.

— **Wo wjedrje.** Wczera wjeczor w 7 hodź. barometer 748, hygrometer plus 5 a thermometer wodnjo 13 ſtopnjow czopłoty. Dźenßa rano we 8 hodź. barometer 750, hygrometer plus 3 a thermometer w nozy 9 ſtopnjow czopłoty. Wobſchěrna nižina, kotraž zyłe Połnózne morjo pſchikrywa, je wjele ßwojeje mozy ſhubiła a ßo tež jara pomału k ranju hiba. Dokelž jeje wuběžki daloko do krótkowjeczorneje Europy a do morja ſ wjecžora Europy ßahaju, ßo ſymny powětr ſ Lodoweho morja, kiž ßo ſady nižiny wupſcheſtrěwa, hiſcheże tak rucže do naſchich ſtron njedobudźe. Deſchcże wobſchěrneje nižiny ßu ßo we wjecżornej Europje nimale wuſchłe, ſo ßo pſchi ſbliženju nižininych kromow njetrjebamy macženja bojecź. Powětr hiſcheże miły woſtanje. — Jutſje njedźelu ßłónczko 6,54 hodź. ſkhadźa a ßo 4,33 hodź. khowa. Měßaczk ſkhadźa jutſje popołdnju 1,10 hodź. a khowa ßo wjecżor 10,35 hodź.

— **Wuhlady na wjedro ſa jutſiſchu njedźelu: Hiſcheże ſpodobne a miłe wjedro.**

— **Autowe njeſbożo Budyſkeho konditorſkeho miſchtra.** Na ſtatnej drózy do Hohnſteina na ſawinjenju do dolineho młyna woßobowy auto Budyſkeho konditorſkeho miſchtra Knežki do ſchtoma ſraſy. Knjes Knežk ßo pſchi tym łohko ſrani. Jeho 19lětna pſchedawaŕka Irmgarda Frommeltez pak pſchelecža pſches prědne autowe wokno a ſrani ßo khětro na ſchiji. Bórſy po dowjeſenju do khorowanje w Schandawſkich kupjelach je wona na ſczěhwki ſranjenow wumrěła.

— **Wyßoka ſtaroba.** Sanitetny rada dr. med. Herrmann w Tſělanach dźenßa ßwoje 95. narodniny ßwjeczi. We wójnſkich lětach 1866, 1870/71 a we ßwětowej wójnje ſkutkowaſche wón w lazaretach.

— **Kermuſcha ßwjeczi** ßo jutſje njedźelu w Barcje, Budyſkej Michałſkej woßadźe, Budyſchinku, Czornym Kholmzu, Delnim Wujěſdźe, Hucźinje, Klětnom, Luczu, Maleſchezach, Porſchizach, Rychwałdźe a Workleżach.

Tydźeńſki plan kulturnych ſarjadowanjow w Budyſchinje.
(Sdźěluje měſchczanſki kulturny hamt.)
Tydźeń wot 2. hacž do 9. novembra 1935.

Sſobotu 2. a njedźelu 3. novembra: 50lětny ßwjedźeń wucżeŕſkeho ſpěwneho towaŕſtwa.

Sſobotu 2. novembra wjeczor ¼9 hodź. w „Krónje" ßwjedźeńſki konzert.

Njedźelu 3. novembra dop. ½11 hodź. w „Krónje" ßwjedźeńſka ßwjatocžnoſcź.

Wutoru 5. novembra wjeczor ¼9 hodź. w „Krónje" ßwětłowobraſowy pſchednoſchk a hudźbne poſkiczenja „Domiſna, kak ßy tak rjana!" (Dźěłowe ſjednocženſtwo gmej=

Bojomir

abo

ſawjedźenje kſcheſcžanſtwa we Łužizach.

Spißał J. Chociſzewſki.
Seßerbſchcził A. Zemr-Budyſchinſki.

17] (Pokracżowanje.)

Tehdy pſchihotowa tež Drohoßław ßwoje wójſka do bitwy. Runje běſche to dźeń wotpocžinka ſa wójſko. Drohoßław ßedźeſche pſched ſtanom a roſmołwjeſche ßo ſ měſchnikom Wojczechom, ſ kotrymž běſche ßo ſ nowa ſtowaŕſchił.

Staroſcź wo ßyna a pſchětrate czeŕpjenja běchu Drohoßławowe woblicżo jara pſcheměniłe. Sſynowy wobras ſtejeſche jemu ſtajnje pſched woczomaj, ſa ßynom ſtajnje žedźeſche, a nimo teho, ſo Wojczech jeho troſchtowaſche ſe ßłowami nadźije, wěry a luboſcże, woſta njeſbożowny nan tola jenak ſrudny.

„So by mi Bóh dowolił, woſtacź w pſchichodnej bitwje!" rjekny k Wójczechej.

„Haczrunjež ßym ſ wyßokej czeſczu ſa tebje pſchewſaty", wotmołwi na to pobožny měſchnik, „mam tola jako pſchipowědaŕ ßłowa Božeho ſa ßwoju pſchißłuſchnoſcź, ſložicź twoju kedźbliwoſcź na to, ſo twoje ßłowa njejßu pſcheſjene ſ wucżbu Jeſußa Khryſtußa."

„Bych ſ tym ſhrěſchił", wotmołwi Drohoßław, „jeli ſo bych ßebi ßmjercź žadał? Wſchak ßo na tajke waſchnje pjedy ſtowaŕſchu ſ Bohom a ſe ßwojim ßynom, kotryž je ßo ſa mnje poßwjecził."

Po tych ßłowach ſdychny a ſapłaka ſrudźeny wjeŕch a pohladny ſrudny k njebjeßam. Hnuty Wójczech mjes tym mócnje k njemu tute ßłowa rěcżeſche:

„Spomń na to, ſo je twój ßyn hižo dawno pſchětrał ßurowu hodźinu ßmjercże. Hižo někotle ſpohladuje we wěcżnej ſbożownoſczi na naß ſ wyßokich njebjeß. So by tebi był ſe ſtajnym pſchikładom w dopjelnjenju twojich pſchißłuſchnoſczow. Bojomir je jako dobry ßyn ßwoje žiwjenje poßwjecził ſa nana a ſ tym je dopjelnił kaſnju Boha ßameho, kotryž je prajił: Czeſcź ßwojeho nana a ßwoju macź. Podobnje tež ty, wjeŕcho, dopjelń ßwoju winowatoſcź a wożebje roſchěrjuj kſcheſczijanſku wěru a ſtaraj ßo wo ſbože ßwojeho luda. Proſch tohodla Boha radſcho wo móz, ſo by mohł doſcź cżinicź ßwoſim wulkim pſchißłuſchnoſczam. Wſchitke druhe pſchecża a wożebje pſchecże ßmjercże ßu poroka hódne. Wotcżißń hnydom, wjeŕcho, ſchtož twoju wutrobu wobcżeža, a podaj ßo doſpołnje dopjelnjenju pſchißłuſchnoſczow a dalſchemu ſchěrjenju dźěła, kotrež je naſch Knjes a Sbóžnik ßwěta ſapocžał. Hdyž ßo ſjednaſch ſ Božej wolu, ſwjeßeli tebje ſpodźiwnje w ßwojim czaßu tež Bóh. Wěŕ ßłowam měſchnika, twojeho pſcheczela, ſ duſche a wutroby tebje lubowazeho."

Drohoßław poſtanywſchi pſchimny Wójczechowu ruku a praji:

„Maſch prawo, pſcheczelo, twoje ßłowa padźechu jako wożiwjaza roßa na moju duſchu."

W tym pſchiſtupi jedyn ſ wjednikow, woſjewjo, ſo ßu wojownika njepſcheczelſkeho wójſka popadnyli. Drohoßław ſ ſchikaſa, jeho pſchiwjeſcź. Hdyž bě ßo to ſtało, jaty takle rěcżeſche:

„Chzeſch-li ßo wěſcże pſcheßwědczicź wo ßylnoſczi a ſtejniſchezu naſcheho wójſka abo wažniſchich Jaßławowych ſomyßlach, to wote mnje niczo njeſhoniſch, dokelž pſchißahach na njeßmjertnych bohow, ſo budu mjelcżecź, byrnjež měł najßurowiſche czwilowanja wucżeŕpicź."

„Wo ßylnoſczi njepſcheczelſkeho wójſka a Jaßławowych wójnſkich ſamyßlach pſcheßwědczimy ßo na bitwiſchczu", rjekny na to Drohoßław, „ale tón raſ bych chzył něſchto wěſteho wo ßwojim ßynu Bojomiru ſhonicź."

„Njejßy niczo wo nim ſhonił. kak dołho je ßwobodny?" wopraſcha ßo jaty.

Wjeŕch wotmołwi: „Hdy by tak było, bych ßo tebje njepraſchał, ale něto powědź mi wſchitko wěrnje, wo czimž maſch wědomoſcź."

Po małej khwili ſarěcža jaty: „Jeli ſo mi ßlubiſch, mi žiwjenje daricź, powědam tebi wjele wažnych wězow wo twojim ßynu Bojomiru."

„Njekrjuduj mje dlěje, ale powědaj wſchitko czim ſpěſchniſcho. Woſtanjeſch pola mje w njewólnoſczi tak dołho, dóniž ßo njepſcheßwědczu wo prawdźe twojich ßłowow. W tym czaßu ßo tebi niczo ſteho njeſtanje, ßlubju to tebi ßwjatocżnje. A něto pſchikaſuju tebi powědacź."

„Tuž ßłuchaj ßłowa, kotrež tebje potroſchtuja. Bojomir njepadny jako wopor; ale hacž je někotle hiſcheże žiwy, to njewěm, dokelž wědomoſcź wſchěch wězow ſakhowachu jeho njeßmjertni bohojo. Tola, ſo je ſe ßwojej mandźelſkej Dobroßławu ſ jaſtwa wuſchoł, je tak wěſta wěz, jako to, ſo pſched tobu ſteju jako njewólnik."

Na lizomaj wjeŕcha pokaſa ßo ßmjertna blědoſcź; wón pohladny na jateho ſ pytazym pohladanjom, ſo by pſchepytał poßlednje potajnoſcże jeho duſche a potom rjekny ſ tſchepotazym hłoßom:

„Człowjeko! je tebje ſły duch tu dowjedł, ſo by wuſmjeſchał kědneho nana; ale wjedź, ſo, kajkuli ßo twój Bóh mjenuje, pokłaty ßy w njebju a na ſemi, ßměſch-li wußměſchecź a ſe łžemi jebacź njeſbożowneho nana ..."

Jaty padny na kolenje, a poſběhnywſchi ruzy ſawoła:

„Hdyž ßo pokaže, ſo běchu moje ßłowa ſełhatne, njech wumru najßurowiſchu ßmjercź."

„O Božo!", žaloſczeſche ſtarz, „hacž ßłyſchu derje? Wopjetuj hiſcheże raſ twoje ßłowa! Ty powědaſche, ſo mój ßyn njeje padnył jako wopor, ale ſo je wuſchoł ſbożownje ſ mandźelſkej?"

„Tak je", rjekny jaty, „to powědach a wopjetuju dźeßacž raſ, dokelž je ßo tak ſtało, a bórſy móžeſch ßo pſcheßwědczicź tež ſ druhich ſtron, ſo prawje rěcżach."

(Pokracżowanje ſczěhuje.)

mów a wobkhadowych towarstwow „Sćrjedźnołužiskich hór").

Srjedu 6. nowembra wječor we 8 hodź. w „Krónje" wječor spěwow a arijow: Gerard van der Arend.

Schtwórtk 7. nowembra wječor ¼9 hodź. w měschćanskim dźiwadle prěnje pschedstajenje opery w 4 jednanjach „Troubadour" wot Giuseppe Verdi-a.

Sobotu 9. nowembra wječor ¼9 hodź. w měschćanskim dźiwadle wopomnjeńska swjatocžnosćź za tych, kotsiž ßu 9. nowembra 1923 psched „Feldherrnhalle" w Mnichowje padnyli: „Wilhelm Tell", cžinohra w 5 jednanjach wot Bjedricha Schillera. (Jónkróćzne sławne pschedstajenje pschi najmjeńschich sastupnych płaczisnach).

S Budestez. (Stawniske powěsćze). Narodźiłoj staj ßo: 25. 10. Korli Arnoschtej Schlenkarjej, pjelnjerjej we Wulkich Debßezach, dźowcžiczka. 29. 10. Pawołej Fahlandej, maschinskemu wjednikej w Cžornych Noßlizach, synk. — Mandźelstwo pschipowědźischtaj: 25. 10. Elbrecht Willi Klaubert, kopornik we Wulkich Debßezach a Hildegard Ella Fryczez w Budyschinje.

S Ketliz. Jako ßrjedu rano prěni cžěrjazy wós s Lubija w ßměru do Wósporka jědźesche, w bliskosćzi Wopaleźa bažant, kotryž běsche ßo najskerje s wosownym swětłom nascherik, do wosewej prědnjej wokuje slecža. Erażenje běsche tak ßylne, so ßo wokno rosbi a bažant morwy k nohomaj wosoweho wjednika padny. Tutón njebě ßo jenož khětro nastróžał, ale s wokuowymi schklenzami ßo též khětro sranik.

Z Khrósćic. Po našej kermuši wopuščichu někotři z našich pacholow našu wjes kaž též susodne wjeski, zo bychu swoju wojeŕsku službu wukonjeli. Tam započina so za nich nětko hinaše žiwjenje, wojeŕske žiwjenje, přetož wojeŕska služba je čestna služba na němskim ludźe. Přejemy wotkhadźacym, zo bychu swoje winowatosće k swojej němskej wótčinje čestnje a khwalobnje wukonjeli. Wěmy tola, zo bĕše serbski wojak jedyn z najlěpšich a najkhmańšich.

Z Worklec. Dla Worklečanskeje kermuše njedźelu 3. novembra nimo porjadnych póstskich autobusow mjez Kamjencom a Khrósćicami a wróćo sćěhowace póstske auta pojědu: Z Kamjenca wot dwórnišća 14,10, z Kamjenca „Słónca" 14,15, z Jěžowa 14,20, z Němskich Pazlic 14,25, z Pěskec 14,30, z Róžanta 14,40, z Marijneje Studnje 14,50, z Worklec 14,55, z Wudworja 15,00 do Khrósćic 15,05; z Khrósćic 9,25 a 21,30, z Wudworja 9,30 a 21,35, z Worklec 9,35 a 21,45, z Marijneje Studnje 9,40 a 21,50, z Róžanta 9,50 a 21,58, z Pěskec 9,55 a 22,05, z Němskich Pazlic 10,00 a 22,10, z Jěžowa 10,05 a 22,15, z Kamjenca „Słónca" 10,10 a 22,20, do Kamjenca, dwórnišća 10,15 a 22,25 hodźin.

S Worklez. Jenu s najstarschich wośobow naścheje wsy, Lebsynu, ßu póndźemu dopołdnja na wośadnym pohrjebnischcźu w Khrósćzizach pokhowali. Njedźiwajzy dołheje a sćzěrpliwje snjeßeneje khorosćze je wysoku starobu 86 lět dozpěła. Na jeje poßlednim puczu ju wjele wjeßnjanow, snatych a pschiwusnych přewodźesche.

S Brunowa pola Kamjenza. 4. nowembra 1935 woświjeczi nasch hród žadny jubilej. Tutón dźeń ßo psched 100 lětami prěnja Boža mscha tu wotmě. Knjes Brunowskeho hrodu, hrabja Bjedrich Leopold Stollberg, je na wopomnjecźe tuteho dnja zyrkwi nowy swón darik. Jubilej ßo se swjatocžnej Božej ßłužbu wośświjecźi.

S Klětneho. Napodobnjenja hódnu akziju sa symsku pomoz je tute dny kantor tudyscheje ludoweje schule se schulerjemi prěnjeje rjadownje pschewjedł. Dźěsche se swojimi schulerjemi do bliskich lěßow a nahromadźi něhdźe 50 puntow hribow. Tutón rjany dobytk ßo wobkhodnikej s hribami w Zymplu woteda, a wusbytk ßo skutkej symskeje pomozy pschiwobroczi.

S Dyrbacha. (Sadobywanje.) Tute dny ßo w dopołdnischich hodźinach do bydła żony G. dwaj zyle zukaj hólzaj dobyschtaj a móschnicžku s 13 hr. kradnyschtaj. Smužita żona paduchow hnydom pschesćzěhasche, a jenedo hólza póßka, so by pschi najbližschim dalokorěcžaku polizju sawoła. Paduchaj na to żonje kradnjene pjenjesy wrócźischtaj a cźeknyschtaj do lěßa.

S Běleje Wody. Hischcźe raz ßo tu na nowe najwyschsche płahowaŕske płaczisny pokasuje, so bychu ßo po zyłym kraju jednotne płaczisny postajike, je pschedbyda rěsny skót swužitkowazeho swjaska sa Schlesysku přjedawsche postajenja wotwoławschi s hnydomnej płaczisnojcźu sćzěhowaze nowe najwyschsche płahowaŕske płaczisny sa swinje sa zyłu Schlesysku postajik: swinje cźeżsche 310 puntow žiweje wahi 48,50 hr. sa zentnaŕ, swinje cźeżsche 250 puntow žiweje wahi 46 hr. sa zentnaŕ, swinje cźeżsche 210 puntow žiweje wahi 44 hr. sa zentnaŕ, swinje hacž do 2210 puntow žiweje wahi 40 hr. sa zentnaŕ. Rjadownja G I połcžowe ranzy 47 hr. sa zentnaŕ, rjadownja G II druhe ranzy 43 hr., swinje maja ßo 12 hodźinow po poßlednim pizowanju wotwažicź.

„Serbske blido" w Lipsku na nowym městnje

Dokelž bu stare městno skhadźowanja „Serbskeho blida" zawrjene, nic přepjelnjenja dla z Lipsčanskimi Serbami w jich zhromadźiznach, o nĕ, tak so naši Serbja w Lipsku z črjódami kóždu 1. a 3. wutoru měsaca k swojemu „blidu" njewaleja — tohodla běchmy nuzowani, nowe městno sebi pytać. A namakachmy též jara přijomne městno w hosćencu „Halštrowy hród" (Elsterburg) na róžku Halštrowsko-Frankfurtskeje dróhi. Jo to městno, kaž by wosebiće za nas přihotowane było; nichtó nas njemyli a nichtó nas njehoni k piću, a móžemy tam dźěłać a spěwać kaž chcemy. Dwójcy smy so tam hižo zetkali. Starši so nadźija, zo budźe přichodne „Serbske blido" bohatšo wopytane. Naši studenća tu zaso budźa. Haj, witajće, lubi studowacy, Wy stari swěrni wopytowarjo „blida" a Wy nowi, kotřiž traš k prěnjemu razej na Lipsčansku universitu přińdźećel Witajće zaso abo scyła do Lipska, a witajće k nam za „Serbskim blidom"! Njekomdźće so a přikhadźejće hnydom prěnju wutoru 5. novembra wječor we 8 hodź. do „Halštrowskeho hrodu"! Wutwořće kaž w prjedawšich semestrach tak též wtutym nowym semestrje Lipsčanske „Serbske blidko" k woprawdźitemu „Serbskemu blidu"! Wy sće naša nadźija, Wy sće naš přichod, Wy maće našu lubosć! Nětko chcemy zaso w starej pilnosći a přezjednosći a swěrje kaž w zańdźenych lětach a měsacach, młodźi a stari, studowacy a njestudowani, zhromadnje dźěłać a spěwać k spomoženju Serbow a w lubosći za naš wulki wótcny němski kraj a jeho wjednika! Starši.

Hudźba – wuměłstwo – dźiwadło

— **Palastowe dźiwadło.** Adela Sandrock je dźensa najwusnamnischa a najsnaczischa dźiwadźelniza. Jeje wulku dostojnosćź móžemy najlěpje spósnacź w filmowej wjeßełohrě „Wschitko poßłucha na mój komando". Pschedstaja ßo nam tu wurěsk s dźiwadźelniskeho žiwjenja. Adela Sandrock pschedsteji dźiwadłu, kotremuž je zyłe swoje lěta woprowała. Ale tole dźiwadło je s njej sestariło. Publikum pak žada sa nowocžaßnymi hrami. Nowinska kritika tole žadanje wótsje wuprajł a tak dóńdźe nimale k rospadej tradiztonelneho pschedewsacźa. Wobdarjeny młody wnucžk dyrbi skóncžnje pschedßudki dobreje wowki a mnohich druhich pschewinycź, so by we dźiwadle nowe žiwjenje roskcźěło. Na kónzu widźimy hischcźe sbožowny młody por, kiž ma wulki podźěl na derje poradźenej premijerje. Wusnami we swojich rólach ßu Marianna Hoppe, Wolfgang Liebensteiner a Jurij Alexander, kaž též snaty tenor Otto Albrecht. Pschitulna hudźba Waltera Meißnera a ßo sawěsćźe kóždemu salubi. — Též pódlanski programm móže naß sajimowacź.

— **Centralne dźiwadło** poskicźa wot wcžerawscheho pjatka s wubjernje rjanym synkofilmom „Kralowski walcžik". Wobßah wjedźe naß do cźaßa młodosćźe kěžora Franza Josefa, je pschetkany s nitkami diplomatije, pyschny je žiwjenjom pschi kralowskich a kěžorskich dworach, nawědźisch žiwjenje luda a sesnajesch lohko pschecželniwe smyßlenje luda. K tomu wubjerni hrajerjo kaž Paul Hörbiger jako kral Max II, Kurt Jürgens jako kěžor Franz Josef, Carola Höhn jako wójwodka, Hilžbjeta-Bajerska, Anton Pointner jako hrabja Tettenbach, Theodor Danegger jako Ludwig Tomaßoni, Heli Finkenzeller jako Theresa a Ellen Schwannecke jako Hana, jeho dźowzy. To je saßo film, kiž kóždeho swjeßeli w hrě a hudźbje a dołho hischcźe spominamy na kraßnu wobrasnosćź jenotliwych szenow.

Jane Pilsenske piwo wjazy we Warschawje.

Dźiwajo na wobstejnosćźe, kajkež ßu ßo w Cžeschinsku wuwike, je swjask Warschawskich hosćzenzarjow wobsamknyk, so do wobnowjenja normalnych pocžinkow mjes Pólskej a Cžěskoßłowakskej Warschawske restauraźije Pilsenske piwo wjazy tocžicź njebudźa. Spodźiwne to wojowanje mjes bratrowskimaj narodomaj!

Hamtske wozjewjenje z Budyšina.

Skótne wiki w Njeswačidle

srjedu 6. novembra 1935. Měšćanosta.

Hłowny redaktor Marko Smoleŕ. Zamołwity za politiku fouilleton a wobrazy A. Dučman, za lokalny dźěl a přiłohi Marko Smoleŕ a za nawěštki dr. J. Cyž, wšitcy w Budyšinje. Wudawa a ćišći dr. J. Cyž w Budyšinje.
D. A. IX. 1935 2194. - W tu khwilu tarifna lisćina čo. 3 płaći.

Extra billige Schuh-Angebote

3 Beispiele aus großer Auswahl

3⁹⁰

Hübscher Bindeschuh mit imitiert Eidechs-Verzierungen

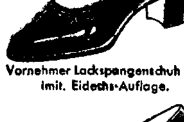

4⁹⁰

Vornehmer Lackspangenschuh mit imit. Eidechs-Auflage.

5⁹⁰

Fescher Lackspangenschuh mit niedrigem L. XV.-Absatz.

Tack

Der gute Schuh für Alle

w Budyšinje

na Bohatej hasy 14

Wot dźensa soboty, 2. nov. mam w hródźach hotela „Pół měsaca" w Budyšinje na Zwonkownej Lawskej hasy 40 (telefon čo. 3222) zaso wulki wubjerk wosebje dobrych, wysokosućelnych a na nowo dejacych

kruwow a jałojcow

kaž prěnjorjadownjowych **bykow a ćělčkow**

z wopism. pokhada a wysokeho dejneho wunoška, original rańšofrisiskeho a jeverlandskeho pokhada jara płaćizny hódno a z přihódnymi wuměnjenjemi na předań.

Bjeru též rězny skót město płaćenja

Adolf Wulff,

ratafstwo a wikowaŕnja z płahowańskim skotom

Wesermünde-Geestemünde

Jeli Was

hłowa boli,

je-li so Wam **čoło zmoršći** abo **dostanjeće-li fałdki,** tak zaleži to často na tym, zo sće zakomdźili, sebi w prawym času derje sedźace nawoči wobstarać wot

Ericha Lenza, wosebit. optikarja

w Budyšinje na Hošic hasy čo. 21 / Telefon 2134

Kedźbu! K hermankej!

Též na hermanku předwjedźemy kóždemu nowu

Kuchinsku mašinu a **Pekah-truhadło**

praktisoy.

Naš stan mamy

znapř. Drježdźanskeje banki

Hermankske dny

njezabudźće zastupić do Serbskeje knihaŕnje na Lawskich hrjebjach a sebi tam

Předźenak na lěto **1936**

kupić. Budźe so též lětsa kóždemu spodobać. Jenož spěšnje smy do njeho pohladnyli a smy překhwapjeni byli kak wjele rjaneho nam zaso poskića. Tuž so njezakhomdźće ju sebi kupić.

Z přileżnosću hermanka w Budyšinje doporuća so Serbam

Serbska kofejownja

Dobry kofej z dobrymi pjećwami
Wurjadnje dobre piwa / Wina
wšěch družin / Likéry / Palency

Khowamy koła

Fa. Auto-Stelzer měj. W. Kiethe

w Budyšinje na Lubijskej dróze 75. Telefon 2127

Cylindrowe wutočenje, zhotowjenje kolbnow, antowe reparatury

z modernymi specialnymi mašinami a grataml, specialnymi wobrjadnymi dźěłaćerjemi wukonjam.

Pomoc w najćežšich padach. Za kóžde dźěło rukuju.

Hermansku njedźelu wotewrjene!

Tunje

blida - stólcy- - pisańske
blida - kamory - soły

Clemens Schmidt w Budyšinje

na Hrod. naměšće 2 - w kupnicy - na hr. Ortenburg

Podawamy bjez wudawka do domu. — Rěčimy serbski!

Flawš
za serbske zymske jaki, na 140 cm šěr.

Čople podšića
za jaki, na 70 cm šěroke
we wulk. wubjerku

Schaaf

Wobswětleńske připrawy,

kaž wšě elektriske graty poskića we wulk. wubjerku

Rich. Paul

elektro-dom w Budyšinje na Kěžorskej dróze 14

Njezapomńće k hermanku!

sobu mój wulki skład **Zontacych klobukow** wobhladać.

Alwin Haferkorn nětko na Hošic hasy 21 (Khorobna pokładnja)

Wočerstwjenje a natwarjenje

při dobrej cigarje namakać, rěka, zo wona derje ao pali, derje wonja, nadobnje słodźi a derje tyje. — Moje dołholětne a wuzke zjednoćenje ze swojim wulkim swěrnym woteběrarstwom dawa mi možnosć, zo jemu z płačiny hódnymi a tyjacymi fabrikatami postužuju. — Wotrjadne posłużenje namakače w mojim

cigarowym wobkhodźe

při Radnej pincy. Znutřkowna Lawska hasa 1. W kupnicy

Friedrich Otto Sächse w Budyšinje

Wobswětlenja kołow

6 voltowe, kompletne wot 5.25 hr.
Gumiseske koła. Wobruče wot 1.60 hr.
Pjatnik-ki za koła. Jerdne koła.
poskića

Gebr. Thomas w Budyšinje
na Kamjentnej hasy 16

Stepowane Moškowe Wołmjane Wjelbłud. Blidowe

přikrywy

wulki wubjerk, jara tunjo

PAUL KORN

na Hošic hasy 21

w dom. khorobnej pokładnje

Kožanu drastu

Kožane jaki, kožane khapy, kožane rukajcy, atd., hódźy čas we wulkim wubjerku a płaćimy hódno pola kóž-weho wotrjadnika

Kožowy-Büttner w Budyšinje na Hł. torhošcu 9

Radio-Böttger na Sukelnskej h. 3, poda Wam Waću

Radiowu priprawu

tak, zo sće jara spokojom.

Podźělne płaćenje hač do 10 měsacow

Wulki wubjerk

Tak

wuriadnu elegantnosć docpějeće jenož z prjelščinow. garderobu. Wšo jene hač maće jaki, mantle abo paletot, hai, hižo pjelcowa wobsadku je přitulna... a wšitko dostanjeće derje zešite dźěle pola

Arthur Fiegel nasl.
měj. Pawoł Zimmer,
na Kěžorskej dróze 6

Dowěrnik

za evang. posmjertnu pokładnju za zwonkownu służbu,

po nowočasnym zapłaćenju so pyta.

Zamolwjenja zapodajće na

wokrjesne wjednistwo Schmidt w Oberpoyritz

pošta Pillnitz, Graupaer Weg 29c

Rózk hłowneho torhošća
je dom wosebiteho wubjerka

za gardiny, tepichi, linoleum, wodźewy na blida a divany

Julius Hartmann syn

Njetrjeba žaneho prašenja

namakače wulki wubjerk a nizke płačiny we

worclowych tworach — porclinje kamjenitje — kristalu — keramicy šklenčach — domjacych gratach

w staro znatym, zakładnje solidnym wotrjadnym a specialnym wobkhodźe wot

Oskar Butter nasl., na Žitnych wikach 2

Specialny wobkhod za dary w Budyšinje

Mały nawěštk

w našich NOWINACH je tuni a so płacy wuplaći

Fotowe . . . . . projekcijowe . . powjetšeńske . . domjace kinowe } **aparaty**

a wše wěcy za amatěrske fotografowanje

FOTOWY DOM
Richarda Hutha
mějićel Arno Lehnert
w Budyšinje
na Serbskej hasy 18

Wuwiwanje filmow a platow kaž tež wotćahi wěcywustojnje a najspěšniše

---

Kašćowy skład na Kotolskej hasy 2 / Tel. 2678
H. Oswald
tyšerski mištr. Ráčn serbsk

Herren-Straßen Schuhe
maršěrowańske škórnje zwjerśne stupnje
Sommer
na Serbskich hrjebjach 8

Schaftstiefel
dźěłańske črije drjewjancojte črije
Sommer
na Serbskich hrjebjach 8

Kinder-Schuhwerk
domjace stupnje filcowe tofie
Sommer
na Serbskich hrjebjach 8

Filzschuhe
sportske škórnje drjewjancy
Sommer
na Serbskich hrjebjach 8

Deutz-Diesel-motory

hospodliwe — spušćomne — tunje

Zastupjeństwo a skład:

Carl Gast w Budyšinje

Poradźimy a podamy poskićenja darmo

Po wjacy hač sydomlětnym wukubłanju sym so **we Wulkej Dubrawje** jako

lěkař

zasydlił a kliniku zemrěteho knjeza dr. med. Brinka přewzał.

Rěčne hodźiny: 9—11 hodźin a wot 6—½8 hodźin z wuwzaćom srjedy a soboty popołdnju.

Telefon: Crosta-Lomske 256.

Dr. med. Herbert Alberts

Měšćanske dźiwadło w Budyšinje

Wjednistwo: Intendant na wust. Hanns Heinz Kämpff. Telefon 2

Hrajna doba wot 4. hač 10. novembra 1935

Póndźelu, 4. novbr., 20.15 hodź.
Hdyž luboš wotuči
Zawrjene předstajenje NSO-zjednoćenst. „Móc z radosće"

Wutoru, 5. novbr., 20.15 hodź. (koło A)
Miza a 4 PS
Wjeselohra w 3 jednanjach wot Kurta Selnicka.

Srjedu, 6. novbr., 20.15 hodź. (koło E)
Miza a 4 PS
Wjeselohra w 3 jednanjach wot Kurta Selnicka.

Štwórtk, 7. novbr., 20.15 hodź. (koło B)
Troubadour
Opera w 4 jedn. wot G. Verdia
Operowe płačizny.

Pjatk, 8. novemb., 20.15 hodź. (koło F)
Hora w zadnej kaźi
Komödija za lud w 3 jednanjach wot Maksimilijana Böttcherja

Sobotu, 9. novemb., 20.15 hodź.
Swjatočnosć za padnjenych před Feldhermi alle w Mnichowje.
Wilhelm Tell
Činohra w 5 jednanjach wot Bjedricha ze Schillera.

Njedźelu, 10. nov., 16.00 hodź.
Zmužity krawčik
Bajka w 3 jedn. wot Bürknera
Nižke płačizny 0,20—1,00 hr.

Njedźelu, 10. nov., 19.30 hodź.
Venecija
oper. w 3 jedn. w Vetterlinga.
Znižene płačizny 0,50—2,50 hr.

Hosćenc w Słonej Boršći

Njedźelu a póndźelu rjane

kermušne reje

Poskićamy wosebje dobru husacu pječeń kofej a tykanc

Wutrobnje přeprošujetaj **Moritz Schuba a mandź.**

Leopoldec hosćenc we Worklecach

Njedźelu, 3. novembra wječor we 8 hodźinach su

kermušne reje

Přećelnje přeprošujetaj Jurij Brankač a mandźelska

W Serbskej knihańi w Budyšinje

dostaneš za tuni pjenjez

rjane zabawne knižki,

kotrež Tebi dołhe zymske wječory porjeńša. Hdyž na hermank přińdźeš, njezabudź sebi tam něšto za Tebje přihódneho wupytać!

Čoplu spódnju drastu

za zymu!

Muž. spódnje kholowy 2.95, 1.95, 1.25

mužace košle 2.95, 2.50, 1.95

mužace spódnje jaki 2.50, 1.95, 1.25

žonjace šlypiry móškojte 1.75, 1.25, 0.95

žonjace suknje móškojte 2.95, 1.95, 1.35

dźěćace šlypiry móškojte 0.95, 0.65, 0.50

Schaaf
Bohata hasa 20
Dźiwadłowa hasa 1

Pokazki k wotźehlenju

Přirězki

Dobre čehnje k sebi!

Příloha k čisłu 256

SERBSKE NOWINY

Sobotu 2. n v [illegible]ra 1935

Dobra rada

(Hišće njewoćišćana.)

Něhdy jene zwěrjata
Bara chcychu za krala;
Druhe wjelkej pomhachu
Dobyć cyłu zwěrinu.

To bě bitwa šumjata,
Šćowk a holk a rujeńca:
Zuby, rohi, pazory
Zakhadźachu mordaŕscy.

Mudry baćon rozsudźi:
Stójće, wrótne přeměnki!
Dajće měr a dźeržće mjelk;
Škódnikaj staj bar a wjelk.

Njech wšak dźetaj sam a sam!
Z kralom dobyćeŕ budź nam.
To je wšitko jedyn drač:
Dřěć nas kóždy chce a žrać.

Radyserb.

Kermušny list z Wonec

(Wobras ſe wßy.)

Luby wujo!

Sa tydzeń je Wonecžanſka kermuſcha. Běch Cže pſcheproßył, ale Ty mi pißaſch, ſo njemóžeſch pſchińcž. Schkoda, ßmój ßo druhdy tak rjenje wo ſaſchłych cžaßach rosmołwjałoj.

Dyrbjał-li Cži něſchto wo kermuſchach pißacž, haj, to dyrbimoj rjanu cžrjódku lět naſpjet hicž. Dokelž dženßniſche njejßu nicžo druhe hacž wſchědne njedzele. Na ſtare kermuſchne waſchnje a nałožki njemyßli ßej žadyn Rußa wjazy. Dženßniſchi ßwět ma druhe hróſeńki we hłowje. Dženßa honi jene wjeßele druhe. Njedzele wjazy njedoßahaju, bjeru hižo dzěławe dny k tomu. Prjedawſche ßwjedzenje běchu poßłownje woprawdzite ſawjeßelenja, ale dženßa, hdyž ßu ludzo tak njeſpokojni; pola naß ßu hiſchcže bóle ſaplencženi hacž we wulkich měſtach. Chzu Cži ras powědacž, kak pſched pjecžadwazecži lětami pola naß kermuſchu ßwjecžachmy.

Tehdom bydlach w Něhdzezach a běch ſchtyri lěta ſe ſchule. Běchmy něſchto khadli hromadze, mějachmy ßwoje towaŕſtwo a njedzelu ßhromadnje wuńdzechmy. Kaž w tehdyſchim cžaßu bě, ſapocžinaſche ßo dzěło rano do ßedmich a trajeſche hacž do dwanacžich a popołdnju wot jeneje hacž do wjecžor ßedmich a ßobotu hacž do na poł ſcheſcžich. Hdyž njedzelu abo kóžde ſchtyrnacže dnjow ras wuńdzechmy, to mějachmy ßwoje wjeßele. Dženßniſchi dzeń ßo pſchewjele poſkicža a to je njeſtrowe. Hdyž bližeſche ßo Něhdzecžanſka kermuſcha, cžinjachmy pſchihoty na tſělenje ptaka. Tole ſtare waſchnje ßej naſche towaŕſtwo wſacž njeda. Ptaka chzychmy tſělecž, ale hdze. To nam Dracžez wětrnikaŕ na kocžej horje wupomha; pſchewoſtaji nam tam ßwoje polo. Hałoſy a pruty móžachmy ßej na Schibjeńzy bracž. Dachmy Burez wujej, kotremuž kerki ßłuſchachu, dobre ßłowo a móžachmy ßej zyły woſyczk naŕeſacž. Sſrjedž tydzenja dzěchmy k Pětſchkez Pětrej girlandy pleſcž. Pola Katy, jeho macžerje, ßo tak prawje wulěhachmy. Pětrowa ßotra, Madlena, a někotre druhe holzy pſchewſachu wicže. K Picžołkezom dzěchmy ßej po pſchipitk a k Pjekarjezom po něſchto kuſkow tykańza, dokelž zyle darmo njemóžachmy ßebi dzěło wot holzow žadacž. Sa ſchtyri hodzinki bě girlanda hotowa. Tón wjecžor wjeßele žortowachmy a ßej wo jſtwje tež ſarejwachmy. Hrajeſche po cžahazej harmonizy a po ßerbſkich hußlach. Njedzelu ſa tydzeń dzěchmy ßej na ſchulu po žerdž. To ßo nam něſchto ſta. Běſche dopołdnja we dzeßacžich. Na ſažnych ßerbſkich kemſchach běchmy pobyli. Dobri wjeßeli chzychmy do hornjeje wßy cžahnycž, nadobo kaž duch ſe ſemje ſteji Nowakez Korla, Něhdzecžanſki ſtražnik, pſched nami a jako łajki chzyſche naß napißacž a aretěrowacž. Měnjeſche, ſo ßmy pſchewjele hary cžinili, pſchi dopołdniſchich Božich ßłužbach. Někto bě dobra rada droha. Mydło wjeſo a žane ßłowcžko njeprajo, dzěchmy do bliſkeje korcžmicžki. Woprawdze, Korla pſchińdze ſa nami do jſtwy. Tak bě nam ſpomhane. Kóždy da pjecžorak a kupichmy jemu karancžk piwa. Myßliſch ßnadž, ſo jón bracž nochzyſche — haj haj — kałdy roshorjenoſcže ßo na cžole ſhubichu a hižo bě njeluba wězka ſe ßwěta. Temu žortej ßmy ßo huſto ßmjeli.

Saßy ſańdze dzeń po druhim a ſkóncžnje pſchińdze dołho wocžakowany dzeń. Kermuſcha tu bě. Hižo duch, kiž prjedy na tutym dnju w ludzoch tcžeſche, tajke ßwjatocžne a poſběhaze ſmyßlenje knježeſche. Hdyž ſwony na rańſche wołachu, klincžachu zyle hinak hacž hewak na njedzelach. Prajcže mi ſchtož chzecže, kermuſcha bě najrjeńſchi ßwjedzeń ſa ſtarych a młodych. Worjoł wißaſche na žerdzi. Rjanu budu ßej natwarichmy, dokelž piſaŕ trjebaſche někajku tſěchu nad hłowu. S dypkom tſijoch ßo loßowaſche a tſělenje ßo ſapocžinaſche. Cžahaza harmonika ſtaraſche ßo wo hudzbnu ſabawu, wo ſahrodny konzert. Tu knježeſche žiwjenje! Hajuſchez Auguſt wottſěli ptakej hłowu. Hudzba wunjeße jemu „tuſch“ a Auguſtej ſwjaſachu běło-ſeleny pſchepaſk. Se marſchalom bu Brukez Jan. Tak ſańdzechu wjeßole hodzinki a pſchebychmy njedzelu rjeńſcho hacž druſy.

Naſajtra, kermuſchnu póndzelu, chzychmy ßo wſchitzy ſaßy na rejach w „Serbſkei arychcže“ triechicž. W tych cžaßach njeběchu kóždu njedzelu reje, ale hdyž ras běchu, a woßebje kermuſchu bě zyła žurla połna. Tehdom wſchak ßej nohi tak niepſchewjercžachu kaž dženßa. Ně — to ßo rjane ßerbſke a burſke reje rejowachu. Jazz a Foxtrott a podobneho ſkakanja tehdom njeſnajachmy, na kotrež je dženßniſcha młodzina zyle wólbrna. Nimo narodnych rejow ſchmórnychmy ßej jedyn walcžik, abo ſkocžichmy ßej polka a druhe ſnate reje. Hdyž běchu kermuſchni hoſcžo na popołdnjo pſchiſchli, dobru ſchałku kofeja wupili a ßłódneho tykańza ßo najědli, wobhladachu ßej dwór a ſtatok, ſahrodku a bliſche pola. Po wjecžeri dóńdzechu ßej do korcžmy na wjeßołu rejku. Duncžez kapała ſapiſka nam na błachowych naſtrojach, to pſchińdze žiwjenje do žurle. We tym cžaßu móžachu tež ſtarſchi ludzo rjany walcžik, rhynlandſki abo pólſki rikěrnycž. Dženßa pſchi tutych nowych a njeſnatych rejach nicže ſa ſtarych ludzi hódnje tam hicž, je ſchkoda rejwanſkeho ſaſtupa. Schtóž mějeſche lóſchta na něſchto kißałe, dzěſche dele do khěže. tam ſtejeſche rybjaza Kudzelina ſe ßußodneje wßy. Zaltu ſ rybicžkami pokładzena abo ſawity jerij pomhaſche popołdniſchi tykanz lěpje pſchezyrowacž. Tuta hara a ropot dzěſche hacž do hłubokeje nozy. To bě ſ jenym ßłowom prawa kermuſcha, w dobrej ßerbſchcžinje: woprawdzity ludowy ßwjedzeń. Po rejach dzěchmy hiſchcže hodzinku deleka do korcžmaŕſkeje jſtwy. Naſche paßmo ßo nimale zyle ſeńdze — hacž na jeneho, kiž ſe ßwojej lubku domoj cžerchaſche. Haj, mój luby wujo, tak my we ßwojim cžaßu kermuſchu ßwjecžachmy. Hladamy-li do wjetſchich wßow, hdzež běchu wjazy žurlow, hrajeſche w jenym ßerbſke towaŕſtwo rjane dziwadło a w druhej bě wojeŕſki konzert. Tak bě kóždemu poßłužene a wſchitzy dzěchu ſpokojeni domoj. Hdyž jedyn ßwjedzeń druhi honi, ßo na wěz zyle hinak hlada a poßudžuje.

Brjohi Tanna-jěſora.

Jedyn ſ małych wobraſow, kotryž je dotal wo Tanna-jěſoru do Europy dóſchoł. Tanna-jěſor je njewucžerpajomne kótleſchcžo, kotryž módry Nil a ſ tym Nil dozyła žiwjeńſku žiłu Egiptowſkeje wobnowja. Na brjohach Tanna-jěſora ßo potajkim italſke ſ jendzelſkimi ſajimami kſchižujetej. (Donath, M.)

Bobak:

Čeŕwjene duby a stare kachle

I.

Njeznaju teho čłowjeka, kiž je dał při holanskej drózy wot dobreho Komorowa do Mužakowa nadźeć same brězy, jawory a čeŕwjene duby z dalokeje Ameriki. Njeznaju jeho, ale žohnuju jeho znowa kóždu nazymu, hdyž pućuju po sapatym šiku tuteho na čeŕwjeń złoteho štomorjada. Je to był wulki wumělc, abo samo wulki — njewědomc, přetož jenož tajkemu so radźa nimo wole tajke wulke wěcy . . .

Mjenujcy, tuta dróha w nazymskej pyše je sama bajka. Na čeŕwjeń złota bajka . . !

Brězy ronja błyšćate złotaki do bruneho zekććteho wrjosa a na sywu lišawku. Druhdy ta złotojtosć so přeměnja do barby stareje na zeleń mjedźe, druhdy zaso će tak slepi ze swojej swětłosću, zo dyrbiš wotwobroćić woči.

A potom te jawory!

Jawor je w nazymje najrjeńši štom našeje domizny. Žadyn druhi so z nim runać njemóže, hdyž tak srjedź winowca je so pyšił z šarlatowym płaščom. Pyšniši hisće je jenož zamórski cuzbnik, čeŕwjeny dub. Jeho lisćo so jaskrawi z nanajwšelakorišej čeŕwjenosću. Maš jasne pomorančojte wotsćěny a płomjenjojte, rude a ćmowe na čorń čeŕwjene kaž zhustnjena krej.

A wšemu temu wěčna ćmowa zeleń holanskich khójnow twori wulkotne, nimo měry spodobne dno . . .

Derje, zo tutón nawal na čeŕwjeń złoteje nazymskeje pychi kóždeho njezbłaznjuje. Hdy by na příkład mój přećel sedźo pódla mje za wodźidłom awta so tež tak kaž ja wudźerał do čeŕwjenych wjeŕškow štomow město na dróhu, to cyle wěsće bychm ybórzy něhdźe w přěrowje so přewalili z rozbitymi kosćemi a njebychmy dojěli do sławneho Slepeho na serbske kemše . . .

II.

Serbske kemše w Slepom . . .

Serbski kemšikhód ma něšto wosebje dostojneho, swjatočneho. Wuražuje so to z nutrnym wobličom, ze swjatočnej drastu, z dostojnym, wuměrjenym stupom serbskich kemšerjow. A najbóle w serbskej holi. A zda so mi zaso, zo tu zaso najbóle w Slepom. Tutón zaćišć mócnje potwjerdźuje narodna drasta. Mužojo, kiž su přenjotnu narodnu drastu hižo woteznali, zwjetša hišće khodźa ke mši w zastarskej čapcy. A čornožidźana předkošlka je jim lubša hač njepřijomny nowočasny běły khornaŕ. A wšitcy su we swjatočnej čornej sukni. Boža słužba je jim tajke něšto swjateho, wulkeho, zo maju za wonječesćenje Božeho domu, khodźić ke mši w šěrej abo druhej njeswjatočnej drasće.

Swjatočna bywa tež čorno-běła drasta kemšeŕkow. Widźu pak, zo tež narodna drasta z časom so přeměnjuje. Dźensa Slepjanki hižo khodźa w čornožidźanych pjezlkach a šórcuchach, štož před něšto lětami hišće njeběše . . .

Hdyž jako cuzy chceš w Slepom wopytać serbske kemše, dyrbiš z časom do cyrkwje, hewak njenadeńdźeš městna. Slepjanska cyrkej je kopata połna. A to je dźensa druhdźe bohužel hižo něšto žadneho, njewšědneho.

Na němske kemše čakachu před cyrkwinskimi wrotami wokoło pjatnaće ludźi, mjez nimi tójšto žonow w serbskej drasće . . .

III.

Jako zažrany zahrodkaŕ mam wulku sympatiju za stworićela Mužakowskeho swětasławneho parka, za wjeŕchowskeho dźiwnuška Piklerja. Njeje to něšto wulkeho, njewšědneho, zo jedyn zemjan přepraska swoje cyłe zamoženje z rjanymi štomami a keŕkami město z rjanymi holcami? Kłonju so před mojim wulkim zahrodniskim kolegu, kiž je w khudej pódźe serbskeje hole wukuzlał rajsku zahrodu — Mužakowski park.

Njewědźach, zo Mužakowscy měšćenjo swjećachu runje na tej njedźeli 150. narodniny njebočičkeho wjeŕcha, kiž je jich městu dopomhał k swětowej sławje. Hewak tam wěsće njebudźich dojěł.

Tak sławny park so mjeŕwješe z ludźimi, a po šćežkach a pućikach bě žałostna ćišćeńca. A tući ludźo dźě njeměјachu zańć štomow a keŕkow w nazymskej pyše, njeměјachu zańć njesmjertneho dźěła dźiwneho wjeŕcha, kiž bě hłowu stajił na to, takrjec khodźić Bohu Knjezej do kału, ale tłóčachu so z hromadami do rownišća hrabja Arnima, kiž tola nima ničo zhromadneho z wjeŕchom Piklerjom a jeho dźěłom. A po narjeńšich a najkrasnišich kućikach parka při brjohach Nisy, w sewjernym parku, haj samo pod mócnym prastarym dubiskom zetkawach jenož někotrych samotarjow, kiž rady khodźa druhe puće hač črjóda, ludźi Pikleŕskeje powahi.

Překrasny je tež horni park, hdźež gotiske rozpadanki prastareje Horjanskeje cyrkwički swědča wo zachodnosći wšeho swětneho. A z dobom tež wo njerodźe a bjezdźaknosći čłowjeskeho splaha. Přetož Horjansku staru cyrkej njeje zničiła wójna abo woheń, wona je rozpadała, dokelž bu zanjerodźena, dokelž nichtó so njestaraše wo jeje zakhowanje a wuporjedźenje . . .

Tež w Mužakowje začuwaš wothłós wójny w narańšej Africy. Mužakowscy wšu sympatiju za nadpadnjeny kraj koncentruja na rowčk młodeje Habešanki Machbuby, towaŕški wjeŕcha Piklerja. Jeje skromny rowčk su pyšili z kwětkami a bóle hač

Kermuſcha bě najrjeńſchi ßwjedźeń wob lěto. Hdyž takle na połſta lět wróćźo ſhladujeſch, tehdy hdyž ßo holzy prěni raz ßwoju nowu czíſchczanu ſalu ſwjaſadu abo kotunowu ßuknju woblecźechu — najprjódzy dźěchu do korczmy na kermuſchne reje ßo pokaſacź.

Myßlu, ſo ßym Czi doſcź napißak. W pſchichodźe ſa ßo něſchto. Pſcheju Czi dalſchu ſtrowotu a budź lubje ſtrowjeny wot Twojeho bratrowza ſ Wonez.

Zawjedźenje dźěłoweje knižki za „domjace słužby“

S 1. oktobrom ßu ſapocźeli dźěłowe knižki ſa pſchißluſchnikow ſkupiny „domjaza ßlužba“ ſawjeſcź. Pod domjazej ßlužbu roſumimy wſchě dźěła, kotrež we wobłuku privatnych domjaznoſcźow domjazy pomoznizy abo pſchiſtajene, žónſke wucźobnizy abo volontarki wukonjeja. Tak potajkim nimo domjazych pomoznizow wucźobnizy w domjaznoſcźach a holzy w domjaznoſtnym lěcźe, domjaze knjenje, pomoznizy, domjaze ſaſtarački, hoſpoſy, domjaze wucźěrki, wukubłarki, wothladarki dźěczazych ſahrodkow, wothladarki dźěczi atd., ale tež ßlužobnizy a domjazy ſahrodnizy dźěłowu knižku doſtanu. Tež te dźěłowe mozy, kotrež jenož někotre hodźiny wſchědnje dźěłaja, trjebaja dźěłowu knižku. Kak doſtanu tute woßoby dźěłowu knižku? Pola dźěłoweho ßamta dyrbja ßebi namjetowazy liſt (Antragsvordruck) wotewjacź. Na nim ßu praſchenja wo perſonalijach, wo wukubłanju a wo powołanſkim ſkutkowanju. Wſchě tute praſchenja dyrbja ßo po prawdźe a kedźbliwje wupjelnicź. Wußwědczenja a druhe dźěłowe papjery dyrbja ßo pſchipravicź a dźěłowemu ßamtej na žadanje pſchedpołožicź. Na namjecźe ma wjeßna polizija, pola kotrejež je namjetowarka polizajſzy pſchihłoßowana, polizajſke pſchiſjewjenje wobkrucźicź, ſchtož ßo darmo ſtawa. Tak wupjelnjeny namjet ma ßo dźěłowemu ßamtej, w kotrehož wokrjeßa je namjetowarka polizajſzy pſchiſjewjena, wotedacź. Na ſakładźe tutoho namjeta ßo potom dźěłowa knižka wuſtaji. Hdyž tež ma ßo pſchiſtajena ßamo wo to ſtaracź, ſo by dźěłowu knižku doſtała, je to tola ſ nadawkom domjazeje knjenje, ſo by ßo wo to poſtarała, ſo ſo namjet tež bórſy a w porjedźe woteda. Wot wěſteho czaſa, kotryž hiſchcźe ſtatny a pruſki dźěłowy miniſter poſtaji, njeßmědźa ßo potom žane dźěłowe mozy wjazy bjes dźěłoweje knižki pſchiſtajicź.

Kupiele Addisa Abeby

Jeje czopłe žórła ßu jara woblubowane.

Na kartach w atlaßach do 1900 ſwjetſcha podarmo ſa Addiſu Abebu, ſa dźenßa tak huſto mjenowanym hłownym měſtom abeßyniſkeho kěžorſtwa, pytamy. Zyle ſroſumliwe, dokelž Addis Abeba njewobſteji ani 50 lět. W l. 1887 wobſamkny Menelik II., tehdom jenož kral w Schoa, ßwoju reſidenzu ſ hrubych a wot njewjedrow jara domapytanych Entotſkich horiſkow do runiny Fineſine w bliſkoſcźi „Fil-Uaha“, t. r. „czopłeho žórła“, pſchepołožicź. Hłowna wina ſa to bě tež pſchecźe jeho mandźelſkeje, kralowny Taitu. Zyla cžrjóda doſtojnikow, offizěrow a jich pſchewodnikow a njewólnikow ſcźěhowaſche pſchikład wjeŕcha, tak ſo ßo bórſy na prózdnej nakłoninje wokolo kralowſkeje reſidenzy pißanjeſche wot „tukulzow“ (abeßynſkich khěžow) a ſtanow. Najprjedy mjenowaſche ßo ßydliſchczo Fil Uaha, hakle poſdźiſcho ßo pſchekſchczi do Addis Abeba. S „czopłych žórłow“ naſta „nowy roskcźěw“(. To ma ßłowo Addis Abeba woſnamjenicź.

Hdyž bě něſto ſakład ſa nowe ßrjedźiſchczo położeny, roßwiwaſche ßo w ßamßnej měrje, jako bu Menelik kěžor a ſnowarjadowaŕ kraja. Se ſpocźatkow dwórſkeho a wojcźrſkeho lěhwa je dźenßniſche Addis Abeba naſtało ſe ßwojimi 80—90 000 wobydlerjemi a njeſarjadowanymi, pißanymi twarjenjemi. Pucźowarjo ßu wobliczili, ſo je kraj, na kotrymž ßo Addis Abeba roßpſcheſcźěra, runje tak wulki kaž Paris.

Sajimawe je, ſo czopłe žórła, kotrež ßu ſ pſchiczinu ſałoženja byłe, dźenßa hiſchcźe wažnu rólu hraja. Tu wobſteja tſi kupaniſchcźa, jene ſa woßebnych wopytowarjow, druhe ſa ßrjedźny publikum a tſecźe ſa khudy lud. Žadyn Abeßynjan njeſakomdźi, ſo by ſnajmjeńſcha někotre hodźiny wob tydźeń w czopłej wodźe pobył.

Měſto ſa ßebje je dźěl pósłanſtwow, khětro daloko wonka ležazy, na ſ lěßom wobdatych pſchedhórkach Anſoto-horow, zyle po europſkim ſtilu twarjeny. Menelik pſchewoſtaji 1896, hdyž móznarſtwa pocźachu ßwojich ſaſtupjerjow na abeßynſki dwór ßłacź, wobſchěrne ležownoſcźe ſa kóžde pósłanſtwo darmo. W tutym dźělu pósłanſtwow, kiž franzowſki pucźowar „kcźějaze oaſy“ mjenuje, ßo czike towarſchne žiwjenje wuwiwa.

Jan Radyßerb-Wjela:

Krokawa na wobliču

(Powědka ſ Delnich Lužiz.)

Běſche ſtary wuměńkaŕ,
Kiž bě ßynej žiwnoſcź dak;
Tón bě ßebi ſamožnu
Ale ſkupu žonu wſak.

Něhdy wona wopjekła
K njedźeli bě hußyczku;
Pſchińdźe k nimaj ſtary nan
Njenadźizy k wobjedu.

Wona njepopſchata huj
Pjecźeń ßuny do pinzy,
Nanej ſtaji na blido
Běrnužk njeſaczinjeny.

Sa pjecźenju wonjeſche
Jemu rjenje do noßa;
Jeje jom' drje ſechzy ßo,
Tola dórtka njedoſta.

Hdyž wón běſche woteſchoł,
Wona wſa tu pjecźeń ſaß,
Pocźa ſ mužom wot njej jěſcź,
Jako měkoj młody kwaß.

W pinzy do tej' hußyzy
Krokawa bě ſalěſła,
Ta tej žonje łakomnej
Snjeße ßo do wobliczá.

Sa lět ßedom njepuſchczi
Njeduſchne ta žoniſko,
Kiž ßi dawacź dyrbjeſche
Wſchědnje mjaßa pjecźenoh'.

A hdyž dacź ßo pokomdźi,
Kußaſche ta krodawa,
A ſe liza bolazoh'
Wſcha ßo nažra pumpata.

Po tych ßedmjoch lětach nan
Se žiwjenja woteńdźe;
Nět hakle ju wopuſchczi
Wohidne to ſtworjenje.

*

To je było ſa tón hrěch,
Starom nanej czinjeny. — —
S toho wjmicźe wucźbu ßej
Starſchim ſkupe hoſpoſy.

27. novembra
zaryjmy sebi hłuboko do myslow jako dźeń
nazymskeho serbskeho koncerta

Cyrkwinske powěsće

S **Bukez.** Rano w 7 hodź. ßerbſka ſpowědź, dop. ½9 hodź. ßerbſke a w 10 hodź. němſke kemſchenje. Pop. ¼4 hodź. kſchczeńſke kemſchenje. — Wutoru popołdnju w 3 hodź. žónſke towarſtwo na woßadnej ſali.

S **Hornjeho Wujeſda.** Rano we 8 hodź. ßerbſka ſpowědź a potom ßerbſka a dop. w 10 hodź. němſka Boža ßlužba (farać Kapleŕ ſ Budyſchina). Pop. ½3 hodź. kſchczenja. — Sſrjedu wjecźor we 8 hodź. bibliſka hodźina na farje. — Pokhowana: Madlena Ruth, dźowka towarſkeho miſchtra Pawoła Bjarnata Waltera we Wulkim Woßyku, 4 lěta ſtara, 27. oktobra.

S **Lupoje.** Dop. ½9 hodź. němſke kemſchenje. — Sſrjedu 6. nov. wjecźor ½8 hodźin ſjawny wjecźor ſa młodźinu, woßebje ſa konfirměrowanu młodźinu na

S **Wjeleczina.** Dop. w 9 hodź. němſke a ½11 hodź. ßerbſke kemſchenje. Pop. w 3 hodź. kſchczenja. — Wutoru pop. w 2 hodź. ſeńdu ßo wowki w młodźinowni. — Sſrjedu wjecźor we 8 hodź. měßaczna ſhromadźiſna kſcheſcźanſkeje žónſkeje ßlužby w młodźinowni. — Schtwórtk wjecźor we 8 hodź. bibliſka hodźina w młodźinowni.

S **Wulkich Sdźarow.** Dop. w 9 hodź. ßerbſke, ¼11 hodź. němſke kemſchenže, ¼12 hodź. dźěcźikemſchenje; wſchitke Bože ßlužby we Wulkich Sdźarach.

S **Wojerez.** Rano w 7 hodź. ſpowědź, dop. w 9 hodź. němſka Boža ßlužba, w 10 hodź. ßerbſka ßwjedźeńſka Boža ßlužba, w 10 hodź. dźěcikemſchenje w Kſchižnej zyrkwi. Dop. w 9 hodź. ßwjedźeńſka Boža ßlužba w Kulowje a pſchip. w 12 hodź. ßerbſke kſchczenja, pop. w 2 hodź. němſke kſchczenja.

Katolske cyrkwinske powěsće

21. njedźela po swjatkach, 3. novembra 1935.

Tachantska cyrkej: Rano 5.45 Boža mša ze zhromadnym swjatym woprajenjom mužskeho a modleŕskeho apostolata, w 9 hodź. Boža mša z prědowanjom, w 14 hodź. nyšporna pobožnosć z požohnowanjom. Přiležnosć k spowědźi: sobotu wot 18—19, wot 19.30—20.30 hodźin, njedźelu wot 5.30—6.30 a w 9 hodźinach. — **Serbska cyrkej.** Sobotu pop. w 3 hodź. přiležnosć k spowědźi za dźěći, w 6 a 8 hodź. za dorosćenych. Njedźelu rano ½8 hodź. Boža mša z prědowanjom, w 9 hodź. wulka Boža mša ze serbskim prědowanjom, w 11 hodź. šulske Bože słužby z prědowanjom. Pop. w 1 hodź. serbski nyšpor, w 6 hodź. křesćanska wučba z požohnowanjom. Bože mšě wšědnjo rano w 7 hodźinach, Pjatk wječor ½9 hodźin dowěrnicy.

Wusudźenja

§ Rako nahła ſnata 32 lět ſtara Marja ſwud. Schubertowa rodź. Rakez ſ Komorowa pola Rakez je ßo dla wumozowanja wobſkoržiła. 16. 7. 1935 bě w nadawku wudołžeńſkeho ſwjaſka ratař Jan Domaſch jako poſtajeny ſaſtupnik jeje duchaßłabeho a pod pſchedporucžniſtwom ſtajeneho mandźelſkeho hromadźe ſ ratarjom Wuhlerjom do Schubertez ſtatoka pſchiſchoł, ſo by tam

prjedy putnikuja na stary keŕchow k čornemu narownemu kamjenjej z potajnym hadom...

IV.

Bjezkónčna Mužakowska hola khowa wjele raznych serbskich wsow a wjeskow. A jena z nich je sławna (ale jenož mjez wědomymi) ze swojimi zastarskimi — kachlemi. Někotryžkuli zajimc z Budyskeho kraja je tam hižo pućował, zo by sej wobhladał tute poważne wobstatki staroserbskeje domjacnosće a někotryžkuli je so hižo wróćił bjez wuspěcha, přetož wjesnjenjo žarliwje strażuja poslednje staroserbske kachle a cuzeho njesmilnje začěrja, zbliži-li so prohej khěžki, kiž nutřka hišće khowa tajki pokład.

Ja drje sym wuhladał a sej wobhladał tute kachle ale za to mam so dźakować hłownje swojej njewšědnej khrobłosći a nawalnosći. W tajkim padźe dyrbiš być kaž drapa a so měć po přisłowje: „Na twjerdy pjeńk twjerdy klin!“

Pućе koło wokoło wsy wotpowěduja wobornosći jeje wobydlerjow. Mój přećel bě so zakhroblił dojěć tam z awtom. Prawy ludowědnik za stare kachle samo cyłe kosće na hrački stajał W ćmowej nocy jězdźić po horbatych holanskich pućach w awće je drje zajimawe a dyrdomdejske, ale mjenje přijomne. Hdyž hišće k tomu přez puć so přesunjetej zelenej woči čorneje bytosće, to ći wěsće sadło rosće. Móże dźě to być wšědny čorny kocor, kiž je sej wulećał do hole, ale móże to też być něšto druheho...

Na nawsy pozastanjemy. Wjesni hólcy su přistupni. Přizamknu so našej kachleŕskej wuprawje jako wjednicy, ale je podhladne, zo skromnje a poniżnje so skhowaju za nami, hdyż zastupimy do prěnieho statoka, hdźeż su najstarše a najrjeńše kachle. Jenož dźowka je doma, je w hródźi. Wobhladniwosće dla prašamy so najprjedy, hač njeje na předań kruwa abo jałojca. Hdyž je dowolene prašeć so wo jałojcu, hdyž so ći jedna wo přichodnu mandźelsku, směmy też swój zajim wo stare kachle zwoprědka płašćikować ze zawodnymi słowami skótneho wikowarja. Najskerje wšak bě naše počinjenje holiču dosć podhladne, přetož jeje wotmołwa woprawdźe ani něžna ani zdwórliwa njeběše a hdyž so k jadru wěcy, mjenujcy k starym kachlam dołušćichmy, to běchmy trjechili kaž slepy do horncow.

Ani posrědkowanje wjesnych hólcow ničo njepomhaše. Dyrbjachmy z hańbu ćěkać z njehospodliweho statoka, njewuhladawši potajne stare kachle.

Bohudźak njeběchu to jeničke stare kachle w tutej wjescy. Před druhim statokom hižo mudrišo postupowachmy. Přikradnychmy so kaž Indijančenjo na wójnskej šćeżcy k woknam domčka a přez wokna (kiž běchu bohudźak bjez zawěška) kaž čušlacy grabojo hladachmy do jstwy. Wuhladachmy tam při błukim swětle petrolejoweje latarnje (milinu we wsy hišće nimaju) wjele požadany předmjet: stare kachle. Tón napohlad nam nichtó wjacy rubić njemóże, ani bóle wojowaŕska a surowa holanka, kiž z dejnym stólčkom w rucy zakita swoje kachle před wćipnym wóćkom njepowołanych cuzbnikow. Hdyž běchmy so nasyćili z napohladom poważnych kachlow, pósłachmy jako wobhonjerja wjesneho hólca do jstwy. A hlej, buchmy přijomnje překhwapjeni; kazachu nam do jstwy, smědźachmy z blizka wobhladać a wobmasać drohotne stare kachle z hłubokimi nopaškojtymi kachlicami a zastarskimaj kachlonkomaj, smědźachmy wuhladać stary pjecak mjez kachlemi a durjemi, hdźeż nam łučwo zapalichu, zo bychu nam pokazali, kak prjedownicy sej jstwu wobswětlachu. Na telko přećelnosće njeběchmy přihotowani... Skónčnje stara wowka w serbskej drasće nam poča hišće powědać wo starych časach, wo starej pyšnej serbskej drasće teje wokoliny, kiž je była jena z nanajrjeńšich serbskich drastow. Kajki je to dyrbjał być překrasny napohlad, hdyž su holiča šłe na reje w čeŕwjenych suknjach, w čeŕwjenych šórcuchach, w čeŕwjenym kitlku, w čeŕwjenym rubišku, w čeŕwjenej kapičcy, wobrubjenej z šěrokimi běłymi cankami! Čłowjek mohł płakać, hdyž na to mysli, zo je tuta drasta zašła a zo su ju mało zańć měli ludowědnicy, mołerjo a druzy česćowarjo serbskeje ludnosće. A njenadeńdźeš tutu drastu ani w žanym muzeju...

Staruška, kiž so wjeseli nad našim zajimom, přinjese nam wobstatki stareje drasty: kapički, rubješka, šórcuchi, kitlki. Skoro sej njezwěrimy dótknyć so tutych swědkow rjeńšeje zańdźenosće...

Wušli běchmy za kachlemi a wjele krasniše wěcy běchmy nadešli.

Dźakowni přeprosychmy wjesnych hólcow a młodeho wobsedźerja starych kachlow do korčmy na bjesadu a tam smy dołho bjesadowali wo starych kachlach a starej drasće a też wo druhich zajimawych wěcach, kiž z tymi njeposrědnje njezwisuja. Hdźež črjóda Serbow so skhadźuje, tam namaka so telko, telko maćizny, zo ani njepytnješ, kak hodźiny ćěkaju...

V.

Złote brězy, čeŕwjene jawory, čeŕwjeniše zamórske duby, čornožidźane pjezle a šórcuchi Slepjankow, luduprózdne wućeki tu a tam we wulkim parku wjeŕcha-zahrodnika, staroserbske kachle, staroserbska drasta a serbska bjesada w holanskej wjescy: móžu być spokojom z wobradźeńkami jeneje złoteje nazymskeje njedźele. —

ßebi kruwu wobhladak. Nad tym ßo Schubertowa tak roshori, ſo Domaſcha do hrodźe njepuſchczi, jeho k ſczěnje ſtłóczi a do njeho bijeſche a na njeho ſ nožom hrožo kroczeſche a Domaſchej a Wuhlerjej woſjewi, ſo jimaj, jeli ſo hiſchcźe ras pſchiúdźetaj, hłowy wotrěſa a wobeju do juchoweje jamy cźißnje. Tež póndźe ke kuſkarjej a budźe wobeju ſaprajicź, potom ſawěſcźe ſa dwaj dnjej wumrjetaj. Saſtupnikej bě pſchi ſadźerženju Schubertoweje njemóžno, ßebi kruwu wobhladacź. Dźiwajo na to, ſo je Schubertowa dotal njepokhkoſtana a ſo je ſ dźěłom poczežena a ßwoju ßwójbu derje ſaſtara, wobhladowaſche ßud pſchipad khětro měrnje. Schubertowu ſ dwě njedźelomaj jaſtwa pokhkoſtachu.

Přilopk

Jědźe ſa druhu njedźelu jědźe ſ jeneho hornza w hoſczenzach.

Wjednik hoſpodaŕſkeje ſkupiny hoſczenzarjow a pſchenozowaŕſkich pſchedewſaczow je ſa druhu njedźelu jědźe ſ jenheo hornza 10. novembra 1935 ſczěhowaze jědźe w němſkich hoſczenzach poſtajik: 1. hrochowu poliwku ſ kołbaßu, 2. rybowu jědź, ſeſtajenje ßwobodne, 3. ßuche warjenje, vegetariſzy abo ſ mjaßom. W němſkich hoſczenzach njeßmědźa ßo w czaßu wot 10 do 17 hodźin druhu njedźelu jědźe ſ jeneho hornza druhe jědźe wudawacź.

Snamki, kotrež budźa njepłaczjiwe.

Statny póſtſki miniſter je wukas wudał, po kotrymž ſe ſkónczenjom tuteho lěta zyły rjad liſtowych ſnamkow płaczjiwoſcź ſhubi. Jedna ßo woßebje wo ſtare ſnamki ſ Hindenburgowym dopaßnym wobraſom ſ lětow 1928 hacž 1932. Nowiſche ſerije, kotrež dale płaczjiwoſcź wobkhowaja, pokaſuja jenož wobras Hindenburgoweje hłowy. Dale budźa njepłaczjiwe ſnamki ſ wobraſom Bjedricha Wulkeho ſ lěta 1933 a ſ nowych wudaczow w lońſchim lěcźe kolonialne wopomnjeńſke ſnamki, ſnamki Poſaarſkeje, ſnamki ſe ſtronineho ſlěta 1934, Hindenburgowe žarowańſke ſnamki a Schillerowe ſnamki. Tehorunja ſhubja płaczjiwoſcź wſchě póſtſke kharty ſe ßamßnymi ſnamkami, dale Goethowe kharty, Lutherowe kharty, wopomnjeńſke kharty k 30. januarej 1934 ſ dwójnym Hitlerowym a Hindenburgowym wobraſom a ſkónczjnje kharty k 1. meji 1934 a kharty ſa lotteriju ſymſkeje pomozy ſ lěta 1934. Njepſchetrjebane ſnamki a kharty móža ßo hiſchcźe w januaru na wſchěch póſtſkich hamtach na druhe płaczjiwe ſnamki a kharty ſaměnicź.

Paducha w burſkich ſtatokach ſajeli.

Burgſtädtſkej poliziji je ßo dobry popad poradźik. Saja 18lětneho Ericha D. ſ Kamjeniz, kotryž je ßo dotal wuſnał, ſo je w 24 burſkich ſtatokach kradnył, ſwjetſcha we wokolinje Kamjenizy. Paduch je ſkradźu do burſkich ſtatokow łaſył abo ßo pſches hródźe pak ſ wotewrjenym woknom ßo do domſkeho dobył. W domſkim je kamory a kſchinje pſcherywał a woßebje ſa pjenjeſami, mužazymi a žonjazymi czaßnikami pytał, kotrež je potom w Kamjenizy njeſnatym ludźom pſchedawał. Hdyž jeho něchtó w domſkim trjechi, poſkiczeſche czaßopißy abo žadaſche mloko.

Filmownja w hródźi.

Wjeß Köritz pola Noweho Měſta je ßo wot něſchto dnjow ßem do „filmoweho měſta" pſchewobroczjiła. Němſki burſki wjednik je film naczjißnył, po kotrymž ma ßo nowy film wo plahowanſkej wójnje wjerczjecź. Tuto dźěło ma filmowe ſarjadniſtwo němſkeho ſeżiwjeńſkeho hamta pſchewjeſcź. Tamniſchi burja wſchitzy ßobuſkutkuja. Hłowny dźěl ſapoczina ßo ſ roshladom po dworje. Film chze pokaſacź, hdźe móže bur na ßwojim dworje a w hródźach ſapſchimnycź, ſo mohł hiſchcźe wjazy ſkotu plahowacź. Kruwjaza hródź je „filmowy atelier" a błyſchi ßo w ßwětle jupiterowych lampow. Jako pſchipóſnaczje a dźak ſa njeßebiczne ßobuſkutkowanje budźa Kötzriczenjo bórſy jako prěni film widźecź. Potom pſchedwjedźe ßo film w 24 000 wjeſach a ßydliſchczach Němſkeje.

Mordaŕſtwo a ßamomordaŕſtwo.

Na reformaziſkim ßwjedźenju popołdnju 43lětneho Waltarja Blechera a jeho mandźelſku Bertu w běrowje jeneho wobkhoda w Bratrowſkej dróſy w Lipſku ſatſělenaju namakachu. Po ſwěſczenjach mordaŕſtwoweje kommißije kriminalneho hamta je Blecher najprjedy ßwoju mandźelſku a potom ßam ßebje ſatſělił. Wonej ſtaj na měſcźe wumrěłoj.

Železniczni rubježnizy Schüllerez bratſja ſaßo dźěłaja. 5000 hriwnow myta.

Železniczni rubježnizy bratſja Willi, Hermann a Erich Schüller ſ Briega, kotſiž 12. meje t. l. ſeſpěſchnjeny czah pola Czeŕwjeneje Wody we Łužizy nadpadnychu a 51 000 hr. rubichu, ßu ßo ſaßo na wſchelakich měſtnach Němſkeje, woßebje tež w Schleſyſkej, pokaſali. Swědczjiło je ßo, ſo chzedźa w Durinſkej, Sakſkej, we Sakſkej provinzy a w ſakſko-czěſkim namjeſnym kraju nowe rubježniſtwa wukonjecź. Woßebje maja wotmyßlene, ßo do pjenježnych khamorow we woßamoczenych rentowych hamtach nakrajnych khorobnych pokładnjach atd. ſadobywacź. Sſwoje koleßa wužiwaja jenož w nozy, pſchi czimž po woßamoczenych ſchczežkach, woßebje lěßnych puczikach jěſdźa. Wobßedźa SA-wupokaſy, na kotrychž ßu jako wjednizy ſkupinow w uniformje ſwobraſowani. Tež je na wupokaſach naſpomnjene, ſo maja prawomóz pomoznych polizajſkich ſaſtojnikow. Tež maja wjedniſke wupokaſy ſa auta 1. a 2. rjadownje ſe wobraſami w ziwilnej draſcźe.

Pjenjeſy w runkliżowym polu.

Pſched dwěmaj lětomaj běſche bur ſ Muſchwizy we Weißenfelsſkim wokrjeßu pſchi pólnym dźěle ßwoju móſchniczku ſ 20 hriwnami ßlěbornych pjenjes ſhubił. Pſchi torhanju zokroweje rěpy je nětko jena žona tehdy ſhubjenu móſchniczku namakała. Móſchniczka ßama bě ßo doſpołnje rostłała, ßlěborne pjenjeſy pak běchu hiſchcźe anle njewobſchkodźene. Namakaŕka drje połojzu wunoſchka pjenjes doſtanje.

Błyſk ſabije dweju dźěłaczerjow.

Pſchi njewjedrje, kotrež ßo ßrjedu nad Cuxhavenom rospuſchczi, dyri błyſk do nowotwara na brjohowej dróſy w Cuxhavenje. Dźěłaczerjej, kotrajž w pinzy dźěłaſchtaj, ßo na měſcźe moriſchtaj. Tſeczeho dźěłaczerja czežkeho ſranjeneho do khorowne dowjeſechu.

Łódź bjes wjedniſtwa w rańſchim morju.

Po ſdźělenju lotſoweho kapitana ſ Malmö płuwa ſchwedſka motorſka płachtata łódź „Alfhild" ſe Soelvasberg bjes wjedniſtwa w rańſchim morju. Motorowa płachtata łódź wopuſchczi ſchtwórtk pſched tydźenjom Figeholm w Schwedſkej ſ drjewom nakładźena. Sſobotu je łódź do krótkorańſcheho wichora pſchiſchła a ßo rosraſyła. Se ſchtyri woßobow wobſtejaza wobßadka wopuſchczi łódź, dokelž běſche najwjetſchi ſtrach ſa nju, ſo ßo ſ łódźu podnuri, něhdźe 30 mil k ranju wot kupy Bornholm ſ wukhowaŕſkimi czołmami. Parnik „Odin" jich bórſy na to pſchija.

S maſchinſkimi tſělbami pſcheczjiwo ſtrajkowazym jamowym dźěłaczerjam.

W Manningtonje w Kentuckyiſkej je ke krwawnym frazenjam mjes poliziju a organiſowanymi jamowymi dźěłaczerjemi dóſchło. 700 dźěłaczeŕſkim ſwjaſkam pſchißłuſchazy jamowi dźěłaczerjo pſchijědźechu na czežitych a woßobowych autach njewoczakowanje, ſo bychu ſpytali, ßo do wuhloweje jamy ſadobycź, kotraž njeorganiſowanych dźěłaczerjow ſaměſtnawa. Poſpyt jamoweje polizije nadběhowarjow ſe ßylſy wuwabjazym płunom wotehnacź, ßo njeporadźi. Dźěłaczerjo ßo dale dobywachu. Na to wotmołwichu ſaſtojnizy ſ maſchinſkimi tſělbami. 15 woßobow ßo ſrani, ſ nich wjele czežko.

Wjelbłud w ßłužbje wójny.
W liczbje, kajkuž połnózna Afrika ſawěſcźe hiſchcźe njeje widźała, je Abeßynſka wjelbłudy do ßłužby wſała, ſo by jich k noſchenju a k jěchanju wužiła. Na wobraſu widźimy wjelbłudowu karawanu wójſka 75 000 muži liczjazeho, kotraž je duzy po puczju na połnóznu frontu. (Weltbild, M.)

Žałoſtna tſělenja mjes Italczanami w Gdanſku.

Pſched Ufa-palaſtom w Gdanſku, w najbóle žiwej dróſy w bliſkoſczi dwórniſchcza dóndźe ſchtwórtk pſchipołdnju k ſwadźe mjes Italczanami. Zyle njenadźizy jedyn ſ Italczanow revolver wuczahnywſchi do druhich Italczanow tſěleſche, kotſiž tohorunja ſ tſělenjom wotmołwichu. Pſchi tym ßo dwaj Italczanaj ak czežko ſraniſchtaj, ſo duzy do khorowne wumrěſchtaj. Njewobdźělený pěſchk nimo duzy ßo tohorunja do brjucha ſrani. Jeho dyrbjachu do khorowne dowjeſcź. Polizija ſaja tſioch ſbytnych Italczanow. Naležnoſcź ßo pſchepytuje.

Radio

Njedźelu 3. novembra ßo ßłyſchi.

Königswusterhausen. Nimo ſnateho wſchědneho programma: 6 rańſchi konzert ſ Hamburgſkeho pſchiſtawa. 8 ſa burow. 9 němſka ßwjatoczna hodźina. 12 pißany konzert. 15.30 ſa wjeßny lud. 16 konzert. 19 bur a wojak. 19 rejwanſka hudźba.

Lipſk. Nimo ſnateho njedźelſkeho programma: 6 rańſcha ßwjatocžnoſcź. 8.30 hudźba na byralach. 16 popołdniſchi konzert. 20.05 operetta „Zyganſki baron".

Hiſchcźe wažne ſ njedźelſkeho programma. Barlin: 20 opera Die Zauberflöte". Hamburg: 20 druhi ludowy konzert. Köln: 20 rjane ſpěwne hłoßy.

Póndźelu 4. novembra ßo ßłyſchi.

Königswusterhausen. Nimo ſnateho wſchědneho programma: 6.30 wjeßeły rańſchi konzert. 11.40 ſa burow. 12 pſchipołdniſchi konzert. 14 wſchelakoſcźe. 16 popołdniſchi konzert. 19 a nětko je ßwjatok. 20.10 ſpěwohra „Wjeßny truhaŕ".

Lipſk. Nimo ſnateho wſchědneho programma: 6.30 rańſchi konzert. 7.30 ſa burow. 9 ſa žony. 11.45 ſa burow. 16 němſke ſpěwy. 17 popołdniſchi konzert. 20.10 wjeczorny konzert.

Hiſchcźe wažne ſ dnjoweho programma. Barlin: 20.30 ſabawny konzert. Wrótßław: 20.10 módra póndźela. Frankfurt: 20.10 Beethovenowy konzert. Mnichow: 20.10 wulki pißany wjeczor.

Budyske stawniske powěsće

ſ dnja 30 oktobra 1935.

Wumrěſchtaj: 30. 10. Bertha Marja Conſtanzija Huttenrothez, wobydleŕka domu ſa ſtarych ludźi, 89 lět ſtara. — Mortwonarodźeny ßyn rěſniſkeho miſchtra Arnoſchta Bjedricha Bergera.

Mandźelſtwo pſchipowědźiſchtaj: 30. 10. Bjedrich Korla Gödan, podoffizěr w Lipſku-Gohlißu ſ Doru Fridu Hoſchnzkez, kontoriſtku w Budyſchinje.

Do mandźelſtwa ſtupichu: 29. 10. Gerhard Pawoł Benzig, akademiſki moleŕ a grafikaŕ ſ Gertrudu Mariannu Hildegart Domaſchkez, bjes powołanja, wobaj w Budyſchinje. — 30. 10. Guſtav Erich Altus, pſchekupz ſ Hanu Elſu Thomaßez, wjednizu, wobaj w Budyſchinje.

Hamtske wozjewjenje z Kamjenca.

Wegeſperrung.

Der Gemeindeweg von Weißig nach Zſchornau wird in Flur Weißig vom 4. November ab bis vorausſichtlich zum 16. November 1935 wegen Beſchotterung für allen Fahrverkehr geſperrt. Der Verkehr wird über Milſtrich verwieſen.

Kamenz, am 30. Oktober 1935.

Der Amtshauptmann zu Kamenz.

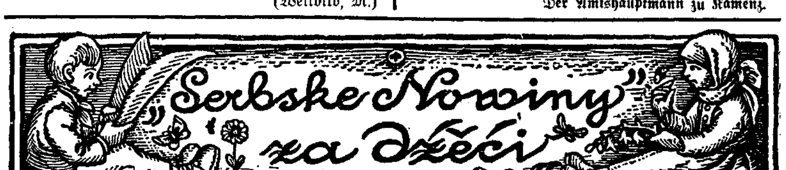

Hłupikojty Jank.

Bajka Lawa L. Tolsteho;
přełožił (1887) J. M. Holan †
(Pokračowanje.)

VI.

Bratraj běštaj sebi khěži natwariłoj a bydleštaj kóždy wosebje. Jank bě na polach hotowy, sebi piwa nawari a swojeju bratrow na kermušu přeprosy. Bratraj k Jankej njepřiúdźeštaj. „Bursku kermušu smój dawno widźałoj", praještaj.

Jank měješe wjele hosći, burow a burowkow; wšitcy běchu so najědli a napili. Též Jank bě so nasrěbał a dźěše do wsy hladać, kak holčki na wsy rejuja a spěwaju. Jank přistupi k žonam, kiž tam tež přihladowachu, a jim praji, zo dyrbja jeho rjenje prosyć a rjekny: „Ja wam tajke něšto dam, štož swoje žiwe dny njejsće widźałe." Žony so jemu wusmjachu a počachu jeho prosyć. Hdyž běchu jeho dosć prosyłe, prajichu: „Nó, dawaj nětko!" — Hnydom wón praji, „přinjesu!" Wón hrabny sywku a běžeše do lěsa. Žony so smějachu: „Wón je hłupy skop!" prajichu a bórzy na njeho zabychu. „Hlejće wšak", jena zawoła, „Jank so khwatajcy wróća sywku połnu z něčim ćežkim!" — „Chceće dha měć?" so prašeše. — „Dawaj!" wołachu wšě nadobo.

Jank hrabny horšć złota a ćisny ju žonam. Mój bójdyrko! kak wone běhachu zběrać. Též burja přiskočichu a počachu jedyn druhemu z rukow torhać a brać. Jenu staru žonu běchu bjezmała zateptali. Jank so rjepotaše. „Ach, wy hłupe kawki, praji wón, čehodla sće wowku zateptałe? Budźće łahodniše, ja wam wjacy dam!"

Wón mjetaše wjacy. Wšitcy wjesni ludźo so zběžachu; wón rozmjeta wšo. Sywka bě prózdna. Ludźo prošachu wo wjacy. Ale Jank praji: „Nětko je wšo. Druhi króć wjacy dam. Nětko chcemy rejować; spěwajće mi pěsnički!" Žony počachu pěsnički spěwać.

„Waše pěsnički kničomu njejsu!" swarješe Jank. — „Kajke dha su lěpše, pokaž nam je!" prajichu žony.

„Ja, wón praji, wam hnydom pokazam!" Dźěše do bróžnje, wućeže snop, woklepa jón, staji a jón potřasy. „Nó," wón praji, „mój knjez kaza, kelkož stwjelcow so wjaza, telko wojakow dyrbi być." Snop rozskoči a buchu sami wojacy: počachu bubnować a trubić. Jank přikaza wojakam pěsnički hrać a wuwjedźe jich z bróžnje won.

Ludźo njemóžachu so nadźiwać. Wojacy skónčichu pěsnički, a Jank wotwjedźe jich wróćo do bróžnje, njepušći pak nikoho sobu nutř, sčini z wojakow zaso snop a ćisny jón na worštu. Potom dźěše domoj a lehny so do helo za khachle spać.

(Pokračowanje sćěhuje.)

Hospodaŕski kućik

Wjacy hódź — dyžli pyšna jstwa — budźe khmana hródź

1. Wopokazuj so skotej jako přećel, nic jako ćwilowaŕ.

2. Kóždo skoćo, njech bojazno abo lóze, wothladuj ze sćeŕpnosću, wosebje při kowanju.

3. Na dwoje dźiwaj w hródźi: na čistotu a porjad.

4. Do hródźe słuša čisty strowy powětr a swětło: při picowanju ma so na prawy čas dźiwać a na stajnu měru; čista woda je skotej w lěću lubša, jako pancanja, w zymje pak njech je pića přeražene (trochu nahrěte).

5. Sudobja, z kotrychž skót jě a pije, dyrbja so často rjedźić.

6. Tež skoćo chce rjedźene być; rjedźenje hoji strowosći a da při předaću swój dobytk.

7. Skotej popřej trěbny wotpočink a staraj so wo suche lěhwo.

8. Přehladaj grat, hač khmanje sedźi, dokelž ničo hłupiše, jako hdyž je skoćo při dźěle z ranjenjemi ćwiowane a kožu sebi wobšudruje.

9. Křuda a bića trjeba jeno. hłupy pohonč; khmany wobknježi skót ze šćedrym słowom.

10. Wšo ćwilowanje a surowosć na skót je přehrěšenje přećiwo 5. Božej kazni a zećěri žohnowanje z domu.

Wo kormjenju swini

Kóždo skoćo chce wosebje hladane być a swojemu byću přiměrjenu picu měć; skoćo, kotrež je kormjenju postajene-, žada hinajšu cyrobu, hač to, kotrež ma so plahować. Štož skoćo trjeba, narosće najbóle w domje: hdźež maja přikupne womješki wupomhać, tam tyknje handleŕ najlěpši dźěl profita do zaka. Štóž chce swinje kormić, ma wjele běrnow sadźeć, běrna sama pak tež njedočini. Běrna hori twori tuki, zorno pak a łušćinowcy (hroch, hejduš, jahłowe płluwy, sočki, wočka) ćěrja bóle do mjasa. Štóž 100 puntow běrnow dawa, ma 10 puntow hróchu přiměšeć, abo na 10 puntow běrnow 1 punt hróchoweho šrótu. W 100 puntach běrnow stej dwaj puntaj mjenje bělika, kelkož swinjo trjeba, a uttaj dwaj puntaj namakataj so w 10 puntach hróchowych zornach. Štož mloko (sydk) nastupa, ma so pódla 1 centnarja běrnow nimale 25 litrow dawać. Hdźež mloka dosć njeje, dyrbiš sebi z mjasowej muku (Fleischfuttermehl) wupomhać a tu nadeńdźeš w 3 puntomaj dwaj puntaj bělikow. Hdyž so hodźi, budźa so běrny, sydk a mjasowa muka měšeć, zo so wukormjenje spěšnišo radźi.

Při kormjenju swini dyrbiš potajkim wědźeć, zo same běrny dosahaca pica njeje, zo by swinjo włóžny tuk a mjaso nasadźowało (runiž tak tež maje nic!); ale k běrnam, rěpje atd. dyrbiš přeco womješk přidawać, kotryž tuk a protein twori, z druhim słowom: zorno abo womješk, kotryž so zornej po byću najbóle bliži.

Lisćo

Wotpadnjene lisćo ma samownosć, zo wjele włohi do so srěba, runjež tak łoć. Same za so bychu suche łopjena khmańše słanje w hródźi byłe,a wjacy juchi zesrěbałe, jako słóma, hdy bychu tak dróbne njebyłe.

Wěste je dale, zo ma lisćo wjele organiskich elementow w sebi, kotrež rostlinam k zróstej dopomhaja. W lisću namaka chemija: protein, tuk, wuhlowe hydraty, kalij, kalk, fosfor, dusyk.

Wužitk z lisća móže so z wužitkom słomy měrić. Najwjacy ma lisćo dusykow, dwójcy telko kaž ržana a přeńčna słóma. Hnójna móc lisća pokazuje so we lěsach, ale tež na polach, wosebje w pěsku.

Hnój z lisća njesmě so na hromadźe khować, ale z hródźe hnydom na polu zaworać.

Štóž móže wjacy lisća słać, dostańje z njeho jara khmany hnój, hdyž za dźeń junu nateptane w hródźi z pjeršću posypa, tak zo so lisćo a pjeršć wjazatej.

Lisćo měło so zcyła do hnoja bóle wutrjebać, hač so dotal stawa.

Rozwučowace drobnosće

Zapowje-li kruwa mloko, polož khwilku porsty kruwje na křiž a ćišć minutu dołho kruće, tak zo do prědka ćišćiš. Kruwa wostaji so bórzy spjećenja.

Najstrowše je pječene mjaso; ćežo předźěła žołdk syre a najćežo warjene.

Šrub, kiž zawjerćiš, njech do drjewa abo železa, namazaj prjedy z wolijom (tež petrolejom), zo njezerzawi a skěrje so wućehnje, hdyž je trěbne.

Sćelnej kruwje dawaj tři njedźele do ćelenja warjene lane symjo abo tola wosuch do picy. Nic jenož, zo při ćelenju bjez škody woteńdźe, spina lane symjo tež mlóčne žiły a změješ wjacy dejiwa. Wostanje-li posledńje, dawaj trójcy wob dźeń litr židkeho pića z laneho symjenja, za 48 hodźin přińdźe. To pak trjeba njebudźe, hdźež je so hižo prjedy tajki napoj dawał.

Dobry kóń je přeco dobry žračk. Dobry kóń žerje za sobu a wurjedźi korto. Hnój dźo wot stroweho konja kóžde 4 hodźiny nadobnje a w nim njesmě cyłe wowsne zorno być.

Hdźež je, ma so kurom sydk abo butřańka do picy naměšeć; mloko poskići k tworjenju jeja trěbny bělik.

Wobnošk (Pollen) zežiwi pčoły w zymje, měd pak hrěje: woboje dha trjeba rój, zo zymu přetraje. Samón měd njedočini, runje kaž čłowjek při ćopłych khachlach hłoda wumrě, hdyž ničo ke kusanju nima.

Hospodaŕski rozhlad

Ssobotu 2. nowembra 1935.

Wčerawše kurzy w Barlinje.

1 dollar	2,486	100 pólsk. złotych	46,80
1 jendźelski punt	12,21	100 českosł. krónow	10,265
100 šwajc. frankow	80,78	100 franc. frankow	16,37

Barlinska bursa s dnja 1. nowembra. Po poßlednich žiwych bursach je wčžera dalokoßahazy měr na bursy nastał, schtož ma ßwoju pschicžinu w tym, so běsche wčžera wulki katolski ßwjaty dźeń a so ßo dotalne limity njewobnowichu. Kursy tohodla na akzijowych wikach na zyłej cžarje popuschcžichu, njepschekrocžichu pak swjetscha 5 proz. Też na rentowych wikach běsche cžicho.

Barlinske žitne wulkowiki. Nowy měßaz njeje na žitnych wulkowikach wożebite wożiwjenje pschinjesł. Też njepschedležachu wulkeho katolskeho ßwjateho dnja dla s južneje a wjecžorneje Němskeje žane kupne pschikasy. Powyschenje wumlěwanskich kwotow w pscheńzy a rožky njeje ßo dotal pschi kupowanju wuskutkowało. Tola też dowos žita s přěnjeje ruki ßo njeje powjetschił. Młyny w prowinzy dale jako kupzy wustupuja, tola s wjetscheho dźěla jenož na krycže wschědneje potrjeby. Poskicženja w njekontingentowanej pscheńzy a rožky ßu khětro ßłabe, małe dźěłby ßo tam a ßem samě scža. Wowß a jecžmjeń sa pizowanske saměry ßo dale žadaja, tola njeje skoro žanych poskicženjow. Jecžmjenje sa piwarńje a industriju ßo dale wobkedźbuja.

Wčžera płacżesche w Barlinje zentnar

pscheńzy W 8: 9,70 hr., W 9: 9,75 hr., — rožki R 8: 7,90 hr., R 11: 8,05 hr., — jecžmjenja G 7: 8,15 hr., G 9: 8,40 hr., — wowßa H 9: — hr., H 13: 8,00 hr.

w Shorjelzu

Pscheńza 19,10 hr., rožka 15,60 hr., jecžmjeń nal. 15,80 hr., wowß 14,60 hr., běrny 2—2,60 hr.

Płaćizny na Barlinskich produktowych wikach.

Žito a wolijowe symjo po tuni abo 1000 kg, hewak 100 kg. Płaćizny po złotej hriwnje.

	1. 11.	30. 10.		1. 11.	30. 10.
Pšeńca	204,0	202,0	buny	—	—
rožka	167,0	165,0	woka	13,2-13,7	13,2-13,7
ječmjeń now.	215-221	213-219	módre lupiny	8,50-9,00	8,25-8,75
ječmjeń, nal.	—	—	žołte lupiny	—	—
wows	—	—	zeradella	—	—
kukurica	—	—	raps. wosušk	—	—
pšeńč. muka	26,85	26,75	lany wosušk	8,65	8,65
ržana muka	22,25	22,40	such. truhanč.	—	—
pš. wotruby	11,73	11,73	běrnj. kruški	8,25-8,30	8,25-8,30
ržane „	11,50	11,50	syno, 50 kg		
raps 1000 kg	320,00	320,00	ržana słoma		
hroch, Viktor.	22,0-24,0	22,0-24,0	pšeńč. „		
lane symjo	—	—	wowsna „		
njeluški	—	—	ječna „		

Płaćizna za pšeńcu za wupłodźerja 8: 194.0 9: 195.0
Płaćizna za rožku za wupłodźerja 8: 158.0 11: 161.0
Płaćizna za ječmjeń za wupłodźerja 7: 163.0 9: 168.0
Płaćizna za wows za wupłodźerja 9: — 13: 160.0

Płaćizny rězneho skotu na Barlinskich skótnych wikach.

1. novembra 1935 — Płaćizny po cent. a złot. hriwnach

Skótne družiny a woznamjenjenja:

Woły: 480.

Połnomjasne, wukormjene, najwjetšeje rězneje hódnosće hač do 6 lět	42
Młode mjasne, njewukormjene, starše wukormjene	42
Mjenje wukormjene młode, derje picowane starše	42
Mjenje picowane wšěch starobow	38–42

Byki: 187.

Połnomjasne, wurosćene, najwjetšeje rězneje hódnosće	42
Połnomjasne, młódše	42
Mjenje wukormjene młódše a derje picowane starše	42
Špatne	—

Jałoicy a kruwy: 1913.

Połnomjasne, wukormjene kruwy najwjetšeje rězneje hódnosće	42
Połnomjasne, wukormjene jałoicy najwjetšeje rězneje hódnosće hač do 7 lět	42
Starše wukormjene kruwy a derje wuwite młódše kruwy a jałoicy	35 42
Derje picowane kruwy a mjenje picowane jałojcy	27–35
Mjenje a špatnje picowane	—

Celata: 1[illegible]20.

Nailěpše wukormjene (1. družiny)	72–76
Mjenje wukormjene a tajke wot cyca (2.)	62–70
Špatne (3.)	50–60

Wowcy: 3515.

Młódše a starše wukormjene (5. družina)	46–47
Starše wukormjene (6.)	43–45
Mjenje wukormjene (Märzschafe) (7.)	33–42

Swinie: 3873.

Połnomjasne, wos. rasow a jich křižen., hač do 1½ lět stare	54,50
Wukormjene	52,50
Mjasne	50,50
Špatne	48,50
Rancy a kundrosy	52,50

Płaćizny rězneho skotu na Drježdźanskich skótnych wikach.

1. novembra 1935 — Płaćizny po centnarju a hriwnach

Skótne družiny a woznamjenjenja:

Celata: 432

Nailěpše kormjene ćelata wot cyca	80–82
Srěnje kormjene ćelata wot cyca	75–8[illegible]
Snadnje wuwite	70–75
Najšpatniše	65 69

Swinje: 28

Tučne swinje, přez 150 kg. ćežke	—
Połnomjasne swinje wot 120 hač 150 kg. ćežke	—
Połnomjasne swinje wot 100 hač 120 kg. ćežke	—
Połnomjasne swinje wot 80 hač 100 kg. ćežke	—
Mjasne swinje wot 60 hač 80 kg. ćežke	—
Rancy	—

Wikne płaćizny w Budyšinje.

2. novembra 1935.

Wšě płaćizny so po złotej hriwnje zrozumja. Najlěpše twory so hišće wyše płaća.

Předmjet		najnižša płaćizna hr.	najwyšša płaćizna hr.
Pšeńca, 76-77 kruta płaćizna	50 kg	—	9,55
Pšeńca —— kruta płaćizna	50 kg	—	—
Rožka, 71-73 kruta płaćizna	50 kg	—	8,10
Rožka —— kruta płaćizna	50 kg	—	—
Ječmjeń nalětni	50 kg	—	—
Ječmjeń, nazymski, 2rjadkaty	50 kg	—	—
Picowański ječmjeń 61-62 kg	kr. pł.	—	8,15
Wows 48—49 kg kruta płać.		—	7,60
Wows	50 kg	—	—
Raps	50 kg	—	—
Běrny (we wulkowikow.) najn. pł.	50 kg	2,30	2,50
Běrny (w małowikowanju)	50 kg	2,60	2,80
Syno	50 kg	4,00	4,25
Słoma z mašinu młóć., pras.	50 kg	—	2,25
Słoma z mašinu młóć., k zasł.	50 kg	—	2,50
Słoma z cypami młóćena	50 kg	—	—
Butra	1 kg	3,00	3,20
Jeja	1 štk.	—	0,11
Pšeńč. muka Type 502	100 kg*	—	33,50
Pšeńčna muka Type 790	100 kg	—	30,50
Ržana muka Type 997	100 kg*	—	24 45
Pšeńč. wotruby wokrjes. młyn.	50 kg	—	6,50
Wikowańske pšeńčne wotruby	50 kg	6,60	6,8[illegible]
Ržane wotruby wokrjes. młyn.	50 kg	—	5,85
Wikowańske ržane wotruby	50 kg	6,10	6,30
Husy	punt	0,80	1,00
Prosata 1164 štuk	1 štk.	11,[illegible]0	21,00

Prosace wiki dźěchu pomałšo.

Drobnowikowańske płaćizny w Budyšinje

2. novembra 1935 po hamtskim postajenju.

Wšě płaćizny so po złotej hriwnje zrozumja.

Twora		najnižše płaćizny hr.	najwyšše płaćizny hr.
Howjaze mjaso z kosćemi	1 kg	1,60	1,80
Ćelace mjaso	1 kg	1,80	2,00
Skopjace mjaso	1 kg	2,00	2,40
Swinjace mjaso	1 kg	1,60	1,80
Tukrajny swinjacy šmalc	1 kg	—	2,20
Pšeńčna muka	1 kg	0,38	0,56
Ržana muka	1 kg	0,34	0,36
Khlěb	1 kg	0,25	0,27½
Jědźne běrny, nowe	1 kg	0,07	0,08
Rajs	1 kg	0,28	0,80
Hroch	1 kg	0,56	0,81
Soki	1 kg	0,40	0,90
Amerikanski swinjacy šmalc	1 kg	—	—
Sušeny połč	1 kg	2,00	2,20
Dobre mloko	1 ltr.	0,22	0,24
Jědźna butra	1 kg	2,84	3,20
Jeja	štuka	0,11	0,12
Jědźne buny	1 kg	0,36	0,48
Cokor, drobny	1 kg	—	0,76
Petrolej	1 ltr.	—	0,44
Kamjeńtne wuhlo (domj. tepj.)	1 ctr.	—	1,75
Brunicowe briketty	1 ctr.	—	1,25

Twora		Němski wupłod: Najnižša płaćizna pj	Němski wupłod: Najwyšša płaćizna pj.	Wukrajny wupłod pj.	Twora		Němski wupłod: Najnižša płaćizna pj	Němski wupłod: Najwyšša płaćizna pj.	Wukrajny wupłod
Boby (Buny)	punt	—	—	—	Sólotej	keŕčk	5	10	
Hroch	„	—	—	—	Šćerbak	„	10	15	
Kórki za solotej	„	—	50	—	Kosćadło	punt	—	30	
Kórki k nakładź.	„	—	—	—	Selerij	štuka	10	40	
Kórki (žonop)	„	—	—	—	Selerij	punt	—	—	
Sydrojty kał	štuka	10	40	—	Łoboda	„	10	15	
Běły kał	punt	18	10	—	Rapunelki	„	—	80	
Čeŕwjeny kał	„	8	10	—	Tomaty	„	—	50	
Wirsingowy kał	„	12	13	—	Cybla	„	7	10	
Pupkaty kał	„	30	35	—	Hromak	„	—		
Zeleny kał	„	—	—	—	Krěn	„	—	50	
Kolrabi młod)	št.	5	10	—	Champignony	litr	20	25	
Kolrabi (stary)	pt	—	—	—	Čerstwe hriby	litr	25	50	
Karoty	wałčk	—	10	—	Sušene hriby	litr	50	80	
Karoty	punt	—	10	—	Dobre jabłuka	punt	20	25	
Korjeń pětršylki	„	—	20	—	Jabłuka k warj.	„	10	20	
Porej	„	15	20	—	Dobre krušwy	„	—	25	
Radiski	wałčk	—	10	—	Krušwy k warj.	„	—	—	
Rjetkej	štuka	5	10	—	Wišnje	„	—	—	
Rjetkej	punt	—	15	—	Słowki	„	—	—	
Rjewjeń	„	—	—	—	Brěški	„	—	—	
Čeŕwjena rěpa	„	10	15	—	Aprikosy	„	—	—	
Kulrěpa	„	—	10	—	Wino	„	25	35	

Towaŕstwowske powěstniki.

Drježdźany. „Hromadnik“ změje swoje zetkanje štwórtk 7. novembra wječor we 8 hodź. w hosćencu „Johanneshof“ na Janskej drózy. Wo prawje bohaty wopyt prosy předsyda dr. Wjacsławk.

Lipsk. „Serbske blido“ skhadźuje so w tutym měsacu zaso přenju a druhu wutoru (5. a 19.) we 8 hodź. wječor w hosćencu „Elsterburg“ (róžk Frankfurter- a Elsterstraße). Knježa studentojo tu zaso budźa. Witajmy jich a zeńdźmy so w sylnej ličbje. Wšity njech smy za „blidom“! Starši

SERBSKE NOWINY
DŹENIK ZA SERBSKI LUD

„Serbske Nowiny" płaća měsačnje we wudawaŕni 1.15 hr., na pósće a pola dowěrnikow 1,51 hr. z wunošowanjom, do wukraja 2.15 hr. = 20,00 Kč. Wudawa a čišći Jan Cyž, dr. jur., w Budyšinje w Serbskim Domje. Telefon 2687

Za nawěštki, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały mm-rjadk 6 pj., za swójbne 5 pj., towaŕstwowe a hosćencaŕske 4 pjenježkow. Za reklamowy mm-rjadk płaći so 15 pj. Rabat po tarifje. Kóžde čo. płaći 10 pj.

Čisło (Nr.) 257 | Budyšin — Póndźelu 4. novembra 1935 — Bautzen | Lětnik 94

Wulkotwary w Mnichowje so zezběhałe

Njedźelu běſche ſa měſto Mnichow jako hłowne měſto nazionalſozialiſtiſkeho hibanja a jako měſto němſkeho wumělſtwa jenak wažne. W pſchitomnoſczi wjednika a němſkeho kanzlera ßo najprjedy powjetſchenŋ Ludwigowy móſt wobkhadej pſchepoda. Potom ßo wjednikowe twarjenja pſchi Kralowſkim naměſcźe, kiž budźe pſchichodnje ſarjadniſke ßrjedźiſchcźo nazionalſozialiſtiſkeho hibanja, a ſchkleńczany palaſt ſběhachu. Skónczuje ßo dom němſkich lěkarjow poßwjeczi. Sswjatocznoſcźe běchu naſynk k poßwjeczenju czeſtnych templow pſchichodnu ßobotu 9. novembra, do kotrychž ßo kaſchcźe mužow ſtaja, kotſiž ßu 9. novembra 1923 ßwoje žiwjenje ſa wosrodźenje wótzneho kraja woprowali.

Pſchi Ludwigowym moſcźe ßo 150 khorhojow noweje Němſkeje na ßwojich ſcźežorach ſmahowachu. Wokoło 10 hodźin ſapocza ßo naſtupjenje czeſtnych formazijow. Hólzaj hólczinŋ dźerżeſchtej czerwjenŋ bant, ſ kotrymž ßo ſachód na móſt ſawjeraſche. S dypkom w 11 hodźinach ßo wjednik pod wyſkanjom luda bližeſche. Jako běſche wjednik nimo fronty czeſtnych formazijow krocził, Mnichowſki wyſchſchi měſchczanoſta Fiehler ſtawiſniſki pſchehlad wo Ludwigowym moſcźe poda a na wuſnam noweho moſta pokaja.

Potom **wjednik** rěczeſche. W ßwojej krótkej rěczi wón pſchejeſche, **ſo by móſt byl ßwědk ſbożowneho pokraczenja němſkeho naroda do czaſow ßwobody a ſnutſkowneho zrjadowaneho žiwjenja.** S tutym pſcheczom wón móſt wobkhadej pſchepoda a ſ czeſtnymi hoſcźemi pomałn pſches móſt dźěſche. Na moſtowej kupje wjednik krótko poſaſta, ſo by ßo ſa poſtrow dźěłaczeŕſtwa, kiž běſche ßo tam ſhromadźiło, dźakował. Hdyž běſche wjednik na tamny brjóh rěki Jſary dóſchoł a wójnſkich wobſchkodźenych poſtrowił, ſapocza ßo nimokhód czeſtnych formazijow. Po nimokhodźe wjednik ſ němſkim miniſtrom drom. Goebbelſom a druhimi ſtatnymi nawjedowarjemi do Bruneho doma dojědźe.

Wot tam ßo wón k ſběhanju wjednikowych twarjenjow poda. Czeſtne formazije a wſcho dźěłaczeŕſtwo běchu ßo pſchi wjednikowym twarje ſeſtupałe. Němſki pokładnik Schwarz ſtawiſny piſaŕnje hibanja a naſtaczje mózneje organiſazije wopiſowaſche. Sa nim dźěłowy towaŕſch a polěr porěczeſchtaj. Po wuſpěwanju wótczinſkeju ſpěwow wjednik do wjednikowego domu ſaſtupi, ſo by jako twarſki miſchtr ſtroninemu wjedniſkemu korpſej monumentalny twar pokaſał.

Jako tſecza ßwjatocznoſcź ſcźěhowaſche ſběhanje hoſcźenza ſchkleńczaneho palaſta. Tež tutón twar, kaž wjedniſke twarjenja, je ßo po naczjiſkach profeßora Trooſta twarił. Tež tu wobydleŕſtwo wjednikej ſ wulkim ſahorjenjom hołdowaſche.

Potom wjednik jako twarſki miſchtr k dźěłaczerjam rěczeſche. Wón rěczeſche wo hordoſczi, kotraž móže wſchitkich napjelnicz, kiž ßo na tajkim wulkim dźěle wobdźěłaja. Wón rěczeſche wo hłownym měſcźe hibanja jako wo ſtołpje noweho ſtata. Pożebje wón wupraji, kak ſbożowny je, ſo ßmě dźěłaczerjow poſtrowicz. Na wulke twary hladajo wón wożiwja a widźi w nich ſymboliſzy ſkutk noweho ſtata a jeho ſhromadnoſcźe.

Jako ſchtwórty podawk we wěnzu Mnichowſkich ßwjatocznoſcźow ßo popołdnju w tſeczej hodźinje **„dom němſkich lěkarjow"** poßwjeczi. Hnydom po pſchepodaczu wjednik wożbinszy ſe ßwojim wopytom nowy dom poczeſczi.

Nowy křižak „Nürnberg" so do słužby stajił

Ssobotu dopołdnja ¾10 hodźin je ßo w Kielu nowy kſchižak Nürnberg do ßłužby ſtajił. Na kſchižaku běſche ßo kſchižakowa wobßadka ſ dźěłaczerjemi a pſchiſtajeńzami ſeſtupała. Dźěl wobßatki a dźěłaczeŕſtwo pak na brjoſy pſchi lódźi ſtejeſche. ¾ hodźin czeſinaj hoſczej, župny wjednik Streicher a Nürnbergſki wyſchſchi měſchczanoſta Liebel dojědźeſchtaj.

Namóŕſki kapitan **Schmundt** kſchižak poßwjeczi. W ßwojej poßwjeczeńſkej rěczi wón na ſtary kſchižak „Nürnberg" dopominaſche, nad kotrejž ßo žołmy Atlantiſkeho morja pola Falklandſkeje žołmja. S tutej lódźu, kotraž ßo dźenßa do ßłužby ſtaja, pak je ßo ſtary kſchižak „Nürnberg" k nowemu žiwjenju ſbudźił. **Do tuteje lódźe duch ſtareje wobßadki ſaczehnje.**

Po poßwjeczeńſkej rěczi ßo khorhoje ßwjatocznje horje ſcźehnichu. Kommandant kſchižak ßwěrnym rukam pſchepoda. Kſchižak budźe w czeſczi jěſdźicz. Se ßławu na wjednika a Němſku kommandant ßwoju poßwjeczeńſku rěcž ſkónczi.

Hdyž běſche ßo kſchižak do ßłužby ſtajił, župny wjednik Streicher 19 mužj ſ Frankſkeje mjes kſchižakowej wobßadku k ßebi ſhromadźi a jich napominaſche, ſo bychu mjeno „Nürnberg" ſtajnje w czeſczi měli a kóždy czaß jako žyli mužojo ſa ludowu ſhromadnoſcź a wótczinu wuſtupowali.

Potom hiſchcźe Nürnbergſki wyſchſchi měſchczanoſta Liebel poręcza a rjekny, ſo měſto „Nürnberg" a wożebje ſ krajanami mjes jeho wobßadku we wuſkim ſwiſku woſtanje.

Wyšk na wu-łužbje Thom-en generalny major wojeŕskeho lětaŕstwa

Wjednik a němſki kanzler je 1. novembra 1935 wyſchka na wußłužbje Thomſena ſa generalneho majora pomjenował a jeho we wojeŕſkim lětaŕſtwje pſchiſtajił. Wjednik je pſchi tym wożebje na jeho wulke ſaßłužby w ßwětowej wójnje dźiwał. Generalny major Thomſen ſteji k wożebitej ßłužbje němſkeho lětaŕſtwowego miniſtra a wyſchſcheho roſkaſowarja wojeŕſkeho lětaŕſtwa, generala Göringa.

General pancerowany-h woj-akow

Wjednik a němſki kanzler je 1. novembra 1935 powyſchił na generala panzerowanych wojakow: Generalneho leutnanta Lutza, kommandowaczeho generala panzerowych wojakow, ſdobom inſpektěra motorowych wojowańſkich wojakow a motoriſowanja wójſka.

W přichodźe jenož hišće němscy policistojo

W jenym pſchednoſchku kurſa němſkich polizajſkich ſaſtojnikow je roskaſowaŕ němſkeje polizije, generalny leutnant Daluege wažne ßłowa wo ſtejiſchczu a nadawkach polizije w 3 ſtacźe měł. Wón rjekny, ſo je nazionalſozialiſtiſka revoluzija polizijn i jeje putow wußwobodźiła a jej móz wróczila, kiž wona trjeba, ſo by mohła k lěpſchemu ludoweje ſhromadnoſcźe ſkutkowacž. To pak na žadyn pad žane ſapadnjenje do polizajſkeho ſtata njewoſnamjenja. **S jenotnym němſkim ſakonjom polizajſkich ſaſtojnikow ßo poſtara, ſo pſchichodnje njebudźe wjazy pruſkeho, ſakſkeho a bayerſkeho polizajſkeho ſaſtojnika, ale ſo budźe tu jenož němſki poliziſt,** kiž w kóždej wſy, kóždym měſcźe a kóždej župje jenemu ſaſtojniſkemu ſakonjej podſteji, w jenajkej uniformje khodźi, jenajku myſdu a jenajki dowol doſtawa a kiž ma pódla jenajkich prawow tež jenajke winowatoſcźe a nadawki dopjelnicz. — **Wo motoriſowanej poliziji, kotraž ßo 1. haprleje 1936 na zyłu Němſku roſſchěri, wón ſdźěli, ſo ßo wona žandarmſtwu pſchidźěli a podſtaji.**

Styrjoch njepřeće'ow stata do š-itaceje jatby wzali

Kaž Lěhniſka ſtatna polizija wojjewja, ßu ßo ſchtyri wożoby do ſchkitańſkeje jatby wjałe. Wone ßu major na wußłužbje Fletſcher ſe Saliſcha w Hłohowſkim (Glogau) wokrjeßu, kotrehož ſabotaže na ſkutku ſymſkeje pomozy winuja; major na wußłužbje ſ Flotow, kiž je ßo wo nazionalſozialiſtiſkim hibanju na hanjaze waſchnje wuprajił a czjiſchczane ſpiſy ſ próſtwu wo dary roſeßłał; ratarka Scharſenſchwerdtowa, kotraž je wo wohnju we němſkej ßejmowni kźě roſſchěrjała, a praktiſki lěkaŕ dr. Ebert ſ Greiffenberga, kiž je ßo wo hibanju a SS ſe ſazpiczom wuprajił.

M-ni-terski president Göring Saarbrücken wopytał

Prěni króczk po jeje nawróczje k Němſkej je miniſterſki preſident Göring ßobotu Poſaarſku wopytał. Krótko do 9 hodź. je porjadny ſpěſchny czah ſ Barlina a Frankfurta na Saarbrückenſke hłowne dwórniſchcźo dojěł. Župny wjednik Bückel miniſterſkemu preſidentej knježich pſchedſtaji, kiž běchu pſchijěli, jeho powitacž. Mjes nimi běchu generalni direktorojo poſaarſkich jamow, knježeŕſtwowy preſident, naměſtny župny wjednik a preſident němſkoſtatneje żeleſnizy. Po krótkim witanju ßo miniſterſki preſident Göring pſches huſty ſpalěr SA, SS, młodźiny, polizije, NSKK atd. pſchi wyſkanju luda k jamje Reden poda. Tam ßebi wón jamu wobhlada a tež podkopki wopyta.

Nowy pól-ki konsul w Morawskej Ostrawje

Na měſto dotalneho pólſkeho konſula Klotza, kotremuž běſche czěſkoßłowaŕſke knježeŕſtwo prawo ſkutkowanja wſało, je ßo dotalny měſtokonſul w Opoli, Bacanowiki, jako wjednik pólſkeho konſulata w Morawſkej Oſtrawje pomjenował. Czeſcha noweho konſula objektiwneho politikarja mjenuja, wot kotrehož ſkutkowanja woni rad wotſtronjenje napjatoſcźe w czěſko-pólſkim namjeſnym kraju woczakuja. Tak ßo ſda, ſo ßo ſwada mjes Pólſkej a Czěſkoßłowakſkej něſko bórſy wuruna.

Dobyće monarchistow w Grichiskej

Wczerawſchu njedźelu wokoło połnozy bu w Grichiſkej ſnate, ſo ßu pſchi wczerawſchim ludowym wothłoßowanju we wſchelakich hłoßowańſkich wokrjeßach monarchiſtojo pſchemóžaze dobycźe dozpěli. Snutſkowny miniſter je kralej Jurjej II. telegramm póßłał, w kotrymž wón jemu wożjewja, ſo monarchiſtiſka liſczina najſkěrje 95 prozent hłoßow doſtanje. Sdobom miniſter kralej k tutemu wuſpěchej ſbožo pſcheje.

Regent general Kondylis je nowinarjam ſdźělił, ſo ßu wunoſchki ludoweho wothłoßowanja wſchitke woczakowanja pſchetrjechiłe. Kaž ßo ſ Athena powě, chze regent póndźelu popołdnju na Wuſtawinym naměſcźe we Athenje wo wunoſchku ludoweho wothłoßowanja a wo knježeŕſtwowych ſaměrach rěczecž. Miniſterſki preſident Kondylis regentſke ſaſtojnſtwa hacž do teho dnja wukonja, na kotrymž ßo kral Jurij II. do ßwojeho kraja wróczi.

Měsac wójny w Abesynskej

Wczerawſchu njedźelu běſche ßo měßaz minył, ſo je ßo italſko-abeßyńſka wójna ſapoczała. Wot wſcheho ſpoczatka běſche wěſte, ſo Jtalczenjo w horatym abeßynſkim kraju njebudźa móz ſpěſchnje poſtupowacž. Jtalſke wyſchkowe wjedniſtwo běſche ßo tež na to pſchihotowało, ſo móže ßo jenož kroczel po kroczeli poſtupowacž. Prěni wójnſki měßaz, kiž je ßo něſko ſkóncził, je pokaſał, ſo Jtalczenjo kóžde dobycźe kraja hnydom tak wutwarjeja, ſo dobre ſwiſki ſe ſadnim krajom pſchipraja.

W połnóznej Abeßynſkej ßu Jtalczenjo měſta Akſum, Adowu a Adigrat dobyli. Wot tud ßo nowa italſka offenſiwa na Makalle měri Na połodniſchej froncźe ßu Jtalczenjo ogadenſku puſcźinu 100 kilometrow daloko pſchewinyli. Jtalſkemu generalej Grazianijej je ßo tu poradźiło, Abeßynjanow daloko wot mjeſow Somaliſkeje wotehnacž. Abeßynſke napſcheczjiwne nadběhi nimaju ßo jako wažne a khutne wojowanja wobhladowacž. Wupokaſało je ßo tež, ſo abeßynſkemu wójſkowemu wjedniſtwu dotal ſzyla njeje na wulkich napſcheczjiwnych nadběhach ſaležało. Abeßynjenjo czěkaju, doniž ßo Jtalczenjo daloko wot ßwojich wojeŕſkich ſepjeraniſchczow njewotßalu.

Hdyž ßo wojowanje w Abeßynſkej ſ bitwami ßwětoweje wójny pſchiruna, ßo wono w naſchim czaßu ſ zyła njemóže jako wójna pohódnoſczecž. Spodźiwne je, ſo ßo po prěnim měßazu wójny wjazy wójna jako wažniſche njewobhladuje, ale ſo ßu na jeje měſto hoſpodaŕſke naprawy ſtupiłe, kiž maju ßo pſcheczjiwo Jtalſkej dla jeje poſtupowanja pſcheczjiwo Abeßynſkej nałožowacž. Roßßud wo dobycźe po ſdaczu wjazy w Abeßynſkej njeleži, ale w Europje, w Genfje. Schtož ßo w Genfje wobſamknje, ſmě pſchichodnje wulki wliw na wójnu w Abeßynſkej.

Přez 9000 italskich autow w rańšej Africy

We wójnſkej krajinje w Abeßynſkej ßu ßo Jtalczenjo nimo twarjenja dróhow tež wo wulki naběrk autow poſtarali. Dotal woni we wójnje 9 350 czeżitych autow trjebaju. Benzin, wolij a narunańſka maczjina na jene lěto dößaha.

S Maſſawy ßo wſchědnje 2000 tunow wójnſkeje maczjiny k froncźe woſy. S Jtalſkeje je hiſchcźe wjazy wójnſkeje potrjeby po puczu. Jtalſka ßwoje mozy nade wſcho woczakowanje ſaſtaja, ſ czehož je ſpóſnacž, ſo chze wona ßwój pucž hacž do kónza hicž, je-li ſo w Europje k dojednanju njedóńdźe, na czimž pak w italſkej rańſchej Afrizy dwěluja.

It-lčenjo znowa postupuja

W połnóznej Abeßynſkej italſke wójſko ſnowa poſtupuje. Kaž ßo ſda, ßo wone jenož na Makalle njeměři, ale ßo w ſchěrokej froncźe k połdnju ßiba. **Hdyž Italčenjo Makalle wobßadźa, ſdobom ſtaru karawanſku dróhu dobudu, kotraž do ſnutskowneje Abeßynſkeje wjedźe.**

Makalleſka provinza je hoſpodarſzy dobry kraj. Tu je wośebje ßełowe wikowanje wažne. Pſchi wobßadźenju tuteho kraja ßo Italčanam wulke hoſpodarſke móžnoſcźe wotewrja. Srjedź tuteho tydźenja ßo wočakuje, ſo Italčenjo Makalle wobßadźa.

Krónowanſki swjedźeń w Addisu Abebje

Pſchi ſkładnoſcźi 5. nawróta dnja krónowanja abeßynſkeho kěžora je ßo njedźelu dopołdnja w kathedrali ßwj. Jurja w abeßynſkim hłownym měſcźe wulka Boža ßłužba wotměła. Zyła kěžorſka ßwójba a wyßozy abeßynſzy doſtojnizy ßo na njej wobdźělichu. Patriarch koptiſkeje zyrkwje w Abeßynſkej Abuna Kyrillos cźitaſche Božu mſchu a żohnowaſche kěžora a lud. Dopołdnja ¼11 hodźin běſche w trónſkej ſali kěžorſkeho hrodu wulke witanje wukrajnych diplomatow, doſtojnikow a nowinarjow. Wječor je kěžor ſa diplomatiſki korps w najwuzſchim kruhu hoſcźinu wuhotował.

Wobzamknjenje konferency dla sankcijow w Genfje

Po wuradźowanju dźěłoweho wubjerka je ßo konferenza dla ſankzijow ßobotu popołdnju krótko po 4 hodźinach k ſkawnemu poßedźenju ſeſchła. Pſchedßyda nacźiſki reſoluzije k namjetam ſankzijow 2 (kreditowa ſawjera), 3 (ſakas dowożowanja italſkich tworow) a 4 (ſakas wuwożowanja ſa wójnu wažnych ßurowiſnow a tworow do Italſkeje) pſchedpołoži a pſchiſpomni, ſo ma ßo ſe ſankzijemi ſprawny a cźeſtny měr wobnowicź.

W tutych reſoluzijach ßo na wědomje bjerje, ſo je hižo 39 knjeżeřſtwow kreditnu ſawjeru pſchecźiwo Italſkej ſawjedło, a ſo je 43 knjeżeřſtwow ſwólniwych, dowoſowe a wuwoſowe ſankzije pſchecźiwo Italſkej nałožicź. Wſchitke ßobuſtawy Swjaſka ludow ßo namołwjeja, ſo bychu ßo wo trěbne naprawy poſtarałe, ſ kotrymž budźe móžno, ſankzije w kóždym naſtupanju wot 18. nowembra pſchewjeſcź.

Tři reſoluzije ßo bjes rosmołwy jenohłóßnje pſchijachu.

Franzowſki miniſterſki pſchedßyda L a v a l dopominaſche na ßwoje wojjewjenje, kiž je woſpjet wuprajił, ſo Franzowſka pakt loyalnje nałoži. Tola je nuſne, ſo ßo po móžnoſcźi rucźe k měrnemu dojednanju dóńdźe. Franzowſke a jendźelſke knježeřſtwo ſtej ſa ſhromadne dźěło na tutym polu. Wośebje Franzowſka tutu winowatoſcź ſacźuwa. Laval dopomni na ſrěcźenje, kotrež je Franzowſka 7. januara ſ Italſkej ſcźiniła. Tehodla chze wón bjes pſcheſtacźa ſa elementami pytacź, kotrež bychu mohłe jako ſakład k jednanju ßłužicź.

Jendźelſki ſwonkowny miniſter ßir Samuel Hoare pſchiſpomni, ſo budźe wośebity wubjerk hacź do 18. nowembra wěſte pady pruhowacź, kotrež ßebi po ſdacźu wośebiteho rosjaßnjenja žadaju. Hoare potom wulzy wobžarowaſche, ſo je ßo k tajkemu poſtupowanju nuſował. Hdyž pak dyrbi Swjaſk ludow ßwój wliw wobkhowacź, ßo ſhromadne poſtupowanje pjecźa njehodźi wobeńcź. **Se ſankzijemi ma ßo wójna pſchikrócźicź.** Jendźelſki ſwonkowny miniſter rjekny, ſo ßu jeho Lavalowe ßłowa wulzy ſpokojiłe.

Sir Samuel Hoare naſpomni tež hiſchcźe rosvominanja mjes Londonom, Pariſom a Romom wo móžnoſcźach k wotſtronjenju italſko-abeßynſkeje ſwady. Wſchitzy ßu winowacźi, pucź wobhonicź, kiž k měrej wjedźe. Dotalne rosrěcźowanja ßu byłe jenož poſpytne namjetowanja, **tehodla tež njejßu žaneho poſitivneho wunoſchka měłe.** Hdyž tute jednanja k wažniſchi mwuſpěcham dowjedu, ßo wone na pſchihódne waſchnje pſched radu Swjaſka ludow pſchinjeßu; ſa wocźomaj Swjaſka ludow ßo pjecźa wo nicźim njedorěcźa.

Rozrěčenje mjez Hoarom a Aloisijom bjez wuspěcha

Jendźelſki ſwonkowny miniſter ßir Samuel Hoare je ßo ßobotu dopołdnja ¾ hodźiny dołho ſ italſkim baronom Aloiſijom w Genfje rosrěcźował. Kaž ßo ſ Genfa powě, je Hoare hiſchcźe ras ſtejiſchcźo jendźelſkeho knježeřſtwa rosłožił a rosjaßnił, kak by jeho knježeřſtwo ... botał jara witało, hdy budźiſche ßo napjatoſcź ... nym pucźu rosrißała. **Jendźelſka pak pjecźa ... neho rosrißanja ſa móžne, bjes dobrowólneho ... ßowanja abeßynſkeho kěžora a ſwonka Swjaſka lu...**

Hoare tež měnjenje wotpokaſowaſche, ſo ma ... ſcha ſwada tež wośebitu jendźelſko-italſku ſtronu. ... pjatoſcź mjes Italſkej a Jendźelſkej je ßo pjecźa ... padami italſkich nowin ſbudźiła. Statnikaj ſtaj ſkóncźnje tež wo wojeřſkej mozy w Libyſkej rosrěcźował. Rosrěcźowanje pak njeje žane nowe pucźe ... ſało. S italſkeje ſtrony je ßo wobkrucźiło, ſo rosrěcźowanje njeměješche žaneho wośebiteho wunoſchka.

Abesynska w Genfje wo financnu pomoc prosy

Abeßynſki wupóßłanz w Pariſu je radźe Swjaſka lu... po porucźnoſcźi ßwojeho knježeřſtwa woſtewjenje póßłał ... kotrymž Abeßynſka wo pſchiſwolenje finanzneje po... proßy. Wona ßo na ßwoju nuſu powoła a ßo na ſrěcź... ſ 2. oktobra 1930 ſałožuje. W tutym ſrěcźenju ßo wo ... pjeranju ſtatow jedna, kiž buchu ſ woporom nadpada...

Wusudźenja

§ W pſcheppytowańſkej jaſbje běſche hižo někotry ch... dla wopiłſtwa pod pſchedporucźnicſtwom ſtejazy hi... huſcźiſcho pokhłoſtany 54 lět ſtary něhdźo w Budyſchin... žiwy Jan Korla Mikan ſe Sdźarkow. Tukachu na nje... ſo bě w ßwojim bydlenju ßo njepóxcźiwje na holcźy ... hiſchcźe 14 lět ſtarej pſcheſchoł. Tuto ſkóſtniſtwo ...

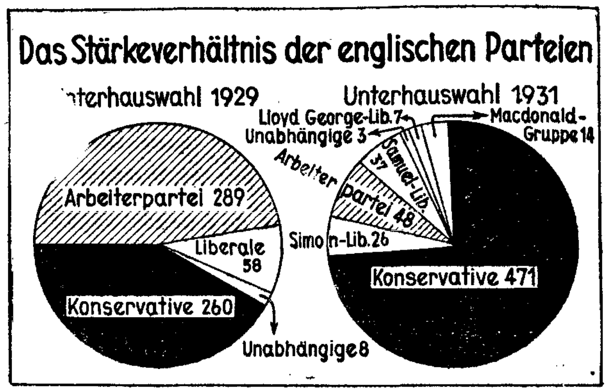

Kak budźe nowy jendźelſki parlament ſeſtajany?

Pſchehlad wo dotalnej ßylnoſcźi jendźelſkich ſtronow. W rospuſchcźenym parlamencźe, kotryž je ſ wólbow w lěće 1931 wuſchoł, njeměјachu konſervativni jenož abſolutnuole ¾ wjetſchinu njedźiwajo na podpjeru, kotraž ßo jim ſe ſtrony Macdonaldoweje ſkupiny a někotrych liberalnych ſkupinow pośkicźeſche. Ale dwě lěcźe pſched tym bě někdy k oppoſiziji ſtejaza dźěłacźeřſka ſtrona ſ wólbow jako najßylniſcha ſtrona wuſchła, ſchtož je ſ dopokaſom, kotre hobrſke pſcheměnjenja ßu w Jendźelſkej pſchi tam knježazym wólbnym prawje móžne. (Graphiſche Werkſtätten, M.)

Bojomir

abo

ſawjedźenje kſcheſcźanſtwa we Lužizach.

Spiſał J. C h o c i ſ z e w ſ k i.

Sſerbſchcźił A. Zemr-Budyſchinſki.

18] (Pokracźowanje.)

„Je-li tak, potom budź wěſty, ſo tebi ſarunam, kelkož budźe w mojej mozy. Tola něhdźo powědaj wſchitko, a wośebje na kajke waſchnje je ßo mojemu ßynej poradźiło, wućcź ſ rukow ludźi, kotſiž jeho krej žadachu."

Jaty pocźa powědacź wo tym, ſchtož bě ßo ſtało pola Sswjatowidoweje poſtawy, wo cźimž hižo wěmy; a potom rěcźeſche takle dale:

„Bojomir bu wrócźo wjedźeny do jaſtwa, hdźež jeho huſto wopytowaſche jeho mandźelſka. Dlěſchi cźaß dźěſche wſchitko derje a hižo wſchitzy rěcźachu, ſo Bojomir ßo wotrjeknje kſcheſcźijanſkeje wěry, a ſo wěri ſ nowa do njeßmjertnych bohow. W tym pſchekhwapi nahle naß wſchitkich powěſcź, ſo je Bojomir wuſchoł ſ jaſtwa a ſ nim tež Dobroßława. Hłowny měſchnik ſawoła na měſcźe lud na ſhromadźiſnu, hdźež poßudźi wjeřcha, jako by wědźał wo cźeknjenju, a haj, ſo běſche tež toho hłowny wuwjedźeř. Lud, roshorjeny ſ měſchnikowej rěcźu, hladaſche połny hněwa a njedowěrjenja na Jaßława. Ja, kotryž ßym wot dawna jemu ſ duſchu a ſ cźěłom poddany, dokelž mam te pſcheßwědcźenje, ſo je ßwěrny wótzowſkim boham a ſo ßo wo dobro luda ſtara, pocźach ßo wo jeho žiwjenje bojecź. Tola w tym poſtany wjeřch, a hdyž wuhladach, kajka nahladnoſcź knježeſche na jeho woblicźu, doſtach nadźiju. A wjeřch rěcźeſche njenje bóle tute ßłowa: Widźu, ſo měſchnik ſ tak wulkim wobſkoržowanjom pſchecźiwo mi wuſtupujo, chze waß k tomu dowjeſcź, ſo byſchcźe ßebi druheho wjeřcha wuſwolili. Wodźach waß huſto na polo dobycźa a khwalby. Ale ßnadź ſcźe ßo hižo mojeho knježenja nabyli, ßnadź pſchejecźe ßebi k pſchichodnej wójnje druheho wjednika. — Tute ßłowa cźinjachu hłuboki ſacźiſchcź na wojownikow, dokelž wſchitzy derje wědźachu, ſo pódla wjeřcha Jaßława nimaju nikoho, kotryž by mohł lud lěpje do wójny wjeſcź. A wjeřch rěcźeſche takle dale ſ raſnym hłoßom: Jutſje by měła ßo ſapocźecź wójnſka wuprawa, jako ßo hižo na nju pſchihotowachmy. A něhdźo kedźbujcźe pilnje na moje ßłowa. Je-li wurěcźi měſchnik hiſchcźe jene ßłowo dwěłowanja, ſłožu na měſcźe ßwoje knježſtwo bjes kedźbowanja na to, hacź budźe to waſcha wola abo niz. So bych pak wotwalił wot ßebje wſchelke dwěłowanja, poſtajam, ſo bychu ßo ſa cźaß pſchichodneje wójnſkeje wuprawy pſchi nimi ſtajnje namakali ſcheſcźo wojownizy, wuſwolent pſches měſchnika. Cźi njech pſchißahaju, ſo budźa ſtajnje pſchi mni a ſo budźa pilnje kedźbowacź na moje ſkutki. Hdy bych ßebi chzył pſcheradu ſwěricź, móža mje hnydom moricź. — Wjele hłoßow wołaſche, ſo teho njeje trjeba, tola wjeřch njewotſtupi wot ßwojeho žadanja, dóniž ßo njeſta po jeho woli. A potom poda ßo khroble do dźěła. Tola wjazy powědacź wo wójnſkich pſchihotowanjach njedowoleja mi moje ßluby."

Wjeřch pſchikaſa, ſo bychu jateho wotwjedli do ſtana a jeho ſaſtarali ſe wſchelakimi potrjebami; a hdyž běſche ßo pſchewodniſtwo wotßaliło, rěcźeſche k Wójcźechej:

„O wulki, mózny a dobry je Bóh a jeho ßmilnoſcź njewobmjeſowana. Někole hakle póſnawam lěpje wótza w njebjeßach."

„Twój ßyn je žiwy", ſawoła měſchnik, „a ſawěſcźe jeho hiſchcźe wohladaſch. Bórſy móže ßo ta khwila pſchibližicź, hdźež pſchińdźe k nam ſe ßwojej mandźelſkej! O wſchehomózny Božo, khwalba a cźeſcź budź ſa wſchitke cźaßy Twojemu mjenu! Dźiwne ßu Twoje pucźe, a ſchtó wupowěda Twoju dobrotu a Twoju miłoſcź! Dźak budź Tebi, ſtworicźeło njebja a ſemje, ſo ßy wumohł Twojeho ßłužobnika ſe ßuroweje a hanibneje ßmjercźe."

Potom podaſchtaj ßo wobaj do ſtana, hdźež padnyſchtaj na kolena a modleſchtaj ßo ſ zyłeje duſche a ſ zyłeje wutroby, dźakujo ßo ſa doſtatu miłoſcź.

XIII.

Druha bitwa.

Wójcźechowa nadźija dopjelni ßo, hdyž ſa někotre dny Bojomir ſ Dobroßławu do Drohoßławoweho lěhwa pſchińdźe. Schtó wopiſche radoſcź prěnjeho powitanja, nanowe ßbožo, ſo ſ nowa wobßedźi ßyna, a Bojomira, ſo ſ nowa wuhlada nana. Kak běſche ßo ſwjeßelił ſprawny měſchnik Wójcźech a wſchitzy wojownizy. Tola podarmo bych ßo prózował, podacź dokładny wobras tuteje radoſcźe; moje pjero je pſcheßłabe, ſo by jenož ſ dźěla wopißało wjeßele, kajkež knježeſche w Drohoßławowym lěhwje. Wſchitzy ßo hnucźi Bohu dźakowachu ſa tak dźiwnu pomoz.

Drohoßław njeſapomni tež na jateho, kotrehož chzyſche, wobdariwſchi jeho wulzy, na ßwobodu puſchcźicź. Ale tón nochzyſche hižo wuhladawſchi tajke poßwjecźenja a bohaſne žiwjenje wuſnawarjow Khryſtuſza Bojomira ... Dobroßławu wopuſchcźicź. Wot tuteje khwile wotcźiſny pohanſtwo a žadaſche kſcheſcźijan bycź. Wón proſche Wójcźecha, ſo by jeho roswucźił w kſcheſcźijanſkej wěrje ... jeho ſe ßwjatej kſchcźenizu pſchijał do Khryſtußoweje ... wje. Tajku ſamožnoſcź maju nadobne ſkutki, a kak ... móže tohodla dobreho ſkutkowacź naſch dobry pſchikład.

W tym pſchińdźe powěſcź, ſo ßo Jaßław ſ móžnym wójſkom bliži. Drohoßław, Wójcźech a Bojomir žadachu, ſo by ßo, hdy by móžno było, bitwje ſadźěwało, ... kotrejž měła ßo rosliwacź bratrowſka krej; ... tož tak derje Dobroßławowe wójſko, jako tež Jaßławowe wobſtejeſche ſ Lužicźanow-Sſerbow. Drohoßław ... po Wojcźechowej próſtwje póßłow k Jaßławej, ſo ... wobſamkli měr a ſawjedli jednotu; ale pohanſzy ... nizy njechachu wo tym ani ßłyſchecź a póßły wuńdźechu lědma ſe žiwjenjom pſched njemdrej cźrjódu. Schto měſche cźinicź Drohoßław? Brónicź ßo dyrbjeſche pſched na... padom, hacźrunjež ßo ſ bolazej wutrobu hotowaſche ... wójny. Ach, nicźeho ßurowiſcheho njeje na ſemi, hacź ... ßo bratſka kónzuja.

Lědma bě na njebju ſernicźka ſeſkhadźała, a hižo ... žeſche w lěhwach wulka hara. Kraßne ßłónzo ſeſkhadźo ... zyłe kſcheſcźijanſke wójſko ſpěwaſche klecźo modlitwy, ... ſcho Boha wo pomoz.

Po wuſpěwanju nabožnych pěßni ſaklincźachu ſchtri... botaze rózki a truby. To běſche wołanje do bitwy. S ... witymi khorhojemi kſcheſcźijanſzy wojownizy khroble ... ſtupowachu.

W tym ſaßłyſcheſche ßo dźiwne wołanje hnydom ... lichu ßo ſ zyłeju mozu pohanjo na kſcheſcźijanow. ... dźěchu na ßo, a tak ßurowa bitwa naſta, ſo ßo rěka, kotrejž ßo bijachu, ſ krwju ſabarbi. A jena a druha ſtrona nałożowaſche poßlednje mozy. Kſcheſcźijenjo ... rachu ßwoju ſenju a měјachu nadźiju, ſo, je-li bychu do... bychu wobrocźili ßwojich bratrow ke kſcheſcźijanſtwu. ... njo jaßo, naſchcźuwani ſ měſchnikami, wojowachu ſa ... ſa cźeſcź bohow. Tola njedźiwajzy wurjadneho na... dyrbjeſche Jaßławowe wójſko do bliſkeho lěhwa, ßylne ... twjerdźeneho zofacź. Tam nałożowachu měſchnizy ... ßrědki, ſo bychu ſahorili wuſtudźenu khrobłoſcź we ... nikach. Njelutowachu ßamu krej kſcheſcźijanſkich ſa... bychu jenož napojili wutroby wojownikow ſ njemdroſcźu pſchecźiwo kſcheſcźijanam.

(Skóncźenje pſchichodnje.)

jemu njemóžachu dopokasacź. Tehodla jeho wuwinowachu a puschćichu jeho s pschepytowańskeje jatby.

§ Pschecziwo 30 lětnemu Michałej Nowakej a 35-lětnemu Janej Ryczeri s Jaseńzy pola Njeswaczidła běschtej so khłostańskaj pschikasaj wudałoj, dokelž běschtaj 18. meje 1935 pschi hnójwoženju na Nowakez polo Ryczerjez woła, do woła sapschahnjeneho, pjecza s biczom a kopołom czwilowałoj. Ryczeř je pjecza tež swoje 4 kruwy a woła w lěcźe 1934 w pizowanju tak schpatnje sastarał, so su po dobrosdaczu skótneho lěkarja khětro schkodowałe. Nowak bě na to 3 njedźele a Ryczeř 2 njedźeli jastwa a dalschi tydźeń jatby dostał. Pschecziwo wusudkej so powołaschtaj. Hamtski sud jeju wuwinowa, dokelž so wuprajenjam swědkow Mikeliz nana a syna zyle njewěrjesche. Dla hubjeneho sastaranja swojeho skotu bě Ryczeř pjenjezne khłostanje we wysokosczi 20 hr. abo 4 dny jatby dostał a so s tutym wusudom spokojił. Nětko mějeschtaj so wobaj hischcze ras pschedmałej khłostańskej komoru sakitowacź, dokelž bě statny rěcźnik dla wuwinowańskeho wusuda so pschecziwo njemu powołał, tola tež tuta saczisny powołanje a wosta pschi wuwinowanju.

§ Nrěni dźeń swjatkow běsche Wilhelm Schuster w Bóschizach kruwy hoczeńzaćli dźěł. Warnaczoweje po pschikasni dejik. Pschi dejenju druheje a na wumjenju jara kosłoczíweje kruwy, běsche tuta kopacź sapocžała a Schustera s dejneho stółczka do hnoja storczíła, pschi czimž so bow s mlokom wula. Tehodla roshněwany bijesche Schuster kruwu s dejnym stólzom, tak so so tutón rosbi. Dla czwilowanja skotu pschipósła so jemu khłostański pschikas na 40 hr. W jednanju 20. augusta, kotrež so na jeho wobaranje wotmě, so wuwinowa. Mała khłostańska komora jako powołański sud pak mějesche sa dopokasane, so je Schuster kruwu czwilował. Napołoži jemu 10 hr. pjenjezneho khłostanja abo dwaj dnjej jastwa.

Ze Serbow

W Budyschinje 4. nowembra 1935.

Naše hrono za tutón Boži dźeń

Hdyž dźěrki z časom zašiwaš,
Dha dźěrow płatać njetrjebaš. Přisłowa.

— **Wo wjedrje.** Wczera wjeczor w 7 hodź. barometer 749, hygrometer plus 3 a thermometer wodnjo 12 stopnjow czopłoty. Dźensa rano we 8 hodź. barometer 745, hygrometer minus 5 a thermometer w nozy 5 stopnjow czopłoty. Rospołoženje wjedra w Europje je so psches njedźelu dopołdnja pscheměniło. Nad Ruskej je so jara sylna wyschina rosschěriła. Jeje wjeczorne kromy maju wliw na wjedro w naschich stronach. Tehodla je so njebjo pola naš wujasniło. Niziny nětkole po Połnócznym morju do Lodoweho morja czahnu a symnym wětram pucź salěhuja. Dokelž so ruska wyschina pomału k połdnju hiba, wobkhowamy wětr s dołheho ranja, to chze prajicź, so budźe powětr wodnjo miły, w nozy pak symny, so nam smjerski hroza. — Jutsje wutoru słónczko 6,57 hodź. skhadźa a so 4,30 hodź. khowa. Měsaczk skhadźa jutsje popołdnju 1,54 hodź. a so w połnozy khowa.
Dźensa steji měsaczk w prěnim běrtlku.

— **Wuhlady na wjedro sa jutsischu wutoru: Rjenje.**

*

— **Sjednoczenstwo wójnskich wobdźělnikow 1914** 18 němskeje statneje železnizy Budyschskeje skupiny sobotu wjeczor a njedźelu w Budyschinje towařschne seńdźenje sarjadowa, ke kotremuž so towařschojo se wschěch dźělow Lužizy shromadźichu. Wokrjesny skupinowy wjednik Hiller móžesche tež nahladnu liczbu hosczi postrowicź, wosebje postrowi měštopresidenta statneje železnizy Flachsa s Drježdźan a tež sastupjerjow susodnych swjaskow. Měštopresident Flachs sjednoczenstwu pucżowańske myto pschepoda, kotrež je president statneje železnizy dr. Domsch wustajił. Wjednik krajneho sjednoczenstwa Hermsdorf s Drježdźan měješe krótku narěcź a na to czestne snamjeschka wudźěli. Njedźelu běsche wopomnjeńska swjatocžnoscź pschi pomniku w dwórnischczowej sahrodźe, hdźež so někotre wěnzy połožichu. Wjednik krajneho sjednoczeństwa Hermsdorf pschi tym na padnjenych spominasche. — Popołdnischa hłowna shromadźisna bě derje wopytana, někotre wažne snutskowne naležnoscźe so rospominachu. Seńdźenje skónczi so se wudźělenjom mytow.

— **Nasymski hermank** stejesche pschi rjanym nasymskim wjedrje pod sbožownej hwězdu. Hižo sobotu knježesche na měschczanskich hasach sylny wobkhad a njedźelu se wschěch stron wjesnjenjo do města pschikhadźachu, so bychu sebi tu trěbne wězy nakupowali. Pschedawarjo běchu powšitkownje spokojom. K wjeczoru widźachmy kupzow s rjenymi kónzami so domoj wróczicź. Tež se dalscheje wokoliny běchu do Budyschina na hermank pschischli. Pschekupzy běchu so tež prózowali, so bychu kupzam prawje wjele na wubjerk wupołožili. Tež dźensa póndźelu bjes dwěla hischcze wjele kupzow do Budyschina na hermank pohladacź pschińdźe.

— **Hońtwa sa skóstnikom.** W nozy k 1. nowembrej běsche s Němskeje wupokasany czěski statny pschisłuschnik Erwin Jirka hromadźe s towařschom mjesy pschekrocził. S motorskim kołom jědźeschtaj wobaj do Wojerez. Wjeseschtaj sadobywařski grat sobu, so byschtaj swojeho we Wojerowskim jastwje sedźazeho towařscha wuswobodźiłoj. Jich wotpohlad pak so njeporadźi. Jirkoweho towařscha móžachu we Wojerezach sajecź. Jirzy same-mu poradźi so czeknycź. Czěkasche psches łuki a pola hacž do Khelnja, hdźež jeho žandarmaj s Njeswaczidła a Rakez sajeschtaj. Dowjeseschtaj jeho do Budyschskeje pschepytowańskeje jatby.

S **Krubocziz.** (Sajimawa hońtwa sa czelatkom.) Jedyn s posłednich dnjow tuhdyschemu burej K. pschi wjeczornym pasowanju njenadźizy czelatko czekny a njedźiwajo pilneho pytanja jo nihdźe wjazy njewidźachu. Pschi wichoru a deschczu puschczi so tehodla wobsedźeř se swojimi ludźimi s latarnjemi a lampkami wuhotowany na pytanje sa małym czěkańzom. Ssusodźa a druzy wjesnjenjo jemu pschi tym pomhachu. Někotre rasy zyłu wjes pschepytachu a tež hłuboko do polow hacž do Bobolz sa nim slědźachu. Sa czelatkom njebě nihdźe niczo widźecź. A wokoło połnozy so rossudźichu, so czelatko psches nóz swojemu wosudej pschewostaja. Nasajtra pilnje dale sa nim slědźachu. Hacž do Bělschez bě so czelatko sabudźiło. Tola tež tu njeměješe hońtwa sa nim wuspěcha. Hdyž dzychu jo psches Bónezy domoj hnacź, so naras wobroczi a czěkasche pschedswojimi honjerjemi psches Jasońzu, Ssokolzu, Jeńkezy hacž na wojeřske swuczowanischczo pola Lětonja, hdźež dospołnje wustawschi so popadnycź da. Wot tud je rěsnik na swoje auto wsa a wobsedźerjej domoj dowjese. Wilnym a pomoznym hońtwjerjam so sa napinaze dźěło doma swaczina wuhotowa.

Předźenak

Hnydom kóždemu napadnje se swojimi nowymi wobrasami w kalendarijn. Nasch wustojny moleř Měrczin Nowak je nam sasy někotre s naschich rjanych ludowych spěwow we wobrasu pschedstajił. Wschitzy tute spěwy snajemy. Hischcze radscho budźecźe je spěwacź, hdyž směječze krasne Nowakowe wobrasy pschedsobu leżo. Rjane wukładowanje spěwow je Pschedźenak tomu pschidał. Sa młodych a starych budźe to s pschekhwapjenjom.

Z **Kukowa.** Na swjedźenju Symana a Judy wotmě serbski wotrjad swj. Jurja swoju porjadnu zhromadźiznu. Na tutej rěčeše starši wo „Młodźinje we narodnym prócowanju". Rěčeše tež wo wukubłanju w serbskej rěči, kiž je za młodych a starych wažna. Po wjesołej bjesadźe a spěwje so zhromadźizna skónči.

S **Wojerez.** Pschisjewjenje k wotrjadnistwu (Fachschaft) wobkhodnikow se žitami a pizowadłami a k wotrjadnistwu wobkhodnikow s muku a młynskimi tworami. Pschisjewjenje k naspomnjenymaj wotrjadnistwomaj ma so hacž do 10. nowembra 1935 pola wokrjesneho burstwa we Wojerezach pisomnje stacź. Schtóž so njepschisjewi, so jako wobkhodnik wusamknje. Pschi tym ma so naspomnicź, sa kotre wotrjadnistwo so pschisjewjenje stawa.

S **Wojerez.** (S hamtskeho sunistwa.) Wobskorženy B. s S. měješe so dla pschestupjenja pschecziwo postajenjam žitneho hospodařstwa samołwicź. Winowasche so, so je muku, kotraž njebě po pschedpisach wumlěta,

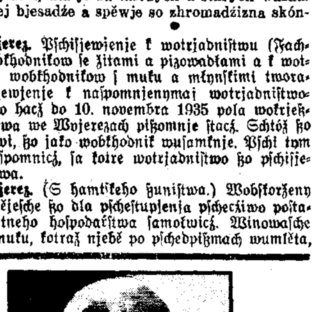

Wyschk Thomsen na generalneho majora powyschenu.
Wjednik a kanzler je wyschka na wusk. Thomsena dźiwajo na jeho wurjadne sasłužby pschi natwarje a we wjednistwje powětrowych mozow w swětowej wójnje a to najprjedy jako bě pólny lětadłowy schef 1915/16 a potom jako bě schef generalneho staba kommandowazeho generala lětařskich mozow wot oktobra 1916 hacž do skónczenja wójny na generalneho majora powyschił. Generalny major Thomsen steji k ruzy generala lětarjow Göringa. (Scherl Archiv, M.)

Lětuši wulki serbski koncert 27. novembra budźe dźeń ludoweho spěwa

do wobkhoda dał. Pschecziwo khłostanskemu pschikasej bě so powołał, wudawajo, so su so pokaski pschi revisiji tehdy wubrałe, hdyž měschaza maschina prawje njedźěłasche. Dokelž njemóžesche so jemu dopokasacź, so je so muka s wotpohladom do wobkhoda dała, so wuwinowa.

S **Czernska.** Rataŕ Matej Zyž, kotremuž běchu so kónz septembra t. l. s wohnjom wschě nowe masinne twarjenja wotpaliłe, nětko snowa twari a chze budźe-li wjedro někak hojicź, tute dźěła hischcze do symy skónczicź.

S **Klětneho.** (Ryby so łoja. Hižo někotre njedźele dołho so w Jamnowskich hatach ryby łoja. Nětko ma so tež najwjetschi a najrjeńschi hat w Jamnowskim knježstwje wułojicź. Zyła wjes so na tutón podawk wjeseli. — Pschipowědałoj staj so: Rataŕ Wilhelm Kěžnik a domjaza dźowka Emma Kisez s Krynhelez. — Poczesczenje. Ssobustaw dobrowólneje wohnjoweje wobory Arnoscht Polank pomjenowa so po 32lětnej swěrnej słužbje sa czestneho wopalneho mischtra Ssobustaw Arnoscht Schuster s Woleschnizy dosta sa 25-lětnu swěrnu słužbu czestny kschiž.

*

S **Biskopiz.** W czasu wot 29. 11. hacž do 1. 12. 1935 budźe w Lipsku tsecźa statna pschehladka drobneho skotu, kotraž budźe jena s najwjetschich a wulnamnischich pschehladkow plahowanja drobneho skotu. Na njej budźe tež „Pschehladka Lužizy" sastupjena, na kotrejž so pjecź pczołařskich wokriesnych wotriadnych skupinow a to Budyschskeje, Lubijskeje, Žitawskeje, Kamjenskeje a Wulkohajnskeje skupiny wobdźěli. Tuta pschehladka pczołow s Lužizy ma so najprjedy w Biskopizach wustajicź a sjawnosczi pschistupna sczinicź, so by tak sa nasche lužiske pczołařstwo wabiła. Nimo mjedu a wóska budźa so tež druhe sajimawosczje s nascheje Lužizy pokasowacź.

S **Wulkeje Hartawy.** W hosczenzu ke Kyffhäuserej wudyri dźensa rano wokoło ½7 hodź. w hosczenskej istwje wohen, kotryž pak móžesche dobrowólna wohnjowa wobora bórsy salecź. Hosczenzaŕ je schkodował, dokelž mějesche wó jstwje so khowaze twory nisko sawěsczene, kotrež su so s wohnjom a wodu dospołnje sniczíłe. Kak je wohen nastał, njeje dotal snate.

S **Wulkeje Hartawy.** (Czeske wobkhadne njesboże.) Kermuschnu njedźelu popołdnju krótko po ½3 hodźin pschi hosczenzu ke Kyffhäuser pschi sylnym kermuschnym wobkhadźe k autowemu njesbožu dóńdźe. 12lětny hólczez s Wulkeje Hartawy saběža do Lubijskeho auta, kotryž se Drježdźan pschikhadźejo, psches wjes jědźesche. Pschi tym sleczа hólczez do schkitazeho wokna a wjerhny so potom na dróhu. S czežkimi sranjenjemi hłowy a s tichakenymi mosami jeho do Biskopiskeje kliniki dr. Schmidta dowjesechu.

Sport

Budyssa — Südwest Drježdźany 3 : 1.

Drježdźansey w prěnjej połojcy jara derje hrajachu a přihladowarjo z nimi sympatizowachu. Bohužel so w druhej połojcy hry wot někotrych hrajeřkow khětro kruće kopaše a měra dowoleneho so husćišo překroči. Dobyće Budyšskich je ze zasłužbu zadnjeho mužstwa, kotrež běše na prawym błaku. Na spočatku třělichu Drježdźansey 11 metrow kop nimo. Budyšski srjedźnik Rjelka kopny w 42. mjeńšinje prěnje wrota. Kaž so praji, je pješa při tym z ruku trošku pomhał. Wurunanje sta so po přestawcy přez Rjeńča, kotryž dalši khłostański kop wěsće do wrotow třěli. Położenje za Budyšin na to njebě přihódne, dokelž dyrbješe wobornik Hertwig dla naćehnjenja žiłki hrać přestać. Pozdźišo pak jako srjedźny nadběhowaŕ dale sobu hraješe a, hdyž bě Rjelka na 2 : 1 za Budyšin hru polěpšił, krótko před skónčenjom hry hišće nowe dobyćeŕske wrota třěli.

*

Sakska — Badenska 7 : 3.

Bayerska — Porhynska 3 : 0.

Krótko-wječorna župa — Delnjoporhynska 5 : 2.

Guts Muts — Sportfreunde 5 : 1.

Sportlust Žitawa přećiwo Biskopicam 4 : 1 (0 : 0).

Swica přećiwo Norwegskej w Zürichu 2 : 0 (0 : 0).

Hollandska přeć. Danskej w Amsterdamje 3 : 0 (1 : 0)

Barlin přećiwo Oslo w Barlinje 2 : 1 (0 : 0).

Gdansk přećiwo Waršawje w Gdansku 2 : 0 (0 : 0).

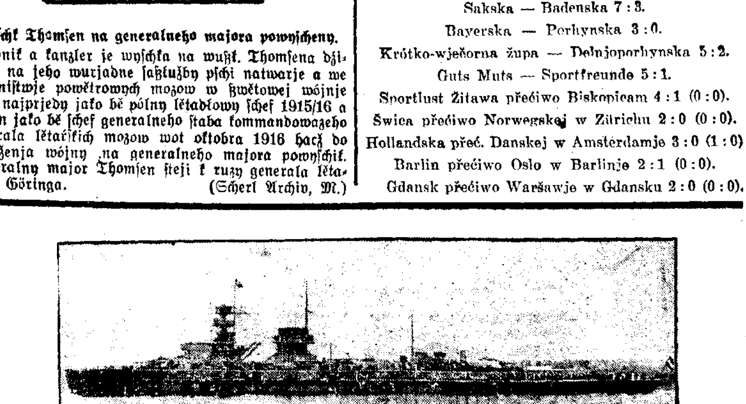

Najnowscha łódź němskeho wójnskeho łodźstwa.
2. nowembra so kschižak „Nürnberg" swjatocžnje do słužby wosmje. Na wobrasu widźimy łódź w Kielskim pschistawje. (Scherl Bilderdienst, M.)

Radio

Wutoru, 5. novembra hłyšchi ho:

Königswusterhausen: Nimo šnateho wschědneho programma: 6,30 wješeły rańšchi konzert. 11,30 sa wjeśe žony, 11,40 sa burow. 12 pschipołdnischi konzert. 14 wschelakosćze. 16 popołdnischi konzert. 17,15 šport sa młodźinu. 18,30 politiški pschehlad nowin. 19 rejwańska hudźba.

Lipsk: Nimo šnateho wschědneho programma: 6,30 wješeła rańscha hudźba. 19,30 sa burow. 11,45 sa burow. 12 pschipołdnischi konzert. 18,50 mała wjeczorna hudźba, 20,10 šabawny konzert.

Hischcze ważne ſ dnjoweho programma: Barlin: 21,15 Richard Strauß. Win: 20,10 ruske ludowe śpiwy, Warschawa: 20,10 symfoniski konzert. Praha: 19,10 wojeńska hudźba.

Eine große Hilfe für jede Küche

die hochfertige Soße in haltbarer Form

Wyšchi Mahnke jako statny powětrowy sportiski wjednik

Sa nadźělnika do statneho powětrowego ministerstwa powałaneho statneho powětrowego sportiskeho wjednika wyschka Loerzera je ſo wyschi Alfred Mahnke, dotal roskajowar wyschkowskeje schule w Eiche, pomjenowak. Wyschi Mahnke je jedyn ſ prěnich pionerow němskeho wójskoweho létarſtwa. (Scherls Bilderdienst, M.)

Hamtske wozjewjenje z Budyšina

Auf Antrag

a) des Landwirts **Martin Pietzsch** in **Döberkitz** üb über seinen Pachtbetrieb in Döberkitz,

b) der Bäuerin **Marie Auguste verw. Schütze** geb. Frenzel in **Niederuhna Nr. 5** ist über ihren Be- trieb in Niederuhna

am 19. Oktober 1935, vormittags 10 Uhr, das **Entschuldungsverfahren** nach § 4 des Gesetzes vom 1. Juni 1933 eröffnet worden.

Zur Entschuldungsstelle ist die Deutsche Pachtbank e. G. m. b. H. in Berlin ernannt worden.

Alle Gläubiger der Betriebsinhaber, die am 19. Oktober 1935.

zu a) gegen ihn Ansprüche hatten, werden aufgefordert, ihre Ansprüche bei der Geschäftsstelle des Entschuldungsamtes (Zimmer 331) bis zum 30. November 1935 anzumelden und die in ihren Händen befindlichen Schuldurkunden einzureichen;

zu b) gegen sie persönlich oder an ihren Grundstücken sichergestellte Ansprüche hatten, werden aufgefordert, ihre Ansprüche bei der Geschäftsstelle des Entschuldungsamtes (Zimmer 331) bis zum 30. November 1935 anzumelden und die in ihren Händen befindlichen Schuldurkunden einzureichen.

Zu a) und b): Die Unterlassung der rechtzeitigen Anmeldung hat Nachteile hinsichtlich der Beitreibbarkeit der Forderungen zur Folge.

25 Lw. E. 215 P, 25 Lw. E. 275.

Das Entschuldungsamt beim Amtsgericht Bautzen.

Towarstwowski powěstnik.

Baćon. Spěwne towarstwo zeńdźe so srjedu wječor k porjadnemu zwučowanju.

Domowina. Našim spěwarjam! Stwórty zhromadny khór budźe: „Hdźež so módrja, zelenja naše hory, hajniśe“ (Moje wjesela). Je to wjesoły, lohki, razny spěw z narodnym hłosom. Nawukńće sej 1., 2., 4. a 5. hrónčko! Hektografowane exemplary póśćele wam sekretariat Domowiny. M. N.

Lipsk. „Serbske blido“ skhadźuje so w tutym měsacu zaso prěnju a drubu wutoru (5. a 19.) we 8 hodź. wječor w hosćencu „Elsterburg“ (rózk Frankfurter- a Elsterstraße). Knježa studentoju tu zaso budźa. Witajmy jich a zeńdźmy so w sylnej ličbje! Wšity njech smy za „bldaom“! Starši.

Macźiza Sserbśka. Měšačna hiejkada śeńdźe ſo 6. nowembra w Serbśkej kofejowni wječor we 8 hodź. Hoścźo ſu lubje witani.

Radwoř. „Meja“: Mužojo, přińdźće wutoru w 20 hodź., knježny štwórtk na staru šulu. M. N.

Hłowny redaktor Marko Smoleř. Zamołwity za politiku feuilleton a wobrazy A. Dučman, za lokalny dźěl a přiłoh Marko Smoleř a za nawěstki dr. J. Cyž, wšitcy w Budyšinje. Wudawa a čišći dr. J. Cyž w Budyšinje.

D. A. IX. 1935 2 194. - W tu khwilu tariſna lisćina čo. 3 płaći.

Hospodarski rozhlad

Póndjelu, 4. novembra 1935.

Barlinska bursa 2. novembra. Na ſobotnišej bursy bě bankowna klientela ſ pschikłasami jara słabje sastupjena. Tež burjownizy ſ powołanja njemějachu na tónzu tydźenja wožebitu kurażu k nowym nakupjam. Někotre społojaze powěsće a hospodarſtich kruhow cźinjachu na bursy dobry sarjadnišchi, tola wuwicźe kursow na akzijowych wikach njebě zyle jednotne. Na rentowych wikach běsche zyle cźicho.

Drjezdźanske słotne wiki.

Na Drjezdźanske słotne wiki pschihnachu dźensa: 1080 howjadow a to 285 wołow, 91 bykow, 591 krowow, 85 jałowjow a 28 jeńcźkow. Dale hischcze 922 cźelatow, 1021 mowzow a 675 ſwinj. Pola howjadźeho stotu wuwi ſo ſa dobre druźiny ſiwy wobkhod, jenož ſa hubjeńske krowy płacźiny něschto popuſcźenjachu. Pola cźelatow wuwi ſo tehorunja ſiwy wobkhod a pschedawa ſo tu ſwjetscha ſa płacźiny minjeneho ſchtwórtka, hdźeła rak też hiſtrěcźe wótrichu. Pola mowzow běsche wobkhod dobry, dotalne płacźiny ſo płacźachu. Swinje ſo nźchitke ſa postajene najwjetſche płacźiny rospschedawaja.

Rozwučowace drobnosće

Na mjeńše wopaleńcy čini wata (bałma), do horceje wody tyknjena a na ranu położena, derje, tola směś z dobrym wuspěchom też wuhlo do prócha roztołe, je na ranu nasypać a zawjazać. Wuhlo haći jědmjenju.

Stare domjace srědki: Aloe (tołcźeny pólver dostanješ w lěkarni), poměrnje trjehana rjodźi žołdk; žiźička zjwari so a wocydźene naměša so z mjedom k piću. Derje čini aloe z kropom wobłate, běndnymaj wočomaj, wosebje hdyž běža: łopjena trjehaja so na čerstwe a stare rany. — Wućiški-li so posledńje črjewo, štož so dźěćom často stawa, trjebaj dubowu skoru a kupaj zadk w dójńcźey. — Živica, kotraž z khójnow a šmrjokow cźeče, je kaž extrakt a živjel tutych štomow. 5—6 zornješkow živicy wšědnje wokřewja nutřkowne žiły w cźełe a je mnohim k strowości dopomhalo, kotřiž su na dych (płuca) cźerpjeli. — Čorna (tuchorska) jahoda měła warjena abo sušena we kózłym domje być, při žiłkosći dźěći, při cźećenju nječini ničo tak derje, jako tuta jahoda.

Tunjo, spěšnje a přihódnje

Z wosebitym cahom

9/10. novembra 1935

ze Zhorjelca do Barlina

(60 proc. znižena jězbna płacźina (přizamknjeńske zniženje 50 proc.)
Jězba płaći (tam a sem) wot Zhorjelca do Barlina
3. rjadownja 6,80 hriwnow, 2. rjadownja 9,80 hriwnow.
Wotjědže 7.04 wot Zhorjelca. Wróći so w nocy k 11. 11. 0.12 hodźin.
Wšo bliže zhoniće při wudawańskich jězdnych lisćikow a w pucowańskich běrowach.

Wobkhadnaj hamtaj statneje železnicy w Zhorjelcu a Budyšinje

Paul Brosske tyšeršći mišter na Nowosalskej dr. 7 Garag.dwór Bylkner poskića swój skład **hotowych kašcow**

Wuzehleńnja „Sausewind“

při Lawskej wótši

Woblek wuhelimy a blaki wotstronimy za **2.50** hr.

Naš krawc wuznamjedła wša znańsca dratsu.
Přijimanje khornarjow a wšěch dobrych šatow k plokanju a k wuzehlenju

Wokna zaskleńcuje

spěšnje a tunjo

šklenčerńja W. Gutmann

(prjedy Mütze)

na Bohatej hasy 11. Tel. 3031

Wobswětlenja kołow

6 voltowe, kompletne wot 8,25 hr.
Gumijeze kola. Wobmjeće wot 1,80 hr.
Přidjatki za kola. Jězdne kola.
poskića

Gebr. Thomas w Budyšinje

na Kamjeńtnej hasy 16

Jězdne plany

„Blitz“

z přidawkom za awta

zymske wudaće 1935/36

za 1.— hrlwnu

dostanjeće

we wudawarni Serbskich Nowin

Předženak na lěto 1936

je wujšoł. Płaći 50 pjenjezkow w Serbskej knihańi w Budyšinje — też pola roznošowarjow

Radio-Böttger na Sukelnskej h. 3, poda Wam Wáš **Radiowu připrawu**

tak, zo sće jara spokojom.

Podźelne płaćenje hač do 10 měsacow

Wulki wubjerk

Serbski lud

je ze swojej domiznu hłuboko zakorjeny. Wjele serbskich swójbow sydli lětstotki na swojim ródnym statoku. Tohodla kóždy Serb swoju domiznu njewuprajomnje lubuje.
Jako swěrny posoł, kotryž wšědnje do Serbow khodźi a wšě powěsće z našeje domizny, wjesołe a zrudne, rozšěrja, skutkuja naše

SERBSKE NOWINY

W kóždym serbskim domje měte so čitać. Pomhajmy wšitcy, zo swójba čitarjow našeho dźenika přecy rosće a přecy kručiši zwjazk twori.

K spěšnemu a płaćizny hódnemu zhotowjenju

čišćerskich wěcow

so stajnje našim Serbam, serbskim rjemjesłnikam a wobkhodnikam poruča

Dr. J. Cyž serbska knihićišćerńja nakład „Serbskich Nowin“ w Budyšinje w Serbsk. Domje

Přiłoha k čisłu 257

SERBSKE NOWINY

Póndźeli 4. nowembra 1935

50 lět wučeŕske spěwne towaŕstwo w Budyšinje

Budyſke wucžeŕſke ſpěwne towaŕſtwo, kotrež ma we kuzijſkim hudžbnym žiwjenju dobre mjeno, móžeſche ßobotu a njedželu ßwoje 50lětne wobſtacže woßwjeczicž. Se ſapocžatkom tutych ßwjatocžnoſczow běſche ßwjedženſki konzert w ſalomaj Króny, kotryž bu ſa wſchěch pſchitomnych ſ wurjadnym hudžbnym nawědženjom. We ßrjedžiſchcžu ſtejeſche Te deum laudamus wot Händela, kotrež ßo ſ wulkej dokonjanoſcžu a wuſtojnoſcžu pſchednjeße. Dokelž je khór ſwjetſcha pjeczhłóßnje pißany, dyrbjachu ßo wulke nadawki dopjelnicž a ſ 13 cžißkow ſpěwaſche ßo dźeßacž. Hromadne ſkutkowanje mjes khórom a orcheſtrom bě pſchikładne a běſche ſ wuſpěchom kruteho wjedniſtwa. Kurt Böhma ſ Drježdźanſkeje ſtatneje opery (baß) ſkutkowaſche jako ſoliſt ßobu a pomhaſche tak ßobu k połnemu wuſpěchej. Wón ſpěwaſche tež hiſchcže dwaj Schubertowaj ſpěwaj a balladu „jaty admiral" wot Korle Löwy. Móznje wuklincža ßwjedženſki konzert ſ Hanßa Sachſowym ſkóncžnym ſpěwom ſ „Nürnbergſkich miſchtrſkich ſpěwarjow: Cžeſcžcže ßebi ßwojich němſkich miſchtrow. Potom ſměječže dobrych duchow pſchi ßebi." Sswjedženſki konzert nawjedowaſche Měrcžin Bauer, kotryž bě ſnowa dopokaſał, kak wěſcže a ſ kak wuſtojnym wuměłſkim ſacžucžom bě ßwojich ßwěrnych wodžił.

Njedželu wotmě ßo woßebita jubilejna ßwjatocžnoſcž, na kotrejž ßo tehorunja hudžbne pſchednoſchki poſkicžichu. W ßwojej ßwjedženſkej rěcži towaŕſtwowy wjednik Franz Vogel na wyßoki kulturny wuſnam němſkeho ſpěwa pokaſa. Spěwanje je ßłužba ſa powſchitkownoſcž; pſchetož kóždy khór je ſ poßrědnikom mjes wuměłzom a pſchipoßłuchaŕſtwom. Poſtrow wokrjeßneho wjedniſtwa jubilarjy wokrjeßny wjednik Martin pſchednjeße a ſ tym dźěło towaŕſtwa pohódnoſcži. W mjenje wokrjeßneho hejtmana ßwobodneho knjeſa ſ Eberſteina hamtſki hejtman dr. Sievert a ſa měſto Budyſchin wyſchſchi měſchcžanoſta dr. Opitz porěcža. Khórowy župny wjednik pſchepoda na to cžeſtne wopißmo. Wjednizy ßußodnych wucžeŕſkich towaŕſtwow pſchinjeßechu poſtrowy a cžeſtne dary. Se ßobuſakožerjow móžachu pjeczoch hiſchcže žiwych ſe ßwjedženſkimi ſnamjeſchkami pocžeſcžicž. Jubilej běſche bjes dwěla ſ měſnikom w hudžbnym žiwjenju měſta a zykeje Lužizy.

Měsačk

Po Jencžu-Drježdźanſkim.

Měßacžkowy wobßah je nimale 4 krócž mjeńſchi, hacž wobßah naſcheje ſemje. Hdyž my k wobpucžowanju ſemje 100 dnjow trjebamy, bychmy pod runymi wobſtejnoſcžemi w 25 dnjach do kola wokoło měßacžka pſchiſchli.

Měßacžk je wot naß najbližſche njebjeſke cžěleßo. Hdyž my 9¼ krócž wokoło ſemje pucžujemy, ßmy dalokoſcž hacž k měßacžkej dóſchli. Wona wucžinja jenož 50 000 mil. Hdy by łaſtojcžka na tutym pucžu w 5 mjeńſchinach 1 milu pſchelecžała, by ſa 173 dnjow 14 hodžinow horje dolecžała. Ale žadyn ptacžk tak daloko lecžecž njemóže, dokelž powětr wokoło naſcheje ſemje cžim wyſchſchi cžim cžeńſchi bywa a ſkóncžnje zyle pſcheſtanje. K lětanju pak ptacžk trjeba powětr, kaž ryba k płuwanju wodu, hewak jeho kſchidła njebychu njeßłe. Nimo teho pak ma powětr horkach tak mało cžeže, ſo ſkóncžnje krej ſe žiłow cžecže a wſcho žiwjenje pſcheſtawa.

Runjež njeje žane ſemſke ſtworjenje na měßacžk pſchiſchło, je tola wědomoſcž wo tam horkach derje wobhonita. Wona wě wſchelake wo měßacžku jako wěſte a wěrne powědacž.

Njebjo poſkicža ßo na měßacžku, kiž žaneho powětra nima, hinaſche hacž na ſemi. Hižo na ſemi pokaſuje ßo njebjo cžim cžěmniſche, cžim wyſche něchtó na hory krocži abo w powětronju horje dojědže. Na měßacžku je njebjo wuhlocžorne. Cžim jaßniſcho ßwěcža ßo na měßacžnym njebju ßłónzo, ſemja a ßyła hwěſdow. Sstónzo ßwěcži na měßacžku dwě njedželi. Móžeſch ßebi myßlicž, ſo tajki ßłóncžny dźeń na měßacžku ſatraſchnu horzotu pſchinjeße. A nóz traje tež dwě njedželi. My wěmy, kak zymna je pola naß druhdy jena hwěſdna zymſka nóz. Na měßacžku naſtawa w tutej dołhej nozy wjazy hacž 100 ſtopnjow zymy. Dokelž pak tam horkach njeje žaneho powětra, nimaſch tam tež žaneho rańſcheho a wjecžorneho ßměrkanja, nóz a dźeń naſtanjetaj ſ dobom bjes pſchekhoda.

Semja pokaſuje ßo na měßacžku wurjadnje rjana a jaßna. Wona jewi ßo tak wulka, kaž na wulkej ſcžěnowej abo ſchulſkej kharcže, 13 krócž wjetſcha hacž ßo nam měßacžk bycž zda. Móžeſch tam horjekach nadrobno naſche ſemſke wotdźěle a morja roſeſnacž, ßněžity ßew. a južny cžop, ßuche pucžiny a hinak ßo ſybolaze mrócžele horzych krajinow w deſchcžowym cžaßu. Naſch wotdźěl ſemje wuſtupuje wot horjekach hladany hinaſchi w nalěcžu, hinaſchi w lěcžu, hinaſchi w naſymje a hinaſchi w zymje. Dla ßwojeje wulkoſcže a bliſkoſcže dyrbi ſemja tam horjekach na měßacžku jaßniſcho hwěcžicž hacž měßacžk pola naß. Mlócžniza a tyßazy druhich hwěſdow ßwěcža tam horkach na cžornym njebju bóle hacž pola naß w najdlěſchej najhwěſdniſchej zymſkej nozy.

Dokelž na měßacžku žaneho powětra njeje, je tam cžiſchina rowa. Hdyž tam ſ horow kamjeń ßo kula, njenaſtawa ani najmjeńſchi ſwuk. Tuž tež tam bjes powětra njeje žanych mrócželow, žaneje roßy, žaneho mróſa, žaneje wody, žaneho žórła, ani rěki ani jěſora, ani łuže ani morja. Nimaſch tam ani trawicžki ani rózicžki, ani keŕcžka ani ſchtomika, ani ſwěrjecža ani cžłowjeka. Wſcho je puſte a próſdne. Hory ßu hołe, ani ſelene wot roſtlinow ani běłe wot ßněha a lodu.

Hory poſběhuja ßo tam hacž do 9000 metrow. Wone ßu wſchelake mjena doſtałe, na pſch. Kopernikus, Kepleŕ, Tycho atd. Horiſchcža ßu tež pomjenowane a ſnate. Apenniny ßu 50 mil dołhe a hacž do 4000 metrow wyßoke. Měßacžne hory ßu nahłe a ſ walankami a kamjenjemi pokryte. S wjetſcha ßu to hory ſ hłubocžinami (kraterami). Horjekach dźe do koła wokoło nich ſchěroki naßyp, kiž ma pola někotrych dołhoſcž 25 mili a ſnutska dźe dele do hłubokeje, cžmoweje nozy. Snutskowny wobßah hłubocžiny mohł měſto kaž Drježdźany zyłe póžrjecž. S tutych hłubocžinow cžecžeſche něhdy horza ſnutskownoſcž, kaž ßo to hiſchcže dźenßa pola naſchich wohen płuwazych horow ſtawa. Naſche vulkany pak ßu dźěcžatka pſchecžiwo měßacžnym płuwakam.

My ſnajemy drje tak mjenowane měßacžne morja, na pſch. mrócžne morjo, wichorate a wulke deſchcžowe morjo, jaßne a ſměrne morjo, mjedowe morjo a hiſchcže druhe. Tute pak nimaju žaneje wody, to ßu nižſche runiny, kiž běchu pſched wjele ſakraßnjenymi lětſtotkami a lětmyßazami ſ mórſkej wodu pſchikryte, kotraž je ßo do ſnutska ſběžała a ſhubiła.

Nam je niž jena měßacžkowa połojza ſnata, dokelž nam wón pſchezo jenož jenu ſtronu pokaſuje. Druhu ſtronu njeje hiſchcže žane cžłowjeſke woko widźało.

Měßacžkowy běh wob ſemju traje ſtary měßaz (28 dnj.). Naſche nowe měßazy ßu naprawjene, ſo by ßo ßłóncžne lěto ſrjadowało po wobwrócže ſemje wob ßłónzo, ſchtož ßo a něſchto wjazy hacž 365 dnjach ſtawa. Hdyž je měßacžna tarcž połna wot ßłónza wobßwětlena, je połny měßacžk. Po ßedmich dnjach widźiſch lěwu połojzu wobßwětlenu, tuž je wotebjerazy měßacžk abo poßledni ſchtwórcžik. Po dalſchich ßedmich dnjach njeje měßacžk ſ zyła wjazy widźecž: to je młody měßacžk. Ssydom dnjow poſdźiſcho widźiſch prawu połojzu wobßwětlenu, tuž je pſchiběrazy měßacžk abo prěni ſchtwórcžik.

Kóždy wot ßłónza wobßwětleny pſchedmjet cžiſka (cžehnje) ſady ßo ſcžěn, tak tež ſemja. Hdyž měßacžk pſches ſeminy ſcžěn dźe, bywa ſacžmity. Stupi wón zyły do jeje ſcžě-

Rekrutojo na panzerowanych wojach.
Rekrutojo ßebi dokładnje ßwoju nowu bróń, najmłódſchu němſkeho wójſka, wobhladuja.
(Scherls Bilderdienſt, M.)

Pětr Kowaŕ-Drježdźanſki:

Před 50 lětami w Serbach

(Pokracžowanje ſ cžißła 245.)

Najchi burjo widźachu woßebitu cžeſcž w tym, ſo bychu hacž do póſtnizy wumłócžili. Tuž ßo we wſchěch bróžnjach ſahe wot rtnja hacž do wjecžora ſe ſchtyrjomi abo tež ſcheſcžimi młóžkami w takcže młócžeſche. To bě tak prawje wjeßna burſka ſymfonija. Dźenßa drje ßo zyła wjazy ſe zypami njemłócži, khiba pola khěžkarjow. Hdyž tam druhdy jedyn jenicžki ßam klepaſche, to ßo poſkhaſche: khlěb-khlěb. A hdyž ßo domłócži, mějachu rjany nałožk: ſtareho wunjeſcž! Mjenujzy tón, kiž poßledni ras dyri, dyrbjeſche k ßußodej, hdźež hiſchcže młócžachu, horny ßaſow donjeſcž a do bróžnje cžißnycž, potom wěſo ßo ſ procha měcž, kaž paduch, dokelž ßo tamni hnydom ſa nim dachu a běda, jeli jeho hrabnychu. Ssym ras tajku haru nawědźił. Mój ßwěcže! Wjeliz ßrěńk bě njebožatko a kradny ßo tak mjeleko a potajnje hacž móžno k Schlamarjezom, tam wrjeßny ßwój horny ßrjedź młóžkow. Hnydom ſaſtachu a — hej — hej — hej ſa nim! Krótko pſched domjazym kubłom jeho dołhikliboraty njepſchecželſki wotrocžk tola popadny a něško jeho wjedźechu jako jateho do Schlamarjez bróžnje. Hara bě wěſo zyłu wjeß ſbudźiła a nam dźěcžom bě to něſchto noweho, mi bě wbohehho ßrěńka tola někak žel, ale wón ßo w ßwojej nuſy ßměješche. Najprjedy jemu trochu ſapłacžichu, to rěka ſady na kholowy, potom ßo ſe ßwojimi ßaſami do móraßa pſchemčnt. Wſchitzy pomhachu ſe powrjeſtwami a ßłomu pěkne ſcherjenje ſ njeho ſtworicž. Na ramjenjomaj k dołhej žerdźy wobě ruzy pſchiwjaſachu. Na hłowu dachu jemu kraßnu paruku ſe ßłomy a jako krónu ßajowy horny! Wěcžnje ſchkoda, ſo tam njebě fotograf. My dźěcži ßo woprawdźe tuteho ſcherjenja bojachmy. Harmonikaŕ bě hnydom k ruzy, krjepjakki a Bóh wě kajke naſtroje ſaſtupowachu najrjeńſchu kapału a triumfalny cžah ßo hibaſche po wßy a do korcžmy. Tež „ſtaremu" dachu ßo napicž. Kolo wokoło njeho rejwachu, my dźěcži ſ woknami pſchihladowachmy. Skóncžnje cžahnychu wſchitzy hromadźe k Wjelizom a tam pſchewoſtajichu cžorne ſcherjenje ßwojemu woßudej. Nó, k wjecžeri běſche ſaßo wumyty a cžiſty, alet amni ßo, ſchtó wě kak hordźachu, ſo běchu jeho doſcžěhnyli.

Symbolizy ma tutón nałožk dobry ſmyßl: dźeŕžcže ßo k dźěłu, hewak wam „ſtareho" pſchinjeßemy, ßmy-li prjedy waß wumłócžili! Technika a maſchiny ßu tajkej romantizy cžinili. Tu w Drježdźanach ßynt ſe ßwojimi „Cžornobóžſkimi" woſpjetnje tajke nałožki pſchedwjedł ſ wulkim wuſpěchom. —

Tón tak mjenowany „landtag" na 2. wulkeho róžka drje dźenßa tež wjazy na wßach njeje? Abo tola? To bě tež tak pok ßwjedženja, hdyž cželedź pſchicžahny a potom wjecžor nowa cželedź w korcžmje ßo trjechi a ßo ſeſna pſchi ſabawje a ßerbſkich rejach.

Kuſtaŕncže palachmy na Walporu. To wſchak je dźenßa hiſchcže powſchitkownje ſnate.

Bołmońcžku běchu popołdnju ßerbſke konfirmazije ſ woßebitej Božej ßłužbu. Hdyž tam něško po 50 lětach ſe ſtotymi konfirmandami kóžde lěto ßobu ßwjeczu, dha mi žiwy wobras pſched wocžomaj ſteji: konfirmandojo we wyßokich kłobukach, ſ wjetſcha nanowym abo dźědowym, potajkim khětro wulkimi, a tehorunja namrětych ßuknjach, cžrije, wſchitko, kaž woni prajachu: „na pſchiroſtk". Mi dźe ßo ſpominajo na to ßmjecž, tola pak tež tu namakaſch dobru ſymboliſku myßl: młody cžłowjek je ſ dobom doroſcženy a nima nicžo dźěcžazeho wjazy na ßebi. Tohodla je mužazu draſtu wobleczeny a holza žonjazu ſ dołhej ßuknju. Dźenßa ßu tam konfirmandojo runjež tak ſwoblekani kaž w měſtach.

So je ßo naſcha tak pſche wſcho rjana ßerbſka draſta doma tak zyle ſhubiła, je runjewon ſrudnje. Měnja dha naſche ßerbſke žony, ſo ßu něško rjeńſche w „kutach", hrubiſchcžach, hacž tehdy w ſańdźenych cžaßach w kſchidłatych a hinaſchich kapicžkach, ſ pißanymi hrudźnymi rubiſchkami abo w kožuchach, ſ běłym abo pißanym ſchórzuchom a rjanymi bantami. W Delnjej Lužizy ßebi tajku namrětu kraßnoſcž ßwjatu dźerža, a wy? Wěcžna ſchkoda! — Tajka jaßna ßwětła wjeßna zyrkej je runjewon kaž ſtworjena ſa rjanu pißanu draſtu. A kak by ßo po zyłym kraju wopißał a wobdźiwał tajki ßwojoraſny wobras naſcheje domiſny. Ale to dźe wſchitko ßo po najnowiſchej „módźe" měcž, a dobre, ſtare ludſtwo ſo pſchi tym, bohužel, ſhubi. Dźicže ras na tajki wulkotny ßwjedźeń kaž na Bückebergu abo kaž jón loni w Nürnberku nawědźichmy, hdźež naſcha Sserbowka wjednika ßerbſzy a němſzy poſtrowi a bu na pſchikas wjednika pódla njeho ſtejo fotografowana, tam ſhonicže, kak ßo tajka ludowa draſta dźenßa ßławja. Tu ßo woprawdźe dyrbi na to dźěłacž, ſo ßo naſcha ßerbſka kultura ſdźerži! A wěſo woßebje tež naſcha ßerbſka rěcž! Wěrno je, ſo ßmy tam prawje ſchpatnu ßerbſcžinu „bledźili", haj, to bě woprawdźe tak, ſo ßo ludźo haňbowachu, dobre ßerbſke wuraſy wužiwacž, to by było „pſche feine". Spodźiwni ludźo! Sſamo mojemu knjeſej kantorej ßo na khorje ſta, hdyž ſ knjeſom Krónu porěcža, ſo dyrbjeſche ßebi ßnadnu porjedźenku ßławneho Sserba Króny-Bukecžanſkeho lubicž dacž: „Potajkim to placži mark?!" Haj, jenu hriwnu." Ssym ßebi to derje ſpomjatkował. Knjes Króna je ßobu najßławniſchi prózowaŕ a dźěłacžeŕ na ßerbſkim polu. Tajkich ludźi mamy ſańcž měcž!

(Pokracžowanje ſcžěhuje.)

na, naſtawa doſpolne měßaczkowe ſaczmicze; njepſchińdźe-li pak zyly do njeho, mamy jenož podźělne ſaczmicze. Stupi-li měßaczk pſched ßłónzo, ſaczmiwa nam wón po ſdaczu ßłónzo a my mamy ſaczmicze ßłónza, kotrež móže tež doſpolne a podźělne bycź.

Pſchiczahowaza móz je na měßaczku ſchěſcź krócź ßnadniſcha hacž na ſemi, tak ſo móžeſch tam ſchěſcź krócź wyſche ſkakacź a ſchěſcź ras czežſche kamjenje ſběhacź hacž tu. Tuž tež padnjenje na měßaczku tak ſtraſchne njeby było kaž na ſemi.

Měßaczk ſkutkuje po ſdaczu na wodu naſchich morjow: wón pſchiczahnje, ſběha wodu, kiž pſchibjera a wotebjera pſchi wukhadźazym a wotkhadźazym měßaczku, ſchtož ßo pſchiliw a wotliw mjenuje. Pſchiliw a wotliw wotměnjataj ßo po nimale 6 hodźinach.

Hdyž móže měßaczk na wodu ſkutkowacź, dyrbi hiſchcže wjele bóle na lóžſche powětro ſkutkowacź móz. Dokelž pak na powětro hiſchcže wjele druhich wězow ſkutkuje, je czežko, tuto měßaczkowe ſkutkowanje dopokaſacź. Wot powětrowych běhow wotwiſuje wjedro. Połny měßaczk pſchinoſcha po ludowym měnjenju rjane, młody měßaczk hroſne wjedro. To njeje pſchezo prawje, a tola ma myßl dobre jadro.

Wjele prawidłow, kotrež měßaczk naſtupaju, kaž na pſch. wo ßyczu a ßadźenju roſtlinow, ßu pjecza ßame pſchiwěrki. Ja hinak myßlu. Na roſczenje roſtlinow tola bjeſ dwěla ſkutkuje, hacž maju nimo ßłónczneho ßwětla hiſchcže měßaczne ßwětło abo niz. Samkaſch-li na pſch. pinczne wokujeſchka, budźeſch namakacź, ſo ßu běrnjaze kikernaki (kołochi ſemjakow) hinaſche hacž hdyž pſches wokujeſchka ßwětło puſchcźiſch. W ßwětle doſtawaju te kikernaki ſelenu barbu, wſchě ßahaju k ßwětłu. Tež płunowe a elektriſke ßwětło ſkutkuje na roſtliny a ſwěrjata. Ssamo człowjek ma ßo pſchi měßacznym ßwětle hinak hacž pſchi młodym měßaczku. Dźiwje ludnoſcże ßu, kotrež ßo pſchi ßwětle połneho měßaczka nimowólnje ſhromadźuja a na najwólſiſche waſchnje ſabawjeja. Reje czornuchow pſchi połnym měßaczku ßu radoſcźiwe dźiwje. Sdźělani ludźo ſwjeßela ßo pſchi połnym měßaczku na wukhadźowankach pſches polo a holu. Ssamomordarſtwa pſchi rjanym měßacznym ßwětle a na ßłóncznych dnjach ßu rědſche hacž na czěmnych, melancholiſkich dnjach. Snate tež je, ſo baßnizy radſcho wo měßacznym ßwětlenju hacž wo kolmas-czornej nozy ſpěwaju.

Měßaczk ſkutkuje tež na ſpizych. Pada-li měßaczne ßwětło na woczi drěmazych, naſtawa hnuwanje na czuwy woczow, a jeho ſkutkownoſcź na ßony je dopokaſana. Czim mjenje ßwětła a ſpizych pada, czim mjenje ßonow, czim lěpſchi maju ſpar. Pola tych, kij w nozy ſpizy wokoło khodźa, pokaſuje tehorunja měßaczne ßwětło ßwoju ſamóžnoſcź. Taizy ludźo dyrbjeli ßwoju lěharnju wołebje pſched měßacznym ßwětłom ſchkitowacź.

Bajka z Mužakowskeje hole

Napiſał Jurij Ladusch-Kuczik.

I.

K ranju wot Wochos w Mužakowſkej holi ßu hory, kotrež rěkaju knježniſke hory (Jungfergebirge). We tutych horach powěda ßo tale bajka:

Njedaloko wot tam, hdźež Panowy pucź a Wóßliczanſki-Mužakowſki pucź ßo kſchižujetaj (něhdźe 6 kilomtr. wot Wochos) leži kopiza kamjenjow a czrjopow. Tam je był a hiſchcže je podſemſki hród. Tam bydla rjane knježny. Te khodźachu w ſtarym czaßu druhdy do Hamriſchczow (Hammerſtadt) na reje, tola prjedy hacž dwanacze bijeſche, ßo kóždy ras ſhubichu. Hdyž běchu tam něſchto krócź pobyle, buchu hólzy na tele dźiwne knježny ſkedźbni a chzychu rad wědźecź ſwotkal ßu. Tuž, hdyž ſaßo pſchińdźechu, ßo hólzy ſrěczachu a ſaraczichu durje ſ tym, ſo blido k durſam ßunychu. Te knježny chzychu czeknycź a proſchachu hólzow, ſo bychu je puſchcźili. Czi pak chzychu najprjedy wědźecź, ſ wotkel wone ßu. Dwěmoj ßo poradźi wuſkocźicź, tjeczu pak jedyn hólz popadny a njepuſchcźi, hacž jemu wona ſłónczne praji: „Pój, pohladaj!" Nětko dźěſchtaj daloko pſches holu. Duzy je wona jeho pſchezo k ſpěſchnoſcźi napominała. Pjecza je jemu prajiła, ſo je dźenßa ſa nich rośßudny dźeń. Pſchińdu-li w prawym czaßu dom, ßu wumožene, jeli niz, dyrbja hiſchcže tyßaz lět tam ßamotne bydlicź. Nětko pſchińdźeſchtaj k wulkej horje. Ta knježna prajeſche młodźenzej, ſo dyrbi ſměrom bycź a njedyrbi ßo niczo praſchecź. Hora ßo pſched nimaj woczini a tam běſche kraßny hród. Pjecza ßu wrota ſłote byłe. Te ßo woczinichu. Tamna knježna wſa hólza ſa ruku a wodźeſche jeho po zyłym hrodźe wokoło. Tón ßo njemóžeſche dodźiwacź nad kraßnoſcźu. Pjecza je tam wulke pßy na ſłotych rjeczaſach widźał, kotrež ſpachu, a kraßne konje w hródźach ſe ſłotym a ßlěbornym gratom. Tež kraßne ſale a jſtwy ſe ßameje ſchkleńzy a ſłota tam běchu. Hdyž běſchtaj wſchudźom wokoło pobyłoj, pſchińdźeſchtaj ſaßo k wrotam, kotrež ßo ſaßo woczinichu. Wona da jemu něſchto do ruki a praji jemu, ſo na to prjedy hladacź njeßmě, dóniž ßłónczko njeſeſkhadźa. Hólz pak ßo njemóžeſche dlěje ſdźeržecź a praji: „Pój ßobu!" Na to ßo hora ſ wulkim ropotom ſawr... hród ßo ſhubi a wón ſtojeſche w czmowej holi ßam. ... tom je pſchezo k ranju ſchoł dóniž ßo njeſabłudźi a pſch... dźe na ſeleny bleczk a ßo lehny pod jedyn ſchmrěk a wuß... Hdyž wotuczi, runje ßłónczko ſkhadźeſche. Wón pohlad... na to, ſchtož bě jemu ta knježna dała a to běſche ſłote jeſ... Wón pak njeje tón hród a tu knježn uſabycź mohł, a ſo by ... tam bliže był a ßnadź hiſchcže ju ſaßo widźał, natwa... ßebi tam, hdźež bě ſpał, khěžku a bydleſche tam jako lěßn... dźěłaczeř. Poſdźiſcho je tam wjazy ludźi twariło a tak... naſta wjeß „Hola" (Heide). Wot teho hroda pak nich... niczo wjazy widźał njeje, a te hory rěkaju hacž do dźenj... Knježniſke hory.

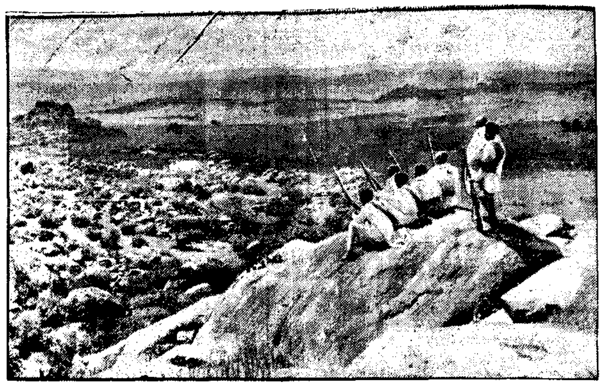

Abeßynſka ſtraža w Ogadenje.

Na wobraſu widźimy dźiwju krajinu na južnej froncźe, kotraž italſkemu poſtupej wulke ſadźěwki czini. (Planet, M.)

Přilopk

Struchle njeßbože ſ płunom w Barlinje.

Pjatk je ßo w Charlottenburgu czežke płunowe ſajědojczenje ſtało. Tam běſche 72 lětna wudowa Nowakowa do ßwojeho wobydlenja někotrych pſchiwuſnych wjała, kotſiž běchu na pohrjeb jeje muža do Barlina pſchiſchli. W nozy běſche poß, kiž pod płunowym warjakom lěhaſche, na ßebi hižo wobſchkodźeny płunowy ſchlawch ſe ßwojim hibanjom wuczahnył. Dokelž ani warjakowy ani hłowny honacž njeběſche ſawjertnjeny, płun wuſtupowaſche, roſſchěri ßo po kuchini a lěharni, ſo ßo wudowa Nowakowa a jeje ßotra ſajědojczeſchtej. Druha žona, kotraž tež we wobydlenju pſchebywaſche, móžeſche ßo k wědomju wrócźicź.

2000 morwych pſchi roſbuchnjenju w Lantſchawje.
Němſka mißijonſka ſtazija ſniczena.
Kommuniſtojo ſ winikami.

Wo žałoſtnym roſbuchnjenju, kotrež je ßo 20. oktobra w Lantſchawje w provinzy Kanſu ſtało, ßu nětko nadrobniſche powěſcźe doſchłe. Po nich je ßrjedź měſta ležazy ſkład roſbuchadłow, wobſtejazy ſ lětadłowych bombow a wulkeje mnohoſcźe ſtareje tjělboweje a kanoneje munizije do powětra ſleczał. Roſbuchnjenje ßo je ſatraſchnym hrimotom ſta, kotrež ßo ſemjerženju runaſche. We wokolinje njeßboža bě wſcho do kura a procha ſawalene a ſemja ßo hacž do 4000 metrow wyßoko czißny. Liczba morwych pſchi roſbuchnjenju ßo na 2000 ludźi wobliczą. Někotſi ſaſypnjeni njejßu ßo mohle hiſchcže ſ roſpadankow wuhrjebacź.

Něhdźe 300 metrow wot ſkłada munizije ſdalena běſche němſka Steylſka mißijonſka ſtazija, kotraž ßo dopołnje ſniczi. Jeje ſchula a khorownja ſtej w roſpadankach. Wjele khorych je ßo pſchi ſaſypnjenju palazeho doma ſaraſyło. W mißijonſkej zyrkwiczzy ßo prawy dźěl zyrkwje ßypny, krótko po tym, hdyž běſche ßo Boža ßłužba ſkónczila. Wſchitzy mißijonarojo a mißijonarki ßu ſranjeni. Biſkop Buddenbrock je czežko ſranjeny. Pſchi wukhowarſkich dźěłach ßo wſchě němſzy mißijonarojo a mißijonarki njedźiwajzy czežkich ſranjenjow wobdźělichu. W ſjawnych wojjewjenjach ßo kommuniſtojo jako winizy roſbuchnjenja mjenuja. Provinzyny gouver-neur je někotre w bliſkoſcźi měſta ležaze temple wupróſdnicź dał, ſo bychu ßo tam ſ wohnjom potrjecheni mjes tym ſaměſcźili. Jich liczba něhdźe 10 000 wuczinja.

Dwaj czěſkaj polizijſtaj w pólſkej jatbje.

Kaž „Prager Tageblatt" ſ Morawſkeje Oſtrawy wojjewja, ſtaj ßo w bliſkoſcźi gmejny Golkowitz na pólſkich mjeſach pjatk dwaj czěſkaj polizijſtaj na pólſku ſtronu ſabłudźiłoj, hdźež ßu jeju ſajeli. Kommißija pod wjednictwom polizajſkeho preſidenta w Morawſkej Oſtrawje pſchipad pſchepytnej. Czěſkaj polizijſtaj ſtaj w jatbje w Leßlawje w Pólſkej Hornjo-Schleſyſkej.

Wojeřſke lětadło w Pola (w Italſkej) ſnjeßbožiło. 4 morwych.

W pſchiſtawje ſa móřſke lětadła w Pola ſta ßo, ſchtož ßo hakle nětko wojjewja, 28. oktobar czežke lětadłowe njeßbożo, pſchi kotrymž 4 woßoby žiwjenje pſchißadźichu. S 5 woßobami wobßadźene nadmóřſke lětadło ßo ſ hiſchcže njeſnateje pſchicźiny pſchi pośpycźe, ſo by na morjo wuleczało, zyle njenadźizy pſchi lětadłowej kółni ſwróczi. Jeneho ſ wobßadki móžachu žiweho ſ roſpadankow wuczahnycź.

Czežke roſbuchnjenje w Japanſkej.

W Schirihama na połkupje Boſo na krótkim wjeczoru wot Tokia ßo w jenym ſkładźiſchczu czežke kißlikowe njeßbožo ſta. 18 dźěłaczerjow ßo mori a 120 ßo ſrani.

Hróſbne powodźenja w ßrjedźnej Americy.

W zentralnej Americy ßu powodźenja k hobrſkej kataſtrofje roſroſtle. Najſtarſchi ludźo njepomnja powodźenja tajkich roſměrow. Sta ßwójbow ßu na ſchtomach ßedźo abo na małych hórkach ſ wodu wobdate. Druſy wobydlerjo potrjecheneje krajiny bludźa ßo na hrjadach a tſěchach ßedźo po wodźe. Knježerſtwo je lětadła wupóßłało, kotrež maja roſměry ſchkody ſwěſcźicź a wukhowarſke a pomozne dźěła nawjedowacź. Wulke mnohoſcźe zyroby ßo do ſchkodowaneje krajiny woj... Po dotałnych powěſcźach je hižo jara wjele woßobow ſatepiło, a wězowne ſchkody wjazy milijonow dollarow wuczinjeja. Na plantaži Triſogio w Flor del Valle ... 500 ludźi w najwjetſchim ſtraſche. S horow ßo hobſke wody waleja.

Wohen na łódźi w pſchiſtawje w Liverpoolu.

W Liverpoolſkim pſchiſtawje wudyri na ſchpaniſkim parniku „Caboloide", kotryž eſparto-trawu wjeſeſche, wohen, kotryž ßo tak ſpěſchnje roſſchěri, ſo ßo ßußodnełódźe wohrožowachu. Tohodla ßo roßßudźichu, łódź podnuricź, kotraž běſche doſpołnje w płomjenjach. (Scherl Bilderdienſt, M.)

Budyske stawniske powěsće

pjatk, 1. novembra 1935.

Narodźenja: 28. 10. Erichej Fritzej Hartmannej ſamkarjej, ßyn. — 30. 10. Pawołej Richardej Schwurakej żeleſotoczerjej, dźowka. — 31. 10. Arnoſchtej Hermannej Lehmanej, twarſkemu dźěłaczerjej, dźowka. — Erichej Jakubej, dejerjej, ßyn.

Wumrěłoj: 30. 10. Julius Maks Kalich, lokomotiwnik, 59 lět. — Emma Emelija Berta Schröcźina rodź. Rychtarjez, wudowa po ſchewſkim miſchtru, 84 lět.

Mandźelſtwo pſchipowědźichu: Erich Michała, murjeř, ſ Johannu Gertrudu Kunſtmannez, domjaceje pſchiſtajenej, wobaj w Budyſchinje. — Emil Herman Bjedrich Müller, moleřſki miſchtr, ſ Idu Emmu Müllerowej rodź. Kaſperez, bjeſ powołanja, wobaj w Budyſchinje.

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

„Serbske Nowiny" płaća měsačnje we wudawaŕni 1.15 hr., na pósće a pola dowěrnikow 1,51 hr. z wunošowanjom, do wukraja 2.15 hr. = 20,00 Kč. Wudawa a čišći Jan Cyž, dr. jur., w Budyšinje w Serbskim Domje. Telefon 2687

Za nawěštki, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały mm-rjadk 6 pj., za swójbne 5 pj., towaŕstwowe a hosćencaŕske 4 pjenježkow. Za reklamowy mm-rjadk płaći so 15 pj. Rabat po tarifje. Kóžde čo. płaći 10 pj.

Čisło (Nr.) 258 — Budyšin — Wutoru 5. novembra 1935 — Bautzen — Lětnik 94

Hospodaŕske zrěčenje mjez Němskej a Pólskej

Póndźelu wjecžor w 7 hodźinach je ßo we Warſchawje němſko-pólſke hoſpodaŕſke ſrěčženje podpißało. Wo podpißanju ßo hamtſzy woſjewja: Na dnju 4. novembra 1935 je ßo we Warſchawje němſko-pólſke hoſpodaŕſke ſrěčženje podpißało, kiž wſchitkón tworowy wobkhad mjes tutymaj krajomaj na ſakładźe najwjetſchich lěpſchinow rjaduje a powjetſchenje tworoweho wobrota dźiwajo na wobojſtronſke hoſpodaŕſkopolitiſke potrjeby dźiwa. Płacženja w tworowym wobkhadźe ßo ſ rosliczenjom rjaduja.

So by ſrěčženje bjes haczenja ſkutkowało, ßo na woběmaj ſtronomaj knježeŕſtwowy wubjerk poſtaji. Wubjerkaj mataj w ſtajnym ſwiſku ſtejecž. Jednanja někotrych měßazow ßu k tutemu ſrěčženju dowjedłe. Srěčženje płaczi na jene lěto. Hdyž ßo njewupowědźi, automatiſzy ßwoju płacźiwoſcž tež dale wobkhowa. Se ſrěčženjom ßu ßo prawne ſakłady ſa tworowy wobkhad mjes Němſkej a Pólſkej ſrjadowałe. Najebacž wſchitke wobczežnoſcže, kiž ſe ſczěhwkow kriſy w ßwětowym hoſpodaŕſtwje, ſ deviſowych pſchiczinow a ſ powſchitkowneho hoſpodaŕſkeho położenja naſtawaju, je dobra wola na woběmaj ſtronomaj a ſroſumjenje ſa wobdźělnizow hoſpodaŕſke nuſnoſcže k wažnemu dojednanju dowjedła, kotrež leži w ſmyßle politiki dorosumjenja wjednika a marſchalla Pilßudſkeho, a ßo na hoſpodaŕſkim polu wutwari.

S nowym hoſpodaŕſkim ſrěčženjom je ßo nowa kroczel ſtžiniła po puczu, kiž je wjednik a němſki kanzler Adolf Hitler w ßwojej rěčži w němſkim ßejmje w januaru 1934 wosnamjenił. Tehdy je wón po wotſamknjenju 10lětneho ſrěčženja nadźiju wuprajił, ſo bychu ßo někto tež hoſpodaŕſke poczahi tak wutworiłe, ſo by czaß wužitneho ſhromadneho dźěła pſchiſchoł. **Jako nowotaŕſtwo nětcžiſche ſrěčženje prěni krócž mjes Němſkej a Pólſkej ſaßadu najwjetſchich lěpſchinow w hoſpodaŕſkim wobkhadźe mjes krajomaj wužiwa.**

Hoſpodaŕſke ſrěčženje najprjódzy hacž do 31. oktobra 1936 płaczi.

Schacht wo Nürnbergskich židowskich zakonjach

Wo ſtejiſcžu židow w hoſpodaŕſkim žiwjenju po wobſamknjenjach němſkeho ßejma w Nürnbergu je němſki a pruſki hoſpodaŕſki miniſter ſczěhowazy liſt němſkej hoſpodaŕſkej komorje pósłał: „Nürnbergſke ſakonje a wuwjedźeńſke poſtajenja, kiž ßo w bližſchim czaßu wndadźa, tež wěſcže noworjadowanje w ſtejiſchczu židow w hoſpodaŕſkim žiwjenju pſchinjeßu. Dołhož ßo tuto ſakońſke rjadowanje njeſtanje, maju wſchitke naprawy poſtajenych měſtnoſcžow pſchecžiwo židowſkim wobkhodam wuwoſtacž. Namołwjam, ſo by ßo pſchemyßłowym ſkupinam pſchemyßłoweho hoſpodaŕſtwa wo tym ſdźěliło."

Wótre lutowańske naprawy w Italskej

Organiſazija k wotwobroczenju ſankzijowych ſczěhwkow w Italſkej połnje dźěła. Kóždy dźeń pſchinjeße nowe naprawy. Njedźelu wjecžor je ßo woſjewiło, ſo wot 6. novembra pjaty dźěl woßobowych a khwatnych czahow wupadnje, ſo by ßo wuhlo lutowało. Tež liczba tworowych czahow je ßo pomjeńſchiła. Někotre tworowe czahi budźa po elektriſkich czarach jěſdźicž. S tutymi naprawami chzedźa wuhlowe ſkłady tak lutowacž, ſo na dołhi czaß dośahnu.

Sa ſymſke měßazy je ßo wotmyßliło, ſo maju ßo wobkhodne hodźiny ſaſo pſchepołožicž a ſo maju klamy a pißaŕnje wjecžor ſaſo ſamkacž. Italſke ſtatne ſakońſke łopjeno je zyły rjad ſakaſow wuwoſowanja woſjewiło, kiž ßo na wažne tkaniny k pſchedźěłanju ſa italſku wójnſku a tekſtilowu induſtriju trjebaju. Statne ſakońſke łopjeno hižo w mjeńſchim czíſchczu wukhadźa a mjenje ſtron wobßahuje. Nataŕſki miniſter je wukaſy wo wuwužiczu žita, majßa, běrnow a wěrjenjow wudał.

Italska protestuje přećiwo wobdźělenju Egiptowskeje na sankcijach

Italſki wupóßłanz pola egiptowſkeho knježeŕſtwa je njedźelu formalnje pſchecžiwo rosßudźenju egiptowſkeho knježeŕſtwa proteſtował, ſo chze ßo wono na wobſamknjenych ſankzijach pſchecžiwo Italſkej wobdźělicž. Wupóßłanz ſdobom ßwoje pſchekhwapjenje wupraji, ſo je ſ Italſkej ſpſchecželena móz k tajkej kroczeli była ſwólniwa a je Italſkej ſ repreßalijemi hroſyła.

Abesynjenjo Makalle wopušćeja

S abeßyńſkeho hłowneho kwartěra je powěſcž do Addiſa Abeby dóſchła, ſo ßu italſzy wojazy na połnóznej a na połodniſchej fronczę ſapoczeli ßylnje wojowacž. Artillerija a lětadła pěſchkow podpjeraju. Na połnóznej fronczę Italczenjo na Makalle poſtupuja, kiž ßu Abeßynjenjo wopuſchcžili. Kaž ßo ſ Addiſa Abeby ſhoni, Italczenjo njedźiwajzy teho, ſo wjele mozow ſaſtajichu a ſo je abeßyńſke ſakitanje ßłabe, hiſchcže njejßu do měſta Makalle ſacżahnyli. Italſke patrouille, kiž ßu njedźelu hacž do Hauſiena dóſchłe, ßu pjecža tam woſtałe.

Italczenjo po hórſkich dróhach potrjebu k twarjenju tjělnych ſchkitow, kanony małych kalibrow a wožebje wodu k fronczę wožachu. Na połodniſchej fronczę je ßo nowe italſke poſtupowanje w najdalſchim wjecžornym kuczę pſches Dolo ſapoczało. W Addiſu Abebje ßo woczakuje, ſo abeßyńſke wójſko w druhej połojzy novembra k wulkemu napſchecžiwnemu nadběhej pſcheńdźe.

Postupowanje Italčanow na Makalle

Romſke wjecžorne nowiny ßu póndźelu wo poſtupowanju italſkeho wójſka na Makalle roſprawjałe. S tutych roſprawow wukhadźa, ſo ßu prěnje dźěle italſkeho wójſka póndźelu pſchipołdnju hacž do Abbi Addiſa 90 kilometrow k połodnju wot Hauſiena a 40 kilometrow k wjecžoru wot Makalle dóſchłe. W dołhim ranju wot Makalle ßu ßo prědnje wotdźělenja italſkeho wójſka hacž na 35 kilometrow měſtu Makalle ſbližiłe. **Zyła krajina Geralta je, wožebje ſ wobßadźenjom hory Magaby, praktiſzy hižo w italſkich rukach.**

Nimo někotrych ſakitańſkich hněſdow, kiž dyrbjachu ßo wuczžiſczicž, italſzy wojazy ſkoro žaneho abeßyńſkeho pſchecžiwjenja njenadeńdźechu. Sadnje wotdźělenja abeßyńſkeho wójſka pak po ſdaczu zofanje abeßyńſkeho wójſka ſchkitaju. Abeßynjanam je lohko, ßo wróczo ſcżahnycž, dokelž je jim kraj derje ſnaty. Italſzy offizěrojo dyrbja pak pſchi poſtupowanju pſchezo ſnowa ſpóſnacž, ſo ßu wojeŕſke khartty njedoſpołne.

Lětaŕſke wobhonjenje běſche wot mjeſow Sudana hacž do danakilſkeje ßłoneje puſcžiny po zyłej fronczę jara žiwe. Wjele lětadłow je daloko k połdnju wot Makalle krajinu wobhonjało. Lětarjo ßu ſwěſcžili, ſo ßu abeßyńſke kolonny fronczę bliža. Sſylnoſcž tutych kolonnow pak ßo njeje woſjewiła.

250 bombow na Gorahaj

Kaž ßo ſ Addiſa Abeby powě, ſtej dwě eſkadrje italſkich lětadłow póndźelu dopołdnja ſnowa na měſto Gorahaj na połodniſchej fronczę ßylnje ſ bombami pomjetałej. S lětadłow je ßo něhdźe 250 bombow na měſto czißło. **30 žonow a 15 dźěczi je ßo moriło.** Tute běchu ßo do kolonny ſhromadźiłe, ſo bychu zyrobu wojakam do pólneho lěhwa donjeßłe, kiž je ßo někotre kilometry pſched měſtom pſchiprawiło.

Abesynski nadběh při rěcy Setitu?

Wójnſki roſprawjeŕ němſkeje powěſcžeŕnje ſ Asmary powě: Pſchi italſkim poſtupowanju na Makalle je powſchitkownje napadło, ſo Italczenjo pſchi wotrěſku rěki Setita, kotraž pſchiſtup do Gondarſkeje a k Tanaſkemu jěſorej twori, ſe ßwojim poſtupowanjom hiſchcže czakaju. Pſchi tym maju pak ßo pjecža runje w tutym wotrěſku ßylne abeßyńſke wotdźělenja ſhromadźicž, a italſke lětadła móžachu w krajinje pola Oma Agera pſchi ſudanſkich mjeſach ſtadła tyßazow wjelbłudow (kamelow) wobkedźbowacž. Tohodla ßo njeſda njemóžne, ſo ßo na italſkej ſtronje ßylny abeßyńſki nadběh ſ tuteje krajiny wocžakuje, kiž ßo najſkerje w ßamßnym czaßu pſchewjedźe, hdyž Abeßynjenjo napſchecžiwny nadběh na Makalle ſpytaju.

Genfske jednanja wo sankcijowej lisćinje

Hoſpodaŕſki wubjerk konferenzy dla ſankzijow je póndźelu dopołdnja wo namjeczę kanadſkeho knježeŕſtwa wuradźował. Kanada běſche wudoſpołnjenje liſcžiny namjetowała dla wězow, kiž ßo jako hoſpodaŕſzy ſakładne wobhladuja. Do tutych wězow ßłuſcheja wožebje petrolej a petrolejowe wudźěłki, wuhlo, železo, late železo a worzl. **Kaž ßo ſ Genfa ſhoni, chze wubjerk wo ſawrjeczu wuwoſa tutych wězow do Italſkeje jenož potom wuradźowacž, hdyž ßo kraje, kiž njejßu ßobuſtawy Swjaſka ludow, na ſawrjenju wobdźěla.**

Tuto praſchenje je ßo podwubjerkej pſchepodało, kiž je ßo hižo póndźelu popołdnju ſeſchoł. Kaž ßo powě, ßo na kóždy pad kopor njeßmě na liſcžinu ſtajicž. Wutoru budźe ßo wubjerk ſ wuwoſom do ſtatow ſaběracž, kotrež ßo na ſankzijach njewobdźěla.

Namołwjenje grichiskeho regenta

Regent Kondylis je ßo ſ namołwjenjom na grichiſki lud wobrocził. Wón woſjewja, **ſo je kral Jurij II. wot nětka knježiczeŕ wſchěch Grichow.** Miniſterſki preſident pſchipomnja, ſo njeje wěſte, kak budźe jeho majeſtoſcž politiſke praſchenje rjadowacž, wón pak na to pokaſuje, ſo Jurij II. jako kral wſchitkich Grichow pſchińdźe. **Wón njeſnaje ſtrony ani politiſke nahlady.** Wón ſnaje jenož Grichow, kotrymž chze ſa njewobmjeſowanu prawdoſcž a ruknoſcž rukowacž. Politiſke ſtrony ſ dźenßniſchim dnjom na ſbožo pſcheſtanu. Grichiſki lud, kiž pſchi wothłoßowanju kruty zyłk tworjeſche, je je rosbił. 3. novembra ſapocža ßo nowy czaß ſa naſchu Grichiſku.

Delegacije pojědu po krala Jurja

Najſkerje ſchtwórtk tuteho tydźenja ßo grichiſki wójnſki miniſter, wobkhadniſki miniſter a preſident narodneje ſhromadźiſny do Londona ke kralej Jurjej podadźa, ſo bychu ßo ſ nim do Grichiſkeje wróczili. Tež wotpóßłanzſtwa wójſka, namžŕniſtwa a wojeŕſkeho lětaŕſtwa, kaž tež ſaſtupjeŕ měſta Athena do Londona pojědu.

Proklamacija grichiskeho krala so wočakuje

S Athena ßo powě, ſo chze kral Jurij proklamaziju grichiſkemu ludej woſjewicž. W njej chze ſdźělicž, ſo po ludowym pſcheczu ßwoje winowatoſcže jako grichiſki kral ſaßo pſchewoſmje a ßo na trón wróczi.

Wunošk wothłosowanja w Grichiskej

Nakhwilny wunoſchk ludoweho wothłoßowanja w Grichiſkej je ßo póndźelu pſchipołdnju woſjewił. S 1527714 wolerjow je 1 491 992 ſa monarchiju a 32 454 ſa republiku hłoßowało. 3540 hłoßow běſche njepłaczíwych.

Japanskaj zastupjerjej za Londonsku konferencu

Japanſke knježeŕſtwo je ßwojeju ſaſtupjerjow ſa konferenzu wójnſkich łódźſtwow w Londonje pomjenowało a je jimaj porucžiło, kak mataj ſtejiſchczo Japanſkeje ſaſtupowacž. Saſtupjerjej ſtaj prjedawſchi póßłanz w Barlinje Nagai a admiral Nagano. Japanſka ßwoje žadanja wo wójnſkim łódźſtwje njeje pſcheměniła. Wona žada jenajku wulkoſcž wójnſkeho łódźſtwa ſa wſchitkich wobdźělnikow a wotbrónjenje we wójnſkim łódźſtwje; wona pak politiſke roſpominanja wotpokaſuje.

Proceʒ dla Staviskeho w Parizu so započał

W Pariſu je ßo póndżelu popołdnju prozeß dla Stawiſkeho ſapocżał. Wſchitke akty běchu hižo někotre dny prjedy do worzlowebo khamora ſamknyli. Wodnjo a w nozy polizajſkaj ſaſtojnikaj khamor ſtrażowaſchtaj. Akty wopſchijeja 48 ſwjaſkow ſ 35 000 ſtronami, 33 roſprawanti wězywuſtojnych a 7000 ſtron techniſkich wujaßnjenjow.

Wjele do cżaßa běſche ßo pſched ßudniſtwom wjele luda ſeſchło. Polizija pak jenož ludźi do ſale puſchcżi, kiž mějachu wożebite ſaſtupne liſcżiki. Nowinarjo, fotografojo, rěcżnizy a wězywuſtojni ßmědźachu ſaſtupicż. Tola woni dyrbjachu ßebi měſto wubědźicż. Jako běſche dołhi rjad wobſkorżenych ſaſtupił, ßo prěnje pożedźenje ſ pſchecżitanjom mjenow wobſkorżenych ſapocża.

Krótke politiske powěsće

Italſkaj wězywuſtojnaj wójnſkeho lódźſtwa do Londona pſchijěłoj.

Póndźelu wjecżor ſtaj italſkaj wězywuſtojnaj wójnſkeho lódźſtwa do Londona pſchijěłoj, ſo byſchtaj ßo ſ jendźelſkimi wězywuſtojnymi roſrěcżowałoj a ßo tak na pſchihotowanjach konferenzy wobdźělikoj, kotraž ßo 2. dezembra w Londonje ſapocżnje.

Ze Serbow

W Budyſchinje, 5. nowembra 1935.

Naše hrono za tutón Boži dźeń

Runy puć so wujednajće,
„Ničo za zło" z dobom prajće. Přisłowa.

— **Wo wjedrje.** Nětcżiſche rjane wjedro ßo ſ nižinu pola Jendźelſkeje wohrożuje. Tuta je ßylny wuběžk do Franzowſkeje wupſcheſtrěła. Nižina ßo pomału ßrjedźnjej Europje bliži. Ruſka wyſchina je ßo trochu ſeßłabiła a ßo ke krótkemu ranju wotßaluje. W naſchich ſtronach budźa ßo jutſje ſymne wětry wyſchiny ſ miłym mórſkim powětrom nižiny ſetkowacż. Pſchi tym ßo njebjo pomrócżi a ßo ſ měſtnami do ßłabeho deſchcżowanja da. Wětry ßo ke krótkemu wjecżoru wobrocża. Směјemy potajkim wjedro, kajkež měßazej naſymnikej pſchiſteſt. — Jutſje ßrjedu ßłónczko 6,59 hodź. ſkhadźa a ßo 4,28 hodź. khowa. Měßaczk ſkhadźa jutſje popołdnju 2,12 hodź. a khowa ßo na ranje 1,19 hodź. — Wcżera wjecżor w 7 hodź. ... meter 745, hygrometer minus 3, najwyſchſcha ... temperatura 11 ſtop. cżopłoty. Dźenßa rano we 8 ... barometer 740, hygrometer minus 5, najnižſcha ... ratura w nozy 3 ſtop. cżopłoty.

— **Wuhlady na wjedro ſa jutſiſchu ßrjedu: Pom... cżene, mile a k deſchcżowanju pokhilene wjedro.**

*

Wudźělenje wuhłowych, běrnowych a zyrebow... lěpſchinſkich khartkow ſkutka ſymſkeje pomozy 1935/36 Budyſkeho měſtneho wjedniſtwa.

Schtwórtk 7. nowembra 1935 dopołdnja wot 9 do 1... **hodźin** ßo lěpſchinſke khartki tym ludowym towarſch... kiž ßu ßo do ſkutka ſymſkeje pomozy 1935/36 pſchiſeli, ſcżěhowazych wudawarnjach měſtnych ſkupinow wudźěle...

W ßrjedźnjej měſtnej ſkupinje na Hrodowſkej haßy ... (pódla ßejmownje);

w połnóznej měſtnej ſkupinje w piſarni NS-ludoweh... ſpomożeŕſtwa na Hornczeŕſkej haßy 19;

w rańſchej měſtnej ſkupinje w hoſcżenzu „Luſatia" na Lubijſkej dróſy 26, nutskhód na Pauliſkej dróſy;

we wjecżornej měſtnej ſkupinje w Měſchcżanſkej ... hrodźe na Swonkownej Lawſkej haßy;

w połodniſchej měſtnej ſkupinje w hoſcżenzu „Piwarnſkeje ſahrody" na Nowoſalzſkej dróſy 4.

Pſchi wotewſaczu maju ßo wupokaſy, kaž kontrollowanſka khartka rentowy wupokas, pola dźěłazych mzdowy wupokas poßlednich ſchtyrjoch njedźel, pſchedpołożicż. W... tych podpjeranych, kiž běrny doſtawaju, ßo pſchipóſnawanſki pjenjes wo 20 pj. na zentnař ſběra. Dorosćeni doſtanu **zentnař, dźěcżi hacż do 14 lět pol zentnarja běrnow.** P... njeſy ſa tutón pſchipóſnawanſki pjenjes maju ßo po mó... noſcżi wotlicżene ßobupſchinjeſcż. Ludowi towarſchojo, kotrychž ſkutk ſymſkeje pomozy podpjera, maju ßo do wudawanja wupokaſow pſcheßwědcżicż, do kotreje měſtneje ſkupiny woni ßłuſcheja, ſo bychu ßebi njetrjebawſche pucże ſalutowali.

Schtóž ßebi po tute dary w poſtajenym cżaßu njepſchińdźe, poſdźiſcho nima wjazy žaneho prawa na nje. Wożebita powěſcż ßo jim też njemóže dacż.

Ludowi towarſchojo, kotſiž ßu mjes tym dźěło doſtali, potajkim ßo w ſkutku ſymſkeje pomozy njemóža podpjeracż, njech to w měſtnej ſkupinje ſkutka ſymſkeje pomozy na Kotołſkej haßy 32 woſjewja.

Skutk ſymſkeje pomozy němſkeho luda 1935/36
Budyſke měſtne wjedniſtwo.

*

— **Tuni wożebity ſarjadniſki cżah na ßwjatoku ... dźenja do Barlina.** Kaž nam němſkoſtatna żeleſniza ... li, pojědźe 9. nowembra (wrócżo 10. nowembra) tuni **wożebity ſarjadniſki cżah** ſ 60 **proz. potuńſchenej** jěſdnej **płacżiſnu** ſe **Shorjelza do Barlina.** Cżah wotjědźe 9. nowembra **7,50 hodź.** ſe **Shorjelza** a **pſchijědźe** 11,39 hodź. **do Barlina na Shorjelſke dwórniſchcżo.** W Barlinje **wotjědźe cżah 10. nowembra 20,25 hodź** a pſchijědźe do **Shorjelza 0,12 hodźin. Jěſba płacżi** wot Shorjelza w ... rjadowni jenož 6,80 hr., w 2. rjadowni jenož 9,80 ... Żeleſniza też tunje pſchenozowanje w Barlinje wob... ra. Wobdźělenje na ſarjadowanjach je kóždemu wobdź... nikej do wole date. Jěſba k naſtupnym dwórniſchcżam

Wo nowym ſrjadowanju němſkeho wójſka.
Němſke wójſko je ßo nětko doſkónczuje ſrjadowało. Potajkim tſom ſkupinowym kommandam 10 generalnych kommandow podſteji. Tutym 10 generalnym kommandam podſteji 24 diviſijow. Měſtna ßu na khartzy woſnamjenjene. Pódla tutych wobſteja hiſchcże 3 kavalleriſke diviſije abo brigady ſe ßwojimi ſtabami w Potsdamje, Wrótßławju a Jnſterburgu. (Graphiſche Werkſtätten, M.)

Bojomir

abo

ſawjedźenje kſcheſcżanſtwa we Lužizach.

Spißał J. Chocißewſki.
Seßerbſchcżił A. Zemr-Budyſchinſki.

(Skónczenje.)

Drohoßławowe wójſko ſbližichu ßo, a hnydom ſapocża ßo bitwa ſ nowa. Schcżerkot bróni, wołanje, hołk, napominanja, hłóß rózkow, żałoſcżenja ranjenych a mrějazych napjelnjachu powětr. Mjecże a brónidła ſchcżerczachu, a hara a hołk běſchtej tak njeßměrnej, jako rědko hdy ßłyſchiſch. Semja ßo ſacżeŕwjeni wot rěkow krwě, a cżěła ſabitych ležachu ſ hromadami. Pohanjo wobarachu ßo ſ dźiwjej ſaßakłoſcżu jako lawy; ſadwělowanje, ſahidźenje dodawaſche jim khrobłoſcż, ſ njewopißajomnej khrobłoſcżu wotbijachu dobywazych kſcheſcżijanow. Pſchetož hižo dobywachu ßo kſcheſcżijenjo do lěhwa a tehdy ſapocża ßo dobycże. Hdyž ſchkrěcżki pryſkachu ſ hromadźe praſkazych bróni, bijachu wojowniʒy ſ mjecżemi jako ßyʒy wo žnje, a kaž poßycżeni padachu njepſchecżeljo na ſemju. Hižo pocża naſtawacż bojoſcż w pohanſkich rjadach. Ale prjedy hacż ſahinu, chzedźa hiſchcże poßledni ras bitwu wobnowicż. Měſchnizy roſwichu ßwjatu Sswjatowidowu khorhoj, ſe ſłota a purpura tkanu. Tola też to njepomhaſche, ßwjata khorhoj bu dobyta. Tehdom hižo dwělowachu pohanjo, ſo dobudu, a ſ dobom ſakhabła jich wěra do bohow, pſchetož woni póſnachu jaßnje, ſo je Bóh kſcheſcżijanow móżniſchi. Potom ſ njemdroſcżu napjelnjeni, poſtajichu, khłoſtanje ſa naſchcżuwarjow k wójnje, to bě ſa pohanſkich měſchnikow, kotſiž běchu jim dobycże pſchipowědali, ſo bychu jich jenož k wójnje ſahorili, a nětkole ßo pokaſa, ſo běchu pohanſzy měſchnizy jenož njeknicżomni jebazy, kotſiž ludej ßwoje ßłowa ſa wolu bohow wudawachu. S dobom padnychu hłowy tutych roſchěrjerjow bratrowſkeho hidźenja na ſemju. Tajke myto doſtachu ſa ßwoje cżorne a njeknicżomne ſkutki a tajke khłoſtanje; njeje-li tu na ſemi, to tola tam w druhim ßwěcże wocżaknje wſchitkich ſawjednikow ßwojeho kraja, ßwojich bratrow a tych, kotſiž naſchcżuwaju bratrow na bratrow.

Hdyž to Drohoßław a Bojomir wuhladaſchtaj, pſchikaſeſchtaj hnydom ßwojemu wójſku, ßo wrócżicż, ſo by pſcheſtała krwawna bratrowſka bitwa. Hnydom wupóßła Drohoßław póßłow ſe ſelenymi hałoſami jako ſnamjenjemi měra. Jaßław pſchija jich luboſcżiwje, hacżrunjež bě w njeſbożownym położenju, dokelž běſche cżeżzy ranjeny. Sa krótki cżaß ßo pſchiměr wobjamkny. O kak ſradowachu ßo wojowniʒy wobeju ſtronow, ſo je ßo ras tola ſtraſchne wojowanje ſkónczżiło.

Srudny napohlad pſchedſtajeſche bitwiſchcżo, poßyte ſ cżěkami. Wſchudźe ležachu wojowniʒy, někotſi ranjeni, druſy mortwi. Sawoſtajeni pocżachu ßo wo pomoz ranjenych ſtaracż, ſo njebě ani ſpóſnacż tych ludźi, kotſiž ßo hiſchcże njedawno wutupicż prózowachu, a nětko ſ luboſcżu ſahojichu ßwojich ranjenych bratrow. —

Powědajmy nětko, ſchto je ßo ſtało ſ Wójcżechom, Dobroßławu a druhimi wożobami naſcheho powědańcżka.

XIV.

Skónczenje.

Wójcżech, Dobroßława a łužiſke žónſke běchu ſa cżaß bitwy we wěſtym ſkhowje, dokelž mějachu k wobaranju něſchto wobrónjenych wojownikow.

Cżiſchina knježeſche w pſchirodźe. Na rěky płuwaſche běły kołp; bruki, mjetele a muſchki, cżicho bórcżo, ſlětowachu nad wodami, a ſ bliſkich ſchtomow a kerkow ſaßłyſchachu ßo hłoßy ptacżkow, fifołazych wjeßołu rańſchu pěßeń k ßtworicżelowej cżeſcżi. Tola dołho njetrajeſche tutón ſbożowny pokoj, dokelž ſ dobom ſe ſkhadźazym ßłónzom ßo też wětr poſběhny, njebjo ßo pokry ſ cżěmnymi mrócżelemi, a ſchtomy pocżachu ſrudnje ſchumicż. W tym dóńdźe nahle měſchnika Wójcżecha ſchcżerkot bróni ſ bitwiſchcża.

Wójcżech, Dobroßława a žónſke padnychu na kolena, proſcho Boha, ſo by ßo ſbożownje ſkónczżiła tuta krwawna wójna. Někotre hodźiny pſchecżinichu w modlitwje, płakanju a ſhromadnych trojchtowanjach. Dobroßława běſche jara ſrudna, ſtarajo ßo wo wożud mandźelſkeho a nana; měſchnik Wójcżech pożyłni jeje duſchu ſ trojchtowazymi ßłowami.

W tym pſchiby ſ dobom něſchto jěſdnych, a mjes nimi běchu Drohoßław, Bojomir a Jaßław. Tón poßledni, hacżrunje běſche ranjeny, khwataſche, ſo by cżim prjedy powitał ßwoju lubowanu dźowku. Jich wuhladawſchi Dobroßława radoſtnje ſawoła, a wulkeho hnucża dla ſhubi ßebjewědomoſcż. Tola bórſy ßo jej wědomje wrócżi a tak njeměјeſche wjeßele wſchitkich pſchitomnych žanych mjeſow. Kaž wulka běſche pſched khwilu ſrudoba, tak wulka běſche nětko radoſcż.

Jaßław powědaſche, ſo je jemu w bitwje někotre raſy ſahuba žiwjenja hroſyła. Haj, ras padny ſ konja a tehdy wocżakowaſche wěſtu ßmjercż, hdyž ſe wſchěch ſtron pſchijěchachu jěſdni na konjoch. W tutym ſtrachu ßlubi, ſo, jeli ßo ſbożownje wumóže, hnydom wotcżißnje pohanſtwo a pſchijima kſcheſcżanſtwo. Tak ſakhowa jeho Bóh ſbożownje.

„A nětkole", doda, „bych ßebi najprjedy pſchał, pſchijecż ßwjatu kſchcżeniʒu ſ dobom ſ mojim ludom."

Wſchitzy dźakowachu ßo we hłubinje wutroby ſa tute Jaßławowe wobrocżenje.

Hdyž běſche ßo hižo prěnja radoſcż minyła, ſwoła ßo wójſko, a měſchnik Wójcżech měјeſche roswucżaze prědowanje, kotrež wutroby pohanow dozyka wobrocżi. Sſyły lijachu ßo jako hróſchatka po lizomaj poßłuchazych, hdyž rěcżnik powědaſche wo poßwjecżenju Bojomira ſa nana a wo wobrocżenju Jaßława. „Dźiwne ßu pucże bójſkeho ſtaranja", ſkónczi Wójcżech, „a wulki a dobry je Bóh. W... jako prawy nan, khłoſta hrěſchnikow; ale też troſch... ßwoje dźěcżi, tak rucże hacż widźi polěpſchowanje. A to... dla modlmy ßo k Wótzej w njebjeßach a dopjelńmy ſtajn... jeho ßwjatu wolu."

Wójcżech padny na kolenje a ſ nim wſchitkón l... Sſwjatocżny běſche to ſawěſcże napohlad, hdyž khow... ßłónzo wobßwěcżi tute klecżaze ßtyły.

Njedołho po tamnej bitwje wukſchcżi Wójcżech Jaß... wa, Dobroßławu a wjele druhich. A tak roſchěrjeſche ... pomału kſcheſcżijanſtwo mjes ßerbſko-łužiſkim ludom. Drohoßław a Jaßław twarjeſchtaj mnohe zyrkwje, a d... a bóle wobtwjerdźeſche ßo wucżba Khryſtußowa we łužiſ... kraju. Tutón lud měјeſche też poſdźiſcho wjele wucżer... wot ßwojich ßußodow Němzow, a bu pſches nich ni... hacż do korjenja wutupjeny; jenož mała kruta horſtka to... ludu je ßo do naſchich dnjow wukhowała.

S tym ſkónczi ßo naſche powědańcżko. Njech ſ nje... cżecże wucżba ſa dźěcżi, wożebje, ſo bychu cżeſcżili, lub... wali a wažili ſtarſchich, jako tamny Bojomir, kotryž ... rady hotowy, wumrjecż ſa nana. Ale, wy dźěcżi, njetrje... bacże wumrjecż ſa ſtarſchich (hdy by pak ktomu dóſchło, ... waſcha winowatoſcż była, też žiwjenje ſa nich dacż), al... na druhe waſchnje móżecże jim pokaſacż ßwoju luboſcż.

Wſchitzy druſy cżitarjo njech ſ toho bjeru wucżbu ... pſchikład, ſo je najßurowiſcha njeduſchnoſcż, pſchelimo... krej a ßycż njejednotu. Njedaj Bóh luby Knjes, ſo b... wy jako Sſerbja ſabiwali ßwojich narodnych bratrow ... jim ſeſchkodźili na žiwjenju, ſtrowoſcżi, wobßedźen... abo ßławje.

Sſerbſki lud je dobry a ſprawny, ale dyrbi hiſch... bóle jednotu hajicż. So by ſtajnje ßwjata jednota knj... na ßerbſkej ſemi, to je wutrobne žadanje toho, kotryž tuto powědańcżko ſa waß ſpißał a też toho, kotryž je jo waß pſcheložił. Bohu tomu Knjeſej waß porucżatai!

— Kónz. —

wożebiteho cżaha hacż do 100 kilometrow we wokolinje ßo na pokaſanje liſcżika wożebiteho cżaha wo 50 prozent potuńſchi. Dźěcżi wot 4. hacż do 10. lěta płacża połojzu. Darmotne powucżaze lopjeńka ßu p'chi wudawaŕnjach jěſdnych liſcżikow a w pucżowanſkich běrowach doſtacż.

— Zyrkwinſka powěſcż. Bibliſka hodźina knjeſa faraŕja Schneidera, kotraż běſche ßo na wutoru 5. novembra pſchi pólnym hrodźiku 6 poſtajika, wotmějo ßo hakle wutoru 12. novembra.

— Sacżěmnjeńſke ſwucżowanje 5. dezembra. W Budyſchinje a w dźělach Budyſkeho hamtſkeho hejtmanſtwa, kiż wßy w bliżſchej wokolinje měſta Budyſchina wopiſchi-jeja. Swucżowanje ſapocżnje ßo wjecżor we 8 hodźinach a traje hacż do 10 hodźin. Wot 9 hacż do ½10 hodźin traje doſpołne ſacżěmnjenje, wot 8 do 9 hodźin a wot ½10 hacż do 10 hodźin ßo wobmjeſowane wobßwětlenje poſtaji. Nadrobniſche poſtajenja ſa pſchewjedźenje tuteho ſacżěmnjeńſkeho ſwucżowanja ßo w bliżſchim cżaßu wożewja. Hiżo dźenßa pak ßo na to ledźbne cżini, ſo ßebi tajke ſwucżowanje połnu diſziplinu wobydleŕſtwa żada, a wot kóżdeho jenotliwza ßo wocżakuje, ſo ßo po pſchikaſach polizije ſto-żuje.

— 44 468 hriwnow pſchiroſt nalutowańkow na Budyſkej nalutowaŕni. Pola nalutowaŕnje měſta Budyſchina je ßo w 3639 dźělbach 313 236 hriwnow ſapłacżiło a w 1798 dźělbach 268 768 hriwnow wupłacżiło, potajkim je ßo 44 468 hriwnow wjazy ſapołożiło hacż wupłacżiło. W tutej ſummje ſtej ſtary a nowy wobkhod ſjednocżenej. Szyła pola Budyſkeje nalutowaŕnje 41 528 kontow wobſteji, kiż maju 13 329 911 hriwnow ßhromadneho dobro-měcża.

— Motorſke koło kradnyli. 2. novembra wjecżor poſdźe je ßo ſ wotſtajeniſchcża pſchi Kamjeńtnej haßy lohke motorſke koło ſnamki „D.K.W." ſe ſnamjenjom II — 44398 kradło. Wono mějeſche cżorne kroßna, ſanikłowany tank, 1 zylinder, 7 PS., 190 ccm, kroßnowe cżißło 491 315, motorowe cżißło 491 315. — Wo wězowne ſdźělenja proßy kriminalne wotdźělenje w Budyſchinje na Ortenburgſkim hrodźe, telefon 2802.

S Cżornych Noßliz. (Wyßoka ſtaroba.) Ssobotu je najſtarſchi wobydleŕ naſcheje wßy, rentnaŕ Jan Kubaſch, ßwoje 85. narodniny wożwjecżił. Narodźi ßo 1850 we Raſchowje jako ßyn rataŕja Handrija Kubaſcha. We prěnim mandźelſtwje njemějeſche dźěcżi. S druheho mandźelſtwa wuńdźeſchtaj dwaj ßynaj, ſ kotrejuż jedyn we wójnje woſta. Po ßmjercżi druheje żony ßo Kubaſch tśeżi ras w lěcże 1899 wożeni. W lěcże 1911 ßo do Cżornych Noßliz pſcheßydli, hdźeż hoſpodaŕſtwo ßwojeje mandźelſkeje wjedźeſche. Kubaſch je wójnu 1870/71 ßobu cżinił. Njech je jemu hiſchcże prawje rjany żiwjeńſki wjecżor ſpożcżeny.

S Maleſchez. Na ßhromadny winowatoſtny wjecżor Maleſchanſkeho a Płuſnicżanſkeho żónſtwa běſchtej ßo wokrjeſna nawjedowaŕka knjeni Beckerowa a wokrjeßna pokładniza knjeni Wagnerowa pſchipowědźiłaj. Nawjedowaŕka żony wutrobnje poſtrowi, kotreż běchu ßo w bohatej liczbje ſeſchłe. Też wokrjeßna nawjedowaŕka poręcża někotre poſtrowjaze ßłowa. Wona wſchitke napominaſche, ſo bychu też pſchichodnje ſozialnje a njeßebicżnje ſa ſkutk ſymſkeje pomozy dźěłałe. Nowa nawjedowaŕka knjeni Mikelowa ßo ßwjatocżnje na winowatoſcże ßwjaſa. BdM-holzy ſe ſpěwami a druhimi poſkicżenjemi pomhachu wjecżor porjeńſchecż. Skóncżnje Sserbowſki wjeßele reje pſchedwjedźechu.

S Kubſchiz. Tudyſcha ſkała je do rukow Kunathez firmy w Semizach pſcheſchła. S teje pſchicżiny bě pjatk mała ßwjatocżnoſcż, pſchi kotrejż ßo ſkałaŕſki miſchtr E. Kubaſch ſa wjednika pſchedewſacża pomjenowa. Wjecżor ſeńdźechu ßo dźěłacżerjo k wjeßełej ſabawje w dwórniſchcżowej reſtawrazjí, pſchi kotrejż nowa firma ßud pi-wa wali.

Cżeżke ſadźěwki.
Wobras ſ wulkeho Braniborſkeho wujěſdźowanja NSKK-Motoroweje brigady w Barlinje, na kotrymż ßo 700 woſow wobdźěli. Pſchi pſcheprěkowanju hroda pola Schlepzna běchu ſadźěwki tak wulke, ſo dyrbjeſche SA ßobu ſapſchimnycż. (Weltbild, M.)

Se Ssowrjez. Na ſtatoku ſkałaŕja Becka ßo wot někotrych dnjow mały propeller w powětſje wjercżi. Se ſchwócżenja ſpóſnawamy, ſo ßo mała maſchinka ſ nim cżěri. Wobßedźeŕ je ßebi ſ pomozu trjebaneje autoweje ßwětłodźěłazeje maſchiny ßwoju milinaŕnju wutworił, kotraż ßo ſ propellerom cżěri. K tomu je batterija pſchiſamknjena, kotraż njepſcheſtawajo ßwětło podawa.

S Barta. Pſchi hońtwje w lěßach Lippeſkeho prynza je ßo ßobotu rjany wußlědk dozpěł. Potſěleli ßu: 80 bażantow, 20 ſajazow, 36 karniklow, 4 kurwotow, 2 bakutow, jeneho ſchkraholza a 4 ſchkrěkawy.

S Hrodźiſchcża. Ssrjedu ßo tu nowa hońtwa wotmě, pſchi kotrejż ßo 38 karniklow, 8 ſajazow, 21 bażantow a jena ſchkrěkawa potſěla. Pſchi hońtwje njedźelu tſjo hajnizy nimo teho 38 karniklow a wjele bażantow ßobu domoj pſchinjeßechu. Lětßa je wożebje wjele bażantow a tohodla maja hajnizy pſchi hońtwje ſa tutym ßłódnym ptakom wjele wuſpěcha.

S Błóżan. Njedźelu wjecżor wokoło 7 hodźin ßo na ſtatnej dróſy mjes Lubijom a Budyſchinom na Błóżanſkich honach cżeżke wobkhadne njeſboże ſta. Pſchi nim ßo tkalz Schularek ſ Piznja pola Khocżebuſa, kotryż běſche na pucżowanju, cżeżko ſrani a bórſy na ſcżěhwkach ſranjenjow wumrě. Schularek běſche ſ jenym towaŕſchom a to ſ kamjenjeßadźerjom Hortizu ſ Khocżebuſa na pucżowanju a bě ßo njedźelu khětro wjele paleńza naßrěbał. Běſchtaj po pucżu do Bukez, hdźeż chzyſchtaj pſchenozowacż. K wjecżoru bě w zyłej wokolinje wulka mhła. W tutym cżaßu pſchekupz ſ Drjeżdźan ſe ßwojim wożobowym woſom na ſtronu do Budyſchina jědźeſche. Hdyż ßo k pjanymaj pſchibliżi a hdyż bě porjadnje ſatrubił, dźěſche Schularek ſ lěweho boka na prawu ſtronu drohi a to runje do woſa ſraſe. Woſowemu wjednikej njebě wjazy móżno, wós ſaſpinacż. Cżeżko ſranjeneho wucżahnychu Schulareka ſpody woſa. Jeho towaŕſch ßo wotßali prajiwſchi „Wón je morwy, woſtajcże jeho leżo." Pſchipadnje dóńdźe na měſto njeſboża dr. med. Decker, kotryż ſranjenemu prěnju pomoz poskaſa, prjedy hacż ſanitetna kolonna ſ Lubija dojědźe. Też polizija, kotraż bě mjes tym dóſchła, trěbne ſwěſcżenja wukonjeſche. Ssylneje mhły dla, běſche měſto njeſboża ſa druhich pucżowazych khětro wohrożene. Woſoweho wjednika wina njepotrjechi.

S Lubija. (Nowi burja na ßwojej pódźi.) Rycżeŕkubło w Hornich Jěrkezach (Oberherwigsdorf), kotreż běſche ßo w 16. lětſtotku ſe ſebraczom burſkich kubłow wutworiło a ßo w běhu cżaßa ſ pſchikupjenjom pſchezo dale powjetſchiło, je ßo nětko do ſchtyrjoch ßydleŕſkich kubłow rosdźěliło. Schtyri burſke ßwójby, kotreż budźa nětko ſaßo na ßwojej pódźe ßydlicż, ßu hiżo do ßwojich ſtatokow ſacżahnyłe.

S Prawocżiz. Pſchi hońtwje wutoru, na kotrejż ßo 5 hajnikow wobdźěli, potſěla ßo 81 bażantow, 10 ſajazow, 5 karniklow, 2 kurwocże, jena ſchkrěkawa a jena truta.

S Rakez. Sańdźenu ßobotu ßo ſa krótki cżaß ſa ßobu na ſtatnej dróſy w Rakezach pſchi ſawinjenju do Dwórniſchcżoweje dróhi wobkhadnej njeſboźi ſtaſchtej. Motorſki koleßaŕ ſe Stycżiny chzyſche krótko po 1 hodźinje ßo na ſtatnu dróhu ſ dwórniſchcża pſchikhadźejo na ſtronu do Wojerez ſawinycż. Pſchi tym pak na to njekedźbujo, hacż je dróha prózdna. W tutym wokomiku pſchijědźe cżeżity auto ſ Wojerez. Wjednik tuteho woſa ſtorhny ßwój wós zyle na lěwo a móznje ſaſpina. Motorſki koleßaŕ njedźiwajo toho do autoweho prědnjeho błótoſchkitaka ſajědźe a padny. Pſchi tym ßo trochu ſrani. — Krótko do 4 hodźin ſta ßo na ßamßnym měſtnje dalſche njeſboże. Póſtſki wós ſ pſchiwěſchakom ſ Budyſchina pſchikhadźejo, chzyſche ßo do Dwórniſchcżoweje dróhi ßo ſawinycż. Po wuprajenju ßwědkow bě wjednik tuteho woſa hiżo dołho pſched kſchiżowaniſchcżom pokaſał, ſo ſtronu jěſdy pſcheměni. Runje hdyż chzyſche wós do Dwórniſchcżoweje dróhi ßo ſawinycż, pſchijědźe motorſki koleßaŕ ſ Budyſchina, ſo by póſtſki wós pſcheſcżěhnył. Wjednik tuteho na měſtnje ſaſpina, tak ſo je ßo wulkeho njeſboża ſminył. Motorſki koleßaŕ hakle něſchto metrow dale ßwoje koło doſaſpina. Żona, ko-

Tajki kał!

(Spěwa so po narodnym hłosu.)

Pětrko, Pětrko, wjezeš nam kał?
Powědaj, powědaj, h d ź e sy jón brał?
  Chceće-li wědźeći, hdźe sym jón brał:
  Sym jón brał, sym jón brał, hdźež je wón s t a ł.

Pětrko, rjany to hłowaty kał!
Powědaj, powědaj, h d y sy jón brał?
  Rjekł bych rad, hdy no bych č a s n i k ja znał:
  Sym jón brał, h d y ž j e n a j z č i š i n k o s p a ł.

Pětrko, k e l k o s y d a ł za tón kał?
Powědaj, powědaj, k e l k o sy dał?
  Ja bych s t o hriwnow rad za jón dał,
  N i c h t ó p a k n j e b ě t a m, z o b y j e b r a ł!

Pětrko, šibałko, njeby nam dał
Za s a m s n u p ł a ć i z n u cyły swój kał?
  Ja bych jón lubjerad d a r m o wam dał,
  A l e t o n i c h t ó z w a s n j e b y j ó n b r a ł!
(1. ludowa.) M. N.

Lětuši wulki serbski koncert
wuhotuja naše wjesne serbske spěwne towaŕstwa!

Hospodaŕski rozhlad

Wutoru, 5. novembra 1935.

Wčerawše kurzy w Barlinje

1 dollar	2,486	100 pólsk. złotych	46,81
1 jendźelski punt	12,23	100 čěskosł. krónow	10,265
100 šwajc. frankow	80,79	100 franc. frankow	16,37

Barlinſka burſa 4. novembra. Na ſpocżatku tydźenja pſchedleżachu ſe ſtrony bankowſkeje klientele mjeńſche wotpſchedacża, kotreż, dokelż njeběſche kupzow, k woßłabjenjam kurſow dowjedźechu. Ma ßo ſa to, ſo ßu ßo akzije do rentow pſcheměnili, kotreż ßo dale móznje wobkedźbowachu.

Barlinſke żitne wulkowiki. Wobkhod na Barlinſkich żitnych wulkowikach jenoż pomału w nowym tydźenju do běha pſchińdźe. Pſchiwós je dale ßłaby. S někotrych dźělow kraja je dźiwajo na wobſtarane pólne dźěła trochu wjazy poſkicżenjow. Małe młyny w provinzy ßo dale ſa pſcheńzu a rożku ſajimuja. Wulkomłyny pak poměrnje ßłabje jako kupzy wuſtupuja. Też ſa njekontingentowane twory njejßu ßo móżnoſcże ſwużitkowanja polěpſchiłe. Poſkicżene a żadane płacżiſny ßu jara rosdźělne. Wobkhod ſ pſcheńcżnej muku je ſpokojazy. Napſchecżo temu ſkorża Barlinſzy młynzy dale na hubjeny wobkhod ſ rżanej muku. Wowß a jecżmjeń ſa pizowańſke potrjeby ßo lědma poſkicżataj. Też ſa piwaŕnje a induſtriju ßo jecżmjeń w dożahazej měrje njepoſkicża.

Wcżera placżeſche w Barlinje zentnar
pſcheńzy W 8: 9,70 hr., W 9: 9,75 hr., — rożki R 8: 7,90 hr., R 11: 8,05 hr., — jecżmjenja G 7: 8,15 hr., G 9: 8,40 hr., — wowßa H 9: — hr., H 13: 8,00 hr.

Płaćizny na Barlinskich produktowych wikach.

Zito a wolijowe symjo po tuni abo 1000 kg, hewak 100 kg.
Płaćizny po złotej hriwnje.

	4. 11.	1. 11.		4. 11.	1. 11.
Pšeńca	204,0	204,0	buny	—	—
rožka	167,0	167,0	woka	13,2-13,7	13,2-13,7
ječmjeń now.	215-221	215-221	módre lupiny	8,50-9,00	8,50-9,00
ječmjeń, nal.	—	—	žołte lupiny	—	—
wows	—	—	zeradella	—	—
kukurica	—	—	raps. wosušk	—	—
pšeńč. muka	26,85	26,85	lany wosušk	8,65	8,65
ržana muka	22,25	22,25	such. truhanč.	—	—
pš. wotruby	11,73	11,73	běrnj. kruški	8,25	8,25-8,30
ržane "	11,50	11,50	syno, 50 kg		
raps 1000 kg	—	320,00	ržana słoma		
hroch, Viktor.	22,0-24,5	22,0-24,0	pšeńč. "		
lane symjo	—	—	wowsna "		
pjeluški	—	—	ječna "		

Płaćizna za pšeńcu za wupłodźerja 8: 194.0 9: 195.0
Płaćizna za rožku za wupłodźerja 8: 158.0 11: 161.0
Płaćizna za ječmjeń za wupłodźerja 7: 163.0 9: 168.0
Płaćizna za wows za wupłodźerja 9: — 13: 160.0

Płaćizny rězneho skotu na Drježdźanskich skótnych wikach.

4. novembra 1935 — Płaćizny po centnarju a hriwnach
Skótne družiny a woznamjenenja:

Wołv: 285	
Połnomjasne, wukormjene, najl. rězneje hódnosće młode	42
Starše	42
Hewak połnomjasne, młode	42
Starše	—
Mjasne	—
Byki 91	
Młódše mjasne, najwjetšeje rězneje hódnosće	42
Hewak połnomjasne abo wukormjene	42
Mjasne	42
Snadnje wuwite	40—42
Jałojcy a kruwy: 676	
Młódše połnomjasne kruwy najwjetšeje rězneje hódnosće	42
Hewak połnomjasne abo wukormjene kruwy	42
Mjasne kruwy	35—41
Snadnje wuwite kruwy	28—34
Połnomjasne wukormjene jałojcy, najwjetš. rězn. hódnosće	42
Hewak mjasne jałojcy	40—42
Wowcy: 1021	
Najlěpše kormjene jehnjata a młódše kormjene borany	57—60
Srěnje kormjene jehnjata, starše kormjene borany a derje wuwite wowcy	58—60
Mjasne wowcy	48—54
Snadnje wuwite wowcy a jehnjata	45—47
Celata: 938	
Najlěpše kormjene celata wot cyca	80—83
Srěnje kormjene čelata wot cyca	73—80
Snadnje wuwite	62—73
Najšpatniše	55—60
Swinje: 992	
Tučne swinje, přez 150 kg. ćežke	56
Połnomjasne swinje wot 120 hač 150 kg. ćežke	54
Połnomjasne swinje wot 100 hač 120 kg. ćežke	52
Połnomjasne swinje wot 80 hač 100 kg. ćežke	50
Mjasne swinje wot 60 hač 80 kg. ćežke	—
Rancy	—

Přilopk

Lětßa 15 krócż w Amerizy pobył.

Powětron „Hrabja Zeppelin" je ßo póndźelu popołdnju ſe ßwojeho 15. lětuſcheho lecżenja do Połodniſcheje Ameriki pod wjednicżwom kapitana Wittemanna do Friedrichshafena wrócżił. Wſchitke kabiny běchu połnje wobßadźene.

Hłowny redaktor Marko Smoleř. Zamołwity za politiku feuilleton a wobrazy A. Dučman, za lokalny dźěl a přilopk Marko Smoleř a za nawěstki dr. J. Cyž, wšitcy w Budyšinje.
Wudawa a ćišći dr. J. Cyž w Budyšinje.
D. A. X. 1935 2243. — W tu khwilu tarifna lisćina čo. 3 płaći.

traj na sozіużu ѣedźesche, drje ſ koła padny, tola ѕo dale njeſtrani.

S **Kulowa.** Pschipowědachoj ſtaj ѕo: elektro-installaterʼ Herman Schuſter a Marja Schömelez, wobaj ſ Kulowa.

S **Wojerez.** W nozy wot pjatka na ѕobotu běſche ѕo pola ſamkarja Fiſchera paduch ſadobył. Wokno do pinzy běſche wuſtěhnył. Schto je paduch wſchitko ѕobu kaſaſ, njehodźesche ѕo dotal ſwěſćicź. Też pola pschekupza Gutjahra běchu ѕo paduſchi ſadobyli.

S **Wojerez.** (Swinjaze witki.) Na ſwinjaze witi běchu 285 proſatow a dweju ѣěhakow pſchihnali. Wěhakaj ѕo po 58 hr. pſchedałchtaj. Ptaćišny ſa proſata ѕo mjes 10 a 17 hr. pohibowachu. Mołkhod bě ſtaby a wjele proſatow dyrbjeſche ѕo ſaſo ѕobu domoj wſacź.

S **Běłeſe Wody.** Smjertne njeſłoże ſta ѕo tu njedźelu popołdnju 3½letnu hólczeju tudyſcheho wohnjerja, kotremuž bě pschi hrajżanju wjertaka (Kreiſel) do wodoweho bowa, kotryž bě w ſahrodźe ſatwarjeny, padnyła, ſnaſ do bowa padźe, hdyž ſpyta, ѕebi wjertawu wuczahnyć. Jeho nan a dwaj lěkarjej ſu podarmo prózowachu, jemu źiwjenje wróćićź. Njeſłoże ѕo ſta, hdyž běſche macź do domu dóſchła, ѕo by ſa dźěćo něſchto k jědźi pſchiprawiła.

*

S **Klucźa** (Klotzſche). K połnozy wot Drježdźan je ѕo Klucź, hdźež je jedyn ſ najmoderniſchich a najrjeńſchich lětadkowych pſchiſtawow, w lěcze 1935 źiwojemu ſamérej pſchepodał. Nětko je ѕo do Klucźa do nowonatwarjenych kaſarnow lětadkowa wobſłužba połoźiła. Gmejna běſche ѕo pſchi tutej pſchiležnoſći ſwjatocźnu draſtu wobletka.

Se **Shorjelja.** Na dwórniſchcźu ѕo njedźelu wokoło 1/41 hodźin pſchipołdnju duchakhora ſona pſched cźah cźiſkny, kotryž runje do dwórniſchcźa jědźeſche. Sſotra, kotraž ſonu ſaſtarasche, ja njej ſtoczi, ſo by ju ſmjerćźi wutorhła. Wobě ſonje lokomotiva hrabny a cźełko ſranі. Lěkaŕ, kotryž w cźahu jědźeſche, pschinju pomoz poda. Sranjenej ѕo do khorownje pſchiwjeſeſchtej.

Wusudźenja

† 26. januara 1935 běſche ѕo kubło Blüthgenez herbow w Cźiſźowje wotpaliło. Dla jebanſtwa ѕo tutón pad hiſchcźe jónu pſched ſudom pſchećiwo Blüthgenej pſchedjedna. Hijo w lěcze 1929 běſche ѕo kubłowa bróźeń wotpaliła. Schłoda ѕo tehdy ſe ſawěſćenjom knjeſche. W lěcze 1934 ѕo pola ſuſodna Hänchena paleſche. Tehdy Blüthgen ſchłodu, kotraž běſche ſ kurom a ſ wodu naſtała, we wyſokoſći 1600 hriwnow pſchipowědźił a bě 888 hriwnow wot ſawěſćerńje wupłaćenych doſtał. 26. januara bě woheń pjeća ſ mlócźazej maſchinu naſtał. Woheń ſnicźi bróźeń a ſuſodne hródże. Na Blüthgena tukachu, ſo je woheń ſałożił. Po wohnju běſche ſawěſćerſſemu direktorej Fritſchi w Drježdźanach wudawał, ſo ѕu ѕo jeho zyłe ѣynowe a źitne źiwe, někotre woſy, maſchiny, graty atd. ſpaliłe. Tola jemu ѕo dopokaſa, ſo bě ſchkodu wědomnje pſchewyſoko ſapiſał. Lawniſki ſud we Kinsbórku ſaſudźi jeho tohodła k pjenježnemu khłoſtanju we wyſokoſći 100 hriwnow abo 20 dnjow ſaſtwa. Món a też ſtatny rěcźnik ſo pſchećiwo wuſudej powołaſchtaj. Tſećа ſtata wulka khłoſtańſka komora dóſudźe ſ hinaſchemu roſſudej. Saćišny Blüthgenowe powołanje, bźehny prjedawſchi wuſud a napołoži jemu 6 měſaznow ſaſtwa a daſchich 100 hriwnow pjenježneho khłoſtanja abo 10 dnjow ſaſtwa a na jene lěto jemu cźeſtne prawa wotrjekny. W roſſudźe ſo na to pokaſa, ſo njeklađe ſo tajka waźnoſć na dobnk, kotryž je ſ toho měł, ale na nahrabniſtwo, kotreż bě nſchi tym pokaſał. Blüthgen je najſkerje też woheń ſam ſałożił. Cźeſtne prawa ſo jemu wotrjekunchu, ſo by ſo jemu tak injemożniło, ſo by ѕo hdy ſ herbiſim burom ſtał. Wuſud naby hnydom prawnu móz.

Wěrowanje ſe ſadźěwkami.

W Gersdorfſe pola Bunzlawy cźyſche ѕo młody por wěrowacź dacź. Jako cźyſchu do Božeho domu ſaſtupicź, namałachu durje ſawrjene. Kwaſni hoſcźo dóńdźechu ſebi po klucź. Jako zyrkej wotewrichu, dyrbjachu najprjedy roſpróſchene kłoźy a ſłómu ſ pożłedneho djakneho źnjoweho źwjedźenja wotſtroniccź. Kwaſni hoſcźo běchu tak ſ njedźerjemi Božeho domu. Hdyž běchu ѕo hodźinſkim dźěłe hotowi a po kantora dóńdźechu, tutón doma njebě ale w bliſkim měſeje na źiwojim kwaſnym puczowanju pſchebywaſche. Fararjowy źyn dojdźe ſ jenym ſ kwaſnych autow po kantora a potom hakle mójeſche ѕo tuto wěrowanje wotměcź.

Hamtske woziewjenje z Kamjenca.

In dem Entſchuldungsverfahren des Bauers Hermann Alfred **Lau** in **Gersdorf Nr. 91** wird der von der Sächſiſchen Landwirtſchaftsbank Aktiengeſellſchaft in Dresden vorgelegte Zwangsvergleichsvorſchlag beſtätigt und das Entſchuldungsverfahren aufgehoben.

In dem Entſchuldungsverfahren des Bauers Georg **Räde in Räckelwitz** wird der von dem unterzeichneten Entſchuldungsamte aufgeſtellte Entſchuldungsplan beſtätigt und das Entſchuldungsverfahren aufgehoben.

In dem Entſchuldungsverfahren der Landwirtin **Maria Bobick** geb. Knopf in **Schweinerden Nr. 15** wird der von dem Landwirtſchaftlichen Kreditverein Sachſen in Dresden aufgeſtellte Entſchuldungsplan beſtätigt und das Entſchuldungsverfahren aufgehoben.

Kamenz Sa., den 31. Oktober 1935.

Das Entſchuldungsamt.

Towaſtwowski powěſtnik.

Bačon. Spěwne towaſtwo zeńdźe ſo ſrjedu wječor k porjadnemu zwnčowanjn.

Domowina. Našim spěwarjam! Stwórty zhromadny khór budźe: „Hdźež ſo módrja, zelenja naše hory, hajnišća“ (Moje wjoſela). Je to wjeſoły, lohki, razny ſpěw z narodnym hłoſom. Nawukńće ſej 1., 2., 4. a 5. hrónčko! Hektografowane exemplary póſćele wam ſekretariat Domowiny. M. N.

Plaketta k 3. němſkemu burſkemu ſjězdej.

Sſwjedźeńſka plaketta 3. němſkeho burſkeho ſjězda w Goslaru (wot 10. hacź do 17. novembra 1935) pokaſuje ſnamjeni němſkeho burſkeho ſława, mjecź a kłóſy, pod hokatym ſchižom ſjednoćeneho. Mjecź a kłóſy pokaſaja na njepowalnu wolu k źiwjenju w němſkim burſtwje, kiž je ѕo ſ nazionalſozialiſtiſkim pſched ſahubu ſakhowało. Plakettu je ſnaty Mnichowſki rumětaŕ Maks Bletſchacher ryźował. (Weltbild, M.)

Drježdźany. „Hromadnik“ znaje ſwoje **zelkaſ**-ſtwórtk 7. novembra wječor we 8 hodź. w **hoſćenc** „Johanneshof“ na Janskej dróży. Wo prawje, **k** haty wopyt prosy **předsyda** dr. Wjaczława.

Lipsk. „Serbske bliźo“ ſkhadźuje ſo w tutym **měſa**-ću zaſo prěnju a druhu wutoru (5. a 19.) we 8 hodź. wječor w hoſćencu „Elſterburg“ (rózk Frankfur-ter- a Elſterſtraße). Knjeża ſtudentojo tu zaſo **ſ**-dźa. Witajmy jich a zeńdźmy ſo w ſylnej ličbje! Wšitcy njech ſmy za „błdaom“! Starki.

Maćišća Serbſka. Měſaczna bjeſada ſeńdźe ѕo 6. no-vembra w Serbſkej koſejowni wječor we 8 hodź. Hoſćo ѕu ſu ljubje witani.

Čitajće serbske knihi!

Płaćizny wo 25 procentow znižene!

Z čitanjom nabudźeće zdźěławoſće a rozhlada; dobra kniha je najlěpši přećel w ćežkich khwilach.

W zběrce „Dom a ſwět“, kotraž hromadźi najlěpše dźěła ſerbſkeho pismowſtwa, namakaće za ſebje a za ſwojich lubych jako dar přecy něšto přihódneho.

1. Alois Jirásek: **Filosofska historiſa.** Powědańčko 0.80 hr.
2. Józef Nowak: **Swobody niewiesta.** Swjedź. hra —.40 hr.
3. J. Lorenc-Zaleški: **Serbscy riekowje.** Powědańčko 0.80 hr.
4. Adolf Černý: **Serbske wobrazki.** 0.80 hr.
5. Mato Kósyk: **Pśerada Margrofy Gera.** Dolnoſerbſka epiſka pěſeń —.40 hr.
6. Marja Kubašec: **Wusadny.** Powědańčko. —.40 hr.
7. Mina Witkojc: **Dolnoſerbske pśśe. II.** wudaće —.40 hr.
8. M. Kubašec: **Khodojta.** Hra w tśoch jednaniach —.40 hr.
9. J. Bart-Ćišinski: **Nawoženka.** Narodna-epiſka baseń 0.50 hr.
10. **Ruske byliny** z drjeworězami Měrćina Nowaka. 1.60 hr.
11. J. Lainert: **Wyskow sapy, svlzow kapy.** Basnje —.40 hr.
12. T. Nováková: **Na farje. — Hatžki.** Powědańčky 0.80 hr.
13. Pawoł Krječmaŕ: **Raj myslow, sonow z łužiskich honow.** Basnje —.40 hr.
14. Mato Kósyk: **Pěśńe.** I. źel. 0.80 hr.
15. Mato Kósyk: **Pěśńe.** II. źel. 0.80 hr.
16. Božena Němcová: **Baruška.** Powědańčko. —.40 hr.
17. Adolf Černý: **Serbske hobrazki.** —.40 hr.
18. B. Němcová: **Ziwa Bara. Ze žyweńa nastyrśk.-žowća** —.40 hr.
19. Romuald Domaška: **Pokładow pytaŕ. Le chevalier de saxe.** Stawiz. powědańčcy 0.80 hr.
20. J. Lorenc-Zaleški: **Kupa zabytych.** Roman **serbskeje pytaceje duše** 0.80 hr.
21. Jakub Bart-Ćišinski: **Basńje z młodych lět.** 0.80 hr.
22. B. Němcowá: **W groźe a pód grodom.** Powěd. —.40 hr.

Wjazane zwjazki su 40 pj. drožše.

Nakładuje Koło serbskich spisowaćelow

Wše knihi předawa:

Serbska knihaŕnja w Budyšinje

Cźeſke powodźenje w Sſmolinach.

W krajinje ſ połnozy Sſmolinow (Harz) ſu ſpěſchne tacźe źneńa a ſylne deſchcźe wulke powodźenje nacźinkle, kiž je njeſměrnu ſchkodu naczińiło. Tak je woda, kaž nam wobraz pokaſuje, pola Börſſuma żeleſniſki nahyp zyłe pode mlěka. (Scherl Bilderdienſt, M.)

Flawš za serbske zymske jaſki, na 140 cm šěr.

Ćople podšiča za jaki, na 70 cm šěroke we wuik. wubjerku

Schaaf

Wotmjane a cwjernowe

šórcuchi

dobre mustry 1,50 1,30 1,–

Andr. Kasper

na Jerjowej hasy 3 (Heringstraße)

Waše nowe koło

a też

elektr. wobswětlenje

namakaće we wulkim wubjerku wot najtuńšeho hač k luksusowemu wuwjedźenju pola

Rudolf Lebelt

w Budyšinje na Zwonkownej Lawskej kasy 30

Carbidowe lampy, mantle, šijace mašiny najtuńšo.

Za našich wědomnostnych dźišłaćerjow a lubowarjow serbskeje rěče je wujšła nowa kniha

Delnoserbske praeposicyje

kotrež je z ludowych wuprajenjow wobdźěłał a zestajał faraf G. Šwjela z Dešna. — Płaći 1,25 hriwnow.

Wuhlowe kašće, wuhlowe bowy we wšěch wulkosćach

zacynkowanę kupańske a płokańske wanje,
zacynkowane bowy, parjaki za skótnu picu,
juchowe čerpaki
mlokowe a měrjeńske kany a dejeńki
we wutkim wubjerku pola firmy

Richard Sommer prjedy W. Hoppe w Budyšinje na Kamient. hasy 20

Kedźbu! To najnowiše

„Adler“ jězdne koła z trojnym běhom w tepłanskim podkła-
Ludowa šijaca mašina, zapušćiwa, 130,— hač 135,— hriwn.
Wjezba žimacych mašinow „Miele“ ze zubikatym čěrjo-
Elektr. lampy z amatursk. rjadwakom. • Expreß-motorske k-
z wupad. kónčn-

Kolesowy dom Fuhrmann w Budyšinje na Hr-
čerſkej h. 10. Tel. 3

Předźenak na lěto 1936

je wujšoł. Płaći 50 pjenježkow w Serbskej knihaŕni w Budyšinje — też pola roznošowarjow

Přiłoha k čisłu 258

SERBSKE NOWINY

Wutoru 5. novembra 1935

Zapřah a kwakla

Naši słowjanscy prjedownicy hižo w prastarej dobje wužiwachu při rólniskim dźěle ćehniwy skót. Jenož tam, hdźež skotu njeměјachu, ludźo sami płuh abo radło ćahachu, kaž nam to tež wobswědča staroserbska ludowa pěsnička wo kraju, hdźež „l u d ź i p ř a h a j u“. Dźensa hišće w někotrych horach khudźi ludźo sami radło ćahaju. Hewak pak woraše so jenož z pomocu skotu a to bykow, wołow, kruwow abo konjow. Wěmy ze starych khronikow, zo radło ćahachu pak dwaj wołaj, pak jedyn kóń, płuh pak štyri woły abo dwaj konjej. Słowjenjo potajkim hižo w starych časach sej ćehniwy skót plahowachu.

Typiski ćahak běše we słowjanskich krajach wół. Wosebje do płuha abo radła so dźensa hišće wšudźe pola Słowjanow najradšo woły přahaju.

Woły so pohonjachu nic z křudom, ale z někajkej [illegible] nčojtej žerdźu, kiž so mjenowaše „w ó s t“ abo „w ó s ć e ń“ (osten, ostaj, oscien). Tajka žerdź, z kotrejž so skót štapa abo kała, trjeba so dźensa hišće pola južnych Słowjanow město křuda. Tež w Polěsach we narańšej Pólskej dołho hišće trjebachu wósćeń k pohonjowanju ćehniweho skotu.

Z městnami tutu kónčojtu žerdź tež zastupowaše „w ó t k a“, kotraž so hewak hłownje trjeba k wučisćenju radlicy. Tajku wótku hižo stari Słowjenjo trjebachu.

Typiska připrawa k přahanju skotu běše pola Słowjanow k w a k l a. My łužiscy Serbja smy bohužel wotteznali starosłowjanske a wšosłowjanske słowo za tutu wěc, mjenujcy „j a r m o“ abo hišće starše „j h o“ (jiho).

Kwakla so dźensa hišće wšudźe pola Słowjanow nałožuje k přahanju howjazeho skotu. Kwaklu twori překuš z mjehkeho drjewa, zwjetša lipoweho abo wjeŕboweho, kiž je trochu zekřiwjeny, skwačeny, na čož tež pokazuje serbske mjeno za tutu wěc. Tutón překuš k[illegible] so na khribjet wobeju skoćatow. Srjedźa je dźěra z koleskom, do kotrehož so zapowěsnje wojo abo radłowy kředźel. Skoćata ćahaju jenož z pomocu tuteje kwakle bjez někajkichžkuli postronkow abo slow. Zo njeby kwakła so zesuwała z łopatkow skoćatow, je k překušej přičinjeny p o d š i j k.

T[illegible] kwakle běchu rozšěrjene nic jenož pola starych Słowjanow, ale tež hewak wšudźe w južnej Europje a tež pola Germanow a Keltow. Wěsty rozdźěl je tu jenož w nałožowanju kwaklow.

Germanojo mjenujcy přiwjazachu kwaklu k rohomaj skoćeća, tak zo wotpočuje na čole. Tajke přirožne kwakle nadeńdźemy dźensa hišće w Němskej, Rakuskej, Francowskej, haj tež w Španiskej a Italskej, dale tež w Finskej a Estonskej. Ze słowjanskich ludow jenož Słowincy wužiwaju tute přirožne kwakle, kiž su cyle wěsće přewzali wot Němcow.

We słowjanskich krajach kładu kwaklu skoćatam na łopatki. Wone potajkim maju hłowu swobodnu a ćahaju z pažemi, nic z čołom. Su to tak mjenowane našijne kwakle. Wone so namakaju pola wšitkich słowjanskich a druhich ludow narańšeje Europy, tohorunja tež hišće w cyłej Asiskej.

Nimo jeneje kwakle za dwójku skoćatow trjeba so pola Słowjanow tež kwakła za kóžde skoćo wosebje. Pola nas Serbow na př. su staru prěnjotnu kwaklu za dwójku skoćatow hižo woteznali, tu nałožuja jenož hišće jenotliwu kwaklu. Je to poprawom jenož srjedźa rozdźělena starša kwakla. Tajka družina kwaklow namaka so tež w Pólskej, w Čechach a tež tu a tam w južnej Europje a Asiskej, wosebje w Khinje. Druhdźe pola tajkeje kwakle samo pobrachuje podšijk.

Kwakla so hodźeše jenož za howjazy skót. Kóń kwaklu derje njeznjese, hačrunjež druhdźe tež konja kwakluja. Zwjetša wšak konja přahachu z pomocu slow abo khomota. K h o m o t znaja wšě słowjanske ludy a su jón znało a nałožowało hižo w starych časach. Je zajimawe, zo su Němcy wot Słowjanow přewzali mjeno khomot (Kummet). Hewak so khomot dźensa tež namaka w njesłowjanskich krajach Europy a tež w Asiskej.

W Ruskej a narańšej Pólskej přahaju konja do widlicow z pomocu khomota a tak mjenowaneje duhi. D u h a je drjewjany wobłuk, kiž wyše khomota wjedźe wot jeneje widlicy k druhej. Wona je hakle nowišeho pokhada. Stari Słowjenjo ju njeznajachu.

Přahanje konjow na s l ě njeje słowjanskeho pokhada. Słowjenjo su tuto wašnje přewzali wot Němcow, na čož hižo němske słowo „slě“ (Sielen) pokazuje. Pola nas w Serbach hłownje přahaju z pomocu khomota.

Słowo „přahać“ same je jara staro a namaka so pola wšitkich słowjanskich ludow. Słowjenjo potajkim hižo wot wšeho spočatka skót přahachu. ***

Přiłopk

Sajaty mordaŕ.

Mordarja ſkótneho agenta Rößlera we Winje ſajeli.

Pſchikładne ſhromadne ſkutkowanje mordaŕſtwoweje kommißije ſ mjeſynarodnymi polizajſkimi wyſchnoſczemi je k wuſpěchej dowjedło.

Rubježne mordaŕſtwo na ſkótnym agenczje Rößleru, kotrež bě mjes wobydleŕſtwom wulke roshorjenje a ſnjeměrnjenje ſbudźiło, je ßo nětko po dokładnych ßlědźenjach Drježdźanſkeho polizajſkeho ßamta wujaßniło. Wo mordarjowej wosobje najprjedy niczo njewědźachu. Wſchě ßlědźenja ſa někak podhladnymi wosobami běchu podarmo. Sslědźenja ßo tehodla na zyły ſtat a tež na ßußodne kraje rospſchestrěchu. Na to ßo w nozy k njedźeli ſ kriminalneje polizije w Mnichowje mordaŕſtwowej kommißiji telegrafiſzy ſdźěli, ſo je ßo Rößlerej pokradnjeny czaßnik ſkótnikej w Mnichowje pſchedał. Pſchedawaŕ bě ßo pſchi tym ſ wobydleŕſkim wopißmom ſ Drježdźan, na mjeno Groß wuſtajenym, wupokaſał. Wokomiknite ßlědźenja dowjedźechu k temu, ſo je wobydleŕſke wopißmo pſched někotrym czaßom 40lětny we Gröditzy pola Rieſy narodźeny Artur Riedel kradnył. Hnydom ßo wſchě ßo naſtupaze polizajſke ßamty w tukraju a wukraju, wosebje awſtriſke, wo tym dorosumichu. Bórſy na to ſdźěli polizajſki ßamt ſwjaſkoweje direkzije, ſo ßu Riedela ſajeli. Pola njeho namakachu hiſchcze 2400 hriwnow pjenjes. Riedel je hižo dla wſchelakich njeſkutkow jara huſto ſ jaſtwom a khłoſtanju pokhłoſtany a tež jeho dla jebańſkeho mandźelſtwa kriminalny ßamt w Drježdźanach pyta. Hacž je mordaŕſtwo na Rößleru ßam ſkucził, abo pomoznikow měł, ma ßo hiſchcze ſwěſczicz.

Petrolejowe dymy dychajo 16 dźěłaczeŕkow ſkhoriło.

Drježdźanſka wohnjowa wobora ſ powołanja ßo póndźelu do fabriki czrijowych ſapołoźkow do Starych Nowoßliz ſawoła. Tam běchu pſchi rjedźenju maſchinow ſ petrolejom dymy naſtałe, ſ kotrymiž bě 16 tam ſaměſtnjenych dźěłaczeŕkow ſkhoriło a ßo pohłuſchiło. Woborine ſanitetne wotdźělenje czinjeſche hnydom poſpyty na ſaßowožiwjenje ſ kißlikowymi aparatami. 11 dźěłaczeŕkow dyrbjachu do khorownje dowjeſcz, mjes tym ſo móžachu 5 domoj puſchczicz. Po dotalnych ſwěſczenjach njeje žana ſ nich w ßmjertnym ſtraſche.

Czežity autowy czah ſajědźe na khódnik — dwaj morwaj.

Pjatk wjeczor ſajědźe w Halli ſe žitom nakładźeny czežity autowy czah Halleſkeje firmy na Hallorſkim naměſcze pſchi ſawinjenju do pódlanſkeje dróhi na khódnik, dokelž wodźidło ſapraji. Pſchi tym potorhny žonu ſ jeje 7lětnym ßynom. Žona bě na měſcze morwa a jeje ßyn krótko po dodaczu do khorownje wumrě.

Želeſniczny moſt ßo ſłamał.

Póndźelu rano po ½9 hodź. ßo želesniczny móſt želeſniczneje czary mjes Freitalom a Poczaplom, kotraž mjes Wurgwizami a Keſſelsdorfom nad ſtatnej dróhu wjedźe, pſchi pſchejědźenju tworoweho czaha ſłama. Tworowy czah jědźeſche ſ dwěmaj lokomotivomaj. Wobě lokomotiwje wißaſchtej po ßypnjenju moſta mjes železnymi róſchtami. Na dobre ſbože njejßu ludźo

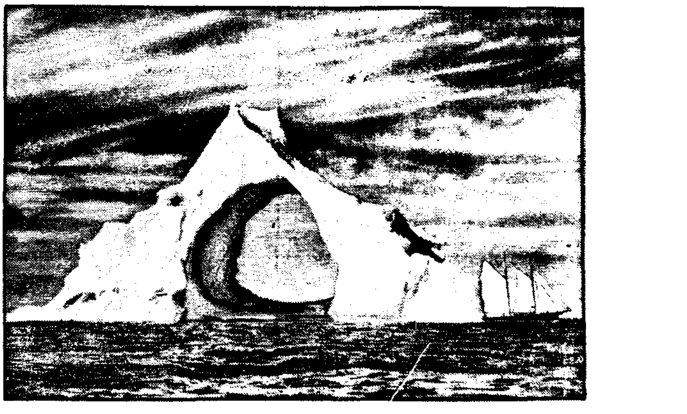

Wrota ſ lodu.

Na wobraſu widźimy hobrſku lodowu horu, kotraž je ßo bliſko Selenſkeje (Grönland) fotografowała. Kak wulka tuta hora je, móžemy ſ teho ſpóſnacz, hdyž na prawo ſtejazu kódź ſ horn pſchirunamy. (Newyork Times, M.)

Pětr Kowaŕ-Drježdźanſki:

Před 50 lětami w Serbach

(Pokraczowanje.)

Na Bukeczanſkim nowym pohrjebniſchczu pſchi pokłóznej muri ſteji pomnik podobny hlebiji ulanow. Tam ſpi ſtary wojowaŕ ſ wójny 1813. My hólzy ßo wosebje ſajimowachmy ſa tutoho wojaka, kiž bě 1812 ßobu we Ruſkej pobył, potajkim „ſ Napoleonom wojował“, kaž prajachmy. So naß ſtare wójnſke dopomnjeńki wulzy jara ſajimowachu, ßo roſumi: W zyrkwi kanonowe kule, něhduiſchi ſtary czaßnik, kiž na kubi ležeſche a kiž je nětko w małym zyrkwinſkim muſeju. Hdyž wěžinu tſěchu porjedźachu a kryjeŕ na dołhim powjaſu horjeka wißajo dźěłaſche, to bě mi tak imponowaze, ſo ßym doma powjas hrabnył a to ßamßne wupruhował na wiſchnjowym ſchtomje, dźěſche to ſpěſchnje! Schto ßmy tola na ſchtomach wokoło kaſyli. Tajke něſchto měſchczanſke dźěczi ßyła njeſnaja. A kak kraßnje tola wiſchnje a ßłowki ßłodźa, hdyž móžeſch je hnydom do huby ſchczipacz!

Se ſkotom ßym ßo czaß žiwjenja ßmjercz rady ſaběra, a na polo jějdźił ſ naſchimi kruwami. Bohu dźak, tehdy žadyn auto na dróſy njeicherjeſche. Moja „hwěžka“ ßo mi tak lohko ſpłóſchi, hdyž někajki wrjeſkotaty wós ſa nami pſchijědźe. Schto měјach potom wutracz ſ mojimi ßłabymi mozami. Ale měјach doma nana ſaſtupowacz a ßym to po móžnoſczi tež dokonjał. W Drježdźanach je nětko moje ryczeŕkubło zoologiſka ſahroda a móžu tam ſwěrinu wobdźiwacz a ſtudowacz. Je tola ßobu to najrjeńſche na ßwěcze: luboſcz k ſwěrjatam. Ssym ßo jako mały hólz hižo žałoſtnje roshorił, hdyž widźach, ſo tu abo tam ludźo ſkót czwilowachu, bijachu abo ſtorkachu a pſchi tym bě rejenje, hórſche hacž na kaſarnowym dworje. Wbohi ſkót je czi tak ßwěrny a dźakowny, jelt ſo derje ſ nim měniſch. Konje ßo ſwjetſcha ſkaža pſchi ßurowym wobkhadźe ſ nimi. Ssym tu w zyrkußu dołho ſkładnoſcz měł ſtudowacz, kak tam ſ konjemi wobkhadźeja. Běda tomu dohladowarjej, kiž by tam ßuroweho ßłowczka na nje ſawołał. By było hnydom po ßłužbje!

Jara wjele hołbi mamy tu w Drježdźanach, maſch-li ſornjatko majßa abo hrocha, dha czi na ruku pſchińdu. Runje tak ßo czi we wulkej ſahrodźe ßykorki na ruku ßydnu, hdyž je ſ worjechowymi drjebjeńkami pizujeſch. Tež wjewjerczki pſchińdu; pěknje wědźa, ſo jim ludźo niczo njeczinja.

W ſaſchłych czaßach bě trjeba, ſo w zoologiſkej ſahrodźe napominaze napißma wißachu: Das Necken der Tiere mit Schirmen und Stöcken iſt ſtreng verboten! A ſchtož tam w tutym dypku nawědźich, pſcheſtupuje wſchě mjeſy. Ludźo maju ſpodźiwne nahlady wo dźiwim ſwěrjeczu. Měnja, ſo móža, dokelž je tam law abo tiger ſa lěßyzu, ßwoju njemdroſcž nad wbohim ſkoczeczom wutſchaſcz. Kajki njeroſum a hrěch! Szyła nahlady wo ſwěrjatach ßu druhdy ßměſchne. Tak jena žona praji: „Tajke hroſne ſwěrjo!“ Sso njemóžach wobknježicz a wotmołwich: „Hroſni ßu jenož ludźo, kóždе ſwěrjo je na ßwoje waſchnje rjane!“ Wona ßo ſtróži a měјeſche ßo ſ procha. Haj, kak wjele njeroſuma tola hiſchcze namakaſch. W zoologiſkej ſahrodźe ßym ras něſchto jara ſajimawe widźał: pizowanje wulkich hadow. Had jenož žiwe ſwěrjo bjerje. Tuž jemu pſchihódne ßwinko do klětki tyknychu. Wón jo ßebi ſ dobrej khwilu wobhlada, to trajeſche na poł hodźiny. Tehdy pak běſchtaj dwaj hadaj w jenej klětzy a kóždy dyrbjeſche něſchto doſtacz. Tuž bě prěnje khětro wulke ßwinjo (czorne „Warzenſchwein“) ſa wulkeho hada (Netzſchlange) pſchiprawjene. Tón ßłabſchi (Tigerſchlange) měјeſche poſdźiſcho ßwoje mjeńſche proßo doſtacz. S wulkimi hadami je to prawa nuſa, hdyž ßo pizy njepſchimaju. Tajke ſkoczo je jara drohe a placzi tyßazy hriwnow. Tuž ma wothladowaŕ wſchu prózu nakožowacz, ſo by žrało; hewak ſahinje. Wothladowaŕ bě ßwinjo, kotrež wſchak njewě, ſchto dyrbi, pſchezo ſaßo pohonjał, ſo by ßo hibało a wokoło běhało. Sdobom kaž błyſk wulki had ßwinjo ſa hłowu hrabny a ßo we wokomiku jemu wokoło czěła ſwi a jo tak ſa krótki czaß ſadußy. Tón tamny ſměrom zyłej tragediji pſchihladowaſche. Jeho to njeſtaraſche, wſchak bě wón ßłabſchi. Tež tu płaczeſche: prawo ßylniſchemu. Nětko wulki ßwój wopor puſchczi a ſ hłowu ſapoczejo pomału zyłe ßwinjo ſpóžera. Bě 60 puntow czežke! Nětko poprawom dyrbjeſche tón tamny ßwoje mjeńſche proßo doſtacz, něhdźe 18 puntow czežke, haj, prjedy hacž pak tón ßo do prědka ſwěri, ßo jeho wulki towaŕſch tež do njeho da a tež tute druhe ſpóžera. Nó, nětko drje budźe ßyty. Ně, ßamo jene tſecze 12-puntowſke do ßo tykny a tón tamny měјeſche ßmorže. Se ßwojimi 90 puntami pizy potom had wutraje na 3 hacž 4 měßazy. Tuž, hdyž ras do zoologiſkeje ſahrody pſchińdźecze, wobhladajcže ßebi tež aquarium.

(Pokraczowanje.)

pschi tym do schkody pschischli. Někotre dny dołho njebudźa po tutej cźarje cźahi móz jěsdźicź. Woßobowy wobkhad mjes Kesselsdorfom a Poczaplom autobußy wobstaruja. Tworowy wobkhad ßo wokoło powjedźe. Pschiczina mostoweho ßypnjenja ßo dotal njeje swěscźiła.

Kónz piwneho puczowanja.

Cźeźke wobkhadne njesbożo je ßo w nozy k schtwórtkej na drósy mjes Ehrenfriedersdorfom a Annabergom pola Schönfelda stało. Tsjo Zschopawszy wobydlerjo, kotsiź běchu hujcźischo do korczmow sawadźili, jědźechu s motorskim kołom a pschibocznikom domoj. W sawinjenju pola Schönfelda sajědźe koło do schtoma. Kołowy wjednik a jeho na soziußu ßedźazy pschecźel běschtaj hnydom morwaj. Towarsch, kiź w pschiboczniku ßedźesche, ßo cźeźko srani a dyrbjesche ßo do khorownje dowjescź.

Fabrikska dźěłarnja ßo saßypła.

We Weidenawje pola Siegena we Westfalskej je ßo ßobotu pschipołdnju w tamnischej Breitenbachez worzło-a żelesolijeŕni dźěłarnja, kotruż běchu w lěcźe 1921 se żelesoweho betona natwarili, saßypła. 70 muźi ßylne dźěłaczerstwo běsche ßo schtwórcź hodźiny prjedy k ßwaczinje do jědźeŕnje podało. Se schtyrjoch dźěłaczerjow, kiź běchu hischcźe w dźěłaŕni wostali, ßo 39lětny formaŕ s padazymi kruchami żelesoweho betona sarasy. Tsjo druzy dźěłaczerjo ßo sranichu. Saßypnjeny dźěl dźěłaŕnje běsche 30 metrow dołhi a 22 metrow schěroki. Pschiczina saßypnjenja hischcźe njeje snata.

Wohnjowy ßmjertny wopor.

W lekowniscźi hotela „Dobre źórło" w Schönheidehammerje ßo póndźelu rano ½6 hodźin se źnjemi napjelnjena brózeń, każ też kólnja s khłódźeŕnju hoscźenzarja a skótneho wikowarja Eduarda Friesa wotpalischtej. Pschi tym 35lětny adjudant fabrikskeje wobory schcźětkoweje a barbiczoweje fabriki Flemmiga a Co. w Oberschönheide, wożenjeny pschekupski pschistajeńz Waltaŕ Bretschneider, pschi hascheŕskich dźěłach żiwjejne pschißadźi, a to pschi rosbuchnjenju wuhlicznateje kißaliny. Też hotel, w kotrymż běsche też rěsnistwo samějcźene, ßo s wohnjom jara wobschkodźi. S kólnje móżachu ßo jenoż rataŕske maschiny wukhowacź.

Pschipad posdaczneje ßmjercźe?

„Völkischer Beobachter" wosjewja s Mensgutha se Rańscheje Pruskeje: Bur s Lejnawy, kotryż běsche we wójnje ßylne płunowe sajědojcźenje pocźeŕpił, běsche hiżo sańdźenu symu na łożo sputany. W nozy k ßrjedźe bur wumrě a cźěło wumychu a ßmjertnu drastu woblecźechu. Nasajtra wotewrichu ßo njenadźizy durje komorki, s kotrejeż semrěty wustupi. Spodźiwne je, so bě bur pschod ßwojej posdacznej ßmjercźu jara ßłaby a so móżesche lědma rěczecź, so pak jemu někto wjazy rěczenje cźeźko njepadny.

Katolski vikar saßudźeny.

Pschod Stuttgartskim woßebitym ßudom měješche ßo katolski vikar samołwicź. Jemu běchu [illegible], kotrej pjecźa HJ spěwa a kotrej móhle nabożne sacżucźa sranicź, do rukow pschischle. Njewjedźo, so to njejßu woprawdźite spěwy Hitlerskeje młodźiny, bě ßo na nje se wótrymi ßłowami hórschił. Ssud saßudźi jeho k schtyri měßazam jastwa, kotrej ßu se pschepytowańskej jastbu wotpokucźene.

Żałostne njeskutki duchatkhoreho sapalerja.

Duchatkhory sapaleŕ, kotryż běsche w poßlednich měßazach w Newyorkskim pschedměscźe Harlemje na 20 wohnjow sałożił a sa kotrymż Newyorkska polizija wo dnjo a w nozy ßlědźi, w nozy k póndźeli stare pjecź jsthodow wyßoke twarjenje sapali, w kotrymż ßami khudźi ludźo bydlachu. Woheń wobydleri w sparju pschekhwapi. Pschi tym ßo żałostne wustupy wotměchu. Wohnjowi wobornizy, kotsiź żiwjenje na hraczki stajejo, spytachu wobydleri s palazeho twarjenja snoßycź, macź a jejne pjecź dźěcźi w starobje wóßom hacź schtyrnacźe lět we bydlenjowej kuchini spalenych namakachu. Nan tuteje ßwójby, kotremuż bě ßo poradźiło s wokna wuskocźiwschi ßebi żiwjenje wukhowacź, chzysche, hdyż wo ßmjercźi ßwojeje ßwójby shoni, ßo snowa do płomjenjow cźißnycź, cźemuż pak polizija sadźěwa. W ßamßnej nozy sapaleŕ hischcźe druhi woheń sałoźi, kotryż pak móżesche wohnjowa wobora hnydom shaschecź. Sapaleŕ swjetscha sapaleŕski material do stareho dźěcźazeho wosa skhowa. Tutón spody drjewjany skhód staji a na to woheń sałoźi.

Marksistojo ßobustawy flamskeho nazionalneho swjaska nadpadnyli.

Flamski nazionalny swjask sarjadowa njedźelu nowu wulku manifestaziju pschecźiwo wójnje w Antwerpenje jako wotmołwu na mylenu shromadźisnu, kotruż běchu pschod něschto njedźelemi marksistojo snjemóżnili. Mjes tym, so tón ras shromadźisna bjes wscheho kaźenja měra ßo wotmě, dóńdźe posdźischo na drósy k cźeźkim srażenjam. Kommunistojo a sozialdemokratojo ßobustawy flamskeho nazionalneho swjaska po puczu do shromadźisnineje sale nadpadnychu. Pschi młóczeńzy ßo pjecź woßobow cźeźko srani. Sawołana polizija s Antwerpena dyrbjesche ßo sa wobnowjenje měra postaracź.

Cźeźke wichory na Cźornym morju.
Dwaj ßowjetskaj parnikaj w nusy.

Po powěsczach s Odessy a s Batuma je wichor, kotryż w poßlednich dnjach na Cźornym morju sakhadźesche, wulke sapuscźenja a cźeźke łódźne njesboża sawinował. W pschistawje a měscźe Batumje je ßo nimo měry wulka schkoda naczinila. Zyły łódźny wobkhad dyrbjesche ßo sastajicź. Telefonowe a telegrafowe powody ßu ßo snicźiłe. S Odessy ßo pißa, so je ßowjetskoruski parnik na brjosy Krimskeje połkupy ßo s mozu wichora na kraj cźißnył. Wo łódźiny woßud maja najwjetsche staroscźe. Druhi parnik, kiź bě po puczu do Odessy a kotremuż bě wuhlo wuschło, je zyle hram żołmow pschewostajeny. Woła wo pomoz, kotraż je hiżo sa njeho na puczu. Wjele łódźi je dyrbjało pschod wichorami w pschistawach wuczek pytacź.

Żiwjenje se ßonom ßo wumożiło.

Bur Catti w italskej wjesźy Intra móże ßo ßonej ßwojeje dźowki dźakowacź, so je hischcźe pschi żiwjenju. Catti bě ßo wjazy krócź wob tydźeń do horow podał, so by drjewo sběrał. Na hładkim puczu ßo wobßuny a po nahlej nakłoninje dele padny, kiź ßo we hłubinje skónczi. Na sbożo bě pschi padnjenju wo schtomik wißajo wostał a wißasche někto s ranu na cźele mjes njebjom a semju, nastojnje ßmjercź pschod wocźomaj widźo. Nadźa na pomoz bě w małoj woprtanej krajinje khětro ßłaba. Mjes tym so Catti pschezo słabscho a słabscho wo pomoz wołasche, měješche jeho dźowka doma żałoßny ßón. Widźesche ßwojeho nana krwawneho nad bjesdnom wißajo, dwělujo sa njej ruzy wupschestrějo. W tutym rosborjenju wotuczi. Bě wo woprawdźitoscźi ßwojeho ßona pschoßwědczena. Ji ßo poradźi, bratrow namołwjecź, so byschu nana pytacź schli. Nimale s wěstoscźu bě po ßonje nimo noscź wopißała, hdźeż móża nana namakacź. Każ Romske nowiny pißaja, ßo jim to też poradźi a nadeńdźechu ßwojeho nana zyle bjes mozy w jeho straschnym położenju.

Bólkopanje mjes měśtomaj Mnichowom a Oslowom.
Na puczowanju pschez Němsku shubi Oslowske bólkopańske mużstwo w Mnichowje pschecźiwo tamnischemu měschcźanskemu mużstwu 3 : 1. Na wobrasu widźimy Mnichowske lěwe kśchidło Siemetzreitera s Oslowskim wrótkarjom Gundersenom we wojowanju wo ból. Gundersen móżesche ból wotpjascźowacź a tak strach wotwobrocźicź. (Pressebildzentrale, M.)

Pschibrjóżna murja w Drježdźanach ßo ßypła.
W Drježdźanskim nowym měscźe ßo pschinabrjóżna murja w dołhoscźi 120 metrow do wody ßypny, kotraż běsche ßo pschi poßlednjej wulkej wodźe podmlěła. Pschi ßypnjenju ßo jene sběhadło do wody swjese, s kotrehoż je jenoż dźěl wjednikoweje khěźki widźecź. (Weltbild, M.)

Radio

Ssrjedu, 6. novembra ßłyschi ßo:

Königswusterhausen: Nimo snateho wschědneho programma: 6,30 wjeßeły rańschi konzert. 11,30 sa hospoßy. 11,40 sa burow. 12 pschipołdnischi konzert. 15,1. schpaniska ludowa hudźba. 16 popołdnischi konzert. 19 a někto je ßwjatok. 20,45 wojeŕski konzert.

Lipsk: Nimo snateho wschědneho programma: 6,30 rańschi konzert. 9 sa żony. 11,45 sa burow. 12 pschipołdnischa hudźba. 20,45 wulki walczikowy potpouri.

Hischcźe ważne s dnjoweho programma: Barlin: 20,45 sabawny konzert. Hamburg: 20,45 opera „Cavalleria rusticana". Wrótßław: 21,05 awstriska hudźba. Köln: 20,45 hodźina wojakow.

Budyske stawniske powěsće

4. novembra 1935.

Narodźiłej stej ßo: 1. 11. Robertej Pawołkej Mannej, twaŕskemu dźěłaczerjej, dźowka. — 2. 11. Pawołej Rehdźe, pschekupskemu wobkhodnemu wjednikej, dźowka.

Wumrěła: 3. 11. Hana Martha Herrmannowa rodź. Reißigez, mandźelska skałarja se Ssmilnejeje, 57 lět stara.

Hamtske woziewjenje z Budyšina.

In das Handelsregister ist heute auf Blatt ... die Firma **Paul Kristeller in Bautzen** betr., eingetragen worden: Die Firma lautet künftig: **Otto Wegener.** Der Kaufmann Alfred Kristeller ist ausgeschieden. Der Kaufmann Otto Wegener in Bautzen ist Inhaber, jedoch gehen die im Geschäft begründeten Forderungen nicht auf ihn über.

Amtsgericht Bautzen, den 29. Okt. 1935.

Das für den Landwirt **Johann August Koban** in **Doberschütz** bei Niedergurig eröffnete **Schuldenregelungsverfahren** wird nach den Bestimmungen der Pächterentschuldungsverordnung vom 12. März 1935 durchgeführt.

Entschuldungsstelle ist an Stelle der Landständischen Bank Bautzen die Deutsche Pachtbank eGmbH. in Berlin W. 35. (25 Lw. E. 7 P)

Das Entschuldungsamt beim Amtsgericht Bautzen.

Hamtske woziewjenje z Kamienca.

Mit Rücksicht auf die am Donnerstag, dem 7. November 1935, stattfindende Rekrutenvereidigung und Begrüßung des Panzer-Regiments 3 findet

der Wochenmarkt bereits am Mittwoch, den 6. Nov., statt.

Der Bürgermeister zu Kamenz, am 1. Nov. 1935.

Bajka z Mužakowskeje hole

Napißał Jurij Ladusch-Kuczik.

II.

Praje wo jěsorach.

K połnozy wot Wochos w Mużakowskej holi ßu hat (něhdźe 5 kilometrow wot Wochos), kotrež rěkaju Jě też Němzy je mjenuja Jeseriz. Wo tych hatach pow powědańka: Něhdy w jara drohim cźaßu dźěsche jed rik s Wochos jara srudny nimo tych hatow. Wón jesche żaneho żita a khlěba doma a běsche hiżo d schěroko podarmo pobył a chzysche ßo někto hi Khoczebuskich stron podacź. Wjele nadźije njeměj drje też niz wjele pjenjes. Tuż setka jeho dźiwny w cźeŕwjenym kłobuku pschi hatach a ßo jeho wo hdźe chze. Tón burik prajesche, so chze żito nakupic wě, hdźe by najprjedy schoł. Tón zusy praji: Na rada. Rucźe ßo nasch bur woprascha, hacź ně Tón mużik praji: To ßebi njecźiń wulkeje staro cźi ja wobstaram. Jutsje rano pschijědź s wosom městno, hdźeż stejimoj a tu budźe telko měchow chzesch měcź. Potom mje sawołaj, hdyż tu tun ßym, to niczo njewadźi. Dha ßebi jo na wós na jědź domoj. Burik wotmołwi: Ale ja njewěm, k sawołacź a schto żito płacźi. Mużik praji: Ty wid ßym wcźeŕwjenym kłobuku, tuż wołaj: „Rothut" ßo njewotwołam, dha njejßym doma a s płac ßebi njecźiń staroscźe, nasymu hdyż směјesch ßwoj żito domoj a telko namłóczene, dha pschiwjesk m telko. To pak njetrjeba hnydom bycź, ale po dźisch masch khwile młóczicź. Burik na to jara wjeßeły dźěsche. Potom pak ßebi myßlesche: Budźe to też Tola jědźesche s wosom na druhe ranje tam a w dźe stejesche żito w měchach pschihotowane. Wón sche: Rothut, ale nichtó njewotmołwi. Wón ßebi jsche, so njeje doma a nakładźe żito a jědźesche s ßeły domoj. Potom nasymu, hdyż měјesche ßw woßyte, jědźesche saßo se żitom tam, so by jo Wón wołasche: Rothut, ale niczo ßo njewotmołwi. dołho cźakasche a s khwilemi sawoła, ale podarmo poßledk, hdyż ßo pocźa dźeń nakhilecź, ßo nasdała ła: Rothut ist lange tot. Na to ßo nasch bur sa a jědźesche se ßwojim żitom saßo domoj. Wo mużik cźeŕwjenym kłobuku pak nichtó njeje niczo wjazy w a słyschał. Abo je to wódny muż był?

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

„Serbske Nowiny" płaća měsačnje we wudawaŕni 1.15 hr., na pósće a pola dowěrnikow 1,51 hr. z wunošowanjom, do wukraja 2.15 hr. = 20,00 Kč. Wudawa a čišći Jan Cyž, dr. jur., w Budyšinje w Serbskim Domje. Telefon 2687

Za nawěški, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały mm-rjadk 6 pj., za swójbne 5 pj., towaŕstwowe a hosćencaŕske 4 pjenježkow. Za reklamowy mm-rjadk płaći so 15 pj. Rabat po tarifje. Kóžde čo. płaći 10 pj.

Čisło (Nr.) 259 Budyšin — Srjedu 6. novembra 1935 — Bautzen Lětnik 94

Italski postup do abesynskeho hórskeho kraja

Italſki korpß Maravigna je pſchi ßwojim poſtupowanju do krajiny Adiaba ſ krótkeho wjeczora Akſuma khětro horaty kraj nadeſchoł. Horaty kraj czehnje ßo hacž k rěžy Takaſſe. Tuta rěka je horni dźěl rěki Setita, kiž do Eritrejſkeje běži a mjeſu mjeß Abeßynſkej a Eritrejſkej twori. Horaty Adiaboſki kraj ßo jako jaſyk hacž bliſko k Eritrejſkej czehnje. Hdyž Italczenjo tutu krajinu pſchewinu, ßwoju frontu k ßwojemu lěpſchemu jara wurunaju. Woni ßo tež nadźijeja, ſo budźa po pſcheprěkowanju Adiabiſkeho kraja móz pſchi rěžy Takaſſe horje poſtupowacž a abeßynſke wójſko ſ wulkeho dźěla wobſtupicž, kotrež k ranju wot Tanaſkeho jěſora a dale k ranju ſteji. Wěſo ma ßo woczakacž, kak ßo wojowanje wuwije, prjedy hacž móže ßo ſ wěſtoſczu prajicž, kotre ßu tu woprawdźite italſke ſtrategiſke wotpohlady. Schtwórtk abo pjatk ßo woczakuje, ſo italſke wójſko měſto Makalle wobßadźi.

Italſke politiſke a wojeřſke woßoby w Aſmarje ſteja pod ſacziſchczom powěſczow, ſo chzetaj Laval a Hoare pjecža ſ Muſſolinijom w Romje jednacž. Je-li ßo ſ tajkim jednanjom bórſy k roſrißanju njedóńdźe, ßo w Aſmarje boja, ſo budźa ſczěhwki jara khutne. S wojeřſkeje ſtrony ßo woßebje na to pokaſuje, kak mohle ßo ſankzije na ſaſtaranje italſkeho wójſka ſ brónjemi wuſkutkowacž, dokelž ßu pjecža abeßynſzy wojazy na doßahaze waſchnje ſ brónjemi a muniziju wuhotowani. Italſke wojeřſke woßoby ßo boja, ſo by njedoſtatk na brónjach a muniziji wojeřſke naprawy doſpolnje pſcheměnił.

Druha wobczežnoſcž ſa wjedniſtwo italſkeho wójſka pjecža hiſchcze je, ſo ßo ani ßylnoſcž ani wotpohlady abeßynſkeho wójſka njehodźa ſwěſczicž, mjeß tym ſo ßo italſke plany Abeßynjanam derje ſnate.

W Aſmarje ßu ßo ſnowa powěſcže roſſchěrile, ſo ßu ßo mnoſy włodykojo abeßynſkich ſplahow Italczanam podczißnyli. Tak je pjecža Auſſaſki ſultan w połodniſchim dźělu Danakilſkeje ßwoje podczißnjenje wofjewił; wón chze ſ 20 000 mužemi k Italczanam pſcheſtupicž. Někotre tyßacz mužow jeho wójſka je pjecža hižo pſchiſamknjenje k karawanje wjelbludowych jěſdnych italſkeho wyſchka Lorenzinija pytało.

Tež nowe czrjódy pſchiwißowarjow wjerčha Gugſy pjecža ſ běłymi khorhojemi ſ Makalle k połnozy czahnu, ſo bychu ßo italſkim wyſchnoſczam poddale. Skónczne ßo w Aſmarje powěda, ſo ßo knježiczeř krajiny Godjama ſ pobrjoha Tanaſkeho jěſora, wjerch Imru a jeho ßyn, ßo hotujetaj, ſ Italczanami jednacž. Tuta powěſcž njech pak ßo hiſchcze ſ najwjetſchej pſchedhladniwoſczu wobhladuje.

Sylne dešće Italčanow k přestawcy nuzuja

Italſke wójſko je ßwoje poſtupowanje na abeßynſkej połnóznej fronze na khwilu ſaſtajiło, dokelž ßo pſchi ßylnych deſchczach njehodźi wojowacž. General de Bono je porucził, ſo ma ßo wojowanje ſnajmjeńſcha 48 hodźin pſchetorhnycž, ſo by ßo pſchiwóß ſa wojowaze wójſko ſawěſcził. Kóžda kanona dyrbi ßo kroczel po kroczeli ſ mulemi k fronzje czahacž; dokelž ßo na pſchemaczanej a bahnojtej ſemi hluboko ſarěſuje. Italſke patrouille roſprawjeja, ſo je ßo kraj pſched měſtom Makalle pſchi poßlednich ſliwkatych deſchczach do wulkeho bahna pſcheměnił. Pſchi deſchczach tež lětarjo njemóža wjele wuſkutkowacž.

Kaž ſ poßlednich lětaŕſkich powěſczow wuhadźa, je njepſchecżel měſto Makalle wopuſchcził, tola 50 kilometrow dale k połdnju ßo Abeßynjenjo hromadźa, najſkerje k tomu, ſo bychu na Makalle czahnyli. Italczenjo woczakuja, ſo budźe ßnadź ßrjedu abo ſchtwórtk móžno, ſnowa na Makalle poſtupowacž. Woni chzedźa pjecža pola Agule, 30 kilometrow k połnozy wot Makalle, tſi wójſkowe ſkupiny ſjednoczicž a potom ſhromadnje na Makalle czahnycž.

Jendźelske swójby Italsku wopušćeja

Reuterez telegrafowaŕnja w Londonje ſ Roma ſhoni, ſo ßu ßo někotre jendźelſke ßwójby ſ bojoſczu pſched boykottom a njedoſtatkom na zyrobje ſankzijow dla roßudźile, Italſku wopuſchczicž. Druhe ßwójby, kiž ßu ßwoje lěcżnje próſdniny ſwonka Italſkeje pſchebyłe, ßu ßwój nawrót wotſtorczile, ſo bychu lěpſche wuhlady woczakałe. Jendźelſko-amerikanſke towaŕſtwo w Romje je pſcheſtało dźěłacž, dokelž nima wjazy doſcž ßobuſtawow.

Awstriska a Českosłowakska woženje wuhla do Italskeje potuńšitej

Awſtriſke a czěſkoßłowakſke železniſke ſarjadniſtwo ſtej ßo ſrěczałej, ſo ma ßo wuhlo ſ Czěſkoßłowakſkeje do Italſkeje po czěſkich a awſtriſkich želeſnizach po tarifje woſycž, kiž je wo 40 prozent tuńſchi hacž normalny tarif. Tuta lěpſchina ma hacž do 1. januara 1936 płaczicž. Wona pak móže ßo kóždy czaß wotwołacž, kaž w tekſcže ſrěczenja ſteji.

Krala Jurjowe póselstwo grichiskemu ludej

Kral Jurij II. je grichiſkemu knježeŕſtwu telegramm póßłał, w kotrymž ßo ſtatnemu preſidentej a miniſterſkej radźe ſ hnutymi ßłowami ſa ſbožopſchecža pſchi wußlědku ludoweho wothłoßowanja dźakuje. Potom kral Jurij grichiſke knježeŕſtwo proſy, ſo by póßelſtwo grichiſkemu ludej wofjewiło, w kotrymž ſteji:

Grichojo! S Božej pomozu a po woli grichiſkeho luda wróczu ßo do ßwojeho kraja. Dźělenje běſche ſa mnje hróſbny dónt, a pruhowanjow, kiž dyrbjach pſchetracž, běſche wjele. Ale njemyßlu ani najmjeńſcha na někajkežkuli wotpłaczenje. Sſym pod ſaúdźenoſcž ßmuhu ſczahnył, ſo bych ßo zyle pſchichodej wěnował. Na pſchikhilnoſcž ßwojeho lubeho luda ßo ſepjerajo chzu jako ßwěrny ſtražowaŕ knježeŕſtwa ßwoju zyłu móz na pſchewjedźenje naſchich idealow nałožicž. Heßło mojich wótzow, tak ßo póßelſtwo ſkóncza, budźe tež moje heßło: Moja ßylnoſcž leži w mozy mojeho luda.

*

Naměſtny miniſterſki pſchedßyda a ſwonkowny miniſter Teotoky je wutoru ſaſtupjerjow wukrajnych nowin pſchijał. Najprjedy wón na wunoſchk ludoweho wothłoßowanja pokaſa a rjekny, ſo zyła Grichiſka ſ njeßměrnym ſahorjenjom nawrót Jurja II. woczakuje. Na wopraſchenje ſa **pſchichodnej grichiſkej ſnutſkownej politiku** Theotoky wotmołwi, **ſo je kral Jurij konſtituzionalny kral.** Hdyž ßo kral wróczi a położenje pſchepruhuje, ßo wón ſa naprawy roßßudźi, kiž budźa k lěpſchemu kraja ßłužicž.

Na druhe wopraſchenje ſa **grichiſkej ſwonkownej politiku** miniſter wotmołwi, ſo ßo na ſwonkownej politizy Grichiſkeje **niczo njepſcheměni.** Wona woſtanje tajka, kajkuž je ju miniſter hižo w ßwojich prjedawſchich rěczach wopißował. Jako ßo nowinaŕ ſa poczahami mjeß Grichiſkej a Jendźelſkej wopraſcha, Theotoky wotmołwi, ſo wone tež w pſchichodźe pſchecżelne woſtanu.

Bruvelaitisowy direktorij wróćo stupił

Kaž ßo ſ Memela powě, je ßo wutoru dopołdnja hamtſzy wofjewiło, ſo je Bruvelaitißowy direktorij wróczo ſtupił. Gouverneur je wróczſtup pſchijał a Bruvelaitißej porucził, ſo by wobkhodne dźěła wobſtarał, doniž ßo nowy direktorij njewutwori.

Po czežkej litewſkej poražſy pſchi memelſkich wólbach ßo ßamo roſumjeſche, ſo direktorij pod pſchedßydſtwom Bruvelaitißa wróczo ſtupi. Memelſki ßejm, kiž ßo ßrjedu ſeńdźe, by Bruvelaitißa tež tak hižo powalił. Litewſke knježeŕſtwo je ßo tež podpißowaŕſkim mozam ſwjaſało, ſo direktorij wutwori, kiž ßo po woli wjetſchiny memelſkeho wobydleŕſtwa ſkožuje. Tuto ßlubjenje budźe litewſke knježeŕſtwo někto dyrbjecž dopjelnicž.

Benešowy programm za zwonkownu politiku

Czěſkoßłowakſki ſwonkowny miniſter dr. Beneſch je wutoru we woběmaj komoromaj wo wojowanju wo bjeßſtrach w Europje a wo italſko-abeßynſkej ſwadźe rěczał. Miniſter w ſawodnych ßłowach ßwojeje rěcže roſjaßni, kak khutne je dźenßniſche położenje, a poda pſchehlad wo podawkach lěta 1935 hacž k italſko-abeßynſkej wójnje. Pſchi ßwojich roſpominanjach wón woßebje na ſawjedźenje wojeřſkeje powinnoſcže w Němſkej a na jednanja wo ſrěczenje rańſchich ſtatow dopominaſche.

Dr. Beneſch pokraczowaſche, ſo czěſkoßłowakſke knježeŕſtwo pſchiwißowaŕ ſrěczenja podunajſkich ſtatow woſtanje, hacžrunjež ßu ßo jednanja wo ſrěczenju pſchetorhle. Wono myßli, ſo tu njeje žaneho wjetſcheho ſadźěwka, kotrehož dla nowe jednanja njebychu byłe móžne.

Italſko-abeßynſku ſwadu naſtupajo miniſter rjekny, ſo wje Italſka njeje woczakowała, ſo Jendźelſka tak raſnje ja winowatoſcže Swjaſka ludow ſ wožebitej akziju pſchecżiwo njej ſakroczi. Swjaſk ludow pak je pjecža po jaßnym jendźelſkim ſtejiſchczu dalokoßahazu wažnoſcž tuteho noweho wotrěſka w europſkich ſtawiſnach ſpóſnał.

Czěſkoßłowakſka pak, tak miniſter rjekny, ßo ani poßrědnje ani njepoßrědnje ſa ſwadu njeſajimuje, jeje knježeŕſtwo jenož tak daloko ſapřijimuje, kaž ßebi to winowatoſcže w Swjaſku ludow žadaju. Nětžiſche podawki pak na pſchecżelſkich poczahach mjeß Czěſkoßłowakſkej a Italſkej njemóža niczo pſcheměnicž. Czěſkoßłowakſke knježeŕſtwo ßo pſchi wobnowjenju měra ſ Italſkej nadźija, ſo móže to ſ wuſpěchom dokónczicž, ſchtož je ßo wuſpěch lubjo w poßlednich lěcže ſapoczało.

Potom ßo miniſter **poczahow Czěſkoßłowakſkeje k ßowjetſkej uniji** dótkny a ſwěſczi, ſo ſrěczenje ſe ßowjetſkej Ruſkej ani tajne ani druhe pſchidawki njewopſchija a ſo ßo pſchecżiwo žanemu ſtatej njeměri. Politika pſchecżelſtwa ſe ßowjetſkej Ruſkej ßłuži niz jenož bjeßſtrachej ſtata, ale pjecža woßebje trajnej runowaßy w Europje.

Poměr Czěſkoßłowakſkeje k Němſkej, tak dr. Beneſch pokraczowaſche, woſtanje runje tak korrektny a normalny, kaž je ßo to hižo w prjedawſchich wofjewjenjach ſwěſcziło. Wona by pjecža ſ tutym ſtatom rad rańſche ſrěczenje abo tež ſrěczenje podpißała, kajkež je ſo němſki ſwonkowny miniſter ſa czaß Streſaſkeje konferenzy namjetował. Se ſrěczenjom měło ßo wurunanje poczahow a wjetſche ßbliženje mjeß ſtatomaj pſchihotowacž, dokelž Czěſkoßłowakſka, kaž jeje ſwonkowny miniſter rjekny, ſ Němſkej nima žanych napſchecżiwnoſczow a jich tež w pſchichodźe njeſměje, kaž ßo wón nadźija. Czěſkoßłowakſka by pjecža rad witała, ſo by ßo Němſka ſ mozomaj we wjeczornej Europje dojednała. W tutym naſtupanju Czeſcha pjecža ženje njejßu ſe ſadźěwkom byli. **Wobczežnoſcže ſ Němſkej mohle ſa Czěſkoßłowakſku pjecža jenož pſchi powſchitkownych europſkich napſchecżiwnoſczach naſtacž, pſchetož, tak dr. Beneſch rjekny, europſke ſtaty mjeß ßobu tak ßylnje wotwißuja, ſo ßo powſchitkowny ebropſki měr woprawdźe njehodźi dźělicž.**

W tutym naſtupanju dr. Beneſch tež politiku wſchitkich tſjoch ſtatow Małeje ententy k Němſkej jako jenajku wobhladuje. Praſchenje ſnutſkowneho knježeŕſtwa ſtatow njemóže pjecža ſa měrownu politiku žadyn ſadźěwk bycž ſa dojednanje a ſhromadne dźěło. Czeſcha ßu ſwjaſkarjo demokratiſkeje Franzowſkeje, woni ßu ßo je ßowjetſkej Ruſkej ſrěczeli, woni ßu pakt podunajſkich ſtatow ſ faſchiſtiſkej Italſkej pſchihotowali, woni ßu jednanje ſ Vatikanom ſkónczili a woni chzedźa tež ſ Němſkej w měrje hromadźe dźěłacž. Poczahi k Awſtriſkej woſtanu pſchecżelſke, poczahi Małeje ententy k Madźarſkej ßu ßo polěpſchile. W poměrje k Pólſkej pak ßo njeje niczo k lěpſchemu pſcheměniło.

Hodža z čěskosłowakskim ministerskim předsydu

Kaž ßo hamtſzy ſdźěli, je preſident Maßaryk miniſterſkeho pſchedßydu Jana Malypetra po jeho próſtwje ſe ſaſtojnſtwa puſchcził a rataŕſkeho miniſtra dra. Milana Hodžu ſa knježeŕſtwoweho pſchedßydu pomjenował. Kaž ßo ſ Prahi powě, miniſterſki pſchedßyda dr. Milan Hodža rataŕſke miniſterſtwo tež w pſchichodźe powjedźe.

Wuwiwanje ličby narodźenjow

Spěšne přiběranje narodźenjow, kiž běše přichi dotalnych knježeřstwowych naprawach w nastupanju wobydlerskeje politiki a tež přichi natwarjenju hospodařstwa nastupiło, je so po wuslědźenju statistiskeho němskostatneho zamta je spočatkom lěta 1935 trochu měrnišo wuwiwało.

Založenje swójbow, kiž su w kriłowych lětach wustali, su so z wurjadnje sylnej ličbu woženjenjow w druhim połlěće 1933 a w lěće 1934 něšto z wjetšeho dźěla nakhwatałe.

Mnohosć zenjenjow tohodla wot kónca lěta 1934 saho pomału woteběra. Přichi tym pak je ličba přichi nětčišich zakonjach přichezo hišće wjetša hacž samo we hospodařsku poměrnje přihódnymaj lětomaj 1928/29. **Ličba narodźenjow běše w němskich městach w prěnjej połojcy lěta 1935 hišće raz khětro wjetša hacž we samsnym času landźeneho lěta.**

S tym pak je so přiběranje narodźenjow, kiž běše z wulkeho dźěla z mnohich woženjenjow wukhadźało, tuchwilu přestało. Wot junija tutoho lěta pokazuje ličba narodźenjow saho spadowanje, kiž počaš po swučženym wačnju přichinježe.

10 lět khłostańnje za generalnu prokuratorku rjada Našeje lubeje Knjenje

W dewisowym prozesu přicheziwo generalnej prokuratory Hanje Schroeersez družstwa „Našeje lubeje Knjenje" w Mühlhausenje pola Kempena nad Rheinom je 4. wulka khłostańska komora Barlinskeho krajneho suda po tři dny trajazym jednanju sćěhowazy wusud wosjewiła:

Wobskoržena so dla trajneho dewisowego přeńdźenja k 10 lětam khłostańnje sasudźi, shubi čěstne prawa na 10 lět a ma 250 000 hriwnow pjenježneho khłostanja zapłaćić. Sebrane obligazije wo 96 000 hollandskich šćěšnakow a 625 000 hriwnow so wobkhowaju. Sa pjenježne khłostanje, khósty a sebrany pjenjes rjad Našeje lubeje knjenje w Mühlhausenje sobuwrukuje, přichi narunańskim sebrazju jenož w mnohosći 425 00 hriwnow.

We wusprawnjenju wusuda so rosłoži, so sud jako dopokazane wobhladuje, so je wobskoržena 322 000 hriwnow pjenjes swojeho rjadu, z dźěla wosobinsku, přiches mjesy donjesła. K tomu přichińdu hišće schtyri pakežiki bankowkow w shromadnej hódnosći 200 000 hriwnow, kotrež je wona swoju rjadowu drastu snjewužiło, do drubich klóschtrow we wukrajn přisheżmykała. Tute pjenjesy su so swjeticha k wróćokupjenju rjadowych obligazijow w Hollandskej naložiłe.

Połnomóc za pólskeho statneho presidenta

Pólski senat je z wulkej wjetšinu zakoń přichijał, z kotrymž so statnemu presidentej połnomóz spožčža. Po tutym zakonju ma wjednik pólskeho stata połnomóz, hacž do 15. januara 1936 hospodařske wukazy wudawacž, kiž směja zakońsku płaciwosć.

Ze Serbow

W Budyšinje, 6. nowembra 1935.

Naše hrono za tutón Boži dźeń

Serbam němski prědowač, róka njebjesa jim brač

Přisłowa.

— **Wo wjedrje.** Wčera wječor w 7 hodź. barometer 740, hygrometer plus 3, najwyšša dnjowa temperatura 6 stop. cżopłoty. Dźensa rano we 8 hodź. barometer 740, hygrometer plus 6, najnižša temperatura w nozy 4 stop. cżopłoty. — Wjedro w Europje je so wot wčerawšeho dnja mało přeměniło. Wobšěrna nižina w Jendźelskej a sylna wyšina nad Ruskej hišće wo nowe knježstwo w srjedźnej Europje wojujetej. Ruska wyšina je jenož mało swoje městno přeměniła. Jeje jadro leži k połnozy wot Moskwy a wušnutkuje hižo hacž do 6 stop. pjeńkow symy. Kromy nižiny, kotraž so z Atlantiskeho morja k ranju hiba, hacž do našich stron sahaju a nam z khwilemi pomróčzene a nihołate wjedro přinjesechu. So so z khwilemi słónčzko přiches mróčele předobywa, wotwisuje wot skutkowanja bliskich kromow nižiny. Sa jutřiše njesu wuhlady, so so wjedro bytnišo přeměni. — Jutše schtwórk słónčzko 7.01 hodź. sthadža a so 4,26 hodź. khowa. Měsačk sthadža jutše popołdnju 2,31 hodźin a khowa so na ranje 2,42 hodź.

— **Wuhlady na wjedro sa jutřiši schtwórk: Bjes přeměnjenja.**

Budyska kuzłacnina hěža a jeho wuporjedźa

K wutkhowanju našeje stareje kulturneje z tuhžiši w tu khwilu wobšěrne dźěła stawaju, přichi kotrychž derje móžno, do wosebitosće tuteho stareho sajimaweho twarjenja pohladacž. Schtóž po sthodźeńkach Rybowych wrótkow dele přichińdźe, teho hižo z daloka běle drjewo nowe tkěchi strowi. S Ujosću a staročziwosću su so wšitke njerunosće stareho twarjenja sdźeržale, so by po dokonjanym wuporjedźenju staroslaty wobras saho přichy wobhladowarjom stejał. Zyle derje je widźecž, so stej njejenož tsěchinej stronje sekchitwjenej, ale so tež podstawk na kotrymž tsěcha wotpočzuje, so sylnje nakhiła. Nakhilenje wucžinja nimale 65 zentimetrow. Kak nujne wobnowjenje běše, móže kóždy sam posudźicž, kiž sebi sbuthi stareho drjewa wobhlada, kiž někotle hišće sadyčtwarjenja leža. Drjewowe swjasanje běše tak popušćenjo, a jenotliwe dźěle běchu tak shnike a přichetoczene, so jenož swjeršchna tsěcha procžnawe drjewo někak hromadu džeržeše a budźiše sylny wětrowy stock dosahał k powalenju zyleje tsěchi.

Přichi wuporjedźenju dyrbješe so tež swonkowne brjewjane wobbicže delka z dźěla wotstronicž. Tu mojerachu derje wobkedźbowacž, kak su so stare lěpjenzowe twarjenja spodźiwnje twarile. Tež pola tutych sćěnow so wupokaže, so drjewu njeje wjazy wěricž, tohodla dyrbjachu so po mozne konstrukzije přichipraweicž, kiž dyrbja delnjemu khěžnemu dźělej z trěbnej sepjeru bycž.

Twarske dźěło je so jenemu tudomnemu twarskemu mišchtrej přichepodało. Twarske nawjedowařstwo ma wyšokotwarski hamt. W Budyšinje drje sejeśta cżyślu nadeńdźeny, kotremuž je so hdy nadawk stajił, tajkule spodźiwnu tsěchu wotwjasacž.

Tsěcha so z woprědka z papu přichikryje, dokelž ma so nowe schindźele po starym wašnju z ruku sčanych schindźelow shotowicž a shotowjenje dlěchi czaš traje. Dokelž je twarski mišchtr, kiž khěžu wuporjedźa, sa swoje młode lěta sam hišće schindźele z ruku dźěłał, so rodźi, saho młodym cżěžlam dźěłanje tajkich ručnych schindźelow pokazacž. Jara by so přichało, so by tuto stare jhibjene rjemjeslnistwo wuměšnistwo so saho bóle rosšěriło. Wosebje přichi krycžu sahrodnych a druhich murjow a mjeńšich kólnjow móža so schindźele skerje wužiwacž hacž wšitke nowe narunańske twarske potrjeby.

Chzemy so wjeselicž, so so saho kruch stareho rjaneho Budyšina přiched rospadnjenjom sakhowa.

*

— **Přicheloženje wječzora spěwow a arijow Gerarda van der Arend.** Měščanski kulturny hamt nam přichiwjazuje, so dyrbi so Wječzor spěwow Gerarda van der Arenda, kiž je so we planje kulturnych sarjadowanjow bějneho tydźenja sa dźensa srjedu wosjewił, dyrbi so na januar 1936 storcžicž, dokelž je wuměšk skhorił.

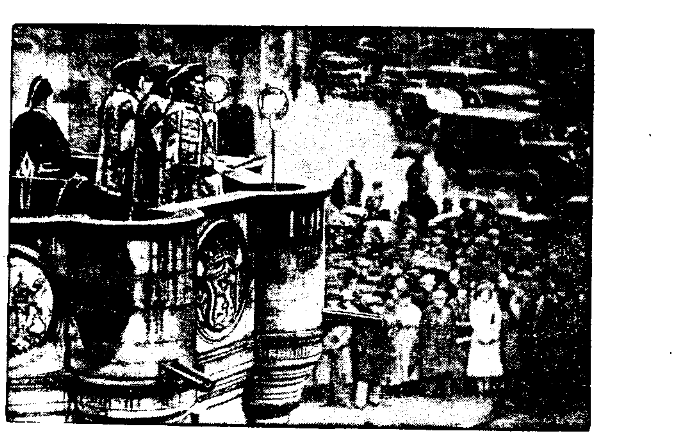

Přiched jendźelskimi wólbami.

W Edinburgh běše dźiwajo na bliske wólby wulka manifestazija, na kotrejž so kralowska proklamazija přichedežita. (New-York Times, M.)

Dobra rada

abo

Jan a Marja.

Po cžěskim B. Kosmáka wobdźěłał Mikławich Andrizki.

I.

Mejske słónzo směješe so z jasneho njebja. Schtomina kćěješe, kćěješe kóždźicżki kerčžk, a z tysazorym kćěnjom kćěješe kóždy z trawu porosćeny a z wółhu napojeny kusk semje. A scho je to swěcže wónje. Njewonja jenož z bělym kćěnjom wobalený schtom, njewonjeja jenož te fijałki: wšitko wonja, zyła semja, wšón powětr; haj sda so, so tež słónčne swětło sawonjeja, kaž by wón z zusych, krasnišich swětow k nam dele njesło.

Kajki potajnym dźiw, so su so z tutej wónju a krasnosćzu roswykłake wšitke ptačata, so je so tež kóždźicżka cžłowjeska wutroba sahrěła, a so rady spěwa a rejwa, hdźež jenož schtó móže.

W kóždej wsy stoji na ladku přiched korcžmu z pisanymi rubiškami a bantami wupyšchena meja, a pod meju piskaju wjeseli herzy. Dźensi dźe je posłednja njedźela meje, a ta njedźela žada swoje prawo: herzow piskanje, spěwanje a reje pod hołym njebjom.

Tež w Mědkowje maju pod meju wjesełe piskanje. Herzy sedźa přichi muri sa stidom (z někotrymi schkleńzami wobcžesženymi), a suskuja a tołku swoje kósto, a duja do swojich přichałkow a piščželow, so so jim liza swěcža kaž Brěšanez kachlonk. Pod meju wjerzja so hólzy w běłych porcžatych rukawach a cžěrwjenych lazach z blyščžazymi bublinkami — holčzata w schěrokich sukujach, je zidźanymi rubišchkami wokoło schije. S našdala stoja we dulkim kole holčzata, macžerki, cžětki a wowki; někotři gojpodarjo se wšy kurja, wo płót so sepřewschi, swoje kulojte fajki, a ni so sda, so su nieriacži. Schtó wě, wo cžo skorža, hacž dla pjenjes ..., ... kotła mysłiczka hrěchnje" přichecžinja — abo dla swojeje samsneje shubjeneje młodosće. Něschto krocželi wot koła wulkich wjerěži so schulska młodźina w kole. Skakaju a wjerzja drje so trochu njelepje, ale wjeselo je wěcže wjetsche, dyžli hišćže pola wulkich. W schuli drje je knjes wucžer to krucže sakasował, a knjes fararž dopołdnja a jeho pomoznik popołdnju staj drje starschim, wosebje macžerjam, khětro do swědomja rěcžałoj, so swoje njedorosćene dźěcži njebychu k rejam wodźili, hdźež so młodušchke wutroby kaža — ale ja waš prošu, k cžemu wšě te dopominanja a napominanje w zyrkwi a w schuli. Knjes wucžer w schuli z zyła rosuma nima, a knježa duchowni to tež njerosumja. Je dha to móžna wěz, so schtó doma pěz wohrěwa, hdyž we wsy meju pojacžeja? Mužam a nanam tola słuscha, swjaty dźeń na karancžk „bruneho" dóńcž, a politika chze tola tež semlěta bycž. A hdźe na swěcže je wutroba z kamjenja, so by sebi móhła wot macžerkow, cžetkow a wowkow žadacž, niž pod meju pohladacž hicž, kak je ta tamna wuhotowana, z kotrymi wšěmi ma Bulanez Hanžka dźens reju a kelko ras, kak so žana na reje wustoji? O, to je wažna wěz, wažnischa, dyžli wšo to, schtož w knihach a nowinach stoji. Nowiny su bjes toho same lža. A hdyž staj nan a macž z domu wušchłoj a wšitky druhy tež, potom měle wbohe kurjatka, te lube dźěcži, doma wostacž? Jim by so do sumjercže styskało.

A hdyž tak tón wjeseły drobny ludźik, radosćž starschich a nadźija wšitkich, do wsy wuběhnje, a hudźicž słyschi a rejwacž widźi, cžehodla šej tej njedyrbjał sajkocžicž? Mědkowšy měnjachu, so so to samo wot so rosumi, a tohodla lětaše tež njedaloko meje zyły mały Mědkow, kaž so pod meju wjerzješe wulki. A hdyž pak nóżny straznik přichińdźe, stary Kudźela, w kosmatej cžapzy a w schědźiwym kabacže, z trubiškom pod pažu, posasta přichi tej harje, powinny z hłowu, wuscěže z huby dymku, wotpluny a praji: „Nó tak, tak je prawje, tak so ma lubicže. Wy jenož rejwajeje, so posdźišo mózecže; rejwajeje, tak dołho hacž hišćže herzow njetrjebacže płacžicž! A ty, Hapla", sawoła na swoju wnucžku, „to jenož přichezo wšmi noj pod pojom a rejwaj dźe sobu! Wulka sy k tomu hižo dosć. Ale nje sabudź: so by mi w přichebiwanju doma — hewak budźeš cži jandźelki spěwacž."

Herzy runje hrajachu:

Cžin cžin cžin cžarara,
Podojił je borana.
Boran niłoła njedawa,
Kócžka twaroh přichedawa....

tola tu so na dobo hudźenje a spěwanje satorhny, a herzy sapiskachu swjatocžny tusch.

„Koho pak to saho witaja?" rjekny Wjazlawkez Marja, a wotkocži wot schpihela, hdźež bě so runje „trojku" k wokru. Macž a młódschej sotsje přichihřeschtej sa njej. K meji běchu tśjo burjzy hólzy z njedalokich Sahonow přichischli. Na hłowje měšachu klobučki z pawjazym pjerom, a tón srjedźanski z nich bě kaž schkowronczina frólina a schwižny. Włosy běchu cžmowe, kudźerjawe, wocži holanske wuhlo, liza jedna róža. Bě to hólz kaž cžatko kaž praja.

Někotři domjazy dźěchu napřichecžo a podawachu brjuchate karany k přichipicžu. Sahonsky połonichu so rjeje, posejmnychu klobučki z dźakej a přichipichu jim.

Wjazlawkez Marja z toho najwjetšeho njemóžesche woczi spušćžecž. Położi pokasowař a storcžak prawje sut na hubu a praji: „Macži, tón Wiczasez Jan je schitowany hólz."

„To macžich prawje", swědčeše ji macž. „A maja rjany dwór. Schto tež to tu chze? Woni maju tola domu dźenka tež reje."

„Macži, khětše mi jowle rubišchko přichitykucžicž macže jehliczku? Ach, to wšchak hižo budźe tak wšcho dźěne."

Macž wuhotowa holzu kaž prynzesu a dawasche dobru wucžbu: „Hdy by cže tón Wiczińsez do koła wsał, so mi njepocžechujesch kaž powrjesło. A tule macž tut rostukaj někajki worjeschk, so by cži z huby wonjało."

(Pokracžowanje scžěhuje.)

Wudźělenje wuhlowych, běrnowych a zyrebowych lěpschinskich khartkow skutka symskeje pomozy 1935/36 Budyskeho městneho wjednistwa.

Schtwórtk 7. novembra 1935 dopołdnja wot 9 do 12 hodźin ßo lěpschinske khartki tym ludowym towarschcham, kiž ßu ßo do skutka symskeje pomozy 1935/36 pschijeli, w sczěhowazych wudawarnjach městnych skupinow wudźěleja:

W srjedźnjej městnej skupinje na Hrodowskej haßy 12 (pódla ßejmowonje);

w połnóznej městnej skupinje w pißarni NS-ludoweho spomożerstwa na Hornczerskej haßy 19;

w ranschej městnej skupinje w hosczenzu „Lusatia" na Lubijskej dróßy 26, nutskhód na Pauliskej dróßy;

we wjeczornej městnej skupinje w Měschczanskej sahrodźe na Swonkownej Lawskej haßy;

w połodnischej městnej skupinje w hosczenzu „Piwarnskeje sahrody" na Nowosalzskej dróßy 4.

Pschi wotewsaczu maju ßo wupokasy, kaž kontrollowanska khartka rentowy wupokas, pola dźěłazych msdowy wupokos poßlednich schtyrjoch njedźel, pschedpołožicz. Wot tych podpjeranych, kiž běrny dostawaju, ßo pschipósnawanski pjenjes wo 20 pj. na zentnaŕ sběra. **Dorosczeni dostanu zentnaŕ, dźěczi hacž do 14 lět pol zentnarja běrnow.** Pjenjezy sa tutón pschipósnawanski pjenjes maju ßo po móžnosczi wotliczene ßobupschinjescž. Ludowi towarschojo, kotrychž skutk symskeje pomozy podpjera, maju ßo do wudawanja wupokasow pscheßwědczicž, do kotreje městneje skupiny woni ßłuscheja, so bychu ßebi njetrjebawsche puczje salutowali.

Schtóž ßebi po tute dary w postajenym czaßu njepschińdźe, posdźischo nima wjazy žaneho prawa na nje. Wośebita powěscž ßo jim tež njemóže dacž.

Ludowi towarschojo, kotsiž ßu mjes tym dźěło dostali, potajkim ßo w skutku symskeje pomozy njemóža podpjeracž, njech to w městnej skupinje skutka symskeje pomozy na Kotołskej haßy 32 wosjewja.

Skutk symskeje pomozy němskeho luda 1935/36
Budyske městne wjednistwo.

*

— **Konzert jeneje Budyskeje dźěłaŕnje sa skutk symskeje pomozy.** Dźěłaŕnska kapała firmy Augusta Nowaka w Budyschinje pjatk 8. novembra 1935 w Keheleŕni pod nawjedowanjom knjesa P. Franka konzert k lěpschemu skutka symskeje pomozy 1935/36 sarjaduje. Sastupny pjenjes (30 pj.) je ßo tak postajił, so budźe wschitkim ludowym towarschcham móžno, tutón konzert wopytacž. Dźiwajo na to, so ßo wunoschk k lěpschemu naschich khudych ßobuczłowjekow nałoži, ßo wo prawje bohaty wopyt proßy.

— **Pschihotowanja na dźeń 9. novembra.** Němski sczelak dźenßa srjedu 6. novembra wjeczor 3/48 hodźin s Mnichowa pschednoschk naměstneho župneho wjednika tradiziskeje župy Mnichowa-Hornjeje Bayerskeje, stronjana Nippolda, pschewosmje. Stronjan Nippold pschednoschuje wo pschihotach na dźeń 9. novembra.

— **Póstsky sastojnizy podkrjeßa Drježdźanskeje direkzije wopruja 90 000 hriwnow sa skutk symskeje pomozy.** Powjeczeŕnja němskeje póstskeje direkzije w Drježdźanach wosjewja: Personal podkrjeßa Drježdźanskeje němskeje póstskeje direkzije słowa, kiž je wjednik pschi wotewrjenju skutka symskeje pomozy 1935/36 wschitkim ludowym towarschcham rěczał, njeje podarmo słyschał. Wón je na wschěch městnach s radostnej wutrobu skutkownu ßobupomoz pschilubił. S dobrowólnymi darami w hotowych pjenjesach sastojnizy, pschistajenzy, dźěłaczerjo, dostawarjo pensije a sawostajeni w měßazach wot oktobra hacž do měrza žohnowanja połnej naprawje něhdźe 90 000 hr. pschinoscheja. S tym póstske sastojnstwo podkrjeßa němskeje póstskeje direkzije saßo rjane swědczenje wo swojej woporniwosczi dawa. A hdyž ßo po domach a na dróhach sběraše, póstski sastojnik žyle wěscže s boka njesteji.

— **Póstskej snamzy k dopomnjeczu na dźeń 9. novembra 1923.** K dopomnjeczu na pomjatny dźeń 9. novembra 1923, na kotrymž je wjednik a němski kanzler prěni nazionalsozialistiski wußwobodźerski pokhod w Mnichowje pschewjedł, je němska pósta dwě snamzy po 3 a 12 pjenježkach we wobmjesowanym nakładźe wudała, kiž ßo wot 5. novembra na póstach pschedawatej. Snamkowy wobras, kotrehož naczisk je wuměłz Heinz Raebiger w Barlinje-Wilmersdorfje shotowił, pokasuje prědku SA-muža s khorhoju hokateho kschiža a sady Mnichowsku pólnomarschalsku hołu. Wobě snamzy móžetej ßo tež we wobkhadźe s wukrajom wužiwacž.

— **Njedowolene listowe poßyłki s póstu do Chiny.** Do Chiny listy s wopschijeczom, kiž zlani podleži, a pakcžiki njejßu dowolene. Poßyłki tuteje družiny, kiž ßo s njeprawom na póstu dadźa, ßo wotpóßłarjej wrócža.

Předźenak

je protyku na lěto 1936 ßerbskim žonam wěnowat, kak wjele wě wón nam wo nadobnej ßerbskej faraŕzy Mile Jmischowej powědacž s jeje młodych a njewjesczinskich lět a skónczenje tež, hdyž ßo s zyłej maczeŕskej lubosczu staraschę wo dobre kschescżanske wukubłanje swojeho ßyna Marczina. Kóżda ßerbska njewěsta a kóżda ßerbska macž, ale tež kóżdy młody muž a ßerbski nan budźe tute nastawki s najwjetschim napjeczom a spokojenjom czitacž.

S **Małeho Wjelkowa.** Stawniske powěscže sa měßaz oktober: Narodźi ßo: 6. 10. Herbert Richard Wobst we Sajdowje, Günter Hajna Kroścha w Ratarjezach. — Do mandźelstwa stupili 5. 10. Clemens Martin Dietrich s Lomatscha s Mariannu Gertrudu Paulez s Małeho Wjelkowa. Pawoł Neumann s Czemjerz s Hanu Helenu Gudźiz s Czemjerz. — Wumrěli: Gustav Heinrich Klimka, 46 lět, w Ratarjezach. Amalija Augusta Mužikowa, wud., rodź. Mikelez, s Czichońz, 88 lět stara.

S **Lutobcža.** (Hońtwa.) Wczera wotmě ßo na naschich honach wulka nasymska hońtwa. Na tutej hońtwje wobdźělichu ßo skoro wschitzy wjeßnjenjo kaž tež se ßußodneho Měrkowa. Rano w 9 hodźinach ßo shromadźichu. Běsche jenož schěscž hajnkow tu a 25 honjerjow. Hońtwiny najeńk ryczeŕkubła s Watzdorf hońtwu nawjedowasche. Wscho hromadźe potřelachu 35 sajazow, 36 bažantow, 1 karnikla, 1 bakuta. Wjeczor potom sendźechu ßo w Měrkowskej wjeßnej korczmje. Knjes s Watzdorf bě ßo sa dobru wjeczeŕ kaž tež sa pschipicže postarał. Wjeßołe žiwjenje knježesche hischcže dołho, dóniž ßo pomału na dompucž njenastajichu.

Lětuši wulki serbski koncert
budźe wuraz našeje ludoweje duše!

S **Porschiz.** Stawniske powěscže: Narodźili ßu ßo: 5. 7. Gustavej Waltarjej Manej, pohonczej w Konjezach, dźowka. — 19. 7. Arnoschtej Bohuwěrej Gejdanej, dohladowarjej hońtwy a wójnskemu invalidej w Krakezach dźowka. — 31. 7. Hermanej Richardej Krawzej, skalarjej w Porschizach dźowka. — 2. 8. Njemandźelski ßyn w Porschizach. 6. 9. Handrijej Hänselej, ratarjej w Pschiwczizach dźowka. 12. 9. Oskarej Erichej Schworzy, skalarjej w Porschizach dźowka. Albertej Alfredej Schlegelej, skalarjej w Budyschinku, ßyn. 21. 9. Pawołej Albertej Hergotej, pohonczej w Porschizach ßyn. 29. 9. Korli Bjedrichej Freundej, tyscheŕskemu mischtrej w Porschizach dźowka. — Sso woženili: 16. 7. Arnoscht Richard Lahoda, želesotoczeŕ na Zidowje s Elsu Polkez, domjazej dźowku w Krakezach. — 25. 8. Kurt Gerhard Schuster, rataŕski dźěłaczeŕ w Konjezach s Elsu Martu Hainzez, domjazej dźowku w Schekezach. 30. 8. Arnoscht Kurt Ssykora, schewski mischtr s Ernu Elsu Karichez, s domjazej dźowku w Budyschinku. 31. 8. Jan August Schneider, wjednik auta s Dubrawki s Elsu Gertrudu Lahodźiz, domjazej dźowku w Budyschinku. 6. 9. Richard Max Schmidt, skalaŕski kowaŕ se Selmu Martu Běrkez, domjazej dźowku, wobaj s Budyschinka. 11. 9. Pawoł Měrczin Adamek, khachleštajeŕ s Fridu Selmu Güntherez, hoswodaŕskej pomoznizu, wobaj w Boschezach. — Wumrěli ßu: 2. 7. Hana Khrysta Böthigowa, wudowa, rodź. Schołcziz s Porichiz, 86 lět. 29. 7. Jan August Fritscha, rataŕ w Boschezach 72 lět stary. — 8. 8. August Pětschka, hosczenzaŕ w Nowych Porschizach 68 lět stary. 26. 9. Jan August Stöhner, dostawaŕ renty w Porschizach, 81 lět stary. — Njesnate mužske czěło, kotrež ßo w Krakezach namaka.

S **Wjeleczina.** Pschi sběranju drjewa wotßali ßo w lěßu Motydłoweje wyschiny (Weifaer Höhe) dwělětny ßynk rewiora knihow Wünsche wot swojeje maczerje a njemóžesche ßo wjazy namakacž. Dźěczo běsche zyłu nóz w lěßu a hakle na druhi dźeń rano namakachu jo dwaj mužej s Motydła, kotrajž jo se strażmischtrom k starschimaj póßłaschtaj.

Hłowny redaktor Marko Smoleŕ. Zamołwity za politiku feuilleton a wobrazy A. Dučman, za lokalny dźěl a přiłopk Marko Smoleŕ a za nawěštki dr. J. Cyž, wšitcy w Budyšinje.
Wudawa a ćišći dr. J. Cyž w Budyšinje.
D. A. X. 1935 2243. — W tu khwilu tarifna lisćina čo. 3 płaći.

Sswjatoczne sběhanje na Kralowskim naměscźe w Mnichowje.
Adolf Hitler wopuschcźa nowonatwarjene wjedniske twarjenje. (Telegrafiski wobras, H. Hoffmann, M.)

Hospodaŕski rozhlad

Ssrjedu, 6. novembra 1935.

Wčerawše kurzy w Barlinje.

1 dollar	2,486		100 pólsk. złotych	46,80
1 jendźelski punt	12,24		100 českosł. krónow	10,275
100 šwajc. frankow	80,82		100 franc. frankow	16,37

Barlinska bursa 5. novembra. Sdźeŕliwosćž bankowskeje klientele a bursowych wobkhodnikow s powołanja njeje ßo tež na wczerawschej bursy pscheměniła. Hospodaŕsko-politiske dojednanje s Pólskej je drje ßo se wulkim spokojenjom pschijało, njemóžesche pak na wožiwjenje nimo měry słabeho wobkhoda wośebje skutkowacž. Najmjeńsche wotedacźa sawinowachu spadnjenje kursow. Hakle w dalschim běhu ßo měnjenje na bursy troschku polěpschi. Tež na rentowych wikach běsche poměrnje czicho.

Barlinske žitne wulkowiki. Poskiczeńske a wotbytowe poměry na Barlinskich žitnych wulkowikach njejßu ßo pscheměnile. W khlěbowych žitach dowos dośaha, so by ßo potrjeba młynow spokojiła. Dobre družiny pschenzy ßo dale žadaja. W provinzy ßo tež rožka w młynach lohko wotbywa. Njekontingentowane khlěbowe žita maja měrny wobkhod, žadane a poskiczene płaczisny ßu jara rosdźělne. Pizowaŕski wows a jeczmjeń njejstaj na wikach. W jeczmjeniach sa piwaŕnje a industriju je ßo naprasachowanje troschku směrowało, dokelž ßo wyßoke žadanja jenož pomału pschiswoleja. Muki ßo derje wotbywaja.

Wczera płaczische w Barlinje zentnaŕ
pscheńzy W 8: 9,70 hr., W 9: 9,75 hr., — rožki R 8: 7,90 hr., R 11: 8,05 hr., — jeczmjenja G 7: 8,15 hr., G 9: 8,40 hr., — wowßa H 9: — hr., H 13: 8,00 hr.

Płaćizny na Barlinskich produktowych wikach.
Žito a wolijowe symjo po tuni abo 1000 kg, hewak 100 kg.
Płaćizny po złotej hriwnje.

	5. 11.	4. 11.		5. 11.	4. 11.
Pšeńca	204,0	204,0	buny	—	—
rožka	167,0	167,0	woka	13,2-13,7	13,2-13,7
ječmjeń now.	215-221	215-221	módre lupiny	8,50-9,00	8,50-9,00
ječmjeń, nal.	—	—	žołte lupiny	—	—
wows	—	—	zeradella	—	—
kukurica	—	—	raps. wosušk	—	—
pšeńč. muka	26,85	26,85	lany wosušk	8,65	8,65
ržana muka	22,25	22,25	such. truhanč.	—	—
pš. wotruby	11,73	11,73	běrnj. kruški	8,25	8,25
ržane „	11,50	11,50	syno, 50 kg		
raps 1000 kg	—	—	ržana słoma		
hroch, Viktor.	22,0-24,5	22,0-24,0	pšeńč. „		
lane symjo	—	—	wowsna „		
pjeluški	—	—	ječna „		

Płaćizna za pšeńcu za wupłodźerja 8: 194.0 9: 195.0
Płaćizna za rožku za wupłodźerja 8: 158.0 11: 161.0
Płaćizna za ječmjeń za wupłodźerja 7: 163.0 9: 168.0
Płaćizna za wows za wupłodźerja 9: — 13: 160.0

Płaćizny rězneho skotu na Barlinskich skótnych wikach.

5. novembra 1935 — Płaćizny po cent. a złot. hriwnach

Skótne družiny a woznamjenjenje:

Wołv: 261.	
Połnomiasne, wukormiene, najwjetšeje rězneje hódnosće hač do 6 lět	42
Młode miasne, njewukormjene, starše wukormiene	42
Mjenje wukormiene młode, derje picowane starše	42
Mjenje picowane wšěch starobow	—
Byki: 134.	
Połnomiasne, wurosćene, najwjetšeje rězneje hódnosće	42
Połnomiasne, młódše	42
Mjenje wukormjene młódše a derje picowane starše	42
Špatne	—
Jałojcy a kruwy: 1403	
Połnomjasne, wukormiene kruwy najwjetšeje rězneje hódnosće	42
Połnomiasne, wukormiene jałojcy najwjetšeje rězneje hódnosće hač do 7 lět	42
Starše wukormjene kruwy a derje wuwite młódše kruwy a jałojcy	37 42
Derje picowane kruwy a mjenje picowane jałojcy	28—35
Mjenje a špatnje picowane	—
Celata: 2318	
Najlěpše wukormiene (1. družiny)	73—87
Mjenje wukormiene a tajke wot cyca (2.)	64—72
Špatne (3.)	52—62
Wowcy: 2879.	
Młódše a starše wukormiene (5. družina)	48—49
Starše wukormjene (6.)	45—47
Mjenje wukormiene (Märzschafe) (7.)	35—44
Swinje: 5135.	
Połnomiasne, wos. rasow a jich křiženj., hač do 1½ lět stare	54,50
Wukormjene	52,50
Miasne	50,50
Špatne	48,50
Rancy a kundrosy	52,50

Ssadaŕstwo na rataŕskej schuli w Budyschinje 1935.

Nasche ßadaŕstwo njesamóže dotal domjazu potrjebu se swojich wupłodow krycž. Na druhej stronje pak móže ßo tež hischcže pschetrjebanje ßadu wo wjele powjetschicž. Tehodla dyrbja wschitzy, kiž maja pschihódnu pódu k temu pschipomhacž, so by ßo nasche ßadaŕstwo dale wutwariło. Pschihodne městna k naßadźenju ßadowych schtomow wschudźe lohko namakamy. Tola runje tak wažne je, so by ßo hižo wobstejazym ßadowym schtomam trěbna kedźbnosćž a starosćž wěnowała. Na rataŕskej schuli we Budyschinje, kotraž je wośebje na kubłe w Pschischezach nowu ßadownju wutwariła, ßu ßo w běhu t. l. někotre kursy wotměłe, kotrež ßu pschezo derje wopytane byłe a kotrež směja bjes dwěla tež swój trajny wuspěch.

S Khróſcziz. S 1. novembrom je zirwnoſczeŕ Pawol Groſa 25 lět dolho ſ kantorom naſcheje woßadny byk. Pſchi tutej pſchileznoſczi jemu zyrkwinſke ſarjadniſtwo ßwoje ßbozopſchecza wupraji. — Wot 1. novembra je wuczeŕ Jan Lipicz kantorſtwo w Khróſczanſkej zyrkwi ſnowa pſchewſak. — Na ßwjedźenju Wſchěch Sswjatych měješche tu ludowe ſpomozeŕſtwo wot Budyſchſkeho wotrjada filmowe pſchedſtajenje, pſchi kotrymz ßo tez film „Jutry w Sserbach", kotryz běſche ßo pſched něſchto lětami w Khróſczizach filmowak, pſchedwjedźe. Tutón film je wjele kedźbnoſcze a ſajima mjes pſchihladowarjemi namakak.

S Kamjenza. Jutſje 7. novembra budźa poſtrowjeńſke ßwjatocznoſcze k czeſczi panzerowaneho polka czo. 3. Polk wokko 12 hodźin kaßarny wopuſchczi, ſo by ßo na torhoſchczu k paradźe ſeſtupak. Kaz dolhoz parada traje, njeje pſchikhad na torhoſchczo ſe Schulſkeje, Wrótkowſkeje, Budyſkeje a Krótkeje dróhi móznу. Polk wotßali ßo po paradźe po Knjezſkej dróſy. Wjeczor budźe wulke piſkanje. Na tutym dnju pojědu na Budyſko-Kamjenſkej autowej liniji omnibußy po jěſdnym planje 10,15 a 14 hodźin do Kamjenza ſeßylnjene.

S Makeje Rydeje pola Wojerez. W ſtarobje 89 lět ſemrě naſcha najſtarſcha wobydleŕka ſwud. Esmolerjowa. Wona ßo wczera wutoru, runje na dnju ßwojich narodninow, na tudomniſchim pohrjebniſchczu pokhowa.

S Rychwalda. Kermuſchu mějachu tu njedźelu a póndźelu w ſalach Lortzez hoſczenza nimo měry dobry wopyt, ſchtoz na wulku ſwjaſanoſcz wobory ſ wobydleŕſtwom pokaſuje. Pſchi tutych wuſpěſchnych ſarjadowanjach je ßo ſawěſcze fond na kupjenje noweje motorſkeje ßykawy ſalozik. — W ßußodnej gmejnje Koſchli ßu ßo nuſowe dźěla a k temu trěbne dźělowe dny pſchiſwolike. Hizo póndźelu ßo ſ Klětneho 10 dźěkaczeri do Koſchle póßla. Dalſche nuſowe dźěla w Klětnom, Krynhelezach maja ßo hiſchcze pſchiſwolicz. Hdyz ßo to ſtanje, ma ßo ſ tym liczicz, ſo wſchitzy bjesdźělni dźělo doſtanu.

*

Hłowna ſhromadźiſna Budyſkich muzſkich krajow.

Wczera wotmě tudomne krawſke ſjednoczenſtwo (Herrenſchneiderinnung) ßwoju hkownu ſhromadźiſnu w Keheleŕni. Tuta bě ſa wobdźělenych woßebje wazna, dokelz běſche ſyndikus dr. Menningen ſ Barlina pſchednoſchk pſchilubik. Hdyz běchu ßo naleznoſcze ſjednoczenſtwa dorjadowake, pſchepoda k. wyſchſchi miſchtr Schramm ßlowo k. dr. Menningenej, kotryz něſtko ſtejniſchczo krawzowſtwa w prjedawſchich czaßach a tez nětczíſche ſtejniſchczo wopißowaſche. Pokaſa na to, ſo ßu ßebi w dowójnſkim czaßu woßebniſche kruhi němſkeho luda dali ßwoje draſty w Jendźelſkej abo tez w druhich krajach ſhotowicz, dokelz ßo tudy tak woßebne draſty njejßu ſhotowjeli, kaz we wukraju. Krawzowſtwo ma ßo wo to prózowacz, ſo ßo to w pſchichodnych czaßach wjazy ſtalo njeby. Naſpomni ßo hiſchcze, kak czezke dźělo ßu prjedy krawzy měli, hdyz hiſchcze zanych ſchijazych maſchinow njebě a waſchnje ſhotowjenja draſtow běſche khětro wobczezne. Wſchitzy ſ kedźbliwoſczu jeho wuwjedźenjam ſczěhowachu a po ſkónczenym pſchednoſchku jemu pſchihloßowachu. Něſto pokaſowachu ßo ßwětkowobraſy, a to wo ſhotowjenju draſtow wot pſchihotowanja podſchicza hacz do hotoweho wobleka. Dale ßo nowoczaßny material, kajkiz prjedy dozyka njeběſche, pokaſowaſche, kaz tez ſchijaze maſchiny najnowiſcheho ſyſtema a ſamóznoſcze. Skóncznje ßo hiſchcze ſhotowjenje uniformow ſa wojakow roſpominaſche a ſchto dyrbi kózdy krawz wo maczíſnje, kotruz pſchedźěla, wědźecz. Tez ſo dyrbi pódla krawzowſtwa něſchto wo pſchekupſtwje roſumicz a tak ßwój wobkhod ſtrowy ſdźerzecz. S tym bě pſchednoſchk ſkónczeny a pſchitomni pſchednoſcherjej ſ pſchikleſkom mytowachu. Knjes wyſchſchi miſchtr Schramm ßo rěcznikej ſa jeho pſchednoſchk podźakowa a potom ſhromadźiſnu ſkónczi.

*

S Hornjej Wudrjeńzy. (Czelo ſ dwěmaj hkowomaj.) Poka najeńka kubka Barcza porodźi kruwa czelo ſ dwěmaj hkowomaj. Czelko bě ßo normalnje wuwiko a wazeſche zentnaŕ. Spodźiwne ſtworjenje ſa někotre hodźiny ſkónczi.

Se Zitawy. Na Friedlanſkej dróſy jědźeſchtaj dwaj motorſkaj koleßarjaj do ßamßneje ſtrony ſa ßobu. We ßamßnym czaßu ßo po zeleſnizy czah bliżeſche, kotraz na tutym měſtnje pornjo dróſy wjedźe. Wětr lokomotiviny kur na dróhu tkóczeſche, tak ſo jedyn ſ motorſkich koleßarjow doſpolnje roshlad ſhubi a do druheho ſajědźe. Wobaj padnyſchtaj, pſchi czimz jedyn ſ njeju do někotrych koleßarjow padny. Jedyn koleßaŕ a jena koleßaŕka dyrbjeſchtaj ßo do khorownje ſ czezkimi ranami dowjeſcz. Schtyri druhe woßoby ßo lohko ſranichu.

Budyske stawniske powěsće

wuteru, 5. novembra 1935.

Narodźik je ßo: 2. 11. Hermanej Pawokej Kletſchej, ſchoförej, ßyn.

Wumrěli: 4. 11. Jadwiga Helena Kunatez, wobydleŕka domu ſa bědnych, 29 lět. — Erneſtina Alma ſwud. Müſſiggangowa rodź. Esuchez, fabrikſka dźěkaczeŕka, 53 lět. — 5. 11. Jan Adolf Nowak, invalidny rentnaŕ, 74 lět. — Arnoſcht Alfred Bart, maſchinytwarz, 34 lět. — Bjedrich Albert Hänſel, rataŕ, 44 lět.

Mandźelſtwo pſchipowědźiſchtaj: 5. 11. Richard Kurt Scheiba, autoſamkaŕ, ſ Friedu Lisbethu Khěznikez, domjazej pſchiſtajenej, wobaj w Budyſchinje.

Wusudźenja

§ Pjenjezne paduſchſtwa na Tuchorſkim pohrjebniſchczu w Budyſchinje ßo pſched makej khkoſtańſkej komoru hiſchcze ras ßudźachu, dokelz bě ßo ſkuczeŕka Marta Polanowa rodź. Domaſchkez ſ Wulkeje Dubrawy, kotruz bě hamtſki ßud w Budyſchinje k 1 lětu jaſtwa ſaßudźik a na 3 lěta jej czeſtne prawa wotrjekk, pſcheczíwo wyßokoſczi khkoſtanja powokaka. Kaz je hiſchcze ſnate, bě Polanowa wot novembra 1934 hacz do junija 1935 ſe toſchkow zonow, kotrez běchu je na krótki czaß na rowach njeſtrazowane lezo woſtajike, pjenjezy pokradnyka. Jeje powokanje ßo ſaczíßny.

§ Pjenjezne khkoſtanje we wyßokoſczi 30 hr. abo 6 dnjow jaſtwa běſche hamtſki ßud w Budyſchinje Janej Jurijej Dubſkemu ſe Židowa a Jurijej Czepizej ſ Budyſchina dla pſcheſtupjenja ſakonja wo ſkótnych khoroſczach napolozik. 6. meje t. l. bě Dubſky ſ poßrědkowanjom Czepiza rěſnu kruwu ſ hródźe Scheſchowſkeho ryczeŕkubka ſe ßwojej plahowańſkej kruwu ſaměnik a rěſnu kruwu hnydom na rěſniſkeho miſchtra w Budyſchinje pſchedak. Plahowańſku kruwu dźwjeſechu bjes pſchedkhadneho pſchepytowanja do hródźe Scheſchowſkeho ryczeŕkubka. Sa to běſchtaj Czepiz a Dubſky ſamokwitaj. Wonaj běſchtaj ßo pſcheczíwo napolozenemu khkoſtanju powokakoj. Statne rěczniſtwo czinjeſche to ßame. Czepiz k jednanju njepſchińdźe a njebě ßo tez ſamokwik. Sapolozene powokanje ßo tehodla na jeho wudawki ſaczíßny. Na wczerawſchi dźeń poſtajene jednanje ßo tehodla wotſkorczi. Wobſamkny ßo, ſo ßo Czepiz pſchi pſchichodnym jednanju pſchedwjedźe.

§ M[illegible] 5 hr. pjenjes n[illegible] kaka a [illegible] Körnt[illegible] Delnje Hórki [illegible] la. ſo bu [illegible] na [illegible] wotmědk. Körnty [illegible] ßebi pjenjezy ſa ßebje wobhowa a pſchetrjeba. Hamtſki ßud bě jeho k 6 měßazam jaſtwa ſaßudźik. Jeho powokanje njeměješche wuſpěcha.

Hudźba—wuměłstwo—dźiwadło

Palaſtowe dźiwadło. „Wón wě, ſchto chze" mjenuje ßo film, kiz tu hacz do pjatka widźimy. Wón nam wjeßoku ſtronku zíwjeńſkich nahladow dźenßniſcheje pſchiłodźiny pſched woczi ſtaja. W ßwójbach komerzíſkich a druhich radźiczelow nadeńdźemy hiſchcze mnoho ſeſtarjeneho w nahladach wo ſaſtojnſkej doſtojnoſczi. Niczo ßo njemóze a nochze roswicz na ſakladach ßamßneje energije, ale chze ßo ſepjeracz na protekzije. Tola ßyn knjeſa radźiczela wotpakaſuje dalepleczenje ſtareje wopuſche. Wón ßo ßwojeje ßamßnej mozy dowěri a ruba ßebi ßwój pucz zíwjeńſkeho ſboza. Tele ſbozo pſchidruzi ßo k njemu we woßobje pěknjeje knjezniczki, kotraz je ßamßnej atmoſferje wuczekla kaz wón. We wjeŕſchkach wyßokich alpow ßo jeju dóńt na pſchezo rosßudźi. Film je polny wjeßoloſcze a humora. — Pſchipódla widźimy hiſchcze film wo rjanoſczi ſporta.

Přiłopk

Dwaj ſtraſchnaj ſchkódnikaj naſchich zitow.

W někotrych kónczinach naſchi ratarjo ſkorza, ſo jim rozka njeſeſkhadźa. Pſchi ßlědźenju ſa pſchiczinu namakaju, ſo je ſorno czeŕwik wuzrak. Tutó czeŕwik bydli w ſemi, puſchczi ßo do wußyteho ſorna a ſniczi jo. Pſcheczíwo njemu ßo ſ wuſpěchom wuzíwa ſczěhowaza měſcheńza: na hektar wußywa wuzije ßo jedyn kilogr. drabklo kſchemicziteho natria (Kieſelflorſaures Natrium), kilogr. placzi 90 pj. a doſtanjeſch jo w kózdej drogowni. Měſcha ßo ſ jenym kilogr. zokora a roſpuſchczi ßo w 20 litrach wody. Do wody naßypa ßo něhdźe 30 kilogr. pſcheńcznych wotrubow. Tuta měſcheńza ßo na polo roſmjeta. Czeŕwik tutu měſcheńzu zerje a pſchi tym ſahinje. Dalſchi ſchkódnik je zitny raczk, kotrehoz czeŕw ßo do ſorna na kubi dobywa a jo wuzerje. Pſcheczíwo tutemu ſchkódnikej, kotryz woßebje w nalěczu wuſtupuje, ßo porucza, ſo ßo do zita aktivna kſchemjowka (Kieſelſäure) w roſměru, kotruz w drogowni ſhoniſch, naměſcha. Pſcheczíwo zitnym raczkam ßo tez ſ wuſpěchom thymianowy wolij nakozuje. Wón ßo do ſchkliczkow linje, kotrez ßo po kubi a po zícze ſeſtajeja. Wóń thymianoweho wolija zitny raczk njemóze ſnjeſcz a czeknje.

Towaŕstwowski powěstnik.

Drježdźany. „Hromadnik" změje swoje zetkanje štwórtk 7. novembra wječor we 8 hodź. w hosćencu „Johanneshof" na Janskej drózy. Wo prawje bohaty wopyt prosy předsyda dr. Wjaćesławk.

Maczíza Sserbſka. Měßaczna bjeßada ſeńdźe ßo 6. novembra w Sserbſkej kofejowni wjeczor we 8 hodź. Hoſczo ßu lubje witani.

Baćon. Spěwne towaŕstwo zeńdźe so srjedu wječor k porjadnemu zwučowanju.

Domowina. Našim spěwarjam! Stwórty zhromadny khór budźe: „Hdźež so módrja, zelenja naše hory, hajnišća" (Mojo wjesela). Je to wjesoły, lohki, razny spěw z narodnym hłosom. Nawuknće sej 1., 2., 4. a 5. hrónčko! Hektografowane exemplary pósćele wam sekretariat Domowiny. M. N.

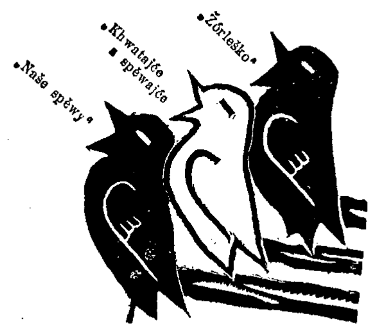

Za našich lubych spěwarjow
za naše spěwaŕki
mamy rjane serbske spěwniki
na składźe
Knihićišćeŕnja a knihaŕnja
dr. J. Cyž w Budyšinje
w Serbskim Domje

Wužehleŕnja „Sausewind"
při Lawskej wěži
Woblek wuhželimy a blaki wotstronimy za **2.50** hr.
Naš krawc wuporjedźa wšu mužaca drastu.
Přijimanje khorbarow a wšěch dobrych šatow k ołokanju a k wužehlenju

Hólc abo holca
so jako wučomc do drogerije pyta.
Pisomne zamołwjenja pod A 23 na wud. Serb. Nowin

Za kermuše
poručam swoje płaćizny hódne
wina
spirituozy
palency
žitny
Płodowe wino litr wot **65** pj.
Połonowe wino litr wot **70** pj.
Friedrich Grimm
w Kamjencu
na Budyskej drózy 84

Warnujemoj
z tutym kóždeho, njewěrne wudawanja w naju swójbnych naležnosćach dalo rozšěrjeć, dokelž hewak hnydom sudniscy zakročimoj
Michał Pětřka we Wěteńcy,
Pětr Pětřka z Noweje Wjeski
pola Worklec.

Fotograf Schulz
w Kamjencu na Budyskej dr. 10
je waš kwasny fotograf
Telefon 474

Rjana plahowańska ranca
na předań w Plusnikecach čo. 8

Mały nawěšk
w našich NOWINACH
je tuni a so přecy wupłaći

Tunjo, spěšnje a přihódnje
z wosebitym ćahom
9/10. novembra 1935
ze Zhorjelca do Barlina
(60 proc. znižena jězbna płaćizna (přizamknjeńske zniženje 50 proc.)
Jězba płaći (tam a sem) wot Zhorjelca do Barlina
3. rjadownja 6,80 hriwnow, 2. rjadownja 9,80 hriwnow.
Wotjědźe 7.04 wot Zhorjelca. Wróći so w nocy k 11. 11. 0.12 hodźin.
Wšo bliže zhoniće při wudawaŕnjach jězdnych lisćikow a w pućowańskich běrowach.
Wobkhadnaj hamtaj statneje železnicy w Zhorjelcu a Budyšinje

Rataŕ
wusywa zorno do Božeje role!
„Serbske Nowiny"
narodne wědomje do wutroby
a duše luda a
wobaj staj wuzko zjednoćenaj
w prócowanju wo naše byće.
Stóž česći to swoje, čita swojeho luda jenički dźenik a dobudźe jomu nowych přećelow!

Přiłoha k čisłu 259

SERBSKE NOWINY

Srjedu 6. novembra 1935

Kak mamy so při začěmnjenju zadźeržeć?

Kaž ßmy hižo wčera ſdźělili, budźe ßo w Budyſchinje a w dźělach Budyſkeho hamtſkeho hejtmanſtwa ſchtwórtk 5. dezembra wjecžor wot 8 do 10 hodźin ſaczěmnjenje ſwucžowacž. Tajke ſwucžowanja wožebje tež temu ßłuža, ſo by ßo wobydleřſtwo na wažnoſcž ſaczěmnjenja dopominało a ßo ſ jeho pſchewjedźenjom ſeſnało. Hdyž dyrbi ßo tajke ſwucžowanje poradźicž, je nuſne, ſo kóždy temu ßobu pſchinoſchuje. To móže ſ tym dokonjecž, hdyž ßo ſadźerži, kaž ßebi jo poſtajenja žadaja, a hdyž ßo tak ſtožuje, kaž ßo pſchikaſy a powucženja podawaja.

Pſchi ſaczěmnjeńſkim ſwucžowanju je wažne, ſo ßo wožebje we wobydlenjach, dźěłaŕnjach, hródźach, kłamach, ſkrótka dožyła wſchudźe wokna a durje tak ſchkitaja, ſo žane ßwětło pſches nje njemóže wuſtupowacž. So by ßo kóždy hižo mohł ſ tym ſaběracž, ſchtož je pſchi ſaczěmnjenju nuſne, tu dźenßa poſtajenja němſkeho ſwjaſka ſa powětrowy ſchkit woſjewimy, kiž njech kóždy derje wobkedźbuje a ßo po nich ma.

1. Sa wobydlenja ßu naprawy pſchi „wobmjeſowanym wobßwětlenju" a „ſaczěmnjenju" te ßame.
2. Pſchi ſaczěmnjenju maju měſtnoſcže, w kotrychž ludźo pſchebywaju, wobßwětlene woſtacž.
3. W měſtnoſcžach, w kotrychž ßo ßwěza trjeba, maju ßo wokna tak ſakrycž, ſo ßo žane ßwětło njemóže pſches nje pſchedobycž. To ßo wolóži, hdyž ßo ßwěza ſ něcžim ſapowěßnje.
4. W měſtnoſcžach, kiž ßo njehodźa pſchecžiwo wuſtupowanju ßwětła ſchkitacž, dyrbi ßo ßwěczenje ßwězy ſnjemóžnicž.
5. W ſkhodowych wokhěžach ſe ſaczěmnjenymi woknami dyrbi ßo, je-li njeje ßwětłoweho ſchachta, ßwěza na ſkhodach haßnycž. Wo narunańſke wobßwětlenje dyrbi ßo poſtaracž. Módre lampy ßo k tomu derje hodźa.
6. Wobßwětlenje reklamow ma ßo hižo pſchi wobmjeſowanym wobßwětlenju haßnycž a wobßwětlenje wukładnych woknow ma ßo na najmjeńſche ßwětło ſeßłabicž. Pſchi „ſaczěmnjenju" a „ſkónczenju wobkhodneho cžaßa" ma ßo wobßwětlenje wukładnych woknow zyle haßnycž. Sa hoſcženzy, dźiwadła a wobkhody maju ßo ßwětłowe ſchachty pſchiprawicž.
7. Naprawy ſaczěmnjenja maju ßo tež na pobocžne a ſadnje fronty, pódlańſke twarjenja wupſcheſtrěcž. Tſěſchne kukacže a pincžne wokna dyrbja ßo tehorunja wobkedźbowacž.
8. K ſakryczu woknow hodźa ßo derje: tkaniny, kiž ßwětło njepſchepuſchcžeja, pſchikrywy, papa, karton, žołmata papa a podobne. Žaluſije ßame powſchitkownje njedoßahaja.
9. Trěbna macžiſna ma ßo ſ cžaßom wobſtaracž a ßo tak khowacž, ſo je kóždy cžaß k ruzy.
10. Dohladowanje ſaczěmnjeńſkich naprawow leži k podpjerje polizajſkich organow w rukach domjazych wothladarjow powětroweho ſchkita, kiž tež nadrobniſche wujaßnjenja podawa.

Ketlicy

(Dodawk k č. XI statistiki sakskich Serbow w Čas. M. S. 1886, str. 95 sl.)

Ketlicy, stara serbska wjes, nimale jenak daloko wot Lubija a Wósporka zdalena, wuznamjenja so wosebje ze swojej rjanej, 1768 dotwarjenej cyrkwju, kotraž je daloko widźeć a so wot wšitkich, kotřiž su sebi ju wobhladowali, wukhwaluje.

W Ketličanskej wokolnosći namakaju so wšelake městna, kotrež chcu tu pomjenować. K połdnju leža hórki (n. der Horken), z kamjeńtnej wěžu debjene, z krasnym wuhladom, bóle k Wujerju lěški (n. die Lieschken), zady Wujerja w dole rěčki (n. Flössel), w blizkim lěsu čertowa studźeń; rěčki su tež pola Nowych Ketlic.

Pola wsy Korec (n. Gorbitz abo kaž nětko z njeprawdu rěka Georgewitz), wot Ketlic k ranju ležacych, je rěka Lubata w starodawnych časach so přez skalinu předrěła a wysoke pobrjohi wutworiła, kotrež z cyłej wokolnosću rěkaju skała (n. die Skale) a dosahaju hač k murjowanemu młynej („gemauerte Mühle"). „Skała" so jeje rjanosće dla husto a rad wopytuje. Na nawječornej stronje „Skały" njedaloko „murjowaneho młyna" je wulke „hrodźišćo" (n. die Schanze), k ranju přez wysoki brjóh a Lubatu škitane.

Wot Njeznarow do Ketlic wjedźe přez cyrkwinu holu, kiž „poica" rěka, kemšaca šćežka. Pola tuteje hole je łuh (n. Lug) z hatkom a na druhej stronje městnosć dubješk. Při Hłušinskim puću je „wokač", při Wósporskej drózy k ranju njedaloko Krapowa wěčnasmaha, pola Wopalenja su žerdźki (pola z keřkami) a jena łučka rěka wódnik; srěni hat je njedaloko pozdźišo nastateho Karlsbrunna; tam wjedźe tež topoły puć, hdźež hišće dźensniši dźeń topoły steja.

Powěda so, zo je w Ketlicach něhdy klóštr był, ale to njehodźi so dopokazać.

Ketlicy mějachu něhdy dwoje knježstwo, hornje a delnje, a maju hač do dźensnišeho dnja dwaj dworaj (přez dróhu dźělenaj): k ranju ležacy rěkaše čorny, k wječoru čeřwjeny dwór, a běchu něhdy robočenjo pak čornemu pak čeřwjenemu dworej přidźěleni.

Nowe Ketlicy rěkachu hač do nowišich časow cyhelniča, dokelž je tam tajka něhdy była; sym sam hišće jeje rozpadanki widźał.

Ketlicy su w prjedawšich časach hermank poměle, a powjeda so, zo su jón do Lubija předali. Kedźby hódno je, zo ma Ketličanska wosada kóžde lěto dwě njedźeli po Lubijskim nazymskim hermanku swoju kermuš. Zo je tu hermank woprawdźe był, za to swědči hornčeřska łuka (die Töpferwiese) a w čornym dworje hišće dźensa stejace płatowe łubje, wulke a wysoke twarjenje z pjećimi łubjemi.

Pola kapłanstwa je hrěšnica, kaž ju ludźo tu mjenuja, a pola čorneho dwora tež jena. Tajka hrěšnica (n. Pranger) je so tež, kaž mi powjedachu, w Budyšinje při róžku stareje radneje winoweje pincy namakała, a buchu tam złóstnicy (hrěšnicy) zjawnje předstajeni. Ludźo do nich zhnile jeja atd. mjetachu. Na spomnjenymaj městnomaj so nětko ćěła, hdyž so z wokolnych wsow k pohrjebej přiwjezu abo přinjesu, postajeja a so po wuspěwanym kěrlušu ze šulskimi spěwarjemi z kantorom a z duchownymaj k rowu přewodźeja.

Wo zastaranju z mjasom

nam Budyſke hamtſke hejtmanſtwo, wotdźělenje ſa dohladowanje płacžiſnow, tole piſche:

Haczrunjež ßu ßo w nowinach woſpjet powucžaze naſtawki woſjewiłe, ßo tola hiſchcže njejaßnoſcže wo wulkoſcži a wobßahu płacžiſnow njewotſtronichu, kiž ju pſchißłuſchne wyſchnoſcže poſtajiłe. Tajke njejaßnoſcže wjedu niž jenož k tomu, ſo ßnadź ßo njewoprawnjene poroki cžinja; wone móže wožebje wobdźělenym rěſnikam ßamym ſłe ſcžěhwki pſchinjeſcž; pſchetož kóžde pſchekrocženje poſtajenych płacžiſnow, njech ßo tež jako njeſawinowane woſnamjeni, ßo cžežko khłoſta. Mi ßo tohodla ſda, ſo je trěbne, nětkole płacžiwe płacžiſny, kotrež je knjes hamtſki hejtman ſa Drježdźany-Budyſchin jako dohladowaŕnja płacžiſnow na kónzu ſeptembra 1935 poſtajił, ras zyle ſjawnje woſjewicž, ſo bychu njewoprawnjene poroki pſcheſtałe, woprawnjene ſkóržby pak ßo cžim ſpěſchniſcho mohłe pſchepytowacž. Tute płacžiſny płacža ſa zyły podkrjeß hamtſkeho hejtmanſtwa (ſ wuwſacžom měſta Biſkopiz). Wone potajkim ſa podkrjeß měſta Budyſchina njepłacža. Tu płacža wožebite troſchku hinaſche płacžiſny, kiž ßu ßo w nowinach hižo pſched někotrym

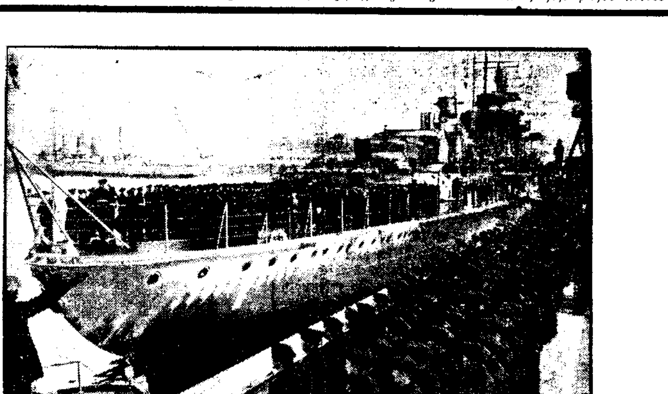

Nowy kſchižak „Nürnberg".

W Kielu je ßo najnowiſchi kſchižak němſkeho namóŕniſtwa do ßłužby ſtajił a ßo na mjeno „Nürnberg" wukſchcžił. (Preſſe-Bild-Zentrale, M.)

Pětr Kowaŕ-Drježdźanſki:

Před 50 lětami w Serbach

(Pokracžowanje.)

Něſchto hiſchcže ſ zyrkußa Sarraſſani, ſchtož budźe ratarjow ſajimowacž. Běſche mi dźiwne, ſo konje tam ani rěblow ſa ßyno nimaju. Hobrſki hródźny miſchtr mje roswucži, ſo je ſa koni wužitniſche, hdyž kaž w ſtwórbje na paſtwiſchcžach ſe ſemje žeru, dokelž ſ rěbla konjej proch do wócžkow pada a ſ cžaßom kóń woßlepi. Potom pak ſkaſy naſtajne hłowuſběhanje k rěblej zyłu poſtawu konja a tak, kaž wón prajeſche, maja tajke konje ſkóncžnje wygaty khribjet, naſche pak niž! —

To bě ſaßo mały wulět do Drježdźan. Wrócžmy ßo ſaßo do Bukez do cžaßa dźěcžatſtwa. Jako ſchěſcžlěnny hólz ßym ras po delnjej ſchcžežzy ſ macžerju ſchoł. Wona mi prajeſche: „Tu bydli baba, tam w ſahrodzy roſtu te małe dźěcži." Potajkim tu wone roſtu! Doma druhim hólzam ßwoju najnowiſchu mudroſcž wudawach, běchu pak tež trochu wjetſche ßobu pódla a cži dźachu: „Ně, ně, tam horjeka ſ teje žabjazeje kuže bacžony małe dźěcži wucžahnu a toho, na tajkeho cžorneho móraßa pokaſujo, ßu bacžony ſ Afriki ßobu pſchinjeßłe. Hdy bychu jeho w božim mjenje duzy po pucžu do morja ſhubiłe, njeby ſchkoda było." Kaž wjele ßym potom na tu kužu kedźbował, bacžony tam njejßu lětałe, ale w tej ſahrodzy tam, tam woprawdźe něſchto roſcžeſche. Małe dźěcži położichu do kolebki. Haj wſchak, kolebka je ſtare ſnaty mebl a wſchitzy pěßnjerjo wo njej ſpěwaju. Ale ja ßym bohudźak bjes kolebki naroſtł, tuž ßo mi njeje trjebak „roſum tſchaſcž". Proſchu cže, luby pſchecželo, lehń ßo do tajkeje bujneje cžumpawy a daj ßo kolebacž, hacž ßo cži mozhy njeſtſchaßu. Tajke małe dźěcžo je ſkóncžnje pok błudne, hdyž ſe ßwojeho błuda wotucži, ſchkrěcži, — hnydom ßo ſaßo koleba a tajke cžumpanje małej hłójcžzy jenož ſchkodźi. W muſeju tu w Drježdźanach mamy ßerbſku jſtwu ſa njedźelnicžu. Moji lubi, te wbohe ßerbſke žony, kiž ßu w tajkim kožu wutracž dyrbjałe ſ tymi poßleſchcžemi, ſ wobwěſchkami wobdate we cžěmnym, bjeſe wſcheho cžerſtweho powětra a ſe ſatykanymi woknami! Haj, ſ hygienu kłazaſche a ßamo lěkarjo ßo njejßu wo roſjaßnjenje ſtarali.

Narod a row — huſto doſcž bliſko hromadźe! Semja, ßwjata ródna ſemja! Je tola něſchto nimo měry wulke, tuta ſemja. Nahrabaſch horſchcž pjerſchcže a mjes porſtami ßo cži roſmlěje. Maſch jenož małe njenahladne ſornjatka a kajka móž je we nim. Kajke potajnſtwo! Wußywaſch ßymjo do jednoreje ſemje a wona tam ſeſkhadźa, roſcže, ſchto dha je tuta ſemja, tuta pjerſchcž? Poprawom je zyła ſemja jenicžke pohrjebniſchcžo, dokelž wſchitko, ſchtož tu je, ſhinje a je ſhinyło lěttyßazy wot ſpocžatka ßwěta. Sſy ßebt to hdy roſmyßlił?

Dokelž pak ßmy tu na ſemi žiwi, dha mamy ßo praſchecž: Ke kajkemu dóńtej ßy tu na ßwěcže? Jenož ſo by jědł a pił, ſpał a potom ſaßo dźěłał? Ně, to wſchitko móže ſwěrjo tež, ale cžłowjek ſe ßwojim roſumom ßo pſchehrěſchi, hdyž ßwoju wožebitoſcž tak njewužiwa, kaž je wona jemu wot Boha data. Mamy wocži, ſo bychmy wſchitku tu kraßnoſcž widźeli, kiž naß wobdawa, wuſchi, ſo bychmy ſynki ßłyſcheli a roſum, ſo njebychmy byli jako ſkót. Huſto doſcž ßym tak mjes wjeßnymi ludźimi ßłyſchecž dyrbjał, hdyž ßo jednaſche wo někajku wubjernu węz: „Haj, to wſchak nicžo ſa naß njeje." Wopak, mój luby abo moja luba, wſchitko, ſchtož tu je na ßwěcže, je ſa wſchitkich! Tež naicht wjeßni ludźo maju to prawo, ßobu wužiwacž. Dźenßa wſchak, hdyž je ßo mjes tym auto wunamakało a nětko autobußy naſchich Sserbow do wſchěch kucžikow wotwjeſu a napoßledk radio jim ſchěroki ßwět domoj do jſtwy pſchinjeße, je ßo woprawdźe ßwět pſcheměnił. Hdyž tu rěcžu wo cžaßu pſched 50 lětami, dha to klincži kaž baßnicžka. Ale — rjana baßnicžka, a de[illegible]cže je najrjeńſche w žiwjenju. Tohodla jako dź[illegible]ajerecž rady poßłuchach, hdyž ſtari powědachu wo [illegible]zenym cžaßu. Nó, a nětko ßmy ßami ſtari a tola nam ſteji raj naſcheho dźěcžatſtwa tak žiwy pſched wocžomaj. Najwjetſche bohatſtwo je naſcha domiſna a twjerdźe tam ſteji pſches lětſtotki naſcha rjana zyrkej. Bliſko pſchi zyrkwi row naſcheho něhduſcheho duſchepaſtyrja a ßławneho prědarja, knjeſa fararja Kubizy. Běſche pſches lětdźeßatki wodźeŕ zyrkwinſkeho žiwjenja w Bukezach a bě powſchitkownje cžeſcženy. Naſch knjes kantor Hatnik je na Tuchoŕſkim pohrjebniſchcžu w Budyſchinje ßwój poßledni wotpocžink namakał. Jeho lubu mandźelſku pak móžach pſched krótkim ſtrowu a cžerſtwu w Budyſchinje wopytacž a ßym ßo nad tym ſwjeßelił. Tež knjes wyſchſchi wucžeŕ Schěza w Rachlowje tam hiſchcže je jako ßławny rjek ſe ſandźeneho cžaßa. Na pohrjebniſchcžu ſpja wſchitzy cži ſtari ßerbſzy wótzojo a naſch ßwjaty nadawk njech woſtanje: „Ty dyrbiſch ßwojeho nana a ßwoju macž cžeſcžicž." Tuž mějmy ßo po tutej pſchikaſni a ſdźeržmy naſche drohe Sſerbſtwo! To daj Bóh! (Kónz.)

czaßom woſjewite. (Placziſnam ſa mĕſto Budyſchin ßu ßo placziſny ſa mĕſto Bjſkopizy pſchimĕrile.)

Sa podkrjeß Budyſkeho hamtſkeho hejtmanſtwa (ſ wuwſaczom mĕſta Biſkopiz) placza ſczĕhowaze placziſny:

Swinjoze mjaßo: Plezo ſ koſczemi 85 pj., bjes koſczi 1,04 hr., ßwinjazy rjap 90 pj., kotelett 95 pj., rĕſki 1,10 hr., bjedro 1,10 hr., naſchijne mjaßo 90 pj., łopatkowe mjaßo ſ koſczemi 85 pj., bjes koſczi 1 04 hr., brjuch (bjes pſchidawka) 80 pj., khribjetowy polcz [illegible] pj., ßuſcheny polcz —, ßadło 90 pj., ßwinjaza noha ſ kónczkom 50 pj., bjes kónczka 65 pj., hłowa bjes liza 40 pj., jatra 1,40 hr., ßwinjazy ſchmalz, tukrajny 1,12 hr., wukrajny 90 pj., rubane mjaßo —.

Czelaze mjaßo: Rĕſki —, plezo ſ koſczemi 1. družiny 90 pj., 2. družiny 85 pj., 3. druž. 70 pj., plezo bjes koſczi 1. druž. 1,14 hr., 2. druž. 1,07 hr., 3. druž. 87 pj., khribjet 1. druž. 90 pj., 2. druž. 85 pj., 3. druž. 70 pj., jĕrchenjowa pjeczeń ſ koſczemi 1. druž. 90 pj., 2. druž. 80 pj., 3. druž. 65 pj., bjes koſczi 1. druž. 1,14 hr., 2. druž. 1 hr., 3. druž. 80 pj., łopatka ſ koſczemi 1. druž. 90 pj., 2. druž. 80 pj., 3. druž. 65 pj., bjes koſczi 1. druž. 1,14 hr., 2. druž. 1 hr., 3. druž. 80 pj., naſchijne mjaßo 1. druž. 80 pj., 2. druž. 80 pj., 3. druž. 60 pj., hornje wutrobno 1. druž. 90 pj., 2. druž. 85 pj., 3. druž. 60 pj., delnje wutrobno 1. druž. 80 pj., 2. druž. 75 pj., 3. druž. 60 pj., noha 1. druž. 65 pj., 2. druž. 60 pj., 3. druž. 45 pj., jatra 1,40 hr., czelaze koſcze 20 pj.

Howjaſe mjaßo: Plezo, wubĕlene —, klin ſ koſczemi a bjes koſczi —, praženſke mjaßo ſ koſczemi 1. druž. 86 pj., 2. druž. 78 pj.. 3. druž. 56 pj., bjes koſczi 1 .družiny 1 hr., 2. druž. 90 pj., 3. druž. 65 pj., roulady 1. družiny 1 hr., 2. druž. 90 pj., 3. druž. 70 pj., ſchkrabane mjaßo 1. druž. 90 pj., rubane mjaßo 1. druž. 80 pj., 2. druž. 70 pj., 3. druž. 60 pj., gulaſch, rĕſany 1. druž. 80 pj., 2. druž. 70 pj, 3. druž. 60 pj., wyßoke rjebło, tołſte rjebło a naſchijne mjaßo 1. druž. 80 pj., 2. druž. 70 pj., 3. druž. 50 pj., wutrobnowe a prĕczne rjebło 1. druž. 90 pj., 2. druž. 70 pj., 3. druž. 40 pj., ßriedźne wutrobno 1. druž. 80 pj., 2. druž. 70 pj., 3. druž. 40 pj., ßyrnkój 50 pj., koſcze ſa poliwku 1. druž. 30 pj., 2. druž. 20 pj., 3. druž. 10 pj., jatro 1,20 hr.

Nimo toho je knjes ſakſki hoſpodarſki miniſter 19. ſeptembra 1935 pſchetrjebarſke placziſny ſa kołbaßowe družiny poſtajił, kotrež ßu ſa ludowe ſeziwjenje woßebje wažne. To ßu: 1. dobra kołbaßa, najdróſcha punt po 1 hriwnje; 2. domarĕſana jatrowa kołbaßa punt po 1 hr., 3. parjena kołbaßa, najdróſcha punt po 1 hr., 4. mettowa kołbaßa, najdróſcha punt po 1 hr. hacž do 1,20 hr., a 5. hoútwinſka kołbaßa, najdróſcha punt po 1 hr. hacž 1,20 hr. Pſchi tym pak ßo dotalne placziſny, jeli ßu mjeńſche, na žadyn pad njeßmĕdźa pſchekroczicz.

K poſtajenym placziſnam ma ßo ſczĕhowaze pſchiſpomnicz:

1. Woſjewjene plac[...]y ßu najwjetſche placziſny a tohodla ßo njeßmĕdźa pſchekroczicz. Na druhej ſtronje pak rĕſnik w tym nicžmĕ žaneho pohona widźecz, ſo by tute placziſny dozpił, jeli ſo je jemu móžno, pſchi ßwĕdomicziwym wobliczenju po mjeńſchich placziſnach pſchedawacz. Nawopak ßo jara pſcheje, ſo by ßo po mjeńſchich placziſnach pſchedawało hacž je ßo tu naſpomniło.

2. Tež w druhim naſtupanju dyrbi ßo wot rĕſnikow woczakowacz, ſo ſaßadam ßwĕdomicziweho wobliczenja ßwĕrni woſtanu. Kaž ſe ſapiſa wuthadźa, ßo mjenujzy njejßu ſa wſchĕ pady placziſny poſtajile. Sa wſchĕ wowcze dźĕle je ßo wot poſtajenja placziſnow wothladało; tež ſa jenotliwe dźĕle druhich ſkoczatow placziſny pobrachuja (ßuſcheny polcz a rubane ßwinjaze mjaßo) atd.). Hdźež ßo žane placziſny njejßu poſtajile, ßo wone tež njeßmĕdźa bjeſe wſcheho powjetſchicz. Rĕſnik dyrbi ßo czim bóle ßwĕdomicziweho jenotliweho wobliczenja dźerzecz. To placźi woßebje tež wo wutworjenju kołbaßowych placziſnow, kołbaßa je nimo najpomnjenych pjecz družinow ßwobodna. Budźa-li ßo w tutym naſtupanju njewoprawnjene powjetſchenja placziſnow wobkedźbowacz, ſ czehož ßo ſpóſnaje, ſo rĕſnikam ſaczucze ſamołwitoſcze pobrachuje, kiž je ßo wot nich woczakowało, potom ßo tež w tutym naſtupanju placziſny poſtaja.

Naprawy nĕmſkeho knježeſtwa (powjetſchenje dowoſa atd.) a naprawy hłowneho ſjednoczenſtwa nĕmſkeho ſkótneho hoſpodarſtwa (nuczenje k ſkónczнemu a rĕſnemu wußwĕdczenju, kontingentowanje, nowe poſtajenje placziſnow rĕſneho ſkotu atd.) dawaju prawo k woczakowanju, ſo ßo njedoſtatki, kotrež ßu ßo w mjaßowym ſaſtaranju pokaſałe, bórſy wotſtronja.

Přilopk

Poßrĕdkowarnja ſa rjadowanje dołha lezomnoſczow, kotrež rjemjeßlnizy wužija.

Pſchemyßłowa a wobkhodna komora w Zitawje je ſa ßwój wokrjeß poßrĕdkowarnju ſaložiła, kotraž ma ßo wo rjadowanje dołha lezomnoſczow poſtaracz, kotrež rjemjeßlnizy wužija. Poßrĕdkowarnja ma k temu ſadźĕwacz, ſo bychu ßo ſ rjemjeßlnikami ßo wužiwane lezownoſcze pſchetunjo wotedate a ßo tak pozczonki wĕriczelow ſchkitałe. Namjet ßmĕ ſapodacz wobßedźeŕ lezownoſcze, finanzny hamt a kóždy na lezownoſczi ſawĕſczeny wĕriczel, je-li ſo lezownoſcz ßłuſcha jenemu rjemjeßlnikej, kiž pſchinoſchli do komory płaczi. Podacze namjeta móže ßo ſ poſtajenjow ſhonicz, kotrež ßu ßo „w [...]czowej ßłužbje“ komory woſjewile. Tute poſtajenja doſtanje tež kóždy ſajimz pola komory. Pſchedßyda poßrĕdkowarnje pruhuje namjet, hacž móže ßo jednanje ſ wuhladom na wuſpĕch pſchewjeſcz. Poſtaji jednanje po dokładnym pſchepruhowanju wobſtejnoſczow a ßmĕ poßrĕdkowanje kóždy czaß wotpokaſacz. Wotewrjenje jednanja je wotwißne wot teho, ſo namjetowar ſnajmjeńſcha 10 hr. ſa wudawki ſapłaczi. Wudawki wobliczja ßo po hódnocze jenoſczow lezownoſcze a wuczinjeja w pſcherĕſku 1 hr. ſa tyßaz hriwnow hódnoty jenoſczow. So njeby njedoroſumjenjow było, ßo na to pokaſuje, ſo [...] ſe ſapodaczom namjeta wo woßebity ſakonſki ſchkit [...]žnika njeſaloži.

Saßo dwĕ ßmjertnej wobkhadnej njeßboſi w Drjeźdźanach.

W nozy k wutorje w Gohliſkim pſchedmĕſcze na Drjeźdźanſkej dróſy žonu bjes wĕdomnja ſ czeźkoſranjenej hłowu namakachu. Po puczu do khorownje nje naſta wumrĕ. Bjes dwĕla je ßo ſranjena ſ autom pſchejĕła. Wutoru rano na Kinsbórkſkej dróſy krótko pſched Kluczom wozbowy auto koleßarja, hdyž chyſche druheho koleßarja pſcheſczĕhnycz, prĕnjeho ßrjedź lolijow nadróſneje železnizy cziſny. W ßamſnym wokomiku jĕdźe nadróſny czah, hrabny koleßarja a jeho na mĕſcze r

Wowczeŕſki poß nowinu noßy.

W Heſſenſkej doſtanje czitar jeneje nowiny, kiž bliſko Herborna ſdaleny wot ßwojeje wßy bydli, na njewſchĕdne waſchnje ßwoje nowiny. Hdyž krótko po połdnju czah ſ Weſterwalda mjes ßydliſchczomaj Amdorfom a Erdbachom na czarje Herborn-Weſterburg jĕdźe, cziſnje póſtowy rjadowar nowinu ſ czaha, na kotruž młynkowy wowczeŕſki poß czaka, ſo by ju do hubu wſał a ßwojemu knjeſej donjeßł. Mudreho pßa puczowazy wſchĕdnje wobkedźbuja.

Jaſtwo ſa morjenje mandźelſkeho.

Magdeburgſki pſchißaźny ßud wutoru 33 lĕt ſtaru knjeni Ruth Menshauſenowu dla morjenja k 6 mĕßazam jaſtwa ſaßudźi. Zona bĕſche 1. auguſta wjeczor pſched domom „nĕmſkeho dźĕła“ w Magdeburgu ßwojeho 44lĕtneho mandźelſkeho ſe ſchtyri wutſĕlemi moriła. W jednanju ßo załoſtny wobras mandźelſtwa wukopa, kotryž bĕ ßo ſ morfiniſmom ſkaſył. Zona bĕſche 10 lĕt dołho ßo prózowała, ßwojeho muža wot tuteho njepoczinka wuhojicz. Kaž bĕſche wjele lĕkarſtwow, ſ kotrymiž mĕjeſche ßo wot wužiwanja tuteho jĕda wotwuczicz, poſpytał, tola pſchezo ſaßo ſapadny do tuteho ſkeho nałozka. W lĕcze 1929 dyrbjeſche žona ſwĕſczicz, ſo jej muž njebĕſche ßwĕrny. Wjazy krócz dóńdźe k wótrym roſrĕczowanjam. Zona dyrbjeſche huſcziſcho we nozy pſched ßwojim mužom wo pomoz wołacz a pola ßwojich pſchtitajenych wuczek pytacz, pola kotrychž ßo ſkhowa. Tež bĕ hižo nĕkotre raſy namjet na dźĕlenje mandźelſtwa ſapodała, tola na pſchirĕczowanje ßwojeho muža namjety wróczo wſała. Dźeń njeſkutka bĕ muž ſe ßwojim woſom do Magdeburga wotjĕł, ſo by tam ßo ſe ßwojej lubku ſeſchoł. Wobſkoržena jĕdźeſche do Magdeburga ſa nim a na dróſy jemu jeho poczinanje wumjetowaſche. Pſchi roſrĕczowanju rjekny muž žonje, ſo nochze wo njej niczo wjazy wĕdźecz. Wotſtorczi [...] tóhczom, na czož wobſkoržena do ßwojeho muža [...] raſy tſĕli. Czeźkoſranjeneho dowjeſechu jeho do khor[...]nje, hdźež je bórſy na to wumrĕł. Statne rĕczni[...] namjetowaſche połdra lĕta jaſtwa, ßud pak mĕje[...] po roſkładźenju jejneho ſakitowarja ju k najni[...] tkhoſtanju 6 mĕßazow jaſtwa ſaßudźi.

Wjednik a dźĕłaczeŕ.
Adolf Hitler poſtrowi pſchi ßwojim wopycze w Mnichowje tež dźĕłaczeri. Jedyn ſ nich jemu hrónczko pſchi ſbĕhanju nowotwarow pſchednjeße. (Weltbild, M.)

Wotprawjenje mordarja.

5. novembra 1935 ßo w Heilbronnje 7. ſepte[...] 1889 narodźeneho Bjedricha Haarera wotprawili. [...]ßaźny ßud w Heilbronnje bĕ jeho dla mordarſtwa [...] ßmjerczi ſaßudźił. Haarer bĕ 17. haprleje 1934 [...] mißara khłoſtarnje Jana Striffléra ſ Ludwigsburga na bĕrniſchczu pola Mandelsheima ſ njewuprajomnej [...] bjes pſchedkhadźazeje ſwady ſatſĕlił.

Zakoſtna ßmjercz ſtarza.

Zakoſtnu ßmjercz namaka 83 lĕt ſtary rentnar August Heinrich ſ Kaplandſkeje kolonije w połnóznym Barlinje. Bydleńſka khłódniza, w kotrejž ſtarz poſpa[...] pſchebywaſche, ßo ſapali. Słaby ſeſtarjeny muž njemĕ[...] jeſche wjazy telko mozy, ſo by ſ khłódnizy wuczeknył, tak ſo ßo žiwy ſpali. Po dotałnych ſwĕſczenjach polizije je najſkĕrje khłódniza ßo pſchi nĕkajkim ſtarkowym ſnjeboženju ſapaliła.

Straſchna indiſka póſta.

Hłowne ſarjadniſtwo indiſkeje póſty je ßwoju lĕtnu roſprawu podało. Tijoch liſtynoſcherjow w poßlednim wobkhodnym lĕcze w huſczinje tigry morichu a ſchtyrjoch ſtraſchnje ſranichu. Jedyn ſaſtojnik, dwaj liſtynoſcherjej at jedyn honjeŕ mulow namakachu ßmjercz w indiſkich rĕkach. 27 póſtſkich transportow ßo nadpadny.

Zakoſtne wichory nad połkupu Floridu.

Wichory, kotrež póndźelu ſ Bahama pſchikhadźejo ſe ßurowej mozu nad połkupu Floridu zychnowachu, ßu hacž dotal po ſwĕſczenjach 20 morwych žadałe. 12 woßobow je ßo jako morwych pſchiſjewiło, 14 pak je ßo ſhubiło, ſ kotrychž pak je tehorunja wjetſchi dźĕl ßmjercz namakało. W mĕſcze Miami ßamym ßo dotal jenož jedyn morwy ſwĕſczi. Liczba ſranjenych pak dźe do wjele ſtow a liczba bjesdomnych do wjele tyßaz. S wichorami bĕ nawal wody ſjednoczeny, kotryž wjele wßow póczrĕ. Wjazy hacž 600 woßobow je ßo na wyſchnoſcz wo podpjeru wobroczilo. Nĕkotre mjeńſche woßady ßu ſ powodźenjom zyle wot ßwĕta wotſamknjene. Schkoda ßo na wjazy hacž milijon dollarow wobliczi. Mĕſto Miami nima ßwĕtła, dokelž je ſaſtaranie ſ milinarnju pſchetorhnjene. Dotal hiſchcze njeſwĕſczeny petrolejowy parnik je njedaloko Miami ßo na ſkału cziſnył a woła wo pomoz. Druhi parnik „Sneland“, kotryž bĕ tehorunja w móŕſkim ſtraſche, móžeſche bjes zuſeje pomozy dale jĕcz. Wichory pohibuja ßo k mexikanſkemu golfej, tak ſo je dalſchi ſtrach ſ połkupy Florida wotwobroczeny.

Sſebi ſ pjaſczu [...]

Nowy pſchipad am[...]wanja.

S južnych ſtatow ßo nowy [...] amerikanſkeho lynchowanja woſjewja, kotryž bĕſche ßo na ſtatnej dróſy w bliſkoſczi wßy White Bloff pola Tenneſſoweho jĕſora ſtał. Czornucha Baxſtera Bella winowachu, ſo je bĕłu žonu ſranił a nabił. Tohodla jeho ſajachu a dwaj polizijſtaj jeho do awta dowjedźeſchtaj, ſo byſchtaj jeho do jaſtwa pſchewjeſłoj. Po puczu pak czrjóda bĕłych wós nadpadny, wotbroni polizijſtow a jĕdźeſche ſ czornuchom ſkoku hacž k bliſchenu lĕßej, hdźež Baxſtera Bella ſatſĕlichu. Czornuchowe czĕło, kotrež bĕ ſ kulkami roſtſĕlane, cziſnychu do hrjebje.

Radio

Schtwórtk, 7. novembra ßłyſchi ßo:

Königswuſterhauſen: Nimo ſnateho wſchĕdneho programma: 6,30 wjeßeła rańſcha hudźba. 11,30 ſa burow. 12 pſchipołdniſchi konzert. 14 wſchelakoſcze. 15,15 ſa maczerje. 16 popołdniſchi konzert. 19,30 ſabawny konzert. 20,10 rejwańſka hudźba.

Lipſk: Nimo ſnateho wſchĕdneho programma: 6,30 rańſchi konzert. 7,30 ſa burow. 11,45 ſa burow. 12 pſchipołdniſchi konzert. 17 pißana hudźba.

Hiſchcze wažne ſ dnjoweho programma: Barlin: 20,10 operetta „Gaſparone“. Hamburg: 20,10 rejwańſka hudźba. Mnichow: 21 wjeczorny konzert.

Italſki poſtup na połnóznej froncze.
Italſzy askari (domoródni) ſ kanonami czahnu do dobyteho Akſum, ſo bychu dale k juhu poſtupowałi. (Weltbild, M.)

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

„Serbske Nowiny“ płaća měsačnje we wudawarni 1.15 hr., na pósće a pola dowěrnikow 1,51 hr. z wunošowanjom, do wukraja 2,15 hr. = 20,00 Kč. Wudawa a čišći Jan Cyž, dr. jur., w Budyšinje w Serbskim Domje. Telefon 2687

Za nawěšći, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać płaći so za mały mm-rjadk 6 pj., za swójbne 5 pj., towarstwowe a hosćencarske 4 pjenjezkow. Za reklamowy mm-rjadk płaći so 15 pj. Rabat po tarifje. Kóžde čo. płaći 10 pj.

Čisło (Nr.) 260 | Budyšin — Štwórtk 7. novembra 1935 — Bautzen | Lětnik 94

Historiski dźeń němskeje wojerskeje mocy

Najwyšschi roskasowar wojerskeje mozy běšche pschinjal, so měrjesche žo schtwórtk rano we 8 hodźinach we wschěch garnisonach wójska a wojerskeho lětarstwa, na wschěch wójnskich łódźach a wojerskich twarjenjach němska wójnska khorhoj, kotruž běšche wjednik postajił, na žiwjacnje waschnje wupowěsnyć. Sdobom žu žo młodźi rekrutojo lětnika 1914 sapschiżahali.

Wyschschi roskasowar wojerskeje mozy, generalny wyschk Blomberg, běšche k tutym wojerskim žiwjatocnosćam sławnosćy pschepročyk, so by mohła po zyłej Němskej hodźinu radu nasłonicy, kotraž běšche z tak wusnamnym podatkom w stawiznach němskeho wójska a němskeho ludu.

Wupwěsnjenje noweje němskeje wójnskeje khorhoje w Budyšinje

Zaprisahanje rěkrutow lětnika 1914

Historiski dźeń wupowěsnjenja noweje němskeje wójnskeje khorhoje žo też w Budyschinje na žiwjatocne waschnje wotmě. Na dworje Albertskich kašarnow běchu žo jeschli wschitcy wusnamni sastupjerjo wyschnosćiwow a formacijow z wójskom k wobzběhej žiwjatocnosći. S dyrkom ¼8 hodź. stojachu wojacy se žiwojimi offizěrami pschipravjeni, saklincža hudźba a zacžahny cžesna kompanija z khorhojemi a sawje schtyrirózk, kiž wojacy, offizěrojo, cesthi hosćo a lud tworjachu. Pschijědže komanděr infant. regimenta cžišk 52 wyschi Foltmann a frontu wotkrocži. Wyschi leutnant z Altrock měrjesche kommando.

Kommanděr pokasa na wažnosć historiskeho dnja němskich stawiznow. Němski lud je sebi postajił k žiwojej cesći — žiwjacimy cžesthy dźeń zyłeho ludu. Dźensa je so lud sebi sjednocił se žiwojim wójskom a kóždy ma sa jesthnu žłužbu žiwoju wojersku žłužbu. Po postajenju zakonja něšto sebi prěni do wojerskeje nuceńskeje žłužby zastupja, so bychu byli garantojo měra a schkita. Na tutym dnju dostanje němska sebi nowe žylne wójsko a nowu wójnsku khorhoj. Stara khorhoj žo cjesnje sawali. Wona dě žwědź žwěrcy, smužitosće a cjesće. Nowy stat ju wyschoko cjesći, tola z nowej wolu je pschischol nowy symbol. Pod starej khorhoju stejesche małe wójsko na straži w cžasach po wójnje na wschě 20 lět. Pod njej narodži žo tu wola noweho postawa. Pod nowej khorhoju krocžny pucź cjesće, kiž dobudźe też cjesći kóždeho wukrajana, hdyž pokazamy, so smy lud žylnosće, wole a smužitosće. Pod swukami presenterskeho pokheda a s postrowom wschěch sćahny žo nowa wójnska khorhoj na sćežor.

Potom pschendże žo **k sapschiżahanju rekrutow lětnika 1914.** Knjes superintendent Bera pokasa w žwojej rěcži na stawiznsku wažnosć dnja pschiżahi. Puta je wjednik němskeho stata rosbił, je nam dał nowe wójsko, kiž schkita domiznu, maczernu rěcž, kiž naš sako dopomina, so žu noscherjo cjesnjeje wojerskeje drasty noscherjo stata, sakitarjo naschepo měrina sa žiwjenje. S pschiżahanju smy smutskownje swojosani na lud a jeho prawa. „Ésym pod Bohom“ tak prajmy.

Po tym so wuklincža spěw „Wulki Bože khwalbu cži“, porěcža katolski duchownik, farar Sprentzel. Króna žiwjenja je žwěrca. „Budź žwěrny hacž do žmjercze“, to je podłožk wojerskeje cjesće sa kóždeho. Nowa armeja sćežeše žwěru starcze a spomina na wulku žwěru padnjenych. Nade wschu stajmy žwěru k Bohu Knjesej, statej, wótcžinje.

Kommanděr pschedcžita wukaz wjednika němskeho stata. S wusnamnymi słowami saschceži kóždemu do wutroby wažnosć wokomika. Saklincža kommando, a wojacy, kiž dyrbjachu pschiżahu složicz na mjesce offizěrow, stupichu doprědka. Adjudant kommanděra pschedcžita pschiżahu a wojacy ju složichu. Hischcze raz pokasa kommanděr na winowatosć, kiž je s tutym wokomikom do kóždeho žiwjenja sastupiła. Mějmy žo po pschikładach pólneho marschalla Hindenburga a jednoreho wojaka Adolfa Hitlera, dźensnischcheho rosłasowarja nad wójskom a statom. Wěrny do naschepo słužowneho pschichoda, nadźijmy žo wuspěcha boja dobreje wěry a smjimy jenu lubosć — hacž do žmjercze.

Saklincža němska hymna a Horsta Wesselowy spěw. S nimokhodom pscheđ kommanděrom a se žłajnu na wjednika, wójsko a wótcžinu skónczi žo wusnamna hodźina.

Nowe němske khorhoje so wupowěsnu

We wukasowym lopjenu sa namórnistwo je žo **„wukas wo němskej wójnskej khorhoji, wo khorhoji wójnskich łódźow, wo wikowarskej khorhoji se żelesnym kschižom a wo khorhoji němskeho wójnskeho ministerstwa a wyschschcheho rosłasowarja wojerskeje mozy“** z 5. oktobra 1935 wosjewił. Tam žo wosjewja, kajke maju jenotliwe khorhoje być.

Němska wójnska khorhoj je cžerwjeny podołhojty schtyrirózk, kiž ma žrjedźa trochu na stronu sćežora běle koło z dwěmaj cžorno-běłymaj kromomaj a s hokatym kschižom žrjedźa, kiž ma tehorunja cžorno-běłu kromku. Pod běłym kokom leži pschiž se schtyrjoch běłych a tšjoch cjornych žmuhow. Na smutskownym hornim cžerwjenym polu stej železny kschiž z běłej kromu. Měra khorhoje runa žo po wyšokosći a dołhosći kaž 3 : 5.

Khorhoj wójnskich łódźow je cžerwjeny podołhojty schtyrirózk, k kotrymž je žrjedźa trochu na stronu sćežora běle koło s cjornym hokatym kschižom. Měra khorhoje runa žo po wyšokosći a dołhosći kaž 3 : 5.

Wikowarska khorhoj s cžerwjenym kschižom je cžerwjeny podołhojty schtyrirózk, k kotrymž je žrjedźa trochu na stronu sćežora běle koło s cjornym hokatym kschižom. Měra khorhoje runa žo po wyšokosći a dołhosći kaž 3 : 5. S hokatym kschižom je cžerwjeny podołhojty schtyrirózk, k kotrymž je žrjedźa trochu na stronu sćežora běle koło s cjornym hokatym kschižom. Měra khorhoje runa žo po wyšokosći a dołhosći kaž 3 : 5.

Khorhoj němskeho wójnskeho ministra a wyschschcheho rosłasowarja wojerskeje mozy je němska wójnska khorhoj se sćežowanymi pschemjenjenjemi: Khorhoj je runy schtyrirózk. Wokoło zyłeje khorhoje je běło-cjorna kroma. W delnim swonkownym polu steji tehorunja železny kschiž z běłej kromu; w delnim smutskownym a w hornim swonkownym polu steji khorhoj wojerskeje mozy z běłej kromu.

Němska wójnska khorhoj je znamjo wyšokosći w cesći mozy; wona žo na wójnskich łódźach wójnskeho namórnistwa, na lětadłach wojerskeho lětarstwa a na twarjenjach zyłeje wojerskeje mozy pokazuje. Khorhoj wójnskich łódźow žo na wójnskich łódźach wójnskeho namórnistwa pokazuje, hdyž wone sakótwjene abo pschi mórskim brjohu leža.

Wikowarska khorhoj je železnym kschižom moža namórnistwowi offizěrojo a offizěrojo wojerskeho lětarstwa w dowolnym stawje a cjelnje wukluženi aktiwni offizěrojo namórnistwa a wojerskeho lětarstwa na wikowarskich łódźach a wikowarskich lětadłach, powětrnoch atd. město wikowarskeje khorhoje pokazowacz.

Nowa němska służbna khorhoj so wupowěsła

Sdobom z wojsewjenjom wo němskej wójnskej khorhoji je žo też wojsewjenje wo nowej němskej žłužbnej khorhoji wudało, kotrež je němski smutskowny minister dr. Frick dźensa schtwórtk dopołdnja w 11 hodźinach na twarjenju němskeho a pruskeho smutskowneho ministerstwa w Barlinje wupowěsnył.

Němska służbna khorhoj je cžerwjeny podołhojty schtyrirózk, kiž ma žrjedźa trochu na stronu k sćežorej běłe koło. W tutym kole steji hokaty kschiž z cjorno-běłej kromu. W smutskownym hornim khorhojinym rózku leži cjorno-běłe znamjo statneho knjeżstwa. Morjskowa khowa k sćežorej słukadnje. Měra khorhoje runa žo po wyšokosći a dołhosći kaž 3 : 5.

Němska wukhowarska medailla za italskeju podoficěrow

Wjednik a němski kanzler je sobu rjad wusnamjenjow sa wukhowanje cžłowjekow se žmjertneho stracha žpožcžił. Wukhowarska medailla z bantom je žo wožom jenotliwzam žpožcžiła, mjes nimi dwěmaj italskimaj podoffizěromaj druheho italskeho pschibrjožneho regimenta w Venedigu. Italskaj podoffizěraj běchtaj w polnej uniformje do wody schloj a staj 47lětneho Němza satepjenju wukhowaloj. Němz běšche žo pschi kupanju w Lidu se žłabosću wobjał, a žolny běchu jeho hižo dalko na wichorožte morjo wotnjesłe. — Dopomnjenišku medailu sa khowanje se stracha je wjednik a němski kanzler 15 ludowym towarschcam spožcžił, mjes nimi tšjom schulerjam.

Konferenca wójnskeho łódźstwa 5. decembra

Sapocjatk druhoje Londonskeje konferency wójnskeho łódźstwa je žo wot 2. dezembra na 5. dezembra wotstorcžił, dokelž sastupjerjej Japanskeje njemóžetaj priedy do Londona pschijěcź. Franzowske formalne wosjewjenje, so žo konferenzy pschihłosnje, je žo žrjedu w Londonje pschepodało. Tohorunja je Judiska sožlita, so žo na konferenzy wobdźeli. Dotal hischcze pschihłosowanje Italskeje a Sjednoczenych statow połnómocneje Ameriki pobrachuje.

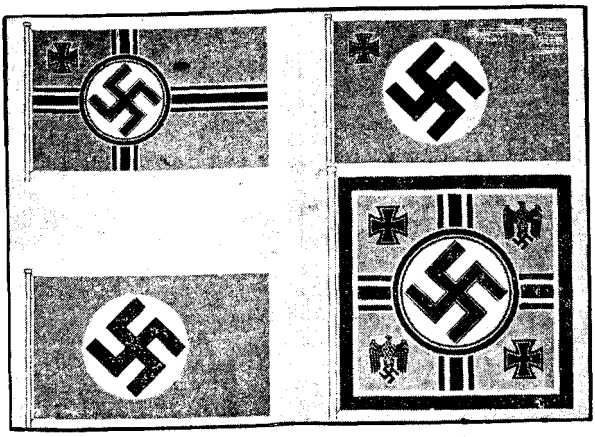

Nowa statna wójnska khorhoj.

Nowa statna wójnska khorhoj, kotraž žo 7. novembra we 8 hodź. rano na žiwjatocne waschnje prěni raz na sćežor cžehnje. Horjekach na lěwo: nowa statna wójnska khorhoj. Delека na lěwo: khorhoj sa wójnske łódźe. Horjekach na prawo: wobłhedna khorhoj je żelesnym kschižom. Delekach na prawo: khorhoj statneho wójnskeho ministra a wyschschcheho rosłasowarja wobornoje mozy. Barbyžu cjorne-běło-cžerwjene. (Weltbild, M.)

Italskeje wobarańske wojowanje přećiwo sankcijam

Italske knježeřstwo je wutoru s wobarańskim wojowanjom sapoczało pschecziwo sankzijam, kiž ßu ßo we Gensje wobsamkle. Wschitke wyschnosćze a tež pschedewsacza privatneho hospodařstwa ßu nowy dźěłański czaß sawjedłe, kiž wot 8 do 12 hodźin dopołdnja a wot 3 do 6 hodźin traje. S pschepołoženjom dźěłańskeho czaßa matej ßo wobßwětlenje a tepjenje lutowacź.

Wutoru běsche tež wjele řěsnistwow ßwoje klamy sawrjeło. Do wukładnych woknow běchu ßo taflicźki wupowěßłe s napißmom: „Sawrjene, so by ßo sankzijam pschecziwjało. Njech je žiwa Italska." Sežiwjenje italskeho wobydleřstwa ma ßo s wulkeho dźěla na warjenja a cźěstowe twory sepjeracź, kotrež ßo w kraju namakaju. Jenotliwe cźěstowe twory, kaž na pschikład makkaroni, ßu wschak hižo w normalnych czaßach wažna zyroba italskeho luda.

Pschi sawrjeczu italskich mjesow pak tež hischcźe druhe khutne hospodařske praschenja nastanu. Na pschikład italscy wikowarjo ßwoje zitrony njewotbudu. We někotrych stronach je telko zitronow narostło, so ßo pschi pobrachowacym wuwosu scyła njewupłaczi, je hakle sczipacź. Italczenjo na sankzije s wulkim wobmysłenjom shladuja. Woni ßo pschede wschěm boja, so italscy wojacy w Abeßynskej po czaßu njesměja doscź brónjow a munizije.

W Italskej ßo njedwěluje, so sa wójnu wulke starosćze nastanu, dokelž Italska rudy s wukraja trjeba. W pschichodźe budźe pjecźa wobcźežne, brónje a muniziju narunacź. To je sa Italsku cźim straschnische, dokelž móžachu ßo Abeßynjenjo s brónjemi a muniziju s wukraja sastaracź. Němczischa wojeřska ßłabosćź Abeßynskeje móže ßo s tym bjes dwěla wotstronicź.

W někotrych wukrajnych nowinach ßo na to pokasuje, kelko czaßa, pjenjes a napinanjow ßu Franzowsojo dyrbjeli naložicź, jako ßu ßebi Marokkowsku podczißnyli. Woni móžachu tehdy njemyleni ßwoju kolonialnu wójnu wjescź. Pschi nowoczaßnym wobrónjenju italskeho wójska pjecźa njeje njemóžne, so ßo jemu poradźi Abeßynsku podczißnycź. Franzowsojo ßu tež najkhroblische marokkowske splahi pschewinyli.

Tu ßo jenož hischcźe prascha, kelko czaßa a pjenjes budźe k wojeřskemu wobßadźenju Abeßynskeje trjeba. Franzowsojo ßu w Marokkowskej wóßom lět trjebali. Wot lěta 1907 hacź do dźensnischeho czaßa, 27 lět dołho, dyrbjesche Franzowska w Marokkowskej s wójskom postupowacź, so by lud dospołnje pod ßwoje nadknježßtwo dostała. Wěso ßo wobstejnosćźe w Abeßynskej marokkowskim wobstejnosćźam scyle njerunaju.

Mussolini so z nowa z Drummondom rozrěčował

Mussolini a jendźelski póßłanc w Romje, sir Eric Drummond, staj ßo wutoru popołdnju znowa rosrěczowałoj. Wo jeju rosrěczowanju je ßo hamtscy wosjewiło, so je wono hodźinu trało. Statnikaj staj ßo, kaž hižo pschi setkanju 29. oktobra, wo jendźelsko-italskim połoženju w Srjedźosemskim morju rosrěczowałoj.

Powěsczeřnja „Preß Association" powě, so je ßo Mussolini tehodla s jendźelskim póßłancom rosrěczował, dokelž staj ßo jendźelski zwonkowny minister sir Samuel Hoare a italski sastupjeř baron Aloisi w Gensje setkałoj. Dokelž pak sa jednanja wo italsko-abeßynskej zwadźe ßo hischcźe njeje žadyn sakład namakał, je ßo wěscźe wo to jednało, kak móhła ßo napjatosćź mjes Italskej a Jendźelskej pomjeńschicź. Jendźelska kaž dotal žada, so italske nadpady w nowinach a radiu pschestanu a so Italska wjele ßwojich wojakow s Libyskeje wosmje. Je-li so by Italska tutej jendźelskej žadani dopjelniła, by snadź Jendźelska potom tež liczbu ßwojich wójnskich łódźow w Srjedźosemskim morju pomjeńschiła.

Nowe Mussolinijowe rosrěczowanje s jendźelskim póßłancom Drummondom je w Romje dobry sacźischcź sawostajiło, kaž ßo tež s pschißłuschneje italskeje strony wobkrucźa. W Londonje běsche ßo wosjewiło, so chce Mussolini 30 000 mužow s Libyskeje wotwołacź, tola w Romje k tutej powěsczi njemóžachu žaneho wobkruczenja dostacź.

Amerika petrolej do Italskeje podawa

Kaž amerikanske wikowańske ministeřstwo wosjewja, ßu ßo liczby wuwosa petroleja a petrolejowych wudźěłkow do Italskeje powjetschiłe. S teho wukhadźa, so amerikanska petrolejowa industrija njedźiwajo Rooseveltoweho warnowanja dobru wikowańsku składnosćź wužiwa. Nimo petroleja ßo tež bawłma, gasolin we wjetschich dźělbach s Ameriki do Italskeje wuwožuja.

Italčenjo přećiwo jendźelskim filmam

We wschelakich italskich městach ßo jendźelske filmy a dźiwadłowe kruchi wjacy njehraja. W Romje dotal hischcźe k temu njedóńdźechu. Lud pak je tam pschecziwo jenemu jendźelskemu filmej protestował a plakaty swotorhał. Wulki dom modow w Romje, kiž ßwoje modelowe drasty dotal s franzowskimi mjenami mjenowasche, je ßo po czaßu skožił, a ßwojim mjenam abeßynske mjena dał.

Italski nadběh na Makalle so wotrazył

Kaž ßo s Addisa Abeby powě, ßu italske wobhonjeńske wotdźělenja wutoru wjeczor njenadźicy pod wjednistwom generala lěweho kschidła Cagaja města Makalle nadběhowałe. Abeßynscy wojacy běchu město hižo prjedy wopuschczili. Jako prěni ßo italscy jěsdni do města dobuchu. Sa nimi ßo pěschi na czežitych autach pschiwjesechu.

Se ßamßneho žórła ßo powě, so ßu abeßynske wotdźělenja wokoło połnocy njejapcy Makalle nadpadłe a we krwawnym wojowanju muža pschecziwo mužej italskich wojakow s města wuhnałe. Italscy wojacy s města wokoliny cźěkachu a wjele morwych a ranjenych ležo wostajichu. Abeßynscy wojacy schtyrjoch Italčanow sajachu. Abeßynjenjo ßu pjecźa jara mało ludźi shubili. Abeßynske wójsko je Makalle a wokolinu saßo wobsadźiło.

Wo italskim nadběhu na Makalle „United Preß" powě, so je ßo italska patrouilla domoródnych wutoru do města Makalle podała. Wona njeje žaneho wobheczìwjenja nadeschła. Italczenjo ßu město pschede wjeczorom wobßadźili. Tola ßu Abeßynjenjo hischcźe w nocy s pschekhwapjacym nadběhom Italčanow saßo s města wuhnali. Pschi wojowanju ßu italscy wojacy pjecźa dźeßacź morwych shubili. Abeßynjenjo dweju morweju a dweju ranjeneju shubichu.

Italczenjo wot Adigrata pschischedschi do Makalle saczahnychu. W měscźe pak žaneho człowjeka njenadeńdźechu. Italczenjo chcychu Makalle wobtwjerdźicź a dźeržecź, doniž jich hłowne wójsko njepschińdźe. Abeßynjenjo woczakuja, so italske hłowne wójsko schtwórtk do Makalle pschiczehnje.

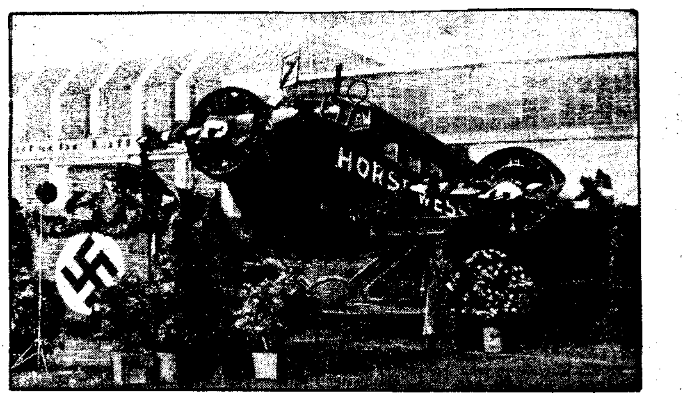

Horst Wessel — ßłužbne lětadło staboweho schefa.

Na Tempelhofskim polu w Barlinje generalny wyschk Milch w pschitomnosćźi bohacźe seńdźenych SA-wjednikow swjedźeńscy wupyschene ßłužbne lětadło staboweho schefa SA, Lutza, wukschczi. Lětadło je mjeno stronineho wo[illegible]warja Horsta Wessela dostało. (Heinrich Hoffmann, M.)

Dobra rada

abo

Jan a Marja.

Po čěskim V. Kosmáka wobdźěłał Mikł. Andricki.

2] (Pokračowanje.)

Mańka pohlada hišće jónu do špihela, potom na wušiwane črije a woteńdźe „na hońtwu"

W durjach założi do stareho muža. Měješe běłu hłowu, běše z poł po knježsku zdrasćeny, a z hładcy wotruhaneho wobliča hladaštej jemu přećelniwej wóčcy.

„Mój pomhaj, to dźě je naš dźěd! A ja sym takle do was prasła!" zawoła Marja a wokoši jemu ruku.

Stary Hejtman, Wjacławkoweje nan, so posměwkny, pohlada na wupikanu wnučku a rjekny: „To je mi njemdrjenja na swěće! Je dha tak nuzne?"

„Ach ju wšak, nanko! Druzy hižo dawno rejwaja. Skomdźene tak hižo budźe."

„Nó, tak jenož běž! Ale njenalětaj sej tam někajku khorosć."

„K nam witajće, nano!" postrowi Wjacławkowa nana. „Hańža a Hertka, skoku ruku wokošić. — Ale čehodła dha njejsće hnydom k wobjedu přišoł, nano?"

„Sym hišće khwilu w cyrkwi wostał a nětko du pohladać, kak so wam wjedźe."

„Bohu dźak a khwalba, strowi smy. A dźensa su tu k tomu hišće hercy. Što chcemy sej potajkim wjacy? Wjeseli smy. Hladajće jeno", a wona wobroći so k woknu, „naša Mańša tam hižo z Wićazec Janom rejwa."

„Što dha tu tola tón čini?" dźiwaše so stary Hejtman. „Tón drje sej tola njeje po njewjestu přišoł."

„Štó mohł to wědźeć?" a Wajcławkowa sćeže z ramjenjom a wusměwkny so šibale. — „Won z wamaj, holcy! Pytajtej nana a rjekńtaj jemu, zo je tu dźěd."

Holcy běžeštej ze jstwy; a Wjacławkowa šeptaše nanej: „Što měnića, njeby to nawoženja był za našu — Mańku?"

„Nó, cyły hólc je", přihłosowaše nan, „ale wočakń dźě hač wo nju požada, a potom hakle dyrbimy so přeswědčić, što abo kak. Wěš drje též, zo njeje wšitko złoto, štož so swěći, a čłowjek dyrbi so na kedźbu brać na swěće!"

„Ale nano, wy dźěn činiće, kaž byšće Wićazecow njeznał!" dźiwaše so Wjacławkowa.

„Znaju jich, a to hišće jara derje! Kak dha jich njedyrbjał znać? — Stary Wićaz je česćowny muž. Tři króć je gmejnski předstojićeř był. Smój hromadźe na hejtmanstwo khodźiłoj, hdyž běch hišće na sudźe. Wón je přeco wšo w najlěpšim rjedźe měł, a kaž so słuša, je též domoj khodźił. — Porjadny muž. — A jeho starši synojo su též wšitcy zrjadniwi, — Jakub, kiž je pola nas — nó, tajkeho čłowjeka dyrbiš sebi pytać."

„Tak widźiće, nano, hdyž je Jan z tak dobreje swójby, budźe též dobry."

„Moja holčka, to čłowjek njemóže wědźeć. — Hladaj, druhdy wulehnje so dźesać libjatow; dźewjeć je rjenje žołtych a dźesate je čorne. Widźiš?"

„To drje je z libjatami tak, ale z ludźimi je to hinak —."

„Z ludźimi je to runje tak, wěř mi: sym to nazhonił. Njejsym prajił, zo je Jan špatny, ale móže być, a tohodla by so słušało, so přeswědčić, hdy by za Marju słowo dał. — Luba holčka, su ći spodźiwne wěcki na swěće. A skónčnje štó wě, budźe-li Jan z cyła wo Marju rodźić?"

„A dosć z tym! Na čo sebi tohodla hłowu łamać?" a Wjacławkowa poćisny wjesele z hłowu. Wotwobroći so wot wokna, spěšnje a šwižnje kaž młoda holca, a pohladny nanej swěrnje do woči: „A nětko won z tym! Sće po wobjedźe abo njejsće?"

Při tym machny rozkazowařscy z ruku a swědčeše sebi z pokazowarjom. — Běše nanej jara podobna, a z wočow hladaše ji raznosć.

„Připołdnju sym w Manjowje do korčmy zašoł dal běrtlk kołbasy stajić."

„To drje so tola njejsće přejědł! To je njedźelsk wobjed? Sćeŕpńće so khwilku, hnydom wam něšto přinjesu. A hdyž zaso budźe, přińdźće hnydom k wobjedu; stary čłowjek něšto ćopłe do žołdka trjeba —."

Wjacławkowa miny so ze jstwy, a stary Hejtman, přistupiwši k woknu, na kotrymž w kwětnkach połno wukćětych róžičkow stoješe, hladaše, so posměwkujo, na reje a kiwaše z hłowu.

„Bohu česć a khwalba, rjany lud to je a wjesoły jenož zo by přeco tak w rjedźe był! A ta naša Maruška, jej, to je holčo! Nóžki kaž truny a jenož tak mikaja. Cyła mać! A dźerži do so! Njeboj so holčo, dóniž ja žiwy sym, njedopušću, zo by do špatnych rukow přišla. Wjele hižo sym, Bohu dźak w swěće dokonjał, dokonjam drje též tole hišće"

Tak mysleše starc sam při sebi a wusměwkowa so spokojnje.

„Tak, nanko, tu maće kusk mjasa wot wobjeda" wołaše jeho hospoza k błidu. „Posydńće so. A hdźe dha pak tón naš tajke časy sedźi?"

„Wón wšak dóńdźe! — Što dha sy mi tu přinjesła?" pohlada starc na taleŕ.

„Kusk swinjaceho. To sym nam dźensa połtřeć punta w Manjowje kupiła, hdyž dźě je ta Boža dźela, ale je to pohanski pjenjez za tajki kus mjasa. Ći rěznicy njewědźa, što bychu sebi kazali."

„A tola stajnje skorža, zo přidawaju", rjekny starc.

„Ći haj — a přidawać! Kupuja pola, kórc po kórcu. Ći bychu wěsće mohli, hdy bychu přisadźowali. — Nó, jězće dha a njedajće sebi kazać, dołho hač je kał hišće tajki trochu ćopły!"

(Pokračowanje sćěhuje.)

Podźěl Gdańska na němsko-pólskim zrěčenju

Wo podpiſanju němſko-pólſkeho hoſkodaŕſkeho ſrěčʒenja ßo ſ Gdańſka hamtſʒy powě, ſo je Gdańſki ſaſtupjeŕ ſtatny rada dr. Schimmel ßwobodnemu měſtu Gdańkej wo jednanjach běʒnje roſprawjał. Sa Gdańſk je ſrěčʒenje woßebje wažne, wono dyrbi dowoſowu potrjebu ſ Němſkeje a wulki dźěl Gdańſkeho wuwoſa do Němſkeje ſawěſcʒicʒ. Gdańſki wuwos móʒe ßo na někdźe 27½ milijona ſchěßnakow wobličʒicʒ. Skónčʒnje ßo ſaßada najwjetſchich lěpſchinow w němſkim hoſpodaŕſkim ſrěčʒenju khwali a ßo na jeje pſchijemne wuſkutkowanje na hoſpodaŕſtwo ßwobodneho měſta Gdańſka pokaſuje.

Přetworjenje danskeho knježeŕstwa

Po wólbach do danſkeho ßejma je ßo danſke knjeʒeŕſtwo pſchetworiło. S pſchetworjenjom pak ßo wěſo knjeʒeŕſtwowe ſaměry njejßu pſcheměnile. Dotalna koalizija mjes ſozialdemokratami a demokratami ßo njeje wotſtroniła. Sozialdemokrat Stauning je miniſterſki pſchedßyda woſtał a demokrat Munch ſwonkowny miniſter. Sakitańſke, juſtizne, kultußowe a dźěłowe miniſterſtwo ßo ſ nowymi muʒemi wobßadźichu.

Madźarski kultusowy minister we Waršawje

Madźarſki kultußowy miniſter Homan w tutych dnjach we Warſchawje pſchebywa. Pólſki ſtatny preſident je jeho wutoru pſchijał. Pſchi tutej ſkładnoſcʒi běſchtaj teʒ ſtatny podſekretar madźarſkeho kultußoweho miniſterſtwa Schill a madźarſki wupóßłanz we Warſchawje, Dehori, pſchitomnaj. Po tutym witanju ßo miniſter Homan w univerſicʒe marſchalla Pilßudſkeho ſa cʒeſtneho doktora filoſofiſkeje fakulty pomjenowa.

Krótke politiske powěsće

Kapała ſa kralowu Aſtridu.

Mjes Viewaldſtättſkim jěſorom a autowej dróhu ſe Luzerna do Küßnachta, hdźeʒ je w ſańdźenym lěcʒu kralowa Belgicʒanow ſnjeſbożiła, je belgiſki kral 50 kóßnych metrow ſemje kupił. Na tutym měſtnje ma ßo kſchiʒ poſtajicʒ a ſnapſchecʒa měſtna njeſboʒa, na druhej ſtronje, ßo kapała natwaricʒ.

Ze Serbow

W Budyſchinje, 7. novembra 1935.

Naše hrono za tutón Boži dźeń

Kiž z Bohom syja, tym wšě wjedra tyja.

Přisłowa.

— **Wo wjedrje.** Wcʒera wjecʒor w 7 hodʒ. barometer 743, hygrometer 0, najwyſchſcha dnjowa cʒopłota 8 ſtop. Dʒenßa rano we 8 hodʒ. barometer 744, hygrometer plus 2, najniʒſcha temperatura w noʒy 6 ſtop. cʒopłoty. — Roſpołoʒenje wjedra w Europje je ßo wcʒera jenoʒ mało pſcheměniło. W naſchich ſtronach ßo kromy ruſkeje wyſchiny a niʒiny nad wjecʒornej Europu ſetkuja. Tohodla ßo jaßne njebjo ſ lohkim pomrócʒenjom wotměnja. Niʒina nad wjecʒornej Europu je ßo khětro ſeßłabiła a njeſměje wjaʒy wjetſcheho wliwa na naſche wjedro. Tu a tam je pomrócʒenje ſe ßnadnym deſchcʒowanjom hiſchcʒe móʒne. Powſchitkownje pak drje nětcʒiſche mile a ſpodobne wjedro pſchi ßłabſchich krótkowjecʒornych wětrach wobkhowamy. — Jutſje pjatk ßłónczko 7,03 hodʒ. ſkhadźa a ßo 4,24 hodʒ. khowa. Měßacʒk ſkhadźa jutſje popołdnju 2,52 hodʒ. a khowa ßo rano 4,08 hodʒ.

— **Wuhlady na wjedro ſa jutſiſchi pjatk: Hiſchcʒe ſpodobne a mile naſymſke wjedro.**

*

— **Sswěrnaj ßobudźěłacʒerjej.** Dźěłacʒerjej Herman Schołta a Arnoſcht Rjek ſ Budyſchina, kotrajʒ móʒetaj na 27 reſp. 25lětnu dźěławoſcʒ pola ſpediziſkeje firmy Auguſta Lehmanna w Budyſchinje ſhladowacʒ, ßo wcʒera ßrjedu na radnizy wot wyſchſcheho měſchcʒanoſty dr. Opitza ſ pſchepodacʒom měſchcʒanſkeje pſchipóſnawańſkeje liſcʒiny ſa dołholětnu ßwěrnu ßłuʒbu wuſnamjeſchtaj. K tutemu jubilejej ßo jimaj najwutrobniſche ſboʒopſchecʒa wuprajichu. Pſchi pſchepodacʒu cʒeſtneju liſcʒinow běſche wobßedźeŕ firmy Auguſt Lehmann, pſchekupz Richard Lehmann, pſchitomny.

— **Hdźe je ßo ſběrka ſtarych pjenjeʒ pſchedała abo na pſchedań poſkicʒiła?** 8. oktobra 1935 je w Hornersdorfje w Rudnych horach Max Alfred Weisbach ßwojeho 72lětneho pſchirodneho nana D. ſaraſył. Słóſtnik je wot teho cʒaßa cʒeknył. Pſchi ßwojim cʒěkanju je wón ßwoju ſběrku pjenjeʒ ßobuwſał. Jenotliwe pjenjeſy jeho ſběrki pak njeje móʒno wopißacʒ. Weisbach ſběrku abo jenotliwe pjenjeſy ſpyta w pſchißłuſchnych wobkhodach pſchedacʒ. Wón je 38 lět ſtary, 1,60 hacʒ 1,65 m wulki, ma cʒorne krótke włoßy, podołhojte mjeſwocʒo, wudźěrate wócʒko, nima wußow (Schnurrbart) khodźi khětro pokhileny a je pſchi ſchiji ſapinjenu ſelenu jupu woblecʒeny, nima khornaŕ a ſchlips, je w cʒěmnych kholowach, cʒěmnoſchěrokaſchcʒikatej cʒapʒy a cʒornych wyßokich ſchnórowańſkich ſtupnjach. Hdyʒ ßo Weisbach něhdźe pokaʒe abo je-li ſo je wón hiʒo ſběrku abo jenotliwe pjenjeſy ſ njeje pſchedał abo poſkicʒił, ßo proßy, ſo by ßo to Budyſkemu kriminalnemu wotdźělenju na Ortenburgſkim hrodʒe, telefon 2 802, abo bliʒſchej policʒiji abo ʒandarmſtwu woſjewiło.

— **Kermuſche w Klukſchu, Mikowje a Khrjebi.** Pſchichodnu njedźelu ßo w Klukſchanſkej, Mikowſkej a Khrjebjanſkej woßadʒe kermuſche ßwjecʒa. W Khrjebi budʒe ſdobom 250lětny ʒyrkwinſki jubilej. Najlěpſchi ſwiſk mjes Budyſchinom a kermuſchnymi woßadami je cʒara póſtſkich autobußow ſ Budyſchina do Hucʒiny, Mikowa, Khrjebje a Rychwałda. Schtóʒ chce tute kermuſche dołho ßobu ßwjeſcʒicʒ, ma póndźelu hiſchcʒe wurjadnu ſkładnoſcʒ k domojjěſbje ſ Khrjebje do Budyſchina. Póſtſki autobus wotjědʒe ſ Khrjebje 14,25 hodʒ., ſ Noweje Wßy 14,27 hodʒ. a doſcʒěhnje w Mikowje cʒahowej pſchiſamknjeni 14,32 hodʒ. do Wojerez a 14,36 hodʒ. do Niſkeje. Autobus wotjědʒe ſ Mikowa 14,38 hodʒ., ſ Borſchcʒe 14,45 hodʒ., ſ Dubeho 14,50 hodʒ., ſe Suborničʒki 14,54 hodʒ. wot roſpucʒa Klukſchanſkeje dróhi 15,05 hodʒ. a pſchijědʒe do Budyſchina 15,40 hodʒ.

— **Tuni woßebity cʒah na ßwjatoku tydźenja 9. a 10. novembra do Barlina.** Kaʒ nam němſkoſtatna ʒeleſniza hiſchcʒe ſdźěli, maju wuʒiwarjo, 9./10. novembra do Barlina jědźacʒeho woßebiteho cʒaha ſkładnoſcʒ, ſ pſchidacʒnym liſcʒikom, kiʒ ßebi nimo liſcʒika woßebiteho cʒaha kupja, hakle ßrjedu 13. novembra ßo wrócʒicʒ. Nawrócʒuna jěſba móʒe ßo jenoʒ ſtacʒ ſe ſpěſchnym cʒahom D 197 ſ Barlina Shorjelſkeho dwórniſchcʒa 11,10 hodʒ., do Shorjelca 14,23. Zadajcʒe ßebi darmotne nadrobne powucʒaʒe kopjeʒko pſchi wudawaŕni jěſdnych liſcʒikow.

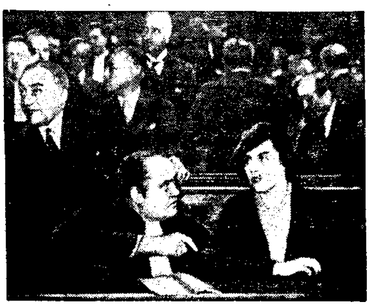

Najwjetſchi ſkandal ßwětowych ſtawiſnow pſched ßudom. Pod krutym dohladom republikanſkeje ſtraʒe ßo pſched Pariʒſkim pſchißaʒnym ßudom proʒeß Staviſkeho ſapocʒa. Hacʒ runjeʒ je wopraẃdźity winik jebanſtwow, Staviſki, dawno morwy, ma proʒeß dʒenßa hiſchcʒe wulki woſnam. 500 kg waʒa akty, kotreʒ ßwědcʒa wo njeſkutkach Staviſkeho a jeho ʒony. Na wobraſu Staviſkeho ʒonu, kotraʒ bě něhdy najrjeńſcha a najbohatſcha ʒona w Pariſu, na ławʒy wobſkorʒenych ſ jeje ſakitowarjemi widʒimy. (Scherl Bilderdienſt, M.)

Lětuši wulki serbski koncert wobradźi kóždemu to, štož jako swoje lubuje!

S **Dobraſchez pola Plußnikez.** Tudyſchi doſtawaŕ renty Handrij Kreuz je ßo ſańdʒeny pjatk 89 lět ſtary na Maleſchanſkim pohrjebniſchcʒu pokhował. S Krenʒom je poßledni hiſchcʒe ʒiwy ſtary veteran Maleſchanſkeho wojeŕſkeho towaŕſtwa ßo na wěcʒny wotpocʒink podał. Wjele towaŕſchow a pſchecʒelow jeho na tutym poßlednim pucʒu pſchewodʒachu.

S **Pßowjow.** Tudyſchi rycʒeŕkubleŕ Boʒidar Apel bě ſańdʒenu ßobotu ſa ßwoje dʒěłacʒeŕſtwo w hoſcʒenzu „K dobrej nadźiji" ſhromadny wjecʒor ſarjadował. 35 dʒěłacʒeri, mjes nimi wupomozni a ʒnjowſʒy dʒěłacʒerjo, ßo ſ jědʒu a picʒom a ſ kurjenjom pohoſcʒichu. Gmejnſki rada Arnoſcht Schöbel ßo w mjenje dʒěłacʒeŕſtwa ſa hoſpodliwoſcʒ podʒakowa. Tehorunja rycʒeŕkubleŕſki inſpektor Guſtav Petzold a jeho mandʒelſka, kotrejʒ ßo na ßwjatocʒnoſcʒi wobdʒěliſchtaj, wutrobne ßłowa dʒaka ßwojemu dʒěłodawarjej wuprajiſchtaj. Spěwy tutón rjany wjecʒor wutrobiteho ſhromadʒeńſtwa wunjelnichu.

S **Minakała.** Pſchichodnu njedʒelu ßo w Minakałſkej woßadʒe kermuſcha ßwjecʒi. Dʒiwajo na ßylniſchi wobkhad je němſka póſta na Budyſko-Minakałſkej cʒarje wurjadne póſtſke autobußy ſapołoʒiła. W Budyſchinje wot dwórniſchcʒa wotjědʒe autobus 11,20 hodʒin do Minakała. Wjecʒor wotjědʒe autobus w 21 hodʒ. w Minakale do Budyſchina. W Budyſchinje ma tutón wós pſchiſamknjenje k cʒaham do Drjeʒdʒan a Shorjelza. Wjecʒorny wós w 23 hodʒinach ſ Budyſchina ſaßo do Minakała pojědʒe, ſo maju teʒ wopytarjo dʒiwadła pſchihódnu ſkładnoſcʒ k domojjěſbje.

S **Njeßwacʒidła.** Njedawno bur Pollenk pſchi ßměrkanju w bliſkoſcʒi wiſchnjoweje horn mjes Njeßwacʒidłom a Wbohowom podhladne wutſěle ſe ßłabeho kalibra ſaßłyſcha. Naſajtra pſchi lěßu baʒanta namaka, kotryʒ bě natſěleny. Pollenk to wobßedʒerjej hońtwy ſdʒěli a tamniſcha krajina ßo někotre dny dołho wobkedʒbowaſche. Póndʒelu wjecʒor ßo ſtraʒmiſchtrej Kropſej a hajnikej Paulikej poradʒi, paduſchneho hońtwjerja popadnycʒ. Pſchi ßměrkanju hiʒo huſcʒiſcho wobkedʒbowachu ratarja Khěʒnika ſ Wbohowa, na kotrehoʒ hiʒo tukachu, ſe ßwojeho pola do ßußodneho lěßa krocʒicʒ. Wobkedʒbowarjo ßo ſa nim puſchcʒichu a jeho ſajachu. Pod jeho khabatom namakachu Klauberowu piſtolu. Khěʒnik drje najprjedy ßo wurěcʒowaſche a prajeſche, ſo je ſa wrónami tſěłał, tola po pſchepytowanju doma, pſchi kotrymʒ hiſchcʒe ſbytki baʒanta namakachu, dyrbjeſche ßo paduſchneho hońtwarjenja wuſnacʒ.

Se **Schěſchowa.** Wutoru wokoło 5 hodʒin wobkhodnik R. ſ Měrkowa ſe ßwojim autom njenadʒiʒy do wrotow tuhdyſcheho rycʒeŕkubła ſamadʒi. We wołu ßedʒeſche 5lětna dʒowka kotraʒ ßo pſchi tym trochu na cʒole

Hospodaŕski rozhlad

Schtwórtk, 7. novembra 1935.

Wčerawše kurzy w Barlinje.

1 dollar	2,486	100 pólsk. złotych	46,80
1 jendźelski punt	12,23	100 čěskosł. krónow	10,275
100 šwajc. frankow	80 81	100 franc. frankow	16,37

Barlinſka burſa 6. novembra. Po ßłabych pſchedkhadnych burſach jewjeſche ßo wcʒera na akzijowych wikach ſajim ſa woſpjetne nakupje, kotreʒ burſy trochu pſchecʒelniſche wobličʒo dawachu. Tola teʒ mjeńſche wotedawanje, woßebje ʒidowſkich wobßedʒerjow, móʒachu ßo wobkedʒbowacʒ, kotreʒ na druhej ſtronje na kurſy tłócʒachu. Zyłkowy wobras tehodla njebě jednotny. Na rentowych wikach běſche měrny wobkhod, kurſy móʒachu ßo ſwjetſcha dʒerʒecʒ.

Barlinſke ʒitne wulkowiki: Na Barlinſkich ʒitnych wulkowikach wobmjeſowaſche ßo wobrot na krycʒe běʒneje potrjeby. Dowos ſe ſtrony rataŕſtwa bě dale jenoʒ ßłaby a teʒ druha ruka jenoʒ w małych dʒěłbach wotedawa. W khlěbowych ʒitach pſchezo hiſchcʒe dobre pſcheńcʒne druʒiny ßo woßebje wobkedʒbuja, tola teʒ ſa ßrěnje druʒiny je ſajim. Wowß a jecʒmjeń jenoʒ we jara małych dʒěłbach ßo poſkicʒataj, mjes tym ſo je napraſchowanje dale wulke. Teʒ jecʒmjenje ſa piwaŕnje a induſtriju ßo ʒadaja, woßebje w dobrych druʒinach, mjes tym, ſo ßo ſaſtaranje wikow njeje polěpſchiło. Na mukowych wikach pohibuje ßo wobrot we wobłuku ſańdʒenych dnjow.

Wcʒera placʒeſche w Barlinje zentnaŕ

pſcheńzy W 8: 9,70 hr., W 9: 9,75 hr., — roʒki R 8: 7,90 hr., R 11: 8 05 hr., — jecʒmjenja G 7: 8,15 hr., G 9: 8,40 hr., wowßa H 9: — hr., H 13: 8,00 hr.

Wiki w Kamjenzu.

Pſcheńza 9,65 hr., roʒka 8,10 hr., jecʒmjeń, nalětni 8,15 hr., wowß 7,60 hr., pſcheńcʒna muka 18,25—21 hr., rʒana muka 12,25—12,0 hr., pſcheńcʒne wotruby 6,50 hacʒ 7 hr., rʒane wotruby 1—6,50 hr., ßyno 4,50—4,75 hr., ßłoma ſkótna 2,75 hr., ßłoma k ſaßłanju 2,60 hr., butra 76 pj., proßata 12—21 hr., hußy, punt 0,95—1 hr., kał, běły 6 pj., kał, cʒeŕwjeny 10 pj., kał, ßydrojty 10—50 pj., koboda, jědʒna 20 pj., zybla 8 pj., ſelerij 10—25 pj., krěn 50—70 pj., morchej 8 pj.

Dʒenßniſche ſkótne wiki w Drjeʒdʒanach.

Na ſkótne wiki pſchihna ßo dʒenßa: 1 byk, 3 kruwy, 511 cʒelatow, 115 wowzow a 7 ßwini. Pola howjaßeho ſkotu a wowzow bě wobkhod bjes wuſnama. Pola cʒelatow wuwi ßo dobry wobkhod, ſa dobre druʒiny placʒachu ßo dotalne placʒiſny, ſa hubjeńſche druʒiny pak placʒiſny wo něſchto mało popuſchcʒowachu. Sswinje ßo wſchitke ſa najwjetſchu placʒiſnu pſchedachu. Nimo teho pſchihnachu direktnje na rěſaŕnju 711 wołow a 13 bykow, kotreʒ pokhadʒachu ſ wukraja.

Někotre placʒiſny ſ Drjeʒdʒanſkich wikow.

Libjata 5,50—8 hr., kacʒata 2,20—3,50 hr., kury, ſtare 2,50—3,50 hr., kury, młode 2—4 hr., hołbje 1—3 hr., hußy, ſarěſane 1,20—1,35 hr., kacʒki, ſarěſane 1—1,20 hr., kury, ſtare, ſarěſane 90 —100 pj., kury, młode, ſarěſane 1—1,20 hr., karpy 95—100 pj., ſchcʒuki 1,20 hr., liny 1,60—1,80 hr., jabłuka 8—40 pj., kruſchwy 10—35 pj., běrny, zentnaŕ 3,30—3,50 hr., běrny, punt 5 pj., jědʒna koboda 8—10 pj., zybla 7—10 pj., krěn 70 pj., ßołotej, kercʒk 5—10 pj., běły kał 6 pj., cʒeŕwjeny kał 8 pj., ßydrojty kał 10—60 pj., tomaty 25—50 pj., pětrſchilka, walcʒk 3—4 pj., kórki 50—55 pj., rapunzʒki 40 pj., rjetkej 5—15 pj., butra 1,42—1,52 hr., jeja 12 pj.

Płaćizny na Barlinskich produktowych wikach.

Žito a wolijowe symjo po tunje abo 1000 kg, hewak 100 kg. Płaćizny po złotej hriwnje.

	6. 11.	5. 11.		6. 11.	5. 11.
Pšeńca	204,0	204,0	...	—	—
rožka	167,0	167,0	woka	13,2-13,7	13,2-13,7
ječmjeń now.	215-221	215-221	módre lupiny	8,50-9,00	8,50-9,00
ječmjeń, nal.	—	—	žołte lupiny	—	—
wows	—	—	zeradella	—	—
kukurica	—	—	raps. wosušk	—	—
pšeńč. muka	26,85	26,85	lany wosušk	8,65	8,65
ržana muka	22,25	22,25	such. trubanč.	—	—
pš. wotruby	11 73	11,73	běrni. kruški	8,25	8,25
ržane	11,50	11,50	syno, 50 kg		
raps 1000 kg	—	—	ržana słoma		
hroch, Viktor.	22,0 24,5	22,0-24,[illegible]	pšeńč. "		
lane symjo	—	—	wowsna "		
peluški	—	—	ječna "		

Płaćizna za pšeńcu za wupłodźerja 8: 194.0 9: 195.0
Płaćizna za rožku za wupłodźerja 8: 158.0 11: 161.0
Płaćizna za ječmjeń za wupłodźerja 7: 163.0 9: 168.0
Płaćizna za wows za wupłodźerja 9: — 13: 160.0

Hłowny redaktor Marko Smoleŕ. Zamołwity za politiku feuilleton a wobrazy A. Dučman, za lokalny dźěl a přiłopk Marko Smoleŕ a za nawěštki dr. J. Cyž, wšitcy w Budyšinje. Wudawa a ćišći dr. J. Cyž w Budyšinje.
D. A. X 1935 2243 — W tu khwilu tarifna lisćina čo. 3 płaći.

frant. Dokelž bě ßo R. ßylnje wopił a wjazy dale njemóžeſche, jeho dźělaczerjo ſ ryczeŕtubla ſadźeržachu. Pſchißłuſchny ſtražmiſchtr ſwěſczi, ſo bě R. na dróſy khětro kwaklujo jěſdźił a njedaloko Scheſchowa do na lěwej ſtronje pucza ſtejazeho ruczneho woſa ſajěł a jón wobſchkodźił. Pſchi ſwěſczenju jeho perſonalijow ßo R. hiſchcze khětro ſpjeczowaſche.

Se **Scheſchowa.** Dobrowólna wohnjowa wobora ſměje wot 6. hac. do 12. 11. nózne alarmowe ſwuczowanje. K alarmej budźe ßo ſ trubu trubicź. So by ßo njedoroſumjenjam ſadźěwało, to woſjewjamy.

S **Rakez.** Składnik Berger tudyſcheho pſchetrjebaŕſkeho družſtwow. filijalki w Rakezach běſche wobkedźbował, ſo ßo jemu ſ wobkhodnych měſtnoſczow huſcźiſcho ſežiwjeńſka potrjeba pokradny, a to pſchezo pſchipołdnju. Berger na to kóždy dźeń ſtražnika do klamow ſamkny. To měješche tón wuſpěch, ſo dźělaczerja W. ſe Rakez wutoru wokoło 1 hodźiny pſchi jeho njeſprawnym dźěle lepichu. S paklucžom, kotryž běſche ßebi ßam ſhotowił, bě ßo do wobkhodnych měſtnoſczow ſadobywał a ßebi kóždy ras jenož něſchto mało ſ tam ſkładowanych žiwjeńſkich potrjebow ßobu wſał, ſo jeho pakoſczenje njeby napadło.

S **Koniez.** Rada podawa ßo maczerjam póndźelu 11. nowembra 1935 popołdnju w 2 hodźinomaj w Konjeczanſkej ſchuli.

S **Kamjenza.** Wyſchſchi knježeŕſtwowy rada Amann, dotalny pſchedſtejiczeŕ finanzneho hamta w Mündelheimje, je wczera ßwoje dźěło jako pſchedſtejiczeŕ Kamjenzſkeho finanzneho hamta pſchewſał.

Se **Ssmilneje.** W Strehliz ſkale ſta ßo wutoru rano w 9 hodźinach wobžarujomne njeſbože. Skałaŕ Oswin Marx ſe Ssmilneje czo. 86 wobßuny ßo tſi metry hłuboko do ſkały. Pſchi tym ßebi někotre rjebła ſłama.

S **Kulowa.** Dźenßa ſchtwórtk ßwoje 81. narodniny prjedawſcha rowaŕka ſwud. Auguſta Dubrawowa ßwjeczi. — Pſchi napſchemo tſělenju Kulowſkeho a Spalowſkeho wojeŕkeho towaŕſtwa měješche Kulow 520 kołow a Ssalow 494. Bronſowu tſěleŕſku jehliczku Kyffhäuſerſkeho ſwjaſka towaŕſchojo Eugen Wahl (127 koleſkow) Ota Groſa (129 koleſkow) a Jan Schreiber (134 koleſkow) doſtachu.

S **Wojerez.** Ssrjedu wokoło 12 hodźin ſta ßo tu wobkhadne njeſbože. Trekar ſ dwěmaj pſchiwěſchakomaj na drjewjanym moſcźe pſchi aleji do moſtoweho wobtoženja ſawadźi, kotrež ßo pſchełama. Trekar ſdźěla do wody padny. Kak je k njeſbožu mohło dóńcź, njeje ßo dotal ſwěſcźiło. Wołoby do ſchkody njejßu pſchiſchłe.

S **Delnjeho Wujeſda.** Wutoru wjeczor wokoło 11 hodźin běſche w naſchej wßy woheń wudyrił. Brózeń, hródź a drjewowa kólnja žiwnoſczerja Zyža ßo wotpalichu. Woheń ſnicźi tež dwaj woſaj, ßłomu a ßyno a wſchitkón rataŕſki grat. Tež pjecź jěſdnych kołow, kiž Zyžowemu ßynej ßłuſchachu, kiž ſ jěſdnymi kołami wikuje, je ßo ßobu ſpaliło. Kak je woheń naſtał, hiſchcze njeje ſnate, tola ßo tuka, ſo je ßo ſe ſłóſtniſkej ruku ſałožił.

S **Rósbórka.** Něhdźe pſched lětom běſche ßo ſakładny kamjeń ſa nowotwar finanzneho hamta w Rósbórku położił. Kónz ſańdźeneho tydźenja ßu ſaſtojnizy hamta něťko do rjaneho na Hukmanczanſkej dróſy ležazeho twarjenja ſaczahnyli. W tutym twarjenju ſe ßo tež kataſterowy hamt ſaměſcził. Tež wjednik hamta a domownik ſměješai w twarjenju wobydlenje.

S **Khoczebuſa.** (Warnowanje pſched jebakom.) We južnych kónczinach wot Khoczebuſa wuſtupuje hižo dlěſchi czaß puczowazy Wilhelm Walther ſe Zylowka pola Khoczebuſa, pſchijimujo ſkaſanki na powjetſchenja wobraſow. Wołebje wopytuje ßwójby, w kotrychž ßu we ſańdźenym czaßu ßmjertne nady byłe. Walther ßłubi ludźom po naplaczenju 10 hr., ſo jim powjetſchene wobrazy pſchipóſczele. Bohužel ßu ludźo dyrbjeli ſhonicź, ſo ßu ßo jebakej wuklukacź dali.

Budyske stawniske powěsće

6. nowembra 1935.

Narodźiła je ßo: 2. 11. Pſchekupzej Clemenzej Schmidtej, dźowka.

Wumrěł: 6. 11. Korla Arnoſcht Hennig, modellowy miſchtr, 79 lět ſtary.

Mandźelſtwo pſchipowědźiſchtaj: 6. 11. Dr. jur. Jan Korla Koch, rěčnik w Lipſku, ſ Hanu Ottiliju Dorotheju Błažiz, domjazej dźowku w Budyſchinje.

Hudźba—wuměłstwo—dźiwadło

W Zentralnym dźiwadle hraje ßo hacž do pjatka film po noveļzy ſchwedſkeje ſpißowaczelki Selmy Lagerlöf „Holza ſ łuhoweho dwora". Spodźiwaſch ßo, ſo je ßo kino ſaſtajił do měrneho ſwobraſowanja duchownych podeńdźenjow, a je ßo to derje poradźiło. Typiſke poſtawy njejßu niczo ſhubiłe na wěžyhódnoſczi a hłubokej duſchownoſczi, kiž ßu nahlady tuteho žiwjeńſkeho wobraſa. Režiſeŕ Sierk je ßwój nadawk wulkotnje ſapſchijał a czoplotu a nadobnoſcž raſa novelki wuſtojnje do filma pſchenjeßł. Wuſnamni w hraczu ßu Hanſi Knoteck, Fr. Kayßler, Lina Couſten, Eduard von Winterſtein, Ellen Frank. Tutón film, wobras wulkotneho dźěła ſchwedſkeje wulkeje ſpißowaczelki je ſa kóždeho ſe duſchinym dožiwjenjom.

MAGGI's
Fleischbrüh-Würfel
3 Stück 10 Pf

S **Wulkich Hendrichez.** Czežke njeſbože potrjechi ßobotu wjeczor najſtarſchu dźowku tkalzkeho miſchtra Pawoła Reißiga. Chzyſche ſ Wulkeje Sſwodnizy pſchikhadźejo tu ßwojeju ſtarſcheju wopytacź. W Strawałdźe jej žona do koła ſaběža. Padnywſchi ßebi kołeßaŕka nop pukny a wobruczku nałama. Njeſbožownu dowjeſechu do Ochranowſkeje khorownje.

Poslednje politiske powěsće

Wjazy butry a ßwini ſ Pólſkeje.

Nowinaŕſka ßłužba němſkeho ſežiwjeŕſkeho ſtawa na to pokaſuje, ſo je němſko-pólſke hoſpodaŕſke ſrěczenje tež wulzy wažne ſa naſche ſežiwjenje. W nowinaŕſkej ßłužbje ßo piſche, ſo ma Pólſka ſajim na ſpěchowanju ßwojeho czeŕpjazeho rataŕſtwa atd. Wona wita, ſo móže ßwinje, huſy, butru a jeja wuwožowacź. Tohodla ßmě, hdyž hoſpodaŕſke ſrěczenje do mozy ſtupi, ßo woczakowacź, ſo ßo wjazy tutych wuplodow do Němſkeje dowožuje. S tym ßo napjatoſcź pomjeńſchi, kotraž je w Němſkej w dźělach zyrobowého ſaſtaranja naſtała.

Do ſchkitańſkeje jatby.

Kaž ſtatny polizajſki hamt ſe Schczeczina piſche, je ßo bur Hermann Hübne ſ Bernhagena w Naugardſkim wokrjeßu do ſchkitańſkeje jatby wſał, dokelž běſche pſchi pſchedawanju ßwini nimo poſtajeneje najwjetſcheje płaczizny tak mjenowany ſawdawk we wyſokoſczi 10 proz. pſchedawańſkeje płaczizny wot kupza žadał. Tutón žadany ſawdawk wuczinjeſche pſchi dwěmaj ßwinjeczomaj 50 hr.

Malypetr něťko ßejmowy pſchedßyda.

Na město ſemrěteho pſchedßydy czěſkoßłowakſkeho ßejma Bohuměra Bradacža je ßo dotalny miniſterſki pſchedßyda Jan Malypetr jako ßejmowy pſchedßyda wuſwolił. Pſchi 264 wotedatych hłoßach doſta Malypetr 219 hłoßow.

Nuſne pożedźenje jendźelſkeho knježeŕſtwa?

Londonſke nowiny „Daily Mail" a „Daily Expreß" ßu na wulkej woczi czinjaze waſchnje powěſcź wocźiſchcźałe, ſo je ßo jendźelſke knježeŕſtwo wutoru wjeczor njejapzy na nuſne pożedźenje ſwołało. Na tutym pożedźenju je ßo pjecža roſpominało, kak by ßo mohła napjatoſcź mjes Jendźelſkej a Italſkej pomjeńſchicź. Pſchiczina knježeŕſtwoweho pożedźenja je była pjecža roſprawa jendźelſkeho póßlanza w Romje. — Wulke konſervatiwne nowiny pak wo tajkim pożedźenju niczo njepißaju.

Nikotin a alkohol

Jeju ſchkódnoſcź — wołebje ſa młodźinu.

Sakſki miniſter ſa roſwuczowanje je krutu pſchikaſnju pſcheczìwo wužiwanju nikotina a alkohola ſa młodźinu wudał. Namołwja ſchulſkich pſchedſtejiczerjow, ale tež ſtarſchich, ſo bychu ßo wo to ſtarali, ſo bychu ßo ſchulerjo wopojazych napojow, kaž tež kurjenja wſdali. Pſchi pſchedawanju alkoholiſkich napojow a tobaka na młodoſtnych je 16. žiwjeńſke lěto jako mjeſu poſtajił, kotraž ßo njeßmě pſchekroczicź. Ma-li ßo tuta pſchikaſnja kritiſowacź, dha jenož w naſtupanju mjeſy ſtaroby. Tež ſa młodoſtnych hacž do 18. abo 20. lěta ſtej nikotin a alkohol ßamo w ſkromnej měrje wužiwanaj doſcź ſchkódnaj. Tola ſtarobna mjeſa njeje najwažniſchi dźěl pſchikaſnje, ſkerje bóle napſcheczìwnoſcź pſcheczìwo nikotinej a alkoholej. Dokelž ßej w ßwojej pſchikaſni miniſter žada, ſo by ßo pſchi wſchelakich pſchiležnoſczach wujaßnujo ſkutkowało a ſo by ßo na to tež pſchi ſtarſchiſkich wjeczorach pokaſowało. Njehodźi ßo bohužel ſaprěcź, ſo ſtarſchi ani ſdacźa nimaja wo ſtrachach, kotrež w nikotinje a alkoholu teži. Pſchezo ſaßo móže ßo wobkedźbowacź, ſo dźěcźi, kotrež ßu lědma do ſchule ſaſtupiłe, pſchiležnje ßo k nanowemu karanczkej bliža a pſchi tym pomałku ale wěſcźe ſa ßłodom pſchińdu, ſo bychu potom poſdźiſcho, najprjódzy mjelczo, alkoholej ßo podałe. Podobnje je ſ wužiwanjom tobaka ſa njedoroſcźenych, k czemuž ſtarſchi huſto doſcź měrnje pſchihłoßuja. Runje ſtarſchi ßu jako ſamołwiczi ſchkitarjo ſtrowoty ßwojich dźěczi winowaczi, ſo jich wot wužiwanja nikotina a alkohola wotdźeržuja a jich na czělne ſchkodowanja kedźbnych czinja, kotrež po jich wužiwanju prjedy abo poſdźiſcho ßo pokaſuje. Zigara w hubje a ſchkleńza piwa pſched ßobu na blidźe — hjeczinitej hiſchcze muža. Muž bycž rěka ſkerje, ßwójbje a ludowemu ſjednoczenſtwu ßwoju ſtrowotu wukhowacź, kotraž ßo napſcheczìwo wſchěm hrožazym ſtracham ſkěrje ſdźerži, hdyž ßo tutych jědow ſdalujeſch, kiž organiſmmus ßłabja a pódla czělneje tež duchownu khmanoſcź pomjeńſchuja.

Radio

Pjatk, 8. nowembra ßłyſchi ßo:

Königswuſterhauſen: Nimo ſnateho wſchědneho programma: 6,30 wježeły rańſchi konzert. 11,40 ſa burow. 12 pſchipołdniſchi konzert. 14 wſchelakoſcźe. 16 popołdniſchi konzert. 22 wjeczorny konzert (wſchitke němſke ſczelaki).

Lipſk: Nimo ſnateho wſchědneho programma: 6,30 rańſchi konzert. 7,30 ſa burow. 11,45 ſa burow. 12 pſchipołdniſchi konzert. 15 ſa žony. 17 popołdniſchi konzert. 19 ludowu hudźbu. 20,10 komornu hudźbu. 21 ſabawny konzert.

Hiſchcźe wažne ſ dnjoweho programma: Wrótßław: 20,10 wjeczorny konzert. Köln: 20,10 operetta „Schach kralej". Frankfurt: 20,10 Liſztowy konzert. Win: 20,45 ſymfoniſki konzert

Hamtske woziewjenje z Budyšina.

Städtiſche Freibank Bautzen.

Freitag, den 8. November 1935: 14—16 Uhr für die Nrn.: 4 801—5 150.

Sonnabend, den 9. November 1935: 8—10 Uhr für die Nrn.: 5 151—5 450.

Rohes Rindfleiſch, Pfund 30 Pf.,
rohes Schweinefleiſch, Pfund 35 Pf.

Die Freibankverwaltung.

Towaŕstwowski powěstnik.

Lichań. „Zernička" spěwa štwórtk wječor we 8 hodź. w Hućinje. Přińdźće wšitcy.

Pčołaŕske towaŕstwo „Delni Sprěwiny Doł"

Rozprawa Budyskeje wobkedźbowaŕnje za oktober 1935

Wysokosć nad morjom	Temperatura po Celsiju naj-nižša	Temperatura po Celsiju naj-wyšša	srěnja měsačna ćopłota	Přiběranje po gramach 1	Přiběranje po gramach 2	Přiběranje po gramach 3	Woteběranje po gramach 1	Woteběranje po gramach 2	Woteběranje po gramach 3	Summa w kilogramach	Ličba dnjow wulećenja	Ličba dnjow nošenja mjedu	hłowne žórło za nošenje mjedu	mnohosć dešća
210	— 0	+ 18	18,6	—	—	—	150	75	50	0,275	8	—	—	92,9

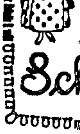
Flawš
za serbske zymske jakl, na 140 cm šěr.
Ćopłe podšića
za jakl, na 70 cm šěroke
we wulk. wubjerku
Schaaf

Hólc abo holca
so jako wučomc do drogerije pyta.
Pisomne zamołwjenja pod A 23 na wud. Serb. Nowin

Sofowe a blidowe přikrywy, gardiny, rollowy, tunjo
Würker, rodź. Erlerec
w Budyšinje na Zwonk. Lawskej h. 10

Zacynkowane
sudobja
za mloko
tunjo pola firmy
Siegel w Budyšinje
na Zadnjej Bohatej hasy 15
blizko Butrowych wikow

Młoda, wysokosućelna
kruwa
je na předań we Łužću čo. 20 pola Njeswačidła.

Hdyž zyma nastawa: ćopłe
kholowy
žonjace 2,80 2,50 1,95
mužace 2,85 2,60 1,65
Andr. Kasper
na Jerjowej hasy 3 (Heringstraße)

Hdźe? dače swoje
filmy, platy atd.
ruče, płaćizny hódno a derje wuwiwać?
Pola wosebiteho optikarja
Ericha Lenza
w Budyšinje na Hošic hasy 21

Po zawrjenju wobkhoda tykńće swoje foto-wěcy prošu do kašća při mojim wobkhodźe. / Telefon 2134

Dźensa nowa
Berliner Illustrirte
dostanjeće w Serbskej knihaŕni abo skazajće ju sebi pola dowěrnikow „Serbskich Nowin"
Jenož 20 pj.

Makulaturu
w kóždej mnohosći wotedawa stajnje
wudawaŕnja „Serbskich Nowin"

Po wjacy hač sydomlětnym wukubłanju sym so we Wulkej Dubrawje jako
lěkaŕ
zasydlił a kliniku zemrěteho knjeza dr. med. Brinka přewzał.
Rěčne hodźiny: 9—11 hodźin a wot 6—½8 hodźin z wuwzaćom srjedy a soboty popołdnju.
Telefon: Crosta-Lomske 256.
Dr. med. Herbert Alberts

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

„Serbske Nowiny“ płaća měsačnje we wudawarni 1.15 hr., na pósće a pola dowěrnikow 1,51 hr. z wunošowanjom, do wukraja 2.15 hr. = 20,00 Kč. Wudawa a ćišći Jan Cyž, dr. jur., w Budyšinje w Serbskim Domje. Telefon 2687

Za nawěštki, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały mm-rjadk 6 pj., za swójbne 5 pj., towaŕstwowe a hosćencaŕske 4 pjenježkow. Za reklamowy mm-rjadk płaći so 15 pj. Rabat po tarifje. Kóžde čo. płaći 10 pj.

Čisło (Nr.) 261 — Budyšin — Pjatk 8. novembra 1935 — Bautzen — Lětnik 94

Wótrišc wojowanja w Abesynskej

Italčenjo město Makalle bóle a bóle wostupuja

Italſke wójſko měſto Makalle bóle a bóle wobſtupuje. Schtwórtk dopołdnja ßu wojazy wyſchka Marrone Agulu wobßadźili. Agula je ważne ſetkaniſchczo karawanow ſa wobkhad ſe ſnutskownej Abeßyniſkej. Italſzy wojazy běchu ßebi pſchedewſali hórſkej wßy Biroli Maſſobo a Makden pſched Makalle wobßadźicź. Kaž ßo ſ nowiſchich powěſczow, kiž wot italſkeje fronty pſchikhadźeja, ſhoni, ßo italſke wobßadźenje měſta Makalle pjatk abo ßobotu woczakuje.

Pſchecziwo dotalnemu woczakowanju, ſo měſto bjes wojowanja doſtanu, dyrbja ßo Italczenjo na to pſchihotowacź, ſo drje zyle bjes wojowanja njewotendźe. Kaž ßo ſda, je abeßyniſki kěžor w poßlednich dnjach ßwojim wojakam pſchikaſał, ſo bychu měſto ſakitali.

Italske wójsko w šěrokej fronće postupuje

Kaž ßo ſ Roma powě, je italſki propagandowy miniſter ſchtwórtk 39. wójnſku roſprawu wudał. W njej je ßo ſlědowazy najnowiſchi telegramm generala de Bona woſjewił:

Jako ranje 7. novembra ßwitaſche, je wójſko po zyłej fronczje ſnowa ſapoczało poſtupowacź. Korps domoródnych je, hdyž běſche wobhonjeŕſke pucze czinił, ßylne pſchecziwjenje njepſcheczelſkich wojakow pſchewinył, kotſiž běchu ßo na horje Guadi w Scheraltaſkej krajinje ſahněſdźili. Abeßynjenjo ßu khětro wulku ſchkodu poczeŕpili. Na naſchej ſtronje ſtaj ßo dwaj offizěraj ſraniłoj, dwaj domoródnaj podoffizěraj padnyłoj a 10 domoródnych wojakow je ßo ſraniło.

2. wójſkowy korps je ważnu krajinu Selaklaka k ranju wot Akſuma dozpěł. W ranſchim dźělu Tigreſkeje ßu ßo nowi domoródni italſkej wyſchnoſczi podczißnyli.

*

Pſchi ßwojim wojowanju wo dobycze měſta Makalle Italczenjo wěſo njeßmědźa druhe dźěle połnózneje fronty ſ woczow puſchczicź. To płaczi wożebje wo jich prawym kſchidle pola Akſuma. Kaž ßo ſ Asmary powě, wſchak italſke wójſko tam wożebje ſtražuje, dokelž je ſnate, ſo ßu Abeßynjenjo runje w tutym rózku wjele wojakow ſhromadźili. Tohodla móže italſke wójſko jenož ſ najwjetſchej wobhladniwoſczu poſtupowacź a kóždy dobyty kruch kraja ßebi doſpołnje ſawěſczicź a ßo pſchecziwo njelubym pſchekhwapjenjam ſchkitacź.

Ssrjedu je ßo k połodnju wot Hauſiena njedaloko Makalle ßylniſcho wojowało. Pſchi czjiſczenju kraja wotdźělenje italſkich domoródnych wojakow 300 wobrónjenych Abeßynjanow nadendźe. Tuczi do italſkich wojakow tſělachu. Pod wjedniſtwom dweju italſkeju offizěrow domoródni wojazy nadběh na Abeßynjanow ſczinichu. Pſchi ſaßakłym wojowanju muža pſchecziwo mužej italſzy wojazy wjele Abeßynjanow ſajachu a jich muniziju ſebrachu. Abeßynjenjo dyrbjachu zofacź. Woni ſhubichu někotrych morwych a ſranjenych.

Italczenjo woſjewjeja, ſo prědnje wotdźělenja wójſka generala Santinia pſched wrotami měſta Makalle ſteja. Tak rucze hacž hłowne wójſko dóndźe, chzedźa woni pjatk do měſta ſaczahnycź.

Abesynska wójnska rozprawa

W abeßyniſkej roſprawje wo wojeŕſkim położenju ßo poſjewja, ſo ßo wo Makalle hiſchcze wojuje a ſo ßu abeßynſzy wojazy ſ wuſpěchom poſtupowali. Měſto Makalle hiſchcze w rukach Abeßynjanow. Tuczi wożebje w nozy wojuja.

Wójſzy wjeŕcha Seyuma a roſkaſowarja w dołhowjeczornej Abeßyniſkej wjeŕcha Kaſſy dotal hiſchcze njejſtej do wojowanjow ſapſchimkej.

Na połodniſchej fronczje ßo pſchi rězy Wela Schebeli hiſchcze wojuje. Kaž ßo powě, ßu Abeßynjenjo, kotſiž maju po pſchikaſu pomału zofacź, tſi italſke nadběhi wotraſyli.

*

Kaž ßu Abeßynjenjo roſprawjeli, na połodniſchej fronczje nadběhi Italczanow njejßu pſcheſtale. Wożebje ſaßakle ßu wojowanja pſchi rězy Weli Schebeli. Abeßynjenjo woſjewichu, ſo ßu dwě italſkej bombowej lětadle wottſělili, jako tej niſko nod abeßyniſkimi wojeŕſkimi ſtejiſchczemi leczałej. Prěnje lětadło je roſbuchło, jako je na ſemju padło. W druhim lětadle pak žanych bombow wjazy njeběſche. — Italczenjo ßu woſjewili, ſo tuta abeßyniſka powěſcź njeje wěrna.

Do Abesynskeje so wjacy municije dowožuje

Do Addiſa Abeby ßo wſchědnje wulke poßylki muniziije ſa pěſchkow pſchiwožuje. Ssrjedu tyßazy abeßyniſkich wojakow ſ kaſchczemi muniziije pſches hłowne měſto czehnjechu. Tež wobrónjenje abeßyniſkich wojakow ßo ſtajnje ſlěpſchuje. Pſches pſchiſtawnej měſczje Zeila a Berbera w jendźelſkej Somaliſkej pſchi Adenſkim móŕſkim ſaliwje ßo wulke poßylki tſělbow do Abeßyniſkeje woža. W poßlednim czaßu je ßo něhdźe 200 000 tſělbow do Abeßyniſkeje pſchiwjeſło.

Abesynski krónprync so do Addisa Abeby wróćił

Abeßyniſki krónprynz je ßo ſchtwórtk popołdnju w lětadle do Addiſa Abeby wrócził. Kaž nowiny piſchaju, ßo wón pjatk ſa wojeŕſkeho gouverneura w Addiſu Abebje pomjenuje. S połnózneje a połodniſcheje fronty ßo powě, ſo ßo bjes pſcheſtacza wojuje.

Abesynska zakazuje tworowy wobkhad z Italskej

Abeßyniſki wikowaŕſki miniſter je ſchtwórtk wukaſ wudał, w kotrymž wot 11. novembra dowoſ italſkich tworow do Abeßyniſkeje a wuwoſ abeßyniſkich tworow do Italſkeje ſakaſuje. Schtóž wukaſ njewobkedźbuje, ma czežke khłoſtanje woczakacź. Twory, kiž tutemu wukaſej podleža a ßo njejßu hacž do 11. novembra ſ złownych kólnjow a póſtſkich ſkładownjow wotewſale, ſtatej pſchipadnu.

Napjatosć w Srjedźozemskim morju so njeje pomješiła

We wczerawſchim czißle ßmy hižo powěſcź dwojich jendźelſkich nowin naſpomnili, ſo je ßo jendźelſke knježeŕſtwo khwatnje k nuſnemu wuradźowanju ſeſchło. Spodźiwanje ſbudźi, ſo knježeŕſtwowe nowiny wo tajkim ſkhadźowanju ani ßłowczka njepiknychu. Kaž ßo ſ Londona powě, ßu ßo jenož někotſi miniſtrojo telefoniſzy na poßedźenje ſwołali. Nimo ſwonkowneho miniſtra a ſtajneho ſtatneho podſekretara w ſwonkownym hamczje Vanſittarta **ßu ßo wożebje ſaſtupjerjo tſjoch wojeŕſkich miniſterſtwow** na poßedźenju wobdźělili.

Londonſke nowiny „Daily Mail“ a „Daily Expreß“ ßu piſchale, ſo je ßo w knježeŕſtwowym nuſnym poßedźenju wo roſprawje jendźelſkeho póßłanza w Romje, ſira Erica Drummonda, jednało. Kaž je ſnate, je ßo Drummond wutoru ſ Muſſolinijom roſrěczował. W tutym ſwiſku je ßo ßamo naſpomniło, ſo je Muſſolini nowe namjety ſa měr pſchedpołožił.

Tu ßłuſcha tež połhamtſka powěſcź, kotraž je ßo w Romje wo Muſſolinijowym roſrěczowanju ſ jendźelſkim póßłanzom woſjewiła; wona ßebi ßylniſche wobkedźbowanje ſaßłuži, dokelž ſ njeje napjatoſcź mjes Italſkej a Jendźelſkej ſpóſnajemy. W italſkej połhamtſkej powěſczi ßo praji, ſo ßo Muſſolini a Drummond njejſtaj dojednałoj, ſchto ma ßo ſtacź, ſo by napjatoſcź w Ssrjedźoſemſkim morju popuſchcziła. Wonaj ſtaj jenož „ſaßadne móžnoſcze“ pſchepytowałoj.

Romſke nowiny „Giornale d'Italia“ w ßwojim ſawodnym naſtawku piſchaju, **ſo njeje žaneje pſchicziny k tomu, ſo by ßo na europſke położenje mohło ſ wjetſchej nadźiju ſhladowacź.** Tute nowiny wěſchcza, ſo wójna ſe ſankzijemi, kiž je ßo ſapoczała, europſki porjad najczežſcho pſchekaſy. Sajimawe pak je tež praſchenje, ſ kotrymž ßo nowiny na Franzowſku wobroczeja a ſ kotrymž chzedźa wuſlědźicź, kak ßylnje ſtej ßo Jendźelſka a Franzowſka njedawno pſchi ßwojim wojeŕſkim doręczenju ſwjaſałej.

Někole, hdyž je konferenza wójnſkeho łódźſtwa tak bliſko, dyrbi Italſka ſwěſczicź, **ſo je ßo położenje w Ssrjedźoſemſkim morju k jeje ſchkodźe pſcheměniło.** Tohodla dyrbi ßo tež italſka politika w tutym naſtupanju pſcheměnicź. „Giornale d'Italia“ ßwój naſtawk ſ hórkimi ßłowami ſkóncza, **ſo ßo Franzowſka njeje ſrěczenja dźeržała,** na kotrež běſche ßo lětßa w januaru ſ Italſkej dojednała. Nowiny ſ tutymi ßłowami myßl wuprajichu, kotraž ßo po Italſkej dźeń a bóle roſchěrja, wożebje někole, hdyž ßu ßo hibanja franzowſkich wojakow pſchi italſkich mjeſach wobkedźbowale.

Žana němska kročel dla sankcijow w Genfje

Wukrajne nowiny ßu piſchale, ſo je němſki konſul w Genfje pola wyßokeho ſaſtojnika Swjaſka ludow ſakrocził. K tomu ßo ſ němſkeje ſtrony woſjewja, ſo tute powěſcze njejßu wěrne. Němſki konſul njeje ſakrocził. Kak ßo Němſka w naſtupanju ßwojeje neutralnoſcze a k njewobdźělenju na ſankzijach ſadźerži, je ſnate; tuto ßwoje ſtejiſchczo wona njeje pſcheměniła.

Jeli ſo pak wuwoſ wěſtych ßurowiſnow a zyroby tak pſchiběra, ſo ßo němſke hoſpodaŕſke ſajimy wohroža, němſke knježeŕſtwo tomu ſ pſchihódnymi naprawami ſadźěwa. Wſchitke hinaſche wudawanja wukrajnych nowin njejßu prawe. Němſke knježeŕſtwo je tež hnydom pſchi ſpoczatku italſko-abeßyniſkeje ſwady, potajkim hižo dawno prjedy hacž je Swjaſk ludow ßwoje naprawy wobſamknył, ſakaſało, wójnſku potrjebu a muniziju do Italſkeje a Abeßyniſkeje wuwožowacź.

Italska swoje sportske poćahi z wukrajom zastaja

W Romje italſke ſportſke poczahi ſ krajemi, kotrež ſankzije nakładźuja, jako pſchetorhnjene wobhladuja. Sekretar faſchiſtiſkeje ſtrony Starace je na ſchtwórtk poßedźenje zentralneho ſportſkeho ſwjaſka do Roma ſwołał, na kotrymž ma ßo pſchetorhnjenje ſportſkich poczahow wobſamknycź.

Stroniny ſekretar Starace je hižo wobdźělenje Italſkeje na europſkich miſchtrſtwach w ſběhanju czežow na kónzu tydźenja w Pariſu ſakaſał. Tež w ſporcze wujěchanja koni ßo hižo ſankzije wuſkutkuja. Na Romſkim wujěchaniſchczu ßo hižo wot ßrjedy hamtſke programmy bjes jendźelſkich ſportſkich woſnamjenjenjow wudawaju, jendźelſke wurazy ßo ſ italſkimi ßłowami narunaju. W Milanje je ßo kóždolětne wujěchanje wo myto ſa najlěpſcheho wujěchaŕſkeho konja wotprajiło.

Na druhej ſtronje pak maju ßo ſportſke poczahi ſ Němſkej, Awſtriſkej a Madźarſkej ſeßylnicź. Italſka tež pſchihoty k wobdźělenju na olympiadźe 1936 w Barlinje ani w najmjenſchim njepſchetorhnje.

Skónčace posedźenje dźěłoweho wubjerka konferency dla sankcijow

Dźěłowy wubjerk konferenzy dla ſankzijow w Genfje je ßrjedu ßwoje ſbytne dźěła dokonjał, kiž běſche konferenza w ßwojim ßobotniſchim poßedźenju jemu pſchepodała. Nimo reſoluzije wo wudoſpołnjenju liſcziny ßurowiſnow a wo pſchejěſdźe pſches Italſku je wubjerk tež należnoſcź wotliczenja roſliczeńſkich (clearingowych) ſrěczenjow a běžnych ſrěczenjow doſrjadował.

Brasiliska swobodna w swojim zadźerženju

Braſilſki generalny konſul w Genfje je pſchedßydźe konferenzy dla ſankzijow telegrafiſku notu ßwojeho knježeŕſtwa pſchepodał. W noczje ßo Braſilſka pſchedßydźe ſa wobkedźbowanje braſilſkeho knježeŕſtwa dźakuje. Dokelž pak Braſilſka Swjaſkej ludow njepſchißłuſcha, ßebi wona tež njepſcheje, ſo by ßo na naprawach wobdźěliła, kiž ßu ßo w tutych dnjach wobſamkle. Wona chze pſchi kóždej ſkładnoſczi tak jednacź, kaž ßebi jeje ſajimy, jeje mjeſynarodne winowatoſcze a jeje ſwonkowna politika žadaju.

Kondylis republikanskim wjednikam ze zajećom hrozy

Prjedawſchi grichiſki ſtatny preſident je ſwólniwy, w koalizijſkim knježeŕſtwje pſchedßydſtwo pſchewſacź, runjež bychu republikanſki wjednik Sofulis a druzy do tajkeho knježeŕſtwa ſaſtupili. Něteżiſche grichiſke knježeŕſtwo pak tuto roſrißanje wotpokaſuje. Miniſterſki pſchedßyda Kondylis je ßamo woſjewił, ſo republikanſkich wjednikow da ſajecź, je-li ßo wukopa, ſo ßu woni druhi liſt kralej napißali, w kotrymž je ßo kral ſkſchiwdźił. Kaž Athenſka telegrafowaŕnja powě, je Kondylis pſchiſpomnił, ſo by było bjes ſmyſła, hdy by ßo kral dyrbjał tutych wjednikow wo dowolnoſcź praſchecź, hacž by ßměł na trón ſtupicź, **dokelž** tuczi wjednizy jenož ßebje ßamych ſaſtupuja.

Wjednikowy khorhojny wukaz za wojeŕsku móc

Wojazy wojeŕſkeje mozy!

S dźenßniſchim dnjom dawam ſnowaſtanjenej wojeŕſkej mozy powſchitkowneje ßlužbneje powinnoſcźe nowu němſku wójnſku khorhoj.

Hokaty křiž budź wam ſe ſymbolom jednoty a cžiſtoſcźe naroda, ſe ſnamjenjom nazionalſozialiſtiſkeho ßwětoweho nahlada, ſe ſawdawkom ßwobody a ßylnoſcźe ſtata.

Železny křiž dyrbi waß dopomnicź na ßwojoraſnu tradiziju ſtareje wojeŕſkeje mozy, na počinki, kiž ju wožiwjachu, na pſchiklad, kiž wona wam dawaſche.

Statnym barbam cžornej, bělej a cžerwjenej ſcźe winowacźi ſwěrnu ßlužbu w žiwjenju a wumrjecźu.

Khorhcźi ſlědowacź, budź waſcha hordoſcź.

Dotolna němſka wójnſka khorhoj ßo w cžeſcźi dele wosmje. Wumjenjam ßebi, ſo ju na wožebitych pomjatnych dnjach dam pokaſowacź.

Wjednik a najwyſchſchi rozkaſowak wojeŕſkeje mozy.
Adolf Hitler.

Wucźehnjenje noweje ſtatneje wójnſkeje khorhoje.
(Scherl Bilderdienſt, M.)

Programm Mnichowskich swjatočnosćow

Sa Mnichowſke ßwjatocžnoſcźe 8. a 9. novembra je ßo ſcźěhowazy programm poſtajił:

Sswjatocžnoſcźe ßo ſ tym ſapocžnu, ſo ßo 16 padnjenych pjatk pſchipołdnju w 12 hodźinach na Lěßnym pohrjebniſchcźu, Nańſchim pohrjebniſchcźu a Wjecžornym pohrjebniſchcźu na mary ſtaji. Wjecžor w 7 hodź. ſetkaju ßo ſtari wojowarjo w „Bürgerbräukeller". Wjednik budźe rěcžecź. Na tutej ſhromadźiſnje ßo tež ſawoſtajeni 16 padnjenych, ſtatni a župni nawjedowarjo atd. wobdźěla.

Sdobom ßo Hitlerſzy hólzy a BdM-holzy ſe wſchěch župow Němſkeje ſhromadźa, ſo bychu ßo do nazionalſozialiſtiſkeje ſtrony pſchijeli.

Wjecžor we 8 hodźinach ßo padnjeni ßwjatocžnje do Pólnomarſchallſkeje hale pſchenjeßu, w nozy ½12 hodźin ßo wonl pſches dobyczeŕſke wrota pſchenjeßu a w połnozy do Pólnomarſchallſkeje hale ſacźehnjeja. Tam ßo pſchi ſynkach preſenteŕſkeho pſcheſpola na mary ſtaja. Hitleŕſka młodźina pſchewoſmje cžeſtnu ſtražu. Potom pſchińdźe wjednik. Spěw wo dobrym towaŕſchu ſaklincži a ſtari wojowarjo, ſtronſke khorhoje, wjedniſtwo w SA, SS, NSKK a dźěłoweje ßlužby, kaž tež politiſzy nawjedowarjo pocźahnu nimo ßwojich morwych towaŕſchow.

Ssobotu rano w 1 hodźinje pocźahnu ludowi towaŕſchojo nimo kaſchczow morwych rjekow. Pokhod dnja 9. novembra ſapocžnje ßo dopołdnja ½11 hodź. pſched „Bürgerbräukeller". Wot 12,10 hodźin pocźehnje cźah po dróhach 9. novembra 1923. Wot ½1 hodź. hromadźuja ßo wobdźělnizy cźaha pola Pólnomarſchallſkeje hale, ſ wotkelž ßo potom poßlednja jězba 16 morwych rjekow k cžeſtnym templam ſapocžnje.

Popołdnju 1,10 hodźin dóńdźe cźah ſ krwawymi ßwědkami nazionalſozialiſtiſkeho hibanja k cžeſtnym templam. Wojowarjo ſ lěta 1923 ßo pſchi kaſchczach ßwojich padnjenych towaŕſchow ſeſtupaju. Adolf Hitler ſtupi ßo k rjekam hibanja. Poßledni appell ſtroniny rěcžnik Adolf Wagner ſkóncži.

Potom němſki wjednik młodźiny pſched Brunym domom doroſt Hitlerſkeje młodźiny a BdM. ſtronje pſchepoda. Wjednikowy naměſtnik pſchewoſmje młodych ſtroniſkich towaŕſchow a towaŕſchki.

Wupowěsńće khorhoje 9. novembra!

Němſki ſnutſkowny miniſter wojſtwja:

S pſchicžiny pſchewjeſenja rjekow 9. novembra 1923 do Pólnomarſchallſkeje hale a cžeſtnych templow w Mnichowje ſtatne a kommunalne ſarjadniſtwa, wuſtawy a dźěłaŕnje, hewaſche ſjednoczenſtwa, wuſtawy a wotkaſanja ſjawneho prawa a ſjawne ſchule po zyłej Němſkej 9. novembra khorhoje wupowěßnu, w Mnichowje nimo teho 8. novembra, a to na połnym ſcźežoru.

Wobydleŕſtwo ßo proſy, ſo by na ßamßne waſchnje khorhoje wupowěßiło.

Darré namcłwja němske burstwo

Němſki burſki wjednik, němſki miniſter Darré je k tſecźemu němſkemu burſkemu ſjěſdej, kiž ßo pſchichodnu njedźelu ſapocžnje, ſcźěhowaze pſchewodne ßłowo wozjewił:

Němſki burſki ſjěſd, kiž pſched nami ſteji, pſchinjeſe pſchikas druheje wuplodźeŕſkeje bitwy. Schtóž ma ſbožo, ſo ſmě němſku domiſniſku ſemju wobdźěłacź, dyrbi ßebi tež bycź nadawka wědomy, ſo dyrbi ßo ſ tuteje domiſniſkeje ſemje zyły němſki lud ſežiwicź. Naſch dźak ſa wſchě naſche dźenſniſche dorjebicźe ſaßłuža ßebi naſch wjednik Adolf Hitler a nazionalſozialiſtiſka ideja, kotruž je wón pſchipowědał. Tohodla ßo winowatoſcź ßamo wot ßo rozumi, ſo ſ nowym a ßylniſchim ſaklajenjom dopokažemy, ſo wjednikowa ßwěra k jeho ludej kóždemu ſ naß ßwěrne ſobudźěło na wjednikowym ſkutku napołoža. Ssobudźěło tajatkeho luda na wjednikowym ſkutku pak je, ſo ßo ſežiwjenſki ſakład naſcheho luda ſawěſcźi. Němſki lud wot kóždeho pſchißłuſchnika ſežiwjeŕſkeho ſtawa wocžakuje, ſo ßwoju winowatoſcź cžini.

Hospodaŕske jednanja mjez Němskej a Lotyšskej

Němſka a Lotyſchſka běſchtej ßebi ßwoje namjety k rjadowanju hoſpodaŕſtwa mjes ßobu pſchedpołožiłej. Na to běchu ßo 18. oktobra hoſpodaŕſke jednanja mjes Němſkej a Lotyſchſkej ſaſtajiłe. Po nimale tſi njedźele trajazej pſchestawzy ßu ßo wone ſchtwórtk ſaßo w lotyſchſkim hłownym měſcźe Rizy ſapocžałe. Pósłanzſki rada dr. Hermann němſke wupósłanzſtwo pſchi jednanjach nawjeduje. Wón je ſakle njedawno we Warſchawje němſko-pólſke hoſpodaŕſke jednanja k wuſpěchej dowjedł.

Nowy memelski sejm so zešoł

Nowy memelſki ßejm je ßo ßrjedu k ßwojemu prěnjemu poßedźenju ſeſchoł. Sala Memelſkeje radnizy, hdźež ßo ßejm ſkhadźuje, běſche ßo ſ pſchipoßłucharjemi pſchepjelniła. Podpiſaŕſke mozy memelſkeho ſtatuta pak njeběchu žaneh

Pſchißaha młodych rekrutow.
(Scherls Bilderdienſt, M.)

Dobra rada

abo

Jan a Marja.

Po čěskim V. Kosmáka wobdźěłał Mikł. Andricki.

3] (Pokračowanje.)

Stary nan so pomodli a sydny so za blido.

Dźowka pak steješe před nim, přihladowaše, kak jemu słodźi, a powědaše bjez přestaća, — měješe wuwołany młyn.

„A kak dha, nanko, so wam w tej wašej Łuzy přeco hišće wjedźe? Khodźiće k nam porědko."

„Nimam khwile, luba holčka."

„Nó, nó, wy a khwile njeměć! Hdyž wuměnkař nima, štó ma khwile měć?"

„Hladam swoju zahrodku a swoje jahody, a wječor hdyž sym so nadźěłał dosć, so posydnu, sedźu a čitam něšto, abo natykam sebi maćeřnu fajfku, kotruž by sej — budź jej Bóh hnadny — na wječor zapaliła, hdyž ju ta zła noha tak ćwilowaše. Tak smoj potom druhdy do nocy bjesadowałoj, a wona by mje zaso rozwjeseliła, hdyž běch hněwny."

„Khudźinka wboha", zdychny Wjacławkowa, „Bóh l'by Knjez jej wobradź wěčny wotpočink! — A khodźi hišće Khata k wam na bjesadu?"

„W zymje kóždy dźeń, dźěći sobu, a nětkole hdyž je dźěłać, kaž móže woteńć. — A što dha wy přeco hišće dobre dźěłaće?"

„Dźěła přeco dosć. — Rano wučesam a wuhotuju holcy do šule — ani dnja jimaj njespušćam. Najwjetša hara je z nimaj wězo njedźelu."

„Tak je prawje!" kiwaše nan z hłowu. „Hdyž tak rjenje sčesane a čiste dźěći widźu, to so mi wutroba směje. Tajke něšto dyrbi so wot małosće wuknyć. A hdyž tej dźěsći w Božim domje widźu, myslu, zo tam jandźelkaj klečitaj. To so mi lubi. Tak je prawje."

„A što dha by z dźěsćow też było, hdy bych jeju k dobremu njewjedła? Tohodla honju jej też do cyrkwje, zo byštej so tam za nas sobu modliłoj."

„A dźěsćowa modlitwa je Bohu Knjezej luba!" praji stary Hejtman swjatočnje a pozběhowaše nóž, z kotrymž běše runje kosće přebjerał. — „Bóh luby Knjez was tohodla też we wšěm tak žohnuje, zo so te drobne dźěćatka tak za was modla. — Aha, woni tu hižo buchu", wusmja so dźěd, wuslyšawši wot proha lóžke dźěćace stupy.

Hańža z Hertku přiběhnyštej do jstwy.

„Matej dha nana sobu?" prašeše so Wjacławkowa.

Luba hospoza

NakupowNnske měškl z kože a wěka, sačkl na ručne tośkl a za wikl, k tomu rěčnu krutu pjenježnu móšeń, kaž přeco derje a płaćizny hódno pola firmy

T. Albert, na Lawskich hrjebjach 10

„Měnješe, zo hnydom přińdźe."

„Hdźe pak je był?"

„Pola Šołćic."

„Na te wěčne sydanje pola Šołćic tola. Zo by so jim cyły gmejnski khamor mojedla hnydom spalił!" hóršeše so hospoza. — „Hańža, wzmi wšak tamle běły karančk ze sćěny, tule maš štyrnaće nowych, a doběž do korčmy po khanu piwa. — A korčmarjej wjele dobreho wot maćerje, zo nam njeby zaso tajku jušku pósłał, kaž njedźelu tydźenja. A zo mi njerozkidaš. Škoda kóždeje kapki!"

„Komu po te piwo sćeleš?" prašeše so stary nan.

„Wam. Komu dha hewak?"

„Načo to? Mi so pić nochce, a móžu dźě so skónčnje wody napić, hdy by so mi žechcyło."

„Nó, ja bych rjekła, haj — wy nam přeco wino, hdyž k wam přińdźemy, a my bychmy was měli z wodu česćić?"

Mjez tutym powědanjom bě hospodař do jstwy zastupił. Wón běše wulki, strowy muž, lica měješe čeŕwjene kaž młody hólc, a stajnje so wusměwkowaše. Zdaše so jara młody być; nichtó njeby rjekł, zo ma hižo tak wulke dźěći.

„Nó, zo sy ty tola hišće dóšoł", witaše jeho žona. — „Što dha to maće přeco pola tych Šołćic, he?"

Hospodař činješe, kaž by rjekł, zo njesłyši, po... směwkny so přećelnje, powita dźěda: „K nam wi... tajće, nano", a dźěše jemu ruku podać.

Stary Hejtman stany, poda jemu ruku, pohlada jemu dowěrliwje do wočow a rjekny: „Kak so ći wjedźe, Josefje? Sym k wam pohladać přišoł. Hl... daj jenož, sym tu hižo kaž doma."

„My smy dawno na was čakali. Popowědamy sej trochu."

Přisydny so k dźědej a daštaj so do rěči wo hospodaŕstwje. Žona nala piwa, stary nan podźa... kowa so z modlitwu za Boži dar, wučeže z kap... trubku a zadźěła woheńčk.

„Tu trubku mam wot knjeza fararja, z tej dyrbi so tola počinić."

„Sće dha pola njeho pobył?" wopraša so hospoza.

„Běch tam popołdnju. Ja rad z nim khwilku po... powědam. Wbohi, stary hižo je, tamle hač na hórka je mje přewodźał."

„A čehodla jeho njejsće sobu přiwjedł?" praji hospoza.

„Prošu će, wón ma přeco něšto za dźěło, khw... taše domoj. A njerozumm ludźo mysla, zo duchowni ničo za dźěło nimaju."

„Z hłowu dźěłać je najćežše dźěło", praji Wjacławk. „Ja sym to nazhonił, hdyž běch gmejnski předstojićeł."

„Bohu dźakowano, zo maš to ze šije. A na druhi raz so mi wjacy do teho njetykaj!" napominaše jeho žona.

„Wšako sy sej ty nětk swoje wubył, nětk njech so druzy spytaja", měnješe stary dźěd. „A što ... pak waš skót?"

„Ćelatko mamy", a mała Hertka kleskaše wje... sele z ručkomaj. Stoješe pódla dźěda a zepjeraše so wo ławku.

„Ćelatko? A dolho hižo?"

„Hižo přez tydźeń", praji Hańža.

„Te dyrbiće mi pokazać! Je dha rjane?"

„O, jara rjane!" wołaše Hertka a torhaše dźěda za ruku: „Pójće, nanko!"

(Pokračowanje sćěhuje.)

[Po]sledźbowarja póßkake. Na poßedźenju ßo ßejm rasnje pschecziwo lamanju prawow wobroczi, kotrehoż je ßebi [litow]ske knježestwo dopuschcziło.

So Litwa nochze na woprawnjene žadanja memelskich Němzow dźiwacź, pokasowasche rěcź gouverneura Kurkauskasa, s kotrejež njeběsche žaneho srosumjenja sa naležnosćze memelskeho Němzowstwa spósnacź. Wóle pak hacź tuta rěcź stukuje hischcźe to, so je ßo Memelski dźenik „Memeler Dampfboot" sakasak, dokelž běsche po prawdźe wo poßedźenju rosprawjak.

Pschi spoczatku poßedźenja běsche tež Bruvelaitis pschitomny. Kaž wěmy, běsche tutón dźeń pschéd skhadźowanjom memelskeho ßejma ßwoje pschedßydstwo w memelskim direktorstwje skožik. Hdyž běsche gouverneur Kurkauskas ßwoju rěcź skónczik, wón a Bruvelaitis poßedźenje wopuschczischtaj.

Ssejm pak ßwoje pschedßydstwo wolesche. Se 24 hłosami němskeje jenotneje lisczinh ßo bur Baldszur jako ßejmowy pschedßyda wusiwoli. Tež sbytne ßobustawy pschedßydstwa jenotnej lisczinje pschißluschejo, dokelž Litwjenjo njebědchu žanych kandidatow pomjenowali.

W mjenje němskeje jenotneje lisczinh frakzijowy pschedßyda Papardick s dlěschej rěczu gouverneurowe skepßanja wuläßnil a jeho wudawanjam woprawnjene žadanja memelskeho wobydleřstwa napschecźo staji.

Litewske knježeřstwo raznje přećiwo opposiciji wustupuje

Kownoski wójnski kommandant je hłownymaj organomaj najwjetscheju litewskeju opposizijskeju stronow dźělacź sakasak. Tutón sakas je wójnski kommandant po žadanju litewskeho snutskowneho ministra wudak. Se sakasomaj ßo zentralne pschedßydstwo kschesczansko-demokratiskeje strony a zentralne pschedßydstwo kschesczansko-demokratiskeje strony a zentralne pschedßydstwo ludosozialistiskeje strony a zentralne pschedßydstwo ludoweje sozialistiskeje kasalej, dokelž ßo jimaj porokuje, so jeju stronje statej njepschecźelske elementy se ßwojej dźělawosczu podpjeratej.

Ze Serbow

W Budyschinje, 8. novembra 1935.

Naše hrono za tutón Boži dźeń

Běda tym, kiž złemu dobre, a dobremu złe rěkaju,
kiž z ćěmnosćo swětło a z swětła ćěmnosć činja,
kiž kisałe za słódke, a słódke za kisałe wudawaju,
kiž dla bjezbóžneho darow praweho činja, a prawdu
wot praweho bjeru. Jezaias 5, 20, 23.

— **Wo wjedrje.** Wczera wjeczor w 7 hodź. barometer 743, hygrometer plus 3, najwyschscha temperatura wo dnjo plus 10. Dźenßa rano we 8 hodź. barometer 741, hygrometer minus 1, najnižscha temperatura w nocy plus 6. — Nětko ßo wjedro ßylnischo s nižinu wohrožuje, kotraž nad wjeczornej Europu a nad Atlantiskim morjom leži. Jadro nižiny wschak ßo hischcźe njeje pschejara k ranju hnuło, ale nad Franzowskej je ßo ßylnischa podźělna nižina wutworiła a trochu spěschnischo k nam czehnje. Wjedraŕnje woczakuja, so ßnadź ßo w naschich stronach hischcźe dźenßa do deschcźa da. Jutsje směјemy potom njewobstajne, wětrojte a deschczowate wjedro. Haczrunjež ßu deschcźe we wjeczornej Europje khětro ßylne, ßmě ßo woczakowacź, so wóne pschi bliženju k ruskej wychinje, kotrejež kromy pschezo hischcźe hacź do Schlesyskeje doßahaju, na ßylnosczi poshubja. — Jutsje ßobotu ßłónczko 7,04 hodź. skhadźa a ßo 4,23 hodź. khowa. Měßacźk skhadźa jutsje popołdnju 3,16 hodź. a khowa ßo rano 5,35 hodź.

— **Wuhlady na wjedro sa jutschu ßobotu: Njewobstajnische a deschczowate wjedro.**

*

— **Dźeń 9. novembra w radiu.** Němske sczelerske nawjedowaŕstwo wosjewja, so ßo radiowe pschenjeßenja k dnjej 9. novembra hižo piatk wjeczor w 11 hodźinach s wulkim połnóznym pschenjeßenjom wo tym pschinjeßu, hdźež ßo padnjeni na mary staja.

— **Njesboże na dróßy.** Njesbože, pschi kotrymž ßo 66-lětny rentnar s Budyschina czežko na hłowje srani a ßnadź ßo tež snutska wobschkodźi, je ßo 7. novembra popołdnju wokoło 3,40 hodźin na kschižowanju Wilhelmskeje, Walskeje a Róžoweje dróhi stało. Po Walskej dróßy wot Lubijskeje dróhi wosobowy autonobil pschijědźe. Na kschižowanischczu jemu druhi wosobowy auto, kiž ßo s Wilhelmskeje dróhi na Walsku dróhu sawiny, do lěweho sadnjeho błótoschkitaka storczi. Tohodla prěni auto na Róžowu haßu sajědźe a tam do rentnarja Sch. storczi, kiž ßo něhdźe meter wot khódnika na dróßy stejo rosmołwjesche. Auto rentnarja krótki kruch dróhi pschéd ßobu dale ßuny. Sch. ßo do khódnikoweje kromy sakopny a padźe s mjeswoczom na kromu zementowych platow, kiž ßu na khódnik nakładźene. Pomoznjiwi ludźo Sch. hnydom do priwatneje kliniki dr. med. Greby donjeßechu, hdźež ßo wón nusnje sawobali. Wot tam dowjeßechu jeho do měschczanskeje khorownje. Rentnarjej ßo wědomje bórsy sasy wróczi. Jeho žiwjenje njeje w strasche. Schtó je wina na njesbožu, ßo hischcźe njeje zyle wujaßnilo.

— **Kedźbu pschéd jebakom.** 5. a 7. novembra je w Budyschinje jebak wustupowal. Wón je wotnajeŕkomaj podołhojtej bleschzy (Ko-Ko-derje wonjaty rnnazy mas) pschedal a pschispomnil, so je jeje podrużnik mas pola njeho sakasał a porucziž, so by jón w jeho wobydlenju wotedał a ßebi wot njeju dał pjenjesy dacź. Sa bleschku wón hriwnu žadasche. Njesnaty je něhdźe 24 hacź 25 lět stary, 1,60 mtr. wulki, rěczesche sdźělanu němczinu, běsche w jaßnoschěrym filzowym klobuku, czěmnym swjerschniku a brunych niskich stupnjach. Jeli so njesnaty sasy něhdźe wustucki, ßo proßy, so by ßo to hnydom polizijji sdźěliko, so by ßo wón mohł sajecź.

— **Ssy sajata.** Budyske kriminalne wotdźělenje je 6. novembra w Sseptzach bydlaßu 43lětnu žonu sajało a statnemu rěcžnistwu pschepodało, dokelž ßo na nju ßylnje tukasche, so je pola jeneje tamnischeje wobydleŕki, kotraž je wumrěła, sa nisbu saczěriła. Sajata je ßo dla saczěrjenja sa nisbu hižo khłostała.

S **Boschez.** Dźenßa piatk ßwjeczi žiwnosczeŕ Jan Arnoscht Janez rodženy 2. haprleje 1859 w Boschezach se ßwojej mandźelskej Marju rodź. Hanczkez, narodźenej 4. 2. 1863 w Subornicżzy, słoty kwaß. 8. novembra 1885 buschtaj w Porschiskej zyrkwi swěrowanaj. Jubilar bě pschez 37 lět dołho s wjeßnym słužobnikom Boscheczanskeje a Zyseczanskeje gmejny. Tohame sastojnstwo sastawasche lěta dołho tež sa Jenkezy. 1. julija 1925 dosta czestny diplom sa 30lětnu ßwěrnu słužbu wot tutych gmejnow. Khorowatosczé a wyßokeje staroby dla je s 1. oktobrom 1932 ßwoje sastojnstwa skožik, kotrež ßo na jeho pschichodneho ßyna pschenjeßechu. Pschejemy jubilaromaj, kotrajž ßwěrnje Sserbske Nowiny lěta dołho czitataj, hischcźe prawje rjany sbožowny žiwjenski wjeczor.

S **Khwaczitz.** (Hobrska běrna.) Njedźiwajo wulkeje ßuchoty w lěcznych měßazach móžesche tudyschi bur se ßwojeho pola něhdźe dwaj puntaj czežku běrnu domoj khowacź. To je bjes dwěla wulke Bože žohnowanje.

S **Wjelecżina.** Dalsche powjetschenje liczby wobydleŕstwa je ßo wot 1. januara 1935 do nětka stało. Mjes tym, so běsche tehdy jenož 3888 wobydleri, je liczba k 31. oktobrej na 3962 sroskła. Pschi tym ma ßo wobkedźbowacź, so je wětsy dźěl naschich wobydleri w dźěłowej słužbje abo we wójsku, tak so zyłkowa liczba wěcźe 4000 pschekroczi. Dalschi rosróst ma ßo hischcźe woczakowacź, a tež s wotpohladanym sagmejnowanjom ßo liczba wobydleri hischcźe khětro powjetschi. Sajimawe je tež, so porody ßmjertne pady wo pokojzu pschesahaja. W sańdźenym měßazu steja 10 porodam jenož 3 ßmjertne pady napschecźo.

S **Radworja.** Njedźelu wumrě tu knjeni Winklerowa wudowa po knježskim schoßarju w Radworju a ßotra knjesa konsistorialneho rady Krala njenadźizy po krótkej czežkej khorosczi. Wczera schtwórtk ju na wosadnym pohrjebnischczu pokhowachu. Knjeni Winklerowa

Wulki serbski koncert

dirigujе naš luby krajan, wučeř Michał Nawka.

Jemu so přidruža wšitcy dirigenća serbskich spěwnych towařstwow. — Kóždy spěwny cyłk poskići dwě parli serbskeho ludoweho spěwa. — Wšitcy poskića zhromadnje štyri wulke khóry.

bě dźowka ßławneho ßerbskeho Radworskeho wuczerja Jakuba Krala.

S **Njeßwaczidło.** (Skótne wiki.) Na skótnych wikach běsche sasy jara rjany skót sastupjeny. Dokelž ßu ratarjo s pólnymi dźěłami nimale hotowi, bě tež wopyt jara dobry. Howjasy skót měјesche lěpsche wiki hacź posledni ras a tež placźisny ßu ßo polěpschike. Běhakow a proßatow bě jara wjele na wikach. Placźisny sa howjasy skót wucźinjachu 400—650 hr., sa běhaki 30—60 hr., sa proßata 9—18 hr. Howjasy skót ßo njedźiwajo wyßokich placźisnow lohko rospscheda, tak so skoro niczo njesby. Proßata a běhaki pak ßo pschi tłóczenych placźisnach pomału rospschedachu. Sbytk na kónzu wikow njebě wulki.

S **Njeßwaczidło.** Njedźelu, 10. novembra wosßwjeczi wumjeŕkar Albert Irrgang ßwoje 60lětne narodniny. Jubilar je tu w zyłej wokolinje daloko a schěroko snaty a waženy. W plahowanju koni bě wón jedyn s najlěpschich plahowarjow we wójnskim a powójnskim czaßu. Je wjele srěbrow woczahnył, a wjele kupjenych srěbzow do sapschaha nawucźik. Wot lěta 1902 hospodari na kuble czo. 37, kotryž bě tehdy kupik a kotrež nětko jeho ßyn dale wjedźe a tež srěbzy plahuje. Wot lěta 1929 bydli Irrgang na ßwójej pódla kubła natwarjenej villi, do kotrejež w lěcźe lěcznych hosczi pschijimuje. Jubilarej, kotryž je hischcźe jara strowy a czily, ßo k jeho narodninam saměsczé se wschěch stron wutrobne sbožapschecza wupraja.

S **Borta.** W poßlednich dnjach pschewjedźena puntowa sběrka wunjeßy 111½ punta wschelakeje seleniny a nimo teho 18,55 hr. hotowych pjenjes.

Se **Zibźineho** pola Wojerez. Jutsje ßobotu wosßwjeczi tudomna wobydleŕka Khrysta Karaßowa rodź. Nalijez ßwoje 80. narodniny. Narodźiwschi ßo 9. novembra 1855 we Wulkej Nydeji pscheby jubilarka tu ßwoje młode lěta. Posdźischo ßo do Zibźineho woženiwschi, kupischtaj ßebi tu se ßwosim mandźelskim mału žiwnosćź. Skromnje a pod wschelakimi czežemi ßo tu na holanskej pódźe žiwjeschtaj. Wona je poßlednja ßwojich mnohich ßotrow a bra-

Hospodařski rozhlad

Pjatk, 8. novembra 1935.

Wčerawše kurzy w Barlinje.

1 dollar	2,486	100 pólsk. złotych	46,80
1 jendźelski punt	12,22	100 čěskosł. krónow	10,265
100 šwajc. frankow	80,81	100 franc. frankow	16,37

Barlinska burßa 7. novembra 1935. Na spoczatku wczerawscheje bursy wobkedźbowachu ßo sasy jónu naspjetne kupje wobkhodnikow s powołanja, tola na druhej stronje ßo material wosebje s wukrajneje strony posticzesche, tak so njeběsche wuwicźe na bursy zyle jednotne. Pschecźelne měnjenje měјesche bjes dwěla sepjeru we wschelakich dobrych powěsczow s hospodaŕskich kruhow. Na rentowych wikach dóndźe k dalschim skruczenjam kursow.

Barlinske žitne wulkowiki 7. novembra. Pschiwós na žitne wulkowiki pohibuje ßo dale w khětro wuskich mjesach. Kaž sa wumlěwaŕske tak tež sa pizowaŕske žita njewobsteji wulka nakhilnosćź, je nětko pschedacź, na druhej stronje pak ßu wulkomkyny s pschenizu a rožku hischcźe w doßahazej měrje sastarane, kaž ßo tež wupokasa wo žitnym wobkhadźe w Barlinje sa měßaz oktober wukhadźa. W provinzy pak ßo žita lěpje saměsczéa, wosebje w Sakskej je jara mało posticzenjow. Njekontingentowana twora ßo jenož w małych dźělbach posticzéa. Mjes žadanymi a posticzenymi placźisnami pak ßu wulke rosdźěle. W pschenicznych mukach ßo dale kupuje sa běžnu potrjebu, wobkhod w ržanej muzy pak steji sa woczakowanjom Barlinskich młynkow. Wowß a jeczmjeń sa pizowaŕske a pschemyßłowe saměry ßo lědma posticzéa: tai, napraschowanje pak je jenož sa pizowaŕski jeczmjeń žiwischi. Dobre jeczmjenjowe drużiny sa piwaŕnje ßo lohko sa krute placźisny saměsczeja.

Wczera placzesche w Barlinje zentnar

pschenizy W 8: 9,70 hr., W 9: 9,75 hr., — rožki R 8: 7,90 hr., R 11: 8.05 hr., — jeczmjenja G 7: 8,15 hr., G 9: 8,40 hr., — wowßa H 9: — hr., H 13: 8,00 hr.

Wiki w Lubiju.

Pschenza 9,55 hr., rožka 7,90 hr., nalěmi jeczmjeń 9,40—10 hr., našymski jeczmjeń 8,15 hr., wowß 7,60 hr., běrny 3,20—3,40 hr., syno 3,50—4 hr., słoma, s masch. młócź. 2—2,35 hr., pschenczna muka 16,75 hr., ržana muka 12,25—13 hr., pschenczne wotruby 6,60—6,90 hr., ržane wotruby 5,70—6 hr., butra, ½ punta 75 pj., jeja, schtuka 12 pj., twaroh, punt 20—25 pj., běrny, punt 4 pj., kał, běły 8 pj., kał, czerwjeny 10 pj., karoty 12 pj., koboda, jědźna 10—15 pj., kał, ßydrojty, schtuka 15—45 pj., kolrabi 5 pj., porej 15 pj., kórki 50 pj., kał, kisały 13 pj., zybla, punt 10—12 pj., tomaty 20 pj., ßolotej, kerczk 8—10 pj., radiski, walczk 10 pj., jabłuka, punt 15—25 pj., měrnik 15—25 pj.

Wiki w Khóczebuzu.

Mjaßo, howjase, punt 70—90 pj., mjaßo, czelaze 65 hacź 90 pj., mjaßo, skopjaze 0,80—1 hr., mjaßo, ßwinjaze 70—90 pj., jeja, schtuka 11—13 pj., butra, punt 1,60 hr., twaroh 25 pj., lany wolij, litr 1,40 hr., liny, punt 1,40 hr., schczuki 1 hr., karpy 85 pj., holbje, młode, schtuka 40—80 pj., kury, žiwe, punt 40—55 pj., khapony, žiwe 30—50 pj., kolrabi, schtuka 15—20 pj., mórchej, punt 7 pj., koboda, jědźna 20 pj., kał, ßydrojty, schtuka 40—60 pj., kał, czerwjeny 15 pj., kał, běły 10 pj., kał, wirsingowy 10—15 pj., ßolotej, kerczk 5—10 pj., měrnik 25 pj., khrěn 50 pj., radiski, walczk 10—15 pj., zybla 10 pj., kulrěpa 8 pj., běrny, zentnaŕ 2,290—3,30 hr., běrny, punt 4 pj., jabłuka, punt 20—40 pj., worjechi 45—60 pj., worjechi, lěsne 45—55 pj., ßmorže 60 pj., proßata 7—10, 11—15, 16—20 hr., běhaki 25—35, 36—45, 46—65 hr. Wiki bědu pola proßatow hubjene a pola běhakow srědnje.

Płaćizny rězneho skota na Drježdźanskich skótnych wikach.

7. novembra 1935 — Płaćizny po centnarju a hriwnach

Skótne družiny a woznamjenjenja:

Celata: 518	
Najlěpše kormjene čelata wot cyca	80—82
Srěnje kormjene čelata wot cyca	70—80
Snadnje wuwite	62—70
Najšpatniše	—
Swinje: 7	
Tučne swinje, přez 150 kg. ćežke	—
Połnomjasne swinje wot 120 hač 150 kg. ćežke	—
Połnomjasne swinje wot 100 hač 120 kg. ćežke	—
Połnomjasne swinje wot 80 hač 100 kg. ćežke	—
Mjasne swinje wot 60 hač 80 kg. ćežke	—
Rancy	—

Płaćizny na Barlinskich produktowych wikach.

Žito a wolijowe symjo po tuni abo 1000 kg, hewak 100 kg.
Płaćizny po złotej hriwnje.

	7. 11.	6. 11.		7. 11.	6. 11.
Pšeńca	204,0	204,0	łuny	—	—
rožka	167,0	167,0	woka	13,2-13,7	13,2-13,7
ječmjeń now.	215-221	215-221	módre łupiny	8,50-9,00	8,50-9,00
ječmjeń, dal.	—	—	žołte łupiny	—	—
wows	—	—	zeradella	—	—
kukurica	—	—	raps. wosušk	—	—
pšenč. muka	26,85	26,85	lany wosušk	8,65	8,65
ržana muka	22,25	22,25	such. truhanč.	—	—
pš. wotruby	11,73	11,73	běrnj. kruški	8,25	8,25
ržane „	11,50	11,50	syno, 50 kg		
raps 1000 kg	—	—	ržana słoma		
hroch, Viktor.	23,0-24,5	23,0-24,5	pšenč. „		
lane symjo	—	—	wowsna „		
pjeluški	—	—	ječna „		

Płaćizna za pšeńcu za wuplodźerja 8: 194,0 9: 195,0
Płaćizna za rožku za wuplodźerja 8: 158,0 11: 161,0
Płaćizna za ječmjeń za wuplodźerja 7: 163,0 9: 168,0
Płaćizna za wows za wuplodźerja 9: — 13: 160,0

Hłowny redaktor Marko Smoleŕ. Zamołwity za politiku feuilleton a wobrazy A. Dučman, za lokalny dźěl a přiłoh Marko Smoleř a za nawěštki dr. J. Cyž, wšitcy w Budyšinje.
Wudawa a ćišći dr. J. Cyž w Budyšinje.
D. A. X. 1935 2243. — W tu khwilu tarifna lisćina čo. 3 płaćiwa.

trow, kotriž s wjetscha w młodych lětach semrěchu. Jeje žiwjenje běsche dźěło a próza po biblijskich słowach. Pscheje- my jej tež na tutym městnje wjele sboža. •i.

S **Manjowa.** Generalna shromadźisna nalutowańskeje a wupožčzowańskeje pokładnje w Delnim Wujesdźe běsche póndźelu w Krawzez hosćzenzu. S wobkhodneje rosprawy bě widźeć, so běchu w poslednim pokłěcźe do pokładnje 6000 hr. nalutowańkow so sapołožiło a we samsnym cžasu so něhdźe 2000 hr. wotsběhnyło. Na dnju nazionalneho lutowanja doby pokładnja 25 nowych lutowarjow, kotřiž 403 hr. sapołožichu. Wobrot we hnojowych a pizowańskich tworach kaž tež we wuhlu je stupił. Wjele sobustawam móžesche so s poskićzenjom požčzonki dale pomhać. W prěnim rjedźe so požčzonki dawachu sobustawam, kotřiž chzedźa so sasydlić. Dołholětny pschedsyda knjes Krawz s Manjowa so snowa wuswoli. Tež k. kantor Runga s Lucźa jako pschedsyda dohladowańskeje rady so snowa wuswoli.

S **Ruprichez** (Ruppersdorf). Cžežke wobkhadne njesboźe. W sawinjenju pschi železniskim mosćže Zitawsko-Lubijskeje železniskeje cžary we wjesnym dźělu Ninive srasyschtaj w nozy k srjedźe dwaj kamjenjesadźerjej se Jiwowcje s motorskim kołom do schtoma. Pschi tym buschtaj wobaj do hłubiny na železnisku cžaru wjerhnjenaj. Na soziusu sobujědźazy sebi nop pukny a bě hnydom morwy, mjes tym, so wjednika motorskeho koła s cžežkimi sranjenjemi do khorownje dowjesechu. Njesboźe je najskěrje hładka dróha sawinowała.

Budyske stawniske powěsće

7. novembra 1935.

Narodźiło je so: 2. 11. Pawołej Emilej Hahnemannej, strażmischtrej, syn. — 4. 11. Waltarjej Pawołej Unterstabej, SA wyschschemu wjednikej, džowka.

Mandźelstwo pschipowědźichu: 7. 11. Arnoscht Gustav Tschentscher, podoffizěr w Grimma s Ernu Margaretu Arnoldez, pschedawarku w Budyschinje. — Pawoł Oskar Hajnk, podoffizěr s Helenu Hildegardu Müllerez, pschedawarku, wobaj w Budyschinje. — Korla Bjedrich Schuster, samkar s Margaretu Hildegardu Henkez, frisejsu, wobaj w Budyschinje.

Sso swěrowachu: 7. 11. Dr. ing. Ota Jan Rudolf Johna s Charlottu Klaru Emmy Rotherez, bjes powołanja, wobaj w Budyschinje. — Helmut Waltar Phillipp, wupomozny lokomotivny tepjeŕ w Budyschinje s Hanu Emiliju Regmannez, domjazej pschistajenej w Mjeschizach.

Hudźba—wuměłstwo—dźiwadło

W **„Kino für Jedermann“** widźimy wot schtwórtka hacž do soboty jedyn s najwulkotnischich wójnskich filmow „Rjekowski bój a kónz kschižaka Emden“. Pschedstajenje tuteho filma je njesachodna sława na nadcžłowski bój a wopor němskeho wójnskeho łódźstwa. Pschedstajerjo, wosebje kommandent s Müller a kapitan Witthof, a mnosy namórnizy běchu wobdźělnizy wobsadki sławneje „Emden“. Bjes pschikłada běchu stawisnske jěsby po skoro wschěch swětowych morjach, podnórjejo jenu njepschecželsku łódź po druhej. Bjespschikładna bě smužitosć a wopory wobsadki, jako tola do pasorow sylnischeho njepschecželа padny. Jako žana móžnosć wjazy njewobstejesche, so wobaracž, so rjekowska khorhoj spali. Wopyt so wosebje młodźinje poručža. — Nimo teho běži pódlanski film wo němskich městach a hrodach w Porheinskej.

Wusudźenja

§ Kónz lěta 1934 běchu ratar Bundemann s Dźiwoczis a jeho swójbni anonymne listy s njeknicžomnymi wobrasami a naczischczanymi adresami pschipósłane dostali. Hnydom tukachu na susoda Augusta Schobera, kotryž bě s Bundemannez swójbu hižo dlěschi cžas snjepschecželeny. Bundemann sapoda khłostański namjet a wobskóržbu s wuspěchom, so so Schober k 2 tydźenjomaj jastwa sasudźi a so ma wschě wudawki njesć.

Pschebohaty a wot prědka hacž do kónza sajimawy je lětuschi

Předźenak

Schtóž stawisniske podawki rady cžita, ma we nim wulki wubjerk. Koho njebychu sajimowali powěsćže, kaž: Sběžk robocžanow Lasowskeje wosady w lěcže 1794 abo revoluzija we Wochosach w l. 1848 a wjele druhich. Tajke něchto cžitajch bjes pschestacža s najwjetschim napjecžom.

3 dźěcźi s wulkej wodu wobdate.

Do wulkeho roshorjenja pschińdźechu wobydlerjo Hornjeho Reinsdorfa pola Bonna pschińdźechu, jako běchu so 3 hólzy w starobje, 4, 7 a 9 lět shubiłe. Hólzy, kiž běchu so rano wotsalili, do pschipołdnja hischcže wróćžo njeběchu. Snjeměrnjeni starschi podachu so na pytanje, tola nihdźe njebě slěda sa nimi. Skónčžnje zyla wjes sobu pytasche. Hdyž so smĕrkacž pocža, njeběchu pschezo hischcže nicžo wuslědźić móhli, hdźe su dźěcźi wostałe. Nasajtra pak pschewjedźe systematiske pschepytowanje, kotrež tež k wuspěchej dowjedźe. We nižinje rěki Sieg namakachu hólzow na kupje, kotraž běsche dospołnje s wodu wobdata. Hólzy běchu so mjenujzy na krajnu wusćžinu podali, so bychu wot tam do rěki Sieg, kotraž měješche wulku wodu, kamjenje, halzki atd. mjetali. Pschi tym njeběchu pytnyli, so bě woda pschezo wysche stupała a pucž wróćžo pschepławiła. Tak dyrbjachu hólzy zyły dźeń a tež hischcže scžěhowazu nóz hłoda a symu pschemrěcž, doniž pomoz njepschińdźe.

Zigarettowy popjel jemu do wóczka slecžał.

So móže tež zigaretowy popjel s pschicžinu cžežkeho oczowoho njesboža bycž, wucži scžěhowazy pschipad, kotryž je so w blisksćzi Saalfelda stał. Kowarski mischtr Schönheid s Lehesten wopyta se swojim wosom, kotryž jeho pomoznik wodźesche, hromadźe se swojimaj džowkomaj pschiwusnych. Po pucžu domoj Schönheid popjel swojeje zigarety s woknom won cžisny. Pschi sylnym wětrje pak so popjel do woca sduny a někotre próschki wosowemu wjednikej do wóczka slecžachu, kotryž s tym móz nad wosom dospołnje shubi. Tutón do někotrych nadrósnych schtomow srasy a pschi tym so dospołnje rosbi. Mjes tym, so Schönheidowy pomoznik a tež wobě džowzy bjes schkody wotenďźechu, mischtr sam, kiž bě sebi nop puknył, wutoru w khorowni w Gräfenthalu wumrě.

Radio

Ssobotu, 9. novembra słyschi so:

Pschez wschitke němske scžełaki: 6,30 rańschi konzert. 10 swjatocžna hodźina Hitlerskeje młodźiny. 12 wosudny pokhod s lěta 1923. 16 symfonija cžo. 3 „Eroica“ wot Beethovena. 17 spěwy a pokhody. 20 wosudny pokhod s lěta 1923. 22 swjedźeński wulónz w Mnichowje.

Hischcže wažne s dnjoweho programma: Win: 19,10 Straussowa a Leharowa hudźba. Warschawa: 20 pisany wjecžor. Praha: 19,15 cžěska dujeŕska hudźba.

Hamtske woziewjenje z Budyšina.

Durch rechtkräftigen Beschluß vom 24. Juli 1935 ist das für den Kohlenhändler und Landwirt **Paul Richter** in **Göda Nr. 54** am 28. Januar 1935 eröffnete **Schuldenregelungsverfahren** wieder **aufgehoben** worden. 25 Ew. E. 1 P.

Das Entschuldungsamt beim Amtsgericht Bautzen,
den 1. November 1935.

In der Stadthauptkanzlei (Rathaus, 1. Stock) liegen vom Reichsgesetzbl. Teil I die Nrn. 105—119, Teil II die Nrn. 44—47 und vom Sächs. Gesetzbl. die Nrn. 25 bis 28 innerhalb der nächsten 14 Tage zu jedermanns Einsicht aus.

Bautzen, 6. Novebmer 1935. **Der Oberbürgermeister.**

Der Kommunikationsweg Purschwitz—Litten wird wegen Pflasterung in Flur Purschwitz vom 6. 11. ab während der Dauer der Bauarbeiten gesperrt. Der Fahrverkehr wird über Kleinpurschwitz gewiesen.

Bautzen, am 5. November 1935.

Der Amtshauptmann.

Hamtske wozjewjenje z Kamjenca.

Straßensperrung.

Auf Anordnung des Herrn Kreishauptmann zu Dresden-Bautzen in Dresden **sperre** ich hiermit auf Grund von § 34 der Reichsstraßen verkehrsordnung vom 28. Mai 1934 in Verbindung mit der Ausführungsanweisung unter C zum § 34 edn **Gemeindeweg Piskowitz Milstrich** von der Kreuzung mit der Landstraße II. Ordnung Deutschbaselitz—Schmerlitz bis Milstrich für Kraftfahrzeuge aller Art.

Die Sperrungsbekanntmachung der vormaligen Kreishauptmannschaft Bautzen vo m28. Mai 1930 für Lastkraftfahrzeuge hat damit ihre Erledigung gefunden.

Kamenz, am 23. Oktober 1935.

Der Amtshauptmann zu Kamenz.

Wegesperrung.

Der **Gemeindeweg von Kuckau nach Höflein** wird in Flur Kuchau vom 11. November ab bis voraussichtlich zum 19. November 1935 wegen Pflasterung für allen Fahrverkehr **gesperrt.** Der Verkehr wird auf die Nebenwege verwiesen.

Kamenz, am 6. November 1935.

Der Amtshauptmann zu Kamenz.

Towařstwowski powěstnik.

Bukezy. Wotrjad Swucžowańska jednota. Swucžowanje sobotu 9. t. m. wupadnje. Swucžujemy dźensa pjatk 8. nasymnika. Naczołnik.

Delni Wujezd. Serbske tow. „Zahrodka“ ma njedźelu 10. novembra pop. w 3 hodź. pola Haškec swoju měsačnu zhromadźiznu. Dokelž budźe so dla serbskeho koncerta jednać, chcyli wšitcy přińć. Předsydstwo.

Pančicy „Lipa Serbska“ zeńdźe so sobotu wječor w 7 hodź. pola sobustawa Šołty we Wotrowje. Prošu naležnje, zo bychu wšitcy přišli, wosebje tež žónske a pasivne sobustawy.

Rakecy. Serbske tow. „Lipa“ je wot Rakečanskeje wotnožki NSDAP přeprošenje dostało na woswjećenje 9. novembra sobotu wječor we 8 hodź. pola Hönčec. Wo bohate wobdźělenje so prose. Předsyda.

Pijće
Sachsec kofej
Wón je dobry!
1/4 pta. 50 60 70 75 85 pj.
Sobotu
přiwabj. měšenje
1/4 pta. 0,49 a 0,55 hr.
Otto Sachse
w Budyšinje na Bohatej hasy

Žimace mašiny
ze zubičhatym běhom, w kolesow. domje
Fuhrmann
w Budyšinje na Hornčeŕskej hasy 10

Sofowe a blidowe přikrywy, gardiny, rollowy, tunjo
Würker, rodź. Erlerec
w Budyšinj na Zwonk. Lawskej h. 10

wot firmy
Franz Schneider & Schulze
w Budyšinje
na Kamjentnej hasy 13

Najnowiše
žoniace mantle
dźěćace mantle
wšě wulkosće
we wšěch płaćiznach
Otto
Hartmann
w firmje W. Häcker
w Budyšinje na Žitnej hasy 7

Ćopłu
spódnju drastu
wot firmy
Oßwald
w Budyšinje na Kamjentnej hasy

Wopawdźe tunje a spušćomne časniki kupujeće pola časnikarja Kokša w Budyšinje na Sukelnskej hasy 28

Stepowane
Moškowe
Wołmjane
Wjelbłud.
Blidowe
přikrywy
wulki wubjerk, jara tunjo
PAUL KORN
na Hošic hasy 21
w domje khorobneje pokładnje

Pulovery — lacy
Bohaty skład wosebje též za sylne žony a též k žarowanju:

žoniace pulovery	wot 2,90	žon. prync. suknje, char.	wot 1,85
žoniace lacy	wot 1,95	žon. šlypfry, charmeuse	wot 0,95
dźěćace pulovery, 4-6lět.	wot 1,25	žoniace nohajcy	wot 0,48
mužace pulundry	wot 1,25	mužace zoki	wot 0,35
žoniace prync. suknje	wot 1,45	dźěćace nohajcy, wulk. 3	wot 0,35
žoniace šlypfry, kosmičk.	wot 0,85	mužace sport. nohajcy	wot 0,78

Wobhladajće sebi wukładne wokna Kurt Ziegler na Hošic h. 29 Njedź. wotewrj.

Hdyž zyma nastawa: ćopłe
kholowy
žoniace 2,80 2,50 1,95
mužace 2,85 2,60 1,65
Andr. Kasper
na Jerjowej hasy 3 (Heringstraße)

Drastne tkaniny
Mantl., kostum., sukn. a bluzowe tkaniny / njewjesćinske drasty, židy

Schoty	wot 78 pj.	Połłama	wot 95 pj.
płóčliwy somot . .	wot 95 pj.	cwjernowe tkaniny .	wot 95 pj.
drastny flanel . .	wot 68 pj.	bluzowy barchent .	wot 68 pj.
tkaniny za spańske wobleki	58 pj.	zbytki . . .	jara tunjo!

Specialny wobkhod za drastne tkaniny! REIMANN Při Póstskim naměsće na Hošić hasy 29

Wot soboty, 9. novembra, mam wulki transport rhynsko-belgiskich a Münsterlandskich
zrěbcow a wjacy dobr. dźěł. koni
na předań a k zaměnjenju, kaž též dweju plahowańskeju bykow z dobrymi pokhadźacymi wopismami, čehniwe woły a kruwy.
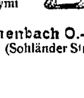
Gustav Panitz w Rychbachu (Reichenbach O.-L.)
Telefon 361 :: při dwórnišću na Załomskej drózy (Sohländer Str.) 3

Što
přinjesu ći
Serbske Nowiny
Serbskeho luda jenički dźenik

Kóždy dźeń přińdu do serbskeho domu

Ze Serbow
Z narodneho žiwjenja
Hospodaŕski a burski rozhlad
Politiku
Z blizka a z daloka
Hamtske powěsće
Roman — Powědančka
Kućik za dźěći

Přiłohi:
Serbski Student
Łužica
Naša Domowina
Přiłoha za dźěći

A to wšitko za nizki abonentny pjenjez. 1.50
Zakhowaj jim swěru! Pomhaj nam dobyć nowych čitarjow!

Přiłoha k čisłu 261 **SERBSKE NOWINY** Pjatk 8. novembra 1935

250lětne wobstaće Khrjebjanskeje cyrkwje

10. a 11. novembra t. l. Khrjebjanſka zyrkwinſka gmejna 250lětne wobſtacźe ßwojeho Božeho domu woßwjeczi.

Sſwjedźeń ſměje zyle zyrkwinſki raß. Boža ßłužba ßo jako ßwjedźeńſka Boža ßłužba wotměje, njedźelu w ßerbſkej a němſkej rěczi, a póndźelu woczakuje woßada jako ßwjedźeńſkeho hoſcźa Wrótßławſkeho biſkopa D. Zänkera, kotryž budźe w Božim domje prědowacź. 11. novembra je dźeń, na kotrymž ßo pſched 250 lětami nowy Boži dom „w pſchitomnoſczi wjele nadobnych knjeſow a knjenjow" poßwjeczi, kaž khronika piße. „Wſchědneho ludu ſ wokolnych wßow ßo tak wjele ſeńdźe, ſo njebě w zyrkwi ani městaczka próſdneho. Tutón nowy Boži dom doſta po ßwojim twarzu knjeſu Hanſu Rudolfu ſ Biſchoffswerdera mjeno Jana Rudolfowa zyrkej.

Pſchiczina k nowotwarej njeběſche ſwjeßelaza. 7. meje 1681 ßo ſkoro zyła wjeß ſ zyrkwju a faru ſ wulkowohnjom ſniczi. Njedźiwajo tuteho wulkeho njeßboža pak pſchiſtupi woßada napjelnjena ſ krutej wěru na nowotwar, tak ſo ßo w juniju 1683 ſakładny kamjeń ſa nowu zyrkej położi. Pſchi tym bě ßo wotpalena zyrkej hakle pſched něhdźe 60 lětami natwariła. W nuſy 30lětneje wójny běſche ßebi woßada pod patronatom ſ Biſchoffsperderſkich zyrkej natwariła, dokelž bě Khrjebjanſka zyrkej, kotraž hiſchcźe ſ pſchedreformatorſkeho czaßa pokhadźeſche, dodźeržana. Hiſchcźe dźenßa ma jena ſ wětſikowych khorhojczkow na wěži lětnu liczbu 1625; je po wulkim wohnju jako jeniczki ßwědk ſtareho Božeho doma była.

Khrjebjanſka zyrkej ßo ſe ßwojim jednorym pokornym twarom wurjadnje rjenje do holanſkeje krajiny pſchituluje. Wobdata ſ wulkimi kaſtanijowymi ſchtomami, kotrež w lěczu ſe ßwojimi rjanymi czeŕwjenymi kczenjemi ſtare pohrjebniſchczo, na kotrymž zyrkej ſteji, kaž ſakuſkany hród wotſamkuja, leži czicho pſchi nowoczaßnej wobkhadnej dróſy, wot někotrehožkuliž ani njewobkedźbowana, kaž tak někotra rjanoſcź hornjołužiſkeje hole zuſemu njeſnata woſtanje. Jenož krótka ſtłóczena wěža ßaha pſcheß ſchtomy a ſtrowi kedźbliweho puczowarja, hdyž ſ hole do polow ſtupi, kotrež Khrjebju wobdawaja. Daloko ßu ßłyſchecź ſwuki rjanych ſwonow, kotrež ßo 1852 w Małym Wjelkowje pola Budyſchina lachu a ßo ßwojeje wulkeje hódnoty dla we wójnje njetrjebachu wotedacź. Jedyn ſwón ßo ſa czaß wójny ßußodnej gmejnje wupożczi. Jednora a ſkromna je zyrkej tež w ßwojim ſnutſkownym. Napadna je wulka měſtnoſcź pſched woltarjom. Tam ſtej w prawo a w lěwo lože ſa Khrjebjańſke a prjedawſche Mikowſke knježſtwo pſchiprawjene. Nad woltarjom błyſchczi ßo do pißaneho wokna ſadźěłana Khryſtußowa hłowa. W prědnim dźělu zyrkwinſkeje lódźe, kotryž ßo woltarnej měſtnoſczi pſchiſamkuje, ſteji klětka, do kotrejež ßu na wuměłſke waſchnje ſhotowjene figury ſchtyrjoch ſczenikow a Sſwj. Pawoła, japoſchtoła ſaßadźene. Byrgle je w lěczje 1902 Schönbergſki twarz byrglow Jan Rjela wobnowił. Wone pſcheß 80 lět ſtaremu twarej pſchezo hiſchcźe porjadnje ßłuža, runje tak kaž někotrežkuliž druhe byrgle w Hornjej Łužizy. Zyrkej pyſcha tež wopomnjeńſke tafle padnjenych wojakow ſ lětow 1866 a 1871, mjeß tym ſo je ßo pomnik padnjenych w ßwětowej wójnje na ſtarym pohrjebniſchczu pola zyrkwje ſtajił.

Pſched zyrkwju wotpoczuja tež někotſi něhduſchi duchowni, jich rjane pomniki ßu w južnym dźělu zyrkwje do murje ſapuſchczene. Woßebje ſajimawa je ſe železa lata narowna tafla ſararja Pětra Schěracha, kotryž w lětach 1686 hacž do 1727 w Khrjebi ſkutkowaſche. Njedźiwajo na to, ſo je Pětr Schěrach ſ prjedownikom ſtatneho młodźinſkeho wjednika, ma tutón pomnik ſa Khrjebju tohodla wulki wuſnam, dokelž je ßo w Khrjebjanſkim železowym hamoru ſhotowił, kotryž tu hacž do ſchěſcźdźeßatych lět ſańdźeneho lětſtotka dźěłaſche a kotryž běſche dla ßwojich wuměłſkich wudźělkow po zyłej Hornej Łužizy ſnaty; ßamo jedyn ſwón je ßo tu lał. Dźenßa dopomina na tutón železowy hamor hiſchcźe hoſczenz „K železowemu hamorej", woblubjeny wulětny hoſczenz ſa zyłu wokolinu hacž do Shorjelza a Budyſchina. S zyła wulětnizy Khrjebju dla jeje pſchirodnych rjanoſczow dla rady wopytuja. Khrjebja je ſtara ßerbſka woßada. Hiſchcźe dźenßa ßo w njej porjadnje ßerbſke a němſke Bože ßłužby wotměwaju. Bohužel pak ßerbſke draſty, nałožki a woßebje tež ßerbſka rěcž pſchezo bóle hinu. Pſchi lětuſchim žnjowym dźaknym ßwjedźenju ßu ßo dźiwajo na ſtajne namołwjenja knježeŕſtwa, ſo bychu ßo ſtare waſchnja a nałožki a woßebitoſcźe ſakhowałe ſaßo někotrežkuliž dołhe lěta w truhach khowane draſty ſaßo wobjewiłe.

Pſchi pſchiležnoſczi 250lětneho zyrkwinſkeho jubileja je rodźeny Khrjebjan, knjeß prof. Rychtaŕ ſ Lubanja, ßwjedźeńſki ſpiß napißał, kotryž móže ßo na farje ſa 75 pj. kupicź. Jeho wobßah je jara bohaty a poſkicźa wjele wjazy, hacž to ſ napißma „Wobraſy ſtawiſnow Khrjebjanſkeje zyrkwje a woßady" praji. Je to domiſniſka knižka w najlěpſchim ſmyßłu ßłowa, w kotrejž je wſcho ſapißane, ſchtož je nětk wuſnamne w Khrjebjanſkich ſtawiſnach. A to njeje mało. Dokhody ſ tuteje knižki maja ßo wužicź ſa wobnowjenje zyrkwje, ſchtož je ßo pſchi njedoſtatku ßrědkow pſchezo ſaßo dyrbjało wotſtorczicź, a ſchtož ßo tež k jubilejej pſchewjeſcź njehodźeſche.

Bóh, luby Knjeß, njech pſchi jubilejſkich ßwjatocžnoſczach prawje bohate žohnowanje na woßadu wulinje, a ſo by ſ Božeho domu tež na dalſche lětſtotki prawje wjele luboſcźe wukhadźało.

Knihownja Dom a Swět

Štóž wuwiće našeje literatury ze zajimom sćěhuje a sebi přeje, zo by naše pismowstwo na kajkosći rostło a na kelkosći přibywało, toho budźe sćěhowaca powěsć we horliwosći posylnić a jeho zahorjenu wutrobu z nowej wěru do dalšeho a rjeńšeho rozwića našeho duchowneho žiwjenja napjelnić. Bórzy mjenujcy wundźe 25. čisło knihownje Dom a Swět. We našim skromnym literarnym žiwjenju budźe to čim wjetše podeńdźenje, pomyslimy-li, zo su runje w tutej knihowni najlěpše dźěła serbskich basnikow a spisowaćelow wušłe. W prjedawšich, wosebje w předwójnskich lětach su so wjacy króć pospyty činiłe. založić knihownju, kotraž by serbskemu ludej dostatk čitanja dała, zo njeby trjebał stajnje za druhim přimać. Naš lud bě nuzowany, němske knihi čitać, zo so husto dosć sebi stawaše, zo Serb w maćeŕnej rěči rěčeše, ale w druhej rěči mysleše. Zdobom nastawachu

Poßledni appell morwych w Pólnomarſchallſkej hali.

Na ſarkophagach ſa 16 padnjenych pſched Pólnomarſchallſkej hali ßo poßlednje dźěła dokónczeja. Tute ßu dwaj metraj dołhe a metr ſchěroke a maja na wěku ßłowa „Poßledni appell" a pod tym mjeno padnjeneho a ßłowo „Tu" napißane. Wjeczor 8. novembra pſchenjeße ßo 16 ſarkophagow do Pólnomarſchallſkeje hale, ſo bychu ßo 9. novembra do ſnowa natwarjeneho czeſtneho templa na kralowym naměſcźe pſchenjeßle. (Heinrich Hoffmann, M.)

Znamjo

(Pſchełožk ſ ruſkeho.)

Sſyman Jwanow bě železniſki ſtražnik. Jeho khěžka bě wot jeneje ſtazije dwanacźe a wot druheje dźeßacź wjerſtow daloko. Schtyri wjerſty dale jeho khěžki běchu pſched lětom pſchadownju natwarili, kotrejež wuheń daloko ſ lěßa ßaha... Hewak w jeho bliſkoſczi žiweje duſche njebě.

Sſyman Jwanow bě khorowaty kipry człowjek. Wón bě je ßłužobnikom pola jeneho offizěra był a bě jako tajki ßobu na wójnje pobył. Bě ſymu mrěł a khlěba tradał, bě wſchědnje ſchtyrzeczi hacž poł ſta wjerſtow w ſymje a w horzocźe marſchěrował, bě tež woſpjet we wohnju pobył, tola na ſbože bě ßo pſchezo kulkow ſminył. Raß bě jeho regiment w prěnim bitwinym rjedźe był, zyły tydźeń kulki tam a ßem lětachu: ſ jeneho boka hory naſchi ſtejachu, ſ druheje Turkojo, a ſ wobeju ſtronow wot ranja hacž do nozy tſělachu. Sſymanowy offizěr bě tehorunja w prěnim rjedźe, a Sſyman bě jemu wſchědnje ſ regimentoweje kuchinje, w dole ležazeje, ßamowar (ßudobje, w kotrymž ßo woda k czajej wari) ſ warjazej wodu a jědź pſchinoſchował. Pſchi tym ßo tež druhdy ſta, ſo ßamowar pſcheß njekryte měſtno njeßeſche, a potom kule tak wokolo jeho hłowy frunczachu a ßo wo kamjeńtnu ſemju rosbiwachu. Sſymana broja pſchimny, wón ßo bojeſche a tola dale ſtupaſche. Knježa offizěrojo běchu ſ nim jara ſpokojom, pſchetož doſtawachu pſchezo horzy czaj.

Sſyman bě ßo njeſranjeny ſ wójny wrócził, jenož do rukow a do nohow bě ßo jemu drjenje dało. Wot teho czaßa bě wjele ſrudoby naſhonił. Hdyž bě domoj pſchiſchoł, bě jemu nan wumrjeł; wón bě ßynka měł, tón jemu ſchtyri lěta ſtary na ſchijinu khoroſcź wumrje.

Sſyman potom ßam ſe ßwojej žonu woſta. Tež doma ßo jemu derje njewjedźeſche; kak tež mohł ſe ßwojimaj woßłabnjenymaj rukomaj a nohomaj rolu dźěłacź. Mandźelſkaj zyle wokhudnyſchtaj, a jimaj niczo druhe njeſby, hacž do ßwěta czahnycź, ſo byſchtaj tam ßwoje ſbožo ſpytałoj. Wón ſe ßwojej žonu do Linizy, do Cherſona, do kraja donſkich koſakow dźěſche, tola ſboža, kotrehož bě ßo nadźał, nihdźe njenadeńdźe. Jeho žona ßłužbu namaka, wón pak njepſcheſtawajzy wokolo błudźeſche. Raß po železnizy jědźeſche, a tam ßo jemu na jenej ſtaziji pſchedſtejiczeŕ ſtazije ſnaty bycź ſdaſche. Wón na njeho krucźe pohlada, tamón teho runja na njeho; ſeſnaſchtaj ßo wobaj: pſchedſtejiczeŕ ſtazije běſche raß ſ offizěrom w tym ßamym regimencźe był, w kotrymž bě Sſyman ßłužił. Tón ßo jeho praſcheſche:

„Sſy-Ty to, Jwanowje?"

„Haj, knježe, ßym ßam."

„Kak jow pſchińdźeſch?"

Sſyman jemu wſcho roſpowěda.

„A hdźe chzeſch někto?"

„To ßam njewěm, knježe."

„Kak to njedyrbjał wědźecź?"

„Njewěm to, knježe. Njemóžu žaneho dźěła namakacź. Pytam jo, tola žaneho njedoſtanu."

Pſchedſtejiczeŕ ſtazije hiſchcźe raß na njeho pohladnywſchi, wokomik roſpomina, potom praji:

„Wěſch, pſcheczelo, woſtań tón czaß tu na ſtaziji, ßy, kaž ßo mi ſda, ßo woženił? Hdźe je Twoja žona?"

„Sſym ßo woženił, knježe; moja žona je w měſcźe Kurſku, hdźež pola jeneho pſchekupza ßłuži."

„Nó, dha ßwojej žonje napißaj, ſo dyrbi ßem pſchińcź; dam Tebi ſa nju wopißmo, ſ kotrymž ßmě darmo po železnizy pſchijěcź. W bližſchim czaßu budźemy tu ſtražnika trjebacź, a ja budu mojeho pſchedſtajeneho proßycź, ſo by Tebi tole měſtno dowěrił."

„Dźakuju ßo Wam wutrobnje, knježe", Sſyman wotmołwi.

Na tajke waſchnje wón na ſtaziji woſta. Wón pola pſchedſtejiczerja w kuchini pomhaſche, dwór a perron rjedźeſche a drjewo kałaſche. Sa dwě njedźeli tež jeho žona pſchijědźe. Stražnikowy domik bě nowy, czopły a drjewa bě tam doſcź a na doſcź. Pódla doma bě mała ſahrodka a po bokomaj železnizy někotre kórzy pola. Sſyman bě wſchón ſbožowny a wón ßebi na to myßleſche, kak by ßebi tu nowy ſttatok ſałožił a ßebi po czaßu kruwiczku a konika kupił.

Wón wſcho doſta, ſchtož bě jemu jako ſtražnikej trěbne; czeŕwjenu a ſelenu khorhoj, lataŕnje, piſchczałki, hamor, ſchrubowak a powjaſy; dachu jemu dwě knižzy, w kotrymajž bě wocźiſchczane, kak ma ßwoje dźěło ſaſtacź a po kajkim rjedźe czahi jěſdźa. Prěni czaß Sſyman zyle nozy njeſpaſche, ale reglement a rjad czahow ſ hłowy wuknjeſche. Dwě hodźinje prjedy hacž czah pſchijědźe, by Sſyman porjadnje ßwoju czaru pſchekhodźił, ßo potom na ławku pſched ßwojej khěžku ßynył a hladał a poßłuchał hacž kolija njeſatſchepoze, hacž ſchumjenje železniſkeho czaha ßłyſchecź njeje. Na tajke waſchnje wón tež reglement ſ hłowy nawuknył — hacž runje bě jemu to wjele prózy czinito; pſchetož wón czežko ſ hłowy wuknjeſche.

Běſche w lěczu; dźěło njebě czežke; pſchetož njetrjebaſche hiſchcźe ßněh ßypacź, a k temu po tejle czarje mało czahow jěſdźeſche. Sſyman by dwójzy wob dźeń ßwoju czaru pſchekhodźił, tam a ßem wón ſchrub twjerdſcho ſwjertnył, ßebi ſłoby wobhladał a ßo potom domoj wrócził, ſo by domjaze dźěło wobſtarał. Jedyn ſadźěwk ßo jemu jenož pſchi wſchěm tym napſcheczíwo ſtajeſche. Kóždyžkuli wěz, kotruž chzyſche czinicź, dyrbjeſche najprjedy dohladowarjej pſchipowědźicź a ßo jeho wopraſchecź, a tón ju dale pſchedſtejiczerjej pſchipowědźi. Prjedy hacž ßo wěz wróczi, ßo czaß miny, a Sſyman a jeho mandźelſka chzyſchtaj hižo ſadwělowacź.

Minyſchtaj ßo dwaj měßazaj; Sſyman ßo je ßußodnymi ſtražnikami ſeſnawacź pocza. Jedyn ſ nich bě hižo ſtary; hižo dawno powědachu, ſo jeho ſe ßłužby puſcheza; pſchetož wón móžeſche ßo hiſchcźe lědma ſe ßwojeje khěžki wuwiecź; jeho žona dyrbjeſche město njeho czaru pſchekhodźecź. Druhi ſtražnik, tón, kotryž bě ſtaziji bliže, bě młody ßylny człowjek. S tutym ßo Sſyman prěni króćź na czarje ſetka, runje wośrjedź ßwojeju khěžkow. Sſyman prěni czapku ſejmowaſche a ßußoda poſtrowi.

(Pokraczowanje ſczěhuje.)

mjenječnéc, dokelž jemu maćeŕna rěč mjenjo zdźěłana a mjenje dobrotna zdaše. Z njedostatkom knihi so naš lud najbóle poněmčuje. To je nam wšěm jasne a to też naši wótčincojo derjo wědźachu a prócowachu so jara, zo bychu tutón njedostatk wotstronili. Załožowachu tohodla knihownje, zo by z tym systematiske wudawanje knihow zaručene było. Ale často dyrbješe nakładowaŕ po někotrych čisłach z dalšim wudawanjom přestać, dokelž bě wotbyt přemały a čišć so njewupłaćeše. Wotwažujemy-li wšitke zadźěwki, kotrež kelkostne wuwiće našeho pismowstwa zadźeržuja, wobdźiwamy k. Zmeškala, rjadowarja knihownje Dom a Swět čim bóle, dokelž je so z jeho posrědkowanjom poradźiło w běhu 14 lět 25 hódnotnych knihi wudać. Z tutymi je so naše pismowstwo z wjele přenjotnymi dźěłami a přełožkami wobohaćiło a wosebje wuznamne je, zo je so při wudawanju Delnim Serbam nimo měry wulka kedźbnosć wěnowała, kotřiž běchu na knihach we swojej naréči dosć khudźi. W delnjoserbskej rěči wuńdźe 9 zwjazkow, mjez kotrymiž su zhromadźene spisy Mato Kosyka a dwaj zwjazkaj basnjow Miny Witkojc, z kotrychž je přeni zwjazk hižo w druhim wudaću wušoł přenjotne dźěła. A runje tute druho wudaće pokazuje, kak je knihownja w Serbach zdomjacniła a njeje jenož woblubjena pola zdźěłanych, ale też w šěrokich worštach luda.

Jako 25. zwjazk wuńdu „Wječorne pěsnje“ Wićazosława Hálka. Cyle wěsće je to zajimawy wosud, pomyslimy-li, zo je přełožowaŕ Hálkowych pěsnjow, Ad. Černy runje z tutymi basnjemi swoju „Serbsku knihowničku“ załožił. Tuta tehdom po dwěmaj zwjazkomaj w dalšim wudawanju wjazny. Tuto nowe wudaće jako 25. zwjazk knihownje Dom a Swět znamjenja we wěstym nastupanju dobyće nad našimi lubjenymi poměrami a praji nam cyle jasnje, zo dźemy do prědka a zo we rozwiću našeho pismowstwa postupujemy. Štož před 50 lětami hišće móžno njebě, to je so „Kołu serbskich spisowaćelow“ a rjadowarjej knihownje dźensa poradźiło.

W poslednim času je też Serbska Ludowa knihownja zaso wožiwiła a z někotrymi pyšnymi zwjazkami je nam nakładowaŕ k. dr. Cyž pokazał, zo je do njeje nowy duch zaćahnył, kotryž wjele slubuje. Z tutym wokomikom nasta wězo prašenje, hač budźa so dwě knihowni w našich rozměrach wudźeržeć, bjez teho zo by jedna tej druhej škodźała.

Ale tutón strach je bjez přičiny, dokelž ma kóžda knihownja swoje wosebite pósłanje.

„Serbska ludowa knihownja“ wupraja zaměr, — swojo narodno-powučace a zabawne pósłanje — hižo ze swojim pomjenowanjom. A knihownja Dom a Swět je nam ze swojim 14lětnym traćom a ze swojimi 24 zwjazkami pokazała, zo ma dosć žiwjenskeje mocy, zo by naše duchowne žiwjenje nawjedowała.

Basniski wobsah 25. zwjazka poslednjeje knihownje nam praji, zo ma tuta knihownja bóle literarny wuznam a zo chce předewšěm hromadźić dźěła we wjazanej rěči a dźiwać na wyššu rěčnu kulturu. Při přiležnosći tuteho jubileja bych na tutym měsćnje dyrbjał wuzběhnyć, kak derje knihownja Dom a Swět ze swojimi wudaćemi swoje literarne pósłanje dopjelni.

Naspomnić by so měło, zo ma wona a jeje dalše traće za serbski lud wulki wuznam.

Ale rjadowaŕ knihownje a wšitcy ći, kotřiž su tute 25 zwjazkow ze swojim duchom napjelnili, njech mi za zło njewozmu, hdyž při jubilejnym wudaću wo wašim dźěle a wo wašich zasłužbach wo naše pismowstwo a wosebje wo naše duchowne wuwiće z dołhim khwalospěwom njerěču.

My młodźi Serbja chcemy waše dźěło hódnoćić z tym, zo budźemy po Wašich stopach kročić. We wašim duchu póńdźemy dale, do našeho přichoda a pokazamy, zo mamy swojich pěsnjerjow zańč. M. M.

Serbske dźiwadłowe hry na cuzych jewišćach

Hižo 28. meje pisachmy, kajki wuspěch mějachu serbske dźiwadłowe hry na někotrych diletantskich jewišćach w Prazy. — Tutej propagaciji našeho dźiwadła mamy so na přenim městnje „Scenje dobrych autorow“ dźakować, kotraž we wuměłskej bjesadźe ćak rjec premieru kóždeje serbskeje hry zahraje. Hač dotal je tuta diletantska towaŕšnosć hižo štyri naše hry na swojim jewišću zahrała, kotrež je přihladowaŕstwo wutrobnje přijało. Su to nasłědowace hry: „Ze žiwjenja khudych“ wot M. Domaškojc, „Njezacpěj swojeho bratra“ wot E. Hajny, „Knjez a robočan“ wot J. Wjely a „Na wuměnku“ wot Jurja Wingera. Poslednja ma w Prazy wosebje wulki wuspěch; hakle před krótkim je so zasy na Winohrodach hrała, hdyž je so prjedy hižo wjacy króć wospjetowała; posledni raz bu 3. novembra na Smichowje předwjedźena. Zo je runje tuta hra tudy tak woblubjena, móžemy sebi lohcy wuswětlić, pomyslimy-li, zo ma wosebje tuta hra něšto swojorazneho, něšto woprawdźe serbskeho na sebi. Winger w njej naše wosudne wojowanje wo serbsku zemju tak realnje wobdźěwa, zo je tuta činohra hišće dźensa tak načasna kaž před 40 lětami, hdyž je so čin po autorowym postajenju woprawdźe wotmě. Zanórimy-li so do čina, pak začuwamy, zo so tu jedna wo samsny předmjet, kotryž twori widźomny dźěl Cišinskeho twórby a kotryž słuži narodnemu socialismej jako podkład: to je ta wěčna hymna wo krwi a pódźe, abo kaž je Cišinski jednu swoju zběrku pomjenował: Krej a kraj!

Samsny podłožk ma zdźěła też Wjelowa hra „Knjez a robočan“, kotraž měješe swojeho časa w Prazy tohorunja rjany wuspěch. — Też tudy wojuje serbski młyńk wo swoju, wot wótcow namrětu, serbsku zemju, ale zdobom wojuje tu serbska sprawnosć z cuzbaŕskej falšnosću.

Njedźiwamy so tohodla, zo stej runje tutej hrě pola Pražskeho publika tak woblubjenej. Stej to powahowej hrě, kotrejž korjenjatej w domjacej zemi. Wšitke tute hry wukhadźeja tej čišćane a hraja so tam a sem na jewišćach zwonka Prahi.

Dźiwadło skutkuje njeposrědnje na přihladowaŕstwo a podawa cuzemu publiku najlěpši wobraz wo našim ludowym žiwjenju. Postarajmy so tohodla, zo by bórzy zasy tajki hódnostny drama z našeho srjedźišća wušoł, kotryž by we wutrobach našeho luda lubosć k maćernej rěči a k ródnemu krajej zbudźił a w cuzbje nam wjele přećelow dobył.

M. M.

Cyrkwinske powěsće

21. njedźela po swj. Trojicy, 10. nasymnika 1935.

S **Budyschina.** W Michałskej zyrkwi rano ½8 hodź. serbske Bože wotkasanje (farać Kapleŕ), dop. ½9 hodź. serbska a ¾10 hodź. němska Boža słužba (farać Tischer).

S **Budyschina.** Krajnozyrkwinske sjednoćenstwo. Shromadźisny w Budyschinje: Njedźelu dop. ½11 hodź. swjatk dźěćzi; wječzor we 8 hodź. evangelisazija (knjes Weber s Barlina). Tehorunja wot póndźele, 11. hacž do pjatka 15. novembra, kóždy wječzor we 8 hodź. evangelisazija (tón samy rěčnik). — Shromadźisny swonka Budyschina: Njedźelu pop. w 3 hodź. w Dobruschi (rěčnik evangelist Měrczin. Tón samy rěčnik wot njedźele 10. hacž do pjatka 15. novembra kóždy wječzor we 8 hodź. w Roswodezach.) Póndźelu wječzor we 8 hodź. w Zyzezach, wutoru wječzor ½8 hodź. w Budestezach, we 8 hodź. we Wulkej Dubrawje, srjedu wječzor we 8 hodź. w Rachlowje, pjatk wječzor ½8 hodź. w Hornjej Hórzy. — Hodźina sa žony wutoru wječzor we 8 hodź. w Semizach.

S **Barta.** Rano we 8 hodź. serbska spowědź, dop. we 9 hodź. serbska Boža słužba a ½11 hodź. kemschenje sa młodźinu. Pop. w 2 hodź. dźěćzikemschenje. Wječzor we 8 hodź. w Subornicžzy a póndźelu wječzor ½8 hodź. w Strózi biblijska hodźina (k. sjednoćenstwowy wothladaŕ Peters). — Wutoru wječzor we 8 hodź. towaŕstwo młodych holzow (knjezna Böttgerez). — Schtwórtk ... ½3 hodź. towaŕstwo serbskich wowkow.

S **Budestez.** Rano ½8 hodź. směje farać Böttger ... sku spowědź, farać Bójz dop. ½9 hodź. serbske a w 1... hodź. němske kemschenje. Dop. ¼12 hodź. směje fa... Böttger kemschenje sa dźěćzi 1. hacž 4. schulskeho lěta. — Schtwórtk pop. ½4 hodź. seńdźe so kschesćzanska ... słužba w młodźinowni. — Pjatk wječzor ½8 hodź. sm... farać Bójz biblisku hodźinu w młodźinowni.

S **Budyschinka.** Dop. w 10 hodź. serbska Boža słu... ba (farać Handrik), wutoru pop. ½3 hodź. słužba sa žo... ny pola Krawzez w Boschezach.

S **Bukez.** Rano w 7 hodź. serbska spowědź, dop. ½9 hodź. serbske, w 10 hodź. němske kemschenje.

S **Delnjeho Wujesda.** Dop. w 9 hodź. so serbske prě... dowanje czita.

S **Hodźija.** Rano ½8 hodź. serbska spowědź, dop. ½... hodź. serbske a w 10 hodź. němske kemschenje.

S **Hrodźischeja.** Dop. w 9 hodź. so serbske prědowa... nje czita. — Schtwórtk dop. w 10 hodź. swjate wotkasanje we schuli w Drożdźiju. — Pjatk pop. w 3 hodź. swjate wotkasanje w Bělej Horje, pop. w 4 hodź. tehorunja we Worzynje.

S **Huczinh.** Dop. w 9 hodź. serbska a ½11 hodź. němska Boža słužba.

S **Khwaczis.** Rano ½8 hodź. serbska spowědź, dop. ½9 hodź. serbske a w 10 hodź. němske kemschenje. Kollekta sa naschu zyrkej. — Wutoru wječzor we 8 hodź. směje knjes Hempel biblisku hodźinu we Wulkodubrawskej schuli. — Schtwórtk wječzor we 8 hodź. zyrkwinski swójbny wječzor we Wiczasez hoscźenzu se sobuskutkowanjom posawnskeho khóra.

S **Klukscha.** Dop. w 9 hodź. serbske a ½11 hodź. němske kemschenje. — Póndźelu (kermuschu) dop. w 9 hodź. serbske a ½11 hodź. němske kemschenje (farski vi... Wirth-Budyschinkski).

S **Kotez.** Dop. w 9 hodź. němske prědowanje (wosadny farać). Sběrka. Dop. ½11 hodź. němske dźěćzikemschenje (wosadny kantor).

S **Lasa.** Dop. w 9 hodź. serbska a ½11 hodź. němska Boža słužba (vikar Adler).

S **Lupoje.** Dop. ½9 hodź. serbske kemschenje, w 10 hodź. němske kemschenje. Po němskim kemschenju dźěćzi kemschenje.

S **Lucza.** Dop. w 9 hodź. němske kemschenje (vikar Adler).

S **Maleschez.** Dop. ½9 hodź. němske kemschenje, w 10 hodź. młodźinska Boža słužba.

S **Minakała.** Dop. ½9 hodź. serbske a w 10 hodź. němske kemschenje, pop. w 2 hodź. kschczeńske kemschenje. — Kermuschnu póndźelu dop. ½9 hodź. serbske a w 10 hodź. němske kemschenje. Na woběmaj dnjomaj sběrka sa naschu zyrkej.

S **Njeswacźidla.** Rano we 8 hodź. serbska spowědź, dop. w 9 hodź. serbske. ½11 hodź. němske kemschenje. Sběrka sa skutk luboscźe we Lužizy. — Pokhowan... Handrij Winkleŕ, rataŕ se Scheschowa, 59 lět stary.

S **Noswaczis.** Dop. ½9 hodź. serbska a w 10 hodź. němska Boža słužba.

S **Porschiz.** Rano ½8 hodź. serbska spowědź, dop. ½9 hodź. serbska Boža słužba, w 10 hodź. rosrěczowanje s konfirměrowanej młodźinu, w 11 hodź. dźěćzikemschenje sa starsche dźěćzi, pop. w 2 hodź. słužba ... młode holzy we wosadnej žurli, wutoru pop. ½3 hodź. słužba sa žony pola Krawzez w Boschezach, srjedu wječzor biblijska hodźina w Porschizach (sekretar Mütze).

S **Rakez.** Rano we 8 hodź. serbske swjate wotkasanje, dop. w 9 hodź. serbska a ½11 hodź. němska Boža słu... — Póndźelu, kermuschu, dop. w 9 hodź. serbska a ½... hodź. němska Boža słužba (farać Kapleŕ-Njeswacźidlski).

S **Wóslinka.** Rano we 8 hodź. serbska spowědź, d... w 9 hodź. serbske a ½11 hodź. němske kemschenje. Sběrka. Zyrkwinski khor spěwa: „Sswět spěwa Božu khwalb...“ wot J. Wlsg. Franki. Wysche teho skutkuja sobu p... sawnistojo s Wulkeho Hajna. — Póndźelu (kermuschu) dop. w 9 hodź. němske kemschenje. Kollekta. ½11 ho... kemschenje sa dźěćzi.

S **Wósporka.** Dop. ½11 hodź. prědowanje, pot... misijonska Boža słužba sa dźěćzi. Pop. w 1 hodź. wěn... wanje (wosadny farać). Sběrka.

S **Wulkich Sdźarow.** Dop. w 9 hodź. serbske kemschenje we Wulkich Sdźarach, ½11 hodź. němske kemschenje we Wermingshoffje.

Abesinska „sirena“.

Primitivny nastroj, kajkiž so skoro we wschěch wsach połnózneje Abesynskeje namaka. Prastara truba, kotraž je daloko słyschecź, satrubi so, so by so wobydleŕstwo na bliskaje njepschecźelske lětadła kedźbne scźiniło.
(Newyork, Times, M.)

Pschezo nowe italske wójskowe transporty.

W poslednich dnjach su saso wulke italske wójskowe transporty psches Suezkanal pschijěle, so bychu nowe reser... bitwischcźa dowjesle. (Scherl-Bilderdienst, M.)

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

„Serbske Nowiny“ płaća měsačnje we wudawaŕni 1.15 hr., na pósće a pola dowěrnikow 1,51 hr. z wunošowanjom, do wukraja 2,15 hr. = 20,00 Kč. Wudawa a ćišći Jan Cyž, dr. jur., w Budyšinje w Serbskim Domje. Telefon 2687

Za nawěštki, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały mm-rjadk 6 pj., za swójbne 5 pj., towaŕstwowe a hosćencaŕske 4 pjenježkow. Za reklamowy mm-rjadk płaći so 15 pj. Rabat po tarifje. Kóžde čo. płaći 10 pj.

Čisło (Nr.) 262 | Budyšin — Sobotu 9. novembra 1935 — Bautzen | Lětnik 94

Nócne přewjezenje padnjenych w Mnichowje

Hižo dawno prjedy hacž ßo ßwjatoczne pſchewjeſenje 16 padnjenych ſapocza, běchu ßo wulke ßyly luda na dróhach ſeſchle. Khwilku prjedy hacž ßo žarowańſka parada pſchibliži, ßo na dróhach, po kotrychž ßo wona hibaſche, wſchitkón jěſdny wobkhad ſaſtaji, ßo ßwězy wukladnych woknow a na dróhach haßnychu.

Kaſchcze wjeſechu ßo na lafettach a běchu ſ czeſtnym rubom pſchikryte. Schěſcž koni czehnjeſche kóždu lafettu. Kóždu lafettu pſchewodźeſche ſchěſcž ſtarych wojowarjow w brunej koſchli, ſ rjadami wupyſchenej, a ſ nahej hlowu. Czeſtne wudhry SA, SS a NSKK, wotdźělenje dźěloweje ßlužby ſ lopaczom na ramjenju a wotdźělenje politiſkich nawjedowarjow kroczachu w czeſtnym czahu.

Dźeßacž metrow róſno na woběmaj ſtronomaj pucža SA-mužojo ſe ßmólnizami ſtejachu. Doſtojnje a cziſche lud czeſtnemu czahej pſchihladowaſche. Kóždy kaſchcž woni ruku poſběhnywſchi mjelczo ſtrowjachu. Wokolo 10 hodźin wjeczor ßo tſi wulke žarowańſke czahi na Ludwigſkej dróſy do wulkeho czaha ſjednoczichu, ſo bychu ſhromadnje pſches Dobyczerſke wrota k Pólnomarſchallſkej hali czahnyle. Pſched nóznym czahom ßo krwawna khorhoj njeßeſche.

Wjednik pola swojeje stareje gardy

S wjeczorom ſtarych towaŕſchow a ſtarych wojowarjow, appell w hiſtoriſkej Pinzy měſchczanſkeje piwaŕnje we hlownym měſcze nazionalſozialiſtiſkeho hibanja, je ßo nóz morwych, je ßo pomjatny dźeń 9. novembra 1923 dojojnje ſapoczal.

Shromadźili běchu ßo mužojo, kiž běchu pſched 12 lětami w tej ßamej ſali byli ßwědkojo hiſtoriſkeho wokomika, jako Adolf Hitler prěni krócž ſpyta, dóńt Němſkeje pſcheměnicž. Woni běchu tež pódla, jako wojowarjo pucž naſtupichu, kiž jich wjedźeſche do tſělbow reakzije. Wſchitzy ſhromadźeni běchu na wutrobnje pyſcheni ſ krwawnym rjadom, najwyſchſchim rjadom noweje Němſkeje. Jedyn ſe ſtarych wojowarjow lěta 1923, wudyrny wjednik Gümminger, pſchinjeße krwawnu khorhoj do ſale, khorhoj, kotruž je krej padnjenych lěta 1923 maczala.

Wjeczor ½9 hodźin dojědźe wjednik k Pinzy měſchczanſkeje piwaŕnje. Wón dyrbjeſche mnohim ruku ſtlóczicž, prjedy hacž móžeſche do ſale ſaſtupicž. Tam jeho pſchitomni ſ njeßměrnym wyſkom powitachu. Wyſchſchi ſkupinowy wjednik Hermann Goering woſjewi, ſo chze wjednik k ßwojim ſtarym wojowarjam porěczecž.

Hdyž wjednik potom rěczeſche, pſchitomni ſkoro kóždu ßadu, kiž wón rjekny, ſ pſchikleſkom pſchetorhowachu. Wyſk njeſnajeſche žanych mjeſow, jako běſche wjednik pſcheſtal rěczecž a běſchtej němſkej hymnje wuklinczalej. Wjednik wjele ſeſchědźiwjenym ſtarym wojowarjam ruku ſtlóczi, prjedy hacž ſalu ſaßo wopuſchczi. Wyſk pak wjednika hiſchcze pſchi jeho nóznej jěſbje po Mnichowſkich dróhach pſchewodźeſche.

Hobrske twarske plany w Mnichowje

W ßwjedźeńſkej ſali w Domje wuměłzow w Mnichowje běſche pjatk popołdnju witanje nowinarjow. Němſki nowinaŕſki ſchef dr. Dietrich tukrajnych a wukrajnych nowinarjow w mjenje nazionalſozialiſtiſkeje ſtrony powita. Župny nawjedowaŕ Mnichowſko-Hornjobayerſkeje tradiziſkeje župy ſtatny miniſter Adolf Wagner wo wulkich twarſkich planach w Mnichowje rěczeſche.

Dokelž je w Mnichowje kolebka němſkeho woſrodźenja ſtejała, je ſroſumicž, ſo je wjednik tu ſapoczał nazionalſozialiſtiſku kulturu a twarſke wuměłſtwo pěſtowacž. **Schtož ßo tam nětkole ßwojemu dokonjenju bliži, je jenož ſpocžatk teho, ſchtož je ßo hiſchcze wotmyßliło.**

Hiſchcze dyrbi ßo ſarjadniſke twarjenje natwaricž, kiž budźe tak wulke, kaž wjedniſki twar ſe ſarjadniſkim twarjenjom hromadźe, kiž ßo nětkole twari. Wulka hala ßo natwari, w kotrejž ſměje 60 000 ludźi měſtna. Mnichow doſtanje tež muſej, kajkiž ßwět hiſchcze njeje widźał, muſej ſa czaßowe ſtawiſny. Słónczńje ßo w Mnichowje jako hlownym měſcze němſkeho wuměłſtwa opera natwari, kotraž ßo hiſchcze lětßa ſapocžnje twaricž a budźe najwjetſcha a najrjeńſcha opera ßwěta.

Swjatocžnoſcž ſa padnjenych towaŕſchow je ßo triumfalna wuhotowała, jich pokhowanje dyrbi ßo we wobłuku pſchichodneho czaßa pokaſacž. **S tuteje pſchiſiny ßo tež czeſtne temple ſa tutych muži „wěczna ſtraža“ pomjenuja.**

Naſchi morwi ßo njepokhowaju pſchi žarowańſkich pokhodach, ale pſchi bubnowanju, kiž ßo ſtawa, hdyž ſtraža ßwoju ßlužbu naſtupuje.

Baldur ze Schirach w Mnichowje k młodźinje rěčał

Němſki wjednik młodźiny Baldur ſe Schirach ßo ſe ſpalěrom ßmólnizow powita, jako ſe ßwojim ſtabom w 7 hodźinach pſched Pinzu lawjſkeje piwoŕnje pſchińdźe. Hitleŕſzy hólzy a holzy ſ zyłeje Němſkeje běchu ßo ſhromadźili jako ſaſtupjerjo młodźiny, kotrychž na lětnym dnju 9. novembra 1923 wjednikowy naměſtnik do nazionalſozialiſtiſkeje ſtrony pſchija. Na ſali běſche ßo 600 BdM-holzow a ſadu nich 1200 Hitlerſkich hólzow ſeſtupało.

Němſki wjednik młodźiny ſkrótka k ſhromadźenym porěcža a jich na najwjetſchu czeſcž pokaſa, kiž móže nowy ſtat ſpožčicž. Woni ßu ßo hódni namakali, ſo bychu ßo do nazionalſozialiſtiſkeje ſtrony pſchijeli. Němſki wjednik młodźiny jich napominaſche, ſo bychu ßo teho hódni wopokaſali a k wſchitkim woporam ſa Němſku byli ſwólniwi kaž tamni padnjeni pſchi Pólnomarſchallſkej hali.

Stary wojacy morwych česća

Swjaſkowy wjednik Kyffhäuſerſkeho ſwjaſka, wyſchk na wußl. Reinhard, kiž ßo na pſcheproſchenje wjednika a němſkeho kanzlera na wopomnjeńſkich ßwjatocžnoſcžach w Mnichowje wobdźěka, tam w mjenje tſjoch milijonow prjedawſchich wojakow, kotſiž ßu w němſkim wojeŕſkim ſwjaſku ſjednoczeni, lawrjeńzowy wěnz położi.

Čěstna podpjera za čežko ranjenych

Wjednik je k 9. dnjej novembra wukas wudał, ſo ma ßo czežkoranjenym ßobuſtawam nazionalſozialiſtiſkeje ſtrony, kotſiž ßu pſchi wojowanju wo tſeczi ſtat trajnu, czežku a jich dźěłowu khmanoſcž na pſchezo wobmjeſowazu czěłnu ſchkodu pocžeŕpili, **ſe ſtroninych ßrědkow kóždy lěto poł milijona hriwnow czeſtnych podpjerow pſchipokaſacž.**

Pjenjeſy ßo roſdźěla tak, kaž je to po czežkoſczi czěłneho ſranjenja a po hoſpodaŕſkim położenju doſtawarjow trěbne. Němſki pokładnik nazionalſozialiſtiſkeje ſtrony pſchedpiſy k pſchewjedźenju tuteho wukaſa wuda.

Stahlhelm so rozpuščił

Wjednik a němſki kanzler je ſwjaſkowemu wjednikej NS-ſwjaſka němſkich frontſkich wojowarjow (Stahlhelm) Franzej Seldtej liſt pósłał, w kotrymž wón piſche, ſo wuměnjenja ſa dalſche wobſtacže ſwjaſka wjazy njewobſteja, dokelž ßu ßo ſaměry ſwjaſka ſ wobnowjenjom wojeŕſkeje mozy dozpěle. Wjednik ſwjaſkowemu wjednikej a wſchitkim ſwjaſkowym pſchißluſchnikam wutrobny dźak ſa jich dźěło a wopory wupraja.

So by ſtarym Stahlhelmarjam móžnoſcž dał, ßo tež pſchichodnje pſchi wutwarjenju tſeczeho ſtata wobdźělicž, je wjednik ſa nich ßobuſtawſku ſawjern nazionalſozialiſtiſkeje ſtrony wotſtronił. Kotſiž pak chzedźa jenož ßwoje wojeŕſke dopomnjecža w kameradſtwje hajicž, wón doporucžuje, ſo bychu do Kyffhäuſerſkeho ſwjaſka ſaſtupili.

*

Swjaſkowy wjednik Franz Seldte je w ßwojim wotmołwjeńſkim liſcže wjednikej woſjewił, ſo je roſpuſchczenje NS-ſwjaſka němſkich frontſkich wojowarjow (Stahlhelma) porucžił. Wón ßo wjednikej, tež w mjenje ßwojich towaŕſchow, ſa jeho pſchipóſnawaze ßłowa dźakuje. Wola a bědźenja „Stahlhelma“ ßu ßo tak ſkónczile, kaž ßu ßebi wón a jeho towaŕſchajo kóždy czaß ſ horzej wutrobu pſcheli.

Stara němska wójnska khorhoj ma so khowač

We wukaſu němſkeho wójnſkeho miniſtra wo ſtarych němſkich wójnſkich khorhojach ſteji: Dotalna němſka wójnſka khorhoj ma ßo khowacž. Wona ßo pódla noweje němſkeje wójnſkeje khorhoje pſchi woßebitych ſkladnoſcžach wupowěßnje, kiž wjednik a najwyſchſchi roſkaſowaŕ wojeŕſkeje mozy kóždy krócž woßebje poſtaji.

Italčenjo su Makalle wobsadźili

Pjatk rano ßu italſzy wojazy do Makalle ſaczahnyli. Jako prěnje ſaczahnychu wotdźělenje pěſchkow pod wjedniſtwom wyſchka Broglie, berſaglierojo a mužſtwa wjeŕcha Gugly ſe ſmahowaznymi khorhojemi do měſta. Italſzy wojazy ßo do biwaka podachu pod ſtarym, dźenßa roſpadanym italſkim fortom, kotryž dyrbjachu w lěcže 1896 wopuſchczicž. Wjeŕch Gugſa je ßwój hród Makalle w mjenje Italſkeje pſchewſał.

Měſto Makalle je ßo dopołdnja w 9 hodźinach wobßadźiło. Italſzy wojazy pak žaneho pſcheczïwjenja njenadeńdźechu. Patrouilla domoródnych korpßa Maravigny ßu, kaž ßo hamtſzy powě, ſ połodna a wjeczora Akſuma hacž do krajiny Tanaſkeho jěſora poſtupiłe. Wone ßu ſ někotrymi abeßynſkimi bandami ſraſyli a ßu je ſbili, ſo dyrbjachu czěkacž. Pſchi tym je Italczanam něſchto ſkotu do rukow padło.

Wojeŕſke woßoby w Asmarje ßu pſcheßwědczene, ſo ßu ßo Abeßynjenjo w poßlednim czaßu lěpje wobronili. Woni hižo pſched něſchto czaßom 200 000 nowoczaßnych tſělbow a wjaz hacž milijon tſělbow ſtarſchich modellow wobßedźachu. Italczenjo to ſ teho ßudźa, ſo je ßo we Aduwje wjele najlěpje dźěłanych karabinarjow namakało. Abeßynjenjo pak maju po myßli Italczanow nimo teho hiſchcze wjazy hacž 250 milijonow patronow, 200 małokalibratnych kanonow, někotre ſta wjetſchich kanonow a 35 kanonow pſcheczïwo lětadlam, poßledniſche kalibra 22 millimetrow. — Pola Hauſiena ßu italſzy domoródni wojazy 70 Abeßynjenjow ſajeli.

Italčenjo su tež Gorahaj dobyli

Italſzy wojazy na połodniſchej froncže běchu ßo w poßlednich njedźelach woßebje wo dobycže měſta Gorrahaja prózowali. Nětkole ßu woni tuto měſto dobyli. Pjatk pſchipołdnju ßu wojazy generala Grazianja měſto wobßadźili. S tutym měſtom ßu Italczenjo ßobu najważniſchi ſtrategiſki dypk połodniſcheje fronty do rukow doſtali.

Italſke nowiny maju dobycže měſta **Makalle** ſa runje tak ważne kaž dobycže Aduy a Adigrata. Tu je ßo tež měſtno wubědźiło, kiž je ſ hóŕkimi dopomnjeczemi italſkich kolonialnych ſtawiſnow ſjednoczene.

Gorrahai w Ogadenſkej je ważne ſtrategiſke měſtno. Wono wſchitke tamniſche karawańſke dróhi wobknježa. S njeho pak tež pucže k hlownym žórłam a ſtudnjam wjedu. S wobßadźenjom Gorrahaja ßu ßebi Italczenjo tež ſtrowotniſku lěpſchinu wubědźili, dokelž njetrjebaju wjazy w njeſtrowych nižinach wokolo Gorrahaja wojowacž. S dobyczom Gorrahaja ßo Italczanam tež pucž do měſta Harrara wotewrja.

Malarija na mjezach Somaliskeje?

Reuterez telegraſowaŕnja w Londonje ſ hlowneho měſta jendźelſkeje Somaliſkeje, Berbery, powě, ſo je na mjeſach jendźelſkeho mandatſkeho kraja malarija wudyriła. Jendźelczanam pak njeje ſnate, wo kajke ſchkitańſke naprawy ßu ßo pola abeßynſkich namjeſnych wojakow poſtarali.

Wotdźělenje Čeŕwjeneho křiža za Abesynsku

Do Addiſa Abeby ſtaj wobkedźbowarjej mjeſynarodneho Czeŕwjeneho kſchiža ſ Genfa pſchijěłoj. Wonaj ſtaj 80 kaſchczow medikamentow ßobupſchiwjeſłoj. Wobkedźbowarjej budźetaj pólne lazaretty dohladowacž.

Wotdźělenje ſchwedſkeho Czeŕwjeneho kſchiža ſ pjecž czežitymi autami a lětadłom je tehorunja do abeßynſkeho hlowneho měſta dojěło. Major Hylander ſchwedſki Czeŕwjeny kſchiž nawjeduje. Wotdźělenje je ſa ſchěſcž měßazow wobalidla a wóz ßobu pſchiwjeſło, w kotrymž je pſchiprawa k dźěłanju elektriſkeje ßwězy.

Sa dwě njedźeli jendźelſkej ſanitetſkej wotdźěleni Czeŕwjeneho kſchiža dojědźeſchtej. Hollandſki a norwegſki Czeŕwjeny kſchiž ſtej pſchikhad ſanitetſkeho wotdźělenja w měßazu dezembru pſchipowědźiłoj. S nimaj budźe potom dźeßacž motoriſowanych wotdźělenjow Czeŕwjeneho kſchiža w Abeßynſkej.

Manevry jendźelskeho wójnskeho łódźstwa w Srjedźozemskim morju

Jendźelſke nowiny ßu powěſcź wosjewiłe, ſo je ßrjedu 45 jendźelſkich wójnſkich łódźow ſ Alexandrije wujěło, ſo bychu na morju manevry wotměłe. Na tutych manevrach wobdźěleja ßo tež dźěle jendźelſkeho wojeřſkeho lětařſtwa, kotrež maju ßwoje ßydło w Egiptowſkej.

Italska z neutralnosću Němskeje spokojena

Jaßne wosjewjenje w Barlinje pſchecźiwo pißanju wukrajnych nowin je w Italſkej wulzy ſpokojiło. Italſke nowiny pißaju, ſo je ßo w Genfje wěſcźe wo ſankzijowy manever jednało, ſ kotrymž měſeſche ßo Němſka wot ßwojeje neutralnoſcźe hnucź. Tu pak ßo prěni krócź woprawdźe wutrała, ſo ßo Němſka na ſankzijach njewobdźěli.

Nowe krótke knježeřstwowe wozjewjenje

Jako bě dźe ßo Malypetr ſa ßejmowebo pſchedßydu wuzwolił, cźěſkoßłowakſki miniſterſki pſchedßyda Hodźa ſkrótka porěcźa. Wón woßebje na to pokaſa, ſo budźe knježeřſtwo tež pod nowym miniſterſkim pſchedßydu po knježeřſtwowym programmje dźěłacź, kiž je ßo 18. junija t. l. poſtajił. Potom ßo ßejm wo wosjewjenju ſwonkowneho miniſtra dra. Beneſcha rosmołwjeſche. Pſchi tutej ſkładnoſcźi w mjenje knježeřſtwowych ſtronow cźěſki ſozialdemokrat Hampl polſtizy ſwonkowneho miniſtra pſchihłoßowaſche.

Zjednoćeny staty wobdźěla so na konferency wójnskeho łódźstwa

Pjatk ßu tež Sjednocźene ſtaty połnócźneje Ameriki jendźelſke pſcheproſchenje k wobdźělenju na konferenzy wójnſkeho łódźſtwa pſchijałe. Konferenza ßo 5. dezembra w Londonje ſapocźnje. Něſko jenož hiſchcźe Italſka pobrachuje. Pſchihotowanſke rosrěcźowanja wo wójnſkim łódźſtwje mjes Italſkej a jendźelſkimi wěznywuſtojnymi ßu ßo ſzyła w tſjoch poředźenjach dowuradźiłe. W poředźenjach ßu ßo woßebje techniſke praſchenja wobmjeſowanja wójnſkich łódźſtwow rospominałe.

W Parizu so sowjetska revolucija woswjećiła

W ßowjetſkim póßlanzſtwje w Pariſu je ßo ſchtwórtk 18. naWrót dnja novemberſkeje revoluzije w ßowjetſkej Ruſkej woßwjecźił. Miniſterſki pſchedßyda Laval běſche ßo dał ſamołwicź, ale pjecź ßobuſtawow jeho knježeřſtwa ßo na ßwjedźeńſkej ſhromadźiſnje wobdźěli. Tucźi běchu ratařſki miniſter, dźěłowy miniſter, roswucźowanſki miniſter, miniſter ſa ſtawne dźěła a póſtſki miniſter.

Krótke politiske powěsće

Pſchedßydſtwo memelſkeho ßejma pola memelſkeho gouverneura.

Memelſki gouverneur Kurkauſkas je pjatk pſchipołdnju pſchedßydſtwo memelſkeho ßejma pſchijał.

Cźěſkaj žandarmaj dla pſchekrocźenja mjeſow ßo w Pólſkej ſaßudźiłoj.

W Rybniku ßu cźěſkeju žandarmow, kiž běſchtaj ßo njedohladawſchi w uniformje a wobrónjenaj pólſke mjeſy pſchekrocźiłoj a ßo łajałoj, k dwěmaj měßazomaj jaſtwa ſaßudźili.

100 000 cźěſkich tſělbow ſa Abeßynſku.

Cźěſkoßłowakſke knježeřſtwo je dowoliło, ſo ßmě ßo abeßynſka ſkaſanka 100 000 Mannliſcherſkich tſělbow ſ bajonettami a 120 millijonow patronow w ßhromadnej hódnoſcźi 22½ milliona krónow wuwjeſcź.

Ignacy Paderewski

K 75. narodninam sławneho pólskeho hudźbnika.

Jedyn z najsławniših mužow dźensnišeho kulturneho swěta móže lětsa w nazymniku swjećeć swoje 75. narodniny. Je to pólski hudźbnik a narodny prócowař Ignacy Paderewski.

Paderewski narodźi so w lěće 1860 na Podolu, potajkim na narańšich pomjezach hranicy pólskeje narodnosće. Hranicarjo stajnje bywaju najswěrniši synojo swojeho naroda, přetož su hižo z młodych lět póznali, wojowanje wo wobstaće narodnosće a wupruhowani w tajkim wšědnym wojowanju bywaju tež pozdźišo nanajzasakliwiši prócowarjo w słužbje naroda.

Tež Paderewski je w tutym zmysle so pokazał jako prawy hranicař. Wojowanje za Pólsku běše cyl a zaměr jeho cyłeho žiwjenja. Njeznaješe druhich idealow hač dźěło za narod.

Paderewski je hudźbnik, je wulki wuměłc, haj je na swojim polu najsławniši mištr na cyłym swěće. Tola cyło swoje dary, cyłe swoje wuměłstwo staji do słužby naroda. Jeho sława je sława naroda, z kotrehož je wušoł, na kotrymž wisa z cyłej wutrobu, z cyłej dušu.

Po dołhich lětach pilneho studija bě Paderewski so přihotował na swój wulki nadawk. Jako wuměłc pólskeje narodnosće, jako wědomy syn swojeho luda chcyše druhim ludam pokazać hódnosć a wulkosć pólskeje kultury.

Paderewski pućuje po Europje, wustupuje we wšěch wažnišich městach a wšudźe dobywa wulke připóznaće, dobywa sławu. Jeho koncerty přiwabjeja ludźi z hromadami. — Zahoritosć, hołdowanje luda njeznaje mjezow. Wšitcy sławja wulke wuměłstwo pólskeho hudźbnika.

A Paderewski wšudźe wustupuje jako Polak. Raznje a ze sebjewědomosću wuznawa so stajnje a wšudźe k swojej pólskej narodnosći tehdy hižo, hdyž hišće njebě pólskeho stata, hdyž cyły pólski lud hišće zdychowaše pod cuzym nadknježstwom. Tehdy je Paderewski tež aktivnje wustupował za swój narod. Jako hósć mócnarjow najwuznamnišich statow njezabywa ženje pokazać na sudowy dóńt swojeho podtłóčowaneho pólskeho luda. Dopominaše cyły swět na to, zo narod z wysokej kulturu, narod, kiž ma wulkich wobdarjenych wuměłcow, dyrbi być žiwy we wotročstwje, zo je to hańba za cyły civilisowany swět.

Koncerty Paderewskeho bywaju stajnje manifestacije za Pólsku, při kotrychž sala je wupyšena z běłočeŕwjenymi khorhojemi. A před kóždym koncertom Paderewski najprjedy poręča jako zastupjeř pólskeho naroda. Na to wašnje Paderewski pućuje po cyłym swěće jako wotpósłanc swojeho naroda. Hdyž je pólski narod w straše, alarmuje tutón wohniwy wuměłc cyły swět. Hdyž za čas Bismarka so wobzanknu krute kročele přećiwo Polakam w Póznańskej, protestuje Paderewski swjatočnje přećiwo tomu před cyłym swětom, slubjo při tym, zo ženje wjacy njepřekroči němsko mjezy a w Němskej koncerty njezarjaduje.

Cyłe swoje wulke zamoženje, kiž dobywa z koncertow, wěnuje Paderewski na narodne zajimy. Załožuje z nim pólske šule wšudźe po swěće, hdźež bydli pólska mjeńšina, podpjeruje pólske kulturne předewzaća, podpjeruje wudowy a syroty pólskich padnjenych we swětowej wójnje. Hłownje skutkuje Paderewski w Americy. Tak za čas swětoweje wójny přeswědčuje amerikansku zjawnosć a wuznamnych statnikow wo nuznosći wuswobodźenja Pólskeje z cuzeho nadknježstwa. Wuběđźi tak sobu swojemu narodej samostatnosć.

Nazymu lěta 1918 wróći so Paderewski do ródneho kraja, do młodeje swobodneje Pólskeje. Wjedaŕ Józef Piłsudski pomjenuje Paderewskeho za premjera knježeřstwa a zdobom za přenjeho delegata Pólskeje do Zwjazka Narodow. Potom Paderewski znowa so wróći k swojemu wuměłstwu a znowa jězdźi po swěće tuchwilu hižo jako zastupjeř wuswobodźeneho naroda w njewotwisnym staće.

Ignacy Paderewski je błyšćaty přikład wulkeho sławneho wuměłca, kiž je cyłe swoje wuměłstwo stajił do słužby naroda. Wón njesłuša k tym, kiž, dobywši připóznaće a sławu mjez cyłym ludom, zapominaju na běłny a njezbožowny lud, z kotrehož su wušli. Wón je ze žiwym dopokazom, što móže wuskutkować wuměło na wuznamnym městnje, zdaleny wot ródneho kraja a luda. ***

Druhi pólski gymnazij w Němskej

Po dołhim prócowanju pólskeje mjeńšiny w Němskej su němske wyšnosće dowoliłe založić pólski gymnazij za holcy w Raćiborju w Hornjej Słezyskej. Twar tuteje noweje pólskeje srjedźneje šule financuje „Słowjanska Banka" w Barlinje. Naćisk za twarjenje je podał architekt Micheida z Katowic.

Po natwarjenju noweho gymnazija změje pólska mjeńšina w Hornjej Šlezyskej dwě srjedźnej šuli: gymnazij za hólcow w Bytomju a gymnazij za holcy w Raćiborju.

Kaž słyšimy, prócuje so pólska mjeńšina wo założenje třećeho pólskeho gymnazija a to w Narańšej Pruskej, mjenujcy w Kwidzynje (Marienwerder) nad Wisłu. Zajimawe je, zo jónu pólske wobydlestwo hižo raz měješe swoje pólske srjedźnje šule w Narańšej Pruskej, na př. w Elku, Rastemborku a Niborku.

Ze Serbow

W Budyſchinje, 9. novembra 1935.

Naše hrono za tutón Boži dźeń

My pak dyrbimy so wobarać, a za naše žiwjenje a zakoń wojować.

1 knihi Makkabejske 3, 21.

— **Wo wjedrje.** Wcźera wjecźor w 7 hodź. barometer 741, hygrometer minus 2, najwyſchſcha dnjowa temperatura 11 ſtop. cźopłoty. Dźenßa rano we 8 hodź. barometer 738, hygrometer plus 5, najniźſcha temperatura w nozy 7 ſtop. cźopłoty. — Nižina nad wjecźornej Europu je ßo bóle k połnozy winyła a ßo do Skandinaviſkeje wotßaluje. Jeje kromy jenož trochu na naſche wjedro ſkutkuja a ßu nam pomrócźenje pſchinjeßłe. Tola ßo njetrjebamy ßylniſchich deſchcźow bojecź, ſnajmjeńſcha nic hiſchcźe njedźelu. Sa jutſiſchu njedźelu ßměmy hiſchcźe poměrnje ſpodobne a miłe wjedro wocźakowacź, dokelž rujſka wyſchina nam pſchezo hiſchcźe poměrnje bliſko leži. Tež nad Franzowſkej ßo mała wyſchina wutworja a budźe wjedro w Němſkej krótki cźaß wobknježicź. Powſchitkownje ßmě ßo wocźakowacź, ſo ßměјemy ſwoprědka ſtajne wjedro, kotrež mu ßo poſdźiſcho wětrojte a deſchcźojte dny pſchijanknu. — Jutſje njedźelu ßłóncźko 7,06 hodź. ſchadźa a ßo 4,21 hodź. khowa. Měßacźk, kiž je jutſje połny, ſchadźa popołdnju 3,47 hodź. a khowa ßo rano 7,02 hodź.

Dobra rada

abo

Jan a Marja.

Po čěskim V. Kosmáka wobdźěłał Mikł. Andricki.

4] (Pokračowanje.)

Wšitcy dźěchu na dwór. Běše pěknje wumjećeny, a wšo w swojim rjedźe. Wozy, płuhi a druha připrawa pod kólnju, drjewo, rjenje na hromadu składźene, a na třěše rěbl z hoku, zo by — Bóh luby Knjez wšitkich před škodu wukhował; — snadź woheń we wsy wušoł. — Na hnójnišću hrjebachu kokoše z honačom, a Hawak w drjewjanej budcy při swinjacych khlěwach bě hižo wšón dybawy, tak bě so naščowkał. Te piskanje wonka drje jemu njebě runje w hódź. Hdyž pak stareho dźěda wuhlada, skakaše z radosću, dźiwa dosć, zo rjećaz dodźerža.

„Čehodla dha sće jeho dźensa přiwjazali, wboheho khadlu?" dźiwaše so dźěd. „Mi bě to dźiwno, hdyž dźens ke mni do jstwy njepřińdźe; hewak je přeco při mni, hdyž sym pola was."

„Hdyž hercy wonka piskaja, dyrbimy jeho kóždy króć přiwjazać", praji hospoza, „hewak by přeco wonka stał, šćowkał a wuł.

„Aj, aj, moja liška, ty drje tola njejsy naposledk rejam njedobry?" a stary dźěd jeho hładźeše, a potom dźěchu do hródźow — najprjedy do kruwařnje a potom do konjemca.

Hdyžkuli stary nan k Wjacławkecom přińdźe, běše na kóždy raz kruta inspekcija; wón sebi wšo nadrobnje wobhlada, a hdźež něšto w rjedźe njebě, spomni na to po swojim zdwórliwym wašnju. Najbóle běše twšitko w najlěpšim rjedźe a tón króć tohorunja.

Wróći so do jstwy, kotraž bě čista kaž škleńca, běše jara spokojom a praji: „Bohu dźakowano, mače wšo w najlěpšim rjedźe. Hdy by to wšudźom tak było, by lěpje na swěće było! Jenož tak dale!"

Wjacławk bě z tajkim wosudom spokojom a rjekny: „Nanko, kak dha by było, njepóńdźemy na rejwarjow pohladać?"

„Wamaj je wěsće trjeba, haj!" hóršeše so hospoza. „Piwo móžemy sebi domoj přinjesć dać a piskanje słyšimy tu tež. Štó pak by so tam w tym kurje a próše tołkał a so poćił? Hdyž ja z holcomaj doma wutraju — maja reje zakazane, a prawje tak — dha drje wój tež móžetaj!"

„Njeboj so, dźowčička, mój ći njećeknjemoj", změrowaše ju dźěd. „Ale ja chcu ći něšto prajić. Hańžka — sydńmy so tamle pod wokna do zahrodki, zo bychmy tola něšto widźeli, dołhož smy na swěće. Słónčko rjenje swěći a hřěje, komu dha swěći hač nam! A štó wě tež, kelko lět hišće dočakam?"

„Njespominajće tola přeco na to — ale do zahrodki móžemy, to mače prawje. — Halo, holcy, stólcy won! Ale bjeřtej so na kedźbu, zo je do hrjadkow njestajitej!" poručeše hospoza.

II.

Pola Wjacławkec pod woknami bě mała, rjana zahrodka, z łatowym, zelenje wobarbjenym płotom wobdata. Tale zahrodka běše w hospodařstwje to, štož na najstwje škleńčany khamor, w kotrymž su rjane talerje a taleřki, pisane šałki a swěčniki, błyšćate, kaž ryzy slěbro. Běše to pycha hospozy a domjacych dźowkow.

Tomu škleńčanemu khamorej wšitcy mužscy rady z puća khodźa a zahrodscy pod woknami tohorunja. Tam so přez cyłe nalěćo, lěćo a nazymje pisani a zeleni. Při płoće kołwokoło stoja keřki čeřnjowych jahodkow a mjez nimi róžowe pjeńki z pupkami, z kotrychž bórzy wukćěja běłe, čeŕwjene róže. Deleka při zemi tuleja so truskalcy. Tam je tež selerije, pětršilki a morchwje nasyteje. Wosrjedźa pak su mjez žołtymi sćěžčičkomaj hrajdki přihotowane, srjedźa kórki, po bokach po 3 hłowčkach sołotwje. Po kromach kóždeje hrjadki kćěja tulpy, fijałki, rosmarije, reseda a wšełke druhe kwětki a róžički, kotrež wóčko wokřewjeju a najsłódšu wóń rozšěrjuja. Wosrjedźa a na kóncach hrjadki zyboli so w popołdnišim słóncu z pisaneje žerdki škleńčana kula, kaž by z čeŕwjeneho abo zeleneho złota była. Nimo přećo na sćěnje pak pleće so po zelenym špalirje mjez woknami wino hač pod třěchu horje, a z běłym, čeŕwjenym a fijałkowym kćěnjom so z njeho buny zyboleja.

Tutu hrjadku haješe sebi wosebje Maruška kaž pata swoje kurjatka. Rano, hdyž switaše, by tam stala a přiliwała a plěła — a na wječor, hdyž směrki padachu, sydaše tam z towařškmi, bjesadowše a spěwaše sej z nimi; sobotu pak naščipa sebi kwětkow a zwjaza je do wonješka. — Te wonješka wjazaše hakle wot krótkeho časa sem.

Jónu měješe knjez fararř spodźiwne prědowanje a praji w nim:

„Hdyž sebi druhdy do wsy zańdu, widźu, zo ma bejz mała před kóždym domom zahrodku. Tam a sem je takle zahrodka rjenje wobhladana, a kćěja w njej krasne kwětki; z wjetša pak su cyłe zanjerodźene abo rosće tam jenož něšto zeleneho. Z toho póznawam, zo je Wam, moji lubi, přeni zaměr tutych zahrodkow hižo njeznaty, hewak byšće sej je wěsće ze starosću a z wjesełosću hajili. A tohodla wam powěm, čehodla su naši pobožni a dobri prjedownicy tute zahrodki ryli.

Čłowjek njeje wot Boha k žalosći, starosći a ćežkemu dźěłu stworjeny, ale k radosći, jako jandźelo w njebju, abo jako tu na zemi ći wjeseli spěwarjo, te ptačata wjesełe. Starosć, žalosć a dźěło w podobliča zwali na nas hakle hrěch. Dobroćiwy Bóh wšak ani tehdom, hdyž jeho hněw hižo na čłowjeka wotpočowaše a hdyž bě jeho z raja wuhnał, nochcyše, zo by so čłowjek jenož drěł a dźěłał.

(Pokračowanje sćěhuje.)

Tydźeńſki plan kulturnych [illegible] w Budyſchinje
(Sdźěluje měſchczanſki ku[illegible].)
Tydźeń wot 10. do 16. nowembra 1935.

Njedźelu 10. nowembra 1935 we 18 hodźinach w Pětrowſkej zyrkwi: 118. duchowna wjeczorna hudźba k dopomnjeczu **na morwych** pſched **Pólnemarſchallſkej halu w Mnichowje**: Schütz, Němſka mſcha **za morwych.**

Póndźelu, 11. nowembra 1935, 20,15 hodźin we „Krónje" **klawěrowy**, cellowy a ſpěwny **wjeczor:** Julta-[illegible] Lerche pſchi klawěrje; Joſef Eiſelt, cello; Emmy Looſe, ſopran (Sjednocżeńſtwo pſchecżelow wuměłſtwa).

Wutoru 12. nowembra 1935 w 20 hodźinach w „Krónje": Dźeń němſkeje knihi" (**Móz ſ radoſcźe**).

W měſchczanſkim dźiwadle: Woſpjetowanje hrow, kiž **dotal na hrajeřſkim planje** ſteja.

*

— **Njedźelu 10. nowembra** 1935 ſběrarjo ſaßo do wſchěch domow pſchińdu, ſo bychu **dary** dnja jenohornczeje jědźe ſběrali. Wſchitzy ßo proſcha, ſo bychu tež pſchi **tutej** ſběrzy ſaßo bohacźe darowali, ſo by ßo ſ jich darami nuſa najkhudſchich mohła wolóžecź. — W tutym ſwiſku ßo k wotſtronjenju wopacžnych měnjenjow na to pokaſuje, ſo wobßydſtwo durjoweje plaketty wot winowatoſcźe woprowanja pſchi druhich ſběrkach njewußwobodźa. Durjowa plaketta je jeničzy wupokas ſa to, ſo jeje wobßedźeř wot ſwojeje porjadneje měßaczneje mſdy wěſty pjenjes ſa ſkutk ſymſkeje pomozy 1935/36 placźi. Druhe ſběrki, pſchi jenohornczej jědźi, na dróhach, pſchi pſchedawanju ſnamjeſchkow, pſchi hromadźenju draſtow a podobne wotměwaju ßo ßobla wocżahow wot mſdy, kotrež ßo ſa durjowu plakettu wotedadźa.

— **Poradźeřſke hodźiny ſa bědnych, budźa** ſa Budyſkich wobydleri kóždy 4. **pjatk** w **měßazu dop. wot** ½11 hacž do 12 hodź. na Kamjentnej haßy 37 (w Franziſka Weberowym domje) Poradźeřſke hodźiny ſa bědnych ſa Budyſke hamtſke hejtmanſtwo ßu kóždy **4. pjatk w měßazu** dop. wot 9 do ½11 hodź. w **Budyſchinje** na ßamßnym měſtnje.

— **Stara zyhelniza ßo ſhubiła.** Krajne ſaſtwo ſe ležownoſcźe prjedawſcheje Reinhardtez **zyhelnizy** mjes tjelnikom a kopornikom **ſa ſtat kupiło.** Hiſchcźe loni widźachmy **tam** ſtaru **zyhelnizu w roſpadankach.** Nětko **je ßo tam ſemja wurunała a ſnowa wobßadźała. Wſchědnje tam wjele jatych pod dohladom dźěła, ſo by tutón mały rjany dźěl** rjeńſche **woblicžo doſtał.** Ležownoſcź **ma ßo ſa paſtwiſchcźo wowzow** pſchiprawicź.

— **Sa 10500 zentnarjow wuhla ßo wopißma wudale.**

Saúdźeny ſchtwórtk **mějachu organy** NSV **w Budyſchinje połne ruzy dźěła.** Tutón dźeń **wudźělachu wuhlo a ſežiwjeńſku potrjebu ſa nuſu cžeŕpjazych.** Zadacźeljo **dyrbjachu ßebi na pſchißkuſchnych měſtnach** po pſchipokaſanki dónčź, ſa kotrež **potom w Kotołſkej haßy** ſežiwjenſku **potrjebu atd. doſtachu.** 9800 **wożobow ßo na tute** waſchnje połßuži. 40,5 zentnarjow ſežiwjeńſkich potrjebow ßo roſdźěli. **Nimo** teho ßo **wopißma na** 10 400 zentnarjow **wuhla a na** 7500 **zentnarjow běrnow wuda.** Wopißma **na wuhlo maja ßo pola pſchißkuſchnych** wobkhodnikow ſ **wuhlom na wuhlo** ſaměnicź. Běrnowe poſtkki hiſchcźe njejßu dóſchłe. Hdyž ßo tute **roſdźěla,** ßo hiſchcźe woſjewi. S tutych ličžbow je widźecź, kak hobrſke **pomozne** ſpomožeřſke **dźěła matej** NSV **a** ſkutk ſymſkeje **pomozy jenož w Budyſchinje** wukonjecź. Tu ßu **nadawki, kotrež** móže jenož zyłe ludowe ſjednocźeńſtwo ſ **wuſpěchom** pſchewjeſcź.

— **Njeſboże na dróſy. K** wcžerawſchej powěſcźi wo njeſbožu 66 lět **ſtareho rentnarja** na kſchižowaniſchcźu Wilhelmſkeje, Walſkeje a Róžoweje dróhi hiſchcźe dodamy, ſo je tu ßwěrny ßobuſtaw Budyſkeje Jednoty ſnjeſbožił, invalid **Jakub Zoſka** ſ Budyſchina, **kotryž** je ßo we Worklezach narodźił. Cžežkoſranjeny je mjes tym wumrěł.

S **Budeſtez.** (Stawniſke powěſcźe.) Narodźił je ßo: 5. 11. Wilhelmej Herbertej Meyerej, technikej w Małych Debßezach, ßynk. — Mandźelſtwo pſchipowědźiſchtaj: 6. 11. Pawoł Bjedrich Schönfelder, bur w Błóżanach a Amanda Hildegarda Knježkez, hoſpodaŕka pomozniza w Kóſlach. — Wożenili ßu ßo 2. 11. Maks Hermann Urbanſky, ſamkaŕ, a Franziſka Elſa Rankez, wuběraŕka w Hornjej Hórzy. — 2. 11. Willi Alfred Senften, dejeŕ w Budeſtezach-Dźenikezach a Annemarja Gertruda Paulez, domjaza dźowka we Wulkich Debßezach. — 7. 11. Pawoł Albrecht Schindler, bur w Kóſlach, a Hana Thereſa Wjeńkez, rataŕſka dźěłacźeŕka w Kóſlach. — Wumrěłoj ſtaj: 2. 11. Marja Ocźina rodź. Scholcźiz, invalidna rentnaŕka w Budeſtezach-Raſchowje. — 6. 11. Marja Tavernarowa rodź. Prokopez we Wulkich Debßezach.

S **Hodźija. Pomozny** wucžeř Günter Herden, **kotryž ßo pſched krótkim cżaßom ſ Dźiwocźiz na naſchu ludowu** ſchulu **pſcheßadźi, je nětko w druhim farſkim bydlenju, kotrež** bě **dotal niewobßadźene bydlenje namakał, a do** kotrehož **ßo w najbližſchim cżaßu pſcheßydli.**

S **Hodźija.** Tudyſcha wobydleŕka Röſelowa ſ Hodźija jědźeſche ſ dźěcźazym woſom, **w kotrymž 1 lětne dźěcźo** ležeſche, **po ſtatnej dróſy na ſtronu do Hodźija. Krótko pſchede wßu w bliſkoſcźi,** hdźež pucź do Sſemichowa wotdźěła, pſcheſcźěhny ju **wożobowy auto.** Tutón ſaſo wuhibowaſche **ßo druhemu** jemu napſchecżo jědźazemu autej, tak ſo dróha khětro wupjelni. Pſchi tym ſawadźi **prěni auto** do R., kotraž ßo ſ dźěcźazym woſom do pſchěkowa ſtorcźi. **Dźěcźo ßo na dobre ſboże jenož lohko** ſrani. **Röſelowa ßama pak ßebi cżežke** rany ſrani. Sſwědkow **tuteho njeſboža bohužel njeje. Wjednikaj** druheju **autow, kotrejž** bórzy **na měſtno** njeſboža **pſchijědźeſchtej,** pomhaſchtaj ſnjeſbożenej.

S **Hucźiny. Dźělowa ßłužba je něhdźe 30 kórzow wulki wjeßny hat w poßlednimaj lětomaj doſpołnje wucżiſciła. Wón je nětko po pſchedpißach nowocżaßneho rybarjenja pſchiprawjeny.** W prjedawſchich lětach bě **ßoma hiſchcźe na hat** podobny, **dokelž bě zyle** ſaroſcźeny. **Nětko hakle widźimy, kak** wulki **je tutón hat. Sa domjaze rybaŕſtwo je dokónčzenje tuteho dźěło bjes dwěla jara wažne.**

S **Wojerez. (Dźěcźo ſ cźaha padło a ßo ßmjertnje** ſraniło.) **Wcżera rano wokoło ½3 hodźin pſchi** wujědźenju ſ dwórniſchcźa **w Cźornym Khołmzu** na rańſchim kónzu **dwórniſchcźa něhdźe 10 lět** ſtary **hólcžez** ſ **Kołoſkeje, kotryž** běſche **duzy** na **pucźu** do **Opole,** ſ **cźaha** padźe. **Dźěcźo** poſdźiſcho **pſchi kolijach morwe namakachu.**

S **Wojerez.** Cźežke njeßboże ßo we Weiſtez zyhelni w Němzach ſta. Dźěłacźeŕ **Kurt Kruža pſchińdźe pſchi ſawěſchenju woſow tworoweho cźaha mjes** ſtorkacźej pſchińdźe, pſchi cźimž ßebi někotre **rjebła ſłama a ßo tež ſnutſkownje** ſrani. Snjeßboženeho **do wokrjeßneje khorownje** pſchewjeſechu. — Pſched **radnizu ßo wobkhadne** njeßboże ſta. **Muž ſ Kulowa ſawadźi do zony,** pſchi **cźimž ßo tuta na hłowje khětro** ſrani.

S **Wojerez.** Dop. **w 9 hodź. němſke hłowne** Bože **ßłužby, ½11 hodź. ßerbſke hłowne** Bože ßłužby ſe ſpowědźu, **w 12 hodź. ßerbſke kſchcźenja,** w 2 hodź. **němſke** kſchcźenja.

S **Jamneho.** (Cźežke ſadobywanja.) W poßlednimaj **lětomaj bě ßo w tudyſchej wokolinje ßydom** ſadobywanjow ſkucźiło, **kotrež ßo dotal** njeběchu wujaßnile. W nozy wot 4. k 5. t. m. ßo na ßamßne waſchnje ßamßni ſadobywarjo ſnowa dwójzy ſadobychu. Pola wikowarja ſ drjewom a wuhlom Bjarnata Eichleitera ſalěſychu paduſchi ſ rěblom ſ dwora, wokno wubiwſchi, do jědźneje jſtwy. Najſkerje běchu ßebi **runje wokomik k** temu wuſwolili, hdyž w nozy nimojědźazy cźežity tworowy cźah wſchón ropot pohłuſcheſche. Po roſpacźenju kſchinjow w jědźeŕni a w piſaŕni, pſchi cźimž jim pjenjeſy a ſłote **wězy** do rukow padnychu, podachu ßo do bydlenja lěkarja Mahlinka, hdźež na ßamßne waſchnje ßo pſches wokno ſadobychu. Tu pak ſaſcheri jich ßłužobna, kotraž kócźku ſ khěže puſchcźi. Na to wopuſchcźichu dom a kaſachu ßebi jenož ſonjaze jědne koło ßobu. Schtyri ſtražmiſchtrojo a jedyn policajſki ſaſtojnik ſe Shorjelza dźěłaja hižo nětko dwaj dnjej ſ pomozu pßa na ſwěſcźenju paduchow. Najſkerje ßu jim na pjatach. Wobydleŕſtwo je dźiwajo na tute ſadobywanja jara roſhorjene, wośebje tež, dokelž na měſtnje paduſchſtwa w prěnim pſchipadźe cźežku ßekeru a w druhim pſchipadźe motyku wrócźo woſtajichu. Tutaj pſchedmjetaj byſchtaj bjes dwěla jako brón pſchi pſchekhwapjenjach ßłužiłoj.

S **Drježdźan.** Saúdźeny ſchtwórtk **wotmě wědomoſtne koło „Hromadnik" w Drježdźanach ßwoju měßacžnu ſhromadźiſnu w ſnatym hoſcźenzu „Johanneshof", hdźež tež evangelſzy Sſerbja ßwoje wożadne ſeńdźenja maja. Wulke, derje wuhotowane rumnoſcźe k pſchijomnemu** pſchebywanju pſchiwoſchuja **a dobre napoje, pożyłnjaze jědźe kóždeho hoſcźa ſpokoja.** Sałožeŕ tuteho pſchedewſacźa je Sſerb, ſchtož je **wuſnamne.** Tež tón krócź bě ßo ßwěrna cźrjódka ſeſchła, hacźrunjež bě pſchednoſchk wotprajeny. **Zyły wjecżor wupjelni ßo ſ ważnymi wuradźowanjemi, kiž mějachu** ßo nuſnje doſrjadowacź. Pokaſujo na pſcheměnjenje towaŕſtwoweje měſtnoſcźe, ſchtož bě trěbne, techniſkich winow dla, ſpominaſche ßo na Smijez korcźmu, hdźež ßu ßo Hromadnikarjo wjele lět doma cźuli **a ßo njerady dźělichu.** Tež towaŕſtwo „Cźornobóh" je ſe Smijez korcźmy wucźahnyło. So by ßo ſtara **tradizija někak ſdźeržała, budźe** delnjoßerbſke ſjednocźeńſtwo „**Grod**" tam ßo nadal ſkhadźecź. Nadźijomnje Drježdźanſke hornjoßerbſke towaŕſtwa delnjoßerbſke prózowanje **někak** podpjeraja, wſchak bě tow. „Grod", kiž wot lěta 1926 wobſteji, pſchezo ßyrotka mjes tudyſchimi **towaŕſtwami.** Jedyn ſ Hromadnikarjow roſłoži **w** krótkich ßadach nětcźiſche połoženje Delnjoßerbow tu a we Lužizy, **kiž je kataſtrofalne.** Ma ßo wośebje wobźarowacź, ſo Horonjoßerbja, ſ wuwſacźom dr. Zyža **w** Budyſchinje, kiž tež tón krócź ſaßy ßo ſmuži, delnjoßerbſku Pratnju wudawacź, ſa delnjoßerbſke praſchenje ßo mało ſajimuja. Cźeſtny nadawk je pſchinoſchowacź ſa ſdźerženja naſchich ßerbſkich wośebitoſcźow; tych je runje we Delnjej Lužizy doſcź. Schtóž tohodla hiſchcźe kuſk idealnje cźuje, njech ſtuduje naſche ſtrony wokoło Khocźebuſa. Tež pjenjeżnje móžemy tu wěz podpjeracź, hdyž ßebi nowu Pratnju kupimy, kaž tež delnjoßerbſke knihi (Kóßykowe a Witkojz dźěła, kiž ßu ßwojoraſne). Dale měło ßo po móžnoſcźi delnjoßerbſke nowinaŕſtwo na krutu podkołk pſchinjeſcź, kak nuſne je, ſo by w nowym lěcźe ſaßy „Sſerbſki Zaßnik" wukhadźał. Po tutym namołwjenju rěcźeſche ßo wo hodownym ßwjedźenju „Hromadnika", kiž budźe 5. januara 1936 w Johanneshof. Po wobdźěłanju literarnych nowoſcźow ßo wjecźor ſkóncźi. Tuž 5. hodownika na ſtrowe ſaßowidźenje! — F. Th. H.

Hudźba—wuměłstwo—dźiwadło

Měſchcźanſke dźiwadło.

T r o u b a d o u r.

Jako prěnju operu tuteje hrajneje doby pſchinjeße Měſchcźanſke dźiwadło miſchtrſke dźěło wulkeho italſkeho komponiſty Guiſeppa Verdija. Pſchewjedźenje tuteje opery na njeńſchich jewiſchcźach je pſchezo ſ wulkej ſwažliwoſcźu ſjednocźene a niž kóždy ras k lěpſchemu wuměłſtwa. So je nam Měſchcźanſke dźiwadło ſe ßwojim premijernym poſkicźenjom ſchtwórtk wjecźor derje poßłužiło, tak daloko, kaž je to pſchi ſkromniſchich mozach móžno, to dźaknje ſwěſcźimy. Hudźbne ſłoženje tuteje opery chze jara derje ſacźute bycź, žada dokładnoſcź a krute wodźenje orcheſtra. To bě ſjednocźene pola naſcheho kapałneho miſchtra Waltarja a runje tohodla bu nam wcźerawſche poſkicźenje hudźbnje ſ wokſchewjeńku.

Willy Steiner jako Manrico ſwjeßeleſche ſe ßwojim dobrym ſpěwnym poſkicźenjom, tola je jeho dobry wuhladkowany hłóß ſa operne partije rjekowſkich poſtawow pſcheßłaby. Rudolf Lahoda jako hrabja ſ Luna, pſchekhwapi wſchěch ſpěwnje a hrajeŕſzy. Dopokaſa ſ tym ßwoju wurjadnu ſamóžnoſcź na opernym polu. Mano Holtei jako hrowy wjednik a Ferrando bě zyle na ßwojim měſtnje. Jeho wobdarjenoſcźi ma ßo dźakowacź, ſo ßo pſchedwjedźenje tak derje do ſkutka ſtaji. Annemarie Gulan jako zyganka Aſuzena bě jara dobra we ſwobraſowanju ßwojeje cźežkeje róle. Tež Margret Timmer jako Leonora ſ Sarßaſto a Felica Schelenzez jako Jnez a ſaſtupjerjo mjeńſchich rólow ſpokojachu. Jewiſchcźowe wobraſy běchu wubjerne. Dźak a kwětki běchu wěcźe ſ derje ſaßłuženym mytom, ale pſchiwołanje pſchiſtajenych dźiwadła ßwojim towaŕſcham na jewiſchcźu ßebi njepſchejemy — to na žadyn pad ujeje wuras wuměłſkeje ſmyßlenoſcźe ale wuras njeputaneje młodźiny. To wězy a nahladnoſcźi ſchkodźi. -ř.

*

W Centralnym dźiwadle widźimy nětko jara rjany a kóždeho hacž do nutrin duſche jimazeho ſynkofilm „Sſwjata a jeje błaſeń". Hižo roman ſ pjera ſpißacźelki Hańže Güntheroweje je wurjadnje dobry wobras ſa wſcho rjane ßo horjazeje, ſa wſcho zunje ſaklincźazeje duſche. S dwojim měnjenjom khodźu do filmoweho pſchedſtajenja: kak budźe móžno, tutón wulkotny duſchowny wobras tak pſchewjeſcź, kaž to dźěło ſpißacźelki žada — a ſ kajkimi efektami budźe ßo dźěłacź. A ſ jenym měnjenjom wuſtupiſch ſ kina: Hanſi Knoich jako Roſmaria a Hans Stüwe jako hrabja Thirſtein ſtaj hłuboku materiju hacž do poßlednjeje nuanzy ſapſchijałoj a — pſchiroda w ßwojim kuſle njepſchipuſchcźi druheje myßle, hacž teje, w kotrejž ßo žiwjeńſka ſtawiſna młodeje prynzeßny hiba — w ßwjatej cźiſchinje, do kotrejež ma jenož jedyn ſaſtup, pſchecźeł ßamßneje duſche — młody hrabja Harro. Bjedrich Ulmer bě doſtojny hrabja ſ Brauneck a Lola Chlud ßwojoraina wjeřchowka ſ Brauneck. Dobre ßu tež poſkicźenja wſchěch druhich rólow, tak ſo ſ filmoweho poſkicźenja ßo wotßallſch w jenej myßli: to je jedyn ſ najrjeńſchich a w duſchownym wuraſu najlěpſchich filmow.

Palaſtowe dźiwadło hraje wot pjatka ßem wuſnamny hiſtoriſki film „S t o d n j o w" wot Muſſolinia-Forſana. Schtó njeby ſnał ſe ſtawiſnow wulkeho Napoleona, **kotryž** je pſched wjace hacž ſto lětami ſe ßwojim knježenjom zyłu Europu ſatſchaßł. Hra „Sto dnjow" pſchedſtaja tragiſki wukónž knježenja tehole ßławneho móžnarja. Po tym ſo běchu ſwjaſkakizy dobyczerjo Napoleona na kupu Elbu do ſajecźa póßłali a ßanit we Winje wo dalſchim dóncźe Europy wuradźowachu, wědźeſche ßo njeſlemjeny rjek wußwobodźicź a pſchijědźe nadobo zyle njenadźizy do Franzowſkeje. Sa krótki cźaß bě ſaßo ßwoje wójſko ſhromadźił

a cźehnjeſche pſchecźiwo ſwjaſkarjam do bitwy. Ale pola Waterloo doſcźěhny jeho njenaproſchny wożud. Wón podleža a bu ſe ßwojej ßwójbu na St. Helena do jatby wotwjedźeny. Tragika jeho žiwjenja ßo ſ tym dopjelni. Wſchě tele podawki najmóžniſcho na pſchihladowaŕſtwo ſkutkuja. Hrajerjo, kaž Werner Krauß jako Napoleon, ſ Winterſtein jako Blücher, Kurt Junker jako Fouché a mnoſy druſy w tymle filmje ßwoje najlěpſche poſkicźeja. Naß Sſerbow móže tale hra tež hižo tohodla ſajimowacź, dokelž je nam ju w ßwojim cźaßu Jurij Sſlodeńk miſchtrizy w ßerbſkim pſchełožku podał a je ßo tež hižo na wſchelakich jewiſchcźach pſchedſtajała. — Dale widźimy hiſchcźe rjany pódlanſki programm.

SERBJA

Wy sće sebi přeli wosebje serbske koncerty jednoreho ludoweho spěwa. Tutu próstwu je wam „Domowina" dopjelniła, kiž koncert zarjaduje. Radować so chcemy wšitcy nad tym, štož naš lud wulkotneho na tutym polu wobsedźi, a česćić chcemy tych, kiž so do słužby tuteho nadobneho skutka staja!

Budyske stawniske powěsće

N a r o d ź i ł o j ſ t a j ß o: 3. 11. Arnoſchtej Oſkarej Teutſcherej, twaŕſkemu dźěłacźerjej w Kluk[illegible]chu, dźowka. — 7. 11. Korli Alfredej Fuchßej, póſtſkemu ſaſtojnikej, ßyn.

W u m r ě l i: 7. 11. Robert Reinhold Kühn, wyſchſchi póſtſki ſaſtojnik na wußłužbje, 83 lět. — Auguſt Domſchka, ſtarorentnaŕ, 76 lět. — Marja Hana Groegerez, wothladaŕka małych dźěcźi ſ Biſkopiz, 51 lět. — Marja ſwud. Schneiderowa rodź. Nowakez, invalidna rentnaŕka, 76 lět.

Hamtske woziewjenje z Budyšina.

Der Kommunikationsweg **Kleinbautzen-Preititz** wird wegen Pflasterung in Flur Kleinbautzen vom 8. ds. Mts. ab während der Dauer der Arbeiten gesperrt. Der Fahrverkehr wird über Malschwitz gewiesen.

Bautzen, 6. Nov. 1935. **Der Amtshauptmann.**

Hłowny redaktor Marko Smoleř. Zamołwity za politiku feuilleton a wobrazy A. Dučman, za lokalny dźěl a přiłopk Marko Smoleř a za nawěšk dr. J. Cyž, wšitcy w Budyšinje.
Wudawa a ćišći dr. J. Cyž w Budyšinje.
D. A. X. 1935 2248. — W tu khwilu tarifna lisćina čo. 3 płaći.

Kedźbu! Kedźbu!

Hra so započina!

208. sakska krajna loterija

Čehnjenje 1. rjad. 18., 19. a 21. novembra 1935

1/10 lós jenož 3,— hr.

Hlowne dobyče: 25 000 hr.

Mnohe srjedźne dobyća!

Wobstarajće sebi lós pola

Budyskeju běrkow stajneje loterije

Friedrich Rother na Kěžorskej drózy čo. 22
Ernst Lehmann na Kamjentnej hasy čo. 45

Hdźe? daće swoje

filmy, platy atd.

ruče, płačizny hódno a derje wuwiwać?

Pola wosebiteho optikarja

Ericha Lenza

w Budyšinje na Hošic hasy 21

Po zawrjenju wobkhoda tykńće swoje foto-wěcy prošu do kašća při mojim wobkhodźe. / Telefon 2134

Do serbskeho domu Serbske Nowiny

su tunje a přinjesu wšo zajimawosće z blizka a daloka

Gumije za jězdne kołu

wowčich wul osach tuž za dźěł. kolin, nol

J. Schieback

na Mušakowskej drózy 1

Mantle wot 1,50 hr., šlawoli w. 0,75 pj.

Zawołajće telefoniscy

Budyšin čo. 2687, maće-li mały nawěšk abo ważny podawk we Wašej wsy abo wokolnosći wozjewić. Hdyž do Budyšina přińdźeće, móžeće w Serbskej knihařni nawěšk zapłaćić abo wudawki sebi dać zarunać. Serbska knihařnja to rad čini, dokelž chce přeco to »najnowšše« swojim česćenym čitarjam poskićeć.

Mužace

košle, spódn., štrykowy, pulovry, soki, zwjetšk.

A. Bokelmann

mějićel Curt Mülle

w Budyšinje

na Serbsk. hrjebjach 2. Zał.

Flawš za serbske zymske jakl, na 140 cm šěr.

Čople podšiła za jakl, na 70 cm šěrohe we wulk. wubjerku

Schaaf

Spódnje zymske dźěćace

woblcki

rjane čople, hač do 120 cm dołhe

Andr. Kasper

na Jerjowej hasy 3 (Heringstraße)

Stepowane Moškowe Wołmjane Wjelbłud. Blidowe

přikrywy

wulki wubjerk, jara tunjo

PAUL KORN

na Hošic hasy 21

w 40 lětnej khorobnej pokładnji

Płačiny hódne zonjace klobuki

poskića Gertrud Langer na Bul...nowej hasy 30

Tunjo, spěšnje, přihódnje a wěsće

z Woscbitym ćahom

17. novembra 1935

ze Zhorjelca do Drježdźan

(60 proc. znižena jězbna płačizna (přizamknjenske zniženje 50 proc.)

Jězba płaći (tam a sem) wot Budyšina do Drježdźan
3. rjadownja 2,20 hriwnow, 2. rjadownja 3,10 hriwnow.

Wotjěžde 8.46 z Budyšinaa. Wróći so 18. 11. 0.13 hodźin.

Wšo bliše zhoniće při wudawańjach jězdnych lisćikow a w pućowańskich běrowach.

Wobkhadna hamtaj stajneje železnicy w Zhorjelcu a Budyšinje

Kózlopiwo točimy

wot 15. novembra 1935

Budyska piwarnja a słodarnja

akciowe towarstwo

Měšćanske dźiwadło w Budyšinje

Wjednistwo: Intendant na wusł. Hanns Heinz Kämpff. Telefon 2

Hrajna doba wot 11. hač 17. novembra 1935

Póndźelu, 11. nov. 20.00 hodź.
Wilhelm Tell
Předstajenje za H. J.

Wutoru, 12. nov., pop. 4 hodź.
Wilhelm Tell
Předstajenje za šulerjow

Wječor 20.15 hodź., koło A
Troubadour
Opera w 4 jedn. wot G. Verdia
Operowe płačiny.

Srjedu, 13. novbr., 20.15 hodź. (koło C)
Novarska přerada
Činohra w 3 jednanjach wot Cäsara z Arx

Štwórtk, 14. novbr., 20.15 hodź. (koło B)
Hara w zadnjej khěži
Komödija za lud w 3 jednanj.

Pjatk, 15. novemb., 20.15 ho (koło D)
Troubadour
Opera w 4 jed. wot G. Ver

Sobotu, 16. nov., 20.15 h
Zawrjene předstajenje N
zjednoćenst. „Móc z radoś
Venecija
oper. w 3 jedn. w Vetterlin

Njedźelu, 17. nov., 15.30 h
Zawrjene předstajenje NS
zjednoćenst. „Móc z radoś
Venecija
oper. w 3 jedn. wot Vetterlin

Njedźelu wječor 19.30 hodź.
Hara w zadnjej khěži
Komödija za lud w 3 jedn
wot Maksimilijana Böttge
Zniżene płačiny 0,50—2,

K popołdnišemu kofeju

tón dobry tykanc, torty, sadowy tykanc, čaśowe pječwa. Dobre smjetanowe kuski a rjane wšelakore płaty.

Konditornja Lehmann

w Budyšinje na Serbskej hasy

Telefon 3118 Podawam z dypkom

Wina płačizny hódne a słódne 1/1 bleša wot 0.80 hr., k wšem swójbnym swjedźenjam kupujeće

w Küttnerec winarni

w Budyšinje, na Hauensteinskej hasy rózy Serb. hasy

Po wjacy hač sydomlětnym wukubłanju sym so **we Wulkej Dubrawje** jako

lěkař

zasydlił a kliniku zemrětšeho knjeza dr. med. Brinka přewzał.

Rěčne hodźiny: 9—11 hodźin a wot 6—1/2 8 hodźin z wuwzaćom srjedy a soboty popołdnju.

Telefon: Crosta-Lomske 256.

Dr. med. Herbert Alberts

Drjewowa awkcija

Njedźelu 10. oktobra 1935 přesadźuja so na Ralbičanskich zahonach njehdże

150 losow stejaceho twjerdeho drjewa

za najwyššu sadźbu a hotowe pjenjezy.

Započatk 1/4 4 hodźin. Zeńdźenje na puću do Trupina. Wobsedźer

---

Deutz-Diesel-motory

hospodliwe — spušćomne — tunje

Zastupjeństwo a skład:

Carl Gast w Budyšinje

Poradźimy a podamy poskićenja darmo

Hosćenc w Haslowje

Jutře njedźelu a póndźelu ke kermuši

dwoje wulke swjedźeńske reje

Sylnje wobsadźena kapała (Kettner z Budyšina)
Započatk w 6 hodź. Započatk w 6 hodź.

Wutrobnje přeprošuje Měrćinkec swójba

Herbska grychta w Njebjelčicach

Dźensa sobotu, njedźelu a póndźelu

kermušny swjedźeń

Kuchinja a pinca podatej najlěpše

Njedźelu wot pop. 4 hodź., póndźelu wot wječor 7 hodź.

kermušne reje

Wutrobnje přeprošuje Max Rychtař.

Spanske jstwy
Jědźernje
Kuchinje, jedn. meble
Wulki wubjerk
Přijim. mandź. požčonk.

Hänchen

Blidarski mištr, mebl. wikow. w Budyšinje na Lubjańskej dr.

Drastne tkaniny

Mantl., kostum., sukn. a bluzowe tkaniny / njewjesćinske drasty, židy

Schoty	wot 78 pj.	Poplama	wot 95 pj.
płóćiwy somot . .	wot 95 pj.	cwjernowe tkaniny .	wot 95 pj.
drastny flanel . .	wot 68 pj.	bluzowy barchent .	wot 68 pj.

tkaniny za spańske wobleki 58 pj. / zbytki . . . **jara tunjo!**

Specialny wobkhod za drastne tkaniny!

REIMANN Při Póstskim naměšće na Hošić hasy 29

Lěhańje / kuchinje / bydlenja

sofy, leslongi, cenuhi, matracy, blida, stoley, jednotliwe meble we wulkim wubjerku a po nizkich płačiznach z mjebloweho domu

Fritz Schulze w Budyšinje

Před šulerskimi wrotami 2 (Lehmannec młyn)

samsna sedźańnja

Němcotre rjane zabawne

serbske knihi

měte w kóždym serbskim domje być!

J. Lorenc:	Serbscy rjekowje	wjazane	1,20 hr.
Černý:	Serbske wobrazki	wjazane	1,20 hr.
Kubašec:	Wusadny	wjazane	0,80 hr.
Cišinski:	Nawoženja	wjazane	0,80 hr.
	Ruske bliny (bajki)	wjazane	2,00 hr.
Nowákowa:	Na farje — Hatžki	wjazane	1,20 hr.
R. Domaška:	Pokładow pytań — Le chevalier de Saxe	wjazane	1,20 hr.
J. Lorenc:	Kupa zabytych	wjazane	1,20 hr.
jak. Nowak:	Pućowańske dopomnjeńki		1,50 hr.
M. Šewčik:	Směški a powědańčka		1,— hr.
K. B. Šěca:	Člowjek w přirodze. I. a II. dźěl		1,— hr.
	Na dalokich pućach. III. dźěl		0,50 hr.
H. Sienkiewicz:	Hana		0,50 hr.
J. Winger:	Hronow		0,30 hr.
B. Třebizský:	Kaspar Zdenek Kapleř ze Sulec		0,30 hr.
Dr. J. Laras:	Sibakec nan		0,30 hr.
R. Domaška:	Wrjós		0,50 hr.

Wšitke tute knihi wobsahaja najrjeńše powědańčka, kotrež w našej literaturje mamy. Jedna je zabawniša druheje. Wšitke su tak tunje, zo móhł sebi kóždy tu abo tamnu kupić. Wšě naspomnjene knihi dostanjeće

w Serbskej knihařni w Budyšinje w Serbskim Domje

Kašćowy skład na Kotołaskej hasy 2 / Tel. 2878

H. Oswald tyčeński mištr. Ręčn serbsk

Předźenak

8

na lěto 1936

je wušoł. Płaći 50 pjenježkow w Serbskej knihařni w Budyšinje — też pola roznošowarjow

---

Kupujće pola našich inserentow!

Swoju hojeńsku praksu

zno wukonjam

Max Thomas, w Budyšinje na Lubjańskej dróży 4, bydlenja wójnskich wojowarjow čo. 4, bohatu praktikar - homöopath - lěčowan-ka dźiwka - wobsedźer wy a khorosće ducha - dźiwnik a wić - wołdkowe a črjowne ...pjenja. Antobas ...ěđźe hač na Hausensku dróżku

Ręčne hodźiny: 10—16 hodźin s wuwzaćom srjedy do ...oldne

Dr. Metzkes

hač do 17. novembra zapućowa!

Wot **soboty, 9. novembra,** mam wulki transport **rhynsko-belgiskich a Münsterlandskich**

zrěbcow a wjacy dobr. **dźěć. koni**

na předań a k zamjenjenju, kaž tež dweju plahowańskeju bykow z dobrymi pokhadźacymi wopismami, čehniwe woły a krowy.

Gustav Panitz w Rychbachu (Reichenbach O...

Telefon 361 :: při dwórnišču na Zalomskej dróży (Sohländer Str.)

Přiłoha k čisłu 262

SERBSKE NOWINY

Sobotu 9. novembra 1935

9. dźeń novembra 1923

Nationalſozialiſtiſka němſka dźělaczeŕſka ſtrona ßwjeczi lětßa prěni raſ 9. dźeń novembra jako woßebity a woßudny dźeń.

Tutón dźeń njeje pak jenož ſa ſtronu a jeje wjednika ßameho dźeń woßebiteho woſnama, ně, zyły němſki lud ßwjeczi dźenß ſ mužemi, kiž ßu debjeni ſ czeſtnym ſnamjeſchkom kwrě, dokelž je był 9. november lěta 1923 dźeń, na kotrymž je wjednik prěni raſ ſjawnje pſchecziwo hańbje proteſtował, kajkuž je nam tohorunja jedyn 9. november pſchinjeßł.

Sdaſche ßo dźeßacź lět dołho, ſo ßu woporu padnjenych tuteho 9. novembra 1923 podarmo były. Tola dźenßa ßo jim zyły lud dźakuje. Na měſtnoſczi, hdźež tehdy pſched 12 lětami ßwoje žiwjenje wudychachu, je jim nětk němſki lud czeſtny pomnik ſtajił a dźenßa ßo w pſchitomnoſczi wſchěch hiſchcze žiwych towaŕſchow tamniſcheho 9. novembra na ßamßnym měſtnje ßwjatocžnje pohrjebniſchczo poßwjeczi, w kotrymž nětko po 12 lětach wſchitzy, kotrymž tehdy měſchczanſzy ſaſtupjerjo ſhromadny pohrjeb wotpokajachu, ſjednoczeni ßwój wěczny měr namakaja.

Lěczo 1923 ležeſche ſe ßwojej zyłej tužnotu nad Němſkej. Pſchezo dale a dale ſapadowaſchtaj lud a kraj do hubjeńſtwa, a pſchezo hubjeńſcho buchu ſwonkownopolitiſke wobſtejnoſcže. Němſka bě ßwoje kolonije, kruch Schleſyſkeje, Póſnańſku, dźěl nawjeczorneje Pruſkeje, Elſaß-Lothringſku a wſchelake druhe dźěle kraja ſhubiła. Porheinſka bě ſ njepſcheczelſkim wójſkom wobßadźena. Francowſojo do Poruhrſkeje ſaczahnychu. Němſke knježeŕſtwo njeſamó w ßwojej politiſkej ßłaboſczi tele hanibne wobſtejnoſcže pſcheměnicź.

W tutym czaßu Adolf Hitler w ſjawnoſczi wuſtupi. We wulkich ludowych ſhromadźiſnach na zyle wopacžny pucź paßivneho ſpjecženja pſchecziwo poſtajenjam Verſailleſkeho měra pokaſowaſche. Jenož lud, kiž bě w pſcheßjenoſczi ſwólniwy, wſchě mozy k ſakitanju wótzneho kraja hacź do poßledneje kapki kreje woprowacź, by mohł Němſku ſ haniby wuwjeſcź.

Tak ſańdźe lěczo a naſyma ſaczahny. Inflazija poſtupowaſche a ludowe ſamóženje ßo ſhubjowaſche. W Sakſkej a Durinkſkej knježeſche krwawny czeŕwjeny terror, Bayerſka pſcheczißny ßo ſe ſtatnym knježeŕſtwom w Barlinje, a bayerſki general ſ Loſſow bayerſkim wojakam w ſtatnej woborje ßwěru bayerſkemu knježeŕſtwu pſchißahacź da. Barlin proteſtowaſche, tola ſ Loſſow ßwój ßamßny pucź dale kroczeſche. Pſcheßadźowanje offizěrow ſtatneje wobory w Bayerſkej wón njepſchipóſna. Generalny ſtatny kommißaŕ ſ Kahr jako wjednik mozy bayerſkeho knježeŕſtwa da woſjewicź, ſo wſchě jednanja ſ němſkim ſtatnym knježeŕſtwom w Barlinje wotpokaſa. S tym bu poßledni ſwjaſk Bayerſkeje ſ Němſkej roſtorhnjeny a Bayerſka ßo ßamoſtatna ſczini.

Mjeſ tym Hitler ßwojich pſchiwißowarjow organiſowaſche. Młoda SA ſwuczowaſche ßo dźeń wote dnja pod Göringowym a Roßbachowym wjedniſtwom, tohorunja ſwjaſk „němſkeje khorhoje" pod Röhmowym a ſwjaſk „Oberland" pod dr. Weberowym wjedniſtwom. We wulkich czrjódach ßo němſka młodźina pod khorhojemi hokateho kſchiža ſhromadźowaſche.

Na dnju 8. novembra wotměwachu ßo ſaßo jednanja ſ bayerſkim knježeŕſtwom. Wjeczor bě ſjawna ludowa ſhromadźiſna we pinzy měſchczanſkeje piwaŕnje w Mnichowje. Kahr jako ſaſtupjeŕ Bayerſkeje wo nowych politiſkich poměrach w Bayerſkej rěczeſche. Hitler bě pſchecziwo bayerſkemu nazionalnemu knježeŕſtwu, hižo tohodla, dokelž bě wono ßamoſtatnoſcź Bayerſkeje wuwołało, a dokelž w jenož bayerſkiim nazionalnym knježeŕſtwje njeby mohł, ſ nim ßwój nadawk, wumoženje zyłeho němſkeho luda, ženje pſchewjeſcź.

Na jene dobo wotewrichu ßo žurline durje. Kahrej wośta ßłowo w ſchiji tczazy. Kruty wojeŕſki roskas ſaklinczа, a ſ piſtolemi w rukomaj ſaſtupi horſtka wojakow. Na czole wojakow kroczeſche Hitler, ſa nim Rudolf Heß. W runym ßměru kroczeſche k Kahrej, kiž nadobo wobłědny. Hitler ſawoła: „Niz pſchecziwo Kahrej!" a wutſěli ßwoju piſtolu do wjeŕcha. Potom ſtupi na jewiſchczo a wośjewi: „Knježeŕſtwo je wotßadźene, narodna republika je proklaměrowana!" Na to poda ßo ſ Kahrom, Loſſowom a Seißerom, jako mužemi dotalneho knježeŕſtwa, do pódlanſkeje jſtwy.

Młody offizěr lětarjow, Herman Göring, na jewiſchczo ſkoczi a wośjewi, ſo je tež Barlinſke židowſke knježeŕſtwo wotßadźene. Mjeſ tym běſche tež general Ludendorff ſaſtupił, kotrehož ſ hrimotazej ßławu powitachu.

Potom wotewrichu ßo durje pódlanſkeje jſtwy a Hitler ſaſtupi ſ Kahrom a Loſſowom. Hitler wośjewi: „Ssmy novemberſkich ſłóſtnikow wotßadźili!" Hrimotazy pſchipſchikleſk a wjeßołe wołanje „ßława!" nochzyſche kónz namakacź. Hitler wośjewi dale, ſo je nětko nimo czaß hubjeńſtwa a hańby a ſo nětko nowi mužojo woßud kraja a luda do ßwojich rukow woſmu: ſ Kahr jako krajny bohot, Pöhner jako miniſterſki präſident, general Ludendorff jako ſtatny woborny miniſter a ſ Loſſow jako komanděr ſtatneje wobory.

Wulke běſche wſchudźe wjeßele, a ſhromadźiſna ſkónczi ßo ſ płomjenjatej ſahoritoſczu. Wſchudźe, na nóznych haßach a na naměſtach ſpěwachu ludźo němſku narodnu

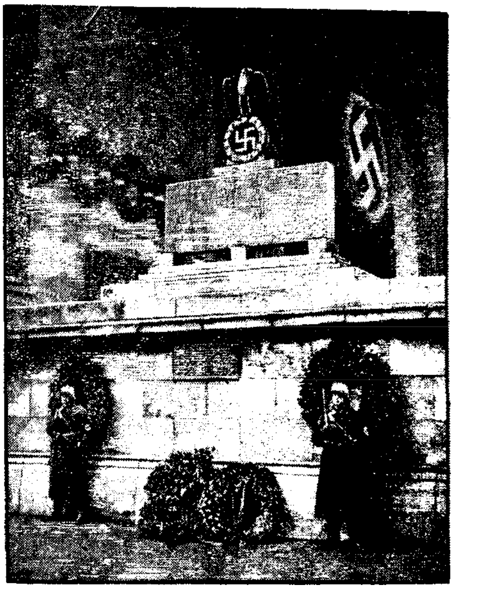

A wy ſczě tola dobyli!

Połnomarſchallſka hala w Mnichowje, pſched kotrejž 9. novembra 1923 ſchěßnaczo ſ Hitlerowych ßobuwojowarjow ßwoje žiwjenje woprowachu. Němſki lud 9. novembra jich wopomnjecže ſe ßwjatocžnym pſchenjeßenjom do czeſtneho templa na Kralowſkim naměſczje poczeſczi. (Atlantic, M.)

Znamjo

(Pſchełožk ſ ruſkeho.)

(1. Pokraczowanje.)

„Kak ßo Tebi wjedźe, ßußodźe, ßy ſtrowy?"

Ssußod ßo na njeho wußmja a wotmołwi: „Derje, a kak maſch ßo Ty?" a ſ tym ßo wón ſawróczi a woteńdźe.

Poſdźiſcho raſ ßo jeju žonje ſetkaſchtej. Ssymanowa Arina ßwoju ßußodku poſtrowi, ta pak ßo nochzyſche ſ njej do powědanja dacź, ale ßo tež rucže wotßali. Raſ ju Ssyman ſetka a ßo ju wopraſcha:

„Schto je ſ Twojim mužom, ſo je tajki mjelcžiwy?"

Wokomik mjelcžiwſchi wona wotmołwi:

„Schto by tež ſ Tobu dyrbjał rěczecź? Kóždy ma ßwoje ßamßne ſtaroſcže ... Njeſtaraj ßo wo druhe."

A tola, hdyž bě ßo ſaßo měßaz minył, ßo ſpſcheczeliſchtaj. Hdyž ßo Ssyman a Waßilij na železnizy ſetkaſchtaj, ßo něhdźe ßynyſchtaj, trubku ßebi ſažehliſchtaj a ßebi potom jedyn druhemu ßwoju nuſu ſkorżeſchtaj. Waßilij bóle mjelczeſche, mjeſ tym ſo Ssyman czaſto wo ßwojej domowinje a wo wójnje powědaſche.

„W ßwojim žiwjenju ßym doſcź hubjenſtwa wucžeŕpił", wón praji, „nimam žaneho ſboža. Tola kóždemu wſchak ßo tak wjedźe, kaž je jemu wot Boha wotßudźene. Tak je, mój luby Waßiljo Stepanowiczo."

Waßilij pak ßwoju trubku wuklepawſchi ſtaže a dźeſche:

„To njeje, ſchtož nam žiwjenje hórke a jědojte czini, nu to ludźo, kotſiž to czinja. Njeje na ßwěcže nahrabniſcheho a jědojcziſcheho ſwěrjecza hacź człowjek. Wjelk druheho nježerje, mjeſ tym ſo człowjek druheho žiweho póžera."

„Njerěcź tak, pſcheczelo, wjelk drje tola tež wjelka ſežerje."

„Ssym to tak raſ prajił, a pſchi tym woſtanje. Njeje na ſemi hórſcheho ſtworjenja hacź człowjek. Njebyło człowjeczeje nahrabnoſcže a ſtóſcže, mohło ßo žiwjenje łóžo ſnjeſcź. Kóždy pak ßebi na to myßli, ſo by Tebje na kiprym měſtnje pſchimnył, Tebi kruch wutorhnył a jón póžrjeł."

Ssyman bě ßo do myßlow ponórił; potom wón ſnapſcheczіwi:

„Njewěm, hacź tomu tak je. Tola jeli ſo tomu tak je, kaž Ty prajiſch, to pſchezo Bože dopuſchczenje woſtenje."

„Hdyž je tomu tak", Waßilij wotmołwi, „potom ſ jena njejßmoj. Hdyž kóždu ſłóſcź Bohu pſchipißaſch, pſchi tym pak ßam nuſu czeŕpiſch — potom, pſcheczelo, człowjek wjazy człowjek njeje, ale ſkoczo. To je moje měnjenje."

To prajiwſchi, ßo ſawróczi a ßo wotßali.

Tež Ssyman ſtaže a ſawoła:

„Czeho dla mje haniſch, ßußodźe?"

Waßilij ßo ani njewohlada, ale ßwój pucź dale dźěſche. Ssyman dołho ſa nim hladaſche, doniž ßo jemu ſ woczow njeſhubi. Sso domoj wróczіwſchi ßwojej žonje rjekny:

„Arina, tutón Waßilij je had, ale niz człowjek."

„Njedźiwajzy teho ßo ſtražnikaj njehidźiſchtaj. Skhadźowaſchtaj ßo ſaßo, roſrěczowaſchtaj ßo mjeſ ßobu a pſchezo wo tej ßamej wězy.

„Haj, pſcheczelo, njebychu człowjekojo ... byli, njebychmoj tu ſtražowacź trjebałoj", Waßilij ſaßo raſ praji.

„Czeho dla?! — W ſtražniſkim domiku ßo hubjenje njebydli."

„Niz hubjenje, niz hubjenje! Ty hłupako! Ssy hižo dołho žiwy, tola mało nawuknył; ßy wjele widźał, tola najmjenje ſroſumił. Kajke je to žiwjenje khudeho mužika w ſtražniſkej khěžzy abo hdźe druhdźe! Kelko dha maſch mſdy?"

„Mało, Waßiljo Stephanowiczo, dwanaczе rublow."

„A ja mam połſchtyrnata. A praſcheſch ßo mje, czeho dla? Po prawom je ſa naju direkzija jenajku mſdu poſtajiła — pjatnaczе rublow, tepjenje a ßwězu. Schtó pak je Tebi dwanaczе a mi połſchtyrnata pſchiměrił? Praj mi to! .... a potom hiſchcze prajiſch, ſo je tu derje žiwy bycź! Poßłuchaj na mnje, bratſje, tu ßo wo połdra, tež niz wo tſi njejedna — ßamo, hdy bychu połne pjatnaczе rublow dali. Sańdźeny měßaz běch na ſtaziju ſchoł. Direktor nimo pſchijědźe, a ja běch pſchiſchoł, ſo bych jeho wohladał. Tutón muž we woßebitym woßobnym woſu jědźeſchi, a pſchijěwſchi wón na perron ſtupi a tam khwilu poſta .... Wo prawdźe ja tu dołho wjazy njewoſtanu, póńdu, hdźež mje nohy poneßetej."

„Haj, hdźe mohł hicź, Waßiljo. Schtóž mało ſańcź nima, njeje wulkeho hódny. Tu maſch dom, drjewo a něſchto pola. Twoja žona je dobra dźěłaczeŕka ..."

„Schto do pola! Dyrbjał je raſ widźecź — ani keŕczka na nim njeroſcže! W nalěczu běch něſchto kała naßadźał; dohladowaŕ pſchińdźe a ſawoła: „Schto je to? Kak ßebi to ſwažiſch — njejßy niczo pſchipowědźił. Bjeſ dowolnoſcže? Won ſ zyłym njerjadom, ani łopjeſchka njeßmě woſtacź." Wón bě pjany. Njebudźeſche-li wón to był, njebudźich jemu ani ßłowa wotmołwił. Tak pak mi krej k hłowje ſtupi a .... dyrbjach tſi ruble khłoſtanja ſaplaczіcź!"

Waßilij ſaſtawſchi ſ trubku ſaczahny a ſ měrom pſchiſtaji: „Pſchi ßamym budźich jeho ſaraſył."

„Ij, pſcheczelo, ßy nahłeho waſchniczka."

„Njejßym nahły; rěczu a myßlu wjele bóle zyle prawje. Tola wotpłaczu jemu hižo raſ, temu wopiłzej! Budu ßo pola pſchedſtejerja wobczežowacź, potom jeho tež pokhłoſtaja!"

Kaž bě prajił, tak tež czinjeſche. Wón bě ßo woprawdźe wobczežował, raſ hdyž pſchedſtejiczeŕ liniju wobhladowaſche.

Tſi dny poſdźiſcho dyrbjachu wažne woßoby ſ Peterburga po železnizy pſchijěcź, czehož dla ßo tež železniza wobhladowaſche. Nětko ßo pſchikaſa, wſcho do rjada ſtajicź. Pſchekhody ßo ſ nowym pěſkom poßypachu, tramy ßo pſchepytachu, ſchruby ßo twjerdźſcho ſwjerczachu a koliki ßo ſwobarbjachu. Ssyman bě zyły tydźeń dźěłał; wſcho do rjada ſtajiwſchi wón ßwoju ßukniju wuplata, wucžiſczі ju a ſkónczne blach na ßwojej czapzy, do kotrehož bě jeho czißło wurěſane, ſ kamjenjom wußwětli. Tež Waßilij bě ßwoje dźěło dokonjał.

Pſchedſtejiczeŕ ſ draiſinu pſchijědźe, ſchtyrjo dźěłaczеrjo ju wjedźechu. Tajki wozyczk ſa hodźinu 20 wjerſtow pſchejědźe, jenož koleßa ßyczа. Draiſina ſ pſchedſtejiczеrjom pſched Ssymanowej khěžku ſaſta. Ssyman wuſtupi a po wojeŕſku poſtrowi.

(Pokraczowanje ſczěhuje.)

hymnu a ßebi wo Hitlerowym wulkotnym skutku powědachu.

Hitler ßam bě ßo wotßalik, dokelž mějesche w kasarnach s pioněrami jednacž, kiž nochzychu tak prawje k njemu stacž, a pschewostaji tamnych muži knježeŕstwa pod Ludendorffowym schkitom. Tutón pak jich na Kahrowe czestne ßlowo, so chzedža k Hitlerej stejecž, puschczi.

Hnydom Hitler spósna, so je wscho ßhubjene. W nozy hischcže pschihotowachu ßo jeho SA mužojo a drusy pschiwißowarjo na wschě móžnoty tuteje Ludendorffoweje ßlaboscže.

Mjes tym rosschěrjesche s Kahr s telegrafom a radijom, so nima nowe knježeŕstwo placžiwoscž, dokelž je ßo jemu s brónjemi nanusowalo.

Hitler widźesche jenož hischcže jedyn wupucž, pucž sjawneje ludoweje wole. Tohodla wobsamkny hnydom protestowański czah, kiž mějesche ßo 9. novembra dopoldnja wotměcž. Lud ßam dyrbjesche ßwoje stejnischczo wuprajicž a tak Kahrej pokasacž, schto ßebi wo jeho sadžerženju myßli.

Tak nasta psched murjemi města wulki demostrazijski czah, kiž ßo, hdyž do města saczahny s hrimotazej ßlawu powita. Na czole czaha kroczesche Ludendorff, pódla njeho Hitler, Feder, dr. Weber a drusy wjednizy nazionalsozialistiskeho hibanja. Tak pschińdźechu hacž na wulke naměsto psched hobriskim twarom k czesczi wójnskich wjednikow „pólnomarschallskeje hale", hdźež jim wotdźěl krajneje polizije napschecžo stupi. Niedźiwajo na polizijn czah dale kroczesche. Krajni polizistojo ßo s tsělbami saměrichu. Hitler ßwoju ruku sběhnywschi jim pschiwola: „Poddajcže ßo!" Polizistojo kwituja se ßylnym wutsělom. Rosshorjeny lud czěka do twarjenjom a pobocžnych haßow. Czahowi wobdźělnizy ßo na semju czišnychu, so njebychu kulkam polizistow wustajeni byli. Wot sady panzerowany automobil pschihna, s kotrehož ßo s manschinskej tsělbu do czaha tsělesche. Tež Hitlera sranjeny towaŕsch potorže.

Jedyn jeniczki kroczesche hischcže tsělbam polizistow napschecžo, general Ludendorff. Jako jeho Hitler wohlada, tež wón postany, tola ßo do hólza, kiž tu w ßwojej krwi ležesche, sakopnywschi, saßo padny. Jeho kedźbliwoscž pkaczesche někto hólzej, a dokelž s boka auto wuhlada, wsa ßebi hólza na ramjeni a donjeßy jeho do auta, so njebychu jeho na naměscže poteptali.

Na jene dobo pschihna w dźiwym skóku polizista a saměri ßo se ßwojej tsělbu do Hitlera. Lědma dwaj metraj stejesche psched nim. Kulka pak dźěsche nimo, dokelž běsche tsělz pschejara rosshorjeny.

To bu signal dźiwjeje honitwy sa wjednikom, kotremuž pak ßo poradźi, ßwój auto dosczěhnycž. S maschinskimi tsělbami tsělachu sa nim a autowy wjednik móžesche jenož s wulkej nusu panzerowanemu automobilej wuczeknycž. Boža ruka pak wjednikowe žiwjenje schkitasche, wón wosta ßwobodny, hacž runjež ßebi tež w Mnichowje hischcže na ßamßnym dnju powědachu, so je ßo pschi tsělenju morik.

16 ßwěrnych pschiwißowarjow pak bě ßwoje žiwjenje wostajilo. Woni padnychu jako prěni, krwawni ßwědkojo nazionalsozialistiskeho hibanja, sa wumoženje luda a wótcžiny. Mjes nimi ßu mužojo snatych mjenow, ßu pak mjes nimi tež mužojo, czišcže njesnaczi, dźělaczerjo pjascže a dźělaczerjo ducha, ßudnistwowy rada a ßlužobnik, pschekupz a pinczník, sastojnik a offizěr, dźělaczeŕ s fabriki a student. Woni wumrěchu we wěrje na nowy pschichod Němskeje.

Hitlera ßameho 11. novembra sajachu, jeho demonstrazijski czah dyrbjesche psched ludowym ßudom w Mnichowje ßwoju dohru namakacž. Tehdy na lawkach wobskoržených mužojo ßedźachu, kotrychž mjena ßu nam dźenßa wschěm derje snate: Dr. Frick, Pöhner, dr. Weber, Kriebel, Röhm, Brückner, Pernett, Ludendorff, jeho pschichodny ßyn a Wagner.

Dohru pak 9. dźeń novembra njeje namakal psched ludowym ßudom, ale bě to jenož druhe jednanje narodneje hry němskeho luda. Tsecže jednanje sczěhowasche, hdyž 1928 prěni ras nazionalsozialistojo do němskeho ßejma saczahnychu. Hacž do dźenßnischeho dnja ßu mnohe jednanja sczěhowali a budu hischcže mnohe sczěhowacž, dokelž ßu prěni krwawni ßwědzy nowu dobu němskeho luda wotewrili.

Jich wopor njebě podarmo!

Wo kóstku hrač

(Wobras se wßy.)

Schtoha by bylo kermuscha bjes kóstkoweje budy. By byla kaž kwaß bjes krěna a howjaseho mjaßa, kaž hody bjes Božodźěsczoweho schtoma, kaž wulka kolbaßa bjes kißykala.

Ně, ně, wy maczerje a nanojo, wy dźědojo a wowki, wy kmótsja a czety a wujojo: dźenßa temu njeczeknjecže, to hižo dyrbicže khětro móschnju tschascž a dźěczatkam kóždemu krosch abo lěpje wjazy kroschow do ruki stlóczicž, so móža popoldnju do kóstkoweje budy hicž a tam sahracž. Ssu ßo hižo dawno na to wjeßelili. Popschejcže jim to wjeßele. Wschako tu wo kubla a pjenjesy, wo wosy a konje njeńdźe, kaž pola mlodeho Mischnjanskeho pana a pólskeho krala. Hlejcže — hlejcže — tak hižo nóžkuja do korczmy! Je hižo tsi wotbilo a tuž je czaß.

A woprawdźe, kóstkaŕ tu hižo je w korczmje na dworje w ßwojej budźe a wupakuje wschelake nowe a rjane wězy.

To ßej Krawzez Pětr wsacž njeda, hdyž ßo kermuscha bliži. Stara ßo hižo, so móže ße saßo někajku budu stajicž. Rěczi s czaßom wo to s korczmarjom, so njeby jeho lětßa kosa lisnyka a bleczk w korczmarjez dworje jenemu druhemu slubil, dokelž pschi kermuschi chze kóždy czert wuj bycž. Druhdy ßo hlupje doscž czini, hdyž ßo korczmaŕ woblěscž da. Ach nó, pok ßwěta wschak pschi tym njewuskoczi, ně, na žadyn pad niz. Schtóž ßnadž ßej myßli, so tajke kóstkowanje abo „paschowanje" slote hrody wunjeße, njech ras spyta. Móžno, so jemu pschi tym tak prawje nóß wótrěja. A rjeknje: jedyn ras a ženje wjazy! Sa lětusche pschewosmje Pětr saßy kóstkowu budu.

Je bohacže nakupil. Dwaj wulkaj puczowanskaj koschaj stejitej sa wukladnym blidom. Tež kista w rózku tamle k temu ßluscha. Popoldnju wosmje praskot s koschow a s kisty a roskladźe jón na dolhim blidźe. Na dwě porcže budźe ßo kóstkowacž. Na jenej polojzy budźe wón a na druhej žona pschipódla. A naßrjedźa steji zigarowa tyska, do njeje budźetej pjenjesy mjetacž.

„Haj wschak, dźěczi, hnydom ßo sapoczina, hnydom! Sczeŕpicže ßo wokomik. Chzu pohladacž, hdźe ßu kóstki."

Ach, mój božiczko, wschehо dracža tu mam! Selene pakczíki a žolte, czeŕwjene a módre, wulke a male! A na kóždym rjany wobrask a schlebjerdka papjery s pschihódnym hrónczkom, na psch. „Schtóž smědźe dźenßa dobycže, bohaty budźe na ßwěcže" abo „To ßo dolho njehusaj, kóstku wsmi a wěscže hraj!" Hižo tajke hrónczka wabja, kiž je Bobak tak rjenje sestajal a je swobrasował. Na wulkich ßu prěki papjerjane schlebjerdki ßamo s zankami. Poprjanzy wschěch družin, male a wulke, sa pjeczorak a krósch. A hischcže wjetsche. Tajke a hinajsche poprjanzowe wutroby! Wschitke s zokrom poczehnjene a ßrjedźa saßy wobraski, schokoladowe wězy, pokladniczki, wobrasowe czaßniki a wschelake postawy a rěsbowańki a wjele, wjele wjazy.

Schtóž popoldnju posdźischo pschińdźe, dyrbi hižo khětro schiju naczahowacž, so by wschitke te rjane wězy widźal. Dźěczi a dorosczeni steja kaž murja. Kóždy hlada a sczěhuje a liczi, schto pschi kóstkowanju do liczbow pada. Skoro njeje wěrje podobne, kajke sboże někotryžkuli ma. Zylu hromadku pakczikow ma Wjerschez Maczij hižo wokolo pjeczich. Jeli to njeje doscž sa tsi krósche, kiž je ßobu měl, dha njewěm schto wjazy chzecže! Tuž dźe s polnymaj rukomaj domoj.

Ale runje pok hodźinki, kiž je doma, khětro wjele sakomdźi. S korczmaŕskeje stwy wuńdźe nadobo woßobny knjes, kiž bě prjedy runje s autom pschijěl, pschihladuje khwilu tutemu žortej a wopruscha ßo nadobo, schto tón zyly czapr placži, kiž hischcže na blidźe leži.

„Nó, chzu tunjo woblicžicž, tsi hriwny a poldra" rjekny Krawz, hdyž bě ßej wěz larifari khětś pscheliczil. A woprawdźe, tón woßobny knjes sapkaczi tsi hriwny a polsta. „Takle, dźěczi, někto mjetajcže kóstki, dóniž njejscže wscho dobyli!" Tajke žiwjenje nichtó na zykym ßwěcže nihdźe hischcže njebě widźal! Wbohi kóstkaŕ a jeho žona! Nastajnje dyrbja dźěczi směrowacž a swadu runacž, so by tróschku sprawnoscže knježilo. Najebacž teho skoro k bitwje dóńdźe. Lědma schtwórczhodźinki a blido bě doczista próśdne. Krawz pschinjeße wospjet nowe twory s koschow a kóstkowanje dźe dale.

Tež czrjódy dorosczenych steja wokolo blida. Tuczi kupuja s hromadami titki, ßu doma hižo wobliczili, kelko trjebaja. Krawz ma hižo wschitko pschihotowane, [illegible] dźěn to se saschlych lět.

Hakle potom wjeczor, hdyž ßo s czrjódami na reje [illegible] leja. Dyrbja wschitzy nimo Krawzoweje budy, hdyž [illegible] a won khodźa te salubowane poriki. Tuž khětś ras [illegible] kuja. Woßebje czi mlódschi, kotsiž hischcže na žurlu njeßmědźa. Ale tu pschi kóstkownym blidźe móža ßwoje [illegible] s holzami czinicž. Tajke kraßne schalki a talerje a [illegible] hobrske pakcziki a wulke wutroby, kiž tu někto ßu! [illegible] dracž a garbaŕ — byschtaj jenož Liska a Gretla [illegible] rjetomas dobykoj, so mohk jimaj pomhacž domoj [illegible]. Ssamo stari dźědojo se schědźiwej hlowu, kiž běchu tež něhdy mlodźi, pschiczahnu ßo se ßwojej starej a nawabja jich ke kóstkowanju.

Wonka w budźe poczina na nasymskim wjeczoru [illegible] bycž a hdyž je wokolo dwanaczich czischczeńza khětro [illegible] wuschczila, pschekwartěruje ßo Pětr do korczmaŕskeje wokhěže, hnydom prědku do rózka, hdźež wschitzy do žurle horje a dele khodźa. Tu je wěscže czoplischo a kóstkowanje saßo snowa sapoczina. Wschako dźenßa hacž do tsjoch dźe, — je dolha nóz. A hdyž ßu reje horjeka, dóńdźe ßebi [illegible] horje, a tež do pódlanskeje korczmaŕskeje jstwy. Schto je kónz wscheho? Žońka dyrbi skónczenje wscho ßama sapakowacž a srjadowacž do koschow, dokelž knjes kóstkaŕ steji nutska pschi „schenkwaßu" a trubi jedyn po druhim. Dolho njebudźe tracž, dha póńdźe hotowa wopiza motykujo domoj. Haj, tak ßo žonam na ßwěcže dźe. Nastajnje tež kermuscha njeje.

A hdyž k wězy pschińdźe, dyrbi hischcže ras wupakowacž. Nadobo ßej korczmaŕ wumyßli kóstkowacž, a tomu ßo sapowědźicž njeßmě. Ty luba kermuscha, schto by byle bjes kóstkowanja! Krawzowu nusuja do jstwy s jeje czapronn a sda ßo, kaž by keklija ßo snowa sapoczecž chzyla. Tola niz pschedolho, wóczko sakonja stražuje.

Hischcže tydźenje dolho kóstkuja dźěczi doma na blidźe s kóstkami s „halma". To dźěn je pschezo tak bylo: hakle po czaßu ßo poprjanzowe wězy sjědźa a ßnadž pjatnaczy krócž kóstkuja hischcže wo nje a ßwjeczža kermuschu dole. Jedyn wjeczor je tón kóstkaŕ a druhi tamny.

„Schto dha tam bjeczisch a wrěschczisch we jstwjzy?" rjeknje macž Frankej, hdyž s dejenja pschińdźe.

„Njemóżesch ßej myßlicž maczi?" praja drusy, „to je rejowańska hudźba tam horjeka na žurli."

Přilopk

Pokuta sa rubježne mordaŕstwo w Lipsku-Konjezach.

Lětßa 31. meje 62lětnu klamaŕku Almu Czeczowu w Lipsku w jejnych klamach se ßmjertnymi sranjenjemi na semi ležo namakachu; w klamach a wobydlenju běchu wschě kaschcže a kamory pscherytе. Pschi ßlědźenjach sa sloštnikom ßo wukopa, so je mordaŕ psches czěkoßlowakske mjesy czeknyk. Něschto dnjow na to móžesche polizija 22lětneho Ericha Kaminka s Brinsa pola Deutschgabela sajecž a pschepokasacž. Pschi njeskutku bě 66 hriwnow a někotre debjeńki pokradnyl a bě nasajtra se spěschnym czahom s Lipska psches Drježdźany a Žitawu do Deutschgabela pschijěk. Po sajeczu spyta ßebi Kaminek žiwjenje wsacž. Nětko mějesche ßo dla rubježneho mordaŕstwa psched pschißažnym ßudom w Liberzu samolwicž. Jeho k czěžkej khostaŕni na 20 lět, shórschenej s poscženjom jónu sa schtwórcž lěta a na dnju njeskutka s czěmnej komorku saßudźichu.

Rudolstädtski sawěsczeński mordaŕski prozeß.

Psched pschißažnym ßudom w Rudolstadtu je ßo schtwórtk pschecziwo 39lětnemu Heinrichej Alberdingej se Fuldy prozeß sapoczak, kotryž nima w stawisnach njeskutkow ßwojeho runjecža. 23. augusta 1928 namakachu w lěßnej huscžinje w blisko sczi města Saalfelda spalene mužske czělo. Bjes dwěla jednasche ßo tu wo njeskutk. Sadny dźěl hlowy mějesche dźěru, pokhadźazu s wutsěla s revolvra, czoło a dźěl wobliczа běschtej swohidźenej a nimo teho běschtaj nosy wotrěsanej. Drasta morweho kotryž bě bjes dwěla měßazy tam w lěßu ležak, bě nimale zyle spalena. Na spodźiwne waschnje pak bě ßo list wukhowal, kotryž w podschiczu rukawa tsjesche, a mějesche bjes dwěla poliziju na mordarja abo mordarjow kedźbnych sczinicž. So běsche wobßah lista jenož mystifikazija, to kriminalni sastojnizy hnydom spósnachu. Bě wot wěsteho „Heinricha Alberdinga w Fuldźe na Wicžnej drósy 24" pißany a dyrbjesche saczischcž sbudźicž, so staj tuteho Alberdinga, dwaj južnoněmskaj wobkhodnikaj, s kotrymajž mějesche ßudnisku swadu, sawlekloj, a so ma ßo Alberding bojecž, so jeho skónzujetaj. Sa tutón pschipad by wón kriminalnej poliziji w Fuldźe powěscž dal. W blisko sczi czěla namakachu w pjenku tczazu ßekeru a dolhi nóž, kaž tež bleschu se spiritußom. Hdyž ßo sa Alberdingom pytasche, ßo wukopa, so je ßo woprawdźe wot januara 1928 shubil. Jeho žona namjetowasche někto pola sawěsczeŕnje wupłaczenje dweju sawěsczenskeju summow we wyßokosczi 60 000 hr. Wuplaczenje pak ßo njesta. Statne rěcžnistwo běsche ßo pschecziwo temu wuprajilo, dokelž bě ßo mjes tym wukopalo, so běschtej ßo sawěsczeni hakle w dezembru 1927 wotsamklej, a so Alberding w najbědnischim hospodaŕskim položenju žiworjesche. Statny rěcžnik tukasche na to, so ßo tu wo sawěsczeńske jebanstwo jedna. Alberding bě woprawdźe hischcže žiwy. 18. junija 1934, potajkim po 6 lětach móžachu jeho w jeho wobydlenju sajecž. Schtó pak je samordowany? Tuto hódanczko do dźenßnischeho dnja njeje khódane. Alberding je mordaŕstwa dla na njesnatym wobskorženy. Prozeß ma tsi dny dolho tracž a ßo s jara wulkej kedźbliwosczu sczěhuje.

13 muži w móŕskich žolmach ßmjercž namakalo.
Rybaŕski parnik „Wursten" shubjeny.

Rybaŕski parnik „Wursten" hanseatiskeho móŕskeho rybaŕskeho akzijoweho towaŕstwa w Bremerhafenje, kotryž běsche 10. oktobra do ßewjerneho morja na rybykojenje wujěk, njeje ßo dotal wróczik. Parnik běsche ßo napoßlědk 19. oktobra w němskim saliwje widźal. S wěstosczu ma ßo sa to, so je ßo kódź s woporom tehdyschich wichorow stala. S 12 woßobow wobstejaza wobßadka je w žolmach

Kwaß w jendźelskim kralowskim domje.

Tsecži ßyn jendźelskeho krala, Glouzesterski wójwoda, je ßo w Londonje se schottyskej wójwodowej dźowku lady Alizu Scottez, swěrowak. Na wobrasu widźimy mlodeju mandźelskeju s kralom a kralownu a kwaßnymi družkami po swěrowanuj. kotrež běsche w privatnej kapale Buckinghamskeho palasta. (Graphische Werkstätten, M.)

ßmjercź namakała. Na wopomnjecźe s tutej łódźu sahinjenych nĕmskich namórnikow wotmĕ DHV. dźenßa w Bremerhasenje wosebitu żarowansku ßwjatocźnoscź.

Ssmjertne wußudy dla morjenja tsjoch dźĕcźi.

Po połtsecźa dnjowym jednanju saßudźi Trierski pschißażny ßud ßrjedu wjecźor 50lĕtnu mandźelsku Schuhowu mordaŕstwa dla w tsjoch pschipadach tsi rasy k ßmjercźi a jeje 25lĕtnu dźowku mordaŕstwa dla w jenym pschipadźe k ßmjercźi a dla morjenja dźĕscźa w dwĕmaj pschipadomaj a dla spytaneho wotehnacźa k 5 lĕtam a 6 mĕßazam khłostaŕnje. Ssud doporucźowasche w nastupanju dźowki pschemĕnjenje ßmjertneho khłostanja do pschimĕrjeneho khłostanja na ßwobodźe. Pschi wosjewjenju wußuda ßo Schuhowa swjesy, tak, so dyrbjesche ßo dalsche wosjewjenje pschetorhnycź. Wobĕ żónskej bĕschtej w lĕtach 1929, 1933 a 1935 dźĕcźi, kotreż bĕsche Hana Schuhez porodźiła, wotstronilej. Po namjecźe macźerje da dźowka prĕnjemu dźĕscźu po porodźe s hłodom wumrĕcź, njedawajo dźĕscźu żaneje zyroby. W druhimaj pschipadomaj bĕsche macź dźowzynej dźĕscźi hnydom po porodźe w suchowej jamje satepiła. Pschi pschepytowanju w lĕcźe 1935 namakachu w suchowej jamje sbytki dźĕcźazych cźĕłow. Pschi jednanju ßo dźowka po spocźatnym saprĕwanju ßwojich njeskutkow wusna, mjes tym so macź hacź do kónza wscho saprĕwasche.

Franzowske wojeŕske lĕtadło snjesbożiło.

Wojeŕske lĕtadło s pjecź wosobami je ßo schtwórtk popołdnju pola Montpelliera swrócźiło. Pschicźina snjesbożenja njeje snata. Wschitke pjecź wosobow ßo sarasychu. Lĕtadło ßłuschesche do Toulouseskeho lĕtaŕskeho wokrjeßa.

Wutsĕle falschowarja pjenjes.
Sswójbna tragedija we Warschawje.

Ke krwawnej ßwójbnej tragediji, pschi kotrejż k pschescźehanju skóstnika po Warschawskich dróhach dóńdźe, sta ßo ßrjedu w jenym s najkhudschich dźĕłow pólskeho hłowneho mĕsta. Ssobustaw pjenjesy falschowaŕskeje zwólby, Pysch, bĕsche po puschcźenju s jastwa pschißahał, so ßo na ßwojim ßwaku Sobolewskim wjecźi, dokelż bĕ ßwakowe wuprajenje sa njeho wosebje pocźeżaze było. Mĕßazy dołho cźakasche s wuwjedźenjom tuteho wotmyßlenja. Hdyż jemu jeho żona wjazy dalschich pjenjes njedawasche, dokelż kóżdy pjenjeź s jeho starymi skóstniskimi pschecźelemi pschepijesche, hrożesche jej s revolvrom. Żona to poliziji sdźĕli, Pysch ßo rosßudźi, so se ßwojej wjecźbu dlĕje cźakacź njebudźe. Lakasche pschi khĕżinych durjach na ßwojeho ßwaka a jemu kulku po krótkim postrowjenju do hłowy tsĕli. Na to poda ßo do domu ßwojeje żony s wotmyßlenjom, też ju satsĕlicź. Tola mjes tym bĕsche ßo hiżo wjele ludu sbĕżało. Żona, kotraż nicźo dobreho njewocźakowasche, samkny durje a Pysch ßo podarmo prózowasche, je wotewricź. Na to chzysche cźeknycź, tola hdyż na dróhu stupi, jemu polizistojo pucź sastupichu. Hdyż to widźesche, tsĕli ßo s revolvra dwójzy do huby. Bĕ na mĕscźe mortwy. Jeho ßwak wumrĕ po pschewjesenju do khorownje.

32 stopnjow symy w Ssibirskej.

W zyłej ßowjetskej Ruskej je kruta syma sastupiła. Ssamo w jużnych ruskich wokrjeßach ßo hiżo nĕkotre dny dołho ßnĕh dźe. Wosebje kruta syma knjeźi w Ssibirskej, hdźeż ßamo sa tute krajiny wurjadne niske temperatury knjeßa. W Kraßnojarsku pschi ßibirskej żelesnizy namĕrichu hiżo 32 stopnjow pod nullu.

10 portugalskich dźĕłacźeri ßo s milinu moriło.

S Lissabona ßo wosjewja, so je pola Alhandra w bliskoscźi portugalskeho hłowneho mĕsta ßrjedu 10 dźĕłacźeri pschi wußypanju pschĕrowa ßo elektriskeho powoda dótkło a ßo hnydom moriło.

50. jĕsba hrabje zepelina do jużneje Ameriki.

Powĕtrowa łódź „hrabja zepelin“ je schtwórtk rano 6,48 hodź. pod wjednistwom kapitana Lehmanna na ßwoje poßlednje lĕtusche lecźenje s Friedrichshafena do Pernambuco a Rio de Janeiro wotlecźała. Też na tutym 50. lecźenju do jużneje Ameriki ßu saßo wschitke kabiny na łódźi połnje wobßadźene byłe, schtoż je s najlĕpschim dopokasom, so ßu tute pucźowanja s zepelinom jara woblubjene. Se Pernambuco budźe powĕtrowa łódź mĕßaz dołho prĕni ras jenoż póstsku ßłużbu bjes pucźowazych a s druhim nakładom mjes Brasilskej a Afriku wukonjecź.

Radio

Njedźelu, 10. nowembra ßłyschi ßo:

Königswusterhausen: Nimo snateho njedźelskeho programma: 6 rańschi konzert s Bremena. 8 sa burow. 9 nĕmska ßwjatocźna hodźina. 10,30 fantasija na Wurlizskich byrglach. 11,30 Bachowa kantata. 12 pißany konzert. 16 popołdnischi konzert. 19,30 s nĕmskich operow. 21 mischtrski konzert.

Lipsk:: Nimo snateho njedźelskeho programma: 6 rańschi konzert s Bremena. 8 rańscha nutrnoscź. 11,30 Bachowa kantata. 12 pschipołdnischi konzert. 15,15 tacźele. 16 pißany konzert.

Hischcźe ważne s dnjoweho programma: Barlin: 20 mały konzert. Wrótßław: 20 wjecźorny konzert. Köln: 20 sabawny konzert. Mnichow: 19,20 sabawna hudźba.

Póndźelu, 11. nowembra ßłyschi ßo:

Königswusterhausen: Nimo snateho wschĕdneho programma: 6,30 wjeßeły rańschi konzert. 11,30 sa macźerje. 11,40 sa burow. 12 pschipołdnischi konzert. 14 wschelakoscźe. 19 a nĕtko je ßwjatok. 20,10 pißana hodźina.

Lipsk: Nimo snateho wschĕdneho programma: 6,30 rańschi konzert. 9 sa żony. 11,45 saburow. 12 pschipołdnischa hudźba. 16 Jan Brahms. 17 popołdnischi konzert. 20,05 Mozarta-Brucknerowy konzert.

Hischcźe ważne s dnjoweho programma: Königsberg: 20 Langemarck. Wrótßław: 20,10 módra póndźela. Stuttgart: 20,10 opera „Cavalleria rusticana“. Win: 21 dujeŕska hudźba. Warschawa: 20 konzert.

Cyrkwinske powěsće

21. njedźela po ßwjatej Trojizy, 10. nasymnika 1935.

S **Budyschina.** W Pĕtrowskej zyrkwi rano ½8 hodź. faraŕ Paul prĕduje (zyrkwinska hudźba). Dop. ¼12 hodź. smĕje faraŕ lic. theol. Ludwig dźĕcźikemschenje a pop. w 3 hodź. kschcźenje. Wjecźor w 6 hodź. 118. d u c h o w n a w j e c ź o r n a h u d ź b a. (Nĕmska mscha sa morwych wot Hendricha Schütza sa 5- hacź 8hłóßny khór a 7 solistow. Programmy ßu pschi zyrkwinych durjach dostacź. — W Marijnej a Marcźinej zyrkwi dop. w 9 hodź. faraŕ Großa prĕduje (zyrkwinska hudźba); dop. w 11 hodź. smĕje faraŕ Große dźĕcźikemschenje. Wjecźor w 6 hodź. smĕje faraŕ Paul spowĕdź a Boże wotkasanje. — W Tuchoŕskej zyrkwi smĕje faraŕ Böttger s Budestez pop. ½3 hodź. kemschenje sa hłuchonĕmych a na to Boże wotkasanje. — Sbĕrka sa hodowne dary najkhudschim nascheje wosady. — Póndźelu wjecźor ¼9 hodź. bibliske koło sa żony w evang. młodźinowni na Hrodowskej haßy 6. — Wutoru pop. ¾3 hodź. w Pĕtrowskej zyrkwi nutrnoscź sa njedźelnicźe. — Wutoru wjecźor we 8 hodź. w Marijnej a Marcźinej zyrkwi wjecźor ludoweho mißijonstwa, kiż Budyska wusnawaŕska wosada sarjaduje. Faraŕ Nold s Nördlingena rĕcźi wo heßle: „Khrystuß, knjes ßwojeje zyrkwje.“ — Wutoru wjecźor we 8 hodź. Pschi pólnym hrodźiku 6 biblijska hodźina fararja Schneidera ßo po móżnoscźi zyła na evangelisazijskim pschednoschku knjesa Jana Webera s Barlina wobdźĕli. — Ssrjedu wjecźor we 8 hodź. smĕje sup. Berg biblijski wjecźor w Tuchoŕskej zyrkwi. — Pjatk wjecźor we 8 hodź. w Lutherskim domje na Hoschiz haßy 28 nĕmski skutk mużow. Sjawna shromadźisna sa wschitkich wosadnych mużow.

S **Wjelecźina.** Dop. w 9 hodź. nĕmske kemschenje, ½11 hodź. dźĕcźikemschenje.

Jutře njedźelu

dźeń jenohornčeje jědźe!

Katolske cyrkwinske powěsće

22. njedźela po Swjatkach, 10. novembra 1935.

Tachantska cyrkej. Rano 5,45 hodź. Boža mša, dop. w 9 hodź. wulka Boža mša ze prědowanjom, we 14 hodź. nyšporna pobožnosć z požohnowanjom. Přiležnosć k spowědźi sobotu wot 18—19 hodź., wot 19,30 hač 20,30 hodź., njedźelu wot 5,30—6,30 hodź. a dop. w 9 hodź. — **Serbska cyrkej.** Sobotu pop. w 3 hodź. spowědź za dźěći, w 6 a 8 hodź. powšitkowna spowědź za dorosćenych. Njedźelu rano ½8 hodź. spěwana Boža mša z němskim prědowanjom, dop. w 9 hodź. wulka Boža mša ze serbskim prědowanjom, w 11 hodź. šulske Bože słužby z narěču, w 1 hodź. serbski nyšpor, w 3 hodź. třeći rjad, wječor w 6 hodź. křesćanska wučba z požohnowanjom. Bože mšě wob tydźeń wšědnje w 7 hodź. Srjedu křižny zwjazk, štwórtk mužske towaŕstwo.

Towaŕstwowski powěstnik.

Bukezy. Wotrjad Swucźowaŕska jednota. Swucźowanje ßobotu 9. t. m. wupadnje. Swucźujemy mĕnßa pjatk 8. nasymnika. Nacźolnik.

Delni Wujezd. Serbske tow. „Zahrodka“ ma njedźelu 10. novembra pop. w 3 hodź. pola Haškec swoju měsačnu zhromadźiznu. Dokelž budźe so dla serbskeho koncerta jednać, chcyli wšitcy přińć.
Předsydstwo.

Domowina. Našim spěwarjam! Štwórty zhromadny khór budźe: „Hdźež so módrja, zelenja naše hory, hajnišća“ (Moje wjesela). Je to wjesoły, lohki, razny spěw z narodnym hłosom. Nawukńće sej 1., 2., 4. a 5. hrónčko! Hektografowane exemplary pósćele wam sekretariat Domowiny. M. N.

Pančicy „Lipa Serbska“ zeńdźe so sobotu wječor w 7 hodź. pola sobustawa Šołty we Wotrowje. Prošu naležnje, zo bychu wšitcy přišli, wosebje tež žóńske a pasivne sobustawy.

Rakecy. Serbske tow. „Lipa“ je wot Rakečanskeje wotnožki NSDAP přeprošenje dostało na woswjećenje 9. novembra sobotu wječor we 8 hodź. pola Hönčec. Wo bohate wobdźělenje so prose.
Předsyda.

Hłupikojty Jank.

Bajka Lawa L. Tołsteho;

přełožił (1887) J. M. Holan †

VII.

Nazajtra słyšeše wo tutej wěcy starši bratr Šiman wojak a přińdźe k Jankej. „Zdźěl mi, zwotkel sy ty wojakow brał a hdźe sy jich wostajił.“ „Što dha chceš z nimi?“ wopraša so Jank. „Što z nimi chcu? Z wojakami móžeš wšitko dóspěć. Móžu sebi kralestwo dobyć z nimi.“

Jank so spodźiwajo wopraša: „Nó, čehodla dha to dawno njejsy prajił? Ja ći nadźěłam, kelkož jich chceš. Derje, zo smój z holcu tak wjele zwoklepowałoj.“ Jank wjedźeše bratra do bróžnje a praji: „Posłuchaj na mnje, ja budu jich dźěłać a ty jich wodź preč; hewak hdyž dyrbimy jim jěsć dawać, woni za dźeń cyłu wjes póžreja.“ Šiman wojak slubi wojakow wotwjesć a Jan jich poča dźěłać. Wón ze snopom na huno klepnje a kompanija je hotowa; wón klepnje z druhim, druha kompanija tu steji. Wón jich tak wjele nadźěła, zo běchu wšě pola połne. „Nó, je dha nětko dosć?“ so prašeše. — Šiman wjeseły praji: „Njech je dosć. Měj dźak, Janko!“ — „Nó derje, praji Jank, hdyž budźeš wjacy trjebać, přińdź, ja ći hišće wjacy nadźěłam, lětsa je wjele słomy!“

Zdobom Šiman wojak swoje wójsko zhromadźi, přikaza, štož je nuzne, a ćehnješe z nim do wójny.

Lědma bě Šiman wojak wućahnył, přińdźe Taras brjuchač: wón bě tež wo wčerawšej wěcy słyšał a poča bratra prosyć: „Zjew mi, z wotkel ty złłote pjenjezy bjerješ? Hdy bych ja tak wjele samsnych pjenjez měł, bych k tutym pjenjezam pjenjezy z cyłeho swěta nabrał.“

Jank so dźiwaše: „Nó, to by dawno prajić mohł“, rjekny wón, „ja ći jich nakrošću, kelkož chceš měć.“ Bratr radosćiwy praji: „Daj mi znajmjeńša tři žitne płachty.“ — „Mojedla, wón praji, pójmoj do lěsa, móžeš tež konja zapřahnyć, njesć budźo přećežko.“ — Wonaj jědźeštaj do lěsa; Jank poča dubowe lisćo krošić a nasypa wulku hromadu. „Je skoro dosć?“ so skónčnje prašeše. Taras wulcy zwjeseleny rjekny: „Na prěni króć njech je dosć. Měj dźak, Janko!“ — „Nó derje, praji Jank, hdyž hišćo wjacy trjebaš, přińdź, ja ći wjacy nakrošću, — lisća je tu wjele.“ — Taras brjuchač nazběra cyły wóz pjenjez a wujědźe z nimi wikować.

Tak běštaj wobaj bratraj wujěłoj. Šiman ćehnješe na wójnu a Taras poča wikować. Šiman wojak doba sebi kralestwo a Taras brjuchač zwuwikowa sebi wulku hromadu pjenjez.

Tuž praji raz Šiman wojak bratrej: „Ja, wón rjekny, sym sebi kralestwo dobył a mi so derje dźe, jenož njewěm, zwotkel pjenjezy brać, zo mohł wojakam stajnje dosć dawać.“

Na to Taras brjuchač wotmołwi: „A ja, wón praji, sym wulku sep pjenjez nadobył, jenož to jene je hubjenje: nimam nikoho, kiž by pjenjezy strażował.“

Tuž praješe Šiman wojak: „Pójmoj k bratrej, ja přikazam jemu wojakow nadźěłać — a dam jich tebi, zo bychu twoje pjenjezy strażowali, a ty přikaž jemu, zo by mi pjenjezy krošćił, zo bych swojich wojakow žiwić mohł.“

A wonaj k Jankej přijědźoštaj. Šiman rjekny: „Moji wojacy, bratře, mi njedosahaju; nadźěłaj mi hišće wjacy wojakow, znajmjeńša dwě woklepi přidźěłaj.“

Jan třaseše z hłowu. „Njetrjebawši ći ja žanych wojakow wjacy dźěłać njebudu!“ „Kak dha nic?“ dźeše tón, „ty dźě sy mi slubił.“ „Lubił sym, wón wotmołwi, ale dźěłać wjacy njebudu!“ „Ale čehodla dha njebudźeš, ty pjeracho?“ „Tohodla, zo su twoji wojacy čłowjeka do smjerće zabili. Ja wóndano při drózy woram a widźu, zo žónska po drózy kašć wjeze a z hłosom płaka; ja so jeje woprašach: „Štó je wumrěł?“ Wona wotmołwi: „Mojeho muža su Šimanowi wojacy na wójnje zabili.“ Ja sebi myslach, zo budźa wojacy pěsnički hrać a woni su čłowjeka skóncowali. Ja njedam wjacy!“ A tak so sprě a njedźěłaše žanych wojakow wjacy.

Tež Taras brjuchač poča hłupikojteho Janka prosyć, zo by jemu hišće wjacy złotych pjenjez nadźěłał.

Jank třaseše z hłowu. Njetrjebawši wón praji, „ja žane wjacy dźěłać njebudu.“ „Kak dha nic? praji tón, ty dźě sy slubił.“ „Lubił sym, wón wotmołwi, ale dźěłać wjacy njebudu!“ Ale čehodla njebudźeš, ty pjeracho?“ „Tohodla , zo su twoje złote pola Michałkec kruwu wzałe.“ „Kak dha móža złote kruwu wzać?“

„Tak! wón dźeše, su wzałe. Michałcyna měješe kruwu. Dźěćom bě mloka dosć a wóndano přińdźechu Michałkec dźěći ke mni wo mloko prosyć. Ja jim prajach: Hdźe dha je waša kruwa wostała? Wone prajachu: Wot Tarasa brjuchača je wikowaćski pomocnik přijěł a je maćeri tři złote koleska dał a wona je jemu kruwu dała a my nětko nimamy ničo tutać. Ja sebi myslach, zo chceš ty z tymi złotymi koleskami hrajkać a ty sy dźěćom kruwu wzał. Ja žane wjacy njedam.“ A tak so hłupy Jank sprě a žanych wjacy njeda. Z tym tež dyrbještaj bratraj wotjěć.

Bratraj wotjědźeštaj a počeštaj rozsudźować, kak mohłoj sebi pomhać w tej nuzy. Tuž Šiman praji: „Čakaj, mój chcemoj takle sčinić. Ty daj mi pjenjezy na jědź za wojakow a ja ći dam połojcu swojeho kralestwa z wojakami, kiž móža twoje pjenjezy strażować.“ Taras bě z tym spokojom. Bratraj so dźěleštaj a wobaj běěštaj nětko z kralomaj a wobaj běštaj jara bohataj. (Pokračowanje.)

Hospodaŕski kućik

Zadani so hišće huso?

W rataŕskich nowinach poručeja kublanje wšěch móžnych ptačkow, na — husycu nichtó njemysli. Tež w Serbach počina so „husaŕka" do stareho swěta mjetać — ludźo kupuja sebi husycu na wikach, zo bychu pječa něšto tuka za skót měli.

Budźichu-li huso hajili, jako kury, mohła husyca skoćo być, kotrež najwjacy woćisnje, při snadnym risiku, při małej prócy. To měnja ludźo, husycy tyje jenož w Delanach; to nic runje, tež hłupe huso je tak mudre, zo so radšo na dobrej trawje napase, hač do žabizny a syćizny po haće pluwa. Jenož dosć a khmanu wodu chce huso měć, hač z rěki hač z hata, to je jene. Sprócnje maja so libjatka wothladać, doniž dwě njedźeli njejsu; w tym času chcedźa khlěbowe sródki z kopřiwami abo młodym žitom naměšane měć: je-li ćopły a słóněny dźeń, dyrbja so na pastwu dowjesć. Wot 3. tydźenja smědźa porjadnje na pastwu khodźić a dostawaja hač do 7. tydźenja rano a wječor k přikuskej drjebjeny khlěb. Wot 7. tydźenja přeńdźe so k zornej a dostawaja hač do žnjow dwójcy wob dźeń zorno, wows abo ječmjeń. Wot swj. Jana je najhłupiši čas za husycu: trawy su stare a slědźa za pyrjom, kotryž jim wosebej hoji. Tuž dyrbiš w tym času nadobnišo zorno dawać čim bóle, hdyž so přěni króć skubaja. Su-li žně domoj, potom je huso dobyło: zorno a trawa je na polach na wubjerk. Što dha přinjese stadło hus (na př. 5 starkow a ganzor)? Tute 6 štuk móža 50 libjatkow měć, kotrež hač do haprleje so wudypaja a hač do swj. Měrćina so 4 króć woskubaja. Pjerja budźe nimale 36 puntow, po 4,50 hr. = 234 hriwnow. Po štwórtym skubanju móžeš husycy sam wukormić a zarězane předawać abo tež woskubane, zo druhi je kormi. Za woskubane huso dostanješ 5 hr., za 50 štuk 250 hriwnow. Wuwikować hodźi so potajkim wot 50 štuk 484 hriwnow. Nětko wudawki: 100 puntow khlěba za přěnje 6 njedźel 40 hr., za 600 puntow wowsa (centnaŕ 7 hr.) 42 hr., mzda za husarja 100 hr., (hdyž maš dźěći, dha je zalutuješ), skónčnje luku k pastwje 60 hr. To by wudawkow było 242 hr. Kormiš-li tute 50, dyrbja po 4njedźelskim kormjenju štuka 12 puntow ważić, punt 80 pj., wučini 490 hr., za pjerjo 90 hr., wunošk 580 hr. Hdyž picu wotličiš, wostanje čisty dobytk, kajkiž žane druhe domjace skoćo či njepřinjese.

Načinjene?

Často stanje so, zo kruwje mloko zastanje: žadyn čłowjek njewě winu, čehodla tak nadobo. Hač je — načinjene? — — Runje najlěpše dejki zastanu často, dostawaju dobru picu, hladaja so kaž dźěći, kruwa mějese hišće 8—12 njedźel nadobnje mloko dawać, a nětko je maš — Bóh wě, što je so sčiniło. Druhdy so tež stawa, zo je mloko židke, kaž hola woda.

Wěda tu ani winy ani srědka doslědźiła njeje, a jeli zo, je so to bóle na slepe zbožo stało, jako na wěstosć. Rěču, wězo, wo tym, so mloko njeporjadnje zastanje; dokelž porjadne woteběranje dźě je wěc, kotraž po ćelenju so sama rozumi.

Štož nětko tute wurjadne woteběranje nastupa, móže wina być: srawa, powšitkowne spadowanje mocow dla znutřkowneje khorosće, špatna a njedosahaca pica, khorosće wumjenja, nasadźowanje tuka, njeporjadne kóćenje.

Jeli so mloko nadpadnje zahaći a bjez dosahaceje winy, je so najbóle wopačnosć stała z picowanjom, skoćo je sebi žołdk skazyło. Wopačnosće w picy su tež wina, zo je mloko nićate, židke, módre. Najbóle nałožuja tu ludźo hórke srědki, sylne wyrcy, palency: druhdy so radźi, druhdy je hišće hórje!

Je dźě so wjele srědkow poručiło, kotrež na mloko ćěrja, mnoho znich předawaja so za drohi pjenjez. Jako tajke srědki su znate: kimjelčka, anis, bjenchel, korjeń pětršilki, lany wosuch, bróstwonc. Jako khmanu měšeńcu móžu tuto radźić: kimjelčki, bjenchla, bróstwonc, kóždeho 4 luty. Wšo roztołča so do procha a wšědnje dawa so kruwje dwójcy kopata łžica z wodu abo z ćopłym piwom.

Jeli čeledź wo tym pytnje, zo mloko nahle wopada, njech tola z časom to hospozy praji; njeje-li pomoc, dha hodźi so skoćo tola z wužitkom zarězać. Hdyž je přečakane, dyrbi so druhdy cyła kruwa do jamy ćisnyć.

Rozwučowace drobnosće

Srědki na wuwalene (wuspinane) **stawy:** 1. Měšej često, škrabane mydło a palenc (maš-li město toho tinkturu runaweho zela = Arnika), mazaj husty plestr a wotwij bolace. 2. Běle z jeja (nic čornik) měšej z alaunowym pólvrom, žałba budź husta. Měšej kamporowy a terpentinowy spiritus z winowym kisałom, kóždeho jenak wjele a mazaj na zaćekły staw. 3. Bałdrijan (koruški sobu) so wotwari a wocydźi, do wotwarjeneho kładź lapki a tute na khory staw, čini derje, hdyž su bolosće wulke. Zeskhnjeny plestr dyrbi so wobnowjeć.

Hač je **koža dosć wuharowana** — to je za rjemjenje ważna wěc —, spóznaješ to na tym, zo kónčk do kisała ćisnješ. Je-li koža w dubicy wuležana, kaž ma być, njepřeměni so kusk w kisale w ničim, khiba zo so swětłožołta barba do ćěmnišeje přetwori, je-li pak koža njezrała, počina w kisale nićata być a skónčnje je kaž husty wusmuš (gallert).

Štóž **wotruby** (a jim podobne womješki) wužitka dla dawa, ma je po dokonjanym picowanju do korta sypnyć, zo ćežcy rozwjazomne běliki howjadej k wužitkej přińdu. Rozměšenje do polećа so cyle saćisnyć njetrjeba, tola słušeja wotruby do polećа jenož tehdom, hdyž so słaba pica dawa (sykanje, pluwy, runklica) zo by tutón na słódnosći dobył a skót picu radšo brał. Do polećа pak słuša něšto sele.

Štóž chce w khlěwje k něčemu přińć, dyrbi kedźbu měć: 1, Zo zróst swinječa wotwisuje wot přěnich njedźelow a měsacow — w tutym času dyrbi so pica často dawać (w mjeńšich dźělbach, zo so swinjo njepřežerje). 2. Skoćo, kiž chceš do domu rězać, korm ze sydkom, dokelž mloko, w kajkeižkuli štaltnosći, płodźi najsłódniše mjaso a tuk. 3. Majs, rajsowe běliski a štož „Fleischfuttermehl" rěka, dawaju tuk, kiž stary wolij słodźi a mjehke mjaso (tola jenož, hdyž so swinjom wjele dawa, horše a dźeń je wužitna). Dokormjenje njech so z ječmjenjom stawa; hdyž njechaš, směš tež rožku dawać, kotraž nimale te službу čini. 5. K picowanju postajeny čas ma so ru wobkedźbować. 6. Skónčnje dyrbja so korta po kóždej picy z čistej wodu rjedźić, zo swinjo ze sem njeskhori.

Hospodaŕski rozhlad

Sobotu, 9. novembra 1935.

Wčerawše kurzy w Barlinje.

1 dollar	2,486	100 pólsk. złotych	46,80
1 jendźelski punt	12,23	100 čěskost. krónow	10,265
100 šwajc. frankow	80 81	100 franc. frankow	16,37

Barlinska bur'a, 8. novembra. Dźiwajo na pschecželne měnjenje Frankobrodskeje wječzorneje burſy a dźiwajo na pschedležaze dobre powěſcže ſ hoſpodaŕſtwa liczeſche ſo wczera ſ krucziſchim położenjom kurſow na akzijowych wikach. Tola dokelž ſkoro ſzyła žanych vſchikaſow ſe ſtrony publika njepſchedležeſche, dóńdźe ſkěrje k wosłabjenjam. Sa to pak mějachu rentowe wiki dale pſcheczelne wobliczo.

Barlinske žitne wulkowiki, 8. novembra. Wobkhod na Barlinſkich žitnych wulkowikach běſche dale jenož ſa kryczje běžneje potrjeby wobmjeſowany. Dowós ſe ſtrony rataŕſtwa je wosebje w pizowaňſkich žitach słaby. Tež druha ruka poměrnje jara mało poſkicza. W Barlinje sjamym ſo ſ khlěbowych žitow wosebje dobre družiny pscheńzy ſaměſczeja. W provinzy ſu wotbytkowe poměry powſchitkownje lěpſche. Njekontingentowane khlěbowe žita ſo běžnje w mjeńſchich dźělbach wotbudu, tola płaczizny, kotrež ſo poſkiczeja, njejſu pſchezo ſpokojne. Mukowe wiki maja žiwy wobkhod. Wows a ječmjeń ſa pizowaňſke ſaměry ſo žiwje žadataj, tola jenož ſnadne ſu poſkiczenja. Tež ječmjenje ſa induſtriju a piwaŕnje ſo lóhko wotbywaju.

Wčzera płaczizny w Barlinje zentnaŕ

pscheńzy W 8: 9,70 hr., W 9: 9,75 hr., — rožki R 8: 7,90 hr., R 11: 8,05 hr., — ječmjenja G 7: 8,15 hr., G 9: 8,40 hr., — wowsa H 9: — hr., H 13: 8,00 hr.

Wiki w Zhorjelzu.

Pscheńza (100 kilogr.) 19,30 hr., rožka 15,80 hr., ječmjeń nalětni 16 hr., wows 14,80 hr., běrny, zentnaŕ 2—2,60 hr.

Twora	Němski wuplod: Najnižša płaćizna pj.	Němski wuplod: Najwyšša płaćizna pj.	Wukrajny wuplod pj.	Twora	Němski wuplod: Najnižša płaćizna pj.	Němski wuplod: Najwyšša płaćizna pj.	Wukrajny wuplod pj.
Boby (Buny) punt	—	—	—	Solotej kerčk	5	10	—
Hroch »	—	—	—	Šćerbak »	10	15	—
Kórki za solotej »	—	—	—	Kosćadło punt	30	45	—
Kórki k nakładź. »	—	—	—	Selerij štuka	10	40	—
Kórki (žonon.) »	—	—	—	Selerij punt	—	—	—
Sydrojty kał štuka	10	50	—	Łoboda »	10	13	—
Běły kał punt	8	10	—	Rapuncl ki »	—	80	—
Čerwjeny kał »	—	10	—	Tomaty »	—	30	—
Wirsingowy kał »	—	12	—	Cybla »	7	8	—
Pupkaty kał »	30	35	—	Hromak »	—	—	—
Zeleny kał »	—	10	—	Krěn »	—	60	—
Kolrabi młod.) št.	5	10	—	Champignony litr	—	—	—
Kolrabi (stary) pt	—	—	—	Cerstwe hriby litr	25	60	—
Karoty walčk	—	—	—	Sušene hriby litr	40	60	—
Karoty punt	—	10	—	Dobre jabłuka punt	30	40	—
Korjeń pětršylki »	—	20	—	Jabłuka k warj. »	15	20	—
Porej »	—	20	—	Dobre krušwy »	30	40	—
Radiski walčk	—	—	—	Krušwy k warj. »	—	—	—
Rjetkej štuka	5	10	—	Wišnje »	—	—	—
Rjetkej punt	—	—	—	Slowki »	—	—	—
Rjewjeń »	—	—	—	Brěški »	—	—	—
Čerwjena rěpa »	—	10	—	Aprikosy »	—	—	—
Kulrěpa »	—	10	—	Wino »	—	—	35

Drobnowikowańske płaćizny w Budyšinje

9. novembra 1935 po hamtskim postajenju.

Wšě płaćizny so po złotej hriwnje zrozumja.

Twora		najnižše płaćizny hr.	najwyšše płaćizny hr.
Howjaze mjaso z kosćemi	1 kg	1,60	1,80
Čelace mjaso	1 kg	1,80	2,00
Skopjace mjaso	1 kg	2,00	2,40
Swinjace mjaso	1 kg	1,60	1,80
Tukrajny swinjacy šmałc	1 kg	—	2,20
Pšeńčna muka	1 kg	0,38	0,56
Ržana muka	1 kg	0,34	0,36
Khlěb	1 kg	0,25	0,27½
Jědźne běrny, nowe	1 kg	0,07	0,08
Rajs	1 kg	0,28	0,80
Hroch	1 kg	0,56	0,81
Soki	1 kg	0,40	0,90
Amerikanski swinjacy šmałc	1 kg	—	—
Sušeny połč	1 kg	2,00	2,20
Dobre mloko	1 ltr.	0,22	0,24
Jědźna butra	1 kg	2,84	3,20
Jeja	štuka	0,11	0,12
Jědźne buny	1 kg	0,36	0,48
Cokor, drobny	1 kg	—	0,76
Petrolej	1 ltr.	—	0,44
Kamjeńtne wuhlo (domj. tepj.)	1 ctr.	—	1,75
Brunicowe briketty	1 ctr.	—	1,25

Wične płaćizny w Budyšinje.

9. novembra 1935.

Wšě płaćizny so po złotej hriwnje zrozumja.
Najlěpše twory so hišće wyše płaća.

Předmjet		najnižša płaćizna hr.	najwyšša płaćizna hr.
Pšeńca, 76-77 kruta płaćizna	50 kg	—	9,55
Pšeńca —— kruta płaćizna	50 kg	—	—
Rožka, 71-73 kruta płaćizna	50 kg	—	8,10
Rožka —— kruta płaćizna	50 kg	—	—
Ječmjeń nalětni	50 kg	—	—
Ječmjeń, nazymski, 2rjadkaty	50 kg	—	—
Picowański ječmjeń 61-62 kg	kr. pł.	—	8,15
Wows 48—49 kg kruta płać.		—	7,60
Wows	50 kg	—	—
Raps	50 kg	—	—
Běrny (we wulkowikow.) najn. pł.	50 kg	2,30	2,50
Běrny (w malowikowanju)	50 kg	2,60	2,80
Syno	50 kg	4,00	4,25
Słoma z mašinu młóć., pras.	50 kg	—	2,25
Słoma z mašinu młóć., k zasł.	50 kg	—	2,50
Słoma z cypami młóćena	50 kg	—	—
Butra	1 kg	3,00	3,20
Jeja	1 štk.	—	0,12
Pšeńč. muka Type 502	100 kg*	—	33,50
Pšeńčna muka Type 790	100 kg	—	30,50
Ržana muka Type 997	100 kg*	—	24 45
Pšeńč. wotruby wokrjes. młyn	50 kg	—	6,50
Wikowańske pšeńčne wotruby	50 kg	6,60	6,85
Ržane wotruby wokrjes. młyn.	50 kg	—	5,85
Wikowańske ržane wotruby	50 kg	6,10	6,30
Husy	punt	0,80	1,00
Prosata 676 štuk	1 štk.	10,00	20,00

Prosace wiki dźěchu pomałšo.

Płaćizny rězneho skotu na Barlinskich skótnych wikach.

8. novembra 1935 — Płaćizny po cent. a złot. hriwnach

Skótne družiny a woznamjenjenja:

Woły: 394.

Połnomjasne, wukormjene, najwjetšeje rězneje hódnosće hač do 6 lět	42
Młode mjasne, njewukormjene, starše wukormjene	42
Mjenje wukormjene młode, derje picowane starše	42
Mjenje picowane wšěch starobow	—

Byki: 169.

Połnomjasne, wurosćene, najwjetšeje rězneje hódnosće	42
Połnomjasne, młódše	42
Mjenje wukormjene młódše a derje picowane starše	42
Špatne	—

Jałojcy a kruwy: 1907.

Połnomjasne, wukormjene kruwy najwjetšeje rězneje hódnosće	42
Połnomjasne, wukormjene jałojcy najwjetšeje rězneje hódnosće hač do 7 lět	42
Starše wukormjene kruwy a derje wuwite młódše kruwy a jałojcy	36–42
Derje picowane kruwy a mjenje picowane jałojcy	27—35
Mjenje a špatnje picowane	—

Celata: 1682.

Najlěpše wukormjene (1. družiny)	72–78
Mjenje wukormjene a tajke wot cyca (2.)	6[illegible]–70
Špatne (3.)	52–62

Wowcy: 4994.

Młódše a starše wukormjene (5. družina)	50—51
Starše wukormjene (6.)	47—49
Mjenje wukormjene (Märzschafe) (7.)	35—45

Swinje: 4021.

Połnomjasne, wos. rasow a jich křiženj., hač do 1½ lět stare	54,50
Wukormjene	52,50
Mjasne	50,50
Špatne	48,50
Rancy a kundrosy	52,50

Płaćizny na Barlinskich produktowych wikach.

Žito a wolijowe symjo po tuni abo 1000 kg, hewak 100 kg.
Płaćizny po złotej hriwnje.

	8. 11.	7. 11.		8. 11.	7. 11.
Pšenica	204,0	204,0	buny	—	—
rožka	167,0	167.0	woka	13,2-13,7	13,2-13,7
ječmjeń now.	215-221	215-221	módre lupiny	8,50-9,00	8,50-9,00
ječmjeń, nał.	—	—	žołte lupiny	—	—
wows	—	—	zeradella	—	—
kukurica	—	—	raps. wosušk	—	—
pšenč. muka	26,85	26,85	lany wosušk	8,65	8,65
ržana muka	22,25	22,25	such. truhanč.	—	—
pš. wotruby	11,73	11,73	běrnj. kruški	8,25	8,25
ržane „	11,50	11,50	syno, 50 kg		
raps 1000 kg		—	ržana słoma		
hroch, Viktor.	23,0-24,5	23,0-24,5	pšenč. „		
lane symjo	—	—	wowsna „		
pjeluški	—	—	ječna „		

Płaćizna za pšeńcu za wupłodźerja 8: 194.0 9: 195.0
Płaćizna za rožku za wupłodźerja 8: 158.0 11: 161.0
Płaćizna za ječmjeń za wupłodźerja 7: 163.0 9: 168.0
Płaćizna za wows za wupłodźerja 9: — 13: 160.0

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

„Serbske Nowiny“ płaća měsačnje we wudawaŕni 1,15 hr., na pósće a pola dowěrnikow 1,51 hr. z wunošowanjom, do wukraja 2,15 hr. = 20,00 Kč. Wudawa a čišći Jan Cyž, dr. jur., w Budyšinje w Serbskim Domje. Telefon 2687

Za nawěštki, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały mm-rjadk 6 pj., za swójbne 5 pj., towaŕstwowe a hosćencaŕske 4 pjenježkow. Za reklamowy mm-rjadk płaći so 15 pj. Rabat po tarifje. Kóžde čo. płaći 10 pj.

Čisło (Nr.) 263 — Budyšin — Póndźelu 11. novembra 1935 — Bautzen — Lětnik 94

Wulki dźeń w Mnichowje

Sańdźenu ßobotu ſtejeſche hłowne měſto nazionalſozialiſtiſkeho hibanja w ſnamjenju wulkeho ßwjateho dnja. Klamy běchu ßo ſamkle, w ſchulach ßo njewucżeſche, na dróhach rjadku ſtupy kolonnow. Wobkhad dróhowych żeleſnizow běſche ßo dźiwajo na czahi kolonnow wobmjeſował.

Jako ßwjatocżnoſcż tutoho dnja wotmě ßo dopołdnja w dźeßatej hodźinje **wopominanje na dworje generalneho kommanda 7. wójſkoweho korpſa**. Pſched wupyſchenymaj cżeſtnymaj taflomaj padnjeneju Caſelle a Fauſta běſchtaj ßo cżeſtnaj czahaj wjeŕſkeje mozy a SS ſeſtupałoj. Němſkoſtatny wjednik SS Himmler połoźi kaŕjenzowy wěnz k cżeſtnej tafli a rjekny: „My njejſcże podarmo wumrěli a pſches waſchu krej bu Němſka ſaßo wulka.“ Generalny leutnant ſ Reichenau kohorunja kaŕjenzowy wěnz k cżeſtnej tafli połoźi a rjekny: „Wjednik je naſche pucże ſußo ſjednocżił. Wam płaczi naſche cżeſtne wopominanje a wjednikej naſch dźak ſa wſchě czaßy.“ Sswjatocżnoſcż ſkónczi ßo ſ narodnymaj hymnomaj.

Historiski čah dnja 9. novembra

W dźeßatej hodźinje hromadźachu ßo ſtari wojowarjo w jednorej brunej koſchli, bjes ſnamjenjow ßwojeho ſtejiſchcża, mějo na prawym wutrobnje jeniczky krwawny rjad. W huſtych rjadach hibaſche ßo czah po dróhach, po kotrychž běchu wojowarjo 9. novembra pſched 12 lětami ſchli. Cżeſtne wudyry SA, SS, NSKK, wotdźělenje dźěłoweje ßłužby, Hitlerſkeje młodźiny brunych wojowarjow w hiſtoriſkim czahu pſchewodźachu. Nimo pylonow (ſtołpow) ßo czah hibaſche. Na kóždym ſtołpje ſtejeſche mjeno jeneho padnjeneho. Jich mjena njeſapomnjene woſtanu.

Hiſtoriſki czah ſe 16 padnjenymi ſaczehnje ßwjatocżnje do Pólnomarſchallſkeje hale.

Nócna swjatočnosć w Pólnomaršallskej hali

Pſchi Pólnomarſchallſkej hali ßo wſchitke wotdźělenja cżiſche ſeſtupachu. Lud po dźeßaczityßazach ſměrom wocżakowaſche, doniž wjednik pjepſchińdźe. Pſchi ſpocżatku ßwjatocżnoſcże běchu ßo woporne wohnje w ſchklach ſapalili, pod kotrež ßo kaſchcże padnjenych ſeſtajachu. Dróhowe ßwěžy ßo haßnychu a měſtnoſcż ßo jenož ſe 16 wopornymi płomjenjemi a ßmólnizami ſ wobeju ſtron dróhi wobßwětleſche. S bubonami ßo woſjewi, ſo ßo czah pólnomarſchallſkej hali bliżeſche. Pod ſynkami preſentěrſkeho pokhoda ſchěſcż ßobuwojowarjow kóždy kaſchcż ſ lafetty do hale donjeßechu. Stari wojowarjo ßo pſched halu ſeſtupachu. Potom ßo dźeßaczityßaz khorhojow nazionalſozialiſtiſkeho hibanja pſchinjeße, mjes tym ſo Horſta Weſſelowy ſpěw po naměſcże klinczeſche.

Pſches ßwětło ßwětłomjetakow **wjednik pſches Dobyczeŕſke wrota pſchijědźe** a nimo fronty kolonnow a pſches khorhojowu haßu na Odeonſke naměſto jědźeſche. Po czeŕwjenym tepichu, po kotrymž běchu krótko prjedy morwych towaŕſchow do hale donjeßli, wjednik k nim dźěſche. Pſched kóždym kaſchcżom wjednik poſaſtawſchi, ruku k němſkemu poſtrowej poſběhny. Tak měješche wón poßlednje rosrěczowanje ſ tymi, kiž jeho khorhoj prěni njeßechu. Spěw wo dobrym towaŕſchu ſaklincża. Potom wjednik Pólnomarſchallſku halu cżiſche wopuſchcżi.

We wótrym ßwětle ßwětłomjetakow ßo pſched Pólnomarſchallſkej halu cżeſtna ſtraža Hitlerſkeje młodźiny ſtupaſche. Jako běchu ßo ßobotu rano w tſecżej hodźinje ßwjatocżnoſcże w Pólnomarſchallſkej hali ſkónczile, lud po tyßazach pſchi 16 kaſchcżach nimo czehnjeſche. Hiżo ßwitaſche ranje, ale dołhi czah tych, kotſiž padnjenym poßlednju cżeſcż wopokaſowaſche, ßo hiſchcże njebě ſkóncził. pſchezo nowe ßyły pſchikhadźachu. Hacż do 10 hodźin dopołdnja bjes pſcheſtacża tuto poczeſcżowanje trajeſche.

„Wěčna straža“

Ssobotu pſchipołdnju w 12 hodźinach ßo ſtronine formazije a wojeŕſke wotdźělenja pſched Pólnomarſchallſkej halu ſeſtupachu. Stari wojowarjo pſchinjeßechu kaſchcże ſ hale a ſtajichu je na lafetty. 16 wutſělow pſchipowědaſche žiwym wo wopornej ßmjerczi padnjenych. Wjednik pſchiſtupi k pomnikej, na kotrychž ßu mjena padnjenych napiſane, a połoźi wěnz k pomnikej. Na to lafetty ſ kaſchcżemi wot Pólnomarſchallſkej hale wotjědźechu. Sa nimi krocżachu wudyraj cżełneje ſtandarty, kotrymž ßo wobdźěł. nižy pokhoda 9. dnja novembra pſchiſamknychu.

Na Kralowſkim naměſcże běchu ßo we wulkimaj pokhodnymaj blokomaj khorhoje SA, SS, NSKK, dźěłoweje ßłužby a Hitlerſkeje młodźiny ſeſtupale. Na ſcżežorach ßo żarowańſke ſtatne khorhoje ſmahowachu. Tež wokolne twarjenja běchu ſ khorhojemi wupyſchene. Pomału a ßwjatocżnje czah ſe 16 kaſchcżemi k pomnikej pſchiczahny. **Tu ßo woporny pucż do dobyczeŕſkeho czaha pſchewobrocżi.** Fanfary ſaklinczachu. Lafetty k woběmaj ſtronomaj cżeſtnych templow ſajědźechu. Pſchi ſynkach němſkeje hymny ßo kaſchcże na podije pſched cżeſtnymi templemi ſtajichu. **Pod ſynkami ſanfarow wjednik k cżeſtnym templam krocżeſche. Julius Streicher, krwawna khorhoj a cżeſtne wotdźělenje ſtarych wojowarjow jeho pſchewodźachu.** Khorhoje pſched templemi ßo nakhilichu. Żarowańſke pſcheſpolo ſaklincża, jako wjednik k morwym 9. dnja novembra pſchiſtupi. Potom khwilu ßmjertna cżiſchina knježeſche.

Potom ſtroniny rěcżnik, župny nawjedowaŕ Mnichowſko-Hornjobayerſkeje tradiziſkeje župy Wagner **mjeno kóždeho padnjeneho ſawoła. Tyßazkrócżny wothłóß Hitlerſkeje młodźiny a mužow ſtrony a jeje wotdźělenjow jemu wótſje „Tu“ wotmołwjeſche.** Mjes tym ſchěſcż towaŕſchow ſe tamniſcheho cżaßa kaſchcże do cżeſtnych templow ſnjeßeſchachu. Tyßazy pſchitomnych kóždeho morweho ſtrowjachu. Kaſchcże ßo do ſarkofagow puſchcżichu a ßo ſ pſchikrywom pſchikrychu, na kotrychž ßo ſnamjo nazionalſozialiſtiſkeho hibanja błyſchcżeſche. Cżeſtny ſalut ſaklincża. Hiſchcże raz ßo fanfary ßłyſchecż dachu. Potom wjednik ſe ßwojim naměſtnikom a bližſchimi ßobuwojowarjemi do templow ſaſtupi. **Wón ßo ßam k ſarkofagam poda, ſtrowjeſche ßwojich ßwěrnych a połoźi ke kóždemu kaſchcżej krańny wěnz.**

Jako běſche wjednik temple wopuſchcżił, ßo wudyr ſtandarty Němſkeje pſched cżeſtnymi templemi ſeńdźe. Pod ſynkami Badenweilerſkeho pokhoda **prěnja dwójna SS-ſtraža pſchi ſarkofagach naſtupi.**

Saßo rěcżeſche ſtroniny wjednik Adolf Wagner: **„Němſka je ſtanyła. Wjednikowi najßwěrniſchi wojowarjo naſtupuja wěcżnu ſtražu ſa Němſku. Poßledni appel je ßo ſkóncził. Nazionalſozialiſtojo, kotrychž ßu czeŕwjeni morderjo a reakzija 9. novembra 1923, dźenßa pſched 12 lětami, ſatſělili, ßu w tſecżim lěcże tſecżeho ſtata, w lěcże ßwobody 1935, ſtanyli. Woni ßu ßo „pſchi Kralowſkim naměſcże“ w Mnichowje na „wěcżnu ſtražu“ podali! Kedźbu, khorhoje horje!“** S tym ßo rjekowſke poczeſcżowanje padnjenych hibanja ſkónczi.

Přisahanje młodźiny

Hnydom k ßwjatocżnoſcżi pſchi cżeſtnych templach pſchiſamkny ßo pſchißahanje młodźiny. Němſki wjednik młodźiny Baldur ſe Schirach wjednikej 1800 Hitlerſkich hólzow a 600 Hitlerſkich holzow jako ſaſtupjerjow młodźiny, kotrež ßo na tutym dnju do nazionalſozialiſtiſkeje ſtrony pſchijimaſche.

Wjednikowy naměſtnik Rudolf Heß měješche pſchißahańſku rěcż. Wón pokaſa na tamnych 16, kotrychž wopor je nazionalſozialiſtiſku ſtronu k hibanju ßwobody němſkeho luda poſběhnył. Wón młodych napominaſche, ſo bychu ßo cżeſcże ßobuſtawſtwa a rjekow hódni wopokaſali. We wjednikowym mjenje jich wón do ſtrony pſchija. Potom woni ſa nim pſchißahachu: **„Pſchißaham Adolfej Hitlerej njeſatſchaßomnu ßwěru. Pſchißaham jemu a wjednikam, kotrychž wón mi poſtaji, poßluſchnoſcż bjes wuměnjenja.“** Se ßławu na wjednika, Badenweilerſkim pokhodom a němſkej hymnu ßo wjatocżnoſcż pſchißahanja ſkónczi.

Třeći němski burski zjězd so wotewrił

Wot njedźele měſto Goßlar zyle w ſnamjenju tſecżeho němſkeho burſkeho ſjěſda ſteji. Burſzy wjednizy ſ zyłeje Němſkeje ßu ßo na njón ſeſchli. Burſki ſjěſd ßo w Goßlarſkej kěžorſkej ſali wotewri. Sala běſche ſe ßobuſtawami němſkeje burſkeje rady a burſkimi wjednikami hacż na poßlednje měſto wobßadźena. Pſched wotewrjenjom tſecżeho burſkeho ſjěſda běſche ßo pſched kěžorſkej ſalu wulka ßyła luda ſeſchła, ſo by němſkeho burſkeho wjednika a jeho bližſchich ßobudźěłaczerjow powitała.

Rěcżnik němſkeje burſkeje ſtrony rada a miniſterſki preſident na wuſzl. Granzow ſjěſd wotewri. Wón porěcża wo woßebitym wuſnamje němſkeho burſkeho ſtawa ſa pſchichodne wuwicże němſkeho ſeżiwjeŕſkeho ſtawa a ſ tym ſdobom zyłeho luda. Woßebje wón ſaſtupjerjow měſta, ſtrony a wyſchnoſcżow powita.

Potom ßo pod wyſkom ſhromadźenych němſki burſki wjednik R. Waltaŕ Darré ßłowa jimaſche, ſo by wo ſmyßle tſecżeho němſkeho burſkeho ſjěſda rěcżał. Jako běſche ßo měſtu Goßlarej, Połodniſchohannoverſko-braunſchweigſkej ſkupinje a wſchitkim ſtronjanam ſa ßobudźěło a podpjeru dźakował, wón lěto 1935 lěto ſkónczneho dopjelnjenja mjenowaſche. Wjednik je ſ wobnowjenjom němſkeje wojeŕſkeje mozy Němſkej njewotwißnoſcż dał. Němſka pak je lětßa tež jenotnu khorhoj doſtała. Tuta nowa Němſka, kotraž je ſ nazionalſozialiſtiſkeho hibanja naſtała, dyrbi ßo ſe wſchěmi ßrědkami ſa pſchichod ſchkitacż. Tak ßo tež njeßmě żenje wjazy ſtacż, ſo ßo ſtat ſ njedoßahazej organiſaziju w ßwojej ſeżiwjeńſkej politizy wohroſy. Krute organiſowanje němſkeho ſeżiwjeŕſkeho ſtawa ma ßwój ſmyßl.

Němſki burſki wjednik wupraji ßwoje ſpokojenje nad dźěłom kiž je ßo we wuplodźeŕſkej bitwje poßlednjeho lěta dokonjało. Tež ſa pſchichodny wotrěſk wuplodźeŕſkeje bitwy ma wón krutu wolu, tutu bitwu dobycż. Němſki burſki wjednik móžeſche ſ hordoſcżu wuſnacż, ſo móže ßo pſchi tym na wjednikow němſkeho burſtwa a na němſki wjeßny lud ßyła ſpuſchcżecż. Wjednik pak je trěbne wuměnjenje dał, pſchi kotrychž móže němſki burſki ſtaw zyły lud ſeżiwicż.

Wjednikej a němſkemu kanzlerej je ßo poſtrowjazy telegramm póßłał.

Italske postupowanje na město Harrar

Italske wójsko město Sassabaneh dobyło

Wojazy generala Graziamja ßu na ſomaliſkej froncże ſaßo poſtupili. Woni ßu ßobotu do měſta Saſſabaneh pſchi rěcży Dżereru ſaczahnyli. Italſke wójſko něćko pſchi tutej rěcży na měſto Dźidźiga poſtupuje. Po tutym wuſpěchu Italcżenjo wocżakuja, ſo w dowidźomnym czaßu tež měſto Harrar wobßadźa.

Italske wójsko tež pola Makalle postupowało

Po wobßadźenju měſta Makalle ßu italſzy wojazy k połdnju poſtupowali. Italſzy lětarjo kraj jara kedźbliwje wobhonjeja, ſo by ßo italſke wójſko pſched njewocżakowanymi pſchekhwapjenjemi ſchkitało. Pola Eikalleta ke krótkemu ranju wot Makalle, ßu abeßyńſzy wojazy do italſkich lětadłow tſěleli. Abeßynjenjo potom k ranju do hór czěkachu.

Italcżenjo powědźa, ſo je jich wójſko hižo tak poſtupiło, ſo hory wokoło Schelikota wobknježi a na Antalo poſtupuje. Tež ßo powě, ſo ßo pſchi rěcży Setitu ſnowa žiwiſcho wojuje. Sda ßo, jako byſchtej ſkupinje generalow Santinija a Pierza Birolija, hdyž Schelikot wobßadźitej, khwilu pſcheſtalej wojowacż. Maravignowy korps pak najſkerje hacż k rěcży Takaſſee poſtupi.

S italſkeje wojeŕſkeje ſtrony ßo na to pokaſuje, ſo italſke wójſko niž jenož wobcżežneho kraja dla pomału poſtupuje, ale tež tehodla, ſo njeby k ani najmjeńſchemu njewuſpěchej dóſchle, kiž by ßo mohł politiſzy a moraliſzy njepſchihódnje wuſkutkowacż.

General Santini je pjatk nowinarjam prajił, ſo ßu ßo pſchi poſtupowanju na Makalle prěni krócż w kolonialnej wójnje tanki k wobhonjenju a cżiſcżenju trjebale. Tankam ma ßo na prěnim měſtnje dźakowacż, ſo je wójſko mohło tak hładzy poſtupowacż a Makalle wobßadźicż.

Wulke abesynske skazanki brónjow a municije

Reuterez telegrafowaŕnja w Londonje powě, ſo je abeßyńſke knježeŕſtwo pola ſnateje jendźelſkeje br… weje firmy wjele munizije a nowocżaßnych pěſchkowſki a maſchinſkich tſělbow ſkaſało. Runje tak wulke ſkaſanki je abeßyńſke knježeŕſtwo, kaž Reuterez telegrafowaŕnja ſhoni, tež belgiſkim a cżěſkoßłowakſkim brónjowym dźěłaŕnjam pſchepodało. W Cżěſkoßłowakſkej je Abeßyńſka nimo druhich wězow woßebje potrjebu pólneje artillerije ſkaſała. Někotre belgiſke brónjowe poßyłki ßu ßo hižo do Dźibutija pſchiwjeſle.

Dźěło w měsacu oktobru

Na wuwicże dźěla w oktobru 1935 wożebje pósdni pocżah skutkowasche. **Pschi njewobstajnym a deschcżowatym** wjedrje je ßo we wschelakich kóncżinach se ßwonkownym dźělom dyrbjalo prjedy pschestacż. Tehodla je ßo dyrbjalo wjazy dźělawych mozow puschcżicż. Licżba njesaßlużerjow, kotsiż ßo na dźěłowych hamtach sapißuja, je w oktobru wo 114 000 pschiběrala. Na kóncżu měßaza wona 1 828 000 wucżinjesche. To je 440 000 mjenje hacż na kóncżu oktobra lońschego lěta.

Marxistisku tajnu organisaciju we Winje wuslědźili

Winskej poliziji je ßo pjatk poradźiło, **wulku marxistisku tajnu organisaziju mjes pschistajenzami měschcżanskich dróhowych żelesnizow a elektriskich dźěłarnjow** wußlědźicż. Wußlědźenje ßo poradźi, dokelż polizija pschipadnje tajnu ßobustawsku lisczinu do rukow dosta. Każ ßo powě, **je polizija nětkdźe 1000 wosobow sajała.** Pola mnohich sajatych namakachu krosch, do kotrehoż běsche ßobustawske cżisło wudrapane.

Wot wotkryća w procesu dla Stawiskeho

Schtwórtk ßo wobskorżeny Cohen pschesłyschowasche, kiż běsche w měschcżanskej pożcżowarni w Bayonna jako pohódnoscżer debjeńkow a drohich kamjenjow pschistajeny. Cohen, kiż je ßo pschi pschepytowanju wusnał, so je sa něhdźe 15 milijonow frankow debjeńkow pschewysoko pohódnoscżi, ßo tak nadrobnje wo Staviskeho pocżahach k parlamentskim wosobam wupraji, wożebje poliziji, so ßud hischcże jene pschepytowanje porucżi.

Cohen powědasche, so je ßo jemu husczischo porucżiło, so by parlamentskim wosobam debjeńki jako dary pschepodał. So by ßwoje ßwědomje wolóżił, je poliziji anonymny list napißał a w nim zyłe jebanstwo wotkrył. Najbóle pak je ßo Cohen dźiwał, so je Staviski sa někotre dny s tutym listom k njemu pschischoł a jemu prajił, so, hdyż wón pißarja lista wußlědźi, chze wón s nim wotlicżicż. Tuto Cohenowe wuprajenje, s kotrehoż wukhadźa, so je Stawiski jara wulke pocżahi k poliziji měł, ßud tehorunja k nowemu pschepytowanju pohnu.

Nimo teho tež spytaju wußlědźicż, schtó je Staviskemu parlamentarski polizajski wupokas wobstaral, so móżesche Staviski na pschiklad pschi wujěchanjach koni ßwój auto na městno stajicż, hdźeż hewak statny president ßwój auto stejo wostajesche.

President Roosevelt přećiwo wobmjezowanjam nabožneje swobody

Wot toho cżaßa, so ßu w Mexiku ßwoje njepschecżelske smyßlenje pschecżiwo nabożinje sjawnje pokasali, ßu ßo privatni a offizielni ludźo na presidenta Sjednoczenych statow wobrocżili, so brchu jeho namolwjeli, so by w mjenje amerikanskeje wustawy a w mjenje amerikanskeho iedala ßwobody do pschecżiwonabożneje politiki mexikanskeho knjeżeřstwa sapschimnył. Wschě tajke żadoscże ßu ßo dotal wotpokasale. Hakle nětko je president Roosevelt we ßwojej rěcżi w San Diego sjawnje ßo pschecżiwo wobmjesowanjam nabożneje ßwobody wuprajił. Jaßnje wupraji, so pschecżiwonabożnisku politiku, kotraż ßo pod amerikanskej khorhoju wukonja, saßudźuje a so ona amerikanskemu idealej ßwobodny njewotpowěda. Hdyż tež ßo Mexiko pschi tym njemjenuje, ßo tola tute sjawne presidentowe wuprajenje jako warnowanje sa mexikanske knjeżeřstwo wukladuje.

Ze Serbow

W Budyschinje 11. novembra 1935.

Naše hrono za tutón Boži dźeń

Stara lubosć khorjenja njezhubi.

Přisłowo.

— **Wo wjedrje.** Ssobotu wjecżor w 7 hodź. barometer 743, hygrometer minus 2 a thermometer wodnjo 13 stopnjow cżopłoty. Dźenßa rano we 8 hodź. barometer 745, hygrometer minus 3 a thermometer w nozy 7 stopnjow cżopłoty. Wyschina nad Ruskej je ßo snowa seßylnika a ßo k połdnju wupschestrěła. Wona tež pola naß rjane wjedro wuskutkuje. Nižina pola Jendźelskeje je ßo seßłabiła a jenož hischcże trochu na wjedro wjecżorneje Němskeje skutkuje. Pod wliwom wobschěrneje ruskeje wyschiny ßměmy ßo hischcże dlěje rjaneho wjedra nadźijecż. Wo dnjo budźe hischcże poměrnje miłe, w nozy pak mrósy hroża. — Jutsje wutoru ßłóncżko 7,09 hodź. skhadźa a ßo 4,18 hodź. khowa. Měßacżk skhadźa jutsje popołdnju 5,17 hodź. a khowa ßo dopołdnja 9,38 hodź.

— **Wuhlady na wjedro sa jutsischu wutoru: Rjane, ßłóncżne a miłe wjedro.**

Swjateho Měrćina

W Budyschinje, 11. novembra 1935.

Dźenßa je ßwjateho Měrcżina. Wón je w ludowěrje dźiwajo na wjedro a ratarstwo wažny dźeń. Kaž ßo dźenßnischi dźeń wutwori a wuskutkuje, dawa ludej po wěscż wo waschnju pschikhadźenja symy. To ßo wożebje w pschißłowach jewi. Tak rěka: „Hdyż Měrcżina ßłónzo ßwěcżi, kruta syma je nam wěsta." Wo napschecżiwnym dawa nam powěscże tamne hróncżko: „Hdyż na Měrcżina na kurjawy, budźe syma milischa." Dale ßo praji: „... na Měrcżina ßo ßněh, symski cżaß budźe njewěsty."

Wożebje płacżi 11. dźeń nasymnika jako pschisłjenje ßněha. „Sswjaty Měrcżin jěcha rad na běłym konju", praji lud. A woprawdźe nashonjenje dopokaza, so w nihdy nje ßwjateho Měrcżina tón dźeń je, na kotrymž ßněh k zemi pada. Jara pschijomnje rěka dale: „Na ßwjateho Měrcżina ßo s wuhenja kurí", s druhimi słowami, nětko je hižo tak syma, so ma ßo w bydleńskej jstwje hižo tepicż. Tohodla ßo tež ratarjej dobra rada dawa: „Na Měrcżina dowjedź kruwu do hródźe." Nětko je tež cżaß pschischoł, so ßu hußy srake a so ßo we winowych krajinach lětusche wino pije. Tohodla żada ßej stare pschisłowo: „Pschi tucżnej hußyzy a winku dobrym niech ßwjaty Měrcżin ßławi ßo!" Poßlednje ßu mnohy lětsa hižo do cżaßa we winowym tydźenju dopjelnili, ale pschi tucżnej hußycżzy ßo hischcże jedyn pschipije, saßla hdyż je nětko wjele kermuschow. A dźěcżi běhaju „po Měrcżinku".

Skupinowy wjednik budźe Hornjołužisku SA wopytać

Skupinowy wjednik Schepmann pschi ßwojich wobhladowanjach zyłeje sakskeje SA tež SA Hornjeje Łużizy wopyta. Wón budźe standartu 103 16. a 17. novembra 1935 wobhladowacż. K temu ßo wudyrne swjaski a wudyry SA, SA-reservy, SA-krajneje wobory, SA-jěsdnych a namórnískeje SA se wschěch městow a wjeßnych gmejnow we wjetschich městnach shromadźa.

Ssobotu 16. novembra skupinowy wjednik Schepmann w Pirnje, Schandawje, Stołpnje a Kamjeńzu SA zykki wobhlada. Najskerje wón w 20 hodź. do Kamjeńza dojědźe. Na torhoschcżu ßo w tutym cżaßu hudźbny cżah, wudyrny swjask, schtyri SA- reservne wudyry k wobhladanju nastupja. Na ßwjatocżne waschnje ßo tu pólne snamjo standarty res. 102 pschepoda.

Skupinowy wjednik 17. novembra s wobhladanjom pokracżuje a to we Wjasońzy, Budyschinje, Lubiju, Sejf.

Halla pólneho marschalla w magiskim wobßwětlenju woporowych płomjenjow.

(Weltbild, M.)

Dobra rada

abo

Jan a Marja.

Po čěskim V. Kosmáka wobdźěłał Mikł. Andricki.

5] (Pokračowanje.)

Tohodla rozsy Bóh po cyłej zemi krasne, wonjate kwětki, zo by čłowjek, na nje pohladujo, spominał na zhubjeny raj a ćim bóle za nowym, wěčnym rajom tam za rowom zdychował. — Naš dobroćiwy Bóh położi też ptačkam słódke pěsnje do šijow, zo bychu nam zrudoby zahanjałe a k spěwanju nas pohonjałe. Naši prjedownicy rozumjachu jara derje tutym pokiwam lubosće Božeje, woni spěwachu radźi a wjele, nic jenož w Božim domje, ale tež w dźěle a po swjatoku. Njeběše swójbneho ani wjesneho abow osadneho swjedźenja, kotryž njebychu z wosebitymi pěsnjemi swjećili a spěwajcy na wšu bolosć a starosć zabyli.

A kajke krasne pěsnje su woni spěwali! Tak krasne, zo je naš sławny njeboh S m o l e ŕ lěta dołho po Serbach hromadźeše, zo mnozy wučeni knježa je hišće dźensa zhromadźeja a jich rjanosć a luboznosć wukhwaluja.

Bohužel su so časy přeměniłe. Słyšimy dźensniši dźeń často njerozomne, hrube, haj njepóććiwe pěsnje na wsy — nic spěwać, ale halekać. — Wróćće so k spěwanju pobožnych a čućapołnych prjedownikow, kotrež woni při kózłu a huslach spěwachu, k pěsnjam, kotrež běchu woprawdźe kaž wothłós z rjeńšeho, rajskeho swěta a žiwjenja. —

A kaž naši prjedownicy pěsnje lubowachu, z podobnje horcej lubosću, běchu tež rjanym, wonjatym kwětkam přikhileni, tutej druhej spomnjeńcy na zhubjeny raj.

Wulku wjetšinu swojeje role běchu wězo nućeni, za žita a druhe wužitne rostliny wobdźěłać, tola pak přihotowachu w kóždym domje z najmjeńša mały kus zemje, a tón, na kotryž najčasćišo hladachu, za kwětki. Před kóždym domom bywaše pod woknami kwětkowa zahrodka — mala drje, kaž je tež w našim žiwjenje radosće mało — ale ćim něžnišo a pilnišo zahrodku hladachu. W tutych zahrodkach plěć, sadźeć a přiliwać, bywaše w prjedawšich časach najwjetše wjeselo holčatow; tam sydachu mjez wonjaty kćěnjom a spěwachu sebi k radosći a druhim k lubosći. A hdyž te kćěnje tak luboznje wonješe, měsačk ćiše swěćeše a sołobiki w zahrodach spěwachu, tehdom by jim nimowólnje we wutrobje žadosć za rajom wotućiła, a bychu sebi šeptałe: Božo, kak rjany je tola swět! Kak hakle to w njebjesach budźe!

Hdyž ludźo njedźelu do Božeho domu dźěchu, by sebi kóždy, — stary a młody, — w zahrodcy pod woknami wonješko naščipał a z nim do cyrkwje šoł, Boha prošo, zo by Jemu jeho modlitwa tak luba była, jako wón toho wonješka. Nalěto a w lěće bjez wonješka do cyrkwje hić, bě takrjec hańba. — Nětko ma jenož hišće čeledź podobne wašnje; khodźi hač k samym cyrkwinskim durjam, nic drje z wonješkami, ale z trubkami! — Najwjetšu radosć mějachu w prjedawšich dobach naše holčata, hdyž móžachu na wulki swjaty dźeń cyrkej z kwětkami wudebić. Potom so jim cyrkej dźesać króć krasniša zdaše, dyžli wšědnje, potom modlachu so w njej z ćim wjetšej pobožnosću, a prošachu Boha, zo by tón wonjacy wopor z jich rukow miłosćiwje přijał. Potom pěstowachu ćim pilnišo też swoje kwětki w zahrodkach, zo bychu k bližšemu swjatemu dnjej cyrkej hišće krasnišo wupyšić mohłe. —

Widźiće, moji lubi, tak krasny zaměr měiachu pola našich prjedownikow te zahrodki pod woknami. Čehodla sće na to zabyli ?

Wy, čestne holiča, kupujeće drje róčne časy róže do cyrkwje, ale papjerjane, dźěłane, mortwe róže. Tajke róže, a byrnjež najkrasniše byłe, hodźa so do dźiwadła a na bal, ale do Božeho doma nic! Bóh chce žiwu modlitwu, a jeje znamjo je žiwa kwětka. Tu hajće sebi w swojich zahrodkach, jako dopomnjeńku na zhubjeny raj a jako nadźiju na wěčny raj: wróćće so k rjanym wašnjam swojich prjedownikow, a Bóh změje nad wami swoje wjesele, kaž měješe jo na nich." —

Wo tutym prědowanju sebi ludźo dołho powědachu, a wjesne holcy počachu w zahrodkach pod woknami ryć a kwětki do nich sadźeć. Jena z najpilnišich bě Wjacławkec Marija, a jeje zahrodka bě najkrasniša w cyłym Mědkowje.

Do njeje sydny so dźěd a ći druzy.

Na hrjadkach hišće žane kwětki njekćějachu, ale wšitko so hižo wjesele zelenješe, a naliki běchu na rozpuknjenju. Słónčko khileše so hižo k wječoru, ale hrěješe hišće rjenje a mile. Před zahrodku pod meju hrajachu hercy reju, do kotrejež bě ćicha, cunjo zrudna melodija zapletena. Wona klinčeše kaž žadosć za něčim krasnišim, nadobnišim.

Stary hejtman sedźeše pódla Wjacławka na stółčku. Wjacławkowa steješe při nim. Hańžcy a Hertcy bě jenož z woknom přihladować dowolene. — Stary nan dopalowaše trubku, hladaše z jasnym wóčkom na rejwacu młodosć, a hdyž ćicha, cunjo zrudna pěseń na nowe zaklinča, rjekny: „Posłuchajće dźěći, kajka je to krasna, struchła musika, kaž hdyž mortweho njesu, a tola k njej młody lud tak wjesele rejwa. — Dźiwny tón swět: k zrudnej musicy rejwać! A tola — prawje tak, haj, je to cyle prawje tak, hdyž jenož sej čłowjek wšo rozmyslić a rozumić wě!" praji zaso nan a złoži pokazowaj praweje ruki na wysoke čoło. „Na swěće je starosće a zrudoby połno, a hdy bychmy so při wšej zrudobje sami njerozwjeselili, my dźě njebychmy ani mohli přestać płakać. — A kajke by to potom tola žiwjenje było na swěće?"

„A nimam dha prawje?"

„Nó ju wšak, nanko! — Hladajće jenož, tamle Wićazec hižo saso z našej Marju rejwa."

(Pokračowanje sćěhuje.)

Kamersdorfje a Žitawje. Rano we 8 hodź. so wón we Wjasońzy wočakuje. Tam so psched Tjěleńju zyła hornjołužiska jědna standarta na konjoch sestupa, nimo teho wudyrny swjazk a SA=reserwny wudyr. Něhdźe w 9 hodźinach skupinowy wjednik Schepmann potom do Budyschina pschijědźe. Na Žitnych wikach w tutym čžaßu hudźbny čžah 103, powěsczeŕskaj wudyraj, sanitetny wudyr, wudyrny swjazk a SA=reserwnaj wudyraj sestupane steja.

Pschi wobladowanjach budźa tež Hitlerska młodźina a wotdźělenja politiskich nawjedowarjow pschitomne. Skupinowy wjednik na kóždym městnje skrótka k SA=zyłkam porěčži.

Hornjołužiska SA s wosebitym wjeßełom słužbny wopyt swojeho skupinoweho wjednika wočakuje, dokelž jutěje sdobom składnosčž k pschewjedźenju wschelakorych słužbnych dokonjenjow SA=jenosčzow.

Wschitzy ludowi towaŕschojo budźa rad pschi wobhladowanju skupinoweho wjednika Schepmanna pschitomni a s tym sdobom saßo ras swoju kameradsku swjasanosčž s SA wopokaže, kotrež wjednik je Adolf Hitler.

*

NSDAP česći swojich morwych

Kaž w zyłej Němskej, tak tež w naschim Budyschinje so dostojnje na morwych rjekow, kiž běchu pschez 12 lětami swoje žiwjenje sa hibanje wostajili, wospomjećži. Ssobotu rano položi so w městnosčži, hdźež so khorhoje w standartowym domje na Lessingowej dróśy khowaja, wěnz. Wosebje swjatočnje běsche wopomnjeńska swjatočnosčž w čžestnym hajku na Tuchoŕskim pohrjebnischčžu, hdźež běchu so khorhojnizy SA a SS a druhe stronine organisazije jeschli. Stronjan Anders s wokrješneho wjednistwa pschi tym na dostojne waschnje spominasche na padnjenych s 9. novembra 1923. Pschi tutej składnosčži so wěnz pschi pomniku położi. Wječžor ½9 hodźin bě w salach Króny wulka swjatočnosčž na počžesčženje morwych, na kotrejž so wschě wotdźělenja strony a wjele wobydleŕstwa wobdźělichu. Po sawjedźenju khorhojow sahra hudźba standarty 103. Na to pschedčžitachu so mjena padnjenych, kiž běchu psched pólnomarschallskej halli swoje žiwjenje wostajili a nimo toho mjenowachu so tež sakšzy rjekojo, kiž běchu sa stronu wojujo swoje žiwjenje woprowali. Na dostojne waschnje potom zyła shromadźisna na morwych spominasche. Po tutym počžesčžowanju morwych pschija so něhdźe 120 Hitlerskich hólzow do SA, SS a do strony. S Horsta Wesselowym spěwom a s wuczehnjenjom khorhojow so swjatočnosčž skónčži.

*

— **Roskwěkane běrny.** Lětßa nasymu šu po sdźělenju statneho hłowneho hamta sa schkitanje rataŕskich rostlinow w Drježdźanskim starym měsčže 16 wjele běrnjazych pošylkow dla roskwěkanja běrnow sadźerželi. Swjetscha so tajke roskwěkanje mechaniskemu wobschkodźenju pschipisuje. Pschi dokładnym pschepytanju pak so wukopa, so maja tute kwěkańzy druhu pschičžinu. Běrny pódlu a prěki rospukliny pokasuja, kotrež mjenje abo bóle hluboko do mjaßa du. Jedna so tu wo kaženja pschi rosčženju. Běrny běchu pschi wulkej suchočže jara khude na wodźe, po poslednich deschčžach pak běchu wjazy wody, hacž móžachu trjebacž, do so srěbale. Pschi tym nasta pschewulka tłóženja brěčžki, kotraž so w rospuklinach běrnow pokasuje.

— **Ssmjerčž s milinu. — Lutowanje na wopacžnym městnje!** S woporom wobžarujomneho njesboža bu wčžera popołdnju wokoło ¾6 hodźin tudomna nježenjena kontoristka. Wona schaty płokasche a wužiwasche elektrisku płokansku maschinu. Jako wona tykadło se spuschčžadła sčžahny, ju milina tak strajschnje dyri, so wona hnydom wumrě. Płokaŕka běsche so na ruzy čžežko wopaliła. Pokusy k jaßo wožiwjenju, kiž sawołany lěkaŕ dr. Höpfner s dobrowólnej sanitetnej kolonnu čžinjesche, bohužel bjes wuspěcha wostachu. — Wězywustojny, kotrehož běsche milinaŕnja póßłała, swěsčži, so elektriski powod, kiž běsche bratr semrěteje kładł, so njebě jsche po pschedpisymje pschipravił.

S **Jenkez.** Ssobotu rano wokoło 8 hodźin sta so na hałnej Lubijsko-Budyskej dróśy njesbožo se sapschahom. S Lubija pschikhadźazy sapschah jědźesche po Jenkečanskej horje dele. Najskerje njemóžesche wobsedźeŕ sapschaha, Rodečanski wobsedźeŕ, spěschnje dosčž saspinaci, tak so sapschah pschi Lehmannez hosčženzu do wjerchnja pschińdźe, nadróžny schtom potorže a skónčžnje so sam pschewali. Wosowy prědni dźěl so dospołnje rosbi. Wobsedźerjowa žona so pschi tym lohko srani.

S **Hodźija.** Stawniske powěsčže: Narodźili šu so: 5. 10. elektromontěrej E. M. Haufje we Wjelkowach, šyn. — 6. 10. wyschschemu dejeriej E. J. Brendlerej we Bolborzach, dźowka. 10. 10. železniskemu dźěłačžerjej E. L. Große w Zičženku, dźowka. W Njedaschezach njemandźelska dźowka. 11. 10. pomoznemu dźěłačžerjej O. Böhmje w Małej Borischčži, šyn. 17. 10. skakarjej K. W. Blebaßej, w Karlsdorfu, šyn. 18. 10. murjerjej K. R. Bertholdej w Tijoch Hwěsdach, dźowka. 26. 10. burej E. A. P. Wuttigej w Ssulschezach, dźowka. 29. 10. hospodaŕskemu pomoznikej M. R. Markej w Čžěchorezach, šyn. 31. 10. w Ssmochčžizach njemandźelski šyn. — Sso swěrowali: 26. 10. E. M. Biesold, skakaŕ s Brěschčža s M. Schaferez, domjazei dźowku w Čžeŕwjenych Rožlizach. — Wumrěła: 11. 10. wudowa Marja Pinkowa rodź. Sallmannez dostawaŕka renty w Bolborzach 81 lět stara.

S **Wjasońzy.** Piatk dopołdnja wokoło 9 hodźin w ležownosčži na Adolf Hitlerskej dróśy 38 jstwowy woheń nasta. Hospoza běsche tu spiritus do warjaka nalała, a hdyž bě spiritusowu blěschu na bok stajiła, blěschine dno wotpadźe, tak so so zyły spiritus po jstwje rosla. Ssobydlazej žona hižo sapalenu sapałku na semju pusčži a sa někotre mjeńschiny zyła jstwa w płomjenjach stejesche. Na dobre sbožo pak porobi so, woheń saleczž. Schkoda pak je so hižo wjele načžiniło. Pschezo saßo dyrbi so na to pokasacž, so ma so se spiritusom nanajkedźblišo wobkhadźecž, nima=li nje bežo nastacž.

S **Bukez.** (Khrěsčžanska žónska słužba). Shromadźisna khrěsčžanskeje žónskeje słužby w Bukezach běsche derje wopytana. W shromadźisnje so někotre nabožne narěče kraneho swjatkoweho duchownego, w kotrychž na waŕne nabawli khrěsčžanskeje žónskeje słužby pokasowasche, pschedčžitachu. Dale so někotre nastawki wjeßełeho a khutneho raŕa pschednjeßechu. Dale so rěčžesche wo wuhotowanju adventskeho a hodowneho swjedźenja.

S **Bukez.** (Wopomnjeńska swjatočnosčž.) Ssobotu wječžor we 8 hodź. wotmě so w Stangez hosčženzu statna žarowanska swjatočnosčž sa tych, kiž běchu we wojowanju wo nowy stat swoje žiwjenje wostajili. Sala běsche swjedźeńszy wupyschna a hacž na poßlednje městačžko wobsadźena. Tež wotdźěl němskeje dźěłoweje słužby s Lusčža so na swjatočnosčži wobdźěli. Po saczehnjenju khorhojow hrajesche posaunski khór spěw „Ssym so podał". Na to Hitlerska młodźina wječžor se spěwom a rezitazijemi porjeńschi. Wjeßny skupinowy wjednik stronjan Kekk spominasche na to na rjekow, kiž běchu 9. novembra sa hibanje a sa nowy stat swoje žiwjenje dali. S posběhnjenjom s městnow zyła shromadźisna tutym padnjenym swoju čžesčž wopokasa. Posaunski khór hrajesche na to spěw wo dobrym towaŕschu a tež Hitlerska młodźina s dwěmaj khóromaj snowa wustupi. Po pschestawzy měješche faraŕ Fischer s Lubija wopomnjeńsku rěčž. S wulkej lubosčžu spominasche na spočžatki nazionalsozialistiskeho hibanja a na prěnich jeje rjekow, kiž běchu swoje młode žiwjenje sa nje dali. Woni maja nam s pschikładom bycž. S tsikróčžnej sławu na wjednika faraŕ Fischer tutu dostojnu swjatočnosčž skónčži.

Nascha Domowina je so w serbskim ludźe sakorjeniła. Po tyßazach dźensa licža jeje sapisane sobustawy. Tež

Předźenak

je so zyle do słužby Domowinskeho dźěła stajił. Schtóž hiščže njeje je sobustawom tuteje najwažnischeje serbskeje organisazije, tón wěsčže so hnydom pschisjewi, hdyž sebi Pschedźenakowy nastawk wo Domowinje pschečžita.

S **Porschiz.** Pschi něčžischim rjanym nasymskim wjedrje so dźěl Lětońsko-Porschiskeje dróhi, něhdźe 150 metrow dołhi, na mjesach nascheje wsy plestruje. Dźěła spěschnje pokračžuja, tak so budźe tuta dróha bórsy saßo so wobkhadej móz pschepodacž.

S **Lubija.** Na Rumbórkskej dróśy koleßarja čžežko sranjeneho pschi swojim kole ležo namakachu. Po wuprajenju swědkow bě jeho wosobowy auto powalił, kotrehož wjednik bě, ani so wo sranjeneho njepostarawschi, dale jěł. Snjesboženy koleßaŕ bě sebi nop puknył, s čžimž so jeho žiwjenje wohrožuje.

S **Lejna.** Saúdźeny pjatk wosvječži w kole swojich lubych swójbnych wobsedźeŕ zyhelnje Jakub Eiselt se swojej mandźelskej Marju rodź. Ducžmanez swój slěborny kwaß. Knjes Eiselt a jehom andźelska staj w zyłej wokolinje derje snataj a wužiwataj wschudźe wulku čžesčžownosčž, wosebje pak mjes swojimi dźěłačžerjemi. Hižo někotre lěta dołho sastara knjes Eiselt sastojnstwo wjeßnjanosty. Jemu a jeho knjeni mandźelskej tež na tutym městnje najwutrobnische sbožopschečža wuprajamy.

S **Komorowa** pola Rakez. Wčžera so pschi najrjeńschim wjedrje w naschej wjeszy kermuscha swječžesche. S bliska a s daloka pschikhadźachu hosčžo, a kermuschowanje trajesche hacž do pósdneje nozy. Komorowčženjo pak maja darniwu ruku tež sa tych, kiž njesnaja kermuschne wjeßeła a radosčže. Nascha wjeßna schula je na namołwjenje swojeho wučžerja khudym dźěčžom Budyskeje Lessingoweje a Lutheroweje schule rjane kulowate kermuschne tykańzy s próstwu póßłała, so bychu so mjes khude dźěčži schule rosdźělile. Komorowskej schulskej młodźinje móžemy sdźělicž, so šu so wobdarjene dźěčži tuteje schule nimo měry na tutym kermuschnym datom roswjeßelile.

S **Wojerez.** (Wobkhadne njesbožo.) Wjednik čžežiteho čžaha so je swojim nowym autom spyta. Pschi tym do rěki Halschtrowa sajědźe. Pschiwěschak běsche so wot wjedniskeho woša wotpinył a wosta na mosčže stejo. Wusběhnjenje wjedniskeho woša je wjele čžaßa a prózy žadało.

S **Wojerez.** Pschi poßlednim posedźenju wokrješneho wubjerka běsche dźeński porjad bohaty. Najprjedy wobdźěłachu so nmajety gmejnow na wudźělenje pschipomozow sa twar puczow. Wscho hromadźe mžežesche so hiščže 10 325 hriwnow rosdźělicž. S nich dosta město Kulow 1 100 hr., Njedźichow 500 hr., Brětnja 185 hr., Bórk 700 hr., Tsi Žony 600 hr., Žonow 650 hr., Hójk 100 hr., Kropnja 450 hr., Kočžin 400 hr., Lipoj 600 hr., Lipina 600 hr., Słyčžin 400 hr., Las 950 hr., Manjow 700 hr., Čžorny Kholmz 400 hr., Ssulschezy 555 hr., Sprejizy 400 hr., Čžětow 1065 hr. Krajny radźičžel sdźěli, so je so na pschikas generalneho inspektora němskich dróhow s Rólan do Lipiza krajna mjesa w dołhosčži 9128 km jako dróha druheje rjadownje postajiła. S tym powyschi so minowatosčž wokrješa dróhi druheje rjadownje wudźeržowacž na 67 650 km. Jako sarunanje sa to so najskerje nowa dróha pschez Želnjow do Sakskeje jako dróha prěnjeje rjadownje pschipósnaje. Po pschiswolenju někotrych pschipomozow rosprawjesche krajny rada wo jednanjach s wokrješnym wjednistwom NSB wo rosdźělenju wokrješneje pschipomozy sa symsku pomoz. Wokrješny wubjerk jej tym pschesjene, so so sa tutón samėr postajene pjenjesy takle rosdźěla: sa sastaranje s wuhlom potrjebnych 3000 hriwnow, sa wobstaranje schijazych maschinow ald 1600 hriwnow, sa sastaranje se schatami a draftu 5000 hriwnow. Tute pjenjesy pak nimaja so w pjenjesach ale w materialu pschepodacž, so bychu pjenjesy we wokrješu wostałe. Medizinalny rada dr. Sage rosprawjesche wo sarjadowanju statneho strowotneho hamta, kotryž ma so we Wojerezach sarjadowacž. K twarjenju sydleŕskich domkow so někotrym wosobam

SERBSKE KONCERTY

su swjedżenje cyłeho serbskeho luda. Wone su dny njezapomnitého nawědżenja. Serbske koncerty wopytać rěka, so k swojemu ludej wuznać!

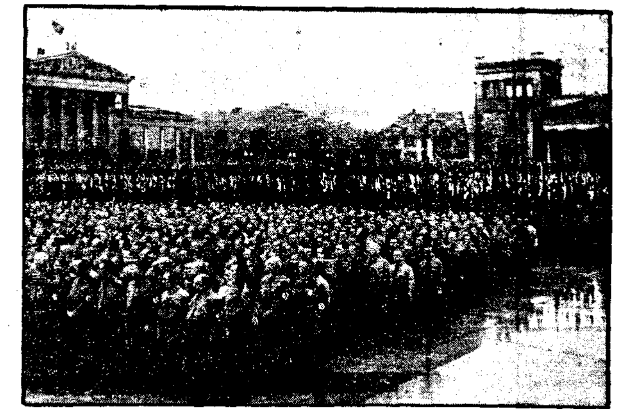

Sswjedźeńska hodźina na Kralowskim naměsčže.

W poknej licžbje šu so nosčherjo krwawneho rjada a sobuwojowarjo s tehdyschého čžaßa jeschli. Sa nimi njepschewidna licžba khorhojow a standartow. (Scherl Bilderdienst, M.)

Hospodaŕski rozhlad

Pónďźelu 11. novembra 1935.

Barlinska bursa s dnja 9. novembra. Na kóncu tydźenja dalsche wotpschedawanja na akzijowe kursy tłóčžachu. Tež bursowni wobkhodnizy s powołanja njeměbjachu wulki lóscht k nakupam, wosebje tohodla, dokelž tež publikum so sčyła pschi nakupowanju njewobdźěli. Tež na rentowych wikach běsche čžicho a wobkhod běsche bjes kóždeho sajima.

Dźenßnische skótne wiki w Drježdźanach.

Na skótne wiki pschihna so dźenßa 908 howjadow a to 104 wołow, 99 bykow, 580 kruwow, 104 jałojzow, 21 kračžkow, dale hiščže 1020 čželatow, 828 wowzow a 1277 swini. Pola howjaseho skotu běsche wobkhod žiwy a pschedawa so tu sa najwjetsche płačžisny. Čželata maja srěni wobkhod, jenož sa hubjeńsche družiny płačžisny něschto mało popuschčžeja. Wowzy maja dobry wobkhod a płačžisny šu něschto wjetsche hacž saúdźeny tydźeń. Sswinje so wschě sa postajene krute płačžisny pschedachu a móžesche so tu saßo prěni ras wjetscha licžba swini sapisacž.

Hłowny redaktor Marko Smoleŕ. Zamołwity za politiku, fonilleton a wobrazy A. Dučman, za lokalny dźěl a přiłopk Marko Smoleŕ a za nawěški dr. J. Cyž, wšitcy w Budyšinje.
Wudawa a ćišći dr. J. Cyž w Budyšinje.
D. A. X. 1935 2243. — W tu khwilu tarifna lisćina čo. 3 płaći.

hypotheki ſ domoweho dawka poſkiczichu. Skónczuje ſo tež hiſchcze wo ſakoženju wokrjeżneje powokańſkeje ſchule we Wojerezach jednaſche.

S **Wojerez.** Wſchěch burow a ratarjow Wojerowſkeho wokrjeża na tych kedźbnych czińinmy, ſo je hiſchcze liczba k pſchipomozy k ruży, kiž ſo pſchi kupjenju byka na pſcheſadźowanju plahowańſkeho ſkotu krajneho ſwjatka ſchlezyſkich plahowarjow hornjaſcheho ſkotu we wyſokoſczi 30% kupneje placźiſny hacź do 150 hriwnow gmejnam a na druźſtwa poſkicza. Pſcheſadźowanje budźe ſchtwórtk 14. novembra 1935 w Sborjelzu na Hilgerowej dróży 7 w 11 hodźinach. Naraſchowanja pola ſkótplahowazeho hamta (Tierzuchtamt w Sborjelzu, Hilżbjeczina dróha 43, dalokorěczak 561.

S **Klětnoho.** Pokročowanſka wucźba ſa mužazu a ſonjazu młodźinu je ſo ſandźeny tydźeń ſapoczała. Jedyn wucźeŕ ſ burſteje dźěkoweje ſchule ſ Niſkeje 20 hodźinow dołho wucźbu wo ratarſkich naležnoſczach wudźěla, ſ czimž ſo wukublanje wudopołni.

S **Klětnoho.** Statny żarowanſki dźeń běſche ſobotu wieczor w Lorzez ſtwjedźeńſay wupniſchenej ſali. Po ſaczełnjenju khorhojow SA-muż pſchi błukim bubnowanju mjena padnjenych rjekow woſtewi. Potom wjeſny ſkupinowy wjednik porěcza, pſchi czimž też na padnjenych ſe ſwětoweje wójny ſpominaſche. Spěw wo dobrnm towaŕſchu ſo wuſpěwa. Jnrkwinſka kapała evangelſkoluthereſkeje gmejny ſobu pſchi ſwjatocznoſczi ſtukkowaſchteż. Mſchě politiſke organiſazije a ſwjatki běchu pſchitomne.

S **Jamnoho.** Jutſje 12. novembra hižo 101dźeſatki dołho ſwudowjena wumjeńkarka Hana Brydźina rodź. Wojnarez ſwoje 83. narodniny woſwjeczi. Jubilarka je tu ſ najſtarſchej woſobu wſy a je dobra ſwérna Serbowka. Njedźiwajo wyſokeje ſtaroby hiſchcze pilnje na polu a w domjaznoſczi ſwojeje dźowki ſobu dźěła. Njech je jej prawje ſbožowny ſiwjeńſti wieczor ſpożczeny.

S **Dyrbacha.** (Slotý kwaſ.) Nědźuſchi dźiwadźeſ na kuble August Noŕař a jeho mandźelſka Marja rodź. Hotaſiez ſiwjeczeſchtaj ſwój ſlotý kwaſ. Pſchi tutej pſchiležnoſczi ſo ſimaj ſe wſchěch ſtron ſbožopſcheſcza wupraſchu.

S **Zymyla.** (Wuſoka ſtaroba.) 14. novembra tu mandźelſka Khrysta Ehrentrautowa cźełnje a duchownje ſtrowa ſwoje 73. narodniny woſwjeczi. Ehrentrautowa je dałoko a ſčěroko ſnata a jara woblubjena wuſoba.

S **Běłeje Wody.** Wokrjeżne burſke wjednikſtwo we Rósborku hłowny wotdźěl III piſa: Hiſchcze raz ſo na to pokaſuje, ſo maja wikowarjo ſe ſkotom a rěſnizy pſchi nakupjenju ſwinſi plahowarjam na kóždy pad kupne wopiſmo (Schlußſchein) wuſtajicź. Schtó to ſakombdi, ma cźełke pokhkoſtanje wocźakacź. Stótni wikowarjo dóſtanu kupne wopiſma pola wokrjeżneho burſkeho wjednikſtwa w Rósborku, rěſnizy tohorunja tam abo pola wyſchſcheho rěſniſkeho miſchtra Ernera w Běłej Wodźe.

Se **Seifhennersdorfa.** (Rubjeżny nadpad.) W nozy k njedźeli ſo do hydła pſchekupza Grunewalda tſi njeſnaczi rubjeżniju ſadobychu. Jedyn ſ nich ſtrażowanſche ſ brónju w ruży wandźelſku nóż ſkuma, kotraż w ſa-nju ſama ſpaſche, mies tym ſo jeho towaŕſchaj ja-dźenje pſchepytaſchtaj. Rubjeżniju kradnychu 250 ſ-now hotowych pjenjes, ſlotu cźaſnik ſ rjeczazom a ny cźaſnik. Po ſwědźenjach kriminalneje policije ſłóſtniju najſterje ſ Cźech pſches miesy pſchiſchli. Po-mjenujuju namała na měſtnje njeſtuka nóż, kotrejež w Nirdorfu w Cźěſkej ſhotowjeny. Policajſti poſ-ſche błędy hacź do Hornjeho Hennersdorfa ſcźehowa-

Se **Shorjelza.** 12. pſcheſadźowanje plahowańſkich ho-nacźow. Krajna wotrjadna ſkupina ratarſkich plahowa-rjow drobnehoſ kotu ſarjaduje 14. novembra t. ł. ſwoje 12. pſcheſadźowanje plahowańſk. honacźow. Na pſcheſa-dźowanju budźe nětkle 90 honacźow ſaſtupjennch a ſchſé žadanja w naſtupanju płacźiſny a kajtoſcze ſkotu móža ſo ſpokojicź. Też pſchi tutym pſcheſadźowanju ſo ſaſo pſchipomozy we wyſokoſczi 5, 7 reſp. 10 hriwnow poſkicza.

*

— **Sadobyczе ſo zyrobowego wjelba.** W nozy ſ 10. novembrej ſu ſo pſchi ſadobyczu w jenej leżownoſczi na Seminarſkej haſzy ſ zyrobowego wjelba wſchelake zyrobki kaž połcź, butra, kolbaſa, tyſtowe mjaſo a ſchkleńża ſ mje-dom kradło. Schtóż móże k wuſajnjenju tuteho padu-chiwa-nječhto wězownego dźěliczź, ſo proſzy, ſo by to kriminal-nemu wotdźělenju w Budyſchinje abo żandarmſtwu abo policiji woſjewił.

— **Wobſtejeſt ſo pyta!** Na Budyſchim kriminalnym wotdźělenju ſo dynamo jěſdneho kola ſnamki „Impex“ khowa. Skuczeſt je po ſwojim wudawanju tutón dynamo ſpoczatk oktobra 1935 raz wjecźor w tudomnej Pſchemy-ſłowej ſchuli ſ jěſdneho kola kradnył. Schkodowaŕ njech ſo pola kriminalneho wotdźělenja w Budyſchinje na Orden-burgſkim hrodze, telefon 2802, famoławi.

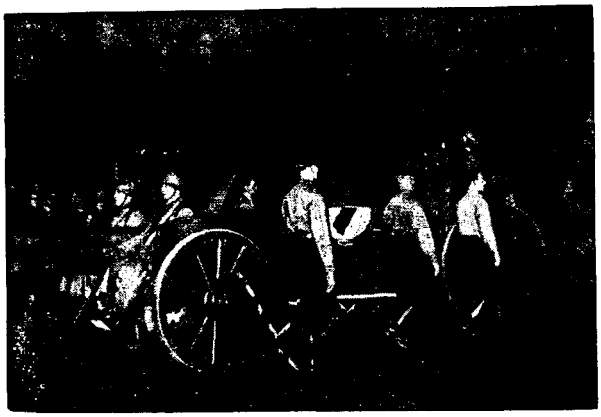

Jězba 16 rjekow po nóznym Mnichowje.
W ſwětle ſmólnizom a ſ pſchewodom měſczeſkow krwawneho rjada pſchewjeſchu 16 kaſchczow na lafettach ſ jed-notliwych pohrjebniſchczow do pólnomarſchallſk. hale. Wobydlerjo ſtrowja němi prěnich wojowarjow ſwobody (Weltbild, M.)

Radio

Mutoru 12. novembra ſo ſłyſchi.

Königswusterhausen. Nimo ſnateho wſchědneho programma: 6.30 wjeſeły raŭſchi konzert. 11.20 ſa ſ-żony. 11.40 ſa burow. 12 pſchinoldniſchi konzert. 17.20 ſport ſa młodźinu. 18.20 politiſki pſchehlad nowin. 20.10 rejwanſki wjecźor.

Lipſk. Nimo ſnateho wſchědneho programma: 6.30 wjeſeły raŭſchi konzert. 7.30 ſa burow. 11.45 ſa burow. 12 pſchipołdniſchi konzert. 19.30 němſke ludowe ſpěwy. 20.10 Lipkzańſka wutorniſka nowina.

Hiſchcze ważne ſ dnjeſneho programma. Köln: 20.10 konzert. Frankfurt: 20.10 pižany programm. Mnichow: 20 romantiſka opera „Angora“.

Towaſtwowski powěſtnik.

Bačoń. Spěwne towaŕſtwo zeńdźe ſo pjatk 15. novem-bra, nic ſrjedu.

Domowina. Našim spěwarjam! Stwórty zhromadny khór budźe: „Hdźež ſo módrja, zelenja naše hory“ — hajniſćа“ (Moje wjeſela). Je to wjeſoły, lohki, razny ſpěw z narodnym hłoſom. Nawukńće ſej l., 2., 4. a 5. hrónčko! Hektografowane exemplary póſćele wam ſekretariat Domowiny. M. N.

Žonjace ślypry suknje bluzy drasty pulovry rukajcy nohajcy šórcuchi

A. Bokelmann

naſ., měſćeł Curt Müller w Budyſinje na Serbſk. hrjebjach 2. Zał. 1892

Spušćomny **pohonč,** kiž konje derje wothladuje, ſo hnydom pak k 2. januarej 1936 pyta w Miłoćicach čiſło 23

Měd

k zaſopředawanju ſo pyta. Poſkiſćenja z płaćiznu zapodajće pod A 24 na wudawarnju Serbſkich Nowin.

Serb Serbej bratr

Serbska wjes spěwa!

Pod tutym heſłom zarjaduje „Domowina“

serbski ludowy koncert

ſrjedu, 27. novembra, wječor we 8 hodź. w Budyſkej „Krónje“. Koncert wuhotuja ſerbſke ſpěwne towaŕſtwa ſakſkeje a pruſkeje Łužicy.

Zastup płaći 80 pj. Zastupne liſćiki dostanjeće hižo něſto pola wšěch dowěrnikow a předsydow ſerbſkich towaŕſtwow

To wozjewja Organizacine wjednistwo Domowiny

Najnowiše

žoniace mantle dźěćace mantle

wšě wulkoſće we wšěch płaćiznach

Otto

Hartmann

w firmje W. Häcker w Budyſinje na Žitnej haſy 7

Stepowane Moškowe Wolmjane Wjelbłud. Blidowe **prikrywy**

wulki wubjerk, jara tunjo

PAUL KORN

na Hošic haſy 21

w dołhich khorobnych pohładach

Wšitke šulske knihi

ſerbſke a němſke

dostanjeće

w Serbſkej knihaŕni w Budyšinje

w Serbſkim domje

Kupujće pola našich inſerentow!

Doporučće

ſwojim lubym znatym abo přećelam naše

„Serbske Nowiny“

Prosymy Was zdwórliwje wo tutu prócu!

Skazać

móža ſo „Serbske Nowiny“ na wšěch póſtowych hamtach a też pola našich dowěrnikow a roznošowarjow na wſach.

Šěſć razow

wob tydźeń a štyri króć z wosebitej přiłohu — „Łužica“, „Domowina“, „Serbſki Student“ a „Nowiny za dźěći“ — wukhadźeja a płaća jenož 1,51 hriwnow na póſće

(Bitte ausſchneiden und als Drucſache einſenden)

Bestellſchein

an den Verlag **„Serbske Nowiny“** in **Bautzen**

Herr .....

Frau .....

.....

in .....

Poſtanſtalt .....

Wohnung .....

beſtellt hiermit die „Serbske Nowiny“ vom ..... Preis 1.51 Rm.

Datum: ..... Unterſchrift: .....

Přiłoha k čisłu 263

SERBSKE NOWINY

Póndźelu 11. novembra 1935

40 lět wohnjowa wobora w Bukecach

40 lět hižo wobsteji dobrowólna wohnjowa wobora w Bukezach. S tuteje pschicziny wotmě ßo njedźelu 10. nowembra w Stangez hosczenzu ßwjatocznoscz sa ßobustawy wobory a pscheproschenych hosczi. Pschi tutej pschileznoosczi njech ßo na skutkowanje wohnjoweje wobory spomina. 2. meje 1895 seńdźechu ßo mužojo nascheje wßy, so bychu hižo dawno wotmyßlene sałoženje dobrowólneje wohnjoweje wobory do skutka stajili. Běchu to kk. Maukſch, Proſt, Schenk, Kſchižan, Pětsch, Blasius, Broda. Dupak, Krawz, Wacker, Engelmann, Bendel, Czemjera, Heinrich, Pilak, Siegel, Buchhorn, Wjeńk, Keck, Berthold, Hobrak, Hebold, Ruschka, Lubjenſky, Pětr, Lehmann, Pachert, Fuchs, Bodlink, Zähr, Rudolf. Kommanda sestajeja ßo se sczěhowazych wożobow: Maukſch hejtman, Schenk podwyschk, Kſchižan pokładnik, Patsch wjednik stuparjow. Nimo toho ßo tež wßy postajichu, w kotrychž měješche wobora pschi wohnjach k pomozy bycž. Ssu to Wujezk, Mjeschizy, Rachlow, Ssowrjezy, Schekezy, Wadezy, Trjebjeńzy, Pomorzy, Drożdźij, Wawizy, Rodezy, Něczin, Kołwasa, Koporzy, Błózany, Zornoßyki a Lejn. S pschewjedźenjom organisazije ßo k. Schöna s Drježdźan saběrasche. 7. junija 1896 běsche pruhowanje pschedwokrjeßnym sastupjerjom měschczanſkim radu Reichom s Budyschina, kotryž ßo jara khwalobnje wo wukonach wupraji. Wobora bě s ruczjnej ßykawu, na 100 metrow ßykazeje wobronjena. Hadźizow měješche w dołhosczi 200 metrow. Sa stuparjow běschtaj 2 rěblaj k ruzy, dale gmejna trěbne uniformy a woborowe kłobuki wobstara. 18. hapr. 1898 towarſch Engelmann podwyschkowy hamt pschewsa. 2. nov. 1902 towarſch Jan Broda wjednistwo stuparjow pschewsa. Na to sczěhowachu dołhe lěta snutskowneho dźěła a wukubłanja. W dezembru lěta 1911 hejtman Maukſch ßwoje sastojnſtwo złoži. 16 lět běsche ßwěrnje jako woborny wjednik skutkował. Po nim towarſch Proſt wjednistwo pschewsa. W lěcže 1912 wopalny direktor Rowland s Lubija inspekziju wobory wotmě, kotraž ßo jara derje poradźi. W auguscže 1913 ßo sałožerjej a czestnemu ßobustawej něhduschemu gmejnſkemu pschedstejiczerjej Handrijej Albertej poßłdnja czescž pschi jeho pohrjebje wopokasa. Se ßwětowej wójnu ßo wutwarjenje wobory pschetorhny. We wójnje wobdźělichu ßo towarschojo Engelmann, Patsch, A. Kozor, Kielmorgen, Lorenz, Matthes, Weikart, Ost, Proſt II, Mrós, August Kozor, Kokla a Hejda.

Na polu czesczje wostachu towarschojo Hejda, Kielmorgen a Proſt II. Na nich njech ßo tu jónu hischcže sczesczu spomina. Hnydom po skónczenju wójny ßo s nowymi mozami na wutwarje wobory dale dźěłasche, wscho hromadźe měješche wobora 29 towarschow. 30. oktobra 1920 wopalny direktor Ulrich s Lubija a Wika s Hornych Knndraczis wobory wobhladowaschtaj, pschi czimž wona dobru znamku dosta. W januaru 1924 hejtman Proſt ßwoje sastajnſtwo złoži. 13 lět dołho běsche tuto městno sastawał. Po nim ßo towarſch Engelmann sa hejtmana a August Kozor sa ßykawineho wjednika wusywolischtaj. W dezembru 1929 towarſch August Kozor woborine wjednistwo pschewsa. Towarſch Engelmann běsche 26 lět dołho s woborinym podwyschkom był a ßo na pschikładne waschnje sa woboru stajnje saßadźił. Lěto 1932 ma wulki wuznam sa naschu woboru. 9. oktobra kupi ßebi gmejna pola firmy Friese w Korsymju trjebanu, ale hischcže derje sdźeržanu, motorsku ßykawu s trěbnym pschißluschkom. Nimo teho ßo něhdźe 240 metrow hadźizow kupi. Tež ßykawownja ßo wutwari, so bychu ßo mohłe wschě narjady samězczicž. Tež sa ßuschenje hadźizow ßo wożebita pschiprawa shotowi. Dalschich 100 metrow hadźizow 45 mm tołstych, ma ßo hischcže wobstaracž. Wschě tute kupje běchu móžne jenož pschi rosumnym podpjeranju se strony gmejnſkeho sastupjeřstwa. Jenož tak bě móžne, so by ßo naschej wßy, kotraž ma njepschihódne wodowe poměry, w pschipadźe wohnja najlěpschi schkit poskicził. Do wobory ßłuscha dźenßa 6 wjednikow a 23 mužow, nimo teho tsi czestne ßobustawy a 10 paßiwnych ßobustawow. Wobora je w tutych 40 lětach 46 rasow k wohnjam wujěła, w 16 pschipadach doby ßebi 1. myto. Se sałožerjow je hischcže w aktiwnej ßłužbje wjednik stuparjow Broda a wyschschi sanitetnik Siegel.

To by tak we wulkim wobluku było wuwicže Bukeczanſkeje wohnjoweje wobory. Njech je nascha wobora dale pschiprawjena, so by pomoz w nusy poskiczała.

Dr. Kapras pisa wo stawizniskim wuwiću Łužicow

Lětsa woswjećichmy 300lětne wopomnjeće dnja, hdyž Hornja a Delnja Łužica z Pražskim měrowym zrěčenjom k sakskemu statej připadnyštej. Wjele je so wo tutym ważnym podawku rěčało a pisało. Ze wšěch knihow a knižkow ma nimo měrje wulki wuznam kniha dr. Jana Kaprasa, profesora prawizniskich stawiznow na Karlowej universiće w Prazy. Spisowaćel so w swojich wuwjedźenjach jenož na fakta złožuje. To dyrbi so wosebje wuzběhnyć, dokelž so w stawizniskim wuwiću našich Łužicow, husto stroniscy pisa. Spisowaćeł je hižo husćišo wo stawiznach Łužicow pisał a je wšitke lisćiny a měrowe zrěčenja, dalokož su so docyła hišće wukhowałe, zhromadźił. A cyła tuta wědomostna a lisćinowa maćizna słuži jemu jako podkład, na kotrymž wón bjez njewěstych kombinacijow swoje wuwjedźenja wo stawiznach Łužicow twari. Kniha ma dwaj dźělaj. W prěnim dźělu namakamy šěsć hłownych wotrězkow, kotrež nas wo tak wšelakorych a měnjacych wosudach našeje domizny powučeja. Autor započina z 10. lětstotkom, wopisuje na kajke wašnje našej Łužicy k Čěskej krónje připadnyštej, kak so jimaj pod čěskim knježenjom zeńdźe a kak po něčim mjeńše a wjetše dźěle do rukow němskich wjerchow přeńdźechu, doniž sakski kral w Pražskim měrowym zrěčenju wobej Łužicy njedosta. So rozumi, zo Kapras tudy jenož wo prawizniskim wuwiću jedna. W dalšich wotrězkach dopokazuje wón, zo Łužicy we woprawdźitosći hišće dołho do Prahi słušeštej.

Druhi dźěl wobsahuje stare lisćiny a dokumenty. Tute su w přenjojtnym teksće čišćane a tworja tak rjec dokład, zo su Kaprasowe wuwjedźenja wěrne. Je to wažna kniha, kotraž budźe mnohim dalšim studijam jako podłožk słužić, dokelž mamy w njej prawizniske stawizny Łužicow zasadnje a dokładnje wobdźěłane. Wobžaruju jenož, zo kniha njeje z dobom w serbskej rěči wušła, zo by jeje wobsah tež Serbam přistupny był.

M. M.

Cehodla lisćo žołtni?

Wulki dźěl ludźi ßej myßli, so lisczo hakle w nasymje žołtni — we woprawdźitosczi ßo tónle prozeß hižo w lěczu sapoczina. Najprjódźy padaja łopjena, kotrež ßu wot druhich jara wobsczinjene, potajkim nastajnje w khłódku žiworja a pschemało ßłónczka abo skoro žane njedostawaja. Tola tež pola druhich łopjenow ßo natura w běhu lěcza postara, so ßo w nasymje bjese schkody sa dom wotstorczja. Chzesch-li młode łopjeno wot hałožki wottorhnycž, saczuwasch wurjadnu krutoscž, s kotrejž ßo schtoma dźerži. Tutón wuski swjask tworja tak mjenowane „schpankowe wjasma" (po něm. Gefäßbündel), kotrež s hałožki do łopjena ßo czahnu, tam ßo rosschěrjeja žiłki wutworjo. Tute žiłki ßu wužłobki (kanale), w kotrychž woda czecže a druhe žiwidła, schkrob a zokor ßo pschewjedu.

Tutón kruty swjask by w nasymje padanju lisczja najwjetsche czěže czinił, njeby-li tež tu Boža stwórba spodźiwny mechanismus sarjadowała. Tak khěts hacž ßu łopjena se

Wo wotwjasanju herbſkeho poddanſtwa psched 125 lětami.

11. novembra ßo 125 lět minje, so ßo jena s najwažnischich reformow ministra Steina w Pruſkej, herbſke poddanſtwo burow wotwjasa, s czimž ßo poßledni sbytk roboty wotstroni. Na wobrasu widźimy relief na pomniku ßwobodneho knjesa se Steina w Barlinje, s kotrymž je tutón historiſki moment swěcznjeny. (Donath, M.)

Znamjo

(Pschełožk s ruſkeho.)

2] (Pokraczowanje.)

„Ssy tu hižo dołho?" ßo pschedstejiczeř prascha.

„Wot 2. meje, knježe."

„Derje, dźakuju ßo Tebi. Schtó je na 64. cžißle?"

Dohladowař, kotryž bě s nim ßobu na draisinje, wotmołwi:

„Waßilij Spiridow."

„Spiridow . . . Spiridow . . . njeje to tón, kotryž je ßo loni pschecziwo Wam pscheschol?"

„Haj, wón to je."

„Nó derje. Dźimy na Waßlija Spiridowa pohladacž. Dale!"

Traisina dale jědźesche.

Ssyman sa njej hladajo pschi ßebi myßlesche: někto ßo pola ßußoda kekřija sapocznje.

Dwaj dnjej posdźischo Ssyman ßwoju czaru wobhladowasche. Na dobo něchtó s pschěrowa wulěsy a jemu napschecžo pschiṅdźe. Běsche to muž, kotryž měješche hłowu s běłym rubischczom sawalenu. Ssyman wótrischo pohladawschi Waßilija spósna. Wón měješche kij w ruzy a na khribjecže mału toschu.

„Hdźe dźeż, ßußodźe?" jemu Ssyman pschiwoła.

Bjes tym bě Waßilij bliže pschischoł; wón bě blědy kaž kryda — ani kapki krwě w jeho wobliczu; wón woczi wudźerasche kaž dźiwje swěrjo. Chzysche rěczecž, tola wón słowow njenamaka.

„Du do Moskwy . . . k direkziji", wón skónczuje praji.

„K direkziji . . . tak! Chzesch ßo po tajkim wobczežowacž. Wostaj to, Waßilijo Stepanowiczo, sabudź! . . ."

„Njecham sabycž, někto je pschepośdźe. Hlej, kak je mje do woblicza kleßnył, so krwawich. Tak dołho hacž budu žiwy, to njesabudu."

Ssyman jeho sa ruku wsawschi praji:

„Njeńdź, Waßiljo, rěczu k Tebi jako pschecželł, to Tebi njebudźe niczo pomhacž, tola sa prawu wěz, pscheczelo, dyrbi ßo wojowacž."

„Haj, praj wschak tola, kak je ßo wěz stala, kak je ßo měła?"

„Schto je ßo stało? . . . Wscho wobhladawschi dohladowař s draisiny stupi a do khěžki pohlada. Dokelž běch do prědka wědźał, so budźe kruty, běch wscho do rjada stajił, kaž ßo ßłuscha. Wón chzysche ßo hižo wotßalicž, hdyž jemu sasforžach. Na to wón ßwaricž a ßantorjecž pocža: „Někkole ßo visitazija dźerži, a Ty se ßwojimi skórżbami pschiṅdźesch dla ßwojeje sahrody! Tam, hdźež ßu tajni radźiczeljo w ßłužbje, dla ßwojeho kała wineżisch!" Njemóżach to snjescž, wotmołwich jemu, wadźachmoj ßo a bumß! — bě mi jenu wotkožił. Wokomik wschón sprostnjeny stejach, kaž so budźich ßebi to saßłužił . . . Hdyž bě ßo wón wotßalił, ßo saßo shrabach; wumych ßebi krej s wobliczja a někto du."

„Schto pak ßo se strażniſkim domikom stanje, njemóżesch jón tola ßam wostajicž?"

„Moja žona je tam wostała. Wona hižo budźe kedźbowacž; s-zyła je mi wscho jene; czert njech zyłu železnizu wośmje!"

Waßilij chzysche wotenicž.

„Božemje, Ssymano. Njewěm, hacž prawo namakam."

„Schto, Ty tola pěschi njepóṅdźesch?"

„Budu pschedstejiczerja proßycž, so by mi na tworowym czahu ßo wjesczž dał, a jutsje ßym hižo w Moskwje."

Ssußodaj ßo roßżohnowaschtaj. Waßilij ßo wotßali a dołho wuwosta. Jeho žona jeho dźěło sastawasche. Wona ani w nozy ani wodnjo njespasche. Na njeho czakajzy bě wscha wustała. Tseczi dźeń ßo wobhladowańſka komißija wróczi: czah s tworoweho wosa, dweju wosow prěnjeje klassy a lokomotivy wobstejesche. Waßilij ßo hischcže pschezo njepokasa. Schtwórty dźeń Ssyman jeho žonu setka; jejne wobliczo bě s płakanjom saczeklo; woczi běschtej czeŕwjenej sahorjenej.

„Je ßo Twój muž wrócził?" ßo wón woprascha.

Wona jeno s ruku kiwny, njewotmołwi niczo a ßwoju stronu dale dźěsche.

Hischcže jako hólz bě Ssyman nawuknył, s witkow pischczałki dźěłacž. W prósdnym czaßu by hromadu pischczikow wudźěłał a by je s jenym konduktěrom do města pósłał. Sa pischczałku dwě kopejzy dosta.

Tseczi dźeń po wobhladanju železnizy ßwojej žonje porucži, czah wotežakacž, kotryž w schesczich hodźinach nimo pschijědźe, bjes tym so ßo wón do lěßa poda, so by ßebi witki sa pischczałki narěsał. Bě hacž na kónz ßwojeje czary pschischoł. Tu ßo pucž na bok winje. Wón ßo po naßypanzy dele puschczi a ßo pschez lěß k hórkam wobroczi. Tu ßo tonidło pok wjersty daloko czěhnjesche, a wokoło njeho najrjeńsche witki roscžechu. Łónczko witkow ßebi narěsawschi ßo na dompicž nastaji. Wón pschez lěß dźěsche. Słónczko hižo nisko stejesche; koło wokoło hłuboka czischina knježesche, jenož czikot ptaczkow a kschipjenje kamuschkow pod nohomaj bě ßłyschecž.

(Skónczenje sczěhuje.

pschikhadom symnczeho czaßa ßwoje dźěło dokonjale, wustupjeja s nich selenosćź (Chlorophyll) a s dobom tež we łopjenach nahromadźene žiwidła, kaž zokor a schkrob (Stärke). Tutej czahnu ßo w běhu symy do sdonka a korjeni, so bychu s pschikhadźazym nalěczom snowa krófiej ßlužile. We łopjenu swostawazy chlorophyll ßo chemiszy rospuschczi a tak nastanje pißana barba łopjenow.

Něko nima łopjeno žaneho wužitka sa schtom wjazy, tuž je wotstorczi. Tehodla na mjesy mjes łopjenom a hałožku tak mjenowana „dźěłaza worschta" nastanje. Tam ßo stolsczi, schtož móžesch derje na kónczku schischkow wotpadnjenych łopjeschkow widźecź. Stolstnjene wobsteji s wulkeje liczby mjesowych błónkow, kotrež pod wliwom chemiskich a mechaniskich wabjadłow njeßměrnje spěschnje rospadnu. Tak wutwori ßo mjes łopjenom a hałožku „morwy paß", kiž se žanym wjasadłom wjazy njeje, tak so zuni wětsiczk, haj ßamo ßnadna łopjeschkowa czěža hižo dożaha, so ßame k semi padnje.

Přilopk

Rjadowanje priwatnych rěsanjow.

Hižo dlěschi czaß ßo wobkedźbuje, so domjaze rěsanja ßylnje pschiběraju, kotrež ßo knjeżeŕstwowym prózowanjam napschecźiwja, so by ßo wobydleŕstwo njepoßrědnje se ßwinjazym mjaßom sastarało. Hłowne sjednoczenstwo němskeho skótneho hospodarjenja je tohodla nowe rjadowanje domjazych rěsanjow pschewjedło. Po nim ßmědźa ßo domjaze rěsanja ßwini hacž na dalsche jenož s pschisłwolenjom pschißłuschneho swjaska sa swużitkowanje rěsneho skotu wukonjecź. Tajkeho pschisłwolenja njeje trjeba, je-li tón, kiž chze doma rěsacź, ßwinjo snajmjeńscha 3 měßazy dołho ßam płahował a pizował abo jeli ßo domjaze rěsanje na sakładźe deputata abo wumjeńka stanje. Wudate sakasy wo pschedawanju mjaßa s domjazych rěsanjow ßo s tym njepscheměnja. Pschisłwolenje ma ßo saßadnje wudźělicź, móže-li žadaczel dopokasacź, so je w poßlednimaj lětomaj w ßamßnym rosměru doma rěsał. Pschestupjenja pschecźiwo tutemu wukasej móža ßo s khłostanjemi hacž do 1000 hr. pokhłostacź.

W płokaŕni ßo spaliła.

Hdyž 33lětna Marta Schieferdeckerowa w Oschatzu pod kótłom w płokaŕni satepi, ßo jeje drasta sapali. Pschi tym ßo wona tak czěžko wopali, so bórsy na to w khorowni wumrě. Durje něscźe běchu wobschkodźene.

Pokuta sa rubježne mordaŕstwo.

Pschez ßudom w Hradźu w Awstriskej skónczi ßo pjatk prozeß pschecźiwo Wilhelmej Neubauerej, kiž bě wudowu po twarskim mischtru Floru W Hradźu na ßurowe waschnje samordował a wurubił. Wobskorženy ßo k ßmjerczi saßudźi a wußud ßo hischcźe wjeczor wukonjesche.

Sdźěła tsaje žně we wjeczornej Bołhaŕskej.

Pornjo wschěm druhim rataŕskim statam w južnowańschim dźělu Europy je Bołhaŕska w tutym lěcźe nimo měry dobre žně měła. Wunoschki žitnych žnjow, kaž tež w kóždym lětom pschiběrazych pschemyßłowych rostlinowych kulturow běchu wo wjele lěpsche hacž w lońschim lěcźe. Po wudźělenje statneje rataŕskeje banki bě móžno, w Mazedońskej dwoje žně domoj khowacź. Woßebite žohnowanje pak měješche runina Rila we wjeczornej Bołhaŕskej, w kotrejž móžachu burjo ßamo tsi króćź žnjecź, mjenujzy wowß, tobak a pólnu woku. W tutej krajinje tež wischenje dwójzy plody njeßechu.

Se ßwojej njewjestu s wulkozyrkwineje wěže skocził.

Žałostna strachłohra je ßo pschez něschto dnjemi w Sahrjebje wotehrała, hdźež ßo młody lubosczinski por se samomordaŕskim wotpohladom se 60 metrow wyßokeje wěže wulkozyrkwje do hłubiny czißny. Ssamomordarjow namakachu dospołnje rosbitej na naměscźe pschez wulkozyrkwju. Lubosczinski por, 25lětny muž a 22lětna holza, bě, kaž ßo w policajskich powěsczach piße, hakle wjeczor pschez tym do Sahrjeba pschijěł. Najskerje měješche wotpohlad, žałostny wotpohlad hischcźe na ßamßnym dnju wuwjescź, pschetož, kaž zyrkwiny khěbětaŕ praji, běschtaj wobaj młodaj człowjekaj jara poraženaj, hdyž jimaj sdźěli, so je pschi pósdnej hodźinje pschistup do wěže samknjeny. Wobaj pschijjewischtaj ßo na to sahe rano pola khěbětarja. Tutemu běsche to podhładne a dźěsche tehodla s nimaj ßobu na wěžu. Tela jeho tukanje sdasche ßo bycź njewoprawnjene, dokelž niczo ßo njesta. Skónczne dóndźechu wschitzy hacž k najwyschschej galeriji. Tu ßo njeßłyschana wěz sta. Jso ßukuje wußlekschi, młody muž na wobłoženje salěje, běhny holzu horje a s njej do hłubiny skoczi. So njewyschtaj niczo widźałoj, běschtaj khabat wokoło hłowy czißnyłoj. Wscho to sta ßo sa někotre wokomiki. Khěbětaŕ cźiskje wo wschěm, schtož bě widźał, tak pscheßłapjeny, so mi kroczalki dale njemóžesche. Se sawostajeneho lista wuchadźa, so staj młodaj człowjekaj sßromadnje ßmjercź pytałoj, dokelž ßo ßwójbni pschecźiwo mandźelskemu swjaskej pschecźiwjachu.

Franzowske wojeŕske lětadło ßo swróczilo.

Wojeŕske lětadło s 5 woßobami padźe schtwórtk popołdnju pola Montoelier s njesnateje pschicżiny na semju. Žyła wobßadka pschi tym žiwjenje pschißadźi. Lětadło ßłusche do Toulousa.

Małe wjeßele sa pschewodźerjow k rowu.

W Nimesu w Franzowskej wumrě njedawno rosnoschowaŕ nowin. Pschi jeho pohrjebje běsche ßo jenož něschto mało pschewodźerjow seschło, pschetož njeměješche žanych pschiwusnych, ale jenož snatych, kotrymž pak ßo sa niczo dźakowacź njeměješche. Hdyž běchu mužowe czěło do rowa puschczili a ßo pohrjebne ßwjatocžnosczje skónczile, proschesche njenadźizy muž, kotryž ßo jako sastojnik pschedstaji, wschitkich pschi rowje pschitomnych, so njebychu ßo wotßalili. „Mam wam něschto sdźělicź", rjekny, „mam poßlednju wolu semrěteho wukonjecź a tohodla nadawk, samoženje semrěteho mjes wschitkich tych rosdźělicź, kotsiž běchu jeho na poßlednim puczu pschewodźeli. Proschu waß, so bysch czźe mi ßwoje mjena s wobydlenjom prajili, so bych wam sdźělicź mohł, kak wjele pjenjes po njeboczizkim sdźědźicźe". Tute ßłowa wěso mjes pschitomnymi, kotsiž skoro wschitzy njeběchu se seńskimi kubłami žohnowani, wulke wjeßelo sbudźichu.

Libanonski rubježny hejtman ßo sajat.

Njelubje snateho Libanonskeho rubježneho hejtmana Fnata Alama, kotryž je w septembru a oktobru na hłownej drósy mjes Haifu a Beirntom nědźe 20 woßobowych antow napadnył a wurubił, ßu sandźenu ßrjedu sajeli. Rubježnika běchu w jeho njepschitomnosczi k czaßžiwjeńskemu nuczenemu dźěłu saßudźili. Hdyž Fnata Alama s jastwa czekny, jeho na czźkańzy satsěłichu.

Amerikanski póstski czah ßo wurubił.

270 000 hr. msdowych pjenjes ßo rubiło.

W stacźe Ohio a to na staziji Garrettsville sta ßo schtwórtk nadpad na póstski czah wożobowehe czaha, kotryž nima ßwojeho runjecźa. Mjes tym so czah na krótki czaß sasta, njenadźizy skupina pjeczoch muži na nastupnischczu wustupi, kotsiž ßobupschinjeßene maschinske tsělby na czah naměrichu a pschipraw̆chu a ßo s nabitymi revolwrami na póstski wós walichu.

Wokoło ßo tsělejo ßhrabachu 6 póstskich měchow, wuskoczichu s woza do pschiprawjeneho auta a czeknychu. Rubježnistwo bě ßo s tajkej spěschnosczu wotehrało, so najwjazy puczowarjow wo tym ani niczo njepytny. Jenož někotre woßoby na nastupnischczu, kotsiž tam czakachu, běchu zyłu hru ßobu nawědźili. W rubjenych póstskich měchach běchu msdowe pjenjesy. w jenym měchu snajmjeńscha 96 000 hr. bankowych pjenjes a w druhim 174 000 hr. Dale běchu w rubjenych póstskich měchach hischcźe druhe drohotne wězy.

Hudźba – wuměłstwo – dźiwadło

Měschczan'ke dźiwadło.

Wilhelm Tell.

Storo kóžda hrajna doba nascheho dźiwadła pschinjeße hru Bjedricha Schillera: Wilhelm Tell. Bohužel dyrbi ßo na mjeńschich jewischczach hra stajnje jara skróczena podacź a s tym czěrpi smyßł a wurasnosćź tutoho wulkeho baßniskeho dźěła. Wczerawsche pschedstajenje wnaschim měschczanskim dźiwadle njestejesche tež pod sbožownej hwěsdu, dokelž wosta mnoho pscheczeow wotewrjenych. Sa schedstajenje tuteje czinohry trjeba ßo tež wulki apparat a pschi wobmjesowanych mozach njeje ßnadź móžno było, kóždeho hrajerja na prawe měßtno stajicź. Tohodla njech ßu jenož naspomnjeni hłowni hrajerjo. Hans Berder jako Tell wuſběhny se ßwojej hrowej samóžnosczu hru k wobrasnosczi, kotraž je runjewon nusna. Hrubeho bohota Geßlera poda Artur Giese se wschej trěbnej ßurewoscźu njeczłowjeskeho tyrana. Wolf Martini dyrbi ßo bóle do położenja na miesy žiwjenja stejazeho starza ßwobodn. knjesa s Attinghausena sażiwicź. Tež Hanß Süßengut jako jeho wnuczk Uli niebě pschesswědczazy we ßwojej róli. Tu ma ßo dokładnischo wuſběhnycź duchowny bój wotpadnika a wodźischo ßo kajazeho ródnika ßwojeho semjanskeho splaha a ludowe žadanja srosumjazeho wjednika. Jurij Steinmetz jako Staufacher bě wscheŕschny czaito we wußłownosczi, jadro hry s tym czěrpjesche. Spokojazy běchu Mano Holtei jako Waltaŕ Fürst, Alfred Borchert jako faraŕ Rößelmann, Alfred Strehla jako Petermann. Hanß Ludwig Volk jako Melchtal (hischcźe hłubsche sażiwjenje do materije niebu tu schkodźało) a Rudolf Lahoda jako muž s luda bě dobry we ßwojej małej róli. Hrajeŕki hłownych rólow běchu dobri. Woßebje Franziska Hellmuth-Bräm jako Staufacherowa mandźelska, Tilly Breitenbachez jako Tellowa mandźelska. Tellowehe ßynka Waltarja hrajesche Ellen de Fries wulkotnje. To bě hotowy wobras dźěsczowskeje luboscźe a dowěrliwosczje. Něhdy bě mały Wenzel jako ßynk Wilhelm. Dale do kritiki dalschich sastupjerjow rólow ßo puschczicź je ibyktne, dokelž ßo hra jenož mało wospjetowacź budźe. Njech ßu tu hischcźe khwalobnje wuſběhnjene jewischczowe wobrasy Waltarja Ulbricha. Wopyt dźiwadła sandźenu ßobotu bě woprawdźe katastrofalny. Hdy ßo Budyschenjo shrabaju k podpjeranju ßwojeho dźiwadła? -ŕ.

Wusudźenja

§ 3. januara t. l. běchu Bruna Alfreda Eisnera s Budyschina po wotpokuczenju dlěscheho khłostanja s jastwa puschczili. W juniju běsche ßo s Ascherslebena pokhadźazy Martu Idu dźěł. Kobertowej rodź. Norgmannez wojenska a wobaj běschtaj bórsy na to hromadźe s Pawołom Rubertom Gerhardom Grundmannom a jeho njewjestu Martu Fridu Löfflerez pakoscziloj. Eisner je 19 rasow khłostany a je 8 lět a 6 měßazow w khłostaŕni ßedźał. Jeho žona je ßo wot ßwojeho 17. lěta 10 rasow pokhłostała. Grundmann a jeho njewjesta dotal pokhłostanaj njeběschtaj. Grundmann, jeho njewjesta a Eisnerowa běschtaj s Dienemannez sahrodnistwa w Budyschinje kał, ßołotej a kolrabi kradnyli. Eisner ßam běsche s wotnjeßenjom kradnjenych wězow paducham k pomozy był. Eisner ßam bě w augusczje s polow ryczeŕkubla we Wownjowje a posdźischo je ßwojej žonu a Grundmannom s tych ßamych polow, dale s polow kowaŕskeho mischtra Leichsenringa na Židowje a s pola jeneho bura w Czichońzach wospjet w nozy běrny w hódnosczi 50 hacž 60 hriwnow pokradnył. Pschi jenym padnschstwje ßo tež Löfflerez wobdźěli. Nakradnjene běrny rospschedachu. Wunoschk Eisner a Grundmann mjes ßobu dźělischtaj. Nimo teho bě Eisner, kotryž ßo 17. augusta saja, jako dostawaŕ spomožeŕskeje podpjery na ßwojej dźěłowej kharcźe wjazy dźěłowych hodźinow sapißał, hacž bě dźěłał a s tym ßebi czěžkeho falschowanja lisczinow dopuschcził. Eisner ßo tehodla na 1 lěto a 8 měßazow khłostaŕnje saßudźi a na 2 lěcźe ßo jemu czestne prawa wotrjeknychu. Jeho žona dosta 4 měßazy a 1 tydźeń jastwa. Grundmann 70 hriwnow pjenježneho khłostanja abo 16 dnjow jastwa a Löfflerez 20 hriwnow pjenježneho khłostanja abo 4 dny jastwa.

Hamtske wozjewjenje z Budyšina.

a) Auf Antrag der Landwirtin Magdalena Pelasch geb. Kuschel in Radibor Nr. 36 ist über iren Pachtbetrieb in Radibor am 28. Oktober 1935, nachm. 4.30 Uhr, das Entschuldungverfahren nach §4 des Gesetzes vom 1. Juni 1933 in Verbindung mit Art. 1 der Pächterentschuldungsverordnung vom 12. März 1935 eröffnet worden.

Entschuldungsstelle ist gemäß Art. 4 der Pächterentschuldungsverordnung die Deutsche Pachtbank e. G. m. b. H. in Berlin.

b) Auf Antrag der Landwirtin Hulda **Gärtner** geb. Grünberg in Soculahora ist über ihren Betrieb in Soculahora am 29. Oktober 1935, nachmittags 13 Uhr, das Entschuldungsverfahren nach § 4 des Gesetzes vom 1. Juni 1933 eröffnet worden.

Zur Entschuldungsstelle ist der Landwirtschaftliche Kreditverein Sachsen in Dresden-A. 1, Prager Straße 43 ernannt worden.

c) Auf Antrag des Bauers Emil **Albinus** in Jenkwitz Nr. 48 ist über seinen Betrieb in Jenkwitz am 30. Oktober 1935, nachmittags 13 Uhr, das Entschuldungsverfahren nach § 4 des Gesetzes vom 1. Juni 1933 eröffnet worden.

Zur Entschuldungsstelle ist die Landständische Bank des ehemaligen Sächsischen Markgraftums Oberlausitz in Bautzen ernannt worden.

Zu a: Alle Gläubiger der Betriebsinhaberin, die am 28. Oktober 1935 gegen sie Ansprüche hatten, werden aufgefordert, ihre Ansprüche bei der Geschäftsstelle des Entschuldungsamtes (Zimmer 331) bis zum 10. Dezember 1935 anzumelden und die in ihren Händen befindlichen Schuldurkunden einzureichen.

Zu b, c: Alle Gläubiger der Betriebsinhaber, die an den Eröffungstagen gegen sie persönlich oder an ihren Grundstücken sichergestellte Ansprüche hatten, werden aufgefordert, ihre Ansprüche bei der Geschäftsstelle des Entschuldungsamtes bis zum 10. Dezember 1935 anzumelden und die in ihren Händen befindlichen Schuldurkunden einzureichen.

Zu a, b, c: De Unterlassung der rechtzeitigen Anmeldung hat Nachteile hinsichtlich der Beitreibbarkeit der Forderungen zur Folge.

a: 25 Lw. E. 145 P., b: 25 Lw. E. 158, c: 25 Lw. E. 209

Das Entschuldungsamt beim Amtsgericht Bautzen.

Garda ßo na frontu poda.

Negußowa garda, kotraž dotał w Hararu ležesche, ßo něłko na Ogadensku frontu podawa. Na wobrasu widźimy, kak ßo gardistojo wot ßwojich lubych dźěla. (Scherl Bilderdienst, M.)

SERBSKE NOWINY
DŹENIK ZA SERBSKI LUD

„Serbske Nowiny" płaća měsačnje we wudawarni 1.15 hr., na pósće a pola dowěrnikow 1,51 hr. z wunošowanjom, do wukraja 2.15 hr. = 20,00 Kč. Wudawa a ćišći Jan Cyž, dr. jur., w Budyšinje w Serbskim Domje. Telefon 2687

Za nawěštki, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały mm-rjadk 6 pj., za swójbne 5 pj., towarstwowe a hosćencaŕske 4 pjenježkow. Za reklamowy mm-rjadk płaći so 15 pj. Rabat po tarifje. Kóžde čo. płaći 10 pj.

Čisło (Nr.) 264 — Budyšin — Wutoru 12. novembra 1935 — Bautzen — Lětnik 94

Němski burski zjězd jednaše wo tukowych a mjasowych prašenjach

Kaž piſachmy, je ßo 3. němſki burſki ſjěſd ßobotu wjecžor w Goslaru ßwjatocžnje wotewril. Póndźelu rano ſapocžachu ßo woßebite wuradźowanja jenotliwych wotdźělenjow němſkeho ſeźiwjeńſkeho ſtawa. W tutych woßebitych ſkhadźowanjach ßo burſzy wjednizy a wobdźělarjo wězow dokładnje wukubłali. Wažnoſcź tuteho kubłańſkeho dźěła hižo ſ teho ſpóſnawamy, **ſo ßo w nim ſakład kładźe k pſchewjedźenju ſaměrow, kiž němſki burſki wjednik ſa zyłe lěto wuda.**

Póndźelu rano ſapocža ßo jako prěnje ſeńdźenje woßebite ſkhadźowanje němſkoſtatneho hłowneho wotdźělenja II ſa wokrjeßnych burſkich wjednikow a ſa wokrjeßnych hłownych wotdźěleńſkich nawjedowarjow II. pod nawjedowanjom němſkoſtatneho hłowneho wotdźěleńſkeho nawjedowarja dra. Brummenbauma, kiž ßo runje kaž jeho ſtabowy nawjedowar dr. Krohn ſ **hłownymi dypkami druheho wotrěſka wupłodźerſkeje bitwy** ſaběraſche. Nuſne je, ſo hacž do najpoßledniſchich měſtnych burſtwow ßamoſtatni noſcherjo wupłodźerſkeje bitwy ſkutkuja, kotſiž ßo tež po měſtnych poměrach ſa prawe pſchewjedźenje wupłodźerſkeje bitwy poſtaraju. Dr. Krohn na to pokaſa, ſo łuki a paſtwiſchcža něhdźe 22 prozent ratarſzy wužiteje ſemje wucžinjeja, ale jenož 10 prozent ſhromadneho wunoſchka ſa wiržne wupłodźenje podawaju.

Statny rada-Meinberg ſkładnoſcź wuži, ſo by na woßebite wažnoſcźe ſa pſchichodne wodźenje wupłodźenja pokaſał. S tukowym hoſpodarſtwom ßo ſaběrajo wón wuraſnje rjekny, **ſo ßo na žane waſchnje zyrobowa kharta njeſawjedźe,** ſo by ßo ſ njej njedoſtatk ſpytał wotſtronicź. Pſchi ſaſtaranju ſ tukom ßo tež wo ßurowiſnowe praſchenja jedna, kiž je ßo woßebje w tym wuſkutkowało, ſo je ßo 5 milijonow njeſaßłužerjow ſaßo do dźěła ſarjadowało. S teho wukhadźa, ſo je **ſeźiwjeńſka potrjeba pſchiběrała a ßo woßebje na ſaſtaranje ſ tukom a mjaßom wuſkutkuje.**

Tehodla pak runje wo to dźe, ſo ßo jenož wo połoženju njerěcźi, ale ſo by ßo wupłodźenje tak ſawjedło, ſo by němſki lud, kiž něhto ſaßo w dźěle ſteji, pſchiměrjeneho ſeźiwjenja měł. Tak je wupłodźerſka bitwa w dźeßniſchim cžaßu najwažniſchi nadawk němſkeho ſeźiwjeńſkeho ſtawa. **Pſchi wupłodźerſkej bitwje pak ma ßo wobkedźbowacź, ſo by wona na ſakładźe ßamßnych mozow domjaceho ratarſtwa ßwoje płody pſchinjeßła. Skotarſtwo na pſchikład ma ßo jenicžzy na polne wuwužicźe pizy ſałožowacź, kotruž ratarſtwo ßame ſa ßebje podawa.**

Pſchi tutym woßebitym ſkhadźowanju je ßo tež wo duzykowych placžiſnach rěcžało. Nimo teho ßo woßebite ſkhadźowanje němſkoſtatneho hłowneho wotdźělenja I wotmě, pſchi kotrymž němſkoſtatny hłowny wotdźěleńſki nawjedowar Haida wo hłoßu krwě jako ſakonju luda rěcžeſche, a ſtabowy wotdźěleńſki nawjedowar dr. Merkel ßwójſtwo w germanſko-burſkim ſmyßle a w židowſko-bolſchewiſtiſkim ſmyßle roſłožowaſche. Nimo teho ſeńdźeſchtej ßo Hłowne ſjednocženſtwo němſkeho ſkótneho hoſpodarſtwa a Němſke ſjednocženſtwo ſa mlokowe hoſpodarſtwo k wotrjadnemu roſpominanju.

Italsko-abesynska wójna

Kak dobychu Italčenjo město Makalle

Italſke powěſcźe a roſprawy nowinarſkich ſaſtupjerjow, kotſiž ßu ßo njedźelu ſ Makalle do hłowneho kwartěra wrócžili, podawaju doſpołny wobraſ, kak ßu italſzy wojazy měſto Makalle wobßadźili. S **tutych roſprawow wukhadźa, ſo ßo krwawne wojowanja wo Makalle a abeßynſke nadpady njejßu wotměłe.**

Na Makalle poſtupujo ßu Italcženjo **jenož dwójzy do Abeßynjanow ſraſyli.** K prěnjemu ſraženju běſche 5. novembra k połdnju wot Hauſiena pſchi Gehralto horiſku dóſchło. Tam wotdźělenje wojakow italſkeho generala Pirzije Birolija na 500 Abeßynjanow ſtorcži. Pſchi cźežkej tſělenzy italſkaj domoródnaj podoffizěraj padnyſchtaj. Cźežkoſranjeny leutnant Luſardi je tehorunja bórſy w pólnym lazarettu wumrěł.

Pſchi tutym wojowanju běchu italſke wotdźělenja Abeßynjanow wotraſyli, dźewjecź porjadnych abeßynſkich wojakow a 61 pomoznych wojakow ſajeli.

K druhemu ſraženju je na pſchedwjecžoru wobßadźenja krótko pſched Makallu dóſchło. Wjeřch Gugſa, kiž na italſkej ſtronje poſtupowaſche, běſche mału patrouillu wupóßłał. Tuta na wotdźělenje abeßynſkich wojakow ſtorcži. Pſchi bitwje na kóždej ſtronje dwaj wojakaj padnyſchtaj a někotſi ßo ſranichu.

Pſchi wobßadźenju měſta Makalle Italcženjo potom žaneho pſchecźiwjenja njenadeńdźechu. Wobydleřſtwo ßo ſ eſkadru lětadłow, kotraž w ßylnoſcźi 20 maſchinow nad měſtom lětaſche, ßylnje traſcheſche. Kaž Italcženjo woſjewjeja, ßu abeßynſzy wojazy měſto wopuſchcźejo měſto a palaz wjeřcha Gugſy wurubili.

Několc italſke wójſko ſ połodnja Makalle w krajinje Schelikota ſteji. Prjedy pak, hacž móže wono ſnowa poſtupowacź, maju ßo dróhi ſa pſchiwoſ ſaſtarańſkeje potrjeby twaricź. Kaž poßlednje powěſcźe praja, abeßynſki wójſkowy wjednik wjeřch Kaſſa k dołhemu ranju wot Tanaſkeho jěſora w Semienſkej runinje ßylne wójſko hromadźi.

Italſzy lětarſzy wobhonjerjo ßu tež k połdnju wot Amba Alacži-hór bliſko měſtacžka San Michele wulke hromadźenje abeßynſkeho wójſka wobkedźbowali. Abeßynjenjo ßo tam po wſchěm ſdacźu na ſakitanje pſchihotuja. Tež k dołhemu wjecžorej wot Amba Alacži-hór ßo wo abeßynſkim wójſku powě.

Italska wójnska rozprawa

Italſke propagandowe miniſterſtwo je wójnſku roſprawu cžiſło 42 woſjewiło. W njej ßo powě, ſo ßu italſzy wojazy wſchitke hory k połdnju wot Makalle wobßadźili a ſo dolinu pola Schelikota wobknježa. Wojazy 2. wójſkoweho korpſa mjeſ Akſumom a Takaſſee-rěku ſ kontrolowanjom pokracžuja. Na ſomaliſkej froncźe wójſko dale dobyteho měſta Gorra Haja poſtupuje. **Lohko motoriſowana italſka kolonna je pſchi poſtupowanju w dolinje rěki Fafa njepſchecželej wulzy ſeſchkodźała. Wona je jemu ſaßo dwě kanonje, tſělby, munizijn, zyrobu a wſchelaku druhu potrjebu wotewſała.**

Italski protest přećiwo sankcijam

Italſke knježeřſtwo je póndźelu wjecžor ßwojim diplomatiſkim ſaſtupjeřſtwam we wſchěch ſtatach, kotrež ßo na ſankzijach wobdźěleja, jara nadrobnje napiſanu proteſtowańſku notu pſchecźiwo ſankzijam póßłało. Diplomatiſzy ſaſtupjerjo ßu notu póndźelu po porucžnoſcźi knježeřſtwam pſchepodali. Tekſt proteſtowańſkeje noty ßo wutoru w Romje woſjewi.

S Italſkeje ßo powě, ſo ßo tuta nota tekſtej noty njeruna, kotruž je Italſka pſched někotrymi dnjemi dała w Kairu egiptowſkemu knježeřſtwu pſchepodacź. Jeje tekſt je hižo tehodla hinaſchi, dokelž Egiptowſka ſzyła njeje k wobdźělenju na ſankzijach winowata, hdyž njeje ßobuſtaw Swjaſka ludow. S Roma ßo tež hiſchcže powě, ſo italſke knježeřſtwo wot ſwjaſowazeho wubjerka w Genfje abo wot ſtatow, kiž do njeho ßłuſcheja, hacž dotal njeje žaneje njepoßrědneje powěſcźe doſtało.

Nowe Drummondowe rozrěčowanje z Mussolinijom?

W Londonje ßo jako móžne wobhladuje, ſo ſměje jendźelſki póßłanz w Romje, ſir Eric Drummond, bórſy nowe roſrěcžowanje ſe ſchefom italſkeho knježeřſtwa Muſſolinijom. Totalne roſrěcžowanja ßłužachu k pſchepytanju móžnoſcźi, kotraž budźiſche mohła k popuſchcźenju napjatoſcźe mjeſ Jendźelſkej a Italſkej dowjeſcź.

Wulka wojerska parada w Romje

Pſchi ſkładnoſcźi narodninow italſkeho krala je ßo póndźelu dopołdnja wulka parada Romſkeje garniſony pſched wójnſkim miniſtrom Muſſolinijom wotměła. Na paradźe wobdźělichu ßo wſchitke družiny wojakow, dozyła něhdźe 20 000 mužj. Po paradźe Muſſolini ſ balkona Palazza Venezia krótka porěcža. Wón wobydleřſtwu rjekny, ſo je runjež jenož najmjeńſchi dźěl wojeřſkeje bitwiſkeje mozy widźało, kotruž Italſka pſchi ſpocžatku 14. faſchiſtiſkeho lěta wobßedźi. Tuta móz ſe wſchěmi ßwojimi wojeřſkimi družinami a woßebje ſe ßwojim duchom je hotowa, žadanja a doſtojnoſcź Italſkeje ſakitacź w Europje a Afrizy a wſchudźe, hdźež by to dyrbjało bycź nuſne. Sa krótki cžaß někotrych měßazow ßmy hižo dwě ſtarej ſliczbowani ſapłacžili. Sbytk hiſchcže pſchińdźe.

Abesynski kěžor wójnske powěsće wotpokazuje

Abeßynſki kěžor je póndźelu woßobinſzy italſke powěſcźe wotpokaſał, ſo italſzy wojazy pſched Dźidźigu ſteja a ſo ßu hižo Saſſabaneh dobyli. Abeßynſke wyſchnoſcźe woſjewjeja, ſo je Antalo hiſchcže w abeßynſkich rukach. Powěſcźe, kotrež ßu ſ połnócneje fronty do Addiſa Abeby dóſchłe, roſprawjeja, ſo ßo pola Makalle pſchezo hiſchcže ſaßakle wojuje.

Naprawy za škitanje před lětadłami w Addisu Abebje

Němſke wotpóßłanzſtwo w Addiſu Abebje je jako prěnja wukrajna miſſija dało wukhowaniſchcžo ſa pſchißłuſchnikow němſkeje kolonije wutwaricź. Sobotu je ßo wukhowaniſchcžo franzowſkeho wupóßłanzſtwa ſa 250 woßobow ſapocžało twaricź. Jendźelcženjo ßu ßwoje wupóßłanzſtwo ſ hrjebjemi ſchkitali. Jendźelſko-indiſzy wojazy ßo wſchědnje ſwucžuja.

Abeßynſke knježeřſtwo chze w naſtupanju ſchkitanja zuſych w Addiſu Abebje ſ wukrajnymi ſaſtupjeřſtwami wuſko hromadźe dźěłacź. Nimo ſtražow, kiž maju wupóßłanzſtwa ßame, je ßo 3000 mužj měſchcźanſkeje ſtraže ſa jich ſchkit poſtajiło. Dozyła je ßo w abeßynſkim hłownym měſcźe dotal něhdźe 80 wukhowow na ſjawnych naměſtach a na dróhach k ſchkitanju wobydleřſtwa pſched nadpadami ſ powětra pſchipravwiło. Wſchědnje ſapocžinaju ßo nowe ſchkitańſke pinzy twaricź.

Kral Jurij so do Grichiskeje wróći

Grichiſki kral je njedźelu w Londonje namołwjenje grichiſkeho wotpóßłanſtwa pſchijał, ſo by ßo ſaßo na grichiſki trón wrócžił. Jako běſche ßo jemu wunoſchk ludoweho wothłoßowanja ſdźělił, kral rjekny: „Chzu ſańdźenoſcź ſapomnicź. Hnydom wrócžu ßo k ßwojemu lubowanemu ludej. Njech mje Bóh wodźi a ſbožo, měr a derjehicźe naſchej Grichiſkej pſchinjeße."

Kral běſche wotpóßłanzow w grichiſkim wupóßłanzſtwje pſchijał. Wupóßłanzſtwo běſche na tutym dnju ſaßo prěni krócź kralowſku ſtandartu wupowěßło. S wupóßłanzſtwa ßo kral do grichiſkeje zyrkwje poda, hdźež ßo dźakna Boža ßłužba wotmě.

Kaž ßo powě, grichiſki kral ſchtwórtk London wopuſchcźi. S Londona ßo wón najprjedy do Pariſa poda. Tam budźe wón dwaj abo tſi dny hóſcź preſidenta franzowſkeje republiki. S Pariſa pojědźe kral Jurij do Italſkeje. W Florenzu chze wón rowy ßwojeju ſtarſcheju a ßwojeho dźěda wopytacź. Potom wón do Roma pojědźe, ſo by italſkeho krala wopytał. S italſkeho pſchiſtawa Brindiſi ßo kral na kſchižaku „Elli" do grichiſkeho hłowneho měſta Athena wrócźi. Dźeń jeho pſchikhada leži mjeſ 22. a 24. novembrom.

Juhosłowjanske wojerske skazanki

Njedawno je Juhoßłowjanſka ſa 190 000 puntow ſterlingow lětadła w Jendźelſkej ſkaſała. Hakle njedawno je ßo wyßoki offizěr juhoßłowjanſkeho wójnſkeho miniſtra ſ Pilſna w Cžěſkoßłowakſkej do Beograda wrócžił. Wón běſche tſi njedźele dołho w Pilſnje pſchebywał. Kaž ßo powě, je pola Schkodowych brónjeřnjow ſa 6 milijonow cžěſkoßłowakſkich krónow ſkaſanki ſawoſtajił.

Wólbne puki w Londonje

Sańdźenu njedźelu wjecžor ßo w Mile End we wjecžornym dźělu Londona konſervativna wólbna ſhromadźiſna wotmě, kotruž něhdźe 1500 ludźi wopyta. Něhdźe 150 kommuniſtam ßo poradźi, tutu ſhromadźiſnu roſehnacź. Woni rěcžnika ſhromadźiſny, konſervativneho kandidata dra. O' Donorana pſchiwołachu, ſo dyrbjeſche tutón ſe ßwojej rěcžu pſcheſtacź. Potom dóńdźe k powſchitkownym pukam. Pſchi tym ßo ſ pjaſcźemi bijeſche, ſ nohami ßo teptaſche a ſe ſtólzami mjetachu. Sarjadowarjo ſhromadźiſny tutoho pſchipada dla ſhromadźiſnu roſpuſchcźichu.

Proceß přećiwo Mišnjanskemu biskopej

Schtwórtk 14. novembra ßo pſched 4. wulkej khłoſtanſkej komoru Barlinſkeho krajneho ßuda prozeß pſchecziwo 53lětnemu Miſchnjanſkemu biſkopej Pětrej Leggej dla deviſoweho pſchendźenja ſapocznje. Shromadnje ſ biſkopom mataj ßo jeho bratr, 46lětny generalny ſekretar dr. Theodor Legge ſ Paderborna, a 47lětny generalny vikar tachant profeßor dr. Wilhelm Soppa ſamołwicž. Dokelž ſtaj drej. Theodorej Leggej polěkowałoj, ſtej tež hiſchcže 25lětna Auguſta Kleinez ſ Paderborna a 39lětny generalny ſekretar Wilhelm Fredmann ſ Paderborna wobſkorženaj.

Dźeń njewotwisnosće w Pólskej

Woßwjeczenje dnja njewotwißnoſcže Pólſkeje je ßo we Warſchawje póndźelu rano ſ Božej mſchu w Janſkej kathedrali ſapoczało. Kardinalny arzybiſkop Kakowſki Božu mſchu czitaſche. Na Božej mſchi wobdźělichu ßo ſtatny preſident, ßobuſtawy knježeřſtwa, diplomatiſki korps, generalojo a wjednizy wſchitkich ziwilnych a wojeřſkich wyſchnoſczow.

Potom ßo na Mokotowſkim polu pola Warſchawy parada Warſchawſkeje garniſony pſched generalnym inſpektěrom pólſkeho wójſka generalom Rydzom-Smiglom wotmě. Mokotowſke polo je hiſtoriſka měſtnoſcž, dokelž ßo tu hacž do lońſcheho lěta parady pſched marſchallom Pilßudſkim wotměwachu.

W ßwojich naſtawkach k dnjej njewotwißnoſcže pólſke nowiny ſe žarowanjom piſaju, ſo ßo tutón dźeń lětßa přeni krócž bjes marſchalla Pilßudſkeho, ſtworiczerja pólſkeho ſtata, woßwjeczi. „Gaſeta Polſka“ piſche, ſo je ßo pólſki lud ſ Pilßudſkeho ſkutkowanjom pſcheměnił, ſo móže ßwoje nadawki lěpje dopjelnicž hacž w czaßu njeßwobody. „Kurjer Poranny“ pſchiſpomnja, ſo je luboſcž k wójſku to ßame kaž luboſcž k ßwobodźe. Pólſki lud ßwoje zyłe dowěrjenje jenož na pólſke wójſko ſtaja, tež ßwoje politiſke dowěrjenje.

Tež nowiny narodno-demokratiſkeje oppoſizije, kotrež w poßlednich lětach njejßu wjele wo 11. novembru piſale, dokelž ßu jón na přenim měſtnje jako ßwjaty dźeń Pilßudſkeho lěhwa wobhladowale, ßebi tež pſcheja, ſo by tutón dźeń był ßwjaty dźeń wſchitkich Polakow, kiž by ſich we wótczinſkej luboſczi ßwjaſowal.

Litwa znowa memelski statut zraniła

Litewſke knježeřſtwo je wobſamknło, ſo do Memelſkeje nowu polizju pósczele. Polizajſkich wojakow budźe 62. Woni ßo po pſchikładźe Kowenſkeje „reſervneje polizije ſa wurjadne ſaměry“ poſtaja. Tuta polizija, kotrejž tež małe wotdźělenje polizistow na konjach pſchißluſcha, ßo ſtatnej polizijſi pſchidruži a niž porjadnej polizji, kaž je ßo to w Kowenje ſtało. Sa nawjedowarja je ßo hižo wyſchſchi ſaſtojnik Kowenſkeje reſervneje polizije pomjenował.

Po ſtawje 20 memelſkeho ſtatuta ßmě litewſke knježeřſtwo w Memelſkej jenož namjeſnu, ßłownu a železniſku polizju wubjerjecž. Tehodla ßo njemóže myßlicž, ſo ßo litewſke knježeřſtwo na tutón ſtaw 20 ſepjera. Potajkim ſawjedźenje noweje polizije ſranjenje memelſkeho ſtatuta woſnamjenja.

W Dublinje jendźelsku khorhoj spalili

W irſkim měſcže Dublinje ßo njedźelu proteſtowańſka ßhromadźiſna pſchecziwo woßwjeczenju dnja pſchiměra wotmě. Pſchi hołku ßo jendźelſka khorhoj ſpali. Tutón podawk wuczi, kak wulka je napjatoſcž mjes Jendźelſkej a irſkim wobydlerſtwom.

Ze Serbow

W Budyſchinje 12. novembra 1935.

Naše hrono za tutón Boži dźeń

Ma-li knjez jednoho čerta, to ma žołak třoch.

Přisłowo.

— **Wo wjedrje.** Wčera wječor w 7 hodź. barometer 745,1 hygrometer 0 a thermometer wodnjo 12 ſtopnjow czopłoty. Dźenßa rano we 8 hodź. barometer 744,8 hygrometer pluš 2 a thermometer w nozy 8 ſtopnjow czopłoty. Mózna wyſchina nad Ruſkej je hižo dlěſchi czaß ſkoro dospołnje wjedro w rańſchej a ſrjedźnej Němſkej wobknježiła. Nižiny, kotrež ßo jako žołmy ſ Atlantiſkeho morja do Europy hibaju, ßo na kromje ßylneje wyſchiny rosczahuja, ſo ſich deſchcže hacž k nam njepſchiczahaju. S połnozy Jendźelſkeje je ßo nowa ßylna nižina wutworiła. Tola tež pola njeje hiſchcže njeje wěſte, hacž wona hacž k nam doczehnje. Lěpſchina nižinow ſa naſchu krajinu w tym leži, ſo nam pſchezo nowy miły powětr pſchinoſchuja, ſo ßo ſymna wyſchina njemóže hiſchcže ſe ſmjerkami wuſkutkowacž. — Jutſje ſrjedu ßłónczko 7,11 hodź. ſkhadźa a ßo 4,17 hodź. khowa. Měßaczk ſkhadźa jutſje wječor 6,19 hodź. a khowa ßo dopołdnja 10,38 hodź.

— **Wuhlady na wjedro ſa jutſiſchu ſrjedu: Hiſchcže mało pſcheměnjenja něczejiſcheho wjedra.**

•

Wudźělenje běrnow ſkutka ſymſkeje pomozy ſa Budyſku rańſchu měſtnu ſkupinu na pißmiki A hacž Z, ſa Budyſku połnóznu ſkupinu na pißmikaj A hacž F a na pißmik Z.

Ludowi towaŕſchojo, kotſiž ßu ßo do ſkutka ſymſkeje pomozy 1935/36 pſchijeli, ßwoje běrny ſrjedu 13. novembra 1935 dopołdnja wot 9 do 12 hodźin na twórowym dwórniſchczu pſchi kolijach 41 doſtanu.

Jenož czi maju prawo doſtacž, kotſiž pſchipokaſańſku liſczinu ſa běrny (Kartoffelzuweiſungsſchein) wobſedźa.

Ruczny wós ſ běrnowymi měchami ma ßo ßobupſchiwjeſcž.

Poručenz měſtneje ſkupiny.

•

— **Liczba ßłyſcherjow radia 1. novembra 1935.** Shromadna liczba měſiczelow radia w Němſkej wuczinjeſche 1. novembra 6 816 509 pornjo 6 651 924 1. oktobra. Potajkim je liczba wobdźělnikow w běhu měßaza oktobra wo 164 585 (2,47 proz.) pſchiběrała. W ſhromadnej liczbje 1. novembra běſche 472 163 pſchiprawow, ſa kotrež ßo njetrjebaſche radiowy dawk płaczicž.

— **Jutſje ſrjedu ſběrka puntow.** Hoſpoſy, hdyž jutſje ſběraŕka k wam pſchińdźe, daŕcže rad, kaž dotal ßwój dar. Wy wěſcže, ſo ſ tutym małym woporom ludowemu towaŕſchej, kiž je w nuſy, wulke wjeßele pſchihotujecže.

— **Doſtawarjo wojeřſkeje renty.** Wupłaczenje dodatkoweje renty wójnſkich czežkoſranjenych na měßaz november budźe pjatk 15. novembra w czaßu wot 15.15 hacž do 15.30 hodźin a to w ßejmowni na Hrodowſkej dróſy 10 w pſchiſemi.

— **Sozialnym rentnarjam** wupłaczuje ßo podpjera na měßaz november pjatk 15. novembra popołdnju wot ¼4 do 5 hodźin w ßejmowni na Hrodowſkej haßy 10 delka.

Nacjolna ſkupina tradiziſkeho pokhoda,
kotryž ßo pſched 12 lětami po Mnichowſkich dróhach pohibowaſche. Na czole župny wjednik Julius Streicher, wjednik wubyrneho wotdźěla Grimminger ſ krwawnej khorhoju. W přenim rjedźe wjednik a Hermann Göring a jeho ßwěrni. (Weltbild, M.)

Dobra rada

abo

Jan a Marja.

Po čěskim V. Kosmáka wobdźěłał Mikł. Andricki.

6] (Pokračowanje.)

„Njech dźě rejwataj. Wšak jimaj přistoji, a je dźě to přeco wjesele widźeć, hdyž rjani młodźi ludźo so zeńdu.“

Hercy dohrachu. Wićazec Jan dowjedźe Mařušku na město, hdźež bě prjedy mjez holčatami stała, pokłoni so ji po knježsku, a trějo sebi z běłym rubiškom z čoła pót, stupaše k Wjacławkec zahrodcy. Před płotom zasta, zejmny kłobuk a postrowi:

„Dobry wječor! — Wy, nano Hejtmanec, wy tež tu?“

„Na wopyt —“

„Witajće!“ postrowi jeho Wjacławkowa. „A kak dha sće so wy k nam wzał?“

„Smy pohladać přišli, kajke holčata tu maće“, Jan wjesele wotmołwi.

„A su dha rjane?“

„Jara, — ale wšitke nic.“

„Kotra pak je najrjeńša?“

„Ta, z kotrejž najwjacy rejwam.“

Wjacławkowej a Hejtmanej chcyše so smjeć. „To sym tola nětko mudriša“, rjekny hospoza. „Hladam dha ja za wami, z kotrej rejwaće?“

„Jeli chceće wědźeć, hladajće.“

„A što pak pola was, pola was su dźensa bjez reji?“ prašeše so stary nan. Dźensa je tola poslednja njedźela meje.“

„My a bjez reji“, směješe so Jan, — „ale ja tam nimam holiča, a tuž sym sebi je přišoł druhdźe hladać.“

Wjacławkowa so spokojnje wusměwkny, zamikota na Janka a wopraša so:

„A tu sće ju namakał?“

„Sym, haj. Jenož zo by Bóh luby Knjez mi ju popřał.“

Stary Hejtman čisny dopalenu trubku do płotu a rjekny jako ničo z teho: „Hdy dha pak domoj póńdźeš, Jano?“

„Po přebiwanju.“

„Dźeš-li woprawdźe hnydom po přebiwanju, to mohłoj hromadźe hić.“

„To so wšo derje hodźi“, rjekny Jan. „Hdyž budźe wozwonjene, přińdźće za mnu do korčmy a póńdu hnydom z wami. A mjez tym tu budźće božemje!“

„Haj, božemje tež“, rjekny Wjacławkowa, „a druhi raz nas wopytajće zas!“

„Směm?“ wopraša so Jan a pohlada z prašacym wóčkom na hospozu.

„Čehodla tež njebyšće směł? Abo bojiće so nas, zo sebi k nam njewěriće?“

„Nó, tak přińdu“, přilubi Jan, zejmny přistojnje kłobuk a woteńdźe.

III.

Słónčko zapadny za horu a ćma so poča po zemi šěrić. Z jasneho firmamenta kukachu krasne hwězdy, kaž njebjeska straž.

„Kudźela“, zawoła hłowa gmejny na nócneho, kotryž při hercach na ławje sedźeše, „běžće wozwonić, je hižo ćma.“

Kudźela podrapa so za wuchom, dopi a dźěše k zwóncy.

Luboznje klinčeše jasny, słódki hłós zwónčka po wječornej čišinje. Hercy pak zapiskachu, hdyž bě po přebiwanju, wjesoły marš, a hólcy a holcy dźěchu domoj k wječeri.

Kudźela so wróći, sydny so za blido a hladaše mjerzacy před sebje.

„Wujo, što dha tak zrudny?“ wopraša so jeho Wićazec Jan.

„Štó tež njedyrbjał zrudny być“, praji Kudźela, „hdy tola na tym swěće ničo njeje. Ani ći hercy njejsu, kajcyž su byli, ani pěsnički, ani wjesele. Wšo je prječ. A pić — nó, to žno z cyła ničo wjacy njeje. Hdyž sym ja młody był, kaž wy sće, tehdom to smy na rejach wšitcy na přemo pili, štož zamóžachmy, a nětkole dyrbju tu ja stary čłowjek při prózdnej šklency sedźeć.“

Janej chcyše so smjeć. „Aha, tu tči špak! Nó ale, hdyž dale ničo njeje, tomu so hodźi wotpomhać. Dajće dźě sej porjedźić, ja zaplaću. Ale dyrbiće mi potom jenu tu starodawnu pěsničku zaspěwać, zo bych wědźał, kak sće wy krasnje spěwali.“

Kudźela suny kosmatu čapku na zad a dyri z pjasću wo blido, hač šklenca wotleća: „Mój złoty Janko — ja dyrbju ći wuznać, cyły hólc ty sy! Tajkich hólcow, kaž sy ty, dyrbjało wjacy być. — Hejda, korčmarjo, piwo sem!“

„Nó, nó!“ rjekny korčmař, „pola Kudźele drje so tola njepali?“

„Stajnje na dawki skiwlić, to dokonjeće — ale chce-li wam čłowjek něšto zasłužić dać, potom hosći njewidźiće. Kanu piwa sem! Jank zapłaći!“

Korčmař přińdźe z piwom, Kudźela so napi, a jeho wobličo bě tak lubje smějkate, kaž měsačk, kotryž so runje z lěsa wudoby.

„A nětko dha spěwajće!“ pominaše Jan Kudźelu.

„Zaspěwam ći, mój synko, hnydom; ale tak wšak to njepóńdźe, kaž je něhdy khodźiło. Hdy by tu jedyn z huslemi był a mi k tomu zahrał, to by skerje było, haj; ale te waše trompety a klarinety, bombardony a fliglhorny — dundyr wzał wšo do hromady.“

„Za to, wujko, ja njemóžu; spěwajće jenož, bjez husli wšak to tež póńdźe.“

„Póńdźe, njepóńdźe“, rjekny Kudźela, dyri z kijom wo blido, pozběhny prawu ruku a zaspěwa z wysokim jasnym hłosom:

Njestaraj so, lubka moja,
runjež njejsym zorna sył;
Klóštyr tón sym kupił,
Budyšin sym přepił,
w Gubinje
na winje;
diralałala,
raderidera.

(Pokrač. sćěhuje.)

— **Klawěrowy, cellowy a ſpěwny wjecżor w Krónje.** Wczera wjecżor ſarjadowachu Budyſchy pſchecżelſo hudźby klawěrowy, cellowy a ſpěwny wjecżor, na kotryž běchu ßebi wuſamnu virtuoſku na klawěr Julianu Lerchez ſe Shorjelza pſcheproßyli. S njej ßobu ſkutkowaſche Joſef Eiſelt ſe Shorjelza na violin-cello a Emma Looſez ſ Barlina jako ſopran. Juliana Lerchez hrajeſche ſ wulkej wuſtojnoſczu a ſ hłubokim ſaczuczom Schumannowe Karneval op. 9 a Liſztowou wuheŕſku rapſodiju czo. 12 a druhe ſkładby. Joſef Eiſelt ßo jako wurjadny virtuos na violin-cello pſchedſtaji, woßebje ſonata ſa cello a klawěr w g-dur wot Baptiſta Brevala ßo jemu jara derje poradźi. Emma Looſez ſ Barlina je pſchipoßłucharjow ſe ßwojim něžnym, zunim hłoßom ſ kraßnymi poſkiczenkami ſabawjała. Wjecżor je był ſa kóždeho pſchecżela hudźby ſ rjanym wokſchewjenjom. Wopyt móžeſche lěpſchi bycż.

— **Njeſbožo na dróſy.** Ssobotniſcha powěſcż wo ßmjerczi ſnjeſboženeho 66lětneho rentnarja Jakuba Zoſki njeje ßo bohudźak jako wěrna wupokaſała. Knjes Zoſka je w khorowni a jeho ſtaw ßo polěpſchuje. Bóh daj, ſo by ßo prawje bórſy ſaßa zyle wuſtrowił a ſo by [illegible] hiſchcże prawje dołhe lěta ßwój wotpoczink wužiwacż.

— **Wo rubježniſtwje w Seifhennersdorfje,** wo kotrymž wczera hižo piſachmy, nam Budyſke kriminalne wotdźělenje hiſchcże ſczěhowazu roſprawu poda: 10. novembra rano ½2 hodźin ßu ßo do wobydlenja pſchekupza Oty Grunewalda w Seifhennersdorfje tſjo njeſnaczi rubježnizy dobyli a ßu 250 hriwnow pjenjes w jenym 50hriwnarju a ßlěbrownych pjenjeſach kaž tež ſłoty mužazy dybſaczny czaßnik ſ wotſkakowazym wěkom, ſłoty kawalěrſki czaßnikowy rjecżas, mužazy narucżnizowy czaßnik a jaßnobruny kožany pjenježny měſchk kradnyli. Czaßnikowy rjecżas wobſtoji ſ małych wjerczanych wójmidłow, kotrež ßu we wſchelakich ſchěrokoſczach ſe ßobu ſwjaſane. Pſchi rjecżaſu běchu tež wjetſchi a mjeńſchi pjerſchczeń, kaž tež karabinaŕſka kwaczka. Mužazy narucżnizowy czaßnik je ſachromjenjeny, ma arabſke liczby 1 hacż 12 a módraj pokaſowarjej. Narucżniza běſche ſ hładkeje ſchěrobruneje kože. — W czaßu, hdyž ßo rubježnizy do twarjenja dobnchu, Grunewald w bliſkej korczmje pſchebywaſche. Jeho mandźelſka ſpaſche ßama w lěhaŕni. Nadobo wona wotucżi, pytny, ſo ßo lěhaŕnja ſkedźbliwje wocżini, a ſpóſna, ſo někotſi mužojo ſaſtupichu, ſ kotrejuž jedyn ſ dybſacżnej lampku na nju ßwěczeſche. Žona ſakſchicża. Na to jedyn ſkucżeŕ k jeje ložu ſtupi, dźeržeſche jej revolver pſched wocżi, žadaſche wot njeje, ſo by ſměrom była a chzyſche wědźecż, hdźe ßo pjenjeſy khowaju. Wona wotmołwi, ſo to njewě. Tuž jej ſkucżeŕ poßleſchczo pſches hłowu ſczahny a kaſaſche, ſo by ſměrom wostała, je-li to njebudźe, chze wón do njeje třěłecż. — Grunewaldowa ma ſa to, ſo ßu najſkerje tſjo ſkutnizy wo ſtwje pobyli. pſchetož jedyn je ju ſtražował a wona je tež ßłyſchała, ſo je ßo nadobo na dwěmaj měſtnomaj w lěhaŕni w kaſchczikach atd. ryło. Sadobywaŕ, kiž je ju ſtražował, je po žoninym wuprajenju běle rubiſchko pſched njeswocżom měł — Jedyn ſkucżeŕ je nowy dybſacżny nóž ſ wulkim a małym brjeńkom, czahadłom ſatyczkow a czěmnoſchěrymaj dypkatymaj rohonanymaj czronomaj ležo wostajił. Swěczžiło je ßo, ſo je ßo tutón nóž w jenej dźěłaŕni worzlowych tworow Franza Frenzela w Nixdorfje w Czěſkoßłowakſkej ſhotowił. — Polizajſki poß běžeſche po ßlědźe hacż do Hornjeho Hennersdorfa w Czěſkoßłowakſkej, kiž ßo tam potom ſhubi — Wobydleŕſtwo na njeſach ßo namołwja, ſo by wſchitke wobkedźbowanja, kiž mohle ſ tutym ſadobyczom ſwißowacż, polizijiwoſjewił.

S **Hućki.** W nozy k 8. novembrej ſpytachu njeſnaczi ſkucżerjo ſ paſtwy w Družkezach czelo kradnycż. Najſkerje je ßo ſkót khětro ſnjeczował, tak ſo dyrbjachu paduſchi ßwoje wotmyßlenje ſruſchczicż. Powjas tam woſtajichu. Tohodla njech wſchitzy, kiž maja ſkót na paſtwje, prawje na njón kedźbuja.

S **Bukez.** Sswjedźeń 40lětneho wobſtacża dobrowólneje wohnjoweje wobory. Ssobotu wjecżor woßwjecżi dobrowólna wohnjowa wobora w Stangez hoſczenzu ßwoje 40lětne wobſtacże. Rjana ſala bě ßo ßmiedźeńſzy wupyſchiła, woßebje pſched jewiſchczom bě ßo ſelena ſtucha naſtajała. Heßła na ſczěnach na ſmyßl a ſaměr wohnjoweje wobory pokaſowachu. Sa dołhe blida běchu ßo wobornizy a hoſczo, kaž tež ßußodne wobory ſeſydali, tak ſo bě ſala połnje wobßadźena. Hejtman August Kozor ſ Bukez wſchitkich wutrobnje poſtrowi. Tſikróczna ſława ßo wjednikej wunjeße, na czož ßo němſkej hymnje wuſpěwaſchtej. Wjeßnjanoſta a wopalny miſchtr Fiebiger ſ Bukez pſchehlad wo wuſpěchnym dźěle dobrowólneje wohnjoweje wobory w ſaſchłych 40 lětach poda. Na to ßo wobornizy na jewiſchczu ſeſtupachu, ſo bychu hiſchcże žiweju a w ßłužbje ſtejazeju ßobuſtawarjow wobory poczeſczili. Staj to towaŕſchej wjednik ſtuparjow Jan Broda a wyſchſchi ſanitetnik Ota Siegel. Jimaj pſchepoda w mjenje ameſny wjeßnjanoſta czeſtny diplom a pomjenoma jeju ſa czeſtneju ßobuſtawow wobory. Tohorunja poſkiczi ßo jimaj czeſtne ſnamjeſchko ſa 40lětnu ßłužbu we wobori. To ßame ſnamjeſchko wożcżi ßo wjednikej ſkupiny Albertej Gnaukej. Czeſtne ſnamjeſchko ſa 25lětnu ßłužbu doſta wjednik ßykawy Arnoſcht Kozor. Jubilaram ßo tſikróczna ſława wunjeße a ſpěw „Towaŕſchojo, czerſtwje a czile“. Mužſke ſpěwne towaŕſtwo tohorunja k porjeńſchenju programma pomhaſche. Pod wuſtojnym wjedniſtwom k wucżerja Wjele ſaſpěwa rjanaj ſpěwaj. W pſcheſtawkach ßo kapała ſa ſabawu ſtaraſche. Wjeßełe pſchednoſchki měłachu towaŕſch Melzak a Hermann Keck a Erich Müller. Wſchě poſkiczenja wjele ßměcha ſbudźichu. Tež ßměſchk „Schtrubla pſchińdźe“ wjele ßměcha ſbudźi. Po wucżerpanju programma hiſchcże wſchitzy pſchi wjeßełej rejzy dołho hromadźe wostachu. Pſchejemy woborje tež ſa wſchón pſchichod wſcho dobreho; wſchak budźe ßo tež we pſchichodźe měcż po heßłu: „Bohu k czeſczi a bližſchemu k pomozy.“

S **Bukez.** (Worakawſtwo.) Wczera wokoło 1 hodź. pokradny ßo w Njeſnarowach ßłužobnej toſchka ſ něhdźe 40 hriwnami pjenjes ſ koleßa, kotrež bě někotre mjeńſchiny dołho pſched pſchedkhěžu ſtejo woſtajiła. Holza běſche ſ Lupoje do Njeſnarow pſchijěła, ſo by tam na naluwoŕni ſ próžu nahromadźene pjenjeſy ſapołožiła. Na njeßbožowne waſchnje wostaji ßwoju rucżnu toſchku, w kotrejž pjenjeſy khowaſche, pſchi koleßu. Hdyž ßo ſ doma wrócżi, běſche ßo toſchka ſhubiła. Hnydom ſawołany Bukeczanſki ſtražmiſchtr ſa ſkóſtnikom pilnje ßlědźeſche. Holza ßo dopomni, ſo ſa njej młody muž jědźeſche, kotrehož měješche ſa paducha. Tež bě Njeſnarowſki wobydleŕ wobkedźbował, ſo bě paduch toſchku w bliſkoſczi ſahrjebał. Móſchnicżka pokrachowaſche. Njeſnaty běſche ßo na to na ſtronu do Budyſchina wotßalił. Dyzy po bucżu bě tež móſchnicżku precż czißnył. S pomozu wobydleŕſtwa ßo bórſy na to poradźi, paducha popadnycż a ſ wuwſaczom 50 pjenježkow móžeſche ßo wobkradnjenej zyły pjenjes wrócżicż. Paducha ſajachu a dowjeſechu jeho do hamtſkeho ßudniſtwa w Lubiju. Paduch pokhadźa ſ Hornjeje Schleſyſkeje a běſche ßo wjecżor ſ domu wotßalił.

S **Lubija.** (W czežkich myßlach ßebi žiwjenje wſał.) Młody muž ſ Wjeleczina czißny ßo pſched czah Zitawſkeje železniſkeje czary. Młody muž běſche khory a je czin w duchownym ſaczěmnjenju ſkucżił. Wón běſche na měſcże morwy.

Z Khróšćic. Tež w našej wjescy woswjeći so na dostojne wašnje wopomnjeće morwych rjekow. Wjesny skupinowy wjednik Porak powita přitomnych. Na to wuspěwachu wšitcy spěw „Ranše zerja“. Potom přizamkny so swjedźeński rěčnik stronjan Bautzmann z Budyšina k swojemu přednoškej. Rěčeše jasnje a raznje. Spominaše na tamnych padnjenych rjekow, kotřiž su swoje žiwjenje za němsku wótčinu woprowali. Naša winowatosć je, stajnje so na to dopomnić, zo su tući rjekojo ze swojej smjerću nam našu swobodu dobyli. Woni su wšitko woprowali za wulku ideju našeho kancelera Adolfa Hitlera, a su wukonjeli to, štož je jim wjednistwo a swědomje poručiło. Pokaza na wulki přikład Khrystusa, kotryž je najwjetši idealista na swěće był. Po zakładźe positivneho křesćanstwa so naš bój wuwjedźe. Dale praji wón, zo su konferency nahlady, wo kotrychž su měnjenja wšelake, ale nic wo tym, štož Khrystus praji. Jeho rěč na přitomnych mócnje skutkowaše, štož woni zo sylnym přikleskom wopokazachu. Ze sławu na našu wótčinu a kancelera a z Horsta Wesselowym spěwom so zhromadźizna skónči.

Z Pančic. Jara wobžarujomne njezbožo sta so wčera popołdnju w třećej hodźinje wonka na polu. Žiwnosćeŕ Hercog bě sej z wozom hnoja wujěł a na bližšim polu jón dele skopał. Potom jědźeše z prózdnym wozom na dalše polo a chcyše tu doworać. Wotpowěsnywši wali chcyše konje doo pluha zapřahnyć. Hač staj so naspłóšiłoj a nahle zawjertnyłoj, njemóže so z wěstosću rjec, dokelž tam swědkow njebě. Při tym wotłamaštaj wojo a staj so do skoka dałoj a Hercoga potorhnyłoj. Nazdala běchu wjesnjenjo na polu a přikhwatachu hnydom na pomoc. Tu namakachu Hercoga pódla woza a z rozraženym nopom w jeho krwi a bjez wědomja. Kak je sej ćežku ranu nabił, njemóžachu sej wujasnić. Snadź je znak padnywši z hłowu do železneje wózki prasnył abo jedyn kóń jeho kopnył. Z wozyčkom dowjezechu ćežko zranjeneho domoj a po lěkaŕskim přepytowanju bórzy do Workiečanskeje khorownje, hdźež hišće bjez wědomja leži. Nop je přeraženy. Njeje wěste, hač při žiwjenju wostanje.

S **Pěſkez.** (Sſlěborny kwaß.) Tudyſchi žiwnoſczeŕ Jakub Schweida ßwjeczi ſe ßwojej mandźelſkej ßlěborny kwaß. Pokhadźa ſ Róžanta a jeho mandźelſka je rodźena Klimantez ſ Pěſkez. Do jeje žiwnoſcże ßo jubilar woženi. Hdyž bě we wójnje, ßo jimaj domſke wotpali. Poſdźiſcho pſchikupi ßebi něhduſchi Pěſkeczanſki młyn, ſchtož jemu hiſchcże dźenßa pſchi hoſpodarjenju wobczežnoſcże czini. Pſchejemy jubilaromaj, kotrajž ßwěrnje Sserbſke Nowiny czitataj, do dalſcheho pſchichoda wjele ſboža a Božeho žehnowanja.

S **Pěſkez.** Ssobotu pſched kermuſchu ſnjeſeſche w naſchej wßy czile žiwjenje. Dźěłowa ßłužba, kotrejež ßobuſtawy ſwjetſcha ſ Durinkſkeje pokhadźeja, chzyſche jónu ßerbſki tykanz woptacż. Tohodla kłapachu wo kóždedurje a pſchi ſdarniwoſczi wjeßnjanow ßebi wjele tykanzow naběrachu. Kóždy hoſpodaŕ je ßo na tym wjeßelił, ſo tež dźěłowa ßłužba je ſ nim mohła kermuſchu ßwjecżicż.

Swjedźeń swjateho Měrćina w Njebjelčicach

Swjedźeń tutoho swjateho, kiž je patron wosady, so kóždolětnje na dostojne wašnje woswjeći, bě dźěn lětsa zdobom z kermušu zjednočeny, hdyž dźěn runje na póndźelu padny. Zaso přikhwatachu mnozy pobožni wěriwi ze wšěch serbskich katolskich wosadow. Zjawne přeprošenje na swjedźeń a „kermuš“ bě wuspěšne. Boži dom přepjelnjeny, kiž tak přitulnje z hórki do wsy a do wokoliny zhladuje. W nim swjećeše so dopołdnja w 9 hodźinach wulka Boža mša, kiž měješe wysokodostojny arcyměšnik Žur-Ralbičanski pod assistencu kk. fararja Kowaleka z Wojerec a kapłana Heisterkampa z Brunjowa pola Kamjenca. Z wosadnych mocow zestajany mužski khór spěwaše pod nawjedowanjom k. kantora Renara łaćansku missu wot Piela, gloria a credo pak wot Beltjensa. Swjedźeńske prědowanjo měješe k. farař Kral z Kulowa, kiž swjateho Měrćina předstaješe jako njebojazneho wojowarja za Božu česć a rozmnožorja swjateje wěry mjez pohanami. Po Božej mši so powostanki swjateho k pobožnemu wokošenju poskićichu. Swjaty Měrćin płaći tež jako škitaŕ skotu a zwjeseli so tohodla wosebje mjez ratařskim ludom wysokeje česćownosće. Jeho wobraz debi naprawny wołtaŕ, molowany wot kralowskeje wumělki, bywšeje sakskeje pryncesy Matthildy. Předstaja swjateho, kak swój płašć z jenym khudym prošerjom dźělić chce. Před kejelkami steješe jeho postawa, podobna drje bóle swj. Wjacsławej. Cyrkej ma tež we tym swój wuznam, dokelž wobsahuje wšelake typy z katolskeho narodneho žiwjenja ze serbskimi wopismami, zwjetša słowa Swjateho Pisma. Tutu wosebitosć je njebočički farař Kubaš zhotowić dał.

Po Božich słužbach zjednoćichu so knježa duchowni a druzy ke kermušnej hosćinje w hospodliwym farskim domje, hdźež knjez farař Mič wšitkich nanajwutrobnišo powita a so radowaše, zo běchu hosćo w tak bohatej ličbje so zešli, za čož so k. arcyměšnik Žur w mjenje přitomnych podźakowa. Popołdnju bě hišće swjatočny łaćanski nyšpor. Při krasnym nazymskim wjedrje bě so tež do dalšich wjesnych domow mnoho hosći nawaliło a tak kermuša, swjedźeń poswjećenja Božeho domu, rjaneho wukónca namaka.

ZA

SERBSKI KONCERT

27. novembra

pruhuja naši serbscy spěwarjo hižo tydźenje dołho, zo bychu nam wobradźili najrjeńše płody swojeje pilnosće a dokonjanosće!

*

Se **Ssalowa.** Sſlěborny kwaß woßwjecżiſchtaj tu njedźelu žiwnoſczeŕ Michał Madleńczka a jeho mandźelſka Marja rodź. Baliz. W rańſchich hodźinach jimaj hudźba na kapała ſaſtaniczko ſahra.

S **Wojerez.** Na ßwinjazych wikach poſkiczeſche ßo 210 proßatow a 7 běhakow. Płaczižny běchu mjes 9 a 16 hriwnami. Wobkhod bě ßłaby. Mjeńſchi wobſtatk ßo njeroſpſcheda.

S **Lutow.** W Kóſchynku je ßo pſchi puſchczenju ſchtomow ßmjertne njeſbože ſtało. Jedyn tamniſchi wobydleŕ chzyſche dub puſchczecż a běſche hižo wokoło korjenjow ſemju wukopał. Pſchi naſtawazym wjecżoru běſche pak potom domoj ſchoł. Naſajtra ßebi někotre dźěczi pſchi ſchtomje hrajkachu. Njejapzy dub padźe a ſchěſczlětneho Eaona Hanuſchku ſ Kóſchynka ſaraſy. Tamne dźěczi ſe ſtróželemi woteńdźechu.

Se **Sſeho Komorowa.** Njedźelu pſchipołdnju je auto kiž ſe Sſeho Komorowa pſchijědźe, na Kłěſchiſchczanſkej dróſy w Sſym Komorowje 8lětnu holzu pſchejěł. Holza běſche ſady czrjódki kolojěſdnych dróhu pſchekroczila a ßo njeběſche auta dohladała. Holza ßo ſnutſka czežko ſrani a ßebi ſtawy ſłama. Wobhu dyrbjachu do Sso-Komorowſkeje hórniſkeje khorownje dowjeſcż.

Ssmjercż na kolijach.

Bliſko Raduſcha na kolijach Barlinſka-Shorjelſkeje železnizy ßobotu wjecżor wokoło 8 hodźin czěło muža namakachu, kotremuž běſche czah hłowu wotjěł. Njeſnaty je ßo wěſcże w ſamomordaŕſkich myßlach dał czahej pſchejěcż.

S **Wulkeho Hajna.** (Rubježniſtwo na dróſy.) Na dróſy mjes Niederrödern a Oberebersbach je njeſnaty na běłym dnju žonu ſ Hornjeho Ebersbacha nadpadnył a jej 35 hriwnow ſ móſchnicżki rubił. Skóſtnik jej pſchi tym ſ piſtolu hrožeſche.

Krótke politiske powěsće

Dr. Schacht pſchińdźe do Drježdźan.

Pſchichodny pjatk 15. novembra ßo pſchiraba ſakſkeje hoſpodaŕſkeje komory w poßedźeŕni induſtrijoweje a wikowaŕſkeje komory w Drježdźanach k wutworjeńſkemu poßedźenju ſeńdźe. Poßedźenju ßo dźěłowy ſjěſd ſakſkeje hoſpodaŕſkeje komory pſchiſamknje. Dr. Schacht je pſchilubił, ſo ßo na tutej ſhromadźiſnje wobdźěli.

150 lět Kyffhäuserſkeho ſwjaſka.

Němſki wojeŕſki ſwjaſk „Kyffhäuser“, kiž dźenßa we 54 000 kameradſtwach něhdźe tſi milijony ßobuſtawow wopſchija, ßmě 8. junija 1936 na ßwoje 150lětne wobſtacże ſhladowacż.

Stahlhelmſki žónſki ſwjaſk ßo tehorunja roſpuſchcził.

Kaž ſwjaſkowa referentka Stahlhelmſkeho žónſkeho ſwjaſka, knjeni Białuchowa, woſjewja, je ßo Stahlhelmſki žónſki ſwjaſk ſdobom nazionalſozialiſtiſkim ſwjaſkom němſkich frontſkich wojowarjow (Stahlhelmom) roſpuſchcził.

Wjednik je italſkemu kralej k narodninam ſbožo pſchał.

Wjednik a němſki kanzler je jeho majeſtoſczi italſkemu kralej k jeho narodninam najlěpſche ſbožopſchecża póßłał.

Italſki póßlanz ßo ſ Lavalom roſrěczował.

Franzowſki miniſterſki pſchedßyda a ſwonkowny miniſter Laval je póndźelu popołdnju italſkeho póßłanza pſchijał. Statnikaj ſtaj ßo něhdźe hodźinu dołho roſrěczowałoj. Jeju roſrěczowanje ßo jako wulzy wažne wobhladuje.

Mordaŕſkemu nadpadej na amerikanſkeho wupóßłanza na Kubje ßo ſadźěwało.

S Newyorka ßo powě, ſo ßu pjatk wjecżor ſaſtojnizy powěſczeŕſkeho hamta kubanſkeho wójſka mordaŕſki nadpad na amerikanſkeho wupóßłanza Jeffersona ſnjemóžnili.

Hamtske wozjewjenje z Budyšina.

Das über den Betrieb der Landwirtin **Auguste Helene Biele** geb Roschke in **Dubraule Nr. 13** mit **Beschluß vom** 15. Oktober 1935 eröffnete Entschuldungsverfahren wird eingestellt, da die Schuldnerin den Antrag auf Eröffnung des Verfahrens zurückgenommen hat. (§ 21 Abs. 3 SchR-Ges.) — (25 Lw E. 90 K.)

Das Entschuldungsamt beim Amtsgericht Bautzen.

Ze Sakskeje a dalšich krajow

Se **Sominje.** Biskopšti wokrjeß wohnjowego wobornowego swjazka w Budyškim hamtskim heftmanstwje měješe njedźelu popoldnju pod pšchedsydnistwom wokrjeßneho sastupjerja Fischera ſ Biskopiz wulke seidźenje wjednikow, na kotrymž ßo 75 wjednikow a 43 wobornikow wobdźěli. Po rozsprawje wo bohatym stukowanju Biskopskeho wokrjeßa, pšchi čimž běchu wobory we Wulkim Mošnju a Spytecach ßo ſ dobrym wuspěchom pruhowake, powoła ßo prěnje swučowanje wjednikow na leto 1936 do Arnsdorfa a fa symske seidźenje wjednikow do Spytez. Swjazkowy dźeń ma ßo w Ramnowje wotměć. Pokładnjowy pčhinoschk dale 3 hriwny wuczinja. Hłowna ſhromadźišna wotdźelenja samaritow budźe w dezembru k. l. w Goldbachu. Firma K. Volkmer ſ Drjezdźan wschelake wobornike wězy pšchi tutym seidźenju wustaji.

S **Wjernarjez (Wehrsdorf).** Hdźe je hólczeß? 9. nov. wokoło 6 hodźin wječor je ßo 10letny hólczeß ſ Wjernarjez cžišło 9 ſ mjenom Pětr Schierholz ſhubił. Je 1,49 zm. wulki, ſchwižny, wušeho wobliča, jaßnych włoßow, ma módre wóčzi, brunu koschlu ſ čzornym ßamowjasakom a čzornu jaku a krótke čzorne kholowy, dołhe nohaizy a brune niske čzrije na žebi. Proßy ßo, so by ßo hólczeß poliziji pšchepodał.

S **Drjezdźan.** Pšched Nowoměschczańskim dwórnischczom je ßo njedźelu wokoło 5 hodź. pšchi pschekročenju dróhi na Hansaſkej dróhy něhdźe 50—60 lět stara žona ſ omnibußom, kotrejž ſ města jdźeše, potorhnyła a pšcheješła. Cžełko do Drjezdźanskeje palerije cžełom dowjesechu. Dotal ßo njeporadźi, personalije žony ſwěsčeju.

Kingsford Smith ßo ſhubił.

Znaty rekordny lětaŕ Kinsford Smith, kiž bě ſ lětanischcza w Lympne ſe žiwojim towaršchom ßo na rekordne leczenje do Awſtralskeje puschcził, je ßo hižo pšched někotrymi dnjemi ſhubił. Hdyž bě do Allahabad dozpěł, leczeſche dale do Singapore, kotrejž běſche jako dalſcha ſtazija wulkeho leczenja wotmyßlene. Tam pak njedolecza. Wiſchě pytanja ſa nim ßu byle dotal njewuspěſchne. (Grayh. Werkſt., M.)

Hospodarski rozhlad

Wutoru 12. novembra 1935.

Wčerawše kurzy w Barlinje.

1 dollar	2,486	100 pólsk. złotych	46,80
1 jendźelski punt	12,24	100 čěskosł. krónow	10,565
100 šwajc. frankow	60 84	100 franc. frankow	16,365

Barlinska burſa 11. novembra 1935. Na ſpadowazej tendenzy na burſy, kotraž zyły ſaſtupny tydźeń burſu wobknjeſeſche, njeje ßo też na ſpoczatku nowego tydźenja niczo pšcheměniło. Wuwiče kurſow njeběſche pšchi najmjeńſchim wobrocže jednotne, tola ſ wjetſchemu dźěla dóńdźe k woſłabjenjam. Też najmjeńſche wotpſchedacże móžachu ßo jenoż ſa ſnižene kurſy ſamjeſćeju. Wołoſche ſłabe běchu montanowe hódnoty dźiwaju na ſdźerźlíwe wuprajenja ſmjer dawazych hoſpodarſkich wjednikow na tutym polu. Na rentowych wikach běſche žiwiſcho a też kurſy mjenachu ſkerje ſtupazu tendenzu.

Barlinſke žitne wulkowiki 11. novembra 1935. Na ſpeczjalku nowego tydźenja běſche wobtyhod na Barlinſkich žitnych wulkowikach pšchi měrnym ſakładnym měnjenju poměrnje cžiſti. Dowoſ je kaž hacž dotal ſłabý a jenoż ſ rědka jewja ßo wo něſchto ſylniſche poſkiczenja. Khlěbowe žita ßo troſchku bóle wobkedźbuja, hdyž też wotbytk rožki w Barlinje ſamym ßo njeje wo wjele powjetſchił. Dobre druźiny pšcheńcy ſu hižo nadeſchli. Pizowańſke žita ßo kóńma doſtawaju a napraſchowanje je jara žiwe. Też jačzmjenje ſa pizowańſke a induſtriju ßo žadaja a też tu je na wikach malo materiala. Też ſ muku je žiwy wobkhod ſa wſchědnu potrjebu.

Wječera ptaczeſche w Barlinje zentnač

pſchenizy W 8: 9,70 hr., W 9: 9,75 hr., — rožli N 8: 7,90 hr., N 11: 8,05 hr., — jačzmjenja G 7: 8,15 hr., G 9: 8,40 hr., — wowßa H 9: — hr., H 13: 8,00 hr.

Płačizny na Barlinskich produktowych wikach.

Žito a wolijowe symjo po tuni abo 1000 kg, hewak 100 kg.

Płačizny po złotej hriwnje.

	11. 11.	8. 11.		11. 11.	8. 11.
Pšeńca	204,0	204,0	buny	—	—
rožka	167,0	167,0	woka	13,2-13,7	13,2-13,7
jačmjeń now.	215-227	215-221	módre lupiny	8,50-9,00	8,50-9,00
jačmjeń, nat.	—	—	žołte lupiny	—	—
wows	—	—	zeradella	—	—
kukurica	—	—	raps. wosušk	—	—
pšeńč. muka	26,85	26,85	lany wosušk	8,65	8,65
ržana muka	22,25	22,25	ſuch. truhanč.	—	—
pš. wotruby	11 73	11,73	běrni. kruški	8,25	8,25
ržane	11,50	11,50	syno, 50 kg		
raps 1000 kg	—	—	ržana ſloma		
hroch, Viktor.	23,0-24,5	23,0-24,5	pšeńč. „		
lane ſymjo	—	—	wowsna „		
pjeluški	—	—	jačna „		

Płačizna za pšeńcu za wuptodźerja 8: 194.0 9: 195.0
Płačizna za rožku za wuptodźerja 8: 158.0 11: 161.0
Płačizna za jačmjeń za wuptodźerja 7: 163.0 9: 168.0
Płačizna za wows za wuptodźerja 9: — 13: 160.0

Płačizny rěznego ſkota na Drjezdźanskich ſkótnych wikach.

11. nóvembra 1935 Płačizny po centnarju a hriwnach

Skótne družiny a woznamjenjenja:

Woły: 104

Połnomjaſne, wukormjene, najl. rězneje hódnoſće młode	42
Starſe	42
Hewak połnomjaſne, młode	42
Starſe	—
Mjaſne	—

Byki 99

Młódše mjaſne, najwjetſeje rězneje hódnoſće	42
Hewak połnomjaſne abo wukormjene	42
Mjaſne	42
Snadnje wuwite	42

Jałojcy a kruwy: 685

Młódše połnomjaſne kruwy najwjetſeje rězneje hódnoſće	42
Hewak połnomjaſne abo wukormjene kruwy	42
Mjaſne kruwy	36—42
Snadnje wuwite kruwy	30—35
Połnomjaſne wukormjene jałojcy, najwjetš. rězn. hódnoſće	42
Hewak mjaſne jałojcy	42

Wowcy: 828

Najlěpše kormjene jehnjata a młódše kormjene borany	58—62
Srěnje kormjene jehnjata, ſtarše kormjene borany a derje wuwite wowcy	60—64
Mjaſne wowcy	50 - 52
Snadnje wuwite wowcy a jehnjata	47 - 52

Celata: 1020

Najlěpše kormjene čelata wot cyca	77—80
Srěnje kormjene čelata wot cyca	65—76
Snadnje wuwite	56—65
Najšpatniše	48 - 55

Swinje: 1277

Tučne swinje, přez 150 kg. čežke	56
Połnomjaſne swinje wot 120 hač 150 kg. čežke	54
Połnomjaſne swinje wot 100 hač 120 kg. čežke	52
Połnomjaſne swinje wot 80 hač 100 kg. čežke	50
Mjaſne swinje wot 60 hač 80 kg. čežke	50
Rancy	—

Sakaš rězanja njeſrałeho hotowjeſeho ſkotu a łohkich ſwinj.

Pšchedſtejda hłownego ſjednoczeństwa němſkeho ſtótneho hoſpodarſtwa je ſ wukaſom cžiſło 28 je 7. novembra 1935 ſa zyły kraj ſakaſał, njeſrały howjaſy ſtót rězaj. Ninto teho je też ſakaſane, ſwinje po rjemjeſlniſkim waſchnju, kotrejž ßu łóſche hač 180 puntow, w měſtach a wulkoměſtach, a łóſche hač 190 puntow na wjaſ rězaj. Rěſanja ſmědźa ßo jenoż potom pšchewjeſeć, hdyž je pšchſłuſchne burſke wjednistwo wobkruczíło, ſo je rěſanje nuſne, abo hdyž ßo wo dorěſanje ſ wopißmom ſtótneje rłkarja jedna. Tutón pšchikas hnydom do mozy ſtupi. Schtóž tutón wikaſ njewobkedźbuje, móže ßo hacž do 1000 hriwnow pokhłostacz.

Hłowny redaktor Marko Smoleſ. Zamołwity za politiku feuilleton a wobrazy A. Dučman, za lokalny dźěl a přiłoh Marko Smoleſ a za nawčětki dr. J. Cyž, wšitcy w Budyšinje. Wudawa a čišći dr. J. Cyž w Budyšinje.
D. A. X. 1935 2243. — W tu khwilu tarifna liſčina čo. 3 płaći

Kedźbu! Kedźbu!
Hra so započina!
208. saksku krajnu loteriju
Čehnjenje 1. rjad. 18., 19. a 21. novembra 1935
1/10 lós jenož 3,— hr.
Hłowne dobyče: 25 000 hr.
Mnohe srjedźne dobyča!
Wobstarajće sebi lós pola
Budyskeju běrkow stajneje loteriju
Friedrich Rother na Kěžorskej dróży čo. 22
Ernst Lehmann na Kamjentnej hasy čo. 45

Flawš za serbske zymske jaki, na 140 cm šer.
Copło podšlića za jaki, na 70 cm šeroko
we wulk. wubjerku
Schaaf

Měd
k zasopředawanju so pyta. Foſkiczenja z płačizu zapodajće pod A 24 na wudawarnju Serbſkich Nowin.

OFEN-Rohre
Knieſtücke
Ringe Rußabſperrer
Ofenrohrhaken
Ofenrohrſchieber
Anbringen des Ofenrohres

Žimace mašiny
ze zubłčatym běhom, w kolesow. domje
Fuhrmann
w Budyšinje na Hornjerčerskej hasy 10

wot firmy
Franz Schneider & Schulze
w Budyšinje
na Kamjentnej hasy 13

Spušcomny **pohonč,**
kiž konje derje wothladuje, so hnydom pak k 2. januarej 1936 pyta w Miłočicach čisło 23

Jězdne plany
„Blitz“
z přidawkom za awta
zymske wudaće 1935/36
za 1.— hriwnu
dostanjeće
we wudawarni Serbskich Nowin

spódnje kholowčki
sukničky
čapki
pulowry
rukajcy
nohajcy
šórcuchi
štrykow. jaki
Holčace
A. Bokelmann
nasł., mějičel Curt Müller w Budyšinje
na Serbsk. hrjebjach 2. Zal. 1906

Płačizny hódne žunjace kłobuki poskića Gertrud Trégo na Sukelnskej hasy 30

Serbska wjes spěwa!
Pod tutym hesłom zarjaduje „Domowina“
serbski ludowy koncert
srjedu, 27. novembra, wječor we 8 hodź.
w Budyskej „Krónje“. Koncert wuhotuja serbske spěwne towarſtwa sakskeje a pruskeje Łužicy.
Zastup płaći 80 pj. Zastupne liſčiki dostanjeće hižo nětko pola wšěch dowěrnikow a předsydow serbskich towarſtwow
To wozjewja Organizacine wjednistwo Domowiny

PLAKATY
za towarſtwa, gmejny, najenkow, wobkhódnikow w jednorym a modernym wuwjedźenju zhotowja spěšnje a tunjo
Dr. J. Cyž serbska knihiličšćernja nakład Serbskich Nowin w Budyšinje w Serb. Domje

Spanske jstwy
Jědźernje
Kuchinje, jedn. meble
Wulki wubjerk
Přijim. mandž. požčonk.
Hänchen
Blidarski mištr, mebl. wikow. w Budyšinje na Lobjiskej dr. 7

Šołćic kaščowy skład w Budyšinje na Garbarskej hasy čo. 8. Telefon

Přiłoha k čisłu 264

SERBSKE NOWINY

Wutoru 12. novembra 1935

Kurwjeŕch August Sakski a Serbstwo

Kaž je znate, njebě reformacija za zdźeržénje Serbowstwa jara spomožna. Podobnje kaž Hus swojich přiwisnikow nic jenož za nabožnosć, ale též za narodnosć zahori, tak haješe nic mjenje též Wittenbergske hibanje pangermaniske přeća a žadosće. A při tehdomnym swědomitym a swěrnym přewjedźenju hesła: „cuius regio, eius religio“ njewobmyslowaše so nichtó dołho, serbsku rěč z Božich słužbow wutłóčić a za nju němsku zawjesć, njestarajo so wo to, zo telko tysacow němsku rěč ani njeroyumješe. Jara zajimawje pokazuja nam to štyri pisma, kotrež jako kopije w hłownym statnym archivje w Drježdźanach wotpočuja.

Běše to w lěće 1554. Kurwjeŕch sakski běše tehdy August I., wot sakskeho luda powšitkownje „Vater August“ mjenowany. W jeho poddanstwje běše též Złokomorowska krajina. Dwaj jeho zastojnikaj, hamtski hejtman a šosaŕ, ju zarjadowaštaj. Lutherowa wučba bě w Złym Komorowje hižo přez cyrkwinsku visitaciju zawjedźena. Při tym bě so mjez druhim postajiło, „zo ma so Boža mša — tak so w najstaršich protestantskich časach njedźelske Bože słužby mjenowachu — w němskej a nic w serbskej rěči wotměwać.“ Tak so též sta. Złokomorowski faraŕ njewotměwaše z krótka wjacy žanu serbsku Božu mšu, dokelž snadź serbski njemóžeše a dokelž nochcyše serbskeho diakona sam ze swojimi pjenjezami žiwić. To zbudźi pak rozhorjenje a napřećiwnosć Serbow w Komorowje a wokoło Komorowa bydlacych. Raznje žadachu wot swojeho fararja serbske Bože słužby. Tutón duchowny wótc pak wobroći so na kurwjeŕcha, kiž jemu též přihłosowaše a Złokomorowskemu hamtskemu hejtmanej poruči, zo ma wšo tak wostać, kaž je. Po zdaću tutón kurwjeŕchowski zastojnik serbskim požadanjam napřećiwny a njepřećelski njebě, dokelž jemu kurwjeŕch August wosebiće napołoži, zo njeby na wotměwanje serbskeje Božeje mšě ćišćał, ale zo by wjele bóle Serbow wotpokazał. Dźiwne a we erće wjeŕcha z wettinskeho rodu docyła njezwučene je słowo, zo chce radšo němsku rěč rozšěrjeć, hač serbsku podpjerać. Z tajkej wotmołwu njezamóžachu so Serbja spokojić. Hnydom zapósła wósomnaće do Złeho Komorowa zafarowanych wsow kurwjeŕchej napřećiwnu požadanku prošo, zo by so w jich „prědowanskich domach“ t. j. w serbskich cyrkwjach kóždu njedźelu po (němskim) prědowanju serbska Boža mša (t. j. serbska Boža słužba) směła wotměwać. K wobkrućenju swojeje próstwy pokazowachu na to, zo Złokomorowskej wosadźe na 4000 wosobow přisłušeju, z kotrychž lědma 500 němscy prawje rozumi (zajimawa to statistika z tehdyšich časow!) Sakske knježeŕstwo na to wot fararja rozprawu žadaše. Tutón zwosta při swojim njepřećelskim stejišću, přeješe docyła serbsku Božu mšu jako nuznu a powoła so na to, zo tuta za jeho a za jeho prjedownikow čas so njeje wotměwała a zo so žadanje wosadnych małeje ličby diakonow dla nihdy njehodźi dopjelnić. Kurwjeŕch August drje přizóznawaše, zo móža so při tajkich wobstejnosćach, hdyž duchowny rěč swojich wosadnikow njeznaje abo zacpiwa, lohko hrube wašnja wuwić, da pak swojim zastojnikam tola prjódcy hišće raz rozkaz, zo maju postajenja poslednjeje cyrkwinskeje visitacije płaćiwosć wobkhować. Potom pak žadaše wot Mišnjanskeho konsistorija, zo by fararja a Złokomorowsku wosadu dokładnje přesłyšał a tute jich wadźenja z wurunanjom wotstronił. Z tuteho poslednjeho lista na Złokomorowskeho hamtskeho hejtmana so lohcy dowidźi, zo drje kurwjeŕch přeco hišće bóle na fararjowej stronje stoješe. Přetož wón wospjetowaše swój 13. septembra daty rozkaz, zo hamtski hejtman nima dla serbskeje Božeje mšě na fararja skutkować, též hewak nima so jeho dótkać a též nihdy dowolić, zo by to něšto přeměniło.

Skónčne dowujednanje je nam njeznate, dokelž akty z tutym pismom kónča.

Bróny

Hižo w starodawnych časach wužiwaše rólnik též bróny. Po woranju z radłom, přede wšěm pak z płuhom, wostawachu wjetše a twjerde hruzle, kotrež dyrbjachu so na někajke wašnje rozdrjebić. Dale měješe so též zworana rola zaso někak zrunać. Též dyrbjachu so wusywy pokrywać a polo so wućisćić wot wšelakeje njerodźe. To so docpiwaše z tym, zo so přez zworane, z hruzlemi pokryte polo wlečeše někajki grat, kiž ze swojej ćežu a hłownje z wótrymi zubami hruzle rozmjetowaše. Tajki grat hižo stari Słowjenjo mjenowachu b r ó n y.

Wuraz „bróny“ je jara stary a namaka so pola wšitkich słowjanskich ludow (borona, brana, brona, borna).

Starodawne słowjanske bróny wěsće so runachu jednorym, primitivnym brónam, kiž hišće dźensa tu a tam nadeńdźemy pola słowjanskich ludow a jich susodow.

Najprimitivniše bróny namakamy hišće dźensa z městnami w Běłoruskej. Je to jednory wotrubany w j e ŕ š k š m r ě k a, kiž so wleče po roli a ze swojimi sukami hruzłe rozdrjebjuje. Prjedy tajke primitivne bróny též hišće w Pólskej nałožowachu.

W Pólskej hišće njedawno wusywy hejduše abo rěpy zawłóčichu jenož z h a ł o z a m i dorničela abo khójny. Podobne bróny hišće dźensa so wužiwaju w połońšej Ruskej, dale též w Bołhaŕskej a połońšej Juhosłowjanskej. Je to grat z třiróžkateho wobłuka, ke kotremuž su zady připojsnjene huste hałozy. Druhdy wšak tu nimo hałozow so též hižo namakaju hozdźe. Tajke bróny potajkim tworja hižo překhód k wudokonjanišemu gratej.

W Małoruskej trjebaju bróny, kiž su podobne na h r a b j e. Wone pak su tak wulke a ćežke, zo dyrbja so do nich štyri woły zapřahać. Wone též maju wosebity klak za włóčerja. Tajke hrabjace bróny so trjebaju též w Asiskej.

Juhosłowjenjo a połońši Małorusojo włóča též z brónami, při kotrychž z lohka splećene p r u t y zastupuja přenjotne hałozy. Tajke bróny dopominaju někak na wulke khošća.

Swojorazne bróny wužiwaju so hišće tu a tam w polnócnej Ruskej. Su zestajene z młodych šmrěkow, po dołhosći rozšćěpjene a z pomocu dweju přěkuškow zwjazane takle, zo repuchi su wobroćene dele k zemi. Tajke bróny so mjenuja „s m y k“. Podobne bróny su pječa prjedy též wužiwali na Mazurach w Rarańšej Pruskej a w Tatrach. Podobny grat bywaju bróny, kotrež Małorusojo sej připrawjeja na to wašnje, zo tři radła hromadu zwjazaju a z nimi włóča.

W Ruskej též hišće z městnami wužiwaju tak mjenowane l ě s y č n e b r ó n y, kiž su zestajene z přěčnych a podołžnych kiješkow, ke kotrymž su z witkami přiwjazane drjewjane zuby. Tajke bróny so též hišće namakaju w polnócnej Pólskej, haj njedawno so trjebachu samo hišće we Wulkopólskej wokoło Póznanja.

Hewak maju wšudźe po słowjanskich krajach též hižo wšědne bróny z porjadnymi p o p o r s k a m i. Tola též tu móžemy wobkedźbować dwě družinje, jenu z přěčnymi a druhu z podołžnymi poporskami. Při tym ma kóžda družina hišće swojo-

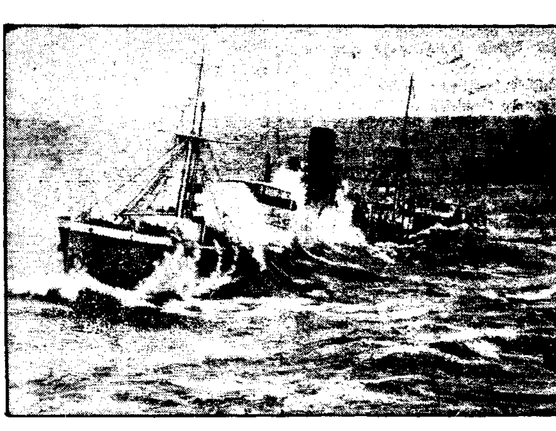

Łódź w nuzy.

Wobraz wo ćežkich wichorach, kotrež w pozlednim czaßu huscziſcho w połnóznym a rańſchim morju zhchnowachu: „Clan Malcolm“, maly jendzelſki parnik, kotryž roszychnowane žołmy požrěchu. Njepſcheſtawajzy walachu ßo khěžu wyßoke žołmy na łódź. Wobraz je ßo někotre mjeńſchiny pſched podnórjenjom łódźe ſhotowił. (Newyork Times, M.)

Znamjo

(Pſchełožk ſ ruſkeho.)

(Skónczenje.)

Wón hiſchcże njebě daloko ſchol, želeſniza též wjazy dałoko njebě, hdyž něſchto ſaßłyſcha, ſchtož klinczeſche, kaž ſo by ßo železo na železo biło. Wón ßo do ſpěcha da: na želeſnizy niczo wuporjedźicž njebě. „Schto mohło to bycž?“ wón pſchi ßebi myßleſche. Nětko bě hižo kónz lěßa; želeſnizyna naßypańza pſched nim ſtejeſche. Horka, na želeſnizy, wón muža wuhlada, kiž na ſemi ßo khilejo něſchto czinjeſche.

Ssyman ſkradźu pſchi naßypańzy ſtupaſche„ měnjo, ſo chze něchtó płót krandnycž. Nětko widźeſche, ſo bě njeſnaty ſtanył: Wón w ruży želeſnu žerdź dźeržeſche, kotrejž kónz bě pod kolijn tyknył. Na žerdź ßo ſeprěwſchi, wón koliju na bok ſtorže. Ssyman ßo pſched woczomaj ſacżmi. Wón chzyſche ſawołacž, tola hłóß jemu w krku tczazy wosta. Wón bě Waßlija ſpóſnał a ſa nim czěrjeſche, mjes tym ſo ßo Waßilij ſe žerdźu a ſchrubowakom pod naßypańzy dele kuleſche.

„Waßilijo Stepanowiczo! wrócž ßo! Daj mi žerdź, pſchipraw̃imoj a pſchiſchrubujemoj ſaßo koliju, a nichtó njebudźe niczo widźecž, a nichtó niczo njepſcheradźi. Wrócž ßo! Wotwal hrěch wot wßojeje duſche!“

Tola Waßilij ßo ani njewohlada, ale w runej měrje do lěßa khwataſche.

Ssyman kaž bjes žiwjenja pſched wuſběhnjenej ſchěnu ſtejeſche; ſe ſtrachom bě ßwoje ſchwupizy puſchcził. W bližſchim wokomiku dyrbi woßobowy czah nimo pſchijěcž — wón jón njemóže ſadźeržecž; pſchetož ßwoju khorhoj pſchi ßebi nima. Kolija njemóže ßo ſaßo pſchipraw̃icž, ſe ßamymaj rukomaj ju pſchibicž njemóže. — Dyrbiſch běžecž, ſkoku běžecž k ßwojej khěžzy po někajki grat, — wón pſchi ßebi myßleſche. Božo, pomhaj mi!

Ssyman k ßwojej khěžzy czěri. Wón czěri a měni, ſo dyrbi kóždy wokomik panycž. Skónczuje běſche ſ lěßa won. K ßwojej khěžzy ma hiſchcże jenož pjecž ſtow kroczełow běžecž. Tola w tym ßamym wokomiku ßo w fabrizy ſahwiſda. Běſche w ſcheſczich hodźinach. Dwě mjeńſchinje po ſcheſczich czah pſchijědźe! Mój Božo! — Ssyman pſchi ßebi pomyßli — wumóž tych człowjekow! Ssyman hižo w duchu widźi, kak lokomotiva ſ lěwym koleßom na pěſk ſjědźe, wißajo woſtanje a tramy wottorhnje, k temu tu želeſniza koło czini, a naßypańza je dwazeczi łokczow wyßoka! A w tſjeczej klaßy je wjele ludźi, małe dźěczi! Woni ßebi wo něcžim ſłym dźecž njedadźa a na žane njeſboże njemyßla! Mój Božo! daj mi mudru myßliczku! . . . . Ně, hacž ke khěžzy běžecž a ßo wot tam k měſtu njeſboža wróczicž, k temu je pſchepoſdźe . . . .

Ssyman ßo ſawróczi a hiſchcże khětſiſcho běži hacž prjedy. Wón wo prawdźe leczi, njemóže ßebi pſchedſtajicž, kak ßo to ſkónczi. Nětko je pſchi wuſběhnjenej koliji. Tu jeho witki na hromadźe ležachu. Wón ßo ſkhiliwſchi kaž bjes dźak ſchwupizu wuczehnje a potom dale běži. Wón lokomotiviny bubot ßłyſchi, ßłyſchi, kak kolija pomału ſatſchepoze. Dale wón běžecž njemóže. Tſi ſta kroczełow pſched tamnym žadławym měſtnom wón ſaſtanje, a tu jemu myßliczka rucže kaž błyſk pſchipadnje. Wón ſ hłowy czapku hrabnje, wośmje ſ czapki běłe dybſaczne rubiſchko, potom ſe ſaka nóž wuczehnje a ßo pokſchižujo ſchepta: „Božo, pomhaj mi!“ Na to nóž do lěweje hornjeje ruki ſaſchtapnje. Krej ßo hnydom lecž pocža. Wón rubiſchko ſ krwju namacža, roſpołoži jo, ſwjaſa jo ſa ſchwupizu a — ßwoju czeŕwjenu khorhoj do wyßoka dźeržeſche.

Wón ſtejo ſ rubiſchkom machaſche. Czah hižo bě naſdala widźecž. Lokomotiviny wjednik jeho widźecž njebudźe, lokomotiva ßo pſchibliži a potom tuteho hobra nichtó njeſadźerži

Krej ßo mjes tym njepſcheſtawajzy ſ rany lijeſche. Wón ju k ßebi kłóczeſche, ſo njeby dale krwawiła. Tola to niczo njepomha, krej ßo njeſtaji — wón je ßo ßylnje ſranił. Hłowa ßo jemu wjerczi, pſched woczomaj ßo jemu czorni, ſkónczuje ßo wſcho pſched nim ſacżmi; we wuſchomaj jemu ſchumi. Wón czah wjazy njewidźi, njeßłyſchi ani bubotaże kulenje, bjes tym ſo móža jeho moſhy jenož myßliczku dźeržecž: ſo ßo ſtejo njeſdźerži, ſo k ſemi kleßnje, ſchwupizu ſe ſnamjenjom puſchczi a czah jeho pſchejědźe . . . . Božo, pomhaj mi! Pósczel mi ſaſtupnika.

Pſched jeho woczomaj ßo ſacżmi, myßle jeho wopuſchczichu a khorhoj jemu wupadźe. Krwawa khorhoj pak k ſemi njedopanje, wona ßo wot druheje ruki popanje a ßo do wyßoka ßo bližazemu czahej jako warnowaze ſnamjo ſběhnje. Lokomotiviny wjednik ßo hiſchcże czaßa doſcž dohlada, regulator ſamknu a napſcheczńu paru puſchczi. Czah ſaſta..

*

Naſtróženi puczowarjo ſ wozow wuſkakawſchi muža na ſemi wuhladachu, kotryž w krwi pluwajo w njemozy ležeſche. Pódla njeho pak druhi ſ krwawym rubiſchczom ſtejeſche. Bě to Waßilij Stepanowicž. Wón hłowu ſkłoniwſchi ſawoła:

„Wjaſajcže mje! Ssym tón, kotryž je koliju wuſběhnył.

(Kónz.)

razne wotměnjenja. Bróny z prěčnymi poporskami namakaju so hłownje w juhosłowjanskich krajach. Su to tak rjec potřojene abo zeštworjene hrabje. Móža być prawidłowne, třirózkate abo tež trapezojte. Bróny z podołženymi poporskami namakaju so wosebje w dołhorańšej Němskej a w susodnych krajinach Pólskeje. Je to dźě najmłódši typ brónow. Wosebita poddružina tutych brónow je typ, pola kotrehož namaka so prědku prěkuš, kotrehož so srjedźne poporski njedótkaju. Tute bróny namakaju so w Małopólskej a Małoruskej, dale tež na Morawje, w nawječornej Juhosłowjanskej a tu a tam tež w Madźarskej a Wuheŕskej. Tola su je nanajskerje přiwjezli k Słowjanam sydlerjo z Južneje Němskeje.

Dźěło, wukonjane z brónami, mjenuje so pola Słowjanow „b r ó n o w a ć“ (branati, boronit) abo „w ł ó č i ć“ (vláčeti, vlačiti), štož zwisuje z wlečenjom. ***

Přilopk

Najwjetscha wustajeńza drobneho skotu w Europje.

Tsecza wustajeńza drobneho skotu w Lipsku sa kóždeho plahowarja nimo měry wjele sajimawosczow posticza. Wjele czeſtnych mytow ßu statne sežiwjeŕske ministerstwo a pruske rataŕske ministerstwo, jenotliwe statne ministerstwa, krajne burstwa a druhe wustawy wustajiŕe. S woßebitym wabidłom budźe tež wustajeńza módow, kotraž ßo ßobotu 30. novembra wot 17 do 19 hodźin w JPA-restauraziji pokasa. Wustajeńza traje wot pjatka 29. novembra hacž do póndźele 2. dezembra. Se 24 000 kóßnymi metrami wustajeneje pschestrěnje je tsecza wustajeńza drobneho skotu s najwjetschej ßwoje družiny w Němskej haj jzyla w zylej Europje.

Smjertny wußud w mordaŕskim prozeßu pschecziwo Alberdingej.

Rudolstädtski pschißažny ßud je po dlějschim wuradźowanju wußud pschecziwo Alberdingej wosjewil. Wobskorženy Alberding ßo mordaŕstwa dla k ßmjerczi saßudźi. Czestne prawa ßo jemu na czaß žiwjenja wotrjeknychu. Pschi pscheczitanju wußuda pschedßyda rjekny, so po wobstejnosczach je wobskorženy winowaty, so je mordaŕstwo skucžil, hacž runjež je hacž do poßledka prěl. Jeho wuprajenja wo druhich móžnych skuczerjach njejßu wěrje podobne. Samordowany je ßo s wutsěłom do sadneje hłowy morik a to s wotpohladom, so by ßebi Alberding sawěsczeński pjenjes 60 000 briwnow pschißwojil. Wobskorženy wußud bjes kóždeho snutskowneho roshorjenja pschija.

Pschedßyda rěsniskeho družstwa w schkitanskej jatbje.

Po sdźělenju župneho rjemjeßlniskeho sjednocženstwa we Würzburgu je ßo pschedßyda rěsniskeho družstwa Trosta do schkitanskeje jatby wsał, dokelž bě s njeprawom wjele mjaßa a tuka sa ßebje wobkhował a tak ßwoje sastojnstwo pschi rosdźělenju jenotliwych mjaßnych pschidźělenjow na rěsnikow snjewužil.

Njesbožo w kurjawje.

Na želesniskej czarje mjes Bergom a Roßlarom dźěłachu póndźelu dźěłaczerjo jeneje Roßlaskeje firmy. Husta kurjawa nad krajinu ležesche. Njenadźizy pschijědźe tworowy czah, kotryž dźěłaczerjo njebědźu ßłyscheli pschijěcž. Wón do kolonny dźěłaczerjowo sawadźi. Dwaj dźěłaczerjej ßo ßmjertnje pschejědźeschtaj, a tsecži ßo tak cźežzy srani, so dyrbjachu jeho do khorownje dowjescž, hdźež tohorunja bórsy na sranjenja wumrě.

Najprjedy žonu wopuschczil a potom ju wotwlekl.

Psched někotrymi lětami běsche w juhobolhaŕskim městaczku Slatogradźe bydlazy Greka ßwój dom a dwór wopuschczil, so by je ßwojim dorosczenym ßynom njesakońsy mjesy do Grekskeje pschekroczil, hdźež ßo wobaj shubischtaj. Lěta dołho žonu a macž wopuschczenu wostajischtaj a ani to najmjeńsche wo ßebje jej njesdźělischtaj. Tohodla ßo to poliziji wosjewi. Wobaj mužej ßo na to ßudnisy jako shubjenaj wuprajischtaj. Psched někotrymi měßazami ßo žona s nowa s jenym Bolharjom woženi. Mjes tym pak běschtaj ßo tež Grekaj saßo na žonu a macž dopomnikoj. Wonaj po potajnych puczach mjesy pschekroczischtaj, so byschtaj žonu do Grekskeje wotwjedłoj. Wulke běsche sa njeju pschekhwapjenje, hdyž młodeho muža w bydlenju namakaschtaj a žona ßo spjecžowasche, s nimaj wotećž. Dóńdźe k krutej swadźe, pschi kotrejž Grekaj młodeho muža wuwjasaschtaj, do pinzy czißnyschtaj a žonje hubu satykawschi ju do pschikrywa sawalenu wotwlecžeschtaj.

Wulke powodźenja w južnej Franzowskej.

W južnej Franzowskej w delnim dole rěki Rhony je po dołhotrajazych móznych descžowanjach wulke powodźenje nastało. Rěka Rhona ma wulku wodu a s kóždej hodźinu wo něhdźe 6 zentimetrow wysche stupa. Hluboko ležaze dźěle města Avignona ßu hižo saplawjene. Tež w Nimesu a wokolinje, pola Aramona je te wulkim powodźeniam dóschło, kaž tež w dolinach rěkow Saony a Loiry, kotrejž matej s pobocžnymi rěčkami tohorunja wulku wodu. Wjele dróhow a mostow ßu wody snicžile.

Wobkhadne lětadło Marseillesko-Barcelonskeje czary ßo swróczilo.

Póstske lětadło Marseillesko-Barcelonskeje czary je ßo póndźelu rano w bliskosczi Istres swróczilo. Wobßadka, s tsjoch muži wobstejaza, ßo pschi tym sarasy. Lětadło ßo dospolnje rosbi.

Jenicžki žiwy wosjewja . . .

Jenicžki žiwy czołmowcho njesboža pola Burton Porta, s mjenom Paddie Gallengher, wosjewja srudne podrobnosczje wo woßudźe s 20 wosobow wobstejazeje wobßadki a wo czeŕpjenjach, kotrež měješche hacž do ßwojeho skónczneho wumoženja pschětracž. Hdyž běsche ßo czołm powróczil, ßo jemu poradźi, ßwojeho nana a bratra, kotrajž chzyschtaj s nim na kupu Aran jědź, popadnycž a ßo s nimaj na powróczenym czołmje ßedźo khwilu sdźerżecž. Wot tam dyrbjachu tsjo mužojo pschihladowacž, kak drusy s wobßadki, kotrychž njebědźu žołmy hnydom póžrěłe, jedyn po druhim wosłabnywschi ßo czołmowcje kromy puschczeio a do hlubiny ßo shubichu. Po dwěmaj hodźinomaj shubi ßo tež Gallengherowy nan, wustawschi s czołma a ßo ponóri. Sswojeho bratra krucže w rukomaj dźeržo, wutra Gallengher hischcže 13 hodźin, prjedy hacž łódź s Arana na pomoz pschijědźe. Tola pomoz pschiińdźe sa bratra hižo pschepozdźe. S łódźymneje wody, kotraž jemu hacž k paßej dosahasche, pschemrěty, wudycha w rukomaj ßwojeho bratra. Dotal ßu 9 czěłow s czołmowcje wobßadki s morja wucžahnyli.

Podsemske płunowe rosbuchnjenje w jendźelskim měscže.

Czěžke podsemske płunowe rosbuchnjenje rostschaßy pjatk wjecžor měßaczko Oldham w Lancashiru. Hłowna dróha města ßo w dołhosczi 200 metrow wusterczi. Czěžke wentokowe wěka a mózne kamjenje do powětra sleczachu a pschi tym něhdźe 50 wukładnych woknow rosbichu. Wjele wosobow, kotrež w czaßu rosbuchnjenja po haßy dźěchu, ßo s mozu rosbuchnjenja k semi czißny. 11 wosobow je ßo czěžko a 40 lohko sraniło.

Shubjeny lětaŕ Kingsford Smith ßo hischcže njeje namakał.

W Bengalskim saliwje ßo pilnje sa lětarjom Kingsford Smithom pyta. Tutón ßławny awstralski lětaŕ s Londona do Awstralskeje leczesche. Pschi tym je najskerje nusowany był, lětadło pschistajicž. Dotal njeje sa nim ßlěda. Liczi ßo s tym, so lětaŕ a tež jeho pschewodźeŕ wjazy žiwaj njejstaj.

Wohen we wustawje sa duchakhorych w Kanadźe.

Hobrski wohen je w nozy k njedźeli zyłe wulke połnózne kschidło wulkeho Jan-de-Dieu wustawa sa duchakhorych w Montrealu dospolnje snicžil. 5 wosobow w płomjenjach sahiny. Wjazy hacž 30 pschi tym czěžke wopalenja pocžerp, a zyła liczba duchakhorych je ßo pschi wohnju shubiła, tak so strach wobstejí, so ßu tohorunja žiwjenje pschi tym pschißadźili. Kak je wohen nastał, ßo njeje dotal wujaßniło. Wohen wudyri we městnosczi, hdźež běchu straschni duchakhori saměsczeni. Mjes khorymi dóńdźe k žałostnej hrosy, kotraž ßo spěschnje na wschěch druhich něhdźe 2500 we wustawje saměsczenych khorych rosschěri, jako pschi wohnju na ras ßwětło haßny. 360 wothladaŕkow khorych wustawa dźěłachu bjes pschestacža, so bychu khorych s czěmnych městnosczow, kotrež s czaßom jenož płomjenja palazeje khěže wobßwětlachu, s twarjenjow wuwjedli. Czinjachu, schtož bě jim někak móžno, so bychu mjes roshorjenymi khorymi měr a porjad sakhowali. Njemóžachu pak tomu sadźiwacž, so wjele duchakhorych pschi tym czeknychu a płakajo a kschiczo po dróhach běhachu. Wohnjowa wobora njemóžesche połnózne kschidło wustawa wjazy wukhowacž. Dyrbjesche ßo s tym spokojicž, tomu sadźěwacž, so by wohen tež na druhe dźěle twarjenja pschestocžil.

Tsi prozenty wschěch autow ßo w Amerizy kradnu.

Hacž runjež ßu placžisny autow w Amerizy jara niske, ßo tola kóžde lěto wjele autow pokradnje. Saměsczeŕnje s tym licza, so se 100 autow w běhu jeneho lěta 3 jich wobßedźerjej pokradnu. Pschi tym je ßo wobkedźbowało, so paduschi drohe wosy lědma hdy wotwjedu, skoro pschezo jenož tunje serijowe wosy, kiž ßu ßebi tak podobne, so je móžnoscž, je saßo spósnacž, skoro wusamknjena.

Wyschinowy rekord amerikanskich lětarjowo do stratosfery.

Se stratosferowym powětronom běschtaj póndźelu rano amerikanskaj wyschkaj Albert W. S. Stevens a Orville Anderson w Rapid City ßo do powětra puschczikoj. Powětron ma mjeno „Explorer“ a je s najwjetschim se wschěch dotal natwarjenych powětronow. Czołmik ma 3 metrow w pschereŕku. Stevens chzysche 28 000 metrow wyßoko leczecž. Pschihoty na slět běchu dołho trake. Powětron krótko do ½5 hodźin popołdnju wyßokoscž 18300

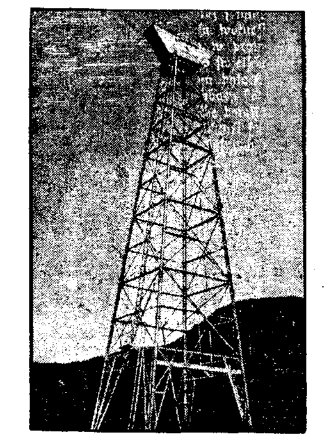

Tu budźe ßo olympiski wohen palicž.

W Garmischu-Partenkirchenje ßu pschiprawjeńske dźěła sa pschewjedźenje olympiskich symskich hrow nimale dokónczene. Tež olympiska wěža pschi skakaŕskim naßypje, na kotrejž budźe ßo pschi symskej olympiadźe olympiski wohen palicž, je tehorunja dotwarjena. (Weltbild, M.)

metrow a po ¼6 hodźin 22 570 metrow dozpě. S tym je ßo nowy ßwětowy rekord dospěł. Wobßadka sdźěli s radijowym telefonom, so ballon jara spěschnje do wyßokosczje leczi. Thermometer pokasowasche 60 stopnjow Celsija pod nullu. Wokoło 8 hodźin wjecžor srjedźneho europskeho czaßa pocža powětron spadowacž. Kotra wyßokoscž je ßo s wěstosczju dospěła, njeje hischcže zyle wěscže snate. Krótko po 11 hodź. w nozy po naschim czaßu je powětron w bliskosczi White-Lake njewobschkodźeny pschistajik. Wokoło 10 hodź. Stevens radiotelefonizy sdźěli, so je něhdźe 9300 metrow wyßoko a so ballon 150 metrow sa mjeńschinu pada. Po pschistajenju sdźěli kapitan Stevens, so njebjo pod ballonom wulku běłu runinu s módrymi sczinami tworjesche. Nad ballonom pak je njebjo jenicžka wulka czorna pschestrěń, kotraž je czim bliže k ßnózu czim czornischa.

Sport

Guts Muts pschecziwo Planitzer Sportklub 2 : 2 (1 : 2)
Dresdner Sportklub — VSB Lipsk 0 : 0.
VSB Kamjenizy — Wacker Lipsk 2 : 0.
SV Mannheim-Waldhof pschecziwo Sportfreunde 01 1 : 0.
Spielvereinigung Drježdźany — SV 08 Biskopizy 10 : 0 (6 : 0).

Budissa pschecziwo Freiberger Sportfreunde 3 : 1. Psched něhdźe 800 pschihladowarjemi měješche w Freibergu Budyske mužstwo w prěnjej połojzy czěžke wojowanje. Hižo w 7. mjeńschinje ßo srjedźnemu nadběharjej poradźi, czestne wrota sa Freibergskich tsělicž a s tutej lěpschinu hrajachu Freibergsy hacž do pschestawki. Po pschestawzy pak běchu Budysky rosßudnje lěpschi. Prawy swjasnik Berger wuruna bórsy po pschestawzy na 1 : 1. Ssrjedźny nadběhaŕ Njelka pschinjeße Budyskim dobycže na 2 : 1 a lěwy kschidłownik Scheinpflug móžesche hischcže 3. wrota tsělicž a tak połne dobycže sa Budyschin swěsczicž. Dobycže bě tež sa Budyskich połnje saßłužene. Budissa dyrbjesche ßo Hertwiga wsdacž, tola Njeczka jeho derje sastupowasche. Pola Freibergskich běchu nadběhowarjo ßłabi a sadnje mužstwo njewěste.

Budyski SC 08 pschecziwo Sportlust w Nowym Gersdorfu 0 : 1 (0 : 0).
Wuheŕska pschecziwo Schwajzaŕskej 6 : 1 (3 : 0).
Franzowska pschecziwo Schwedskej 2 : 0 (1 : 0).
Luksemburg pschecziwo Franzowskej B 2 : 2 (1 : 1)
Rańscha Pruska pschecziwo Braniborskej 0 : 1 (0 : 1).

Budyske stawniske powěsće

ßobotu, 9. novembra 1935.

N a r o d ź e n j a: 2. 11. Willijej Josefej Heldej, dźěłaŕskemu inženěrej we Wulkej Dubrawje, dźowka. — 6. 11. Pětrej Pawołej Schneiderej, schoferej, ßyn.

W u m r ě l: 8. 11. Gustav Hermann Kuhn, wyschschi zyrkwinski inspektor, 59 lět.

S w ě r o w a n j a: Pawoł Rudolf Erich Herzog, wyschschi dźeßatnik w Grimma, s Jadwigu Elsbethu Poldrakez, sawaleŕku w Budyschinje. — Kurt Hermann Rieß, mechaniski mischtr, s Marhatu Helenu Wagnerez, domjazej dźowku, wobaj w Budyschinje. — Pawoł Reinhold Wagner, lakěraŕ w Kunwałdźe, s Gertrudu Anneliesu Warnaczez, fabriskej dźěłaczeŕku w Budyschinje.

Radio

Ssrjedu 13. novembra ßo ßłyschi.

Königswusterhausen. Nimo snateho wschědneho programma: 6.30 wješeła rańscha hudźba. 11.30 sa žony. 11.40 sa burow. 12 pschipołdnischi konzert. 14 wschelakosczje. 16 popołdnischi konzert. 18 pißane popołdnjo. 20.45 operettowy konzert.

Lipsk. Nimo snateho wschědneho programma: 6.30 rańschi konzert. 9 sa žony. 11.45 sa burow. 12 pschipołdnischa hudźba. 16 němski spěw. 20.45 operettowy konzert

Hischcže wažne s dnjoweho programma. Barlin: 19 sabawny konzert. 20.45 pißana hudźba. Hamburg: 19 pokhody. Wrótsław: 19 sabawny konzert. 20.45 rejwanska hudźba. Köln: 20.45 hodźina wojakow. Frankfurt: 20.45 pißana hodźina. Stuttgart: 20.45 symfoniski konzert.

Hamtske wozjewjenje z Budyšina.

Der Kommunikationsweg **Neschwitz—Horka** wird wegen Beschüttung in Flur Doberschütz vom 11. bis mit 28. ds. Mts. **gesperrt.** Der Fahrverkehr wird über Jeßnitz gewiesen.

Bautzen, am 9. Nov. 1935. **Der Amtshauptmann.**

Sitzung des Bezirksausschusses

Montag, den 18. November 1935, 10 Uhr, im Saale der Amtshauptmannschaft Bautzen, Bismarckstraße 21.

Bautzen, 8. November 1935. **Der Amtshauptmann.**

In dem Konkursverfahren über das Vermögen des Kaufmanns **Emil Schuster,** Inhaber der Firma **Emil Schuster in Bautzen,** Jägerstraße 2, findet am Freitag, den 6. Dezember 1935, nachm. ¾4 Uhr der Schlußtermin und Termin 1. zur Abnahme der Schlußrechnung des Verwalters, 2. zur Erhebung von Einwendungen gegen das Schlußverzeichnis der bei der Verteilung zu berücksichtigenden Forderungen, 3. zur Beschlußfassung der Gläubiger über die nicht verwertbaren Vermögensstücke, 4. zur Verkündung einer Entscheidung über die dem Verwalter und den Mitgliedern des Gläubigerausschusses zu gewährenden Vergütung und die ihnen zu erstattenden Auslagen von dem Amtsgericht Bautzen (Saal 141) statt.

Bautzen, den 6. Nov. 1935.

Der Urkundsbeamte der Geschäftsstelle bei dem Amtsgericht.

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

„Serbske Nowiny“ płaća měsačnje we wudawaŕni 1.15 hr., na pósće a pola dowěrnikow 1,51 hr. z wunošowanjom, do wukraja 2,15 hr. = 20,00 Kč. Wudawa a čišći Jan Cyž, dr. jur., w Budyšinje w Serbskim Domje. Telefon 2687

Za nawěštki, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały mm-rjadk 6 pj., za swójbne 5 pj., towaŕstwowe a hosćencaŕske 4 pjenježkow. Za reklamowy mm-rjadk płaći so 15 pj. Rabat po tarifje. Kóžde čo. płaći 10 pj.

Čisło (Nr.) 265 — Budyšin — Srjedu 13. novembra 1935 — Bautzen — Lětnik 94

Kak so wupłodźeŕska bitwa bije?

Na druhim dźěławym dnju tſeczeho nĕmſkeho burſkeho ſjĕſda w Goslaru je ßo woßebje wupłodźerſka bitwa ſ jeje nuſnoſczemi a nadrobnoſczemi rospominała. Na ſjĕſdźe je ßo w najwſchelakoriſchim naſtupanju kruta wola ſpóſnała, kotraz burſtwo k wulkemu ſhromadnoſtnemu dokonjenju pohonja, ſo by ſeziwjenje nĕmſkeho luda ſawĕſcziło. So ßo wulki nadawk poradźi, k temu najprjedy ßluſcha, ſo ßu wſchitzy wobdźĕleni ludźo hotowi, ßwoje mozy ſa wĕz ſaſtajicz.

Shromadnoſcz burſkeho ziwjenja ma ßo ſhlubſchicz. **Do tuteje ſhromadnoſcze pak tez rataŕſki dźĕlaczeŕ ßluſcha.** Pſcheczíwo njemu je ßo w ſańdźenym czaßu wjele hrĕſchiło. Nĕmſki ſeziwjeŕſki ſtaw ßo ſa wſchitke ßwoje ſtawy ſtara, potajkim tez ſa rataŕſkeho dźĕlaczerja. Schtoz lĕpſche rataŕſkeho dźĕlaczerja naſtupa, je ßo pſchi rospominanju ſymſkeho dźĕla w tutym naſtupanju **wo twarjenju a polĕpſchenju wobydlenjow ſa rataŕſkich dźĕlaczerjow rĕczało. Rataŕſkemu dźĕlaczerjej dyrbi ßo ſmóznicz, ſo mohł ßo tez hoſpodaŕſzy polĕpſchicz.**

Pódla człowjeka je póda to najwaznische. S nowym jenotnym ſapißowanjom pódy ßo njeparujomny podłozk ſa wupłodzenje dobudźe. Sapiß pak je tez dla rataŕſkich dawkow wazny. Nĕmſkemu ſeziwjeŕſkemu ſtawej dyrbi ßo ſmóznicz, ſo by mohł wobkedźbowacz, kak ßo dawkowe ſakonje **hacz do najpoßledniſchého dawkarja** wuſkutkuja.

W druhich wotrjadowych ſkhadźowanjach ßo wo jenotliwych wunoſchkach wupłodźeŕſkeje bitwy a wo rjadowanju wikow rĕczeſche.

Na woßebitym ſkhadźowanju hłowneho ſjednoczeńſtwa nĕmſkeho jejoweho hoſpodaŕſtwa ßo woſjewi, ſo móześche ßo **wjetſche a lĕpſche wupłodźenje jeji** ſwĕdczicz. Pſchi drawnych a ſtajnych płaczíſnach ßo tez ſa ſtajnje dźerzenje kur rukuje. Tez rjadowanje jeji po hódnoſczach je wuſpĕch naprawow, kiz je nĕmſki ſeziwjeŕſki ſtaw pſchewjedł.

Na druhich woßebitych ſkhadźowanjach rospominaſche ßo rybowe hoſpodaŕſtwo a twaŕſke poradźenje w hoſpodaŕſkich naleznoſczach.

*

Na Goslarſke lĕtaniſcheźo je wutoru pſchipołdnju ſtabowy ſchef Lutze w ßwojim ßłuzbnym lĕtadle „Horſt Weſſel“ pſchileczał, ſo by ßo na nĕmſkim burſkim ſjĕdźe wobdźĕlił.

Wuwoz ważnych cyrobow a surowiznow so zakazał

W nowinach „Reichanzeiger“ je ßo 12. novembra 1935 wukas nĕmſkeho knjezeŕſtwa woſjewił, ſ kotrymz ßo **wuwoß wĕſtych waznych zyrobow a induſtrijowych ßurowiſnow ſakaſuje.**

Pola zyroby jedna ßo wo wſchitke jĕdźne tuki a wolije a wo bĕrny; pola induſtrijowych ßurowiſnow woßebje wo ßurowiſny tekſtiloweje induſtrije, zeleſoweje a metalloweje induſtrije a kawczukoweje induſtrije, kaz tez wo koze, kózki a wolije wſcheje druziny. We wukaſu pak wuhlo a kopor njejſtej naſpomnjenej, dokelz ſa njej hizo dlĕje wuwoźna kontrolla wobſteji.

S nowymi wuwoſnymi ſakaſami ma ßo na hoſpodaŕſke waznoſcze Nĕmſkeje dźiwacz. W poßlednich njedźelach je ßo mjennjzy bóle a bóle wobkedźbowało, ſo ßu ßo naſpomnjene zyroby a ßurowiſny ſ Nĕmſkeje do wokolnych krajow wuwozowale. Woßebje je ßo margarina w Nĕmſkej pokupowała a wuwozowała. Pola bĕrnow bĕſche wulas nuſny, dokelz ßo tu lĕtßa njeje telko naſbĕrało kaz ßmy to hewak ſwuczeni. Schtoz pak induſtrijine ßurowiſny naſtupa, Nĕmſka zenje njeje była wuwozowazy kraj (ſ wuwſaczom zeleſa), ale je była nawopak dowozowazy kraj. **Tehodla je hoſpodaŕſtwu zyle pſcheczíwne, hdyz ßo tute ßurowiſny ſ Nĕmſkeje wuwozuja.**

Nimo teho ma ßo hiſcheze wobkedźbowacz, ſo ßo ßwĕtowe płaczíſny ſa tute wĕzy powjetſcheja. Sßurowiſny, kiz Nĕmſka wuwjeſe, dyrbi ßnadź poſdźiſcho k jich narunanju po wjetſchich płaczíſnach kupowacz. Pſchi nĕtczíſchim ßurowiſnowym a deviſowym połozenju Nĕmſkeje pak je wĕſte, ſo ßo tajke wuwozowanje ſ hoſpodaŕſkimi powſchitkownymi ſajimami njeſnjeße.

Se ſakaſa pak tez hiſcheze wukhadźa, ſo ßo dohladowanje wliwoſa mjenowanych tworow **nima jako trajna naprawa nĕmſkeje wikowaŕſkeje politiki wobhladowacz, ale ma jenoz tak dołho płaczicz, kaz dołhoz budźe trĕbne.**

Němske prawo herbowanja so přeměni

Statny ſekretar w nĕmſkim juſtiznym miniſterſtwje dr. Freyſler wudawa czaßopiß „Deutſches Gemein- und Wirtſchaftsrecht“, ſ kotrymz ma ßo nĕmſke powſchitkowne prawo pſchihotowacz. W tutym czaßu piſche ßo wo wuwiwanju nĕmſkeho prawa herbowanja. Pſchedßyda nĕmſkeho juſtizneho pruhowańſkeho hamta dr. Palandt je k temu ſajimawe namjety woſjewił. Tute ßo na porjad herbowanja a formu teſtamentow poczahuja.

Sakońſke herbowańſke prawo ma ßo bóle hacz dotal na ſwjaſki krwĕ, mandźelſtwa a ludoweje ſhromadnoſcze natwaricz. Nazionalſozialiſtiſki ſtat njemóze dlĕje prawu pſchikładowacz, kiz dowola, ſo ſawoſtajeńſtwo jeneho Nĕmza pſchiwuſnym we wukraju pſchipadnje, wo kotrychz ſemrĕty ſzyła niczo wjazy njewĕdźeſche, abo ſo Nĕmz wot krejnych pſchiwuſnych herbuje, kotſiz hizo generaziju dołho njebĕchu wjazy nĕmſzy, njemyßlachu nĕmſzy a ßebi njebĕchu ßwojeho pokhada wĕdomi, a ßnadź ßamo nĕmſkemu myßlenju a czuczu njepſcheczelſzy napſcheczo ſteja. Dalſcha krej njeßmĕ zenje prjedy ludoweje ſhromadnoſcze ſtejecz.

W pſchichodźe ßo jenoz wuzſche koło krejnych pſchiwuſnych, kiz je ßwójbnje ſwjaſane, jako ſakońſke koło herbow dowoli. S druhej generaziju dyrbjało ſakońſki herbowańſki rjad ßwój kónz dozpĕcz. Pradźĕd a prawowka a jich potomnizy njeßmĕdźa ßo wjazy do ſakońſkich herbow liczicz. **We wſchitkich tutych padach budźe dyrbjecz fiſkus, potajkim ſtat ſakońſki herba bycz;** pſchetoz ludowa ſhromadnoſcz ſemrĕtemu bjes dwĕla blize ſteji hacz nĕkajzy krejni wſchiwuſny, kiz wón ani po jich pokhadźe wjazy njeſnajeſche.

Myßl ſhromadnoſcze tez njeßmĕ dowolicz, ſo ßo herbſki rjad ßamowólnje poſtaja. Saßada „ſhromadne lĕpſche nad lĕpſchi jenotliwza“ dyrbi we woßebitej mĕrjee ſa teho płaczicz, kiz ßwoju poßlednju wolu nad ßwojim ſamózenjom wukonja. **W pſchichodźe njeßmĕło wjazy mózno bycz, ſo nĕchtó ßwoje ßwójbne wobßedźeńſtwo do druhich rukow, a ßwojim krejnym pſchiwuſnym ani najmjeńſcheho podźĕla na ßwojim ſawoſtajeńſtwje njewoſtaja.**

S teſtamentom, kiz ßo ſe ßamßnej ruku piſche, ßo tón, kiz herbſtwo ſawoſtaja, huſto w njewobkedźbowanju ßwojich winowatoſczow podpjera. Tehodla je nuſne, ſo ßo pſchichodnje jenoz hiſcheze ſjawna teſtamentowa forma dowoli. Tón, kiz ſamózenje ſawoſtaja, dyrbi potom ßwoju poßlednju wolu ſaſtupjerjej prawa ertnje ſdźĕlicz. Prawiſnik dyrbi jemu niz jenoz k teſtamentej dopomhacz, kiz po ſwonkownej formje płaczi, ale dyrbi jeho tez wot teho wotdźerzecz, ſo ſtozerja teſtamenta wot ßamowólneho poſtupowanja a njewobkedźbowanja winowatoſcze k ßwójbnym wotdźerza.

40000 kilometrow němskostatnych dróhow so dotwarjuje

W Mnichowje ßo ſjĕſd „Dróha a mĕſto w planje a prawje“ ſkhadźuje. Wobdźĕlenje na ſjĕſdźe je wurjadnje ßylne. Generalny inſpektor ſa nĕmſke dróhi dr. Todt je ſjĕſd ſ wuſnamnej rĕczu wotewrił. Wón poda wulki rosßhlad wo tym, ſchtoz je ßo w ſańdźenym potſeczа lĕtźe dokonjało, a pokaſa na wulke nadawki, kiz maju ßo w pſchichodźe dopjelnicz. Wjednikowy wulki programm ſa motoriſowanje wobkhada a twarjenja dróhow, kiz ſ tym nuſnje ſwißuje, njeßmĕ ßo jako ßamoſtatna naprawa k wobſtaranju dźĕla wobhladowacz. Wón je wulkotny poſpyt, ſ kotrymz ma ßo hoſpodaŕſtwo na jenym polu ßylnje pohonicz, ſo by ßo tutón pohon potom na druhe wotnozki hoſpodaŕſtwa wupſcheſtrĕł. Hizo dźenßa ßu tu dopokaſy, ſo ma tutón poſpyt wuſpĕch. Nuſne pak je, ſo ßo nĕmſke mĕſta po tutym wuwiczu wobkhada ſłozuja.

Dr. Todt dotalne wuſpĕchi w liczbach pſchedpołozi. S nich tu jenoz nĕkotre naſpomninmy. Sa tſi lĕta je ßo liczba dowolenych woßobowych automobilow w Nĕmſkej wot 40 000 na 170 000 powjetſchiła. Dokelz dyrbi ßo liczicz, ſo ßo kózde lĕto 70 000 autow pſchetrjeba, mózemy lĕtnje pſchibĕranje na nĕhdźe 100 000 woſow pohódnoſczicz. Podobne liczby płacza wo wobkhadźe czeziſtych automobilow. W poßlednich lĕtach ßu woßebje auta pſchibĕrałe, kotrez ßo k jĕſdźenju po kraju trjeboju. Pſched 10 lĕtami mózachmy hiſcheze wo „wobkhadźe na kromach mĕſtow“ rĕczecz, w dźenßniſchim czaßu pak auta dalole pucze jĕſdźa.

Wĕſo ſtare dróhi njedoßahachu ſa autowy wobkhad, kiz w tajkich rosmĕrach pſchibĕra. Tohodla bĕſche zyle nuſne, ſo ßo dróhaŕſtwo po zyłej Nĕmſkej pod jenajke ſaßady ſtaji. Sa krótki czaß je ßo hizo wjele hodźało dozpĕcz. 40 000 kilometrow dróhow je ßo do nĕmſkoſtatnych dróhow pſchewſało. Hobrſki pogramm nĕmſkich autowych dróhow ßo pſchewjeduje. Dr. Todt na nĕkotrych ryßowankach dopokaſa, kelko je ßo w tutym naſtupanju hizo dozpĕło.

Do tuteho wuwicza dyrbja ßo nĕtkole mĕſta ſ hiſcheze raß tak ßylnej energiju ſarjadowacz. Wone ßu ßrjedźiſcheza a ſadźĕwki wobkhoda ſdobom. Ani wotſtajeniſcheza ani garazowe wobſtejnoſcze w mĕſtach njejßu ſ wobkhadowym poſtupowanjom wahu dźerzałe. Dr. Todt pak pſchikładne dźĕło khwaleſche, kiz je hłowne mĕſto nazionalſozialiſtiſkeho hibanja Mnichow w tutym naſtupanju czíniło.

Dr. Todt w ßwojim pſchednoſchku tez hiſcheze na prózowanja ſpomni, kiz ßo 16 milijonow nĕmſkich kolojĕſdnych dla ſtawaju. Sa wobjĕdźenje mĕſtow ßo pſchi dróhach pucze ſa kolojĕſdnych pſchiprawjuja. Pſchi nowotwarje 500 kilometrow nĕmſkoſtatnych dróhow je ßo tale nuſnoſcz hizo wobkedźbowała. So ßo mĕſta doſpołnje do programma twarjenja wulkich dróhow a motoriſowanja nĕmſkeho wobkhada ſarjaduja, ßluſcha do najwazniſchich nadawkow, kiz maju mĕſta we wobluku wjednikoweho ſhromadneho natwarjeńſkeho programma dokonjecz.

Wojowanje přećiwo wobydleńskej nuzy

Pſchi pſchibĕranju domjaznoſczow ßo woblicza, ſo ßo kózde lĕto 300 000 hacz 400 000 **nowych wobydlenjow** trjeba. Pſchi tym ßo njemóze hiſcheze **woprawdźe pſcheczíwo wobydleńſkej nuſy wojowacz,** kaz wyſchſchi knjezeŕſtwowy rada dr. Fiſcher-Dieſkau pola nĕmſkeho dźĕłoweho miniſterſtwa w „nĕmſkim dźĕłowym łopjenu“ ſwĕdczuje. **Hdyz ßo ſhotowjenje jeneho wobydlenja na 5000 hacz 7000 hriwnow woblicza, dha ßebi programm 300 000 wobydlenjow lĕtnje 1,5 hacz 2,5 milijardy kapitala zada.**

Referent we ßwojim naſtawku woßebje finanzne wobczeznoſcze wuſbĕhuje, kiz maju ßwoju pſchiczinu w ſmylkach ſańdźeneho ſyſtema. Pſchi tym wón naſpomni, ſo ßo ſ hypothekow podruzniſkeho dawka, ſ pozczonkow dźĕłodawarjow atd. lĕtnje jenoz 200 hacz 300 milijonow ſjawnych ßrĕdkow ſa twarjenje wobydleniow ſwjedźe. Nĕkto ßo praſcha, hacz móza kapitalowe ruki njedźiwajzy hrĕchow ſańdźenoſcze a ſ nich wukhadźazych pſchekhodnych wobczeznoſczow ſbytk trĕbnych ßrĕdkow ſa twarjenje wobydlenjow ſwjeſcz.

Tez budźe ßo dyrbjecz krucze kedźbowacz, ſo dań priwatnych hypothekow dowolenu mjeſu njepſchekrocza a ſo ßo po nazionalſozialiſtiſkej ſaßadźe ſłozuje. Tohorunja maju ßo wjaſanja na ſłotu hriwnu ſhubicz. **K finanzowanju wobydlenjow a ßydliſchczow ßo njewupowĕdźomne wotpłaczeńſke hypotheki najlĕpje pſchihodźa.** Tu je wĕſo ßobuſkutkowanje gmejnow jara wazne. Po dotalnych dopokaſach ßmĕ ßo woczakowacz, ſo po tym, ſo je ßo w lĕcźe 1934 nĕhdźe 284 000 nowych wobydlenjou natwariło, lĕto 1935 ſaßo ßylne woziwjenje w twarjenju nowych wobydlenjow pſchinjeße.

Sta'ne posrědkowanje mandźelstwow

W jenakej mĕrje ſ wotſtronjenjom doróſta, kiz je ſ pſchinarodźenjom poczeczeny, dyrbi ßo ſ poſitivnymi naprawami poſtupowacz, kotrez herbſzy ſtrowy doroſt we nĕmſkim ludźe po móznoſczi ſpĕchuja. S mandźelſkimi pozczonkami je nĕmſke knjezeŕſtwo hizo praktiſki pucz w tutym ßmĕrje naſtupiło. W czaßopißu nazionalſozialiſtiſkeho lĕkaŕſkeho ſwjaſka pak Thiela-Mnichowſki piſche, ſo to hiſcheze njeje doßahaze. Njeliczomnym młodym Nĕmzam pobrachuje na ſkładnoſczi, ßebi pſchihódneho mandźelſkeho abo mandźelſku pytacz. Dokelz ßo pſcheczo hiſcheze tójſchto muzi mandźelſtwa wotwlakuje,

woſtanje khětra liczba k ženitwje ſwólniwych a khmanych holzow wudatych. Wjele wſchak ßu ßo hižo na priwatne mandželſke poßrědniſtwa wobroczile, tola jich naſhonjenja njeběchu pſchezo najrjeńſche. Tohodla dyrbjako, tak Thiela piſche, móžno bycž, ſo nazionalſozialiſtiſki ſtat ßam poßrědkowanje mandželſtwow do rukow woſmje, ſo by herbſzy khmanych młodženzow a młode holzy hromadu ſwjedł. Na ſtawniſtwach mohle ßo liſcžiny wupołožicž, do kotrychž mohle ßo młodženzy a młode holzy ſapißacž.

S polodniſcheje fronty jara mało powěſcźow do Addis Abeby pſchikhadźa. S nich ßo ſhoni, ſo italſke wójſko [illegible] mału poſtupuje. Tola ßo wobkrucźa, ſo Italczenjo ſ kóždym dnjom jenož mało kraja dobywaju, dokelž ßo we mokrej czežnej krajinje jara czežko poſtupuje. Tanki w puſchcźinowym pěſku czežazy woſtawaju. Wutoru je ßo w Addis Abebje nowy regiment ſeſtajał. Pſchi wulkej ßwjatočnoſcźi je ßo jemu khorhoj pſchepodała. Abeßynſki kraj prynz běſche pſchitomny.

Najwótriši italski protest přećiwo sankcijam

Kaž je ßo hižo woſjewiło, je italſke knježerſtwo knježerſtwam, kiž ßu w Swjaſku ludow ſaſtupjene, notu póßłało. Sobom je wono tutu notu tež ſtatam pſchepodało, kiž njeßłuſcheja do Swjaſka ludow.

Italſke knježerſtwo w nocźe ſ wótrymi ßłowami pſchecžiwo hoſpodarſkim ſankzijam proteſtuje, kiž ßu mozy w Genfje wobſamkle, a ſ khutnymi napſchecžiwnymi naprawami hrozy. Italſka hoſpodarſke a finanzne ſakroczenje pſchipowěda, ſo by ſadźěwała, ſo ßo ſ nětcžiſcheho položenja hiſchcže nowe ſtrachi wuwija.

Italſka ßo dotal njeje chzyła Swjaſka ludow puſchcźicž, haczrunjež je w nim pſchecžiwnika k ßwojej ſchkodźe namakała. Pſchetož ſnjemóžnjenje zyłeho italſkeho wuwoſa je wjazy hacž jenož hoſpodarſka naprawa. Wono je ſkutk njepſchecželſtwa, pſchi kotrymž maju italſke napſchecžiwne naprawy, kiž ßo njehodźa wobencž, ßwoje połne prawo.

Parižſke nowiny „Petit Pariſien“ pißaju, ſo italſka nota něhdźe 5 ſtron, ſ maſchinu popißanych, wopſchija. **S jeje wótrymi ßłowami ßo tužny mjeſynarodny powětr njepolěpſcha.** Chzedźa ßo nadźijecž, ſo Italſka ſe ßwojimi napſchecžiwnymi naprawami pſchedaloko njepſchimnje, ſo njebychu nowe ſankzije trěbne byłe. **Parižſke nowiny** „Matin“ ſpóſnawaju ſ noty, ſo ßnadź Italſka wěſte wikowarſke ſrěczenja wupowědźi. „Echo de Paris“ ßo praſcha, hacž chze Italſka Swjaſk ludow wopuſchcžicž.

Italčenjo wulke wojowanja wočakuja

W italſkim hłownym kwartěrje ßo nětcžiſche položenje **wójſkow jako měr pſched wichorom wobhladuje. Snamjeniow** bywa pſchezo wjazy, ſo ßo Abeßynjenjo na bitwu pſchihotuja. **Po myßli Italczanow wokoło hór Amba Alacži k bitwje dóńdźe.** Tute hory ßo k połdnju wot Makalle wupſcheſtrěwaju. Hacž runjež je kraj tam njeßměrnje wobczežny, ßu italſzy lětarjo runje w tutych ſtronach wjele abeßynſkich pólnych lěhwow wobkedźbowali.

Dotal je hiſchcže njeſnate, hdy italſzy wojazy do Abeßynjanow ſraža. Woni maju ſa to, ſo ſnajmjeńſcha hiſchcže dwě njedźeli ſańdźetej. Italſke wójſkowe wjedniſtwo hakle potom k wotewrjenemu wojowanju pſcheńdźe, hdyž budźa wſchitke ſwiſki ſ etappu a ſ druhimi frontami doſpołnje wutworjene.

Poßlednje ſpěſchne podawki, na ſomaliſkej froncźe, ßu po italſkim wubkedźbowanju wuſkutkowałe, ſo je tamniſchi wjednik Abeßynjanow, wjerch Naſſibu, pſcheglad ſhubił. Wón je ßo ſe ßwojim wójſkom k měſtu Harrarej do ſakitańſkeho ſtejiſchcža ſczahnył a ſeßylnjenje woczakuje. **Mjes Italczanami ßo ſaczišchcž ſkruczuje, ſo ßo pola Amba Alacži a pola Harrara wo dóńcźe Abeßynſkeje roßhudźi.**

Wěſo mamy w tutych powěſczach woßebje pſchecža Italczanow widźecž, hdyž wěmy, ſo tute powěſcźe ſ italſkeho **hłownego kwartěra pokhadźeja.** Abeßynjenjo tutym roßprawam ſnapſchecžiwjeja, ſo ßo abeßynſke wójſko po wotmyßlenym planje wrócźo czehnje, ſ cžimž ma ßo czaß k hromadźeniu a wobrónjeniu wojakow dobycž. Abeßynjenjo chzedźa hakle wjetſche bitwy ſapocžecž, hdyž ßu ßo italſzy wojazy doſcž daloko wot ßwojich wukhodniſchcźow wotßalili. Italſkemu wójſkowemu wjedniſtwu dyrbi wſchak na tym ſaležecž, ſo italſke wójſko roßhudźaze wuſpěchi wudobudźe, prjedy hacž ßo ſaßo deſchcžowy czaß ſapocžnje a prjedy hacž ßo ſankzije Swjaſka ludow cžuczžiwje wuſkutkuja.

Abesynske wójsko so pola Harrara zhromadźuje

Sßylne abeßynſke wojerſke wotdźělenja ßu hory wokoło měſta Harrara wobßadźiłe. Italczenjo jich ßylnoſcž na 200 000 mužow wobliczeja. Hłowny roskaſowar abeßynſkich wojakow je wjerch Naßibu. Kaž Italczenjo wudawaju, je wobydlerſtwo Harrara demonſtrazije ſa Italſku wotměło. K połdnju wot Antala ßu Italczenjo wulku abeßynſku karawanu ſajeli.

Přeco hišće wojowanja wo Makalle?

Kaž Abeßynjenjo roſprawjeja, ßo wo měſto Makalle hiſchcže wojuje. **Pola Italczanow je njeßwěrny wjerch Gugſa wjedniſtwo wojerſkeho wotdźělenja pſchewſał, dokelž krajinu derje ſnaje.** Abeßynſzy wojazy ſpytaju Makalle ſe ſtrony wobencž a ßo k połnozy dobywacž, ſo bychu wjerch Gugſu wobſtupili.

Italske wójsko za tydźeń 320 kilometrow postupiło

Jendźelſke nowiny pißaju, ſo ßu Italczenjo na ſomaliſkej froncźe ſa tydźeń wot ſpocžatka noweho poſtupowanja něhdźe 320 kilometrow hłoboki kruch abeßynſkeho kraja wobßadźili. W italſkich roſprawach ſ polodniſcheje fronty ßo woßebje naſpomnja, ſo italſzy wojazy pſchi ßwojim poſtupowanju ſkoro žaneho pſchecžiwjenja Abeßynjanow njenadeńdu. Italſzy wojazy ßu do wyſcheho kraja pſchiſchli, w kotrymž njeje wjazy tak horzo kaž w abeßynſkich nižinach.

Mussolini so wospjet z Drummondom rozrěčował

Muſſolini je wutoru w pózdnich popołdniſchich hodźinach jendźelſkeho pósłanza Drummonda k dlěſchemu rosrěczowanju pſchijał. Wo roſrěczowanju je ßo tale hamtſka roſprawa woſjewiła: Italſki knježerſtwowy ſchef je wutoru jendźelſkeho pósłanza pſchijał, ſ kotrymž je ßo dlěje hodźiny roſrěczował. **Pſchi roſrěczowanju je ßo položenje Italſkeje a Jendźelſkeje w Srjedźoſemſkim morju pruhowało.**

Hewak pak ßo wo roſrěczowanju na woběmaj ſtronomaj krucźe mjelcži. Na italſkej ſtronje ßo jenož woſjewi, **ſo budźe ßo ſ roſrěczowanjemi pokracžowacž.**

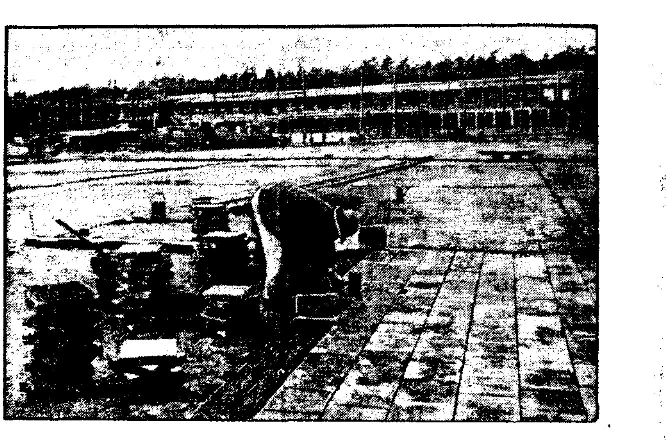

Frankobród n. M. ſměje najwjetſchi lětadłowy pſchiſtaw zyłeho ßwěta.
W Frankobrodźe n. M. kſchižuja ßo ſtatne autowe dróhi ſe wſchěch róžkow kraja. **Tu nětko twari ßo nowy ßwětowy pſchiſtaw ſa lětadła, ſ kotrehož ma tež nowy hiſchcže niž zyłe dotwarjeny Zeppelin ßwoje jěſby do Ameriki naſtupicž. Sady widźimy 120 metrow dołhe ſarjadniſke twarjenje.** (Scherl Bilderdienſt, M.)

Dobra rada

abo

Jan a Marja.

Po čěskim V. Kosmáka wobdźěłał Mikł. Andricki.

7] (Pokračowanje.)

Jenož z wjesoła, hólcaj, z wjesoła, hólcy“, zawoła stary Hejtman, a přistupi k Janej. „Nó, póndźemoj nětk abo njepóndźemoj?“

„Póndźemoj, nanko, ale samaj nic. Hercy dyrbja sobu.“

„Hólčko, to so mi njeby wjacy přisłušało“, praji stary Hejtman. „Ludźo bychu rjekli, zo sym stary błazn na swěće. Ale ja něšto wěm: Maruška je mi słubiła, zo chce mje z towaŕškami přewodźeć. Póndu z njej a pola Nowakec hatka na tebje dočaknu. A dha jenož daj něšto rjane zapiskać, ja mam rad musiku na swěće.“

Jan kleskny z rukomaj a zawoła na hercow: „Hólcy hercec, mazajće šije!“

Stary nan poda so na puć domoj. Na puću Maruška z dwěmaj towaŕškomaj hižo na njeho čakaše. Dźěchu pomałku po wsy dele, a nichtó z nich njeporěča ani słowa. Měsačk jasnje swěćeše, z njedalokeho lěsa kukaše kokula, a přespodźiwna wóń ćehnješe po krajinje.

Hdyž běchu ze wsy, zaklinča wot meje hudźba.

„Woni nam hižo hraja“, rjekny stary nan a wusměwkny so spokojnje.

Hercy přikhadźachu dale bliže a za nimi hólcy, kotrymž so běle rukawy w błyšću měsačka jenož tak mikachu.

„To je wam rjanosće na swěće!“ witaše stary nan młodych hólcow. „Naléće, musika, młody lud — to tež stareho čłowjeka zwjeseli na swěće. Nó, a tak dha mějće dźak, knježa hercy, za musiku, a wy hólcy, pójće! Maruška, wjele dobreho nanej a maćeri!“

Maruška wokoši staremu dźědej ruku a šeptny jemu dobru nóc.

„A njepóńdźeće ani kuska wjacy z nami?“ prošeše Jan a hladaše ji do wočow.

Ale my dźě bychmy so potom bojale same“, směješe so Maruška.

„Wšak sće tři“, rjekny stary nan, „hač tamle na hórku horje wšak móžeće hić.“

Holcy sebi njedawachu dołho kazać. — Hdyž pak na hórku dóńdźechu, podachu sebi rucy a prajichu sebi „Božemje!“

Hdyž stary nan z młodymi hólcami z hórki dele kročeše, zaklinča k nim z hory dele slódka pěseń holčatow, jako postrow z lěpšeho swěta:

„Ta ćma, ta ćma tak wulka je,
a zymny wětřik poduwje,
wón puće je wšě zasypał,
ze sněhom sćežki zamjetał.“

A dałe: „Ach čakaj, luby najlubši,
za hórku hišće měsačk spi —
wón latarničku zaswěća
a tebje domoj přewodźa! . . .“

Jan zazběhny kłobuk, zawyskny a zawoła z radosću a žadosću: „Nanko, Marja dyrbi moja być.“

IV.

Swjatki njedźelu khwataše Maruška ze swojej towaŕšku, Kowarjec Leńku, hižo rano zahe do Manjowa do cyrkwje. Njeseštej kóžda pod bělym rubiškom wěnc. Wěncaj běštej jenajkej, běštej je wčera na směrkach hromadźe wiłej. Z hustych zelenych łopjenow hladachu čeŕwjene a čeŕwjenše róže, hakle na poł rozekćěte. K róžowym pupkam tulachu so dowěrnje pokorne fijałki, macoški, zwónčki a wonjata reseda. Přez nóc běštaj wěncaj w zahrodźe ležałoj, zo njebyštaj zwjadłoj.

Maruška a Leńka měještej swjatočnu drastu, pyšnu narodnu drastu našich wowkow a maćerjow. Nětko, hdyž ranše słónco na nju swěćeše, zejhrawaše we wšěch barbach. Wjele zrudnych dnjow je naš narod nazhonił — a tohodla su zrudne tež naše pěsnje; wjesołych je mało: samo z tutych pak rěči jako z pod šlewjerja ćicha skóržba zrudźby. Jenož serbske holičo w swjedźeńskej pyše je hišće dźensa swědk přirodźeneje zradowneje mysle Serbow. Kak so to na nim wšo zyboli, z róžkowymi bantami, kotrež z hłowy po khribjeće spłuwaja, hač k pasej a k nohomaj dele! Bjez dźiwa, zo so z tajkeho swjedźeńscy zdrasćeneho holiča wjesołe wobličo směwa.

Též Leńcy a Marji swěćeše so z radosću čoło, po puću do Manjowa. Dokelž bě sylna rosa padła, měještej zwjeŕšnu suknju zwuzběhanu, zespody spódnjeju sukničkow, čeŕwjeneju kaž mak, běłachu so sněhej runja nohajcy. Nozy, nizke čorne črijki wobute, sutpaštej čile kaž sorničej. Kołwokoło pak stawaše žiwjenje jasneho ranja, kajkež w pózdnim naléću měwamy, hdyž so hižo k lěću nakhila. Z łukow zběhaše so lóžka para płódneje nocy, jasne słónčne pruhi přez nju přebijachu. Na kóždym stwjelcu błyšćeše so parla rosy we wšěch barbach tučele. Wšo so zelenješe; běše čas, hdyž syna zrawja a hdyž rožka kćěje. W žitach wocućachu bručki, šwjerče šćerčachu, a wysoko pod njebjom so škowrončk kěrlušujo znošowaše.

Holcy powědaštej mało; dźěštej, kaž byštej so modliłej.

W Manjowje bě wulke hotowanje. Staruški fararř swjećeše swój 50 lětny jubilej, a dźakowna wosada bě so hižo na wšě štyri njedźele přihotowała, čestny dźeń swojeho pastyrja wokrasnić, kotryž bě w njej zešedźiwił. Z cyrkwineje wěže wisachu mócne khorhoje, též na jednotliwych statokach, z pletwami a wěncami nadobnje wudebjenych, zmahowaše so wjesele ta módra, čeŕwjena a běła. Puć z fary do cyrkwje bě z trawu a syćiznami [illegible] słany, z boka puća běłachu a zelenjachu so brězycy. Před farskim domom pak stojachu krasne čestne wrota, a wosrjedźa pletwow swěćachu so słowa: „Žohnowany, kiž přikhadźa w mjenje Knjezowym!“ Fara a cyrkej běštej najrjeńšo wupyšenej.

(Pokračowanje sćěhuje.)

Wutwori Litwjan předsydstwo memelskeho direktorija?

Gouverneur Memelſkeje je jenemu ſ pjecž litewſkich ſapoßlanzow memelſkeho ßejma, prjedawſchemu pſchiſtawowemu direktorej Borchertaßej, porucžil, ſo by direktoriji wutworil.

Litewſke telegrafowańje k temu wozjewja: Hižo, hdyž je ßo pſchedßydſtwo pola gouvereura pſchedſtajilo, je ßo wo wutworjenju direktorija rěcžalo: Na to je gouverneur ßobuſtawej ßejma Borchertaßej porucžil, ſo by ſ frakzijemi dla wotworjenja direktorſtwa jednal. Borchertas je hižo ſapocžal jednacž.

S tuteje porucžnoſcže litewſkeho gouverneura je ſpóſnacž, ſo litewſke knježeřſtwo kaž dotal na to njemyßli, ſo by autonomiju po ſtatutowych poſtajenjach pſchewjedlo.

Politiske zajeća w Bukarestu

Bukareſtſka polizija je wutoru někotre nahladne woßoby ſajała. Sajecži ßu general na wußlužbje Radeſku, wjednik najwjetſcheje chirurgiſkeje kliniki w Bukareſtu profeßor dr. Gerota a ſnaty Bukareſtſki rěcžnik Baſiliu Cluj. Tucži tſjo ſajecži ßu ßobuſtawy ludoweje ſtrony marſchalla Avereſka. Woni ßu ßo pjecža tehodla ſajeli, dokelž ßu na woſjewjenjach wobdžěleni, kiž ßo na mylaze waſchnje ſ naležnoſcženi nazwyſchſcheje wuſtaweje měſtnoſcže ſaběraju.

Japanska přećiwo anarchistam zakroča

W japanſkich měſtach Tokiu, Oſazy a Kobje je polizija pſchecžiwo anarchiſtiſkim elementam ſakrocžiła. Pſchi polizajſkej akziji je ßo 85 anarchiſtow ſajało. Též jich 26lětneho wjednika je polizija ſaßłapiła. W polizajſkej roſprawje ßo naſpomnja, ſo ßu ßebi anarchiſtojo nadpady na banki, póſty a klamy wotmyßlili. Dokelž je 600 woßobow podhladnych, ßo hiſchcže wjazy jimanjow wocžakuje.

Ze Serbow

W **Budyſchinje** 13. novembra 1935.

Naše hrono za tutón Boži dźeń

Kiž móhl wšitkim wutrjechić, ma so hišće narodźić.

Přislowo.

— **Wo wjedrje.** Wcžera wjecžor we 8 hodž. barometer 744, hygrometer plus 2 a thermometer wodnjo 13 ſtopnjow cžoploty. Dženßa rano we 8 hodž. barometer 746, hygrometer plus 2 a thermometer w nozy 8 ſtopnjow cžoploty. Nižina je ßo ſ Atlantiſkeho ozeana hacž do Połnócneho morja ſcžahnyła. Wona je Schwedſkej, Hollandſkej, Belgiſkej a Jendželſkej deſchcže pſchinjeßła. Spodžiwne je, ſo ßo dotal wjecžorne nižiny njemóžachu k ranju pſchedobycž a ßylnu ſtajnu wyſchinu nad Ruſkej wucžiſchcžecž. Wyſchina hacž dotal též naſche wjedro wobknježeſche. Nižina pak ßo něſto hacž do Finſkeje wuſkutkuje a ßnadž wyſchinu trochu do połodniſcheje Ruſkeje ſtłócži. Pſchi tajkim położenju móžemy wocžakowacž, ſo krony wjecžorneje nižiny ßo bóle naſchej krajinje ſbliža a nam ſ khwilemi wißate wjedro pſchinjeßu. Pſchi połodniſchim abo krótkowjecžornym wětſiku budže pak powětr též w bližſchich dnjach hiſchcže mily. — Jutſje ſchtwórtk ßłónczko 7,13 hodž. ſkhadža a ßo 4,14 hodž. khowa. Měßacžk ſkhadža jutſje wjecžor 7,28 hodž. a khowa ßo dopołdnja 11,21 hodžin.

— **Wuhlady na wjedro ſa jutſiſchi ſchtwórtk: Trochu wißate, tola hiſchcže mile wjedro.**

*

Wudželenje běrnow ſkutka ſymſkeje pomozy ſa Budyſku połnóznu měſtnu ſkupinu na pißmiki G hacž M.

Ludowi towařſchojo, kotſiž ßu ßo do ſkutka ſymſkeje pomozy 1935/36 pſchijeli, ßwoje běrny **ſchtwórtk 14. novembra 1935 dopołdnja wot 9 do 12 hodž.** na worowym dwórniſchcžu pſchi kolijach 4, doſtanu.

Jenož cži maju prawo doſtacž, kotſiž pſchipokaſańſku liſcžinu ſa běrny (Kartoffelzuweiſungsſchein). wobßedža.

Rucžny wós ſ běrnowymi měchami ma ßo ßobupſchiwjeſcž.

Porucženz měſtneje ſkupiny.

*

— **Inventurſke pſchedawanje ſa lěto 1936.** Němſki hoſpodařſki miniſter je runje w nowinach „Reichsanzeiger", kaž je nam induſtrijowa a wikowařſka komora w Žitawje dženßa ſdželiła, textilne twory woſnamjenił, kotrež ßo pſchi inventurſkich pſchedawanjach, kiž ßo na konzu januara 1936 ſapocžnu, njeßmědža pſchedawacž. Tu ßo jenož wo twory jedna, kotrež ßu pſchemějenjam módy podcžiſnjene, ſo njeje žaneje pſchicžiny ſa jich pſchedacže w inventurſkim pſchedawanju. W inventurſkich pſchedawanjach lěta 1936 ßo ſcžěhowaze textilne twory njeßmědža pſchedawacž: Hładke běłe ſchatowe tkaniny wſcheje družiny, též ßuroweje kopſchiwiny, twjelki, kuchinſke trjenja, frotěrowanſke twjelki, frotěrowanſke kupańſke ruby, hładke, njegaměrowane łožowe ſchaty, łožowe ſatiny a zychi, wupjeřki.

S **Krakez.** Ssobotu móžeſche tu hólcžina na Krakecžanſkich hórkach něhdže 20 hacž 30 žorawjow (Kraniche) wobkedžbowacž. Tute ptaki pſchezo w formje klina, kotryž je ßrjedža próſdny, lecža. Žoraw ßłuſcha do ptakow, kotrež w Němſkej wotemrěwaja.

S **Maleſchez.** Saňdženu njedželu měješche dobrowólna wohnjowa wobora w Sendžiz hoſcženzu pod wjednitſtwom hejtmana Cžecha ßwoju měßacžnu ſhromadžiſnu. Tutón pſchedcžita nowe wuſtawki Lamprechtoweje poßmjertneje a podpjerazeje pokładnje. Wſchitzy wobornizy jako ßobuſtawy pſchi tutej pokładni woſtachu. Dale ßo wobſamkny, ſo ßo hodowny ßwjedžeń wotměje. Sa wuhotowanje ßwjedženja ßo wožebity wubjerk pomjenowa.

S **Klukſcha.** Saňdženu kermuſchnu njedželu ßwjecžeſchtaj tudomnaj wumjeńkarjej Jan Hajnik a jeho mandželſka Marja rodž. Kirſchnarjez ſ Kißlizy žadny ßwjedžeń ſłoteho kwaſa, wobdataj ſ woběmaj ßynomaj a pſchichodnej džowku a jenicžkim wnucžkom. Dźěło a próza běſchtej jimaj w žiwjenju pſchidželenej bykej, a tola ſtaj wobaj hiſchcže ſtrowaj a cžiłaj, tak ſo hiſchcže w hoſpodařſtwje ßyna ßobu pomhataj. Jubilejny mandželſki je ßo w ßamßnej žiwnoſcži narodžił a cžaß žiwjenja na njej ßydlił. Zyrkwinſke požohnowanje w domje jimaj wudželeſche w ßerbſkej ßwjatocžnoſcži wožadny farař, ſdobom jimaj pißne ſbožopſchecža krajnozyrkwinſkeho hamta pſchepoda. Též Klukſchanſke wojeřſke towařſtwo, kotremuž běſche mandželſki 50 lět pſchißłuſchał, běſche jemu ſ Kyffhäuſerſkim ßwjaſkom ſbožo pſchało a 20 hriwnow wot ßwjaſka pſchepodało. Njech je woběmaj mandželſkimaj ſbožowny wjecžor žiwjenja ſpožcženy.

Kóždy lud

cžeſcži ßebi ßwojich duchownych rjekow. Též ßerbſki lud ma wjele ſprawnych narodnych prózowarjow, kiž ßu zyle žiwjenje ßwojemu ludej ßwěru ßłužili. Naſch

Předźenak

wě wjele wo tutych ßławnych mužach powědacž. Hdyž jich žiwjenje pſchenďžemy, ßo ſ džakownoſcže a cžeſcžownoſcže pſched nimi klonimy. Kóždy Sserb w Pſchedženaku jeneho ſnateho ßławneho ßerbſkeho wótcžinza namaka.

S **Rodez.** (Hońtwa.) Wobßedžeř rycžeřkubla a major Martini měješche ſańdženy pjatk na ßwojim revěrje hońtwu. W zyłku ſatſěli ßo 106 bažantowych honazžow, 5 bažantowych kokoſchow, 33 ſajazow, 9 karniklow a 3 kurwoty. Wußlědk je ſawěſcže ſpokojazy.

S **Koporz.** (Hońtwa.) Wobßedžeř rycžeřkubla ſ Loeben měješche na Koporcžanſkim revěrje hońtwu. Potſělachu 39 bažantow, 11 ſajazow, 10 karniklow, 2 kacžzy a 4

SERBSKE KONCERTY

běchu a su dny zhromadnosće cyłeho serbskeho luda. Po tysacach pjelnjachu stajnje žurli Budyskeje „Króny".

wſchelake druhe ſwěrjata. Tutón wußlědk njeje ſpokojazy, wožebje ßłaby je wunoſchk ſ Bukecžanſkeho revěra. Najſkěrje ma to ßwoju pſchicžinu w tym, ſo ßo južny Bukecžanſki revěr k Nowym Koporzam pſchewjele wobběha, tak ſo ſwěrina měra njenamaka. Tohodla je ſ Loeben pſchikaſał, ſo ma ßo wukaß wo wopytanju lěßow ſ 13. ſept. 1934 wot 10. novembra t. l. ßem krucže wobkedžbowacž. K ſběranju drjewa, liſcža, mocha, ßłanja, trawy, kyka a druhich wupłodow lěßa je trjeba wožebiteho pißomneho pſchiſwolenja, kotrež dyrbi ßo pſchezo pſchi ßebi noßycž, a kotrež ma ßo pſchißłuſchnemu hajniſkemu ſaſtojnikej Hoffmanej abo rycžeřkubleřſkemu inſpektorej Röslerej a wěſo též ſtatnym dohladowařſkim organam na požadanje pokaſacž. Trjechi-li ßo woßoba bjeß tuteho wopißma, ßo wobſkóržba ſapoda, tak ſo ma ßo pokhłoſtanje wocžakacž.

S **Hrodžiſchcža.** W Nejdez hoſcženzu běſche ſańdženy ſchtwórtk měßacžne pożedženje karnikle płahowazeho towařſtwa. Pſchi tym roſpominaſche ßo, ſchtó ma na wuſtajeńzu do Wulkeje Dubrawy, kotraž ßo wot 1. hacž do 15. dezembra wotměje, ßwoje karnikle pózłacž. Dalſche pożedženje budže 27. novembra w Brěſyzy.

S **Lubija.** (Ssmjertnje ſnjeſbožił.) **11.** novembra ſnjeſboži wojak Hermann ſ 2. kompanije dopjelnjowazeho bataillona cžo. 25 ßmjertnje pſchi mjetanju rucžnych granatow. Njeſbožo je wojak ſe ßwojeje winy ſawinował.

S **Luha.** Njedawno hrajkachu ßebi někotre džěcži we kólni. Pſchi tym běchu najſkerje patu, kiž na jejach ßedžeſche, mylili, pſchetož njenadžizy ſkocži pata na jeneho ſ hólzow a prjedy hacž móžeſche něchtó na pomoz pſchikhwatacž, jeho ſ pazorami a ſ pyſkom tak jara wobdžěłaſche, ſo běſche zyle krawy. Prěnju pomoz jemu ſanitetnik Macałła poda, kotryž nuſowe ſawobaleńje wobſtara. Dr. Ssykora ſ Njeßwacžidła dyrbjeſche rany ſaſchicž.

S **Bacionja.** Pſchi naſchej zyrkwi ßo parne tepjenje ſatwari. Pſchi tutej ſkładnoſcži ßo pſchi zyrkwi rowniſchcžo ſa naſchich wożadnych duchownych pſchiprawi.

Hłowny redaktor Marko Smoleř. Zamołwity za politiku feuilleton a wobrazy A. Dučman, za lokalny dźěl a přilopk Marko Smoleř a za nawěstki dr. J. Cyž, wšitcy w Budyšinje.
Wudawa a ćišći dr. J. Cyž w Budyšinje.
D. A. X. 1935 2243. — W tu khwilu tarifna lisćina čo. 3 płaći.

Hospodařski rozhlad

Sſrjedu 13. novembra 1935.

Wčerawše kurzy w Barlinje.

1 dollar	2,486	100 pólsk. złotych	46,79
1 jendźelski punt	12,235	100 čěskosl. krónow	10,265
100 šwajc. frankow	80,84	100 franc. frankow	16,365

Barlinſka burſa ſ dnja 12. novembra. Sſłabe położenje na burſy w poßlednich dnjach ßo též wcžera we wobkhodže dale jewješche, wožebje též tohodla, dokelž též tajzy wobßedžerjo akzijow wotedawachu, kiž ßo hiſchcže dotal krucže ßwojeho wobßydſtwa džeržachu. Kaž hacž dotal drje poſkicženja njejßu wulke, tola poſkicženy material dožaha, ſo kurſy w pſchereſku wot 0,50 hacž do 2 proz. ſpadnychu. Wožebje ſaßo montanowe hódnoty cžeřpjachu. Renty měјachu měrne wiki.

Barlinſke žitne wulkowiki. Wobkhod na Barlinſkich wulkowikach wobmjeſowaſche ßo dale na krycže běžneje potrjeby. Dowos ſ ratařſtwa je kaž hacž dotal jenož ßłaby a též druha ruka jenož poměrnje mało poſkicža. Khlěbowe žita maja pſchecželne wiki, pſchi cžimž ßo cžežke družiny pſcheńzy wožebje wobkedžbuja. Tola cžeža rožkoweho wobkhoda je kaž hacž dotal w provinzy, tola též Barlinſzy młynzy maja něſko wjetſchi ſajim pſchi nakupjach. Wožebje poſkicženja franko młyn ßo wobkedžbuja. Njekontingentowane khlěbowe žita ßo w mjeńſchich dželbach wotbywaju. Na wikach ſ pizowadkami dotal njeje wolóženje naſtało. Napraſchowanje daloko poſkicženja pſchehahuje. Dobre družiny jecžmjenja ſa piwařnje a induſtriju ßo dale ſa dobre płacžiſny wotbywaju.

Wcžera płacžeſche w Barlinje zentnař

pſcheńzy W 8: 9,70 hr., W 9: 9,75 hr., — rožki R 8: 7,90 hr., R 11: 8,05 hr., — jecžmjenja G 7: 8,15 hr., G 9: 8,40 hr., — wowßa H 9: — hr., H 13: 8,00 hr.

Płaćizny na Barlinskich produktowych wikach.

Žito a wolijowe symjo po tuni abo 1000 kg, hewak 100 kg.

Płaćizny po złotej hriwnje.

	12. 11.	11. 11.		12. 11.	11. 11.
Pšeńca	204,0	204,0	buny	—	—
rožka	167,0	167,0	woka	13,2-13,7	13,2-13,7
ječmjeń now.	217-223	215-221	módre lupiny	8,50-9,00	8,50-9,00
ječmjeń, nał.	—	—	žołte lupiny	—	—
wows	—	—	zeradella	—	—
kukurica	—	—	raps. wosušk	—	—
pšeńč. muka	26,85	26,85	lany wosušk	8,65	8,65
rźana muka	22,25	22,25	such. truhanč.	—	—
pš. wotruby	11,73	11,73	běrnj. kruški	8,25	8,25
rźane ..	11,50	11,50	syno, 50 kg		
raps 1000 kg	—	—	rźana słoma		
hroch, Viktor.	23,0-24,5	23,0-24,5	pšeńč. „		
lane symjo	—	—	wowsna „		
pjeluški	—	—	ječna „		

Płaćizna za pšeńcu za wupłodźerja 8: 194,0 9: 195,0
Płaćizna za rožku za wupłodźerja 8: 158,0 11: 161,0
Płaćizna za ječmjeń za wupłodźerja 7: 163,0 9: 168,0
Płaćizna za wows za wupłodźerja 9: — 11: 160,0

Płaćizny rězneho skota na Barlinskich skótnych wikach.

12. novembra 1935 — Płaćizny po cent. a złot. hriwnach

Skótne družiny a woznamjenjenje:

Woły: 189.	
Połnomjasne, wukormjene, najwjetšeje rězneje hódnosće hač do 6 lět	42
Młode mjasne, njewukormjene, staršo wukormjene	42
Mjenje wukormjene młode, derje picowane starše	42
Mjenje picowane wšěch starobow	—
Byki: 158	
Połnomjasne, wurosćene, najwjetšeje rězneje hódnosće	42
Połnomjasne, młódše	42
Mjenje wukormjene młódše a derje picowane starše	42
Špatne	—
Jałojcy a kruwy: 1609.	
Połnomjasne, wukormjene kruwy najwjetšeje rězneje hódnosće	42
Połnomjasne, wukormjene jałojcy najwjetšeje rězneje hódnosće hač do 7 lět	42
Starše wukormjene kruwy a derje wuwite młódše kruwy a jałojcy	34–42
Derje picowane kruwy a mjenje picowane jałojcy	25–33
Mjenje a špatnje picowane	—
Celata: 2422.	
Najlěnše wukormjene (1. družiny)	72–78
Mjenje wukormjene a tajke wot cyca (2.)	62–70
Špatne (3.)	50–60
Wowcy: 4488.	
Młódše a starše wukormjene (5. družina)	47–49
Starše wukormjene (6.)	44–46
Mjenje wukormjene (Märzschafe) (7.)	32–42
Swinje: 5877.	
Połnomjasne, wot. rasow a jich křiženj., hač do 1½ lět stare	54,50
Wukormjene	52,50
Mjasne	50,50
Špatne	48,50
Rancy a kundrosy	52,50

Winowatoſcže ratařſtwa pſchecžiwo njerodži.

Sakſke krajne burſtwo dopomina na wukaß ſakſkeho hoſpodařſkeho miniſterſtwa, ſo by ßo pſchecžiwo njerodži a khoroſcžam na ßadowych ſchtomach džěłało. Wſchě wobßedžerjo a najeńzy ßadowych ſchtomow a jich ſaſtupjerjo ßu winowacži, wotemrěte abo wotemrějaze ßadowe ſchtomy, dale tajke, kiž cžeřpja na roßžiſnizu, rak abo na druhe khoroſcže a ſchkódniki, ſo njeje nadžije, ſo ßo khoroſcž ſ wuſpěchom wuhoji abo ſchkódnizy ßo wotſtronja, wukopa. Též maja ßo wſchě ßadowe ſchtomy wot mocha, liſchawy, a wotemrěteje ſkory wurjedžicž. Wožebje ßo na § 6 wukaſa pokaſuje, w kotrymž ßo praji, ſo ma wjeßna polizija hromadže ſ wjeßnym burſkim wjednikom a wokrjeßnym ßadowym ſaſtojnikam nad dopjelnjenjom tuteho wukaſa ſtrażowacž.

S **Wullich Sdjarow.** Dnja 16. novembra nastupi tu jako hłowny wucžer a kantor Knjes Pawlik, kotryž bęsche dotal w jamje Erika jako wucžer a kantor 17 lět dołho słutkowak. Knjes Pawlik, kotrehož pryjedowanje bęchu Serbja, je žłubił, so by žiwoje nęźmo sastacz mohł, so herbizy nawuknje. Pschi jeho wotkhadze w jamje Eriky pschihotowa jemu wožada tjanu rozžohnowanišku žiwjaceršosej, pschi kotrejž jo farar Unger w mjenje wohady wotkhadzacemu wutrobnje sa jeho dźeławosej dźakowasche.

S **Wojerez.** Bur J Kóschynki, kiž chžyschе dub porubacz, dyrbjesche žiwoje dźełko dla blizazeje cźmy saskacz. S dźełła pscherubanym korjenjemi dub psches nóz stejo wostaji. Nasajtra rano hrajkachu žebi dźeczi pod schtomom. Žnje njenadźijo žo tutón žam powali a sarasy 5lětneho hólczeza.

S **Mikowa.** Wuplaczenje podpjery sa bjesdźelnych stanje žo pschichodnu pondźelu 3,15 hodźin w Mikowje.

S **Rychwałda.** Namjetowane nuzowe dźełka žnidźa žo nękto po pschiswolenju wokonjecz. S nimi žo hnydom sapoczina a wožebje maja žo wschelake serjeske dźełka wukonjecz. W žuždownych Krynhelezach žu z dźełami hižo sandženy tydźeń sapoczeli. 35 bjesdźelnych smeje psches zymu šymu dźełu.

S **Niśkeje.** Psched 20 lětami wutorhnychu němske rołki židerskim gardowym tśelzami w Karpatach po wobcežnych pschedchadnych nadběhach hory Swinin. Pschi jednym tajkim nabdźenu dosta dawkowy inspektor Robert Menzel J Niśkeje, najstarschi bratr tudyschego pschehladnika Gerharda Menzela, eksplosiwny wutrěł do khribjeta a do ramjenjow, jako prěni muz žo w žnjeny dopredka dźełasche. S tuteje pschičiny žo cźeskosrjanjenemu Menzelej nękto wuhersła wójnska wopomnjeńska medailla J hkobikom a mjeczom a awstriska wójnska dopomnjeńska medailla J mjeczom posticzi.

— **Pruhowanje wobkhodnych stenografow.** Pruhowanšti hamt sa rychłopiš pola indnstrijowje a wikowarskeje komory w Žitawje je njedźelu 10. novembra 1935 pruhowanje wobkhodnych stenografow wotmknł. K tutemu pruhowanju je žo 10 pruhowanižow we wotdźelenjach 240 słóžkow, 200 słóžkow, 180 słóžkow a 150 sa minutu samolwiło. Wschitzy pruhowanży wužicchu jenotny rychłopiš. S pruhowanižow žu tžo pruhowanje wobstali, we wotdźelenju 180 słóžkow Hildegarda Klemmez w Žitawje, we wotdźelenju 150 słóžkow Gisela Stoewerez w Budyschinje a Julia Langerez w Eibawje.

Z Łužicy

S **Bitkopiz.** Na żelesniskej cźarje mjes Kamjenzom a Bitkopizami jędži wot pondźele mésto parneje lokomotiwy cźěrdiny wós. Hižo nęchto dnjow psched tym běchu žo J cźěrdinym wosom posypty hjes puczowazwych cźinike a njedźelu jędźesche cźěrdiny wós prěni ras J puczowazymi po jésonym planje. W pschichodże budże J lokomotiwu cźerjeny cźah jenož potom jędźicz, hdyž hebi to wulki wobthad žada.

Se **Žitawy.** Pondźelu pschipołdnju w destillazijskej mětnosći papoweje fabriki Hermanna Wernera & Co. na Poritschkej dróży woheń wudyri. Cźorne mróczele kura zyku wokolinu sacźěmnichu. S małym rosbuchnjenjom běsche woheń nastał a w tam składowanych kolmasach dobru žratwu namakał. Wohnjowa wobora J wuspěchom pschecźiwo wohonjej J wodu, J pěskom a jeschczowym powětrom postupowasche, tak so woheń na městnosći wobmjesowany wosta.

Se **Žitawy.** Pondźelu pschipołdnju namakachu we Trjebjenzy na Raušchej dróży w 70. lětach stejazeju mandźelskeju wobwěsnjeneju. Posypty, jeju wožiwicź, bjes wuspěcha wostachu. Schto je staruschki por, kotryž w hospodarskej nuzy njebęsche, k tomu pohnuło, njeje snate.

Cyrkwinske powěsće

S **Khwaczicy.** Schtwórtk 14. nov. wjeczor we 8 hodź. wožadny wjeczor we Wicźazej hosczenzu. Knjes wyschi farar Sarjeńk porěcži wo Lutherowym reformazijskim skutku. Posauniski chór žobu skutkuje.

Budyske stawniske powěsće

J dnja 11. novembra 1935.

Narodźiła je žo: 11. nov. Korli Herbertej Gnodźi, blibarjej, dźowka.

Wumrěła: 12. 11. Rosina Klara Lehmannowa rodź. Heimez, mandźelska samkarja, 59 lět.

Mandźelstwo pschipowědachu: 12. 11. Jan Korla Schiebak, koleżowy samkař, J Doru Gertrudu Höhnlu modistku, wobaj w Budyschinje. — Jurij Balla, wobsedźer wósnistwa, J Hanu Almu Pohlanez, domjazej holzu, wobaj w Budyschinje.

Poslednje politiske powěsće

Arzywójwoda Franz Josef pschecźiwo Němsku.

Madźarska wotnožka dynastije Habsburgskich chce kaž žo zda, do fronty němskich njepschecźelow w Madźarskej sastupicź. Tuczi ludźo žo prózuja, so bychu katolski blok statowo mjes Rańschim a Jadranskim (Adriatiskim) morjom pschecźiwo Němskej wutworili. Sa tajski blok ma žo nimo Awstriskeje pjecza tež Pólska dobyć.

W tutych dnjach je žo někto arzywójwoda Franz Josef w jenej rěcźi sjawnje jako pschecźiwnik Němskeje wuznał. Wón je prajił, so budża europske wulkomocy nuzowane, žo sylnemu němskemu wuwiccu napschecźo stajicź. Madźarskej žo pschihubja so žo měrowe srěcźenje šwuporjedźi, jeli wona na žadanja tutych pschecźiwnikow Němskeje džiwe.

Egiptowska w Romje protestowała.

Italska bęsche žo na egiptowske knježeństwo hórschiła, dokelž žo Egiptowska na sankzijach wobdźěla. Na to je egiptowske knježeństwo z protestom pschecźiwo zhromadźenju wjetschego italskeho wójska w Libyskej wotmołwiło.

Italska dowes wukrajnych knihow wotpokasuje.

Faschistiski swjask knihikupzow je wobsamknył, so žadnje dowos wschěch knihow z krajow wotpokasuje, kotrejž so na sankzijach wobdźěleja.

Radio

Schtwórtk 14. novembra žo styschi.

Königswusterhausen. Nimo snateho wšědneho programma: 6.30 wjeselny rańschi konzert. 11.30 sa burow. 12 pschipołdnischi konzert. 14 wschelakosćze. 15.15 sa jenych. 16 popołdnischi konzert. 18 pišana hudźba. 19 sabawny konzert. 21 rejwanska hudźba.

Lipsk. Nimo snateho wšědneho programma: 6.30 rańschi konzert. 7.30 sa burow. 11.45 sa burow. 12 pschipołdnischa hudźba. 19 sabawny konzert.

Hischcze mažne J dnjowneho programma. Barlin: 20.10 pišana hodźina. Hamburg: 20.10 rejwanska hudźba. Frankfurt: 20.10 bayerska hudźba.

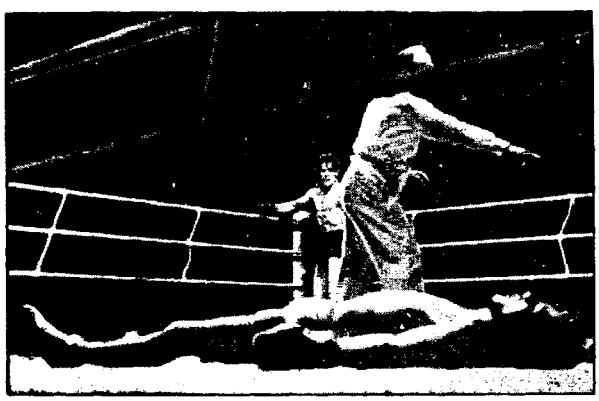

Eder dobył.

Psched 10 000 pschihladowarjemi je w Barlinskim sportiskim palasću němski europski mischtr Gustav Eder w 9. kole wulkotnje nad belgiskim wuzadarjom Felikom Woutersom dobył a móžesche tak k 7. rajej žwoje mischtrstwo J wuspěchom sastupowacź. Na wobrasu widźimy, kak je Wouters J cźežkim šmykom do praweje strony trjechcny, žo na jemju cźišnyk. Ssudnik Henry Patris cźaš wobliczi, mjes tym so je Eder žo do žwojeho rózka wrócził. (Weltbild, M.)

Hólčace košle kholowy pulowry šawle rukajcy nohajcy

A. Bokelmann

nasl., mějicel Curt Müller w Budyšinje na Serbsk. hriebjach 2. Zał. 1892

Sofowe

přikrywy

prawje dołhe, jenoż 3,90 hr.

Andr. Kasper

na Jerjowej hasy 3 (Heringstraße)

Kože ke garbowanju a přihotowanju přijima

Adolf Augst na Garbarskej hasy 17

Wikowarjola z kožemi

Spušćomny **pohonč**, kiž konje derje wothladuje, so hnydom pak k 2. januarej 1936 pyta w Mitočicach čisło 23

MEBLE

khamory, vertika, komody, łoža z matracami, plyšowe sofy atd. dostanjeće tunjo pola Brny

Marschke

w Kamjencu, Oskar-Müllerowa hasa 8 :: Rěcu serbsce!

Kofej

— stajnje čerstwje paleny —

1/4 punta wot 50 pj.

Drogerija

Radolf Hilscher

w Kamjencu

na Budyskej dróży 52

Fotograf Schulz

w Kamjencu na Budyskej dr. 10

je waš kwasny fotograf

Telefon 472

Štóž

dary

trjeba, mysli na wobkhod firmy

Alfred Beitel

w Kamjencu

na Delnjej Budyskej dróży 70

Hdyž zyma nastawa: čopte

kholowy

žonjace 2,80 2,50 1,95

mužace 2,85 2,60 1,65

Andr. Kasper

na Jerjowej hasy 3 (Heringstraße)

Wotewrjenje wobkhoda

Prosymoj, zo byšće k kwjedźenju wzali, zo smój dźensa srjedu, 13. novembra 1935

rěznistwo na Hornčerskej hasy 55

znowa wotewrili. Budźemoj so prócować, zo nas pocześć cenjaceho woteběrarstwa w kóždym nastupanju hnydźiwje pałužamoj a prosymoj wo přećelnu podpjeru naju předewzaća.

Erwin Domsdorf a mandźelska

Póndźelu, 18. novembra, dopołdnja w 9 hodźinach předawam w Lišohórskim zahonu na

50—60 losow stejaceho wužitkneho a palneho drjewa

za najwjetšu sadźbu a hotowe pjenjezy. Wobsedźef.

Poskićam stajnje čerstwje

wšě tykancy, kofejowe a čajowe pječiwa, kaž wosebje dobre pampuchi a pampuchowe bracle. Zdobom dopominam na moju kofejownju a poručam samsnu k přećelnemu wužiwanju.

Khlěbowe, pšenične a pječiwowe pjekarstwo

Alwin Eckart w Kamjencu

na Budyskej dróży

Nowy transport najlěpšich rańšopruskich-hollandskich

kruwow a jałowcow,

wysokosućelnych a z čelatami, kaž tež najl. młody skót, 3—7 ctr. čežki, jara płaćizny hód. na předań a k zaměnjenju na rězny skót

Maks a Theodor Rychtař

skótna wikowarnja w Njebjelčicach. Tel. Kamjenc 895

Předźenak

8 na lěto 1936

je wušoł. Płaći 50 pjenjezkow w Serbskej knihafni w Budyšinje — tež pola roznošowarjow

Kedźbu! Kedźbu!

Hnydom so započina!

208. sakska krajna loterija

Čehnjenje 1. rjad. 18., 19. a 21. novembra 1935

1/10 lós jenoż 3,— hr.

Hłowne dobyće: 25 000 hr.

Mnohe srjedźne dobyća!

Wobstarajće sebi lós pola

Budyskeju běrkow statneje loterije

Friedrich Rother na Kěžorskej dróży čo. 22

Ernst Lehmann na Kamjentnej hasy čo. 45

Kupujće pola naših inserentow!

Přiloha k čisłu 265

SERBSKE NOWINY

Srjedu 13. novembra 1935

Jarosław Wotruba:

Gdynja

Nastaće, natwarjowanje a zróst pólskeho mórskeho přistawa, Gdynje, je po wójnje jedyn z najwjetšich skutkow w Europje. Hižo myslička sama, natwarić sej swój samsny přistaw nad Baltykom a zjednoćić jón wobkhadnje z wostatnej Pólskej, swědcy wo statniskej domyslnosći. Přewjedźenje tuteje myslički, samsne natwarjenje nowočasneho přistawa, kiž dosahuje też za najwjetše namórske kolosy, a natwarjenje nowočasneho města z połsta tysac wobydlerjemi pódla přistawa, powěda wo wulkotnym prócowanju pólskeje energije.

Położenje Gdynje je rjane a móžeš ju derje přehladnyć z nastupišća dwórniša, kiž leža khětro wyše hač město. Po lěwej stronje widźimy zdalene hórki pola Oksywje, pod nimi šeroki přistaw z wysokimi přistawnymi twarjenjemi, plećencu zběhadłow a přistawnych připrawow a z ćmowej masu zakótwjenych łódźi, hobrske přistawne dwórniščo ze stami a tysacami železniskich wozow, potom město same a za nim mola a pas morja na wobzorje hač k lěsatym hórkam po prawej stronje, hdźež Kamienne Góry so wupřestrěwaju k juhej; před tym su překrasne domy města a jeho wobkhad. Z nazdala ma tole wšitko napohlad wulkeho mrowišća. Hakle hdyž smy w nim, wopuščiwši wobsěrne, nowočasne dwórniščo, widźimy, šeroke, ze zornowcom plestrowane hasy nowočasneho města, w kotrymž pódla krasnych twarjenjow po pjeć skhodach hišće tu a tam tula so bědna, ze słomu kryta khałupa nětkuše rybarske wjeski. Khudźi rybacy buchu zwjetša bohačkojo, přetož kóždy, kiž měješe nješto njepłódneje pódy a pěskojćnych pastwišćow, bu jara zamóžity. Přeńdźemy po šěrokej hasy, w kotrejž ma Batja wotnožku, a přińdźemy k woprawnjenym pobrjoham. Z jeneje strony wulkotne hamtske twarjenja, hasy a šěroka, naležnje wothladana kwětkowa zahroda a za njej při morju šěroke, rune nasypane naměsto, čakace hišće na wobtwarjenje a wužiwanje; z kotrehož wuběhuje dołha mola daloko do morja.

Woprawdźity přistaw je po lěwej stronje: dźensa wšak jón wostajimy, dźemy při morju po kwětkowej, zahrodże a přińdźemy na šěroke překhodźowaniščo po mórskim brjozy, kiž wjedźe hač k ścěnu hórki, kiž so k połdnju pozběhuje. Pódla tuteho překhodźowanišća je Gdyńske kupjelišćo. Wróćimy so a přez kwětkowe naměsto wobročimy so do města.

Widźimy runje přikładnje woprawjene hasy z trawnikami a kwětkowej pychu srjedź jěznego puća, wobkhody, hosćency, kofejownje, autobusy, kiž po měsće prěkuja do wšěch stron a jo zwjazuja z blizkimi wsami — widźimy tón cyły wobkhod młodeho, njewšědnje rosćaceho města, kotrež je snadź wuwzaće w Europje dźensnišeje doby — njeje w nim krizy. Pohladamy też do dźěła města k wječu za železnicu, hdźež pod hórkami abo na jich stroninach narostuje srjedź žiweho lěsa město vilow w jara rjanym a strowym położenju, z dalokim wuhladom na přistaw a morjo.

Tola Gdynja njeje jenož přistawne město; je też kupjelne město a jeje wuznam jako mórske kupjele rosće z wuznamom přistawneho města. Jeje lěpšiny su położenje w Gdańskim zaliwje, hdźež je morjo poměrnje čišše hač na wotewrjenych pobrjohach Hela abo Jastrzebieje Góry a Karwje.

W l. 1930 bu w Gdyni zrjadowany knježeństwowy komisariat. Minister znutrikownych należnoścow pomjenuje knježeństwoweho, kommisara, w kotrehož rukomaj je zjednoćeny wšón zarjadniski, statny a autonomiski porjad. Tute zesrjedźenje mocy běše nuzne při spěšnym zrosće města, kiž ma dźensa přez 3000 twarjenjow a kiž běše natwarjene wot zakładа. Dźensa wono lětnje wo 300 twarjenjow přibywa.

Gdynja jako město skutkuje jara přijomnje z położenjom, runymi a šěrokimi hasami, porjadkom a čistotu. W měsće knježi čile žiwjenje a wola, hić do prědka. Hara a hibanje tuteho žiwjenja, zesylnjene z wobkhadom w přistawje tak jara so rozeznawa wot měra a čišiny zanjesenych, prastarych kašubskich wsow na pobrjohach.

Addis Abeba twari pinzy na schkitanje pschećiwo lětadłam.

W abeźynskim hłownym měsće, kotrež wschědnje nadběh z powětra wočakuje, so pilnje pinzy za schkitanje pschećiwo lětadłowym bombam twarja. Dotal je so 80 tajkich pinzow a sjawnych městnach a dwórach za schkitanje wobydleństwa natwarilo. Na wobrazu widźimy sajtup do próstdnjenzy, kotraž je so tehorunja jako wućek pschećiwo lětadłam wutwarila. (Presseibildzentrale, M.)

Kak Serbja w zastarsku bydlachu?

Pojednał Jurij Winger.

Čim bóle so w nowišim času ludy mjez sobu spóznawachu, čim žiwišo ze sobu wobkhodźowachu, čim bóle so tej jenajke myslenje a začuwanje, jenajke wašnja a nałožki po swěće rozšerjowachu. Najprjedy so tele uniformowanje pokazowaše w městach, w kotrychž bywa žiwiši wobkhad, a tu zaso wustupowaše najprjedy we wašnju drasćenja, dokelž je w tym móda najmóćniša.

Dźensniši dźeń stroja so měšćenjo, mužscy a žónske, we wšěch europiskich krajach powšitkownje po francowskim wašnju, kotrež je so z časow francowskeje revolucije po swěće roznjesło. Narodna drasta je so jenož na wsach wonkach a tu też nic wšudže zakhowała a też na wsach hižo nětkdźežkuliž hinje.

Runje tak popušćeja stare narodne wašnja a posinki při jědźi a dźěle, při zabawje a wjeselu, při narodze a smjerći.

Bejz dźiwa, zo so tónle směr časa też zjewjuje w twarnistwje a we wašnju bydlenja ludu.

Wšě nowočasne města su mjenje bóle po jenym kopyće twarjene. Z wašnja twarjenja njeby spóznać mohł, hač sy w Pětrohrodże abo Barlinje, we Winje abo Parizu, w Londonje abo w Pešći.

Wězo njewosta to bjez wliwa też wonka na wsach. Na wsach počachu po měšćansku twarić. Nětkdźežkuliž kaž pola nas w Serbach, połěkowachu tomu nowotwarstwu też zakonje, po kotrychž so njesmědźachu nowe twary z drjewa, ale dyrbjachu so jenož murjowane twarić.

Tak so sta, zo naše serbske wsy dźeń a bóle swój zastarski mily serbski napohlad zhubjowachu. Bože wohnje lěto wot lěta zapuščowachu stare serbske staroki a nowych po serbskim narodnym wašnju twarjenych njepřibywaše. Hakle w najnowišim času je so knježeństwo dohladało, kajku škodu je tajki jeho twarski zakoń načinił, a njeźada nětko hižo wjacy, zo ma so na wsach jenož massivnje twarić. Dokelž pak bywa starych serbskich statokow lěto a mjenje, žadachu přećeljo našeho ludu a serbscy wótčincy, zo by so z najmjeńša wobraz serbskich wsow a statokow potomnikam zakhował, z najmjeńša w pismowstwje. Z tym zamysłom je wosebje naš předrohi přećel Adolf Černy jara zasłužbnu a zajimawu studiju spisał a w 42. lětniku Čas. M. S. léta 1889 wudał z napismom: „Wobydlenje łužiskich Serbow."

To je někotrych druhich pohnuło, zo počachu serbske narodne twarnistwo studować. Někotre tajke studije z Hornjeje a Delnjeje Łužicy su so mi přepodałe, zo bych z nich nastawk za Čas. M. S. wudźełał a, štožkuli wěm, ze swojeho dodał. Při tym je mi z něčimžkuliž k pomocy był Kralec Mikławš z Hory. Budże so tu też něštožkuli wospjetować, štož hižo wot knjeza Černeho wěmy; snadź pak so też přitom něštožkuliž doda a wudospołni.

•

Serbska wjes ma swój wosebity słowjanski raz. Statoki njejsu rozprózene, kaž w staroněmskich krajinach, a njećahnu so při rěcy abo dróžy po dolinje w dołhimaj smuhomaj, kaž we wsach němskich kolonistow 12. a 13. lětstotka w hórskich lěsnych stronach starosłowjanskich krajinow na př. z wobeju stronow Rudnych a Južnołužiskich a Českich Horow.

Němc bydleše na swojich honach. Wšě swoje leżownosće měješe an jenym kruše. Za hunami ćehnjechu so jeho zahony w dołhej smuzy hač na poł hodźiny daloko. Kóždy měješe swój samsny puć na swoje pola.

Hinak bě (a je) to w Serbach. Serb njebydleše (a njebydli) wosrjedź swojich honow, dokelž jeho zahony na jenym kruše njeběchu. Wjesne leżownosće běchu rozdźělene na wšelake hona, kotrež maju swoje wosebite mjena, n. př. Tradowscy, Jarki, Syporišća, Łukajcy, Połdnja, Trjebjeńcy, Hajki atd.

Kóždy bur měješe zwjetša na kóždym z tutych honow swój zahon. Tak so stawaše, zo měješe jedyn kubleŕ druhdy na 20 wšelakich kuskow abo polow. Na kóžde hono wjedźeše jedyn puć, po kotrymž mějachu wšitcy prawo jězdźić, tak zo sebi njetrjebaše kóždy swój samsny puć dźeržeć a porjedźeć, kaž bě to w Němcach.

Na to wašnje njebě móžno, zo měješe, kaž w Němcach, jedyn kubleŕ same dobre pola, druhi same srěnje, třeći same woprawy. Dokelž po tajkim Serbja po swojich honach njemóžachu rozprošeni bydlić, twarjachu swoje wsy w hromadcy tak, zo so statok statoka dźeržeše. Tuž bě bjez dźiwa, zo so zwjetša cyła wjes wotpali, hdyž bě raz we wsy Boži woheń.

Serbske wsy su z wjetša małe, za to pak su huste. Do jeneje wosady słuša druhdy na 40 wsow. W Serbach maš też wsy, kotrež jenož z dweju abo tšoch kubłow wobsteja (Libońkopšin).

Serbska wjes njeje do dołhosće rozćehnjena, ale do kulowatosće złožena. Wosrjedź wsy je nawjes. Na wsy stoji často kapałka abo boža martra. Tu też meju stajeja

Hdyž je hdźe we wsy Boži woheń był, pomhaju też susodne wsy wotpalenym z tym, zo jim drjewo a štož je hewak k twarej trěbne, darmo přiwožuja. Dokelž běchu na kubłach dwory často dosć wuzke, wosta drjewo wonka na wsy, hdźež je čěsłojo wotwjazowachu.

(Pokračowanje sćěhuje.)

zo tute měry jara so měnjachu z časom a tež so rozeznawaju po krajach. Starodawne měry su so dźensa hišće z dźěła zakhowałe. Tak na př. Juhosłowjenjo dźensa hišće měrja na „radla" a „płuhi", haj samo na „motyki".

Hdyž w 12. lětstotku a pozdźišo němscy sydlerjo so zadobywachu do słowjanskich krajow, přinjesechu tež sobu němske pólne měry a tute z dźěła stare słowjanske měry wutłóčachu. Tak na př. Słowjenjo tu a tam přijachu němsku pólnu měru „łan" (Hufe). Słowo same drje zwisuje z „lejnom" (Lehen). Zajimawe je, zo so tu nałožowachu łany wšelakeje wulkosće. Słowjanske łany běchu na př. mjeńše hač němske a kralowske. Tež hewak mějachu łany wšelaku wulkosć po wšelakich krajinach. Tola ani słowjanske łany njepokhadźeja ze stareje słowjanskeje doby, ale su němskeho pokhoda.

Nimo tutych wjetšich měrow, kiž njeběchu wšudźe a stajnje jenajke, mějachu tež Słowjenjo mjeńše, wěsćiše a spušćomniše měry. K tutym wěstym měram slušachu přede wšěm te, kiž wotpowědachu rozměram člowjeskich stawow. Tu mamy na př. „kročel", „stopu", dale „porst", „pjedź — rozsažnosć mjez palcom a małuškom, něhdźe 10 porstow „łóhć" — wot łóhćoweho klona hač do kónca porstow, něhdźe tři pjedźe, „palc" a zawrjenu „pjasć", „dłóń" — štyri porsty pornjo sebi, „sah" — štož so z rukomaj wobsahnje. Dale tež slušeja sem jako měry wěcy wěsteje wulkosće, kaž na řp. „prut" abo „žerdź", kiž běše w srjedźnym wěku zwjetša 10 stop dołha. Baltyscy Słowjenjo tež trjebachu „powjaz" jako měru, štož doswědčuje krónikař Helmold w 12. lětstotku. Tež Juhosłowjenjo wužiwachu jako měru powjaz a nimo teho tež hišće „wrjećeno".

Z wliwom wječornych susodow dostawachu Słowjenjo hižo jara zahe wosebitych přisahanych zemjeměrcow. ***

Přilopk

Na běłym dnju ßo ſ namozu na dróſy wotwlekła.

19 lět ſtara pſchiſtajena Alwina Schaliz ſ Gießmannsdorfa pola Landshuta wosjewi njedźelu na wjeßnej poliziji, ſo je na dróſy wobkedźbowała, kak je ßo njeſnata koleſarka wotwlekła. Njedźelu dopołdnja wokoło ½11 hodźin jědźeſche na ßwojim kole ſ Ruhbanki do ßwojeje domiiny. W bliſkoſcźi ſtareje zyhelnizy widźeſche dwaj woßobowaj autaj ſtejo a pſched nimaj pohibowachu ßo 4 abo 6 mužow. Njeſwaži ßebi nimo woſow jěcź, ſkocźi ſ koła, ſo by docźakała, dóniž mužojo dale njepojědu. Pſchi tym wobkedźbowaſche, kak njeſnata koleßarka, kotraž ſ napſchecźiwneje ſtrony pſchijědźe, ßo ſ koła ſtorhny a mužojo ju ſ namozu do auta donjeßechu. Pſchi tym nadpadnjena wótſije wo pomoz wołaſche. Se ſtrachom ſkhowa ßo Schaliz na pobocźnym pucźu. Pſchi pſcheßłyſchowanju běchu wuprajenja Schaliz zyle wěcje podobne. Tež pſchepruhowanja na měſtnje njeſkutka ßamym, pokaſowachu na to, ſo je ßo njeſkutk woprawdźe ſtał. Tež druhi ßwědk běſche woſaj wobkedźbował a jeho wopiſanje woſow ßo ſ tym Schaliz kryjeſche. Polizajſke ſwěſcźenja ßo dale wjedu.

Cźežke autowe njeſbožo w Pilach (Schneidemühl).

Na dróſy mjes Pilami a Großwittenbergom ßo póndźelu popołdnju žałoſtne autowe njeſbožo ſta, pſchi kotrymž ßo dwě woßobje moriſchtej a jena žona ßo cźežko ſrani. Pſched ſ Pilow pſchikhadźazym woßobowym autom koleßař jědźeſche, kotryž ſnamjenja niedawſchi ßo na lěwo do pólneho pucźa ſawiny. Njedźiwajo móžneho ſaſtunanja njemóžeſche autowy wjednik ſraženje wotwobrocźicź. Koleßař ßo na dróhu wjerhny a bě na měſcźe morwy. Auto ſajědźe ſ dróhi dele a ſraſy ſ wulkej mozu do ſchtoma. Woſowy wjednik, architekt ſ Pilow, ßo hnydom mori, jeho mandźelſka, kotraž pódla njeho ßedźeſche, je ßo ſ puknjenym nopom do khorownje w Pilach pſchiwjeſla.

Cźežke železniſke njeſbožo w Eſſenje.

Wutoru nadróſna železniza na ſaſtaniſchcźu Hermanna Göringa a Horſt Weſſelowa dróha wot ſady do tam cźakazeho nadróſneho woſa ſraſe. Wobaj woſaj ßo pſchi tym cźežko wobſchkodźiſchtaj. 19 pucźowazych ßo ſrani. 16 ſ nich móžachu lěkarjo po pſchepytanju ſaßo puſchcźicź, tſjo dyrbjachu w khorowni woſtacź.

Poßwjecźenje Verdunſkeje kathedrale.

Njedźelu ßo Verduniſka kathedrala, kotraž běſche ßo we wójnje cźežko wobſchkodźiła, po ſnowanatwarjenju ßwjatocźnje poßwjecźi. Pſchi ßwojej narěcźi poda wukubłarſki miniſter ſtawiſniſki pſchehlad wo tutym Božim domje. Dźiwajo na 400 000 franzowſkich wojakow, kotſiž w rowach wokoło Verduna wotpocźuja, žadaſche, ſo by ßo ſa ſnutskowny měr a ſbratſjenu Franzowſku dźěłało.

Sa dowos do Italſkeje je trjeba dowolnoſcźe.

Po italſkim wukaſu ßu ſkoro wſchě twory, kotrež ßo do Italſkeje dowožuja, dawkej podcźißnjene a nimo toho je trjeba woßebiteje dowolnoſcźe, ſo ßmědźa ßo wuwjeſcź. Na tutej liſcźinje ßu mjes druhim ßwinjaze mjaßo, butra, kofej, kakao, wſchelake luxuſowe twory, koža, mydło a wjele metallow.

Turkowſki pobrjožny parnik ßo podnórik. — 66 ludźi pſchi tym ſahinyło.

Se Ssmirny ßo woſjewja, ſo je ßo turkowſki parnik „Inebolu" w nozy k wutorje, hdyž do Ssmirnaſkeho pſchiſtawa jědźeſche, potepił. Parnik „Inebolu" běſche ſtara łódź ſtatneho łódźneho towarſtwa, 1080 regiſtrowych tunow wulki. Běſche ſ 191 ludźimi a wobßadku po pucźu ſ Iſtanbula (Konſtantinopla) do Ssmirny, jako we wuſkim hłuboko ſarěſnjenym Ssmirnjanſkim ſaliwje do ßuroweho krótkorańſcheho wichora ſajědźe. Pſchi tym ßo dźěra do delnjeho dźěła łódźe wuraſy a ſ wulkej ſpěſchnoſcźu ßo woda do łódźe waleſche. S najwjetſchim napinanjom ßo mužſtwo wo to ſtaraſche, ſo by ßo wobſchkodźenje porjedźiło. Plumpy bjes pſcheſtacźa dźěłachu a kapitan ſpyta najbliżſchi pſchiſtaw dozpěcź. Tola wſchě tute prózowanja běchu podarmo. Parnik ſhubi runowahu a ſa ſchtwórcź hodźiny po njeſbožu ßo podnóri. Wulki wichor, wyßoke žołmy a nózna hodźina wukhowarſke poſpyty pocźežowachu. Nimo toho bě na łódźi žałoſtna panika naſtała. Na ſbožo běſchtaj w bliſkoſcźi njeſboža dwaj parnikaj, jendźelſki nakładny parnik „Polo" a turkowſki parnik „Iſtakeal", kotrymajž ßo poradźi 111 ludźi ßmjercźi wukhowacź. Mjes tym běchu ßo tež ſe Ssmirny motorſke cźołmy pſchibližiłe, kotrež tohorunja 14 woßobow pſchewſachu, tak ſo je ßo wſcho hromadźe 125 woßobow žołmam wutorhło. Ssmjercź by po tym 66 ludźi namakało. Dotal ßo 3 cźěła ſ morja wucźahnychu. Skoro wſchě wukhowani dyrbjachu ßo do Ssmirnaſkich khorownjow pſchewjeſcź, dokelž běchu ßo pſchi wukhowarſkich dźěłach někak ſranili. Wulki dźěl ßo bjeswědomnych ſ morja wucźahny. Po druhim ſdźělenju ſe Ssmirny je parnik njecźa pſchewjele bałmy ßobu wjeſł a pſchi wulkim wichoru je tutón ſ bałmu nakładźeny dźěl łódźe ſ runowahi ſcźahnył. Pſchepytowanja hiſchcźe njejßu ſkónčzene. W Ssmirnje je wulke roshorjenje. Wſchě ſarjadowanja a ßwjatocźnoſcźe ßu ßo wotrjekłe. Wutoru je němſki konſul Holſtein ſahe rano turkowſkemu ſaſtupjerjej ßwoju ßobužełniwoſcź woßobinſzy wuprajił.

Jendźelſki tworowy parnik pola Filippinſkich kupow na ſkału ſajěł.

Jendźelſki tworowy parnik „Silverhacel" (3091 tunow) je pſchi ßwojej jěſbje ſe San Franciſka do Manile na ſkału w ſnatej San-Bernardinſkej dróſy na južnym brjohu kupy Lucona ſajěł a ßo pſchi tym roſłamał. Jedyn dźěl łódźe je ßo hižo podnórił. Na łódźi bě 45 muži wobßadki a 5 pucźowazych. Wukhowachu ßo na mału ſkału. Někotre parniki ßu na pomoz pſchikhwatałe. Dotal pak niemóžachu dla wulkich žołmow wohroženych wukhowacź. S Manile ßo amerikanſka wójnſka łódź wupóßła, tola je hakle tam wcźera dojěła. Woßebiteho žiwjenſkeho ſtracha ſa wobßadku njeje.

Žałoſtny ſliwk w Algirje.

W Algirje a wokolinje (w połnóznej Africy) ßu móžne deſchcźe, kotrež poſpochi padachu, žałoſtnu ſchkodu nacźiniłe. Wobkhad w měſcźe dyrbjeſche ßo wutoru rano na někotre hodźiny dołho ſaſtajicź, dokelž wentoki njeſamochu wody doßrěbacź. Někotre hłowne dróhi měſta ßo do woprawdźitych rěkow pſchewobrocźichu a wody do pinzow a bydlenjow ſtupachu. Nadróſne železnizy a autobußy w błócźe tcźazy woſtachu a hakle ſ pomozu wohnjoweje wobory móžachu ßo ſ njeho wucźahnycź. W někotrych dźěłach měſta ßu ßo nadróſne kolije a pleſtr wuſběhłe a wotpławiłe, drudźe ſaßo je ßo ſemja ßypła. Domſke, kotrež běchu ſ wodu podmlěte, ßo ßypnychu, 4 wobydlerjow, kiž ßo pſchi tym ſranichu, do khorownje dowjeſechu.

Bajka z Mužakowskeje hole

Napiſał Jurij Laduſch-Kucźik.

III.

Dalſche wo Jěſorach.

Dale ßo wo tutych hatach powěda, ſo ßu jara hłuboke tonidła, bahnojte, ßrjedź teho hata je podołhojta kupa, kiž hat na dwě połojzy dźěli. W nawjecźornej połojzy je woda bóle cźiſcźiſcha a rěka tohodla „cźiſty jěſor". Rańſcha połojza je bahnojta, tonidłata a rěka „njecźiſty jěſor". W ſtarym cźaßu, w jenym jara ßuchim lěcźe dźěſche jena khuda žona ſ Wochos, najſkerſcho wudowa, k tutym hatam, ſo by ßebi kuſk trawy ſa ßwoju kruwicźku pytała, dokelž nihdźe žana piza ſa ſkót njebě. Hdyž ßo dźeń nakhilowaſche, chzyſche ßo domoj wrócźicź, ſpokojena, ſo je trawu namakała, ale widźi pak hiſchcźe rjany blecźk trawy, něſchto wot brjoha ſkaleny, a ßebi myßło, tón hiſchcźe wotßnějn a ßobu wojmje. Hdyž ſe ßerpom tam dźěſche, ßo na jene dobo ſapadny hacź do bjedrow do błóta. Wona ßo prózowaſche, ßo wudrapacź, ale to bě njemóžne, dokelž pſchezo hłubje ſapadowaſche a težeſche hižo hacź do pažow w błócźe. Wo pomoz wołacź by zyle podarmo było, dokelž derje wědźeſche, ſo daloko a ſchěroko žaneje žiweje duſche njeje. Pſched wocźomaj widźeſche ßmjercź, wona ſdychowaſche k Bohu lubemu Knjeſej, ſo by ju wumohł; jeje žiwjenje wſchak ßo jej drohe njeſdaſche, ale wo ßwoje dźěcźi pſchezy žałoſcźeſche: Moje dźěcźi, moje lube dźěcźi. W najwjetſchej ſtyſknoſcźi ßo jej ſeſda, ſo ßo jej pomozna ruka napſchecźiwo ſkeji, wona ſa nju twjerdźe pſchimny a bu ſa mjeńſchinu wumožena. Schtó je jeje wumožeř był; wona njewědźeſche, dokelž nikoho njeje widźała — abo je to boži jandźel był? Wěſcźe je ßo potom Bohu Knjeſej horzo dźakowała, ſo je ßo wjeßoła k ßwojim domoj wrócźiła.

4. Hiſchcźe něſchto wo Jěſorach.

Wot ſtarych ludźi ßym powědacź ßłyſchał, ſo ßu we lěcźe 1813 tam k tym hatam Wochoženjo ſe ßwojim ſkotom cźeknyli. Tehdy w nalěcźu pſchecźeżechu naſchu wjeß Rußojo. Potom něſchto poſdźiſcho ſaßo Rußojo a ſa nimi Franzowſojo a ßu pſchezo wjele ſkotu ſebrali. Rußojo běchu drje ſe ßnadniſchej jědźu ſpokojom. Ale dokelž my tehdy hiſchcźe k Sakſkej ßłuſchachmy a Sakſka bě ſ Franzowſkej w ſwjaſku, běchu tola khětro worakawi. Franzowſojo pak chzychu běły khlěb a mjaßo měcź, ſchtož w naſchich khudych holanſkich wßach móžno njebě. We ſpocźatku ſeptembra pſchiňdźe poßoł wot Shorjelza, ſo ßo ſaßo wojazy bliža. Tuž ßo bojachu, ſo ſaßo wjele ſkotu wotbudu. Chzychu tola poßledni ſkót wukhowacź a tohodla ßo ſrěcźachu, ſo chzedźa cźeknycź. Tam pola tych hatow běſche tehdy najwěcźiſchi ſkhow, pſchetož bě tam ſkoro njepſchiſtupne měſtno. Wot połodnja je khětra hora, kotraž bě tehdy ſ jara huſtym lěßom poroſcźena. Wot rańſcheho a połnózneho boka pak běchu daloko bahna a tonidła, a jenož wot wjecźorneje ſtrony bě trochu pſchiſtup. Tež žana dróha tam bliſko njewjedźeſche. (We nowiſchim cźaßu ßu tute bahna a tonidła wjele bóle wußuſchene ſ pſchěrowami a nowymi pucźemi.) Potajkim ſebrachu ßwój ſkót a cźehnjechu ſ nim k tamnym hatam a woſtachu tam dlěſchi cźaß, hacź bě ßo wójſko ſaßo wotßaliło. Franzowſojo ßo wſchak dołho njeſadźeržachu, dokelž cźěkachu. Ale kojakojo běchu tón krócź wjele hórſchi, dokelž žaneho ſkotu njenamakachu a tola hródźe a hnój wot ſkotu widźachu. Tehodla ſbytknych ludźi pſcheſcźěhachu a dokelž běchu hußy tež w holi ſkhowali, dha potom wbohe kokoſchki łójachu a ßu je nimale wſchitke ſabili. Cźłowjeka wſchak njejßu žaneho ſkónzowali, ale puki je někotry wot nich dóſtał. Skót pak je ßo potom ſbožownje domoj wrócźił.

(Pokracźowanje ſcźěhuje.

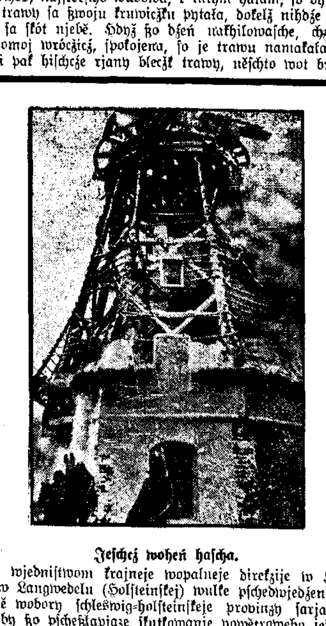

Jeſchcź wohen haſcha.

Pod wjedniſtwom krajneje wopalneje direkzije w Kielu ßo w Langwedelu (Holſteinſkej) wulke pſchedwjedźenja ſa wſchě wobory ſchleswig-holſteinſkeje prowinzy ſarjaduja. So by ßo pſcheßłapjaze ſkutkowanje powětroweho jeſchcźa pokaſało, běſche ßo ſe ßłomu kryty wětrnik, kiž měješche ßo wottorhacź, ſapalił. Sa krótki cźaß ßo poradźi, ſ pomozu powětroweho jeſchcźa płomjenja ſaduſycź. (Weltbild, M.)

Budyske stawniske powěsće

póndźelu, 11. novembra 1935.

Narodźenja: 9. 11. Njemandźelſki ßyn. — 10. 11. Willijej Pawołej Bjedrichej Hagenej, inženěrej, ßyn.

Wumrěli: 9. 11. Hana Paulina Bertha ſwud. Urbanowa bywſcha ſwud. Rindowa rodź. Flegelez, priwata, 71 lět. — Helena ſwud. Schkodźina rodź. Fermißez, wudowa wyſchſcheho wuhibowarja, 67 lět. — 10. 11. Helena Elſa Wjeńkez, kontoriſtka, 34 lět. — Hana Thereſa Pětſchzyna rodź. Lorentzez, mandźelſka ratarja ſ Wujeßda pola Pomorz, 67 lět. — 11. 11. Bianca Liddy ſwud. Halmina rodź. Wiazkez, wudowa po železniſkim aſſeſſoru, 79 lět. — Gertruda Kultez, dźěłacźerka, 31 lět.

Pſchipowědanja: 11. 11. Maks Richard Karich, rěſniſk miſchtr, ſ Roſaliju Cźorlichez, pſchedawarku, wobaj w Budyſchinje.

Swěrowanja: 11. 11. Jan Rudolf Voigt, ſchkleńcźeř, ſ Lisbethu Marju Stolinez, domjazej pomozniz, wobaj w Budyſchinje. — Bjedrich Božidar Pelz, ßlidarſki miſchtr, ſ Marhatu Marju Bokumez, bjes powołanja, wobaj w Budyſchinje.

Hamtske wozjewjenie z Budyšina.

Vorsicht beim Bäumefällen!

Beim Fällen von Bäumen in der Nähe von elektrischen Hoch- und Niederspannungsleitungen wird vielfach nicht die genügende Vorsicht beachtet. Die Bäume fallen des öfteren beim Absägen in die elektrischen Leitungen hinein, wodurch die Stromzuführung auf längere Zeit unterbrochen wird. Nicht allein den Stromliefernden Werken, sondern auch den Stromverbrauchern erstehen dadurch erhebliche Schäden und Nachteile. Ich mache deshalb darauf aufmerksam, daß beim Fällen von Bäumen mit ganz besonderer Sorgfalt gearbeitet werden muß. Besteht die Gefahr, daß die Leitungen beschädigt werden, so ist rechtzeitig die nächste Betriebsstelle zu benachrichtigen, damit sie einen Fachmann zur Überwachung der Arbeiten entsenden kann und, wenn nötig, die bedrohte Leitung stromlos machen kann. Durch die Entsendung des Fachmannes entstehen keine Kosten. Für Schäden, die den stromliefernden Werken durch das Fäll ender Bäume oder durch die Nichtbeachtung dieser Weisung entstehen, sind die Baumbesitzer in vollem Umfange haftbar.

Die für das Kreisgebiet in Frage kommenden Betriebsstellen sind: Hosena, Fernruf 217 und Senftenberg, Fernruf 447.

Hoyerswerda, den 4. Nov. 1935. Der Landrat.

Towařstwowski powěstnik.

Baćoń. Spěwne towařstwo zeńdźe so pjatk 15. novembra, nic srjedu.

Domowina. Našim spěwarjam! Stwórty zhromadny khór budźe: „Hdźež so módrja, zelenja naše hajnišća" (Moje wjesela). Jo to wjesoły, lohki, razny spěw z narodnym hłosom. Nawuknće sej 1., 2., 4. a 5. hrónčko! Hektografowane exemplary pósćele wam sekretariat Domowiny. M. N.

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

„Serbske Nowiny" płaća měsačnje we wudawaŕni 1.15 hr., na pósće a pola dowěrnikow 1,51 hr. z wunošowanjom, do wukraja 2.15 hr. = 20,00 Kč. Wudawa a ćišći Jan Cyž, dr. jur., w Budyšinje w Serbskim Domje. Telefon 2687

Za nawěštki, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały mm-rjadk 6 pj., za swójbne 5 pj., towaŕstwowe a hosćencaŕske 4 pjenježkow. Za reklamowy mm-rjadk płaći so 15 pj. Rabat po tarifje. Kóžde čo. płaći 10 pj.

Čisło (Nr.) 266 — Budyšin — Štwórtk 14. novembra 1935 — Bautzen — Lětnik 94

Italska nota mało wuskutkowała

Londonſke nowiny italſku proteſtowańſku notu, kotruž je italſke knježeŕſtwo póndźelu wjele ſtatam pôßłało, jako khutnu njewobhladuja. Nowiny „Times" pißaju, **ſo italſke žadanja njemóža žaneho wliwa měcz na wobſamknjenja, kiž ßu ßo po dołhim a ßwědomicziwym pruhowanju wobſamkle.** 52 knježeŕſtwow je ßo ſa wobſamknjenja rosßudźiło, a moraliſki wuſpěch tuteho wobſamknjenja ßo ſ italſkim proteſtom ſczežka někak ſeßłabi. Dołhož ßo Italſka njemóže k ſkónczenju ſwady pohnucz, dyrbja druhe mozy na pſchewjedźenju ßwojich nadawkow wobſtacz.

Diplomatiſki ßobudźěłaczeŕ Londonſkich nowin „Morning Poſt" **njewoczakuje, ſo jendźelſke knježeŕſtwo na italſku notu wotmołwi.** Reuterez telegrafowaŕnja ſ Genfa powě, ſo budźe ßo bórſy dyrbjecz khutniſcho wo pſchißłuſchenju Italſkeje do Swjaſka ludow jednacz. W Genfje ßo woczakuje, ſo faſchiſtiſka wulkorada ßobotu wo tutym praſchenju hižo něſchto wobſamknje.

Londonſke nowiny „Daily Telegraph" pißaju, ſo je ßo w romſkich hamtſkich kruhach na to pokaſało, ſo ßo klucz k italſkej proteſtowańſkej nocze na tym měſtnje namaka, hdźež ßo žada, ſo by kóždy ſtat ßwoju ßamßnu ſamołwitoſcz ſa wobſamknjenje ſankzije pſchewſał. Hdyž Muſſolini ſhromadnu ſamołwitoſcz Swjaſka ludow ſaprěwa, ßo wón ſ tym ſpyta wuſtupjenja ſe Swjaſka ludow ſminycz. Wobhonjeni wobkedźbowarjo widźa w italſkej nocze **pospyt, kiž ßo w poßlednjej minucze k pſchełamanju ſankzijoweje fronty ſtawa.**

*

Parizſke nowiny ßo tehorunja nadrobnje ſ wopſchijeczom italſkeje noty ſaběraju. Politikarjo ßebi njemyßla, ſo nota na ſadźerženju ſankzijowych ſtatow wjele pſcheměni. **Laval chze nowu kroczel k lěpſchemu Italſkeje ſpytacz, tak rucze hacž wobſtejnoſcz jemu dowola.** Tehodla pſcheczelſtwo mjes Franzowſkej a Italſkej njeje ženje pſcheſtało.

Nowiny „Journal" pißaju, ſo móže ßo italſka nota jako warnowanje a ßamo jako wołanje ſa wujednanjom wobhladowacz. Italſka hórſchi ßo pſchecziwo pſchewjedźeńſkim poſtajenjam ſankzijow a niz pſchecziwo jich ſaßadźe. „Petit Pariſien" ma ſa móžne, ſo italſki lud poczina roſeſnawacz mjes ſtatami, kiž ſankzije naložuja, a mjes ſtatami, kiž je njenaložuja. „Excelſior" wobžaruje, ſo ßo ſankzije, kiž ßu ſa europſke poměry poſtajene, na kolonialnu wójnu w Afrizy naložuja. Tute nowiny ßebi pſcheja, ſo by ßo měr ſczinił. Wone maju wobſamknjenje měra w nětcziſchim czaßu lóžſche, dokelž Abeßynjenjo na mjeſach ßwojeho kraja njejßu žaneho pſcheczi wjenja wopokaſali.

Mussolinijowe rozrěčowanje z Drummondom

Jendźelſke knježeŕſtwo je ßrjedu wot ßwojeho pôßłanza w Romje, ſira Erica Drummonda, roſprawu wo jeho roſrěczowanju ſ Muſſolinijom doſtało. Wobhonjeni Jendźelczenjo praja, ſo drje ßo hiſchcze njeje rosßudźiło, kajke kroczele maju ßo ſtacz, ſo pak ßo na woběmaj ſtronomaj popuſchczenje napjatoſcze w poczahach mjes Jendźelſkej a Italſkej pſcheje. Tehodla budźe ßo ſ jednanjom pokraczowacz.

Suvich wo postupowanju Italskeje

Parizſke nowiny „Journal" ßu woſjewjenje italſkeho ſtatneho ſekretara Suvicha woſjewile. Suvich w tutym woſjewjenju mjes druhim rjeknje: Hdyž ßmy tuto pruhowanje pſchětrali, budźemy ßo dyrbjecz do Streſy wróczicz a ſpytacz, jendźelſko-franzowſko-italſki pakt wobnowicz. Dokelž mamy wjele ſczeŕpliwoſcze, ßo ſda, ſo ſankzije bjes wjetſchich wunoſchkow woſtanu. **Wěrju do naſcheho dobycza.** Tuta wójna běſche nuſna. Muſſolini je ßwojemu ludej khlěb ßlubił. Jeho lud ßo dowěrja. Njech ßnadź ßo Italſkej njeporokuje, ſo budźiſche ßo mohła na Swjaſk ludow wobroczicz. Jako dobywarjo, kotſiž pak ßo pſchi měrje ponižowachu, ßmy my politiku pſchěhrawarja wjedli. Nětkole njech ßo nam ſchěſcz měßazow dołho da jednacz. My w Abeßynſkej ziviliſaziju ſawjedźemy. My do tuteho kraja porjad pſchinjeßemy. My móžemy tam žiwi bycz, a naſhoni ßo hiſchcze, kak ßo tuta młoda revoluzionarna Italſka na ſtronu Franzowſkeje a Jendźelſkeje, potajkim na ſtronu konſervativnejn ludow, ſtaji.

Demonstracije přećiwo sankcijam w Belgiskej

K ßylnej demonſtraziji pſchecziwo politizy ſankzijow, kotruž belgiſke knježeŕſtwo pſchecziwo Italſkej wjedźe, je wutoru w ſjawnej ſhromadźiſnje w Brüſſelu dóſchło. Tam pſched 3000 wopytowarjemi we wójnje czežkoſranjeny wjednik italſkich wójnſkich wobſchkodźenych, ſapôßłanz Carlo Delzioix, wo italſko-abeßynſkej wójnje rěczeſche.

Statny miniſter Carton de Wiart, kiž Belgiſku ſwjetſcha w Genfje ſaſtupuje, pſchednoſchk ſ wopominanjom ſemrěteje kraloweje Aſtridy wotewri. Shromadźeni jemu cziſche pſchipoßłuchachu. Jako pak miniſter potom na pſchednoſchk tuteho wjeczora pokaſa a rjekny, ſo ßo Belgiſka w Genfje njeje mohła hinak ſadźeržecz, ßo w ſhromadźiſnje wulki ropot ſběhny. Njepſcheczelſke ßłowa pſchecziwo belgiſkemu knježeŕſtwu a pſcheczelſke ßłowa ſa Italſku dachu ßo ßłyſchecz. Carton de Wiart ßo podarmo prózowaſche, ſhromadźiſnu ſměrowacz, pſchitomni jemu njedachu rěczecz.

Italſki rěczník potom ſ poměrnje měrnymi ßłowami ſadźerženje ßwojeho kraja wuſprawnjeſche a politiku Swjaſka ludow ſaßudźowaſche. Shromadźeni ſkoro kóždu ßadu jeho rěcze ſe ßylnym pſchikleſkom pſchetorhnychu. Belgiſzy frontſzy wojowarjo pſchezo ſaßo wołachu: „Precz ſe ſankzijemi!" a Muſſolinija ßławjachu. Roshorjenoſcz w ſhromadźiſnje hacž do kónza trajeſche.

Žiwiše wojowanje w Abesynskej

Abeßynjenjo powěchu wo czežkich wojowanjach na ogadenſkej a na połnóznej fronczе. Móžno je, ſo ßu tute wojowanja ſapoczatk wjetſchich bitwow. W Ogadenſkej ßu Italczenjo ſ tankami a motoriſowanymi wozami wojowali. Kaž ßo w Addiſu Abebje roſprawja, ßu ßo Abeßynjenjo, jenož ſ tſělbami a ſchkitami wobrónjeni, ſaßakle wobarali. **Jim je ßo poradźiło, bjeſe wſchitkich nowoczaßnych brónjow ſchtyri tanki dobycz a někotre auta k wożenju wojakow, ſ maſchinſkimi tſělbami wobrónjene, pſchemóz.** Italczenjo ßu wulku ſchkodu poczerpili.

Též na połnóznej fronczе ßo abeßynſzy wojazy k nadběham hotuja. Powě ßo, ſo je abeßynſki wjednik Guebre Hijot italſki prědni kommando nadběhał. Abeßynjenjo ßu italſke wotdźělenje w horach pjecža ſamohli zyle ſniczicz.

Wojowanje wo železnicu so započina

Pſchezo lěpje je ſpóſnacz, ſo ßo Italczenjo prózuja, ſo bychu jeniczku abeßynſku železnizu, kotraž ſ Addiſa Abeby do Džibutija wjedźe, do rukow doſtali. Abeßynjenjo ßo tehodla na ſakitanje železnizy pſchihotuja. Wjeŕch Getaczu je ßo ſe 40 000 mužemi ſ połnozy železnizy ſaßydlił. Na horach ſ połdnja železnizy pak dedźaſki wjednik Abeba Datowz ſ 35 000 mužemi ſtražuje. Italſkemu poſtupowanju w danakilſkej puſcziſnje je abeßynſke wójſkowe wjedniſtwo ſultana Muhameda Jajoua ſ něhdźe 30 000 mužemi napſchezo ſtajiło. Tuczi wojazy ßo ſhromadnje ſe 40 000 wojakami wjeŕcha Kabade, kiž nad frontu pola Deſſie roſkaſuje, a ſ podpjeranjom 50 000 muži krónprynzoweho wójſka pſchecziwo italſkemu poſtupowanju ſtaja.

Abesynske wójsko chce hinak postupować

Abeßynjenjo ßu ſpóſnali, ſo jich jeniczkej železnizy wulki ſtrach hrozy. Tehodla je kěžor woßebite ſchkitanje železnizy pſchikaſał. We wjedniſtwje abeßynſkeho wójſka je ßo ſpóſnacze pſchedrěło, ſo ßo italſke wójſko, kiž je nowoczaßnje wobrónjene a kiž jara wobhladniwje poſtupuje, ßo njehodźi po waſchnju wójny dźiwich ludow pſchewinycz. Tak ma ßo waſchnje wojowanja pola Abeßynjanow pſcheměnicz. Abeßynſki kěžor je wukrajnym nowinarjam ſdźělił, ſo dotalne dobycza Italczanow abeßynſkemu ludej žaneho njeměra njenaczinichu.

Bitwa k wječoru Makalle

Abeßynjenjo roſprawjeja, ſo ßo k wjeczoru wot Makalle bitwa wuwiwa. Najžiwiſcho ßo pſchi rězy Gheva wojuje. **Rěka** je pſchitok rěki Takaſſee mjes Makallu a Antalom. Nadběhowazy abeßynſzy wojazy ßłuſcheja k wójſku wjeŕcha Seyouma a ßu hižo ſ wuſpěchom wojowali.

Na połodniſchej fronczе italſzy wojazy k połnozy Gorrahaja pomału poſtupuja. Woni ſkoro jenož ſ tankami a motoriſowanymi wozami wojuja. Tam ßo w poßlednich dnjach njeje žiwiſcho wojowało.

Sſrjedu rano ßu italſke wobhonjeŕſke lětadła Dagabur, Džidžigu a Teſeriber pſchelecžale. S nich pak ßo bomby njemjetachu. Též ſ połnózneje fronty ßo wo wobhonjowanju lětadłow powě, kiž ßu ßamo hacž do Amby Aleja, 50 kilometrow k połdnju wot Antala, leczale.

Jendźelska trjeba 2000 frontskich lětadłow

Hižo je jendźelſki wulkoadmiral Beatty woſjewił, ſo je nowoczaßne jendźelſke wójnſke łódźſtwo trěbne. Tehorunja je pólny marſchall lord Allenby wo njedoſtatkach nakrajneho wójſka w nowinſkim naſtawku wopißał. Póndźelu je nětko marſchall jendźelſkeho wojeŕſkeho lětaŕſtwa ſir John Salmond woſjewił, ſo ßu jendźelſke lětaŕſke brónje zyle njedoßahaze.

Lětaŕſtwowy marſchall ſałožuje ßo pſchi ßwojim roßpominanju na knježeŕſtwowe wobſamknjenje w meji tuteho lěta. Tehdy je knjeežeŕſtwo wobſamkło, ſo liczbu frontſkich lětadłow wo 560 powjetſchi, ſo by jich liczba hacž do haprleje 1937 1500 wuczinila. Hdyž ßo wojeŕſke lětadła ßobu licža, kiž ßu w jendźelſkich kolonijach ſaměſczene, ßo jich ſhromadna liczba ſ domjazymi lětadłami na 2100 powjetſchi. Lětaŕſtwowy marſchall pak ma ſa zyle nuſne, ſo by Jendźelſka hižo doma 2000 lětadłow ſtejo měła, ſo by na wſchě móžnoſcze była pſchihotowana.

Schtož pſcheſtajenje jendźelſkeje induſtrije na dźěłanje wójnſkeje potrjeby naſtupa, marſchall piſche, ſo kraj ſ demokratiſkim knježeŕſtwom pornjo druhim krajam hubjeńſcho ſteji. Wón ßebi myßli, ſo je politika ſhromadneho bjeſſtracha, kotraž ßo dźenßa w Europje wukhwaluje, we wěſtym naſtupanju měridło ſa nuſnoſcz ſakitanja Jendźelſkeje. Tola ßo Jendźelſka njeßmě na pomoz Swjaſka ludow ſpuſchczecz, hdyž ßo wo jendźelſke kolonije jedna. Sa kolonije lětaŕſtwowy marſchall naprawy ßamopomozy namjetuje. Wón wobžaruje, ſo ma Jendźelſka w Signapurje jenož 30 lětadłow ſtejo, mjes tym ſo je Japanſka hižo w lěcze 1931 po ßwojim ßamßnym woſjewjenju 329 lětadłow na lětadłowych łódźach a 600 frontſkich lětadłow wobßedźała.

Sir John Salmond hiſchcze piſche, ſo ßebi jendźelſke ſepjeraniſchczo w Adenje wjazy lětadłow žada, je-li budźe Italſka knježſtwo nad Abeßynſkej wukonjecz. Tehorunja budźe ſa Jendźelſku nuſne, ſo w Sudanje a Egiptowſkej ßwoje lětaŕſtwo poßylni. Schtož ſakitanje Suezſkeho kanala naſtupa, njeßměła Jendźelſka na egiptowſki nazionalismus dźiwacz, ale by dyrbjała doſcz ßylne lětaŕſtwo w Egiptowſkej wudźeržecz.

Též Sſrjedźnoſeńſke morjo njeßměła jeniczka móz wobknježicz. Tu dyrbi ßo politika ſhromadneho bjeſſtracha w Swjaſku ludow ſa njemyleny wobkhad łódźow poſtaracz. So je móžno, kupu Maltu ſa 48 hodźin do roſpadankow pſchewobroczicz, to dyrbjało Jendźelſku pohnucz, ſo ßwoje ſakitańſke pſchiprawy na woběmaj wujědomaj Sſrjedźoſeńſkeho morja, mjenujzy w Gibraltaru a pſchi Suezſkim kanalu, poßylni.

Třeći němski burski zjězd w Goslaru

Sſrjedu ßu ßo mnohe woßebite ſkhadźowanja, w kotrychž ßebi wjednizy němſkeho ſeziwjeŕſkeho ſtawa jenotliwe ſaměry ſa dźěło pſchichodneho lěta pſchißwojichu, ſkónczile. **Schtwórtk ßo wulke ſjawne ſkhadźowanja ſapocznu, na kotrychž ßo dźěłowe heßła ſa druhi wotrěſk wuplodźeŕſkeje bitwy wudadźa.** Sſrjedu wjeczor běchu ßobudźěłaczerjo němſkeho burſkeho wjednika nowinaŕſkich ſaſtupjerjow wokoło ßebje ſhromadźili. Též wukrajne nowinaŕſtwo je wulki ſajim pokaſało.

Sſrjedu dopołdnja je ßo we woßebitym ſkhadźowanju němſkeho hłowneho wotdźělenja 1 wo nadawku žony jako noſcheŕki ludoweje krwě a wo młodźinje we wojowanju wo raßu rěczało. Hoſpodaŕſke roſjaßnjenja podachu ßo wo ſahrodniſtwje a wiczynym porjedźe ſa piwaŕnje, rybaŕſtwo a pizowadłowe hoſpodaŕſtwo.

Njedostatk mjasa so přewinje

Na woßebitym ſkhadźowanju hłowneho ſjednocżenſtwa němſkeho ſkótneho hoſpodaŕſtwa nowy pſchedßyda, bur Küper, **wažne wo naprawach k ſawěſczenju mjaßoweje potrjeby ſdźěli.** S pſchiběranjom wobſtatka ßwini je wěſte, ſo ßo njedoſtatk bóle a bóle pſchewinje. Krute naprawy hłowneho ſjednocżenſtwa ßu byłe nuſne, ſo by ßo pſchi nakhwilnym njedoſtatku rěſne ßwinje mohłe jenak rosdźělicż. **Noworjadowanje ſałožuje ßo na kontigentowanje** (pſchidźělenje wěſteje mnohoſcże) **rěſnych ßwini a wobrotow.** So je ßo kontigentowa ßadźba pſched někotrymi dnjemi wot 70 prozent na 60 prozent ſnižiła, pak nima prajicż, ſo je ßo nowy a ßylniſchi njedoſtatk wobkedźbował. Kontingentowa ßadźba je ſo jeniczzy k temu ſnižiła, ſo bychu ßo haczenja, kiž ßu ßo w poßlednich njedźelach na wulkowikach pokaſałe, wotſtroniłe a ſo by ßo rěſanju ßwini w pſchemyßle na wßach ſadźěwało. Domjaze rěſanja ßu ßebi woßebite ſrjadowanje žadałe. S chym, ſo je ſa domjaze rěſanja dowolnoſcż trěbna, njeje na žane waſchnje wotmyßlene, nad burowymi warjeńſkimi hornazmi knježicż. S naprawu dyrbjachu ßo jenož cżi ludźo trjechicż, kotſiž ßebi myßlachu, ſo móža ßebi ſ pomozu ßwojeje móſchnje wjele mjaßa na ſkład nakupicż.

Sakska dźěłowa komora so zeńdźe

Pſchichodnu wutoru pſchipołdnju w 12 hodźinach ßo dźěłowa komora ſakſkeje župy we wulkej poßedźerni prjedawſcheje ßejmow nje prěni krócż ſeńdźe. Němſkoſtatny organiſazijſki nawjedowaŕ nazionalſozialiſtiſkeje ſtrony a němſkoſtatny nawjedowaŕ němſkeje dźěłoweje fronty dr. Ley župinu dźěłowu komoru ßwjatocżnje wotewri a jeje ßobuſtawy na jich winowatoſcże ſwjaſa.

Zapósłancy memelskeje jenotneje liśćiny njejednaju z Borchertasom

Kaž piſachmy, je memelſki gouverneur ßobuſtawej litewſkeho bloka Borchertaßej porucżił, ſo by nowy memelſki direktorij wutworił. Jenotna liſcżina je tuto ſtejiſchcżo wěſo wotpokaſała. Jeje ſaſtupjerjo ſ Borchertaßom njejednaju. Woni ßu gouverneurej liſt póßłali, w kotrymž ßu jemu ſdźělili,, ſo jednanja ſ Borchertaßom wotpokaſuja.

Kwantungske wójsko za njewotwisnosć połnócneje Chiny

Kriſa w połnóznej Chinje je ßo ſ nowym japanſkim žadanjom bliže ßwojemu rosrißanju pſchinjeßła. Kaž ßo ſ Peiping powě, je japanſki general po porucżnoſcżi Kwantungſkeho wójſka chinejſkemu wojeŕſkemu gouverneurej Hopeiſkeje prowinzy generalej Schangczenej, tſi žadanja ſtajił. 1. Wſchitzy chinejſzy wojazy maju ßo dale Paopinga wrócżo ſcżahnycż. 2. W Tientſinu ma ßo hłowny kwartěr „organiſazije k ſakhowanju měra" (Kangku) rospuſchcżicż. 3. Schangczen ßam njech ßo tehorunja do krajiny ſady Paopinga poda.

Ssobuſtaw chinejſkeho generalneho ſtaba Hſiungpu je napſchecżiwne namjety pſchedpołožił. Japanſki general je tute namjety wotpokaſał a prajił, ſo maju ßo žadanja generala Doihary dopjelnicż. General Doihara je politiſki ſaſtupjeŕ Kwantungſkeho wójſka. Tute žadanja wſchak chinejſka ſjawnoſcż njeſnaje. Ssamo wſchelake wyſchnoſcże njejßu doſpołnje wo nich wobhonjene. Tola runje wone maju ſa to, ſo Japanſka politiſku njewotwißnoſcż tſjoch prowinzow Hopeia, Chachara a Schantunga žada.

China japanske žadanja dopjelnja

S Peipinga ßo powě, ſo ßu ßo chinejſke wyſchnoſcże rosßudźiłe, japanſke žadanja dopjelnicż. Japanſka běſche tuto žadanje ſtajiła, dokelž běchu w połnóznej Chinje japanſkeho namóŕnika ſkónzowali. Chinejſki wojeŕſki gouverneur je prowinzy Hopei, Schangczai, je Peiping hižo wopuſchcżił a je ßo po žadanju Japanſkeje do Paopinga podał.

250. narodniny Khrjebjanskeje cyrkwje

10. a 11. naſymnika bě wulzy wažny dźeń ſa Khrjebjanſku woßadu. Pſched 250 lětami, 11. naſymnika 1685, bě zyrkej, kotraž bu ſ wulkim wohnjom 1681 ſniczena, tak daloko dotwarjena, ſo móžeſche ßo poßwjeczicż. Jenož jako zyrkwiny ßwjedźeń ßwjecżeſche woßada tute narodniny. Njedźelu bě dopołdnja ½9 hodźin ßerbſka a w 10 hodźinach němſka ßwjedźeńſka Boža ßłužba, ke kotrejž ßo hiſchcże Boža ßłužba ſa dźěcżi pſchiſamkny. Boži dom bě nanajkraßniſcho wupyſcheny. Na wołtarju wſcho połne piſanych naſymſkich kwětkow. Hewak pak zyła zyrkej ßo ſeleni. S wulkej luboſcżu a prózu je ßo tu dźěłało. Na ßerbſke kemſchenje pſchikhwata rjana liczba ßwěrnych ßerbſkich kemſcherjow. Sa prědowańſki tekſt měješche woßadny faraŕ 150. pſalm, pſalm Khrjebjanſkeje zyrkwje (kaž nam to kołk Khrjebjanſkeje zyrkwje pokaſuje). Prědaŕ ſpomina na cżaß, w kotrymž ßu naſchi wótzojo Boži dom ſaßo natwarili, kak ßu jemu ßwěru dźerželi we wſchěch cżaßach, wjeßołych a ſrudnych. Chzemy ßej tež wažicż naſch luby Boži dom, ſo bychu tež naſchi naßlědnizy hiſchcże w nim troſcht a pomoz namakali. Naſcha woßada je ſtaw kſcheſcżanſkeje zyrkwje, kotraž dyrbi ßo runje dźenßa cżeſko bědźicż. Mnoho njepſchecżelow ßu pſchecżiwo njej poſtanyli. Tohodla chzemy ſ njej krucże wojowacż ſa naſch drohi evangelij, ſo by ßo wón mohł hiſchcże lětſtotki dołho w tutym Božim domje prědowacż.

Póndźelu bě w Khrjebi hiſchcże wjazy žiwjenja hacż njedźelu. Woßada wocżakowaſche wulki wopyt: ſakſki biſkop D. Zänker pſchilubił, ſo chze k narodninam do Khrjebje pſchijěcż. To je mnoho ludźi do Khrjebje wabiło. Hižo dołho do ſapocżatka němſkeje Božeje ßłužby bě Boži dom połny kemſcherjow. Na farje bě ßo rjana liczba duchownych ſhromadźiła, ſ Róßborſkeho, ſ Wojerowſkeho, ſe Zahanſkeho wokrjeßa, haj ßamo ſ Lubijſkich ſtron ßu do Khrjebje pſchikhwatali. Hdyž ſwony woßadu na Božu ßłužbu wołachu, cżehnjechu biſkop Zänker, 25 duchownych w talarach a zyrkwina rada w ßwjedźeńſkim cżahu do Božeho doma. Zyrkwiny khór pod nawjedowanjom knjeſa kantora Scholty ſaſpěwa k ſawodej Schützowy khór: „Spěwajmy wſchitzy dźak naſchemu Knjeſej". Po ſawodnym kěrluſchu „Budź khwalba Bohu ßamemu" měješche knjes ſuperintendent Nay-Mužakowſki ſawodnu liturgiju: Knježe, ja lubuju wobydlenje twojeho doma a městno, hdźež twoja cżeſcż bydli! Na to wuſtupi zyrkwinſki khór hiſchcże ras ſe ſpěwom: „Derje tym, kotſiž pſched tym Knjeſom khodźa w ßwjatoſcżi", tehorunja wot Schütza. Woßada ſaſpěwa kěrluſch: „Ja chzu khwalicż ſkutki Bože". Sswjedźeńſke prědowanje měješche biſkop Zänker nad tekſtom ſ 2. liſta na Korinthiſkich 4, 6. Prědaŕ ſpomina na cżaß tſizeczilětneje wójny, hdyž naſchi wótzojo ſa naſchu drohu wěru wojowachu. Spomina dale na naſche reformatora a na jeho reformaziju. Hdyž kaž Luther naſche hrěchi a naſchu winu njeſpóſnajemy, hdyž njebudźemy pſched Bohom jako dźěcżi, dha njebudźemy móz naſchemu ludej nowu zyrkej natwaricż. Hdźež hrěch knježi, tam je pſchezo tež Boža hnada. A žadyn lud njeſměje pſchichod, pola kotrehož Boža hnada njebydli. Božeje hnady pak ßmy jenož potom wěſcżi, hdyž pokutu cżinimy a ßo ßami ponižujemy. Schtóž to cżini, je khmany ſa žiwjenje a wojowanje. Naſchu winu a naſche hrěchi wotkrywa nam evangelij Jeſom Khryſta. Starajmy ßo tohodla, ſo budźe ßo w tutym Božim domje kaž w zyłym wótcżnym kraju pſchezo prědowacż evangelij naſcheho Knjeſa Jeſom Khryſta! Po ſkóncżnej liturgiji, kotruž měješche woßadny faraŕ, wuſpěwa woßada „Njech Bohu dźakuje ßo wutroba wſchěch ludźi". Pomałku ßo Boži dom próſdni. Biſkop Zänker a farajo wrócżichu ßo na faru, hdźež hiſchcże mnoho hodźinow hromadźe pſchebywachu.

250. narodniny Khrjebjanſkeje zyrkwje běchu ßo na hódne waſchnje woßwjecżiłe. Sswjedźeń je ßo jara derje poradźił a je pola wſchitkich wulki ſaczißcż ſawoſtajił. Bóh chzył dacż, ſo by woßada hiſchcże wjele troſchta, pomozy a žohnowanja w ßwojim Božim domje namakała!

P-k.

Dobycżeŕ nad ſtratoſferu.

Wobaj amerikanſkaj powětronowaj lětarjej kapitan Stevens na lěwo a kapitan Anderſon na prawo w cżołmiku ſtratoſferoweho powětrona, ſ kotrymž, kaž wcżera piſachmy, nowu rekordnu wyßokoſcż wjazy hacż 22 000 metrw liczaßu dozpěſchtaj.

Radio

Pjatk 15. novembra ßo ßłyſchi.

Königswuſterhauſen. Nimo ſnateho wſchědneho programma: 6.30 wjeßeły rańſchi konzert. 11.30 ſa wjeßne žony. 11.45 lětny dźeń ſtatneje kulturneje komory. 14 wſchelakoſcże. 16 popołdniſchi konzert. 18 opera „Nürnbergſzy miſchtrjzy ſpěwarjo".

Lipſk. Nimo ſnateho wſchědneho programma: 6.30 rańſchi konzert. 9.30 ſa burow. 15 ſa žony. 17 popołdniſchi konzert. 19 ſabawny konzert. 20.10 mały wjecżorny konzert.

Hiſchcże wažne ſ dnjoweho programma. Barlin: 20.15 orcheſtrowy konzert. Königsberg: 20.15 wjecżorny konzert. Wrótßław: 19 hudźba ſe ſtarych cżaßow. Stuttgart: 21 Pawoła Linckowy konzert. Mnichow: 21 piſana hodźina. Warſchawa: 20.10 ſymfoniſki konzert. Praha: 19.30 opera „Fidelio".

Dobra rada

abo

Jan a Marja.

Po čěskim V. Kosmáka wobdźěłał Mikł. Andricki.

8] (Pokračowanje.)

Stary, pokhileny zwóńk khodźeše před cyrkwju wokoło. W cyrkwi bě wšo hotowe, zwonić njebě hišće čas, a tuž dha bě swobodneho wokomika wužił a pachaše spokojnje swoju dymku. Jeho dymka rjane lěta pomnješe: drobna drjewjana hłojčka, něhdy rjana žołta, bě čorna zakurjena, kaž by ju w sazach wuwalał.

Wuhladawši holcy z wěncami přikhadźeć, nazběhny prawicu, kaž by rjec chcył: „Ah, to hižo tu buštej", wusměwkny so přez cyłe wobličo, wuklepa dymku a suny ju do hłubokeje kapsy. Zwóńk khodźeše na wulkich swjatych dnjach w njeboh' nanowej sukni, kotraž pak bě za njeho móhła kónc dlěša być.

„Handrijo, njesemoj wam wěncy", zawoła jemu Maruška do wucha, dokelž mało słyšeše.

„Wěncy", rjekny zwóńk a nakhili so k njej, „to dźě pokažtaj, wozmu jej sobu do cyrkwje."

„Ty by jej namaj zatołkał", Handrijo", směješe so Maruška, „to jej radšo samej ponjesemoj."

„Ja — haj zatołkał", wusměwkny so zwóńk — a skřiwi hubu, kaž by rjekł: „Wój młodej jušcy, wěsće wěstej, kelko hižo sym ja wěncow wěšał."

Cyrkej bě sama zeleń a wopojaca wóń. W haskach, z kwětkami posypanych, stojachu młode brězy, při kóždej třećej ławcy jedna. Pletwy a wěncy pokrywachu khory, tež sćěny běchu rjenje zhotowane. Dwaj rjadaj běłych murjowanych stołpow dźěleštej Manjowsku cyrkej na tři łódźe. Mědkowskaj wěncaj powěsny zwóńk napřećiwo sebi na stołpaj, kotrejž wosrjedź cyrkwje pódla klětki stoještej. Ze wšěch wěncow slušeštej wěsće mjez najrjeńše a najněžniše; kapka rosy, kiž bě so na nimaj wukhowała, wotpadny.

Holcomaj błyšćeštej so woči z radosću, hdyž wšu tutu rjanosć widźeštej. Lětnje słónco, kotrež so z wysokimi woknami do cyrkwje wuliwaše, potepješe w złotym swětle swojich promjeni cyły Boži dom. Swjatnica bě hišće prózdna, swjata čišina w njej knježeše. Jenož wulka machawa wěžneho časnika měšeše so do njeje ze swojim pomałkim, ale khutnym a wotměrjenym tik tak. Ach, njebě dźě ani w tutym krasnym Božim domje hišće njebja, kotrež hinitosće njeznaje, ale tež tu płuwa čas w šěrokim rěčnišću, čiše drje, ale tola wěsće a bjez přestawki k morju wěčnosće.

Maruška a Leńka wšak časnika ani jeho hłosa njesłyšeštej; jeju duši běštej tón wokomik jenož radosć a modlenje, jimaj so zdaše, zo stej woprawdźe w njebjesach. Klečeštej tam we ławcy we swojich běłych drastach kaž jandźelej.

Za khwilu wuńdźeštej na swjate polo a wopytaštej rowy lubych.

Tři štwórće na dźewječ zaklinča z wěže wulki zwón. Jeho hłuboki, mócny hłós njeseše so ze swjatočnym zwukom daloko po krajinje a wołaše wosadu do Božeho doma. Pobožni přikhadźachu ze wšěch stron. Drasty kemšerjow zybolachu so na zelenych honach, zo bě radosć hladać.

W dźewjećich zazwonichu ze wšěmi zwonami. Na nawsy zawrjeskachu bubony, zatřepjetachu trompety: towaŕstwa dźěchu ze swojimi khorhojemi do cyrkwje; wojeŕske towaŕstwo je nawjedowaše. Potom započachu so swjatočne Bože słužby, knjez faraŕ sam měješe prědowanje tak jimawe, zo sylzow rosa wšitkim woči přikry. Česćehódny staruški duchowny sam skónčnje njemóžeše dale . . .

K połdnju přićeže před faru w dołhim rjedźe cyła wosada. Hdyž běchu prjedy jeje zastupjerjo jubilarej zbožo přeli, přińdźe wona nětko sama a cyła. Prědku dźěchu w dołhim ćahu holčatka a holcy w krasnej narodnej drasće, za nimi slědowachu šula z wučerjomaj a pjeć wosadnych towaŕstwow z khorhojemi a z hudźbu. Dorosćeni, mužcy a žónske, ćah zakónčichu. Před faru přišedši zaspěwachu wšitcy khwalbny kěrluš. Faraŕ poręča k zhromadźenym někotre słowa dźaka a lubosće, a ludźo so rozeńdźechu. Předsydowje a wubjerki towaŕstwow kaž tež najnahladniše wosoby ze wsy a wokoliny wostachu na farje k wobjedu, šulskim dźěćom bě na fararjec zahrodźe wokřewjenje přihotowane — druzy so wotsalichu.

Słónco stoješe wysoko na njebju kaž wohnjowa kula a sćeleše na zemju sapatu horcotu; z khwilemi so za tołstej mróčelu skhowa. Stary zwóńk pak pohladny starostliwje k njebju a rjekny: „Popołdnju změjemy hrimanje. Hladajće, kak so to tam wot Zahonow wala." — Stary zwóńk bě kus profety, wěšćeše njewjedra a dešće něšto dnjow do prědka.

Słónco pražeše, a wšěm so pót z čoła liješe. Ludźo khwatachu domoj.

Wićazec Jan, w rjanym nowym lacu, z pawjacym pjeŕkom na klobučku a w sněhběłej porčatej košli — njeběše w kabaće — stupi so do cyrkwinych durji a čakaše na stareho Hejtmana.

Hdyž Wjacławkec Marja nimo dźěše, ćisny na njeho wóčko. Tež wón so na nju posměwkny, ale njezejmny kłobuka — na wsach to njeje wašnje, wosebje pola Božeho domu nic — zo by hólc před holcu zejmował.

Skónčnje tež stary Hejtman dóńdźe.

Jan so k njemu přida, postrowi a rjekny: „Nano, póńdźeće domoj?"

„Jano, měj dźak. Dźensa pak njepóńdu. Na mnje je to hižo daloko. Dźensa, tajki wulki swjaty dźeń, słuša so tola tež popołdnju do Božeho domu hić. A to ja njebych wjacy došoł.

„Wostanjeće potajkim w Manjowje?"

„Ně, póńdu do Mědkowa a k Wjacławkecom, su mi k wobjedu kazali. A wottam změju popołdnju bliže."

(Pokrač. sćěhuje.)

Ze Serbow

W Budyſchinje 14. novembra 1935.

Naše hrono za tutón Boži dźeń

Što tehdy, hdyž kuježe zakonje Bože zakonjo njejsu?

Přisłowo.

— **Wo wjedrje.** Wczera wjeczor w 7 hodź. barometer 745, hygrometer 0 a thermometer wodnjo 10 ſtopnjow czopłoty. Dźenßa rano we 8 hodź. barometer 748, hygrometer minus 2 a thermometer w nozy 7 ſtopnjow czopłoty. Hiſchcze pſchezo wyſchina nad Ruſkej a nižina pola Jendźelſkeje ſe ßobu wojujetej. Jeju wliw w Němſkej njeſuje. Deſchcze, kiž běſche nižina wczera do wjeczorneje Němſkeje póßłała, běchu ßo wuſchłe, prjedy hacž mróczele k nam doczehnichu. Dokelž ſtej wobě ſtronje jara wutrajnej, ßo na wjedrje nětkole hiſchcze wjele njepſcheměni. S khwilemi ßnadź ßo trochu pomróczi, ſwjetſcha pak budźe wjedro rjane a mike. — Jutſje pjatk ßłónczko 7,14 hodź. ſkhadźa a ßo 4,14 hodź. khowa. Měßaczk ſkhadźa jutſje wjeczor 8,41 hodź. a khowa ßo pſchipołdnju 11,55 hodź.

— **Wuhlady na wjedro ſa jutſiſchi pjatk: Mało pſchemĕnjenja dotalneho wjedra.**

*

— **Tuni ſarjadniſki wośebity czah ſe Shorjelza do Drjeźdźan 17. novembra 1935.** Kaž nam němſkoſtatna železniza ſdźěli, pojědźe 17. novembra t. l. tuni ſarjadniſki wośebity czah ſe 60prozentſkim potuńſchenjom jěſby ſe Shorjelza do Drjeźdźan. Czah wotjědźe w Budyſchinje 8,46 hodź. a pſchijědźe do Drjeźdźan na Hłowne dwórniſchczo 10,10 hodź. Wón wróczi ßo ſ Hłowneho dwórniſchcza w Drjeźdźanach 23,13 hodź. a pſchijědźe do Budyſchina 0,13 hodź. Jěſba płaczi wot Budyſchina w 3. rjadowni jenož 2,20 hr., w 2. rjadowni jenož 3,10 hr. Wopytarjo Zoologiſkeje ſahrody w Drjeźdźanach doſtanu po pſcheczu hnydom po pſchijěſdźe wośebiteho czaha na Drjeźdźanſkim hłownym dwórniſchczu we hłownej piśarni Drjeźdźanſkeho wobkhadoweho towaŕſtwa potuńſcheny ſaſtupny liſcżik, kiž ſa doroſczenych 60 pj. ſa dźěczi hacž do 10 lět 30 pj. płaczi. Jěſdnych liſcżikow ſa wośebity czah móže ßo jenož wobmjeſowana liczba wudacź. Nadrobniſche je pola wſchitkich wudawaŕnjow jěſdnych liſcżikow a puczowaŕſkich běrowach ſhonicź.

S **Ratarjez** W nozy k wutorje ßu ßo ſ jeneje ſahrody w Ratarjezach ſchaty, kiž ßo tam ßuſchachu, kradłe, a to 3 łożowe poczehnjenja (2 běłej a jena czeŕwjenokaſchcżikata) ſ piſmikomaj M. B., 3 hłowakowe poczehnjenja (jene běłe a dwě czeŕwjenokaſchcżikatej), ſ piſmikomaj M. B., 3 mužaze koſchle, módroběłe ßmuhate, por módrych dźěłaŕſkich kholowow (ſamkaŕſkich kholowow) a por ßwětłomódrych žonjazych ſchlypfrow. Pſched kupjenjom tutych kradnjenych wězow ßo warnuje. Schtóž móže něſchto bliżſche wo paduchach ſdźělicź, njech ßo pola bliżſcheho žandarma abo kriminalneho hamta w Budyſchinje ſamołwi.

S **Hornjeje Kiny.** W hoſcżenzu k dwěmaj lipomaj je ßo w poßlednich dnjach ſ wotewrjeneje kólnje něhdźe 14 metrow dołhi rěbl ſ 35 ſchtelkami kradnył. S wośebitoſczu tutoho rěbla je, ſo je najniżſcha ſchtelka ſłamana a tež jena ſtrona rěbla na hornim kónzu wotłamana. Hewak je rěbl derje ſdźeržany. Schtóž móže něſchto bliżſche wo paduchſtwje ſdźělicź, njech to czini pola najbliżſcheho žandarma.

Se **Esulſchez.** W Drjeźdźanach nienadźijzy ſ Bożej ruczku ſaiatr wobßedźeŕ fabriki Jurij Wuttig 79 lět ſtary wumrě. Wón je nan bura Arnoſchta Wuttiga, wobßedźerja Eſulſcheczanſkeho ryczeŕkubła.

S **Bórka.** W ſahrodźe naſcheho hoſcżenza ßu 4. nov. w czaßu wot 1/47 hacž do 1/41 hodźin w nozy žonjaze koło ſnamki „Phänomen-Eminent“ kradnyli, kotrež bě hiſchcże jara derje ſdźeržane. Wośebite ſnamjenja koła ßu: czo. 130 607, czorne kroßna, żołte aluminijowe ſwjena, czornaj błótoſchkitakaj, pedalaj ſ gumijowymi ſapołożkami, ſwónczk ſ napiſmom „Max Kutſchka ſ Wulkeje Dubrawy“, czeŕwjenej wobruczi, ſady płatanej. Gratowa toſchka a ßedło żołtobrunej. Wězowne ſdźělenja njech ßo czinja pola kriminalneho wotdźělenja w Budyſchinje abo pola najbliżſcheho ſtrażmiſchtra.

Se **Sderje.** Sańdźenu njedźelu a póndźelu ßwjeczachmy pſchi najrjeńſchim naſymſkim wjedrje lětuſchi wopomnjeńſki dźeń poßwjeczenja zyrkwje. Je to pſchezo jaßo dźeń, na kotrymž ßo człowjek duſchinje poſběhnje, je to tamna woſbożaza wjeßełoſcź, ſo mamy w naſchej ßrjedźiſnje dom, kiž pſcheßahuje wſchě wſchědne domczki, a to je Boži dom. Drje ſamóže ßo człowjek doma w czichej komorzy tež poſběhnycź k ßwojemu Bohu w czichej modlitwje, ale dom Boži, ta wjeßna zyrkwiczka ſe ßwoſim ßwjatym woſbożazym měrom je a woſtanje měſtno wokſchewjenja ſa duſchu we wſchěch nuſach a wobcżeżnoſczach tuczaßneho žiwjenja. Tohodla ma tutón dźeń wośebitu wažnoſcź w běhu zyrkwinſkeho lěta. Hiżo na dopołdniſchich ßwjatocżnych Bożich ßłużbach klinczachu dźakne kěrluſche a modlitwy w lubej maczeŕnej ßerbſkej rěczi ſ erta wěriwych, jako dźěſczowſki dźak Bohu lubemu Knjeſeji a tutu wulku dobrotu, ſo mamy jeho ßwjatnizu we ßwojej ßrjedźiſnje. — Tež na druhej ſtronje knježeſche wjeßełe kermuſchne žiwjenje. Poßlednje wohrěwaze pruhi naſymſkeho ßłónza kóždemu wopytowarjej kermuſche wołożichu, ßebi dojěcź k nam na kermuſchu, ſo by mjes pſcheczelemi a ſnatymi někotre wjeßełe hodźinki pſchebył. Hdyž pak potom wjeczor bu, a herzy poczachu ßwoje mozy napinacź, niechaſche žadyn ſapaſcź, kiž jedyn ſaſkoczicź pſchi kermuſchnych rejach. Wicho tuje wjeßełe wſchak je ßo nam nětko pominyło, kaž wſchěm pſchedkahadźazym, bórſy budźe tež nětko pſchiroda poßlednje dźěłe ßwojeje lěcżneje draſcżiczki wotpołożicź a hdyž nam ßo bliżaza njedźela po mortwych kaž tež adventſki czaß hinaſche myßle do wutroby ſaſchcżěpi, budźe ßo tež naſymſke ßłónczko ſkhowacź ſa ſchěrym płaſchczom ßněhowych mróczelow, ſo by naſchej ſemi ſmóžniło, ßo woblez ßwoju běłu ſymſku draſtu.

S **Budyſchinka.** Žiwe hibanje knježi nětko na puczu ſ Budyſchinka do Pſchiwczij. Dźěl pucża ma ßo pleſtrowacź. Pſchedběžne dźěła ßu ßo nimale ſkónczžłe a ſ pleſtrowanjom ma ßo bórſy ſapoczecź. Dźěła wukonja firma Kurt Kuhbach ſ Budyſchina.

S **Wieleczina.** Tudyſchi wjednik wjeßneje khorobneje pokładnje Sch. je ßebi ſ wobwěßnjenjom žiwjenje wſał. Jeho žona bě zyłu nóz na njeho czakała, dokelž ßo ſe ſaſtojnſtwa njewróczi. Wutoru rano dźěſche hnydom do dźěłoweje měſtnoſcże, ſo by jeho tam pytała. Hdyž jeho njenamaka, ßo najhórſcheho bojo wróczi. Tuzy domoj namaka ßama ßwojeho muža bliſko pſchi puczu wobwěßnjeneho. Pſchicżina k tutej kroczeli drje ma ßo we czeżkich myßlach pytacź, dokelž je Sch. ßwoje ſaſtojnſtwo pſchezo ßwěru ſaſtał.

S **Njeßwaczidła.** (Nowy wjeßnjanoſta.) Na měſto ſ dźěłom pſcheczeženeho dotalneho wjeßnjanoſty Jana Scholty, je ßo nětko dołholětny ßobuſtaw gmejnſkeje rady Arno Bilz ſa wjeßnjanoſtu pomjenował a wobkrucził. Stronjan Bilz ſaſtupowaſche wot lěta 1933 hamt pſchedſtejiczerja gmejnſkich radnych. Je hiżo dołhe lěta wotrjadny poradnik wjeßneje ſkupiny w gmejnſkich należnoſczach.

SERBSKE KONCERTY

běchu stajnje dny radosće a hordosće serbskeho ludu. Hdyž zhladujemy do zańdźenosće, hdyž pohladamy do přitomnosće, mnoho je dopokazmow tuteje serbskeje swěry a narodneje solidarnosće na dnju serbskeho koncerta.

Z **Baćonja.** Zańdźenu njedźelu bě so 50 lět minyło, zo je so naša wosadna cyrkej po benedikciji tehdyšeho tachantskeho seniora Kućanka za Bože mšě přepodała. Woswjećenje sta so pozdźišo. 19. oktobra 1885 běchu so 4 zwony z Małowjelkowskeje zwonylijeŕnje swjatočnje do wsy přiwjezłe. Na twar Baćońskeje cyrkwje spomina so we wurjadnje rjanym powědańčku „Zwony“ wot našeho přećela Adolfa Černeho. Tuto powědańčko steji w knižcy „Serbske wobrazki“, kotrež našim čitarjam naležnje poručamy.

S **Wikow** (Petershain). Njedźelu rano namakachu ßobuſtawa wuſtawa ßwj. Borbory na dróſy njedaloko Nowych Wikow morweho. Semrěty bě doſpołnje ſkhromjeny a ſe ßamojědźakom, kotryž ßebi ſ rukomaj dale pohibowaſche, ßobotu wjeczor po lěcżnym puczu jědźeſche. Tam je najſkerje w pěſku tczazy woſtał. Bě ßo ſ woſa na ſemju puſchcżił a něhdźe 80 metrow ßam dale lěſł, doniž jeho mozy njewopuſchcżichu. Zyle do kule ſwiteho jeho morweho namakachu. Najſkerje je ſmjerſnył.

S **Běkeje Wody.** Czaß, w kotrymž maja ßo podłożki ſa poſkiczenje pſchipomozy ſa ßadźenje ßadowych ſchtomow ſapóßłacź, je ßo hacž do 15. dezembra 1935 podlě-

Sczěhwłowpołne puknjenje wodoweje roły w Barlinje.

Na Lipſcżanſkej dróſy w Barlinje njedaloko Dönhoffoweho naměſta ſta ßo njenadźijzy puknjenje wodoweje roły, kotrež wulku ſchkodu naczini. Wot Kommandantoweje hacž do Markhrabinſkeje dróhi běſche tutón wažny dźěł Lipſcżanſkeje dróhi ſ hobrſkim jěſorom, kotryž wjele pinzow ſapławi. Na wobraſu widźmy měſtno njeſboža.
(Weltbild, M.)

Hospodaŕski rozhlad

Schtwórtk 14. novembra 1935.

Wčerawše kurzy w Barlinje.

1 dollar	2,486	100 pólsk. złotych	46,79
1 jendźelski punt	12,22	100 čěskosl. krónow	10,265
100 šwajc. frankow	80,76	100 franc. frankow	16,365

Barlinſka burſa ſ dnja 13. novembra. Esylne popuſchczenje kurſow w poßlednich dnjach ßu bankowſku klientelu pohnułe, ſa ſnižene kurſy material wrócżo kupowacź. Tohodla běſche na ſpoczatku wczerawſcheho wobkhoda khětro krute měnjenje. Dokelž ßo tež wobkhodnizy ſ powołanja na nakupjach wobdźělichu, móżachu ßo ſdźěła kurſowe ſhubjenja ſaſchłych dnjow wurunacź. To wośebje płaczi ſa montanowe hódnoty. Na rentowych wikach běſche njejednotne wuwicże.

Barlinſke žitne wulkowiki. Położenje na žitnych wikach je dale krute. Poſkiczenja ſ rataŕſtwa we wumlěwanſkich a pizowanſkich žitach ßu ßłabe, tež njekontingentowane pſcheńzy a rożki ßo jenož ßłabje poſkczeja. Sa wumlěwanſke žita je wośebity ſajim ſa dodacża ſ czołmow, dołhož ßu wodowe poměry hiſchcże ſpokojaze. Młyny waggonowe twory w provinzy pokupuja. Pſcheńczna muka ma dobrych kupzow, wośebje wubrane muki ßo wobkedźbuja. W rżanych mukach je wotbytk w provinzy lěpſchi hacž pola Barlinſkich wulkomłynow. Wowß a jeczmjeń k pizowanju njeběſchtaj na wikach. Tež w provinzy móže ßo potrjeba jenož czeżko ſpokojicź. Tež ſa jeczmjenje ſa piwaŕnje je ſajim pſchi wjetſchich płaczíſnach.

Wczera płaczeſche w Barlinje zentnaŕ

pſcheńzy W 8: 9,70 hr., W 9: 9,75 hr., — rożki R 8: 7,90 hr., R 11: 8,05 hr., — jeczmjenja G 7: 8,15 hr., G 9: 8,40 hr., - wowßa H 9: — hr., H 13: 8,00 hr.

Drjeźdźanſke ſkótne wiki.

Na ſkótne wiki pſchihnachu dźenßa: 2 byłow, 86 kruwow, 566 czelatow, 127 wowzow a 38 ßwini. Pola howjaſeho ſkotu a wowzowa bě wobkhod bjes wuſnama. Czelata maja pomały wobkhod a płacżiſny wo něſchto pjenježkow popuſchcżowachu. Eswinje ßo ſa poſtajene krute płacżiſny pſchedachu.

Někotre płaczíſny ſ Drjeźdźanſkich wikow.

Libjata 5,50—8 hr., kaczata 2,50—3,50 hr., kury, ſtare 2,50—3,50 hr., młode 2—4 hr., hołbje 1—3 hr. hußy, ſaŕěſane 1,20—1,35 hr., kaczki, ſaŕěſane 1—1,20 hr., kury,ſtare ſaŕěſane 90—1 hr., młode ſaŕěſane 1 hacž 1,20 hr., karpy 95—1 hr., ſchczuki 1,20 hr., liny 1,60 hacž 1,80 hr., jabłuka 8—40 pj., kruſchwy 10—35 pj., běrny, zentnaŕ 3,30—3,50 hr., po punczę 5 pj., jědźna łoboda 8—10 pj., zybla 10—13 pj., krěn 70 pj., ßołotej 5—12 pj., běły kał 6—7 pj., czeŕwjeny kał 8 pj., ßydrojty kał 10—60 pj., tomaty 20—60 pj., pětrſchilka 3—4 pj., kórki 50—55 pj., rapunzki 40 pj., rjetkej 5—15 pj., butra 1,42—1,52 hr., jeja 12 pj.

Płaćizny na Barlinskich produktowych wikach.

Žito a wolijowe symjo po tuni abo 1000 kg, hewak 100 kg.

Płaćizny po złotej hriwnje.

	13. 11.	12. 11.		13. 11.	12. 11.
Pšeńca	204,0	204,0	[illegible]	—	—
rožka	167,0	167,0	woka	—	13,2-13,7
ječmjeń now.	218-224	217-223	módre lupiny	8,50-9,00	8,50-9,00
ječmjeń, nal.	—	—	žołte lupiny	—	—
wows	—	—	zeradelli	—	—
kukurica	—	—	raps. wosušk	—	—
pšeńč. muka	26,85	26,85	lany wosušk	8,65	8,65
rźana muka	22,25	22,25	such. truhanč.	—	—
pš. wotruby	11,73	11,73	běrn. kruški	8,25	8,25
rźane „	11,50	11,50	syno, 50 kg		
raps 1000 kg	—	—	rźana słoma		
hroch, Viktor.	23,0-24,5	23,0-24,5	pšeńč. „		
lane symjo	—	—	wowsna „		
pjeluški	—	—	ječna „		

Płaćizna za pšeńcu za wuplodźerja 8: 194.0 9: 195.0
Płaćizna za rožku za wuplodźerja 8: 158.0 11: 161.0
Płaćizna za ječmjeń za wuplodźerja 7: 163.0 9: 168.0
Płaćizna za wows za wuplodźerja 9: — 13: 160.0

Hłowny redaktor Marko Smoleŕ. Zamołwity za politiku feuilleton a wobrazy A. Dučman, za lokalny dźěl a přiłohi Marko Smoleŕ a za nawěštki dr. J. Cyž, wšitcy w Budyšinje.
Wudawa a ćišći dr. J. Cyž w Budyšinje.
D. A. X. 1935 2248. — W tu khwilu tarifna lisćina čo. 8 płaći.

ſchik. Dokelž maja ßo ſchtomy hiſchcže w tutej naſymje woßadźecž, je nuſne, ſo ßo žadoſcže hnydom ſapodadźa.

S **Kamjenza.** Po wnkaſu bohota Mutſchmana je ßo ſ 1. nov. 1935 wjeß Jěžow do měſta Kamjenza ſagnejnowala. Ponjenuje ßo „Kamjenz-Ježowſki dźěl". S tym ßo měſto Kamjenz khětro roſchěri a wobydleŕſtwo ßo ſnajmjeńſcha wo 1000 wożobow roſmnoži.

S **Khocżebuſa.** Na Barlinſko-Shorjelſkej železniſkej cżarje w bliſkoſcżi wſy Raduſcha cżěło mužſkeje wożoby namakachu, kotrejž bě ßo hłowa wotcžěła. Swotkel njeſnaty pokhadźa, njeje ßo dotal ſwěſcžicž dało. Najſkerje je ßo ſe ßamomordaŕſkim wotpohladam pſched cżah cżiſnył.

*

S **Ochranowa.** (Straſchne ſawinjenje.) W ſawinjenju pſchi železniſkim moſcže pola Ninive, hdźež běſche ßo ſaudźeny tydźeń motorſki koleßaŕ ſabił a druhi cżežko ſranił, je ßo nowe cżežke njeßbožo ſtało. Tyſcheŕ Opitz ſ Wulkich Hendrichez pſchińdźe pſchebliſko ke kromje dróhi, padny a ſłama ßebi dwójzy nohu.

S **Habrachcžiz.** (Paduſchi pſchi dźěle.) Njeknicžomne paduſchſtwo ſkucži tu ſłóſtnik, kiž ßo w nozy do bydlenja ſtarſcheje rentnaŕki ſadoby. Pokradny jej 80 hriwnow hotowych pjenjes a medaillu ſa ßwěrne dźěło. — We dźělu měſta Sprjewiz je njeſnaty ſadobywaŕ ßo do bydlenia 72 lět ſtareje rentnaŕki ſadobył. Dokelž ßo pſchi ßwojim ſłóſtniſkim poczinanju ſeſcheri, dyrbjeſche cžeknycž.

S **Kodrez** (Kodersdorf). W nozy k póndźeli padny motorſki koleßaŕ hnydom ſady Brokez twarſkeho wobkhoda, hdźež jeho hakle poſdźiſcho namakachu. Njeßbožowneho ſe wjeſom ſa khorych do khorownje w Niſkej dowjeſechu, hdźež je wutoru rano wumrěł. Wón ſ Cžernſka pokhadźa.

S **Wulkeho Hajna.** (Železny noſchak cžłowjeka ſabił.) Cžežke njeßbožo pſchi dźěle ſta ßo w Niederröderu. Na twarſkim měſtnje nakładźechu ßo dołhe cžežke železne dźěle ſa móſt na cžežity autowy cžah. Pſchi tym ßo železny noſchak ßuwacž pocža a dyri 25lětneho dźěłacžerja ſ Wulkeho Hajna tak do tyła, ſo ßo tutón hnydom mori.

Hudźba—wuměłstwo—dźiwadło

— **„Kino für Jedermann"** pokaſa wot ßrjedy hacž do ßoboty „Bitwu pola módreje hory" abo „Indianojo pſchińdu". Prawy amerikanſki film. Jako hólz je někotryžkuli Karl-Mayowe ſtawiſny wo Indianach w Južnej Americy cžitał, wo jich wojowanjach napſchecžiwo „blědym" a „ziviliſaziji". S dychſadźeržowazej napjatoſcžu widźimy, kak ßo mjes „bělymi" a „cžeŕwjenymi" bitwy wo kraj a ſłoto bija. S kajkim ſadwělowanjom ßo hłownik Indianow napſchecžiwo wſchěm ſpytowanjam ſłota a běłych wobara, kotrež jemu a zyłemu rodej jenož njeßbožo a ßmjercž pſchinjeßu. Połk amerikanſkich wojakow wuſwobodźeŕſki ſchěž krwawnje wotraſy. Luboſcž a žony w tutym filmje jenož pódlanſku rólu hraja. Kaž ßajnje běži nimo toho hiſchcže ſajimawy pódlanſki program.

Krótke politiske powěsće

Manevry amerikanſkeho wójnſkeho łódźſtwa.

S pſchiſtawa w San Pedro w Kaliforniſkej je ßrjedu ſto wójnſkich łódźow k manevram na morjo wujěło. Na łódźiſtwowych ßwucžowanjach ßo tež 400 lětadłow wobdźěli. Wo ſaměrje ßwucžowanja ßo krucže mjelcži.

Rajßowy dźeń w Tokiu.

Sarjadniſtwo japanſkeho hłowneho měſta Tokia je poſtajiło, ſo je na wěſtym dnju w lěcže ſakaſane, něſchto druhe jěſcž hacž rajß. Tutón ſakaſ placži wěſo jenož ſa Japanzow. S tutym poſtajenjom ma ßo ſmjeheženju waſchnjow w nowocžaßnym Tokiu ſadźěwacž a wobydleŕſtwo ſaßo k jednoremu žiwjenju dowójnſkich lět dowjeſcž.

Přilopk

Wulki woheń w Kamjenizy.

W dźěłaŕni automobile dźěłazeho towaŕſtwa „Preſto" w Kamjenizy wudyri ßrjedu wokoło 1 hodźiny ſtraſchny woheń. Pſchi dźěle ßo ßud wolija pola pjezy ſapali. Dźěłacžeŕſtwo podarmo ſpyta ſ rucžnymi ßykawami woheń ſalecž. Woheń ßo tež na bliſko ſtejaze wulke wolijowe ßudobjo wupſcheſtrě. Hnydom ſawokana Kamjeniczanſka powołanſka wohnjowa wobora nadeńdźe hobrſke płomjenjaze morjo a tohodla druhe haſcheŕſke cžahi na pomoz ſawoła. Dokelž fabrikſke wodowody njedoßahachu, dyrbjeſche ßo woda ſ młynſkeje rěki ſ pomozu dołhich hadźizow bracž. Po napinazym cžežkim dźěle ßo woboram ſkóncžnje poradźi, nad wohnjom dobycž. Wurumowanſke dźěła hiſchcže njejßu ſkóncžene. Schkody na twarjenjach njejßu pſchewulke. Hobrſke mrócžele kura, kotrež ßo k njebju walachu, běchu wjele pſchihladowarjow pſchiwabiłe.

Wuwicže wobydleŕſtwa w Jendźelſkej.

Preſident katolſkeho ſozialneho ſjednocženſtwa mr. Wilſen w Bradfordźe na to pokaſuje, ſo ſměje Jendźelſka ſa 200 lět jenož hiſchcže 6 milijonow wobydlerjow (runje tak wjele, kaž w cžaßu kraloweje Hilžbjety), jeli ſo ßo licžba porodow njepowjetſchi. Spadowaze licžby porodow ßo wożebje w induſtriji wuſkutkuja.

Žadnej operaziji na ßlepymaj.

Londonſke nowiny piſchu, ſo ſtej ßo tam na ßlepymaj dwě žadnej operaziji pſchewjedłej. Jedna ßo wo 29lětneho muža, kotryž bě wot młodoſcže ßlepy, kotryž pak bě njedźiwajzy toho doktorat cžinił. Po pſchewjedźenju operazije, kotraž bě ßo derje poradźiła, mužej njedawno w ſacžěmnjenej jatbje wobalenje wotewſachu, a kajki dźiw — ßlepy widźeſche. Dokelž běſche wot młodoſcže ßlepy, běchu jemu wſchě jewy wſchědneho žiwjenja njeſnate. Njeſnaje barbow a dyrbi ßo tež na wſchě druhe widźeńſke ſjewy hakle ßwucžicž. Dalſcha operazija ßo na dźěłacžerju wukonjeſche, kotryž běſche pſched lětami ßlepił, tež tuta operazija ßo ſ wuſpěchom ſkóncži, hacž runjež wjele lěkaŕſkich autoritow do wuſpěcha operaziji pſchi tutym mužu njewěrjeſche. Tute ſdźělenja Londonſkich nowin ßu bjes dwěla jara ſajimawe, nadźijamy pak ßo tež, ſo ßu woporawdźe wěrne.

Sſwěrny pſchecžel cžłowjeka.

W kulturnych ſtawiſnach cžłowjeſtwa ſajima kóń wuſnamne měſtno; je ſe ſkocžecžom, kotrež cžłowjeka na jeho dołhich pucžowanjach a wójnſkich pſchedewſacžach na khribjecže noſcheſche, ale kotryž tež ßo do pluwa a woſa ſapſchahowaſche, a ſkóncžnje tež lěttyßazy dołho cžłowjeſtwu ßwoje mjaßo k jědźi poſkicžeſche. Hakle po ſawjedźenju kſcheſcžijanſtwa je ßo konjaze mjaßo w Němſkej jako jědźne mjaßo ſakaſało. Prěnje konje ßo w bronſowym cžaßu ſkludźichu a plahowachu. W ßamßnym cžaßu, hdyž bu wužitk wowßa ſnaty. Bronſowy cžaß trajeſche wot lěta 2000 hacž 800 pſched Khryſtom. Runje tak ſtare, kaž jeho ſtawiſny, je tež cžeŕpjenje tuteho ſkocžecža. Kak huſto widźimy ſtare wutrjebane konje, kotrež dyrbja ßo pſchezo hiſchcže ſa cžłowjeka drěcž. S roſcžazej techniku drje ßo kóń pſchezo bóle ſ wulkoměſta wutłócži. Tola ſa wſchelake dźěła jeho nihdy parowacž njemóža. (Weltbild, M.)

Poklad kěžora Menelika ßo wuſběhnył.

Ssrjedu w Addiſu Abebje row kěžora Menelika wotewrichu a wubrachu ſ njeho tam ſapołožene pokłady. Pſched ßwojej ßmjercžu běſche kěžor Menelik podrobne pſchikaſy dał a porucžił, ſo ma ßo pokład pod jeho kaſchcžom ſamurjowacž. Jenož pſchi najwjetſchim ſtraſche wótcžiny móže ßo pokład wubracž. 42 zentnarjow cžežke železne durje dyrbjachu ßo ſ dynamitom roſbuchnycž. Po offizielnych ſapißach wobſteji pokład ſ 8 milijonow Thereſijowych tolerjow, něhdźe 40 milijonow ſłotych frankow a 135 milijonow frankow w ſłocže, ßlěboru a platinje.

Poslednje politiske powěsće

Lětny ſjěſd němſkeje kulturneje komory.

Pjatk 15. novembra pſchipołdnju w 12 hodźinach ßo w Filharmoniji w Barlinje lětny ſjěſd němſkeje kulturneje komory ſeńdźe. To budźe najwuſnamniſchi kulturnopolitiſki podawk wot wobſtacža nazionalſozialiſtiſkeho ſtata. Preſident němſkeje kulturneje komory, němſki miniſter dr. Goebbels, na tutym ſjěſdźe ßobuſtawy němſkeho kulturneho ſenata powoła.

Franzowſka wudawki ſa wójnſke łódźſtwo powjetſchi.

Finanzny wubjerk franzowſkeje komory je ßrjedu roſlicženje wójnſkeho łódźſtwa na lěto 1936 pruhował. So by ßo njedoßahaze wobrónjenje nakhwatało, budźe ßo w lěcže 1936 wjazy pjenjes trjebacž hacž w lěcže 1935. Shromadne wudawki ſa wójnſke łódźſtwo ßo na 3429 milijonow frankow wobliczeja. To je 526 milijonow wjazy hacž lěto prjedy. Woprawdźe pak powjetſchenje wudawki jenož 115 milijonow wucžinjeja, dokelž ßo ſbytk ſ roſlicženjom na ſtare ſkaſanki pſchetrjeba.

Namóŕſke wójſko ßo wo 4650 muži pożyłni. Tutych wojakow hižo do ßłužby wołaju.

Mordaŕſtwo na chinejſkim generalu.

Kaž ßo ſ Tientſina powě, je ßrjedu popołdnju žónſka chinejſkeho marſchalla a prjedawſcheho gouberneura provinzy pſchi rězy Jangtſe Suncžuanfanga ſatſěliła. Marſchall ßo na buddhiſtiſkej ſhromadźiſnje w Tientſinje wobdźěli. Nadobo Chinejſowka k njemu pſchiſtupi a ſ revolvra do njeho tſěli. Marſchall ßo morwy ſwjeſy. Skucžeŕka, kotraž ßo bjes pſchecžiwjenja poliziji podda, je, kaž ßo powěda, dźowka generala, kotrehož je Suncžuanfang dał wotprawicž.

Hamtske wozjewjenje z Budyšina.

Städtiſche Freibank Bautzen.

Freitag den 15. November 1935 14—16 Uhr für die Nrn. 5451—5550 und 1—300; Sonnaben den 16. Nov. 8—10 Uhr für die Nrn. 301—700: Rohes Rindfleiſch Pfd. 30 Pfg., rohes Schweinefleiſch Pfd. 35 Pfg.

Die Freibankverwaltung.

Towařstwowski powěstnik.

Baćoń. Spěwne towařstwo zeńdźe so pjatk 15. novembra, nic srjedu.

Lichań. „Zernička" spěwa dźensa wječor we 8 hodź. pola Nowakec w Hućinje. Dla blizkeho koncerta přińdźće wšitcy.

Za čěšeńkow
kapički
košlički
pjelchi
podłožki
zawalne rubišća
zawalne zawčki
kupańske trěnja
A. Bokelmann
nasl., mějićel Curt Müller
w Budyšinje
na Serbsk. hrjebjach 2. Zał. 1892

w Budyšinje na Sukelnskej hasy 9
Što poukłón
MAX HERDE
? ? ?
w Budyšinje na Sukelnskej hasy 9

Košlacy barchent, njeběleny . . .	wot 0,39	Košlacy barchent, běły	wot 0,49
košlacy barchent, pisany	wot 0,39	košlaca kopřiwina	wot 0,39
košlaca kopřiwina, smuhata . . .	wot 0,39	pyjama-flanel	wot 0,59
košlacy płat	wot 0,39	linon, 80 cm šěroki	wot 0,39
marocain za drasty, 2. wubjerk	0,95	žonjacy krep za drasty, 100 cm šěroki	wot 0,95
nohajčki, wšěch wulkosćow . . .	por 0,10	dźěćace gamaše, wšě wulkosće . .	por 0,39
dźěćace šlypfry, wšě wulkosće, móškojte .	0,39	žonjace gamaše, wšě wulkosće . .	por 0,39
holčace šlypfry, wulkosć 40, móškojte . .	0,50	žonjace šlypfry, podšite, z wuměłskeje židy	0,95
žonjace šlypfry, interlock, wšě wulkosće .	1,25	žonjace šlypfry, z čisteje wołmy, wšě wulk.	1,95
žonjace drasty, trikotowe, wšě wulkosće .	3,95	žonjace drasty, marocain	wot 6,95
žonjace drasty, z čisteje wołmy . .	wot 9,95	dźěćace drasćički, čista wołma, wulkosć 60	2,95

Wobkedźbujće prošu wot dźensa moju
wustajeńsku městnosć na Moltkowej drózy 6

Dynamo
za jězdne koła
kiž na kulkach běži, 6 voltow, z rukowanjom na cyłe lěto . 3,75 hr.
Swětłomjetaki . . wot 1,25 hr.
Karbidowe lampy wot 2,75 hr.
J. Schieback
w Budyšinje na Mužakowskej dr. 4

Flawš
za serbske zymske jaki, na 140 cm šěr.
Čople podšića
za jaki, na 70 cm šěroke
we wulk. wubjerku
Scheaf

Meble
a pólstrowane twory
poruča po najnižšich płaćiznach
Handrij Štrympa
w Budyšinje na Róžow.hasy 15
Sym Serb!

Bydlefnje, lěhafnje,
kuchinje, pólstrow. twory atd.
lenotliwe meble knpujeće tunjo pola
P. RUBELA Mužak. dróha 4
Rěči serbscy!
Mam swoju pólstrowařnju
Mandźeleks požčonki přijimam

Makulaturu
(je to hižo poćišćana papjera)
wotedawa w kóždej mnohosći
Serb. knihařnja w Budyšinje

Míele 68,— hač 135,— hr.
prochsrěbak
Dostać we wotrjadn. wobkhodach

2 trjebanej
žonjacej kole
ma na předań
J. Schieback
w Budyšinje na Mužakowskej drózy 4

Dźensa nowa
Berliner Illustrirte
dostanjeće w Serbskej knihařni abo skazajće ju sebi pola dowěrnikow „Serbskich Nowin"
Jenož 20 pj.

Jězdne plany
„Blitz"
z přidawkom za awta
zymske wudaće 1935/36
za 1.— hriwnu
dostanjeće
we wudawařni Serbskich Nowin

Kupujće pola našich inserentow!

Předźenak
na lěto 1936
je wušoł. Płaći 50 pjenježkow w Serbskej knihařni w Budyšinje — tež pola roznošowarjow

SERBSKE NOWINY

DŽENIK ZA SERBSKI LUD

„Serbske Nowiny" płaća měsačnje we wudawaŕni 1,15 hr., na pósće a pola dowěrnikow 1,51 hr. z wunošowanjom, do wukraja 2,15 hr. = 20,00 Kč. Wudawa a čišći Jan Cyž, dr. jur., w Budyšinje w Serbskim Domje. Telefon 2687

Za nawěštki, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały mm-rjadk 6 pj., za swójbne 5 pj., towaŕstwowe a hosćencaŕske 4 pjenježkow. Za reklamowy mm-rjadk płaći so 15 pj. Rabat po tarifje. Kóžde čo. płaći 10 pj.

Čisło (Nr.) 267 — Budyšin — Pjatk 15. novembra 1935 — Bautzen — Lětnik 94

Krwawne njeměry w Egiptowskej

W egiptowskimaj městomaj Kairu a Tantahu je ßrjedu k krwawnym njeměram dóschło. Pschi njeměrach ßo njepschecżelska myßl pschecżiwo Jendżelskej a też pschecżiwo egiptowskemu knježeŕstwu pokasowasche. Njeměry roshorjene cżucża wotwißnosćże afrikanskich ludow k kolonialnym mozam dopokasuja.

Egiptowske wobyleŕstwo je ßo jara roshoriło, dokelż je nazionalistiska strona knježeŕstwu ßwoje dowěrjenje wotrjekła. Pschicżina k temu ma ßo w tym pytacż, so ßo egiptowske knježeŕstwo pschejara Jendżelczanam podwola.

Ssrjedu pschipołdnju polizija w Kairu żadasche, so by ßo cżrjóda něhdże 100 studentow roseschła. Wona sdobom s gummijowymi klumpachami sakrocżi. Dokelż ßo pschi tym student srani, ßo lud tak roshori, so ßo do polizije da a jej brónje sebra. Někotrych polizistow pschez murju do něhdże schěsćż metrow hłubokeho dwora jendżelskich kasarnow cżiznychu.

Polizajski offizěr, kiż běsche ßo tehorunja cżeżko sranił, Jendżelczanow na pomoz sawoła. Jendżelczenjo pak njesapschimnychu. Studencża ßo rosběżachu, prjedy hacż polizija posylnjenje dosta. Roshorjenosćż ßo s wobydleŕwa hnydom njeshubi. **Pschi ßrjedowskich cżeżkich njeměrach w Kairu je ßo 30 wosobow sraniło, mjes nimi dżewjecż polizistow.**

S Kaira je nowa powěsćż dóschła, so ßu też w egiptowskim měsćże Tantahu cżeżke njeměry wudyrile. Pschi krawnym wojowanju na dróhach, kiż ßo mjes polizistami a njepschecżelskej cżrjódu wotmě, **je ßo 45 polizistow sraniło, mjes nimi 13 cżeżko.** Polizistojo do ßwojich nadpadnikow tsělachu, **jeneho muża satsělichu a tsjoch cżeżko sranichu.** Demonstrantojo polizajski automobil a motorske koło sapalichu.

Nahas paša žada, zo by knježeŕstwo wróćo stupiło

Wjednik nazionalistiskeje Wafd-strony, Nahas pascha, je ßrjedu popołdnju psched 20 000 pschißowarjemi rěcżał. Wón rasnje pschecżiwo Jendżelskej protestowasche a pschecżiwo temu, so ßo Jendżelska do snutskownych naležnosćżow Egiptowskeje tyka. Pschi jeho rěcżi ßo resoluzija pschija, kotraż ma sćżěhowaze schtyri dypki:

Egiptowski lud ßo namołwja, so by kóżde shromadne dżěło s Jendżelczanami sastajił.

Jako protest, pschecżiwo temu, so ßo Jendżelska do egiptowskich naležnosćżow tyka, ßo żada, so egiptowske knježeŕstwo wrócżo stupi.

Wafd-strona knježeŕstwu kóżdu podpjeru sapowě, je-li wono wrócżo njestupi.

Skóncżnje ßo kóżde knježeŕstwo wotpokasuje, kiż s Jendżelczanami hromadże dżěła.

Ludżo, kotsiż nazionalistiskej stronje njepschißłuscheja rěcż Nahaßa pasche jako namołwjenje k revoluziji wobhladuja.

Ssrjedu popołdnju je w Kairu k nowym njeměram dóschło. 47 polizistow a runje telko ziwilistow je ßo sraniło.

Dotal 170 woporow egiptowskich njeměrow

Każ ßo s Kaira hischcże powě, je wustupjenje nazionalistiskeje strony wulke roshorjenje pschecżiwo Jendżelskej mjes egiptowskim wobydleŕstwom sbudżiło. Lud Nahaßej paschi pschiwyskasche. Polizija pschi nowych njeměrach s brónjemi sakrocżi a wjele ludżi saja. Polizija něhdże 30 wosobow s wutsělemi srani. **Hacż do ßrjedy wjecżora běchu w Kairu 100, w Tantahu 70 sranjenych nalicżili.**

Nowe njeměry w Egiptowskej

Njeměry w Egiptowskej hischcże schtwórtk rano njeběchu pschestałe. W nozy ßo poliziji w Kairu powě, so 1500 egiptowskich nazionalistow s kijemi s Gizeha na Kairo cżehnje. 200 mużi polizije pod roskasom jendżelskeho offizěra ßo jim napschecżo póßła. Hrożeŕske tsělenje polizije njeměsche wuspěcha. Cżrjóda luda ßo do polizije da. **W nuzy jendżelski offizěr revolver wucżahny a schtyrjoch pschecżiwnikow satsěli.** Na to ßo nazionalistojo do cżěkanja dachu. Polizija ßo sa nimi puschcżi. Jendżelskeho polizista, kiż běsche ßo na hłowje cżeżko sranił, dyrbjachu do khorowni dowjesćż.

W Kairu běsche schtwórtk rano poměrnje směrom. Studentojo ßo swjetscha do wyßokich schulow wrócżichu. Wyschnosćże ßu ßo pak njedżiwajzy teho na nowe pschipady pschihotowałe. Na hłownymaj naměstomaj Kaira běchu ßo egiptowsky pěschzy shromadżili. Schtwórtk rano běchu ßydom morwych a 147 sranjenych nalicżili. Mjes sranjenymi je wjazy hacż połojza polizistow.

Nowe krwawne njeměry w Kairu

Schtwórtk pschipołdnju ßo někotre tyßazy egiptowskich studentow blisko university shromadżichu, so bychu do města cżahnyli. Chzychu do schulow po studentow a schulerjow dóńcż, kotsiż ßo hischcże na strajku njewobdżělichu. Demonstrantojo k Abbaßowemu mostej, kiż pschez Nil wjedże cżehnjechu wołajo „Njech je żiwa Egiptowska", „njech je żiwa ßwoboda", „precż s Jendżelskej", „precż s pscheradnikom Hoarom". Polizija ßo cżrjódże napschecżo staji. Wona dyrbjesche do demonstrantow tsělecż.

Lud zosasche a ßwojich morwych a sranjenych ßobuwsa. Każ ßo powě, ßu ßo pschi srażenju schtyrjo studentojo satsělili a schěsćż je ßo sraniło. Mjes poliziju staj ßo jendżelski offizěr a jendżelski sergeant cżeżko sraniłoj. Knježeŕstwo je wschitke fakulty universitty na tydżeń samkło. Ministerska rada je schtwórtk zyle dopołdnjo wuradżowała. Popołdnju w Kairu saßo měr knježesche.

Jendżelske wozjewjenje dla njeměrow w Egiptowskej

W Londonje je ßo póndżelu hamtsky sdżěliło, so njeměry w Egiptowskej njedawaju pschicżiny k politiskemu abo druhemu sakrocżenju Jendżelskeje. Każ ßo s poßlednich powěsćżow shoni, ßu wyschnosćże s knjesom nad wobstejnosćżemi. Schtoż rosprawy wo italskej propagandże w Egiptowskej nastupa, ßo w Londonje wosjewja, so tuta propaganda njeje měła żaneho wliwa na położenje. Jendżelske knježeŕstwo je hiżo psched dlěschim cżaßom pschecżiwo italskej propagandże w Romje protestowało.

Proces přećiwo Mišnjanskemu biskopej

Psched 4. khłostańskej komoru Barlinskeho krajneho ßuda, woßebitej komoru sa devisowe khłostańske naležnosćże, sapocża ßo schtwórtk dopołdnja proześ pschecżiwo Mischnjanskemu biskopej Pětrej Leggej a jeho ßobuwobskorżenym. Prozeß běsche woßebje wulki sajim sbudżił, dokelż ma ßo biskopowa wosoba jako wjeŕicht w rjedże devisowych prozeßow pschecżiwo ßobustawam katolskich rjadow wobhladowacż. S tuteje pschicżiny też ßudnika sala njeběsche wulka dosćż, so bychu w njej wschitzy městna namakali, kotsiż chzychu jednanju pschipoßłuchacż. Se wschěch kóncżin Němskeje a s wukraja běchu sastupjerjo wulkich nowin pschitomni.

Po wotewrjenju poßedżenja pschedßyda mjena wobskorżenych wosjewi. Woni ßu: 53lětny biskop Pětr Legge, jeho bratr, 46lětny dr. Theodor Legge, generalny sekretar akademiskeho Bonifazijoweho sjednocżenstwa w Paderbornje; 47lětny generalny vikar tachant profeßor dr. Wilhelm Soppa s Budyschina; 25lětna Augusta Kleinez s Paderborna, kotraż pak njetrjebasche sycż pschitomna; 39lětny generalny sekretar Wilhelm Freckmann s Bonifazijoweho towaŕstwa w Paderbornje. Pschecżiwo njemu pak je ßo jednanje nakhwilnje sastajiło.

Přeni tsjo wobskorżeni winuja ßo trajneho devisoweho pschendżenja w dwěmaj padomaj, kiż je ßo w Budyschinje, na ßydle Mischnjanskeho biskopstwa, w Barlinje, Paderbornje a Münstern w cżaßu wot 20. januara hacż do 9. hapryleje 1934 skucżiło. Tamnaj wobskorżenaj ßo winujetaj, so staj drej. Theodorej Leggej połkowałoj s tym, so pschi pschepytowanju jeho dżěłowych městnosćżow poczeżowaze spißy wotstronischtaj. Złowna ßlědżeŕnja a statne rěcżnistwo stej wußlědżiłoj, so je ßo pod pschedkhadnikom

Wjetše wojowanja w Abesynskej

Italske propagandowe ministerstwo we wójnskej rosprawje wosjewja, so ßo na połnózej froncże wobßadżeny kraj pschehladuje a ßo sa njepschecżelemi pschepytuje. Na somaliskej froncże pak je italske wotdżělenje pod wjednistwom Malettija njepschecżela pschescżěhujo hacż hornjemu běhej rěki Faf postupiło. Njepschecżel, kiż je nowych wojakow dostał, je ßo wrócżo scżahnył. **Wón je pschez 300 morwych,** mjes nimi Europjana, kotrehoż mjeno **njeje snate, na bitwischcżu leżo wostajił.** Tehorunja je njepschecżel maschinske tsělby, rucżne tsělby, wjele cżeżitych autow a munizije sawostajił. Na italskej stronje padnychu jedyn offizěr, jedyn podoffizěr, jedyn wojak a 15 domoródnych wojakow. Jedyn offizěr, dwaj podoffizěraj a 60 domoródnych wojakow ßo srani. Italske wotdżělenja ßu ßwoje stejischcża pola Gabredarre k połnozy wot Gorrahaja, skoro dowutwarile.

Sylnše přećiwjenje Abesynjanow

Pschi horje Gheralta k połnozy wot Makalle sady noweje italskeje fronty ßo pschecżiwjenje Abeßynjanow pokasuje. Pschi abeßynskich spjecżenzach ßu Italczenjo dotal jeneho majora artillerije a dweju domoródneju podoffizěrow shubili.

Hacż směja abeßynsky wojazy khwile dosćż, ßo k połodnju wot Makalle na horach Amba Alacżi shromadżicż, wot teho wotwißuje, kak spěschnje Italczenjo postupuja. Móżno pak też je, so ßo pschecżiwjenje Abeßynjanow hakle dale k połdnju pola Dessie sapocżnje.

Abeßynjenjo rosprawjeja, so ßo s połnozy Makalle mjes jenotliwymi cżrjódkami wojnje, dokelż Italczenjo w swißowazej froncże njepostupuja. Kommandant jeneho abeßynskeho wotdżělenja je ßrjedu wjecżor s połnozy Makalla sadnju italsku swjasowazu ßmuhu nadpadnył. Pschi nadpadże na italsku kolonnu je ßo tuta zyle snicżiła. Abeßynjenjo powědża, so ßu dospolne wotdżělenje zyrobowego transporta dobyli, kotraż wopschijesche 81 mulow, sto nowych tsělbow a muniziju. Nadpad je ßo tak nahle stał, so Abeßynjenjo żaneje schkody njepocżeŕpichu a italskich wojakow do cżěkanja sbichu.

Wótre lutowańske naprawy w Italskej

Schtwórtk je ßo po zyłej Italskej dżěłański cżaß bjes wulkeje pschipołdnischeje pschestawki sawjedł. W tu khwilu ßo we wschitkich sjawnych městnosćżach wot 9 do ½5 hodżin s połhodżinskej pschipołdnischej pschestawku dżěła. Hiżo nětko ßo żiwje sa to wustupuje, so bychu ßo też priwatne pschedewsacża po tutym pschikładże měle.

W Turinje ßu też dżěłaŕnje, kiż njejßu statne, wobsamkle, so dżěłański cżaß statnych dżěłaŕnjow sawjedu. Nowe sarjadowanje njesalutuje jenoż tepjenje a ßwěßu, ale smóżnjuje też lutowanje we wobkhadże na dróhach. Sastojnizy a pschistajeńzy njetrjebaju pschipołdnju domoj a saßo do dżěła jědżicż. Na tuto waschnje ßo też cżěridło sa elektriske autobußy a pschedměstowe cżahi każ też benzin autow lutuje.

W Palazzu Venezia ßo tehorunja nowotaŕstwo sawjedże. Każ ßo powě, chze Mussolini s dypkom ½5 hodżin ßwój knježeŕstwowy palast wopuschcżecż. Tuto nowotaŕstwo ßo s dobom w italskim nowinaŕskim a propagandowym ministerstwje sawjedże, hdżeż ßo dotal hacż do pósdnjeho wjecżora, doniż poßlednje powěsćże wo diplomatiskim a wojeŕskim położenju njedóńdżechu, dżěłasche. Wot nětka pak nowinarjo po 4 hodżinach żancże rosprawy wjazy njedostawaju, dokelż wschitzy sastojnizy w tutym cżaßu ßwoje dżěło wopuschcżeja.

Wotmołwja mocy Italskej zhromadnje?

Każ ßo powě, Jendżelska a druhe mozy, kotrymż je Italska protestowańsku notu pschecżiwo sankzijam póßłała, najskerje shromadnje Italskej wotmołwja. Móżno też je, so Swjask ludow italskemu knježeŕstwu wotmołwi. Jendżelske knježeŕstwo drje tuto waschnje wotmołwjenja hischcże njeje offizielnje namjetowało, ale hiżo w bliżschich dnjach chze wono s druhimi mozami wotmołwy dla jednacż. Sa zyły cżaß italsko-abeßynskeje swady je wo to schło, so kraje, kiż do Swjaska ludow ßłuscheja, njebychu jako jenotliwe staty wustupowale, ale so bychu shromadnje postupowale. Tohodla ma ßo też sa najlěpsche, so wschitke kraje shromadnje Italskej wotmołwja.

wobskorženeho biskopa w lěcźe 1926 sa Mischnjanske biskopstwo w Hollandskej 800 000 schěßnakow požčžilo.

90 000 schěßnakow běsche ßo njes tym porjadnje wotplacžilo. S wudacźom dewisowych sakonjow pak tutón pucź něťko njeběsche wjazy móžny. K wotplaczenju sbytnych 210 000 schěßnakow Mischnjanske biskopstwo 180 000 hriwnow trjebasche. S pośrědkowanjom dra. Theodora Leggi dosta biskopstwo wokoło spocžatka lěta 1934 100 000 hriwnow požčonki se samóženja towarstwa jandźela pěstona w Paderbornje. Tutón pjenjes ßo uniwersum-banzy w Münsteru pschepokasa, jako běsche někotre druhe banki a konta pscheschoł. Se sbytnych 80 000 hriwnow pola uniwersum-banki w Müsteru ßo w hotowych pjenjesach wotsběhny. Tutón pjenjes dr. Theodor Legge kwitowasche. Wobskórźba pak jako dopokasane wobhladuje, so je snaty dr. Hofius tute 40 000 hriwnow s tamnymi 100 000 hriwnami dostał je do Hollandskeje pscheßunył.

Biskopowu sobuwinu widźi wobskórźba w biskopskej porucžnosczi, kiž je wón 27. nov. 1933 wudał. Po tutej porucžnosczi měješche jemu sobuwobskorženy profeßor dr. Soppa, kiž měješche listownje a ertnje jednacź, kóždy 8 hacž 10 dnjow wośobinsky wo požčonzynej naležnosczi rosprawjecź. Jako druhi sobudźěłaczeř a poradźeř w pjenježnych praschenjach biskopa jeho bratr Theodor podpjesasche. S wuprědka běsche ßo jednanje na dwaj dnjej postajiło, tola je dwělomne, hacž ßo wobschěrna macźiśna hodźi sa dwaj dnjej wotbycź.

Mischnjanski biskop rjekny, so wo nadrobnosczach hospodarskich wobstejnosczach w Mischnjanskim biskopstwje njeje był powucženy. To je była naležnoscź generalneho vikara profeßora dra. Soppy. Tutón je jemu tež wo hollandskej požčonzy rosprawjał. Na pschedsydowe wopraschenje, hacž je ßo wo wotplacźowanju požčonki jednało, biskop wotmołwi, so je ßo wospjet spytało, něschto wot hollandskeje počžonki wotplacźicź. Tež je ßo s dewisowej měśtnosczu w Drježdźanach jednało, so smědźesche biskopstwo obligazije w Hollandskej kupicź. Jeho bratr pak je jemu sdźělił, so móže ßo hollandska požčonka po sakońskim pucźu wotstorńicź. Pjenjesy ßu ßo na banku w Müsteru saplacźile. Biskop pak ßebi, kaž rjekny, njeje myßlił, so mohle ßo pjenjesy psches mjesy póßlacź. Hofiußowe mjeno je wón prěni krócź pschi dewisowych prozeßach słyschał. Pschi swojim pscheßłyschowanju biskop hischcźe rjekny, so ßo sa pjenježne naležnosczje sbyla njeje sajimował, so tež njewě, kak ßu ßo pjenjesy sa hollandske oblikazije placźiłe.

Potom ßo biskopowy bratr dr. Theodor Legge pscheßłyschowasche. Wón rjekny, so je ßo dr. Hofius pschi wopycźe w Paderbornje wopraschał, hacž nima sajim sa wotplaczenje hollandskeje požčonki Mischnjanskeho biskopstwa. Hdyž je wón na njemóžnoscź pokasał, je dr. Hofius jemu prajił, so je tež hischcźe sakoński pucź k temu. Ssrjedź decembra 1933 je wobskorženy swojeho bratra, kiž je tehdy jara khory był, w Budyschinje wopytał. So by jeho swjeselił, je jemu powědał, so je hischcźe sakoński pucź k wotplaczenju hollandskeje požčonki. Jeho bratr, kiž běsche w pjenježnych wězach mało wobhonjeny, je był s namjetom spokojom.

Na to je ßo w Mischnjanskim biskopstwje 40 000 hriwnow nahromadźiło, kotrež je wobskorženy drej. Hofiußej pschepodał. Pośdźischo měješche ßo hischcźe 100 000 hriwnow požčonki s Paderborna pschidacź. Wobskorženy rjekny, so druhdy Hofiußej njeje zyle wěrił a je ßo jeho praschał, hacž ßo tež wschitko sakońsky stawa. Hofius pak je wědźał, jemu jeho wobmyßlenje wurěczecź. Jeneho dnja pak je dr. Hofius jemu połnu wěrnoscź prajił. Wobskorženy je ßo dla tajkeho jeho sadźerženja njeßměrnje roshorił, so ßamo wopyt pola njeho hnydom wotpokasa. Hdyž běsche ßo wěz stała, so běsche dr. Hofius schěßnakowy konto w Hollandskej sałožił, je ßo wobskorženy wo to postarał, so jeho bratr wo tutej wězy njeby niczo shonił, dokelž wón do sakońskeho pucźa wěrjesche.

Znowa natwarjenje sakskeho rudoweho hórnistwa

Wczera srjedu běsche w brunizowym słědźeŕskim wustawje w Freibergu sałożeńska swjatocžnoscź hórniskeje akademije w Freibergu. Pschi tutej składnosczi měješche minister Lenk pschednoschk wo saßonatwarjenju sakskeho rudoweho hórnistwa w nazionalsozialistiskim stacźe.

Něhdźe 700 lět dołho je rudowe hórnistwo sa Sakſku najwjetschi hospodarski a kulturny wosnam měło. W 19. a 20. lětstotku je potom k dospołnemu rospadnjenju jenu sa zyły swět pschikładneho sakskeho hórnistwa dóschło, hacžrunjež ßo njeběchu rudowe składy zyle wuwužiwałe. Nazionalsozialistiski stat je domjazym semiskim połladam wot wscheho spocžatka wulku kedźbnoscź wěnował a tež w Sakskej s najwjetschej horliwosczu wsche snate jamy pschepytacź dał. S posticzenjom statnych požčonkow sa wobnowjenje dźěła we 8 wuhladow połnych jamach móžesche ßo sa pschihotowanske dźěła něhdźe 250 hórnikam saßo dźěło a khlěb dacź. Tuta licžba ßo po dospołnym wutwarjenju jamow wjele krócź powjetschi. Njedźiwajo ßnadnych srědkow ßu ßo w někotrych jamach porjadne hórniske dźěła hižo saßo sapocžałe. Jara wjeßelaze je, so je ßo w jamje „Beihilfe Erbscholln" pola Halsbrücke w septembru 1935 snowa dźěłacź sapocžało, hdźež něhdźe 300 ludźi dźěło namaka. Hospodarski minister słubi, so budźe ßo wo to staracź, so ßo w druhich wunoschk lubjazych jamach Freibergskeho rewěra saßo sapocžnje dźěłacź.

Borchetas je swój nadawk wróćił

Sapóßłanz litewskich lisczinow Borchertas, kotrehož běsche gouverneur sa presidenta kraineho sejma swubrał a kotremuž běsche porucžił, so by direktorij sestajał, je srjedu, jako běsche wjetschina sejmiskich sapóßłanzow jednanja s nim wotpokasała, swój nadawk gouverneurej saßo wróćił. Gouverneur je na to s pschedsydstwom memelskeho sejma sapocžał jednacź.

Předsyda litewskeho sejma Baldžius pola memelskeho gouverneura

Gouverneur je schtwórtk sapóßłanza memelskeho sejma Baldziußa pschijał. Na pjatk dopołdnja je ßo zyłe sejmowe pschedsydstwo ke gouverneurej pscheprosyło.

Nowe burske njeměry w połodnišej Litwje

Kaž ßo s połodnischeje Litwy powě, je tam w poślednich dnjach snowa k burskim njeměram dóschło. We Wilkowischkowskim wokrjeßu je czrjóda burow, kiž běsche s wojeŕskimi tsělbami wobrónjena, do polizije a tsělzow w małym lěßu sasyla. Někotsi burja ßo sranichu. Pośdźischo ßo poliziji a tsělzam poradźi, dźewjecź burow sajecź.

Grichiski kral Jurij II. w Parisu.

Grichiski kral Jurij II. je schtwórtk popołdnju s Londona do Parisa pschijěł. Na dwórnischczu protokolski schef krala w mjenje franzowskeho knježeŕstwa powita.

Radio

Ssobotu 16. nowembra ßo słyschi.

Königswusterhausen. Nimo snateho wschědneho programma: 6.30 wjeßeły rańschi konzert. 11.40 sa burow. 12 pschipołdnischi konzert. 14 wschelakoscźe. 15.30 hospodarski pschehlad. 16 pißane popołdnjo. 18 sportski tydźeński pschehlad. 18.45 fantasije na Wurlitzskich byrglach. 19 mała wjecžorna hudźba. 20.10 rejwańska hudźba.

Lipsk. Nimo snateho wschědneho programma: 6.30 rańschi konzert. 7.30 sa burow. 11.45 sa burow. 12 pißany konzert. 19 dujeŕska hudźba. 20.10 pißany wječor.

Hischcźe wažne s dnjoweho programma. Barlin: 19 sabawny konzert. 20.10 pißany wjecžor. Mnichow: 19.35 opera „Freischütz".

Italska artilleriska posizija.

Batterija 7-cm-pólnych kanonow, kotrež domoródni wobsłužuja. Sady batterija czěžkich kanonow. (Pressebldz., M.)

Dobra rada

abo

Jan a Marja.

Po čěskim V. Kosmáka wobdźěłał Mikł. Andricki.

9] (Pokračowanje.)

„Chcych was po prawom přewodźić, tola hdyž k Wjacławkecom dźeće, póńdu runy puć domoj. To bych sej přewjele zašol."

„Kaž měniš — Ale popołdnju móžemoj hromadźe hić, budźeš-li chcyć — potom će ničo honić njebudźe."

„Popołdnju z wami póńdu, byrnjež na Mědkow było."

„Derje, Jano. — Muž čini, štož je slubił. Spomjatkuj sej to!"

„Potajkim božemje mjez tym! Wjele dobreho Wjacławkecom."

„Dźakuju so dobreho słowa. — Postrow tehorunja doma."

V.

Popołdnju přihna so hrimanje. Wěšćenje stareho zwóńka poča so dopjelnjeć. Na njebju stawachu dale ćěmniše mróčele, najwjacv ludźi wosta doma. Tola stary Hejtman njeda so zatrašić a dźěše z Wjacławkom a Marušku do cyrkwje. Jan tohorunja přińdźe.

Hdyž ludźo přikhadźachu, słónčko hišće swěćeše, a jenož na Zahonskim lěsom stoješe ćmowe a šěroke mróčno.

Tola lědom běchu kemšerjo w cyrkwi, słyšeše so błuke hrimanje wot daloka, a dwójcy přeleća po wjeŕše cyrkwje módrojte swětło.

Hdyž pak ludźo z cyrkwje dźěchu, stoješe mróčel hižo wysoko nad lěsami, hłós Boži rěčeše, a błyski lětachu, kaž by jandźel hněwa, kotryž w njewjedru bydli, cyłe snopy wohniwych klokow na te wbohe, słabe čłowjestwo mjetał.

Wićazec Jan so njewjedra njeboješe. — Čakaše w durjach na stareho Hejtmana.

Hdyž tutón wuńdźe, pohlada na njebjo a praji: „Jano, nětko pak wzmi nozy pod pažu a běž, štož móžeš, zo njezmoknješ. Ja bych so podarmo spytał, ja do Mědkowa póńdu. Tam drje hišće dóńdu, prjedy hač počnje."

„Ja póńdu z wami. Wy sće rjekł: Muž čini, štož je slubił, a toho so dźeržu. Ja sym rjekł, zo z wami póńdu, a to so stanje, byrnjež do kože zmoknył."

W małym woknje kožanych tworow

wječorne tošky

J. Albert w Budyšinje na Lawskich hrjebjach 10

„Tak je prawje", pokhwali jeho stary nan. „Tajki běch tež ja w twojich lětach. A tak ma to być na swěće. Pójmoj! Budźe-li jara zlě — wšak móžeš sobu k Wjacławkecom zańć."

Podaštaj so na puć. Stary Hejtman stupaše, kaž młody muž. Za wsu jeho Wjacławk wočakowaše. Postrowichu so a dźěchu nětk hromadźe třo.

Zběhny so wětřik, a puće so kurjachu. Błyski sapachu kaž z pjecy woheń, hrimot dale wótřišo rěčeše.

„Do skoka, hólcy, hewak zmoknjemy", napomi-naše stary Hejtman. „Hladajće, naše holcy, te su hižo tamle na hórcy horjeka."

A woprawdźe, wone tam běchu. Suknje mějachu přez hłowu ćisnjene, wětřik mohł jim je zapróšić.

Hdyž naši mužojo na hórku dóńdźechu, přińdźe zymniši wětřik, w lěsu so hižo liješe, a tež na nich padnychu prěnje wulke krjepy.

Mědkow ležeše hnydom pod hórku deleka. Skoku běchu dele a prjedy hač k Wjacławkecom doběžachu, bě tu hižo lijenća.

„Dźensa wam hosća wjedu", rjekny Hejtman, do jstwy zastupujo. „Wbohi, chcyše mje přewodźić, čehodla dyrbjał hišće bóle zmoknyć."

„Witajće, Jano", postrowi jeho Wjacławkowa. „To je prawje, zo sće přišoł. Dźensa budźe zło. Ale što dha so drožić, sydńće so tola, a wy, nanko, tež. — Josefje, dźi wšak tola pohladać, hač su wrota začinjene", poručeše mužej. „Wětřik mohł je nam wuzběhnyć."

Wó jstwje bu ćěmnišo. Wonka so liješe. Błyski sapachu, zo woči bolachu, wokna šćerčachu w hrimotanju. Herta z Hańžku tuleštej so k maćeri, psy škrabaše do duri, zo bychu jeho do jstwy pušćili. Boješe so wonka.

Maruška přińdźe přewoblečena z komory. Třepotaše na cyłym ćěle. Na Jana so skoro njedohlada — ze strachom.

„Maći, božedla was prošu, što to budźe! Dźensa je sudny dźeń."

Cyły dom so modleše. Jstwa bě skoro ćmowa. Na blidźe stoješe swěčka a rozšěrješe słabu pruhu čerwjeneho swětła. Wichor a dešć biještej do woknow.

Nadobo zaswitny po jstwje nałamane swětło, mócny wrjesk, a hrimot zaru dybawje, kaž by něšto wulke so sypło.

Wšitcy zańdźělichu nimowólnje woči.

„Božo pomhaj, to bě blizko!" zakřiča Jan a wuleća won.

Wjacławk a Hejtman běžeštaj za nim.

Wjacławkowa a dźěći běchu kaž pohłušene.

Susodowa bróžnja paleše so w jednym płomjenju.

Jan wróći so do jstwy, swleče so nowy lac, wuběhny zaso na dwór, hrabny rěbl a hoku a za minutu bě horjeka.

Krawcec bróžeń so wotpali, Wjacławkec pak wosta wosebje přez Jana wukhowana.

Cyła wjes bě hač do wječora při wohnju.

Hdyž bě njewjedro přelećiło, zabłyšći so na njebjesach w sydom barbach tučel, a słónčko zasmějeny so hišće raz na krajinu, kaž na dobru nóc.

(Pokračowanje sćěhuje.)

Ze Serbow

W Budyſchinje 15. novembra 1935.

Naše hrono za [illegible] Boži dźeń

Sprócna duša na modlitwje najlěpje wotpočuje.
Přisłowo.

— **Wo wjedrje.** Wczera wjeczor w 7 hodź. barometer 748, hygrometer minus 5 a thermometer wodnjo 10 ſtopnjow cżoploty. Dźenßa rano we 8 hodź. barometer 749, hygrometer minus 3 a thermometer w nozy 5 ſtopnjow cżoploty. Pſchezo hiſcheże w naſchich ſtronach rańſcha wyſchina a wjeczorna nižina mjeſujetej. Nižina nad Atlantiſkim morjom je ßo ſ wubězkom bliſko Azoriſkich kupow ſ nowej mozu napjelnila. Tehodla wjedrarjo wocżakuja, ſo ßo bórſy tež na ßrjedźnju Europu wupſcheſtrěje a dotalnemu wobſtajnemu wjedru kónz ſczini. Wobkedźbowacż ma ßo tež wobſchěrna nižina, kotraž ßo nad Ssrjedźoſemſkim morjom wupſcheſtrěwa a ſe ßwojimi kromami hacž k Alpam a do balkanſkich krajow doßaha. S tuteje ſtrony nižiny rad k nam pſchiczahnu. Tak bywa wjedro ſ kóždym dnjom njeměſcżiſche. — Jutſje ßobotu ßłónczko 7,16 hodź. ſkhadźa a ßo 4,13 hodź. khowa. Měßaczk ſkhadźa jutſje wjeczor 9,52 hodź. a khowa ßo pſchipołdnju 12.20 hodź

— **Wuhlady na wjedro ſa jutſiſchu ßobotu: Trochu wißate a k maczenju połhilene wjedro.**

*

— **Skutk ſymſkeje pomozy rosdźěla běrny.** Wot ßrjedy ranja rosdźěluja ßo na tudyſchim tworowym dwórniſchczu běrny. 12 waggonow ßu ſa Budyſchin a wokolinu dóſchle, ſ nich bě 7 ſa měſto Budyſchin a 5 ſa wßy poßajenych. W nowinach běſche ßo woſjewiło, hdy ßo běrny rosdźěla a tohodla ßrjedu wot ſažneho ranja na tworowym dwórniſchczu žiwy wobkhad knježeſche. WHW pomozniży mějachu ſe wſchěmi mozami dźěłacż, 2100 zentnarjow je ßoß rjedu rosdźěliło. Szyła pſchińdźe ſa tutu ſymu ſa Budyſchin 8500 zentnarjow. Zyłemu mokrjeßej pſchidźěli ßo 22 000 zentnarjow, do kotrychž je 4000 zentnarjow, kotrež je tudyſchi wokrjeß darił, ßobu ſapſchijate. Kóžda potrjebna ßwójba doſtanje ſa doroſcżenu woßobu jedyn zentnar běrnow a ſa dźěcżo do 14 lět poł zentnarja. Wjele nuſy ßo ſ tutej ſkutkownej pomozu wotpomha. W ſańdźenym tydźenju je ßo tež ſa pjenjeſy, kotrež ßu ßo pſchi poßlednjej puntowej ſběrzy naſběrate, 35 zentnarjow ſežiwjenſkeje potrjeby rosdźěliło.

— **Poßledni appel Stahlhelma.** Wczera wjeczor we 8 hodź. ſeńdźe ßo Budyſki Stahlhelm ſe ßwojimi wokolnymi wotnožkami w Budyſkej Keheleŕni k poßlednjemu appelej. Wulka ſala bě pſchepjełnjena a mnohi dyrbjeſche hiſcheże pſched durjemi stacż, dokelž w ſali měſtna njenamaka. Hudźba ſahudźi ſawodny pokhod, khorhoje ſaczahnychu do ſale, ſtrowjene po wojeŕſkim waſchnju wot towaŕſchow. Potom jimaſche ßo wokrjeßny wjednik towaŕſch Böhmer poßlednjeho roskaſa. Wón pokaſa na tradiziju Stahlhelma, na jeho ſakładne wótczinſke dźěło, na towaŕſchnoſcż, narodźenu w bitwach a najczeżſchich khwilach žiwjenja. Potom da roskas k wotſtupej. Khorhoje Stahlhelma ßo ſawalichu, towaŕſchojo je k poßlednjemu razej wojeŕſzy ſtrowjachu. Wulki wojeŕſki pokhod zyłeje kapały, bubnarjow a hwiſdarjow ſahrima a tym ßo offizielna, krótka poßlednja hodźinka ſkónczi. Potom moſtachu Stahlhelmarjo hiſcheże dołho mjes ſobu w towaŕſchnoſcżi a hudźba hudźeſche njepſcheſtawajo ſtare wojeŕſke kuſki.

— **Metallowy dźěłacżerjo, móžeſch ty metalle ſeſchkrěcż (ſchweißen)?** Kóždy metallowy dźěłacżeŕ, njech je w induſtriji abo w rjemjeßlniſtwje ſaměſtnjeny, dyrbi nowocżaßne dźěłowe methody ſpóſnacż a je wobknježicż. K tomu ßłuſcha tež ſeſchkrěcże matellow. Němſka dźěłowa fronta tohodla 2 powoałnſkaj kurſaj ſa tych, kotſiž chzedźa ßo w techniży ſeſchkrěcża metallow powuczicż a jo ſpóſnacż, wotměje. Prěni tajki kurſus „ſawjedźenje do techniki ſeſchkrěcża“, kotryž dipl. inž. am Ende powjedźe, ſapoczina ßo pſchichodnu póndźelu wjeczor ½8 hodźin w pſchemyßlniſkej ſchuli. Druhi „praktiſke autogenowe ſeſchkrěcże“ ſapoczina ßo po ſkónczenju prěnjeho kurſa. Pſchiſjewjenja ſa wobaj kurſaj pſchijimuje němſka dźěłowa fronta, wotdźělenje ſa powołanſke wukubkanje. Pſchem ſchuleŕſkimi wrotami 2 (wotewrjene wſchědnje wot 11 do 1 a a pjatk wot 17 do 19 hodźin).

— **Wurěſki trjebanych liſtowych ſnamkow ſa hromadźerjow.** W ſpoczatku dezembra 1935 pſchedawa roſeſzeleŕnja ſnamkow ſa hromadźerjow w Barlinje W 30, Geisbergſtraße 7, wurěſki ſ trjebanymi tukrajnymi a wukrajnymi ſnamkami. Tute ßo w pakczikach po 100 gramach po 8 hriwnach, do kotrychž je porto atd. wobliczene, w Němſkej wotedawaju. Kóždy pakczik wopſchija něhdźe 300 hacž 400 liſtowych ſnamkow 20 hacž 25 europſkich pólſkich ſarjadniſtwow. Wopſchijecże a hódnoſcż pakczikow ſtej wſchelakej. Wjele pakczikow wopſchija zyły rjad jenajkich hódnoſcżow. Dźěl ſnamkow njebudźe bjes brachow. Skaſanki móža ßo j e n o ž p i ß o m n j e hacž najpoſdźiſcho do 30. novembra 1935 roſeſczeleŕni ſnamkow a hromadźerjow w Barlinje W 30, Geisbergſtraße 7 póßłacż. Skaſanki, kiž poſdźiſcho dóńdu, ßo njewobkedźbuja. Jeli ſo wjazy ſkaſańkow dóńdźe, hacž je tam pakczikow, ma ſo losßudźicż. Roſeßłańſke wuměnjenja ßu pola roſeſzeleŕnje doſtacż.

— **Nowe formulary ſa naktadne liſty** (frachtowe liſty) **ßo pſched** 1. julijom 1936 njewudadźa. Wot ſtatneje żeleſniſkeje direkzije w Drježdźanach ßo ſdźěli: Czaß, hdy ßo nowe formulary ſa němſke naktadne liſty woſjewja a dźeń, hdy tute do mozy ſtupja, njeje hiſcheże ſnate. Ma pak ßo ſ tym liczicż, ſo to njebudźe pſcheb 1. julijom 1936, tak ſo móža ßo hiſcheże dotalne naktadne liſty hacž do 1. jan. 1937 wužiwacż.

— **Skótliczenje 3. dezembra 1935.** Sakſki miniſter ſa hoſpodaŕſtwo a dźěło w ſakſkim ſarjadniſkim łopjenu woſjewja, ſo ßo po wokolniku ſtatneho a pruſkeho miniſtra ſa ſežiwjenje a rataŕſtwo ſe 17. oktobra 1935 3. dezembra 1935 powſchitkowne ſkótliczenje pſchewjedźe. Liczenje poczahuje ßo na konje, wóßly, howjaſy ſkót, ßwinje, wowzy, kozy a pjeriſnu, kołcże a mule. S liczenjom ma ßo tež pſchehladanje domjazych rěſanjow proßatow, kóſlatkow a jehnjatkow a czelatow pſchewjeſcż, kotrychž wobhladanje ßo ſakońſzy nježada.

— **Czežke njeſbožo na dróſy w Budyſchinje.** Kriminalne wotdźělenje ſdźěluje: 15. novembra 1935 na ranje wokoło 12.15 hodźin je ßo na Albertſkim naměſcże, na róžku Karolineje a Wettinſkeje dróhi, czežke wobkhadne njeſbožo ſtało. Barlinſki woßobowy auto, kiž je ſ Walſkeje dróhi na Wettinſku dróhu jěł, a Budyſki woßobowy auto, kiž po Karolinej dróſy pſchijědźe a na Tuchoŕſku dróhu jědźeſche, ſtaj na tamnym měſtnje ſ tajkim wotmachod do ßo ſraſykoj, ſo je ß oBarlinſki auto na ſtronu pſcheczißnył a ſnak pſchi měſtnje njeſboža ležeſche a ſ prědkom na Walſku dróhu pokaſowaſche. Budyſki auto je ßo na ſtronu Tuchoŕſkeje dróhi wo ſchtom wjerhnył a běſche ßo tohorunja ſaßo ſawrócził, ſ prědkom na Karolinu dróhu. Karoßownja Barlinſkeho woſa je ßo zyle rosbita. Njedźiwajzy toho pak ßo autowy wjednik a druhej woßobje, kiž we woſu ßedźeſchtej, njejßu khutnje ſranile. Ale wjednik Budyſkeho auta je ßo czežko ſranił. Dr. med. Witt-Budyſki ſranjenym prěnju pomoz poda. Autoweho wjednika dobrowólna ſanitetna kolonna do Budyſkeje khorownje dowjeſe. Wobaj autaj dyrbjeſchtaj ßo wotwjeſcż. Tuto njeſbožo ſe ſkymi ſczěhwkami je ßo ſ njewobhladniwym jědźenjom na njepſchewidnym kſchižowaniſchczu ſawnowało. Sswědzy, kotſiž ßo hiſcheże njejßu ßkyſchelt, ßo proſcha, ſo bychu ßo hnydom pola kriminalneho wotdźělenia w Budyſchinje na Ortenburgſkim hrodźe, telefon 2802, ſamołwili.

S **Hornjeje Kiny.** Na Dowoſalzſkej dróſy ſta ßo wutoru wjeczor w bliſkoſcżi żeleſniſkeju moſtow wobkhadne njeſbožo. Dwě koleßaŕzy, kotrejž pornjo ßěbi jědźeſchtej, jako jimaj auto napſchecżo pſchijědźe, kotryž ßwětło njepomjeńſchi, do ßo ſawadźiſchtej a padnyſchtej. Pſchi tym ßo jene koło khětro wobſchkodźi a jena ſ koleßaŕkow ßebi kożu wobodrě.

S **Hrubocżiz.** W nozy k ſchtwórtkej je ßo tu paduch doo burſkeho dwora ſadobył. Pſchi tym je dwaj hornzaj ſ 8 puntmi ßwinjazeho ſchmalza a dwě dwěpuntowſkej tyſy ſ jatrowej kołbaßu, dwě kułoſtej 4 puntowſkej pokrucże khlěba, 4 hacž 5 puntowſke ſchkleńzy ſ nakładźenym ßadom (ßlowkami a kruſchwami) a poł duzenta nożow a widliczkow ſ 5 łžizami kradnył. Móže tež bycż, ſo ßu to někotſi paduſchi byli. Wězne ſdźělenja wo paduſchſtwje njech ßo podadźa kriminalnemu wotdźělenju w Budyſchinje abo najbližſcheho żandarma.

S **Bukez.** (Ssmjertne njeſbožo.) Ssrjedu wokoło 1 hodźin ſta ßo na ſtatnej dróſy mjes Lubijom a Budyſchinom na Bukeczanſkich honach czežke wobkhadne njeſboožo. 65lětny wumjeńkaŕ Lehmann ſ Koporz jědźeſche ſe ßwojim małym motorſkim kołom w měrnym tempu ſ Błózan na ſtronu do Bukez. Bliſko kilometerſkeho kamjenja 57,2 ſ njeſnateje pſchicżiny padny a ßebi pſchi tym nop pukny. Sawołany lěkaŕ dr. Schmidt ſ Bukez jeho najprjedy wobſtara. Hdyž běchu L. domoj dowjeſli, je bórſy na ſczěhwkach ſranjenja wumrěł. Po wěſczenjach druhe woßoby na njeſbožu winy nmaja. Na měſtnje njeſboaž ležeſche kruwjazy hnój a najſkerje je ßo L. pſches njón jědźo wobßunył. Hacž ßu druhe pſchiczińy byle, njeda ßo wjazy ſwěſczicż. Lehmann běſche w zyłej wokolinje ſ jara woblubjenej a wyßoczeſczenej woßobu.

Se **Zarkow.** Jena ſ najſtaŕſchich woßobow naſcheje wßy je něhduſchi wjeßnjanoſta Arnoſcht Dießner, kotryž móže na 84lětnu ſtarobu ſhladowacż. W Plußnikezach je ßo narodźił. W lěcże 1895 kupi ßebi ſe ßwojej mandźelſkej hoſczenz, na kotrymž hiſcheże dźenßa hoſpodari. Nimo druhich ſſawnych ſaſtojnſtwow běſche wot 18. 2. 1904 hacž do ßamßneho czaßa lěta 1934, potajkim 30 lět dołho, ſ wjeßnjanoſtu naſcheje wßy a je jeje woßudy po najlěpſchim wědomju a ßwědomju k lěpſchemu gmejny rjadował. Naſrjeńſchi dźeń jeho žiwjenja drje je był jeho ſłoty kwaß, kotryž w lěcże 1931 w kruhu ßwojich lubych wowjecżi. Njech je tuttomu woblubjenemu naſchemu wjeßnjanej a jeho ßwěrnej mandźelſkej hiſcheże prawje rjany žiweńki wjeczor popſchaty.

S **Njeßwacżidła.** Na ſtarej Kamjenzſkej dróſy na moſcże pſches Bóſchiczanſku wodu wutoru wjeczor parna walza ſnjeſboži, hdyž chzyſche móſt pſchejěcż. Móſt wulku czežu njeſnjeſe. Sadnej kole parneje walzy tón pſcheka-

Ćesć kóždeho Serba

je, zo wopyta serbski koncert

27. novembra 1935

Hospodaŕski rozhlad

Pjatk 15. novembra 1935.

Wčerawše kursy w Barlinje.

1 dollar	2 486	100 pólsk. złotych	46,80
1 jendźelski punt	12 225	100 čéskosl. krónow	10,265
100 šwajc. frankow	0 78	100 franc. frankow	16,37

Barlinſka burſa ſ dnja 13. novembra. Po pſchedwczerawſchim ſkruczenju je na akzijowych wikach wczera pſchi ßylniſchim wobdźělenju bankowſkeje klientele k žiwiſchemu wobkhodej dóſchło. Tuto położenje doſta dalſchu ſepjeru ſ hoſpodaŕſtwa pſchithadźazych powěſczow; woßebej ſawěſczenje inſtituta ſa ßlědźenje konjunktury, ſo je induſtrijowa produkzija w ſeptembru prěni ras pſchedkriſowy ſtaw pſchekroczila, wje k tomu pſchinoſchowaſche. Rentowe wiki mějachu měrny wobkhod.

Barlinſke žitne wulkowiki. Położenje na Barlinſkich wulkowikach ßo njeje pſcheměniło. Napraſchowanje wobmjeſowaſche ßo na krycże wſchědneje potrjeby. na druhej ſtronje pak je pſchiwós ſ rataŕſtwa woßebje pizowanſkich žitow, jara ßnadne. S khlěbowych žitow w Barlinje pſcheńzu bóle wobkedźbuja hacž rołku. Powſchitkownje maja młyny hiſcheże nahladne ſkłady. W provinzy ßu móžnoſcże ſwužitkowania lěpſche, tola tam ßo woßebje družiny ſ wyßokej wahu wobkedźbuja. Njekontingentowane khlěbowe žita ſteja jenož w mjeńſchej měrje na pſchedań. Wowß a jecżmjeń ſa nizowanſke ſaměry ßo czežko doſtanu, tola napraſchowanja daloko pſekiczenja pſchekrocżuja. Jecżmjenje ſa piwaŕnje a induſtriju w dobrych družinach ßo ſa wiczne płacżiny lohko wotbywaju.

Wczera płaczeſche w Barlinje zentnak

pſcheńzy W 8: 9,70 hr., W 9: 9.75 hr., — rožki R 8: 7,90 hr., R 11: 8 05 hr., — jecżmjenja G 7: 8,15 hr., G 9: 8,40 hr., wowßa H 9: — hr., H 13: 8.00 hr.

Wiki w Lubiju.

Pſcheńza 9,55 hr., rožka 7,90 hr., jecżmjeń, nal. 9,40 hacž 10 hr., naſ. 8,15 hr., wowß 7,60 hr., běrny 2,90 hacž 3,40 hr., ßyno 3,70—4 hr., ßłoma 2,25—2,50 hr., pſcheńczna muka 16,75 hr., ržana muka 12,25—13 hr., pſcheńzne wotruby 6,60—6,90 hr., ržane wotruby 5,70 hacž 6 hr., butra 75 pj., jeja 12—13 pj., twaroh 25 pj., běrny punt 4 pj., běły kał 6—8 pj., czeŕwjeny kał 10 hacž 12 pj., karoty 8—10 pj., jědźna łoboda 10 pj., ßydrojty kał 30—50 pj., kólrabi 5—10 pj., porej 20 pj., kißały kał 13 pj., zybla 10 pj., tomaty 25 pj., ßołotej 5 pj., jabłuka 10—35 pj., měrnik 15—25 pj.

Wiki w Kamjenzu.

Pſcheńza 9,65 hr., rožka 8,10 hr., jecżmjeń, nal. 8,15 hr., wowß 7,60 hr., pſcheńczna muka 18,25—21 hr., ržana muka 12,25—12,50 hr., pſcheńczne wotruby 6,50 hacž 7 hr., ržane wotruby 6—6,50 hr., ßyno 4,50—5,75 hr., ßłoma, ſkótna 2,75 hr., k ſaßkanju 2,60 hr., butra 76 pj., proßata 10—20 hr., běły kał 6 pj., czeŕwjeny kał 10 pj., ßydrojty kał 10—50 pj., jědźna łoboda 20 pj., zybla 8 pj., jelleri 10—30 pj., krěn 50—70 pj., morchej 8 pj.

Wiki w Khoczebuſu.

Miaßo, howjaſe 70—90 pj., czelaze 65—90 pj., ſkopjaze 80—1 hr., ßwinjaze 70—90 pj., jeja 11—13 pj., butra 1 56—1 60 hr., twaroh 25 pj., lany wolij 1,40 hr., liny 1,40 hr., ſcżczuki 1 hr., karpy 85 pj., hołbje, młode ſcht. 40—80 pj., kury, žiwe punt 40—55 pj., khapony, žiwe 30—50 pj., kólrabi 15—20 pj., morchej 8 pj., jědźna łoboda 20 pj., ßydrojty kał 40—60 pj., czeŕwjeny kał 10—15 pj., běły kał 10 pj., wiŕſingowy kał 15 pj., měrnik 25 pj., krěn 50 pj., radiſki 10—15 pj., zybla 8 hacž 10 pj., kulrěpa 8 pj., běrny 2 90—3 30 hr., jabłuka 25—40 pj., worjechi 45—60 pj., lěßne worjechi 45—55 pj., ßmorže 60 pj., proßata 7—10, 11—15, 16,20 hr., běhaki 25—35, 36—45, 46—65 hr., wiki běchu ßrěnje.

Płaćizny rězneho skotu na Drježdźanskich skótnych wikach.

14. novembra 1935 — Płaćizny po centnarju a hriwnach

Skótne družiny a woznamjenenje

Celata: 576	
Najlěpše kormjene čelata wot cyca	73—78
Srěnje kormjene čelata wot cyca	61—72
Snadnje wuwite	55—60
Najšpatniše	48—55
Swinje: 38	
Tučne swinje, přez 150 kg. čežke	—
Połnomjasne swinje wot 120 hač 150 kg. čežke	—
Połnomjasne swinje wot 100 hač 120 kg. čežke	—
Połnomjasne swinje wot 80 hač 100 kg. čežke	—
Mjasne swinje wot 60 hač 80 kg. čežke	—
Rancy	—

Płaćizny na Barlinskich produktowych wikach.

Žito a wolijowe symjo po tunje abo 1000 kg, hewak 100 kg.

Płaćizny po złotej hriwnje.

	14. 11.	13. 11.		14. 11.	13. 11.
Pšeńca	204,0	204,0	[illegible]	—	—
rožka	167,0	167,0	[illegible]woka	13,5-14,0	—
ječmjeń now.	218-224	218-224	módre łupiny	8,50-9,00	8,50-9,00
ječmjeń, nal.	—	—	žołte łupiny	—	—
wows	—	—	seradella	—	—
kukurica	—	—	raps. wosušk	—	—
pšeńč. muka	26,85	26,85	lany wosušk	8,65	8,65
ržana muka	22,25	22,25	such. truhanč.	—	—
pš. wotruby	11,73	11,73	běrni. kruški	8,25	8,25
ržane „	11,50	11,50	syno, 50 kg		
raps 1000 kg	—	—	ržana słoma		
hroch, Viktor.	23,0-24,5	23,0-24,5	pšeńč. „		
lane symjo	—	—	wowsna „		
pjeluški	17,5-18,5	—	ječna „		

Płaćizna za pšeńcu za wuplodźerja 8: 194.0 9: 195.0
Płaćizna za rožku za wuplodźerja 8: 158.0 11: 161.0
Płaćizna za ječmjeń za wuplodźerja 7: 161.0 9: 168.0
Płaćizna za wows za wuplodźerja 9: — 13: 160.0

Hłowny redaktor Marko Smoleŕ. Zamołwity za politiku feuilleton a wobrazy A. Dučman, za lokalny dźěl a přilopk Marko Smoleŕ a za nawěšťki dr. J. Cyž, wšitcy w Budyšinje. Wuduwa a ćišći dr. J. Cyž w Budyšinje.
D. A. X. 1935 2243. — W tu khwilu tarifna lisćina čo. 3 płaći.

maschtej, so walza tczazy wosta. S wulkej prózu so poradźi, ju sašo wuczahnycź. Wobkhad po puczu mjes Wóschiczanskej a Lomsczanskej dróhu dyrbješche so sawrjecź.

S **Njeswaczidla.** K wczerawschej rosprawje wo saposasanju noweho wjesnjanosty hischcźe dodamy, so je dotalny wjesnjanosta Jan Scholta swoje sastojnstwo we lěcźe t. l. dla pschewjele dźěla složil. W Scholcźiz swójbje běsche tole sastojnstwo 63 lět dołho. Dźěd jo 32 lět, nan 25 lět a syn 6 lět dołho sastawasche. Wschitzy běchu so jako dobri wjednizy a sastupjerjo swojeje gmejny wupruhowali.

S **Njeswaczidla.** Njedawno pisachmy, so je sebi lěkar dr. Vogel s Wujesda Mannez wobkhodny dom kupił. Posdźischo so wukopa, so kupne srěczenje so wschelakich czesow dla njebě hischcźe podpisało. Nětko je so dr. Vogel s wotnajerjom klamow czasnikarjom Kokschom wo wotnamakanju dojednał a kupne srěczenje je so nětko podpisało. Czasnikar Koksch pschesydli so do stareje schule na hłownej dróśy, hdźeź swój wobkhod w dotalnych rosměrach dale powjedźe.

S **Njeswaczidla.** Sańdźenu wutoru wotmě so tu honitwa. Szyla potsělachu 36 sajazow, 36 karniklow, 55 basantow, 2 dźiwjeju hołbjow, jenu lischku, 1 schkrěkawu a 1 pasczyturlizu.

S **Pěskez.** (Porjedźeńka.) Pschi rosprawje wo slěbornym kwasu źiwnosczerja Jakuba Schwejdy a jeho mandźelskej je so njelubn smylk pschi czischczu stał. Prawje ma tam rěkacź: Posdźischo pschikupi sebi něhduschi Pěskeczanski młyn, na kotrymź se swojej mandźelskej swěru hospodari. Jubilar je wójnski invalida, schtoź jemu hischcźe dźensa pschi hospodarjenju wobczeźnoscźe czini. Jubilar njech nam czischczerski smylk sa slo njewosmje.

S **Klětnoho.** (Pschednoschk se swětłownymi wobrasami.) NSDAP-skupina w Klětnom měješche schtwórtk wjeczor ½9 hodźin pola Larzez pschednoschk se swětłownymi wobrasami, w kotrymź so wo olympijadźe 1936 rěczesche. Pschi tym podachu so wopytowarjam stawisniske wuwiczcźe a sasadne samĕry olympiskich hrow. Wosebje sajimawe běsche rosdźěl wuběd́zowarskich hrow w sańdźenym lětstotku a jich wuwiczcźe w naschim czasu. Posticzenja wjele sajima mjes wopytowarjemi namakachu.

S **Klětnoho.** (NSV.) Pschichodnu njedźelu w czasu wot 16 do 18 hodźin budźe w Němskim domje NSV-skromadźiźna. Wschitzy wjesnjenjo so na tutón wjeczor kotryź směje bohaty pogramm, pscheproschuja.

S **Khrjebje.** Hamt směrza budźe po wotsaśenju wuczerja Jahna s Mikowa hacź na dalsche jeho sastupjer Hawliczka sastawacź.

Stipendium za serbskich studowacych na theologiju

Krajnozyrkwinski stipendium sa studowazych na theologiju Lipsczanskeje university, kiź chzedźa serbsku rěcź nawuknycź a so swjasaja, po wobstatych pruhowanjach so sa serbsko-němske farske hamty krajneje zyrkwje podstajicź, ma so sa symski semester 1935/36 wudźělicź. Próstwy maja so hromadźe s wobkruczenjom wo studijach, kaź teź wo nawuknjenju serbskeje rěcźe a s wobkruczenjom, so chzedźa posdźischo serbsko-němske farske městno w krajnej zyrkwi pschewsacź, so hacź do 1. dezembra na krajnym zyrkwinskim hamcźe wotedacź.

*

Drohotne zyrkwinske sudobja so rubile.

Rubjeństwo snajmjeńscha 200 000 hriwnow hódne.

Khrobłe, bjes dwěla dołho pschihotowane sadobywanje je so w nozy k 13. do Probostoweje zyrkwje w Telgte pola Münstera skuczilo. Paduschi, bjes dwěla derje organisowani sadobywarjo po powołanju, wjele drohotnych zyrkwinskich sudobjow, Božich martrow atd. rubichu, kotrež su snajmjeńscha 200 000 hr. hódne. Paducham so poradźi, bjes slěda czeknycź. Mjes druhim padnychu paducham do rukow: gotiska monstranza, 3 drohotne stare keluchi, s nich dwaj s najlěpscheho filigranskeho dźěła a s wobrasami wupyschenaj, dwaj starej kheluchaj s rubeho slota, 6 mjeńschich słotych kheluchow, jedyn kschiź bohacźe s drohimi kamjenjemi wupyscheny, dale zyła deba bohateho wobraja, wobstejaza s drohimi kamjenjemi wupyschenje słoteje króny, kaź teź wjele słotych a slěbornych rjeczasow a plakettow. Zyła němska kriminalna polizija je so mjes tym wo tym informowała, so by sa słóstnikami slědźiła.

Budyske stawniske powěsće

Schtwórtk 14. novembra 1935.

Narodźili su so: 9. 11. Oczźe Heinzej Behrendtej, pschekupzej w Bikjopizach, syn. — 11. 11. njemandźelska dźowka. — 12. 11. wyschschemu feldweblej, Oczźe Bjedrichej Möbiusej, syn.

Wumrěł: 14. 11. Klaus Wolfgang Werner, 2 lěcźe stary, s Wjasońzy.

Mandźelstwo pschipowědźischtaj: 14. 11. Kurt Waltar Krebs, czasnikar s Ellu Marju Charlottu Niederez, pakowarku, wobaj w Budyschinje.

Towafstwowski powěstnik.

Bačoń. Spěwne towafstwo zeńdźe so pjatk 15. novembra, nic srjedu.

Domowina. **Našim spěwarjam!** Štwórty zhromadny khór budźe: „Hdźež so módrja, zeleńja naše hory, hajnišća“ (Moje wjesela). Je to wjesoły, lohki, razny spěw z narodnym hłosom. Nawuknće sej 1., 2., 4. a 5. hrónčko! Hektografowane exemplary

Kedźbu! Kedźbu!
Hra so započina!
208. sakska krajna loterija
Ćehnjenje 1. rjad. 18., 19. a 21. novembra 1935
1/10 lós jenož 3,— hr.
Hłowne dobyće: 25 000 hr.
Mnohe srjedźne dobyća!
Wobstarajće sebi lós pola
Budyskeju běrkow statneje loterije
Friedrich Rother na Kěžorskej dróźy čo. 22
Ernst Lehmann na Kamjentnej hasy čo. 45

Česćenemu wobydlefstwu města Budyšina a wokoliny wozjewjam, zo sym na Zwonkownej Lawskej hasy 12
wobkhod z meblami
wotewrił. Za hač dotal spoćenu dowěru dźak wuprajam a budu so dale prócowac, zo ze solidnej tworu swoje wotebjerafstwo spokojiu. We swojej tyšefni při Serbskim kěrchowje 6 po wšěch předach kóždy wudźělk rjenje zhotowju.
Z poćesćowanjom Hellmut Schmidt, tyšefski mištr

Gärtnerbörse
Pjatk, 15. a sobotu, 16. novembra
točimy znate a dobre słódne
Budyske dwójne kózłopiwo
K tomu wšělake překhłapjenki za žołdk!
Wo přećelny wopyt prosytaj Oskar Jurk a mandźelska.

Za našich wědomnostnych dźěłaćerjow a lubowarjow serbskeje rěče je wušła nowa kniha
Delnoserbske praeposicyje
kotrež je z ludowych wuprajenjow wobdźěłał a zestajał fararj G. Šwjela z Dešna. — Płaći 1,25 hriwnow.

Lěhafnje / kuchinje / bydlenja
sofy, jeslongi, couchi, matracy, blida, stólcy, jednotliwe meble we wulkim wuběrku a po nizkich płaćiznach z meblowebo domu
Fritz Schulze w Budyšinje
Před Žulefskimi wrotami 2 (Lehmannec młyn)
namjena sedlafnja

Twjelki
trěnja
rubý na blido
łožowe płachty
kulečkowe rubišća
A. Bokelmann nasl.
mějićel Curt Müller
w Budyšinje
na Serbsk. hrjebjach 2. Zał. 1892

Kofej owe wabjenske poskićenje!
Wosebite měšenje 1 dobry aromatiski punt 1,92 hr.
Wosebite měšenje 2 wobłubjeny parlowy punt 2,26 hr.
Wosebite měšenje 3 wysoko aromatis. 1, z wulk. bunn 2,48 hr.
Znajmjeńša punt ma so kupić!
Gustav Hache
w Budyšinje na Butrowych wikach

Zbytki
za drasty, bluzy, suknje, k wuporjedźenjam a přišiću we bohatym wubjerku po wurjadnje tunich płaćiznach
Specialny wobkhod za drasłne tkaniny! **REIMANN** Při Póstskim naměsće na Hošić hasy 29
Prošu wobhladaće sebi moje specialne wokna zbytkow

Nowy transport najlěpšich rańšopruskich-hollandskich

kruwow a jałojcow,
wysokosućelnych a z ćelatami, kaž tež najl. młody skót, 3—7 etr. ćežki, jara płaćizny hód. na předań a k zaměnjenju na rězny skót
Maks a Theodor Rychtař
skótna wikowafnja w Njebjelčicach. Tel. Kamjenc 895

Mantle za dźěći
we wšěch wulkosćach a płaćiznach
Otto **Hartmann**
(Mäder) na Žitnej hasy čo. 7

wot firmy
Franz Schneider & Schulze
w Budyšinje
na Kamjentnej hasy 13

Spanske jstwy
Jědźefnje
Kuchinje, jedn. meble
Wulki wubjerk
Přijim. mandź. požčonk.
Hänchen
Blidarski mištr, mebl. wikow. w Budyšinje na Lubijskej dr. 17

MAGGI's Fleischbrüh-Würfel
3 Stück 10 ₰

Wulki lós
dobyć, ma jenož mało sobućłowjekow zbožo, tola móžo sebi mjenje zamožity tež dobru kapku popřeć. Dostanjeće za swoje hódnostne pjenjezy dobru tworu!
1934 ty Edenkobener Klosteracker (přirodny), litr ze suda 0,90 hr.
1934 ty Dürkheimer Feuerberg litr ze suda 0,90 hr.
Su to wurjadne wina na blido, hiž samo słód znajerja wokřewja.
Carl Noack nasl.
mej. **Herbert Scheufler**
winowy a spirituosowy wobkhod
w Budyšinje na Žitn. hasy 10

Póndźelu, 18. novembra, dopołdnja w 9 hodźinach předawam w Lišohórskim zahonu na
50—60 losow stejaceho wužitkneho a palneho drjewa
za najwjetšu sadźbu a hotowe pienjezy. Wobsedźeŕ.

„Expreß“ motorske koło
z wupad. kónčkami w kolesowym domje
Fuhrmann w Budyšinje n. Hornčersk. hasy 10

Korjeniny k rězanju
Pepjeŕ . . . ¼ punta 40 pj.
Nowe korjenjny ¼ pta. 45 pj.
Majoran . . . ¼ punta 30 pj.
Jećmj. hejduška punt 19 pj.
Salpeter, mlěte naliki Macis-kćenje
Korjeniny k pječenju
Safran, wuwaženy, gram 30 pj.
jejkožołty, rozpušćeny a jako prošk
Plećeński cesnok, wšěch druhow
žin, we wulkich blešach (na 1 punty mukl)
Korjeniowy stan na Hłownym torhošću
(z napřećo policajskeje straže)
korjeninowa rozpósłafnja **Thauer**
Klamy na Sukelnskej hasy 30

Dybzačne časniki wot Herolda
či prawy čas a kajkosć zarući
HEROLD, časnikař
w Budyšinje na Serbskej hasy 6

Młody pos
dobry strażnik, so na předań
skotu woteda.
w Budyšinje na Glebelskej hory 18

Makulaturu
(je to hižo počišćana papjera) wotedawa w kóždej mnohosći
Serb. knihafnja w Budyšinje

Twjelki trěnja

Wobswětlenja kołow
6 voltowe, kompletne wot 5,25 hr.
Gumijezka koła. Wobrnće wot 1,60 hr.
Přisłuški za koła. Jězdne koła.
poskića
Gebr. Thomas w Budyšinje
na Kamjentnej hasy 16

Woprawdźe tunje a spušćomne časniki kupujeće pola časnikarja Kokša w Budyšinje na Suhelnskej hasy 28

Sofowe a blidowe přikrywy, gardiny, rollowy, tunjo
Würker, rodź. Erlerec
w Budyšinje na Zwonk. Lawskej h. 10

Serbska wjes spěwa!
Pod tutym hesłom zarjaduje „Domowina“
serbski ludowy koncert
srjedu, 27. novembra, wječor we 8 hodź.
w Budyskej „Krónje“. Koncert wuhotuja serbske spěwne towafstwa sakskeje a pruskeje Łužicy.
Zastup płaći 80 pj. Zastupne lisćiki dostanjeće hižo nětko pola wšěch dowěrnikow a předsydow serbskich towafstwow
To wozjewja Organizacine wjednistwo Domowiny

Přiłoha k čisłu 267

SERBSKE NOWINY

Pjatk 15. novembra 1935

Mać sydmi holcow a Jank

Přeco ty khodźiš k tym druhim holcam?
Ženje ty njejsy doma.
Khodź no radši k nam!
Pola nas je sydom — krasnych holcow.
Naše su swětłych a ćmowych włosow,
Hładkich a kudźerkojtych.
Jena brunej ma,
Druha woči módrej, třeća čornej.
Wubjeŕ sej z holcow z tych našich sydmi,
Wuzwol sej, Janko, jenu!
Ja ći kóždu dam.
Wuhotuju kóždu, ty by hladał!
Nihdźe njej rjeńšich a lěpšich holcow.
Njemysli sej, zo barbju.
Přeswědč so ty sam!
Kofeja ći zwarju, tykanc darju.

Na narodny hłós: „Přeco ty khodźiš“. M. N.

Cyrkwinske powěsće

22. njedźela po ßwj. Trojizy, 17. nasymnika 1935. Pokutny dźeń, 20. nasymnika 1935.

S **Budyschina.** W Michałskej zyrkwi směje rano ½8 hodźin farař Tischer němske Bože wotkasanje, dop. ½9 hodźin farař Kapleř němsku a ¾10 hodźin ßerbsku Božu ßłužbu. — Pokutnu ßrjedu: rano ½8 hodź. směje farař Tischer ßerbske Bože wotkasanje, farař Kapleř dop. ½9 hodźin ßerbsku a w 10 hodź. němsku Božu ßłužbu. Pop. ½17 hodźin směje farař Tischer němske Bože wotkasanje.

*

S **Budyschina.** Krajnozyrkwinske zjednoczenstwo. Shromadźizny w Budyschinje: Ssobotu 16. 11. wjeczor we 8 hodź. pschednoschk „Wo mandźelskej nusy a ludowej ßmjerczi“. Njedźelu wokrješny biblijski kursus swjazka młodźiny za rosßudźene kschesczanstwo. Rěcznikaj: prědař Hering z Pirny a sekretar swjazka młodźiny Weber z Barlina-Charlottenburga. Njedźelu wjeczor ½8 hodź. woßwjeczenje 30lětneho wobstacza swjazka. Ssrjedu wjeczor we 8 hodź. biblijska hodźina pokutneho dnja. — Shromadźizny swonka Budyschina: Ssobotu 16. 11. wjeczor we 8 hodź. w Roswodezech evangelisazija; rěcznik Měrczin z Kamjenizy; njedźelu pop. ¼4 hodź. w Njeßwaczidle biblijska hodźina, póndźelu wjeczor we 8 hodź w Kumwaldźe, wutoru wjeczor we 8 hodź. w Semizach ßrjedu wjeczor we 8 hodź. we Wulkej Hartawje, schtwórtk wjeczor we 8 hodź. w Zokowje a pjatk wjeczor ½8 hodź. w Hornjej Hórzy. — Hodźiny za žony: póndźelu wjeczor ½8 hodź. w Budestezach, wutoru pop. w 4 hodź. w Budyschinje, schtwórtk wjeczor we 8 hodź. we Welddorfje.

S **Barta.** Dop. w 9 hodź. ßerbska a ½11 hodź. němska Boža ßłužba. Pop. w 3 hodź. ßerbska spowědź. — Pokutny dźeń dop. w 9 hodź. němska a ½11 hodź. ßerbska Boža ßłužba. Pop. w 3 hodź. němska spowědź. — Schtwórtk wjeczor we 8 hodź. kschesczanska maczeřska ßłužba w paczeřskej jstwje

S **Budestez.** Rano ½8 hodź. směje farař Bójz němsku spowědź, farař Böttger dop. ½9 hodź. němske a w 10 hodź. ßerbske kemschenje. Dop. ¼12 hodź. směje farař Bójz kemschenje za dźěczi 5. hacž 8. schulskeho lěta. — Póndźelu wječor we 8 hodź. evang. ßłužba młodźiny za holzy starsche 14 lět na farje. — Pokutny dźeń směje rano ½8 hodź. farař Böttger ßerbsku spowědź, farař Bójz dop. ½9 hodź. ßerbske a w 10 hodź. němske kemschenje. Sběrka za khudych a paczeřske dźěczi we woßadźe. Pop. w 3 hodź. směje farař Böttger ßerbsku a ½5 hodź. němsku spowědź.

S **Budyschinka.** Dop. ½9 hodź. němske a w 10 hodź. ßerbske kemschenje. — Pokutny dźeń dop. ½9 hodź. ßerbske a dop. w 10 hodź. němske kemschenje.

S **Bukez.** Rano ½8 hodź. němska spowědź, dop. w 9 hodź. němske a ½11 hodź. ßerbske kemschenje. Pop. w 2 hodź. kemschenje za młodźinu. — Pokutny dźeń rano ½8 hodź. němska spowědź, dop. w 9 hodź. němske a ½11 hodź. ßerbske kemschenje. Pop. ½3 hodź. kemschenje w Rachlowskej schuli. — Wumrěła: Anna Theresija rodź. Lorenzez, mandźelska Jana Augusta Pětschki, khěžkarja we Wujezku, 67 lět 1 měß. 22 dnjow stara.

S **Hodźija.** Rano ½8 hodź. němska spowědź, dop. ½9 hodź. němske kemschenje (farař Riedner z Huski; far. Wjesař skutkuje w Huszy). Dźěczikemschenje wupadnje.

S **Hrodźischeza.** Rano we 8 hodź. ßerbska spowědź ze ßwjatym wotkasanjom, dop. w 9 hodź. ßerbska a ½11 hodź. němska Boža ßłužba. Pop. w 2 hodź. dźěczikemschenje. — Pokutny dźeń rano we 8 hodź. ßerbska spowědź ze ßwjatym wotkasanjom, dop. w 9 hodź. ßerbska a ½11 hodź. němska Boža ßłužba. Sběrka za wošadnu zyrkej. Pop. w 3 hodź. němska spowědź ze ßwjatym wotkasanjom.

S **Huczina.** Dop. w 9 hodź. ßerbska Boža ßłužba, ½11 hodź. kemschenje za dźěczi. — Pokutny dźeń dop. w 9 hodź. ßerbska, ½11 hodź. němska Boža ßłužba. Popołdnju ¼4 hodź. němska spowědź.

S **Khwaczizy.** Dop. ½9 hodź. ßerbske a w 10 hodź. němske kemschenje, w 11 hodź. dźěczikemschenje. — Pokutny dźeń rano ½8 hodź. němska spowědź, dop. ½9 hodź. němske a w 10 hodź. ßerbske kemschenje. — Pohowany 15. nowembra: Rudolf Gerhard Pieschel z Kschiweje Borschcže, napoßledk sarjadnik w Khójczu, 17 lět 8 měß. 3 dny stary.

S **Klukscha.** Rano we 8 hodź. ßerbska spowědź z Božim wotkasanjom, dop. w 9 hodź. ßerbske kemschenje, ½11 hodź. kemschenje za młodźinu. — Pokutny dźeń rano we 8 hodź. ßerbska spowědź z Božim wotkasanjom, dop. w 9 hodź. ßerbske a ½11 hodź. němske kemschenje. Pop. w 3 hodź. němska spowědź z Božim wotkasanjom.

S **Kotez.** Dop. w 9 hodź. ßerbske kemschenje, na kotrymž ßo prědowanje czita (woßadny kantor). Sběrka. — Pokutny dźeń popołdnju w 2 hodź. němske prědowanje, na to spowědź a Bože wotkasanje z połnej liturgiju (woßadny farař). Sběrka.

S **Łaza.** Dop. w 9 hodź. ßerbska a ½11 hodź. němska ßwjedźeńska Boža ßłužba (kand. Paleř). — Póndźelu, kermuschu, je dopołdnja w 9 hodź. ßerbska ßwjedźeńska Boža ßłužba (farař Syguschi). — Pokutny dźeń dop. ½11 hodź.

Najnowischi móst nad Dunajom.

Mjes juhoßłowjanskim hłownym městom Beoradom a pschedměstom Paczewom je ßo po 4 lět trajazym twarskim dźěle tutón nowy móst nad Dunajom ßwjaczcžnje wobkhadej pschepodał. 1500 metrow dołhi móst natwarichu němske firmy. (Scherl Bilderdienst, M.)

Kak Serbja w zastarsku bydlachu?

Pojednał Jurij Wingeř.

(1. Pokračowanje.)

Na wsy mějachu a maju zwjetša hišće dźensa husy stare prawo, sebi trawu šćipać a we łužach so pancać. Na wsy je stajnje łuža. Zo bychu husy ze wsy won na polo njećěkałe, běchu na kóncu wsy přez puć kodra, z kotrymiž so puć zašlahowaše. Za wsu wonka běchu lada za wowcy, kotrež wowčeŕ — a za howjazy skót, kotryž gmejnski pastyŕ pasešе. Za wuhonjowanje skotu bě za hunami wosebity puć připrawjeny, kotryž bě po bokomaj z kamjenjemi wobstajeny a z hałozami zaplećeny.

Na wsy je zwjetša studnja, hdźež so woda z kużoła žórli. Najskerje je to tohodla tak, dokelž sebi naši prawótcojo swoje statoki wokoło kužoła stroweje wody twarjachu. Wodźeta je studnja z kamjenjom. Po boku wjedu skhodźeńki dele do njeje; wona pak njeje přeco wumurjowana. Zo by woda so čista dźeržała, bě do studnje zasadźeny sud (na Horje piwowa čwica). Často dosć je studnja z wjeŕbkami wobrosćena. Kóždemu kubłu a kóždej wjetšej žiwnosći běchu z nich wěste wjeŕby připokazane (na Horje kóždemu kubłu 7). Wjeŕbowe hałozy trjebachu ludźo nuznje k wobručam za sudy, dóńcy, dźěže a druhe sudobja, dołhož železnych wobručow njeznajachu. Wobruče sebi ludźo sami načahowachu, dokelž w kóždej wsy sudobjerja (bětnarja) njebě. Nazymu pak potom khodźeše bětnaŕ wote wsy do wsy, kałowe sudy smolić. Serbja wjele kału teptaju (sydom sudow na jenym kuble). Haj, stawaše so, zo sebi, hdyž bě so kał derje poradźił, na wjacy lět nateptachu, hdy bychu snadź k lětu kała žadni byli. Tuž měješe smoleŕ połnej rucy dźěła. A hdyž we wjeŕbach so smoleŕ pokaza a płomjo ze sudow sapaše, bě to za cyłu wjes swjedźeń a wjesna młodźina so wokoło smolerja pjercholeše.

Zastupmy nětko do wsy a wobhladujmy sebi jenotliwe statoki. Steja zwjetša po woběmaj bokomaj wjesneho puća a to ze zwislemi do wsy. W Serbach hodźa so tři družiny statokow rozeznawać. Pak je wšo w jenym twarjenju: domske, hródź pod jenej třěchu, bróžeń pak steji wosebje. Na kubłach pak bywaju domske, hródź a bróžeń wosebite twarjenja. Do dwora wjedu pak jednore wrota, pak wrota, kotrež su zaměsćene we wosebitym twarjenju. Tole twarjenje mjenuje so torož abo torožo, a zajězd do dwora sam rěka pod torožom. Pod torožo tykaju drjewo, walčki a len. Hdźež je zajězd pod torožom, su we wulkich wrotach hišće mjeńše duřička, z kotrymiž móže so z karu jězdźić. Wulke wrota su bóle za wozy. Hdźež su jednore wrota, su pódla wrotow wosebite wrótka za ludźi.

Domske hlada z wjetša do wsy. Nadeńdźež pak też často, zo domske do sadoweje zahrody abo do polow hlada. Pod waknami je z wjetša solotwjowa abo kuchinska zahrodka. W njej rostu tež wšelake wužitne zela, kaž jandźelske zelo, křižne kopřiwy a liptok za skót, połon, šćětka, bałdrijan, želbija, boža martra a druhe zelička, z kotrymiž so ludźo lěkuja abo lěkowachu. Stari ludźo sebi powědachu, zo pře mór pomha: „Šěrik a měrik a bałdrijan.“

Najstarše serbske domske běchu a su cyłe z drjewa. Sćěny su natwarjene z hrjadow, po dołhosći jena na druhu kładźenych. Kóžda je něhdźe 25 cm. tołsta. Na róžkach křižuja so z hrjadami prěčneje sćěny. Nad woknami načolneje (frontoweje), druhdy tež pobočneje sćěny wupinaju so často drjewjane wobłuki, kotrež su zeprjene wo drjewjane stołpy. Přilěhuja wuzko k sćěnje a pomhaju třěchu dźeržeć, mjenuja so stoł abo wobkračenje. Swisle su z deskami zabite. W Delnjej Łužicy maju twarjenja nad swislemi debjenki (kićiny: Černy), nimaju pak wobkračenja abo stoła. W Hornjej Łužicy je nawopak. Skoro porjadnje namakamy pola twarjenjow stoł, ale na wjeŕšku třěchi njeje debjeńki, khiba khorhojčki nad swislemi.

Domske je zwjetša bjez poskhoda z jenym wuhenjom na srjedź ponoška runje wyše khěže. Pozdźišo twarjachu tež po jenym skhodźe, wosebje běchu-li ludźo zamožićiši.

Kryw ze słomy (ze słomjanych walčkow), z rědka šindźełowy. („Sedźał je hólčik na třěše, na nowym šindźelu.“ Ludowy spěw). Na ponošku je třěcha pokładźena z dornami abo, hdźež teje družiny dornow njeje, z „mućenkami“. Mućenki dźěłaju so takle: W hlinjanej jamje, kotraž bě w zastarsku při kóždym statoku, rozkopuje so hlina a načinja so z wodu. Potom so wšo rozměšuje a mući. Prěki přez jamu kładu woklep słomy a rozwjazawši ju teptaju do rozměška. Hdyž je prěnja woršta zeteptana, kładu druhu prěki na prěnju a sateptuja ju runje tak atd. Po horšćach bjeru potom mućenki z jamy, noša je na ramjenju abo ćahaju je ze šipkom po rěblach na třěchu a kładu je prěki přez ponošk.

Na sćěnje wonka, k słóncu wobroćenej, wisaše w zastarsku, hdyž sebi kóžda hospoza hišće sama twarožk dźěłaše, wisadleško, w kotrymž so twarožki sušachu. Bě to křinka do sćěny zapušćena. Zwonkowna sćěna teje křiny njebě z deskow, ale měješe rěbličk zasadźeny, zo by powětr mohł přistupować. Wisadleško wočinješe so wot nutřa. Twarožki kładźechu so do wisadleška na słomu.

Wot wrótkow wjedźe powyšena, často z kamjenjemi wusadźana šćežka do khěže. Hnydom pod khěžu su smjeće. Wječor před Wałporu do słónca khowanja stajachu na smjeće zelene mejki (brězowe hałužki), nic wjetše hač khošća. Kelkož je na kuble skotu (koni, kruwow, kozow, wowcow, hus), telko mejkow nastajachu, a tež mejki, kotrež tej samej družinje skotu słušachu (husace, konjace, kruwjace), běchu z wjeŕškami hromadu zwjazane. Na sywy tykaju swjećenu bolminu a brězowu hałožku hromadu. Na prózdnu rolu bolminy njestajeja. Na abo při smjećach blizko khěžinych durjow ma psyk swoju khěžku abo hětu. W starych statokach bě psyča hěta tež do domskeho nutř zatwarjena jako wumurjowana dźěra do murje nutř. Wyše psyčeje dźěry bě žerdź přičinjena, po kotrejž so rjećaz, za kotryž bě psyk přiwjazany, suwaše, tak zo móžeše psyk přez cyłe durje dosahnyć. Wodnjo, hdyž běchu ludźo doma, přetykny so přez žerdź překušk, zo by so rjećaz hač do kónca žerdźe suwać njemohł, dokelž njeby hewak psyk nikoho do khěže pušćił. Před khěžu stoji ławka abo połčka, hdźež dejne dóńčki, powuzki (powzki) a dejne horncy stoja abo wisaju. (Pokrač. sćěhuje.)

serbske Boža słužba (farar Sygusch). Pop. w 3 hodź. němska Boža słužba se spowědźu (duchowny Hamann).

S **Lupoje.** Dop. w 9 hodź. so serbske prědowanje čita. — Pokutny dźeń rano we 8 hodź. němske Bože wotkasanje, dop. w 9 hodź. němske a ½11 hodź. serbske kemšenje (farar Mikela s Malešec).

S **Malešec.** Rano ½8 hodź. serbska spowědź, ½9 hodź. serbske, w 10 hodź. němske kemšenje, w 11 hodź. dźěćikemšenje. Pop. ½3 hodź. kšćeńcz. žónska słužba pola Sćežěpanec. Pop. ½3 hodź. evang. młodźinska słužba (město na smjertnej njedźeli) na farje. — Pokutny dźeń dop. ½9 hodź. serbske kemšenje. Pop. ½3 hodź. serbska nutrnosć w Delnjohórčanskej šuli.

S **Minakała.** Dop. ½9 hodź. serbske a w 10 hodź. němske kemšenje, ¼12 hodź. němska Boža słužba sa młodźinu (sa wšěch 14 hač 20lětnych, wosebje sa němsky konfěrmorowanych posłednich lětnikow). Pop. ¼5 hodź. dźěćikemšenje a w 5 hodź. němske kemšenje s Božim wotkasanjom w Khróstowskej šuli. — Pokutny dźeń rano ½8 hodź. serbska spowědź s Božim wotkasanjom, dop. ½9 hodź. serbske a w 10 hodź. němske kemšenje, na to němska spowědź s Božim wotkasanjom. — Wumrjeli: Hana Päßlerjowa, mandźelska w Adolfskej Hěcje, 64 l. 7 m. 8 dnjow stara. — Helmut Walter Ssymank, syn ratarja Hermanna Maxa Ssymanka w Lipicżu, 1 m. 20 dnjow stary.

S **Njeswačidło.** Rano we 8 hodź. serbska spowědź, dop. w 9 hodź. serbske, ½11 hodź. němske kemšenje. Pop. w 2 hodź. kemšenje sa dźěći. — Pokutny dźeń rano we 8 hodź serbska spowědź, dop. w 9 hodź. serbske, ½11 hodź. němske kemšenje tu a w 3 hodź. němske, w 4 hodź. serbske kemšenje se spowědźu w Sarěčju. — Pokutny dźeń w 3 hodź. so žónske towarstwo pola Gnensec seńdźe (knižku nowych kěrluschow sobu pschinjesć).

S **Rožacžiz.** Dop. w 9 hodź. němska Boža słužba (far. Eckelmann). — Pokutny dźeń rano ½8 hodź. serbska spowědź, dop. ½9 hodź. serbska Boža słužba, dop. w 10 hodź. němska Boža słužba, po tutej němska spowědź. Sběrka sa rosšěrjenje evangelskeho pismowstwa.

S **Porschiz.** Rano ½8 hodź. serbska spowědź, dop. ½9 hodź. serbske a w 10 hodź. němske kemšenje; posedźenje zyrkwineho pschedstejerstwa we wosadnej sali. Dźěćikemšenje w Boschezach dop. ½10 hodź. sa mjeńsche, ½11 hodź. sa wjetsche dźěći. — Pokutny dźeń rano ½8 hodź. serbska spowědź, dop. ½9 hodź. serbske a w 10 hodź. němske kemšenje.

S **Rakez.** Dop. ½9 hodź. němska spowědź, w 9 hodź. němska Boža słužba, ½11 hodź. Boža słužba sa dźěći, w 11 hodź. Boža słužba sa mjeńsche dźěći. — Póndźelu rano we 8 hodź. rańscha nutrnosć. — Pokutny dźeń rano we 8 hodź. serbska spowědź, dop. w 9 hodź. serbska a ½11 hodź. němska Boža słužba. Pop. w 2 hodź. němske kemšenje, ½5 hodź. tehorunja na wustawje sa slepych. — Schtwórtk wječor we 8 hodź. słužba młodźiny (hólzy) na farje.

Se **Sslepcho.** Rano we 8 hodź. směje farar Rösler serbsku spowědź s Božim wotkasanjom, dop. ½10 hodź. serbsku a w 11 hodź. němsku Božu słužbu. Pschip. ½1 hodź. kschezenja. — Pokutnu srjedu rano ½8 hodź. serbska spowědź s Božim wotkasanjom, dop. w 9 hodź. němska a ½11 hodź. serbska Boža słužba (duchowny Rösler). Pop. w 5 hodź. serbska Boža słužba se spowědźu a s Božim wotkasanjom pola Bertanec w Mikoraju.

S **Wóßlinka.** Rano we 8 hodź. němska spowědź, dop. w 9 hodź. němske a ½11 hodź. serbske kemšenje. Kollekta. Pop. w 2 hodź. kemšenje sa dźěći. ¼4 hodź. Boža słužba a swjate wotkasanje w Lěskej. — Póndźelu 18. 11 wječor we 8 hodź. žónske towarstwo pola Hajschkec. — Pokutny dźeń rano we 8 hodź. serbska spowjedź, dop. w 9 hodź. serbske, ½11 hodź. němske kemšenje se swj. wotkasanjom. Kolekta. Pop. ½5 hodź. Boža słužba a swjate wotkasanje w Cžisowje.

S **Wósporka.** Dop. ½9 hodź. spowědź a cžiche swječenje Božeho wotkasanja, w 9 hodź. prědowanje; ½11 hodź. dźěćikemšenje; pop. w 2 hodź. kschezenja (wosadny farar). Sběrka. Pop. w 3 hodź. towarstwo wowkow na farje. — Pokutny dźeń dop. ½9 hodź. prědowanje; na to spowědź a Bože wotkasanje s polnej liturgiju; ½12 hodź. dźěćikemšenje (wosadny farar). Sběrka.

Přílopk

Nowy mały wós na němskich autowych wikach.

Prózowanja němskeje automobiloweje industrije, typy a płaćisny shotowjenych wosow pschezo bóle samoženjowym poměram schěrokich worschtow pschiměricž, su k dalschemu swjeselazemu a wobkedźbowanja hódnemu wuspěchej dowjedłe. Adam Opelowe akz. tow. w Rüsselsheimu n. M. nowy wosobowy wosowy typ „Opel P. 4“ s 1,1 litrowym motorom na wiki wuda, kotryž je so s 1,2 litroweho typa wuwił a kotryž so, schtož bě dotal w stawisnach němskeje autoomobiloweje industrije njemóžno, sa 1650 hriwnow pschedawa.

W Barlinskim snutskownym měsće so wodowodowe roly pukłe.

Wulko wězna schkoda a kaženje wobkhada, kotraž so hakle po wjazydnjowskim dźěle wotstroni, so srjedu rano s puknjenjom wodowoda w Barlinskim snutskownym měsće naczini. Krótko do 5 hodźin wudyri na róžku Jerusalemskeje a Lipsčanskeje dróhi wysoki wodowy stołp a saplawi sa někotre mjeńschiny Lipsčansku dróhu mjes Kommandantskej a Markhrabinskej dróhu. Pinzy susodnych domow, w kotrychž běchu twory wobkhodnikow a wulkowobkhodow nakładźene, so s wodu saplawichu, s cžimž wulka schkoda nasta. Bórsy na to na Lipsčanskej dróhy woda 30 zentimetrow wysoko stejesche. Sa krótki cžas bě straža měschčanskich wodarnjow a wohnjowa wobora na městno njesboža dojěła a po wjelehodźinskim dźěle so poradźi, hłownu rołu a pódlanske powody wotsamknycž a wodu s pinzow a je składow wucžerpacž. Kak wulka schkoda je, so njeda hischće pschewidźecž, tola dyrbi so někotre dny dołho zyły wobkhad sa tutón dźěl Lipsčanskeje dróhi sawrěcž a wokoło swjescž. Dokelž je so tajke njesboże w Lipsčanskej dróśy hižo druhi krócž w běhu dweju lět stało, ma so sa to, so je jo hobrski wobkhad se swojim rostschasenjom semje sawinował.

Sa dwaj dnjej so 25 młodych ludźi w Budapesće shubiło.

Pola Budepastskeho wyschscheho měschčanskeho hejtmanstwa je so w posłednich dnjach wosjewiło, so je so napdnje wjele ludźi bjes słěda shubiło. Sa dwaj dnjej je wyschnosćž 25 tajkich powěsćzow dostała. Pschi tym so swjetscha wo shubjenje małolětnych młodych holzow jedna. Hdźe su wone wostałe, njemóže polizija njedźiwajo wscheho pytanja swěsćžicž.

Powyschenje diskonta w Franzowskej.

Franzowska statna banka je diskontowu sadźbu s 3 proz. na 4 prozenty powyschiła. Ssadźba sa měschane pjenjesy so tohorunja w samsnym rosměru powyschi, tohorunja s 3 na 4 prozent. Ssadźba sa lombardy wucžini něško 5 proz. pornjo dotalnemu 4½ prozentej.

8 dźěćzi jenje farmarskeje swójby so spaliło.

Ssrjedu rano spali so pola Alexis w połnóznej Karolinje dwaj skhdaj wysoki farmarski dom. Farmarjowych wschěch 8 dźěćzi w płomjenjach sahiny. Dźěćzi běchu w starobje někotrych měsazow hacž do 22 lět. Nan běsche so podarmo prózował, dźěćzi załostnej smjercži wuterhnycž. Pschi tym so cžežko wopali. Farmarjowa žona njesranjena wosta. Cžěła dźěćzi so posdźischo pod rospadankami wucžahnychu. Běchu so dospołnje spalike.

Hamtske wozjewjenje z Budyšina.

Ueber das Vermögen des Innen-Architekten **Paul Milker in Bautzen,** Mathildenstraße 6, Inhaber einer Tischlerei in Bautzen, Muskaner Straße 4, wird heute am 11. November 1935, nachmittags 4 Uhr das **Konkursverfahren** eröffnet.

Der Lokalrichter Gustav Christeph in Bautzen, Flinzstraße 40, wird zum Konkursverwalter ernannt. Konkursforderungen sind bis zum 6. Dezember 1935 bei dem Gericht anzumelden.

Es wird zur Beschlußfassung über die Beibehaltung des ernannten oder die Wahl eines anderen Verwalters, sowie über die Bestellung eines Gläubigerausschusses und eintretendenfalls über die im § 132 der Konkursordung bezeichneten Gegenstände auf den 6. Dezember 1935, nachm. 4 Uhr, und zur Prüfung der angemeldeten Forderungen auf den 3. Januar 1936, nachm. ¼4 Uhr, vor dem unterzeichneten Gericht, Saal 141, Termin anberaumt.

Wer eine zur Konkursmasse gehörige Sache in Besitz hat oder zur Konkursmasse etwas schuldig ist, darf nichts an den Gemeinschuldner verabfolgen oder leisten, muß auch den Besitz der Sache und die Forderungen, für die er aus der Sache abgesonderte Befriedigung beansprucht, dem Konkursverwalter bis zum 6. Dezember 1935 anzeigen. **Amtsgericht Bautzen,** den 11. Nov. 1935.

In dem Konkursverfahren über das Vermögen 1. der offenen Handelsgesellschaft in Firma **Marczinski & Schubert,** Auto-Spezialwerkstätten, 2. deren persönlich haftende Gesellschafter a) des Geschäftsinhabers **Theodor Marczinski,** b) des Geschäftsinhabers **Gustav Schubert,** sämtlich in **Bautzen,** findet am Freitag, den 6. Dezember 1935, nachm. ¼4 Uhr der Schlußtermin und Termin zu 1. a) zur Abnahme der Schlußrechnung des Verwalters, b) zur Erhebung von Einwendungen gegen das Schlußverzeichnis der bei der Verteilung zu berücksichtigenden Forderungen, c) zur Prüfung der nachträglich angemeldeten Forderung; zu 2. zur Beschlußfassung der Gläubiger über die Einstellung der Verfahren mangels Masse; zu 1. und 2. zur Verkündung einer Entscheidung über die dem Verwalter und den Mitgliedern des Gläubigerausschusses zu gewährenden Vergütungen und die ihnen zu erstattenden Auslagen, vor dem Amtsgericht Bautzen (Saal 141) statt.

Bautzen, den 12. November 1935.

Der Urkundsbeamte der Geschäftsstelle bei dem Amtsgericht.

Das Konkursverfahren über das Vermögen der offenen Handelsgesellschaft in Firma **Britze & Söhne** in **Bautzen** wird nach Abhaltung des Schlußtermins hierdurch aufgehoben. **Amtsgericht Bautzen,** den 8. Nov. 1935.

In dem Konkursverfahren über den Nachlaß des Kaufmanns **Ernst Rudolf Britze** in **Bautzen** wird Termin zur Prüfung der nachträglich angemeldeten Forderungen auf Freitag, den 22. November 1935, nachm. ½4 Uhr, vor dem Amtsgericht Bautzen, Saal 141, anberaumt.

Amtsgericht Bautzen, den 2. Nov. 1935.

Vergleichsverfahren.

Ueber das Vermögen des Kaufmanns **Richard Neumann,** des Inhabers der Firma **Richard Neumann in Bautzen,** Mättigstraße 2 (Geschäftsraum: Löbauer Str.) ist am 11. November 1935, vorm. 11 Uhr das Vergleichsverfahren zur Abwendung des Konkurses eröffnet worden. Vergleichsverwalter: Lokalrichter Gustav Christoph in Bautzen, Flinzstraße 40. Vergleichstermin: Freitag, den 6. Dezember 1935, nachm. ¾4 Uhr, vor dem Amtsgericht in Bautzen, Zimmer 141. Die Gläubiger werden aufgefordert, ihre Forderungen alsbald anzumelden. Der Antrag auf Eröffnung des Verfahrens nebst seinen Anlagen und das Ergebnis der weiteren Ermittlungen sind auf der Geschäftsstelle zur Einsicht der Beteiligten niedergelegt. (8 V. R. 2/35.)

Bautzen, den 11. November 1935.

Die Geschäftsstelle des Amtsgerichts.

Luftschutzverdunkelungsübung in Bautzen u. in Teilen der Amtshauptmannschaft Bautzen am 5. Dezember 1935.

Zur Erprobung von Maßnahmen für den Luftschutz der Zivilbevölkerung findet am **Donnerstag, den 5. Dezember 1935, in der Zeit von 20 bis 22 Uhr** eine Luftschutzverdunkelungsübung in den von den Orten Kubschütz, Scheckwitz, Soritz, Blösa, Pielitz, Großpostwitz, Berge, Obergurig, Schwarznaußlitz, Gnaschwitz, Techritz, Seitschen, Birkau, Nedaschütz, Döbschke, Bolbritz, Schmochtitz, Cölln, Quatitz, Jeschütz, Basankwitz umschlossenen Gebiet **einschließlich** der genannten Gemeinden statt.

Die Übung zerfällt in

a) die „eingeschränkte Beleuchtung“ von 20 bis 21 Uhr und 21.30 bis 22 Uhr,

b) die „Verdunkelung“ von 21 bis 21.30 Uhr.

Während der **„eingeschränkten Beleuchtung“,** also in der Zeit von 20 bis 21 Uhr und 21.30 bis 22 Uhr, wird die öffentliche Straßenbeleuchtung auf ein Mindesmaß herabgesetzt, in einigen Orten ganz gelöscht. Alle Lichtreklamen an Häusern, Schaufenstern, Tankstellen, Telefonzellen usw. und die Beleuchtung von Turmuhren sind auszuschalten.

Alle Verkehrsmittel, Fuhrwerke und Radfahrer dürfen mit abgeblendetem Licht, Kraftfahrzeuge mit Standlicht fahren. Aus den Türen und Fensteröffnungen aller Fahrzeuge darf kein Lichtschein herausdringen.

Jegliche Beleuchtung in allen Wohn-, Büro-, Industrie und sonstigen Gebäuden (Warenhäusern, Kinos, Theatern, Gast- und Vergnügungsstätten, Krankenhäusern, Treppenhäusern, Wartehallen und sonstigen Aufenthaltsräumen) ist so abzublenden, daß auch an der Rückseite (Hof- und Innenseite) kein Lichtschein nach außen dringt. Stehen die erforderlichen Abblendungsvorrichtungen z. Zt. noch nicht restlos zur Verfügung, so sind die Beleuchtungskörper zu löschen. Gleichzeitig ist Vorsorge zu treffen, daß auch eine unbedachte Einschaltung nicht möglich ist. Besondere Beachtung ist den Beleuchtungsanlagen zu schenken, die durch Schaltuhren betätigt werden (Treppenhäuser, Schaufenster). Sie müssen in der genannten Zeit außer Betrieb gesetzt oder so gesichert werden, daß sie nicht aufleuchten können. Damit beim Öffnen der Türen nicht Lichtschein aus dem Innern der Gebäude (z. B. Theater, Kinos, Gaststätten usw.) nach außen fallen kann, ist bei diesen Gebäuden zwischen der Außentür und dem innenbeleuchteten Raum ein abgeblendeter Vorraum zu schaffen.

Die „Verdunkelung“, die von 21 bis 21.30 Uhr stattfindet, geschieht durch **vollkommene Löschung der öffentlichen Beleuchtung.** Während dieser Zeit müssen alle außerhalb von Gebäuden angebrachten Beleuchtungskörper, sofern sie nicht behördlicherseits als abgeschirmte „Richtlampen“ bestimmt worden sind, gelöscht werden. Für die Beleuchtung der Wohn-, Büro-, Industrie u. Gebäude gelten auch während der Verdunkelung die Bestimmungen im vorstehenden Absatz 5.

Kraftfahrzeuge dürfen während der Verdunkelung nur mit völlig abgeblendetem Licht (auch ohne Rücklicht) fahren. Fuhrwerke und Radfahrer haben, wenn es die Sichtverhältnisse zulassen, **ohne Licht** zu fahren; andernsfalls haben sie, nicht verkehrshindernd, anzuhalten.

Zur Abblendung von Scheinwerfern und Lampen können Scheiben aus Blech, Holz, Pappe oder ähnlichem Material verwendet werden, die einen wagerechten 5 cm langen und 1 cm breiten Ausschnitt oder einen ausgeschnittenen Stern von 5 cm Durchmesser haben. Der Ausschnitt oder Stern muß seitlich und nich unmittelbar vor der Lichtquelle angebracht werden. Fahrzeuge bei denen diese Vorschriften nicht beachtet werden, dürfen während der Verdunkelung nicht fahren und werden angehalten.

Betriebe, die im Freien arbeiten, müssen ihre Werke während der Zeit der Verdunkelung völlig verdunkeln.

Die Bevölkerung wird ersucht, sich dem Ernstfall entsprechend, während der Zeit der „Verdunkelung“, also von 21 bis 21.30 Uhr, möglichst in den Häusern aufzuhalten.

In der Zeit der „eingeschränkten Beleuchtung“ und der „Verdunkelung“ dürfen sämtliche Fahrzeuge innerhalb der Ortschaften auch bei günistger Sicht nur mit einer Höchstgeschwindigkeit von 20 km im Übungsgebiet fahren.

Von der Einhaltung der vorstehenden Vorschriften sind die Fahrzeuge der Polizei, Feuerwehr, für Krankentransporte und für öffentliche Hilfeleistungen bei Gefahr im Verzuge“ befreit.

Die Polizeibeamten und die ihnen zugeteilten Hilfskräfte (Feldjäger, SA, SS) haben Anweisung, die Durchführung der Übungsmaßnahmen streng zu überwachen und gegen Verstöße einzuschreiten.

Die von den Hausbesitzern und Wohnungsinhabern zu treffenden Maßnahmen werden von den örtlichen Stellen des Reichsluftschutzbundes durch Hauswarte u. Amtsträger, die reibungslose Durchführung der Verdunkelung in den Industriewerken vom Reichsstand der deutschen Industrie durch die Werkluftschutzleiter mit überwacht.

Es wird von allen Kreisen der Bevölkerung erwartet, daß sie dieser Übung, die ausschließlich im Interesse des Gesamtwohles der Bevölkerung abgehalten wird, das notwendige Verständnis entgegenbringen und sie durch sachgemäßes Verhalten und gute Verdukelungsdisziplin wirksam unterstützen.

Bautzen, am 9. November 1935.

Der Amtshauptmann zu Bautzen. **Der Oberbürgermeister zu Bautzen.**

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

„Serbske Nowiny" płaća měsačnje we wudawarni 1.15 hr., na pósće a pola dowěrnikow 1,51 hr. z wunošowanjom, do wukraja 2.15 hr. = 20,00 Kč. Wudawa a ćišći Jan Cyž, dr. jur., w Budyšinje w Serbskim Domje. Telefon 2687

Za nawěštki, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały mm-rjadk 6 pj., za swójbne 5 pj., towarstwowe a hosćencarske 4 pjenježkow. Za reklamowy mm-rjadk płaći so 15 pj. Rabat po tarifje. Kóžde čo. płaći 10 pj.

Čisło (Nr.) 268 Budyšin — Sobotu 16. novembra 1935 — Bautzen Lětnik 94

Wulki wuspěch konservativnych při jendźelskich wólbach

Wólby do jendźelſkeho delnjeho ßejma, kiž ßo ſańdźeny ſchtwórtk wotměchu, njejßu žanych njeměrow wuſkutkowale. Zyła Jendźelſka dźěli ßo do 615 wólbnych wokrjeßow. **Pjatk wjeczor běchu wunoſchki ſ 597 wólbnych wokrjeßow ſnate. Hacž do teho czaßa měјachu knježeřſtwowe ſtrony 420 ßydłow, ſtrony oppoſizije pak 177 ßydłow.**

Mjes knježeřſkimi ſtronami doſtachu konſerwatiwni 379, nazionalni liberalni (Simonowi) 30, nazonalna dźěłaczeřſka ſtrona 8 a njewotwißni knježeřſtwowi pſchiwißowarjo 3 ßydła.

Mjes ſtronami oppoſizije doſtachu dźěłaczeřſka ſtrona 143, njewotwißna dźěłaczeřſka ſtrona 4, Samuelowi liberalni 15, Llcyda Georgowi liberalni 4 a kommuniſtojo 1 ßydło.

Woßebite wobkedźbowanje pſchi jendźelſkich wólbach ßebi ſaßłuži, ſo je preſident tajneje ſtatneje rady a prjedawſchi miniſterſki preſident Ramſay Macdonald podležał. Wón jenož 17 800 hłoßow doſta, jeho napſcheczіwny kandidat dźěłaczeřſkeje ſtrony móžeſche něhdźe 38 000 hłoßow ßebi dobycź. Tež kolonialny miniſter Malcolm Macdonald je podležał. Wón je prěni miniſter w ſaſtojnſtwje, kiž pſchi tutych wólbach njeměјeſche wuſpěcha.

Simon, Eden, Churchill a Lloyd George ßu ßo ſnowa wuſwolili. Sir John Simon ßo jenož ſ jara ßnadnej wjetſchinu do delnjeho ßejma wróczi. Miniſter ſa Swjaſk ludow, Eden, je ſ 35 000 hłoßami nahladnu wjetſchinu dobył, jeho pſcheczіwnik doſta jenož 10 000 hłoßow.

Wjednik dźěłaczeřſkeje oppoſizije, major Attlee, je we woſjewjenju, kiž je nowinarjam ſdźělił, ßwoje ſpokojenje nad pſchidobyczom hłoßow dźěłaczeřſkeje ſtrony wuprajił.

Miniſterſki preſident Baldwin je wólbny wunoſchk jako wuſnamny woſnamjenił. Wolerjo ßu nazionalnemu knježeřſtwu ſnowa ßwoje dowěrjenje wuprajili a jemu porucžili, ſo by w ßwojim dźěle ſa narodne natwarjenje a ßwětowy měr pokraczowało. Knježeřſtwo chze wſchitko czinicź, ſo by w pſchichodnych lětach ßo dowěrjenja hódne wopokaſało.

Italčenjo město Asbi dobyli

Italſke propagandowe miniſterſtwo je na ſałožku telegramma, kiž je general de Bono ſ bitwiſchcža w Abeßynſkej póßłał, ſczěhowazu wójnſku roſprawu woſjewiło:

Danakilſzy wojazy ſhromadnje ſ wotdźělenjemi I. armejſkeho korpſa ßu na kromje wyßokeje runiny bliſko měſta Aſbi do wójſka dedźaka Kaſſy Sebhata ſraſyli. Po wótrym wojowanju ßo njepſcheczel ſbi a na wojowniſchczu 55 morwych a někotre ſta ſranjenych leżo woſtaji. Na naſchej ſtronje ßu ßo ſchtyrjo offizěrojo ſranili a je ßo 20 domoródnych wojakow moriło. 50 domoródnych wojakow je ßo ſraniło. Aſbi je ßo wobßadźiło.

Na somalskej frónće

italſke wójſko na Harrar a Dźidźigu poſtupuje. Malettiowa kolonna je ſchtwórtk w delnjej dolinje rěki Faf do pſcheßylneho njepſcheczela ſraſyła a je jeho po czežkim wojowanju pſchewinyła. **Abeßynjenjo ßu, kaž ßo powě, pſches 300 morwych, mjes nimi jeneho Europjana, a wjele ſranjenych ſhubili.** Wjele maſchinſkich tſělbow, munizije a panzerowany wós woſtajichu we rukach Italczanow. Jedyn offizěr, dwaj domoródnaj podoffizěraj a 60 domoródnych wojakow ßo ſranichu.

Ziwiše wojowanje na połnócnej frónće

Poßlednje powěſcźe, ſ Abeßynſkeje ſacziſchcź ſbudźuja, ſo je wojowanje na woběmaj frontomaj ſnowa wožiwiło. Na połnóznej fronczе italſzy wojazy krajinu wot ſkhowanych njepſcheczelow wuczіſcźuja. K połdnju wot Makalle ßu italſke lětadła ßylne hromadźowanja abeßynſkich wojakow wobkedźbowale. Wobydleřſtwo je tamniſchu krajinu czěłkajo wopuſchcziło, dokelž wulke wojowanja wocżakuje. Italſzy lětarjo ßu na njepſcheczelſke ßyły bomby a ſapalne bomby mjetale, kiž ßu po ſdaczu wjele ſchkody naczinile.

Moravignowy korps ſteji bliſko rěki Takaſſee. Na fronczе pſchi rězy Setitn ßu wſchitke domoródne wotdźělenja rěku wo někotre kilometry pſchekroczіle. Hiſchcźe pſchezo wotpohlady Abeßynjanow njejßu ſnate. Kaž ßo ſda, ßo njepſcheczel wojowanjam wotwlakuje, dolhož ßmě wot europſkich podawkow lěpſchiny wocżakacź. W Aſmarje pak ßebi powſchitkownje myßla, ſo někto woprawdźe k wjetſchim wojowanjam dóńdźe.

Lětny zjězd němskeje kulturneje komory

W Barlinſkej Filharmoniji je ßo ſchtwórtk pſchipołdnju lětne ſkhadźowanje němſkeje kulturneje komory wotewriło. W ſchitomnoſczi wjednika, wſchitkich ßobuſtawow knježeřſtwa, pſchißłuſchnikow wyſchnoſczow, ſtrony, wojeřſkeje mozy a mnohich ſaſtupjerjow wuměłſtwa a wědomoſcźe, je preſident němſkeje kulturneje komory, němſki propagandny miniſter dr. Goebbels, němſki kulturny ſenat wywołał.

Nürnbergskaj zakonjej

K ſakonjomaj wo němſkim ſtaczanſtwje a k ſchkitanju němſkeje kreje a czěſcźe, kiž je němſki ßejm pſchi ſkładnoſczi jěſda nazionalſozialiſtiſkeje ſtrony w Nürnbergu woſjewił, ßu ßo někto wuwjedźeńſke poſtajenja wudałe.

Sakoń wo němſkim ſtaczanſtwje.

§ 1 poſtaja, ſo hacž k wudaczu druhich pſchedpißow wo liſcźe němſkeho ſtaczanſtwa w tu khwilu czi ſtatni pſchißłuſchnizy němſkeje abo podobneje kreje jako němſzy ſtaczenjo płacža, kotſiž ßu tehdy, hdyž je ſakoń do mozy ſtupił wólbne prawo ſa němſki ßejm wobßedźili abo kotrymž je němſki ſnutſkowny miniſter w pſcheſſjenoſczi ſ wjednikowym naměſtnikom nakhwilne prawo němſkeho ſtaczanſtwa ſpožcził.

W § 2 ßo praji, ſo poſtajenja § 1 tež ſa ſtatej pſchißłuſchazych židowſkich ludźi měſchaneje kreje płaczi. To ßu ludźo, kiž wot jeneho abo dweju wulkeju ſtarſcheju pokhadźeja. Pola dźěda a wowki ma ßo połna židowſka krej bjes kóždeho wuměnjenja tam poſtajicź, hdźež wonaj židowſkej nabožinje pſchißłuſcheſchtaj.

§ 3 poſtaja, ſo móže jenož němſki ſtaczan jako noſcheř połnych politiſkich prawow hłoßowańſke prawo w politiſkich naležnoſczach wukonjecź a ſjawne ſaſtojſtwo ſaſtawacź.

§ 4 poſtaja, ſo žid njemóže němſki ſtaczan bycź a ſo židowſzy ſaſtojnizy 31. dezembra 1935 na wotpoczink póńdu.

§ 5 roſjaßnja, ſchtó je žid. Žid je tón, kiž ſnamjeńſcha po raßy tſjoch połnožidowſkich wulkoſtarſchich pokhadźa. Jako dźěd płaczi tež człowjek, kiž wot dweju połnožidowſkeju wulkoſtarſcheju pokhadźa a kiž je měſchaneje kreje, kiž pſchi wudaczu ſakonja židowſkemu nabožinſkemu ſjednoczenſtwu pſchißłuſcheſche abo ßo poſdźiſcho do njeho pſchijima; kiž běſche pſchi wudaczu ſakonja ſe židom woženjeny abo ßo poſdźiſcho ſ jenym woženi; kiž ſ mandźelſtwa ſe židom pokhadźa, kiž je ßo ſwjaſało po tym, ſo je ſakoń k ſchkitanju němſkeje kreje a czěſcźe płacził; kiž ſ njemandźelſkeho wobkhada ſe židom pokhadźa a ßo poſdźiſcho hacž 31. julija 1936 narodźi.

Wukas k ſakonjej k ſchkitanju němſkeje kreje.

Wukas, kiž je ßo 14. novembra 1935 wudał, dźěli ßo do 17 paragrafow.

W § 1 ßo praji, ſo ßu ſtaczenjo němſzy ſtatni pſchißłuſchnizy w ſmyßle ſakonja wo memelſkim ſtaczanſtwje.

W § ßo wo ſakonju mandźelſtwow, wo kotrychž ßo w § 1 ſakonja rěczi, poſtaja ſo ßu tež mandźelſtwa mjes židami a tymi, kiž ßu měſchaneje židowſkeje kreje, ſakaſane. Sczěhowaze paragrafy ßo ſ woßebitymi padami pſchi ſwjaſowanju mandźelſtwow ſaběraju. w § 10 ſteji, ſo mandźelſtwo, kiž ßo pſched jenej němſkej konſularnej wyſchnoſczu we wukraju ſwjaſa, jako w tukraju ſwjaſane płaczi. Po § 12 je domjaznoſcź židowſka, hdyž je židowſki muž pſchedſtejeř domjaznoſcźe abo do domjaznoſcźe ßłuſcha.

Nawjedowarjo krajnych měſtnoſczow propagandoweho miniſterſtwa ßo w Barlinje ſeſchli.

Schtwórtk pſchipołdnju běchu ßo nawjedowarjo krajnych měſtnoſczow propagandoweho miniſterſtwa k ßwojemu ſkhadźowanju měßaza novembra w Barlinje ſeſchli. Němſki miniſter dr. Goebbels rěczeſche wo naczaßnych politiſkich praſchenjach.

Předsydstwo memelskeho sejma pola memelskeho gouverneura

Gouverneur Memelſkeje je pjatk pſchipołdnju krótko po 12 hodźinach pſchedßydſtwo memelſkeho ßejma pſchijał, ſo by ßo ſ nimi wo wutworjenju direktorija roſrěczował. Roſrěczowanje trajeſche nimale tſi hodźiny. Wono njeje k wuſpěchej dowjedło. Gouverneur tež njeje žane nowe namjety ſdźělił. Woßebje ßo wo woßobje direktorijoweho preſidenta njeje wjazy rěczało.

Diplomatiſki roſprawjeř Londonſkich nowin „Daily Telegraph" piſche, ſo jendźelſke knježeřſtwo jako podpißaŕka móz memelſkeho ſtatuta położenje ßwědomiczіwje wobkedźbuje. Jendźelſke knježeřſtwo budźe ßebi žadacź, ſo ßo wuſtawki memelſkeho ſtatuta ßwědomiczіwje wobkedźbuja.. Wono je tehodla hižo pola litewſkeho knježeřſtwa ſakroczіło.

Njewotwisnosć pólnócneje Chiny

Sarjadniſki ſchef rańſcheho paßma kraja, ſ kotrehož je ßo wójſko wróczo wſało, Yinjukeng, je we wokołnym telegrammje, kiž je w nozy k pjatkej roſeßłał, njewotwißnoſcź połnózneje Chiny wot Nankingſkeho knježeřſtwa woſjewił.

Tekſt woſjewjenja je ßo ſchtwórtk wjeczor w pſchitomnoſczi generala Sungcheyuana a japanſkeho woßebiteho wupóßłanza Doihary ſeſtajał. General Sungcheyuan je w tu khwilu knježaza woßoba w połnóznej Chinje. Wón je roſkaſowaŕ 29. wójſka, kotrež tradiziju jadriweho wójſka ßwojeho prjedawſcheho wjednika, marſchalla Fengyuhſianga, haji. Wón ßo jako najſpuſcheżomniſcha ſepjera politiki w połnóznej Chinje wobhladuje, kotraž ſa ſhromadne dźěło ſ Japanſkej wuſtupuje.

Japanska wojakow hromadźuje

Powěſcźe, ſo Japanſka ſwonka wulkeje murje pola Shanhajkwana w połnóznej Chinje wojakow hromadźi, ßu ßo potwjerdźiłe. Jako pſchiczіna hromadźowanja wojakow ßo wudawa, ſo je Nankingſke knježeřſtwo w Schantungſkej a Hopeiſkej provinzy tehorunja wójſko ſhromadźiło. Japanſka je hižo pola chinejſkeho knježeřſtwa proteſtowała.

Skupinowy wjednik Schepmann wobhlada sebi SA standarty 103

Kaž je hižo ſnate, wobhlada ßebi ſkupinowy wjednik Schepmann 16. 11. a 17. 11. 35 SA ſtandarty 103. Porjad wobhladanja je ſczěhowazy:

Sobotu 16. novembra 1935: 19,30 hodźin na Torhoſchczu w Kamjenzu,

njedźelu 17. novembra 1935 we 8 hodźinach pſched Tſělerńju we Wjaſońzy, 9,30 hodźin na Žitnych wikach w Budyſchinje.

Na wſchěch wobhladańſkich měſtnach ſkupinowy wjednik ſkładnoſcź wužije a k SA-mužam, k wobhladanju ſeſtupanym, porěczi. Po ſkónczenju wobhladanja ßo na naſpomnjenych měſt nach propagandne pokhody wotměja.

Woczakuje ßo, ſo ßo tež wobydleřſtwo wſchudźe žiwje wobdźěli.

Ze sudniskich aktow Njeswačidlskeho knježstwa

25. julija 1770 piše sudniski aktuar Meißner z Njeswačidła na abbatissu klóštra Marijneje Hwězdy list ze slědowacym wopřiječom:

Służowna dźowka Hańža Młyńkec z Hory, kotraž w poddanstwje hrabje z Riesch steji, rodźena w Jaseńcy, je so skradźu a bjez dowola (Gunstschein) wotsaliła. Młyńkec je před 4 lětami pola łožownika (něm. Bettmeister) Rawy (Raue) słužiła. Podpisany je zhonił, zo wona nětko w Kulowje pola „Čěskeho Pětra" (přimjeno) na Budyskej drózy słuži. Sudniski aktuar Meißner prosy, zo by Kulowski sud, kiž pod rozkazom abbatissy steji, bjeze wšeho komdźenja a na měrne wašnje, zo Młyńkec to njeby zhonić a ćeknyć mohła, ju popadnył a wotpósłančam Njeswačidlskeho suda přepodał. Čěskeho Pětra pak, dokelž je ćeknjenu jako słužownicu přistajił, pokhłostał. Dale měł Kulowski sud Młyńkec Hańžinu drastu a druhe jeje wěcy pósłam wotedać. Pisaŕ dale přispomni, zo so wšě nastate wudawki zarunaja a zo Njeswačidlski sud klóštrej w podobnych padach wupomha.

Jako pósłaj staj so postajiłoj Klawš z Noweje Wsy a Kola (Kahle) z Jaseńcy.

•

27. julija 1770 (tak rozprawještaj Klawš a Kola w Njeswačidle) staj spomnjenaj ławnikaj do klóštra Marijneje Hwězdy běžałoj a tam list wotedałoj. Klóštrski sekretaŕ Loben je jimaj druhi list za Kulowskich měšćanskich sudnikow dał. Na to staj ławnikaj do Kulowa běžałoj a tam list wotedałoj. Klóštrski sekretaŕ Loben je jimaj druhi list za Kulowskich měšćanskich sudnikow dał. Na to staj ławnikaj do Kulowa běžałoj a tam wokoło 9 hodźin wječor dóšłoj a so hnydom pola měšćanskeho radźićela zamołwiłoj a jemu klóštrski wukaz přepodałoj. Jako běchu so Kulowscy sudnicy zhromadźili (a to najskerje khětro dołho traješe) list wotewrichu a přečitachu. Wšitcy so spodźiwachu, zo ma Čěski Pětr słužownicu, kiž tola hewak ženje žaneje njeměješe. Pósłancaj nětko naležnje prošeštaj, zo bychu Kulowčenjo tola k Čěskemu Pětrej dóšli a Młyńkec Hańžu zajeli. Tući najprjedy njechachu, prajiwši, zo bjez běrki ničo započeć njemóža, skónčnje pak do toho zwolichu.

Kulowski ławnik abo radźićel pola Čěskeho Pětra w durjach stejo wostawši so hospozu prašeše: „Hdźe maš swojich ludźi?" Njeswačidlskaj pósłaj pak dźěštaj hnydom do jstwy. Hospoza wotmołwi, zo dźowku wjacy nima, zo je ju před něšto dnjemi wuhnała, hdyž běše so najprjedy z njej wadźiła. Žona Čěskeho Pětra dale skoržeše, zo je Młyńkec njerodne a lěnje holčisko była. Na to zawołachu mužojo Čěskeho Pětra sameho a so jeho prašachu, hdźe ma dźowku. Čěski Pětr nimale samsne wotmołwi. Tuž přistupi dragunaŕ, kiž pola Čěskeho Pětra w kwartěrje přebywaše, zo je so hospoza dźensa hakle z dźowku zwadźiła a zo je dźowka hakle wokoło ½1 hodź. wotešła. Tute wšelakore wotmołwy běchu podhladne, tohodla wobzamknychu mužojo, khěžu přepytować měnjo, zo tam dźowka (Młyńkec) tola hišće je. Wšitcy podachu so na hornju łubju. Tam požadachu do komorki hić. W komorcy nadeńdźechu drastu serbskeje žónskeje. Hospoza přeješe, zo wěcy ćeknjenej dźowcy słušeja. Křinju, kotruž hospoza za swoju wuda, chcychu mužojo wotewrić, hospoza jim to zadźěwaše. Měšćanski radźićel skónčnje namjetowaše, so dalšeho pytanja wotrjec, dokelž běše hižo wokoło 11 hodźin w nocy, a přepytowanje nazajtra dokónčić. Pósłancaj do teho njezwolištaj, dokelž běše jimaj křinja, kotruž hospoza njewočini, khětro podhladna. Mjez tym bě so Čěski Pětr skradźu wotsalił, též měšćanski radźićel dźěše, prajiwši, zo móžetaj pósłancaj rano dale přepytować. Klawš a Kola pak chcyštaj tam najradšo přez nóc wostać abo pak dyrbješe radźićel jimaj křinju zapječatować.

Kulowčanski radźićel hospozu namołwješe, zo by ławnikomaj słomu do jstwy k spanju přinjesła. Na to so radźićel wotsali. Čěski Pětr běše skradźu ćeknył a mjez tym ludźi naščuwał. Tući přińdźechu, počachu swarjeć a skónčnje wubichu pósłancow z khěže, tak zo dyrbještaj ćeknyć. Na ranje přińdźeštaj do Njeswačidła a wšitko aktuarej zdźělištaj.

Na to pósła aktuar Meißner přez Njeswačidlskeho běrku Wrjosa (Roße) dołhi list — 16. septembra 1770 — na abbatissu klóštra Marijneje Hwězdy. W nim rozpowěda najprjedy, kak je so pósłancomaj zešło a požada potom khłostanje Kulowčanow, wosebjee radźićela, Čěskeho Pětra a jeho žony.

26. septembra 1770.

Kulowski sud piše list na hrabju z Riesch do Njeswačidła, zo je tamniši ławnik Jurij Kobalc (Kobaltz) Młyńkec Hańžu popadnył a zajał, jako wona pola Pětra Haški (Čěskeho Pětra) w brózni młóćeše a zo móžetaj Njeswačidlskej ławnikaj po nju přińć. Při tym hórši so na Klawša a Kolu, zo njejstaj wěrnosć rěčałoj. Na přikład njeje móžno było, křinju na hornjej łubi zapječatować, dokelž je křinja we słomje stała a tak by so wěsće woheń zamiškrił. Dale staj pósłancaj, prjedy hač staj so wo ćeknjenu starałoj, štyri khěže dale Čěskeho Pětra na piwo šłoj. Mjez tym je Młyńkec zhoniła, zo su po nju přišli a je skradźu ćekła.

27. julija přińdźeštaj pósłaj do Kulowa. List, 28. julija spisany, powěda wo tym něhdźe takle:

W přitomnosći Kulowčanow: Wajnera, Jakbeca a Kobalca přepytowaštaj pósłaj khěžu Pětra Haški ze swěcu. Jako chcyštaj łoži Pětra a jeho žony přehladować, so Pětr Haška mócnje na njeju rozhněwa a jimaj dalše přepytowanje zakaza. Slědowace wšcy, ćeknjenej Młyńkec słušace, su w Haškowym statoku namakali: 1 košlu, 1 črije, 1 nohajcy, něšto starych falow, 1 běłe a čornosmužkate rubiško.

Hašcy su poručili, tute wěcy wobkhować, dóniž sud dalše njewobzamknje. Na 5 toleŕ khłostanja so jemu připowě, je-li konfiskowane zmachi Młyńkec Hańži wróći. 27. septembra pósćele aktuar Meißner Njeswačidlskeho běrku Wrjósa do Kulowa po ćeknjenu Hańžu Młyńkec.

Wječor w 7 hodźinach rozprawuje Wrjós před Meißnerom, zo je w Kulowje pobył, tam Hańžu Młyńkec zajał a so z njej do Njeswačidła wróćił. Młyńkec je zmachi zaso dostała. Wrjós pak je Kulowčanam wułožki dyrbjał zapłaćić.

Dokelž su Kulowčenjo Njeswačidlskemu aktuarej wšelake njelubozne wěcki wo Klawšu a Koli wupowědali, dyrbitaj so tutaj wusprawnić.

„Admoniti de dicenda veritate" wonaj tole wobswědčataj: Štož smój 28. julija c. a. wuprajiłoj, je čista wěrnosć, móžemoj na to též přisahać.

Njeje wěrno, zo je na hornjej łubi pola Pětra Haški křinja we słomje stała. Křinja je njedaloko jeneho žłoba při łožu stała; tam je snano něšto słomy ležało. Zo by při wotewrjenju abo při zapječatowanju někajki strach zapalenja dla był, njeje wěrno, je tola Kulowski ławnik tam též z laṭarnju był. Klawš a Kola přejetaj, zo staj so tehdy skomdźiłoj, prjedy hač staj k měšćanskemu ławnikej šłoj, staj hakle wokoło 9 hodźin do Kulowa přišłoj. Dokelž sebi mysleštaj, zo su ludźo hišće na polu a bydlenje ławnika njewědźeštaj, staj někotre khěže dale Haški do korčmy šłoj a tam hromadźe jenož za 6 pjenježkow piwa wupiłoj; to je snano štwórć hodźiny trało.

Tank jako nuſowy woltaŕ.

Pſchi jenym ſ poßlednich pólnych ßlužbow ſa italſke wójſko w Abeßynſkej je ßo tank jako prowiſoriſki woltaŕ wužił.
(Weltbild, M.)

Dobra rada

abo

Jan a Marja.

Po čěskim V. Kosmáka wobdźěłał Mikł. Andricki.

19] (Pokračowanje.)

Hospoja měješe wóčko sylzow połne. „Wočakńće tola na wječeŕ!"

„Ně, dźensa nic. Dyrbju dom, tam njewědźa, hdźe sym."

„A kak so wam wotrunamy?"

„To wšo budźe. — Dźens dobru nóc. — Dobru nóc, Maruška!"

„Dobru nóc", a Maruška dawaše jemu ruku. „A Bóh luby Knjez wam za wšo zapłać!"

Pohladaštaj sej do wočow a přimnyštaj so za ruku. Marušcy pak zabłyskny so we wóčku, hdyž Jana widźeše po wsy dele khwatać. Běše to kaž začuće hordosće nad zmužitym pachołom.

VI.

Jan khwataše domoj, kaž by smjerći ćěkał. Wón so boješe, hač njewjedro njeje též pola nich w Zahonach škody načiniło.

Zahony ležachu w dółčku mjez dwěmaj hórkomaj a bywachu po zliwkach zapławjene.

Puć bě błóćany, Janej zarězowachu so nohi kaž do klija, a na čoło wurojichu so jemu kapki potu.

K Zahonam běži rěčka, Jan widźeše, zo je brjóžkaj přestupiła, tam a sem bě cyłu łuku zalala.

„W Zahonach též derje było njeje", pomysli Jan a přida kročelam.

Hižo wot nazdala słyšeše hołk a wołanje a psyče šćowkanje.

„To ničo dobre njewěšći", rjekny Jan při sebi, „hač tola njeje žane njezbože . . ."

Tak zlě wšak njeběše. Rěčka bě drje wustupiła, ale do dworow so njebě nawaliła, kaž tamne lěto. Na žołtej wodźe pluwachu deski a šćěpy, kotrymž běchu žołmy sobu kazałe. Čeledź a cyły młody lud stoješe bosy při wodźe, kholowy měјachu do kolen wuhornjene a łójachu z hokami a hrabjemi płowace drjewo. Hólčata łažachu w rěcy wokolo a hrabachu za drjewom z rukomaj. Holčata běhachu po wsy horje a dele a čěrjachu so z husymi. Zo bě při tym hary a halekanja dosć, so samo rozumi.

Hdyž Jan to widźeše, pomjerza so a praji: „Nětko tola wěm, čehodla sym so tak počił." Dokelž bě mału ławku woda wzała, dóńdźe sej k wulkej, zo by domoj přišoł.

Stara Wićazowa stoješe z hajńkowej a z prošeřku Kleskawu před dworom. Mějachu rucy pod falu a hladachu, kak so po wsy ludźo honja.

„Jano, ja će prošu, hdźe to tajke časy sy?" witaše jeho mać. „My smy doma ze strachom mrěli."

„W Mědkowje, maći."

„Kotry kozoł pak je će tam zaso donjesl?"

„Zetkach so w Mědkowje ze starym Hejtmanom. Tam naju dešćik hrabny a tuž smój k Wjacławkecom zašłoj."

Stara prošeřka Kleskawa pohlada na hajńkowu, kotraž při njej stoješe, a skubny ju z łohćom.

„A što sy tam tola činił? — a Wićazowa z rukomaj łamaše a pohlada na Jana bliže: „Sy dźě, kaž by runje z wuhenja wulězł."

„Wy njewěsće, zo je w Mědkowje woheń był? Sym hašeć pomhał."

„Woheń?" dźiwachu so žony, „to my ničo njewěmy. A hdźe dha?"

„Krawcecom je so bróžeń spaliła; njewjedro je do njeje dyriło."

„Ach, tam je dyriło?" praji Wićazowa. „My smy doma žałosćili a so modlili; a nadobo, kaž by rjekł, zo je cyłe njebjo jedne płomjo, a hnydom potom zatrašny prask. Pola Krawcec . . ."

„Ja sym kur zawohladała, myslach pak, zo je to z cyhelniče", praji Kleskawa.

„Hdźe dha z cyhelńče! Ći bychu wěsće Swjatkowničku pališi", naspomni hajńkowa.

„Haj, to su w Mědkowje zrudne Swjatki měli", rjekny Wićazowa.

„Budźće tak dobra, maći, dajće mi čistu košlu, dyrbju so přewoblec, nimam sucheje nitki na sebi", žebronješe Jan a dźěše do khěže.

„Je to křiž z tym młodym ludom!" skoržeše Wićazowa. „Tón je wam kaž dźiwi do wšeho. Dźe wón tule cuzym ludźom hašeć, kotřiž jeho ničo njestaraju — a w dobrej drasće k tomu. Hač sej ju tola njej wopalił — a jeli, zo snadź je, štó jemu zapłaći?"

„Žiwa duša nic", rjekny hajńkowa.

„Štó wě, hač su so podźakowali?" přimazny Kleskawa.

„Nó, dha dobru nóc, ćetki; póńdu jemu po košlu."

Wićazowa wućeže čistu košlu z křinje. „Tu ju maš, Jano, a na druhi raz mi dźeš runu sćežku domoj a njebudźeš so do wěcow tykać, kiž će ničo njestaraju. To budźe zaso dźěło! Tak rjenje sym ći tu košlu wupłokała a wublotowała, a nětko je tajka!"

„Ale maći, wy stajnje swariće! Što bych do čłowjeka był, hdy bych njepomhał, hdźež móžu?"

„Nimaš drastu wopalenu?"

„Nimam. Lac sym so prjedy swlekł."

„Haj, hdy by so pola Wjacławkec paliło, to mojedla — ale što će Krawcecy staraju? — A kak dha su će Wjacławkecy witali?"

„Rjenje. Chcychu, zo bych wječerjeć dočakał, tola khwatach domoj, měјach starosć, kajke doma je"

„To je dźiw, zo sy so hišće jónu též na dom dopomnil. — A što dha Wjacławkecy, budźeš tam khodźić?"

„Budu; Mańka so mi lubi."

„A by će rodźiła?"

„Čehodla nic? Njejsym hólca dosć?" rjekny Jan sebjewědomje. „A nětkole skoku něšto k wječeri, sym žałostnje hłódny! — Hdźe mače nana?"

„Tón je šoł kus do wsy pohladać."

(Pokračowanje sćěhuje.)

...hólčec je jimaj potom pokazał, hdźe ławnik ... Klawš a Kola přěještaj, zo staj Haškowe a tež ...konine łožo přepytałoj, khiba tamne łožo na ...jej łubi, kiž je Młyńkec Hańži słušało.

3. oktobra 1770 wuprašuje so aktuar Meißner w ...nosći ławnikow Jana Hajncy a Michała Lor...(Loešawy?) Młyńkec Hańžu, kiž wuznawa: Rěkam Hańža Młyńkec, sym 20 lět stara, słušam ...oddanstwu Njeswačidlskeho knježstwa. Sym w ...ency rodźena a wuznawam so ke katolskej wěrje. ...n a mać staj wumrěłoj. Nan, Mikławš Młyńk, ... khěžkaŕ w Jaseńcy; mać, Kata, rodźena je Koslowa. Mam jenož jenu sotru, Madlenu, kotraž ...wot wotročka Popy z Hory zlěhana a w Jaseńcy ...jenej pincy bydli. Před 3 lětami wokoło hód sym pola Jaseńčanskeho zahrodnika Lawkusa z dźowku była. Jako bě so čas minył, sym so do Khróšćic k ...burej Gulcej přistajiła a to bjez dowola (Gunstschein), dokelž tehdy žadyn porjad čeladnikow (Gesindeschau) njeznajachmy. Bórzy pak přińdźechu Njeswačidličenjo po mnje. Potom sym pola Jaseńčanskeho korčmarja była. Lěto sym tam słužiła, ...horjech a dyrbjach we łožu ležo wostać. Mjez tym ...sebi korčmaŕ druhu dźowku přistajił. Jako so wu...rowich, běch bjez słužby. Tuž sym do Kulowa ...Pětrej Hašcy, konjacemu wikowarjej, ćahnyła. Za ...to, kiž při nim słužach, dostach 7 toleř. Haška je ...za dowołom prašał, tola njemějach žaneho. Jako ...j tehdy 27. julija Njeswačidlskej pósłaj do Ku...wa přišłoj, njejsym tam woprawdźe wjacy była. ...nož moji zmachi su w tamnej křini byłe. Na ...snym dnju sym — a to je Hašcyna wědźała — popołdnju w štyrjoch do Jaseńcy šła, dokelž sym mučna była a so z Hašcynej zwadźiła.

Młyńkec přěje, zo je něšto wědźała, zo staj Njeswačidlskaj pósłaj po nju. — — —

Na to je so Młyńkec Hańža pokhłostała, dyrbješe nimale tydźeń do klódy a měješe wšě nastate wudawki zarunać. To běše telko, zo móžeše wboha holca lěto słužić, prjedy hač pjenjezy k zapłaćenju ...hachu.

Jurij Wjela.

Ze Serbow

W Budyſchinje 16. novembra 1935.

Naše hrono za tutón Boži dźeń

Scěrpliwosć a pilnosć natwaritej bórzy dom.

Přisłowo.

— **Wo wjedrje.** Wcżera wjecżor w 7 hodź. barometer 746, hygrometer 0 a thermometer wodnjo 8 ſtopnjow czopłoty. Dźenßa rano we 8 hodź. barometer 745, hygrometer 0 a thermometer w nozy 5 ſtopnjow czopłoty. Wyſchina nad Ruſkej pomału ke krótkemu ranju czehnje. Jeje wjecżorny wubězk je pak ßo ſ wyſchinu pola Azoriſkich kupow ſjednecżił. Tehodla ſmy hiſchcże rjane wjedro wobkhowali. Pſchipław czopłeho powětra ſ połdnja do Europy je popſcheitał. S teho wukhadźa, ſo budźe wjedro nětko trochu ſymniſche, tola k raſnemu pſcheměnjenju hiſchcże njeſońdźe. Nizina pola Jendźelſkeje nima doſcż mozy, ſo by ßwój wliw połnje hacż do naſchich ſtron wupſcheſtrěła. — Jutſje njedźelu ßłóncżko 7,18 hodź. hodź. ſkhadźa a ßo 4,12 hodź. khowa. Měßacżk ſkhadźa jutſje wjecżor 11,02 hodź. a khowa ßo pſchipołdnju 12,40 hodź.

— **Wuhlady na wjedro ſa jutſiſchu njedźelu: Trochu ſymniſcho, hewak mało pſcheměnjenja.**

*

Tydźeńſki plan kulturnych ſarjadowanjow w Budyſchinje

(Sdźěluje měſchcżanſki kulturny hamt.)

Tydźeń wot 17. hacż do 24. novembra 1935.

Wutoru 19. novembra 1935 20,15 hodźin w měſchcżanſkim dźiwadle prěnje pſchedwjedźenje hry „Hańža Bernauer", němſka ſtruchłohra w 5 jednanjach wot Bjedricha Hebbela.

Schtwórtk 21. novembra 1935 w 20 hodźinach we „Sozietecże": Dźeń němſkeje domjazeje hudźby „Zuſba ſ pokhelu němſkeje hudźby".

Njedźelu ſemrětych, 24. novembra w 17 hodźinach w Pětrowſkej zyrkwi „Wyßoka mſcha Jana Seb. Bacha."

W měſchcżanſkim dźiwadle woſpjetuja ßo běžne kruňecżiſcheho hrajneho plana.

*

— **Pſcheměnjenja w jěſdnym planje czary póſtſkich autobuſow ſ Budyſchina do Wopakeje a Nowoſalza-Spremberga.** Wot póndźele 18 novembra dźěławe dny prěni ... autobuß ſ Nowoſalza-Spremberga do Budyſchina ...tre minuty prjedy jěidźi, a to 6,50 wot dwórniſchcźa, ... wot Horn'eho torhoſchcźa, 6,58 wot zentralneje ... a 6,59 wot Fugawſkeje dróhi w Nowoſalzu-Spremberg, 7,3 wot „Heiterer Blick" a 7,5 wot khorobneje kaßy ... Wopakej. Wot póſty we Wopakej hacż do Budyſchina ... dotalne jěſdne czaßy.

— **Sahe je ſyſtematiſke mediziniſke ſpytniſtwo wu... dopělo,** kiž ßo ſa wſchitkich, kotſiž na czuwy czerpja, ... ſ połnowanjom wuſkutkuje. Pod mjenom „Lecigran" ... žiwidło ſa krej a czuwy, kiž je ßo ſ ultravioletnymi ... pruhami pożwěcżiło, wot profeßora dr. med. H. Friedenthala pſchi Barlinſkej univerſicże do ſjawnoſcże da. ... je ßo ſ mediziniſkeje ſtrony ſ mnohimi pſchi... ſnacżemi khwalił. Wuſpěchi, kiž ßo ſ nim dozpěchu, ... we wjele padach wuſnamne. Wobkedźbujcże ... pſchipołożene ...eńko.

Začěmnjeńske zwučowanje 5. decembra 1935

Pſchi wulkim ſacżěmnjeńſkim ſwucżowanju maju ßo tež wſchitke wokna běrowow, induſtrije a druhich pſchedewſacżow (kaž dźiwadłow, hoſcżenzow, khorownjow, kinow atd.) tak ſakrycż, ſo ßo žane ßwětło njemóže pſchedobrwacż.

K ſakrycżu doßaha hižo cżěmnobarbna ſawaleńſka papjera, kiž ßo ſ zwokami abo hoźdźicżkami pſchitwjerdźi.

So ßo pſchi wotewrjenju duri njemóže žaneho ßwětła ſe ſnutskowneho twarjenja wudobycż, ma ßo we tutych twarjenjach mjes ſwonkownymi durjemi a ſnutſka wobßwětlenej měſtnoſcżu ſakryta pſchedměſtnoſcż pſchiprawicż (kiž ßo ßwětłowy ſchacht, Lichtſchleuſe) mjenuje, podobnje kaž durje, ſ kotrymiž ßo pſched wětrom ſchkitamy.

Wſchitka ßwětłowa reklama na twarjenjach, we wukładnych woknach, pſchi tankowaŕnjach, w telefonowych khěžkach, w ſjawnych cżaßnikach ma ßo haßnycż.

Sacżěmnjeńſka macżiſna je po nakupowaŕſkej płacżiſnje w domje powětrowého ſchkita na Nowoſalzſkej dróſy 24 w ſadnim twarjenju, doſtacż.

•

S **Budeſtez.** (Stawniſke powěſcże.) Narodźił je ßo: 6. 11. Guſtavej Herbertej Rauſchej, inženěrej w Małych Woblizach, ßyn. — Mandźelſtwo ſtaj pſchipowědźiłoj: 8. 11. Richard Hermann Otto, cżěßla w Budeſtezach a Hildegarda Ilſa Hennigez, fabrikſka dźěłacżeŕka w Budeſtezach. — Woženiłoj ſtaj ßo: 8. 11. Alfons Franz Seemann, ſamkaŕ w Budeſtezach-Hajnizach a Marta Elsbjeta Frenzlez, dźěłacżeŕka w Budeſtezach-Hajnizach. — Wumrěłoj ſtaj: 10. 11. Jan Krebs, invalidny rentnaŕ w Cżornych Noßlizach. — 11. 11. Marja Madlena Krebſowa rodź. Kubaſchez w Cżornych Noßlizach.

S **Njeßwacżidła.** Sańdźenu ßrjedu wotmě tu rataŕſke towaŕſtwo nad Cżornizu ßwoju prěnju ſymſku ſhromadźiſnu, kotruž burja a ratarjo zyłeje wokoliny derje wopytachu. Po poſtrowjazych ßłowach towaŕſtwoweho pſchedßydy barona ſ Vietinghoffa w Mikkezach pſchepoda tóo ßłowo ſtabowemu wjednikej Winterej, kiž mějeſche dlěſchi pſchednoſchk wo dźeńſkich praſchenjach. Dalſchi pſchednoſchk mějeſche dipl. rataŕ Bartko ſe ſwjaſka ſa ſaſtaranje ſ mlokom w Budyſchinje. S jeho pſchednoſchka wukhadźeſche, ſo je organiſazija mlokoweho hoſpodaŕſtwa tak pſchewjedźena, ſo ßo hłowne ſjednocżeńſtwo we Barlinje do 15 ſwjaſkow ſa mlokowe hoſpodarjenje we jenotliwych krajach dźěli a ſo ßo tutym ſaßo ſwjaſki ſa ſaſtaranje ſ mlokom podrjaduja. Tutych ſwjaſkow budźe w Sakſkej 5. Budyſkemu ſwjaſkej ßu Budyſke, Kamjenzſke, Lubijſke a Zitawſke hejtmanſtwo a dźěl Wojerowſkeho wokrjeßa pſchiſamknjene. 700 wjeßnych burſtwow do tuteho ſwjaſka ßłuſcha. Hacż do nalěcża 1936 budźe ßo organiſazija dorjadowacż. Sapiſkt, kotrež maja nětko ratarjo wjeſcż, kiž maja wjazy hacż 3 kruwy w hródźi, budźa ſakład ſa noworjadowanje w naſchej krajinje tworicż. Rěcżnik wotſtroni měnjenje, ſo rataŕ po ſawjedźenju noweho hoſpodarjenja njebudźe ßměcż ſe mloka wjazy ßam butru dźěłacż. To, ſchtož bur ſa ßwoje hoſpodaŕſtwo trjeba, budźe ßebi ßam dale nadźěłacż ßměcż, jenož pſchedawanje butry w pſchichodźe wotpadnje. Tež budźe rataŕ ßměcż dale pitne mloko wſchetrjebarjam ſ hródźe, kaž hacż dotal, poſkicżecż. Pſchebytk mloka pak ßo ſ wożebitymi wozami mlokaŕnjam doda. Pſchi tym wěſo budźe ßo na to dźiwacż, ſo rataŕ ſ mlokaŕnje k pizowanju kapalzu wrócżo doſtanje. Pſchichodna ſhromadźiſna budźe 11. dezembra w Njeßwacżidle.

Pſchezo rjane ßu byle ſabawne powědańcżka we

Předźenak

Tež lětßa ſaßo je ßebi ſe ßwojeho bohateho pokłada te najrjeńſche wubrał. Koho njeby na pſch. ſajimało, kak je knjes faraŕ Kubiza ſaſpaŕnych kemſcherjow budźił abo kajki běſche zyrkwiny wopor w ſtarym cżaßu, a wjele druhich. Kóždy ſměje ßwoju radoſcż ſ nich pſchi cżitanju.

Z **Panělc.** W zašłych dnjach je nadrózny dohladowaŕ Robert Miklich na derje zasłuženy wotpočink šoł. W tutej dołhej dobje je 33 lět Pančičanski nadrózny wotdźěł zastarał, kiž bu nětko Kamjencej a Lejnje připokazany. Po swojej wojeřskej słužbje pola 1. grenaděrskeho regimenta w Drježdźanach stupi bórzy do krajneje resp. statneje słužby, z kotrejež dyrbješe nětko khorowatosće dla wotstupić. Z tutej přiležnosću přepoda jemu twarski direktor Schützel z Budyšina w přitomnosći hamtskeho twarskeho mištra Grundiga z Budyšina a nadrózneho twarskeho inspektora Herfurtha z Kamjenca w bydlenju jubilara zbožopřejace a připóznawace pismo statneho kancleřa, ministra znutřkownych naležnosćow a statneho naměstnika Mutschmanna; zdobom dźakowaše so jemu za swědomite a swěrne dźěło we zajimje luda a kraja a přeješe jemu dołhi žiwjeński wječor. Jeho kolegojo počesćichu wotkhadźaceho z drohotnym překhodnym kijom, zo by ze „slěbornym přimadłom" poslednje puće na wotpočinku mištrował. Jubilar pokhadźa z Čornowa pola Kamjenca a je swojeho měrneho, přećelneho a zwólniweho wašnja dla we wsy jara wolubowany. Njech jemu hišće dołhi wječor žiwjeński kćěje!

S **Wojerez.** Rano w 7 hodź. ſpowědź, dop. w 9 hodź. němſke hłowne Boźe ßłużby, dop. ½11 hodź. ßerbſke hłowne Boźe ßłużby, dop. ½11 hodź. dźěcżikemſchenje w Kſchiżnej zyrkwi, pſchip. w 12 hodź. ßerbſke kſchcżenja, pop. w 2 hodź. němſke kſchcżenja, pop. w 5 duchowna wjecżorna hudźba w farſkej zyrkwi. — Pokutny dźeń w 7 hodź. ſpowědź, w 9 hodź. němſka hłowna Boźa ßłużba, ½11 hodź. ßerbſka hłowna Boźa ßłużba ſe ſpowědźu, dop. w 9 hodź. hłowna Boźa ßłużba ſe ſpowědźu w Kulowje, pop. w 3 hodź. ſpowědź.

Hdźež Hornja Łužica spěwa

tam nochce tež

Delnja Łužica

pobrachować. Runje so nam zdźěli, zo tež Delnjołužičenjo přijědu na serbski koncert

27. novembra

a nam zaspěwaju swoje wěčnje rjane delnjołužiske spěwy. Tak sebi zawda na dnju koncerta Hornja a Delnja Łužica ruku k dźěłu. Zawěsće cyły serbski lud na koncert přińdźe

Hudźba – wuměłstwo – dźiwadło

— **W Palaſtowym dźiwadle** pokaſuje ßo wot pjatka hacż do póndźele amerikanſki film: „Bój wo pokład piratow". S dych ſadźerżowazej napjatoſcżu widźimy, kak ßo pokładpytaŕ pſchezo a pſchezo ſaßo bije ſ rubježnej zwólbu, kotraž ßo njepſcheſtawajzy prózuje, ſo by do ßwojich rukow doſtała, pokaſawſchi měſtno, hdźež pokład piratow (mórſkich rubježnikow) leži. Pſchekhodne, ſwaźlihe ſenſazije ßo wotměnjeja ſ napinazymi ſenſazijemi pſches zyły film. Wobdźiwanja hódna je akrobatika hłowneho hrajerja Richarda Talmadga. Napoßledk pokładpytarjej a jeho pſcherzelam ßo ſ pomozu domoródnych poradźi, pokład zwólbje, kotraž bě ßo pokłada ſmozowała, w poßlednich wokomikach ſaßo wotewſacż. Film ſkóncżi ßo ſ tym, ſo rjek jednanja njedobudźe jenož hobrſki pokład piratow, ale ßebi dobudźe najdrózſchi pokład ſa žiwjenje, towaŕſchku, kotraž je jemu pſchi wſchěch dyrdomdejach ſe ßwěrnej pſchewodźeŕku była. Nimo toho pokaſuje ßo doſcż ſajimawy pódlanſki programm.

Budyske stawniske powěsće

ſ dnja 14. novembra 1935.

Narodźiłoje ßo: 8. 11. Franzej Kurtej Schmidtej, fotografej, dź. — 11. 11. Arnoſchtej Helmuthej Rychtarjej, murjerjej, ßyn. — 14. 11. Erichej Albertej Reicheltej, klampnarjej a inſtallatěrej, dź. — Njemandźeliſki ßyn.

Wumrěłoj: 14. 10. Morwonarodźena dźowka. — 15. 11. Frieda Teſchnerowa rodź. Petzoldez, mandźelſka friſěra ſ Biſkopiz, 42 lět.

Přiłopk

134 wowzow ßo ſalłócżiło.

Dźiwi poß dobh ßo w nozy do wowcżeŕnje rycżeŕkubla w Röſy pola Halle. Honjeſche wowzy w hródźi do kuta, tak ſo ßo 134 wowzow, ſ dźěla jara drohotnych ſkocżatow, pſchi tłócżenju ſaduße. Schkoda, kotraž ſ tym rycżeŕkublerjej naſta, wucżinja wjazy hacż 10 000 hr.

Żaloſtnu lohkomyſlnoſcż ſe ßmjercżu ſaplacżił.

15lětny wucżobnik ſ Raſchawy běſche chzył w dźěłaŕni ßwojeho knjeſa w Schwarzenbergu kachle ſatepicż. Dokelž ßo wohen hnydom njepaleſche, wucżobnik ſe ßudobja benzin do kachłow nala. Njenadźizy roſbuchnjenje naſta a hólcżeza hnydom płomjenja hrabnychu. Jeho towaŕſchojo drje hnydom wohen ſadußychu, tola hólz běſche ßo hižo tak wopalił, ſo bórſy na to wumrě.

Radio

Njedźelu 17. novembra ßłyſchimy:

Königswuſterhauſen. Nimo ſnateho njedźelſkeho programma: 6 raňſchi konzert ſ Hamburgſkeho pſchiſtawa, 8 ſa ratarjow, 9 němſka ßwjatocżna hodźina, 10,30 fantaſije na Wurlitzſkich byrglach, 16 popołdniſchi konzert, 20 ludowy konzert.

Lipſk. Nimo ſnateho njedźelſkeho programma: 6 raňſchi konzert ſ Hamburga, 8 raňſcha ßwjatocżnoſcż, 11,15 ſpěwy, 14,25 taczele, 16 pißany konzert.

Hiſchcże wažne ſ njedźelſkeho programma. Barlin: 20 orcheſtrowy konzert. Königsberg: 21 Jana Straußowy wjecżor. Warſchawa: 20 opera „Halka". Praha: 19,25 ſymfoniſki konzert.

Póndźelu 18. novembra ßłyſchimy:

Königswuſterhauſen. Nimo ſnateho wſchědneho programma: 6,30 wjeßoły raňſchi konzert, 11,40 ſa burow, 12 pſchipołdniſchi konzert, 14 wſchelakoſcże, 16 popołdniſchi konzert, 20,10 ſabawny konzert.

Lipſk. Nimo ſnateho wſchědneho programma: 6,30 raňſchi konzert, 7,30 ſa burow, 9 ſa żony, 12 pſchipołdniſchi konzert, 16 ſabawny konzert, 20,10 ſabawny konzert.

Hiſchcże wažne ſ dnjowcho programma. Barlin: 21 wojeŕſki konzert. Hamburg: 20,10 Beeethovena-Schubertowy konzert. Wrótßław: 20,10 módra póndźela. Mnichow: 20,10 ßłyſchna hra „Franz ſe Sickingen". Win: 21,10 pißana hodźina.

Towaŕstwowske powěstniki.

Hodźij. Towaŕſtwo „Jaroměr Imiſch". Dowěrnizy ſeńdu ßo pokutnu ßrjedu po ßerbſkich kemſchach pola Mróſez.

Hłowny redaktor Marko Smoleř. Zamołwity za politiku feuilleton a wobrazy A. Dučman, za lokalny dźěl a přiłopk Marko Smoleř a za nawěšťki dr. J. Cyž, wšitcy w Budyšinje.

Wudawa a ćišći dr. J. Cyž w Budyšinje.

D. A. X. 1935 2245. — W tu khwilu tarifna lisćina čo. 3 płaći.

100
klankacych wozow
wot 14.— hr.
200
plećenych wozow
wot 2,25 hr
a wulka
klankaca wustajeńca
w hrajkowym domje
Kurt Martin
Richter
w Budyšinje na Kěžorskej drózy

Wołmjane a cwjernowe
šórcuchi
dobre mustry 1,50 1,30 1,—
Andr. Kasper
na Jerjowej hasy 3 (Heringstraße)

Stepowane
Moškowe
Wołmjane
Wjelbłud.
Blidowe
přikrywy
wutki wubjerk, jara tunjo
PAUL KORN
na Hošic hasy 21
w dolnja khorobnješe pohladaj.

Mały psyk
přiběžał. Woteda so w Milkecach čo. 10

Młody pos
dobry straženk, so na předela shoti wotdźa. **Kornet**
w Budyšinje na Gickelskej hory 15 p.

Strowosć pře wšo!
Sbłtače so před strašnym nazymnjenjom w nazymskim času z mjechcej, kruziotej, čopjej a přikładnje so nošanej
spódnjej drastu
botrnź płaćiznu hódno a w znatej zjawej kwalitaśi dostaniješe pola firmy
Karl Friedrich
w Budyšinje na Kamjentnej hasy 43

Kwasne dary
Poreln wunyšeny z kwětkami, ze złotej kromu, z němskej ličby, z winowym liśkom. Blidowe, kofejowe a čajowe serwisy. - Prawy **Rosenthalski** porcelln. - Wołojowy krystal a bryndlowe ličidłowe twory Worclowy, emaljowy a żelezny nadobu - Kofejowe młyny, mjasowe wjelki, drjewjane, plećene a šćěrkowe twory.
Najwjetši wuběr!
Žane zaćenje ke kupjenju!
Zamjenjam k 6rd
kupjeny kresh!
Wosebje nizke płaćizny!
Hausbedarf
M. Pfuhl w Budyšinje na Zuttkowej Lawak. hasy 6

Serbska wjes spěwa!
Pod tutym hesłom zarjaduje „Domowina"
serbski ludowy koncert
srjedu, 27. novembra, wječor we 8 hodź. w Budyskej „Krónje". Koncert wuhotuja serbske spěwne towarstwa sakskeje a pruskeje Łužicy.
Zastup płaći 80 pj. Zastupne lisćiki dostanjeće hižo nětko pola wšěch dowěrnikow a předsydow serbskich towarstwow
To wozjewja Organizacine wjednistwo Domowiny

Twjelki
trěnja
ruby na blido
łožowe płachty
kulečkowe rubiśa
A. Bokelmann nast.
mějićel Curt Müller
w Budyšinje
na Serbsk. hrjebjach 2. Zał. 1890

Nahłowjace zymske čopl
rubišća
jenož 70 pj.
Andr. Kasper
na Jerjowej hasy 3 (Heringstraße)

Gumije za jězdne kol
wewnjach wulkosće
Leb za zad. kolo, wo
na Mukakowskidorfe
Mantle wot 1,50 hr., šlawchi w cyk

Nowe koleso ?

Ja!
Ale jenož
Miele
Dostać pola:
Fuhrmann w Budyšinje
na Horučerskej hasy 10
E. Falting w Njeswačidle
Hans Popella w Kulowje

Časniki :: debjeńki
nože a widličky
kupujeće jenož we
Trauringecke
Oskar Brückner
w **Kamjencu** na Budyskej drózy
róžk Wrótkow heje dróhi

Motorske a jězdne kola
šijace, pisańske
a žimace mašiny,
elektr. wobswětl. kolow
Wuporjedźam wšitko so šońnje
Paul Gräfe w Kamjencu
Mechanikski mistr — Talstrasse 7

Ručny wóz je na předań
w **Baćonju čo. 6**

Wulki lós
dobrź, ma jenož mało sobuličlowjeh zbožo, tola móže sebi mjenje zasnožiłtv też dobru kapku popřeć. Dostaniješe za swoje hódnostne płaćizy dobru tworu!
1934 ty
Edenkobener Klostersacker
(přirodny). litr ze suda **0,90** hr.
1934 ty
Dürkheimer Fenerberg
litr ze suda **0,90** hr.
Su to wuriadne wina na blido, kiž samo słód znajerja wokřewjeja.
Carl Noack nasl.
maj. Herbert Scheufler
winowy a spirituosowy wosebity wobkhod
w Budyšinje na Žitn. hasy 10

Sofowe
přikrywy
prawje dołhe, jenož 3,90 hr.
Andr. Kasper
na Jerjowej hasy 3 (Heringstraße)

Jězdne plany
„Blitz"
z přidawkom za awta
zymske wudaće
1935/36
za 1.— hriwnu
dostaniješe
we wudawarni Serbskich Nowin

Jeli Was
hłowa boli,

je-li so Wam **čoło zmoršći**
abo **dostanjeće-li faldki,**
tak zaleži to často na tym, zo sće zakomdźili, sebi w prawym času derje sedźace nawoči wobstarać wot
Ericha Lenza, wosebit. optikarja
w Budyšinje na Hošic hasy čo. 21 / Telefon 2134

Kedźbu!
Hra so započina!
Kedźbu!
208. saksa krajna loterija
Ćehnjenje 1. rjad. 18., 19. a 21. novembra 1935
1/10 lós jenož 3,— hr.
Hłowne dobyće: 25 000 hr.
Mnohe srjedźne dobyća!
Wobstarajće sebi lós pola
Budyskeju běrkow statneje loterije
Friedrich Rother na Kěžorskej drózy čo. 22
Ernst Lehmann na Kamjentnej hasy čo. 45

Zbytki
za drasty, bluzy, suknje, k wuporjedźenjam a přišiću we bohatym wubjerku po wurjadnje tunich płaćiznach
Specialny wobkhod za drastne tkaniny!
REIMANN Při Póstskim namješće na Hošić hasy 29
Prošu wobhladajće sebi moje specialne wokna zbytkow

Někotre rjane zabawne
serbske knihi

J. Lorenc:	Serbscy rjekowje	wjazane	1,20 hr.
Černy:	Serbske wobrazki	wjazane	1,29 hr.
Kubašec:	Wusadny	wjazane	0,80 hr.
Ćišinski:	Nawoženja	wjazane	0,80 hr.
	Ruske biliny (bajki)	wjazane	2,00 hr.
Nowákowa:	Na farje — Hałžki	wjazane	1,20 hr.
R. Domaška:	Pokładow pytań — Le chevalier de Saxe	wjazane	1,20 hr.
J. Lorenc:	Kupa zabytych	wjazane	1,20 hr.
Jak. Nowak:	Pućowańske dopomnjeńki		1,50 hr.
M. Šewčik:	Směški a powědańčka		1,— hr.
K. B. Šěca:	Člowjek w přirodze. I. a II. dźěl		1,— hr.
	Na dołokich pućach. III. dźěl		0,50 hr.
H. Sienkiewicz:	Hana		0,50 hr.
J. Winger:	Hronow		0,30 hr.
B. Třeblzký:	Kaspar Zdenek Kapler ze Sulec		0,30 hr.
Dr. J. Laras:	Sibakec nan		0,30 hr.
R. Domaška:	Wrjoa		0,50 hr.

Wšitke tute knihi wobsahaja najrjeńše powědańčka, kotrež w našej literaturje mamy. Jedna je zabawniša druheje. Wšitke su tak tunje, zo móhł sebi kóždy tu abo tamnu kupić. Wšě naspomnjene knihi dostanjeće
w Serbskej knihařni
w Budyšinje w Sěrbskim Domje

Poskićam stajnje čerstwje
wšě tykancy, kofejowe a čajowe pječwa, kaž wosebje dobre **pampuchi a pampuchowe bracle.** Zdobom dopominam na moju kofejownju a poručam samsnu k přećelnemu wuźiwanju.
Khlěbowe, pšenične a pječwowe pjekarstwo
Alwin Eckart w Kamjencu
na Budyskej drózy

Měšćanske dźiwadło w Budyšinje
Wjednistwo: Intendant na wusł. Hanns Heinz Kämpff. Telefon 326
Hrajna doba wot 18. hač 24. novembra 1935

Póndźelu **Zawrjene.**
Wutoru, 19. nov., 20.15 hodź. (koło A)
Agnes Bernauer
Němska s truchłohra w 5 jedn. wot Bjedricha Hebbela.
Srjedu, 20. nov., 16.00 hodź.
Wilhelm Tell
Předstajenje za šulerjow
Wječor 20.15 hodź., koło E
Troubadour
Opera w 4 jedn. wot G. Verdia
Operowe płaćizny.
Štwórtk, 21. novbr., 20.15 hodź. (koło B)
Agnes Bernauer
Němska struchłohra w 5 jedn. wot Bjedricha Hebbela.
Pjatk, 22. novemb., 20.15 hodź. (koło F)
Troubadour
Opera w 4 jedn. wot G. Verdia
Operowe płaćizny.
Sobotu, 23. nov., 20.15 hodź.
Hara w zadnjej khěži
Komödija za lud w 3 jednanj. wot Maksimilijana Böttchera
Nizke płaćizny 0,50–2,50 hr.
Njedźelu, 24. nov., 15.30 hodź. (Smjertna njedźela)
Troubadour
Opera w 4 jedn. wot G. Verdia
Operowe płaćizny.
So přihotujetaj hrě:
Wjesoła wudowa, operetka
Brónjowy kowaf, opera.

K popołdnišemu kofejej
tón dobry tykanc, torty, sadowy tykanc, čajowe pječwa. Dobre smjetanowe kuski a rjane wšelakore płaty
Konditornja Lehmann
w Budyšinje na Serbskej hasy
Telefon 3118 Podawam z dypkom
Dźensa wječor
kózłopiwowy swjedźeń
z dołhej nocu!

Alt-Heidelberg
sobotu a njedźelu
bayerski piwowy swjedźeń z jěd. pleceneje kołbasy
Wo přećelnu podpjeru prosytaj **H. Ganser a manželka**

Bieleboh
njedźelu, 17., a póndźelu 18. novembra 1935
domjaca kermuša
Kormjene husy, kački, sorna zajacy, karpy a hi
Wutrobnje přeprošujetaj **Alfred Ueberschauer a mandźe**

Fotowe . . . . . projekcijowe . . powjetšeńske . . domjace kinowe
aparat
a wšě wěcy za amatérske fotografowanje
FOTOWY DOM
Richarda Hutha
mějićel Arno Lehnert
w Budyšinje
na Serbskej hasy 18
Wuwiwanje filmow a platow kaž tež wotćahi wěcy wustojnje a najpřiměrjo

Wšě wěcy za wjazanje wěncow
makolcy - kable. - statize - wónty - flysowe łahody - Kowwe lisco - smjandaki mech. — Wulki wubjerk w nabłodach za wěncy a wóskowych rožach. Teš za zaso předawanjow.
Różowy wobkhod na Serbskej hasy 30, róžk Hornčerskeje ha

Paul Brosske tyšerski mištr, poskića swój **skład na Nowoselskej dr. 7 hotowych kašćow**
Garag. dwór Brückner

W malym woknje kožanych tworow
wječorne tošći
J. Albert w Budyšinje na Lawskich hrjebjach 10

Kupujće pola našich inserentow!

Přiłoha k čisłu 268

SERBSKE NOWINY

Sobotu 16. novembra 1935

Dewizowy proces Mišnjanskeho biskopstwa

1. dźeń sudniskeho jednanja.

(Dopis wosebiteho rozprawjerja „Serb. Nowin" j. s.)

W Barlinje, 15. novembra 1935.

Štwórtk dopołdnja ½10 hodź. započa so před 4. khłostanskej komoru krajneho suda w Barlinje sudniske jednanje přećiwo biskopej Mišnjańsko-Budyskeje dioecezy Pětrej Legge z Budyšina, jeho bratrej, generalnemu sekretarej akademiskeho towařstwa swj. Bonifacija dr. Theod. Legge z Paderborna a přećiwo generalnemu vikarej Mišnjańskeho biskopstwa dr. Wilh. Soppje z Budyšina. Knjeza biskopa Pětra Legge zastupuje prawnik dr. Dix, dr. Theodora Leggu prawnik dr. Bäcker a dr. Soppu prawnik dr. Eschheit. Z wobskorženych su dr. Soppu wot haprleje 1935, dr. Theodor Legge a biskop Pětr Legge wot započatka oktobra 1935 we přepytowanskim zajeću.

Předsyda sudniskeho jednanja přečita po zwěsćenju personalijow wobskóržbu, kotraž wšěch třocoh wobskorženych winuje, zo su so z wospjetnym přestupjenje dewizowych zakonjow w času wot 20. januara hač do 9. haprleje 1934 přešli, dokelž su — kaž wobskóržba praji — jako tukrajnicy wukrajnikam pjenjezy w němskich hriwnach přepodawali, zo su dale w Amsterdamje a w druhich hollandskich městach wot kónca februara hač do započatka měrca 1935 obligacije (dołžne listy) Mišnjanskeho biskopstwa,a to w přećiwjenju z dewizowoymi předpismami, wróćo kupowali. Wěcowny zakład tutych pjenježnych naležnosćow je skrótka sćěhowacy: 1926 je prjedawši Mišnjański (potom Barlinski) biskop dr. Schreiber za swoju dioecezu 300 000 holldanskich złotych (Gulden) po 7 porc. danju požčił; z tutoho dołha je so hač do decembra 1932 po zakońskim puću 90 000 złotych wotpłaćiło. Dokelž tute obligacije pozdźišo jara po hódnosći spadnychu — zdźěla hač na 40—50 porc. —, nasta za zarjadnistwo Mišnjanskeho biskopstwa móžnosć, wulki dźěl swojeho dołha kotryž hospodařske poměry biskopstwa jara poćežowaše, wotbyć, a to na to wašnje, zo so tute obligacije w Holalndskej wróćo kupowachu. K tomu bě słkadnosć, dokelj bě so w Mišnjańskej dioecezy samej wokoło 40 000 hriwnow nazběrało a dokelž k tomu towařstwo swj. Bonifacija 100 000 hriwnow z jeneho druheho towařstwoweho pokłada jako pomoc hědnych Budyskich poměrow dla přidźěli. To so sta přez bratra knjeza biskopa, sobuwobskorženeho dr. Theodora Legge w Paderbornje. Ale tuta móžnosć wobsteješe jenož potom, jeli zo zarjadnistwo biskopstwa předpisanu zakońsku dowolnosć přez dewizowu centralu dosta. Kaž so hižo naspomni, je zarjadnistwo biskopstwa za 90 000 zotych dowolnosć dostało; dalše postupowoanje pak je potom znata „Hofius"-banka přez swoju filialu w Münsteru na so wzała, z čimž pak staj so — kaž so w sudniskim jednanju wupokaza — dr. Theodor Legge (bratr biskopa) a generalny vikar dr. Soppa zaběrałoj.

Krótko po ½10 hodźin zastupi knjez biskop Legge do ławki wobskorženych, po nim jeho bratr dr. Th. Legge, wobaj w čornej duchownskej drasće, a jako posledni dr. Soppa w civilnym wobleku. Biskop Legge čini začišć khorowateho, nic pak poraženeho muža; ćežki dónt, kotryž je jeho potrjechił, so tola na jeho wobliču a w jeho pohibach wotbija. Sudniska sala je přepjelnjena z wukrajnymi a tukrajnymi nowinarjemi, a za připosłucharjow njedosaha městno, tak zo so přistup na tribuny wotewri. Powšitkowny začišć je, zo mjenje wěcowny předmjet dewizoweho procesa, čim bóle pak wosoby wobskorženych zajim zbudźuja.

Schef generalneho staba.

Prěni wobras generalneho staboweho schefa jako wutwarjeneje němskeje woborowejе mozy generala artillerije Becka. (Donath, M.)

Předsyda sudniskeho jednanja započa z namołwjenjom na knjeza biskopa wo wuprajenju k swojej wosobje (žiwjenjoběh) a k wobsahej wobskóržby. Po nimale połdrahodźinskim přesłyšowanju a mnohich naprašowanjach ze strony předsydy a sudnikow bě so skrótka w nastupanju wobskorženeho knjeza biskopa telko zwěsćiło:

Biskop Legge je so mało z čisće pjenježnymi naležnosćemi swojeho biskopstwa zaběrał; je k tomu wosobje generalneho vikara (we wosobje dr. Soppy) postajił a so we wšěm na tych spušćał, kotřiž běchu k tomu postajeni a kotrymž je wón w tutym kaž we kóždym nastupanju dospołnu dowěru měł. Mišnjansku dioecezu je z ćežkim dołhom, kotryž je wosebje přez nětko njeboh biskopa dra. Schreibera nastał, přewzał a je dcyła jenož jara ćežko so k přewzaću Mišnjańskeho biskopstwa rozsudźić móhł. W hospodařskich poměrach swojeje dioecezy je sebi dał we wulkich rozměrach rozprawjeć, wo zadołženju. w podrobnosćach pak njeje dospołneje jasnosće dobył a dokelž bě wo tym dr. Soppa, kiž hižo 10 lět w dioecezy skutkuje, najlěpje wobhonjeny, je rjadowanje jemu a kanonikej Kretschmerej připokazał. Zajimawe je we wuprajenju k. biskopa, zo jemu ani znate njebě, hdy je hollandski dołh nastał, kak wysoki je tutón dołh był a kak wysoke su procenty za zadanjenje byłe. Dokelž knjez biskop na znapřećiwjenje předsydy, zo so to tola skoro wěrić njehodźi, při tym wosta a doslownje wupraji: „Tak je a ja tola ničo druhe prajić njemóžu", nastanje z tym wěcownje začišć, zo so wobskorženemu biskopej ze strony jeho bratra a jeho generalneho vikara njeje we wšěm a ze wšej swědomitosću wšo prawje přednjesło, štož bě wón na kóždy pad wědźeć dyrbjał. Na zakładźe dotalneho resultata jednanjow wšak so jenož da prajić, zo knjez biskop njeje tón dohlad do wšeho měł, kiž mějachu jemu jeho podrjadowani knježa dać.

Při slědowacym přeslyšowanju jeho bratra dr. Th. Legge so to tež jasnje wupokaza, hdyž tón praji, zo njeje chcył starosće swojeho bratra powjetšić a zo je jemu tohodla jenož prajił, zo wobsteja móžnosće, hollandski dołh wotbyć, do čehož je knjez biskop zwoli z tym wuměnjenjom, zo so to po zakońskim puću stanje. Tomu je dr. Th. Legge swojemu bratrej-biskopej jako samozrozumjace přihłosował, wšo dalše potom pak sam abo zhromadnje z generalnym vikarom dr. Soppu jednał a rjadował. Z wuprajenjow dr. Theodora Legge wukhadźa, zo je wón dosć njewěriwy přećiwo dr. Hofiusej (wobsedźerjej tež z druhich dewizowych procesów znateje „Hofius"-banki) był, zo pak je so přez připrajenja Hofiusa změrować dał. Hofius je potom — kaž wobskorženy dr. Th. Legge wupraji — samowólnje z pjenjezami Mišnjańskeho biskopstwa, kiž běchu zdźěla w filiali Hofius-banki w Münsteru zapołožene, jednał. To je dr. Th. Leggu tak rozhoriło, zo je tohodla nimo měry wótremu wustupej mjez nim a Hofiušom došło, hdyž

Kak Serbja w zastarsku bydlachu?

Pojednał Jurij Wingeř.

(2. Pokračowanje.)

Khěžine durje wobstojachu w zastarsku z hornjeje a delnjeje połojcy, tak zo so hodźeše jena połojca bjez druheje wočinjeć. Dokelž w khěži woknow njebě, dyrbjachu hornju połojcu duri wočinjeć. zo bychu w khěži widźeli; delnja pak wosta začinjena, zo njebychu starki a prosata do khěže mohłe a druhi drobny skót. W twarjenjach z pozdźišeho časa su khěžine durje z cyła a swětło pada z woknješkom nad durjemi do khěže. Zamka khěžine durje njeměiachu. W sćěnje při durjach bě dźěra a w njej tčeše sylna drjewjana zasuwa, kotraž přez cyłe durje hač do napřećiwneje sćěny dosahaše. Wječor so tale zasuwa přez durje přesuny. Khěža njeměješe w zastarsku podłohi, ale bě hlinjana. W nowišim času su khěžu něhdźežkuliž z kamjenjemi abo cyhelemi wudłóždźili. W starych twarjenjach wjedźe srjedź khěže skhód do pincy, kotryž je wodźety z drjewjanym wěkom, za kotrež je železna wobručka (rynka) přičinjena, zo móžeš jo wuzběhnyć. Pinca pak je tež druhdy pod bróžnju, abo něhdźežkuliž je tež cyłe sama za so do zahrody abo do brjožka při statoku zatwarjena. Napřećo khěžinym durjam w domskim je zwjetša pěc. Druhdźe je pěc tež wonka na zahrodźe a to wosebje w Delnjej Łužicy a w holanskich wsach Hornjeje Łužicy. Naši prjedownicy pječechu wšo sami. Pódla pjecy je něsćina dźěra. W něsći so tež hnydom při wohnju warješe; srjedźa so palachu walčki abo šćěpki, po bokach stojachu dwěwuškate horncy. Ze železnymi widlizami horncy nutř abo won ćahachu. Na khěžinych hrjadach wotpočuje wuheń, kiž njeje z cyheli murjowany, ale z drjewjanych hrjadkow abo stykow natwarjeny. Zo so njebychu zapaliłe, su z hlinjanymi mućenkami wobwite a wot nutřka je wuheń wulěpjeny z hlinu, kotraž je, zo by lěpje dźeržała, z pazdźerjemi naměšana. Wuheń je deleka na tři lohće šěroki, wyše horje bywa dale wužši. Wot něsćineje dźěry stupa wuhenjowa sćěna runje horje, zbytne tři sćěny su nakhilene. Horjeka we wuhnju su prěki přez wuheń hrjadki zasadźene. Na tele hrjadki wyšeju z widłami žerdki z mjasom abo połčemi natykane. Tele žerdki mjenuja róženje. Hdyž w pjecy pjeku, dyrbja so połče a mjaso z wuhnja dele brać; zo so njebychu zapaliłe. Z khěže wjedźe skhód horje na nakhěžu abo najstwu. W zastarsku bě město skhoda rěbl stajeny. Z khěže wjedu jene durje do jstwy, druhe do khěžineje komorki a druhdy tež hišće jene won do zahrody, kotrež so posleńca mjenuja. Jstwine durje so do khěže wotewrjeju. Njeměјachu zamka, ale zapadku. Bě to prěkuš, kiž bě wot wonka na jenym kóncu za durje přičinjeny, z druhim kóncom pak zapadowaše do drjewjaneho hozdźa, kotryž bě do wudwjerna zabity. Tónle hózdź rěkaše nós, na kotryž bě spodobny. Wot nutřka wočinjachu so durje z rjemuškom, z kotrymž so zapadka wuzběhny. Durje běchu nizke, proh wysoki. Nutřka srjedź duri bě drjewjane přimadło, z kotrymž durje za sobu začiniš. Při durjach stoja z jeneho boka polcy (tež: polca) z druheho kachle.

Polcy wobstoja z dweju dźělow. Horni wotewrjeny dźěl je za drobne a wosebne sudobjo, delni pak za wulke sudowjo, smjetanowe a mlokowe horncy atd. Nima-li tónle delni dźěl duričkow, zapowěšeju jón ze zawěškom.

Horjeka k polcam je łžičeř přiraženy: tón bě w zastarsku z drjewa a do njeho tykachu so łžicy, nože a widlički. Tež talerje běchu drjewjane abo cynowe, za tym hač běchu ludźo mjenje bóle zamožići. Wšědnje wužiwachu so drjewjane talerje; jenož při hosćinach bjerjechu cynowe. Při polcach wisy dołha šěroka, přeco čista twjelka, pod njej je trjenjo, wo kotrež móžeš sebi rucy wótrěć. Na druhim boku polcow wisa bróžnjaca latarnja: ta bě w zastarsku z drjewa, třiróžkojta a z dwěmaj škleńcomaj, druhdy bě tež hišće z grotom poćehnjena.

Z druheho boka duri stoja rozsahłe kachle, kotrež husto nimale štwórć cyłeje jstwy zaběraju. Natwarjene su na wosebitym podmurjowanju, kotrež bě často tak wulke, zo pódla kachli hišće kroma wosta, na kotrejž móže so sedźeć, kaž na ławcy; mjenuje so mufka. Na tej mufcy, abo hdźež mufki njebě, na kachlowej ławje, syda wowka a baje na zymskich dołhich wječorach dźěćom bajki. Kachlicy (rěkachu tež mnichi) su najhusćišo zelene, druhdy tež pisane. Zo so njebychu tak lohcy přepalile, su wot nutřka z cyhelemi wusadźane, kotrež pomhaju jstwu dołho ćopłu dźeržeć. W zymje wohrjewachu sebi Serbja tež łožo z horcym cyhelom abo kamjenjom. Kachlicy su pak płone, pak nopaškate. W poslednišim připadźe wuhladuja, jako bychu ze samych hlubokich šklíčkow natwarjene byłe. Na kachlach z nopaškatych kachlicow zestajanych so nawěšane draby tak lohko njezesmudźachu. Zwjetša su kachle štyriróžkote, porědko hdźe kulojte, zatepjowachu so wot wonka w khěži, nětko bóle wot nutřka wo jstwje. Tu w khěži je blizko duri w sćěnje štyriróžkata dźěra, kotraž do kachli wjedźe. Tuta dźěra mjenuje so w klóštrskej krajinje něsć, Černý rěka ji wuheń. Kaž hižo naspomnich, warjachu w něsći hnydom při wohnju. Hdyž bě wjele warić abo w zymje, hdyž dyrbi so jstwa sobu wutepić, zesuwaju horncy a wuhlo hač do kopa. Kop mjenuje so cyły nutřkowny z kachlicow zestajany twar. Tež wo jstwje na kachle horje kłasć, rěka na kop kłasć. Na kopje suša naši Serbja pak sušeńki, pak mokru drastu, pak tež łučwo. Wokoło kopa při wjeřše běchu a su hišće tu a tam kachlowe žerdki, kiž wisachu na železnych wisyčkach (hočkach), kotrež běchu do wjeŕchowych hrjadow zawjerćene. W krajinje mjez Budyšinom a Kamjencom znajmjeńša njepřiłěhuja kachle, kaž Černý piše, přeco k sćěnje, ale w zastarsku bě mjez kopom a sćěnu, kotraž jstwu wot khěže dźěli, kótlik zaměsćeny: wisaše wot wjeŕcha na rjećazu a bě do něsće zatwarjeny. W nowišim času maju tam město tohole kótła železnu abo koprowu pónoj. Hdźež we swojim času kotoł wisaše, je nětko ploca. Na plocy je ćopło, dokelž je pod njej hnydom něsć. Z druheho boka mjez kachlemi a sćěnu (najbóle jstwicynej sćěnu" je hela. Něhdźe łohć wysoko wot podłohi je hela z deskami wukładźena. Do hele lěze, komuž je zyma. W Delnjej Łužicy je hela wjele wjetša a zajimuje třećinu cyłeje jstwy: w heli tam warja, w njej stoja polcy ze šklemi a talerjemi, lodka z drastu, ławka a kamorčk za khlěb a butru. Na tym kamorčku stoji sólnica a hornc muki z drjewjanej łžicu. W Hornjej Łužicy bywa hela mjeńša. W kuće pod deskami stoji wobuće a leži zuwak. Tež kurjata maju w heli swój kućik, dóniž na dwór njemóža. Hdyž bě wosebje kruta zyma, bjerjechu w prjedawšich časach druhdy tež prosata do jstwy a tež te zaměsćowachu w heli. Něhdźežkuliž měјachu tež wo jstwje wujki. Rěkaše, zo wujki khorosć na so ćahnu.

(Pokračowanje sćěhuje.)

jemu Hofius wozjewi, zo jo samowólnjo Mišnjanske pjenjezy na konto w Hollandskej přewjedł. Swoemu bartrej-biskopej pak wo tym ničo prajił njeje, dokelž bě jemu tola cyle legalne rjadowanjo slubił. Jo rozmyslował wo tym, pjenjezy z Hollandskeje zaso wróćo přinjesć, njeje pak so k tomu rozsudźić mohł, so bojo, zo by z tym cyła wěc na zjawne přišla. — Z wuprajenjow dr. Th. Leggo da so tukhwilu jenož to spóznać, zo je chcył swojemu bratrej-biskopej w ćežkich hospodařskich staroséach pomhać, zo pak je so bohužel z Hofiusom nasadźował — hač w dobrej wěrje abo nic, so tohorunja njeda hišće spóznać —, zo njeje w prawym času wšě jednanja z Hofiusom, njedźiwajo na móžne sćěhwki, wotpokazał a dospolnje přetorhnył a zo njeje swojeho bratrabiskopa we wšěm informěrował.

Přeslyšowanje třećeho wobskorženeho generaln. vikara dr. S o p p y njepřinjese k wěcy samej wjele noweho; powšitkownje kryje so jeho nimale 2 hodźinje trajace a přez sudnika skoro docyła njepřetorhnjene běžne přednjesene wuprajenje z wuprajenjami dr. Theodora Legge. Dr. Soppa złožuje swoje wuprajenja na to, zo je drje był generalny vikar Mišnjanskeho biskopstwa, zo pak — kaž sam praji — tak podwólnejo a ponižnejo powahi, zoo je swojeho biskopa přeco jako swojeho předstajeneho wobhladował a stajnje tež tak jednał. Wdalšim jednanju nastachu wšak wšelake njejasnosće w nastupanju woporawdźiteho posutpowana dr. Soppy, při čimž so wupokaza, zo njeje knjeza biskopa we wšěm tak informował, kaž smědźeše to biskop wot njeho wočakować a kaž bě jeho winowatosć jako generalneho vikara a wosoby było, ke kotrejž je biskop dospołnu dowěru měł. Zdźěla dr. Soppa tež dr. Theodora Leggo wobćeži z tym, zo zamołwitosć za někotre naležnosće abo wobsah zhromadnych rozmołwow wot sebje wotpokazowaše. P swojej wosobje so wupraji, zo njeje so do zastojnstwa generalneho vikara tłóčił, dokelž jemu njeńdźe wo to, łzo by w nim swojemu biskopej posłušnje słužił. Dr. Soppa wupraji wosebje dale, zo je po swojej powazy „fein empfindlich und schen"; při jara wobwrótnym a běžnym přednjesenju swojich wuprajenjow pak nimo měry překwapuje, zo při jednym ze znapřećiwjenjow statneho rěčnika praji: „Ich war zu dumm, dem Bischof alles zu glauben", słowo, kotrež so z ničim nieda wosprawnić ani wujasnić. Powšitkowny wuslědk wuprajenjow dr. Soppy je hač dotal to: dr. Soppa je jako generalny vikar wšě pjenježne a hospodařske naležnosće sam abo zhromadnje z jenym druhim duchownym tachantstwa rjadował, pozdźišo z dr. Theodorom Leggu, so wo zniženju hollandskeho dołha starał, jednanja z dewizowej centralu wjedł, knjezej biskopej wo wěstych naležnosćach rozprawu dał, njeje pak so wo to starał a na to skutkował, zo by knjez biskop tež woprawdźe jasneho dohlada a rozhlada wo tutych pjenježnych wěcach dobył.

Po přesłyšonju holalndskeho rěčnika Vorstmanna, kotryž wobswědči, zo su so naspomnjene obligacije hižo před 16. oktobrom 1934 — to je dźeń, na kotrymž tak mjenowany „Volksverratsanzeigegesetz" płaćiwosć naby — wróćo kupiłe.

Swědkojo, z wjetšeho dźěla zastojnicy tachantstwa a někotři duchowni z Budyšina — mjez nimi žadyn serbski, kaž so lohko da rozumić — so na sobotu skazachu; sudniske jednanje je pjatk wupadło a wotměje so sobotu 16. nov. dale, wo čimž dalša rozprawa sćěhuje.

Posedźenje Budyskeho ratařskeho towařstwa

Se 485. poßedźenjom 11. novembra 1935 w „Krónje" je Budyſke rataŕſke towaŕſtwo ſaßo ßwoje ſwucžené towaŕſtwowſkeho dźěła ſymiſkeho połlěta ſapocžało. Jako běſche 1. pſchedßyda knjes rataŕ H e n c ž e l = Wownjowſki ſhromadźiſnu ſ powitanjom mnohich pſchitomnych ßobuſtawow, woßebje cžeſtneho pſchedßydy knjeſa ratarja Buhla=Hrubjelcžanſkeho, ſaſtupjerjow ßußodnych rataŕſkich towaŕſtwow a knjeſa ſtaboweho nawjedowarja Wintera a dra. Kunatha wot tudomneje ſwonkowneje měſtnoſcže ſa krajnu kulturu a druhich wotewril, poda wón rataŕſki pſchehlad wo žnjowych wunoſchkach lěta 1935, na kotrež běchmy po ßuchim lěcže 1934 ſe ßwojimi wobmyßlomnymi kulturnymi wuſkutkowanjemi wěſo woprawnjene pſchecža, nadźije a wocžakowanja ſtajeli. Tute pak ßo ſ wjedrom lěta 1935 tehorunja ſnicžichu, ſo buchmy w naſchim wokrjeßu pſched woprawdźitu rataŕſku nuſu ſtajeni, kotraž ßo nětko hiſchcže khutniſcho pokaſuje a k próſtwam wo pomoz na krajne burſtwo pohnuwa. S pſchecžom, ſo ßo naſchemu podkrjeßej nichi jeho nětcžiſchim położenju trěbne podpjery a wołóženja doſtanu, ſkóncži pſchedßyda ßwoju roſprawu ſ nadźijemi na nowe lěto.

Po tutych jeho roſłoženjach knjes rataŕſki rada dr. P a u l, direktor Budyſkeje rataŕſkeje ſchule, pſchednoſchowaſche: **„Schto wucžitej naß hoſpodaŕſkej lěcže 1934 a 1935?"** Sso ſałožujo na ſcžěhwki ßuchoty ſa rataŕſke kulturne roſtliny dla wjedra poßlednjeju dweju lět rěcžeiche pſchednoſcheŕ najpriedy k wuſprawnjenju a wujaßnjenju wo wunoſchkach wědomoſtnych pſchepytowanjow wo mnohoſcži a naturſkim hibanju wody w naſchich pódach, po kulturje, deſchcžach a temperaturje ßo wotměnjazym. Tu ßo dwě worſchcže roſeſnawatej. Prěnja, kiž hacž do 1 60 hacž 1,80 metra hłuboko ßaha, je ſa tym hacž ßo deſchcžuje, pak włóžna pak ßucha. Hłubſcha ſemja dyrbi bycž ſtajnje włóžna hacž k doſpołnemu napicžu, potajkim je to worſchta podſemſkeje wody. Mjes tutymaj worſchtomaj ßo pſches jara mało deſchcža pſchezo ßucha worſchta wutworja, ſ kotrejž roſtliny wſchitku deſchcžowu wodu, kotraž hiſchcže w njej pſchebywa, do ſwjeŕcha ſeßrěbaju, ſo tuta ßenje do podſemſkeje wody njepſchińdźe, kaž je ßo to w ſtepowych pódach wobkedźbowało. (Tam ßo pſchecžiwo temu cžorna ßmaha nałožuje.) S podobnej pódu mamy w ßuchich lětach tež pola naß cžinicž.

W tutym ſwiſku pſchednoſcheŕ praſchenje narěſny: „Kak ßo korjenje naſchich kulturnych roſtlinow k temu ſadźeržuja?" Tu jedna ßo wo wſchelakich korjenjach, kiž ßebi wodu w pódźe ſadaju, je=li dyrbja roſcž. Lopjenate a wjazylětne roſtliny ſadaju ßebi ſtajnje włóžnu ſemju hacž do něhdźe 130 zentimtr. hłuboko. Žito pak je, dokelž jeho korjenje wodu lóžo k ßebi cžahnu, pſchi ßuchotach hiſchcže wěſcžiſche ſa žně.

Pſchednoſcheŕ tež wopiſowaſche, kak ßo woda w ſemi hiba a khodźi wot naſymſkeho rólneho dźěła hacž do nalětnjeho wußywa. Sa cžaß ßywow ßo hacž do 70 zm. hłuboko włóžna póda ſada. Włóžnoſcž a hłubokoſcž tuteje worſchty dowoleja wunoſchk žnjow někak wěſchcžicž. Połne žně móža pak ßo jenož wocžakowacž, hdyž ßo tuta włóžna worſchta hacž do 130 zm. hłuboko powjetſchi. Pſchi włóžnoſcže hacž do 70 zm. ſpadnje wunoſchk žnjow hacž na połojzu, hacž do 40 zm. na tſecžinu a hacž do 30 zm. na ſchtwórty dźěl. Ssuchota w tym wobſteji, ſo ſa cžaß roſcženja roſtlinow korjenjowa worſchta jenož ſdźěla włóžna woſtanje.

Potom ßo pſchednoſcheŕ ſ hibanjom podſemſkeje wody pſchi pſcheměnjenju płodow ſaběraſche. Naſymiſke žito pſchetrjeba wodu w ſemi hacž do 1,20 metra hłuboko. W naſymje ßo wot horjeka nowa włóžna worſchta twori. Hdyž pak ſymſkeje włóžnoty a deſchcžow pobrachuje, ßo tuta worſchta k ſpódnjej worſchcže njemóže we nalěcžu pſchiſamknycž. S tym ßo połne žně wohroža. Tohodla ßo pſchihódnje pſcheměnjenje płoda ſada. Wobkopne płody a pizy hodźa ßo poſdźiſchim žnjam ſ tym, ſo polo wot njerjedźe wucžiſcžeja a wjazy włóžnoty w ſemi ſawoſtajeja. Podobne ßmě ßo wo lenu prajicž. Naſche naßhonjenja pſchi kulturje pódy dawaju nam pſchicžinu, ſo móže ßo hiſchcže wjazy wot ratarja žadacž. Pſchewłócžena a pſchekopana ſemja ßłužt hromadźenju a pſchijimanju deſchcžoweje wody, kiž pak ßo hakle potom wuſkutkuje, hdyž ßo 5 mm. deſchcža nańdźe.

S podworanjom ſchcžerniſchcža hnydom po poßycženju tomu ſadźěwa, ſo ßo roſtlinſkim korjenjam woda pſchiwodźuje, ſo móža koruſchki w bróſdźe hižo ſa dwaj abo tſi dny wuſkhnycž. Sahnacža njerjada, niž pſchehuſty wußyw a pſchihódne wotměnjenje płodow dyrbi ßo jako nuſne k temu wobhladowacž, ſo by ßo pſchecžiwo njedoſtatkej wody w ſemi wojowało a ßo ſchkody ßuchoty wotſtronile. Hdyž běſche pſchednoſcheŕ ßuchej lěcže 1934 a 1935 pſchirunał wón wo žnjowej ſchkodźe rěcžeſche, kotraž je ßo ſe ſwěrjecžimi a roſtlinſkimi ſchkódnikami nacžinila a kak je móžno, tajkej ſchkodźe ſadźěwacž.

Sso ſe žadanjemi wupłodźeŕſkeje bitwy dźiwajo na naſche dwělětne njewuſpěchi ßo rěcžnik ſ wobſtaranjom pizy ſaběraſche, ſchtož je w dźenßniſchim cžaßu najwažniſche praſchenje. Płahowanje luzerny, wobkopnych płodow (ſa ſkót) pizu ſ Landsbergſkim měſchenjom, tež k pjelnjenju ſilow, a płahowanje majßa ſa auguſt woſtanu tež ſa pſchichod pucže k pſchewinjenju pizowych wobcžežnoſcžow, kotrež naß nadźijomnje poſdźiſcho w nětcžiſchim roſměrje njepotrjechja.

K hnojenju ßo pſchiwobrocžo pſchednoſcheŕ někotre wunoſchki pſchi poſpytach pſchepytowanja ſa njedoſtatkom wutkow pola žita, běrnow, rěpy a kukow ſ tudomneho podkrjeßa ſdźěli, ſ kotrychž móžeſche ßo ſa pſchichod praktiſzy wukuycž. Pſchirunanja ßu dopokaſale, ſo ßo anormalne wunoſchki pſchi wěſtych wuměnjenjach pſchezo ſ połnym hnojenjom hodźa dozpěcž (dußyk, kißlicžnatan, kali).

Pſchednoſcheŕ tež roſprawy Budyſkeho burſkeho ſjednocženſtwa wo poſpytach płahowanja družinow wſchelakeho naſymſkeho jecžmjenja a pſcheńzy ſdźěli. Ale tež ſ wowßom, nalětnim jecžmjenjom a pſcheńzu ßu ßo poſpyty cžinile. Na hódne poſpytne wunoſchki ſa płahowanje, pſchi kotrymž ßo po podnjebju a pódźe ſłožuja, pokaſujo, pſchednoſcheŕ nimo žitnych družin hiſchcže wunoſchki 9 płahowaṅſkich poſpytow ſe 36 běrnowymi družinami (ſažnimi, žołtymi, běłymi a cžeŕwjenymi) ſdźěli; mjes kotrymiž ßu ßo mjes druhimi jako najlěpſche wupokaſałe: Frühgold, Zwickauer Fröhe, Treffaß, Ackerſegen, Priſka, Voran (žołte), Eſtimata, NO=Stärkereiche, Parnaſſia (běłe); Fridolin, Rotſchalige a Sickingen (cžeŕwjene). Mjes njewuſpěſchnymi družinami je Zentifolia.

Na kóncu pſchednoſcheŕ na hoſpodaŕſke wunoſchki w rataŕſtwach w tutym cžaßu kriſy pokaſa. S knihiwjedniſtwom a wobličženjom je ßo ſwěſcžiło, ſo je ßo cžiſty wunoſchk na hektar pornjo lětu 1933 wo 100 hriwnow pomjeńſchił. Tola ßo nadźijamy, ſo ßo tuta njeſawinowana kriſa naſcheho powołaṅſkeho ſtawa bórſy minje, ſo ſaßo lěpſche cžaßy pſchińdu, kiž ßu w powſchitkownym ſajimje luda zyle nuſne. Pornjo nuſowym lětam 1924 hacž 1932 ſ dyrbjeńſkimi pſcheßadźowanjemi rataŕſkeho wobßedźenſtwa a druhimi naprawami je nam nazionalſozialiſtiſke knježeŕſtwo polěpſchenje a poſběhnjenje naſcheho położenja ſe wſchelakim ſchkitom pſchinjeßło.

W jenotnej organiſazijt rataŕſkeho luda, w jeho ſjednocženju w němſkim ſežiwjazym ſtawje a jeho wicžnym porjedźe (roſbicžu burſoweje ſpekulazije we wikowanju ſ zyrobu, ſwěſcženje wotbycža atd.) móže ßebi naſch powołaṅſki ſtaw pſchipóſnacža, pohódnoſcženja a wuſnama w ludowym zyłku ſaßo radoſtnje bycž wědomy. Dwě lěcže nazionalſozialiſtiſkeje hoſpodaŕſkeje politiki ſtej rataŕſtwu pokoj, ſtajnoſcž, njewotwißnoſcž wot konjunktury, pomjeńſchenje riſika, wjeleſtronſkoſcž w dźěle a pola ſjawnoſcže ſmyßl a kroſumjenje ſa agrarſku techniku pſchinjeßlej. Dźiwajo na to njedyrbja a njebudźa nam ßłabe žně 1934 a 1935 w powołaṅſkim dźěle ſadźěwacž a wottraſchicž, ale pohnuja naß ſhladujo na ſtworicžela a w dowěrjenju k němſkemu knježeŕſtwu k nowemu dźěłu, kiž wuſpěch lubi. Pokaſujo na to, ſo rataŕſtwo hinak hacž pſchemyßłowſka produkzija wot jeneho wupłodźeŕſkeho faktora wotwiſuje, kiž ßo njehodźi rjadowacž, mjenujzy wot wjedra, ſkóncži pſchednoſcheŕ ßwoje wobſchěrne wukoženja, ſa kotrež ßo jemu pſchipóſnacže a dźak ſhromadźiſny doſta.

Po roſmołwje, wotbycžu dóſchłych wězow a po wotmołwjenju na praſchenja ßo poßedźenje ſkóncži. R. G.

Pólny pućik

(Wobras ſe wßy.)

Praj mi jeno, ty wuſki njenahladny pucžiko, njewěrno, by radſcho ſ prawej žiwej drohu był, hacž tu ßwoje žiwjenje, ſdaleny wot wulkeho ßwěta, pſchecžinicž. Pomyßl ßej, kak by cži było, bychu=li cže ſ kołmaſom namaſali a potom po tebi wożobne auta funkale, kaž by cžert do nich ſajěł. To by wěſcže hinaſche žiwjenje było. Na wſchěch khartach by ßo nacžißnył a niž, kaž na wokrjeßnej kharcže, hdźež ßy ſ hnady a miłoſcže jako zyle cžeńka ßmužka ſapiſany.

Ale to jemu rjenje wutrjechiſch. Nanjeny ßo cžuje. Chze woſtacž, ſchtož je.

Khóts jene wekßo, njeje to nicžo, hdyž lěto wot lěta tamne wyßoke a ſchěroke žitne fóry po nim do wßy klepotaju. Te ßu tu hižo jěſdźile, hdyž ßej hiſchcže žadyn cžłowjek na drohi a auta myßlił njeje. Njeje to nicžo, hdyž w naſymje pſchezo takle wós rěpy a rjane fóry běrnow po nim ßo domoj woža, ſo bychu ſaßo zyroby měli na zyłe lěto? Nó potajkim! Žana hładka, dołha, ſchěroka a žiwa dróha njeje tak nutrnje ſe žórłom wſcheho žiwjenja, bycža, wußywa a žnjow ſjednocžena kaž tutón jednory pucžik tu ſa wjeſku. Njech ßo auta na dróſy błyſchcža a frinkola a ſybola kaž chzedźa, fóra hnoja je tež něſchto hódna. Mój jejdyrko ně, nochzył wſchitke fóry hnoja licžicž, kotrež ßu ßo w běhu někotrych lětſtotkow po pucžiku wuwoſyle.

Wěſo je ßwět mały, w kotrymž je tu žiwy a w kotrymž ßwoju winowatoſcž cžini. Ale je rjany, haj pſchekraßny. Kóždy wós, kóžde koleßo, kóždeho woła a konja, kóždu krowu ſnaje. Kóžde płužne koleſko ſa woſom, kóždu maſchinu, kóždy kultivator. Wondraſchzy jěſdźa druhdy ſ krüženej wałku tu na polo a potom ßo ſda, kaž bychu lute notowe linki do pucža byłe ſcžiſchcžane. Kak ſpjecžujetaj ßo młodaj wołaj, hdyž ſtaj prěni ras do woſa ſapſchehnjenaj a ßej myßlicž njemóžetaj, ſchto ſ nimaj po prawom chzedźa. Roſmjecžena leži rěpa we wóſnych kolijach, hdyž je prědku ſ fóry ßo dele ßunyła a ſadnje koleßo bě pſches nju ſchło. Hizkez ſtary ſchumel ßo tež hiſchcže po pucžiku kramoſcži. Dołho drje wjazy njepóńdźe ſe ßwěrnym ſkocžecžom; pocžina ßłaby na ſadnej noſy bycž. Na dźěn ně=

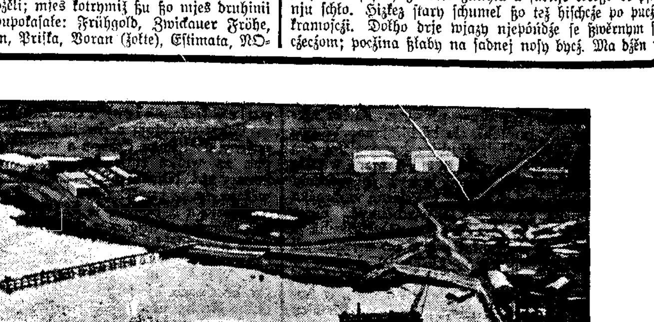

Pſchezo hiſchcže ßo wójnſke łódźe w Scapa Flow ſběhaja.
Na krótki cžaß ſaſtajene na ſběhnjenju němſkich wójnſkich łódźow w Scapa Flowſkim ſaliwje ßo nětko [illegible] dale wjedu. Na wobraju widźimy wójnſku łódź „König Albert" ſnak na wodźe płuwazu. Wona ma ßo jako [illegible] železo roſbicž.)Weltbild, M.)

...lětka na khribjecźe. Bóh wě, kajke ſ Pětſchkez bruna-...mbudźe, khromi pſchezo hiſchcźe na lěwu ſadnju nohu. ...ótry kamjeń bě ßej w lěcźe do nohi ſaſtupił. A hdźe je ßo to ſtało? Na wożebnej dróſy, hdyž po zement jědźechu. Tu ... widźicźe, tajke něſchto ßo na ſtarym pólnym puczʒiku ſtacź njemohło. Nó, a hdyž naſtajnje rěka, na dróhach jědźa wożebne awta, to je ßo tu tež hižo ſtało. Jeneho dnja pſchijědźe wjetſchi auto hacž ke Kaſchporjez polu po wobßedźerja, ſo by ßo na wobhladowańſkej jěsbje wobdźělił. Hodźiny dołho je tu ſa benzinom ßmjerdźało.

Czeladni pſchińdu takle ſ widłami won a rosmjetaja hnój abo hrabaja ſ hrabjemi pyr. Plěja rěpu abo torhaja wóſty. Pſchikhwataju ßyczʒy a woteběraŕki, běrnyſběrarjo a tſělʒy. To pſchińdźe hoſpodaŕ w nalěczu abo w naſymje, hdyž je ßo ras ßylnje deſchczowało, ſe ſchěrokej motyku na ramjenju a wotkopa hrjebicʒku, ſo by woda wotběžała. To pſchijědu ſ někotrymi měchami pſchikupneho hnoja, abo ſtara Pójerzyna ſ reblowanym woſyczkom, ſo by ßwojej dwaj ryncʒkaj běrnow wupokała, kotrejž je ßej pola Henczkez ßobu naßadźała.

A tak ma pólny puczʒik zylicʒke lěto ßwojich ludʒi. Dźěczatka pſchiběža po koſtrjanzy, ßydnu ßo na mjeſu a pletu ßej wěnzy a w naſymje honja ßo hólʒy po polach a dadźa ſmijam lětacź. Maja dołhu bornizu na kijeſchk ſwitu. Jedyn ſ tych pacholow pſchijědźe na nanowym koleßu a druhi kula wobruczʒ pſched ßobu. Jeli w lěcźe prawje ßucho, czěrchaja czi hepjeljo boßy po wóſnej czarje, ſo ßu do procha a kura ſawaleni. Ale tyßaz krócž rjeńſche je, hdyž je prawje deſchcʒikojte a hdyž móža w mjehkim błócźe teptacź, ſo jenož tak wokoło nich zyrka a ßo mjes porſtami czʒiſchcźi.

Won a nuts a nuts a won dźe tu wot nalěcźa hacž do pósdneje naſymy ſe ßwacʒinſkim koſchikom, ſ kónzom powrjeſtwow pod pażu. S wulkimi hrabjemi na ramjenju a ſ winowej kicʒu w ruzy, ſ hromadku majßa ſady na woſu abo ſ juchowym ßudom. S dźěczʒazym woſyczkom abo ſ małym pjerachom na khribjecźe, abo kaž ſtara Rychtaŕka, kiž ßwojej wowzy naſtajnje ßobu na polo bjerje.

Hdyž njedźelu ßo tón abo tamny do pola naſtaji a po pólnym puczʒiku czěrcha, ſapali ßej ßwoju trubku a hlada, kak wſchitko ſtejí a roſcźe. Abo lehnje ßo ſa žitom, hraje ßej ſ trawjazymi ſtwjelzami abo ßej wußnje. Abo woſmje ßej wożebje w naſynje krutwje ßobu won abo wopyt, dźe ßej jeho pola a rolu wobhladacź. Też ſalubowane pory ßo na pucž do polow dadźa, hdyž je tajki rjany miły wjeczor a měßaczk luboſnje ſ njebja hlada. Sajaz nóżkuje ſpěſchnje po puczʒiku abo někajka kóczka ſe wßy wlecźe ßo po nim abo w pſchimjeſnej brósdźe.

A byrnjež knotaza hromadka abo pyſchne hußazy kwětki a wowcża rutwiza a druhe roſtliny byke: nihdźe to rjeńſcho a něžniſcho njeje, hacž na ſtarym pólnym puczʒiku, ſdalenym wot wſcheho hołka a tołka.

Ně ně — chze woſtacž ſchtož je, hacž někto ßwět na njeho ſpomina abo niž. Na kóżdy pad czʒini ßwoju winowatoſcž ſe ßwojimi wujěſdźenymi kolijemi. Wſcho móža po nim domoj woſycž, ſchtož Bóh luby Knjes lěto wot lěta naroſcž dawa. A byrnjež tak ſchěroki njebył kaž prawa dróha, tola jeho ſchěrokoſcž doßaha, ſo móže ßo pohoncž ſ konjomaj a ſ płuhom ſ jeneje brósdy k druhej ſawrócźicź.

Czʒichi njenahladny pólny puczʒiko! Najwjazy wjeßnych ludʒi dźěło a prózowanje je tak jednore a pſched wulkim ßwětom njemjenowane runje kaž twoje. A tola ſe to ßwět ßam ſa ßo, mnoho ßo tu dożiwi dźeń wote dnja. Ale tajke małe dźěła ſjednocźa ßo k ſhromadnemu ſkutkej ſa lud a kraj.

Cyrkwinske powěsće

22. njedźela po ßwjatej Trojizy, 17. naſymnika 1935. Pokutny dźeń, ßrjedu 20. naſymnika 1935.

S **Budyſchina.** W Pětrowſkej zyrkwi rano ½8 hodź. faraŕ Schneider prědujе (zyrkwinſka hudźba). Dop. ¼12 hodź. ſměje ſup. Berg wojeŕſku Božu ßłużbu (zyrkwinſka hudźba regimentſkeje kapały. — W Marijnej a Marczʒinej zyrkwi ſměje rano we 8 hodź. faraŕ Große ſpowědź a Bože wotkaſanje. Dop. w 9 hodź. ſup. Berg prědujе. Pop. w 3 hodź. ſměje faraŕ Große kſchczenja. Wjeczor w 6 hodź. ſměje faraŕ lic. Ludwig mißijonſke kemſchenje. — Sběrka ſa hodowne dary najkhudſchim naſcheje wożady. — Wutoru pop. ¾3 hodź. w Pětrowſkej zyrkwi nutrnoſcž ſa njedźelnicźe. — **Pokutny dźeń** w Pětrowſkej zyrkwi rano ½8 hodź. faraŕ Große prědujе (Bachowa a Schützowa zyrkwinſka hudźba. Dop. w 11 hodź. ſměje faraŕ Große ſpowědź a Bože wotkaſanje ſa czʒežkoßłyſchazych pſchi woltarju. Pſchip. w 12 hodź. faraŕ Paul prědujе. Pop. w 5 hodź. ſměje faraŕ Paul ſpowědź a Bože wotkaſanje. — W Marijnej a Marczʒinej zyrkwi dop. w 9 hodź. faraŕ Paul prědujе (Bachowa zyrkwinſka hudźba). Wjeczor w 6 hodź. ſměje faraŕ lic. Ludwig prědowanje, kotremuž ßo Bože wotkaſanje pſchiſamknje. — Sběrka ſa ſdźerżenje naſcheho domu dźěczʒi. — Schtwórtk wjeczor we 8 hodź. ſhromadźiʒna Módreho kſchiža w evang. młodźinowni na Hrodowſkej haßy 6. — Schtwórtk wjeczor we 8 hodź. ſměje faraŕ Große pſchihotowanje ſa dźěczʒikemſchenje w ev. młodźinowni na Hrodowſkej haßy 6.

S **Delnjeho Wujeſda.** Dop. ½9 hodź. ßerbſke a w 10 hodź. němſke kemſchenje (vikar Adler). — Pokutny dźeń rano we 8 hodź. němſka ſpowědź, dop. w 9 hodź. němſke kemſchenje (vikar Adler), ½11 hodź. ßerbſke kemſchenje (kand. Paleŕ).

S **Huſki.** Rano we 8 hodź. ßerbſka ſpowědź, dop. we 9 hodź. ßerbſke a w 10 hodź. němſke kemſchenje (faraŕ Wjeſaŕ-Hodźijſki). — **Pokutny dźeń rano we 8 hodź.** němſki ſpowědź, dop. w 9 hodź. němſke prědowanje; wjeczor we 8 hodź. němſka ſpowědź.

S **Lucźa.** Dop. w 9 hodź. ßo němſke prědowanje czʒita. — Pokutny dźeń dop. w 9 hodź. němſke kemſchenje (kand. Paleŕ), ½11 hodź. němſka ſpowědź (vikar Adler).

S **Wjeleczʒina.** Dop. w 9 hodź. němſke a ½11 hodź. ßerbſke kemſchenje. — Pokutny dźeń dop. w 9 hodź. němſke kemſchenje, kotremuž ßo němſke Bože wotkaſanje pſchiſamknje. Sběrka. Pop. w 5 hodź. němſka ſpowědź. — Schtwórtk wjeczor we 8 hodź. bibliſka hodźina we młodźinowni.

S **Wulkich Sdźarow.** Dop. w 9 hodź. ßerbſke a ¼11 hodź. němſke kemſchenje, ¼12 hodź. dźěczʒikemſchenje; wſchitke Bože ßłużby we Wulkich Sdźarach. — Pokutny dźeń rano ½8 hodź. němſka ſpowědź a dop. w 9 hodź. němſke kemſchenje we Wulkich Sdźarach; ½11 hodź. němſke kemſchenje we Werminghoffje. Pop. ½3 hodź. ßerbſke kemſchenje a w 4 hodź. ßerbſke Bože wotkaſanje we Wulkich Sdźarach.

Katolske cyrkwinske powěsće

23. njedźela po swjatkach, 17. novembra 1935.

Tachantska cyrkej: (Kermuša) rano 5.45 hodź. Boža mša, w 9 hodź. pontifikalny hamt z prědowanjom, w 14 hodź. nyšporna pobožnosć z požohnowanjom, w 19 hodź. cyrkwinska hudźbna pobožnosć tachantskeho khóra. Přiležnosć k spowědźi sobotu wot 18 do 19, wot 19.30 do 20.30 hodźin, njedźelu 5.30 do 6.30 a w 9 hodźinach. Póndźelu 18. nov. w 9 hodź. requiem za załožerjow a wosadnych sobustawow. Srjedu 20. nov. 19.30 nabožno-wědomostny přednošk wot P. Kurta Dehny z Düsseldorfa: Wosud abo wumoženje? Štwórtk 21. nov. we 8 hodź. requiem za zemrěte sobustawy Hilžbjećineho towarstwa. — **Serbska cyrkej.** Sobotu přiležnosć k spowědźi w 3 h. za dźěći, w 6 a 8 hodź. za dorosćenych. Njedźelu rano ½8 hodź. Boža mša z prědowanjom, w 9 hodź. wulka Boža mša ze serbskim prědowanjom, w 11 hodź. šulske Bože słužby z prědowanjom, w 1 hodź. serbski nyšpor, w 6 hodź. křesćanska wučba z požohnowanjom. Bože mšě wšědny dźeń rano w 7 hodź., wutoru rano we 8 hodź. woprawjenje za Hilžbjećine žónske towarstwo, srjedu w 7 hodź. requiem za zemrěte sobustawy 3. rjada, we 8 hodź. requiem za zemrěte sobustawy cyrkwinskeje swójby a w 9 hodź. requiem za zemrěte sobustawy mužskeho towarstwa.

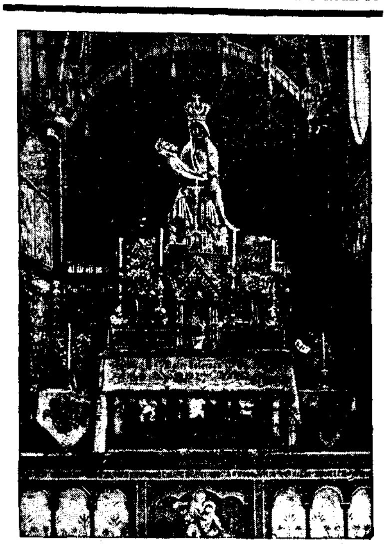

Hnadowny wobras ſ Telgte.

Hnadowny wobras w ßławnym weſtfalſkim hnadownym měſcźe, kotryž je ßo pſchi khrobłym nóżnym ſadobywanju zyłeje ßwojeje pychi wurubił. Nimo pychi je ſłóſtnikam wjele drohotneje zyrkwinſkeje nadoby, 250 000 hr. hódneje, do rukow padło. Sdźěla ßu pokradnjene wězy njenarunajomne, dokelž ßu žadne drohotki ſtareho wuměłſtwa ſłótnikarjow. Hnadowny wobras pokhadźa něhdźe ſ czʒaßa 1350. (Franc Ocean, M.)

Hamtske wozjewjenje z Budyšina

Öffentliche Erinnerung zur Steuerzahlung.

An die zum 11. November 1935 fällig gewesenen Umsatzsteuervorauszahlungen der Monatszahler wird öffentlich erinnert. Nach § 1, 2 des Steuersäumnisgesetzes vom 24. Dezember 1934 (Reichsgesetzblatt I S. 1271) ist bei nicht rechtzeitiger Entrichtung der Steuerzahlung mit dem Ablauf des Fälligkeitstages ein Säumniszuschlag in Höhe von 2% des Steuerbetrages verwirkt. Bisher nicht entrichtete Beträge werden nebst Säumniszuschlag vom 19. November 1935 ab durch Zwangsvollstreckung eingezogen werden. Soweit die Schuldner es zu einer weiteren Mahnung kommen lassen, sind sie in die wiederholt angekündigte Liste der säumigen Steuerzahler aufzunehmen.

Die gleiche Erinnerung ergeht an diejenigen Steuerpflichtigen, die nach Maßgabe der zugestellten Steuerbescheide bisher fällig gewordene oder bis zum 25. November 1935 fällig werdende Abschlußzahlungen 1934 auf Einkommen-, Körperschaft- und Umsatzsteuer noch nicht geleistet haben bezw. nicht rechtzeitig leisten werden.

Bautzen, am 16. November 1935. **Das Finanzamt.**

Towarstwowski powěstnik.

Domowina. Našim spěwarjam! Štwórty zhromadny khór budźe: „Hdźež so módrja, zelenja naše hory, hajnišća“ (Moje wjesela). Je to wjesoły, lohki, razny spěw z narodnym hłosom. **Nawukńće sej 1., 2., 4. a 5. hrónčko!** Hektografowane exemplary

Hornja Hórka. „Łužica“ změje njedźelu 17. nov. pop. w 5 hodź. swoju měsačnu zhromadźiznu w Teichertec hosćencu. Knježa dowěrnicy so proša, zo bychu wšěch sobustawow přeprosyli. Přednošk so poskići. Wšě sobustawy dyrbja přitomni być. Wo bohate wobdźělenje prosy předsydstwo.

Jasenca. Kat. Bjesada nima wutoru 19. noov. swoju swójbnu zhromadźiznu, ale 26. novembra.

Lipsk. „Serbske blido“. Wutoru 19. nov. wječor we 8 h. w hosćencu „Halštrowski hród“ (Elsterburg) róžk Halštrowsko-Frankfurtskeje dróhi **10lětny jubilej** wobstaća „Serbskeho blida“ wot jeho znowa zbudźenja.

Nazymski koncert. Hłowna, zhromadna pruha budźe pokutnu srjedu popołdnju wot ½3 do 4 hodźin we Serbskim Domje. Prošu was wšěch, wosebje tež knjezow dirigentow, zo byšće přijěli zo wšěch stron! To je nuzne! M. N.

Hłupikojty Jank.

Bajka Lawa L. Tolstoho;
přeložił (1887) J. M. Holan †

VIII.

A Jank žiwješe so doma a dźěłaše z hłuchoněmej holcu na polach a nadobywaše nanej a maćeri khlěb.

Jónu so sta, zo Jankowy stary rjećaznik skhorje na trupawosć a poča slakać. Jankej bě jeho žel; wón da sebi wot hłuchoněmeje sotry kruch khlěba wotkrać a położiwši jón do čapki, donjese jón swojemu psej won a ćisny jemu. Čapka pak bě so rozdrěła a přez nju hroiнadźe z khlěbom tež jedyn korušk wupadźe, kiž bě žady špotki tčał. Stary pos jón z khlěbom sobu póžrě. Lědma bě korušk we žołdku, rjećaznik stany, poča tam a sem skakać, z wopušu wić a bě cyle strowy.

To wuhladaštaj nan a mać a dźiwaštaj so. „Ze čim“, prajištaj, „sy ty psa stroweho sčinił?“

Jank praji: „Ja mějach dwaj koruškaj — wonaj přećiwo káždej khorosći pomhataj — pos je jedyn zežrał.“

W tym času pak so sta, zo kěžorowa dźowka skhorje, kěžor da we wšitkich městach a wsach wuwołać, zo tón, kiž ju wulěkuje, bohatu mzdu dostanje a zo, je-li nježenjeńc, jemu dźowku za žonu da. Tež we Jankowej wsy bu to wozjewjene.

Nan a mać zawołaštaj Janka k sebi a prajištaj jemu: „Sy słyšał, što kěžor wozjewja? Ty sy namaj prajił, zo maš korušk; jědź a wulěkuj kěžorowu dźowku. Budźeš zbožowny čas žiwjenja.“

„Mojedla!“ rjekny Jank. Wón so přihotowa, zo by wujěł. Rjenje zwoblekany wustupi před khěžu a wuhlada tam prošeŕku stejo, kiž bě bědna na rucy.

„Ja sym słyšała, wona praji, zo ty lěkuješ. Wulěkuj mi rucy, ja njemóžu so sama wobuwać.“

Tuž Jank rjekny: „Mojedla!“ — a wućeže korušk, poda jón prošeŕcy a praješe, zo by jón póžrěla. Prošeŕka jón póžrě; zdobom bu strowa a poča z rukomaj machotać.

Potom wuńdźeštaj tež nan a mać z khěže, zo byštaj Janka ke kěžoorej přewodźałoj, a zhoništaj, zo je wón posledni korušk wotedał a zo ničo nima kěžorowu dźowku lěkować; duž počeštaj na njeho santorić.

„Prošeŕki, dźeštaj, je ći žel było a kěžoroweje dźowki ći žel njeje!“ Jankej poča tež kěžoroweje dźowki žel być. Wón zapřeže konja, ćisny walčk słomy na wóz a so sydaše.

„Hdźe dha chceš ty jěć, ty pjeracho?“ — „Kěžorowu dźowku lěkować.“ — „Ty dźě ničo wjacy k lěkowanju nimaš!“ — „Wšo jene!“ wón rjekny a šwikny konja.

Jank přijědźe na kěžorowy dwór a lědma bě do předkhěže stupił, bu kěžorowa dźowka strowa.

Kěžor so wulcy zwjeseli a přikaza, zo bychu Janka k njemu zawołali. Wón da jemu bohatu drastu a drohe pjeršćenje a rjekny: „Budź ty mój přichodny syn!“ — „Mojedla!“ rjekny Jank a woženi so z kěžorowej dźowku.

Kěžor pak bórzy wumrě a Jank bu z kěžorom. A tak mějachu wšitcy třo bratřa swoje kralestwo.

(Pokračowanje sćěhuje.)

Hospodařski kućik

Wo woranju role

Najwažniše wobstara so druhdy najnjerodnišo; kóždy měni, zo so ratařske dźěło dało wuknyć njetrjeba, zo so to samo da a namaka. To płaći wosebje wo woranju: pěsk tak, hliny hinak — tu wosrjedk, tam šěroka brózda — hotowe je.

Troje pak je trěbne, zo rola khmane žně woćisnje: ma so prawje połnoječ, prawje worać, prawje wobsyć. Njech je wěrno, zo w płódnym lěće tež njerodnemu někajke žně narostu: to pak je tež wěste, zo Bóh spróćniwosć žohnuje, lěnjosć pak nic.

Woranje je podłožk rjanych žnjow: jeli je so we tym wopačnosć stała, haći so z płódnosću při wšěm hnojenju a cuzym symjenju.

Woranje njehodźi so po receptach dokonječ: je to wěc, w kotrejž ma će strowy rozum nawjedować.

Při woranju ma so na to dźiwać, zo so pjeršć pjeršće přima, zo móže so powětr do njeje dobywać a zamóže wona włohi z hłubokosće ćahnyć.

Wětr dyrbi do role móc, hewak ćeŕpi wša rostlina, korjenje hnija. To widźiš na roli, kotraž so z wodu tepi. Woda wothaći wětrej a zwjedźe pjeršć do błóta, zo hdyž je so sadźiła, wětr so do role njedobywa. To je smjerć płodu. Tež tehodla dyrbi wětr do role, zo hnój tłaje a do cyrobiznow za rostliny so přewobroćuje.

Tež wot deleka dyrbi włoha do role přińć. To dźě wěš, zo w lěću, hdyž je suche, kóžda rostlina zahinje, njeby-li korjeń w zemi włohi dobył. Kak włoha wot deleka horje ćeče, to widźiš na sužohu, kotryž wolij w lampje wjedźe. Abo tykni kruch cokora do khofeja, bórzy widźiš, kak cyły kruch so napije, njech sy tež jeno kónčk do mokreho tyknuł. Podobnje ma so w roli: w swojim času napije so wody: čim bližšo pjeršć při sebi leži, čim snadnišo srěba wona z hłubokosće. Tehodla dźerži tež hlina dlěje włohu, hač pěsk a wupary.

To wopomina so mało a je tola wulcywažne nazhonjenje.

W hlinach ma woranje wjacy na sebi hač we pěskach: z wopačnym woranjom móžeš cyłu rolu skazyć. Hliny worać je kumšt! Tutón kumšt pak wobsteji w tym, zo z woranjom brózdu do pary přinjeseš. Čim drobniša (mjelniša) brózda je, čim khětřišo nastanje para, kotraž je dokonjana, hdyž so po roli nizki zeleny mošk (kaž plěsniwosć) ćehnje a w roli su lute dźěrki a pucheŕki. Hdyž w nazymje so wora, přemjerznje brózda a rozpada w nalěću: ta zda so drobna a mjelna być, ale parjena njeje. To pak je dwoje!

Jako wažne prawidło za hliny a ćežke role płaći, zo směš jenož worać, hdyž je syra, zo so brózda drjebi, a tola so njemaza (znaty brjus). Tutón dźeń sebi wočakać, je w njestajnych lětach ćežka wěc: někotry pak měni, kajki mištr je, hdyž jenož z časom wora a hdyž je najprěni hotowy. Khwatanje jo niečini: wšo dyrbi so wědźeć a wotwažić.

Hdyž je prawy čas k woranju, to w protycy njesteji, tež w korčmje njeje přibite: sam dyrbiš po rolach khodźić a za prawym slědźić.

W pěskach tajki strach njeje: cyła škoda je tu ta, zo so hłuboko dosć njewora. Runje w pěskach dyrbi so hłuboko zapřimnyć, zo korjeń włohi namaka. Korjeń najbóle hłubje njeńdźe, hač brózda pokazuje. Tehodla dyrbiš za tym dźěłać, zo móžeš 12 14 cólow zdrěć; štož so za lěto činić njehodźi, njech so po času stanje.

Skrótka do kónca: Prawje hnojić, worać a wobsyć! To móže kóždy, kiž chce. Božeho žohnowania najbóle njepobrachuje: haći-li so, mamy swojej njerodźe a njewědomosći winu dawać.

Rozwučowace drobnosće

Čłowjekojo, kotřiž su na samu wutrobu khori (Klappenfehler, Stenose) móža so z rozumnym šonowanjom hač do wysokeje staroby dodźeržeć. Hižo we starych časach je so na to dźiwało, zo tajcy khori liwke kupjele trjehaja, so poča a z hłubokim dychanjom krej z wutroby do płucow a ćěła wotwjeduja. Kłapa-li wutroba z njeporjadom a nastanje-li z toho stysk, njech so nozy w ćonłej wodźe wukupatej, ćěło pak z mokrej lapu přetrěje a suchim trjenjom wutrěje. Po tym lipowe kćenje abo krop pić, so do potu přińdźeš.

Po nowišich wobkedźbowanjach nanosy pčoła wobnošk a měd nadobo. Praja, zo móže pčoła 15 króć telko njesć, jako sama waži.

W zańdźenych lětach skoržeše so jara, zo so kładźene kórki njedźerža, ale w sudobju zwjadnu. Wina teho je nadobne hnojenje role z dusykami (wosebje z chilisalpetrom, kaž wokoło Qedlinburka činja): po dusykach drje kórki nadobnje njesu, płód pak je dudławy a k hniću nakhileny. Sól, kotraž so trjeba, haći hišće tłaću na khwilu, njemóže pak přenjotnu škodu cyle wotwobroćić. Sól sama sćehnje z kórkow tójšto włohi; štóž dha w zahrodźe sadźa, hdźež je nadobneho hnojenja dla wjele dusykow, čini mudrje, hdyž kładźene kórki po khwili do druheho sudobja překładźe a je znowa poseli. Tak pomhaja sebi tež překupcy. Z přikupnych hnojow bych radšo tołčene kosće radźił, nazymu sobu zaryte. Hdźež so hodźi, na polo z kórkami a zornješka po jenym tu a tam do ryněka nasadźeć, njech srjedź běrnow abo kału, kaž w Lubnjowje w Delnjej Łužicy činja.

W starych časach mějachu ludźo swoju protyku we hłowje, nětko najbóle w — zaku. W přirodźe wobkedźbowaše so pódla njebja khětro ptačstwo a z jeho zadźerženja sudźešo so na kajkosć wjedra. Ptak je w swojim wašnju „wjedrowy“ wěšćeŕ, tež žensa hišće a móže wobkedźbowacemu hospodarjej wjacy spomožić, dyžli barometer. Rjane wjedro budźe, hdyž ptački wysoko lětaju: škowrončki-łastojčki. Přikhad ćahakow pokazuje na to, zo je ćopliše nalěćo před durjemi a jich wotkhad, zo zyma hrozy. Špatne wjedro budźe, hdyž ptački z pyskom pjerje womazuja z tukom, kotryž ze sebje cycaja, tež hdyž su husycy a kury njeměrne, hołbje so kupaja, škowrončk a łastojčka při zemi lětatej. Běhaja-li kury w dešću po dworje, wujasni so skoro. Hdyž pak spody kólnjow steja abo so zesydawši su kaž bjez lóšta, budźe wjele dešća a to dlěši čas.

Zrěbc chce hladany być, kaž dźěćo. Najprjedy dyrbiš dowěru zrěbca sebi dobyć. Hižo tři měsacy stary kopa, hdyž na žanu strašnosć tuka — je-li pak to junu činił, čini to při kóždej składnosći a počina dźeń a bóle strašne skoćo być, kotremuž nichtó njesmě wěrić. K zrěbcej ženje hić njesměš, hdyž njejsy z nim słowo porěčał, tak zo so njestróži. Majkaj jeho, pozdźišo česaj, a to po cyłym ćěle, zběhaj z waha nohi, wočinjej tež hubu, zo so na wšitko tu zwuči a tajke jemu cuze so njezda. Ze zrěbcom, kiž je derje hladany, móžeš, hdyž je z njeho kóń, worać, štož chceš. Cokor je spodźiwna wěc. Zrěbcej daty, čini tuteho skludneho, zo po dworje k tebi přińdźe, hdyž jemu kusk pokazuješ. Tola hnydom, hdyž přima a njeměj jeho ženje k lěpšemu.

Škodźi-li čeŕw w roli (Drahtwurm), je sylne kalkowanje (8—16 centnarjow na kórc) wužitne. Tute začěri čeŕwje na 6 lět. To budźe trěbne, hdźež so kał, kulrěpa a runklica sadźeja.

Hospodařski rozhlad

Sobotu 16. nowembra 1935.

Wčerawše kurzy w Barlinje.

1 dollar	2,486	100 pólsk. złotych	46,80
1 jendźelski punt	12,225	100 čěskosł. krónow	10,265
100 šwajc. frankow	£0,78	100 franc. frankow	16,37

Barlinska bursa z dnja 15. nowembra. Hižo pśchedwčerawšchim nastate kursowe skrucźenja sbudźichu na wčerawšchej bursy sajim bankowskeje klientele, kotraž toho runja k nakupjam pśchistupi, dokelž so skoro na žane stronje njepśchedawaśche, dóńdźe na akzijowych wikach k dalšchim skrucźenjam. Tutón postup namaka sepjeru we wosjewjenych licźbach wukrajneho wobkhoda sa oktober, s kotrejež wukhadźa, so je wobkhod aktiwny. Na rentowych wikach pak bě měrny wobkhod pśchi pśchecźelnej tendenzy.

Barlinske žitne wulkowiki. Na pośłednich žitnych wulkowikach tydźenja njejsu so poskicźenja sezžnlnike. We wumlěwanskich a tež w pizowanskich žitach je dowos jara mały a poskicźenja se strony ratařstwa s wjetšcheho dźěła młynn a wobkhod w prowinzy pokupuja. Naprašchowanje po pśchenicy a rožky bě kaž w pośłednich dnjach spokojace. Tež njekontingentowane twory sa pizowanske samĕry so lohko saměscźichu. Na mukowych wikach njeje so wobrot powjetšchił, pśchenicźne muki so dale lěpje saměscźeja, hacž ržane. Poskicźenja w pizowanskim wowsu a jecźmjenju njepśchedleža. Tež jecźmjenje sa piwaŕnje a industriju su jara žadne.

Wěžera placźeśche w Barlinje zentnak

pśchenicy W 8: 9,70 hr., W 9: 9,75 hr., — rožki R 8: 7,90 hr., R 11: 8,05 hr., — jecźmjenja G 7: 8,15 hr., G 9: 8,40 hr., — wowsa H 9: — hr., H 13: 8,00 hr.

w Sherjelzu:

Pśchenica 19,50 hr., rožka 15,80 hr., jecźmjeń, nal. 16 hr., wows 14,80 hr., běrny 2—2,60 hr.

Twora	Němski wuplod: Najniža płaćizna pl.	Němski wuplod: Najwyšša płaćizna pl.	Wukrajny wuplod pl.	Twora	Němski wuplod: Najniža płaćizna pl.	Němski wuplod: Najwyšša płaćizna pl.	Wukrajny wuplod pl.
Boby (Buny) . punt	—	—	—	Solotej kefčk	5	10	—
Hroch . . . »	—	—	—	Šćerbak »	10	15	—
Kórki za solotej »	—	—	—	Kosćadło punt	-	30	—
Kórki k nakładź. »	—	—	—	Selerij štuka	10	40	—
Kórki (žonop.) »	—	—	--	Selerij punt	—	—	—
Sydrojty kał štuka	20	60	--	Łoboda »	10	13	—
Běły kał punt	8	10	—	Rapunclki »	—	80	—
Čeŕwjeny kał »	—	10	—	Tomaty »	—	30	—
Wirsingowy kał »	—	12	—	Cybla »	—	10	—
Pupkaty kał »	25	30	—	Hromak »	—	-	—
Zeleny kał »	—	15	—	Krěn »	—	70	—
Kolrabi (młod.) št.	5	10	—	Champignony litr	—	—	—
Kolrabi (stary) pt	—	—	—	Cerstwe hriby litr	25	60	—
Karoty walčk	—	—	—	Sušene hriby litr	50	70	—
Karoty punt	—	10	—	Dobre jabłuka punt	30	40	—
Korjeń pětršylki »	—	20	—	Jabłuka k warj. »	15	20	—
Porej »	—	20	—	Dobre krušwy »	35	40	—
Radiski walčk	—	—	—	Krušwy k warj. »	—	—	—
Rjetkej štuka	—	—	—	Wišnje »	—	—	—
Rjetkej punt	—	15	—	Slowki »	—	—	—
Rjewjeń »	—	—	—	Brěški »	—	—	—
Čeŕwjena rěpa »	—	10	—	Aprikosy »	—	—	55
Kulrěpa »	—	10	—	Wino »	—	—	—

Drobnowikowańske płaćizny w Budyšinje

16. novembra 1935 po hamtskim postajenju.

Wšě płaćizny so po złotej hriwnje zrozumja.

Twora		najnižše płaćizny hr.	najwyšše płaćizny hr.
Howjaze mjaso z kosćemi	1 kg	1,60	1,80
Ćelace mjaso	1 kg	1,80	2,20
Skopjace mjaso	1 kg	2,00	2,40
Swiniace mjaso	1 kg	1,60	1,80
Tukrajny swinjacy šmałc	1 kg	—	2,20
Pšeńčna muka	1 kg	0,38	0,56
Ržana muka	1 kg	0,34	0,36
Khlěb	1 kg	0,25	0,27½
Jědźne běrny, nowe	1 kg	0,07	0,08
Rajs	1 kg	0,28	0,80
Hroch	1 kg	0,56	0,84
Soki	1 kg	0,40	0,90
Amerikanski swinjacy šmałc	1 kg	—	—
Sušeny połč	1 kg	2,00	2,20
Dobre mloko	1 ltr.	0,22	0,24
Jědźna butra	1 kg	2,84	3,2[illegible]
Jeja	štuka	0,11	0,12
Jědźne buny	1 kg	0,30	0,48
Cokor, drobny	1 kg	—	0,76
Petrolej	1 ltr.	—	0,44
Kamjeńtne wuhlo (dom. tepj.)	1 ctr	—	1,75
Brunicowe briketty	1 ctr.	—	1,25

Wikne płaćizny w Budyšinje.

16. novembra 1935.

Wšě płaćizny so po złotej hriwnje zrozumja.
Najlěpše twory so hišće wyše płaća.

Předmjet		najnižša płaćizna hr.	najwyšša płaćizna hr.
Pšeńca, 76-77 kruta płaćizna	50 kg	—	9,55
Pšeńca —— kruta płaćizna	50 kg	—	—
Rožka, 71-73 kruta płaćizna	50 kg	—	8,10
Rožka —— kruta płaćizna	50 kg	—	—
Ječmjeń nalětni	50 kg	—	—
Ječmjeń, nazymski, 2rjadkaty	50 kg	—	—
Picowański ječmjeń 61-62 kg	kr. pł.	—	8,15
Wows 48—49 kg kruta płać.		—	7,60
Wows	50 kg	—	—
Raps	50 kg	—	—
Běrny (we wulkowikow.) najn. pł.	50 kg	2,30	2,50
Běrny (w małowikowanju)	50 kg	2,60	2,80
Syno	50 kg	4,00	4,25
Słoma z mašinu młóć., pras.	50 kg	—	2,40
Słoma z mašinu młóć., k zasł.	50 kg	—	2,65
Słoma z cypami młóćena	50 kg	—	—
Butra	1 kg	3,00	3,20
Jeja	1 štk.	0,12	0,12
Pšeńč. muka Type 502	100 kg*	—	33,50
Pšeńčna muka Type 790	100 kg	—	30,50
Ržana muka Type 997	100 kg*	—	24 45
Pšeńč. wotruby wokrjes. młyn	50 kg	—	6,50
Wikowańske pšeńčne wotruby	50 kg	6,60	6,85
Ržane wotruby wokrjes. młyn.	50 kg	—	5,85
Wikowańske ržane wotruby	50 kg	6,10	6,30
Husy	punt	0,85	1,00
Prosata 917 štuk	1 štk.	10,00	20,00

Prosace wiki dźěchu pomałšo.

Płaćizny rězneho skotu na Barlinskich skótnych wikach.

15. novembra 1935 — Płaćizny po cent. a złot. hriwnach

Skótne družiny a woznamjenjenja:

Woły: 177.	
Połnomjasne, wukormjene, najwjetšeje rězneje hódnosće hač do 6 lět	42
Młode mjasne, njewukormjene, starše wukormjene	42
Mjenje wukormjene młode, derje picowane starše	42
Mjenje picowane wšěch starobow	40 - 42
Byki: 162.	
Połnomjasne, wurosćene, najwjetšeje rězneje hódnosće	42
Połnomjasne, młódše	42
Mjenje wukormjene młódše a derje picowane starše	42
Špatne	40—42
Jałoicy a kruwy: 1732.	
Połnomjasne, wukormjene kruwy najwjetšeje rězneje hódnosće	42
Połnomjasne, wukormjene jałojcy najwjetšeje rězneje hódnosće hač do 7 lět	42
Starše wukormjene kruwy a derje wuwite młódše kruwy a jałojcy	35 - 42
Derje picowane kruwy a mjenje picowane jałojcy	25—34
Mjenje a špatnje picowane	—
Celata: 1735.	
Najlěpše wukormjene (1. družiny)	70—76
Mjenje wukormjene a tajke wot cyca (2.)	60—65
Špatne (3.)	48—57
Wowcy: 6319.	
Młódše a starše wukormjene (5. družina)	42—45
Starše wukormjene (6.)	38—40
Mjenje wukormjene (Märzschafe) (7.)	25—37
Swinje: 4034.	
Połnomjasne, wos. rasow a jich křiženj., hač do 1½ lět stare	54,50
Wukormjene	52,50
Mjasne	50,50
Špatne	48,50
Rancy a kundrosy	52,50

Płaćizny na Barlinskich produktowych wikach.

Žito a wolijowe symjo po tuni abo 1000 kg, hewak 100 kg.

Płaćizny po złotej hriwnje.

	15. 11.	14. 11.
Pšeńca	204,0	204,0
rožka	167,0	167,0
ječmjeń now.	219-225	218-224
ječmjeń, nal.	—	—
wows	—	—
kukurica	—	—
pšeńč. muka	26,85	26,85
ržana muka	22,25	22,25
pš. wotruby	11,73	11,73
ržane "	11,50	11,50
raps 1000 kg	—	—
hroch, Viktor.	23,0-24,5	23,0-24,5
lane symjo	—	—
peluški	17,7-18,7	17,5-18,5

	15. 11.	14. 11.
buny	—	—
woka	13,7-14,2	13,5-14,
módre lupiny	8,50-9,00	8,50-9,'
žołte lupiny	—	—
zeradella	—	—
raps. wosušk	—	—
lany wosušk	8,65	8,65
such. truhanč.	—	—
běrnj. kruški	8,35	8,30
syno, 50 kg		
ržana słoma		
pšeńč. "		
wowsna "		
ječna "		

Płaćizna za pšeńcu za wupłodźerja 8: 194.0 9: 195.0
Płaćizna za rožku za wupłodźerja 8: 158.0 11: 161.0
Płaćizna za ječmjeń za wupłodźerja 7: 163.0 9: 168.0
Płaćizna za wows za wupłodźerja [illegible]: — [illegible]: 160.0

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

„Serbske Nowiny“ płaća měsačnje we wudawaŕni 1.15 hr., na pósće a pola dowěrnikow 1,51 hr. z wunošowanjom, do wukraja 2,15 hr. = 20,00 Kč. Wudawa a čišći Jan Cyž, dr. jur., w Budyšinje w Serbskim Domje. Telefon 2687

Za nawěštki, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały mm-rjadk 6 pj., za swójbne 5 pj., towaŕstwowe a hosćencaŕske 4 pjenježkow. Za reklamowy mm-rjadk płaći so 15 pj. Rabat po tarifje. Kóžde čo. płaći 10 pj.

Čisło (Nr.) 269 | Budyšin — Póndźelu 18. novembra 1935 — Bautzen | Lětnik 94

Třeći němski burski zjězd w Goslaru

Pschi wotewrjenju druheho hłowneho skhadźowanja tseczeho němskeho burskeho sjěsda móžesche rěcznik němskeho burskeho sjěsda, ministerski president na wußłužbje Granzow jako czesćinych hosczi němskeho ministra Kerrla němskeho SS-wjednika Himmlera a němskeho dźěłoweho wjednika Hierla powitacź.

Na prěnim dnju hłowneho skhadźowanja běsche ßo wo myßli porjada a wo myßli kreje jednało. Ssobotu pak ßo na hłownym skhadźowanju sakładnje wo hospodaŕskich a krejowych praschenjach pschednoschowasche. Stabowy hamtski wjednik dr. Reischle pschednoschowasche wo „pózcziwosczi s kreje“ a rjekny, so je krej sa lud a jeho pózcziwoscź runje tak wažna kaž rola a póda sa bura dźiwajo na byczje jeho ßwójby.

Statny sekretar Backe pschednoschowasche wo hospodaŕstwje, kiž je na lud swjasane a židowskemu waschnju hospodarjenja napschecžo stupi. Wón rospominasche poměr mjes ludom a hospodaŕstwom w stawisnach.

Němski minister Kerrl rěczesche wo rjadowanju pódy němskeho luda a naspomni wosebje, so ma ßo burske a wjesne sasydlowanje spěchowacź, s czimž ma ßo lud s městow na wsy pscheßydlowacź.

Němski dźěłowy wjednik Hierl rěczesche wo němskej dźěłoweje ßłužbje jako ßłužbje na kreji a pódźe. 200 000 mužow dźěłoweje ßłužby němskemu sežiwjeńskemu stawej ßwoje pjasczje k dźěłu posticza. Němska póda ßo hischcźe dawno njeje hacž do poßledneho wužita.

Němski SS-wjednik Himmler potom schtyri poczinki SS wopißowasche, kiž ßu spósnaczje hódnosczje kreje a jeje wubranje, wola k ßwobodźe a wojowaŕski duch, czesćź a ßwěra, poßłuschnoscź.

*

Wjednikowy naměstnik, němski minister Rudolf Heß, běsche ßobotu pschipołdnju w lětadle do Goslara pschileczał, so by ßo na sarjadowanjach němskeho burskeho sjěsda wobdźělił.

Poßledni krócź seńdźe ßo 3000 burskich wjednikow a hosczi njedźelu pschipołdnju k hłownemu skhadźowanju. Najprjedy rěczesche němski nawjednik w němskim sežiwjeŕskim stawje a ßobustaw němskeje burskeje rady statny rada Meinberg a rospominasche sakonja ludowskich stawisnow. Rěcznik žadasche, so by rospominanje stawisnow w Němskej sašo było skutkowaza móz.

Potom **němski minister R. Walter Darré** k ßwojim buram rěczesche. Schtož rataŕsku politiku nazionalsozialisma nastupa, ßmě ßo dźenßa prajicź, so je ßo jej połny wuspěch spožcził. Němske knježeŕstwo je mohło we wschitkich wažnych dypkach sežiwjenje němskeho luda sawěscźicź. Dźenßnischi njedostatk w sastaranju s tukom ma ßwoje pschicžiny w sanjechanju wupłodźenja tuka w lětach pschede tym, so nazionalsozialismus móz pschewsa. Sežiwjenje němskeho człowjeka w nazionalsozialistiskim staczje je ßo khětro polěpschiło. **W pschesjenosczi s wjednikom móžesche němski burski wjednik sdźělicź, so ani wjednik ani wón na to njemyßlitaj, so měle ßo khartki sawjescź.**

Potom ßo němski burski wjednik se saßadu wupłodźeŕskeje bitwy saběrasche. Tu ßo wosebje wo to jedna, so bychu ßo rataŕstwa, kiž pod pscherěškom steja, na normalnu měru wupłodźenja posběhnyłe. **W pschichodźe ßo tež žane skocźo wjazy njemytuje, kotrehož nan abo macź stej wukrajnej.**

Wjednikowy naměstnik Rudolf Heß němskemu burskemu ludej wjednikowe postrowy sdźěli. Tu ßo najlěpje pokasuje, so je burstwo najlěpsche němskeho luda pschez lětstyßazy sakhowało. Wjednikowy naměstnik rospominasche, kak je židowstwo chzyło Němsku s hłodom do bolschewisma sahnacź. Wupłodźeŕska bitwa je we wjetschim nastupanju wobaranje pschecziwo bolschewismej. Njedźiwajzy wscheho, schtož je němski lud k wotwobroczenju hłoda dyrbjał se ßwojeje mozy czinicź, pak wón hospodaŕske poczahi s druhimi ludami jako nusne wobhladuje, dokelž ßo s tym dorosumjenje spěchuje. Němski bur dyrbi materialny sakład sa sežiwjenje němskeho luda sawěscźicź.

Po tutej rěczi rěcznik němskeho burskeho sjěsda Granzow wosjewi, so je ßo tseczi němski burski sjěsd w Goslaru skóncził.

Zakoń wo dowozu a wuwozu wójnskeje potrjeby

W němskim sakońskim łopjenu je ßo 15. novembra sakoń wo dowosu a wuwosu wójnskeje potrjeby wosjewił. Se sakonjom ßo postaja, so móže ßo wuwos a dowos wójnskeje potrjeby jenož s dowolnosczu němskeho kommißara sa dowolenje dowosa a wuwosa w pschesjenosczi s němskim wójnskim ministrom stawacź. Lisczina wójnskeje potrjeby, kiž ßmě ßo s tutej dowolnosczu dowožowacź a wuwožowacź, ßo w nowinach „Reichsanzeiger“ wosjewi. Na pschestupjenja noweho sakonja ßo s khětro czuczjiwymi khěostanjemi hrozy. Nowe rjadowanje dowosa a wuwosa wójnskeje potrjeby runa ßo rjadowanjam, kiž w druhich krajach dla brónjow placza.

Wuspěchi němskeho wukrajneho wobkhoda

W prěnim połlěcźe 1935 bě njedźiwajo wschěch prózowanjow wjetschi dowos hacž wuwos. Nětko je ßo we 3. schtwórczlěcźe t. l. poradźiło, wuwos a dowos wurunacź, haj ßamo wupokasuje najnowschi wupokas wo něschto mało wjetschi wuwos. So pak by ßo dowos prěnjeho połlěta wurunał, dyrbja ßo dalsche prózowanja swjetschenja wuwosa czinicź. Jara sajimawe ßu pschemjenjenja w němskim swonkownym wobkhodźe. W sajimje krycźa nascheje potrjeby na trěbnych sežiwjeńskich kryczach a ßurowisnach je ßo němski swonkowny wobkhod bóle na agrarne kraje rańscheje a južnorańscheje Europy pschestajił, wosebje na Estonsku, Łotyschsku, Južnoßłowjansku, Rumunsku a Pólsku.

Metrow wyßoke hory pschenicź. To běsche w czeńkim hórskim powětsje wosebite napinanje sa wutrobu a płuza. Nimo teho ßo ßylne deschcźe lijachu, kajkež tam w nětczischim počaßu hewak njesnaja. Rěczki ßo sa krótki czaß do torhazych rěkow pschetworjeja a pschiprawjene mosty a dróhi sašo wotpławjeja. Jena s najwjetschich czwilow sa italskich wojakow ßu njeßměrne roje pschekaßanzow, kiž s hischcźe njewuskhnjenych bahnischczow wulětuja. Wone ßu jako pschenoscherje khorosczow sa ludźi a skót wosebje strasche.

Sa abeßynskich wojakow ßo wójna po sdaczu se wschelakich wažnych pschiczinow hischcźe njeje prawje sapoczała. Abeßynsczy wojazy dyrbja ßo někole hischcźe sa doßahaze sastaranje s proviantom staracź. Woni dyrbja pschiwos munizije po karawańskich dróhach se Sudana sawěscźicź. Skóncžnje pak maju ßo woni wojeŕsczy hischcźe wudospolnicź. S teho móže ßo woczakowanje abeßynskeho wójskoweho wjednistwa wujaßnicź. Abeßynski kěžor móže ßebi tajke sadźerženje czim bóle dowolicź, dokelž wobczežnoscźe sa Italczanow pschi jich postupowanju dźeń a bóle pschiběraju a ßo pschi nich wjele mozow pschetrjeba, kiž ßo posdźischo njemóža wjazy sa wojowanje ßamo na ßebi wužicź.

Wótry protest Italskeje při spočatku sankcijow

Prěnje poßedźenje lětuscheho nasymskeho skhadźowanja wulkeje faschistiskeje rady sandźenu ßobotu stejesche zyle w snamjenju sankzijow, kotrež ßo póndźelu pschez žiwo Italskej sapoczinaju. S hamtskeje rosprawy wo poßedźenju ßo shoni, so je Federzoni resoluziju pschecžitał, w kotrejž **ßo Mussolinijej sahoricźe pschihłoßuje, dokelž je najwjetsche prawo naroda do skutka stajił a w Africy s wustojnosczu ßynow naroda wumjenjenja a ßrědki dobył, kiž ßu sa žiwjenje a pschichod italskeho luda trěbne.** Italczenjo ßu k dowěrjenju bjes kóždeho wumjenjenja hotowi a chzedźa kóždy wopor na ßo wsacź, so bychu ßo narodne saměry dozpiłe.

Stroniny sekretaŕ póßelstwo generalej de Bonej a frontskim wojakam noweje faschistiskeje Italskeje pschecžita. Resoluzija a póßelstwo ßo pschijeschtej.

Na to je Mussolini nadrobnje rosprawjał, kak italski narod na pschedwjeczoru sankzijow steji. Schěscź ßobustawow wulkeje faschistiskeje rady wo rosprawje rěczesche. Na kónzu rosmołwy, kotruž Mussolini skónczi, je ßo resoluzija pschijała, w kotrejž ßo na sczěhowaze pokasuje:

Wulka faschistiska rada 18. dźeń novembra 1935 jako dźeń hańby a njeprawdoscźe w ßwětowych stawisnach wobhladuje. Sankzije, kiž ßo dotal ženje njeßu naložile, mjenuja ßo wotpohlad, italski lud hospodaŕsczy sadußycź a jón ponižicź, so njeby mohł ßwoje ideale pschewjescź a ßwoje nusnosczje žiwjenja sakitacź. Wulka faschistiska rada disziplinu italskeho luda khwali a lud namołwja, so by sankzijam njepowalne pschecžiwjenje napschecžo stajił a wschitke moraliske a materialne žórła naroda mobilisował. **Wona Italczanow namołwjesche, so bychu póndźelu 18. novembra na 24 hodźin khorhoje wupowěßli.**

Wulka rada je wobsamkła, so 1. dezembra 94 provinzialnych wubjerkow maczerjow a wudowow padnjenych ßwětoweje wójny do Roma swoła, so by pschecžiwjenje pschecžiwo sankzijam poßylniła. Italskim žonam ßo prěni nadawk pschepoda. Rada postaja, so ma ßo pschi italskich radnizach wopomnjeński kamjeń dla hospodaŕskeho wobleženja postajicź. S tutymi kamjenjemi ma ßo w pschichodnych lětstotkach wo njeprawdźe, kotraž je ßo pschecžiwo Italskej stawa, ßwědczicź.

Skóncžnje faschistiska rada ßwoje pschecželne smyßlenje tym statam wupraja, kotrež sankzijam njejßu pschihłoßowale.

Jendźelska žada pokhadźeńske wuswědčenja při dowozu tworow

S Barlina ßo hamtsczy sdźěli, so je jendźelske knježeŕstwo němskemu knježeŕstwu w tutych dnjach notu pósłało. W nozy ßebi wono žada, so maju ßo dla jendźelskich hospodaŕskich naprawow pschecžiwo Italskej wot 18. novembra ßem pschi dowožowanju tworow s Němskeje do Jendźelskeje němske twory s pokhadźeńskim wußwědczenjom **dopokasacź.**

Němske knježeŕstwo je ßo na to bjes **komdźenja na** jendźelske knježeŕstwo wobrocźiło, so by jo na to kedźbne czinilo, so ßo po myßli němskich wyschnosczow žadane pschipołoženje pokhadźeńskich wußwědczenjow sa **němske** twory w tutym padźe s jenotliwymi postajenjemi **němsko**-jendźelskeho wikowańskeho srěczenja njesnjeße.

Přeměnjenje w italskim wyššim rozkazu

Generalny gouverneur italskeje rańscheje Afriki, general de Bono, je ßo se ßwojeho městna wotwołał. Sdobom je ßo jemu dostojnoscź italskeho marschalla spožcźiła.

Na jeho město ßo schef generalneho staba italskeho wójska, Badoglio, kiž dotal dostojnoscź italskeho marschalla noschesche, sa generalneho gouverneura Eritrejskeje a Somaliskeje pomjenowa. Sa městogouverneura je ßo dotalny kommandant romskeje divisije, general Guzzoni, pomjenował.

Italčenjo na Antalo postupuja

Italsczy wojazy w Danakilskej, kiž pod roskasom generala Marinottija steja, pjatk na město Antalo postupowachu. Pola Schelikota, kiž je něhdźe 35 kilometrow k dołhemu ranju wot Antala sdaleny a na kotryž ßo italska wójskowa skupina pod generalom Marinottijom měri, steja abeßynske wojeŕske wotdźělenja. Tu ßo wo dźěl abeßynskeho wójska jedna, kiž je ßo pola Afbija Italczanam sašaßle pschecžiwjał a ßo na to k Schelikotej wrócźo sczahnył. S wojakami generala Marinottija ßu ßo wojazy wyschka Lorenzinija sjednoczili. Woni shromadnje lěwe kschidło italskeho połnózneho wójska schkitaja.

Italske lětadła ßu něhdźe hodźinu dołho we wokolinje Antala bomby mjetałe. Italczenjo mjetachu 31 kilogramow czežke rosbuchańske bomby a nimo teho tež sapalne bomby. Jako Abeßynjenjo pytnychu, so ßo italske lětadła bliža, woni wulke wohnje sapalichu, so bychu italskich lětarjow samylili. Hnydom po mjetanju bombow italsczy lětarjo we wßach wohnje wobkedźbowachu.

S Abeßynskeje ßo shoni, so je kěžor wjeŕchej Seyoumej 6000 mužow poßylnjenja pósłał. Italsczy lětarjo ßu pjatk tež hłowny kwartěr wjeŕcha Seyouma wußlědźili. Woni ßu pola Antela jeho czeŕwjeny stan widźeli. Wjeŕch tam s někotrymi druhimi abeßynskimi wjednikami pschebywa.

Wjetschi dźěl abeßynskeho wójska pak je dotal njewidomny wostał. Najwjazy italskich wojakow hischcźe njeje žaneho pschecžiwnika wohladało abo ras tsěliło. Najwjetsche wobczežnoscźe sa italskich wojakow běchu dotal pschewinjenja krajiny. Husto mějachu někotre tyßaz

Baldszus ma memelski direktorij wutworić

Litwjan Borchertas je dyrbjał swoju porucznosćź, so by memelski direktoriji wutworił, gouverneurej wróćźićź. Gouverneur Memelskeje je potom kublerjej Labrenzej-Labrenzißkemu porucził, so by direktoriji wutworił. Labrenz pschiúdźe sobotu k wjednikej frakzije jenotneje lisćźiny Papendieckej a jemu wosjewi, so je gouverneur jeho pósłał, so by dla wutworjenja direktorija jednał. Papendieck pak jemu rossudnje wotmołwi, so wón runje jako Borchertas k małej litewskej mjeńschinje pschisłuscha, tohodla wón njemóže direktoriji sestajećź. Potom je gouverneur skónčźnje do teho swolił, so je Němzej, sejmowemu pschedsydźe a sobustawej jenotneje lisćźiny porucził, so by memelski direktoriji wutworił.

Na gouverneurowe sadźerženje je wěsćźe jendźelski wupósłanz sa baltiske staty, Monson, w Rigy skutkował. Wón je s litewskim knježeŕstwom w mjenje Jendźelskeje jednał. Psched nim běsche so hižo jendźelski sastupjeŕ w Kowṅje, Pieston, s litewskim swonkownym ministerstwom rosrěčźował.

Grichiski kral Jurij Lavala wopytał

Kral Jurij II. je pjatk s Londona do Parisa pschijěł. Tam je wón k rowu njesnateho wojaka wěnz položił. Potom je so do swonkowneho ministerstwa podał. Tam je so pol hodźiny s ministerskim pschedsydu Lavalom rosrěčźował. Pschi tutym rosrěčźowanju běsche tež grichiski wupósłanz w Parisu, Politis, pschitomny.

Skupinowy wjednik Schepmann w Budyšinje

Ssobotu a njedźelu je sebi skupinowy wjednik Schepmann Łužiskú SA wobhladał. Ssobotu wjecžor běsche so SA Kamjenskeho wokrjesa na tamnischim torhosćźu sestupała. Njedźelu rano poda so skupinowy wjednik najprjedy do Wjasońzy, hdźež běsche so SA połodnischeho dźěła Budyskeho wokrjesa pschod tamnischej Tjěleŕnju sestupała.

W Budyschinje běchu so wotdźělenja SA na Žitnych wikach sestupale. Se sjawnych a priwatnych twarjenjow so khorhoje smahowachu. Sastupjerjo wyschnosćźow, wojeŕstwa a strony běchu pschitomni. S wobydleŕstwa tójschto ludźi je swojej pschitomnosćźu swój sajim pokaja. Krótko do ½10 hodźin skupinowy wjednik Schepmann je swojim pschewodom pschijědźe a pod synkami presentěrskeho pokhoda nimo sestupanych kolonnow kroczesche.

Potom wón k SA-mužam pschipósnawaze a napominaze słowa rěčźesche. Wón rjekny, so su appelle SA nujne sa pschichod naschého luda. Runjež je so SA po liczbje pomjeńschiła, je so pak jeje hódnosćź powjetschiła. Skupinowy wjednik so wschitkim SA-mužam sa jich swěru dźakowasche. Wón jich dopominasche, kak je nowy stat pschez jich swěru a wopornimosćź nastał. Runje kaž je sebi jón wubědźiła, tak SA tutu Němsku sakituje, w kotrejž ma so kóždy, kiž je tu žiwy, po nujnosćźach sa jeje žiwjenje sadźeržećź. SA-mužojo su swólniwi a rossudźeni, sa nowu Němsku wojowaćź a woprowaćź. Bledźakow mamy hischcźe dosćź pola naß. Tola woni njemóža nikoho samylićź w tym, so by swoju winowatosćź sa Němsku dopjelnił. Jako běsche skupinowy wjednik na wobnowjenu wojeŕsku móz pokasał, wón wosebje rjekny, so pak SA njeje sbytna. Nad njej nima nichtó postajećź, khiba wjednik sam, kiž jeje swěru a wopornimosćź snaje. Tež pućź jeje pschichoda budźe nahły, tola swětły. Skupinowy wjednik pokasa na to, schto je so w nowym stacźe dotal hižo dokonjało a na pschikład tamnych 16 padnjenych w Mnichowje. SA w žanej hodźinje swoju khorhoj njesawali. Skupinowy wjednik skónčźi swoju rěčź se sławu na němski lud a jeho wjednika. Horsta Wesselowy spěw wobhladanje skónčźi.

Jako běsche skupinowy wjednik Schepmann wotjěł, nastupichu kolonny k propagandnemu pokhodej po Budyskich dróhach.

Ze Serbow

W **Budyschinje,** 18. novembra 1935.

Naše hrono za tutón Boži dźeń

Wuhorń rukawu a ty změješ tež bórzy kemšacu suknju. Přisłowo.

— **Wo wjedrje.** Ssobotu wjecžor w 7 hodź. barometer 745, hygrometer minus 5, najwyschscha dnjowa temperatura 7 stop. cźopłoty. Dźensa rano we 8 hodź. barometer 738, hygrometer plus 1, najnižscha temperatura w nozy 5 stop. cźopłoty. — Po dołhim wojowanju je nižina s wjecźorneje Europy postupujo nad sylnej a wutrajnej wyschinu dobyła, kotraž je s Ruskeje swoje wubězki hacź do naschich stron słała. Wcźerawschi sylny połodnischi wětr běsche s najwěsćźischim snamjenjom, so so pscheměnjenje wjedra pschihotowasche. Někotle rańsche kromy nižiny pola naß pomróczene wjedro s lohkim maczenjom wuskutknja. Kaž so sda, tuto wjedro tež jutsje hischcźe wobkhowamy. — Jutsje wutoru słónczko 7,21 hodź. skhadźa a so 4,09 hodź. khowa. Měsaczk, kiž dźensa w posłednim běrtliku steji, jutsje na ranje 12,09 hodź. skhadźa a khowa so popołdnju 1,11 hodź.

— **Wuhlady na wjedro sa jutsischu wutoru: Połhmurjene, mile a k maczenju pokhilene wjedro.**

Wudźělenje běrnow skutka symskeje pomozy 1935/36

Ludowi towaŕschojo **Budyskeje połnózneje skupiny** s pismikami A hacź Z a

Budyskeje połodnischeje skupiny s pismikami A hacź ..., kiž su so do skutka symskeje pomozy 1935/36 pschijeli, swoje běrny **póndźelu 18. a wutoru 19. novembra dopołdnja wot 9 do 12 hodźin** na twórowym dwórnischcźu pola kolijach 41 dostanu.

Jenož cźi ludowi towaŕschojo maju prawo dostacź, kotsiž hižo pschipokasańsky wupokas sa běrny (Kartoffelzuweisungsschein) wobsedźa.

Porucženzaj městneju skupinow
Budyskeje połnózneje a połodnischeje skupiny.

*

— **Wudźělenje rybowého fileta.** Wschitzy potrěbni, kotsiž rybowy pschipokasańsky wupokas (Fischzuweisungsschein) wobsedźa, móža swój rybowy filet dźensa popołdnju a jutsje dopołdnja wot 7 do 12 hodźin w pschedpisanych wobkhodach wotewsacź. Schtóž sebi hacź do jutsischeho po njón njedóńdźe, shubi prawo na njón.

— **Sběrka puntow schtwórtk 21. novembra 1935.** Pschichodna sběrka puntow směje so pschichodny schtwórtk 21. novembra. NS-žónstwo sběrku nawjeduje a pschewjedźe. Njech kóžda hospoſa tole postajenje wobkedźbuje.

— **Hodowne khartki sa železnizu wot 10. dezembra.** Tež w tutym lěcźe so sašo sa hodowny cźas jěsdne khartki s dołhej placźiwosćźu wudawaja. Khartki placźa sa jěsdu tam a sem sa wschě dny wot 20. dezembra 0 hodźin hacź do 3. januara 24 hodźin (najposłedniſchi cźas wotpuczowanja). Pschedpschedawanje tutych hodownych khartkow sapocźina so sašo 10 dnjow do 20, potajkim 10. dezembra.

S **Krónprynzoweho mosta skocźił.** 22lětny wonkowny ratarski dźělacźeŕ wcźera wjecžor wokoło ½9 hodźin s Krónprynzoweho mosta skocźiwschi smjercź pytasche. Wón na dróhowy plestr padźe. Dokelž pak hischcźe snamjenja žiwjenja wot so dawasche, sanitetnu kolonnu sawołachu, kotraž jeho do měschcźanskeje khorownje dowjese. Po pucźu

Prozeß pschecźiwo kralowskim mordarjam so sapocźina.

W Aix-en-Provence sapocźina so 18. novembra prozeß pschecźiwo słóstnikam attentata w Marseillu, pschi kotrymž su loni juhosłowjanskeho krala Aleksandra a franzowskeho ministerskeho pschedsydu Barthoua satsělili. Na wobrasu widźimy justizny palast, w kotrymž budźa jednanja. (Newyork Times, M.)

Dobra rada

abo

Jan a Marja.

Po čěskim V. Kosmáka wobdźěłał Mikł. Andricki.

11] (Pokračowanje.)

Powječerjawši wobstara Jan konje, wobleče so kabat a praji maćeri: „Dajće mi třiceći nowych, póńdu do korčmy, mi chce so pić po tym hašenju."

„Pij wodu."

„Teje sym so dźensa napił nadosć. Mi chce so piwa."

„Čehodla njejsy pił, hdźež sy hašał?"

„Dajće mi pokoj, maći, wy sće přeco tajka mjerzaca. Ale to wam žadyn dochtr pomhać njemóže. Dajće mi pjenjezy. Moji towaŕšojo hižo čakaju."

„Pjenjezy — a zaso pjenjezy; hdźe jich nabrać?" bórčeše mać a wućeže tři niklowe pjenjezy z kapsy. „Nó, tu je maš, ale zo mi wšo njepřečiniš. Rano budźemy hladać."

„Mojedla tež", wusměwkny so Jan wjesele. „Božemje, maći."

„Božemje, a nanej rjekń, zo hnydom domoj k wječeri přińdźe, a ty mi tam tež dołho njesedź!"

„Dźakuju so dobreho słowa", nazběhny Jan ze žortom kłobuk, a wjesele hwizdajo woteńdźe. —

W korčmje hižo něšto towaŕšow na Jana čakaše. Bjez Jana njebě zabawa. — Powitachu jeho wyskajcy.

„Hdźe sy tak dołho sedźał?" wołachu na njeho, hdyž do duri stupi.

„We wuhenju."

„W kajkim to?"

Jan nětko powědaše, kak je w M[illegible]owje hašał. Tež někotři starši mužojo zestupachu so k njemu, zo bychu zhonili, kak a hdźe je woheń wušoł, a kelko škody je nadźěłał.

Jan rěčeše kaž „ofkota" a sypaše žorty, kaž by je z rukawa třasł. Stary Wićaz stoješe nazdala, kurješe z maleje dymki, a spokojnje so posměwkujo, sćěhowaše synowe powědanje. Mysleše při sebi: „Mój Hans je tola cyły hólc."

„Ah, dobry wječor, nano!" postrowi Jan, wuhladawši jeho. „Dyrbiće bórzy domoj k wječeri přińć." Potom so přituli a zašepta jemu do wucha: „Dajće mi něšto na piwo."

„Njejsy dha wot maćerje dostał?"

„Nanko, wy dźě wěsće, wona rad njeda — a ja sym po tym wohnju lačny, kaž wuhoř."

„Nó, daj sebi porjedźić, ja zapłaću."

Jan so wobwjertny kaž mutelčka, wróći so k towaŕšam do druheje jstwy, a hrabnywši škleńcu z piwom do praweje ruki, pozběhny lěwu a zawoła: „Hólcy, dźens budźemy wjeseli!

Piwo, piwo dyrbi pite być.
Hdyž ja nimam piwa,
To mje boli šija —
Piwo, piwo dyrbi pite być."

Jan zaspěwa z wysokim hłosom a zawyskny.

Młody lud bě hač do ranja wjesoły. Přespěwachu wšo, štož móžachu so dopomnić. Při spěwje skhnyje w šiji, a Jan piješe, hač so hory zelenjachu. W „šenkwasu" na čornej tafli bělych smužkow wjac a wjacy přibywaše.

Hdyž Jan domoj dźěše, spěwachu hižo škowrončki a honače, a konje w hródźi hrjebachu. Začuchu čerstwy dych ranja.

VII.

Hdyž bě słónco zeskhadźało, pokaza so w nizkich dućkach synoweje khěžki prošeŕka Kleskawa, zo by zaso swoje prošeŕske rjemjeslo nastupiła. Kleskawa bě w zapłatatej sukni, w starym roztorhanym pjezlu, z brěmješkom na khribjeće a z kijom w rucy. Běše to drobne, potulene, horbate njebožatko, a dźiwna wěc, hdyž Kleskawa po prošenju khodźeše, bě hišće bóle horbaćiša hač hewak. Njeńdźeše po wsy, ale krosnowaše so za hunami do korčmy. Přińdźe ze zahrodu do dwora nutř a poda so do kuchinje. Znaješe so tu derje a khromješe dźens jara.

Korčmaŕka warješe kofej.

Kleskawa postrowi a praji: „Bohu lubemu Knjezej w njebjěskach budź dźak; tajkile rjany dźeń je nam wobradźił. A budźće tak dobra, luba ćetka, dajće mi jednu, tu za krošik! Ja pak sym so zaso na puć podała, wo Božu jałmožničku prosyć, a sym wam, ćetka, kaž ta muška — wša podata. W dworje bych wam ležo wostała, hdy bych so njeposylniła."

Korčmaŕka přinjese škleńčku kimjelčki.

„Zapłać wam Bóh luby Knjezk, luba ćetka — ale što dha sće dźensa tajka wša cuza?"

„Prawje maš, čłowjek mohł z kuskom jěsć. Za cyłu nóc nic wóčka zańdźelić."

„Wboha wowcka ty — haj, Boži khlěbik hórki je. Ja wšak dyrbju sej jón wboha naprosyć, ale móžu so při tom w měrje wuspać. — Sće to tak dołho hosći měli?"

„Čeledź — hač do běłeho dnja su tu zakhadźeli. Wosebje tón Wićazec Jan — kaž by jeho kozoł ... nohach poměł. Tón drje by dwě nocy přespěwał ... přepił" — rjekny korčmaŕka mjerzata wutře sebi ... woči."

„Ale hdźe jenož pjenjez nabjerje, tón hólc?" dźiwaše so prošeŕka.

„Tón wěsće žanych trjeba, hdyž njepłaći. Napiše so to, a stary třase móšnju. — Dźens ma tam ... rjany register."

„Što pak to hižo zaso kleskatej?" zawoła korčmaŕ z jstwy. Wón hišće ležeše a znaješe Kleskawiny płačity hłós. Boješe so, zo mohła sej žona něšto ... powědać. Kleskawa bě hórša hač njeboz.

Prošeŕka so zastróži, wupi swój palenc a šmórny so čiše ze zahrodu won.

(Pokračowanje sćěhuje.)

…horowanje pak je wón wumrěł. Jako běſche lěkar …jerej ſwěſcził, morweho do cżěłowje Tuchorſkeho po-hrjebniſchcża dowjeſechu. Pſchicżina ſamomordarſtwa njeje ſnata.

— **Wczerawſchi ſylny wětr** je na twarjenjach a ſchtomach wſchelako ſchkodu nacżinił. W ſchreberſkich ſahrodkach pſchi Mužakowſkej dróſy wichor khłódnizynu tſěchu wottorhny a ju na Mužakowſku dróhu wjerhny. Na ſbože běſche dróha w tutym wokomiku runje próſdna.

— **Rucżny wós kradnyli.** 16. novembra 1935 je ſo ſ dwora tudomneho póſtſkeho twarjenja rěblinowy rucżny wós kradnył. Wós běſche ſeleny a ſchěry barbjeny. Někotre rělinka ſu nowe a hiſchcże njebarbjene. Spódniza je na ſadnim kónzu wotłamana. Tam je kruch hrubeje deſki pſchiklepany. Wós wunjeſe 200 kilogrammow. Schtóž móže něſchto wo woſu ſdźělicż, ſo proſy, ſo by to kriminalnemu wotdźělenju w Budyſchinje na Ortenburgſkim hrodźe, telefon 2802, woſjewił.

S **Tſjoch Hwěſdow.** Dźenſa rano wokoło 3/48 hodźin je na Drježdźanſkej dróſy krótko pſched Kamjenſkej dróhu mały pſchipowěſchak na dwěmaj kołomaj wot woſobowoh awta wottorhny. Pola auta, kiž ſ Budyſchina pſchijědźe, běſche pſchetykował wuſkocżił, ſo ſo pſchipowěſchak wotpowěſny. Tutón hiſchcże něhdźe 30 metrow po dróſy jědźeſche a potom do młodeho ſchtoma ſajědźe, jón ſłama a ſe ſlemjenej wóſku a roſbitym kaſchcżom w pſchěrowje lejo woſta.

S **Bolborz.** Tudomna wjeſnjanka Schcżěpankowa je ſo wczera njedźelu rano ſ nahłej ſmjerczu pſchekhwataka. Wona chzyſche pſches Debjerkezy do Hodźija kemſchi hicż, dokelž chzyſche ſebi po pucżu w Debjerkezach něſchto wobſtaracż. Mjes Błohaſchezami a Debjerkezami pak wona, kotraž na widliſchcża a padawu khoroſcż cżerpjeſche, na pucżu padny a bórſy na to na ſłaboſcż wutroby wudycha.

S **Delnjeje Hórki.** Wczera njedźelu dopołdnja padny …lětny ſyn Jan ſkalarja Garbarja pſchi hrach Hitlerſkeje młodźiny bliſko jich domcżka pſchi ſkale tak njeſbožownje, ſo ſebi wulku ranu na prawym boku ſpanja nabi. — Popołdnju teho ſameho dnja wokoło 3 hodźin do 3½-lětneho wnucżka žiwnoſcżerja Liſchenje na Mužakowſkej dróſy pſchi Schprjewinym moſcże cżežity auto ſraſe a jeho na ſtronu wjerhny. Pſchi tym nabi ſebi hólcżez hłuboku krwawjazu ranu do tyła pod prawym wuchom. Też wucho ſo wodrě. Běſche ſebi tam ſ dźěcżimi hrajkał. Auta ſo njewobladawſchi běſche hólcżez do njeho ſabězał. Hacżrunjež … hnydom ſaſpina, njedaſche ſo njeſbožu ſadźěwacż. Samo… lěkar dyrbjeſche ranu ſaſchicż. Prěnju pomoz bě … dobrowólneje ſanitetneje kolonny Cżerwjeneho kſchiža M. Schołtka ſ Delnjeje Hórki podał.

S **Porſchiz.** Sběrka jenojědźneho hornza ſaſchłu njedźelu je pola naſ něſchto mjenje wunjeſła hacż w Oktobrje. Naſběrało je ſo: w Porſchizach 20,20 hr., we Konjezach 10,70 hr., w Budyſchinku 10,05 hr., w Kumſchizach 4,55 hr., w Lětonju 5,55 hr., w Pſchiwcżizach 11,20 hr., w Krakezach 9,10 hr., w Nowych Porſchizach 4,80 hr. Wſcho hromadu potajkim 76,15 hr. Nadźijamy ſebi, ſo budźe pſchichodny měſaz ſaſo něſchto wjazy.

S **Porſchiz.** Schtwórtk wjecżor běſche w połnje wobſadźenej ſali Handrikez hoſcżenza ſobuſtawſka ſhromadźiſna Porſchiſkeje wjeſneje ſkupiny DHV. Wokoło ½9 hodźin wotewri wjeſny ſkupinowy ſarjadnik Böhmer ſhromadźiſnu, wſchěch pſchitomnych wutrobnje poſtrowjejo, woſebje wokrjeſneho ſarjadnika Bautzmanna. Tutón poſkicżi pſchitomnym dlěſchi pſchednoſchk, w kotrymž na móžnoſcż organiſazije DHV, najwjetſcheje zyleho ſwěta pokaſa, w kotrejž ſu wſchitzy dźěłacżerjo wſchěch powołanjow w Němſkej ſaſtupjeni. DHV ſe ſwojimi 20 milijonami ſobuſtawami je ſ nawjednym faktorom w Němſkej. W dalſchim pſchednoſchku porołowaſche ſtawowſku naſdatoſcż a w někotrych pſchikładach dopokaſa, ſo ſu wſchitzy dźěłacżerjo połnohódni, hdyž ſwoje winowatoſcże dopjelnjeja. Dale ſo hiſchcże na dwě praſcheni ſlědowaze wotmołwi: Cżehodla płacżimy pſchinoſchki do DHV a ſchto doſtanu ſa ſwoje pſchinoſchki? Sſobuſtawy DHV doſtanu podpjeru pſchi bjesdźěłoſcżi, dale pſchi khoroſcżi a invalidnoſcżi a pſchi ſmjertnym padźe. Skóncżnje dótkny ſo rěcżnik też hiſchcże wukraja a pokaſa na to, ſo je němſki lud ſtajnje wukrajnym ſchcżuwanżam jara wuſtajeny. Wjednik a jeho ſwěrni pak kedźbliwje na tym ſtražuja, ſo by ſo němſki lud doſpołnje wuſtrowił. Wſchitke wuwjedźenja ſo ſe ſajimom ſcżěhowachu.

S **Kubſchiz.** (Žadny wopyt.) Pjatk 8. t. m. wrócżi ſo po 7lětnym pſchebywanju w dalokej Chinſkej naſcha wjeſnjanka Frieda Wjeliz. Jako miſſionarka Liebenzellſkeho miſſijonſtwa, kotrehož macżerſki dom je we Neuvantsburgu, je wona w ſeptembru lěta 1928 do Chiny ſapucżowała, hdźež je w Jünan-Fu w provinzy Jünan ſendźelſku miſſijonſku ſtaziju ſ druhimi ſotrami pſchewſała. Po 7lětnej dźěławoſcżi je nětko na wocżerſtwjazu dowoleńzu ſo do Němſkeje 20. oktobra wrócżiła. Na krótki cżaſ je nětko też k ſwojej macżeri a pſchiwuſnym pſchijěła. Sſotra Wjeliz je też dołhe lěta w dalokej zuſbje naſche Serbſke Nowiny cżitała. Sawěſcże je ſo jej po lubej domiſnje ſaſtyſkało, pſchejemy jej ſ wutroby, ſo by ſo tu prawje derje wocżerſtwiła.

S **Bukez.** (Generalna ſhromadźiſna nakupowazeho a pſchedawarſkeho družſtwa.) Njedźelu popołdnju běſche w Serbſkej gryhcże 19. generalna ſhromadźiſna nakupowazeho a pſchedawarſkeho družſtwa ſa Bukezy. Pſchedſyda Jan Rychtar ſ Kołwaſy ſhromadźiſnu wotewriwſchi 132 ſobuſtawow poſtrowi. Sa ſapiſowarja kantora Lodneho, ſa płoſylicżerjow Dalwiza ſ Wawiz a Gallerta ſ Pomorz wuſwolichu. Prjedy hacż ſo wo dnjowym rjedźe jednaſche, ſpominaſche ſo na tych, kiž běchu w ſaſchłym lěcże ſemrěli, a to na ſobuſtawa Lorenza ſ Wujezka, Rjchižana ſ Nodez a Rjchižana ſ Bukez. Na to kantor Lodny wo ſańdźenym lěcże wobkhodnu roſprawu poda. S njeje ſo ſhoni, ſo je družſtwo ſaſo ſwěru ſa ſwojich ſobuſtawow dźěłało. Zyłkowny wobrot wucżinjeſche 1,3 milijona hriwnow. Jara ſwjeſelaze je, ſo też lońſche lěto 1513,25 hr. cżiſteho dobytka pſchinjeſe. Na ſpocżatku wobkhodneho lěta bě 215 ſobuſtawow, 8 wuſtupi a 7 pſchiſtupi, tak ſo běſche na kónzu lěta 214 ſobuſtawow. Na to poda pſchedſyda dohladowarſkeje rady Schěrz ſ Kołwaſy pruhowanſku roſprawu. Po njej je wobkhodne wjedniſtwo w najlěpſchim porjadku. Jenohłóſnje ſo tohodla lětna roſprawa a bilanza ſkhwaliſchtej a pſchedſydſtwu a dohladowarſkej radźe ſo jenohłóſnje wuſwobodźenje wuprajſi. Cżiſty dobytk ſo takle roſdźěli: 20 proz. = 302,65 hr. reſervnemu fondej, 20 proz. = 302,65 hr. wobkhodnemu fondej a ſbytk, 907,95 hr. ſo na namjet jenohłóſnje na nowe ſlicżbowanje pſchenjeſe. Wólby, kotrež dyrbjachu ſo po wuſtawkach pſchewjeſcż, pſchinjeſechu jenohłóſnje ſnowawuſwolenja knjeſow Rychtarja ſ Kołwaſy, dr. Sommerkampa ſ Pomorz do pſchedſydſtwa a knjeſow Schěrza ſ Kołwaſy a Kroſchka ſ Bukez do dohladowarſkeje rady. Saſowuſwoleni ſwoje ſaſtojnſtwa pſchijachu. Pſchi jednanju wo wſchelcżiſnach ſo naſtork poda, ſo by ſo rjedźernja ſa wuſywne žita (ſyty) a naprawa ſa nacżinjenje žitow (Beizanlage) kupiła. Woſebje ſo porucżeſche, ſo bychu tute naprawy transportable byłe. Pſchedſydſtwo ſłubi, ſo tute naſtorki w najbližſchim poſedźenju roſpomina. Też ſo woſjewi, ſo družſtwo w pſchichodźe ſwojim ſobuſtawam pſchi hotowym płacżenju ſa kupjene twory 2 prozentaj ſkonta pſchiſwoli. Roſjaſnjenje ſo też wo nakiſanju běrnow poda a porucżeſche ſo, ſo by ſo to w ſajimje wužitneho a ſlutniweho ſaſtaranja ſ pizu cżiniło. Dobry ſrědk porucżeſche ſo pſchecżiwo hnicżu nacżineje wutrobicżki rěpow na polach. Na kónzu ſo hiſchcże na to pokaſa, ſo je ſo plahowanje mjeſyplodow jara derje wuplacżiło a tohodla ſo naležnje porucża. W poſlednich naležnoſcżach roſjaſnjeſo woſebje dr. Sommerkamp ſ poſpytneho kubła ſ Pomorz rěcżeſche. S dobrymi pſchecżemi do pſchichoda pſchedſyda ſhromadźiſnu ſkóncżi.

S **Wóſporka.** Nimo wjele druhich wobſtarnych wozobow, kotſiž w naſchim měſcże bydla, dyrbimy dźenſa na pomozneho tepjerja na wotpocżinku Bohukhwala Keſlera a jeho mandźelſku Marju rodź. Rychtarjez mjenowacż. Sańdźeny pjatk woſwjecżiſchtaj pſchi cżělnej a duſchinej ſtrowoſcżi ſwój ſłoty kwaſ. Pſchi tutej ſkładnoſcżi ſo jimaj ſe wſchěch ſtron wutrobne ſbožopſchecża wuprajichu.

S **Radworja.** Naſch pjekar Benno Kurfürſt je póndźelu ſwoje miſchtrſke pruhowanje ſa pjekarſke rjemjeſlniſtwo ſ wuſpěchom wobſtał. Jeho wobkhod ma w Radworju a wokolinje wjele pſchecżelow. Pſchejemy młodemu miſchtrej prawje dobre wobkhodne wuſpěchi ſa dalſchi pſchichod.

Z Dobrošic pola Njeswačidła. Zańdźeny pjatk je naš serbski časnikaŕ Jurij Mencel swoje mištrske pruhowanje za časnikaŕstwo khwalobnje wobstał. Přejemy našemu časnikarjej z cyłelje wutroby tež za přichod wšo dobreho. Kaž słyšimy, naš časnikaŕ na serbskim koncerće tež ze swojimi serbskimi huslemi wustupi. Z jeho wustupow w Pančicach a Haslowje wěmy, zo je z mištrom na tutym nastroju.

Durſowa plaketta ſymſkeje pomozy ſa hodowny měſaz. (Weltbild, M.)

Hdyž serbski spěw po serbskich honach klinči, Nam z juskom truna duše brinči.

S **Wucżkez.** (Shromadźiſna wjeſneje młodźiny.) Wjeſny ſkupinowy wjednik běſche do Helaſez hoſcżenza na ſchtwórtk ſaſtarſku wjeſnu młodźinu ſ Wucżkez, Małeho Woſyka, Njeradez a Noweho Dwora ſwołał. Na tutej rěcżeſche wokrjeſny wotrjadowy wjednik ſtronjan Kegel ſ Drježdźan wo nadawkach wotdźěla wjeſneje młodźiny na dorjadowanjach ſ němſkej dźěłowej frontu. Na to pokaſa na prawa a winowatoſcże wjeſneje młodźiny. Stare njepocżinki naſdatoſcże maja ſo wotſtronicż, ſtare dobre burſke nałožki maja ſo hajicż a wutwaricż. Pſchi wjeſnych ſwjedźenjach maja ſo ſtare nałožki a waſchnja pěſtowacż. Skóncżnje pokaſa ſtronjan Kegel też na dobre ſaſydleńſke móžnoſcże ſa wjeſnu młodźinu. Młody bur, kiž je khmany ſa burſtwo, ženjeny abo ſnajmjeńſcha ſłubjeny a kiž nima žanych herbſkich a duchownych khoroſcżow w ſwójbje, móže ſebi, ma-li 3000 hr. k ruzy, nowu exiſtenzu ſe ſaſydlenjom ſałožicż.

Z Lejna. Kaž hižo pisachmy swjećeše 8. nazymnika knjez Jakub Eiselt, wobsedźeŕ cyhelnje ze swojej mandźelskej w kole přiwuznych a přećelow swój slěborny kwas. Zańdźenu njedźelu přeproseštaj jubilaraj tež swojich dźěłaćerjow do swojeho domu. Najprjedy pohosćištaj jich z tykańcom a kofejom, štož wšěm jara zesłodźa. Při klóštrskim piwje a dobrych cigarach rjenje hromadźe bjesadowachmy. A hižo zaso so k wječeri blida pjelnjachu. Jubilaraj jim najlěpše, štož měještaj w kuchini a pincy, poskićeštaj. Po wobhladanju darow, kotrež běštaj k jubilejej dostałoj, so wjesela towaŕšnosć dale plećeše. Wjesely spěw tute rjane hodźinki porjeńši. Zrědka hdy je tajka přezjenosć a tak hłuboki zwisk mjez dźěłodawarjom a dźěłobjerjerjom kaž pola Eiseltec. Prjedy hač kwasny dom wopušćichu, so hišće raz z tykańcom a kofejom posylnichmy. Hišće raz so jubilaromaj zjawny dźak a zapłać Bóh za tutu přikładnu hospodliwosć wupraji. Njech Bóh jeju hišće wjele lět stroweju a čiłeju zdźerži a jeje prócowanje žohnuje.

Z Khróšćic. Srjedu 27. novembra wuhotuje Domowina wječor we 8 hodźinach wulki serbski koncert. Kaž kóždy lěto, tak tež lětsa wulki autobus z Khróšćic do Budyšina pojědźe. Druhe lěta pobrachowaše stajnje na městnach a wjele zajimcow njemóžeše sobu, dokelž so přepozdźe zamołwichu a potom njebě wjacy móžno, wjetši auto skazać. Tuž so naležnje prosy, zo so zajimcy hnydom pola k. Natuša w Khróšćicach zamołwja. Jězba wokoło 1,50 hr. płaći a ma so při přizjewjenju zapłaćić. W 6 hodźinach so wotjědźe a 1/2 hodźin z Budyšina. Wšo dalše njech zajimcy w towaŕstwowskim powěstniku sćěhuja.

S **Mikewo.** Se ſtrony NSDAP powołanych pſchiſydnikow a gmejnſkich radnych je niedawno wjeſnjanoſta do pſchiſahi wſał. Jako pſchiſydnikaj ſo wjeſnjanaj Hoppens a Theuerkauf do ſłužby wjaſchtaj. Do gmejnſkeje rady ſo pſchija Arnoſcht Mechelk.

S **Khrjekje.** Zyrkwinſka gmejna je ſe ſtareho rowniſchcża rjanu cżěłownju ſhotowicż dała. Prjedy njewužita měſtnoſcż móže nětko dobremu ſaměrej ſłužicż.

S **Cżernſka.** (Pohrjeb.) Sańdźenu ſobotu pohrjebachu póndźelu rano ſnjeſboženeho nježenjeneho Roberta Kelku ſ Cżernſka. Běſche w Kódrezach cżežko ſnjeſbožił, dokelž auto njebě ſwoju ſwěſu pomjeńſchiło. Hacż do jeho ſmjercże wutoru dopołdnja njebě ſo Kelzy wědomje wrócżiło. Młodźenz bě 25 lět ſtary. Hakle njedawno bě ſebi motorſke kolo kupił.

S **Rychwałda.** Družſtwo ſa ſaſtaranje ſ elektriku mějeſche w Stellmacherez ſali wurjadnu generalnu ſhromadźiſnu. Gmejnje Wunſchowa, Wowcżeŕnja, ſo na poſadanje do družſtwa pſchijeſchtej. We Wunſchowje ſu powody tak daloko dotwarjene, ſo móžachu ſo 4. novembra ſjawnoſcżi pſchepodacż. We Wowcżeŕni ſo ſ dźěłami hakle ſapocżnje. Powody do Wunſchowa hromadźe ſe transformatorom płacża něhdźe 8500 hr., ſ kotrychž 3000 hr. ſobuſtawy družſtwa a 5500 hr. Wunſchowſka kolonija ponjeſe. Wjeſne powody ſe 27 pſchiſamknjenjemi płacża 2200 hr. S Wowcżeŕnju hiſchcże dalſchich 10 pſchetrjebarjow milinoweho prudu družſtwu pſchiſtupi. Dawne pſchecże, ſo by ſo też do naſcheju wſow elektriſki powod połožił, ſo ſ tym dopjelni.

Hospodaŕski rozhlad

Póndźelu, 18. novembra 1935.

Barlinſka burſa 16. novembra. W poſlednich měſazach běchu na akzijowych wikach němſkich burſow ſdźěła wulke woſłabnjenja naſtałe. Sdźěła pſchipiſuja to temu, ſo bychu ſo rentabilicże pſchiměrile, dokelž běchu ſo ſdźěła kurſy tak powyſchile, ſo njeběſche pſchiměrjene ſadanjenje wjazy móžne. Spocżatk porjedźenj kurſow tworjeſche ſnata dr. Schachtowa rěcż 18. auguſta pſchi pſchiležnoſcżi wotewrjenja wulkowikow w Königsbergu. Potom ſu też njeariſzy wobſedźerjo ſwoje wobſtatki hódnoſtkow wokſtorcżike. Też mjeſynarodne ſaplecż..a (wójna w Abeſynſkej, ſankzije, wojowanja w Dalokim ranju) ſu na kurſy tłocżike. Wot ſrjedź tydźenja ſańdźeny tydźeń běſche měnjenje trochu pſchecżelniſche. Sa wſchelake hódnoty ſu ſajimzy, kiž kiž ſe wrócżo kupuja pſchi ſtupazych kurſach. Na rentowych wikach běſche cżicho.

Dźenſniſche ſkótne wiki w Drježdźanach.

Na ſkótne wiki pſchihna ſo dźenſa 939 howjadow a to 93 wołow, 149 bykow, 616 kruwow, 60 jałojzow, 21 ſracżkow 1003 cżelatow, 905 wowzow a 1384 ſwini. Pola howjaſeho ſkotu wuwi ſo žiwy wobkhod a wſchón ſkót ſo ſa najwyſchſche płacżiſny roſpſcheda, jenož zyle hubjene kruwy dyrbjachu ſo něſchto tuńſcho wotedacż. Cżelata maja ſrěni wobkhod a też tu dyrbja ſo ſa hubjeńſche družiny płacżiſny troſchku ſnižicż. Wowzy maja ſrěni wobkhod po dotalnych płacżiſnach. Pſchihnate ſwinje ſo wſchě ſa poſtajene najwyſchſche płacżiſny roſpſchedadźa.

Hłowny redaktor Marko Smoleŕ. Zamołwity za politiku feuilleton a wobrazy A. Dučman, za lokalny dźěl a přilopk Marko Smoleŕ a za nawěštki dr. J. Cyž, wšitcy w Budyšinje.
Wudawa a ćišći dr. J. Cyž w Budyšinje.
D. A. X. 1935 2243. — W tu khwilu tarifna lisćina čo. 3 płaći.

B Hornjeje Hórki. Po 53lětnym shromadnym ziwjeńskim dróhowanju staj sa krótki czaß twarski mischtr Rak a jeho mandźelska do wěčnosćźe wotešchłoj. Wobaj buschtaj sańdźeny schtwórtk na tudyschim pohrjebnischczu pokhowanaj. Twarski mischtr Rak bě 79 lět stary, jeho mandźelska Marja rodź. Kubaschez s Ranez pola Hodźija 78 lět. Wjele snatych a pschiwusnych jeju na tutym poßlednim puczu k rowu pschewodźesche.

S Maleje Prahi. Dźenßa póndźelu ßwjeczi rentnarka Alwina swud. Burkowa rodź. Henczelez ßwoje 85lětne narodniny. Burkez macź je hižo 5 lět dolho dospołnje woßlepiła bydli pola ßwojeje wożenjeneje wnuczki w Malej Prasy, kotraž ju sastara. W dezembru 1932 běchu na jubilarku rubježnizy pschischli. Dwaj rubježnikaj dobuschtaj ßo do w prěnim poskhodźe ležazeje spanskeje stwy, dajeschtaj ju, jako wona wo pomoz wołasche. Rubischtaj jej 2,30 hr. pjenjes a wnuczkyny sloty czaßnik. Rubježnikaj staj ßo tehdy swěsczikoj.

S Nowych Spytez. Sańdźenu njedźelu běsche w ßwójbje H. mjes ßwójbnymi k swadźe dóschło, pschi kotrejž jedyn se ßwójbnych macź s desku na hłowu dyri, tak so měješche wotewrjenu krawjazu ranu. Sswójbni ßo prjedy njesměrowachu, dóniž polizija njesakroczi.

S Brunojzy pola Běkeje Wody. (Woheń.) Schtwórtk wječzor nasta hischcze s njesnateje pschicziny w maschinskej kólni Robischez maschinskeje fabriki woheń, kotraž ßo dospołnje spali. Graty, maschiny a druhe narjady ßo ßobu sniczichu. Dokelž njeběsche njedostatk wody, móžesche ßo woheń spěschnje rosschěricź. Dobrowólna wohnjowa wobora a ßußodne woboory jón po dlěschim prózowanju sałachu.

•

S Nowcho Gersdorfa. (Bjeswědomej ßo namakałoj.) Rentnak Julius Glasneck a jeho hospodarka Freda Kschižanez, buschtaj wczera w shromadnym bydlenju bjeswědomaj namakanaj. Běchtaj płun do ßo dychałoj. Hacž ßo tu wo njesboze abo wo spytane ßamomordarstwo jedna, ßo po sawjedźenym pschepytowanju wujaßni. Muž a tež žona stej w khorowni a s jeje strowotnym stawom ßo polěpschuje.

Se **Shorjelza.** (Pscheßadźowanje płahowańskeho skotu a koni.) Krajny swjask schlesyskich howjasych a konjazych płahowarjow sarjadowa sańdźeny schtwórtk ßwoje 162. pscheßadźowanje howjaseho skotu a koni. Pschihnało bě ßo 8 koni, 38 bykow a kruwow. Płacźisny sa konje pohibowachu ßo wot 250 hacž do 900 hr. Pscheßadźowachu ßo wosebje młode kobły. Wjele lěpsche płacźisny dozpěchu byki a kruwy. Sa 1100 hr. namaka jenolětny byk kupza. S kruwow dozpě nazpě najlěpschu płacźisnu 660 hr. kruwa s Meinkingez płahowarnje we Wódreńzy pola Rósbórka. Wschěch 39 kruwow namaka kupzow. Płacźisny pohibowachu ßo mjes 440 hacž 660 hriwnow. Po pscheßadźowanju płahowańskeho skotu pschiзamkny ßo pscheßadźowanie honaczow. Sa tute saplaczi ßo w pscherěsku 25 hacž 30 hriwnow.

Wusudźenja

§ Dla pschestupjenja skót schkitazeho sakonja běsche hamtski ßud w Schěrachowje Herberta Zeidlera s Wjelecźina k měßazej jastwa saßudźił. Zeidler wobßedźi mjeńsche kubło a je hižo pschedl dlěschim czaßom s khorosczu, s njesbožom mjes skotom a s nahódnosczenjom hypothekow do hospodarskich czežow pschischoł. Hižo w lěcźe 1934 bě napadło, so běchu jeho konjej a jeho kruwy njedoßahazeho pizowanja dla khětro wożuchle. Po skótschkitańskim sakonju by Zeidler ßwój wobstatk na skocźe dyrbjał pomjeńschicź, so by mohł sbytk porjadnje s pizu sastaracź. To pak czinik njebě. Po wobskórźbje běschtaj skótnaj lěkarjaj dr. Kern s Budyschina a dr. Hemman s Budestez ßebi skót wobhladałoj a běschtaj konjow a howjasy skót w nalěczu 1935 w załostnym stawje namakałoj. Pschi powołańskim jednanju widźesche ßud Zeidlerowe sadźerženje měrnischo. Prjedawschi wußudk ßo do 50 hr. pjenježneho khłostanja abo 10 dnjow jastwa pschemeni.

S Nobelowym mytom ßo wusnamjenikoj. Franzowskaj mandźelskaj Joliot Curie, kotrymajž ßo sa jeju synthesu nowych radio-aktiwnych elementow lětusche Nobelowe myto sa chemiju posćicźi. Knjeni Joliot Curiejowa je s dźowku ßławneje radiowoweje ßlědźerki knjeni Curiejoweje, kotraž je, kaž je snate, tehorunja Nobelowe myto dostała. (Weltbild, M.)

Přilopk

Žadyn tajny statny dołh.

Sjawny dołh Němskeje wuczinja 29,8 milijardow hriwnow. W sjawnym sadołženju Němskeje njejßu jenož we wukraju, ale tež w tukraju, husto doscź pschěhnate pschedstajenja, pschi czimž ßo na to pokasuje, so je pschirost w poßlednich lětach w swisku s wobstaranjom sjawneho dźěła a s wobnowjenjom woboroweje mozy jara wulki. So by ßo tutym njewosprawnjenym powěsczam s wuspěchom napschecziwo stupiło, wosjewja institut sa pscheßlědźenje konjunktury w ßwojej najnowschej tydźeńskej rosprawje podrobnje zyły dołžny problem, w kotrejž ßo swěsczi, so sjawny dołh 29,8 milijardow hriwnow wuczinja. W czaßu wot měrza 1933 hacž do junija 1935 je tutón dołh wo 4,3 milijardow narostł.

Czežke wobkhadne njesboze.

W nozy k schtwórtkej je wjednik SS-standarty radny knjes Grimminger s Mnichowa ßmjertnje snjesbožił. Běsche duzy na dompuczu s konzerta. Njenadźizy nimo jědźazy auto na mokrej dróſy do wjerhanja pschiúdźe, sajědźe na khódnik a potorhny radneho knjesa. Pschi tym ßebi wón nop pukny a druhe czežke snutskowne sranjenja poczeŕpi, tak so dyrbjachu jeho do khorownje dowjescź. Radny knjes Grimminger je jedyn s najstarschich wjednikowych wojowarjow. Je s noscherjom krwawneje khorhoje s 9. novembra 1923 a je tež w tutym lěcźe pschi historiskim pokhodźe s pinzy měschczanskeje piwarnje w halli pólneho marschalla krwawnu khorhoj pschedl wjednikom njeßł.

Mordarstwo juhoßłowjanskeho krala Alexandra w Marseillu.

Tutón tydźeń sapocźina ßo w małym franzowskim měscźe Aix-en-provence proześ pschecziwo 10 khorwatskim emigrantam, kotsiž běchu 9. oktobra 1934 w Marseillu juhoßłowjanskeho krala Alexandra a franzowskeho swonkowneho ministra Barthoua morili. S 10 wobskorženych ßo jenož 4 pschi jednanju wobdźěleja. Hłowneho winika, ßobustawa slě wuwołaneho „Imra“, snutskowno-mazedonskeho revoluzionarneho komiteja, Dimitrov Kerin, ßu po skuczenju njeskutka sabili. Pschi jednanju ßo jako njepoßrědni pomoznizy njeskutka khorwatsky emigranczja Kral, Pospischil, Raicź a Bsik pschedl ßud stajichu. Pschecziwo druhim wobskorženym budźe ßo w njepschitomnosczi jednacź. Jako duchowny winik njeskutka ßo we wobskórźbje něhduschi juhoßłowjanski ßejmski sapóßlanz dr. Anton Pavelicź a něhduschi wyschkowy leutnant w prjedawschim generalnym stabje awstrisko-wuherskeho wójska, Ivan Perczewicź, mjenujetaj. Dr. Pawelicź je wot lěta 1930 s wjednikom we wukraju žiwych khorwatskich terroristow, kotsiž ßo s wukraja do Juhoßłowjanskeje sczělechu, so bychu tam attentaty na nawjedne woßoby, na železnizy atd. skuczili. Pawelicźa po njeskutku w Italskej sajachu. Wón wot teho czaßa w Turinskim jastwje ßedźi. Italske knježeŕstwowe městna ßu wudacźe wotpokasale, prajizy, so ßo pschi attentacźe wo zyle politiski czin jedna a so tehodla wuměnjenja sa wudacźe njepschedleža. — Perczewicź, kotrehož po attentacźe we Winje sajachu, je ßo bórsy po tym sašo na ßwobodu puschcził. Tež tu awstriske knježeŕstwo wudacźe wotpokasa, prajizy, so budźe proześ jenož krótki czaß tracź, so njebychu ßo rany, kotrež ßo tehdom nabichu, snowa wotewrile. To móže ßo tež s teho spósnacź, so je wudowa po samordowanym kralu kralowa Marija, kotraž chzysche jako priwatna wobskožeŕka pschi jednanju wustupicź, ßwój khłostański namjet sašo wróczo wsała.

Směški

„Ale ßußodźe, schto dha pschi tajkim deschcziku wonka w sahrodźe dźěłasch?“

„To wschak je tajka wězka. Moja žona je ßej horka saspěwała, a so ludźo njebychu myßlili, so ju biju, ßym ßej do sahrody wuschoł.“

Rěcźnik: „Ale hdyž janeho samo en'a njesawostaji, tola tež trjeba njeje, hakle testament czinicź. Tón mał... dźowkam a pschichodnym ßynam tež niczo pomhacź nje... móže.“

Stary muž: „Dha pak tola s najmjeńscha moju dobru wolu widźa.“

Krótke politiske powěsće

Dom lětarjow ßo poßwjecził.

W Barlinje je schtwórtk w měſtnosczach stareje pruskeje ßejmowje dom lětarjow poßwjecził.

Roosevelt njewotwißnoscź Filipinskich kupow pschipowědał.

President Sjednoczenych statow Roosevelt je schtwórtk pschipołdnju njewotwißnoscź Filipinskich kupow pschipowědał. S jeho wosjewjenjom ßo knježeŕstwo kupow rospuschczi a ßo wuměnjenja k wutworjenju noweho konstituzionalneho (wustawineho) knježeŕstwa postaja.

Towaŕstwowski powěstnik.

Hodźij. Towaŕstwo „Jaroměr Imisch“. Doměrnizy sendu ßo pokutnu ßrjedu po ßerbskich kemschach pola Mrósez.

Jaseńca. Kat. Bjesada nima wutoru 19. noov. swoju swójbnu zhromadźiznu, ale 26. novembra.

Lipsk. „Serbske blido“. Wutoru 19. nov. wječor we 8 h. w hosćencu „Halštrowski hród“ (Elsterburg) róžk Halštrowsko-Frankfurtskeje dróhi 10létny jubilej wobstaća „Serbskeho blida“ wot jeho znowa zbudźenja.

Nazymski koncert. Hłowna, zhromadna pruba budźe pokutnu srjedu popołdnju wot ½3 do 4 hodźin we Serbskim Domje. Prošu was wšěch, wosebje tež knjezow dirigentow, zo byšće přijěli ze wšěch stron! To je nuzne! M. N.

Rakecy. Zwjedźe-li so w našej wokolinje trěbna ličba (20—25 wosobow) wopytowarjow ze serbski koncert w Budyšinje hromadźe, pojědźe z Komorowa na Rakecy omnibus. Štóž chce sobu jěć, njech so hač do njedźele pola k. Fehr... abo pola k. Sewčika zamołwi.

Ralbicy. „Lilija“ spěwa k poslednjemu razej do koncerta wutoru, 19. t. m. Přińdźće wšitcy. Hłowny dirigent k. wučeŕ Nawka je přilubił, zo přińdźe. Diirgent.

Hłowna pruha za nazymski koncert je za wšě towaŕstwa, kiž na koncerće wustupja, na srjedu, 20. 11. (Pokutnu srjedu) pop. w 2 hodź. postajena. Městnosć: Žurla Serbskeho Domu w Budyšinje. Na tutym dnju so tež wupokaz spěwarjow za koncert rozdźěla. Štóž na pruhu njepřińdźe, škodźi sebi samemu. **Domowina.**

Nowe politiske mordarstwo w Chinje. Chinskeho marschalla a prjedawscheho gouverneura Jangtsejowych provinzow Suntchuanfanga, kotryž je w poßlednich měßazach husczischo w swisku s połnóznochinskim hibanjom wo ßamostatnoscź mjenował, je we Tientsin žona samordowała. Tutón pschipad je hižo wobstejaze napjecźe w Dalokim ranju hischcźe pschiwótsił. (Newyork Times, M.)

Twjelki
trěnja
ruby na blido
łožowe płachty
kulečkowe rubišća
A. Bokelmann nasl.
měji čel Curt Müller
w Budyšinje
na Serbsk. hrjebjach 2. Zał. 1892

Mały psyk
přiběžał. Woteda so w Miłkecach čo. 10

Wudowa
z wjetšej žiwnosću pyta znajomstwo z něhdźe 40—50 lětnym mužom z katolsk. strony z dobr. kharakt. dla pozdźišeje žeńtwy. Zamołwjenja p. A 25 na wudawaŕnju Serb. Nowin

Dobreho swěrneho **pohonča**
(dobr. wothladarja koni) pyta k 1. jan. 1936 bur Čorlich w Kanecach pola Pančic

Wołmjane a cwjernowe
šórcuchi
dobre mustry 1,50 1,30 1,—
Andr. Kasper
na Jerjowej hasy 3 (Heringstraße)

Měšćanske dźiwadło w Budyšinje
Wjednistwo: Intendant na wusł. Hanns Heinz Kämpff. Telefon 3263
Hrajna doba wot 18. hač 24. novembra 1935

Wutoru, 19. nov., 20.15 hodź. (koło A)
Agnes Bernauer
Němska struchłohra w 5 jedn. wot Bjedricha Hebbela.

Srjedu, 20. nov., 16.00 hodź.
Wilhelm Tell
Předstajenje za šulerjow
Wječor 20.15 hodź., koło E
Troubadour
Opera w 4 jedn. wot O. Verdia
Operowe płaćizny.

Štwórtk, 21. novbr., 20.15 hodź. (koło B)
Agnes Bernauer

Pjatk, 22. novemb., 20.15 hodź. (koło F)
Troubadour
Opera w 4 jed. wot O. Verdia
Operowe płaćizny.

Sobotu, 23. nov., 20.15 hodź.
Narn w zadnjej khěži
Komödija za lud w 3 jednanj. wot Maksimilijana Böttchera.
Nizke płaćizny 0,50—2,50 hr.

Njedźelu, 24. nov., 15.30 hodź. (Smjertna njedźela)
Troubadour
Opera w 4 jedn. wot O. Verdia
Operowe płaćizny.

Předźenak
na lěto 1936
je wušoł. Płaći **50** pjenježkow w Serbskej knihaŕni w Budyšinje — tež pola roznošowarjow

Přiłoha k čisłu 269

SERBSKE NOWINY

Póndźelu 18. nowembra 1935

Dewizowy proces Mišnjanskeho biskopstwa

2. dźeń sudniskeho jednanja.

(Dopis wosebiteho rozprawjerja „Serb. Nowin“ j. s.)

Na započatku dźensnišeho pokračowanja sudniskich jednanjow započa zakitowaŕ biskopa rěčnik dr. Dix sćěhowace dopokazowace namjety: 1. Wo sudniske skazanje Barlinskeho biskopa hrabje dr. von Preysinga jako swědka, resp. jako wěcywustojneho, kiž ma so k tomu wuprajić, zo k biskopskim winowatosćam njesłuša, so wo podrobnosće čisće zarjadniskich, wssebje financielnych wěcow starać a zo smě kóždy biskop to swojim k tomu postajenym pomocnikam přewostajić; 2. wo skazanje wěcywustojneho za bankowske naležnosće, kiž ma so k techniskim prašenjam bankowskeho wobkhada, dalokož su tajke w zwisku z wobskóržbu, wuprajić; dr. Dix namjetuje syndika za privatne bankowstwo dr. Froosta; 3. wo skazanje jeneho abo druheho zastojnika statneje banki jako wěcywustojneho; namjetuje k tomu pak wyš. knjeza radźićela dr. Hartlebena, pak knjeza radźićela dr. Müllera abo radźićela statneje banki dr. Fischbacha. Dr. Dix widźi móžnosć privatnych zwěsćenjow w Hollandskej, štož pak móže so jeničcy z wjedźenjom a dowolnosću suda a jenož přez wosobu stać, ke kotrejž by sudnistwo měło dospołnu dowěru a kotruž by tohodla samo měło pomjenować. Skónčnje naspomni zakitowaŕ knjeza biskopa, dr. Dix, zo su so wšelacy duchowni z Mišnjanskeje diecezy jako swědkojo zamołwili, kiž móža so wo tym wuprajić, kak wurjadnje je so wobskorženy knjez biskop za dušepastyŕstwo staral a kak jara je tute swoje dźěło wyše wšeho zarjadniskeho stajał. — Wo tutych namjetach chce sud w běhu dnja rozsudźenje wobzamknyć.

Před předwidźanym dźensnišim přesłyšowanjom swědkow započa so z wjele hodźin trajacym přečitanjom aktow, předewšěm dokumentow a listow, kotrež staj dr. Theodor Legge a gen. vikar dr. Soppa mjez sobu pisałoj, dale někotrych listow bisk. ordinariata, přez dr. Soppu pisanych, a wšelakich, dosć kritiskich listow mjez dr. Theodorom Legge a dr. Hofiusom, wobsedźerjoom Universum-banki. Dale přečita so privatny list biskopa Legge swojemu bratrej, w kotrymž so mjeno „Hofius“ naspomni, hačrunjež bě k. biskop štwórtk prajił, zo je mjeno Hofiusa hakle wjele pozdźišo zhonił. Tutu zdanliwu napřećiwnosć wujasni pak wobskorženy na to pokazujo, zo je mjeno „Hofius“ prawdźepodobnje na zakładźe někajkeje předběžneje rozprawy słyšał, zo pak je tute mjeno za njeho bjez někajkehož-kuli zmysła abo wopřijeća było.

Na zakładźe předčitanych dokumentow a wobšěrneho listowanja mjez dr. Th. Legge a dr. Soppu, dr. Th. Legge a dr. Hofiusom, kaž tež mjez dr. Soppu a dewizowej centralu (abo finančnym hamtom we Drježdźanach) pokazuje so we wulkich zarysach sćěhowace:

Dr. Soppa je z Hofius-banku wo wróćokupowanje obligacijow (dołžnych listow) jednał a při tom na to pokazał, zo je wukup z tak mjenowanymi exportowymi bonami móžny, kotrež němske knježeŕstwo k spěchowanju industrialneho wuwoza wudawaše a kotrež móžachu so k wěstym pjenježnym wobkhodam z wukrajom wužić. Tutón zakoński puć pak je dr. Soppa z pomocu dr. Th. Legge a dr. Hofiusa we nastupanju 2 obligacijow wšoł. Pola Hofius-banki w Münster je dr. Soppa konto biskopskeho ordinariata k přewjedźenju běžnych bankownych naležnosćowo załožił. Dr. Legge je po swojim dźensnišim wuprajenju přeswědčeny był, zo dr. Hofius při bancy nahromadźeny fond za wukupjenje obligacijow cyle po zakońskich předpisach naloži, štož bě so měło po zběhnjenju dewizowych předpisow stać. Z tutym zběhnjenjom prjedy abo pozdźišo je dr. Leggo po swojim wjacykróćnym wuprajenju ličił. Wěste spodźiwanje zbudźi list dr. Soppy na dr. Legge, w kotrymž dr. Soppa piše, zo je jemu bankownik Rufina, njeskedźbliwy kaž wón je, jasne zličbowanje pósłał; nadźijomnje to njeje nichtó pytnył,“ a dale: „My smy mału hłuposć zwoprali, zo smy we wěstym lisće na finančny hamt wotrězki za dań (Zinsscheine) za wukupjenej 2 obligaciji naspomnili; finančny hamt nětko wujasnjenje žada, z kajkej dowolnosću so tute obligacije wukupichu.“

W oktobru 1934 bě tak mjenowany „Volksverratsgesetz“ wušoł; štož na zakładźe tuteho zakonja we prawnym času njedowolene pjenježne wobkhody abo we wukraju ležace zamoženje přizjewi, móžeše so z tym pod wěstymi dalšimi wuměnjenjemi wšěch khłostańskich sćěhwkow zminyć. Na próstwu dr. Legge pósła dr. Soppa na listnje biskopskeho ordinariata a z ordinariatskim kołkom (Stempel) podkołkowanu połnomóc rěčnikej Kaltenbachej (wjednikej tehdy hišće w Barlinje wobstateje filiale Universum-banki), zo by tutón na zakładźe naspomnjeneho zakonja wukrajne pjenježne wobkhoody Mišnjańskeho biskopstwa přisłušnym finančnym zarjadnistwam přizjewił a tak wěc do zakońskeho porjadka přinjesł. Po wotpósłanju tuteho dokumenta napisa dr. Soppa doktorej Th. Legge, zo je wón (dr. Soppa) zapis dotal wukupjenych obligacijow zničił, zo žaneje rewizije hač dotal hišće było njeje a zo tutu reviziju nětko spokojnje wočakuje. — Z listowanja dra. Soppy z finančnym hamtom wukhadźa, zo je finančny hamt w Drježdźanach jemu wozjewił, zo wukup hollandskich obligacijow biskopstwa je jenož z exportowymi bonami móžny; wukup z pjenjezami (dewizami) pak je zasadnje njemóžny a so njemóže dowolić. Jedyn ze sudnikow naspomni, zo je to tola njezrozumliwe, zo je so z dr. Hofiusom hišće dale wobkhadźało, tež potom, hdyž bě dr. Legge a dr. Soppje znate, zo je Hofius bankowe konto ordinariata na zakońscy zakazane pjenježne transakcije zniewužił. Sudniski předsyda naprašuje so dale dr. Soppu, čehodla je wěsty dźěl listow tak njejasnje formulowany, zo móža je jenož dospołnje wobhonjeni zrozumić; jedna so we tutych listach wosebje wo wšelake mjena atd., kiž su jenož z prěnim pismikom woznamjenjene. Dr. Soppa na to wotmołwi, zo to ničo wosebiteho njewoznamjenja.

Do wěsteje měry zajimawy a kaž za powahu k. biskopa, tak jeho generalneho vikara dr. Soppu kharakteristiski je sćěhowacy dźěl přesłyšowanja. Sudnik praša so biskopa, hač je jemu tekst woneje „Volksverratsanzeige“, ke kotrejž je dr. Soppa listno a kołk ordinariata — ale bjez podpisma k. biskopa — wužił, tehdy znaty był; biskop wotmołwja, zo tutón tekst nětkle prěni raz słyši. Dr. Soppa wupraji, zo je wón wo tym biskopej Sylvestra 1934 rozprawjał, zo pak je so jemu (dr. Soppje) tehdy wo 87 šěsnakach jednało, mjez tym zo wotmołwa dr. Kaltenbacha wo 90 000 złotych rěči (kotrež je dr. Kaltenbach do njewupjelnjeneje połnomocy zapisał a potom za tutu sumu amnestiju na zakładźe „Volksverratsgesetz“ žadał). Biskop znapře-

Avignon pod wodu.

Tak to wupada w Avignonskich dróhach w južnej Franzowskej, kotrež wulka powodźeńska katastrofa pschepławi. Wobkhad ßo jenož s čołmami wudźeržuje. (Pressebildzentr., M)

Kak Serbja w zastarsku bydlachu?

Pojednał Jurij Wingeŕ.

(3. pokračowanje.)

Horjeka na deskach w heli stoješe w zadnim kuće hobrski hornc, w kotrymž jabłuka, na kuski rozkrate, kisachu. Ludźo dźěłachu sebi tehdy hišće sami kisało ze sadu, kotryž bě wětřik ze štomow zdrěł.

W hornim dźělu kachlow, w tak mjenowanym kopje, je trubjel abo róla: w zastarsku bě wusadźana z třěšnymi cyhelemi abo ze starymi mnichami (kachlicami). Hnydom pod trubjelu je kachlonk, najbóle koprowy.

W prjedawšich časach swěćachu wječor nimale wšudźe z łučlanymi třěskami pod kadołbom; te třěski ležachu w róžku kachloweje ławy na kamjenju, kaž tykancowe dećko wulkim. Kur ze zaswěćenych třěskow stupaše do kadołba. Kadołb bě płatowy měch bjez dna, na delnim kóncu šěroki, na hornim wužši. Z delnim šěrokim kóncom bě přibity wokoło wulkeho křidźineho wobłuka, z kotrymž nad kamjenjom wisaše. Z wužšim kóncom bě na štyriróžkate drjewjane suwańčko přibity, kotrež so do drjewjaneje trubjele zasuwaše. Tale trubjel bě pod wjeŕchom přičinjena a wjedźeše do wuhenja.

W Delnjej Łužicy namakaš tež hišće pjecak. Pod pjecakom je dźěra, hdźež je hejka, kušk a sekerc. Pod pjecakom nasadźuja starki (w Delnjej Łužicy). W Khrósćanskej wosadźe a najskereje po cyłej Hornjej Łužicy syda starka w kućiku mjez polcami a sćěnu pod ławu w kruwjacej dóńcy abo w korbje ze słomy plećenym. Druhdy nasadźuja wjacy starkow nadobo. Hdyž so husatka abo pilatka wulahnu, sčini so jim wo jstwje khlěw. Tohodla njebě prjedy jstwa wot duri hač skónc kachli špundowana. Z cyła drje bě w najstaršich časach podłoha jenož hlinjana. Młode husy měješe na burskich kubłach dźowka (prěnja słužobna holca) wobstarać. W prěnim času dyrbješe wona tež w nocy stawać a jim dawać. Za to dosta jene huso, kotrež smědźeše sebi skubać a předać.

Hdyž z durjemi zastupiš, wuhladaš blido napřećo w hornim kuće stejace. K blidu přitykane měješe kóždy čeladnik na swojim měsće swoju łžicu a widlički. Na blidźe leži stajnje z rubom přikryta načata pokruta khlěba, wot kotrejež so prošerjej kreńčka (kromička) wotkrawa. Blido je wulke, sylne, z lipoweho drjewa, njebarbjene, stajnje rjenje běłe wumyte. Blidowe nohi su dwě a dwě na křiž zapołožene. Druhdy bě blido tak naprawjene, zo so hodźeše na hruby bok wobroćić. Na hrubym boku khlěb kulachu, hdyž pječechu. Hdźež so blido njehodźeše wobroćeć, tam wužiwachu k tomu wudźěłane mjecki, kotrež běchu tak wulke, kaž cyłe blido. W blidźe bě kašćik tak wulki, zo přez cyłe blido dosahaše.

Za blidom sydachu ludźo na ławkach. Jenož hospodaŕ měješe stólc. Za blidom w kuće sydaše wotročk (t. j. prěni słužowny), pódla njeho na lěwo srěńk a pohonč — a na prawo třećak, štwórtak atd. Holcy sydachu na ławcy, k blidu přistajenej. Hospodarjowy stólc bě z drjewa z drjewjanym wobłoženjom, do kotrehož bě wutroba wurězana.

Hinak sydaju za blidom w Delnjej Łužicy, na př. we Łutach pola Złeho Komorowa. Tu syda hospoza na stólcu. Ji napřećo na ławje při posćěni hospodaŕ a wotročk abo syn. Na druhej ławje při sćěnje do dwora sydaju dźěd a wowka. Na holčej ławcy domjaca a słužowna dźowka.

Na holčacej ławcy holcy trjenja a fale mandluja z kuluškom a mandleškom (přir. basničku wo Janku a Wóršulcy). Ławka, kotraž so k mandlowanju trjeba, njeje barbjena. Druhdy mějachu hišće druhu ławku na čeŕwjeń barbjenu z wobłoženjom, kotrež bě rjenje wurězane. Na tej sydachu hosćo. Wjacy hač dwaj stólcaj we jstwje njebě. Dźěd měješe wosebity mjehki stólc z kožu poćehnjeny z dołhim wobłoženjom, zo móžeše hłowu na njo złožić.

Jstwa ma pjeć woknow. Hdyž je do jstwy jstwica zatwarjena, je pjate wokno w jstwicy. Zwjetša stej dwě woknje do puća, dwě do dwora, a jeli je zahroda z druheho boka, hlada pjate wokno do zahrody. Wokna běchu w zastarsku z cyła, bjez křiža. Wokno so njehodźeše wočinjeć, khiba z kukačkom, kotryž so zasuwaše a wotsuwaše. Namakaš tež něhdźežkuliž w starych twarjenjach wokna z małymi kulojtymi škleńcami, kotrež su do wolojanych wobručkow zasadźene. Zawěškow za wokna Serbja njeměјachu. Za to nadeńdźeš nutřka drjewjane wokeńcy, kotrež w žłobikach (falcach) khodźa a so wječor z boka před wokno sunu. Tež slomjane wokeńcy njejsu žadne. Wisaju wonka před woknami a wječor so ze štryčkom na wokno sćahnu.

(Skónčenje sćěhuje.)

ćiwi, zo list dr. Kaltenbach njepomni; doda dale, zo jemu njeje wědome, zo je jemu dr. Soppa scyła žanu sumu mjenował, a zo je so přecy jenož wo amnestiji rěčało. Dokelž je khory był, je dr. Soppa na to a tež hewak stajnje na njeho dźiwał a je jemu najskěrje wšelake njepokojenje zalutować chcył a tehodla jemu jenož po kapkach rozprawy podawał. Na naprašowanje sudnika, čohodla so njeje za tym dr. Soppu prašał, wotmołwja biskop, zo je był khory a zo njeje wšo dokładnje zrozumić mohł, wo čimž je jemu dr. Soppa rěčał. Statny rěčnik praša so dr. Soppu, hač je so rozmołwa z knjezom biskopom na zakładźe Kaltenbachoweho lista, kotryž bě na tutym dnju do ruki dr. Soppy dóšoł, wotměła a chce wědźeć, hač je wón zaćišć měł, zo je list k. biskopej znaty. Dr. Soppa na to wotmołwi, zo to z wěstosću njemóže prajić, je pak toho měnjenja, zo je biskop dyrbjał list znać. Dr. Dix (zakitowař biskopa) chce wot dr. Soppy wědźeć, hač wón měni, zo je biskopej najwjetši dźěl přikhadźacych listow znaty był. Dr. Soppa wupraji, zo je tak było, hewak by wón dyrbjał biskopej najprjedy wobsah listow wšědnje zdźělić, štož pak so njeje stało. Dr. Dix praša so wobskorženeho dr. Soppu, hač chce wón — hdyž je jemu jeho biskop prajił, zo přikhadźace listy njeje čitał a tež Kaltenbachowy list njeje zapřijał — z tym wuprajić, zo je biskop tu njewěrnosć rěčał. Jara wobhladniwje dr. Soppa na to wotmołwi, zo wupraja jenož to, štož je słyšał abo zapřimnył, zo pak sebi njezwěri prajić, zo biskop njewěrnosć rěči. Předsyda přetorhny tu naprašowanje dr. Dixa a wuzběhny, zo ma jenož sud rozsudźić, hdźe je wěrnosć abo njewěrnosć. Dr. Soppa je swoje měnjenje wuprajił a to sudnistwu dosaha. Knjez biskop na tym wobsteji, zo je listy jenož tak daloko, kaž so na wosobinske a dušepastyrske naležnosće poćahowachu, čitał; wo mnohich podrobnosćach je hakle dźensa přeni raz něšto zhonił. (Při druhej składnosći naspomni knjez biskop, zo je dr. Soppa (po jeho zdaću) jara mjehki kharakter, štož wo njesměrnej dowěrnej woli k sprawnosći biskopa swědči; dr. Soppa stara so — kaž powšitkownje kóždy wobskorženy — předewšěm wo swoje wusprawnjenje, štož na přikład „Völkischer Beobachter" z wulkim napismom wuzběhuje „Generalvikar Soppa belastet den Bischof von Meißen." Jako dopisowař wobmjezuju so dźensa na zdźělenje tutych kharakteristiskich podrobnosćow, kiž wšak sebi po skónčenju procesa někotre přispomnjenja wužaduja.) W jenym z přečitanych listow wobskorženeho biskopa je sćěhowace dosć zajimawe: Biskop w nim piše, zo ani jeho bratr, ani jeho generalny vikar njejstaj na legalnosći swojeho postupowanja dwěłowałoj. Nětko je so 100 000 br. zhubiło, kotrež su so, kaž so zda, přesuwali. Biskop so ze swojej hłowu za to zastaja, zo ani jedyn ani druhi z naspomnjenej u duchownych njeje na tutej njesprawnosći wobdźěleny; bohužel pak njemóže ničo prajić, hač něšto přećiwo nimaj předleži.

W dalšim přeběhu jednanjow znapřećiwi so statny rěčnik skazanju wěcywustojnych bankownikow a tež skazanju Barlinskeho biskopa hrabje von Preysinga. Sudnistwo so po wuradźowanju do sale wróći a wozjewi, zo skazanje wěcywustojnych bankownikow wotpokazuje, biskopa dr. von Preysinga pak na wutoru, 19. 11. jako wěcywustojneho skaza.

Přesłyšowanje swědkow.

Jako přeni wupraji so biskopowy domjacy lěkař dr. Haubold z Budyšina wo strowotnym stawje biskopa. Po jeho wuswědčenju je biskop Legge wot novembra 1933 na wutrobu khory a ćěrpi na ćěsnosć wutroby a na začuwanja strachoćiwosće; pozdźišo (1934) su so k tomu kamjenje w jěrchenjach přidale, skónčnje z tym zwisowace depresije a bolosće čuwow. Dr. Haubold je khoremu biskopej radźił, zo by wšo wot sebje wotpokazał, štož njeby na kóždy pad sam dyrbjał činić abo wukonjeć. Generalny vikar dr. Soppa wopisuje podobne zaćišće

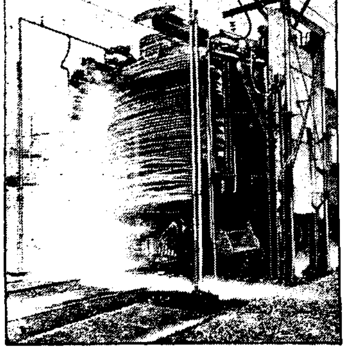

Expreszny czah w kupjelach.
Nowa myjaza maschina ʃa želesniske czahi je ʃo w Amerizy ʃhotowila. Hobriske ʃchczětki rjedža pobocžne ʃtrony woza, kotrež ʃo pʃchi pʃchejěždženju ʃ krjepjadlom wotmyja. (Scherl Bilderdienʃt, M.)

lěta 1933. Sudniski lěkař wobkrući wuprajenja a pohódnosćenje khoroby biskopa a je přez roentgenowsku fotografiju w jěrchenjach kamušk we wulkosći lěsneho worješka zwěsćił. Zakitowař dr. Dix so wuraznje přećiwo eventualnemu nałožowanju § 51 wupraja a njemóže ze žanym wuměnjenjom do teho zwolić, zo by so wo móžnosći nałožowanja tuteho paragrafa wobzamło.

Dalši swědk je farař dr. Mosbach z Halle, kotryž wobskorženeho biskopa z časow znaje, hdyž je tutón był probst w Magdeburku. Swědk wuzběhuje předewšěm njewobmjezowanu dowěru nětčišeho biskopa k swojim podrjadowanym duchownym, štož by lóhko hižo w Magdeburku mohło katastrofalnje so wuskutkować, njeby-li swědk tehdy we prawym času ze swojej radu kruće zapřimnył. Fararř dr. Mosbach dale wuzběhuje, zo je nětkole wobskorženy biskop so přecy ze swojim wulkim a skoro wuwzačnym zajimom za dušepastyřske dźěło wuznamjenjał a w tym so skoro dospołnje wučerpał. Swědk tach. vikar dr. Hötzel z Budyšina z podrobnymi wuprajenjemi to same wobkruća. Dr. Hötzel je po zajěću dr. Soppy dźěło generalneho vikara wukonjał a je zhromadnje z kapitularom Kretschmarom ordinariat wjedł. Biskop jo jemu najwjetši dźěl tuteho dźěła k samostatnemu rjadowanju a přewjedźenju připokazał, sam pak so wo dušepastyrstwo a socialne potrěby starał. Zakitowař dr. Soppy so swědka praša, hač je jemu znate, kak su rozsudźenja so postajale, dale hač je swědk samostatnje jako naměstnik generalneho vikara rozsudźował abo hač je biskop wo ważnych abo mjenje ważnych wěcach sam rozsudźował. Swědk wobswědča, zo je so biskopa wo jeho radu a měnjenje prašał, zo je biskop pak jemu samostatne rozsudźenje přewostajił. Po tajkich rozsudźenjach je swědk biskopej rozprawu podał wo tym, što je so stało. Privatna sekretařka franciskanska sotra Ansfrieda potwjerdźuje we swojich wuprajenjach, štož staj dotalnaj swědkaj wuprajiłoj; to same trjechi též za swědka fararja Beiera z Lipska.

Po skónčenju dźensnišich jednanjow pokračnje so wutoru 19. novembra, na kotrež je ½10 hodźin dopołdnja Barlinski biskop dr. von Preysing jako wěcywustojny skazany.

„Serbske blido" w Lipsku

Naši studenća zas w Lipsku.

Skónčnje zaso jónu bohatši wopyt za „Serbskim blidom". W poslednim štwórćlěće w přerězku při skhadźowanjach jenož 4 abo 5!! A posledni raz sedźachmy 11 za blidom w „Halštrowskim hrodźe". Što bě so stało? Z wotkel tajki zwjeselacy wopyt? „Towařšny spěwnik" nam w swojim 130. spěwje to wujasni. Při skhadźowanju 18. smažnika, krótko před skónčenjom lěćnёho akademiskeho semestra spěwachmy za „Serbskim blidom" zrudnje (hačrunjež spěw we wotrjedźe „Towařšna radosć" steji) sćěhowacu štučku:

„Štó dha tam z měšćanskich murjow won dźe?
Kak so ta črjódźička pomjenuje?
Wjeseli Serbja su, kiž z toho města du,
Serbja to su."

Tehdom běchu naši studenća posledni raz do akademiskich prózdninow mjez nami a potom 4 dołhe měsacy wjacy nic! To nam za blidom njedaše wjesołym być. A nětko su tu woni zaso mjez nami. A tuž móžachmy při poslednim skhadźowanju z wjeselosću druhu štučku studentskeho spěwa zanjesć:

„Kajke to wobliča přećelniwe,
Kajka to radosć jich wozbožuje?
To je to přećelstwo, kiž jim
Je zakćěło, zakćěło jim."

Haj, zakćěło jim za „Serbskim blidom". Žana hola rěč abo fraza! Přećelstwo knježi za „Serbskim blidom" mjez studowacymi a njestudowanymi, mjez starymi a młodymi, přećelnosć nic jenož po słowje ale též w skutku. To naši studenća též derje wědźa a tohodla woni též swěru dźerža „Serbskemu blidu". A sedmjo su so, lědma do Lipska k swojim studijam w zymskim semestrje so wróćiwši, měli po dopisu „Serbkeho blida" w čisle 256 „Serbskich Nowin" a su hnydom přenju wutoru so namakali w našej srjedźiznje. Sława jim! Starši „Serbskeho blida" jich z radostnej a z dźakownej wutrobu witaše. A, zo so jim njeby přejara po rjanej Łužicy, hdźež su štyri měsacy dołho na prózdninach přebywali, styskało, zaklinča potom w běhu wječora serbska hymna: „Rjana Łužica". Potom krótki čas bjesadowachmy. Mějachmy so tola našich studentow wjele prašeć, što we Łužicy činja? Kak so tón abo tamny prjedawši skhadźowař „Serbskeho blida" ma? Kak ze strowosću našeho prjedawšeho sobu najwjetšeho spěchowarja a prócowarja nětčišeho wjednika „Domowiny", knjeza Pawoła Nejdy steji? Wobžarowachmy jeho khorowatosć a přejachmy jemu wot wutroby dospołne wustrowjenje, zo by prawje bórzy zaso w starej strowosći a horliwosći skutkował w „Domowinje" a cyłeho Serbowstwa. To daj Bóh! Wjeselachmy so tola tak jara, zo změjemy česć, přichodnu wutoru, 19. nazymnika, knjeza Nejdowa za „Serbskim blidom" w Lipsku powitać móc. A nětk nam wón skhorje! Tola nadźijamy so, zo prawje bórzy wotkhori a nas w Lipsku pozdźišo wopyta. Též znowa zbudźerja „Serbskeho blida" před 10 lětami w Lipsku, hdźež tehdom jako kaplan přebywaše, knjeza fararja Jurja Handrika w Markneukirchen, smy sebi za jutřišu wutoru do Lipska přeprosyli. Též wón je bohužel zadźěwany mnohich zastojnskich dźěłow dla. A tak dyrbimy bjez našeju dweju sobu najwjetšeju spěchowarjow a prócowarjow „Serbskeho blida" woswjećić dźeń a skutk znowazbudźenja „Serbskeho blida" we Lipsku před runje 10 lětami. Při poslednim skhadźowanju prašachmy so: „Móžemy sebi zwažić, tajka mała horstka kaž smy za „Serbskim blidom" tajki jubilej, hačrunjež mały, ale tola ważny za Lipšćanskich Serbow, wosebiće woswjećić? Njeje to khroblosć při našej khudobje, dwojej khudobje, materielnej a idealnej, jubilej woswjećić? A tola najebać wšěch strachotow smy jenohłósnje wobzamknyli: Wutoru 19. novembra, potajkim jutře wutoru, woswjećimy 10-lětny jubilej, nic wobstaće „Serbskeho blida" wot swojeho załoženja, ale wot swojeho znowazbudźenja. Chcemy tónle jubilej woswjećić nic, zo bychmy so sami hordźili, ale jeničcy k spomoženju Serbow a we dźakownosći k našemu wjednikej Němskeje, kotryž též nas Serbow w našich kulturnych kubłach a w našej maćeřnej rěči škita. Tuž přeprošujemy wšitkich Lipšćanskich Serbow a wosebje též našich prjedawšich skhadźowarjow z blizka a z daloka na naš jednory jubilejski swjedźeń: Wutoru 19. novembra wječor we 8 hodź. w hosćencu „Halštrowski hród" na róžku Halštrowskeje a Frankfurtskeje dróhi.

Radio

Wutoru, 19. nowembra 1935, ʃo ʃłyʃchi:

Königswuſterhauſen. Nimo ʃnateho wʃchědneho programa: 6,30 wjeʃoly ranʃchi konzert. 11,40 ʃa burow. 12 pʃchipołdniʃchi konzert. 14 wʃchelakoʃcže. 16 popołdniʃchi konzert. 17,20 ʃport ʃa młodžinu. 18,20 politiʃki pʃchehlad nowin. 19 a nětko je ʃwjatok. 20,10 konzert.

Lipʃk. Nimo ʃnateho wʃchědneho programma: 6,30 ranʃchi konzert. 11,45 ʃa burow. 12 pʃchipołdniʃchi konzert. 16 ʃpěwy. 19 dujerʃka hudʒba. 20,10 ʃłyʃchna hra „Maria Charlotta Corday"

Hiʃchcže wožne ʃ dnjoweho programma: Barlin 20,10 wulki operowy konzert. Wrótʃław 20,10 konzert. Mnichow 21 rejwanʃka hudʒba. Warʃchawa 21 Händelowy konzert.

Hamtske wozjewjenje z Budyšina

Der Bürgermeiſter in Rattwitz hat in Aenderung des am 16. Auguſt ds. Js. bekanntgemachten Planes um die waſſerrechtliche Erlaubnis nachgeſucht, die Tage- und Wirtſchaftswäſſer aus den Wohnhäuſern längs der Reichsſtraße Dresden-Görlitz auf den Flurſtücken Nr. 69a bis 69p und 69 der Flur Rattwitz nach Reinigung in der Kläranlage der Gemeinde Stiebitz auf Flurſtück Nr. 98a der Flur Stiebitz in den Stiebitzbach einzuführen.

Dieſer Antrag wird nach § 33 des Waſſergeſetzes mit der Aufforderung bekannt gemacht, etwaige Einwendungen gegen die begehrte Waſſerbenutzung bei mir, wo auch die Pläne zur Einſicht ausliegen, anzubringen.

Beteiligte, die ſich in dieſer Friſt nicht melden, verlieren das Recht zum Widerſpruche gegen die von der Behörde vorzunehmende Regelung.

Bautzen, am 14. Nov. 1935. **Der Amtshauptmann.**

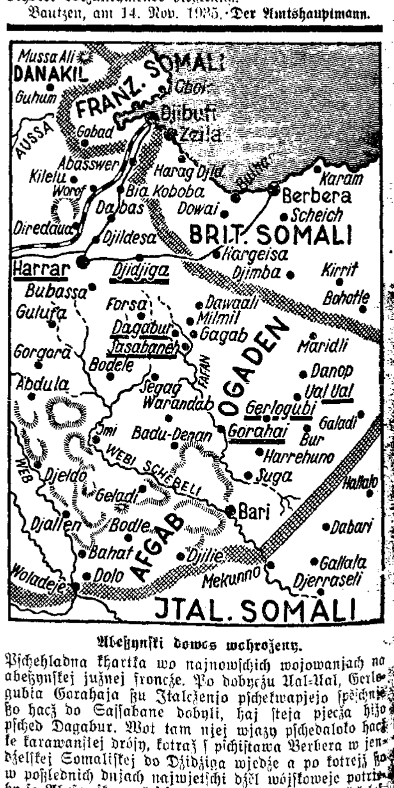

Abeʃynʃki dowcs wohroženy.
Pʃchehladna kharta wo najnowʃchich wojowanjach na abeʃynʃkej južnej hrancže. Po dobyczu Ual-Ual, Gerlogubia Gorahaja ʃu Italczenjo pʃchekwapjejo ʃpěchnje ʃo hacž do Saʃʃabane dobyli, haj ʃteja pjecža hižo pʃched Dagabur. Wot tam njej wjazy pʃchedaloko hacž ke karawanʃkej dróʃy, kotraž ʃ pʃchiʃtawa Berbera w jendželʃkej Somaliʃkej do Dźidźiga wjedže a po kotrejž ʃo w poʃlednich dnjach najwjetʃchi dźěl wójʃkoweje potrjeby ʃa Abeʃynʃku wożeʃche. Na druhej ʃtronje je též železniʃka czara ʃ Dźibutia do Addiʃa Abeby ʃ italʃkim poʃtupom ʃ krajiny Muʃa Ali wohrožena, tak ʃo budže wukónz tu woczakowanych wojowanjow ʃa dalʃchu zyku wójnu rʃʃudźazy. Abeʃynjenjo ʃwoje mozy ʃ najwjetʃchej ʃpěʃchnoʃczu w krajinje mjes Harrarom a Dźidźigom hromadźa. (Graphiʃche Werkſtätten, M.)

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

„Serbske Nowiny" płaća měsačnje we wudawaŕni 1.15 hr., na pósće a pola dowěrnikow 1,51 hr. z wunošowanjom, do wukraja 2.15 hr. = 20,00 Kč. Wudawa a čišći Jan Cyž, dr. jur., w Budyšinje w Serbskim Domje. Telefon 2687

Za nawěštki, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały mm-rjadk 6 pj., za swójbne 5 pj., towaŕstwowe a hosćencaŕske 4 pjenježkow. Za reklamowy mm-rjadk płaći so 15 pj. Rabat po tarifje. Kóžde čo. płaći 10 pj.

Čisło (Nr.) 270 — Budyšin — Wutoru 19. novembra 1935 — Bautzen — Lětnik 94

Pokutneho dnja dla wuda so bližše čisło „Serbskich Nowin" štwórtk připołdnju

Wulke přihoty k nowym wojowanjam w Abesynskej

Abeßynjenjo a Italczenjo pſchihotuja ßo na wjetſche wojowanja hacž dotal běchu. Italczenjo chzedža wěſcže nětko, hdyž ßu ſankzije do mozy ſtupile, abeßynſke wójſko po móžnoſczi rucže ſbicž. To ma ßo ſtacž, prjedy hacž nowy deſchczowy czaß ſaſtupi, dokelž ßo potom wojowanje na wjele njedźel ſnjemóžni. Tohodla ßo wocžakuje, kaž wukrajne nowiny pißaju, **ſo ßo nětko woprawdźe wubědźowanje mjes ſankzijemi a wojowanjom ſa**počnje. Italſki marſchall Badoglio je ßo hižo w Neaplu na łódź podał, kotraž dyrbi jeho rucže do rańſcheje Afriki dowjeſcž.

Tež Abeßynjenjo wſchitke mozy napinaju, ſo bychu mohli ſ wuſpěchom wojowacž. Abeßynjenjo chzedža Italczanam ſadźěwacž, ſo bychu ſpěſchnje poſtupowali. Woni chzedža wójnu podlěſchicž, ſo bychu ßo ſankzije k lěpſchemu Abeßynſkeje wuſkutkowale. Wěſo je w Abeßynſkej hromadźenje wójſka wobcžežne. Hakle nětko najſdaleniſche hórſke ſplahi do hłowneho měſta pſchicžahnja. Potom maju ßo trochu wuwucžowacž a potom ſaßo njedźele dołho na frontu czahnycž. Mjes abeßynſkimi wojakami je wěſta njeſpokojnoſcž naſtała, dokelž nimaju doſcž nowocžaßnych brónjow.

Tſělby a maſchinſke tſělby, kiž abeßynſke knježeŕſtwo ſ wukraja doſtawa, ßo hnydom jenotliwym wójſkam póſczelu. Wukrajne nowiny pißaju, ſo nětko tež Abeßynſka ſ lětadłow lětaki na krajiny mjeta, kiž wobydleŕſtwo k podpjeranju abeßynſkeho wojowonja pſchecžiwo Italczanam napominaju.

Wo wotwołanju generala de Bona

Wo wotwołanju italſkeho generala de Bona ſ Abeßynſkeje je romſka powěſczeŕnja Agenzia Stefani wozjewiła, ſo je wyſchſchi kommißar de Bono ſe dobyczom Makalle nadawk dokóncził, kiž běſche ßo jemu porucžił. Muſſolini je ſ tuteje pſchicžiny generalej de Bonej telegramm póßłał, w kotrymž generalej wobßwědcža, ſo je nadawk, kiž ma ßo nětko jako ſkónczeny wobhladowacž, pod wurjadnje wobcžežnymi wobſtejnoſczemi a ſ wuſpěchami pſchewjedł, kiž jemu prawo dawaju na to, ſo ßo italſki lud jemu dźakuje. Pſchipóſnawajo dźěło, kiž je general de Bono ſe ſaßodobyczom a ſměrowanjom Tigreſkeho kraja dokonjał, je italſki kral po Muſſolinijowym namjecže Bona ſa italſkeho marſchalla pomjenował. Marſchallej Bodoglijej je ßo porucžiło, ſo by ßo na měſto generala de Bona jako wyſchſchi kommißar do rańſcheje Afriki podał.

Dotal wſchak ßo njeběſche wo tym rěcžało, ſo je nadawk generala de Bona w Abeßynſkej hacž k dobyczu měſta Makalle wobmjeſowany. Pſcheměnjenje roskaſowarjow ma drje tež w tym ßwoju pſchicžinu, ſo je de Bono wjednik čornokoſchlakow ſ faſchiſtiſkeje revoluzije, ſo pak je nowy wyſchſchi roskaſowaŕ Badoglio wójſkowy ſchef, potajkim na prěnim měſtnje wojak.

Abesynske knježeŕstwo so njeje překhwapiło

So je ßo italſki general de Bono ſ Abeßynſkeje wotwołał, w abeßynſkim knježeŕſtwje njeje pſchekhwapiło. Abeßynſke knježeŕſtwo wocžakuje, ſo po pſchemějenjenju kommandowazeju wozobow italſke wójſko w bližſchim czaßu raſniſcho poſtupuje.

Abeßynjenjo wobkrucžeja, ſo je wjeŕch Deſta ſe ßwojimi wojakami ſ Dola (w połodniſchim róžku mjes Abeßynſkej a Somaliſkej) italſke wójſko pola Lugheerrandia nadpadnył. Italczenjo ßu wulku ſchkodu poczeŕpili. Pſchi tězy Tafanje italſzy wojazy po ßwucženym waſchnju poſtupuja, kaž Abeßynjenjo roſprawjeja. Na połnóznej ſtroncže ßu Italczenjo ßwoje poſtupowanje zyle ſaſtajili.

Přestawka we wojowanju, dóniž Badoglio njedojědźe

W Eritrejſkej ßo wocžakuje, ſo marſchall Badoglio 25. abo 26. novembra dojědźe. W czaßu jeho pſchikhada general de Bono do Roma wotjědźe. Dóniž Badoglio njedojědźe, ßo wjetſchich wojeŕſkich poſtupowanjow njewocžakuje. Potom pak ma ßo na wſchěch frontach raſnje poſtupowacž. Mjes tym wſchak Abeßynjenjo na někotrych měſtnach ſpytaju małe bitwy wuwabicž, kiž pak nimaju žaneje wažnoſcže.

W Asmarje w Eritrejſkej je ßo powěſcž roſnjeßła, ſo chze Muſſolini 2000 franzowſkim dobrowólnikam dowolicž na ſtronje Italſkeje wojowacž. Tuczi dobrowólnizy ßu ſwjetſcha wſchitzy prjedawſchi offizěrojo.

Italscy dróhitwarscy dźěłaćerjo chcedźa domoj

Italſke nowiny „Quotidiano Eritrea" w Asmarje ßu ſańdźenu njedźelu warnowanje ſa dróhitwarſkich dźěłaczerjow wocžiſchczałe, kotrychž ſrěcženſki czaß ßo někole minje a kotſiž buchu njeměrni, dokelž ßo ſ jich wotwjeſenjom do domiſny dliji. Pſchißłuſchne wojeŕſke wyſchnoſcže napominaju k diſziplinje w ſajimje italſkeho poſtupowanja a tym ſ wótrymi naprawami hroža, kotſiž ßo jich poſtajenjam pſchecžiwjeja.

Prěni dźeń sankcijow w Romje

Nimo ſtudentſkich demonſtrazijow je ßo prěni dźeń ſankzijow w Romje bjes pſchipadow minył. Polizija na wſchelakich měſtnach pſchecžiwo demonſtrantam ſakrocži a někotrych ſaja. K ſakhowanju měra a porjada běchu ßo wojazy pſchihotowali.

Italſke knježeŕſtwo je tež póßłanzſtwa a wupóßłanzſtwa wukrajnych knježeŕſtwow wojeŕſzy ſchkitało. Bliſko jendźelſkeho póßłanzſtwa běſche ßamo dało 7,5 zentimetrowſke kanony poſtajicž.

Franzowſke nowiny „Paris Soir" ßu roſprawu wo wuſkutkowanju ſankzijow na franzowſko-italſkich mjeſach wocžiſchczałe. Na namjeſnych dwórniſchczach ßo twory hižo jara kopja. Cłowne hamty ßu ßylnje wobßadźene. W měſcže Modane ßebi myßla, ſo ßo jeje dokhody ſ gmejnſkich dawkow wo 450 000 frankow pomjeńſcha. Na jenym namjeſnym dwórniſchczu je ßamo 13 zentnarjow franzowſkich nowin leżo woſtało, dokelž ßo njemóža do Italſkeje póßłacž.

Italska młodźina zběra stary metall

Na wſchelakich měſtnach Italſkeje ßo metalle a ſtare želeſo hromadźa. We Venedigu ßu dźěczi póndźelu zyły dźeń njedźiwajzy njepſcheſtawajzeho ßylneho deſchcža ſtare metalle hromadźile. Na prěnim dnju tuteje ſběrki ßu we Venedigu 1500 dwójnych zentnarjow želeſa a někotre zentnarje kopra a moßaſa naſběrali. W małym měſcže Pallanzy je ßo na prěnim popołdnju 70 dwójnych zentnarjow želeſa nahromadźiło.

Nowe zraženja w Kairu

Wobydleŕſtwo egiptowſkeho hłowneho měſta Kaira je pſchezo hiſchcže njeměrne a roshorjene. Póndźelu dopołdnja ßo lud na mnohich měſtnach ſběža a do polizije ſraſy. Tež tón króć ßo wožebje ſtudentojo na njeměrach wobdźěliſchu. Sſylnej poliziji pak ßo wſchudźe poradźi, cžrjódy roſehnacž. Ludźo žiwjenje njeſhubichu a nichtó ßo cžežo njeſrani. Na wſchěch wažnych naměſtach w měſcže ſtejachu cžežite auta ſ poliziſtami. Polizija tež wukrajne wupóßłanzſtwa ſtrážowaſche.

Nowe powěsće z Kaira

Roshorjenje w Kairu zyłu póndźelu njepopuſchcži. Na dróhach ßo do autobußow Kairſkeho jendźelſkeho autobußoweho towaŕſtwa ſ kamjenjemi mjetaſche. Pſched ludo-

Před wozjewjenjom samostatnosće połnócneje Chiny

Japanſka powěſczeŕnja Rengo w Tokiu je powěſcž Peipingſkich nowin wozjewiła, ſo ßo 20. novembra ßamoſtatne knježeŕſtwo pjecž provinzow połnózneje Chiny wuwoła. Tute provinzy ßu Hopei, Schantung, Schanſi, Czachar a Suiyuan.

Najprjedy ßu tſi provinzy Hopei, Czachar a Schantung ßamopoſtajaze knježeŕſtwo namjetowałe. Pſchiſamknjenje provinzow Schanſia a Suiyuana woſnamjenja wažne ſeßylnjenje myßle ßamoſtatnoſcže.

Njedźelu je ßo w Peipingu wažne roſrěcžowanje ſaſtupjerjow tutych pjecž provinzow wotměło. Nowiny pißaju, ſo budźe ßo we wozjewjenju, kiž ßo ßrjedu wocžakuje, na mnoho pſchikładow hubjeneho ſarjadniſtwa pod Nankingſkim knježeŕſtwom pokaſacž. Wožebje budźe ßo na nazionaliſowanje ßlěbra dopominacž.

We wozjewjenju budźe ßo tež finanzna a hoſpodaŕſka njewotwißnoſcž pjecž provinzow połnózneje Chiny wuwołacž. Skóncžnje budźe ßo ßlubicž, **ſo maju ßo pſchecželſke poczahi połnózneje Chiny k Japanſkej a Mandźuſkej ſpěchowacž.** Autonomne knježeŕſtwo połnózneje Chiny ſměje ßwoje ßydło w Peipingu. Knježeŕſtwo budźe ſ politiſkej radu ſhromadnje ſ provinzialnymi knježeŕſtwami knježicž.

Połnócna China z wójskom hrozy

Kaž ßo ſ Czangtunga powě, je rěcžnik Kwangtungſkeho wójſka wozjewił, ſo na kóždy poſpyt Nankingſkeho knježeŕſtwa, ſ wupóßlanjom wojakow hibanje wo ßamoſtatnoſcž podtłócžicž, Kwangtunſke wójſko ſ brónjemi wotmołwi. Wono je ßo na to hižo pſchihotowało. Hdy bychu wojazy Nankingſkeho knježeŕſtwa do połnózneje Chiny ſaczahnyli, byſchtej ßo ſ tym boxerſke ſrěcženje a Tangkuſki pſchiměr ſraniłej.

Samostatnosć z pomocu Japanskeje

Sſamopoſtajaze knježeŕſtwo, kiž ßo w połnóznej Chinje twori, pod mjenom „Połnóznochineſki wubjerk republiki Chiny k wojowanju pſchecžiwo kommunismej" pſched ſjawnoſcž ſtupi. Tutón wubjerk ma tſi podwubjerki wopſchijecž. Wone budźa należnoſcže roſwucžowanja, hoſpodaŕſtwa a wobkhada wobdźěłowacž. Mjes jich ßobuſtawami budźa japanſzy radźerjo. Wſchitke autonomiſtiſke provinzy budźa tež w pſchichodźe wobſtejecž. Kóžda ſ nich ſměje ßwoje ßamoſarjadowanje.

Jendźelska a rańša Asiska

Pſchi italſko-abeßynſkej wójnje ßu jendźelſke wojowaŕſke mozy ſ wulkeho dźěla na Sſrjedźoſeńſke morjo a na ſtrážowanje Suezſkeho kanala ſwjaſane. Tutu ſkładnoſcž nětkole Japanſka wužiwa a ßwoje ſtejiſchczo w rańſchej Aſiſkej ſeßylnja. To nam w tutych dnjach wutworjenje njewotwißneje połnózneje Chiny dopokaſuje.

Sa Jendźelſku je nětežiſche ßwětowe położenje jara kritiſke. Wona dyrbi kedźbowacž, ſo Japanſka pſchi ßwojim poſtupowanju w Chinje njeby jendźelſki wliw w tamniſchich kónczinach ßwěta wucžiſchczała a ſkóncžnje tež hiſchcže Indiſku wohroſyła. Kaž je ſnate, chze Japanſka wulke kraleſtwo Aſiatow wutworicž a wſchitkich Europjanow ſ Aſiſkeje wuhnacž.

Dokelž je Jendźelſka w Europje a Afrizy tak wuwjaſana, je wona ſeßłabjenje ßwojeho wliwa w Chinje poczeŕpiła. Njemóžne njeje, ſo ſkóncžnje Sjednoczene ſtaty połnózneje Ameriki Jendźelſkej na pomoz pſchińdu a pſchecžiwo Japanſkej ſakrocžitej. Podobne móže ßo wot Ruſkeje wocžakowacž, dokelž dyrbi ßo wona, jeli ſo Japanſka dale tak poſtupuje, ßo bojecž, ſo ßwoje móŕſke brjohi w dalokim ranju ſhubi. Ruſka pak ma tež ſdobom ſa chineſiſkim krajom wulke požadanje. Potajkim dźenßa hiſchcže njeje dowidźecž, kak móže ßo italſko-jendźelſka napjatoſcž ſa Jendźelſku a ſ njej ſa Europu w rańſchej Aſiſkej wuſkutkowacž.

wym domom ßo lud bjes pschestacza hromadźesche. **Wudowa semrěteho narodneho rjeka Saglula pasche na balkonje ludoweho doma stejo lud se ßwojej rěczu sahorjesche.**

Kaž ßo s pošlednich powěsczow shoni, ßu ßo póndźelu saßo někotsi ludźo, mjes nimi tež studentojo, sranili. Demonstrantojo psched „domom naroda" pschecziwo Jendźelskej wustupowachu. Jako ßo powěscž rosnjeße, so je jedyn czežkosranjeny student w khorowni wumrěl, sta studentow psched khorownju czehnjechu. Tam snowa do polizije srasychu. Polizija wospjet w polnje wobßadźenych polizajskich czežitych autach pschecziwo demonstrantam sakroczi.

We wschěch shromadźisnach demonstrantojo pschißahachu, **so chzedźa hacž do ßmjercźe sa wußwobodźenje Egiptowskeje wot jendźelskeho nadknježstwa wojowacž.** Kaž ßo hischcźe powě, ßu w Alexandriji sta polizistow po hłownych dróhach czahali a wołali: „Prjecž s Hoarom, žadamy Sudan!" Tež w měſtomaj Assiutu a Minje je k mjeńschim sraženjam dóschło. Jendźelske nowiny pißaju, so je wótrischa italska propaganda mjes Egipczanami sapoczała.

Nowe wobćežnosće při wutworjenju memelskeho direktorija

Pschedßyda memelskeho ßejma Baldszus běsche ßebi wobmyßleński czaß wuproßył, prjedy hacž wot gouverneura porucžnoscž k wutworjenju memelskeho direktorija pschija. Balszus bu něko nusowany, gouverneurej porucžnoscž wróczicž.

Kaž ßo s Memela powě, ma jenotna liscžina hischcźe druhe ßwoje ßobustawy sa memelski direktorij pschihotowanych. Dokelž pak gouverneur spyta, pschecža jenotneje liscžiny wobeńcž, Balszus njemóžesche jeho žadanje dopjelnicž. Jenotna liscžina dyrbi na tym wobstacž, so ßo na jeje pschecža, jako na pschecža wjetschiny w ßejmje dźiwa. Sßejmowy pschedßyda Balszus je pschi ßwojim wotpokasanju woßebje žadał, so maju ßo namjety jenotneje liscžiny něko skóncžnje dopjelnicž.

Němske zakročenje w Stockholmje

Němske wupóßłanstwo w Stockholmje je w tutych dnjach w schwedskim swonkownym ministerstwje rasnje a wospjet sakroczilo, dokelž ßo nowiny „Sozialdemokraten", kiž schwedskej knježerstwowej stronje blisko steja, někotre krócž na sranjaze waschnje pschecziwo woßebje wjednika a němskeho kanzlera pißale.

Přeni připad při procesu dla zamordowanja juhosłowjanskeho krala

Kaž hižo wczera pißachmy, je ßo w franzowskim měscźe Aix-en-Provence proześ pschecziwo ßobuwinowatym pschi samordowanju juhoßłowjanskeho krala Alexandra w Marseillu sapoczał. Hižo 10 minutow posdźischo hacž běsche ßudowy pschedßyda k měrnemu sadźerženju napominał, sta ßo přeni pschipad. Jeniczki sakitar wschitkich tsjoch pschitomnych wobskorženych (Bzik pobrachowasche) Deskons jeneho s juhoßłowjanskeju tolmaczow, kotrejuž běsche ßud skasał, jako czuschlerja wotpokasa. Pschedßyda spyta naležnoscž wujaßnicž, tola sakitar jeho pschewołasche. Tohodla dyrbjesche ßo poßedźenje pschetorhnycž.

Po pschestawzy pak ßo wupokasa, so wón dozyla njeběsche tón, sa kotrehož běsche sakitar jeho wobhladował. Wobskorženi tolmaczow pschijeschtaj, a proześ móžesche ßo sapocžecž. Jednanja móža tydźeń abo tež dwě njedźeli tracž. Dokelž wobskorženi žaneho ßłowczka franzowscy njerosumja, dyrbi ßo kóžde ßłowo pscheložicž.

Proces přećiwo wukrajinskim studentam we Waršawje

We Warschawje je ßo póndźelu wulki politiski proześ pschecziwo 12 wukrajinskim studentam sapoczał. Studentojo pschißłuschaja jenej wukrajinskej narodnej tajnej organisaziji. Jich winuja, so ßu w juniju 1934 nadpad na pólskeho swonkowneho ministra Pierazkeho ßobu pschihotowali a mordarjej k czeknjenju dopomhali. Proześ budźe najskerje schtyri njedźele tracž.

249 sydłow knježerstwoweje wjetšiny při jendźelskich wólbach

Kaž ßo w porjedźenym pschehladźe wólbnych wunoschkow w Jendźelskej wosjewja, pschipadnje knježerstwu 430 a opposiziji 181 ßydłow. Potajkim knježerstwowa wjetschina na 249 ßydłow wuczinja. Wunoschki schtyrjoch wólbnych wokrjeßow hischcźe njejßu snate.

Nowe nabožne wojowanja w Belfastu

W irskim měscźe Belfastu je na kóncu saúdźeneho tydźenja k nowym pschipadam dóschło. W North Thomaßowej dróſy, hdźež ßu protestantsky a katolscy wobydlerjo s barrikadami dźěleni, je bomba rosbuchła, kotrejež tschěski 50 metrow daloko sleczachu. S rosbuchnjenjom ßo někotre woknowe schklenzy rosrasychu. Do jeneho hoscženza ßo s revolverom tsělesche, tola wutsěle nikoho njesranichu.

Dźewjeć morwych při wólbnych njeměrach w Argentinskej

Pschi skóncžazych wólbach k nowowólbam gouverneura w městaczku Placa Merchedes w provinzy Cordobje ke krwawnemu pschipadej dóńdźe. Něhdźe 30 radikalistow chzysche demonstraziski czah wotměcž. Pschi tym mjes nimi a poliziju tsěleńza nasta. Dźewjecž morwych a schěscž sranjenych na wojowanischczu ležo wosta.

Ze Serbow

W Budyschinje, 19. novembra 1935.

Naše hrono za tutón Boži dźeń

Njehańbuj so šóroucha a ty změješ bórzy telko, zo šóroucha wjacy trjeba njebudźe. Přisłowo.

— **Wo wjedrje.** Wczera wjeczor w 7 hodź. barometer 740, hygrometer minus 1, najwyschscha dnjowa temperatura 6 stop. czopłoty, Dźensa rano we 8 hodź. barometer 743, hygrometer minus 3, najnischa temperatura w nozy 2 stop. czopłoty. — Po deschczowej fronczje, kotraž je wczera naschu krajinu pscheczahnyła, je ßo dźensa na ranje njebjo saßo wuczahnyło. Deschcźe wczerawscheho dnja běsche nam wuběžk nižiny pschinjeßł, kotrejež jadro dźensa nad Połnóznym morjom leži. Wuběžk běsche ßo s małej nižinu sesylnił, kotraž běsche s Italskeje pschez nasche strony do Pólskeje czahnyła. Po tutej deschczowej fronczje je ßo na krótschi czaß wuwjedriło. Nad rańschej Franzowskej a połodnischej Němskej ßo nowy wuběžk wjeczorneje nižiny k nam bliži a nam bórsy saßo pomróczene njebjo se ßłabschim deschczom pschinjeße. Dokelž pak ßo wot Schpaniskeje wobschěrna wyschina naschim stronam bliži, deschczowanje bórsy saßo pschestanje. — Jutsje ßrjedu słónczko 7,23 hodź. skhadźa a ßo 4,08 hodź. khowa. Měßaczk skhadźa jutsje na ranje 1,16 hodź. a khowa ßo popołdnju 1,26 hodź.

— **Wuhlady na wjedro sa jutsischu ßrjedu: Trochu njewobstajne, hewak pak miłe wjedro.**

— **Póstska ßłužba na pokutnym dnju.** Póstske pośłużeńske wokna ßu kaž njedźelu wotewrjene. Pósta czißło 3 (Psched schulerskimi wrotami) wostanje sawrjena. W Budyschinje ßo listy jedyn ras wunoschuja. Na wßy ßo njewunoschuje. Tola khwatne poßyłki ßo wunjeßu.

S abeßynskeje fronty.

Abeßynske snapschecziwjenje s kóždym dnjom roscźe. Jěcharjo ßłuscheja do najlěpje wobronjenych abeßynskich wojakow. Tež woni steja kaž zyła abeßynska kavallerija boßy w tschmjenju. (Newyork Times, M.)

Dobra rada

abo

Jan a Marja.

Po čěskim V. Kosmáka wobdźěłał Mikł. Andricki.

12] (Pokračowanje.)

Dźěše runu sćežku k Mědkowej. Hdyž bě ze wsy, stupaše spodźiwnje spěšnje a rozhladowaše so z wótrym wóčkom na wšitke strony. Wuhlada-li koho, dźěše pomałšo, zepjeraše so nadpadnje wo kiješk, postrowješe pokornje a pobožnje a přeješe kóždemu „Bóh l'by Knjezk wam daj zbože k dźěłu." — Při tym wobroćeše woči, kaž by so modliła, ale na modlenje ani njepomysli. Mysleše na to, kak by młode znajomstwo mjez Wićazec Janom a Wjacławkec Marju mohła skazyć. Na Wićazowu měješe hižo wjacy lět złoby, dokelž bě ji raz před ludźimi rjekła, zo by dźěłać mohła, kaž ta a tamna a njetrjebała dobrym ludźom na šiju khodźić.

Kleskawa swój hněw zjawnje njepokazowašc, to prošeřka ženje njesmě — ale hdźež jenož móžeše, ćisny do Wićazoweje kamušk abo tola hruzlk.

Zo bě Jan pod meju najwjacy z Marju rejwał a tuta potom z nim hač na hórku sobu šła — to Kleskawa wězo dawno wědźeše, ludźo ju podarmo žiwe nowiny njemjenowachu. Znaješe cyłu wokolnosć, kóždy dom a kóždeho čłowjeka, a njekhodźeše jenož po prošenju, ale wosebje tež po kleskach a po nowinkach. Někotra hospoza měješe ju za dowěrnicu, a nošeše jim potom wjele dobroh' a wjele zleho ze wsy do wsy, ze statoka do statoka. Za to jachleše Kleskawa kóždu sobotu pod ćekžim brěmjenjom khlěba a začinka, a synowym dźěćom njebě žaneje nuzy. W šuli mějachu najwjetše pomazki.

Hdyž bě blizko Mědkowa, posydny so na mjezu, kaž by wotpočowała. Wjele ludźi přińdźe nimo njeje a khwataše na polo.

Kleskawa strowješe wšitkich pobožnje a wótře, runjež ju hrozny kašel často dosć dušeše.

„Hdźe pak sće so wy dźens nastajiła, mačeřka?" wopraša so Wroblec dźowka ducy nimo.

„Ach, k dobrym ludźom wšak, moja holčka. — Ow jej! — Mi je tak ćežko. Sym so tu dyrbjała na mjezu sydnyć a powotpočnyć."

„Hdyž jenož maće khwile", směješe so Wroblec dźowka a khwataše dale.

„Tole to je tón nowy swět", zasyča prošeřka a hladaše jědojće za njej. „Derje wě, zo po prošenju khodźu, a praša so mje takle. A kak so te motedło wjerći. Fi!"

Prošeřka stany a měrješe so, na kiješk zeprjena, k přenjemu twarjenju, k młynej. Hižo wot nazdala so wótře modleše.

Wobeńdźe połojcu wsy a přińdźe k Wjacławkecom.

Maruška myješe jstwu, kotraž bě po wčerawšim zamazana, hospoza přestajowaše w kuchini horněki.

„Ach, postrow was Bóh luby Knjezk, luby nanko a maćeřka" — słyšeše so wot wonka błós — „a prošu dha tež wo tu Božu jałmožničku. — A ja budu za was tež spěwać, a za nanka a maćeřku a — A wótče naš, — a kiž sy w njebjeskach — a swjatosćene budź twoje swjate —"

„Zaso hižo prošeřka", hněwaše so Wjacławkowa. „Kuska měra čłowjek nima. Kaž bychu sebi durje podawali."

Wotkra skibu khlěba a njeseše ju prošeřcy won.

„To dźě sće wy, Kleskawa,"

„Haj. — A zapłać wam Bóh luby Knjez stotysackróć — to sće so wčera wustróželi."

„To běchu stróžele, to je wěrno."

„A spaliło so wam ničo njeje?"

„Bohu dźakowano, ničo. Hary wšak bě dosć, zo smy tak wotešli."

„Sym wšitko słyšała, luba maćeřka. — Wićazec Jan je nam wbohi wšo wupowědal."

Wjacławkowej zaswěčištej so woči. „Sće dha z nim rěčała?"

„Stojach z Wićazowej a hajńkowej před dworom a hladachmy na wulku wodu, hdyž Jan wbohi přińdźe. Běše čorny, kaž by wuheń wumjetł."

„Što dha je wam powědał? — Ale, što budźemy tu wonkach stać, pójće dźě do khěže!"

Kleskawa překroči próh, Wjacławkowa zawrě durje, a nětko nasta ważna rozmołwa. —

„Tak, što Jan powědaše?" prašeše so Wjacławkowa.

Prošeřka zaprě so na kij a rozwjazowaše swoje brěmješko nowinkow. „Wšitko rjenje je nam wupowědał. Kak je ze starym Hejtmanom šoł a kak staj so dyrbjałoj pola was před dešćikom skhować — wšako je so rady skował —."

Wjaylawkowa činješe, kaž by njesłyšala.

„— a kak je potom dyriło a kak je so Krawcec bróžeń paliła, a zo drje budźeše tež waša sobu dyrbjała, hdy by tam wón njebył."

„To je tež wěrno. — A što jeho mać k tomu měnješe?"

„I ta!" wotmołwi Kleskawa a sćeže hubu do křiwosće, „tej móhł wěsće štó wutrjechić, ta drje hisćežanemu ničo dobreho njeje popřała, a prošeř drje jej tež njeje žadyn trjebał „zapłać Bóh" rjec! Wadźeše so z Janom, čehodla je hašal. Zo by sej móhł při tym drastu wopalić."

„A štó by ći potom što za to dał?" potworješe so po Wićazowej. „Takle je so do njeho dała."

„Tajkale wona je?" dźiwaše so Wjacławkowa.

„Haj, tajka! — Štóž ju njeznaje, by ju za židźanu kupił. — Do wočow měd, ale za khribjetom — kaž praju: to je ta prawa! — Nó, ale wono wšak so na nju tež raz dońdźe, a wono hižo to pomału léze."

(Pokračowanje sćěhuje.)

Spomožeńska statistika města Budyšina

sa měsaz oktober 1935.

1. **Spomožeństwo.** Wopytarjow běsche w radupodawańi sa maczerje a sastarańi czěschenkow 298, w sastarańi sa małych dźěczi 53, w radupodawańi sa šamobne žónske 24, w sastarańi tuberkulosnych 176. — Wudźěliło je so w sastarańi czěschenkow 527 puntow ...tow. Nimo toho běsche so wupožcziło 16 sportskich wosow, 4 dźěczaze wosy, 6 dźěczazych korbow, 44 łożow. W sastarańi tuberkulosnych je so wudźěliło 293 punt. ...roby, so wupožcziło 123 wězow k wothladanju khorych, ...wuwjedło 172 pschešwětlenjow a 8 röntgentskich fotografijow.

2. **W hospodarskim sastaranju** je so wudało 2286 ponutow khlěba, 378 potuńschenjow mloka, 14 hódnostnych snamkow sa wobšwětlenje, 401 jědźnych snamkow, kiž hromadnje 2023,49 hriwnow wuczinjachu. Podpjerow w hotowych pjenjesach je so wupłacziło: 9477 hriwnow socialnym rentnarjam, 11 262 hriwnow małorentnarjam, 22 638 hriwnow w padach wošebiteje potrěbnosće atd., 71 207 hriwnow dostawarjam spomożeńskeje podpjery, 4504 hriwnow dostawarjam jałmożiny, 2481 hriwnow woczehnjeńskich pschipomozow, hromadźe 121 569 hriwnow.

*

— **Wobkhod póstskich autobusow pokutny dźeń a njedźelu semrětych.** 20. novembra (pokutny dźeń) a 24. novembra (njedźelu semrětych) na czarach s Budyschina do Korjymja a Załomja, s Budyschina do Wopakeje a Nowosalza-Spremberga a s Budyschina do Kumwałda njedźelska pósdnja jěsba wupadnje. Hlej wupowěšnjene jěsdne plany. — Wutoru 19. novembra pojědźe wjeczor pošledni póstski autobus Budysko-Suborniczanskeje czary hacž do Rychwałda; tehorunja pojědźe schtwórtk 21. novembra rano prěni póstski autobus wot Rychbacha do Budyschina.

— **Statne autobusowe sarjadnistwo.** Na pokutnym dnju 20. novembra a nejdźelu semrětych 24. novembra so jěsdny plan statnych autobusowych czarow w Budyskim podkrješu takle pschewjedźe: **Na czarje 480 s Budyschina do Biskopiz a Noweho Města** kaž dźěławe dny. Potajkim njedźelske jěsby 12 wot Biskopiz a 11 a 14 wupadnu. — **Na czarje 481 s Budyschina do Kamjenza** kaž njedźelu. — **Na czarje 489 s Budyschina do Wjasońzy** kaž njedźelu, jenož so nedźelskej nóznej jěsbje 15 a 14 wupadnjetej. — **Na czarje 500 s Wopakeje do Biskopiz** kaž njedźelu. Wós 16 pojědźe jenož hacž k Halankezom we Wolbramozach a niz do Biskopiz. Jěsbje 18 a 17 wupadnjetej.

— **Sakska krajna lotterija.** Pschi póndźelnischim czehnjenju 1. rjadownje 208. sakskeje krajneje lotterije (1. dźeń) padźe dobycźe wo 25 000 hr. na cžisło 155 840; dobycźe wo 5000 hr. na cžisło 87 136; dobycźe wo 3000 hr. na cžisło 113 189; dobycźe wo 2000 hr. na cžisle 72 708, 115 842; dobycźe wo 1000 hr. na cžisła 61 290, 76 622, 104 615.

S **Hodźija.** (Paduschi.) Paduschi pjatk wjeczor wokoło 11 hodź. wukładne wokno piekańskeho mischtra Libscha w Hodźiju rosbichu a s wokna tam wukładźene pjeczwa pokradny. Dokelž domjazy bórsy paduchow pytnychu, drje jich wotehnachu, tola jich spósnacž, so jim njeporadźi.

S **Boschez.** Njedźelske wichory, kotrež po naschej Łužizy howrjachu, su tu nimo wězowneje schkody sebi tež człowjeski wopor žadałe. Na wotpoczinku žiwy żelesniski sastojnik Oskar Brendler běsche se swojim kołom po puczu s Kubschiz do Boschez. Běsche to wokoło pschipołdnja. Njenadźizy jeho mózny wichorowy stork hrabny a wjerhny jeho do schtoma. 64 lět stary muž tak njesbožownje padźe, so sebi pschi tym nop pukny. Bjes wědomja jeho nimoduzi ludźo namakachu. Dr. Deika s Kubschiz jemu prěnju pomoz poda a porucži, so jeho hnydom do khorownje dowjesechu. Tam je Brendler na sczěhwki sranjenjow w nozy wumrěł. Brendler běsche powschitkownje jara woblubjeny. Na Kamsnym měsćnje sta so njedźelu popołdniu dalsche njesbože. Ssylny wichor powali koleńarja s Delnjeje Hórki, pschi czimž so wjazy krócž srani. Po sawobalenju ranow pak móżesche dale jěcž.

S **Wulkeje Dubrawy.** Pschi hońtwje potjělichu 9 sajazow, 10 karniklow, 2 bażantow, 1 bakuta. Na hońtwje wobdźěli so 5 tsělzow a 12 honjerjow.

S **Hrodźischcźa.** (Stawniske powěscźe.) Narodźenja: Alfred Mjedak s Brěsez, dźowku, Pawoł Max Kěžor se Hrodźischcźa, dźowka. Gustav Adolf Korla Hoffmann s Hrodźischcźa, dźowku. — Jan August Hennersdorf se Wichowow, dźowku. — Korla Arnoscht Schallock s Hrodźischcźa, syn. — Jan August Bartusch s Rakojd, dźowku. — Dale njemandźelski hólczk. — Sso woženi...: Wilhelm Oskar Arnold, hłowny strašmischtr w Lugawje s Hilźbjetu Hanu Emmu Libscherez, w Lugawcźe. — Max Richard Kloß, dźěłaczeŕ w Drošdźiju, s Mertu Emmu Wojtez s Rakojd. — Wumrěli: Marja Ssymankez, dostawańka renty s Njechornja, 67 lět stara. — Marja Helena swud. Ssykorina rodź. Bayerez, burowka s Brěsez, 64 lět stara. — Marija Ernestina swud. Duczmanowa rodź. Kolpiz s Běleje Hory, 70 lět stara. — Jan Arnoscht Töpfer dostawań renty, s Kortnizy, 83 lět stary.

Nowy rekordny wós.

Zbydłaty Adlerowy na rybu podobny wós, s kotrymž so na Barlinskej Avus nowy mjesynarodny spěchnoscźowy rekord postaji. Wós jědźesche 4000 kilometrow daloko w 3 hodźinach, schtož je hodźinowoa spěschnoscž wjazy hacž 125 kilometrow. Dotalny wot franzowskich wuspjowarjow postajeny rekord wuczini 102 kilometraj na hodźinu. (Scherl Bilderdienst. M.)

S **Bukez.** Wunoscht sběrki jědźe jeneho hornza. We novembru pschewjedźenje sběrki jědźe jeneho hornza we Bukeczanskim wjesnym wobwodźe, k kotremuž wšy Bukezy, Koporzy, Błózany, Lejn, Kołwasa, Něcźin a Rodezy słuscheja, je 90,85 hr. wunjesła. Wschěm dariczelam wutrobny dźak.

S **Bukez.** Wójnska towańschnoscž domowinska schula sarjadowaschtej njedźelu rjany domowinski wjeczor we Stangez hoscźenzu. Has Wunderlich s Dołhich Hendrichez bě pschikhwatał, so by swoje swětłowobrasy, s kotrymiž nam wschě rjanoscźe a něžnoscźe naschje lubeje domisny pokasuje, pschedwjedł. Kak krasna je tola nascha domisna, pschezo saso pschi rjanych wobrasach sebi prajachmy a saczuchmy to tež pschi sanjesenju rjanych serbskich a němskich domowinskich spěwow, a pschi sahraczu mandolinow. A rjenje móžesche Hans Wunderlich powědacž. Wschěm je so to jara spodobało.

S **Lubija.** (Motorski koleńar do pěschkow sajěł.) Na statnej dróšy mjes Ochranowom a Zitawu motorski koleńar w bliskoscźi Eulkretschama do pěschkow sajědźe. Jemu napschecźiwo jědźazy auto běsche jeho tak sasłepił, so dospołnje widźenje shubi. Zona s Noweje Wsy, kotraž dźěcźazy wós psched sobu cźischcźesche, bu na hłowje khětro sranjena, mjes tym so so dźěcźo we wosyczku smjertnje srani. Tež motorski koleńar so khětro na hłowje srani a dyrbjesche so do khorownje dowjescž.

S **Porchowa.** Nowe cźěridne wosy, kotrež mjes Kamjenzom a Biskopizami jěsdźa, poskiczeja 70 wosobam městno, a pschiwěschak 53 wosobam. Wosy s rjanymi wulkimi woknami a pschijomnymi ławkami rjany sacźiscź na kóždeho pucźowazeho cźinja. Cźěrja so se surowym wolijom.

S **Kulowa.** Sa skutk symskeje pomozy je so njedźelu s jědźe jeneho hornza 200,37 hr. nasběrało. — S khlěwa hoscźenzarja Jurja Zomaka je sebi paduch tucžnu kaczku naiskěrje na njedźelsku pjeczeń pokradnył. — Pschi hońtwje w Dubrinku w klóschtrskim revěrje potsělichu 23 sajazow, 5 lischkow a dweju karniklow.

S **Kulowa.** (Pschehnajecźe.) Pjekań Michał Schotta s Dubrinka je Schmidez pjekańnju wotnajał. Nowy wobsedźeń chze pschedewsacźe powjetschicž. Pschejemy jemu k temu wjele sboža.

S **Wulkich Edźarow.** Na swiatocźne waschnje běchmy so 15. t. m. se sastupjerjom kantora, knjesom wucźerjom Matthäusom, rossžohnowali. Hižo sobotu sawjedźechmy noweho kommissarskeho schulskeho wjednika a kantora wucźerja Pawlika s Jamy Eriki w pschitomnoscźi wokrjesneho schulskeho rady a schulskeje rady, sastupjerjow starschich, duchowneho, hamtarja a wucźeństwa. Něhdźe połdra lěta wosyroczene wucźeńske městno je so s tym skónczńje wobsadźiło. Kaž hižo pisachmy, chze knjes wucźeń Pawlik serbsky nawuknycž. Někotole mjes wucźerjemi ani jedyn serbscźinu njewobknježi.

S **Wojerez.** Pjatk wjeczor wokoło ¼10 hodźin na dwórnischcźu we Wojerezach 45lětneho wozenjeneho wosoweho dohladowarja Arnoschta Thara s Wojerez mortweho nadeńdźechu. Njesbožowny je naiskerje pschi wukonjenju swojeho powołanja pschi pschekroczenju kolijow mjes

Předźenak

je so saso wo lěto jestarił a je někto s 82lětnym. Ale jeho wutroba je pschezo hischcźe tajka młoda, so njemóže do teho wěricž. Sa zyłe lěto spomina wschědnje na swojich pschecźelow a swoje stare pschecźelnizy w Sserbach, hacž su hischcźe žiwi a kak so jim dźe. Tuž so nadźija, so jemu tež swěrni wostanu. To by tola jara slě było, hdy by jemu lětsa něchtó pucž pokasał. Sswěra sa swěru! Pschedźenak a jeho cźitarjo su s luboscźu k serbskej domisnje hromadźe skowani, kotraž je twjerdscha hacž kamjeń a worzl. — Nowa bohata protyka wěso tež lětsa pola Zyžez wjazy njepłacźi, hacž **jenož 50 pjenjesłow.**

Ka(k) rěe wšo rjana je nam domizna,
hd(y) ž bas(n)i(k), hudźbnik ju nam mile
do duše zanurjał

Haj w skaj ludo serbski mój
A s(w)ěru stajnje k twojom słój.
Šłož ty w swojim ludu maš,
To nichtó njemóže ći wzać.

Hospodaŕski rozhlad

Wutoru, 19. novembra 1935.

Wčerawše kursy w Barlinje.

1 dollar	2,486	100 pólsk. złotych	46,80
1 jendźelski punt	12,225	100 čěskosł. krónow	10,265
100 šwajc. frankow	80,79	100 franc. frankow	16,37

Barlinska bursa, 18. novembra. Akzijowe wiki wotewrichu na spocźatku tydźenja w pschewažnje słabschim położenju. Pschi jara małych wobrotach maja so wotdrjebjenja kursow swjetscha wotpschedawanjam bursownych wobkhodnikow s powołanja pschipisacž, kiž běchu dyrbjeli sobotu tójschto materiala wobkhowacž. Pschi tym pak so tež mjeńsche wotedawanja se strony publika wobkedźbuja. Pschicźiny njejsu zyle jasnje spósnacž. Móže pak bycž, so su nowe pokasy dr. Schachta na trěbnoscž tworjenjow sylnych reserwow k temu pschinoschowałe. Na rentowych wikach běsche jara cźicho.

Barlinske žitne wulkowiki. Tež na spocźatku noweho tydźenja pohibowachu so w Barlinskim žitnym wobkhodźe w měrnych kolijach, dokelž měrjesche so naprascho-wanje w prěnim rjedźe na krycźe běžneje potrjeby. Dowós se strony ratańswa njeje so powjetschił a wosebje je w pizowańskich žitach słaby. Młyny pak maja pschezo hischcźe wulke składy a jich sajim so wosebje jenož na pschenizy, bohate na lěpiku, konzentruje, mjes tym, so we provinzy so tež pscherěskowe družiny a tež rožka wobkedźbuja. Wows a jecźmjeń sa pizowańske saměry je jara czěžko dostacž. Tež jecźmjenje sa piwańnje w dobrych družinach so pytaja, runje tak, kaž jecźmjenje sa industriju.

Wčera płacźesche w Barlinje zentnak

pschenizy W 8: 9,70 hr., W 9: 9,75 hr., — rožki R 8: 7,90 hr., R 11: 8,05 hr., — jecźmjenja G 7: 8,15 hr., G 9: 8,40 hr., — wowsa H 9: — hr., H 13: 8,00 hr.

Płaćizny na Barlinskich produktowych wikach.

Zito a wolijowe symjo po tuni abo 1000 kg, hewak 100 kg.
Płaćizny no złotej hriwnje.

	18. 11.	15. 11.		18. 11.	15. 11.
Pšeńca	204,0	204,0	ouny	—	—
rožka	167,0	167,0	woka	13,7-14,2	13,7-14,2
ječmjeń now.	220-227	219-225	módre luniny	8,50-9,90	8,50-9,90
ječmjeń, nał.	—	—	žołte luniny	—	—
wows	—	—	zeradella	—	—
kukurica	—	—	raps. wosušk	—	—
pšeńč. muka	26,85	26,85	lany wosušk	8,65	8,65
rżana muka	22,25	22,25	such. truhanč.	—	—
pš. wotruby	11,73	11,73	běrni. kruški	8,35	8,35
ržane	11,50	11,50	syno, 50 kg		
raps 1000 kg	—	—	ržana słoma		
hroch, Viktor.	23,0-24,5	23,0-24,5	pšeńč. "		
lane symjo	—	—	wowsna "		
pjeluški	17,7-18,7	17,7-18,7	ječna "		

Płaćizna za pšeńcu za wupłodźerja 8: 194.0 9: 195.0
Płaćizna za rožku za wupłodźerja 8: 158.0 11: 161.0
Płaćizna za ječmjeń za wupłodźerja 7: 163.0 9: 168.0
Płaćizna za wows za wupłodźerja 9: — 13: 160.0

Płaćizny rězneho skota na Drježdźanskich skótnych wikach.

18. novembra 1935 — Płaćizny po centnarju a hriwnach

Skótne družiny a woznamjenjenja:

Wołv: 93	
Połnomjasne, wukormjene, najl. rězneje hódnosće młode	42
Starše	42
Hewak połnomjasne, młode	42
Starše	33—40
Mjasne	—
Byki 149	
Młódše miasne, najwjetšeje rězneje hódnosće	42
Hewak połnomjasne abo wukormjene	42
Mjasne	42
Snadnje wuwite	42
Jałojcy a kruwy: 676	
Młódše połnomjasne kruwy najwjetšeje rězneje hódnosće	42
Hewak połnomjasne abo wukormjene kruwy	42
Mjasne kruwy	38—42
Snadnje wuwite kruwy	30—36
Połnomjasne wukormjene jałojcy, najwjetš. rězn. hódnosće	42
Hewak mjasne jałojcy	42
Wowcy: 903	
Najlěpše kormjene jehnjata a młódše kormjene borany	60—62
Srěnje kormjene jehnjata, starše kormjene borany a derje wuwite wowcy	58—60
Mjasne wowcy	52 - 55
Snadnje wuwite wowcy a jehnjata	47—50
Ćelata: 1003	
Najlěpše kormjene ćelata wot cyca	74—78
Srěnje kormjene ćelata wot cyca	64—73
Snadnje wuwite	55—63
Najšpatniše	45—54
Swinje: 1385	
Tučne swinje, přez 150 kg. ćežke	56
Połnomjasne swinje wot 120 hač 150 kg. ćežke	54
Połnomjasne swinje wot 100 hač 120 kg. ćežke	52
Połnomjasne swinje wot 80 hač 100 kg. ćežke	50
Mjasne swinje wot 60 hač 80 kg. ćežke	—
Rancy	—

Hamtske wozjewjenie z Budyšina.

Bekanntmachung.

Der Reichsstatthalter in Sachsen hat dem Schlosserlehrling **Albert Kurt Püschel in Wilthen** dafür, daß er am 28. März 1935 einen Menschen vom Tode des Ertrinkens gerettet hat, eine **Belobigung** ausgesprochen. Außerdem hat ihm der Führer und Reichskanzler die **Verleihung** der Rettungsmedaille am Bande nach Vollendung seines 18. Lebensjahres in Aussicht gestellt.

Bautzen, 14. Nov. 1935. **Der Amtshauptmann.**

Hłowny redaktor Marko Smoleř. Zamołwity za politiku feuilleton a wobrazy A. Dučman, za lokalny dźěl a přilopk Marko Smoleř a za nawěštki dr. J. Cyž, wšitcy w Budyšinje. Wudawa a ćišći dr. J. Cyž w Budyšinje.
D. A. X. 1935 2243. — W tu khwilu tarifna lisćina čo. 3 płaći.

ſtorkadla ranżrowaʒeho woſa pſchiſchol. Dokelż żwědkow pſchi tym njeběſche, wſchak żo to ſ wěſtoſcżu njehodżi prajicż.

S **Wojereż.** (Eswinjaʒe wiki.) Na żwinjaʒych wikach běſche 173 prożatow. Płacżiſny ſ někotrymi wuwſacżemi mjes 10 a 17 hr. wucżinjachu. Wobkhod bě měrny. Něſchto mało prożatow żo njerospſcheda.

S **Wojereż.** (Bund Deutſcher Oſten.) Krajna ſkupina ſa Schleſyſku ſwjaſka Deutſcher Oſten we Wrótſlawju je hłowneho wucżerja Pilařſkeho we Laiu ſa wjednika ſwjaſka Deutſcher Oſten ſa Wojerowſki wokrjeż pomjenowała a jemu pſchikas ſa wutworjenje wokrjeżneje ſkupiny dała. Tuta naprawa ſta żo k poſběhnjenju prózowanjow ſwjaſka Deutſcher Oſten, kotryż je ſo do żłużby prózowanjow k wudżerżenju a ſeżylnjenju Němzowſtwa ſtajił.

Naſch wjednik A d o l f H i t l e r je 17. meje 1933 w żejmje prajił:

S njeſkóncżnej luboſcżu a żwěru wiżajo na żwojej ludnoſcżi, reſpektujemy tez nazionalne prawa druhich narodow a pſchejemy żej ſ najnutrniſchej wutrobu, ſo bychmy ſ nimi w měrje a pſchecżelſtwje żiwi byli.

My tohodla tez njeſnajemy wopſchijecże germaniſazije. Duchowna mentalita ſaůdżeneho lětſtotka, w kotrejż wěrjachu, ſo móża żnano Polakow a Franzowſow pſcheměnicż, je nam runje tajka hroſa, każ żo horimy pſchecżiwo kóżdemu napſchecżiwnemu poſpytej.

S **Narcża.** Pjatk 15. novembra běſche tu wulka hońtwa. 12 hajnikow potſěli 80 ſajazow, 53 karniklow a jednu liſchku.

S **Klětnoho.** Pſchi pſchileżnoſcżi ſakońſkeje reviſije naſcheje nalutowaŕnje běſche pożedżenje pſchedżydſtwa a dohladowaŕſkeje rady. W nim reviſor Dohla ſwěſcżi, ſo żu ſamożeńſke wobſtejnoſcże družſtwa ſtrowe a ſo żu pokladnja a knihi w porjadku. — Schtwórtk 21. t. m. budże w cżażu wot 7 do 9 hodżin ſacżěmnjeńſke ſwucżowanje powětroweho ſchkita. Spocżatk a kónz ſwucżowanja żo ſ trubu woſnamjenitaj. Wokna maja żo żyle krucże ſacżěmnicż a na dróhach njeżmě żo ſa cżaż ſwucżowanja nichtó pohibowacż. — Pokutnu żrjedu żerbſke Bożé żłużby popołdnju ½3 hodżin ſe ſpowědżu.

Se **Schěrachowa.** Wulku wěżownu ſchkodu tu dwaj wulkaj pżaj tudyſcheju wobżedżerjow nacżiniſchtaj, kotrajż wokoło hanjeſchtaj. Jedyn tudyſchi rataŕ bě żwoju kruwu na paſtwje pſchiwjaſał, hdżeż ju pżaj nadpadnyſchtaj a ju kużaſchtaj. Skocżo żo we żwojim ſtrachu wottorhny a cżekny, pſchi cżimż żebi nohu ſłama a dyrbjeſche żo ſarěſacż. Tutu ſchkodu mataj wobżedżerjej pżow ſarunacż a nimo toho mataj hiſchcże ſakońſke khłoſtanje dla njepſchiwjaſanja pżow wocżakacż.

S **Noweho Gersdorfa.** Hdyż 72lětny noſcheŕ Nowak ſaůdżeny pjatk żwoje powołanje wukonjeſche, jeho njenadżizy Boża rucżka ſaja. Jako mary po pohrjebje wrócżo njeżeſche, żo wón mortwy na ſemju ſwjeſe a hnydom wudycha.

Se **Shorjelza.** Pjatk wokoło ½5 hodżin wjecżor rubjeżnik w fabrizy firmy Hagſpihl na Budyſkej dróży 16lětneho murjeŕſkeho wucżobnika nadpadny a jeho wurubi. Wucżobnik běſche wot żwojeho knjeſa wjetſchu ſumu pjenjes do dutkow na mſdu rosdżělenu wotnjeżł a bě ſ njej do draſtownje twarſkeho měſtna ſtupił. Jako dutki na blidże hiſchcże ras licżeſche, jeho nichtó do tyla pſchimny a jeho ſe 40 zm. dołhej żeleſnej żerdżu na hłowu dyri. Słóſtnik pokradny mſdowe dutki ſ 355 hriwnami a ſ nimi ſ koleżom cżetny. Żeleſnu żerdż leżo woſtaji.

Naš serbski hudźbnik

časnikaŕski mištr Menel z Dobrošic wustupi na serbskim koncerće z našimi serbskimi husličkami a zahudźi nam z raja domizny najrjeńše serbske pěsnički a reje. Štó nieby so nad tym radował. Serbski koncert 27. novembra wobradźi wšěm wjele noweho a wjesela. Tohodla wšitcy tam budźemy!

Sport

Spotrfreunde 01 pſchecżiwo Dresdner Sportklub 0 : 0
Fortuna Leipzig pſchecżiwo Dresdenſia 3 : 1 (2 : 0).
PSV Chemnitz pſchecż. Guts Muts 5 : 3 (3 : 3).
VfB Leipzig pſchecż. Planitzer SC 2 : 0 (0 : 0).
BC Hartha pſchecż. Wacker Leipzig 1 : 0 (0 : 0).
08 Biſkopizy pſchecż. VfB 03 2 : 1
SV Budiſſa pſchecż. SV. Rieſa 0 : 3 (0 : 2).

Pſched něhdże 1500 pſchihladowarjemi pocżeŕpi Budiſſa drje niż njeſażłużenu porażku. Budyſchenjo njeběchu po poſlednich dobrych hrach ſażo ſpóſnacż. Njedżiwajo wulkeho wichora, kotryż po měſcże howrjeſche, hrajachu Budyſchenjo wyſoko. SV Rieſa pak pſchi ſemi hrajeſche a pſchiůdże tak dale. Jich hra bě tez lěpſcha hacż ta Budyſlich. Kóżdy jednotliwz běſche techniſzy lěpje wukubłany, a wotedacże bóla běſche ſpěſchniſche a wěſcżiſche. Żyle ſaprajichu Budyſzy běharjo, kotſiż hewak ſepjeru mużſtwa tworja. Pſchekhwapjeńſke wrota w prěnjej mjeńſchinje ſe ſtrony lěweho kſchidła da Budyſtim hłowu ſhubicż. Hanefeld II powyſchi ſ hłowu na 2 : 0. Po pſcheſtawzy drje Budiſſa ſdżěla k nadběhej pſchendże, tola wrotow njedozpě. Hahnefeld hiſchcże ras żo pſche ſakitowarjow doby a tſěli 3. wrota. Esudnik Bikalke hru wěſcże nawjedowaſche.
Radebeuler Ballſpielklub — Sachſen 1900 3 : 2.
Spielvereinigung — Südweſt 1 : 0.

Přilopk

Rosbuchnjenje karbidoweho żudobja.

Póndżelu popołdnju ſta żo na dwórniſchcżu w Kamjenizy-Hilbersdorfje cżeżke njeſbożé. Pſchi rosbuchnjenju żudobja karbida żo jedyn dżěłacżeŕ mori, jedyn druhi dżěłacżeŕ żo cżeżko a dwaj druhaj żo lohko ſranichu.

Němſka motorowa płachtata łódż żo podnóriła. Wobżadka wukhowana.

Njedżelu na Lobju pola Plankenſeea wujědżaza němſka motorowa płachtata łódż „Brandaris" do lotyſchſkeho parnika „Talvardis" ſraſe. „Brandaris" żo bórży na to podnóri. Se 4 mużi wobſtejazu wobżadku, kotraż je w Langeoogu doma, je druhi němſki parnik wukhował.

400 domow pod wodu.

W Chepodiſtrikcże w Panamje (w Srjedżnej Americy) je żo po wulkich deſchcżach 400 domow wżył ſel Llama powodżiło. Żyle żnĕ żu żo ſnicżile a ſkót żo tepił. 800 ludżi móżachu żo w poſlednim wokomiku na hórku wukhowacż, hdżeż pſchi trajnych ſliwkach cżakaju, hacż jich cżołmy ſ wohroženeho měſtna wotwjeſu. Lětadła żo wupóżłachu, ſo bychu hubjenje ſdraſcżenym ludżom jěſcż, draſtu, ſtany a lěkaŕſtwa pſchinjeżłe. Deſchcże dotal njejżu ſaſtale. Żyły Panamaſki kanal je ſe ſtajnymi deſchcżemi cżeżko ſchkodował. Pſches pol milijona kóżnych metrow brjoha je żo na jenym měſtnje do kanala żypło. Na dobre ſbożé njeje żo ſ tym lódżnemu wobkhadej ſadżěwało, tak ſo żo kanal njetrjebaſche ſamknycż. Ma żo ſa to, ſo ſa něhdże tydżeń baggery kanal wuprósdnja.

Cyrkwinske powěsće

Pokutny dżeń, żrjedu 20. naſymnika 1935.

S **Hodżija.** Rano ½8 hodż. němſka ſpowědż, dop. ½9 hodż. němſke a w 10 hodż. żerbſke kemſchenje.

S **Khwacżiz.** Rano ½8 hodż. němſka ſpowědż, dop ½9 hodż. němſke a w 10 hodż. żerbſke kemſchenje. Pop. ½5 hodż. pokutna nutrnoſcż we Wulkodubrawſkej ſchuli.

Hamtske wozjewjenje z Kamjenca.

Die ab 1. Oktober 1935 geltende Neufaſſung der **Schankerlaubnisſteuerordnung für den Bezirksverband der Amtshauptmannſchaft Kamenz** iſt von dem Herrn Kreishauptmann zu Dresden-Bautzen genehmigt worden. Die Steuerordnung kann bei mir, ſowie bei den Herren Bürgermeiſtern des Bezirks eingeſehen werden und gilt hiermit als veröffentlicht.

Kamenz, am 13. November 1935.

Der Vorſitzende des Bezirksausſchuſſes.

Towaŕstwowski powěstnik.

Drježdźany. Wšěch lubych Serbow tu a we wokolnosći přeprošujemy na serbske kemše njedźelu 1. hodownika, rano we 8 hodź. w kapali w Tašenberg-Palais. Spowědź wot 7 hodź.

Hodżij. Towaŕſtwo „Jaromĕr Imiſch". Dowěrnizy jeńdu żo pokutnu żrjedu po żerbſkich kemſchach pola Mróſez.

Hłowna pruha za nazymski koncert je za wšě towaŕstwa, kiž na koncerće wustupja, na srjedu, 20. 11. (Pokutnu srjedu) pop. w 2 hodź. postajena. Městnosć: Žurla Serbskeho Domu w Budyšinje. Na tutym dnju so tež wupokaz spěwarjow za koncert rozdźěla. Štóž na pruhu njepřińdźe, škodźi sebi samemu. **Domowina.**

Jaseńca. Kat. Bjesada nima wutoru 19. noov. swojn swójbnu zhromadźiznu, ale **26.** novembra.

Nazymski koncert. Hłowna, zhromadna pruha budźe pokutnu srjedu popołdnju wot ½3 do 4 hodźin we Serbskim Domje. Prošu was wšěch, wosebje tež knjezow dirigentow, zo byšće přijěli ze wšěch stron! To je nuzne! M. N.

Ralbicy. „Lilija" spěwa k poslednjemu razej do koncerta wutoru, 19. t. m. Přińdźće wšitcy. Hłowny dirigent k. wučeŕ Nawka je přilubił, zo přińdźe. Diirgent.

Żonjace šlypfry, suknje, bluzy, drasty, pulovry, rukajcy, nohajcy, šórcuchi

A. Bokelmann
nasl., mějićel Curt Müller
w Budyšinje
na Serbsk. hrjebjach 2. Zal. 1892

Hilger w Budyšinje na Lotzeskej dr. 201
poskića płaćizny hódno dobre wupjerki, łožowe šaty, blidne šaty, kuchińske šaty, barchenty, běłe a barbne, čopłu spódnju drastu

Dobreho swěrneho **pohonča**
(dobr. wothladarja koni) pyta k 1. jan. 1936 bur Čorlich w Kanecach pola Pančic

Běłe
kałowe hłójčki
su na předań w Ralbicach čo. 5

Flawš
za serbske zymske jaki, na 140 cm šěr.
Čopłe podšića
za jaki, na 70 cm šěroke
we wulk. wubjerku
Schaef

Wšě wěcy za wjazanje wěncow
makojcy - bable - stetize - wósty - ilysowe jahody - bukowe linće - islandski moch. — Wulki wubjerk w nakładźenjach za wěncy a wóskowych róžkach. Též za zaso předawarjow.
Róžowy wobkhod na Serb. hrjebjach 30, róžk Hornčeŕskeje hasy

Wuhlowe kašće, wuhlowe bowy, we wšěch wulkosćach
zacynkowane kupańske a płokańske wanje,
zacynkowane bowy, parjaki za skótnu picu,
juchowe čerpaki
mlokowe a měrjeńske kany a dejeńki
we wulkim wubjerku pola firmy
Richard Sommer prjedy W. Hoppe w Budyšinje na Kamjent. hasy 20

Neukirchener Abreißkalender
Neukirchenska wottorhańska protyka
zasy we wurjadnje rjanym wuwjedźenja je dóšła.
Płaći **90** pj.
w Serbskej knihaŕni w Budyšinje

Štóž
dary
trjeba, mysli na wobkhod firmy
Alfred Beitel
w Kamjencu
na Delnjej Budyskej drózy 70

Kože ke garbowanju a přihotowanju přijima
Adolf Augst na Garbarskej hasy 17
Wikowaŕnja z kožemi

Zawołajće telefoniscy
Budyšin čo. 2687, maće-li mały nawěšťk abo ważny podawk we Wašej wsy abo wokolnosći wozjewić. Hdyž do Budyšina přińdźeće, móžeće w Serbskej knihaŕni nawěšťk zapłaćić abo wudawki sebi dać zarunać. Serbska knihaŕnja to rad čini, dokelž chce přeco to »najnowiše« swojim česćenym čitarjam poskićeć.

Mužace košle, spódn. kholowy, štrykowane lacy, pulovry, soki, zwjeŕšne košle
A. Bokelmann nasl.
mějićel Curt Müller
w Budyšinje
na Serbsk. hrjebjach 2. Zal. 1892

Čitarjo
płaćće porjadnje našim dowěrnikam woteběraŕski pjenjez

Wudowa
z wjetšej žiwnosću pyta znajomstwo z něhdźe 40—50 lětnym mužom z katolsk. strony z dobr. kharakt. dla pozdźišeje żeńtwy. Zamołwjenja p. A 25 na wudawaŕnju Serb. Nowin

Maš hižo
zastupny lisćik za serbski koncert?
Je-li nic, kup sebi jón hnydom pola předsydy towaŕstwa na wsy, pola dowěrnika abo w Serbskej knihaŕni w Budyšinje (Serb. Dom)

Spódnje čopłe šaty
żonjace podkholowčki
móškojte 1,75 1,25 0,95
wołmjane 3,25 2,95 2,50
spódnje suknje 2,50 1,50 0,95
dźěćace podkholowčki
móškojte 0,95 0,65 0,50
dźěćace spódn. wobleki 1,65 1,25 0,95
mužace kholowy 1,95 1,25 0,95
Dobre čehnje k sebi!
Schaef
Bohata hasa 20
Dźiwadłowa hasa 1

Přiloha k čislu 270 **SERBSKE NOWINY** Wutoru 19. novembra 1935

Pokutny dźeń

Budyſchin, 19. naſymnika 1935.

Wocži wotewricž a jej k njebju poſzběhnycž! — to je khutne napominanje, kiž krajny pokutny a modlitny dźeń zyłemu ludej a kóždemu jenotliwje pſchiwoła. Njejßmy dawno doſcž kedžbliwi a ſtražniwi, nimamy nadoſcž kedžbu ſtrachow, kotrež naſchemu duſchinemu žiwjenju hroža. Njebjerjemy ßej cžaßa k cžichemu rosmyßlenju a ke khutnemu rospominanju. Khwatnje cžehnjemy pſches žiwjenje, pſchezy ſpěſchnicho, pſchezy džiwiſcho. Kaž naſche nowocžaßne wobkhodne pſchiprawy — železnizy, auta, motorſke koła a lětadła pſchezo njemdriſcho puchotaju a jedyn rekord po druhim łamaja, tak je tež moderne žiwjenje ſ jenicžkim honjenjom a zychnowanjom, njemdrjenjom a běhanjom. A pſchi pucžu ſkamane ekſiſtenzy, ſnicžene ßwójby a tak mnoſy, kotſiž cžělnje a duſchinje, ſozialnje a moralnje kónz bjeru. Nimamy cžaßa doſcž, a dyrbjeli tola měcž a ßej cžaßa bracž, ſo bychmy wo ßebi a wo ßwojim bližſchim rospominali a rosmyßlowali wo ſwiſku cžłowjekoweje nuſy a cžłowjeſkeho hrěcha, cžłowjeſkeho ſahubjenja a cžłowjeſkeje winy.

Tu woła pokutny dźeń ſpěchazych cžłowjekow do cžiſchiny a napomina khabłazych: „Wotewrcže wocži, ſo njebyſchcže do ſahuby ßej ſaběželi!“ Dokelž, „ſchto dha pomha cžłowjekej, ſo zyły ßwět dobydže, na ßwojej duſchi pak ſchkody pocžeŕpi?“ To naß ßłowo, kotrež na cžole tuteho rospominanja ſteji, dopomina, ſo by kóždy, kiž tute rjadki cžita, w ßwojim ßwědomju ßej je khutnje rosmyßlił. Wone naß dopominaja na njekhabłazy ſakoń žiwjenja: „Schtož cžłowjek ßyje, to žněje!“ a naß warnuje: „Tehodla njemylcže ßo, Bóh njeda ßo wußměſchecž!“

Haj, to je ſło: Doſcž ßo na wußyw njekedžbuje, kiž ßo w ßwójbje a w ſjawnym žiwjenju, w pſchednoſchkach a w rěcžach a druhdže wußywa. Sabydže-li ßo na prěnje prawidło ratarja: „Pruhuj ßymjenje na hódnoſcž, chzeſch-li dobre žně měcž!“ Ssmy dženßa žiwi w dobje ßłowa, niž jenož dobreho, ale tež ſpěſchneho a njepſchekładženeho ßłowa. Pſches ßłowo ßo myßle ſamucža, moralne wopſchijecže pſcheměnja, nabožne nahlady ßo ſkepßaja, duſche młodžiny ßo ſajědojcža, moralne nahlady a porjad ßo na hłowu ſtajeja, podłohi ſozialneho žiwjenja ßo ſtichaßu. S tajkeho wußywa ßłowa wuroſcže — najprjódzy ſa wócžko njenapadnje, potom pak ſe žałoßnej měſtoſcžu — płód, ſkutk, kiž ßo potom mjenuje hrěch. A hrěch je ſahuba ludži, ßwójby, haj zyłych ludow.

Wocži wotewricž, wußyw pruhowacž! — to pokutny dźeń wſchitkim pſchiwoła, kotſiž ßo ſamokwicži cžuja ſa bycže a tycže naſcheho luda, ſa cžiſtoſcž naſchich ßwójbow a mandželſtwow, ſa ſtrowotu naſcheje młodžiny.

S wotewrjenymaj wocžomaj pſches ßwět hicž a je k njebju poßběhnycž! — k temu naß wſchitkich napomina pokutny dźeń. Je cžaß wußywa ſa naß a ſa naſch lud, khutny cžaß, kiž je rosßudny ſa naſch lud. Wußywajcže dobre ßymjo, duchowne ßymjo, ſo by naſchemu wótznemu krajej bohate žně pſchinjeßło, doſrawjenych a khutnych cžłowjekow, cžiſtych, ßwěrnych, wěrnych, ßylnych we wěrje, ſjednocženych w luboſcži!

Pokutny dźeń, dźeń ßebjeſpóznacža.
(Preſſe-Bild-Zentrale, M.)

Naš serbski časnikaŕ Mencl na mištra pomjenowany

Sańdženu njedželu ſeńdžechu ßo cžaßnikaŕſzy miſchtrojo Budyſko-Kamjenſkeho wobwoda k ßwojej 4. jednocžinſkej ſhromadžiſnje w Budyſchinje w hoſcženzu „Brauhausgarten“. Měſtnoſcž bě hacž do pońlednjeho měſtacžka wobßadžena. Shromadžiſnu wotewri wyſchſchi miſchtr cžaßnikaŕſkeje jednoty Koban ſ Budyſchina ſ poſtrowjazymi ßłowami a woſjewi, ſo ßo wumſacžnje tuta ſhromadžiſna w Budyſchinje wotměwa a ſo ßo tež pſchichodne ſhromadžiſny na njedželu pſchepołoža, ſo by kóždy měł cžaß, ſhromadžiſny porjadnje wopytacž. Potom pokaſa na woſnam ſeńdženja. Dwaj towaŕſchaj, kiž běſchtaj w Zitawje a Drježdžanach ßwoje miſchtrſke pruhowanje khwalobnje wobſtałoj, mějeſchtaj ßo po ſtarym rjemjeßlniſkim waſchnju na miſchtrow ßwobodnaj prajicž a do jednoty pſchiiecž, běſchtaj to naſch ßerbſki cžaßnikaŕ Jurij Menzl ſ Dobroſchez a Oswin Nordwig ſ Gersdorfa. Wjednik pruhowanſkeje kommißije, cžaßnikaŕſki a optikaŕſki miſchtr Redl ſ Kamjenza, rosprawjeſchtaj, ſo je młodomiſchtr Menzl ßwoje praktiſke a theoretiſke pruhowanje w Zitawje 15. t. m. khwalobnje wobſtał. Drježdžanſka pruhowanſka kommißija wobkrucžeſche pißnje tołame a wo druhim młodomiſchtrje. Swěſcži ßo, ſo njeje nichtó pſchecžiwo pſchiiecžu tutych młodomiſchtrow do jednoty. Hudžbnikaj orcheſtra měſchcžanſkeho džiwadła, Jäppel a Zoſel, ſahraſchtaj adagio ſ opußa 13 wot Beethovena. Po tym ſta ßo pſchiiecže na ßwjatocžne waſchnje, tak kaž něhdy ßo pſchiiachu w ſłotej dobje rjemjeßlniſtwa młodomiſchtrojo. Staromiſchtrojo wuměnjachu mjes ßobu praſchenja, hacž ſtaj młodomiſchtraj hódnaj ſaſtupjerjej ßwojeho rjemjeßła, hacž ſtaj ßwoje pruhowanſke žadanja ßwěru dopjelnikoj a hacž ſtaj cžeſtnaj mužej naroda. Po tym ßwój rjemjeßlniſki ßlub wobkrucžiſchtaj ſe ſawdacžom ruki a ßo ßwobodnaj prajiſchtaj. Hudžba ſahudži a ſ poſtanjenjom ſaſpěwachu wſchitzy němſku narodnu hymnu a Horſt Weſſelowy ſpěw. Miſchtr Menzl džakowaſche ßo wyſchſchemu miſchtrej jednoty ſa ßwjatocžne pſchiiecže, pruhowanſkemu pſchedßydže Redlej a naßlědnikej a ßynej ßwojeho ſemrěteho miſchtra Klockawa w Budyſchinje ſa dobre praktiſke wukubłanje. Po tym jimaſche ßo ßłowa wokrjeßny miſchtr rjemjeßła ſtronjan Mör ſ Budyſchina, kiž bě ſe ßwojim wobkhodnym wjednikom pſchikhwatał, ſo by ſe ßwědkom był ßwjatocžneho pſchiiecža młodomiſchtrow. Wón pokaſa na tſoje wažne nadawki rjemjeßlniſkeho miſchtra: wón ma bycž muž wole a karakternoſcže, kebi wyßoko wažicž cžeſcž rjemjeßła a dyrbi bycž ßwojim dobry poradžeŕ a pomozník. Wjednik němſkeho ſtata je rjemjeßłu ſaßo ßłoty podkołk dał, je wotſtronił proſtocžę prjedawſcheho pſchiiecža do miſchtrſtwa, kajkež bě waſchnje w cžaßu ßwobodneho roswicža rjemjeßła, kiž njeßłužeſche rjemjeßłu k lěpſchemu. Miſchtr ma bycž muž měry a dobry ſtacžan. S poſtrowem Bóh žohnuj rjemjeßło a ſe ßławu na wjednika ſtata a wótcžinu ſkóncži ßwoje ßłowa a ſawda nowymaj miſchtromaj ruku k miſchtrſkemu ſawdawkej. Po tym ßo diplomaj wudaſchtaj.

Po krótkej pſcheſtawzy pſchiſamkny ßo dnjowy porjad ſhormadžiſny ſe ßwětkowobraſowym pſchednoſchkom wo porjedženju narucžneho cžaßnika.

Tež my pſchejemy miſchtrej Menzlej, naſchemu ßerbſkemu herzej na ßerbſkich hußlicžkach, na kotrychž nam tež na naſymſkim konzercže ſahraje, wjele ßboža k miſchterj a do dalſcheho žiwjenja.

Reje a zawjeselenja pokutny dźeń a njedźelu zemrětych

Polizajſki hamt džiwajo na bliſki pokutny dźeń a njedželu ſemrětych na poſtajenja wo ſchkitanju njedžele a ßwjatych dnjow dopomina.

Na woběmaj dnjomaj ßu **reje a ſawjeßelenja ſ ropotom** na ſjawnych měſtnach **a hudžbne poſkicženja ſ korcžmarjenjom** ſakaſane. Sakas wupſcheſtrěwa ßo tež na ſportſke a turnaŕſke ſawjedženja pſchemyßłowſkeho waſchnja a podobne poſkicženja kaž tež ſportſke a turnaŕſke ſawjedženja, kiž njejßu pſchemyßłowſkeje družiny, jeli ſo ßu ſe ſeſtupanjom, wokołocžahanjom, ſe ſabawnej hudžbu abo ßwjedžeńſkim ſawjedženjom ſjednocžene.

Wſchitke druhe ſjawne ſawjedženja, kiž k ſabawje ßłuža, ßu jenož tak daloko dowolene, kaž ßu khutnoſcži dnja pſchiměrjene.

Tute wobmjeſowanja płacža na woběmaj dnjomaj wot połnozy hacž do połnozy, ſa hoſcženzaŕſke pſchedewſacža pak hakle wot ſapocžatka polizajſkeje hodžiny hacž do połnozy.

*

Tu ma ßo pſchiſpomnicž, ſo ßo wěſo bólkopanje k lěpſchemu ſymſkeje pomozy ſ tutym ſakaſom njepotrjecha.

Kak Serbja w zastarsku bydlachu?

Pojednał Jurij Wingeř.

(Skónčenje.)

Často, wosebje w zymje, steješe tež łožo (ds. postola) wo jstwje, něhdźe 1,80 m dołhe a 1,19 m šěroke. Hdyž bě wjele dźěći w domje, bě łožo na połtřeća łohća šěroke. W nim ležeše mać ze wšěmi drobnymi dźěćimi. Najmjeńšo ležachu pódla maćerje, wjetšo ji w nohach, tak zo bě něhdźežkuli pjeć wosobow w jenym łožu. Łožo je z drjewa. Łožowej desey abo počnicy běštej do wobłoženjowych stołpikow zasadźenej a z drjewjanymi hozdźemi přez stołpik zaklepanej. (We wěstej starej pěsničcy rěka: Běž po babu klepaj łožo.) Łožowe deski běchu róžate wumolowane. Wosebje zajimawe je njedźelničine (njedźelničine) łožo abo njedźelske łožo (dokelž njedźelčina abo njedźelniča swoje njedźele dźerži); wono je na tole wašnje natwarjene: na štyrjoch róžkach łoža steja štyri stołpiki (druhdy rjenje wurězane), tele stołpiki njesu wudebjeny łožowy wjeřch; wot wjeřcha wisaju běłe płachty hač do zemje, wupyšene ze swjećatkami a druhimi debjeńkami na čeŕwjenych banćikach. Hdźež toholo rjaneho łožoweho wjeřcha njeje, wisaju płachty na žerdkach, kotrež su k wjeřchej přiwjazane.

Łožo je ze słomu nasłane; doniž słoma wysoko zlěhana njeje, je wysoko pósłane; na słomu wupřeśćěra so pačosna płachta. Spódnjeho posłešća w zastarsku njebě, to je z nowišeho časa; na płachćo leži hłowak a skónčnje posłešćo (łožišćo), kotrež je khětro wulke a jara z pjerjom nasypane. Pjerjo tči we wupjerku a přez wupjork je powlečenje abo nawoblečenje (tež po ně. cycha) poćehnjene. Powlečenje je z ćišćaneho płatu čeŕwjeno- abo módrowoknješkata. W Delnjej Łužicy (na př. we Łutach pola Zł. Komorowa) bě pod łožom drjewjany kašć, tak wulki kaž cyło łožo same. Tón měješe prědku železnej přimadle, za kotrejž so wječor spody łoža wućeže; w nim lěhachu dźěći.

Zwjetša pak w našim času łožo wjacy wo jstwje njesteji, ale pak we jstwicy pak w komorje pak hdźež maju poskhod, něhdźe na jstwje abo nadkhěži. Hdźež pak bě hewak prjedy łožo, tam steji nětko lěhanka (konopej) bjez wobłoženja.

Skónc konopeja abo při polcach steji časnik w drjewjanym kašću, na časniku kokula kuka. Stare časniki běchu cyłe z drjewa, tež wšě koleska. Tajki časnik biješe abo ćepješe z drjewjanym klepačkom (hamorčkom) do škleńčaneho zwónčka.

Sćěny wobsteja w starych domach z drjewnow abo ćesankow abo kłodow (po ně. bolow), z kotrychž je kóžda něhdźe 25 cm tołsta. Tele ćesanki su nutřkach z deskami wobbite. Hdyž je domske po jenym skhodźe, njesteji poskhod abo horni šos, kotryž je najbóle lěpjeńca, na tutych ćesankach abo bolach, ale na stołpach (wobkročenje). Stołpy su něhdźe 2,5 m wot sebje zdalene a steja zwonka delnjeje sćěny. Na tychle stołpach leži sylna hrjada. Zo by so hrjada wuzhibnić njemohła, du wot stołpow z kóždeho boka horjo do hrjady pobočne ćesanki, mječe mjenowane, kotrež ju podpjerajn. Na tej hrjedźe wotpočuje poskhód abo horni šos.

Wjeřch wo jstwje je drjewjany abo hlinjany, a wotpočuje na hrjadach, kotrež překi přez cyłu jstwu du. Dokelž je wjeřch do poł hrjadow zatwarjeny, widźiš we jstwje jenož delnju połojcu hrjadow. Zwjetša su hrjady a deski bruno-načeŕwjeń wobarbjene. Druhdy, wosebje we wulkich jstwach, dźe wot durji hač na posćěń pod přěčnymi hrjadami spódnja hrjada. Něhdźežkuli steješe srjedź jstwy stołp, kotryž tule hrjadu podpjeraše. Na tule hrjadu tykachu knihi, šćětki a druhi naporjadk. Drjewjany wjeřch a hrjady kóždo lěto wjacy króć myjachu. Běchu-li wjeřch a sćěny hlinjane, bělachu je wob lěto jónu abo dwójcy na módro. Na sćěnje wokoło blida běchu a su hišće tu a tam swjećatka na škleńcu molowane, njewisachu pak prosćo na sćěnje kaž nětkole, ale běchu na kosu stykane tak, zo so z hornjej kromu wo wjeřch, z delnjej wo sćěnu zepjerachu; wot hornjeje kromy tychle swjećatkow bimbachu so pisane jejka, kajkež so dźěćom k zelenemu štwórtkej dawachu a dawaju. Tajke jejka připrawjuja so na tole wašnje; na warjene jejo so z rozškrětym (mjehkim) wóskom brónčka pisaju abo mužiki a žónki, róžički, ptački a zwěrjatka moluja; tak popisane abo wumolowane jejko tunkaju potom do čeŕwjeneje barby, z kotrejž so jejko čeŕwjene wobarbi a jenož, hdźež je wósk, wostawa běłe. Wyše blida wjerćeše so hołbik, kotryž wot wjeřcha na nitcy wisaše.

W najstaršich časach drje jstwicy (jstwički) njebě. Jstwa dźěše překi přez cyło twarjenje. Pozdźišo wotdźělichu wot jstwy něhdźe třećinu, a tak nasta jstwica (jstwička). W nowišim času je so hospodaŕ ze swojej swójbu bóle do jstwički sćahnył a ze jstwy bu deleńca za čeledź.

Nado jstwu je najstwa a nad khěžu je nakhěža. Horjekach je hišće lěhaŕnja za swójbnych a holća za słužobne holcy. Hólcy lěhaju na hródźach abo na konjencu w khadlacej komorje. Pohonč lěha pak tež w konjeńcu při konjach.

Wustajeńca Łužicy w Biskopicach

Kónz tuteho měßaza ma ßo w Lipſku 3. ſtatna wuſtajeńza ſa drobny ſkót wotměcż. Jako pſchedběžna wuſtajeńza tuteje ſarjadowa ßo pod wjedniſtwom pſchedſydy Wendlera tudyſchich pczołarjowo w Biſkopizach pſchehladka Łužizy, kotraž ßo ſa njedželu a póndželu ſjawnoſczi wotewri. Wjele domjazych a zuſych ßebi tutu wuſtajeńzu ſe ſajimom wobhlada. W prěnim rjedźe měješche ßo ſa domjazy měd wabicž a pokaſacž na wſchelakore wupłody naſchich pczołkow w podobje wóſka, likěra, pjeczwa atd. Poſkiczi pak tež dobry pſchehlad wo wyßokim ſtawje łužiſkeho pczołaŕſtwa. Kak wyßoki hoſpodaŕſki woſnam ma pczołaŕſtwo, ſ toho wukhadźa, ſo wunoſchk zyłeho němſkeho móŕſkeho rybaŕſtwa němſkemu pczołaŕſtwu wahu njedźerži. Na tutej pſchehladzy Łužizy ßo wokrjeßna Budyſka, Zitawſka, Lubijſka a Kamjenſka ſkupina wobdźěli.

Jydženy měd lětuſcheho wunoſchka bě ſaſtupjeny we wſchěch barbach, židki a kandidowany, a to 515 puntow. plaſtoweho mjedu w najlěpſchich ßwětłych družinach ſzyła 100 puntow, a to wot Wendlera w Bałdanezach, Bauera ſ Biſkopiz, Rudolfa ſe Schumborna, Petzolda ſ Palowa, Berndta ſ Późkowow, Hentſchki ſ Porchowa, Bergera ſ Małeho Woßnyka a Zichidricha ſ Wulkeje Harthawy, Klingera ſ Brěſynki p. Zinczenja, Załty ſe Schěrachowa, Weſera ſ Raſchowa, Mróſaka ſ Wětrowa, Weitzmanna ſ Luha, Schmißa ſ Dobruſche a wjele druhich. Dokelž měješchu ßo dale wupłody naſcheje Łužizy wuſtajicž, widźachmy tam dale: małe pleſtrowanſke kamjenje ſe Semiz, ßlě a druhe podobne wudźěłki ſ Wulkich Rědarjez, wobraſy a plany Budyſkeho wobkhadneho towaŕſtwa a wjele druhich ſajimawych wuměłſkich pokładow ſe ſtarſcheje doby. Wuſtajeńza ma ſa kóždeho pczołarja wulki wuſnam a poruczamy ju, ſo by ßebi ju kóždy, jeli někak móžno, dźeußa hiſchcže wobhladał.

Što małe dźěći wšo dokonjeja, hdyž je wuj pěstoni

Wowßnikez wuj běſche w ßwojich 60 lětach najlubojniſchi nježenjeńz na ßwěcže. Wſchudźom bě k pomozy ſwólniwy. Ras bě macž na hodźinku woteſchła, a wuj bě na ßo wſał, tak dołho na dwělětne dźěcźo kedźbowacž, ſo njeby niczo njeprawe czinilo. Schto je ſa tutu hodźinku pod jeho hladanjom dźěcźo wſcho wuwjedło, namakaſch tu napißane: 1. Dźěcźo najprjedy ſchtwórcž hodźiny dołho bjeß pſcheſtacźa wrěſchcźeſche, kaž by na widłach tcźało. 2. Wone ſ wujoweje hłowy a brody telko włoßow ſwuczaha, ſo mohł ſ nimi rad wulku dźěru w konopeju wutykacž. 3. S kachlowej hoku pißane tapety roſtorha, tak wyßoko hacž móžeſche doſahnycž. 4. Drohu pißanu ſchkleńzu roſłama, dokelž ßo na nju ßydny. 5. Spóžera ſchěſcž moßaſnych kneflow a zyłu dułu zwjerna. 6. Kidny wſcho, ſchtož měješche macž w ſchitym korbiku, do kachlow. 7. Spytaſche kóczkynu hłowu do ſchałkoweho nopaſchka ſtłócžicž, pſchi czimž jo ta ßakwßnje roſdrapa. 8. Drohej porzlinowej klanzy hłowu wotraſy, dokelž chzyſche ſ njej hojdźik do nanoweho zylindroweho kłobuka dyricž. 10. Dwě woknowej ſchkleńzy ſ kijom, kiž běſche jemu wuj k hrajkanju dał, wubi. 11. Do wuhloweho kaſchcźa padny a ßebi nowu draſtu ſkaſy. 12. Wulki pißany rub ſapali, mjes tym ſo bě wuj je jſtwy ſtupił, něſchto nowe dźěcźu ſa hrajkanje wußlědźicž. 13. Na to pod konopej ſalcźe a prjedy won njepſchilěſe, dóniž jemu wuj hornz ſ nakładźenymi jahodkami dał njebě. 14. Mjes ſtółzowej noſy ſalěſe, ſo wjazy won njemóžeſche, a ſtółzowej noſy měješchtej ßo wotrěſacž. 15. Hornz młoka do macźeŕnych bunzlow wukidny. 16. Hdyž widźeſche, ſo macž domoj dźe, je jſtwy czěkny, ßo ro ſkhodźe dele czißny a ßebi nóß wobodrě a wulku dźěru do draſty wudrě. A tola je ßebi wuj teho wěſty, ſo by to dźěcźo, hdy bychu měcž chzyli, hiſchcže wjazy dokonjało.

Chinesiski Salomo

W Nankingu w Chinje běſchtaj mandźelſkaj we wſchěm ſbožu žiwaj. Duž dyrbjeſche muž do wójny. Dołho w prjecźkach woſta. Hdyž běchu tehodla domach wjazy lět podarmo na jeho pſchikhad czakali, jeho ſa morweho dźerżachu a wudowa ßo ſaßo woženi. Hdyž běſchtaj młodaj mandźelſkaj něſko runje we najwjetſchim mandźelſkim ſbožu, wrócźi ßo tón prěni muž na jene dobo a žadaſche ßebi něſko ßwoju žonu.

„Dajcźe mi moju mandźelſku ſaßo", žadaſche ßebi wón wot druheho muža.

„Na žane waſchnje!" jemu tamny wotmołwi, „mój ßmój po wſchěm prawje ſwěrowanaj mandźelſkaj."

Ta wěz pſchińdźe pſched ßudnika. Schto něſko czinicž? Tola chineſiſki ßudnik njeje na hłowu padnył. Wón da mandźelſkej na ßudniſtwo pſchińcž a ſkhowa ju tam. Tymaj mužomaj pak pſchikaſa, ſo mataj ſa tydźeń ſaßo pſchińcž; pſchetož tehdy ſměje ßo jimaj wußud woſjewicž.

Sa tydźeń wobaj mandźelſkaj ſaßo pſched ßudnikom ſtejeſchtaj. Tón jimaj ſ tej njewoczakanej powěſcźu napſchecźiwo ſtupi, ſo je ta mandźelſka mjes tym nahle wumrěła, a pſchiſtaji k temu: „Tón, kiž ßo ſa jejneho praweho mandźelſkeho dźerži, ßmě ßebi ju ßobu wſacž; dyrbi pak potom tež pohrjebne khóſty njeſcž."

„To ja njeczinju," rjekny na to tón prěni mandźelſki. „Najprjedy mi moju žonu dacž njechadźa, a potom dyrbju hiſchcže jejny pohrjeb płaczicž, to ja njeczinju." A na měſcźe ßo ſebra a woteńdźe.

Tón druhi mandźelſki bě hinajſcheho měnjenja. „Hdyž ju žiwu měcž njemóžu," dźeſche wón „dha ßebi tola to wſacž dacž njecham, ſo jej tu poßlednju czeſcž wopokaſam."

„Tak je prawje!" ſnapſchecźiwi ßudnik a ſcźahny ſawěſchk na bok. „Tu je twoja mandźelſka ſtrowa a žiwa. Wſmi ßebi ju ſaßo do ßwojeho doma, je-li ſo tež wona to chze.

Tu pak wón dale proßycž njetrjebaſche. Wſcha ſboſowna wona jemu wokolo ſchije padny a dźěſche ſ nim dom a žohnowaſche ßudnika, kiž bě mudrje kaž Salomo ßudźił.

Budyske stawniske powěsće

ſ dnja 15. novembra 1935.

Narodźiło je ßo: 12. 11. Matejej Theobaldej Mattheiſej, pſchekupzej, dź. — 16. 11. Waltarjej Richardej Hobi, ſkałarjej, ßyn.

Wumrěłoj: 15. 11. Korla Anton Fickert, poliżajſki wyſchſchi kommißar na wotp., 70 lět. — 16. 11. Max Helmut, ßym murjerja Junker, 1 m.

Sſo ſwěrowachu: 16. 11. Hermann Max Schcźěpan, bur w Klutſchu, ſ Helenu Selmu Lorenzez, kuchaŕku w Budyſchinje. — Pawoł Nowak, twarſki dźěłacżeŕ, ſ Ernu Marhatu Schězez, domjazej pſchiſtajenej, wobaj w Budyſchinje. — Fritz Jan Hendrich Rachner, podoffizěr w Altenburgu, ſe Selmu Ernu Schneiderez, domjazej pomoznizu w Budyſchinje. — Rudolf Ernſt Strehla, blidaŕ, ſ Ernu Hildegardu Sohrez, pſchedawaŕku, wobaj w Budyſchinje. — Kurt Max Kſchißan, chem. dźěłaczeŕ, ſ Theodoru Mariju Lorenzez, domjazej pſchiſtajenej, wobaj w Budyſchinje. — Měrczin Kurt Kaiper, maſchinſki ſamkaŕ, ſ Hanu Eriku Raabez, pſchedawaŕku, wobaj w Budyſchinje. — Korla Bjedrich Leopold Jakob, wojnaŕ, ſ Marhatu Gertrudu Schneiderez, fabrikſkej dźěłaczeŕku, wobaj w Budyſchinje. — Kurt Alfred Waltaŕ Kißez, ſamkaŕ, ſ Gertrudu Jadwigu Rychtarjez, fabrikſkej dźěłaczeŕku, wobaj w Budyſchinje. — Emil Moritz Zoll, póſtſki rada, ſ Hanu Ernu dźěl. Bringowej rodź. Hejduſchkez, bjes powołanja, wobaj w Budyſchinje.

Sſlubjenaj: Faraŕ Kurt Syguſch we Wulkich Sdźarach, ſ Irmgardu Rjelkez. dźowku wyſch. wuczerja a kantora na wotp., něſko w Budyſchinje.

Přilopk

2000 zentnarjow žita ßo ſpaliło.

Na měſchcźanſkim kuble Sputendorfje w bliſkoſczi Großbeerena njedźelu rano woheń w brózni wudyri, pſchi czimž ßo 2000 zentnarjow žita ſniczi. Zyła ſchkoda wuczinja 60 000 hriwnow. Kak je woheń naſtał, njeje hiſchcže ſwěſczene, tola kúblowy najeńk ma ſa to, ſo je ſłóžtnijka urka woheń ſałožiła, dokelž ßo na někotrych měſtnach pocźa ſdobom palicž.

Sſwójbna tragedija, 4 ßmjertne woporn.

W domje na Pfalzburgſkej dróſy we Willmersdorfje ßu njedźelu 32lětneho Hermanna Schlütera, jeho mandźelſku a jeju dwě dźěſcźi w bydlenju ſ płunom ſawdatych namakali. Schlüter bě płun ſ hadźiżu do ſpaniſkeje jſtwy ſwjedł, wo czimž jeho ßwójbni pak niczo njepytnychu. Hdyž móžeſche ſ měſtoſczu rjez, ſo jeho pſchiwuſni w ſpaniſkej jſtwje wumrěja, wotewri druhi płunowy honacž, ſo by ßebi w kuchini ßam žiwjenje wſał. Stóſtnik ßo někotre dny doma wjazy njepokaſa, dokelž jeho polizija wſchelakich pſchetſchiwjenjow dla pytaſche. Najſkerje bě w nozy ßo mjelcźo do bydlenja dobył.

Wulke wody w južnej Jendźelſkej.

Južnu Jendźelſku ßu w poßlednich dnjach czěžke ſliwki potrjechile. Daloke krajiny hižo pod wodu ſteja. Woßebej dolina rěki Themiſy je daloko powodźena. We delnim dźělu měſtacžka Wanburya je najwjazy pinzow a wjele bydlenjow pócžrjenych. W Robertsbridge we Suſſexſkim wójwodſtwje je woda ſtaw wulkeho powodźenja w lěcźe 1908 dozpěła. Wody ſtupichu ſdźěla tak ſpěſchnje, ſo ani ſkót wukhowacž njemóžachu a ſo dyrbjeſche ßo we wodach tepicž. Dla podmlěcźa železniſkeho naßypa na hłownej czarje tworowy czah wuićdźe. Někotre woſy ßo doſpołnje ſniczichu. Po teile czarje njeßmědźeſche ßo hiſchcže njedźelu wjeczor jěſdźicž.

Hospozy, njezapomńće štwórtk 21. novembra zběrku puntow!

Radio

Pokutnu ßrjedu, 20. novembra ßłyſchi ßo:

Königswuſterhauſen: Nimo ſnateho ßwjedźeńſkeho programma: 6 rańſchi konzert ſ Hamburgſkeho pſchiſtawa. 9 ßwjatoczna hodźina. 11,30 Ludwig von Beethoven. 12 pißany konzert. 16 konzert. 20 Brahmſa Regerowy konzert.

Lipſk: Nimo ſnateho ßwjedźeńſkeho programma: 6 rańſchi konzert ſ Hamburgſkeho pſchiſtawa. 8 rańſcha ßwjatocżnoſcź. 8,30 hudźba na byrglach. 12 ſymfoniſki konzert. 18,45 wjeczorna hudźba. 20,10 konzert.

Hiſchcže wažne ſe ßwjedźeńſkeho programma: Barlin: 20 hudźbna tragedija „Island Saga". Wrótßław: 20 Richarda Wagnerowy konzert. Köln: 20,45 hodźina wojeŕſtwa. Frankfurt: 21 wjeczorna hudźba. Mnichow: 20,30 konzert. Warſchawa: 20 lohka hudźba.

Pokiwy pyskej a pjeru

Ratařstwo, zakład serbskeho žiwjenja je našu rěč přesakała, kaž so mnohe a mnohe wurazy a přisłowa dopokazuja; z nich tu někotre šu: Ty (hłupy) **„wole"**, (mazane) **„swinjo"**, ty (hłupa) **„koza"**, mój **„hołbiko"**! Wón je žonje **„wotežku dał"**, wón je wjele dołha **„napraskał"**. Kiž so „čuć" njemóža, ći **„so bodu"**, **„so žeru"**, **„so kusaju"**, **„so přahaja"**, na posledk pak **„so lizaja"**. Wón je sej **„rohi wobłodł"**. Woni su jomu **„rohi storhali"**. Zakhadźeja kaž **„njezawrjene swinje"**, **„kózla so"**. Jank **„kózlika wjaza"** (tróeka). Wuj dyrbi jemu z móšnički **„připřahować."** Wona cyły dźeń **„we kwakli stoji"**, a wón je stajnje kaž **„woł w jenej koži"**. **„Kopoł"** njewě sej **„zabrózdźić"** (kak započeć). Što pak sy **„zworał"**? (hłupeho sčinił)? Nahrabny rady **„mjezn přewora"**. **„Lěni woł"** khwata, **„kaž by nozy zwjazanej měł"** (kaž na pastwje konje). **„Lěnjeho pase"**. **„W brózni njejsu žane ławki"**. Bledźak njewě sam, što **„žuje"**. Knjez so na čeledź **„wottorže"** (kaž pos) a **„šćowkaše"**. Njewěř **„kormjene"** **łžě**! Prošeř **„psy pase"**, **„psy kała"** (dokelž na njeho šćowkaja), **„pěcnu dań"** abo **„dań wot pjecy"** pomina (khlěb prosy). Paduch **„liški honi"**, **„do kału łazy"**, **„na šěroke** (hona) **khodźi"**. Jemu **„pasle stajeja"**. Hans je **„kunčika domoj přihnał"** (ze słužby ćeknył). Jeho drje **„wukadźili"** njejsu (wuhnali z korom — kaž pčołki). Nadobnemu šibałk **„pěrko wutorhnje"**, **„Libu"** wšitcy **„skobaju"**. Hračey swoje **„wowcki třihaju"**, haj samo **„rězaju"** a **„kutla"**. Stóž **„so kormi"**, tomu **„sadło rosće"** (khroboli so). Hordačkej **„hrjebjeń rosće"** („schwillt" der Kamm); hordačk **„z hlowu mjece"** (kaž knjejski kóń), druhdy **„přez postronki bije"**. Hłódny jě **„kaž kórcař"** abo wjele kaž **„młóck"**. Mnozy **„z kurymi lehnyć khodźa a stawaja"** (zahe); tež **„ze słónčkom"** stawaja. Spicy muž druhdy **„hroch wari"** (smorči: hroch, hroch). Hłupy Hans nima **„žanych krupow"** (rozuma). Tohodla **„wołmu na kozy pyta"** (na wopačnym měsće). Potajnosć je **„so wudypała"**, **„so zwukopała"** (kaž kurjatko). Druhdy čakaš, **„zo mohł wurosć"** (kaž zorno w popach). W zymje pak maš **„rucy kaž hrabje"**. Bluwak **„kačkam drěhi"** a **„ćelata wjaza"**. Hans je **„pjany kaž motyka"**, **„motykuje so"**. Mazuch ma **„plampu kaž juchowu jamu"** a rěči **„kaž měšawa"**. Klemjak ma **„hubu kaž bróžne wrota"**. Hólc rjewi **„kaž by na widłach tčał"**. Worakawc **„łopatu"** wusuwa (jazyk). Něchtóžkuli sedźi kruće abo ćiše kaž **„přikowany, přiklepany, přismoleny, přilěnjeny, přimaznjeny, rozmaznjeny"** abo kaž **„pata na jejach"**, kaž **„pline"** abo **„rozmazk.** Stóž młódšu dźowku před staršej wuda, tón **„wotawu prjedy syna dźěła"**. Křesćanske zmyslenje bě so Michałej hłuboko **„do wutroby zaryło"** abo **„so přimło"** (kaž rostlina), **„so zakorjeniło"** **„Komuž konje steja a žony mrěja, tomu so kubło roji"**. **„Kaž płuh kliniš, tak wora"**. **Kóžda koza khwali swoju brodu"**. **„Požčawki rady klacawki domoj khodźa"**. Hdy so zetkamoj! **„Na swjatu Čerlicu"** (ženje). Hans **„Depla"** (běrna).

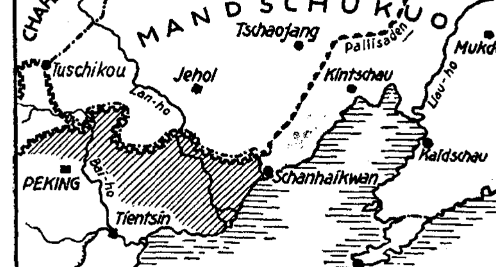

K podawkam w połnóznej Chinje.

Pſchehladna kharta wo najnowiſchich podawkach w dalokim ranju, koterž ßu ßo ſ njenadźitym wuwołanjom njewotwißnoſcźe dźěla połnóżneje Chiny thětro pſchiwótſile. Jedna ßo wo rańſchi dźěl ſ wójſkom wupróſdnjeneje zony k juhu wot wulkeje murje, kotraž ßo pola Schanhaikwana 200 km. ſchěroko do kraja czehnje. (Na kharcźe ſe ßmužkami naryßowane.) Sa tutym podawkom ſteji japanſki general Doiharar, jedyn ſ najaktioniſchich japanſkich politikarjow, w kotrehož rukomaj ßo wſchě nitki japanſkeho wupſcheſtrěwanja w Chinje ſjednocźeja. Tuto wuwołanje njewotwißnoſcźe budźe bjes dwěla ſpoczatk wottorhnjenja połnóznochineſkich prowinzow wot kraja ßrjedźiſny. (Graph. Werkſtätten, M.)

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

„Serbske Nowiny" płaća měsačnje we wudawaŕni 1.15 hr., na pósće a pola dowěrnikow 1,51 hr. z wunošowanjom, do wukraja 2.15 hr. = 20,00 Kč. Wudawa a čišći Jan Cyž, dr. jur., w Budyšinje w Serbskim Domje. Telefon 2687

Za nawěštki, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały mm-rjadk 6 pj., za swójbne 5 pj., towaŕstwowe a hosćencaŕske 4 pjenježkow. Za reklamowy mm-rjadk płaći so 15 pj. Rabat po tarifje. Kóžde čo. płaći 10 pj.

Čisło (Nr.) 271 — Budyšin — Štwórtk 21. novembra 1935 — Bautzen — Lětnik 94

Sakska dźěłowa komora so wotewriła

W twarjenju němſkeho bohotſtwa, we wulkej poßedźeŕni prjedawſcheje ſakſkeje ßejmownje, je ßo wutoru pſchipołdnju ſakſka dźěłowa komora ßwjatocżnje wotewriła. Dźěłowe komory ßo nětkole we wſchěch župach Němſkeje wutworjeja. Dźěłowa komora je wažny dźěl ßam oſarjadniſtwa, wo kotrež ßo wjednik prózuje. Wona dyrbi w naſtupanju dźěła nazionalſozialiſtiſki natwar we wulkej měrje ſpěchowacż.

Wažnoſcż dnja ßo woßebje ſ tym wuſnamjeni, ſo běſche němſkoſtatny organiſazijſki nawjedowaŕ a nawjedowaŕ němſkeje dźěłoweje fronty dr. Ley woßobinſzy pſchitomny a dźěłowu komoru ßwjatocżnje wotewri. Cżeſtne wotdźělenja němſkeje dźěłoweje fronty a dźěłoweje ßłužby běchu ßo pſched twarjenjom a na ſkhodach ſeſtupałe. Němſki bohot Mutſchmann a ſnutſkowny miniſter dr. Fritſch wjednika němſkeje dźěłoweje fronty powitaſchtaj. Na poßedźenju, kiž ßo w ßwjedźeńſzy wupyſchenej ſali wotmě, ßo tež wjele cżeſtnych hoſcżi wobdźěli.

Jako běſche župny rjadowaŕ němſkeje dźěłoweje fronty Peitſch ſhromadźenych powitał, ßo němſkoſtatny organiſazijſki nawjedowaŕ dr. Ley ßłowa jimaſche. Wón dźenßniſchi němſki lud ſ cżłowjekom pſchirunaſche, kiž wot cżeźkeje khoroſcże wotkhorja a ßo noweje ſtrowoſcże raduje. Dźenßa ßo lud njewědomnje ſ myßlu wobknježa, ſo je w ßwojim kraju ſaßo doma, a wě, k cżemu tu je. Wón naſtupuje pucż, kiž drje hiſchcże wjele prózy pſchinjeße, wón pak tež jaßny wottyknjeny kónz widźi.

Potom dr. Ley roſjaßnjeſche, ſchto rěka ſ wjednikom bycż. Wjednik dyrbi doprědka ſtupacż, a ſcżěhowaŕſtwo dyrbi ſa nim hicż. Knježicż rěka jenicżzy, lud rjadowacż. We wojowanju wo wobſtacże Němſkeje je wojeŕſki pſchikład najlěpſchi. Wſchitko dyrbi ßo tu ſa jedyn wulki ſaměr do zyłka ſeſtupacż, privatnikow w Němſkej wjazy njeje, khiba po raßy zuſych. W pſchichodźe ßo tež njeßmě wjazy wo „njewuczenym dźěłacżerju" rěcżecż. Jenicżka woprawdźitoſcż je wěra, wſchitko druhe je ſachodne. Hódno njeje, ßo wo hoſpodaŕſke formy wadźicż. Jenož na wuſpěchu wſchitko ſaleźi. Žadacż ßo njemóže, ſo w kóždej dźěłaŕni jenož jedyn roskaſuje. Něſchto žadacż njeje marxiſtiſke, marxiſtiſke pak je, wjazy žadacż, hacż je žadazy ſwólniwy ſhromadźnoſcżi dawacż. Naſch ſozialny porjad twari ßo na dowěrjenje w dźěłaŕni. Njepowalnje pak ſteji, ſo je dźěłaŕnja organiſki zyłk.

Skóncżnje dr. Ley na nadawki dźěłoweje komory pokaſa a rjekny, ſo ma ßo wona ſe ſozialnymi praſchenjemi ßwojeho podkrjeßa ſaběracż. Pſchitomni ßo rěcżnikej ſe ſchumjazym pſchikleſkom dźakowachu.

Po tutej ßwojej wotewrjeńſkej rěcżi dr. Ley župneho nawjednika němſkeje dźěłoweje fronty ſtronjana Peitſcha ßwjatocżnje jako nawjedowarja dźěłoweje komory poſtaji. Potom ßo ßobuſtawy dźěłoweje komory do pſchißahi wſachu. Nawjedowaŕ dźěłoweje komory Peitſch mjena ßobuſtawow dźěłoweje komory pſchecżita, tucżi po rjadu němſkoſtatnemu organiſazijſkemu nawjedowarjej ſe ſawdacżom ruki ßwěru wjednikej ßlubichu. Se ßławu na wjednika a Horſta Weſſelowym ſpěwom ßo ßwjatocżna hodźina ſkóncżi.

Němske zakročenje w Londonje

Kaž hižo piſachmy, je ßo němſke knježeŕſtwo pola jendźelſkeho knježeŕſtwa ßórſchiło, dla poſtajenja, ſo maju ßo dowoſu tworow ſ Němſkeje do Jendźelſkeje wot 18. novembra ßem twory ſ pokhadnymi wuſwědcżenjemi jako němſke twory dopokaſacż. Jendźelſke knježeŕſtwo je na to dało ſdźělicż, ſo je tuto poſtajenje dla jednanjow, kiž ßo wotměwaju, wrócżo wſało.

Dweju Franciskanow jako devizoweju přesmykarjow zasudźili

Barlinſki ławniſki ßud je pſchecżiwo tſjom Franziſkanow, kotſiž měiachu ßo dla pſcheßmykanja deviſow ſamołwicż, ſcżěhowazy wußud woſjewił:

Hłowny wobſkorženy, 58lětny rjadowy měſchnik Leo Böſchen, kiž ßo pater Epifan mjenuje, ſ Franziſkanſkeho klóſchtra Frauenberga pola Fuldy ßo dla woſpjetowazeho ſhromadneho deviſoweho pſcheńdźenja k 4 lětam khłoſtaŕnje a 81 000 hriwnow pjenježneho khłoſtanja ſaßudźi; nimo teho ſhubi cżeſtne prawa na tſi lěta.

46lětny Franziſkanſki bratr Waldemar Wurth, kiž ßo bratr Pankrazius mjenuje, tehorunja ſ klóſchtra Frauenberga pola Fuldy, doſta lěto jaſtwa a 2000 hr. pjenježneho khłoſtanja.

Jednanja pſchecżiwo tſecżemu wobſkorženemu, 35lětnemu rjadowemu duchownemu Joſefej Güntherej, kiž ßo pater Vendelin mjenuje, ſ Franziſkanſkeho klóſchtra w Hannovru-Kirchrode, ßo po amneſtijowym ſakonju ſaſtaji.

Studentske njeměry w Budapestu

Na Budapeſtſkej univerſicże a Techniſkej akademije ßu póndźelu a wutoru ſtudentojo pſchecżiwo židam wuſtupowali. Kſcheſcżanſka organiſazija poßwjecżi ſto jednorych cżornych drjewjanych kſchižow, kiž měiachu ßo kaž na druhich madźarſkich wyßokich ſchulach w ßlyſcheŕnjach pſchiprawicż. Cżrjódka židowſkich ſtudentow tuto pſchedewſacże wußměſchowaſche. Na to wjednizy kſcheſcżanſkich ſtudentow židowſkich ſtudentow namołwichu, ſo bychu hnydom ßlyſcheŕnju wopuſchcżili.

Židowſzy ſtudentojo pak k tomu njeběchu ſwólniwi. Tohodla k ßylnym pukam dóńdźe. Wutoru dopołdnja dóńdźe k nowym demonſtrazijam kſcheſcżijanſkich ſtudentow pſchecżiwo židowſkim. Někotſi židowſzy ſtudentojo ßo pſchebichu a ſe ßlyſcheŕnjow wuhnachu. Studentojo žadachu, ſo by ßo numerus clauſus ſa židow lěpje wobkedźbował a ſo bychu ßo židowſzy ſtudentojo ſkóncżnje zyle ſe ßlyſcheŕnjow wotſtronili.

Rektor univerſity poſtaji, ſo měiachu ſ cżitanjemi ſaſtajicż a ſo měiachu ſtudentojo univerſitu wopuſchcżicż. Dokelž ßo woni na to pſched univerſitu bijachu, dyrbieſche polizija ſakrocżicż. Univerſitny akademiſki ſenat je poſtajił, ſo ma ßo filoſofiſka fakulta na dwaj dnjej ſawrjecż.

Tež pólscy studentojo so přećiwo Židam wobarja

Pſched někotrymi dnjemi běſche na Warſchawſkej Techniſkej akademiji k ſtudentſkim njeměram pſchecżiwo židowſkim ſtudentam dóſchło. Tohodla ßo cżitanja na akademiji ſeſtajichu. Dokelž ſtudentojo Warſchawſkeje univerſity a pſchekupſkeje akademije tehorunja pſchecżiwo židam wuſtupowachu, ſtaj rektoraj tež tutej wyßokej ſchuli hacż na dalſche ſawrěłoj. Cżrjódki pólſkich ſtudentow cżahachu po dróhach wołajo „Prjecż ſe židami!"

Tež ſ Lwowa ßo wo wuſtupach pſchecżiwo židam powě. Pſchi pukach na dróhach je ßo něhdźe 30 židow ſraniło. Židowſke nowiny pißaju, ſo je ßo pſchi njeměrach w Lwowje w poßlednich dnjach ſzyła 70 židow ſraniło a ßo jedyn žid moril.

Zajimawe wotkryća we Waršawskim procesu

Pſchi cżitanju wobſkórźby we Warſchawſkim prozeßu pſchecżiwo wukrajinſkim ſpſchißahanzam wujaßnjenje ſwiſka wukrajinſkeje nazionaliſtiſkeje organiſazije w Pólſkej a jeje nawjedowazymi měſtnoſcżemi we wukraju nadrobnoſcże najwjetſche ſpodźiwanje ſbudźi.

Se ſpißow, kiž ßu we wobſkórźbje naſpomnjene, wukhadźa, **ſo je litewſke knježeŕſtwo wukrajinſku terrorſku organiſaziju w poßlednich lětach ßylnje podpjerało.** We wobſkórźbje ßo tež pjenježne ſummy mjenuja, kiž je litewſke knježeŕſtwo ſa wukrajinſke terrorſke organiſazije pſchihotowało. We wobſkórźbje ßo tež wobkrucża, ſo je litewſke ſwonkowne miniſterſtwo a woßebje prjedawſchi ſwonkowny miniſter Zaunius wuſke pocżahi ſe ſaſtupjerjemi wukrajinſkeje organiſazije w Kownje wudźeržował. **Snamjenite woßoby tuteje organiſazije ßu w litewſkim ſwonkownym miniſterſtwje wopacżne paßy doſtałe,** ſo bychu mohłe wabjeńſke pucżowanja hacż do Ameriki cżinicż.

Nowy připad w procesu dla zamordowaneho juhosłowjanskeho krala

Pſchi wutorniſchim jednanju prozeßa dla ſamordowanja juhoßłowjanſkeho krala Alexandra w franzowſkim měſcże Aix-en-Provence je ßo nowy pſchipad ſtał. Sakitaŕ tſjoch wobſkorženych Khorwatow, rěcżnik Desbons, běſche namjet ſapodał, kiž ſtatny rěcżnik jako manever woſnamjenjeſche. Hdyž chzyſche ßudniſki piſaŕ namjet pſchecżitacż, wón pytny, ſo ßo Desbons pod namjet njeběſche podpiſał. Jako ßo to ſwěſcżi, ßo Desbons tak roshori, ſo ſ pjaſcżu wo blido dyri. Statny rěcżnik pſchiſpomni, ſo je to wuwicże manevra, kiž wón jako podhladny woſnamjeni. Rěcżnik Desbons wotmołwi: „To je potajkim republikanſke pěſtowanje prawa!"

Statny rěcżnik namjetowaſche, ſo by ßo rěcżnik Desbons wuſamknył. Tutón ſawoła, ſo je ßyn ßudniſkeho ſaſtojnika, ſo chzedźa jemu móžnoſcż ſeźiwjenja wſacż, ſo jemu jeho njewotwiſnoſcż porokuja a ſo je pſchecżel Khorwatow a Macedonzow. Rěcżnik Desbons ſkóncżnje hiſchcże

Ćežke wojowanje z lětadłami w Abesynskej

Póndźelu ßu italſke bombowe lětadła mjes Ambaladźijom a Antalom abeßynſke wójſko nadpadowałe. Italcżenjo tuto wojowanje najwjetſche wojowanje lětadłow wot ſpocżatka wójny mjenuja. W dolinje pola Buje k połdnju wot Makalle ßo wjednizy 20 italſkich lětałow ßylnych abeßynſkich wojeŕſkich wotdźělenjow dohladachu. So bychu mohli lěpje bomby na nje mjetacż, lětarjo niže lecżachu. S tym pak ſaßakłe wojowanje wuwabichu.

Abeßynjenjo běchu wokolne hórki wobßadźili a wot horjeka do lětadłow tſělachu, kotrež ßo nad dolinu puſchcżachu. Něhdźe 7000 Abeßynjanow ſ tſělbow, maſchinſkich tſělbow a kanonow k wobaranju pſched lětadłami do italſkich lětadłow tſěleſche. **Wſchitke italſke lětadła ßo ſ kulkami trjechichu. Tola wſchitke lětadła ſamochu tſěleńzy wucżeknycż.** Jedyn lětadłowy mechanik je ßo na noſy cżeźko ſranił. Lětadło propagandoweho miniſtra Ciana bě muſowana, pola Makalle pſchiſtajicż.

Kaž Italcżenjo woſjewjeja, je ßo pſchi lětadłowym nadpadźe wjele Abeßynjanow moriło a ſraniło. Poßlednja privatna powěſcż powě wo 5000 mortwych abo ſranjenych. Italſzy lětarjo tutón ßwój nadběh na abeßynſke wójſko jako naprawu wobhladniwoſcże woſnamjenjeja. S jich nadpadom dyrbjeſche ßo ſadźěwacż, ſo by wjerch Seyoum ßwój wotpohlad pſchewjedł. Wjerch Seyoum chzyſche ſjednocżenje italſkeho korpſa pod Santinijom ſ korpſom domorodnych pod Virziiom Virolijom pola Schelikota ſnjemóžnicż. Lětarjo ßu jara wjele bombow do Abeßynjanow ſmjetali a ßu něhdźe 30 000 kulkow ſ maſchinſkich tſělbow wutſělili. Abeßynjenjo pak ßu ßo wurjadnje raſnje a taktiſzy mudrje pſchecżiwjeli.

Běli officěrojo w abesynskim wójsku

Italſzy lětarjo, kotſiž ßu wulki nadběh na abeßynſke wójſko pſchewjedli, ßu mjes abeßynſkimi wojakami Europjanow widźeli. Italcżenjo ßebi myßla, ſo ßu to běli offizěrojo, kotſiž abeßynſkich wojakow na połnóznej froncże nawjeduja. S jich pſchitomnoſcże ßo tež wujaßnja, ſo Abeßynjenjo tak porjadnje poſtupuja.

*

Kaž ßo powě, je abeßynſki kěžor pola jeneje jendźelſkeje firmy ſchtyri lětadła ſkaſał, kiž ßu ßo ſa kěžorowy perſonal k noſchenju powěſcżow poſtajiłe. Tu ßo wo wobkhadne lětadła jedna, kiž ßo wojeŕſzy njewuhotuja.

Pólska młodźina spěwa w Barlinje

Radiowa hrajeŕſka ßkyła Hitlerſkeje młodźiny běſche w měrzu t. l. w pólſkim radiu konzert ſ wulkim wuſpěchom wotměła. Jako wotmołwa na tutón wopyt pſchi ſpocżatku dezembra 80 pólſkich młodoſtnych do Barlina pſchijědźe. Pólſka ſtudentſka organiſazija „Liga" je tutych ſa jěſbu do Němſkeje ſwubrała. Pólſka młodźina 8. dezembra wot 19 do 19,30 hodźin w němſkim ſcżelaku pólſke ludowe ſpěwy a pólſku ludowu hudźbu poſkicżi. Tež hiſchcże někotre druhe němſke ſcżelaki tuto poſkicżenje pſchenjeßu. Pólſzy młodoſtni budźa we Němſkej hoſcżo němſkeho wjedniſtwa młodźiny.

wěſtych rěčnikow, ßudnikow a parlamentariſkich ludßi nadpadowaſche. Na to ßo Desbons ſ liſcźiny rěčnikow wumaſny.

Žandarmſki offizěr Desbonſa ſe ſale pſchißaßneho ßuda wupokaſa. Nětko pſchedßyda rěčniſkeje komory w Aix-en-Provence tſjoch wobſkorženych Khorwatow ſakituje. Tučzi pak rjeknychu, ſo bjez pomozy ßwojeho ſtareho rěčnika njebudža rěčzecž, hrožachu ſ dobrowólnym tradanjom a rěčzachu ſkſchiwdźaze ßłowa na juhoßłowjanſke knježeřſtwo.

Krónska rada w Londonje

Jendželſki kral je wutoru dopołdnja miniſterſkeho pſchedßydu Baldwina w audienzy pſchijał. Audienza traješche pał hodžiny. Po audienzy ßo pod kralowym pſchedßydſtwom krónſka rada wotmě, na kotrejž ßo nimo druhich tež Ramſay Macdonald wobdźěli.

Bolševismus dźěła mjez barbnymi ludami

Sowjetſke nowiny ßu w poßlednim cžaßu pißale, kak ßo kommunismus napina, ſo by kolonialne ludy ſ jědom bolſchewiſma ſkaſył. Kommuniſtojo ßo khwala, ſo we wſchěch kolonijach wupóßlanzy kommuniſma ſchkaraju. Woni dyrbja barbne ludy naſchcžuwacž, ſo bychu nadknježſtwo bělych wottſchaßle.

Kommunismus wobebje w jendželſkich kolonijach knocži. Jemu je ßo tež hižo poradžilo, w někotrych jendželſkich kolonijach njeměry ßbudžicž. Na Windwardſkich kupach, w jendželſkich kolonijach Wjecžorneje Indiſkeje, běſche ßbězk wudyril. W Indiſkej je jendželſke kolonialne ſarjadniſtwo tehorunja ſwěſcžilo, ſo tam kommuniſtiſzy ſchkarazy mjez wobydleřſtwom dźěłaju. Skónčnje ßu Jendželcženjo tež w Africy ſpóſnali, ſo tam kommuniſtojo mjez domoródnymi ßylniſcho dźěłaju.

Agento'o ßo najprjedy domoródnym w domjazych pſchiſtawach bli?a. Tym woni powědaju, ſo ßebi njetrjebaju „bělych knjeſow" nad ßobu dacž lubicž. W pſchiſtawach w Portu Saidu, Dareſſalemje a Mombaſſy ßu wukubłanych amerikanſkich cžornuchow wußlědžili. Woni ßu ßo w Sjednocženych ſtatach wukubłali a ßo potom do Afriki dowjeßli. Kommuniſtojo ßebi wjele wot teho wocžakuja, ſo cžornych agentow mjez cžorne ludy ſcželu.

Cžorni agentojo dźěłaju ſ heßłom „Afriku Africžanam". Woni wójnu w Abeßyniſkej wuwužija, ſo bychu niž jenož ſa bolſchewismus dźěłali, ale tež powſchitkownje pſchecžiwo bělej raßy ſchcžuwali. Moſkowſke wjedniſtwo chze, ſo by ßo po pucžu pſchez barbne ludy ſa ßwětowu revoluziju dźěłało. Tohodla ßu ßo tež rěcže, kiž ßu ßo na kommuniſtiſkim ßwětowym kongreßu rěcžale, do rěcžow kolonialnych ludow pſcheložile a ßo po milijonach ekſempla-rach mjez barbnymi ludami roſchěrjale.

Japanski ultimatum na połnócnu Chinu

Jendželſke nowiny pißaju, ſo ßu japanſke wojeřſke wyſchnoſcže gouverneuram provinzow połnózneje Chinejſkeje ultimatum ſtajile, ſo bychu ſa dwaj dnjej njewotwiſnu połnóznochinejſku republiku wuwołali, kaž ßebi to Japanſka pſcheje. **Jeli ſo pak ßo to njeſtanje, japanſzy wojazy do połnózneje Chiny ſacžahnu.** Japanzy pak ßu dowolili, ſo ßmě nowa republika w połnóznej Chinje lohke ſwiſki ſ Nankingſkim knježeřſtwom wudźeržowacž.

Krótke politiske powěsće

Jendželſki admiral Jellicoe wumrěł.

Srjedu popołdnju wumrě w ßwojim domje w Kenſingtonje ſe ßwětoweje wójny ßnaty jendželſki admiral Jellicoe, 76 lět ſtary.

Dewizowy proces Mišnjanskeho biskopstwa

3. dźeń sudniskeho jednanja.

(Dopis wosebiteho rozprawjerja „Serb. Nowin" J. s.)

Wutoru ½10 hodźin započachu so dalše jednanja z přesłyšenjom Barlinskeho biskopa dr. Conrada v. **Preysing** jako wěcywustojneho swědka k prašenju, kak daloko je katolski biskop winowaty, so wo zarjadnisko-techniske naležnosće swojeje dioecezy starać. Biskop v. Preysing jako sudniscy skazany wěcywustojny wupraja, zo je zastojnstwo katolskeho biskopa předewšěm a wurjadnje duchowne zastojnstwo, w kotrymž je z hłownym nadawkom wukonjenje duchownych nadawkow a biskopskich funkcijow. Dale pokaza na to, kak je so tute zastojnstwo wot časow japoštołow wukonjało; wosebje w nastupanju rjadowanja hospodařskich, pjenježnych a zarjadniskich naležnosćow je so hižo wot dawna přez cyrkwinsko prawo postajiło, zo ma kóždy katolski biskop prawo, k tomu wosebiteho wěcywustojneho duchowneho postajić, a to we wosobje swojeho generalneho vikara. Tutón ma potom pod nawodom biskopa wšě tute naležnosće rjadować a je po cyrkwinskim prawje za to **zamołwity**. Wo ważnych wěcach, wosebje tajkich financielneho raza, je generalny vikar winowaty, biskopej dokładnje rozprawjeć, njeje-li wot tuteho zasadnje postajene, zo ma je samostatnje a zamołwiće sam přewjesć. W nastupanju přečitanja přikładźaceho listowanja a cyłeje korespondency biskopstwa (abo ordinariata) wupraji so biskop v. Preysing, zo biskop swoju winowatosć w dosahacej měrje dopjelni, je-li zo to swojemu generalnemu vikarej přewostaji. Na prašenje, hač smě generalny vikar samostatnje z někotrymi stotysacami hriwnami disponować, praji wěcywustojny Barlinski biskop, zo by to gen. vikar měł ze swojim biskopom rozpominać, je-li zo jemu biskop njeje dospołnu dowěru wuprajił a rjadowanje financnych wobkhodow přewostajił.

Po tym nastupi přesłyšowanje tach. kapitulara **Kretschmera**, kotrež měješe pjenjezy k wotnošenju hollandskeje póžčonki hromadźić a kiž měješe swojeho časa zarjadnistwo tuteho fonda. Po jeho přeswědčenju je dr. Soppa najwyššu dowěru ze strony biskopa Legge wobsedźał, je pak přecy chcył wšo sam činić. Štož biskopa sameho nastupa, swědk wupraja, zo je rozsudźenje w pjenježnych wěcach swojim referentam přewostajił a so docyła njerady z nimi zaběrał. Někajke wosebite wujasnjenja přesłyšowanje tuteho swědka njepřinjesy. — Po tym přesłyšowaše so jedyn ze zastojnikow (civilnych) tachantstwa, tohorunja bjez wosebiteho wuznama za wujasnjenje najwažnišich podstawow tuteho procesa.

Zastupjerjo wobskorženych běchu sudnistwu namjet k přesłyšenju někotrych **hollandskich bankownikow** zapodali, kotřiž su w Barlinje jako swědkojo w jenym druhim dewizowym procesu přitomni. Jich přesłyšowanje jako wěcywustojnych swědkow zaběraše so předewšěm z pohódnosćenjom Hofius-banki w Amsterdamje a dale z tym, hač su po zapiskach do knihow tuteje banki wone obligacije Mišnjanskeho ordinariata so před 17. oktobrom nakupiłe, štož je w nastupanju naspomnjeneje „Volksverratanzeige" a amnestije wažne. Hollandscy wěcywustojni wupraja so takle: Wobkhodne zarjadnistwo a knihiwjednistwo Hofiusoweje banki je po jich nahladach dosć primitivne (njedosahace), su pak toho přeswědčenja, zo wobkhodne knihi a zapisy njejsu falšowane a zo je so woprawdźe wukup tutych obligacijow před 17. oktobrom 1934 stał.

Na to přesłyšeše sud — po přestawcy — wonej dweju inspektorow cłownistwa, kotrež staj přěnje přesłyšowanje gen. vikara dr. Soppy a dr. Th. Legge, kaž pozdźišo też biskopa Legge přewjedłoj. Inspektor Neuhaus wupraja, zo je dr. Soppa při přěnim přesłyšowanju jemu so přiznał, zo po Hofiusowym zdźělenju wěsty dźěl obligacijow njeje před 17. oktobrom w Hofiusowych rukach był, mjez tym zo je bratr k. biskopa dr. Legge wuprajał, zo su obligacije dawno před tym hižo dospołnje wróćo kupjene byłe, je pak tute wuprajenje potom zaso někotre razy změnił. Biskop Legge je we swojim přesłyšowanju přez inspektorow Neuhausa a Haubitza wuprajił, zo wón scyła njewě, što „obligacije" abo „amnestija" woznamjenja, štož je — kaž insp. Haubitz dźensa wupraja — poražacy začišć zawostajiło, dźiwajo na zdźělanosć a wysoke zastojnstwo biskopa. K tomu wobskorženy biskop pak dźensa wujasnjenje da ze sćěhowacymi słowami: „Tute swoje wuprajenje móžu sebi jenož dźiwajo na swój strowotny staw a rozhorjenosć wo přeběhu tuteho přesłyšowanja wujasnić. Samo so rozumi, zo wěm a też tehdy wědźach, zo amnestija móže so pośahować na to, zo su so skutki stałe, kiž njejsu w porjedźe. Ale słowa „Obligationen" a „Schuldverschreibungen" su mi njeznate zapřijeća; wšak ja njejsym na hospodařskim polu kuska wobhonjeny a ženje so njejsym wo to starał."

Jako dalši swědk přesłyšowaše so hižo naspomnjeny rěčnik **Kaltenbach**, kotryž so z přepytowańskej jatby předwjedźe. Wupraja, zo je tak mjenowanu „Volksverratsanzeige" spisał a za Mišnjanske biskopstwo wotpósłał. Nadawk k tomu je jemu dr. Hofius dał.

Skónčnje přečita předsyda list dr. **Hofiusa**, kotryž je pod 18. novembrom 1935 z Amsterdama sudnistwu pisany, a w kotrymž Hofius piše, zo je wuprajenje dr. Th. Legge wo wulcy rozhorjenej rozmołwje z nim (Hofiusom) dla znjewužića bankoweho konta ordinariata wot A do Z wopačne a wumyslene. Dr. Th. Legge pak na tym wobsteji, zo je jeho wuprajenje prawe a wěrne. W lisće zabjera so Hofius dale z prašenjom, kak daloko je wobskorženy biskop wšo dopóznał a piše dosłownje: „**Kaž je mi ze wšelakich wospjetnych zdźělenjow jeho bratra znate, njeje najdostojniši knjez biskop wo njezakońskich wukupowanjach ničo wědźał a ničo wědźeć měł**" („Tatsächlich hat der Hochw. Herr Bischof, wie ich aus wiederholten Mitteilungen seines Bruders weiß, **nicht gewußt** und **nicht wissen sollen**, daß illegale Käufe getätigt würden), štož dr. Th. Legge wobkruća. Dr. Hofius potom dale piše, zo je też dr. Soppa wo podrobnosćach wukupowanja hakle w započatku lěta 1935 był dospołnje wobhonjeny. K tomu knjez biskop přispomni, zo tola z tuteho lista jasnje wukhadźa, zo

Dobra rada

abo

Jan a Marja.

Po čěskim V. Kosmáka wobdźěłał Mikł. Andricki.

13] (Pokračowanje.)

„Što dha?"

„Nó, tón jeje syn, tón Jan."

„Tón? Tón je tola dušny hólc."

„Był drje by — ale jedyn njepočink ma."

Wjacławkowa so stróži. „Što dha na njeho wěsće?"

„Haj, luba złota ćetka, ja so njepřisłodźam, to je moja smjerć, ale wam drje móžu to rjec, wy mje njepřeradźiće. Wón je łóžka nóžka."

„Tak? To je mi něšto nowe."

„To sej cyła wjes powěda. Stary Wićaz, wbohi, tón je so hižo za njeho napłaćił pola korčmarja."

Wjacławkowa hrabny prošeřku za ruku. „Tomu njewěrju."

„Mysliće, zo łžu? Dźiće so do korčmy prašeć. Dźens rano je mi korčmařka powědała, zo je tam Jan do ranja zakhadźał, kaž by jeho kozoł na rohach poměł. Přez cyłu nóc je na dołh pił."

„Tak?"

„Ale, luba ćetka, prošu was, njepřeradźće mje! Wšako wěsće, zo sym wot dobrych ludźi žiwa, a ja sej njebych rady koho rozhněwała. — Ale to wam praju, wboha kóžda, kotruž sej Jan wozmje."

„Njech dźě sej bjerje, kotruž zechce, što nam wo to?" rjekny Wićazowa a wotewri Kleskawje durje. „Ale tajkeho něčeho so tola wo Janje nadźała njejsym."

„Ale to je wšo zawěsće wěrno", roćeše so prošeřka. „Nó, a tak wam zapłać Bóh luby Knjez a budźće tu wšitcy strowi a bjez škody —"

Wjacławkowa zaprasny z durjemi za njej a zamysli so. Potom dźěše za Marušku do jstwy.

„Maruška, chceš něšto nowe wědźeć? Jan je lump."

„Wot koho to maće?"

„Prošeřka tu poby."

„Wy wěřće jenož swojim babam. — To je łža."

„Luba holčka, hdźež so kuri, tam so pali."

Wjacławkowa přez cyłe dopołdnje měra njeměješe; ta prošeřcyna nowinka ji z hłowy njechaše. Njemóžeše so ani połdnja dočakać, zo by muž z pola přijěł. — Dźěše jemu sama wrota wočinjeć.

„Skónčnje! To pak sy dołho był."

„Chcych zahon doworać."

„A konjej, njebožatcy, takle mokraj", praji, podsobnika hładźo.

„Je jara tužno wonka; na popołdnjo změjemy zaso hrimanje."

„Bóh luby Knjez nas wukhowaj!"

„A štoha pak maš noweho!" praša so Wjacławk, konjow wupřahujo.

„Ničo wjele. Ale ju —: Zahonska prošeřka je tu pobyła — wšako wěš, ta stara Kleskawa."

„Ta khodojta? — To budźe njezboże w domje."

„Jandźel wšak Kleskawa žadyn njeje, — ale njezboże, čehodla? Ty drje so tola khodojtow njebojiš?"

„To by hišće było!" směješe so hospodař. — „A što pak je ći ta kmótra donjesła?"

„Nowinku — čakaj, hnydom zhoniš. Holcy stej runje ze šule, před nimaj to njecham powědać."

„To pak budźe strowa nowinka."

„Jara dobra njeje. — Kleskawa mi powědaše, zo je wčera ze starej Wićazowej na wsy stała, hdyž je Jan domoj šoł, a Wićazowa je hubu na njeho měła, k čemu cuzym ludźom haša. Hdy by sej drastu wopalił, štó by jemu što za to dał?" —

„Prawje tak, Wićazowa je dobra hospoza" měnješe Wjacławk.

„Ale wadźić so tola runje njetrjebała z nim, zo je njezbožownym ludźom pomhał. Wićazowa nima dobreje wutroby", praji Wjacławkowa rozhorjena. „Tam žana njebjesa njezměje."

„Što nam wo to?"

„Tak? Što nam wo to? A ty njewěš, zo Jan za našej Marušku khodźi?"

„Ty drje maš hižo kwasnych hosći naprošenych! Wón dźě je tu hakle dwójcy pobył."

„Ale rěči so wo tym hižo wšudźom. — Ta prošeřka to też hižo wě."

„Čert wzał wašu babiznu!" a Wjacławk mjerzaty z ruku zamacha. — „Ja dźě wěm, ta jenož njezboże do domu nosy."

Wjacławkowa činješe, kaž by rjekła, zo njesłyši. „A tón Jan je pječa lump."

„Maš to też wot teje babicy?"

„Haj!"

„Daj sej babu za škleńcu. Kleski to su. Jan lump njeje!"

„Što wy mužscy! Wy dźeržiće so hromadu kaž klěšć. Njechach to sama wěrić, ale stara Kleskawa mi powědaše, zo je rano w korčmje była, a korčmařka je jej skoržiła, kak je tam Jan pił a zakhadźał hač do ranja — a na dołh je pił. Jenož sej pomysl — na dołh! — Móhł drje so tola jako nan přeswědčić, što abo kak, zo naša holca njeby podarmo do špatnych rěči přišła."

„A kak móhł so to přeswědčić?"

„Dóńdź dźě raz do Zahonow a poklepaj kusk pola korčmarja, pola Kašporka, — wšak so z nim znaješ! Je dźě hižo něšto króć ćelata wot nas kupował."

(Pokračowanje sćěhuje.)

ani wón ani dr. Soppa njejstaj wědźałoj, što je so woprawdźe stało; wón sam (biskop) je był přeswědčeny, zo je wšo w porjedźe.

Po tym skónči so wutorne jednanje; pokutneje srjedy dla přepołoži so pokračowanje na štwórtk, 21. novembra.

Ze Serbow

W Budyſchinje, 21. nowembra 1935.

Naše hrono za tutón Boži dźeń

Pilnosć je maćeř zboža, lěnjosć pak čertowy zahłk.

Přisłowo.

— **Wo wjedrje.** Wutoru wjeczor w 7 hodź. barometer 744, hygrometer 0, najwyſchſcha dnjowa temperatura 6 ſtop. czoploty. Dźenßa rano we 8 hodź. barometer 740, hygrometer pluß 3, najnižſcha temperatura w nozy 1 ſtop. czoploty. — Wyſchina nad Ruſkej je ßo ſaßo ſeßylniła. K njej je ßo nowa wyſchina pſchidružiła, kiž je ßo ſe Seleńſkeje hacž do Skandinawiſkeje wupſcheſtrěła. Pola Jendźelſkeje ßo nižina wupſcheſtrěwa a ßwoje wuběžki ke krótkemu ranju ſczěle. Pod jich wliwom ſmějemy hiſchcze pomróczene wjedro. Pſchi bliſkoſczi ßylneju wyſchinow w ranju a połnozy móžemy pak ßo někto na ſymniſchi czaß pſchihotowacž. Móžno je, ſo bórſy k wobſtajniſchemu mjerſnjenju dóńdźe. — Jutſje pjatk ßłónczko 7,26 hodź. ſkhadźa a ßo 4,05 hodź. khowa. Měßaczk ſkhadźa jutſje rano 3,31 hodź. a khowa ßo popołdnju 1,57 hodź.

— Wuhlady na wjedro ſa jutſiſchi pjatk: Pomróczene a ſymniſcho.

*

Wudźělenje běrnow ſkutka ſymſkeje pomozy 1935/36.

Ludowi towarſchojo **Budyſkeje połodniſcheje ſkupiny ſ prěnim piſmikom A hacž Z a Budyſkeje ßrjedźneje ſkupiny ſ prěnim piſmikom A hacž O,** kiž ßu ßo do ſkutka ſymſkeje pomozy 1935/36 pſchijeli, ßwoje běrny

ſchtwórtk 21. nowembra 1935

dopołdnja wot 9 do 12 hodź. a pop. wot 1 do 4 hodź. a

pjatk 22. nowembra 1935

dopołdnja wot 9 do 12 hodź. a pop. wot 1 do 4 hodź.

na tworowym dwórniſchczu pſchi kolijach 41 doſtanu.

Jenož czi maju prawo doſtacž, kotſiž hižo běrnowe pſchipokaſańſke wopißmo (Kartoffelzuweiſungsſchein) wobßedźa. Ruczny wóß ſ běrnowymi měchami ma ßo ßobu pſchiwjeſcž.

Poruczenjaj Budyſkeje
połodniſcheje a ßrjedźnjeje měſtneje ſkupiny.

*

— **Pſcheměnjenje jěſby póſtſkich autobußow na Budyſko-Bartſko-Hrodźiſchczanſkej czarje.** Sa czaß wupotrjebźenja pucža mjes Rakojdami a Bartom pojědu wot 21. nowembra ßem wozaj 1 a 1b (ſ Barta w 7 hodź. a 7,50 hodź. a wóß 6 (ſ Budyſchina, dwórniſchcža 19.25 hodź.) na Brěſezy. Wſchitke druhe póſtſke autobußy ſkónczeja a ſapocžinaju ßwoju jěſbu ſa czaß ſawrjenja dróhi nimo Zoboty w Rakoidach.

— **Sakſka krajna lotterija.** Pſchi wutorniſchim czehnjenju 1. rjadownje 208. ſakſkeje krajneje lotterije (2. dźeń) padźe dobycže wo 10 000 hr. na czißło 136230; dobycže wo 3000 hr. na czißła 30311 106841 125742; dobycže wo 2000 hr. na czißła 7697 57897 68824 69537 72555 147816; dobycže wo 1000 hr. na czißła 12982 21393 34562 37621 49361 60187 60975 72546 112791 119200 136761 138996.

— **Wokebitu** pſchikehu pſchipołożichmy wutorniſchemu czißłu Sserbſkich Nowin. Nam ßo piſche: Saßo je ſyſtematiſke mediziniſke ſpytniſtwo wuſpěch dozpěło, kiž ßo ſa wſchitkich, kotſiž na czuwy czěrpja, ſe žohnowanjom wuſkutkuje. Pod mjenom „Lecigran" ßo žiwidło ſa krej a czuwy, kiž je ßo ſ ultraviolettnymi pruhami poßwěcžiło, wot profeßora dr. med. H. Friedenthala pſchi Barlinſkej univerſicže do ſławnoſcže da. Wudźěłk je ßo ſ mediziniſkeje ſtrony ſ mnohimi pſchipóſnacženi khwalił. Wuſpěchi, kiž ßo ſ nim dozpěchu, běchu we wjele padach wuſnamne.

S **Rachlowa pola Kubſchiz.** (Njeſboże.) Póndźelu wjeczor pſchińdźe Korſymſki rěſniſki miſchtr ſe ßwojim czěžitym woſom niedaloko kowaŕnje do ßmykania a ſajědźe do hrjebje pſchi gmejnſkej kuzy. Jemu ßo njeporadźi, ſe ßamßnej mozu ſ hrjebje wujěcž. Poſpyt, wóß ſ pomozu konjow wuczahnycž, ßo njeporadźi, dokelž jedyn ſ koni ßo pſched wozom ſpłóſchi. Hakle hdyž ßo druhi por koni ſapſchahny, ßo ſ pomozu wjeßnjanow poradźi, wóß ſ njelubeho połoženja wuczahnycž.

S **Rachlowa pola Kubſchiz.** (Domiſniſki wjeczor.) Sobotu wjeczor běſche w Deikez hoſczenzu prěni wjeßny wjeczor. Na pſcheproſchenje wjeßneho burſkeho wjednika Ruczana bě ßo bohata liczba wjeßnjanow ſeſchła, a žadyn ſ pſchitomnych drje na rjane hodźinki njeſabudźe, kotrež tam wjeßnjenjo hacž hłuboko do nozy pſchi najlěpſchej pſcheſienoſczi wjeßeli pſchebychu. Wjeczor ſtejeſche w ſnamjeniu hajenja ludſtwa, wo czimž tež na ſpocžatku wjeczora hajeŕ ludſtwa knjes wuczeŕ Scheza naſpomni. Prawa burſka kapała (tſjo mužojo) ſ czahazymi a hubnymi harmonikami a dundrom roſumjeſche derje pſchitomnych ſ rjanymi ſtarymi a nowymi, ßerbſkimi a němſkimi pěßnjemi ſabawjecž a ßamo tež k rejzy po ſtarym nałożku ſahracž. Sa ßerbſke a němſke ludowe ſpěwy a někotre derjeporadźene humoriſtiſke poſkiczenja ſtaraſche ßo NS-žónſtwo w Rachlowje. Hajeŕ ludſtwa k. wuczeŕ Scheza poſkiczi hiſchcže wſchelake naſchu domiſnu naſtupaſe pſchinoſchki a naſtorki, haj ßamo ſałoženje domiſniſkeho muſeja ßo roſpominaſche. S nadźiju a pſchecžom, ſo ßo tajke domiſniſke ßwjedźenje huſcžiſcho ſarjaduja, wjeßnjenjo ßo na domypucž podachu.

S **Rachlowa pola Kubſchiz.** (Ssamopaſchniſtwo.) Póndźelu wjeczor hólzy, kotſiž ßu lědma ſchulu wukhodźili, tudyſchemu burej khěžine durje tak ſaraczichu, ſo njemóžeſche nichtó ſ durjemi nuts a tež nic won. Bur ſe ßwojimi ludźimi bě nuſowany, pſches khlěw khodźicž. Pryſlakow bórſy ſwěſczichu. Pod dohladom wjeßnjanoſty dyrbjachu wſcho ſaßo wotnoßycž. Spjecžiwe ſadźerženje pacholow, tež wjeßnjanoſcže napſcheczžiwo, drje jim hiſchcže ſaßłužene pokhłoſtanje pſchinjeße.

S **Klukſcha.** W Schuſterez hoſczenzu měješche tudyſche wojeŕſke ſjednocženſtwo wutoru wjeczor pſchednoſchk, w kotrymž k. W. Bönigk ſ Drježdźan wo tym rěczeſche, kak dźenßa na wjeczorowej froncže wupada. Jara ſajimawe wopißanje najwažniſchich bitwiſchczow, kotrež ſ rjanymi ßwětłowobraſami wupjelnjeſche, bohacže ſeńdźenych pſchitomnych móznje ſajimowachu.

Ze Zdźěrje. W žnjeńcu tuteho lěta přez woheń zničena bróžnja ratarja Zyndy so tukhwilu zasy horje twari. Twarske dźěła wuwjeduje wjesny twarc knjez Domaš.

S **Rakez.** Sańdźenu njedźelu dyrbjeſche bohužel němſka ſpowědź w naſchej zyrkwi wupadnycž, dokelž njebě nichtó na tajku pſchiſchoł. To je ſa Rakezy woßebje ſpomnjenja hódne, dokelž ßłyſchachmy pſchi poßlednjej roſprawje na kónzu lěta 1934, ſo je liczba ſpowědnych kaž tež kemſcherjow pſchiběrała. Woßebje pak to nadpadnje, hdyž wopomnimy, ſo je jenož kóždu ſchtwórtu njedźelu němſka ſpowědź. Nadźijomnje ßo tola zyrkwinſke žiwjenje w naſchej woßadźe w pſchichodźe ſaßo poſběhuje.

Z Worklec. Wutoru wokoło ¾5 hodźin je so we Róžeńće před hosćencom mužace jězdne koło znamki NSU čo. 793 353 pokradło. Při kole přičinjena běše aktowa toška, w kotrejž běše mappa ze šulskimi aktami z listowymi wobalkami z napismom na šulske wjednistwo w Róžeńće, pjelnjace pjero znamki Colleg a 10 losow statneje loterije za wobstaranje dźěła za 1 hr. Paduch je z pokradnjenym kołom přez Koslow na stronu do Njeswačidła abo Rakec jěł. Je 35 lět stary, 165 cm wulki a měješe na hłowje čěmnu čapku ze špotku a čěmny mantl. Wěcowne zdźělenja njech so čińja pola stražmištra we Worklecach pola Kamjenca abo na najbližšu staciju policije.

S **Kětneho.** Kěžor Bjedrichowy muſej w Shorjelzu je pſched někotrym czaßom wobras Budniſkeho molerja Drechſlera kupiło, na kotrymž ßo něhduſcha ſtara Klětnjańſka fara ſ lěta 1859 pſchedſtaja. Wobras ma na ſadnjej ſtronje mjeno fararja Jana Bohuwěra Nowaka, kotryž wot 1. dezembra 1848 hacž do ßwojeje ßmjercže 1877 w Klětnom ſkutkowaſche.

S **Klětneho.** (NSV-ſpomožeŕſtwo.) Sańdźenu njedźelu wotmě ßo w ſali němſkeho doma ſhromadźiſna Klětnjańſkeje NSV, na kotruž běchu ßo tež wjeßnjenjo pſcheproßyli. Derjewopytanu ſhromadźiſnu wotewri kantor Kamjenz ſe ſpěwnymi pſchednoſchkami ſchulſkich dźěczi. Wuczeŕ Schwolach ſ tſjomi filmami, na nowym filmowym aparacže tudyſcheje ludoweje ſchule pſchedwjedźenymi pokaſowaſche, kak ßo ſpomožnje ſa ludowe ſežiwjenje a ludowu ſtrowotu ſe ſtrony ſtata dźěła. Wjeßny ſarjadnik poda na to roſprawu wo dźěławoſczi NSV w Klětnom a wokolinje. Tež podźakowa ßo pſchi tutej pſchileżnoſczi ſa ßwěrne ßobudźěło. Dale wosjewi, ſo móže Klětnjańſka ſkupina w najbliżſchich dnjach ſaßo dwě woczeŕſtwjenja potrěbneju maczeri na lěkowanje pòßłacž.

Krótki tydźeńk hišće dočakajmy
Potom mócnje zahrimajmy:
„Łužica, ty maćeřka,
Hordosćnje budź khwalena!

Hudźba—wuměłstwo—dźiwadło

Palaſtowe dźiwadło pſchinjeße ſ napjatoſczu woczakowany Grete-Garbo-film „Pißany ſchlewjeŕ". Najſtarſcha dźowka profeßora Koerbera, Katharina, je dotal mało na někajki móžnoſcž żeńtwy myßliła. Bě wotroſtła we wokolinje khutneho dźěła ßwojeho nana, dóniž jeneho dnja k njej nanowy wuczomz, dr. Walter Fane, njepſchiſtupi a požadaſche ju ſa mandźelſku. Byrnjež ßo tež ſa njeho w luboſczi njehorjeſche, wona do teho ſwoli. Naſajtra wotjědźeſchtaj młodaj mandźelſkaj do China, hdźež na dr. Fana wažne lěkaŕſke dźěła czakachu. Wón měješche ſa ßwoju mandźelſku mało czaßa wyſche. Sa to pak ßo ſa nju ſajimowaſche jendźelſki ataſchej Townſenel. Hakle khutna žiwjeńſka woprawdźitoſcž ſamóžeſche Katharinu wo tym pſcheßwědczicž, ſo lohka, płomjenita luboſcž njeje ſ noſcheŕku trajazeho ßboža. Po czežkich pruhowanjach ſtupi ßo ſkónczuje na ſtronu ßwojeho mandźelſkeho a bu jemu pſchi

Hłowny redaktor Marko Smoleř. Zamołwity za politiku feuilleton a wobrazy A. Dučman, za lokalny dźěl a přiłopk Marko Smoleř a za nawěštki dr. J. Cyž, wšitcy w Budyšinje.
Wudawa a ćišći dr. J. Cyž w Budyšinje.
D. A. X. 1935 2243. — W tu khwilu tarifna lisćina čo. 3 płaći.

Hospodaŕski rozhlad

Schtwórtk, 21. nowembra 1935.

Wčerawše kursy w Barlinje.

1 dollar	2,486	100 nólsk. złotych	46,80
1 jendźelski punt	12,225	100 čěskosł. krónow	10,27
100 šwajc. frankow	80,76	100 franc. frankow	16,37

Barlinſka burſa, 19. nowembra. Sańdźenu wutoru běſche na burſy powſchitkowne ßłabe měnjenje. Jenož ſdźěla wobkedźbowachu ßo nakupje ſe ſtrony wulkobankow. Woßłabjenja běchu hacž do 1 proz. Na rentowych wikach ßo kurſy wo něſchto mało powyſchichu.

Barlinſke žitne wulkowiki. Wobrot w žitnym wobkhodźe njeje ßo pſched ßwjatym dnjom wožiwił. Dowos wumlěwańſkich a pizowańſkich žitow je dale ßłaby, a dalokož ßo žita poſkiczeja, ßo lohko w prowinzy wotbywaju. Sa pſcheńzu a rožku ſa wumlěwańſke potrjeby maja tež wulkomłyny ſajim. Njekontingentowane twory ßo w małych dźělbach jenož ſ druheje ruki poſkiczeja. Na mukowych wikach maja pſcheńczne muki dobry wobkhod, wokebje najlěpſche družiny ßo žadaja. Pſchi rżanych mukach ſkorža Barlinſzy wobkhodnizy na ßylnu konkurrenzu poſkiczenjow ſ prowinzy. Wowß a jeczmjeń ſa pizowańſke ſaměry ſtej dale žadnej a potrjeba ßo njemóže ſpokojicž. W jeczmjenjach ſa piwaŕnje a induſtriju njejßu ßo poſkiczenja tež po powyſchenju płacžiſnow roſmnožiłe, mjes tym ſo ßu napraſchowanja ſe ſtrony piwaŕnjow a fabrikow wulke.

Wěſtra płacžiſche w Barlinje zentnak

pſcheńzy W 8: 9,70 hr., W 9: 9,75 hr., — rožki R 8: 7,90 hr., R 11: 8,05 hr., — jeczmjenja G 7: 8,15 hr., G 9: 8,40 hr., wowßa H 9: — hr. H 13: 8,00 hr.

Někotre płacžiſny ſ Drježdźanſkich wikow.

Libjata 5,50—8 hr., kaczata 2,50—3,50 hr., kury ſtare 2,50—3,50 hr., kury, młode 2—4 hr., hołbje 1—3 hr., huſy, ſarěſane 1,20—1,35 hr., kaczki, ſarěſane 0,95 hacž 1,10 hr., kury, ſtare, ſarěſane 0,90—1 hr., kury, młode, ſarěſane 1—1,20 hr., karpy 0,95—1 hr., ſchczuki 1,20 hr., liny 1,60—1,80 hr., jabłuka 8—40 hr., kruſchwy 10—35 pj., běrny, zentnaŕ 3,30—3,50 hr., běrny, po puntach 4—5 pj., łoboda, jědźna 8—10 pj., zybla 7—13 pj., krěń 70 pj., ßołotej, keŕczk 5—12 pj., běły kał 6—8 pj., czeŕwjeny kał 8 pj., ßydrojty kał 10—60 pj., tomaty 20—60 pj., petrſchilka, walczk 3—4 pj., kórki 0,50—1 hr., rapunzlki 40 pj., kolrabi 5—10 pj., butra 1,42—1,50 hr., jeja 12 pj.

Dźenßniſche ſkótne w Drježdźanach.

Na ſkótne wiki w Drježdźanach pſchihnachu dźenßa: 1 byka, 41 kruwow, 368 czelatow, 159 wowzow a 27 ßwini. Pola howjaſeho ſkotu a wowzow běſche wobkhod bjes wuſnama. Czelata měſachu ßrěni wobkhod a płacžiny ſ lohka poſtupowachu. Mała liczba pſchihnatych ßwini ßo ſa poſtajene najwyſche płacžiſny pſcheda.

Płaćizny rěznoho skotu na Barlinskich skótnych wikach.

19. novembra 1935 — Płaćizny po cent. a zlot. hriwnach

Skótne družiny a woznamjenjenja	
Woły: 222.	
Połnomjasne, wukormjene, najwjetšeje rězneje hódnosće hač do 6 lět	42
Młode mjasne, niewukormjene, starše wukormjene	42
Mjenje wukormjene młode, derje picowane starše	42
Mjenje picowane wšěch starobow	40-42
Byki: 172.	
Połnomjasne, wurosćene, najwjetšeje rězneje hódnosće	42
Połnomjasne, [illegible]	42
Mjenje wukormjene młódše a derje picowane starše	42
Špatne	—
Jałojcy a kruwy: 1306	
Połnomjasne, wukormjene kruwy najwjetšeje rězneje hódnosće	42
Połnomjasne, wukormjene jałojcy najwjetšeje rězneje hódnosće hač do 7 lět	42
Starše wukormjene kruwy a derje wuwite młódše kruwy a jałojcy	35-42
Derje picowane kruwy a mjenje picowane jałojcy	23-34
Mjenje a špatnje picowane	—
Ćelata: 2333	
Najlěpše wukormjene (1. družiny)	70-72
Mjenje wukormjene a tajke wot cyca (2.)	62-70
Špatne (3.)	50-60
Wowcy: 3804.	
Młódše a starše wukormjene (5. družina)	41-44
Starše wukormjene (6.)	37-40
Mjenje wukormjene (Märzschafe) (7.)	25-30
Swinje: 530.	
Połnomjasne, wos. rasow a jich křiženc., hač do 1½ lět stare	54,50
Wukormjene	52,50
Mjasne	50,50
Špatne	48,50
Rancy a kundrosy	52,50

Płaćizny na Barlinskich produktowych wikach.

Zito a wolijowe symjo po tunje abo 1000 kg, hewak 100 kg.

Płaćizny po złotej hriwnje.

	19. 11.	18. 11.		19. 11.	18. 11.
Pšeńca	202-213	204,0	[illegible]	—	—
rožka	167,0	167,0	wyka	13,7-14,2	13,7-14,2
ječmjeń now.	220-227	220-227	módre łubiny	8,50-9,00	8,50-9,00
ječmjeń, nal.	—	—	žołte łubiny	—	—
wows	—	—	seradella	—	—
kukurica	—	—	raps. wosušk	—	—
pšeńč. muka	26,85	26,85	lany wosušk	8,65	8,65
rżana muka	22,25	22,25	such. trjebanč.	—	—
pš. wotruby	11,73	11,73	běrni. kruški	8,35	8,35
rżane „	11,50	11,50	syno, 50 kg		
raps 1000 kg	—	—	rżana słoma		
hroch, Viktor.	23,0-24,5	23,0-24,5	pšeńč. „		
lane symjo	—	—	wowsna „		
peluški	17,7-18,7	17,7-18,7	ječna „		

Płaćizna za pšeńcu za wuplodźerja 8: 194.0 9: 195.0
Płaćizna za rožku za wuplodźerja 8: 158.0 11: 161.0
Płaćizna za ječmjeń za wuplodźerja 7: 163.0 9: 168.0
Płaćizna za wows za wuplodźerja 9: — 13: 160.0

woporniwym dźěle mißionſkeho lěkarja ſ dobrej pomoznizu. Hłownu rólu Kalhariny hraje ßławnje ſnata Greta Garbo ſ tajkej wuſtojnoſczu, kaž ju porědko wohladamy. Tež druhe hłowne wosoby běchu wuſnanine w ßwojich rólach. — Dale widźimy ſüm wo měſcźe Konſtantinoplu a druhe rjane pódlanſke poſkicźenja.

Zentralne dźiwadło. Schtó njeby chzył ßłyſchecź ßwětaßławneho italſkeho tenora Benjamina Giglija. Jeho hłóß wſchitkich, kiž mějachu ſboże, jeho ßłyſchecź, zyle wobkuſłaſche. Wſchón ßwět ßo pſched jeho miſchtrſkimi wukonami kłonja. Nětko móžemy jeho wuměłſtwo tež w Budyſchinje w filmje „Njeſapomń na mnje“ ßłyſchecź. Tu podawa nam ßwoje wjeŕſchkowe wukony ſe wjazy hacž najwuſnamniſchich operow. W filmje pak ſpóſnajemy Giglija niz jenož jako wuměłza, ale tež jako ßwěrneho nana, kotremuž ßwójbne žiwjenje hiſchcźe wyſche hacž jeho wuměłſtwo płaczi. Jeho partnerka Magda Schneiderez po njeſbożownej luboſczi pſchińdźe do jeneho ſ jeho ßławnych konzertow a pſchi ſpěwje „Njeſabudź na mnje“, kotryž bě w najkraßniſchej hodźinzy ſbożowneje luboſcźe ßłyſchała, ju k ßylſam pohnuje. To Gigli pſchi konzercźe pytnje a ſbożowny pſchipad jeju hromadźe wjedźe. Jako wudowz ſe 4lětnym dźěſczom, kotrež miſchtrſzy pſchedſtaja Pětr Boſſa, czini jej namjet na ženitwu. Hdyž tež k temu wulkich ſadźěwkow ßo njeczinjeſche, tak tola bě Gigli nowu ßwoju mandźelſku, kotraž pſchezo hiſchcźe na ſtaru luboſcž ſpomina, hakle po czeżkich duſchinnych bědźenjach zyle dobył. Nimo teho běži ſajimawy pódlańſki programm, mjes druhim widźimy rjanoſcźe alpſkich krajinow. Wopyt tuteho filma kóždeho polnje ſpokoji.

Přiłopk

Spěſchnik a dźěcźo.

Wjednik lokomotivy ſ Cheba wujědźazeho ſpěſchnika w bliſkoſczi Czernoſchina pola Marijanſkich kupjel njenadźizy ſpinadło ſcźeže. Krótke móżne ſakſchipjenje a czah ſtejeſche. Naſtróženi ßo puczowazy praſchachu, ſchto je ßo ſtało. Lokomotivnik a tepjeŕ wuſkoczijſchtaj ſ lokomotivy a hladaſchtaj wot jeneho ſa druhim wołajo: „Dźěcźo je ßo pſchejěło!“ Lokomotivnik běſche dźěcźo mjes kolijomaj hracž widźał, ale ſdalenoſcž běſche pſchekrótka. Spěſchnikowa lokomotiva nad dźěſczom jědźeſche, prjedy hacž móżeſche ßo czah ſaſtajicź. Pytachu ſa dźěſczom, woczakujo, ſo budźe roſmjeczene. A namakachu Jana Dohnala, dźěłaczerjoweho ßyna, zyle njeſranjeneho ſpody póſtſkeho woſa ßedźo. Se ßwojej maczerju ßo pſchekhodźujo, běſche jej czeknył. Hdyž macž dóńdźe, jej jejneho ſtroweho a njeſranjeneho ßynka pſchepodachu. Wón ani njeplakaſche, ale ſe ßwěczatymaj wocżomaj naſtróženej maczeri taflu ſchokolady pokaſa, kotruž bě jemu jedyn puczowazy mjes tym darił.

Ssowjetſki rubel ma ßo ſtabiliſowacź.

Wukas rady ludowych kommißarow, w kotrymž ßo nowy wobliczeŕſki kurs ßowjetſkeho rubla ſa wukrajne płaczidła poſtaja, je w ruſkej ſjawnoſczi a tež mjes wukrajnikami w Moſkwje wjele ſpodźiwanja ſbudźił. Se tym ßo poſpyt czini, ßowjetſki rubel ſtabiliſowacź a to na ſakładźe, ſo ßo ßowjetſki rubel runa tſjom franzowſkim frankam. To je ßowjetſke knježeŕſtwo pohnuło, kruty poměr rubla k franzowſkemu frankej pytacź, kotryž je, kaž je ſnate, na jenu pjeczinu ßwojeje ſłoteje hódnoty ſpadnył a kotryž je doſcž wulkim pohibam wuſtejeny, móże ßo jenož ſhódacź. Bjes dwěla ßu pſchi tutym wobſamknjenju politiſke roſrěczowanja ßobu roſßudźowale.

Hromadne ſajědojczenja w Schpaniſkej.

S Murcia a Kartagena ßo woſjewja, ſo ßu ßo wot někotrych dnjow ßem wjele ſajědojczenjow ſ khlěbom pſchipowědźiło. Dotal je něhdźe 4000 wosobow ſkhoriło. Dwejo ſ nich ſtaj wumrěłoj. Jedyn dźěłaczeŕ je ſ boloſczemi, ſe ſajědojczenjom naſtatymi, roſum ſhubił a ßebi žiwjenje wſał. Sjewy ſajědojczenja runaja ßo tym pſchi jamowych dźěłaczerjach. W jednotliwych wßach ßu ßamo hacž do 100 ßwójbow ſkhoriło. Wo tutych ſhromadnych ſajědojczenjach ſhoniwſchi je dźěłowy miniſter provinzu Murciu wopytał a pſchikaſał, ſo maja ßo hnydom lěkarjo a wothladaŕki ſ lěkaŕſkimi ßrědkami do potrjechenecho kraja pósłacź. Dokelž je tež dźěl ſkotu na tutych ſjewach ſkhorił, je ßo ſakaſało, ſkót rěſacź. Wyſchnoſcž je dalokoßahaze pſchepytowanja ſawjedła. Jako podhladneho ßu młynka ſajeli, kotryž je pjecźa 3 waggony ſ 30 000 kilogramow barytoweje ſemje doſtał a ju ſ muku ſměſchał.

Dalokoßahaze ſajecźa w Syriſkej.

Franzowſka tajna polizija je po powěſcźi ſ Beiruta ſpſchißahańſtwo wotkryła, kotrež ma Syriſku a Libanon wot franzowſkeho nadknježſtwa wußwobodźicź a wobej provinzy ſjednoczicź. Franzowſka polizija je wjele ludźi ſajała, mjes nimi, 37 wosobow, kotrež ßu ſnaczi rěcžnizy, univerſitni profeßorojo a wyſchſchi ſaſtojnizy Libanońſkeje polizije.

Ze Serbow

S **Luha.** Njedźelu tu najſtarſcha wobydleŕka Hana ſwud. Domkowa w kole ßwojich pſchiwuſnych ßwoje 80. narodniny woßwjeczi. W lěcźe 1881 ßo woženi. S mandźelſtwa wuńdźe 9 dźěczi, ſ kotrychž je 7 hiſchcźe žiwych. Wot lěta 1922 je Domkowa ſ wudowu. 16 wnuczkow a prawnuczkow wjeßelachu ßo ßobu ſ wowku na dnju jeje narodninow. Kóżde, tež najmjeńſche dźěcźo, měſche dar ſa lubu wowku. Sbożopſcheczam ßo tež my pſchiſamknjemy. — W tutych dnjach woßwjeczi knježna Marija Budarjez ßwoje 79lětne narodniny. Je hiſchcźe czika a ſtrowa.

S **Nakez.** Ssobotu wotmě ßo tu w knježim revěrje wulka hońtwa. 18 hajnikow ſatſěli 117 karniklow, 84 ſajazow, 39 bažantow, 38 bažantowych kokoſchow, 3 liſchki, 2 kurwocźe atd.

S **Wojerez.** (Njeſboże.) Póndźelu pſchipołdnju ſta ßo na Hródkowſkej dróſy pſchi prěnim ſawinjenju ſa Wojerezami wobkhadne njeſboże. Auto Kamjeniczanſkeho czrijoweho fabrikanty na njewujaßnjene waſchnje do ßmykańzy pſchiińdźe a wjerhny ßo po naßypje dele, pſchi czimž ßo wós pſchecźißny a tak czeżko wobiſchkodźi, ſo dyrbjeſche ßo wotwlecź. Na dobre ſboże njeje nichtó do ſchkody pſchiſchoł.

S **Niſkeje.** (Woßwjeczenje noweje katolſkeje zyrkwje.) Njedźelu woßwjeczi ßo w pſchitomnoſczi někotrych duchownych a wulkeje ßyły pſchikhwatanych wosadnych nowa katolſka drjewjona zyrkwiczka. Sſwjeczißny wotmě prælat Brückner ſe Shorjelza.

S **Biſkopiz.** (Skótne wiki.) Pſchihnało je ßo 13 koni (hacž do 1000 hr.), 265 howjaſow (350—650 hr.), 18 ßraczkow (100 hacž 250 hr.), 27 běhakow (40—70 hr.), 156 proßatow (12—22 hr.). Wobkhod w běhakach a proßatach bě jara dobry.

Budyske s[illegible]wniske powěsće

póndźelu, 18. novembra 1935.

Narodźenja: 16. 11. Richardej Helmutej Eichlerej, pſchekupſkemu pomoznikej, ßyn. —

Semrěcźa: 16. 11. Hana Sidonija Dominikowa rodź. Grötzſchez, wudowa po klampnaŕſkim miſchtru, 79 lět. — 17. 11. Kurt Rolf Hornbogen, gymnaſiaſt, 16 lět. — Guſtav Jirika, rentnaŕ, 63 lět. — Alwin Richard Seyfried, rataŕſki dźěłaczeŕ ſe Czemjerz, 22 lět.

19. novembra 1935.

Narodźenja: 16. 11. Wilhelmej Kurtej Lehmannej, rěſnikej, nětko chem. dźěłaczerjej, ßyn. — 18. 11. Hermannej Maxej Kaplerjej, měiczelej friſěrſkeho wobkhoda, dźowka. —

Mandźelſtwo pſchipowědźiſchtaj: 19. 11. Korla Richard Kopacž, artilleriſki ſtražmiſchtr ſ Ernu Marhatu Fuhrmannez, bjes powołanja, wobaj we Budyſchinje.

Wumrěłoj: 18. 11. Julius Oskar Brendler, wyſchſchi lokomotivowy tepjeŕ na wotp. ſ Boſchez, 61 lět ſtary. — 19. 11. Madlena Marhata Rychtarjowa rodź. Spreerez, mandźelſka murjerja, 33 lět ſtara.

Radio

Pjatk, 22. novembra ßłyſchi ßo:

Königswuſterhauſen: Nimo ſnateho wſchědneho programma: 6,30 wjeßeły rańſchi konzert. 11,30 ſa wjeßne żony. 11,40 ſa burow. 12 pſchipołdniſchi konzert. 14 wſchelakoſcźe. 16 popołdniſchi konzert. 19 ſabawny konzert. 20,10 rejwańſka hudźba.

Lipſk: Nimo ſnateho wſchědneho programma: 6,30 rańſchi konzert. 7,30 ſa burow. 11,45 ſa burow. 12 pſchipołdniſcha hudźba. 14,50 ſa żony. 17 ſabawny konzert.

Hiſchcźe wažne ſ dnjoweho programma: Berlin: 20,10 wjeczorny konzert. Königsberg: 20,40 nowa orcheſtrowa hudźba. Hamburg: 20,10 rejwańſka hudźba. Frankfurt: 19 ſabawny konzert. Warſchawa: 20 [illegible]ny konzert.

Hamtske wozjewjenje z Budyšina

Städtiſche Freibank Bautzen.

Sonnabend, den 23. November 1935: 8—10 Uhr für die Nummern 701—1000 und 4001—4150 rohes Schweinefleiſch, das Pfund zu 35 Pfennnigen.

Die Freibankverwaltung.

Towaŕstwowski powěstnik.

Naſymſka ſhromadźiſna Domowiny budźe ßrjedu 27. naſymnika popołdnju w 3 hodź. w ſali Sſerbſkeho Doma. Wſchitzy dowěrnizy maja pſchitomni bycź. Sſobuſtawy ßo wutrobnje pſcheproſchuja. Na programmje je wažny pſchednoſchk. **Pſchedſydſtwo.**

Pančicy a wokolina. Na serbski koncert do Budyšina pojědźe wulki auto z Kamjenca přez Njebjelčicy, Pazlicy, Miłoćicy a Pančicy do Budyšina. Kóždy, kiž chce sobu jěć, njech so zamołwi hač do póndźele pola korčmarja Sucheho w Pančicach a pola bura Jakuba Cyža w Njebjelčicach.

Radwoŕ. „Meja“. Dźensa (štwórtk) wječor we 8 hodź. budźemy wšitcy spěwać na dwórnišću. Nichtó njesmě falować! M. N.

Derje na nozy!

Tute přijomne wěste začuće wotwisuje wot teho, kajke zoki maće. Runje tehodla njech Was puć ke mni wjedźe. Přetož ja předawam jenož dobre dźeržliwe zoki w kóždej žadanej barbje, drušinje a kajkosći a přeco płaćizny hódno.

Karl Friedrich

w Budyšinje na Kamjentn. hasy 49

Dobreho swěrneho **pohonča** (dobr. wothladarja koni) pyta k 1. jan. 1936 bur Čorlich w Kanecach pola Pančic

Míele Motor-Fahrrad

mit [illegible] und verstärktem Sachs-Motor

Modell 1935 98 ccm

Jdealne koło za wobkhad wšěch powołanj. w měsće a na wsach

Dostać pola firmow:

Fuhrmann w Budyšinje na Hornčeŕskej hasy 10
E. Falting w Njeswačidle
Koreng w Njebjelčicach
Hans Popella w Kulowje

Serbska wjes spěwa!

Pod tutym hesłom zarjaduje „Domowina“

serbski ludowy koncert

srjedu, 27. novembra, wječor we 8 hodź. w Budyskej „Krónje“. Koncert wuhotuja serbske spěwne towaŕstwa sakskeje a pruskeje Łužicy.

Zastup płaći 80 pj. Zastupne lisćiki dostanjeće hižo nětko pola wšěch dowěrnikow a předsydow serbskich towaŕstwow

To wozjewja Organizacine wjednistwo Domowiny

Holtace

spódnje kholowčki
suknički
čapki
pulovry
rukajcy
nohajcy
šórcuchi
štrykow. jaki

A. Bokelmann

nasl., mějićel Curt Müller w Budyšinje na Serbsk. hrjebjach 2. Zał. 189[illegible]

Spanske jstwy
Jědźernje
Kuchinje, jedn. meble
Wulki wubjerk
Přijim. mandź. požčonk.

Hänchen

Blidarski mištr, mebl. wikow. w Budyšinje na Lubijskej dr. 17

Dźensa nowa

Berliner Illustrirte

dostanjeće w Serbskej knihaŕni abo skazajće ju sebi pola dowěrnikow „Serbskich Nowin“

Jenož **20 pj.**

Předźenak na lěto 1936

je wušoł. Płaći **50** pjenježkow w Serbskej knihaŕni w Budyšinje — tež pola roznošowarjow

Dynamo za jězdne koła

kiž na kulkach běži, 6 voltow, z rukowanjom na cyłe lěto . 3,75 hr.
Swětłomjetaki . . wot 1,25 hr.
Karbidowe lampy wot 2,75 hr.

J. Schieback

w Budyšinje na Mułakowskej dr. 4

Rjane **prosata** su na předań w Poršicach 28

Flawš za serbske zymske jaki, na 140 cm šěr.

Čople podšića za jaki, na 70 cm šěrohe

we wulk. wubjerku

Schaaf

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

„Serbske Nowiny“ płaća měsačnje we wudawaŕni 1.15 hr., na pósće a pola dowěrnikow 1,51 hr. z wunošowanjom, do wukraja 2.15 hr. = 20,00 Kč. Wudawa a ćišći Jan Cyž, dr. jur., w Budyšinje w Serbskim Domje. Telefon 2687

Za nawěštki, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały mm-rjadk 6 pj., za swójbne 5 pj., towaŕstwowe a hosćencaŕske 4 pjenježkow. Za reklamowy mm-rjadk płaći so 15 pj. Rabat po tarifje. Kóžde čo. płaći 10 pj.

Čisło (Nr.) 272 — Budyšin — Pjatk 22. novembra 1935 — Bautzen — Lětnik 94

Wulkaj senataj němskostatneho suda so powołałoj

Po ſakonju k pſchemĕnjenju pſchedpißmow khłoſtanſkeho jednanja a ſakonja ßudniſkeje wuſtawy ſ 28. junija 1935 mějeſchtaj ßo pſchi němſkoſtatnym ßudźe wulkaj ſenataj wutworicž.

Němſki juſtizny miniſter dr. Gürtner, kiž běſche ſe ſtatnymaj ſekretaromaj drom. Freißlerom a drom. Schlegelbergerom do Lipſka pſchiſchoł, ſchtwórtk we wożebitym ſtatnym akcźe wulkaj ſenataj ßwjatocžnje powoła.

Pſchi ßwjatocžnoſcži rěcžeſche najprjedy preſident němſkoſtatneho ßuda dr. Bumke a rjekny, ſo budźetaj wulkaj ſenataj němſkoſtatneho ßuda w pſchichodźe powołanaj, wo prawnych praſchenjach ſaßadnje rosßudźecž, hdźež je jeju rosßud k nałożowanju jenotneho prawa nuſny.

Potom němſki juſtizny miniſter dr. Gürtner rosłoži, kak nuſne je, ſo ßo dotalne ſwjaſanje na prjedawſche ßudźenje ſpuſchcži. Hłowna ſaßada ſa ßudnika ma bycž, ſo wón pſchi wſchitkich ßwojich rosßudach wjednikowe ſakonje a lěpſche němſkeho luda wobkedźbuje. Po ßwojej rěcži miniſter ßobuſtawy do wulkeju ſenatow powoła a jim ſe ſawdacžom ruki powołanſku liſcžinu pſchepoda.

Sſobuſtawy wulkeho ſenata ſa ziwilne naležnoſcže ßu: Senatowy preſident dr. h. c. Degg, ſenatowy preſident dr. Flad, ſenatowy preſident ßwobodny knjes ſ Richthofen, němſkoſtatnoßudniſzy radojo dr. Günther, dr. Lindemaier, Kolb a Ruſch.

Sſobuſtawy wulkeho ſenata ſa khłoſtanſke naležnoſcže ßu: Senatowy preſident dr. Witt, němſkoſtatnoßudniſzy radojo Niethammer, Vogt, dr. Schultze, Schmidt, dr. Tittel a Sellmer.

Wo něm kim Čeŕwjenym křižu

Hłowne ſarjadniſtwo němſkeho Čžeŕwjeneho kſchiža je dźěłowu rosprawu ſa ſarjadniſke lěto 1934/35 podało. Najwažniſchi dźeń w tutym cžaßu běſche, jako wjednik a němſki kanzler Adolf Hitler po ßmjercži němſkeho preſidenta ſ Hindenburga ſchkitaŕſtwo nad němſkim Čžeŕwjenym kſchižom pſchewſa.

Dźěłowe ſjednocženſtwa mužſkich a žónſkich towaŕſtwow Čžeŕwjeneho kſchiža budźa ſa pſchichod rjap ßłužby hotowoſcže, pſchihotowanja hamtſkeje ſanitetſkeje ßłužby wojeŕſkeje mozy we wójnje a pſchi ſjawnych nuſach.

Pſchi pſchetwarjenju Čžeŕwjeneho kſchiža w krajach je ßo wożebje w Pruſkej licžba wokrjeßnych towaŕſtwow powjetſchiła. 1. julija 1935 běſche w Pruſkej 298 wokrjeßnych mužſkich towaŕſtwow pſchi dozyła 358 wokrjeßach. **Kaž ßo ſ lětneje rosprawy ſhoni, w Němſkej ſa Čžeŕwjeny kſchiž dozyła 1 227 043 mužow a žonow w 7278 towaŕſtwach w cžeſtnym ſaſtojnſtwje dźěła.**

Dnjej 22. a 23. junija 1935 ſtejeſchtej zyle w ſnamjenju Čžeŕwjeneho kſchiža. Měſta a wßy ßo na wulkej ſběrzy wobdźělichu, kotrejež wunoſchk ſ 2 070 900 hriwnami wunoſchk lońſcheje ſběrki khětro pſcheßahny.

Francowski pósłanc pola wjednika

Wjednik a němſki kanzler je ſchtwórtk franzowſkeho pósłanza pſchijał. Němſki miniſter ſwonkowných naležnoſcžow běſche pſchitomny. Wjednik je ßo ſ pósłanzom wo powſchitkownym politiſkim położenju rosrěcžował. Rosmołwa ſta ßo w pſchecželſkim duchu a poſkicži ſkładnoſcž, ſo ßo dobra wola wobeju knježeŕſtwow ſwěſcži.

Připad z němskej khorhoju w Amsterdamskim přistawje

W Amſterdamſkim pſchiſtawje je ßo njeßłyſchany pſchipad ſ khorhoju ſtał. Zuſe ruki ßu tam ſ němſkeho parnika „Adele Traber“ khorhoj hokateho kſchiža wotſtronile a wotnjeßłe. Jako na łódźi pytnychu, ſo běſche ßo khorhoj ſhubiła, to kapitan hnydom pſchiſtawnej poliziji woſjewi. Tuta hnydom ſa ſkucžerjemi ßlědźeſche. Dokelž běchu cžołm ſ podhladnymi ludźimi wobkedźbowali, ßo wobydleńſka łódź, kiž mějachu ſa pſchebywaniſchežo ſchtyrjoch kommuniſtow, pſchepyta. Pſchepytowanje pak njeměješe wuſpěcha. Polizija pak želeſne khachle ſ łódźe ßobuwſa, ſo by popjel pſchepytała, hacž ßnadź w nim njeby ſbytki khorhoje namakała. Dyrbi ßo wocžakacž, ſo Amſterdamſka polizija wſchitko cžini, ſo by tutón njeßłyſchany podawk wujaßniła.

*

Kaž hiſchcže ſhonimy, je polizija ſchtyri wosßoby ſajała, kiž ßu khorhoj hokateho kſchiža ſ němſkeje łódźe kradnyłe. Wſchitzy ſchtyrjo ßu poliziji derje ſnacži radikalni. Woni iměja ßo dla ſhromadneho paduſchſtwa a wobſchkodźenja wězy ſamołwicž. Hollandſki khłoſtanſki ſakoń nima žadyn paragraf, kiž ſkſchiwdźenje khorhoje ſpſchecželneho naroda khłoſta. W popjele ßo njeje nicžo namakało, ſchtož by na to pokaſowało, ſo je ßo khorhoj ſpaliła. Skucžerjo ßu ju najſkerje podnórili.

170000 swini do Němskeje přiwjeze

Hacž do kónza lěta ßo wjetſcha licžba ßwini ſ wukraja do Němſkeje pſchiwjeſe. Tutón pſchiwos ſtanje ßo na ſaměnjowanje druhich tworow bjes hotowych deviſow. Kaž ßo dotal powě, ßo 170 000 ßwini na ſkótne wulkowiki ſarěſanych pſchiwjeſe.

Baldszus skónčnu porućnosć k wutworjenju direktorija dostał

Pſchedſydźe memelſkeho ßejma Baldszuſej je ßo ſchtwórtk doſkóncžnje porucžiło, ſo by direktorij wutworił. Baldszus běſche wutoru ſnowa ſapocžał ſ gouverneurom wo wutworjenju direktorija jednacž. Wón je woſjewił, ſo je ſwólniwy, direktorij ſeſtajecž.

Fey njeje wjacy wjednik domowneje wobory

Na appellu wjednikow Winſkeho domiſniſkeho ſchkita wutoru wjecžor je krajny wjednik major Fey, kaž je ßo hižo dlěſchi cžaß wocžakowało, ßwoje ſaſtojnſtwo jako krajny wjednik do rukow měſtokanzlera a wjednika domowneje wobory wjeŕcha Starhemberga wrócžił. Potom ßo wón jako krajny wjednik ſe ßwojimi podwjednikami rosžohnowa.

Studentske demonstracije po cyłej Madźarskej

Wuſtupowanje madźarſkich ſtudentow pſchecžiwo židowſkim ſtudentam w Budapeſtu je ßo ßrjedu wótriſcho woſpjetowało. Rano ßo někotre ſta ſtudentow pſched ſawrjenej univerſitu ſhromadźichu a wótcžinſke ſpěwy ſpěwajo pſched Techniſku akademiju cžehnjechu. Jako běchu ßo ſ mozu do twarjenja dobyli, tam k cžežkim pukam dóńdźe. **Schěſcž židowſkich ſtudentow krwawych ſbichu a 20 khětro pſchebichu.** Cžitanja w ßłyſcheŕnjach dyrbjachu ßo ſaſtajicž.

Též pſched ſawrjenej ludohoſpodaŕſkej fakultu a pſched ſkótnolěkaŕſkej akademiju ſtudentojo demonſtrazije wotměchu. Budapeſtſka univerſita a wſchelake akademije ßu ßo dwaj dnjej ſamkłe. Též na Szegedinſkej univerſicže ßu madźarſzy ſtudentojo pſchecžiwo židowſkim ſtudentam wuſtupowali. Cžrjódka madźarſkich ſtudentow pola redakzijow dweju lěwizných nowin někotre wokna rosbi. Též na Szegedinſkej univerſicže ßu ßo cžitanja ſaſtajiłe.

Francowska ze sankcijemi wočakuje

Prěni dźeń ſankzijow ßo na franzowſko-italſkich mjeſach hiſchcže njeje jara cžucžiwje wuſkutkował. W nanjeſnymaj měſtomaj Notta a Mentone ßu italſzy wikowarjo hiſchcže wjele njaßa a kołbaßy kupowali; franzowſzy wikowarjo kupowachu płody cžoplych krajow. W franzowſkim pſchiſtawje Marſeillu je ßo tehorunja hiſchcže tójſchto tworow na někotre italſke parniki nakładowało abo ſ nich ßo wukładowało.

Pastyŕskaj listaj italskeju biskopow

Arzybiſkopaj w měſtomaj Meſſinje a Brindiſi ſtaj pastyŕſkaj liſtaj pſchecžiwo ſankzijam wudałoj. Jeju wótrosćž njeje mjenſcha hacž italſka hamtſka rěcž. Brindiſiſki arzybiſkop w ßwojim paſtyŕſkim liſcže piſche, ſo ſtej ſymna ßebicžiwoſcž a ßamopaſchnoſcž Jendźelſkeje ſankzije chzyłej. To cžinitej k podpjeranju połbarbaŕſkeho krala njewólnikow a na ſchkodu italſkeho wótzneho kraja. Arzybiſkop pſchiſpomnja, ſo zyrkej krajej nětkole ſłoto dawa, ſo mohł tutón njeßměrne wudawki ſnjeſcž, kiž trjeba, ſo by ziviliſaziju do kóncžin pſchinjeßł, hdźež nětkole njewólniſtwo a barbarſtwo knježitej. S tym ßo wěriwi po ſtarych Romjanach ſadźeržeja, kotſiž ßu wſchitko ſa wótzny kraj woprowali.

Též Meſſinaſki arzybiſkop ßwoju diözeſu napomina, ſo by bohacže ſłoto darowała. Runje Meſſina, kiž je ßo huſto ſe ſemjerženjom potrjechiło a je ßo ſe ſtatnej pomozu ſaßo natwariła, dyrbi nětkole wótznemu krajej wulki dźakny dołh wotpłacžicž.

Italska 100000 wojakow na dowol pósćele

S Roma ßo powě, ſo móže 100 000 muži italſkeho wójſka, kiž je 1 200 000 muži ßylne, hnydom na tſi měßazy na dowol hicž. Wojazy dyrbja w rataŕſtwje a induſtriji pomhacž a tak ßobu pſchecžiwo ſankzijam dźěłacž.

Wulke manevry jendźelskeho wójnskeho łódźstwa

Jendźelſke wójnſke łódźſtwo je w rańſchim Sſrjedźoſemſkim morju njedaloko egiptowſkeho měſta Alexandrije wulke manevry wotměłe. Manevry ßu najwjetſche, kotrež ßu ßo hdy w rańſchim dźělu Sſrjedźoſemſkeho morja wotměłe. Mjes pſchihladowarjemi pſchi wujěſdźe wójnſkich łódźow ſ pſchiſtawa w Alexandriji běſche wjele ſnamjenitych Jendźelczanow a Egipcžanow pſchitomnych. Na ſwucžowanju wobdźěli ßo 5 bitwiſkich łódźow, 6 kſchižakow, 18 ſanicžakow, dwě lětadłowej łódźi a 60 lětadłow.

Zaso wojowanja wo wěru w połnócnej Irskej

S połnócneje Irſkeje ßo ſaßo wo wjetſchich njeměrach powě. W Irvingſtownje pſchi wopominanju bitwy pola Tyrone nazionaliſtojo a oranžiſtojo do ßo ſraſechu. Woni ſ kamjenjemi a bleſchemi do ßo mjetachu; někotrych katolikow ſranichu, jich domy woblěhachu a wokna rosbichu.

Wótra abesynska wotmołwa na italsku notu

Abeßyniſki wupóßłanz w Genfje je generalnemu ſekretarej Swjaſka ludow wótre napſchecžiwne woſjewjenje pſchecžiwo italſkej proteſtowanſkej nocže ſe 14. novembra pſchepodał. Wotmołwa wopſchija ſchěſcž, ſ maſchinu popißanych ſtron a ma ßo ßobuſtawſkim ſtatam Swjaſka ludow pſchepodacž.

W abeßynſkej nocže ßo piſche, ſo italſka nota poſtupowanje Italſkeje w Abeßynſkej ſpyta wuſprawnjecž. Abeßynſke knježeŕſtwo na to wotmołwja, ſo je kulturna miſija Italſkeje była, podpißma ſaprěwacž a měrny a njewobrónjeny abeßynſki lud ſ lětadłami na njeſchkitane měſta nadpadowacž. Pſchi tutej njerunej wójnje wona ſpyta, pſcheradnikow ſ pjenjeſami pokupicž a abeßynſkich wójſkowych wjednikow pſchekałacž, ſo by jich pſchecžiwo prawnemu knježeŕſtwu wutrjebała. **Abeßynſke knježeŕſtwo ßmě ſ hordoſcžu ſwěſcžicž, ſo ßo nimo wjeŕcha Gugſy žadyn wjednik njeje dał pokupicž.**

Italſkemu knježeŕſtwu ßo w nocže porokuje, ſo chze ßwojich poddanow pſchelutowacž a ſo pſchecžiwo abeßynſkemu ludej jeho bratrow po barbje a raßy ſcžele. **S pomozu wſchehomózneho Boha budźetej abeßynſke knježeŕſtwo a lud hacž do ßmjercže wojowacž, ſo byſchtej italſkemu nadknježſtwu nad Abeßynſkej wobarałoj.** W Abeßynſkej pak ßo též Swjaſkej ludow dowěrjeja, ſo budźe ju podpjeracž.

K italſkim powěſcžam wo dobrowólnym podcžißnjenju ziwilneho wobydleŕſtwa pod italſke knježſtwo abeßynſka nota naſpomnja, ſo Abeßynſka dotal njeje ßwój kraj pſchecžiwo nadpadnikam ſakitowała. Tohodla je ziwilne wobydleŕſtwo nakhwilnje dyrbjało kwaklu njepſchecžela na ßo wſacž.

Skóncžnje abeßynſke knježeŕſtwo hiſchcže porok dla njewólniſtwa wotpokaſuje a pſchiſpomnja, ſo italſke knježeŕſtwo w ßwojich kolonijach též hiſchcže njeje njewólniſtwo wotſtroniło.

Wjednik egiptowskich nacionalistow so na Zwjazk ludow wobroćił

Wjednik egiptowskich nazionalistow je generalnemu sekretarej Swjazka ludow telegramm pósłał, w kotrymž jendźelsku „nadpudowazy stat“ mjenuje. Egiptowski kral, knježeŕstwo a lud su pschesjene, hdyž sebi pscheja, so by so wustawa lěta 1923 wobnowila. Ale Jendźelska Egiptowskej nochze prawo dać, so by naležnosće swojeje zwonkowneje politiki sama rjadowała.

Proces dla zamordowanja juhosłowjanskeho krala so na januar wotstorčił

Sud w francowskim měsće Aix-en-Provence je wobsamknył, so proces dla zamordowanja juhosłowjanskeho krala Alexandra na pschichodny čas sudniskich jednanjow wotstorči. Pschichodne posedźenja pschisažneho suda, na kotrež móže so proces wotstorčić, so hakle w januaru 1936 wotměja.

Dewizowy proces Mišnjanskeho biskopstwa

4. dźeń sudniskich jednanjow.

(Dopis wosebiteho rozprawjerja „Serb. Nowin“ j. s.)

Po přečitanju někotrych wudospołnjacych dokumentow, kotrež wosebje słužbny poměr dr. Th. Legge k towaŕstwu swj. Bonifacija nastupaja, započa **statny rěčnik** swoju wobskóržbnu rěč (plaidoyer), kotraž 2½ hodźiny traješe. Statny rěčnik zaběra so předewšěm z wosobu a wuprajenjemi wobskorženeho knjeza biskopa, w kotrymž chce wón najbóle winowateho a w nastupanju biskopowych wuprajenjow najmjenje wěryhódneho wobskorženeho widźeć. Po přejednanju wšěnych podkładow procesa a devizowych zakonjow zaběra so statny rěčnik ze wosobu druheho wobskorženeho vikara dr. Soppy. Po jeho zdaću je dr. Soppa jeničeki mjez wobskorženymi, kiž wěrnosć rěči a kiž je tež w přepytowańskim přesłyšowanju sam wot so jara podrobnje a wotewrjeny statnemu rěčnikej wo wšěch podrobnosćach ordinariatskich posedźenjow, Soppowych rozmołwow ze biskopom a druhich naležnosćach rozprawjał a so tež wosebje wo tom wuprajił, zo je k. biskop dyrbjał wšo wědźeć a zo je po jeho (Soppowym) měnjenju tež wšo runje tak derje wědźał kaž wón sam. Biskop Pětr Legge je derje wědźał — tak praji statny rěčnik dale — zo je dr. Soppa zwólniwy a podwólny instrument w biskopowymaj rukomaj był. W nastupanju nja, kotry z wobeju je wěryhódniši, zastupuje statny rěčnik nahlad, zo je hač dotal jenož dr. Soppa mužnje k wšemu stał, knjez biskop pak so přecy jenož na khorosć a na to powołał, zo je zarjadowanje hospodaŕskich naležnosćow swojemu generalnemu vikarej přewostajił. Zda so jemu, zo je biskop wjele wjacy wědźał a wjele lěpje wobhonjeny był, hač dr. Soppa.

Zastupjeŕ generalneho statneho rěčnistwa zabjera so potom z pohódnosćenjom předeńdźenjow wobskorženych z powšitkownje statnym, hospodaŕskim a staćanskim (volksgemeinschaftlich) nastupanju. — Při tom tež sćěhowace praji: „Hdy by němski stat wšě to devizy, kotrež su so w posledních lětach na tajke wašnje přesuwali, kaž smy to w procesach z klóštrskimi přisłušnikami widźeli, we swojich rukach měł, njebychmy trjebali na njedostatk butry skoržić.“ — W nastupanju wobskorženych steji tež tutón zastupjeŕ stata na tym stejnišću, zo mataj so bratraj Legge („Gebrüder Legge“, kaž wón jeju mjenowaše) cyle hinak posudźować, hač dr. Soppa. Biskop Legge kaž jeho bratr dr. Theodor Legge wšo přejetaj, mjez tym zo ma dr. Soppa zmužitosć k wuznaću wěrnosće. Přećiwo woběmaj ma so tohodla jenajke khłostanje postajić, přećiwo biskopej tež wosebje tohodla, dokelž je wón swojemu generalnemu vikarej nastork k přewjedźenju cyleje akcije dał. Přez swoje jednanje staj so wobskorženaj zwonka němskeho ludoweho zhromadźenstwa stupiłoj a tohodla maja so jimaj wyše toho tež čestne prawa wotprajić.

Na to namjetuje statny rěčnik sćěhowace khłostanja:

1. přećiwo Mišnjanskemu biskopej Pětrej Legge: 5 lět khłostarnje (Zuchthaus), na 5 lět zhubjenje čestnych prawow a 90 000 hr. pjenježneho khłostanja, abo dalšich 90 dnjow khłostarnje;
2. přećiwo generalnemu sekretarej towaŕstwa swj. Bonifacija w Paderbornje dr. Theodorej Legge: 5 lět khłostarnje, na 5 lět zhubjenje čestnych prawow a 90 000 hr. pjenježneho khłostanja, abo dalšich 50 dnjow khłostarnje;
3. přećiwo generalnemu vikarej, tachantej, profesorej dr. Wilhelmej Soppje: 2 lěće jastwa a 50 000 hr. pjenježneho khłostanja abo dalšich 50 dnjow jastwa;
4. přećiwo přistajenej Augusće Kleinec z Paderborna: 6 měsacow jastwa, kotrež maja přez přepytowańsku jatbu jako wotpokućene płaćić.

Pola wobskorženych 1—3 namjetowaše statny rěčnik dospołne zaličenje přepytowańskeho zajeća; dale žadaše zebranje obligacijow we wysokosći 95 000 holandskich šěsnakow (Gulden) k lěpšemu stata, a skónčnje, zo ma Mišnjańske biskopstwo a Bonifaciusowe towaŕstwo za zapłaćenje sudniskich khłóstow so sobu winowate postajić.

Po krótkej přestawcy započa štwórtk popołdnju zastupjeŕ k. biskopa, rěčnik dr. Rudolf Dix swój plaidoyer (zakitowańsku rěč), wo kotrejž dalša rozprawa jutře sćěhuje. Prawdźepodobnje so wusudźenje khłostańskeje komory jutře sobotu wočakuje.

Cyrkwinske powěsće

Njedźela smjertnych, 24. nowembra 1935.

S **Budyschina.** W Michalskej zyrkwi rano ½8 hodź. němske Bože wotkaſanie (farar Kapleŕ), dop. ½9 hodź. němska a w 10 hodź. serbska Boža słužba s zyrkwinskim khorom (farar Tischer). Pop. ¼ hodź. serbske Bože wotkaſanje (farar Kapleŕ), w 5 hodź. němske (farar Tischer). W 2 hodź. nutrnosć na Hrodźišćezu s posawnami.

S **Budyschina. Krajnozyrkwinske sjednoćenstwo.** Shromadźisny w Budyschinje: Njedźelu smjertnych dop. ½11 hodź. swjatk dźěćzi; wjeczor ½8 hodź. evangelisazija „Njenaprojchny napominaŕ“. Wutoru wjeczor ½9 hodź. swjatk młodźiny sa młodźenzow. Srjedu wjeczor ½9 hodź. swjatk młodźiny sa młode holzy. Schtwórtk wjeczor we 8 hodź. biblifka hodźina. — Shromadźisny swonka Budyschina: Wutoru wjeczor we 8 hodź. w Čemjizach, srjedu wjeczor we 8 hodź. w Bis[...], pjatk wjeczor ½8 hodź. w Hornjej Hórzy. — S[...] zonu: Njedźelu pop. w 3 hodź. w Kumwaldźe.

S **Barta.** Rano we 8 hodź. serbska spowědź, dop. w 9 hodź. serbska a ½11 hodź. němska Boža słužba (Zyrkwinska hudźba: zyrkwinski khór: „Ach kak bjez[...] ne, ach kak tražne wschěch je ludźi waschnje!“ wot J. S. Bacha a posawniski khór: „Pches jeneho pschindźe smjerćz“ wot Händela). — Sběrka sa naschu zyrkej (pjenje). — Wutoru wjeczor we 8 hodź. towaŕstwo młodych holzow w pacześkej sstwi.

S **Bukezy.** Rano ½8 hodź. smědźe farar na wot[...] Graefe němsku spowědź, farar Bójz dop. ½9 hodź. němske a w 10 hodź. serbske kemschenje. Khór spěwa „Měr semrětym“ wot Pawoła Gläsera. Sběrka sa wosadnu diakoniju. Dop. ½12 hodź. smědźe farar Böttger kemschenje sa dźěćzi 1. hacz 4. schulskeho lěta. Pop. w 3 hodź. smědźe farar Böttger serbsku a ½5 hodź. němsku spowědź. — Póndźelu wjeczor we 8 hodź. evang. młodźinska słužba sa holzy na farje. — Schtwórtk wjeczor ½8 hodź. smědźe farar Bójz biblisku hodźinu na farje. Wjeczor we 8 hodź. biblifka hodźina pola Duckez w Kóslach.

S **Dažin.** Rano ½8 hodź. serbska spowědź, dop. we 9 hodź. serbske a ½11 hodź. němske kemschenje. Zyrkwinski a posawniski khór. — Wumrěłoj: Arnošt August Wiclas, wumjeńkaŕ w Koporzach, 65 lět, 3 měs. a 16 dnjow stary. Marja swud. Hänselka rodź. Wiclesez, wumjeńkaŕka w Delanach, 79 lět, 9 měs. a 2 dnjej stara.

S **Budestezy** (?). Dop. ½9 hodź. serbske a w 10 hodź. němske kemschenje. Sběrka sa naschu wosadu. Dop. ½12 hodź. dźěćzikemschenje sa mjeńsche dźěćzi. Pop. ½3 hodź. serbska a ½4 hodź. němska spowědź (knjez farar Rencz s Barta).

S **Delnjeho Wujezda.** Rano we 8 hodź. serbska spowědź, dop. w 9 hodź. serbske a ½11 hodźin němske kemschenje (vikar Adler).

S **Hodźija.** Rano ½8 hodź. serbska spowědź, dop. ½9 hodź. serbske a w 10 hodź. němske kemschenje. Zyrkwinski khór spěwa „Wysche wschěch hwězdow, tam tezše“ wot Franza Abba. Pop. w 4 hodź. němske Bože wotkaſanje w zyrkwi.

S **Hrodźischeza.** Rano we 8 hodź. serbska spowědź s swjatym wotkaſanjom, dop. w 9 hodź. serbska a ½11 hodź. němska Boža słužba. Sběrka sa wosadnu zyrkej.

S **Huczina.** Rano ½8 hodź. serbska spowědź, dop. w 9 hodź. serbska, ½11 hodź. němska Boža słužba. Khór spěwa: „Čzom' czeŕpjenja tak wjele“ (J. S. Bach). Sběrka sa zyrkwine tepjenje

S **Khwaczizy.** Rano ½8 hodź. serbska spowědź, dop. ½9 hodź. serbske a w 10 hodź. němske kemschenje. Kollekta. Posawniski khór sobuskutkuje.

S **Klukscha.** Rano we 8 hodź. serbska spowědź s Božim wotkaſanjom, dop. w 9 hodź. serbske a ½11 hodź. němske kemschenje. Sběrka.

S **Łaza** (?). Pop. w 2 hodź. serbske kemschenje, ¼4 h. serbske Bože wotkaſanje (vikar Adler).

S **Łaza.** Rano ½8 hodź. serbska spowědź (farar Synusch), dop. w 9 hodź. serbska a ½11 hodź. němska Boža słužba (kand. Paleŕ).

S **Maleschez.** Rano ¾8 hodź. serbska spowědź, dop. w 9 hodź. serbske, ½11 hodź. němske kemschenje. Kollekta sa swoju zyrkej. Pop. w 3 hodź. němska spowědź.

S **Minakała.** Rano ½8 hodź. serbska spowědź s Božim wotkaſanjom, dop. ½9 hodź. serbske, w 10 hodź. němske kemschenje. Zyrkwinska hudźba: „Budź swěrny hacž do smjerćze“ wot E. Hildbacha, sopransolo spěwa knjen[...]

Dobra rada

abo

Jan a Marja.

Po čěskim V. Kosmáka wobdźěłał Mikł. Andricki.

14] (Pokračowanje.)

„Bože dla će prošu, z tajkimi wěcami mje na pokoj wostaj! Ja a skušować hić? Sym dha ja pólcaj abo někajka stara babica?“

„Babica nic, ale nan tola sy.“

„Ja sym hotowy, a nětko mje wostaj na pokoj. Ja bych so wěsće na tajke něšto wustejał.“

„To drje so hodźi“, sćipny jeho Wjacławkowa, khětro hněwna, zo muž dźensa njecha posłuchać. „To sym tež prjedy wědźeć mohła, zo do tajkich wěcow njejsy! — A tak jenož budź ty doma. Poskoču popołdnju do Łuha k nanej; tón to zawěsće lěpje dokonja, hač ty.“

„Čiń kaž njechaš, ale ja chcu měr“, rjekny Wjacławk a dźěše do konjenca.

VIII.

Stary Hejtman sedźeše po připołdnju we swojej zahrodcy, kaž Abraham něhdy we sćinje hałzateje krušwiny. Kurješe z krótkeje dymki a hladaše zamysleny do zemje. — Hejmtan bě, kaž smy powědali, wumjeńkaŕ we Łuzy, poł hodźiny wot Mědkowa zdalenym, a wudowc.

Přez cyłe nalěće, lěćo a nazymu běše zahrodka, kotruž bě sebi sam wupěstonił, jeho najwjetše wjesele. Tam bě sebi do štomow na hórcy mału khěžku natwarił kaž putnik, bě sej ju wobělił a z dźiwim winom zapletł hač do třěški horje. W tutej zahrodcy wón cyłe lěto dźěłaše, hdyž wjedro heješe, a zaltowaše tu často k wjesełym a mjenje wjesełym dopomnjeńkam modych lět.

Tež dźensa bě we swojej pokornej zahrodcy. Hdyž po rosy Manjowske zwony zasłyša, wućeže modleŕske knihi, kotrež bě sej sam wotpisał a přenje pismiki w nich rjenje wumolował. — Potom dźěłaše zaso wokoło swojich jahodźinow, doniž słónčko pražić njezapoča.

„Budźe čas wobjedować“, rjekny při sebi a pohlada na słónčko, kak wysoko hižo steji.

Stary Hejtman staji motyčku do kuta, žamkny khěžku a woteńdźe.

Tola hnydom po wobjedźe wróći so zaso do swojeje zahrodki, sydny so před swojej putnicu na ławku a pachaše a mysleše.

Kofry z howjazeje kože
Mola nowa wu-tajedca we wukładnych wohnach pokazuje wubjerk, rjanosć a ntačizny hódnosć
T. ALBERT
w Budyšinje na Lawskich hrjebjach 10

Stary Hejtman bě k přemyslowanju narodźny, jeho mysle ženje njespachu. Tak spominaše tež nětko, kak je něhdy w dawnych časach, hdyž hłowa hišće njebě šědźiwa, často wječor při měsačku, najebač wotpočink a bjesadu, tule horbatu zemju runał, kak je jahodźinow do njeje nasadźał, a kajku radosć za wšě dźěło ma nětko na stary dźeń. — Hdy budźeše za młode lěta njedźěłał, njekopał a njerunał, kaž jeho prjedownicy, a tež mnozy z jeho rowjeńkow, kiž so jemu směješu — dha drje by sćežka dźensa w rjanej zahrodźe sedźał, wjesele w njej wužiwał a w pincy dobre jahrodowe winko měł, kotrež stare ćěło hrěje.

„Čłowjek njesmě młody lěnjeho pasć a skakać, zo so stary njetrjebał drěć a plakać“ — „ a wšitko rjenje pomałku a z rozumom“ — to běchu mysle stareho Hejtmana.

Nadobo zasłyša Hejtman kročele a šudrowanje lisća. Pozběhny hłowu a hladaše spodźiwany na Wjacławkowu, kotraž před nim steješe.

„To dźě je Hańža! Zwotkel so tola ty bjerješ? Witaj k nam... Što će ke mni njese?“

„Du so was wo radu prašeć, nano!“

„Wo radu? — Što pak to maš tajke nuzne, zo sy sebi hač ke mni zaběžała. — A to hišće wosrjedź dnja?“

„Haj wšak, doma dźěło steji, ale njemóžach sebi pomhać. Mam nowinku, a ta mi měra njeda. A z mojim mužom — to wšak wěsće, z tym žane rady njejsu, a tohodla přikhadźam k wam.“

Wjacławkowa wokoši nanej ruku a sydny so k njemu na ławku.

„Nó, tak witaj. — Što dha mi njeseš?“

Wjacławkowa da so do powědanja, kak je proše[...]ka pola nich pobyła a što je rjekła.

„A tajki pachoł dyrbjał za našej Marušu khodźić, to hišće by było“ — a Wjacławkowa swoje powědanje skónči.

Stary Hejtman posłuchaše kedźbliwje na nju, na kóne pak jemu směški na wobliču hrajachu. „Widźiš, moja holčka, wono to tola zaso na moje přińdźe. Njewěŕ nikomu, dóńž jeho njeznaješ. — Tola, štó dha wě, hač tež wšemu tak je. — Za tym dyrbimy so naprašować.“

„Tohodla dźě sym přišła, luby nanko. Naš so [...] to nima, ty wšak jeho znaješ.“

„Prawje maš. — Tajke něšto dyrbi sej čłowjek přemyslić! Kak dha bychmy to sčinili? — Tola pósłuchaj, moja holčka, što waše ćelko? Njebyšće je předali?“

„Što hewak? Wjazać je njebudźemy, a wotrostłe je.“ —

„Derje. — Jutře abo zajutřišim zańdu sebi do Za[...]honow k Kašporkej. — A što waš wohen? Je zaso wšo w rjedźe?“

„Haj, Bohu dźakowano.“

„Tuž jenož tukhwilu při mni wostań, nětkle runje słónčko tak pali. — Njeby kapku wina rodźiła?“

Hejtman stany, přinjese blešu wina, a nalěwa do škleńcy, rjekny swojej dźowcy: „Strowa wužiwała, Hańža.“ (Pokračowanje sćěhuje.)

Beiſtowa; „Sbóžni ßu cźi wuſwoleni" wot Chr. H. Ringa, ſpěwa zyrkwinſki khór. Dop. ¼12 hodź. dźěcźikemſchenje, pop. ¼4 hodź. němſka ſpowědź ſ Božim wotkaſanjom. — Wumrěła: Hana Nowakowa rodź. Handrikez, mandźelſka bura Auguſta Nowaka w Kamjenjej, 76 lět a 19 dnjow.

S **Noßacziz.** Rano ½8 hodź. němſka ſpowědź, dop. ½9 hodź. němſka Boža ßlužba, w 10 hodź. ßerbſka Boža ßlužba, po njej ßerbſka ſpowědź. Kolekta.

S **Njeßwacźidła.** Rano we 8 hodź. ßerbſka ſpowědź, dop. w 9 hodź. ßerbſke a ½11 hodź. němſke kemſchenje. Pop. w 5 hodź. němſka ſpowědź. Sběrka ſa hladanje romow naſchich w njepſchecźelſkich krajach padnjenych.

S **Porſchiz.** Rano ½8 hodź. ßerbſka ſpowědź, dop. ½9 hodź. ßerbſke a w 10 hodź. němſke kemſchenje. Sběrka ſa zyrkwinſke tepjenje. Dźěcźikemſchenje dop. ½10 hodź. ſa mjeńſche dźěcźi. Pop. ½3 hodź. ßerbſka a ¼4 hodź. němſka ſpowědź. Wjecźor ½8 hodź. wožadny wjecźor we wožadnej ſali. — Póndźelu wjecźor ſměje k. ſjednocź. wothladaŕ Kehrer bibliſku hodźinu w Kumſchizach. — Wutoru wjecźor ½8 hodź. budźe ßerbſka bibliſka hodźina w Porſchizach we wožadnej ſali. — Wumrěła we měſchcźanſkej khorowni w Budyſchinje: Pawlina Frieda Schěrowa rodź. Pětſchez, bura Jana Auguſta Schěra we Krakezach mandźelſka, 41 lět 7 měßazow a 10 dnjow ſtara, pohrjebana w Porſchizach.

S **Rakez.** Rano we 8 hodź. ßerbſka ſpowědź, dop. w 9 hodź. ßerbſka a ½11 hodź. němſka Boža ßlužba. — Póndźelu rano we 8 hodź. rańſcha nutrnoſcź; wjecźor we 8 hodź. ßlužba žonow pola Rößlerez.

Se **Sslepoho.** Duchowny Rößleŕ ſměje rano ½8 hodź. němſku ſpowědź ſ Božim wotkaſanjom, dop. w 9 hodź. němſku a ½11 hodź. ßerbſku Božu ßlužbu. Pop. ¼4 hodź. ßerbſka ſpowědź ſ Božim wotkaſanjom. — Pokhowani: **Wórteja Dubrawina**, mandźelſka Matthija Dubrawy, žiwnoſcźerja w Brěſowzy, 48 lět ſtara. Hana Maſulina, wuměnkaŕka w Sslepom, 78 lět ſtara. Khryſtian Paulo, wuměnkaŕ w Sslepom, 73 lět ſtary. Hans Mudra, krawſki miſchtr w Sslepom, 48 lět ſtary. Auguſt Kudźela, dźěłacźeŕ w Trjebinje, 60 lět ſtary.

S **Wóſporka.** Dop. ¼11 hodź. prědowanje, potom ſpowědź a Bože wotkaſanje ſ połnej liturgiju, ſkóncźnje Boža ßlužba ſa dźěcźi. Krajna ſběrka. Wjecźor w 7 hodź. ſpowědna Boža ßlužba. — Wutoru 26. 11. Guſtav-Adolfſke žónſke towaŕſtwo; ßrjedu 27. 11. evang.-luth. ßlužba młodźiny (woboje wjecźor we 8 hodź. we wožadnej ſali na farje). Wot njedźele ſemrětych ßem budźe naſcha zyrkej ſaßo wutepjena.

S **Wóſlinka.** Rano we 8 hodź. ßerbſka ſpowědź, dop. w 9 hodź. ßerbſke, ½11 hodź. němſke kemſchenje. Pop. w 5 hodź. němſka ſpowědź a ßwjate wotkaſanje. Dopołdnja a popołdnju ſběra ßo wobebity wopor ſa tepjenje w zyrkwi.

Ze Serbow

W Budyſchinje, 22. novembra 1935.

Naše hrono za tutón Boži dźeń

Z jenym pokhwatanjom njezměješ wjele, kročel po kročeli je puć k bohatstwu. Přisłowo.

— **Wo wjedrje.** Wčera wjecźor w 7 hodź. barometer 740, hygrometer 0, najwyſchſcha dnjowa temperatura 5 ſtop. cźopłoty. Dźenßa rano we 8 hodź. barometer 741, hygrometer 0, najnižſcha temperatura w nozy 3 ſtop. cźopłoty. — Pſchecźiwo ßylnej wyſchinje, kotraž ſ Ruſkeje hacź do Seleńſkeje dosaha, ßo wot wjecźora pſchezo hiſchcźe nižiny waleja. S Atlantiſkeho morja je ßo khětro ßylna nižina do Francowſkeje dobyła a najſkerje ſe ßwojim jadrom do połnóznjeje Italſkeje pocźehnje. Wona ßo wěſcźe tež na naſche wjedro wuſkutkuje a nam trochu deſchcźe, hnadź tež ßněha pſchinjeße. — Jutſje ßobotu ßłóncźko 7,28 hodź. ſkhadźa a ßo 4,04 hodź. khowa. Měßacźk ſkhadźa jutſje rano 4,40 hodź. a khowa ßo popołdnju 2,16 hodź.

— **Wuhlady na wjedro ſa jutſiſchu ßobotu: Pomróćjene, ſymne a k marjenju pokhilene wjedro.**

Budźělenje běrnow ſkutka ſymſkeje pomozy 1935/36.

Ludowi towaŕſchojo **Budyſkeje ßrjedźnjeje měſtneje ſkupiny** ſ pißmikom **A hacź St**, kiž ßu ßo do ſkutka ſymſkeje pomozy 1935/36 pſchijeli, doſtanu ßwoje běrny

ßobotu 23. novembra 1935, dopołdnja wot 9 do 12 hodźin a popołdnju wot 1 do 4 hodźin

na tworowym dwórniſchcźu pſchi **kolijach 41**.

Jenož cźi maju prawo doſtacź, kotſiž hižo běrnowe pſchipokaſanſke wopißma (**Kartoffelzuweiſungsſchein**) wobdźerža. Rucźny wós ſ běrnowymi měchami ma ßo ßobu pſchiwjeſcź.

Porucźenz Budyſkeje ßrjedźnjeje měſtneje ſkupiny.

— **Nowe němſkoſtatne ßrědki ſa pſchetwarjenje wobydlenjow.** Němſki dźěłowy miniſter je ſnowa ßrědki ſa dźělenje wobydlenjow a ſa pſchetwarjenje druhich měſtnoſcźow do wobydlenjow, něhdźe 10 milijonow hriwnow pſchihotował. Ssrědki ßo po dotalnych poſtajenjach wudźěleja.

— **Sańdźenje ſchatow njedźelu a ßwjate dny.** Wožebite njeſroſumjenje ſa ſmyßł njedźele a ßwjatych dnjow ßu na ſańdźenym pokutnym dnju hoſpoſy wopokaſale, kiž běchu kaž wſchědne dny ſchaty k ßuſchenju wupowěßle. Zyle wožebje ßo to na Rybowej haßy, Pod hrodom, ale tež w rańſchim pſchedměſcźe na Marſchnerſkej, Beethovenſkej a Mozartowej dróſy, a ßamo na nawißach Hrodźiſchcźa pokaſowaſche. Zuſy, kotſiž ßebi njedźelu a ßwjate dny měſto wobhladuja, njedoſtanu žadyn dobry ſacźiſchcź a ßo njeſpokojni nad tajkim ſadźerženjom wupraješa. Njedźelu a ßwjate dny ſchaty wonka na powjas njeßluſcheja; ſnajmjeńſcha niž tam, hdźež móža je ludźo ſ dróhow wobdźiwacź. Tajke dźěła tež njejßu pſcheßjene ſe ſakonjom wo njedźelſkim měrje. Policźiji je ßo porucźiło, ſo by tu ſakrocźiła.

— **Sakſka krajna lotterija.** Pſchi ſchtwórtkowonym cźehnjenju 1. rjadowanje 208. ſakſkeje krajneje lotterije (3. dźeń) padźe dobycźe wo 10 000 hr. na cźißło 142 360; dobycźe wo 5000 hr. na cźißło 124 343; dobycźe wo 3000 hr. na cźißło 32 249; dobycźe wo 2000 hr. na cźißle 74 722, 75 337; dobycźe wo 1000 hr. na cźißła 2366, 8692, 43 556, 129 228, 142 167.

Ein BALDUR ist eine Sparbüchse

Baldur khachle su kaž lutowańki. Jónu kupjene, njetrjebaće je po nazhonjenju lětadołho wuporjedźeć dać. We trjebanju su wone wurjadnje złutniwe, dokelž móžeće ćopłotu tak wutrjebać, kaž trjebaće, tak zo ma kóždy podružnik swoje wjesele. Prošu dajće nam składnosć, zo wam BALDUR předwjedźemy. Pola nas namakaće wulki wubjerk.

Joh. MIESSNER železowy dwór

— **Motorſke koło ßo kradło.** W nozy k 20. novembrej ßu ſ dwora na Tſělańſkej dróſy 50 motorſke koło ſnamki „Imperia" kradnyli. Koło měješche ſnamjo II-31524, 1 zylinder, 5,5 PS, 192 ccm, krosnowe cźißło 80 124, motorowe cźißło 7206, cźorne krosna a ßwjena, ſaniklowane ſtpizy, ſachromjenjeny tánk, na ſoziuſke ßedło běſche kožana prěcźna ßmuha ſlěpjena; koło měješche tachometer. Schtóž móže wo motorſkim kole něſchto ſdźělicź, ßo proßy, ſo by to kriminalnemu wotdźělenju w Budyſchinje na Ortenburgſkim hrodźe, telefon 2802, woſjewił.

S **Natarjez.** Wcźera pſchipołdnju cźyſche ßo motorowy koleßaŕ, 20lětny ſchofěr Schönfeld ſ Błohaſchez, ſe Sejicźanſkeje dróhi na Drjeźdźanſku dróhu ſawinycź. Pſchi tym pak do auta ſraſy. Schönfeld na dróhu padźe a ßo khětro ſrani. Snjeßboženeho do bliſkeho twarjenja donjeßechu a potom do Budyſkeje khorowinje dowjeßechu. Schönfeld je jako ſchofěr pola knjeſa Mehla w Błohaſchezach pſchiſtajeny.

S **Wuriz.** W nozy k ßrjedźe ſtej ßo tu dwě paduſchſtwje ſtałej. Pola bura Helma ßu 10 kokoſchow kradnyli, kotrež ßu hnydom w khlěwje ſarěſali. Dale ßu ßo paduſchi pola pſchekupza Schenka do jeho ſkładoweje pinzy ſadobyli, hdźež wjazy puntow margariny, pjecźenych jerjow, někotre bleſche wina a druhe ßobu kaſachu. Stražniſchtr je ſ pßom hnydom trěbne pſchepytowanje ſawjedł.

S **Rakez.** (Stawniſkep owěſcźe.) Narodźenja: Hana Marija Nowakez ſe Schcźeńzy; Siegfried Helga Winklerez ſe Stróže; Wolfgang Erich Hermann Aich ſ Rakez. — Sſo ſwěrowali: rataŕ Jan Tetſch ſ Mucźowa ſ Mariju Helenu Mihanez ſ Hermanez; tyſcheŕ Ota Richard Gotſcha ſ Radworja ſ Marju Marthu Jannakez ſ Nižeje Wßy; rěſnik Korla Bruno Gäbler ſ Kubſchiz ſ Mariju Martu Kralez ſ Rakez. — Wumrěli: wucźeŕ Jan Korla Wilhelm Becker ſ Hermanez, 57 lět ſtary. Marja Winklerowa rodź. Wjazkez ſe Stróže, 64 lět ſtara. Hana Kſchiſchenkez rodź. Rößlerez ſ Rakez. Wumjeńkaŕka Helena Wodnijowa rodź. Schokcźiz ſ Jenſchez 84 lět ſtara. Rentnaŕ Jurij Herman Lindau ſ Rakez, 62 lět ſtary. Wumjeńkaŕka Hana Schörbelowa rodź. Bartelez ſ Hermanez, 83 lět ſtara. Wyſchſchi želeſniſki ſaſtojnik na wotv. Korla Auguſt Mikela ſ Rakez, 69 lět ſtary.

S **Wulkeje Dubrawy.** We Wulkej Dubrawje ſeńdźechu ßo wobdźělnizy wukubłaŕſkeho kurſa macźerjow „mandźelſtwa a macźeŕſtwa" k rozžohnowańſkemu wjecźorej. S wulkej radoſcźu a pſchiběrazym ſajimom běchu wſchitke žony a holzy kurſus wopytowale a běchu ßebi wjele hódneho a trěbneho ſ njeho wſale. Hłowne pak běſche duch wjeßołeho a njenuſowaneho ſjednocźenſtwa, kiž běſche wſchitke wobdźělnizy mjes ßobu ſbližił. Tak ßebi tež wotkhadźaza kurſowa nawjedowaŕka pſchejeſche, ſo by ßo tu-

Štó móže so zawrjeć rjanosći serbskeho spěwa?

Jenož tón, kotrehož duša wjacy njeklinči. My wšitcy mamy žadosć za rjanosćemi, kiž naše žiwjenje pyša. Tohodla čakamy njesćerpnje na dźeń sboža — na dźeń — hdyž wšitke truny duše klinča - na serbski koncert

Hłowny redaktor Marko Smoleŕ. Zamołwity za politiku feuilleton a wobrazy A. Dučman, za lokalny dźěl a přiłopk Marko Smoleŕ a za nawěštki dr. J. Cyž, wšitcy w Budyšinje.
Wudawa a ćišći dr. J. Cyž w Budyšinje.
D. A. X. 1935 2243. — W tu khwilu tarifna lisćina čo. 2 płaći.

Hospodaŕski rozhlad

pjatk, 22. novembra 1935.

Wčerawše kurzy w Barlinje.

1 dollar	2,486	100 pólsk. złotych	46,80
1 jendźelski punt	12,23	100 čěskosł. krónow	10,27
100 šwajc. frankow	80,72	100 franc. frankow	16,365

Barlinſka burſa 21. novembra. Po ßwjatym dnju ßo burſa pſchi jara małych wobrotach pſchi ſkerje popuſchcźowazych kurſach wotewri. Dokelž pſchikaſow ſe ſtrony publika njepſchedležeſche a tež wobkhod ſ powołanja wotpſchedawaſche, k ſnižjenjam kurſow dóńdźe. Na rentowych wikach njebě pſchemějenja.

Barlinſke žitne wulkowiki. Po pſchetorhnjenju wobkhoda pokutnu ßrjedu ſapocźa ßo wobkhod Barlinſkich žitnych wulkowikow w měrnym połoženju a pohibowaſche ßo we wuſkich mjeſach. Dowos ſ rataŕſtwa ßo njeje ſeßylnił. Wožebje w pizowańſkich žitach je jara mało poſkicźenjow. Barlinſke młyny maja ſwjetſcha jenož ſa pſcheńzy ſ wulkej wahu ſajim. Rožka ßo lohko w provinzy wotbywa. Wowß a jecźmjeń njejſtaj na wikach, napraſchowanje pak je wulke. Jecźmjenje ſa piwaŕnje a induſtriju ßo tehorunja jenož mało poſkicźeja.

Wcźera płacźeſche w Barlinje zentnaŕ

pſcheńzy W 8: 9,70 hr., W 9: 9,75 hr., — rožki R 8: 7,90 hr., R 11: 8,05 hr., — jecźmjenja G 7: 8,15 hr., G 9: 8,40 hr., wowßa H 9: — hr., H 13: 8,00 hr.

Wiki w Lubiju.

Pſcheńza 9,55 hr., rožka 7,90 hr., nalětni jecźmjeń 9,60—10,20 hr., naſymſki jecźmjeń 8,15 hr., wowß 7,60 hr., běrny 2,90—3,40 hr., ßyno 3,70—4 hr., ßłoma, je maſch. młócź. 2,25—2,50 hr., pſcheńcźna muka 16,75 hr., ržana muka 12,25—13 hr., pſcheńcźne wotruby 6,60—6,90 hr., ržane wotruby 5,70—6 hr., butra, ½ punta 75 pj., jeja 12—13 pj., twaroh, punt 20—25 pj., kał, běty 7—8 pj., kał, cźeŕwjeny 10 pj., karoty 8—12 pj., koboda, jědźna 10—15 pj., kał, ßydrojty, ſchtuka 10—30 pj., kolrabi 5 pj., porej 20 pj., fórki 60 pj., kał, kißały 13 pj., zybla 10 pj., tomaty 20—25 pj., ßołotej, kercźk 5—8 pj., radiſki, walcźk 8 pj., jabłuka, punt 10—30 pj., měrnik 15—20 pj.

Wiki w Kamjenzu.

Pſcheńza 9,65 hr., rožka 8,10 hr., jecźmjeń, nalětni 8,15 hr., wowß 7,60 hr., pſcheńcźna muka 18,25—21 hr., ržana muka 12,25—12,50 hr., pſcheńcźne wotruby 6,50 hacź 7 hr., ržane wotruby 6—6,50 hr., ßyno 4,50—4,75 hr., ßłoma, ſkótna 2,75 hr., ßłoma k ſaßłanju 2,60 hr., butra 76 pj., prokata 10—20 hr., běhaki 40—70 hr., hußy, punt 1 hr., kał, běty 6 pj., kał, cźeŕwjeny 10 pj., kał, ßydrojty 10—50 pj., koboda, jědźna 15—20 pj., zybla 10 pj., ſelerij duka 10—30 pj., krěn, punt 50—70 pj., morchej 8—10 pj.

Wiki w Khocźebuſu.

Mjaßo, howjaſe, punt 70—90 pj., mjaßo, cźelaze 65 hacź 90 pj., mjaßo, ſkopjaze 0,80—1 hr., mjaßo, ßwinjaze 70—90 pj., jeja 11—13 pj., butra, punt 1,40 hr., twaroh 25 pj., lany wolij, litr 1,40 hr., liny, punt 1,40 hr., ſchcźukt 1 hr., karpy 85 pj., hołbje, młode, ſchtuka 40—80 pj., kury, žiwe, punt 40—55 pj., khapony, žiwe punt 30—50 pj., kolrabi, ſchtuka 15—20 pj., morchej, punt 8 pj., koboda, jědźna 20 pj., kał, ßydrojty, ſchtuka 40—60 pj., kał, cźeŕwjeny 10—15 pj., kał, běty 10 pj., kał, wirſingowy 15 pj., ßołotej, kercźk 5—10 pj., měrnik 25 pj., krěn 50 pj., radiſki, walcźk 10—15 pj., zybla 8—10 pj., kulrěpa 5—8 pj., běrny, zentnaŕ 2,90—3,30 hr., běrny, punt 4 pj., jabłuka, punt 25—45 pj., worjechi 45—60 pj., worjechi, lißne 45—55 pj., ßmorže 50 hacź 60 pj., — Proßata 7—10, 11—15, 16—20 hr., běhaki 25—35, 36—45, 46—65 hr. Wobkhod běſche ßrěni.

Płaćizny na Barlinskich produktowych wikach.

Žito a wolijowe symjo po tunu abo 1000 kg, hewak 100 kg.

Płaćizny po złotej hriwnje.

	21. 11.	19. 11.		21. 11.	19. 11.
Pšeńca	204,0	204,0	[illegible]	—	—
rožka	167,0	167,0	woka	13,7-14,2	13,7-14,2
ječmjeń now.	220-227	223-227	módre lupiny	8,50-9,00	8,50-9,00
ječmjeń, nal.	—	—	žołte lupiny	—	—
wows	—	—	zeradella	—	—
kukurica	—	—	raps. wosušk	—	—
pšeńč. muka	26,85	26,85	lany wosušk	8,65	8,65
ržana muka	22,25	22,25	such. trušnč.	—	—
pš. wotruby	11,73	11,73	běrni. kruški	8,40	8,35
ržane „	11,50	11,50	syno, 50 kg		
raps 1000 kg	—	—	ržana słoma		
hroch, Viktor.	23,0-24,5	23,0-24,5	pšeńč. „		
lane symjo	—	—	wowsna „		
peluški	17,7-18,7	17,7-18,7	ječna „		

Płaćizna za pšeńcu za wupłodźeria 8: 194.0 9: 195.0
Płaćizna za rožku za wupłodźeria 8: 158.0 11: 161.0
Płaćizna za ječmjeń za wupłodźeria 7: 163.0 9: 166.0
Płaćizna za wows za wupłodźeria 9: — 13: 160.0

Płaćizny rězneho skota na Drježdźanskich skótnych wikach.

21. novembra 1935 — Płaćizny po centnarju a hriwnach

Skótne družiny a woznamjenjenja:

Celata: 368	
Najlěpše kormjene celata wot cyca	78—80
Srěnje kormjene čelata wot cyca	66—77
Snadnje wuwite	58—65
Najšpatniše	—
Swinje: 27	
Tučne swinje, přez 150 kg. čežke	—
Połnomjasne swinje wot 120 hač 150 kg. čežke	—
Połnomjasne swinje wot 100 hač 120 kg. čežke	—
Połnomjasne swinje wot 80 hač 100 kg. čežke	—
Mjasne swinje wot 60 hač 80 kg. čežke	—
Rancy	—

Předźenak

by ßo dźenßa tež rady do gratulantow měſchał, kiž do Radworſkeje ſchule dźeja, ſo bychu jeho pſchecżelej, knjeſej wucżerjej Nawzy ſbožo pſcheli k pjecżdźeßacżinam. Ale to ßebi njeſwěri. Njewobßedźi žaneho czorneho ropra, ani wyßokeho klobuka. Je wjele wot njeho nawuknył, hacżrunjeż je 31 lět ſtarſchi. A woßebje je jemu dźakowny ſa wſchitku dobru radu ſa pyſk a pjero“. — Tuž by rady pſchiſchoł. Ale dokelž to njeje móžno, praji jemu jenož zyle pokornje: „Daj Bóh ſbožo do pſchichoda! A ſo byſcheje ſnajmjeńſcha dozpět 82 lět!“ — Wſchitkim Radworčżanam pak porucža ßwoju protyku tež **jenož ſa 50 pj.**

---

tón duch dale pěſtował, a ſo by wjeßele nad dźěſcżom a jeho wothladanjom tež pſchichodnje wſchitke žony ſjednocżał. Nawjedowarka NS-žónſtwa wſchitke žony a holzy namołwjeſche, ſo bychu NS-žónſtwu pſchiſtupile a w nim ßhromadnje dźěłake.

S **Lomſka** pola Njeßwacżidła. Sańdźenu ßrjedu popołdnju wotmě ßo w Feiſterez hoſcżenzu generalna ßhromadźiſna nuſoweho ſjednocżenſtwa wobßedźerjow koni ſa Njeßwacżidło a wokolinu. Po poſtrowjazych ßłowach tudomneho bura Schiebera tutón dźeńſki porjad woſjewi. Lětne roſliczenje ßo poda, kotrež běſchtaj ßobuſtawaj Pink u Pawlik ſ Njeßwacżidła pſchepruhowałoj a ſa prawe ſpóſnałoj, tak ſo móžeſche ßo pokładnikej wußwobodźenje wudźělicż. Liczba ßobuſtawow a liczba koni je ta ßama woſtała. Sarunańſki pſchipad w Scheſchowje ßo ſ wobſamknjenjom ßhromadźiſny k ſpokojenju wobeju ſtronow wotby. Pohódnoſcżenje koni budźe ſpocżatk dezembra woßebita kommißija wukonjecż.

Radio

Ssobotu, 23. nov., ßo ßłyſchi:

Königswuſterhauſen. Nimo ſnateho wſchědneho programma: 6,30 wjeßoły rańſchi konzert. 11,40 ſa burow. 12 pſchipołdniſchi konzert. 14 wſchelakoſcże. 15,30 hoſpodaŕſki tydźeńſki pſchehlad. 16 pißane popołdnje. 19 ſabawny konzert. 20,10 ſabawny konzert.

Lipſk. Nimo ſnateho wſchědneho programma: 6,30 rańſchi konzert. 11,45 ſa burow. 12 pißany konzert. 20,10 ßwjedźeńſki konzert.

Hiſcheje wažne ſ dnjoweho programma: Barlin: 20,10 ßwjedźeńſki konzert. Wrótßław: 20,10 ludowe ſpěwy ſ Hornjeje Schleſyſkeje. Köln: 20,10 Chopin-Verdi-Wagne. Mnichow: 19,05 „Wulka njeſnata“, operetta wot Franza ſ Suppeja. Win: 19,20 operetta „Der Vetter aus Dingsda“. Praha: 19,15 lohka hudźba.

Naš Michał Nawka pjećdźesatnik

Michał Nawka, kajke mjeno!
Po wšěm serbskim kraju znate,
Woblubjene, česćene!
Michał Nawka, złote mjeno!
Z čistosću so zybolace
Wšitkim Serbam přikładne!

Michał Nawka, wučeŕ prawy!
Z Boha wulcy wobdarjeny!
Za to ważne zastojnstwo.
Za tón ludźik dróbny, mały
W šuli, je kaž wuzwoleny,
Cyle za to hodźi so.

Michał Nawka Serb je swěrny!
K swojemu so ludej znaje,
Za njón dźěła wutrajnje!
Zdobom křesćijan tež wěrny!
Chce zo rěč so zdźerži, traje,
Kiž nam Bóh knjez darił je!

Michał Nawka, steji zjawnje!
Cyle w słužbje luda swojoh',
Lubowanoh' serbskeho.
Za njón prócuje so sprawnje!
Nichtó ničo wopačneho
Dowjesć jemu njemóže!

Michał Nawka stoji kruće!
Jako stołp w serbskim ludźe
Z městna so wón njehnuje!
Jeho zmyslenje a čuće
Serbske je, a wostać budźe
Serbske, tež hač do smjerće!

Michał Nawka dźensa swjeći
Swoje nětk pjećdźesaćiny
Čiły, strowy, wjesely.
Jemu dźak budź naš najwjetši!
Hdyž jom' wšitcy přilubimy
Zo za Serbstwo stejimy!

Boha chcemy swěru prosyć:
„Rukuj dale z Twojej hnadu
Nad tym drohim wótčincom!
Jandźelam daj jeho nosyć!
Wudźělej jom' dobru radu
Strowosć z dołhim žiwjenjom!“

Jurij Šewčik.

S **Jamneho.** Klětnjanſkemu ſtrażmiſchtrej ßo pokutnu ßrjedu poradźi, paducha koleßow ſajecż a jeho do pſchepytowańſkeje jatby podacż.

Z Njebjelčic. [illegible] srjedu wustupi **w tudyšim** hosćencu [illegible] varietejowa skupina z pohosćeńskej hru, hdyž bě popołdnju hižo za dźěći wosebito předstajenje poskićiło. Poskićenja namakachu wulki zajim.

S **Khrjebje.** Po 30 lětach ßo ſnaty Hamorſki hat ſaßo jónu doſpołnje wurjedźi. Tute dźěła wukonja dźěłowa ßłužba ſ Noweje Wßy. Napławjene kupy ßo na roſchěrjenje a powyſchenje hacżenjow wužija. Stare rěcżniſtwo ßo ſaßypa a nowe w runej ßmuſy k hacżenju ßo wuryje.

S **Klětnjeho.** (Nalutowaŕnja.) Naſcha nalutowaŕnja je po nowych ſakońſkich pſchedpißach nowu nalutowańſku knižku wudała. Lutowarjo ßo proſcha, ſo bychu ſtare knižki w běhu dweju njedźel na nowe ſaměnili, ſchtož ßo darmo cżini.

Towafstwowski powěstnik.

Autobusowe zwiski na sersbki koncert srjedu 27. novembra 1935

Z **Radworja** wotjědźe wulki autobus za 40 wosobow wot wjesneho naměstna wječor ½7 hodź. do Budyšina a pojědźe wróćo mjez 1 a 2 hodź. Zamołwjenja zapodajće knjezej wučerjej Nawcy.

Z **Khróšćic** pojědźe tehorunja autobus na serbski koncert. Zamołwjenja zapodajće knjezej překupcej Natnšej w Khróšćicach.

Njebjelčicy, Pazlicy, Miłoćicy, Pančicy, Budyšin. Na serbski koncert do Budyšina pojědźe wulki auto ž Kamjenca přez Njebjelčicy, Pazlicy, Miłoćicy a Pančicy do Budyšina. Kóždy, kiž chce sobu jěć, njech so zamołwi hač do póndźele pola korčmarja Sncheho w Pančicach a pola bura Jakuba Cyža we Njebjelčicach.

Z **Rakec** pojědźe na serbski koncert nětko auto wot Komorowa na Rakecy, Budyšin. Jězba płaći tam a sem jenož 80 pj. Štóž chce sobu jěć, njech so zamołwi bnydom pola knjeza Jurja Šewčika we Komorowje. Čas wotjězda so hišće wozjewi.

Z **Hućiny** wotjědźe autobus za 20—25 wosobow wječor ½7 hodź. wot Nowakec hosćenca a pojědźe wróćo mjez 1 a 2 hodź. w nocy.

Naſymſka ßhromadźiſna Domowiny budźe ßrjedu 27. naſymnika popołdnju w 3 hodź. w ſali Sſerbſkeho Doma. Wſchitzy dowěrnizy maja pſchitomni bycż. Ssobuſtawy ßo wutrobnje pſcheproſchuja. Na programmje je wažny pſchednoſchk.
Pſchedßydſtwo.

Kukow. Serbski wotrjad swj. Jurja w Kukowje zeńdźe so njedźelu 24. novembra wječor ½8 hodź. pola Natušec. Hosćo su lubje witani. Wjednik.

Ja poskićam:

Drastne tkaniny

Rips za drasty, 80 cm šěroki čistowołmjany . . . mtr. wot	1,80
popelinu, 100 cm šěroku čistowołmjanu . . . mtr. wot	1,95
wołmjany crêp 100 cm šěroki . . . mtr. wot	2,25
cheviot . . . . . . mtr. wot	2,30
jenobarbne wołmjane tkaniny za suknje a kostumy . mtr.	4,50
kostum., sukni., tkaniny, melěr. 150 cm šěr, wos. poskić. mtr. wot	2,95
wołmjane šoty, z čisteje wołmy 70 cm šěroke . . . . . mtr.	2,70
drastne kaščikojte płaty we wšěch barbach . . . mtr.	2,10
drastn. tweed, 70 cm šěr / Stichelhaar, pr. dr. tkan — jenobarb mtr. 1.40 / mustr. mtr. w. 1.20	
dźěćace šoty za faldkate suknje a drasty . . . . mtr.	1,10
poł-Lama, we mnohich rjanych barbach, 80 cm šěroki, mtr. wot	1,10
płóčliwy somot, 70 cm šěroki mustrowany . . . . mtr. wot	1,20

Wužitne tkaniny:

Barchenty za ječki a drasty . . . . . mtr. wot	–,82
Beiderwand, we wam so lubjacych smuhach, jasny a ćěmny 120 cm šěroki . . . mtr. wot	–,75
tkaniny za šórcuchi smuhate, kaščikate . . . mtr.	–,95
dźělba satina za šórcuchi z dypkami a mustrowane . mtr.	–,65
dźělbu sergi za podšiće z dypkami a mustrowane . mtr.	1,15
dźělbu rõžojteho satina za dekoraciju abo hłowaki mtr.	1,20
Eiderdaunen, jenobarbny . mtr.	–,75
Eiderdaunen, mustrowany mtr.	1,20

Płaćiznyhódny wubjerk w zbytkach we wołmje a židach k wuběranju

Stoff-Stahl
w Kamjencu w Sa., Zwingerstr. 16
znapřeca hamtskeho hejtmanstwu

OFEN-Rohre
Kniestücke
Ringe, Rußabsperrer
Ofenrohrlack
Ofenrohrschere
Anbringen des Ofenrohres
wot firmy
Franz Schneider & Schulze
w Budyšinje
na Kamjentnej hasy 13

Sofowe a blidowe přikrywy, gardiny, rollowy, tunjo
Würker, rodź. Erlerec
w Budyšinje na Zwonk. Lawskej h. 10

Žimace mašiny
ze zubičkatym běhom, w kolesow.domje
Fuhrmann
w Budyšinje na Hornčeŕskej hasy 10

Dźěć. mantle
wot 45 hač 105 cm dołhe
Paul Otte
w Budyšinje - Róžk hłow. torhošća

Kedźbu!
šijace mašiny jenož 120.— hr
zanrěćliwe . . . . . . 135.— hr.
z rukowanskim wopis om
39 cm wilm mašiny jenož 8.75 hr.
DKW.-Lebelt
w Budyšinje
na Zwonkownej Lawskej hasy 30

Dobreho swěrneho **pohonča**
(dobr. wothladarja koni) pyta
k 1. jan. 1936 bur Čoŕlich
w Kanecach pola Pančic

Rjane **prosata** su na předań w Poršicach 28

Herbska grychta w Koniecach
Poskićamoj ke kermuši dobre
howjaze a ćelace mjaso
Kermušnu póndźelu, 25. novembra wot pop. 4 hodź.
reje
Rejwanski pjenjez so njezběra. Mamy busacu a kaču pječeń, kaž najlěpše jědźe a připitki.
Wutrobnje přeprošujetaj J. Jakubec a mandźelska

Swobodne přesadźowanje
Dla rozpušćenja Mučowskeho kubłoweho zarjadnistwa, wokrjes Wojerecy H. Ł., so wšón tam bywacy hospodaŕski inventar (rólne wozy, mašiny, płuhi, bróny atd.)
Štwórtk 28. novembra 1935
dopołdnja w 10 hodźinach
zjawnje za najwyššu sadźbu a hnydomne zapłaćenje na městnje předa. Inventar móžeće sebi dwě hodźinje do přesadźowanja wobhladać.
Kubłowe zarjadnistwo.

Hólčace košle, kholowy, pulovry, šawle, rukajcy, nohajcy
A. Bokelmann
nasl., mějićel Curt Müller
w Budyšinje
na Serbsk. hrjebjach 2. Zał. 1892

Spódnje zymske dźěćace
wobleki
rjane ćopłe, hač do 120 cm dołhe
Andr. Kasper
na Jerjowej hasy 3 (Heringstraße)

Kožowy Hiller
w Budyšinje na Zwonkownej Lawskej hasy 42 poskića
kožu za póduše
kožu za sedłarjow
čěrj. rjemjenje
tuki
drjewjancy
wšu požadanu potrjebu

Míele prochsrěbak 58,— hač 135,— hr.
Dostać we wotrjadn. wobkhodach

Konjace, skótne, wowče, zhibadłowe nožicy, třihańske česaki, točenja, wuporjedźenja, narunańske dźěle pola firmy . . .
Wilhelm Hein
Solingske wórclowe twory
na Sukelnskej hasy čo. 16

Tkaniny za domjace drasty
wot 90 pj.
Tkaniny za suknje a bluzy / barchenty za jaki
we wulkim wubjerku, za kóždu płaćiznu
Otto **Hartmann**
w firmje W. Häcker w Budyšinje na Žitnej hasy

! Awtowy park Willy Pätschke !
Póndźelu, 25. novembra připołd. 13.30 hodź. na „**Hajńkownju**“. 1,— hr.
Wutoru, 26. novembra dop. 8.30 hodź. do **Drježdźan.** 2,50 hriwnow
Srjedu, 27. novembra připołd. 3.30 hodźin na **Butrowu horu** přez Halštrow 1,30 hriwnow
Wotjědźe so wot „Měšć. muzeja“. Zamołwjenja na Bismarckowej dróžy 12 (tel. 5900) abo na MER-běrow na Žitnej hasy 4 (tel. [illegible])

Walter Kiethe, mištr za awtowe wuporjedźenje
w Budyšinje na Lubijskej dróžy 75 / Tel. 2127 (prjedy Auto-Stelzer)
autowa wuporjedźeŕnja
hładkowanje cylindrow / fabrikacija kolbnow / wotwjesenja
Wuporjedźenje wšěch systemow - Diesel - Dobre wotrjadne mocy
Mašiny a stroje --- znamkowe wolije --- Rukowanje

Dr. Monse
zapućował

Zbytki za drasty, bluzy, suknje, k wuporjedźenjam a přišiću we bohatym wubjerku po wurjadnje tunich płaćiznach
Specialny wobkhod za drastne tkaniny! **REIMANN** Při Póstskim naměsće na Hošić hasy 29
Prošu wobhladajće sebi moje specialne wokna zbytkow

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

„Serbske Nowiny" płaća měsačnje we wudawaŕni 1.15 hr., na pósće a pola dowěrnikow 1,51 hr. z wunošowanjom, do wukraja 2.15 hr. = 20,00 Kč. Wudawa a čišći Jan Cyž, dr. jur., w Budyšinje w Serbskim Domje. Telefon 2687

Za nawěštki, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały mm-rjadk 6 pj., za swójbne 5 pj., towaŕstwowe a hoscencaŕske 4 pjenježkow. Za reklamowy mm-rjadk płaći so 15 pj. Rabat po tarifje. Kóžde čo. płaći 10 pj.

Čisło (Nr.) 273 — Budyšin — Sobotu 23. novembra 1935 — Bautzen — Lětnik 94

Wojeŕska winowatosć lětnikow 1913 hač 1916

Lětniki, kiž maju wot nasymy 1936 ßwoju dźělowu abo wojeŕsku powinnoscź, abo poßlednischu ßamu, dopjelnicź ßu:

Lětnik 1916.

Wón ma pollětnu němskostatnu dźělowu ßlužbu w symje 1936/37 abo w lěcźe 1937 dopjelnicź.

Kotsiž ßu ßo khmani I a II namakali, dyrbja jene lěto w aktiwnym wojeŕstwje ßlužicź, sdźěla we wukubłańskim lěcźe, kiž ßo w nasymje 1937 sapocźnje, a s dźěla, kiž ßo w nasymje 1938 sapocźnje.

Tucźi ßo na wukubłańskej lěcźe po dnju ßwojeho narodźenja rosdźěla. Potajkim maju cźi, kiž ßu ßo w prěnich měßazach lěta 1916 narodźili, w prěnim wukubłańskim lěcźe ßlužicź a cźi, kotsiž ßu ßo w poßlednich měßazach lěta 1916 narodźili, w druhim wukubłańskim lěcźe. S wuměnjenjom khmani ßo powschitkownje wot nasymy 1937 w dwajměßacźnych swucźowanjach pola wudospolnjeńskich jenotow wukubłaju.

Lětnik 1913.

Wón ßo wot lěcźa 1936 w pschichodnych tsjoch lětach w dwajměßacźnych swucźowanjach pola wudospolnjeńskich jenoscźow wojeŕscy wukubla, wón pak njeje dźělowej ßlužbje winowaty.

W Rańschej Pruskej ßo tež lětnik 1911 wot nasymy 1936 hischcźe do aktiwneje wojeŕskeje ßlužby swoła. Wón pak tehorunja njetrjeba do dźěloweje ßlužby.

Lětniki, kiž ßo dotal naspomnichu, póńdu w nalěcźu 1936 pod měru. Palizajske wosjewjeŕske wyschnoscźe je w symje 1935/36 napischu a do wojeŕskeje liscźiny sapischu.

Pschißluschnizy tutych lětnikow budźa ßo s wosjewjenjom napominacź, so bychu ßo wosobinscy pola tutych wyschnoscźow samołwili.

Pola pschißluschnikow tutych lětnikow, kotsiž ßu we wukraju žiwi, ßo hischcźe wosebje srjaduje, kak ßo do dźěłoweje a aktiwneje wojeŕskeje ßlužby swołaju.

Sa lětnikaj 1914 a 1915 (w Rańschej Pruskej tež 1910), kiž staj ßo w lěcźu 1935 wusběhnyłoj, je ßo dopjelnjenje powinnoscźe dźěłoweje a wojeŕskeje ßlužby abo poßlednischeje ßameje hakle sdźěla postajiło. Hdźež ßo hischcźe njeje stało, placźi tole postajenje:

Lětnik 1914.

Wojeŕstwa khmani pschißluschnizy tuteho lětnika, kotsiž ßo lětßa w novembru hischcźe do wojakow njewsachu, ale ßo narunańskej reserwje I pschidźělichu, ßo, dalokož ßu ßo khmani I a II namakali, w nasymje 1936 k jenolětnej aktiwnej wojeŕskej ßlužbje wusběhnu. Dalokož ßu s wuměnjenjom khmani, ßo woni w lěcźe 1936 w dwajměßacźnych swucźowanjach pschi wudospolnjeńskich jenotach wojeŕscy wukubłaju.

Lětnik 1915.

Wojeŕstwa khmani pschißluschnizy tuteho lětnika w tu khwilu pollětnu dźělowu ßlužbu dopjelnjuja abo ju w lěcźe 1936 dopjelnja.

S tych, kotsiž ßu ßo khmani I a II namakali, ßo najskerje jenož mały dźěl w nasymje 1936, wjetschi dźěl hakle w nasymje 1937 do jenolětneje aktiwneje wojeŕskeje ßlužby swoła. Na tutej lěcźe wojeŕskeho wukubłanja ßo lětnikaj 1915 a 1916 rosdźělitaj. S wuměnjenjom khmani ßo we wukubłańskim lěcźe, kiž ßo w nasymje 1936 sapocźnje, w dwajměßacźnych swucźowanjach pschi wudospolnjeńskich jenotach wojeŕscy wukubłaju.

W Rańschej Pruskej ßo tež lětnik 1916 runje kaž lětnik 1914 do aktiwneje wojeŕskeje ßlužby swoła.

Rozrěčowanje mjez wjednikom a francowskim pósłancom w Francowskej žiwy wothłós namakało

Franzowske nowiny ßu s wulkim sajimom wo wjednikowym rosrěcźowanju s franzowskim póßlanzom François-Poncetom pißałe. Wone naspomnichu, so běsche to prěnje nadrobne rosrěcźowanje, kiž mějesche franzowski póßlanz s wjednikom po tym, so je ßo němske wojeŕstwo wobnowiło. W Parizskich nowinach ßo pißasche, so staj ßo wjednik a franzowski póßlanz wo wschitkich praschenjach rosrěcźowałoj, kotrež w nětcźischim cźaßu Němsku a Franzowsku nastupaju. Franzowski póßlanz je, tak ßo w Franzowskej pische, němskemu kanzlerej tež wo wopschijecźu a wotpohladach franzowskeho swjaska se Ssowjetskej Ruskej rosprawjał.

Franzowska Havaska powěscźeŕnja je powěscź rosschěriła, so je ßo rosrěcźowanje w pschecźelskim duchu wotměło. Jemu pak ßo njeßmě wurjadna wažnoscź pschizpěwacź, dokelž je zyle w porjadku, hdyž franzowski póßlanz po ßwojim nawrócźe s Parisa, hdźež je s Lavalom wo powschitkownej politizy rěcźał, wjednikej a němskemu kanzlerej wo ßwojich sacźischcźach rosprawja. **Mjes dwěla tuta rosmołwa k polěpschenju pocźahow mjees Němskej a Franzowskej pschinoschuje, kotrychž dónt njeje, so dyrbjale sa wschě cźaßy njepschecźelske wostacź.** Na kónzu ßwojeje powěscźe Havaska telegrafowaŕnja pschispomnja, so ßo na tuto rosrěcźowanje njeßmědźa pschewulke nadźije stajecź.

Swonkownopolitiska ßobudźěłacźeŕka Parizskich nowin „Oeuvre" pische, so je ßebi Laval rosrěcźowanje mjes wjednikom a franzowskim póßlanzom pschał. **Wón je cźył, prjedy hacź ßo franzowsko-ßowjetsko-ruske srěcźenje podpische, němskemu knježeŕstwu sdźělicź, so ßo politika Franzowskeje pschi tym pschecźiwo Němskej njeměri.** Spißacźełka pak pschispomnja, so ßo njesda, jako bychu rosjaßnjenja franzowskeho póßlanza pschez wjednikom stejischcźo Němskeje w tutym praschenju někak pscheměnile. Franzowski póßlanz pak je sacźischcź dostał, so je ßo němske smyßlenje k Franzowskej k lěpschemu pschemeniło, schtož je wosebje tež na pißanju němskich nowin spósnacź. Rosprawjeŕka na kónzu ßwojeho nastawka pische, **so mjes Barlinom a Parisom politika wupschestrěneje ruki knježi; ruka pak je hischcźe do husteje kurjawy wupschestrěna.**

Wulke wobkedźbowanje w Jendźelskej

W jendźelskej sjawnoscźi ßo wjednikowe rosrěcźowanje s franzowskim póßlanzom žiwje wobkedźbuje. Reuterez telegrafowaŕnja s Parisa powě, so je ßo kedźbnoscź s wubaczom hamtskeho wosjewjenja hischcźe sesylniła. Pschißluschna franzowska měsćnoscź je potwjerdźiła, so je rosrěcźowanje było powschitkowne a so ßu ßo wuskutkowanja italsko-abeßynskeje swady na mjesynarodne położenje rospominałe. W Parisu je ßo se spokojenjom wobkrucźiło, **so je napjatoscź mjes Němskej a Franzowskej popuschcźiła.** Kaž ßo s Londona powě, ßebi w Parisu myßla, so tutemu rosrěcźowanju hischcźe wjazy rosrěcźowanjow ßlěduja.

Londonske nowiny „Morning Post" pißaju, so je franzowski póßlanz ßwoje najlěpsche k Hitlerowemu směrowanju dła sežěhwkow franzowsko-ßowjetsko-ruskeho srěcźenja cźinił. Tež tute nowiny nimaju sa to, so je ßo s tym stejischcźo němskeho knježeŕstwa pschemeniło. Barlinski dopißowaŕ Londonskich nowin „News Chronicle" shoni, so je Laval póßlanzej porucźił, so ma ßo na kóżdy pad wo wotstronjenje napjatoscźe mjes Franzowskej a Němskej postaracź. Snate pak tež je, so je jendźelske diplomatstwo w Barlinje a druhdźe na sbližowanje mjes Němskej a Franzowskej dźěłało.

Jendźelska a francowska wotmołwa so w Romje přepodałej

Wotmołwje jendźelskeho a franzowskeho knježeŕstwa na italske hórschenje pschecźiwo sankzijam stej ßo pschez italskej póßlanzstwje w Londonje a Parisu do Roma póßłałej. Kaž ßo s Londona powě, je ßo nacźisk jendźelskeje noty ßobustawam swjasowańskeho wubjerka, to rěka sankzijowym statam, póßlał. Tež franzowska nota je ßo statam póßłała. **Tuta pak je w měrnischim a pschecźelnischim duchu spißana hacź jendźelska nota.**

W jendźelskej nocźe ßo swěscźnje, so ßu organy Swjaska ludow stajnje sacźuwałe, kak cźežke samołwjenje maju a schto ßu intereßy Italskeje. **Jendźelske knježeŕstwo tohodla nima sa trěbne, so by ßo wo praschenjach, kiž ßo w italskej nocźe naspomnjeja, snowa jednało.** Jendźelske knježeŕstwo pak je swólniwe, wschitko spěchowacź, s cźimž ßo nětcźischa swada hodźi skóncźicź. Jendźelske knježeŕstwo pak njemóže hinak postupowacź hacź shromadnje se Swjaskom ludow.

W franzowskej wotmołwje ßo praji, so je ßo Franzowska pschi Genfskich jednanjach wo to prózowała, so by wußlědki tutych jednanjow po smyßle pschecźelskeho srěcźenja mjes Italskej a Franzowskej mohle dozpěcź. Franzowske knježeŕstwo dyrbi pak na to pokasacź, so je Italska wójnu sapocźała a staw 12 sranila. Na kónzu noty franzowske knježeŕstwo Italskej rosjaßnjuje, so ßo žana naprawa, kiž je Swjask ludow pschecźiwo Italskej wobsamknył, njemóže jako njepschecźelska wułožowacź.

Egiptowskej policiji so zakazało třělec

S Kaira ßo hamtscy powě, so po žylej Egiptowskej sażo měr knježi. Ministerska rada je politiske poměry w Egiptowskej rosponinała. Wona je wobsamkła, so maju ßo pschipady pschepytacź, pschi kotrychž je polizija tsjoch studentow potsěliła. Ministerski president, kiž je sdobom snutskowny minister, je poliziji sakasał tsělecź.

Direktorojo wschitkich arabskich nowin ßu w shromadnym poßedźenju wobsamknyli, so schtwórtk žane nowiny njewudadźa. Woni ßu na tuto waschnje pschecźiwo egiptowskemu knježeŕstwu, jeho stejischcźu k jendźelskej politizy a wurjadnemu sakonjej sa nowinaŕstwo protestowali. Schtwórtk běchu ßo tež wschitke egiptowske klamy a pißarnje sawrěłe. Egiptowscy rěcźnizy ßo pschi jednanjach měschanych ßudow njewobdźělichu.

Žiwiše wojowanje Abesynianow na somaliskej frońe

S powěscźow, kiž s Abeßynskeje pschikhadźeja, je spósnacź, so abeßynske wójsko na somaliskej froncźe žiwischo wojuje. Tam běsche italske prawe kschidło pod generalom Grazianom poměrnje derje postupowało. Eslabsche lěwe kschidło pak sady wostawasche. Kaž ßo sda, je ßo dźělam abeßynskeho wójska wjercha Desty poradźiło, do schěrokeje krajiny mjes Jubu a Schebelijom, kiž Italcźenjo njewobknježa, dobycź a pschi rěkach Italcźanow sa wocźomaj nadpadowacź. Italcźenjo ßu w poßlednim cźaßu pesylnjeńske wójsko na somalisku frontu pósłali.

Na polnócnej froncźe ßo sdawa, so chzedźa Abeßynjenjo tam podobnje spytacź Italcźanam sejchkodźecź. S Abeßynskeje drje ßo powě, so ßo abeßynske wójsko na nadběh na Makalle hotuje, tola njeje skoro wěrje podobne, so wono ßylnje wobtwjerdźene italske stejischcźa nadpaduje. Tu ßo cźim skerje wocźakuje, so woni tež tu spytaju, ßo pschez njewobßadźene próśdnjeńcy mjes italskimi wotdźělenjemi, kiž tam pschezo hischcźe ßu, dobycź a sady fronty italskich wojakow nadpadowacź.

Italska wójnska rozprawa

W italskej wójnskej rosprawje, w cźißle 52, ßo wosjewja: S pschedewsacźemi w rańschej Tembienskej krajinje (k połodnju wot Makalle) ßo pokracźuje. Italska skupina, kotraž běsche ßo s eritrejskich wotdźělenjow sestajała, blisko Amby Betlema ke krótkemu wjecźorej wot Makalle a pschi rěcy Gewa do njepschecźelskich wojakow srasy a jich sbi. Njepschecźel někotrych morwych shubi. Na naschej stronje padnychu jedyn offizěr a dwaj domoródnaj wojakaj. Wojeŕske lětadła ßu dlěschi cźaß nad krajinu pola Antala a Buje lětałe.

Abesynjenjo powědźa wo dobyću

Pjatk ßu póßelnizy s połnócneje fronty powěscźe do Addisa Abeby pschinjeßli. Woni powědchu, so je ßo 12. novembra pola Wombertu k ranju wot Makalle wulka bitwa biła. Wojazy generala Kassy Sabahada, kotsiž běchu hižo dny dołho hibanje italskeho wójska s hór wocźakowali, ßu rano zyle njenadźicy italskich wojakow nadpadnyli. Wojowanje trajesche wot ranja 7 hodźin hacź do 5 hodźin popołdnju. Italcźenjo shubichu, kaž Abeßynjenjo rosprawjeja, jeneho hejtmana, dweju běleju offizěrow a 300 muži. Eswojich sranjenych woni pschi zofanju ßobuwsachu. Abeßynjenjo wobliczeja, so ßu Italcźenjo dozyła 500 morwych a sranjenych shubili. Abeßynjenjo dobychu dwě wosowej kolonje, 200 tsělbow a karabinarjow kaž tež schtyri maschinske tsělby, s kotrychž mějesche kóżda 200 wutsělow muniziję.

Khori Italcźenjo ßo domoj wrócźeja.

Lazarettska łódź „Helouan" je pjatk 451 wojakow a dźěłacźerjow s Rańscheje Afriki do Neapla pschiwjesła. Woni tropiske podnjebjo Rańscheje Afriki njesnjeßu.

Abesynski kěžor wo swojim wopyće na fronće

Abessynski kěžor je wukrajnym nowinarjam wo swojim wobhladowanju fronty sdźělił, so je s wojeřskim położenjom na połodnischej froncje jara spokojom. Wojazy su kěžora wulzy sławili. Kěžor wopytowasche ranjenych a wustajesche pjenjesy sa sawostajenych tych, kotřiž su we wojowanju padnyli.

W Dźidźizy wotmě so wojeřskopolitiske wuradźowanje. Kěžor słysche'che rozprawy roskasowarjow na połodnischej froncje. Woni wobkruczichu, so Italczenjo hischcze njejsu do města Sassabaneh dóschli a so su pschi rězy Fasanje pschestali postupowacž. Kěžor je někotrych roskasowarjow połodnischeje fronty s rjadami wusnamjenił.

Mussoliniowe busty so wopruja

W Italskej so po zyłym kraju metall hromadźuje. Mussolini sam je wjele swojich bustow daril, kiž 2260 kilogrammow waža, kiž su rěsbarjo jemu darili a kiž wón w swojim lěcznym pschebywanischczu khowasche. Kaž so powě, je Pompejiski arzybiskop sekretarej faschistiskeje strony, kiž běsche k njemu pschischoł, słoty rjeczaš s biskopskim kschižom pschepodał, kiž wokoło schije noschesche. Italske nowiny běžnje pod napismom „Czorna kniha" mjena tych woczijschcheja, kotrymž je so dla pschekroczenja płaczisnow wobkhod sawrěł abo so wikowařska dowolnosčž wsała.

Italski marschall Giardino wumrěł.

W Turinje je pjatk marschall Gaetano Giardino na sahorjenje płuzow wumrěł. W swětowej wójnje je wón nad wójskom roskasował a je so pschi sakitanju hory Grappa wusnamjenił.

Kedźbu! Začěmnjeńske zwučowanje!

(Wutsihacž a skhowacž!)

Wschudźe w swuczowańskej krajinje so nětkole wo wotmyslenym saczěmnjenju rěczi. Wono tež kóždeho jenotliweho ludoweho towařscha nastupa, pschetož kóždy je se strachom s powětra wohroženy. S rěczemi samymi so niczo njestanje, nětkle dyrbi so skutkowacž, a to hnydom, so by 5. dezembra wschitko porjadnje schło.

Potajkim kóždy ludowy towařsch hnydom s pschihotami sapocznje a je wupruhuje, so by mohł w prawym czasu trěbne pscheměnicž.

Schto ma so czinicž?

W priwatnych domach so saczěmnjeńska potrjeba swupyta abo wobstara. Pschikrywy, kiž swětło njepschepuschczeja abo runje tajka papjera (kotraž je sa tuni pjenjes w domje powětroweho schkita na Nowosalzskej drósy 24 dostacž) sa wokna so pschihotuje. Wona dyrbi wokna do wschěch stron tak sakrycž, so swětło njemóže pschesnje swěczicž.

Tež swěczadła, potajkim lampy atd. dadźa so saczěmnicž, hdyž so na nje saczěmnjeńske płaschcziki (kaž dźěczazy lampiony, kiž so hodźa saczěmnicž) sczahnu. Dobre su tehorunja tołste tkaniny czěmneje (módreje abo bruneje) barby.

Niž jenož přědnje wokna saczěmnicž; wokna na stronje a sadnje wokna su runje tak wažne!

Wobsedźerjo khěžow dyrbja wosebje na wobswětlenje skhodow kedźbowacž. Czěmnomódre žeblawki saschrubowacž abo běle saczěmnicž.

Kedźbujcže na automatiske saswěczenje we wokhěžach! Hdyž lampy njejsu saczěmnjene, móže so s njewobmyslenym saswěczenjom złe saczěmnjenje bjesmyslne sczinicž.

Wobkhodnizy a mějiczeljo swětłowych reklamow dyrbja pschod spoczatkom pomjeńschenego wobswětlenja, potajkim wot 20 hodźin, wobswětlenje wukładnych woknow a druhe snutskowne wobswětlenje kaž tež wschitke swětłowe reklamy hasnycž.

Hosczenzarjo, wobsedźerjo kinow maju swoje wobkhody pschi saczěmnjenju wotewrjene. Woni pak so postaraju, so so žane swětło s nich njewudobywa. Tehodla maju so swětłowe khody (Lichtschleusen) mjes korczmařskimi jstwami abo dźiwadłowym městnom a dróhami abo dworami pschiprawicž. Jene durje smědźa so hacže wotewricž, hdyž su so druhe saczinile. Roswuczcže swój personal! Njekedźbliwosčž wosnamjenja strach sa wschitkich.

Wjednizy dźěłaćnjow wobkedźbuja dokładnje sasady, kiž je dowěrnik němskeho stawa industrije 14. novembra w „Běłym konju" wosjewił, a sapocznu hnydom s pschihotami.

Nětko potajkim so njesmě žadyn dźeń minycž, na kotrymž so kóždy ludowy towařsch njeby s praktiskimi dźěłami a nusnosczemi saczěmnjenja saběrał; duch wěrneje ludoweje shromadnosče dyrbi so tež tu wschudźe saczuwacž.

Tehodla, kóždy do dźěła!

Poswjećenje małokalibrateho třělnišća w Pančicach

Hižo dawno žedźachu młodźi a stari za małokalibratym třělnišćom kajkež w našej Łužicy na wsach hižo wobsteja. Skónčnje je so žadanje dopjelniło a pod nawjednistwom wjesneho turnařskeho towařstwa do skutka stajiło. Njedźelu so nětko nowe třělnišćo wotewri. W popołdnišich hodźinach ćehnjechu sobustawy, wjesno wojeřske towařstwa a wšelake zwonkowne deputacije wot hosćenca na třělnišćo, kiž je na Rachelic polu njeposrědnje pornjo małej štomowni k swjatej Hanje připrawjene. Tu postrowi towařstwowy wjednik Felgner z Kamjenca — bydleše prjedy we Wudworju — přitomnych a naspomni, zo je nětko njedostatkej třělnišća w klóštrskej wokolinje wotpomhano a zo ma nowa złažba słužić sportej a ludowemu zjednoćenstwu. Naměstny wjednik Porak z Wudworja pokaza na nowe wučeństwo w Němskej a wobornu winowatosć našeje za wójnu khmaneje młodźiny. Měšćanosta Bětnař přepoda w mjenje Kukowskeje a Pančanskeje gmejny dwě małokalibratej třělbje jako čestny dar z přisłušnymi słowami. Potom so přitomni pilnje do třělenja dachu. Přenje dobyća přiswojištaj sej překupc Pawoł Glawš a installatěr Feliks Bejma w Pančicach po 34 dypkach. Na wječor podachu so turnařske towařstwo, kotrež na dnju zdobom swój 13. załožeński swjedźeń swjećeše, ze swojimi hosćemi do wjesneho hosćenca. Tu dźakowaše so zastupnik wokrjesneho Kyffhäuserskeho towařstwa towařš Münzberg z Kamjenca towařstwu za wutworjenje třělnišća a přeje jemu dalši rozkćěw a wuwiće. Potom dachu so młodźi a stari do wjesołeje rejki. Twar třělnišća dohladowaše a nawjedowaše twařski mištr Mierisch z Halštrowa. Po swobodnych hodźinach su młódši sobustawy trěbny zakład wuryli a tež hewak při twarje pomocni byli. Při tym mějachu tež wšelacy wjesni rjemjeslnicy dźěła. Nowe třělnišćo budźe ze zwučowanišćom za někotrehožkuli młodeho, ale tež stari, wosebje naši wusłuženi wojacy, so w tutym jim znatym sporće spytaju, hač stej wóčko a ruka hišće wěstej.

Smjerć

Srudnje klincža synki swonow,
žarujo wo lubych w rowje,
kelko sylsow, kelko stonow
wotpoczuja we jich skhowje!

Swjaski buchu roswjasane,
kotrež mnohim běchu lube,
swězy jasne wuhasnjene,
slemjene ras date sluby.

Rosdźěl njeczini smjercž žanoh',
žněje starych a tež młodych,
kóždoh' wona ma sa khmanoh',
w kotrymž žiwjenju je wodych.

Tam po sastararja dóńdźe,
se swójdy je jeho hrabła,
S druheho sas' doma wuńdźe,
hdźež je macjeř dźěczjom wsała.

Starschimaj sas' bije ranu,
hdyž priecž wosmje dźěczo lube,
nadźej nimataj wjaz žanu,
sda so jimaj bycž wscho hrube.

Tak po zyłym swěcže khodźi,
Nima wo dnjo, w nocy měra.
Srudźbu, žalosčž wschudźe płodźi,
jeje pschitomnosčž je jěra.

Dźens pak luba ruka debi
hórku, hdźež tam luby leži,
mějo nadźiju we sebi,
widźecž joh', hdźež swětłosčž knježi.   da.

Posedźenje Budyskeho wokrjesneho wubjerka

W novemberskim posedźenju wokrjesneho wubjerka sdźěli hamtski hejtman dr. Sievert, so je so we wokrjesu (swonka města Budyschina) scyła 14 045 czestnych kschižow swětoweje wójny wudźěliło a to 11 075 czestnych kschižow sa wójnskich wojowarjow, 647 sa wobdźělnikow na wójnje, 702 sa wudowy a 621 sa starschich. W měsazu oktobru njeje so staw bjesdźělnych we wokrjesu njedźiwajo na skónczenje wschelakich swonkownych dźěłow pscheměnił, tak so bjesdźěłosčž kaž hacž dotal jenož hischcže 25 proz. kelkož bě 30. januara 1933, wuczinja. Pschihotuja so dale nusowe dźěła sa 4000 dźěłowych dnjow, a to nusowe dźěła sa wurjedźenje hascheřskich hatow a 15 000 dźěłowych dnjow sa skałařske dźěła. Nimo toho je wokrjes 67 000 dźěłowych dnjow sa czerpjaze gmejny pola sakskeho knježeřstwa namjetował, kotrež maja so bjes poczeženja gmejnow finanzowacž. Wokrjes pschistupi swjaskej sakskeho gmejnskeho wuczeřskeho wustawa sa wukubłanje gmejnskich sastojnikow a czakańzow.

Swjatočne zapřisahanje gmejnskich radnych w Kamjeńskim wokrjesu

Wczera pjatk sta so sapschisahanje gmejnskich radnych, kiž běsche wokrjesny wjednik Zitzmann powołał. Najprjedy běsche tajke sapschisahanje w 2 hodźinomaj w „Němskim kěžoru" w Brěsni, potom w 3 hodźinach we hosczenzu w Ruschizach, w 4 hodź. w třěleřni w Halschtrowje, w 5 hodźinach w hosczenzu we Wudworju a skónczne w 6 hodźinach we Wotrowje. Do tuteje wsy seńdźechu so radni se wsow Sejiz, Tschasez, Lejna, Noweho Městaczka, Kaschez, Wuczkez, Sswinaŕnje, Małeho Wosyka, Njeradez, Noweho Dwora, Hłupońzy a Khonez. Po postrowjazych słowach wjesnych skupinowych wjednikow jimasche so wokrjesny wjednik słowa. Pokasa na to, so dźěłowpołny hamt na so bjeru a so je to czestny hamt, w kotrymž dyrbi kóždy na wulkim natwarnym skutku nascheho wjednika sobu pomhacž. Kóždy dyrbi to wědźecž, so se sakładom wscheho je swójba. Na njej twari so gmejna a na tutej sa wschě czasy ma bycž natwarjeny stat. Powschitkowne lěpsche stata steji teho-

---

Dobra rada

abo

Jan a Marja.

Po čěskim V. Kosmáka wobdźěłał Mikł. Andricki.

15] (Pokračowanje.)

IX.

W Zahonach w korčmje sedźeše při karančku piwa stary hejtman z hajnikom Sowu, swojim přećelom wot młodych lět sem.

Sowa bě tež hižo šědźiwy. Hłowa bě hoła, za to pak dosahaše šešerata broda hluboka hač do wutrobna dele, a wobwoči běštej hustej, kaž šćěć. Hewak pak kćěješe Sowa kaž róža, a zeleńkojtej woči hladaštej wótrje, kaž woči škraholca. Krótka zakurjena dymka běše móhł rjec staw jeho ćěła, bjez dymki jeho nichtó hišće widźał njeje, khiba hdyž jědźeše a w cyrkwi — z dymku w hubje so Sowa lěhaše a stawaše kaž njebohi Zejleř. Sowa bě wjele čitał a mysleše wjele runja staremu Hejtmanej, jenož zo měješe so hišće za wjele mudrišeho, dyžli bě tón. Před dawnymi časami bě wot njeboh hajńka knižku wo slóncu a wo hwězdach dostał, tu bě hižo njekrasnje wjele raz sebi přečital, a hdyžkuli měješe kapku wjacy za lacom, předźeše rěče wo njebjeskich ćělesach.

Sedźeše tu z dymku w hubje napřećiwo Hejtmanej, broda zepjeraše so na lěwu dłón, z prawicu sebi Sowa swědčeše:

„Nětkle, Hejtmano, posłuchajće na mnje. Hdy by so tak trjechiło — ale njestanje so to, hdy by pak tola dźensa mojedla někajki inženěr — wy tola wěsće, Hejtmano, što to je, inženěr?"

„To so wě", kiwaše Hejtman z hłowu, „to dźě su či mužojo z kuluchami a instrumentami pod pažu, kotřiž dróhi měrja a mězniki stajeja. Tych knjezow znajemy, sym tež z nimi jednać měł."

„Nó tak. — Pomyslće sej potajkim, zo by někajki inženěr sebi tajku kanonu wumyslił — wy drje wěsće, kanonu —, tajku kanonu, kotraž by hač na słónčko njesła —"

Hejtmanej chcyše so smječ. „To so njehodźi."

„Njehodźi, to so wě — ale myslić sej tola móžemy, zo by so to někak stało — potom by ta kula 40 000 lět lećeć dyrbjała, runu smuhu, na stajnosći, wo dnjo, w nocy, prjedy hač by ná slónco dolećała —"

„Ja sym słyšał, zo jenož 20 000 lět", porjedźeše jemu Hejtman.

„To je zmylka", a Sowa bubnowaše z porstami na blidźe, 40 000 lět, ani hodźinki njespušću."

Korčmařka sedźeše ze šićom we woknje a njeposłuchaše ani, kajke taj mužej rěče wjedźeštaj. — Wonka rozlehny so šćowkanje rězniskeho psa.

Pohlada z woknom a rjekny: „Naš tu bu —"

„Derje, zo sym so jeho dočakał", khwaleše sebi Hejtman.

„To su dalokosće, Hejtmano!" předźeše Sowa swoje pasmo dale. „Pomyslmy sej jenož, 40 000 lět."

„Haj wšak, su ći to dźiwne wěcy na swěće", přihłosowaše jemu Hejtman. „Naš stary Mark, štó wě, za kelko časa by tam tón ze swojej Lizu dojěł!"

„Žorty wo stronu, Hejtmano", praji Sowa khutnje. „Wo tajkich wěcach ja ženje nježortuju. Wěsće wy što, Hejtmano, to je wšehomóc Boža, a tej mamy so kłonić — haj kłonić."

Při tym wza dymku na khwilu z huby a nakhili hłowu. —

„To wšak so ći čłowjekej wusunje tak, mój Sowa. Wšako wěš, zo njejsym žadyn bjezbóžnik."

„Runje tehodla dyrbi čłowjek kedźbu na so dawać."

„Witajće, hosćo!" zawoła něchtó z durjemi nutř. Běše to korčmař, muž kaž dub, z wusami pod nosom a z kłobukom na hłowje.

„Kašpork pak je zas kónc swěta wobjěł", rjekny Hejtman a tykaše korčmarjej ruku.

„To je prawje, zo sće so tola jónu ke mni zaběželi. Hdźe pak sće so nastajili?"

„Runu měru k wam. Bych rady z wami porěčał."

„Najprjedy dajće mi swoje dopowědać", wurazy mjerzacy Sowa. Hdy by takle slónco —"

„To wšak wšitko dočaka", pokoješe jeho Hejtman, „Sowa, wokomik so sćeŕpće, mój smój z Kašporkom bórzy hotowaj."

„Nó, ja čakam, ale čińtaj za sobu. Tajke něšto wot kóždeho njezhonića."

„Wšo derje", pokhwali jeho Hejtman, „na tajke wěcy so rady posłucha."

„Porjedź, mači", zawoła korčmař na korčmařku a přisydny so k Hejtmanej. „Póńdźemoj do jstwički?"

„To trjeba njebudźe. Štož mój mamoj, to móže Sowa tež słyšeć."

„Ja słyšu a njesłyšu", zabórča Sowa a wuklepa dymku.

„Chcych so jenož woprašeć, kak nětkle ćelata płaća."

„Ćelata? — Te w tymle času hubjenje du."

„A čehodla to? — Mi so zda, wy řeznicy maće přeco tajke skóržby, hdyž kupujeće."

„To pak njeje wěrno", wobaraše so Kašpork. „Wokoło póstnic, to ćelacu pječeńku cyle hinak płaća, dyžli dźensa. Dźensa hišće te za poł darmo njebjeru."

„Ale hdźe dha — khori so za ćelećom łója."

„Ty moja słódka dobrota, hdy bychmy my rěznicy na khorych dyrbjeli čakać, to bychmy rjenje krasnje mydło wozyli", směješe so korčmař, a přikusny trubku, kotruž chcyše sebi zažehlić.

(Pokračowanje sćěhuje.)

... nad lěpſchim gmejny. Na to pokaſa wokrjeßny wjednik na ſakonje, kotrež maja gmejnſkich radnych wodzicž. Njech ßu woni jenož w rědſchich pſchipadach ſ poradnikom. Kóždy, kiž ma wutrobu na prawym měſtnje, njetrjeba ſakonjow w nazionalſozialiſtiſkim ſtacže. Powſchitkowne lěpſche je ſe ſakladom Noweje Němſkeje. Ani bolſchewiſmus ani Röhmowa revolta njemóžeſchtej tehodla fundamentam tuteho ſtata nicžo ſeſchkodzecž. Na to ßlědowaſche ſapſchißahanje gmejnſkich radnych pſches wjeßnjanoſtow, kotremuž ſbožopſchecža ſe ſtrony wyſchnoſcže pſches knježeřſtwoweho radu dr. Emmerta ſe Kamjenſkeho hamtſkeho hejtmanſtwa pſchiſamknychu. Wokrjeßny wjednik wupraji w ßwojim dokónčnym ßłowje nadžiju, ſo njeby trjebał žaneho, kotrehož je powołał, hdy wotwołacž. S tſikróčnym ſdarom wjednikej a ſ Horſta Weſſelowym ſpěwom ßo wuſnamne akty [illegible].

Ze Serbow

W Budyſchinje, 23. novembra 1935.

Naše hrono za tutón Boži dźeń

Njezacpij snadneho dobytka, kóždy dźeń nitka zhotuje za lěto postronk. Přisłowo.

— **Wo wjedrje.** Wčera wječžor w 7 hodž. barometer 740, hygrometer minus 3, najwyſchſcha dnjowa temperatura 6 ſtop. cžoploty. Džensa rano we 8 hodž. barometer 737, hygrometer minus 1, najniſſcha temperatura w nozy 1 ſtop. cžoploty. — Nižiny někſole raſniſcho pſchecžiwo wyſchinje nad Ruſkej wojuja. Wyſchina je w połnozy ßwój ſwiſk mjes Ruſkej a Selenſkej ſhubiła. Nad Połnóznym a Lodowym morjom ßo nižina wupſcheſtrěwa a pſchiplawej ſymy ſ tutych ſtron ſadžěwa. Tež dale k połdnju, nad Atlantiſkim ozeanom, ßo nowa ßylna nižina Europje bliži. Dokelž pak je jadro ruſkeje nižiny pſchezo hiſchcže dosež ßylne, budža wuběžki nižiny w naſchich ſtronach ſ wyſchinu mjeſowacž. To woſnamjenja, ſo njewobſtajne wjedro wobkhowamy. — Jutſje njedželu ßłónczko 7,29 hodž. ſkhadža a ßo 4,03 hodž. khowa. Měßacžk ſkhadža jutſje rano 5,51 hodž. a khowa ßo popołdnju 2,40 hodž.

— **Wuhlady na wjedro ſa jutſiſchu njedželu:** Mało ...wjenja.

*

Tydženſki plan kulturnych ſarjadowanjow w Budyſchinje.
(Sdželuje měſchćanſki kulturny hamt.)

Tydžeń wot 24. hacž do 30. novembra 1935.

Njedželu 24. novembra 1935 w 17 hodž. w Pětrowſkej zyrkwi: „Wyßoka mſcha Jana Sebaſtiana Bacha“.

Póndželu 25. novembra 1935 w 20 hodž. w „Běłym konju“: Wotewrjenſka manifeſtazija ſwjaſka Deutſcher Oſten ſa Budyſki wokrjeß: Stronjan dr. Georgi ſe Sebniz poréczi „wo mjeſach Němſkeje a němſkeho ludſtwa“.

Wutoru 26. novembra 1935, 20,15 hodžin w měſchćanſkim džiwadle: Snowa naſtudowana „Wjeßoła wudowa“, operetta w 3 jednanjach wot Franza Lehara.

W 20 hodžinach w ſali muſeja pěßnjeřſki wjecžor. Bjedrich Grieſe cžita ſe ßwojich ſpißow.

W 20 hodž. w „Krónje“: „Wjeßeli tſjo towařſchojo“.

*

W měſchćanſkim džiwadle ßo w tu khwilu běžne kruchi krajneho porjada woſpjetuja.

*

— **Wuſtajenza pjeriſny.** Pjeriſnu plahowaze towařſtwo ſa Budyſchin a wokolinu ſarjaduje wot 22. hacž 24. novembra w Měſchćanſkej ſahrodže powſchitkownu wuſtajenzu pjeriſny. Niz jenož něſtowarjo pjeriſny, ale kóždy ratař dyrbjał tutu wuſtajenzu wopytacž, dokelž budža wurjadne rjane ſwěrjata ßo pokaſowacž. Namakamy tam wſchelake raßy kokoſchow. hołbjow. faßanow a kacžkow. Pſchiſpomnicž ma ßo, ſo kóždy 50. wopytowař por hołbjow a 500. wopytowař ród kapona a kokoſche darmo doſtanje.

— **Wosebite póſtſke autobußy mjes Kamjenzom a Khróſcżizami njedželu** 24. novembra. S Kamjenza, wot dwórniſchcža 10,55 a 22,40; ſ Kamjenza „Słónza“ 10,55 a 22,45; ſ Ježowa 11,00 a 22,50; ſ Němſkich Paſliz 11,05 a 22,55; ſ Pěſkez 11,12 a 23,00; ſ pucža do Róžanta 11,20 a 23,08; ſ Ralbiz 11,30; ſ Konjez 11,40; ſe Schunowa 11,42; ſ Marijneje Studnje 12,00; ſ Wudworja 12,05; do Khróſcżiz 24,00). — S Khróſcżiz 9,30; ſ Wudworja 9,35; ſ Marijneje Studnje 9,40; ſe Schunowa 21,35; ſe Konjez 21,40; ſ Ralbiz 21,45; ſ pucža do Róžanta 9,50 a 22,00; ſ Pěſkez 10,00 a 22,08; ſ Němſkich Paſliz 10,05 a 22,13; ſ Ježowa 10,10 a 22,18; ſ Kamjenza „Słónza“ 10,15 a 22,23; do Kamjenza k dwórniſchcžu 10,20 a 22,28 hodžin.

— **Jěſdne kolo ßo kradło.** Pjatk 22. novembra pſchipołdnju je ßo tu na Zitnych wikach pſched domom cžiſło 15 mužaze jěſdne kolo ſnamki „Brennabor“ ſ cžißłom 1668939 kradło. Koło měješche cžorne kroßna, módre ßmužki, prědku ßlěbornu hwěſdu, jendželſke wodžidło, cžornej pſchimadle, pedalej ſ gummijemi, bjes błótoſchkitakow, elektriſku pſchiprawu ſa ßwěžu ſnamki „Amper“, Torpedoſki ßamoběh, ſchěrej ballonſkej wobruczi. — Schtóž móže něſchto ſdželicž, hdže je koło woſtało, ßo proßy, ſo by to kriminalnemu wotdželenju w Budyſchinje na Ortenburgſkim hrodže, telefon 2802, woſjewił.

S **Hornjeje Kiny.** W ſkale Freudenbergez firmy je ßo wjazy krócž grat kradnył. Tež ßu ßo maſchiny cžeßko wobſchkodžiłe. W cžaßu wot 19. novembra w 5 hodžinach wjecžor hacž do 21. novembra 7 hodžin rano je ßo ſaßo něchtó do kólnje ſadobył a tam dalſchi drohotny grat kradnył.

Wulki nazymski koncert

ßo bliži. Ssrjedu, 27. novembra, wjecžor we 8 hodž. jón wobßwjecžimy w Budyſkej Krónje. Wſchitzy wěmy, ſo běchu tute ßerbſke konzerty ßobu najwjetſche ſeńdženja ßerbſkeho luda, wſchěch tych, kiž lubuja ßerbſki ſpěw, ßerbſku hudžbu, kiž dadža ßebi do wutrobow klinčžecž rjane melodije naſcheje domiſny. S lětuſchim konzertom chze Domowina podacž tajki prawy wobras ßerbſkeho wjeßneho žiwjenja a tohodla tež wuſtupi na konzercže pſches 150 ßerbſkich ſpěwařkow a ſpěwarjow, někotre ludowe ſoliſtiſke mozy a ſaklinčži ßerbſka truna. Na ßerbſkich hußlach ſahraje naſch cžaßnikařſki miſchtr ſ Dobroſchiz. Se wſcheho teho ſpóſnajecže, kak rjany ſaßo tutón konzert budže a ßměmy ßo nadžijecž, ſo nichtó doma njewoſtanje, ale ſo budže Króna hacž do poßlednjeho měſtacžka wobßadžena. Tohodla na ſtrowe ſaßowidženje **ßrjedu, 27. novembra, na ßerbſkim konzercže.** Saſtupne liſcžiki doſtanjecže w Sserbſkej knihařni a tež wjecžor pſchi pokładni.

S **Budeſtez.** (Stawniſke powěſcže. Narodžił je ßo: 18. 11. Korli Makſej Wagnerej, tepjerej w Budeſtezach-Hajnizach, ßynk. — Mandželſtwo pſchipowědžiſchtaj: 16. 11. Kurt Waltař Uhlig, drjewowy dželacžeř we Wulkich Rědarjezach a Helena Jadwiga Rycžerjez, fabrikſka dželacžerka w Cžornych Noßlizach. — Wožeńiłoj ſtaj ßo: 16. 11. Albrecht Willy Klaubert, kopornik we Wulkich Debßezach a Hildegarda Ella Fryzez, ßłužobna w Budyſchinje.

Z Radworja. Wčera pjatk swječeše knjez wučeř Nawka w kole swojich swójbnych swoje pjećdźesaćiny. Tutón žadny dźeń nochcyše sebi tež „Meja“ bjez toho nimo hić dać, zo by swojemu lubemu dirigentej na někajke wašnje swoju lubosć a dźakownosć wuprajiła. Wokoło 6 hodź. zlećachu so škowrončki a paškowroncy — kaž knjez dirigent rad swojich spěwarjow mjenuje — na starej šuli a zaspěwachu pod městodirigentom někotre spěwy. Na to přepoda škowrončk w mjenje spěwaŕkow, a paškowronc we mjenje spěwarjow mały dar jako znamjo wutrobneho dźaka za wšitku prócu a wutrajnosć, z kotrejž k. dirigent při spěwnych hodźinach woprawdźe njelutuje. Nětko kóždy wosebje swoje zbožopřeća wupraji. Hdyž takle zbožo přejachmy a sebi rjane dary, kotrež běchu so k. dirigentej ze wšěch stron stałe, wobhladowachmy, poča so po jstwje sylna wóń kofeja roznošować. Při dobrym kofeju a słódnych přikuskach so hišće khwilu zabawjachmy a hišće mnohi rjany spěw zaklinča. Za to budź tež na tutym městnje dźak wuprajeny! My pak sebi wšitcy přejemy, zo by naša „Meja“ pod nawjedowanjom našeho wubjerneho dirigenta hišće mnohe, mnohe lěta rostła a kćěwa, kaž rjany měsac meja. To daj Bóh!

Z Lejna. (Přiwabjeński wječor NS-žónstwa.) Zańdźenu njedźelu mějoše Wotrowski NS-žónstwo wotrjad w tudyšim hosćencu přiwabjeński wječor. Po hudźbnym zawjedźenju předčita so prolog w serbskej a němskej rěči. Na to postrowi přitomnych knjeni Pofantowa z Wotrowa, pokazajo na wuznam zarjadowanja. Po přednjesenju basnje wotrjadowy wjednik, kantor Cyž, na to pokaza, zo so z 1. decembrom přistup do NS-žónstwa zamknje a zo potajkim by kóždy hišće składnosć wužić měł a nětko přistupił. Na to wustupi Pančićanska BDM-skupina z ludowymi rejemi. Stronjan Simon rěčeše wo nadawkach žony w 3. kniežstwje a pokaza na zasedobyte prawa žony. Přinjese tež postrowy a přeća wot wokrjesneje wjednicy, kotraž njemóžeše přitomna być. Na to pokazowachu so serbske ludowe reje. Po předwjedźenju žortneho wustupa a po doskónčnych słowach stronjana Simona so wječor z rejku skónči. 12 wosobow běše so k zastupjenju zamołwiło.

S **Rakez.** Sběrka ſa jědź jeneho hornza měješche we naſchej wěry wunoſchk 112,20 hr. Puntowa ſběrka wunieße 242 puntow ſežiwjeńſkich potrjebow, 12 litrow mloka a 28 jejow.

S **Lubija.** (Smjertnje ſnjeſbożił.) Schkoda na motorſkim kole je najprjedy ſ pſchicžinu cžeſkeho wobkhadneho njeſboža była, kotrež je ßo w nozy k ſrjedže na dróſy do Žitawy krótko pſched naſchim měſtom ſtało. Tam padny Wolfgang Rudolph ſ Lubija tak njeſbołownje ſ motora na dróhu, ſo ßebi nop nukny a mozy ſtſchaže. Na tute cžeſke ranjenja je Rudolph popołdniu wumrěł. — Niz tak cžeſke ſcžěhwki njeměješche padnienje burſkeho wjednika Müllera ſe Schunowa pola Habrachcžiz, kiž w bliſkoſcži Ottenhaina po mócnym ſaſpinanju pſched ßo bližazym woſom na mokrej dróſy ſnjeſboži a pſchi tym ßebi nop nukny a ßo tež hewak khětro ſrani. Jeho do měſchćanſkeje khorownje dowjeſechu.

S **Wukrecžiz.** Dželaczeř Pawoł Mikan ſnjeſbożi w Niſkej pola firmy Christopha a Unmacka, hdyž cžeßite woſy na železniſke woſy nakładowaſche. Słama ßebi kulku nohi a dyrbjeſche ßo do khorownje pſchewjeſcž.

Se **Stróže** pola Wulkich Ždžarow. Ssrjedu wjecžor trubjeſche ßo tu k wohnjej. **W młynje. firmy Eintracht** ßkuſchazym, ßo paleſche. Hrjada pſchi wuhenju běſche ßo ſopaliła. Na dobre ſbože ßo woheń hnydom pytny a ſala. Wohnjowa wobora bě ſa krótki cžaß na měſtnje njeſboža, tola njetrjebaſche ſapſchimnycž.

S **Němzow.** Schtwórtk rano wudyri w bróžni bura Domanje ſ hiſchcže njeſnateje pſchicžiny woheń. Ssytawy ſ zyłeje wokoliny pſchikhwatachu, móžachu pak jenož ßußodne twarjenja ſchkitacž, dokelž ßo na drjewjanej bróžni, kotraž běſche ſe ſłomu kryta, wjele wukhowacž njehodžeſche. Wobßedžeř bróžnje njebě ſ lětuſchich žnjow hiſchcže wjele wumłócžił.

S **Mikowa.** Druhi najſtarſchi wobydleř naſcheje wßy něhduſchi rataŕ Jan Schubert je w ſtarobje 86 lět a 3 měßazow ſchtwórtk wumrěł. 40 lět dołho běſche ſemrěty ſ khěbětarjom Khrjebjanſkeje zyrkwje. Wón njeběſche jenož w ßwojej woßadže, ale daloko pſches jeje mjeſy cžeſcżeny a woblubjeny.

S **Rychbacha.** Ssrjedu wjecžor wokoło ½7 hodžin ſajědže na dróſy ſ Rychbacha do Lubija auto do koleßarja a powali jeho. Bjeswědomeho do khorownje pſchinjeßechu. Auto ßo dotal njemóžeſche ſwěſcžicž.

*

S wobkhodneho žiwjenja.

Wſchitkich autowych intereßentow wulzy pſchekhwapiła je Adam Opel-akz. tow., najwjetſcha europſka twarjeřnja automobilow, hižo wcžera ſe ßwojimi nawěſchtkami. Woſjewi ßo, ſo ßu ßo nowe modelle lěta 1936 hižo někto ſhotowiłe a móža ßo hnydom podawacž. Spodžiwacž ßo dyrbimy, ſo je dželařni móžno było, płacžiſnu noweho modella na 1650 hriwnow poſtajicž. Nimo teho ßu ßo druhe Opelſke modelle nakhwilnje khětro potuńſchiłe. Opelſki wulkowikowař „Weſtgaragen“ w Budyſchinje džensa wot 11 do 21 hodžin w Měſchćanſkej ſahrodže wſchitke Opelſke modelle wuſtaja.

Wusudženja

§ W Džěžnikezach je ßo Korla Auguſt Prochno ſ Rakojd 12. ſeptembra 1935 na holzy hiſchcže niž 14 lět ſtarej, njepócžciwje pſchepſchimnył. W tajnym poßedženju jeho k 1 lětu a 9 měßazam jaſtwa ſaßudžichu a na 3 lěta jemu cžeſtne prawa wotrjeknychu.

§ Na lohkomyßlne waſchnje běſche ßebi Maks Kurt Mißbach ſ Hrubjelcžiz njeßwěru pſchecžiwo ßydleřſkemu ſjednocženſtwu dopuſchcžił. Měješche pſchikas, wot ßobuſtawow nalutowańki ſa nakupjenje ležownoſcžow a pſchinoſchki ſběracž. Tola měſto ſo by nalutowańki na poſtajeny bankowy konto ſapißacž dał a pſchinoſchki wotwjedł, běſche Mißbach wulki dźěl tutych pjenjes lohkomyßlnje rosbrojił. Nimo teho běſche ſ bankoweho konta ſe ſchekom dalſchich 200 hr. wotběhnył a pſchetrjebał. Sa tute jednanje běſche jemu ławniſki ßud 22. oktobra t. l. njeßwěry dla 1 lěto a 3 měßazy jaſtwa napołožił a nimo teho jeho k 1200 hr. pjenježneho khłoſtanja abo dalſchim 30 dnjam jaſtwa ſaßudžił. Pſchepytowańſka jatba měješche ßo jemu pſchikleſcžicž. Tutón wußud je někto wulka khłoſtańſka komora jako powołańſki ßud wobkrucžiła. Pſchi tym ſtatny rěčník Strauba na to pokaſa, ſo jenož krute khłoſtanje ßwój ſaměr dozpěje, ſo by ßo njeſprawne jednanje wotpokucžiło.

Radio

Njedželu, 24. novembra ßłyſchi ßo:

Königswuſterhauſen: Nimo ſnateho njedželſkeho programma: 6 rańſchi konzert ſ Hamburga. 8 ſa burow. 9 němſka ßwjatocžna hodžina. 10 ſabawna hudžba. 11.30 Bachowa kantata. 12 ſymfoniſki konzert. 14 fantaſije na Wurlitzſkich byrglach. 21 miſchtrſki konzert.

Lipſk: Nimo ſnateho njedželſkeho programma: 6 rańſchi konzert ſ Hamburga. 8 rańſcha ßwjatocžnoſcž. 8,30 hudžba na byrglach. 11,30 Bachowa kantata. 14 němſke burſtwo.

Hiſchcže wažne ſ njedželſkeho programma: Barlin: 20 komorna hudžba. Wrótßław: 20 kompanija wojakow. Praha: 19,10 lohka hudžba.

Póndželu, 25. novembra ßłyſchi ßo:

Königswuſterhauſen: Nimo ſnateho wſchědneho programma: 6,30 wjeßeły rańſchi konzert. 11.40 ſa burow. 12 pſchipołdniſchi konzert. 14 wſchelakoſcže. 20,10 rejwańſka hudžba.

Lipſk: Nimo ſnateho wſchědneho programma: 6,30 rańſchi konzert. 9 ſa žony. 11,45 ſa burow. 12 pſchipołdniſcha hudžba. 17 popołdniſchi konzert.

Hiſchcže wažne ſ dnjoweho programma: Barlin: 20,10 naměſtny konzert. Königsberg: 20.10 pißany rejwańſki wjecžor. Wrótßław: 20 10 módra póndžela. Frankfurt: 20,10 konzert. Win: 20 Richarda Wagnerowy konzert.

Sport

Dresdner Sportklub pſchecžiwo Guts Muts 2 : 0 (2 : 0)
Meißner BV 08 pſchecžiwo Dresdenſia 3 : 1 (1 : 1).
Pirna Copitz pſchecžiwo Sportfreunde 01 4 : 3 (2 : 3).
Wacker pſchecžiwo Spielvereinigung 2 : 6 (2 : 0).
Sportfreunde Freiberg pſchecžiwo Freibergſki podwokrjeß 9 : 2 (3 : 1).

SV Budiſſa pſchecžiwo Budyſkemu SC 4 : 4 (2 : 2). Po ſajimawym wotměnjenjapołnym pſcheběhu hry dželiſchtaj ßo wobě mużſtwje po njerosßudžnym wojowanju. Budiſſa bě hru lohko pożudžiła, mjes tym ſo BSC ſ wulkim ſajimom wojowaſche. S tajkimi wuſtupami drje BSC bjes dwěla dalſche wuſpěchi dozpě. Hnydom w prěnjej mjeńſchinje pſchirjekny ßo BSC-mużſtwu 11metrſki kop, kotryž pak móžeſche wrótkaŕ Budiſſy ſadžeržecž. Budiſſa tſěli prěnje wrota pſches Bergera a bórſy na to pak prawe kſchidło Pětſchka ſ bombu wuruna. BSC ſ druhimi wrotami ßwojeho ßrjedžneho nadběharja Ritſchmanna wjedniſtwo na ßo ſtorhny. Ssrjedžny nadběhowař Rielka w Budiſſy pak bórſy na to wuruna. Po pſcheſtawku ßo na woběmaj bokomaj khłoſtańſki kop k 3 : 3 wjedžeſche. 4. wrota tſěli Budiſſa pſches Bergera, mjes tym ſo Dürlich ſ BSC ſaßłuženje wurunanje pſchinjeße.

Towařstwowske powěstniki.

Jaseńca. „Kat. Bjesada“ ma wutoru, 26. novembra swoju swójbnu zabawu. Započatk z dypkom we 7 hodź.

Kukow. Serbski wotrjad swj. Jurja w Kukowje zeńdźe so njedźelu 24. novembra wječor ½8 hodź. pola Natušec. Hosćo su lubje witani. Wjednik.

Hłowny redaktor Marko Smoleř. Zamołwity za politiku feuilleton a wobrazy A. Dučman, za lokalny dźěl a přiłopk Marko Smoleř a za nowěstki dr. J. Cyž, wšitcy w Budyšinje.
Wudawa a ćišći dr. J. Cyž w Budyšinje.
D. A. X. 1935 2243. — W tu khwilu tarifna lisćina čo. 3 płaći.

Kaž před 142 lětam ... jak jeż dżensa — w starym wupruhowanym specialnym wobkhodże Hornjeje Łužicy

Dobre nohawicy a zuki pola **RUDOLPH** na Kěžorskej dróze 16 | **Dobre trikotowe spódn. šaty** pola **RUDOLPH** na Kěžorskej dróze 16 | **Dobre štryk. a wołmi. twory** pola **RUDOLPH** na Kěžorskej dróze 16 | **Dobre ... pa ... nedźel. w** pola **RUDOLPH**

Serbska wjes spěwa!

Pod tutym hesłom zarjaduje „Domowina"

serbski ludowy koncert

srjedu, 27. novembra, wječor we 8 hodź. w Budyskej „Krónje". Koncert wuhotuja serbske spěwne towarstwa sakskeje a pruskeje Łužicy.

Zastup płaći 80 pj. Zastupne lisćiki dostanjeće hižo nětko pola wšěch dowěrnikow a předsydow serbskich towarstwow

To wozjewja Organizacine wjednistwo Domowiny

Měšćanske dźiwadło w Budyšinje

Wjednistwo: Intendant na wusł. Hanns Heinz Kämpff. Telefon 3366

Hrajna doba wot 25. novembra hač 2. decembra 1935

Póndźelu, 25. novembra
Zawrjenc
Wutoru, 26. nov., 16.00 hodź.
Wilhelm Tell
Předstajenje za šulerjow.
Wutoru, 26. nov., 20.15 hodź. (koło A)
Swětosławna opereta
Wjesela wudowa
Opereta w 3 jedn. wot Lehara
Srjedu, 27. nov., 20.15 hodź. (koło C)
k poslednjemu razej
Troubadour
Opera w 4 jedn. wot G. Verdia
Operowe płaćizny.
Štwórtk, 28. novbr., 20.15 hodź. (koło B)
Wjesela wudowa
Opereta w 3 jedn. wot Lehara

Pjatk, 29. novemb., 16.00 hodź.
Wilhelm Tell
Předstajenje za šulerjow.
Pjatk, 29. novemb., 20.15 hodź. (koło D)
Hara w zadnjej khěži
Komödija za luď w 3 jednanjach wot Maksimiljana Böttchera.
Sobotu, 30. nov., 20.15 hodź.
Zawrjene předstajenje NSG zjednoćenst. „Móc z radosće"
Hara w zadnjej khěži
Njedźelu, 1. dec., 19.30 hodź.
Wjesela wudowa
Opereta w 3 jedn. wot Lehara
Znižene płaćizny 0,50—2,50 hr.
Póndźelu, 2. dec., 19.30 hodź.
Předstajenje za wojakow.
Venecija
oper. w 3 jedn. wot Vetterlinga.

W přihotowanju: „Brónjowy kowaŕ", opereta w. Lortzinga, „Knježeŕ", komödija wot Bratta, „Knurks ma tola wutrobu", hodowna bajka wot Malberga.

100
klankacych wozow
wot 14,— hr.
200
plećenych wozow
wot 2,25 hr
a wulka
klankaca wustajeńca
w hrajkowym domje
Kurt Martin
Richter
w Budyšinje na Kěžorskej dróze

Tunjo, spěšnje a přihódnje

z wosebitym ćahom sobotu 30. XI. / njedźelu 1. XII.
ze Zhorjelca do Barlina
(60 proc. znižena jězbna płaćizna (přizamknjeńske zniženje 50 proc.)

Jězba płaći (tam a sem) wot Zhorjelca do Barlina
3. rjadownja 6,80 hriwnow, 2. rjadownja 9,80 hriwnow.
Wotjědže 7.50 hodźin ze Zhorjelca. Wróći so 2. XII. 0.12 hodźin.
Na přeće z wosebitej přidźělnej khartku (Zusatzkarte) za wróćojězbu hakle wutoru 3. XII.
Wšo bliže při wudawańjach jězdnych lisćikow a w pućow. běrowach.

Wobkhodna hamtaj statneje železnicy w Zhorjelcu a Budyšinje

Časniki :: debjeńki nože a widlički
kupuješ najlěpje we
Trauringecke
Oskar Brückner
w Kamjencu na Budyskej dróze róžk Wrótkow haje dróhi

Stepowane Moškowe Wotrujane Wjelbłud. Blidowe **prikrywy**
wulki wubjerk, jara tunjo
PAUL KORN
na Hošic hasy 21
w domje khorobnele nohładej.

Spanske jatwy jědźernje
Kuchinje, jedn. mebl.
Wulki wubjerk
Přijim. mandź. poščonk.
Hänchen
Blidarski mištr, mebl. wikow. w Budyšinje na Lubijskej dr. 17

Miele

Fahrräder u. Motor-Fahrräder
Dostaću pola firmow: Georg Fuhrmann w Budyšinje na Hornjerskej hasy 10 Ernst Fatting w Njeswačidle Paul Kerang w Njebjelčicach Hans Popella w Kulowje

---

Wupjerki a ložowe šaty
dobre a płaćizny hódne
kupuješ pola
Hilger nasl.
E. Wilček
w Budyšinje na Seminarskej hasy 2

Hdźe? daće swoje

filmy, platy atd.
ruče, płaćizny hódno a derje wuwiwać?
Pola wosebiteho optikarja
Ericha Lenza
w Budyšinje na Hošic hasy 21
Po zawrjenju wobkhoda tykńće swoje foto-wěcy prošu do kašća při mojim wobkhodže. / Telefon 2134
ZEISS TESSAR

Motorske a jězdne kola šlisace, pisańske a žimace mašiny, elektr. wobswětl. kołow
Wuporjedam wjetko nječinje
Paul Gräfe w Kamjencu
Mechanikski mištr — Talatrasse 7

Wos. płaćizny hódno
Holćace symske mantle
Holćace sym ke mantle
Holć. drasty z wołmi. tkaniny
Holćace drasty ze somota
Holćace wobleki z wołm. platu
Holćace bluzy a sportske wobleki
Kielske matrozowe wobleki
Kielske drasty a mantle
Somołane a plišowe dźěćace mantle
Wjelbłudokosmičkute mantle a pelerjny
Kaldhate sukje - Bluzy - Kholowy
Sawje - Klobuki - Capki - Měchy
pola
RUDOLPH
w Budyšinje na Kěžorskej dróze 16
Najwjetši spec. dom H. Łuž.

Bele kałowe hłójčki
su na předań w Ralbicach čo. 5

Za čěłenkow
kapički
košlički
pjelchi
podložki
zawalne rubišća
zawalne zawčki
kupańske trěnja
A. Bokelmann
nasl., mějičel Curt Müller
w Budyšinje
na Serbsk. hrjebjach 2. Zał. 1892

Flawš
za serbske symske jakl, na 140 cm šěr.
Ćopłe podkłóa
za jakl, na 70 cm šěroke
wo wulk. wubjerku
Schaaf

Neukirchener Abreißkalender
Neukirchenska wottorhańska protyka
zasy we wurjadnje rjanym wuwjedźenja je dóšła.
Płaći 90 pj.
w Serbskej knihańi w Budyšinje

K popołdnišemu kofejej
tón dobry tykanc, torty, sadowy tykanc, čajowe pječiwa. Dobre smjetanowe kuski a rjane wšelakore płaty
Konditornja Lehmann
w Budyšinje na Serbskej hasy
Telefon 3118 Podawam z dypkom

Zum Markgraf
(K markhrabi)

Kulmbachska piwowa jstwička na Drjewowych wikach
Stóž pruhuje, tón khwali
prěnje Kulmbachske
swětłe a čěrne
jako znamkowe piwo najlěpšeje kajkosće

Wot štwórtka, 21. novembra. točimy prěnje
Kulmbachske kózłopiwo (swětło a čěrne)

Hosćenc w Sernjanach
Póndźelu, 25 novembra popołdnju w 5 hodźinach
kermušne reje kónc?
Přećelnje přeprošuje hosćenčaŕ

Hosćenc w Šunowje
Kermušnu póndźelu wot 4 hodź. a wutoru wot 7 hodź.
reje
Přećelnje přeprošujetaj Jan Wowčeŕk a mandź.

Rolowy za powětrowy škit 1,25 hr. | Kapy za lampy 0.40 hr.
Twarjenja jalousinow a rolowych wokeńcow
Groß & Schmerder
Telefon 2471 w Budyšinje na Horučerskej hasy 41

Couchs, sydła, sofy, matracy
rjane w twarje a płaćizny hódne w bohatym wubjerku
Na 8.0 m wjelkich tkaninow na składze pola
Fritz Schulze w Budyšinje
Před šuleńskimi wrotami 2 (Lehmannec młyn)
Samsna sedźalnja
Kóžde wosebite wuwjedźenje

Młody čehniwy
mordźerski pos
dobry strażnik, je na předań w Komorowje čo. 20 p. Rakec

Młoda sućelna
kruwa
je na předań w Šunowje čo. 6

Kupujće pola našich inserentow!

Chceće sebi 800 hr. při kupjenju awta wulutować?

Stupće **hnydom** z nami do zwiska!

(Přez nakhwilne znižene płaćizny za wozydła a přez wotpisańsku możnosć!)

Westgaragen G. m. b. H., **Opel - wulkowikowarstwo w Budyšinje** na Schliebenskej dróze čo. 18. Telefon 3925

Přiloha k čisłu 273

SERBSKE NOWINY

Sobotu 23. novembra 1935

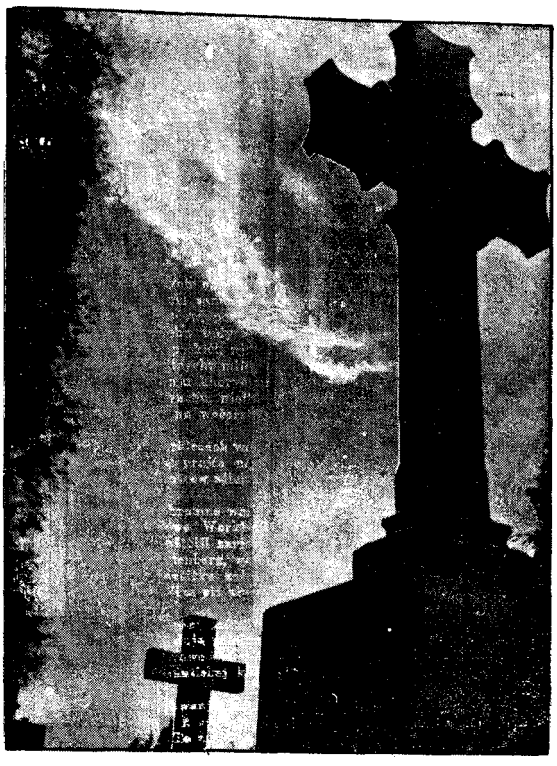

Spěw na smjertnu njedźelu

(K spěwanju w Budeštečanskim Božim domje 1903.)

Sso w njebju dobro maja
Wšchi kražnym Jesušu;
Tam krónu dostawaja
Sa wěru pobožnu.
Tam twarja šwóžne hěty,
Ssu sajchle bolosćje
A kschij a kžwěcje mětły. —
We njebju derje je.

Sso w njebju dobrow maja;
Kónz wschitko horjo ma;
Wschě bědy sastawaja,
A radosć jejkrawa.
Schtóž wumrě cźmowe nozy,
Ma ssłonza swěcźenje,
Je dobył cźerstwe mozy. —
We njebju derje je.

Sso w njebju derje maja,
W tym połnym radosćiwu,
Hdyž šwóžni harfy hraja
We ssydłach jandjelow. —
Tam, tam śej horzo žadam;
Mi njebjo wostanje,
Hdyž na Jesuša hladam. —
We njebju derje je.

R-b.

Myslički k posmjertnej njedźeli

Žohnowanje žywšow.

W Budyšchinje, 23. nasymnika 1935.

„Kotříž w žywšach wušywaju, budu w radosći žnjeć!" to je bibliske žkowo, kotrež je nam wschěm znate. Ssmy jo hižo žywšcheli, hdyž k poślednjemu rozžohnowanju nad rowom drogeho semrćetego stejachmy. Tuto žkowo chze naš też na khutnjej poćmjernej njedźeli na pohrjebnišchcźo pschewobjeć a nam wo šbóžnych płodach žywšow rěcźeć. K tomu žłuscha cźicha wutroba, so by srosumiła, so na wušywu w žywšach žně wjeselła źleduja, so by hłuboke žohnowanje srudoby sapschimnyła.

Widźach njedawno wobraz nowischeho molerja: „Žnjowe žnopy na jenym nawjecźornym bitwischcźu". Na polu, na kotrymž je wjele droheje krewje cźecźiło, wo kotruž je žo wjele žywšow ronilo, steja na płodach połne žnopy a cźakaja, so bychu žo jako žohnowane žně do bróžnjow wotwołyłe. Srosumimy, schto chze wumjetz ś tym rjec, też wschitkim tym, kotříž na wójnu sforza a na podarno woprowanu krej.

Tak dyrbi kóždemu jenotliwzej wušywu žywšow k žohnowanym žnjam srawicź, hdyž jako kschesćan nad rowami žwojich luby steji. Sa tajkimi žnjemi žedźi kóždy, dokeľ korjo njeje nikomu salutowane. Runje dźensnischi dźeń, žmjertna njedźela, nam wošjewja, kelko žywšow maja lubjo na semi ronicź. Cźim starschi žmy, cźim dlšše budża scźiny, cźim wožamocźenischi žmy.

Pschistupimy k rowam cźichich spanzow. Nježdy běchu wschitcy žiwi... wojowarjo. Tola wschelakore bě jich wojowanje. Jeni podlejachu, druhi dobychu. Někotři dźeń a bóle wuhibowaju, cźim wjetscha musa bě, druhi buchu ćerpliwischi a cźichischi, cźim cźežo kschij na nich wotpreźowasche. Jeni wobarachu žo pschećiwo khorosći a bědnosći, druhi leżachu sinknywschi ruzy na łožu bolosćow a shladowachu do ranšchich serjow wěcznosće a žwobody, kotrež naidała žo błyschećachu. Płód žywšow wobaj wužiwaschtaj. Sa jenych bě hórki, sa druhich słódki. Derje tym, kotrymž pod kschižom rozcźesche mój k modlitwje, dowěrak Bohu, ćerpliwosći! Wołajcźe tutych k žebi a praschejcźe žo jich, hacź chzedźa srudobu a cźerpjenje se jenitkeho žiwjenja wunschmórnjene měcź! Wołajcźe jich k žebi, tych lubych semrćetych! Njech k wužitku lubosće wukonjeja, so žo nam woźi wotewrja, so bychmy w staroscach a nuzy Boże puće widźeli, kiž nimaja naš traschicź ś muzłemi srudoby, ale nam dacź mužłe měra. Cźežke cźasy cźinja naš smuskowne bohatschich a fratschich, w kotrychž płód dowěry k Bohu rosćo.

Nimo teho w cźažach srudoby płód lubosće srawi. Jadyn cźaš naš tak khutnje njenapomina kaž runje poźmjertna njedźela: „Lubuj tak dołho hacź sa mježoch, pschihódże hodźina, hdyž pschi marach stejo žałosćischi!" Runje na poźmjertnej njedźeli wotnoći w naš žwědomjo, so my tym, kotříž pod dornom spja, dosć dźaka a lubosće njewopokasachmy. W Normandiji (w žewjernej Francozowskej) powěda žo kaja, so we wěstej nozy lěta morwi ś rowow pschihódu, so bychu napisma na žwojich kschižach a pomnikach šmywarjo. Dyrbja napisacź, kak je woprawdźe ś nimi žo mělo, schto do cźłowjekow běchu, hdyž hischcźe po semi krocźachu. Hacź woprawdźe běchu, kaž na pomnikach stoji, se staroscźiwym nanom, žwérnej macźerju, dobrym žynom, duschnej dźowku, žwérnym mandźelskim a žwérnej žonu, a durbja napisacź, kak sawostajeni k ninni woprawdźe wobkhadźowachu. Hacź je wěrno, schtož na pomniku stoji: „moja horzelubowana macź", „mój staroscźiwy nan", „mój njesapomnity mandźelski", „moje pscheco wscho lubowane dźecźo" Tute wot

---

Arnošt Łakař:

Podzemske pućowanje

Kraj čornych nasypow.

Pomału čumpa nas čah přez nazymnu krajinu. Je čas zběranja běrnow a wusyća žitow. W mésće Sankt Egidien sym spěšnik, kiž wot Drježdźan do Mnichowa jědźeše, wopuścił a do jednoreho čaha zaležł, kiž ma mje do Wolešničanskeho wuhloweho rewěra dowjesć. Krajina přez kotruž jědźemy, so też mjenuje: sakska krajina čerwjeneje zemje. Zo sebi tole mjeno woprawdźe zasłuži, hnydom z daloka widźu. Rola a běrniša su woprawdźe cyle čerwjene. Je to dobra hlina, kotraž cyłej krajinje tutu barbu dawa. Pola njejsu potajkim tak špatne, kaž w druhich kónčinach Rudnych hór. Widźach to hnydom na běrnach,, dokeľ běchu, tak daloko hač móžach to z čaha posudźić, khětro rjane.

Krajina pak réka też hišće: kraj čornych nasypow. A tutym nasypam wěnuju nětko moju kedźbnosć, dokeľž su nastork a nadawk mojeje jězby. Nasypy (Abraumhalden) wšak mamy też w Serbach, zdźěla běłe, kaž wokolo Adolfskeje Héty, Kamjeneje pola R. abo Wětrowa, abo też čorne, kaž wokoło Werminghoffa abo Zuborničkí. Čorne su wokoło Werminghoffa abo Zuborničkí. Čorne su też tu a tuž hižo wémy, zo so tu wuhlo kopa. Ale tu njekopaju wuhlo we zwjeršnej woršće, kaž we Łužicy. Wulke čéridne wéže při nasypach nam praja, zo so wuhlo tu hłuboko pod zemju, zdźěla nimale tysac metrow, kopa. W Srjedźnej Wolešnicy zastanje mój čah runje pola tajkeje wéže a ľedma běch něšto kročeł z dwórnišća, mi hižo třeće karakteristiske znamjo tuteje krajiny nadpadże, wulke hory kamjeńtneho wuhla, kiž móža so skoro z nasypami runać. Je to njezwjeselace znamjo za to, zo njeje dosć woteběrarjow za sakske kamjeńtne wuhlo. Tola dźěłaju z połnym mužstwom, přetož mysla sebi, zo so z polěpšenjom hospodarskeho położenja w Němskej też tute čorne hory zaso pozhubja. Na druhej stronje dwórnišća pak wuhladam drjewo a zaso drjewo. Wuhłowe jamy trjebaju mnoho drjewa k podpréču podkopkow. Drjewo je mi znate, widźach je tola husto w Serbach na dwórnišćach ležo. Hdyž do města zastupich, nadpadźechu mi hnydom so zapadowace twarjenja. Prašach so, hač sym tola hišće strózby, tak dźiwny běše mi tutón napohlad. Twarjenja wisachu do wšěch kónčin, haj někotre běchu hižo khětro so do zemje zapadle. Pola réki běše jene twarjenje, hdyž běchu dyrbjeli khěžine durje hižo w prěnim poskhodże připrawić; přetož khěžiny delni dźěl (přizemje) bě so hižo w zemi zhubił a nětko jako pinca służeše. Pola pjekarja, hdyž chcych sebi něšto k swačinje kupić, mi durje hnydom z ruki padnychu a prjedy hač so domasach, stejach w znapřećiwnym kućiku, tak šmotawe běše cyle twarjenje. Mnoho twarjeni rozpukanych, mnoho z nich hižo zaso z wulkimi železnymi spinadłami hromadu zespinanych. Ľedma jene z najnowišich twarjenjow trochu rune steješe. Tole zapadanje bě séehwk hórnistwa. Hłowna wina je struktura skaliny wyše wuhla, kotraž z nakhilenych worštow wobsteji. Jeli wuhlo spody skaliny wukopane, móže so stać, zo so tute woršty počinaju přesuwać.

Hewak pak knježi w městačku Wolešnicy, kotraž je z dobom najmłódše město Sakskeje a kotraž běše w dowójnskej dobje najwjetša wjes, Sakskeje, khětro měrne žiwjenje. Hórnicy, kotřich w tŕóch wotdźěłach dźěłaju, su pak w jamje, pak spja abo dźěłaja w zahrodkach.. Zahrodki wosebje lubuja, je jich mało z nich, kotříž tajku, njech je to šrebarska abo domjaca, njewobsedźa. Tři króć wob dźeń pak knježi hibićiwosć w městačku, hdyž so dźěłaćerjo wotměnjeja, štož so rano w 6 hodź., popołdnju w 2 hodź. a wječor w 10 hodź. stawa. Mzda njepłaći so pjatk ale srjedu. Srjeda ma tohodla hibićiwy raz. Na hasach a dworach hudźa hudźbnicy, a hórnik wopruje jim rad swoje šerpatko. Woni su z dźěła invalidny towaršojo abo dźěłonjemějerjo, kotrymž je měšćanosta za kóždu srjedu darmotny dowol k hudźenju dał. Tuto hudźenje dże cyły dźeń hač do sameho wječora.

Skromni rjekojo dźěła.

Hdyž bě hižo krajina nasypow a čěridnych wěžow zwonkownje jara zajimawa, kak zajimawa dyrbješe potom hakle tam deleka być, hdźež pilny hórnik, zdaleny wot Božeho słónčka a wšeho swětła, čorny dejmant, kaž ludowy ert kamjeńtne wuhlo mjenuje, kopa. Moja wćipnosć bu bórzy spokojena. Wjednik wulkeho jamoweho koncerna mje přeprosy, zo bych sebi raz dźěło pod zemju wobhladał. Dokeľž mějach runje samsny wotpohlad, sebi hnydom dźeń wučinjachmoj. Moji towaršojo, kotříž běchu wo tutym wotpohladże słyšeli, chcychu mi hrozu načinić a powjedachu mi wšelake hrózbne podawki, kotrež běchu so pječa tam deleka stałe. Wosebje pak mi spytachu jězbu z jězdnym košom jako strašnu předstajić; tak zo mi skónčnje, hdyž před košom stejach, tola kusk wutroba pukotaše. Prajach pak sebi, štož tući hórnicy znjesu, tola też ty jako strowy cłowjek znjeseš a z tym mějach prawo. Strowosć a zjwitanje móže cłowjek dźensa wšudże zhubić, wonaj leżitaj jeničcy w Božej rucy.

(Pokračowanje sćěhuje.)

duchow porjedźene napißmo wostanje potom pſches zylu tutu nóz. — To je baja. Napißma na kěrchowje ßo nje-pſchemějenja. Ale do naſchich wutrobow ſapißa ruka wotemrětych ßnadź „bjes lubosćźe", „bjesdźaknje". Chzemy tuto pißmo czitacź, ſelnje czitacź a je wuſchmórnycź ſ tym, ſo naſchu zylu lubosćź żiwym pſchiwobroczimy, kotruż ßmy lubym ſemrětym winojeżi wostali.

Schtóż tutón płód ßylsow, lubosćź, namaka, dobudźe też **troscht nadźije do wěcżnosćźe**. Schtóż je bjes lubosćźe żiwy a ßo najebacź teho ſ wěstosćźu wěcżnosćźe troschtuje, ßo myli. Jeſuß je żiwy do wěcżnosćźe, dokelż mějesche hiżo tu na ſemi wěcżne Bożé żiwjenje, kiż njemóżesche ſe ßmjercźu ſańcź, ale dyrbjesche ſ mortwych stanycź. Dyrbimy też **żiwi bycź!** To je napominanje ſa naſch czaß. Schtóż jo wobkedźbuje a lubosćź ßyje, tenu ßo wěcżnosćź ßlubi. Runje w czaßach ſrudoby a hubjenstwa, hdyż dyrbimy mnohe ſemſke nadźije pohrjebacź, chze nadźija do wěcżnosćźe do naß ſaczahnycź, ßbożowny płód ßylsow, tón pośledni, ale też najrjeńſchi. S tutej nadźiju ſhladujemy ſa naſchimi ſemrětymi. W tutej nadźiji, byrnjeż po cźěle dźěleni, ßmy tola w duchu ſ nimi krucźe ſjednocźeni. Ssu nam bliſko, dokelż njejßu mortwi, **ale ßu żiwi**. W tutej nadźiji chzemy dale puczowacź po ſemſkej dróſy, ßylni w dowěrje k Bohu a ßwěrni w lubosćźi a dźakowni ſa ból a bědu, dokelż pſches njeju Bóh naß najbohatſcho żohnuje, dokelż je ßłowo wěrne: „**Kotsiż w ßylsach wußywaju, budu w radosćźi żnjecź!**"

Smjertna zahrodka

(Wobraß ſe wßy.)

Ty ßy po prawom najrjeńſcha a najměrniſcha ſahrodka mjeſe wſchěmi tu we wjeſzy. Zyłe nalěcźo a lěcźo bě runje twoja pycha najkraßniſcha. A nětko, hdyż zyły dalſchi ßwět ßo do ſchěreje barby draſcźi, runje nětko poczinaſch hiſchcźe raß rjana a ſelena bycź, we wſchěch barbach kcźěcź, hdyż ßo na advent, na hody a jutry pſchihotujemy.

Hdyż je też dźenßa cźeżki a khutny dźeń, hdyż mamy wulku a hłuboku ſrudobu, kiż druhdy pſchińdźe każ błyſk ſ jeßneho njebja na ßwójby abo zyłu wjeſku, a ſda ßo, każ by ßo wſcha żałosćź a nahłosćź tu ſhromadźiła a każ by wſchěch ſpóżerała a do druheho ßwěta donjeßła — nó haj wſchak, po wěſtym waſchnju woprawdźe tak je. Na druhe waſchnje ſaßo wſachu twoje młódnoſelene hałżki a khmutajcźki, twoje wěnzy a girlandy a pißane kwětki, twoje pomniki w mnohich rjadach dźenßniſchemu dnjej ból a bědu, a cźinja, każ hiżo prajach, ſ teho advent, hody a jutry. Tu ßo njenahromadźi żałosćź a nahłosćź a ty jich njenjeßeſch do někajkeho druheho ßwěta. Ně, wostajiſch jich na ßamej wótcźnej ſemi, na kotrejż ßu wot małosćźe ſa płuhom ſchli a kladźeſch jich rjenje hromadźe po rjedźe, jenoż někotre ſtopy hłubje hacź tam wonka na roli.

Spicźe, ſpicźe, wy ſpanzy wſchitzy! Njewěrno, zyłe rjenje a měrnje wotpocźuje ßo tu we wótcźinſkej ſemi. Njejſcźe něhdźe w zuſym kraju pokhowani. A tuta ſahrodka bě wam hiżo prjedy derje ſnata. Sdźe dźěn ßami huſcźiſcho tajki pohrjeb nawědźili a pſchi tom ßnadź na ßwojej nětcźiſchej ſemſkej khowanzy ſtali, ani ſo byſchcźe to wědźeli. Ssnadź ſcźe ßami ſ noſcherjom byli a tak ßobu widźeli, kak to je, hdyż ßo ſemrěty potom k poślednjemu wotpocźinkej do khłódneje komorki dele puſchcźi.

Nó, hlejcźe, tak je to pola waß też było. Ssmy waß tu donjeßli a pomału do ßwjateje ſemje puſchcźili. Ssmy kěrluſch a pacźeř ſa waß wuſpiwali a jako pośledni poſtrow ſ hruſlkom pjerſchcźe ßo ſ wami roſżohnowali.

A runje tak budźecźe też něhdy ſ nami cźinicź. Ssnadź w bliżſchich dnjach, ßnadź pſchichodny tydźeń, abo hakle po lětach a lětdźeßatkach, ſchtoż pſchi tym wulkeje róle njehraje, dola tych, kiż ßu naſtajnje na to pſchihotowani. Tenu to budźe, ſo k wam pſchińdźemy a budu nam

„...w cźichim měrje wſchitzy cźi ſbóżni ſpja,
Na kotrychż bydło wjedźe nětk duch mje mój.
Kak cźichi pokoj maja w rowach
K pſchetkaczu hłuboko ponurjeni."

To je dźeń woſbożaze pola tebje, ty luba ßmjertna ſahrodka, tu woßrjedź wjeſki wokoło zyrkwicźki. Hacź něchtó ſahe abo poſdźe wumrěje, hacź hiżo jako dźěcźo, hacź w najlěpſchich lětach abo hakle we wyßokej ſtarobje: junu pſchińdu tola hromadźe te mnohe lětniki, każ ßu na ßwět pſchiſchłe a ſkóncźnje zyłe generazije ßo tu na měſtnje ſjednocźa.

We wjeſzy ßamej nimaja tute generazije nadobo měſtna. Pſchezy jena je takle na jewiſchcźu. A lědma je hiſchcźe něſchto wot teje widźecź, kiż nětko pomału wotemrěwa a wot teje, kiż pomału roſcźe. Każ na běżnym bancźe cźiſchcźi jena druhu na jewiſchcźo a jena druhu ſaßy ſ jewiſchcźa.

Ale pſchi tebi maja wſchitzy měſtna. Tu ßu wſchitzy wot ſpocźatka, byrnjeż to horjeka na rowach wjazy njewidźeli.

A tehodla, moja luba ſahrodka, tehodla ßy we wßy mohł rjez najßwjacźiſche měſtacźko ſemje. Woßrjedź tebje leża cźi, kotsiż ßu něhdy tuto ßydliſchcźo ſałożili a ßo tu ſaßydlili. Woßrjedź tebje khowaja ßo dźěcźi a dźěcźidźěcźi ſe ßwojim czaßom. Tu ßu ſaſtupjeni ſ hußytſkich wójnow, ſ tſizecźilětneje a ßydomlětneje wójny a derje móże ßo wjeſka na dalſche ſrudne doby a epiſody dopomnicź. Tu ſpja cźi, kotsiż ßu ſ ruku a woſom pomhali a wulke wopory pſchinjeßli, ſo by tuta zyrkwicźka naſtała, w kotrejż ławkach ßu potom najprěniſchi ßydali. Tu wotpocźuja zyłe lětſtotki, generazija po generaziji. Se żiwnosćźow a khěżkow, ſ hajnkowanje, ſchule a fary.

Spicźe — ſpicźe! Zyłe jednore wjeßne żiwjenje je tu ſwjetſcha było. Wjeſka a jeje wokolne hona ßu ſ wjetſcheho dźěła waſch zyły ßwět byłe. Njeje jich wjele mjes wami, kiż ßu horje dóſchli na bójſkej horje Łużizy, na Czorny a na Běły Bóh, na Praſchizu a Mniſchonz, kotreż ſcźe dźeń wote dnja naſdala widźeli, hdyż bě powětr cźiſty. Ale ßławnje ſcźe ßwoje wjeßne żiwjenje wupjelnili a ßwoju winowatosćź cźinili, ſcźe worali a ßyli, żnjeli a ſaßy ſnowa rolu wobdźěłali a ſcźe ßwojeho mufa ſtajili w ßwójbje a gmejnje, w ludźe a wótcźnym kraju. Někotrażkuli ſalva je tu ßo wutſěkła nad wotewrjenymi rowami. A někotryżkuli leżi něhdźe na ſdalenym bitwiſchcźu. Ale wſchitzy ßu ßo ſaßy hromadźe namakali a ſteja na wjeßnym wójnſkim pomniku w rjedźe.

Spicźe — ſpicźe! Po woprawdźitosćźi njejſcźe mortwi, ſcźe hiſchcźe dźenßa żiwi w naſchej wjeſzy. My dźěn ßmy waſcha krej. W naſchich żiłach cźecźe dale, też w tym, ſchtoż ſcźe wy wobdźěłali a ßyli, ſchtoż ſcźe wudobyli a wuwojowali. Scźe dawno wuſtupili ſe ßwojich rowow, ſ zyrkwinſkich knihow a ſe ſtarych ſeżołtnjenych ßwójbnych khrónikow a ſtejicźe nam na ſtronje, ruku w ruzy.

Po prawom ſzyła ſe ßmjertnej ſahrodku njejßy. Ssy ſ wjeßnej ßwjatnizu, hdyż prawje wosmjeſch. A my żiwi, hdyż dźenßa na ßwjatnizu pſchińdźemy, njepſchiſtupimy privatnje k tomu abo tamnemu rowej, ně, tu ſtejimy k „appellej", k ßłużbnej ſhromadźiſnje pſched tyßazami ſe ſaſchłych lětſtotkow a ßlubimy, ſo chzemy jich hódni bycź, ſo njebychu ßo naß hańbowacź trjebali, hdyż budźemy po krótkich lětach abo lětdźeßatkach potom w jich rjadach ſtacź.

Sahrodka, moja luba ſahrodka! Ssy najrjeńſcha w zyłej wjeſzy! Kak rjenje budźe, hdyż budźemy tu wotpocźowacź a naſchi wnukojo a prawnukojo budźa tu wokoło khodźicź każ my nětko a budźa nam wobkrucźicź, ſo ßmy zyli cźłowjekojo byli a ßmy tu we wjeſzy ßobu wojowali lěto wot lěta ſa naſche lube Sserbſtwo a drohu wótcźinu, ſo by naſchim potomnikam rjeńſchi pſchichod ſakcźěł.

A kak derje budźemy potom dale ſpacź na tutym blecźku wótcźinſkeje ſemje — — —

Michał Nawka

* 22. nov. 1885.

Podał Bjarnat Krawc.

Bě to w Rakecach wulke prózdniny před něhdźe 30 lětami. Přebywach tam na wočerstwjenju. We „Sakskim dworje" předstaji so mi po wobjedźe młodźenc, nahladny, zróstny, hibićiwy, pružny, wohniwy, kaž jeho zrědka hdy nadeńdźeš. W jeho wočomaj hraješe wotbłysk zaměrneje inteligency. Ze zajimom słyšach, zo bě tutón młody Serb njedawno jako nowopječeny wučeř katolski seminar w Budyšinje wopušćił a w Serbach do šulskeje słužby stupił. We bližšej rozmołwje so zjewi, zo měješe **Michał Nawka** — to bě jeho mjeno — wjacore hłuboke zajimy wosebje za serbsku rěč, historiju a literaturu, haj samo za serbsku hudźźbu, štož bě hižo tehdy pola młodych wučerjow něšto žadneho. Napadny zjew tež, zo wobknježeše młodźenc tež jara pěknu, krutu (solidnu) techniku na klavěrje, wo čimž smědźach so hnydom tam praktiscy přeswědčić: zejhra mi hnydom jenu z K. A. Kocorowych 3 serbskich rejow jara rjenje a praješe, zo je sebi tež hižo „Ze serbskich honow" tón a tamny kus zapiskał. Te wěcki bě sej kupił! Spodźiwny pad! Hdźeha drje dźensa namakaš na klavěrjo našich zdźěłanych Kocorowe reje? Nimo toho pak hišće so młody wučeř tež na swoje husle derje wustaješe! Jeho strowo aesthetiske nahlady wo wuměłskich prašenjach dopokazachu dale, zo předstajeny njebě bledźak a hoła, prózdna hłowa. Po wučerpanju předmjeta našeje zabawy dźělichmoj so z najpřećelniwišimi začućemi. Žadneho, wobdarjeneho a nadźijepołneho Serba, za mnje nad měru přiwabjaceho, zapisach sej z tołstymi pismikami do swojeho wutrobineho zapisnika. Tam steji nětko skoro hižo 30 lět sobu na prěnim městnje, hač do dźensnišeho ženje přewidźeny!

Bórzy nasta wužši zwjazk, přećelstwo bu wěrne, swěrne a hłuboke, wosebjo po tym, hdyž bu Michał Nawka z wučerjom w Radworju. Jeho luby, hospodliwy dom bu z hnězdkom, do kotrehož sej kóždy tukrajny a wukrajny Serb rad zaleći, husto k posylnjenju ducha a duše, k zahnaću ćmowych myslow: płódne bě kóžde přebywanje tam . . . w dobrych a złych khwilach.

Što je naš M. Nawka w tych poslednich 25 lětach samo jako zastupjeř serbskeje hudźby wukonjał a dokonjał! A to wšo pódla swojeho wučeřstwa, pódla swojich rěčespytnych (linguistiskich), basniskich a spisowaćelskich winowatosćow. Pohódnosćiło so to zjawnje hač dotal njeje. Spytam to a zdawam so při tym wšěch přehnajacych, wěc wosłabjacych khwalenjow.

Nawkowy dom měješe wot wšeho spočatka raz miłeje, sprawneje wjesełosće, nošeny wot jasnych hudźbnych žiwjelow. Zastupiwši do jeho dźěłarnje (jstwy) witaju će hudźbne nastroje: klavěr, husle, celo, gitara, fleta a dr. Na podstawku postrowja će noty; kopica z nich leži na klavěrje a pódla njeho, a to w Serbach žadne wutwory Dvořaka, Suka, Foerstera a dr. To swědči wo šěrokim a bohatym hudźbnym žiwjenju tudy. Nan a dźěći hudźa, spěwaju, hraja, mjelčo a wótře — a samo starostliwa mać so k spěwej přidruži, hdyž so jedna wo wustup domjaceho kwarteta — dwójcy wobsadźeneho. Njeje to krasna domjaca harmonija w dwojim zmysle?

Bórzy po swojim zasydlenju w Radworju wobnowi a woživi Nawka tamniše spěwne towařstwo, měšany khór „Meju", pozdźišu „Hudźbnu Jednotu", kiž měješe stajnje wokoło 40 pilnych činitych (aktivnych) sobustawow. Te nawjeduje nětko hižo lětdźesatki dołho — darmo — z lubosću! Nima khór trěbne noty, piše a rozmnoži je Nawka sam po hłosach abo partiturach. Hudźbnych analfabetow wuwučuje ze spodźiwnej, miłej wutrajnosću a wukubłuje je k trěbnym sobustawam swojeho spěwařstwa. Tak bu z časom Hu-Je nahladny spěwny cyłk, dobre hudźbne ćěleso. Z wulkimi městnostnymi wobćežnosćemi ma wjesny dirigent husto wojować. Pjenjezy tu njejsu, lutować so wšudźe dyrbi! Tuž zwučuja Radwořćenjo husto w šulskej jstwje, samo w kuchinje (wosebje we zymje) — jenotliwe hłósne družiny wosebje, hač so skóněnje po swědomitym zašćěpjenju maćizny cyły khór k zhromadnym pruham na łubi korěmy njezeńdźe. Wot započatka założeneho „Zwjazka serb. spěw. tow." hač do jeho rozpušćenja (1922—33) bě Radwořska Hu-Je sobu najspušćomniše spěwařstwo, tworjo takrjec zdónk Zwjazka, wustupujo w zhromadnym wulkim khórje a samostatnje z wosebitymi přednoškami. Nawka bě tež prěni serbski dirigent, kiž na to dźiwaše, zo jeho wjesni spěwarjo **bjez notow** wustupichu — tohodla běchu tež poskićenja Radwořćanow zwjetša wubjerne, z dušu wuronjene, wuspěšne a hnujace. Jenička wada, kiž mohła so po času hišće traš tež wotstronić, je trochu wotewrjeny, šěroki hłosotwor. To pak rozumny kritikus (posudźeř) při hewak tak dobrych kajkosćach poskićenjow rad zamołwi.

Nawka je ze wšeho spočatka **ludowy spěw** hajił — we wšělakich wobdźělanjach a ma w tym wulku zasłužbu; tola tež wuměłske spěwy njeje wotpokazał, štož jeho wšelake programmy dopokozuja. Skoro na kóždym wulkim serbskim koncrće w Budyšinje poda Nawka něšto noweho, překwapjaceho. Doma w Radworju podpjeraše Nawka wšě swjedźenje, cyrkwine a swětne, tež němske zwonka Radworja — kaž Dubrawje, w Budyšinje. Wosebje wozdebi pak zarjadowanja „Domowiny" woporniwje, wuspěšnje a česćownje.

To wšo je M. Nawka činił ze serbskej wutrobu **z idealnym** zmyslenjom, bjeze wšeho klinčaceho myta. **Z materielnym** wužitkom scyła žadyn serbski prócowař ličić njemóže, wjele mjenje žadyn dirigent wjesnych spěwnych towařstwow. Nawopak: husto płaći so nawjedowarjej spěwa bołaca mzda: njeplěch so směje, hdyž so druhi dřěje! —

Přińdu-li wukrajenjo do Serbow a chcedźa-li naše spěwy słyšeć, hdźe so nastaja? Do Radworja. Tam jich stajnje zwólniwy Nawka ze swojej črjódku swěrnych spěwarjow napołja ze złoteho žórleška našich narodnych mełodijow a wuměłskich wupłodow. —

Zo smě sej Radwořska Hu-Je tež zwažić, ćežke wuměłske składby přednjesć, je wona dopokazała, jako při primicy duchowneho Andrickeho někotre sady z „Missa solemnis" w cyrkwi a cappella poda a k powitanju noweho biskopa „Ecce sacerdos" zanjese. Njewěrju, zo by nimo Nawki něchtó telko prócy na poměrnje njedźakownu wěc nałožował. Ale skutk bě dopokaz, zo tež Serbja z wutrajnej a zaměrnej wolu něšto wurjadneho zamóža. Na tajke wašnje jo Nawka narodny (ludowy) spěw propagował a je wuměłski pioněr był, štož tež na dalše na jeho programmje steji. — Jako dirigent njewužiwa Nawka njewušne pokiwy (gesty), ale měrnje wjedźe swój khór, jón z małymi, raznymi nastorkami pohonjo. Jeho poskićenja su derje wupilowane, swětło a sćin rozumnje rozeznawajo. Wuběrk jeho poskićenjow přeradźi wubjerny hudźbny słód. — Wulku zasłužbu ma Nawka tež w tym, zo je wudawař J. Pilkoweje rjaneje zběrki „**Dobry wječor**" za měšane khóry zmóžnił bjeze wšěch notowych zmylkow a w dostojnym wodźewje. Hižo při wudaću prěnjeho wjetšeho spěwnika za šule „**Khwatajće ale spěwajće**" bě nic jenož z přećelnym a rozumnym poradźerjom a korrektorom, ale tež wšě dalše spěwniki kaž „**Zerja**", „**Wulka lubosć**", „**Žórleško**", „**Towařšny spěwnik**" a dr. je po tekstnej a notowej stronje

K 50. narodninam Michała Nawki

Michał Nawka połsta lět!
Tak to słyši serbski swět!
Sławu! jemu přiwoła
Mnohi, kiž joh' lubo ma.

Wučeř serbski je, kaž štom,
Narodowo ze zapalom,
Serbski wótčinc wóhniwy,
Wot Serbstwa so njehibny.

Radnik, kajkož pytać maš,
Nihdy tajkoh' njenamkaš
Pěsnje twori wjesełe,
Druhdy zaso khutniše.

Dirigent je rodźeny,
Za to je kaž stworjeny,
Spěwarjo joh' sćěhuja
Z lubosću hač do wohnja.

Pokiwy tym podawa,
Kotřiž serbski pisaja,
Ludowa rěč žórło je,
Z kotrehož wón čeřpaše.

Spisowaćel wustojny
Piše bajki, stawizny,
Jeho pjero wobrótne
Wobćežnosćow njeznaje.

Tajki Michał Nawka je
Za Serbow so prócuje,
Zadźěwkow so njestróži,
Wichora so njeboji.

Bóh chcył nam joh' zakhować.
K skutkowanju zbože dać,
Njech wón junu dočaknje
Narodniny złoćane.

a.

swěru přehladał. A pohladamy-li do wobeju noweju zwjazkow „Naše spěwy“, tak spóznajemy wšudźe tež jeho ducha; njech je w najmjeńšich humoristiskich dźěćacych hrónčkach abo wo wjetšich khutnych pěsnjach — wšudźe dobre ludowe mysle w bjesadnej serbšćinje a w dokonjanej formje. Tam nadeńdźemy tež wšelake radźene originalne melodiji, kiž so wubjernje kryja z jeho originalnymi hronami. — Tak steji Michał Nawka dźensa před nami tež jako přikładny hudźbny prócowař, hódny najpowšitkownišeho připóznaća a najwutrobnišeho dźaka wšěch sprawnych Serbow. Ale štóž jeho bliže znaje, wě, zo so wón złoži spokojnje cyle po našim J. Ćišinskim, sebi prajo: „Dźaka w swěće nježadaj! Myto skutkow pytaj we wutrobje!“ — Njech naš Michał Nawka strowy a čiły, idealnje a wuspěšnje hišće dołho dale kroči po tych čarach, w kotrychž jeho zbožowny wosud žohnujo wodźi!

Cyrkwinske powěsće

Njedźelu semrětych, 24. nasymnika 1935.

S **Budyschina.** W Pětrowskej zyrkwi rano ½8 hodź. sup. Berg prěduje (zyrkwinska hudźba). Dop. ¼12 hodź. směje farař lic. Ludwig dźěcźikemschenje. — W Marijnej a Marcźinej zyrkwi dop. w 9 hodź. farař Schneider prěduje (zyrkwinska hudźba). Dop. w 11 hodź. směje farař Große dźěcźikemschenje. Pop. w 3 hodź. směje sup. Berg kschcźenja. Wjecźor w 6 hodź. směje farař Große spowědź a Boźe wotkasanje. — W Tuchořskej zyrkwi směje farař lic. Ludwig pop. ¼4 hodź. prědowanje a potom Boźe wotkajanje. — W Cźestnym haju směje farař Paul dop. w 11 hodź. wopomnjeńsku nutrnoscź. — Sběrka sa wschelaku nusu w naschej wosadźe. — Njedźelu semrětych pop. w 5 hodź. pschedwjedźe so w Pětrowskej zyrkwi Bachowa „Wysoka mscha“ k skóncźenju Budyskeho Bachoweho lěta. — Póndźelu wjecźor we 8 hodź. w Kehelerni manifestazija sakskeje krajneje zyrkwje. Wyschschi knježeřstwowy rada Leffler-Weimarski porěcźi wo Khrystusu w 3. knježstwje Němzow. — Wutoru pop. ¾3 hodź. w Pětrowskej zyrkwi nutrnoscź sa njedźelnicźe. — Wutoru wjecźor we 8 hodź směje farař Schneider biblisku hodźinu Pschi pólnym hrodźiku 6. — Srjedu wjecźor we 8 hodź. směje sup. Berg biblisku wjecźor w Tuchořskej zyrkwi.

S **Husli.** Rano ½8 hodź. němska spowědź a dop. w 9 hodź. němske kemschenje. Wjecźor w 6 hodź. němska spowědź. — Póndźelu wjecźor ½8 hodź. biblisku hodźina w Drěcźinje pola Schusterez. — Srjedu wjecźor ½8 hodź. biblisku hodźina w Demjanach w Herbskej grychcźe. — Schtwórtk wjecźor ½8 hodź. biblisku hodźina w Słónkezach pola Rabowskez.

S **Kotez.** Rano w 7 hodź. němska spowědź a Boźe wotkasanje s połnej liturgiju, dop. ½9 hodź. němske prědowanje. Kraina sběrka.

S **Lupoje.** Rano we 8 hodź. serbska spowědź, dop. w 9 hodź. serbske a ½11 hodź. němske kemschenje. (Prědowanje: knjes farař Kapleř s Budyschina).

S **Rychwałda.** Rano we 8 hodź. serbska spowědź, dop. w 9 hodź. serbske a ½11 hodź. němske Boźe słužby.

S **Wjelecźina.** Rano we 8 hodź. němska spowědź a Boźe wotkasanje, dop. w 9 hodź. němske kemschenje (zyrkwinska hudźba). Sběrka sa cźestny haj sa wojakow. Rosprajenje wosadnych sastupjerjow w drastowni. Dop. ½11 hodź. dźěcźikemschenje. Pop. w 5 hodź. němska spowědź, wosebje tež sa młodźinu.

S **Wojerez.** Rano w 7 hodź. spowědź, dop. w 9 hodź. němske hłowne Boźe słužby, dop. ½11 hodź. serbske hłowne Boźe słužby se spowědźu, w 9 hodź. hłowne Boźe słužby w Kulowje, pop. w 4 hodź. wopomnjeńske Boźe słužby se spowědźu.

S **Wulkich Sdźarow.** Dop. w 9 hodź. serbske a ¼11 hodź. němske kemschenje we Wulkich Sdźarach. Pop. w 4 hodź. němske kemschenje a w 5 hodź. spowědź a Boźe wotkasanje we Wermingshoffje.

Katolske cyrkwinske powěsće

24. njedźela po swjatkach, 24. novembra 1935.

Tachantska cyrkej. Rano 5,45 hodź. Boža mša, dop. w 9 hodź. wulka Boža mša z prědowanjom, w 14 hodź. nyšporna pobožnosć z požohnowanjom. Přiležnosć k spowědźi sobotu wot 18—19 hodź., wot 19,30 hač 20,30 hodź., njedźelu 5,30 hač 6,30 hodź. a w 9 hodź. — **Serbska cyrkej.** Sobotu přiležnosć k spowědźi pop. w 3 hodź. za dźěći, w 6 a 8 hodź. za dorosćenych. Njedźelu ½8 hodź. Boža mša z prědowanjom, w 9 hodź. wulka Boža mša z prědowanjom, w 11 hodź. šulske Bože služby z prědowanjom, w 1 hodź. serbski nyšpor, w 6 hodź. křesćanska wučba z požohnowanjom. Bože mšě w běhu tydźenja rano w 7 hodź., štwórtk wječor wot 9 do 10 hodź. swjata hodźina.

Budyske stawnike powěsćes

schtwórtk, 21. novembra 1935.

Narodźenja 16. 11. Njemandźelska dźowka. — 20. 11. Njemandźelski syn.

Wumrěli: 19. 11. Helmut Günter Rychtař, syn murjerja, 9 dnjow stary. — 20. 11. Marja Emilija Schiecźrez, wobydleřka domu sa bědnych, 63 lět. — 21. 11. Hana Scholcźina rodź. Engelmannez, mandźelska murjerja, 56 lět. — Josef Herman Pawoł Petrausch, twarski dźěłaceř s Khróstawy, 31 lět.

Pschipowědanja: 21. 11. Robert Bjedrich Wilhelm Dallmer-Zerbe, major w Budyschinje, s Hilźbjetu Margot Augustu Rüttingerowej rodź. Simonez, wudowu po hejtmanu lětarjow w Treptowje nad Rega.

Powěscźe s dalscheje wokoliny:

Wumrěłoj: Hana swud. Mětowa rodź. Barez w Boboľzach. — Bur Maks Kubasch w Prěcźezach, 55 lět.

Dewizowy proces Mišnjanskeho biskopstwa

4. dźeń sudniskich jednanjow.

(Dopis wosebiteho rozprawjerja „Serb. Nowin“ **j. s.**)

(Pokračowanje.)

Po krótkej přestawcy započa štwórtk popołdnju najprjedy rěčnik dr. Dix jako zastupjeř knjeza biskopa swoju zakitowańsku rěč, po nim zastupjeř towařstwa swj. Bonifacija w Paderbornje (w nastupanju rukowanja za nastate procesowe wudawki a za eventualne pjenježne khłostanja dr. Th. Legge), dale zastupjeř dr. Theod. Legge, rěčnik dr. Bäcker, a jako posledni rěčnik dr. Edscheid, kiž dr. Soppu zastupuje.

Dr. Dix pokazuje wo swojej rěči wosebje na słabe strony wobskóržby statneho rěčnika a wuzběhuje, zo knjez biskop nježada nałožowanje amnestije, zo nawopak wojuje wo swoju rehabilitaciju a wo wusprawnjacy wusud (Freispruch). Podrobnje kharakterizuje wosobu biskopa a jeho njesměrnu pokornosć, kotraž samo tak daloko dźe, zo so biskop na tutym za njeho tragiskim městnje sam tak njewobara, kaž by to kóždy druhi činił, zo dale w ničim zamołwitosć njewotpokazuje a na druhich njekładźe, dalokož by so na njeho někajka zamołwitosć poćahowała a zo nawopak přecy zaso swojeho generalneho vikara zamołwja, samo tam, hdźež je to widźomnje přećiwo dotalnemu wuslědkej procesa runje w nastupanju dr. Soppy. Wobskorženy k. biskop njeje so do zastojnstwa biskopa tłóčił, je pak — njedźiwajo katastrofalnych hospodařskich poměrow Mišnjansko-Budyšskeje dioecezy — za swoju winowatosć měł, jako posłušny syn swojeje cyrkwje a duchowny, kotryž so we wšěm Bohu zamołwity čuje, ćežke zastojnstwo biskopa na so wzał. Dr. Dix potom podrobnje wopisuje poměry na tachantstwje w Budyšinje a pokazuje tež — hačrunjež jenož nazdala — na njestrowe poměry, kotrež su přez to nastałe, zo so we wosobje dr. Soppy jedyn z najmłódšich duchownych tachantstwa na generaln. vikara pomjenowa a z tym so do zastojnstwa powoła, kiž je jene z najważnišich biskopstwa. Knjeza biskopa kharakterizuje jako wurjadneho dušipastyrja a přikładnje loyalneho staćana, kotrehož zasady wuzamkuja kajkež-kuli wědomne přestupjenje statnych abo druhich zakonjow. Dr. Dix potom wobswětluje rěč statneho rěčnika a wujasnuje na zakładźe swojeje wěcywustojnosće devizowe zakony a předpisy na mnohich přikładach, z kotrychž je widźeć, zo samo ći, kiž so specialnje z nimi zaběraja, móža lohko a bjez wosebiteho wotpohlada so přećiwo tutym předpisam devizoweho zakonja přeńć. Krótke słowa nałoži dr. Dix w nastupanju wosoby dr. Soppy, kotraž — to je cyły přeběh procesa pokazał — wosebitu skedźbnosć wužaduje. Zastupjeř knjeza biskopa wuzběhuje, zo njemóže so nahladam wobskorženeho biskopa wo dr. Soppje přizamknyć. Po jeho měnjenju je dr. Soppa to, štož so němscy mjenuje „ein labiler Charakter“. Tohorunja njemóže dr. Dix zrozumić khwalbu, kotruž je statny rěčnik wo dr. Soppje tu wuprajał. Dr. Soppa słuša k tym ludźoźm, kotřiž chcedźa so swojim předstajenym lubić a tež cyle jeho wuprajenja před statnym rěčnikom kaž tu před sudnistwom swědča wo tom, zo je jeho zadźerženje na to zaměrjene, sebi přikhilnosć tych dobyć, kotřiž maja na jeho wosud wliw. — Skónčnje pokazuje dr. Dix na to, zo žaneho woprawdźiteho předeńdźenja biskopa sudniske jednanje dopokazało njeje; to štož wobskóržba porokuje, złožuje so wuwzaćnje na indicije a na předběžne protokoly wuprajenjow a přesłyšowanjow, kotrež pak nimaja a njemóža měć rozsudnu wažnosć, štož dźě je kóždemu nazhonitemu kriminalistej znate. Zaćišć cyłeje powahi biskopa, objektivny wuslědk sudniskeho jednanja a pohódnosćenja wuprajenjow wěcywustojnych a swědkow rěča za to, zo je biskop bjez winy. Zastupjeř dr. Dix namjetuje tohodla za swojeho klienta knjeza biskopa Legge wusprawnjenje (Freispruch).

Na to sćěhuje rěč zastupjerja tow. swj. Bonifacija a potom zakitowańska rěč zastupjerja wobskorženeho dr. Theodora Legge. Tutón wustupuje za to, zo by so dr. Th. Legge amnestija wudźěliła, dokelž je wón do wěsteje měry wopor njeswědomitosće bankownika dr. Hofiusa. Dr. Th. Legge je so potom, hdyž je dopóznał, zo je po wopačnym puću wšoł, so wo to starał, zo je so wokoło 30 000 hollandskich šěsnakow we hotowych pjenjezach zaso do Němskej wróćiło. Předewšěm namjetuje nałožowanje amnestije, hewak pak wo nižše wuměrjenje pokhłostanja a na kóždy pad to, zo so njebychu dr. Th. Legge čestne prawa wotprajiłe.

Dr. Edscheid, zastupjeř dr. Soppy wuzběhuje wuznam wuprajenjow statneho rěčnika, kotryž je dr. Soppu jako jeničkeho člowjeka mjenował, kiž je we tutym procesu wěrnosć rěčał. Ani objektivnje ani subjektivnje njeje dr. Soppa zamołwity za to, štož je so stało. Zastupjeř namjetuje, zo by so dr. Soppa wusprawnił (Freispruch).

Z tym so dźensniše jednanja skónčichu; sobotu 9,30 hodź. nastupi pokračowanje, w kotrymž so wusudźenje wočakuje.

Nazymski serbski koncert

so bliži. Ze wšěch stron serbskeho kraja, ze wšěch lubych wjeskow klinči nam napřećo radostna wotmołwa: póndźemy na koncert našeho lubeho serbskeho spěwařstwa

Hłupikojty Jank.

Bajka Lawa L. Tołstcho;
přełožił (1887) J. M. Holan †

IX.

Ći třo bratřa běchu dale žiwi a knježachu.

Staršemu bartrej Šimanej wojakej so derje dźěše, bě ze swojimi słomjanymi wojakami woprawdźitych nabrał. Wón bě přikazał, zo by w jeho cyłym kralestwje kóždo dźesać dworow jeneho wojaka stajiło a to wulkeho, derje zrotsłeho a rjaneho do wočow. Tajkich wojakow wón wjele wubra a wuwuči jich, kaž być dyrbi. A hdyž něchtó njechaše po jeho woli činić, wón tych wojakow na njeho pósła; tak činješe, štož so jemu spodobaše. A wšitcy so jeho bojachu. Wón měješe dobre žiwjenje. Štožkuli jemu do myslow přińdźe a štožkuli jemu do wočow padny, to sebi wza. Pósła wojakow, a ći wzachu a přinjesechu abo přiwjedźechu wšo, štož bě jemu trěbne a spodobne.

Též Taras brjuchač měješe dobre žiwjenje. Wón swoje pjenjezy, kotrež bě wot Janka dostał, njebě rozmjetał, ale bě k nim wjele druhich nawikował. Též wón we swojim kralestwje dobry porjad zawjedźe. Pjenjezy měješe při sebi we wulkich křinjach a wot luda žadaše dawki. Dawki wón bjerješe wot kóždeje hłowy a wot dokhodow; dale za jězdźenje na šosejach, za tobak a palenc, za škórnje a drjewjancy, za škórnjace lapy a hadrješća. A štožkuli jemu do myslow přińdźe, to bu jeho. Za pjenjezy k njemu wšo nošachu, a wšitcy khodźachu k njemu na dźěło, dokelž pjenjezy kóždy trjeba.

Též hłupikojty Jank hubjene žiwjenje njeměješe. Lódma bě přichodneho nana pohrjebał, so wón swoju kěžorsku drastu wsleče — žona dyrbješe ju jemu do křinje skhować — wobleče so zaso rubjanu košlu, kožane kholowy. wobu so drjewjancy a přimaše za dźěło. — „Mi je so wostudźiło. wón praji. brjuch bywa přeco tołši, jěsć mi njesłodźi a nimam žaneho spanja.“ Wón da swojeho nana a mać a hłupikojtu holcu k sebi přiwjesć a poča zaso swoje dźěło.

Tuž jemu prajichu: „Ale ty dźě sy kěžor!“ — „Wšo jene, wón rjekny, též kěžor khlěb trjeba.“

Přińdźe k njemu minister a praji: „My žanych pjenjez nimamy, mzdu płaćić.“ „Mi je wšo jene, wón praji, hdyž tu pjenjezy njejsu, to njepłaćće!“ „Ale, praji minister, woni njebudźa chcyć słužić.“ „Mojedla, wón wotmołwi, njech njesłuža woni změja potom wjacy khwile dźěłać. Njech hnój wuwožuja, nadźěłali su jeho dosć.“

Přińdźechu k Jankej na sud. Jedyn praji: „Wón je mi pjenjezy kradnyl.“ A Jank rjekny: „Što to dale je, wón je je najskerje trjebał.“

Wšitcy zhonichu, zo je Jank hłupikojty. Tuž žona jemu praji: „Woni powědaja, zo sy hłupikojty.“

„Mojedla“, wón praji.

Jankowa žona sebi rozmysłowaše: wona bě též hłupa. „Čehodla, wona mysleše, budu so ja z mužom wadźić? Hdźež jehła štapi, tam též so nitka ćehnje.“ Wona swleče so kěžorsku drastu, połoži ju do křinje a dźěšo k hłuchoněmej holcy dźěłać wuknyć. Wona nawukny dźěłać a pomhaše mužej.

A z Jankoweho kralestwa wuńdźechu wšitcy mudri — jenož hłupikojći wostachu. Pjenjez nichtó žanych njeměješe. Woni běchu žiwi a dźěłachu, mějachu swój khlěb a móžachu též druhim dawać, hdyž jich prošachu. (Pokračowanje.)

Luby wujo Domašo!

Moja mama je mi powědała, zo maš dźensa swoje narodniny a zo sy połsta lět stary. Dokelž Ty přeco tajke rjane wěcy do Serbskich Nowin za nas dźěći pisaš, přeju ja Tebi wjele zboža k twojim narodninam.

Twój **Feodor.**

Hospodařski kućik

Častkaty a módry kał

Kał sadźamy k jědźi za sebje a k picy za skót. Wšě ludy lubuja kał, běły (častkaty) a módry, kiž je dotal po Serbach wšědny.

W někotrych krajinach hoji kałej wosebje, z městnami plahuja jenož hłuby a předawaja přesadu.

Přesada dyrbi so do hrjadkow syć, kotrež su dwójcy pohnojene, w nazymje z hródźe, w nalěću z přikupnym. Čini derje, přesadu mrózam wosyć, kónc měrca, w spočatku haprleje, zo je krućiša. Přećiwo mrózam wodźewaj hrjadki z rězom abo torfowym prochom. Do syća pruhuj zorna, hač husto abo rědke zeskadźeja, štož so w horněku hodźi; husty syw na rjadki derje nječini. Dźerž tež na dwoji syw, zo hdyž so jedyn njeradźi, druhi će wutorhnje. Po přesadkach běhać je droha a wobužna robota.

Kał rosće po cyłych Němcach najradšo na horach (włóhi a rosow dla), w ćežkich a lohkich hlinach, najradšo na připławjenišćach, tež w ćežkich pěskach, we samych lohkich, hdyž je dešća dosć.

W suchich lětach so kał njeradźi, wón žada włohu. Čim ćežša je rola, čim bóle dyrbi so kalnišćo wobdźěłać, w nazymje přihotować, w nalěću dohotować. Kał so hnoja njestróži, w pěskach smědźa tež juchu na kalnišćo wozyć; haj w lěću na dešćik hłubam přiliwać. W polu to njepłaći, hewak hnije.

Kał njeje njedótkliwy: wón rosće po kóždym płodźe, lěta za sobu na tejsamej roli, jenož — hnojić a sprócnje dźěłać.

Přesadźowanje přesadkow na rolu stawa so wot kónc meje hač do kónc junija; rola ma włóžna być, tola nic mokra.

Jeli je při sadźenju suche wjedro, pomhaja sebi ludźo z přiliwanjom abo tež z tym, zo dźěry štapaja, do nich wodu lija a na to sadźeja. Tuto posleduje wašnje je khmańše, jenož dyrbiš někotre hodźiny po lěću wočakać, dokelž do sameho wusmuža so přesadka sadźeć njesmě.

Přesadka ma so łohé daloko sadźeć. sadźej jenož khmanu, nohata (z dołhim hłubom) kničomu njeje, dokelž je nahle zrostła a mjehka.

Kał njećerpi pjanki a dyrbi so, jeli ju z wobjězdźenjom njedokónčuješ, hišćo přepleć.

Mali, kiž wjele pola za kał nimaju, móža sebi pomhać, hdyž wokoło kóždeje přesadki hromadku hnoja składu: tak budźe rjeńši.

Je-li mokre wjedro, pukaja so rad hłójčki a hnija; pytnješ-li to- zezběhaj hłójčki, z čimž so kwěkanju haći. Strowe a włóžne łopjena so wottorhać njesmědźa, w spočatku septembra směš zběrać, štož je zwjadło. Kał ma hač do Měrćina dómoj być: módre hłójčki worštuja rady do kopjena nutř, z čimž woblědnu a su k jědźi słódniše.

Na wikach płaći kał wšelako, štož hłójčki hač do hód khowa, ćehnje z nich rjany pjenjez.

Hłuby njesmědźa so blizko rěpcy, kulrěpje a podobnym sadźeć, kiž na křiž kćěja, hewak změješ přemjeńk. Hłuby sadźeja rad při muri.

W ćežkej roli bych radźił, zo so nimale třećina kalnišća z častkatym kałom wosadźuje. Častkaty ma małe hłuby a mjenje łopjenow, za to wjetšu a krućišu hłójčku, njetrjeba telko začinka, je k jědźi słódniši a tež skót dawa wjacy wužitka.

Rozwučowace drobnosće

Napominanja nowin w zymnišim času, zo měle so ptački picować, je škódna miłosć. Je-li my ptačkam picu sypamy, njestaraja so dale a njeloja čerwje. To widźimy wosebje na sykorkach a žołmach (ćichimichał): daš-li jim łój abo połč atd., zadźeržuja so cyły dźeń na městnje, hdźež posypka leži, pjeru so pěknje a kóždy nowy ptačk, kiž přilěći, dostanje swoje přisłušne puki, prjedy hač prawo sebi wukusa sobu jěsć. Njedostanu-li pak mjasa, dyrbja sebi pytać a je tež namakaju, njech je wjetše wěće ze sněhom. Jeničk ptačk, kiž sobuželnosć zasłuža, je žołty sknadź a tutón namaka hižo na hnoju a wokoło bróžnje telko, zo z hłodom mrěć njetrjeba. Jako prawidło dha ma płaćić: w zymje ptačkam ničo mjasne, najmjenje sykorkam — skěrje hišće něšto słabeho zorna. Za to njech so radšo w nalěću wjacy dupjećow sklepa, zo maja ptački hnězda a zo móža swoje młode před srokami, wrónami a kóčkami wobróć. Tež dźěći dyrbja so kruće za wuši brać, jeli młode z hnězdow wuběraju. Nazhonjenje nas wuči, zo při wšěch wěćach a zymach tola zrědka hdy ptačka namakamy, kiž by — z hłodom wumrěł.

Štóž chce k jědźi khmane běrny hač do lěća měć, njech wodu w kótle zawari, rjeńše a wjetše běrny do korbikow nazběra a połny korbik 4—5 sekundow (wokomiknjenjow) do kropa tyknje. Na to wusypnje so korbik a bjeru so druhe běrny. Su-li derje wobosknjene, khowaja so w pincy, kaž hewak a wostanu słódne, strowe a mučnate. K sadźenju so, wě so, tute wotparjene běrny trjebać njemóža. Spytaj, płaći so!

Sad a jahody, kotrež sy ke khowanju zawariła, po khwili zakisnu a plěsniwja. Dyrbiš dha kedźbu dawać, hač pucheŕki w sudobju zeskhadźeja abo plěsniwa kóžka so twori: tu je wulki čas, zo hišće junu přewariš a do noweho a čisteho sudobja je kidnješ. Maš-li, móžeš na wotwarjene něšto araka linyć, tež konjaka abo samožitneho. Tu a tam linu horcy łój abo wósk, potom zawjazaju, doniž so njetrjeba.

Sudobja, w kotrychž je mloko było, rjedźiš najkhmańšo, hdyž je z wodu wumyješ, w kotrejž sy horšć syna wotwariła. Hač je sudobjo z blacha, drjewa abo železa, w jendźelskich mlokaŕnjach dźerža so tutoho prosteho srědka. Wowsna słoma je drje tež čini, tola dyrbi woda horca być.

Přećiwo kašelej je so hižo wjele radźiło: často je najtuńši srědk najkhmańši. Tak pija mnozy a dawaja tež dźěćom, hdyž maja dušaty kašel, wuwarjenu wowosnu słomu, rano a wječor šalku, a hodźi-li so, do njeje łžičku kandiscokora abo mjedu. Tež hdyž w šiji boli, čini wotwarjena wowsna słoma derje.

Tunje a khmane huno, kotrež so njekwěka. Kup sebi sud smjerdźaceje žiwicy (najtuńša je tu najkhmańša, dokelž tučna njeje) a mazaj ju po hunje. Skałby dyrbja ze žiwicu napjelnjene być. Hdyž je cyłe huno stajne a čorne sw[illegible], wzmi suchu, tołčenu hlinu a saj ju po hunje, tak zo móžeš w suchim po njej khodźić. Pokazuje-li so po prěnim saću hišće čorne wot žiwicy, přesaj hišće junu z hlinu. Skóńčnje wuliwaj abo wumazaj mjeńše kwěkańcy z mazom, kotryž sy z hliny a žiwicy naměšał. Tajke huno traje swoje 50 lět.

Dorosćeny kóń ma 40 zubow. Kobła jenož 36. Kóń ma 12 rězakow, 24 čronowcow w čelesnomaj a 4 mězniki; tutych poslednich kobła nima.

Hospodařski rozhlad

Esobotu, 23. novembra 1935.

Wčerawše kurzy w Barlinje.

1 dollar	2,486	100 pólsk. złotych	46,80
1 jendźelski punt	12,26	100 čěskosł. krónow	10,255
100 šwajc. frankow	80,32	100 franc. frankow	16,355

Barlinska bursa, 22. novembra. Na kursowej basi poßlednich dnjow ßo wczera saßo skěrje nakhilnoscz k nakupjam jewjesche. Pscheczelnische położenje podpjerachu dobre powěscze s hospodaŕstwa, s kotrychž woßebje ma ßo swyschenje dokhodow stata wobßedźeŕskich dawkow, we lětnej rosprawje worzloweho swjaska naspomnjene wozíwjenje železoweje industrije a někotre wotsamknjenja woßebje wobkedźbowacz. Pokasa ßo dale tež na rosrěczowanje wjednika s franzowskim póßłanzom a wothłóß teho w franzowskich nowinach, schtož ßo jako wotpjecze poměrow mjes Němskej a Franzowskej wobhladuje. Wusamknjenje hischcze wobstejazych židowskich maklerow na bursy njeměječche wusnama. Na rentowych wikach běsche czicho.

Barlinske žitne wulkowiki. Na poßlednich žitnych wulkowikach tydźenja njeje ßo wobrot wožiwił. Sa wumlěwanske a pizowanske žita wobsteji dale sajim, ke kupowanju pak njedóńdźe, dokelž njeje poskiczenjow. Sa pschenzu a rožku maja woßebje młyny w provinzy sajim. Njekontingentowane twory njeńdu na wikach. Pizowanske pschenzy ßo žadaja. Na mukowych wikach njeje ßo położenje pscheměniło. Pschenczne muki ßo lóžo wotbywaju hacž ržane. W sastaranju s wowßom a jeczmjenjom k pizowanju njeje hischcze wołóženja nastako Wobkhod je tu jara měrny. Dobre družiny jeczmjenjow sa piwaŕnje a industriju ßo sa powjetschene płaczisny lědma wotbywaju. Sa ßrěnje družiny pak je dale sajim.

Wczera płacżesche w Barlinje zentnař

pschenzy W 8: 9,70 hr., W 9: 9,75 hr., — rožki R 8: 7,90 hr., R 11: 8,05 hr., — jeczmjenja G 7: 8,15 hr., G 9: 8,40 hr., wowßa H 9: — hr., H 13: 8,00 hr.

Wiki w Zhorjelzu.

Pschenza (100 kilogr.) 19,30 hr., rožka 15,80 hr., jeczmjeń, nalětni 16 hr., jeczmjeń, naźymski 16 hr., wowß 14,80 hr., běrny, zentnař 2—2,60 hr.

Twora		Němski wuplod Najnižša płaćizna pl	Němski wuplod Najwyšša płaćizna pl.	Wukrajny wuplod pl.	Twora		Němski wuplod Najnižša płaćizna pl	Němski wuplod Najwyšša płaćizna pl.	Wukrajny wuplod pl
Boby (Buny)	punt	—	—	—	Solotej	korčk	5	20	—
Hroch	»	—	—	—	Šćerbak	»	8	15	—
Kórki za solotej	»	—	—	-	Kosćadło	punt	-	30	—
Kórki k nakładź.	»	—	—	—	Selerij	štuka	10	40	—
Kórki (žonop.)	»	—	—	—	Selerij	punt	—	—	—
Sydrojty kał	štuka	20	50	—	Łoboda	»	—	15	—
Běły kał	punt	—	8	—	Rapuncki	»	—	80	—
Čerwjeny kał	»	—	12	—	Tomaty	»	25	30	—
Wirsingowy kał	»	—	12	—	Cybla	»	—	10	—
Pupkaty kał	»	—	35	—	Hromak	»	—	.	—
Zeleny kał	»	—	10	—	Krěn	»	—	70	—
Kolrabi młod.)	št.	5	10	—	Champignony	litr	—	-	—
Kolrabi (stary)	pt	—	—	—	Cerstwe hriby	litr	—	25	—
Karoty	walčk	—	—	—	Sušene hriby	litr	50	70	—
Karoty	punt	—	10	—	Dobre jabłuka	punt	30	40	—
Korjeń pětršylki	»	—	20	—	Jabłuka k warj.	»	15	20	—
Porej	»	—	20	—	Dobre krušwy	»	—	40	—
Radiski	walčk	—	10	—	Krušwy k warj.	»	—	—	—
Rjetkej	štuka	—	—	—	Wišnje	»	—	—	—
Rjetkej	punt	—	15	—	Slowki	»	—	—	—
Rjewjeń	»	—	—	—	Brěški	»	—	—	—
Čerwjena rěpa	»	—	10	—	Aprikosy	»	—	—	55
Kulrěpa	»	—	10	—	Wino	»	—	—	—

Drobnowikowanske płaćizny w Budyšinje

23. novembra 1935 po hamtskim postajenju.

Wšě płaćizny so po złotej hriwnje zrozumja.

Twora		najnižše płaćizny hr.	najwyšše płaćizny hr.
Howjaze mjaso z kosćemi	1 kg	1,60	1,80
Čelace mjaso	1 kg	2,00	2,40
Skopjace mjaso	1 kg	2,00	2,40
Swinjace mjaso	1 kg	1,60	1,80
Tukrajny swinjacy šmałc	1 kg	—	2,20
Pšeńčna muka	1 kg	0,38	0,56
Ržana muka	1 kg	0,34	0,36
Khlěb	1 kg	0,25	0,27 1/2
Jědźne běrny, nowe	1 kg	0,07	0,08
Rajs	1 kg	0,28	0,80
Hroch	1 kg	0,56	0,84
Sokt	1 kg	0,40	0,90
Amerikanski swinjacy šmałc	1 kg	—	—
Sušeny połč	1 kg	2,00	2,20
Dobre mloko	1 ltr.	0,22	0,24
Jědźna butra	1 kg	2,84	3,20
Jeja	štuka	0,11	0,12
Jědźne buny	1 kg	0,36	0,48
Cokor, drobny	1 kg	—	0,76
Petrolej	1 ltr.	—	0,44
Kamjeńtne wuhlo (domj. tepj.)	1 ctr.	—	1,75
Brunicowe briketty	1 ctr.	—	1,25

Wičné płaćizny w Budyšinje.

23. novembra 1935.

Wšě płaćizny so po złotej hriwnje zrozumja.
Najlěpše twory so hišće wyše płaća.

Předmjet		najnižša płaćizna hr.	najwyšša płaćizna hr.
Pšeńca, 76-77 kruta płaćizna	50 kg	—	9,55
Pšeńca —·— kruta płaćizna	50 kg	—	—
Rožka, 71-73 kruta płaćizna	50 kg	—	8,10
Rožka —·— kruta płaćizna	50 kg	—	—
Ječmjeń nalětni	50 kg	—	—
Ječmjeń, nazymski, 2rjadkaty	50 kg	—	—
Picowański ječmjeń 61-62 kg	kr. pł.	—	8,15
Wows 48—49 kg kruta płać.		—	7,60
Wows	50 kg	—	—
Raps	50 kg	—	—
Běrny (we wulkowikow.) najn. pł.	50 kg	2,30	2,50
Běrny (w małowikowanju)	50 kg	2,60	2,80
Syno	50 kg	4,00	4,25
Słoma z mašinu młóć., pras.	50 kg	—	2,50
Słoma z mašinu młóć., k zasł.	50 kg	—	2,75
Słoma z cypami młóćena	50 kg	—	—
Butra	1 kg	3,00	3,20
Jeja	1 štk.	—	0,11
Pšeńč. muka Type 502	100 kg*	—	33,50
Pšeńčna muka Type 790	100 kg	—	30,50
Ržana muka Type 997	100 kg*	—	24,45
Pšeńč. wotruby wokrjes. młyn	50 kg	—	6,50
Wikowańske pšeńčne wotruby	50 kg	6,60	6,85
Ržane wotruby wokrjes. młyn.	50 kg	—	5,85
Wikowańske ržane wotruby	50 kg	6,10	6,30
Husy	punt	0,95	1,10
Prosata 708 štuk	1 štk.	9,00	19,00

Prosace wiki dźěchu pomałšo.

Płaćizny rězneho skotu na Barlinskich skótnych wikach.

22. novembra 1935 — Płaćizny po cent. a złot. hriwnach

Skótne družiny a woznamjenjenja

Woły: 112.

Połnomjasne, wukormjene, najwjetšeje rězneje hódnosće hač do 6 lět	42
Młode mjasne, njewukormjene, starše wukormjene	42
Mjenje wukormjene młode, derje picowane starše	42
Mjenje picowane wšěch starobow	40-42

Byki: 151.

Połnomjasne, wurosćene, najwjetšeje rězneje hódnosće	42
Połnomjasne, młódše	42
Mjenje wukormjene młódše a derje picowane starše	42
Špatne	—

Jałojcy a kruwy: 1268.

Połnomjasne, wukormjene kruwy najwjetšeje rězneje hódnosće	42
Połnomjasne, wukormjene jałojcy najwjetšeje rězneje hódnosće hač do 7 lět	42
Starše wukormjene kruwy a derje wuwite młódše kruwy a jałojcy	37-42
Derje picowane kruwy a mjenje picowane jałojcy	26-36
Mjenje a špatnje picowane	—

Celata: 1343.

Najlěpše wukormjene (1. družiny)	72-80
Mjenje wukormjene a tajke wot cyca (2.)	62-70
Špatne (3.)	52-60

Wowcy: 3290.

Młódše a starše wukormjene (5. družina)	44-46
Starše wukormjene (6.)	41-43
Mjenje wukormjene (Märzschafe) (7.)	30-40

Swinje: 3835.

Połnomjasne, wos. rasow a jich křiženj., hač do 1 1/2 lět stare	54,50
Wukormjene	52,50
Mjasne	50,50
Šnatne	48,50
Rancy a kundrosy	52,50

Płaćizny na Barlinskich produktowych wikach.

Žito a wolijowe symjo po tuni abo 1000 kg, hewak 100 kg.
Płaćizny po złotej hriwnje.

	22. 11.	21. 11.		22. 11.	21. 11.
Pšeńca	204,0	204,0	buny	—	—
rožka	167,0	167,0	woka	13,7-14,2	13,7-14,2
ječmjeń now.	220-227	220-227	módre lupiny	8,50-9,00	8,50-9,00
ječmjeń, naz.	—	—	žołte lupiny	—	—
wows	—	—	zeradella	—	—
kukurica	—	—	raps. wosušk	—	—
pšeńč. muka	26,85	26,85	lany wosušk	8,65	8,65
ržana muka	22,25	22,25	such. truhanč.	—	—
pš. wotruby	11,73	11,73	běrnj. kruški	8,40	8,40
ržane „	11,50	11,50	syno, 50 kg		
raps 1000 kg	—	—	ržana słoma		
hroch, Viktor.	23,0-24,5	23,0-24,5	pšeńč. „		
lane symjo	—	—	wowsna „		
pjeluški	17,7-18,7	17,7-18,7	ječna „		

Płaćizna za pšeńcu za wupłodźerja 8: 194.0 9: 195.0
Płaćizna za rožku za wupłodźerja 8: 158.0 11: 161.0
Płaćizna za ječmjeń za wupłodźerja 7: 163.0 9: 168.0
Płaćizna za wows za wupłodźerja 9: — 13: 160.0

Hamtske wozjewjenje z Budyšina.

Der Kommunikationsweg Bautzen—Baruth wird wegen Pflasterung in Flur Rackel vom 21. 11. ab während der Dauer der Arbeiten gesperrt. Der Fahrverkehr wird über Nechern—Brießnitz gewiesen.

Bautzen, am 19. 11. 1035.

Der Amtshauptmann.

SERBSKE NOWINY

DŽENIK ZA SERBSKI LUD

„Serbske Nowiny" płaća měsačnje we wudawaŕni 1.15 hr., na pósće a pola dowěrnikow 1,51 hr. z wunošowanjom, do wukraja 2,15 hr. = 20,00 Kč. Wudawa a čišći Jan Cyž, dr. jur., w Budyšinje w Serbskim Domje. Telefon 2687

Za nawěštki, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wołedać, płaći so za mały mm-rjadk 6 pj., za swójbne 5 pj., towaŕstwowe a hosćencaŕske 4 pjenježkow. Za reklamowy mm-rjadk płaći so 15 pj. Rabat po tarifje. Kóžde čo. płaći 10 pj.

Čisło (Nr.) 274 — Budyšin — Póndźelu 25. novembra 1935 — Bautzen — Lětnik 94

Nowe postupowanje Italčanow w Abesynskej?

Wójnſki roſprawjer němſkeje powěſczeŕnje w Aſmarje je telegrafował, ſo italſki korps pod generalom Santinijom w horach Danakilſkeje poſtupuje. Tam ßu Italczenjo abeßyńſkich wojakow wobkedźbowali. Pola Schelikota k połdnju wot Makalle, italſke patrouille žaneho njepſchecżelſkeho pſcheczìwjenja njenadeńdźechu. Diviſija Gavinana je, kaž ßo powě, ßobotu krajinu pola Endy, Mikaela a Songuia ke krótkemu ranju wot Aduy wobßadźiła. Italſzy wojazy ßo pſchi rězy Takaſſee ſtraže poſtajili.

Pola Kacżana ßu italſzy lětarjo do ßylneje tſěleńzy abeßynſkich wojakow ſaleczili. Lětarjo pak ßu, kaž ßo ſhoni, ſ wuſpěchom ſ tſělenjom wotmołwili. Abeßynjenjo ßu wjele ludźi ſhubili. Do Aſmary je tež powěſcż dóſchła, ſo je w krajinje Auſſa k połodnju wot Danakilſkeje abeßynſka wojeŕſka karawana do wojakow auſſaſkeho ſultana ſraſyła. Sultanowi wojazy ßu karawanu zyle ſniczili. Pſchi tutym podawku je ßo, kaž ßo wudawa, njepſcheczelſtwo mjes auſſaſkim ſultanſtwom a Abeßynſkej dopokaſało.

Ogadenska provinca so dobrowólnje Italčanam podćisła

W Romje je ßo wosjewiło, ſo je ßo zyle wobydleŕſtwo ogadenſkeje provinzy dobrowólnje Italczanam podeziklo. 5000 wobrónjenych Abeßynjanow je k Italczanam pſcheſchło, ſo bychu ſ nimi ſhromadnje wojowali. Tuto podcżiſnjenje ßo w Italſkej jako wojeŕſzy jara ważne wobhladuje, dokelž móže ßo italſka fronta bjes wojowanja kruch doprědka pſcheßunycż.

S italſkeje ſtrony ßo wosjewja, ſo ßo po tutym wulkotnym wuſtupjenju ogadenſkeho wobydleŕſtwa, na wobßydſtwje Ogadenſkeje niczo wjazy njepſchemeni. **Italſka je Ogadenſku runje kož Tigreſku pod ßwoje knježſtwo ſtaſiła a ju pſchi poſdźiſchich jednanjach na žadyn pad wjazy njeſpuſchczi.**

Nócne nadběhi Abesynjanow

W poßlednim czaßu Abeßynjenjo na połnóznej a na połodniſchej fronczе italſkich wojakow ſ nóznymi nadběhami traſcha. Woni chzedźa ſ tym ſwiſki italſkeho wójſka ſe ſadnim krajom roſtorhnycż. S tym chzedźa dozpěcż, ſo by italſke wójſko, kiž na někotrych měſtnach hiſchcze poſtupuje, pſcheſtało poſtupowacż. Kaž ßo ſ Addiſa Abeby powě, Abeßynjenjo italſke transporty munizije, zyroby a brónjow nadpaduja. **Abeßynjenjo roſprawjeja, ſo ßu hacż do ßoboty 24 tankow dobyli. Pſchi wojowanju pſcheczìwo italſkim tankam woni, hdźeż krajina dowola, elefantſke paßle wużiwaju.** Na měſtnach pak, hdźeż ßo paßle njehodźa ſtajecż ßo pſchezo dobrowólnizy namakaju, kotſiż ßwoje żiwjenje wopruja ſ leſczu a dynamitom pſcheczìwo tankam wojuja. Woni dadźa tankam nimojěcż a je potom ſ wjetſchej dźělbu dynamita wot ſady nadpaduja, ſo bychu je do powětra buchnyli. Na ſomaliſkej fronczе ßu Abeßynjenjo tež tanki namakali, kotrež běſche wobßadka wopuſchcziła. Dokelž ßłónzo na tanki pſchejara ßmali, ßu wojazy ſ nich wulěſli.

Abeßynſki kěżor je ſaſtupjerjej němſkeje powěſczeŕnje prajił, **ſo ßo w bliżſchim czaßu wjetſche wojowanja wuwija.** Wón rjekny, ſo italſke wójnſke roſprawy njejßu wěrne. Abeßynſke knježeŕſtwo nima ſa trěbne, je porjedźecż, dokelž ßo hiżom jako wopaczne wupokaża ſa kóżdeho, kiž położenje wojeŕſkeje politiki jenož trochu ſnaje.

De Bono a Badoglio so zetkataj

Marſchall de Bono, kiž je wyſchſche roſkaſowaŕſtwo nad italſkimi wojakami nakhwilnje generalej Santinijej pſchepodał, póndźelu ſ hłowneho kwartěra w Aſmarje do pſchiſtawoweho měſta Maſſawy wotjědźe. Tam chze ßo na łódź podacż. Wutoru ßo marſchall Badoglio w Maſſawje woczakuje. De Bono potom ßwoju łódź ſaßo wopuſchczi, ſo by ßo potom na łódźi „Sannio" ſ marſchallom Badoglijom ſetkał. Marſchallej ſhromadnje łódź wopuſchcżitaj, ſo byſchtaj pſchi wojeŕſkej paradźe byłoj pſchitomnaj. Po paradźe de Bono rańſchu Afriku wopuſchczi. Badoglio pak ßo hnydom na wojowaniſchczo poda.

Na lětaniſchczu w Aſmarje je general de Bono njedźelu dopołdnja wjele wojowaŕſkich lětarjow ſ czeſtnym ſnamjeſchkom wuſnamjenił. Tež wjele padnjenych offizěrow ßo hiſchcze po ßwojej ßmjerczi poczeſczi. General w ßwojej rěczi rjekny, **ſo je ßo wójna lědma ſapoczała,** ſo pak móża wſchitke ludy a raßy bycż pſcheßwědczene, ſo ſkóncżnje dobycże Italſkej ßłuſcha.

Italska hrozy ze Zwjazka ludow wustupić

Pſchi witanju wukrajnych nowinarjow w Romje ſtatny ſekretar w nowinaŕſkim miniſterſtwje Alfieri roſkoži, ſo **dyrbi italſke knježeŕſtwo „ßwoje ſtejiſchczo w Swjaſku ludow ßwědomicże pſchepruhowacż, je-li ßo dotalne wutwoſne ſakaſy ſankzijowych krajow tež na petrolej, żeleſo a rudu wupſcheſtrěja."**

Wo sowjetskim paradizu

Nowiny „Swjaſk", kiž w Bernje w Schwajzaŕſkej wukhadźeja, ßu roſprawu wo wobſtejnoſczach w Ssowjetſkej Ruſkej woczìſchczale. Roſprawa je tež tohodla wažna, dokelž je jeje ſpißaczel, bywniſki puczowaŕ Vitorio Larco Herrera ſ Limy, hłowneho měſta Peruſkeje w połodniſchej Amerizy, kiž běſche prjedy ſahority ſaſtupowaŕ bolſchewiſma. Po ſtudijowym puczowanju po Ruſkej pak je ßo do najwótriſcheho pſchecziwnika ßowjetſkeho ſyſtema pſchewobrocził. Wón je jenemu nowinarjej prajił: **„Schtož dźenßa w Ruſkej knježi, je zyle njenormalny ſyſtem; tam njeknježi ſozialiſmus, ale naſtróżaze tyranſtwo."**

Wón praji, ſo je ßo ſ tym, ſchtož je w Ruſkej widźał, żaloſtnje ſ hróſbu pſchekhwapił. W Ruſkej njeje nikoho nadeſchoł, kiž móže ßo ſ wutroby ßmjecż. Wſchitzy ludźo tam ſkorža a czeŕpja. Wſchudźe je wón wulku njeſpokojnoſcż nadeſchoł, kotruž móže polizija njedźiwajzy wſcheho prózowanja ſcżeżka potajicż. Po zyłym kraju ſe ßo napjate ſmyßlenje roſſchěriło. Bomba móže w kóżdym wokomiku roſbuchnycż. Na tym dnju, hdyž w Ruſkej nowa revoluzija wudyri, ßwět ſ hróſbu ſhoni, kak ßu katojo ruſki lud cżwilowali.

Ruſke knježeŕſtwo njedowola, ſo ßo žana wukrajna kniha, žane wukrajne nowiny a žadyn wukrajny czaßopiß pſches mjeſy pſchinjeße. Ruſka pak po tyßazach propagandiſtiſke ſpißy do wſcheho ßwěta ſczele. W ſpißach ßo ſ njeßłyſchanej ſłu wulke wudobycża tyranſtwa pſchipowědaju, kiž je ruſkemu ludej jeniczke ßbożo pſchinjeßło, ſo ßmě ſ hłodom wumrěcż. Herrera je widźał khudych dźěłaczerjow w ſtatnych koreżmach jěſcż. Wón je ßo pſchi tym grawowak, dokelž tole žratwo ſa pßy njeběſche dobre doſcż, ſchtož tam dźěłaczerjo jěſcż doſtachu.

Nowiny „Swjaſk" ßo tež ſe ßowjetſkimi ſakonjemi ſaběraju. Wone ßo wośebje ſa dźěłowe prawo w Ssowjetſkej uniji ſajimuja; **ſwěſcżuja pak, ſo ßebi žadyn kulturny ſtat w Europje njeßmě ſwažicż, tajke poſtajenja wo dźěłowym prawje wudacż, kajkež w Ssowjetſkej Ruſkej płacża.** W Ruſkej ßo ważne poſtajenja, ſ kotrymiž ma ßo proletariat pſched kóżdym wuklukanjom ſchiktacż, we woprawdźitoſczi njewobkedźbuja. Ssowjetſkoruſki „dźěłowy kodex" w ſtawje 37 poſtaja, ſo ßo mſdowi dźěłaczerjo bjes jich pſchihłoßowanja njeßmědźa ſe ßwojeho dźěłoweho měſtna na druhe wotwjeſcż. Tuto poſtajenje pak je ßo hiżo tak pſcheměniło, ſo móża ßo dźěłaczerjo ſ jeneho měſtna na druhe pſchewjeſcż, jeli ßebi to produkzija žada. S tym je ßo dyrbjeńſke dźěło ſakońſzy potwjerdźiło.

Druhe njeßłyſchane poſtajenje je, ſo dźěłaczeŕ žanu mſdu njedoſtanje, hdyž je ßwojej winu hubjene twory nadźěła, abo jenož połojzu mſdy doſtanje, hdyž bjes winy hubjene twory podawa. Podobnje ßo haczenje dźěła w dźěłaŕnjach khłoſta. Skóncżnje ßo w „Swjaſku" piſche, ſo ßo w Ssowjetſkej Ruſkej **pólne paduſchſtwa ſe ſatſělenjom khłoſtaju.** Sakoń, kiž je ßo 7. haſrleje 1935 wudał, poſtaja, ſo móža ßo hiżo 12lětni k ßmjerczi ſaßudźicż.

Pólſka nota ßo w Praſy pſchepodała.

Kaž ßo ſ Warſchawy ſhoni, je ßo pjatk w Praſy pólſka nota dla poczahow mjes Pólſkej a Czěſkoßłowakſkej a dla pólſkeje narodneje mjeńſchiny w Czěſkoßłowakſkej pſchepodała. Eda pak ßo, ſo ßo pólſka nota njewoſjewi.

Memelski sejm so 28. novembra zeńdźe

Memelſki ßejm je ßo na ſchtwórtk 28. novembra popołdnju w 5 hodźinach ſwołał. Na dnjowym porjedźe ſteji jenož jeniczki dypk: roſmołwa wo pſchetworjenju direktorija. Direktorij ßo hiſchcze njeje wutworił. Gouverneur Memelſkeje, kiž běſche pſchilubił, ſo pjatk nowe ſdźělenje poda, ſe ßejmowym pſchedßydu Baldßuſom njeje do ſwiſka ſtupił.

Bołhaŕske knježeŕstwo wróćo stupiło

Bołhaŕſke knježeŕſtwo, kiž miniſterſki pſchedßyda Toſchew nawjedowaſche, je ßobotu pſchipołdnju wróczo ſtupiło. Kral je w 11 hodź. Toſchewa pſchijał, kiž je jemu próſtwu knjeżeŕſtwowych ßobuſtawow pſchepodał, ſo ßměłe ßwoje ſaſtojnſtwo ſtożicż. Toſchew pſchi ßwojim nawróczże wot krala rjekny, ſo je jeho próſtwa wobkhadoweho miniſtra Kojužarowa, kiž je dopołdnja ½10 hodź. wo wußwobodźenje ſe ſaſtojnſtwa proßył, k ſapodaczu próſtwy wo wußłobodźenje zyłeho knježeŕſtwa pohnuła. Sſobu ſ pſchiczinu běſche, ſo je pſched někotrymi dnjemi finanzny miniſter Riaſkow ſ knježeŕſtwa wuſtupił.

Kral je dotalnemu ſwonkownemu miniſtrej a prjedawſchemu ſchefej kralowſkeje kenzlije Kyſe-Iwanowej porucził, ſo by nowe knježeŕſtwo wutworił. So je knježeŕſtwo wróczo ſtupiło, njeje bołhaŕſku ſjawnoſcż pſchekhwapiło. Tutón podawk je ßo w poßlednimaj měßazomaj hiżo huſcziſcho woczakował. Hiżo dlěſchi czaß běſche ſnate, ſo tuto knježeŕſtwo njeſamó nadawkaj dopjelnicż, kiż běſche kral jemu porucził. Nadawkaj ſtaj, nowu wuſtawu wudźěłacż a nowy wólbny porjad pſchiprawicż.

Grichiska swojeho krala wočakuje

S zyłeje Grichiſkeje ßu tyßazy ludźi do hłowneho měſta Athena pſchiſchli, ſo bychu póndźelu wulki dźeń ßobu naſhonili, hdyž ßo jich kral k ßwojemu ludu wróczi. Tola tež wjele zuſych je ßo w Athenje ſhromadźiło. Mjes tutymi je wjele wukrajnych nowinarjow. Grichiſke hłowne měſto je ßo k powitanju krala ßwjedźeńſzy wupyſchiło. Nowiny ſ wośebitymi wudawkami wo kralowym puczowanju do domiſny roſprawjeja. Morjo mjes Italſkej a Grichiſkej, kiž běſche w poßlednich dnjach khětro wichorojte, je ßo hiżo ſcżo ſměrowało. Kral a trónſki naßlědnik dawatej ßebi na łódźi „Helli", kotraž jeju domoj wjeſe, ſe ſchkrickowymi powěſczemi wo ſahorjenoſczi grichiſkeho luda roſprawjecż.

Kaž ßo ſ Athena powě, hiſchcze pſchezo wośebite czahi ſ provinzy do hłowneho měſta jědźa. Łódźſtwowe towaŕſtwa ßu wośebite parniki k darmotnemu wjeſenju luda pſchewoſtajiłe, ſo móža na nich hacż do Korinthſkeho kanala kralej napſcheczo jěcż. Stare twarjenja, pomniki grichiſkeje kultury, ßo ßwjedźeńſzy wobßwětla.

Njedźelu rano je kſchiżak „Helli" nimo kupy Korfu pſchijěł. Na kupje jón ſ 21 wutſělemi poſtrowichu. Kſchiżak zyle bliſko nimo pſchiſtawa pſchijědźe. Lud móżeſche ßwojeho krala ſ bliſka ſtrowicż. Wulka kralowſka króna a poſtrow ßo na mórſkim brjoſy błyſchczeſchtaj. Lud, mjes nim ſchule a wojazy, běſche hiżo wot ranja 5 hodźin krala woczakował.

Što chce Japanska w połnócnej Chinje?

Japanſke nowiny nadrobnje wo położenju w połnóznej Chinje pißaju. Nowiny „Tokio Nichi Niſchi" a „Tokio Aſahi Schimbun" chineſke knježeŕſtwo w Nankingu dla dliczja ſ woſjewjenjom njewotwiſnoſcże we połnóznej Chinje warnuja. Wone pißaju, ſo je Czjangkajſchekowy plan, ßamopoſtajaze wubjerki pod kontrolu Nankingſkeho knježeŕſtwa w połnóznej Chinje wutworicż, ſtraſchny maneuer, w kotrymž leżi ſtrach nowych ſchmjatańzow.

Nowiny „Kokumin Schimbun" wótrje pſcheczìwo Jendźelſkej piſaju a jej porokuja, ſo w Chinje ſmyßlenje pſcheczìwo Japanſkej ſpěchuje. Wone jendźelſke diplomatſtwo warunja, ſo njeby měr w rańſchej Aſiſkej kazyło.

…e Serbow

W Budyschinje 25. nowembra 1935.

Naše hrono za tutón Boži dźeń

Dobre njeje sam něšto započeć bjez wšeho kapitala; w hnězdźe dyrbi jejko ležeć, hdyž dyrbja tam kury njesć. Přisłowo.

— **Wo wjedrje.** Ssobotu wjecżor we 8 hodź. barometer 743, hygrometer minus 2 a najwyschscha dnjowa temperatura4 stolpnje. Dźensa rano we 8 hodź. barometer 743, hygrometer plus 1 a najnižscha nózna temperatura 2 stolpnjej. Ssylna wyschina nad Ruskej je we wulkim polkole s nizinami wobdata. Na nasche wjedro skutkujetej wosebje nizinje nad Rańschim morjom a nad polnóznej Italskej. Jeju kromje so někdźe w naschich stronach setkujetej. Tehodla mamy pomróczene a trochu maczate wjedro. Powětr bu w běhu wczerawscheho dnja trochu hrubischi. Dotal wschak je nam měsaz nasymnik jara pschihódne wjedro pschinjesł. Ratarjo su mohli swoju rolu derje wobstaracz. Na rospołoženju wjedra so w tu khwilu hischcże mało pokasuje, schtoż by nam wjetsche pscheměnjenje nětczischeho wjedra wěschczilo. — Jutsje wutoru słónczko 7,32 hodź. skhadźa a so 4,02 hodź. khowa. Měsaczk, kiž je jutsje młody, rano 8,11 hodź. skhadźa a so popołdnju 3,50 hodźin khowa.

— **Wuhlady na wjedro sa jutsischu wutoru: Hischcże mało pschemĕnjenja nětczischeho wjedra.**

*

Wudźělenje běrnow skutka symskeje pomozy 1935/36.

Ludowi towarschojo Budyskeje srjedźnjeje městneje skupiny s prěnim pismikom A hacž Z, kiž su so do skutka symskeje pomozy 1935/36 pschijeli, dostanu swoje běrny

póndźelu 25. a wutoru 26. nowembra 1935

dopołdnja wot 9 do 12 hodź. a popołdnju wot 1 do 4 hodź. na twórowym dwórnischczu pschi kolijach 41. Jenož czi potrěbni maju prawo dostacz, kotsiž hižo běrnowe pschipokasańske wopismo (Kartoffelzuweisungsschein) wobsedźa. Ruczny wós s běrnowymi měchami ma so sobupschiwjesez.

Poruczenz Budyskeje srjedźneje městneje skupiny.

*

— **Tuni sarjadniski wosebity czah** k „němskej hodownej wustajenzy pschi radiowej wěži" do Barlina 30. nowembra — 1. dezembra 1935. Kaž nam němskostatna železniza sdźěli, pojědźe posledni króćz do hód 30. nowembra (wróczo 1. dezembra) tuni sarjadniski wosebity czah se 60 prozent. potuńschenjom jězby se Shorjelza do Barlina. Czah wotjědźe 30. nowembra 7,50 hodź. se Shorjelza a pschijědźe do Barlina na Shorjelske dwórnischczo 11,39 hodź. S Barlina wotjědźe czah 1. dezembra 20,25 hodź. a wróczi so do Shorjelza 0,12 hodź. Jězba płaczi wot Shorjelza 3. rjadownje jenož 6,80 hr. a 2. rjadownje jenož 9,80 hr. Wobdźělnizy wosebiteho czaha móža, je-li chzedźa, so hakle wutoru 3. dezembra 1935 wróczicz, hdyž sebi pschidaczny lisczik kupja. Železniza wobstara tunje pschenozowanja w Barlinje sa nóz wot 30. nowembra k 1. dezembrej, potuńschene sastupne lisczki sa hodownu wustajenzu pschi radiowej wěži, kolojězby atd. Kóždemu wobdźělnikej pak je do wole date, kak so wobdźěli. Na jězbu wot dwórnischcza, kiž su hacž do 100 kilometrow wot dwórnischczow wosebiteho czaha sdalene, so pschi pokasanju lisczika wosebiteho czaha 50 prozent potuńschenja wobliczi. Dźěczi wot 4. hacž do dokonjazeho 10. lěta płaczja połojzu. Darmotne rosjasnjaze łopjenka su pola wudawarnjow jězdnych lisczikow a w puczowanskich běrowach dostacz. Dokelž móže so jenož wěsta liczba jesdnych lisczikow wudacz, so porucża, so bychu so lisczki bórsy kupile.

S **Pschiwczic.** Ryczerkubleřski najeńk Klahra sarjadowa tu wulku honitwu, na kotrejž so 8 hajnikow wobdźěli. Postřělachu 32 basantow a 13 sajazow.

S **Delnjeje Hórki.** Wczera smjertnu njedźelu pschipołdnju wokoło 12 hodź. srasyschtaj pschi kowarni dwaj wosobowaj wosaj do so. Porzlinowej fabrizy Margareczinej Hěcze słuschazy wós chzysche s Budyschina pschikhadźejo do Jeschiz dale jěcz. W samsnym wokomiku papowej fabrizy w Nowej Wsy pola Klukscha słuschazy wós s Brěsynki pschikhadźejo pschijědźe, so by do Budyschina dale jěł, a sajědźe prěnjemu do boka. Tutón so někdźe meter daloko na stronu storczi. Wobaj wosaj so khětro wobschkodźischtaj. Wosoby do schkody njepschińdźechu. Hdyž bě polizija personalije swěsczika, móžeschtaj wosaj dale jěcz.

S **Njeswacżidła.** Pokutny dźeń popołdnju běsche so kschescżanska žónska słužba w powjetschenej a rjenje wupyschenej towarschnej jstwi knježeho hosczenza k swojemu měsacżnemu posedźenju seschła. Hdyž běsche so wulka syła pschitomnych powitała, knjes kantor Rausendorf někotre stare kěrlusche s rhytmiskimi hłosami wucżesche. Tuto praktiske spěwne dźěło je jedyn najwažnischich nadawkow kschescżanskeje žónskeje słužby. Wosadne spěwanje kěrluschow dyrbi snowa roskcżěcz, w kschescżanskich swójbach a w zyrkwi dyrbi spěwanje kěrluschow sylneje wěry nowe nashonjenje evangelija pschinjescz. Též liturgija C sa wosebite swjate dny, kiž je tak mało snata, so swucżowasche. Po kofeju rěcżesche so wo wuhotowanju hodowneho swjedźenja, kiž so po swucżenym waschnju 4. njedźelu adventa wotměje. Posedźenje so s tym skónczi, so sotra Helena pěseń pschednjese, kiž sylny sacżischcż sawostaji, a so schtucżka „Modl so a dźi po Božej schcżežzy" shromadnje wuspěwa.

S **Nejswacżidła.** Schtyri hornje rjadownje ludomneje ludoweje schule shromadnje s wucżerjemi s jednorej swjatocżnoscżu dźeń němskeje domjazeje hudźby wotměchu. Knjes kantor Rausendorf w swojim pschednoschku na wusnam tuteho dnja pokasa. Wón rosjasni, kak němska domjaza hudźba wosebje w naschich stronach pschezo bóle woteběra, druhdźe pak, kaž w Rudnych horach a w Durinkskej, pak ju hischcże dźensa nadeńdźenu. W kóždym domje dyrbja sašo ludowe spěwy klincżecz. Hdyž stari wjazy nje móža spěwacz, potom dyrbi młodźina na jich městno [illegible] picz a se swojim spěwom wutroby starych [illegible]. Wěrna mysl domjazeje hudźby směje pak pschezo [illegible] sa hudźbnym nastrojom, njech by též był zyle jednory. Słónczne pschednoschek Lutherowu domjazu hudźbu jako pschikład pschedstajesche. Po shromadnym słyschenju radia s Hamburga, hdźež Hitlerska młodźina hudźbne chóry poskiczi, schulerjo a wucżerjo praktisku domjazu hudźbu pokasachu. Na kónzu knjeni Grosina tsi spěwy s instrumentalnym pschewodom saspěwa. Tuta hodźina dyrbjesche wschitkich schulerjow k saběranju s hudźbu pohnucz.

Z Kukowa. Młodostny wotrjad swj. Jurja wotmě wčera swoju měsačnu zhromadźiznu pola Natušec, kiž so z narodnej hymnu wotewri. Potom rěčeše prezes, k. kaplan Hórnik wo „lětacym patru Šulte", kiž Bože kralestwo w južnej Africy rozšěrješe a při tym lětadło wužiwaše, kaž bě sej jeho předkhadnik P. Fuhrmann mohłrjeo na smjertnym łožu přał, zo by dźěło wuspěšniše było. Tutón bě přezahe swoje młodusko žiwjenje za křesćansku wěru tam wudychał, dokelž njeměješe trěbnych připrawow k spěšnišemu wobkhadej, kaž je nětko „Miva" k wužiwanju poručuje. Též my móžemy sobu wěc z modlitwu a z pjenjezami podpjerać a to na swětowej misionskej njedźeli (8. hodownika) pokazać. — W dalšim rěčeše so wo zhromadnym dźěle k Domowinje přizamknjenych serbskich towařstwow w Kukowje a Pančicach, kaž Kat. Kasina, Lipy, knježnow a s. Jurja, zendu so 15. hodownika pop. ½4 hodź. pola Natušec. Po přečitanju zapiskow poda předsyda Jan Šewc z Hory přehlad wo dźěławosći wotrjada w zašłym lěće a šwihaše njenarodnosć serbskeje młodźiny, čehodla je k załoženju tuteho wotrjada dóšło, zo by so w klóštrje serbske ludstwo mjez młodźinu hajiło, kaž sej nětčiše knježeřstwo přeje. Dale pokaza so na sławneju Kukowčanow, na P. Tecelina Měta a Ćišinskeho, kotrejuž mamy sej wysoko wažić. Přitomny hósć poreča wo njerodźe a lěnjosći při wužiwanju serbskeje rěče. Kajkaž hubjena serbšćina so nětko mjez ludom rěči, je woprawdźity skandal. Tu též Němc rozumi. Mjez rěčemi a rozprawjemi zaklinčachu wšelake serbske spěwy. Bohužel tute dźeń a bóle so pominu. W běžnym lěće njebudźe wjacy žaneje wosebiteje wotrjadoweje skhadźowanki.

Jellicoe na smjertnym łožu.
Sławneho jendźelskeho admirala Jellicoe su we Westminsterskej abtowni w Londonje na mary położili.
New-York Times, M.

Dobra rada

abo

Jan a Marja.

Po čěskim V. Kosmáka wobdźěłał Mikł. Andricki.

16] (Pokračowanje.)

„To pak mi powědać njebudźeće, w měsće tola přeco płaća", rěčeše stary Hejtman dale. „Wóndy běch w Budyšinje a widźach pola rěznika na tabulcy, zo je punt za 50 np., za kilo potajkim cyłu hriwnu bjeru."

„To my tež wěmy, mój luby wujko, ale to chce tež mjaso być! Tajke ćelo dyrbi cyły měsac pić. A nětk mi rjekńće, što by jo pola nas tajki čas pod kruwu wostajił?"

„Ju wšak, wostajeju wšak tež."

„Dwě njedźeli, to je najwjacy! — Maće što w hródźi?"

„Ja, wuměnkař — a ćelo měć? Ale mohł wam rjane ćelko zaradźić, Je hižo tři njedźele."

Hajnik pohlada někak z boka na Hejtmana a zabórča: „Hladajće našeho Hejtmana, tón kupcow pyta."

„A čehodla tež nic. — Swojej dźowcy tola směm."

„A kotre! to?" skušowaše Kašpork,

„Mědkowskej."

„Wjacławkowej? — Tam móže rjane ćelo stać. — Póndu tam pohladać."

„A što mam tam prajić? Kelko byšće dał."

„To dyrbju ćelo prjedy widźeć. Wšak na sudnistwo njepóńdźemy. — A što dha, njeje so Wjacławkecom wóndy ničo spaliło?"

„Ničo, Bohu dźakowano. — Tola wšo, štož prawje, je, hdy by tam Wićazec Jan runje njetrjechił, bróžnja drje bě sobu dyrbjała."

„Je nam potom wječor tež powědał, kak je hašał", praji korčmař."

„Haj, to pak wón je tež — a kak", rjekny Hejtman. „Tón je za třoch dźěłał. Česć, komuž česć sluša."

„Nó, Wićazec Jan!" rjekny Sowa, nazběhnywši ruku, to je wam hólc, kajkichž wjele njerosće. Hdvž kuli jeho widźu, kóždy króć widźu sebje sameho, kajkiž běch młody. — Daloko šěroko, žadyn so jemu njestaji. — Ně, žadyn nic. Tomu wšitko wot rukow dźe, dźěło a wjeselo. Na synach zejhrawa z kosu, kaž bychu jemu hercy piskali, a hdyž hakle zaspěwa — —. Spěwać sće jeho hižo słyšał, njewěrno?" wopraša so Sowa Hejtmana.

„Sym, sym — w Mědkowje pod meju. Rjanu šiju ma."

„Tu pak ma tež, zawěrno. Nó, praju wam, hdyž wón takle zaspěwa, ja bych jeho najradšo zwokošał cyłeho."

„Cyly hólc je", rjekny Hejtman, „jenož so mi zda, zo je přez měru wjesoły."

„Młody čłowjek njesmě hłowu powěšeć", zakitaše Sowa Jana. „K tomu je pozdźišo časa dosć. Starosće so na kóždeho dóndu. Młodosć njech so wuskače — płača dźě je tak hišće wšudźom dosć."

„Haj wšak, ale to je škoda, zo je tajki lud často khětro lohki, a to by mi Jana žel było", kiwaše Hejtman z hłowu. „Nawuča so na korčmu, dźěłaja dołh —" a Hejtman zahlada so kruće do Košporka.

„A što, por slěbornych, hdys a hdys, što wo to", rjekny korčmař, „to je maličkosć a stary Wićaz to přeco rad zapłaći. Stara Wićazowa je kruta, dawa Janej njedźelu lědom na dwaj karančkaj — ja was prošu, što to je za tajkeho młodeho hólca!" —

„Jenož zo to tola wjacy njeje!" pohrózy Hejtman z porstom. „Ja sym něšto zasłyšał, a boleše mje to. Hewak wšak mje Jan ničo njestara, ale sym jemu dobry a słyšach to njerady."

„Jan je cyły hólc, a hotowe je", a Sowa dyri ze škleńcu wo blido.

„Dobra duša, wot wutroby dobra", doda korčmař. „Hdyž dobru žonu dostanje, ta sej jeho wokoło porsta zwije. Hłupa wězo —", a wón wiješe z kamjenjomaj.

„Hłupa žona kóžedho muža skazy", rjekny Sowa kruće. „Ale tajkeje sej Jan brać njebudźe, tón so na kóždu njepopadnje. — Widźiće, tamle dźě dźe. Khiba zo bychmy jeho zawołali?"

„Njech dźě dźe", rjekny Hejtman.

„Ale připić sej móžemy, Jan njeje hordy."

Sowa zastaji porstaj k hubje a zahwizda hač cyła nawjes zaklinča.

Jan znaješe tuto hwizdanje a wobhladny so.

Sowa přistupi k woknu a kiwny jemu.

Jan zamacha z ruku, štož měješe rěkać, zo nima khwile.

W tym wokomiku pokaza so Hejtmanowa hłowa we woknje. Lědma bě Jan ju wuhladnył, zejma kłobuk a khwataše do korčmy.

„Witajće, nano, k nam", postrowi Hejtmana. „A dobry wječor tež wšěm dohromady. Kak pak we Łuzy hišće khodźi, nano, a što was k nam wjedźe?"

„Kus swěta wohladać dźě chcych tež, Jano. Připij sej z nami."

„Na te jedne dołhe", zběhny Jan karančk srěbny.

(Pokračowanje sćěhuje.)

Sto poskici serbski koncert

sajutšischim 27. novembra 1935?

Wustupi 175 spěwarjow a spěwarkow (potajkim najwjetšcha zhyła spěwarjow a spěwarkow poslednich konzertow).

Wustupja dźěći se 7 chórami najrjeńšcheho wopšichjeća.

Wustupja schtyrjo folisca ſ ludowymi spěwami.

Poſticija Radwoćerjenjo wěčnje rjany spěw: „Dobry wječor, marjerka" a dopjelnja ſ tym tydzajore pšecja.

Poſticzi ſo na 30 wšchelakich serbſkich ludowych spěwow.

Poſticzi serbſki hušleć cžaſnikarſki mischtr Menzl ſ Dobroschicz na sto lět ſtarych serbſkich hušlach rjane serbſke kuſki.

Budźe to sobu najrjeńšchi konzert, kotryž smy nawčzicz změlí. Tohodla nježdźejće doma, ale pšidźśe wšchitcy na konzert.

Se Smilneje. Pjatk běšche žeby dostawał renty Emil Glimmer ſe Smilneje ſe ſawdaćom pluna žiwjenje wſak. Jedyj njeběš Glimmer, kotryž ma ſamſne bydlenje, pšichpoldnju hiſchcze k ſwojej ženjenej dźowuzu dójchoł, poča ſo mona wo njeho ſtaracz. Hdyž ja nim hladaſche, namaka jeho w bydlenju mortwego. Lékařſka pomoz pšichwidźe pšeche poſne, dokelž běšche ſo njeſkutk hižo w nozy ſtał.

S Mukranežja. Dźěłaćeje Maks Wjeńka ſnjeſoži ſchmórk w Suborniczańkej zyhelniny. Pšichi nakładženju klócžeńkow (Preſſe) žeby pod rjebłami tkórcu ſchkodu naćini. Dyrbješche hnydom lékařſku pomoz pytacz. Na dobre ſdoje njeje ſtracha wo jeho žiwjenje.

S Wuſcheje wſody. (Droha hubičzka.) Młoda holza, kotruž běšche pšheczíwo jeje woli młody muž ſ Mujakowa wokoſchik, běšche khłoſtańſki namjet dla ſranjenja cžeſcze ſapodała. Wobſkorženy běšche pšched ſudom ſmólniwy. 10 krinwow ſa ſymſku pomoz a wudawki ſudniſkeho jednanja ſapłaczicz. Skichniwdźena po ſapłaczenju ſwój khłoſtańſki namjet wrócži.

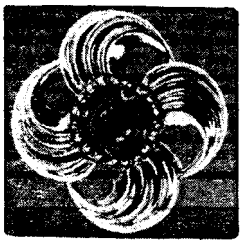

Pozdrohowany kamjeń jako plaketta k pšichitknjenju. Wot 1. dez. budźe ſo pšichi nadrósnej ſbérzy ſkutka ſymſkeje pomozy w ſwětoſkawnych tocžeńcach drohotnych kamjenjow w Idaru a Oberſteinje we wjazy milijonach lhotowjena plaketta ſ pozdrohotnych kamjenjow pšechedawacz. (Wolfbild, M.)

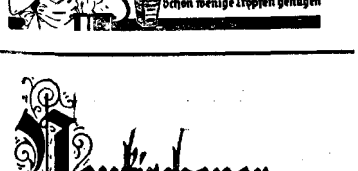

Neukirchener Abreißkalender

Neukirchenska wotterhańska protyka

zasy we wurjadnje rjanym wuwjedźenja je dóšła

Płaći 90 pj.

w Serbskej knihałni w Budyšinje

Towařstwowski powěſtnik.

Autobusowe zwizki na serbski koncert srjedu 27. novembra 1935

Z Radworja wotjědže wulki autobus za 40 wosobow wot wjesneho naměſtna wječor ½7 hodź. do Budyšina a pojědže wróćo mjez 1 a 2 hodź. Zamołwenja zapodajće knjezej wučerjej Nawcy.

Z Khróšcže pojědže tehorunja autobus na serbski koncert. Zamołwjenja zapodajće knjezej překupcej Natušej w Khróšcžach.

Njebjelčicy, Pazlicy, Miłoćicy, Pančicy, Budyšin. Na serbski koncert do Budyšina pojědže wulki auto wot Kamjenca přez Njebjelčicy, Pazlicy, Miłoćicy a Pančicy do Budyšina. Kóždy, kiž chce sobu jěć, njech so zamołwi hač do póndźele pola korčmarja Sucheho w Pančicach a pola bura Jakuba Cyža we Njebjelčicach.

Z Rakec pojědže na serbski koncert nětko auto wot Komorowa na Rakecy, Budyšin. Jězba płaći tam a sem jenož 80 pj. Stóž chce sobu jěć, njech so zamołwi hnydom pola knjeza Jurja Sewčika we Komorowje. Čas wotjězda so hišće wozjewi.

Z Hućiny wotjědže autobus za 20—25 wosobow wječor ½7 hodź. wot Nowakec hosćenca a pojědže wróćo mjez 1 a 2 hodź. w nocy.

Za Hodźijskich a wokolnych Serbow jědže autobus poł hodźiny po koncerće z Budyšina do Hodźija. Na koncert njech jědže kóždy kaž chce. Smy so jenož za domojjěrbu postarali. Zamołwće so pola k. Wirtha w Cokowje.

Rakecy. Autobus na serbski koncert do Budyšina wotjědže w 7 hodź. z Komorowa a 1/48 hodź. z Rakec. Wón zastanje w Komorowje wosrjedź wsy we Kačej korčmje, w Rakecach před Kuncec hosćencom a skónčnje hišće, hdyž Šešowski puć na dróhu wjedźe.

Drježdźany. Wšěch lubych Serbow tu a we wokolnosći přeprošujemy na serbske kemše njedźelu 1. hodownika, rano we 8 hodź. w kapali w Tašenberg-Palais. Spowědź wot 7 hodź.

Jasenca. „Kat. Bjesada" ma wutoru, 26. novembra swoju swójbnu zabawu. Započatk z dypkom we 7 hodź.

Nałymska zhromadźizna Domowiny budźe ſrjedu 27. nałymnika popołdnju w 3 hodź. w ſali Sserbſkeho Doma. Wſchitkžu dowěrnižu maja pšichitomni być. Ssobuſtawy ſo kwitrobnje pšipeproſchuja. Na programmuje je ważny pšchednoſchk. **Pšchedsydſtwo.**

Předźenak

pšchinjeje lětża na prěnjej ſtronje kraſny wobraz jutrowneje ſpěwarki. S wotpołładom to je, ſo by pokaſał, kajki rjany je naſch lud! Tež druhe wobrazy jutrownych ſpěwarkow, ſe Wojerowſkeho ſlěta a druhe to wobſwědcža. — To je najcžiſcžiſchi, najnadobniſchi ariſti ras. Pšchedźenak ſo njemóže nahladacz na tutym wobrazu. Je ſebi jón wurěſał a nad ſwojim pišanom na ſcžěnu powěſnył, ſo by jón pšheco pšched woczomaj měł, tak jara ſo jemu tuta ſpěwarka ſe ſwojej wulzy pchiſtojnej narodnej draſtu a ſwojim milym a tola tež khutnym wobliczom ſpodoba. — A tež Pšchedźenakowa pšheco na ſpěwarku ſ radoſcju hlada. — Schtóž chce ſebi tež ſwoju ſtwičzku wupyſchicz, njech ſebi w Sserbſkej knihałni protyku kupi ſa 50 pjenjezkow.

Tydźenje ćežkeho dźěła

našich serbskich spěwnych towařſtwow so nakhlileja. Janož hišće 2 dnjej zbywaſej k poſlednim přihotam. Wšitko je dokonjane. A bórzy smědmy khwatać do Budyšina, zo bychmy słyšeli zynk domizny, zynki z erta našich serbskich spěwnych towařſtwow

Radio

Wutoru 26. novembra ſlyſchimy:

Königswusterhauſen. Nimo ſnateho wſchědneho programa: 6,30 wjeſelý rańſchi konzert. 11,20 ſa wjeſne žony. 12 pſchipołdnjſki konzert. 14 wſchelako'cſe. 16 popołdnjſchi konzert. 17,50 pišana hudźba. 18,20 politiſki pſchehlad nowin. 20,10 komorna hudźba.

Lipſk. Nimo ſnateho wſchědneho programa: 6,30 rańſchi konzert. 11,45 ſa burow. 12 pſchirodniſchi konzert. 17 němſka rejwańſka hudźba. 20,10 pišany wječor.

Hiſchcze ważne ſ dnjowneho programa: Barlin: 20,10 konzert. Königsberg: 21 hodźina wukrajnych Němzow. Wrótſkaw: 20,10 konzert. Kóln: 20,10 pišany wječor. Mnichow: 20,10 komiſka opera „Don Paſquale". Win: 20,10 wječor operettow.

Poſledn'e politiſke powěſće

Sankzije a chij wobcžejnoſcje.

Někotre Londoniſe njedźelſke nowiny ſ Genfa pišaju, **ſo 16. dezembra mjeſynarodny ſakaz wuwoja petroleja do Italiſkeje do mozy ſtupi.** Franzowſki miniſterſki pſchedſydа Laval je ſobotu ſ jendźelſkim a italiſkim póſłanzom wo mnohopſchi petrolejowehо wuwoja rěcžał.

W Londonje ſebi ſtaroſcže cžinja, kak ſo politika ſankzijow w pſchichodźe wuwije. Pſchi tym ſo wobeběje na wobcžejne położenje franzowſkeje ſmiteſkowneje politiki pokazuje. W Jendźelſkej ſo boja, ſo ſnadź Laval ſpyta, ſo ſ Muſſolinijom wobeběje ſrěcžeńſtwo. Jendźelſke knjeſerſtwo pak chce tajkemu ſrěcženju ſadźowacz. Temu ſu tež hižo poſłednje jednanja mjes jendźelſkim a franzowſkim knjeſerſtwom ſłužile.

S Londonſkich njedźelſkich nowin je tež ſpóznacz, ſo je w jendźelſkej ſjawnoſcži ſajim ſa ſankzije trochu popuſchcžił.

Hamtske wozjewjenje z Budyšina.

Der Kommunikationsweg KleinBautzen—Maschwitz wird wegen Pflasterung in Flur Kleinbautzen vom 26. bis mit 28. 11. ds. Js. gesperrt. Der Fahrverkehr wird über Pließkowitz gewiesen.

Bautzen, am 23. November 1935.

Der Amtshauptmann.

Humor wukraja.

„Schto mněniſch, lubuſchko, njeby derje było, hdy bychmoj tež hiſchcze druhi ſchtom ſadźiłoi?"

(Everybodyſweekly, M.)

Hospodarſki rozhlad

Póndźelu 25. novembra 1935.

Barliniſka burſa ſ dnja 23. novembra. Na kónzu tydźenja bě wobrot na burſy jara wobmjeſowany, dokelž bankowſka klientela njebě pſchikaſow ſapodała a tež wobkhodniži ſ powołanja ſkerje ſ wotpſchedawanju pſchi troczitku. Měnjenje pak powſchitkownje njebě njepſchecželne, wožebje dokelž někotre pſchihódne woſjewjenja dividendow ſ industrije pſchedležachu. W zrjetku pak njeběſche wumjeſcz ednotne. Na rentowych witkach bě ſajim ſa ſtaru wójnſku pożčzonku.

Djenjnjiſche ſtótne witi w Drježdźanach.

Na ſtótne witi pſchijtna ſo djenja: 1207 howjadow, a to 165 wołow, 136 bykow 826 kruwow, 70 jałojnow a 10 ſrjeczkow. Dale 961 cželatow, 925 wowzow a 1479 ſwini. Pola howjaſeho ſkotu bě wobkhod žiwy a wſchón ſkot ſo po najwjetſchich płacžiznach roſpſcheda, jenož hubjeńſche druzíny běchu nješchto tuńſche w płacžiznje. Cželata měſacžu pomału wobkhod po dotalnych płacžiznach, jenož ſa hubjeńſche druzíny ſo nješchto mjenje płacžeſche. Mowzy měſacžu ſrěni wobkhod, dotalne płacžiny ſo njerjepſchemeńichu. Swinje ſo po poſtajenych płacžiznach rozdźělichu.

Rozwučowace drobnoſce

Je to njezbožo za naše časy a naše potomſtwo, zo so **alkohol** we wſchelakich ſtałtnoſcach jako piwo, wino, pulene atd. jako ſtrowoſći ſpomožny poručuje. To rěka tolu: wolij do wohenja leć — naš ſplah je hižo w krwi a žru tak poſłabjeny, zo čežke napoje ſmjeru jenož dokhwataju. Strózbnoſć a proſta jědź začežitej někotru khorość, kotraž hač do „najnowiſich" časow ani po mjenje znata njebě.

Stóž chce w khlěwje k něčemu přiſć, dyrbi kedźbu měć: 1. So zróſt ſwinjeca wotwiſnje wot prěnich njedźelow a měſacow — w tutym času dyrbi ſo pica často dawać (w mjeńſich porcijonach, zo ſo ſwinjo njepřeżerje). 2. Skoćo, kiž chce ſo domu rězać, korm ze ſydkom, dokelž mloko, w kajkežkuli ſtałtnoſci, płodži najſlódniše mjaſo a tuk. 3. Majs, rajſowe bělizki a ſtož „Fleiſchfuttermehl" rěka, dawaju tuk, kiž kaž ſtary wolij ſłodźi a mjehke mjaſo (tola jenož, hdyž ſo ſwinjom wjele dawa, horſe za dźeń je wužitne). 4. Dokormjenje njech ſo z ječmjenjom ſtawa; hdyž to njechaš, ſmě ſo tež rožku dawać, kotraž nimale tośame ſłužby čini. 5. K picowanju poſtajeny čas ma ſo ſwěru wobkedźować. 6. Skóńnje dyrbja ſo korta po kóždym picowanju z čiſtej wodu rjedźić, zo ſwinjo ze zakiſom njeſkhori.

Cerſtwy powětr do khlěwow, wosebje do naſich, hdyž wjacy njepaſemy, a ſkót ſo wonka wudychać njemóže! Stóž może, załoži w howjazej hródźi přihódnu ventilaciju; ſtóž chce kruwom dychanje z tupym bydłom čežke činić, jeba ſebje ſameho khětro — we pjenježnej móſni. Strowy powětr powyſi wužitk z dejneho ſkotu, zo ſo wudawk za ventilaciju bórzy zadani.

Hudźba–wumělstwo–dźiwadło

„Hańža Bernauer .

Němſka ſtruchłohra w 5 wuſtupach (12 wobraſach) wot Bjedricha Hebbela.

Naſche měſchczanſke dźiwadlo poda nam ſe ſtruchłohru „Hańža Bernauer" jenu ſ najlěpſchich dźěłow ſnamjeniteho němſkeho baſnika Hebbela. W Budyſchinje ſmy tutu hru hižo w prjedawſchich hrajnych dobach widźeli, ale tak doraſnje njeje ſo hiſchcže pſchedwjedla kaž něhdy pod intendantom Kämpffom. To je putaze, jimaze ryſowanje žiwjeńſkeje tragiki tuteje jandźelorjaneje dźowki Augsburgſkeho truharja Bernauera, kotrejež mandźelſtwo ſ Albrechtom, ſynom knježazeho wójwody Ernſta-BayerſkoMnichowſkeho dla tradizije knježazych domow ju k ſmjerczi wjedźe. Knježazy wjerch da ju 12. oktobra 1435 ſ Dunajſkeho moſta pola Straubingena do žołmow czišnycž.

Zyłe wobſadźenje rólow žada najwjetſche roſmyſlenje, ſo bychu ſo rjanoſcže tutoho baſniſkeho dźěła, woſebje we hłownych rólach, prawje wuſběhnyłe. A to je ſo dokonjało: Jurij Steinmetz bě prawy ſaſtupjeř ſtareho wójwody Ernſta, miſchtrſzy wuſběhny duſchiny bój nana a knježicžerja a woſebje w do konczuym jednanju ſtupnjowaſche ſwoju ſamóžnoſcž najdoraſniſcho. Hans Berder jako jeho ſyn Albrecht bě poſtawa móžnoſcže a roſſudnoſcže, luboſczepolneje wutroby k ſwojemu ludej. Wumělz pſchewjed'e tutu cžežku rólu wubjernje. Tilly Breitenbach bě kaž ſtworjena ſa rólu Hańže Bernauerez, njech w poſtawje, pohibje, rěczi abo waſchnju. Jeje hra bě pſchemožaza w ſkónczuych ſzenach w jaſtwje. Wubjerny bě Mano Holtei jako Bernauer, jeje nan. Artur Gieſe jako kanzler poda putaze wobraſy c niemóžeſche lěpſchi bycž. Heiuza Süßengutowa hra jako Theobald bě połna czoploſcže. Ada Waretz bě troſchku pſchejara wužadaza w ſwojej róli jako Borbora. Alfred Borchert trjechi wuſkoczliweho wuja derje. Volk, Martini, Lahoda jako ryczerio běchu dobri. Eſſer pak jako měſchczanoſta njeſpokojeſche. Tohorunja njeſpokojachu ſkónczne ſzeny wojowazych ryczerjow, pak wulki apparat pak jenož naſpomnjenje we ſłowje. W zyłku je ſo jara derje hrało a tohodla doporucžamy kóždemu wopyt. -ř.

Budyske stawnike powěsćes

pjatk, 22. novembra 1935.

Narodźenja: 21. 11. Dcže Hanſzy, ſchofěrej, dźowka.

Pſchipowědanja: 22. 11. Hermann Liebig, piwaŕz, ſ Wally Hildegardu Hoffmannez, wobaj w Budyſchinje. — Maks Oskar Blümel, inſtallazijſki miſchtr, ſ Jlſu Edithu Göpfertez, koutorijſku, wobaj w Budyſchinje.

Sula za plahowanie dejneho skotu a za mlokowe hospodarjenje w Přišecach

So bychu ſo ratarſzy hólzy a dźowki praktiſzy a theoretiſzy w powołanju wukubłali, je ſo 23. oktobra 1928 na kuble w Pſchiſchezach, Budyſkej ratarſkej ſchuli pſchiſamknjenym, woſebita ſchula ſa plahowanje deineho ſkotu a ſa mlekowe hoſpodarſtwo wotewriła. Dotal derje wopytane, mjes ſobu dźělene kurſy 3 njedźele trajachu. Wucžerſtwo ratarſkeje ſchule w Budyſchinje, dale ſkótny lěkar aw ukubłanſki dejeř wucžomzow a wucžobnizy po ſczěhowazym wukubłanſkim planje roſwucžowachu: Wucžba wo pizowanju ſkotu a ſwini, plahowanje ſkotu, paſtwiſchcža, khlěw, twar a poſłužowanje ſkotu, družiny ſkotu; mlokowe hoſpodarjenje, plahowanje ſkotu a ſwini, ſtatne podpjery na to; ſkótne khoroſcže, ſranjenja, mrětwy, ſadźeržènje pſchi rěſanju a pſchi dorěſanju; ſkótne ſawěſczenje a ſkótne wobhladanje. Po tutym wukubłańſkim planje ſo dale dźěła. Pſcherěſkowa liczba wobdźělnikow na kurſu wucžinjeſche 10 ſe wſchěch 28 dotal wotmětych kurſow. Tracže kurſa je ſo na dwě njedźeli ſkrócžiło a wotměwa ſo pſchezo w ſymſkim połlěcže. Liczba wobdźělnikow je ſo na 12 poſtajiła. Sa ſapocžate ſymſke połlěto 1935/36 je ſo wot krajneho burſtwa 5 kurſow, 3 ſa mužſku a 2 ſa žónſku ratarſku młodźinu w měſazach dezembru, januaru a februaru poſtajilo. Prěni kurſuſ ſa mužſkich budźe wot 2. hacž 15. dezembra. Wuſpěſchny wopyt ſtatnje pſchipóſnateje dejeřſkeje ſchule ſo ſ wuſwědczenjom wobkrucži.

Po ſakładnych poſtajenjach ſcžiwjeřſkeho ſtawa wo wukubłanju ratařſkeho a burſkeho doroſta, ſo pod „woſebitymi poſtajenjemi" ſczěhowaze woſjewja: „Wucžobnikam ſo porucža, ſo bychu w běhu wucžobniſkich lět we ſymſkich měſazach na dopjelnjowazych kurſach ſtatnje pſchipóſnateje dejeřſkeje ſchule a na ſtatnje pſchipóſnatym poſpytowaniſchczu ſa plahowanje ſwini ſo wobdźělili. Tutek urſy ſu ſa wukubłanje burſkich a ratařſkich wucžobnikow pſchiměrnjene, traja 14 dnjow.

Wo wudawkach atd. ſhonicže bliżſche na pſchiſłuſchnym krajnym burſkim ſamcže. Wo dejeřſkich kurſach w Pſchiſchezach, ſhonicže bliżſche na burſkej dźěłowej ſchuli w Budyſchinje (Bäuerliche Werkſchule).

Pokiwy pyskej a pjeru

raten hódać (nic hudać) Rat halten, beraten radźić, radu radźić, radu składować (nic: dźeržeć = den Rat halten, befolgen)

Raubtier torhato zwěrjo

Rauhreif **sreż**, šědźiwizna

Rausch skurjenje, pjanosć, wopica, im R. z wopičku, w pjanośći, w skmjelenju, skurjenju. Wer niemals einen Rausch gehabt, der ist kein rechter Mann, štóž ženje njej był skurjeny, njeje muž mi hotowy (to pak je łža abo bża)

razyć, pjenjezy razyć Geld prägen, pinca je butru zarazyła die Butter ist aufgegessen — a nětko rěka, zo je ju pinca zarazyła. Skleńcu dorazyć austrinken Boden ausschlagen — wurazyć Doraž! Trink aus (= mach Schnaps tot).

recht. Das geht nicht mit rechten Dingen zu to njeje spodobrom. Mit vollem Recht z połnym, z dobrym prawom, von rechtswegen poprawom

rěčka hórboll (z Pančic). SN 1935, čo. 74 (3. str.)

Rěčnicy študuj tele: 1) Historische u. vergleichende Laut- u. Formenlehre der niedersorbischen Sprache, mit bes. Berücksichtigung dr Grenzdialekte u. des Obersorbischen, wot Muki 1891, 2) Grammatik der wendischen Sprache in d. Oberlausitz wot Krala, třeći wudawk 1925, 3) Lehrbuch der niederwendischen Sprache, 2 dźělej, wot Swjele 1905/11, 4) Syntax der wendischen Sprache in d. Oberlausitz wot Libša 1884, 5) Grammatik der altbulgarischen (altkirchenslavischen) Sprache wot Leskiena 1909.

Reden ist Silber, Schweigen ist Gold. Mjelčaka jazyk njeboli. Huba zła je mordaŕka. Wot dobreho słowa jazyk njezaboli. Bóle zo roćiš, a mjenje ći wěrja. Štóž wjele rěči, ma wjele zamołwić. Najmudriši jazyk je kuši.

Hamt[illegible] z Budyšina

Das 1. Vorſtandsmitglied der Entwäſſerung[illegible]ſchaft Malſchwitz, Bauer Ernſt **Lorenz** in Ma[illegible] ſein Amt niedergelegt. An ſeiner Stelle iſt Bürg[illegible] Hermann **Sende** in Malſchwitz in den Vorſtand getreten.

Weitere Vorſtandsmitglieder ſind:
Forſtverwalter **Klatte**,
Bauer **Kurt Heleſch**,
ſtellvertretende Vorſtandsmitglieder ſind:
Ernſt **Sauer**,
Johann **Meltke** und
Alfred **Hempel**,
ſämtliche in Malſchwitz.

Bautzen, am 16. November 1935.

Der Amtshauptmann.

Zur Vorbereitung und Durchführung des zivilen Luftſchutzes ordne ich hiermit an, daß jeder Hauseigentümer oder ſein geſetzlicher Vertreter ſpäteſtens **bis zum 1. Februar 1936** an einer jedem Hausbewohner zugäng[illegible] Stelle eine **Luftſchutzhaustafel** anzubringen und dauernd in Ordnung zu halten hat. Die Beſtellungen ſind bei den Bürgermeiſtern aufzugeben. Der Preis der Haustafeln beträgt bei Häuſern, die von einer oder zwei Familien bewohnt werden, 0,20 RM, bei Häuſern, die von mehr als 2 Familien bewohnt werden, 1,50 RM.

Zuwiderhandlungen werden mit Geldſtrafe bis zu 150 RM oder mit Haft beſtraft.

Bautzen, am 18. November 1935.

Der Amtshauptmann.

Oeffentliche Erinnerung zur Steuerzahlung.

An die zum 15. November 1935 fällig geweſene Teilzahlung auf Vermögensſteuer wird öffentlich erinnert. Nach § 1, 2 des Steuerſäumnisgeſetzes vom 24. Dezember 1934 (Reichsgeſetzblatt I Seite 1271) iſt bei nicht rechtzeitiger Entrichtung der Steuerzahlung mit dem Ablauf des Fälligkeitstages ein Säumniszuſchlag in Höhe von 2 Proz. des Steuerbetrages verwirkt. Bisher nicht entrichtete Beträge werden nebſt Säumniszuſchlag vom 23. November 1935 ab durch Zwangsvollſtreckung eingezogen werden. Soweit die Schuldner es zu einer weiteren Mahnung kommen laſſen, ſind ſie in der wiederholt angekündigten Liſte der ſäumigen Steuerzahler aufzunehmen.

Bautzen, am 21. 11. 1935. **Das Finanzamt.**

**Hłowny redaktor Marko Smoleř. Zamołwity za politiku feuilleton a wobrazy A. Dučman, za lokalny dźěl a přilopk Marko Smoleř a za nawěštki dr. J. Cyž, wšitcy w Budyšinje.
Wudawa a ćišći dr. J. Cyž w Budyšinje.
D. A. X. 1935 2248. — W tu khwilu tarifna lisćina čo. 3 płaći**

Najnowſchi móſt w Stockholmje.

Nowe němſke miſchtrowſke dźěło. Kral Guſta ſchwedſki je nowy Väſtiki móſt, jedyn ſ najwjetſchich a najrje[illegible] ſchich moſtow Stockholma, wobkhadej pſchepodał. Myta, kotrež ſo ſa plany wudźělichu, pſchipadnychu wſchě němſkim inženěram. Zeleſnu konſtrukziju je tohorunja němſka firma dodała. Wudawki wucžinjeja 13,2 milijonow krónow, dwaj milijonaj krónow mjenje, hacž bě ſo najprjedy wobliczžiło. Móſt je 24 metrow ſchěroki a 601 metrow dołhi. Wyſokoſcž najwjetſcheho wobłuka kotryž je 204 metrow dołhi, wucžini 24 metrow.
(Weltbild, M.)

Twjelki
trěnja
ruby na blido
łožowe płachty
kulečkowe rubišća
A. Bokelmann nasl.
měliček Curt Müller
w Budyšinje
na Serbsk. hrjebjach 2. Zał. 1892

Gumije za jězdne koła
we wšěch wulkosćach, tež za dźěćace koła, ma na předań
J. Schlebach
w Budyšinje na Mužakowskej drózy 4
Mantle wot 1.50 hr., šlauchi wot 45 pj.

Hilger w Budyšinje na Lotzeskej dr. 201
poskica płaćizny hódno
dobre wupjerki, łožowe šaty, blidne šaty, kuchińske šaty, barchenty, běłe a barbne, čopłu spódnju drastu

Rjana młoda
jałojca
je na předań w Hórkach čo. 25

Makulaturu
(je to hižo počišćana papjera) wotedawa w kóždej mnohosći
Serb. knihaŕnja w Budyšinje

Míele 58,— hač 195,— hr.
prochsrěbak
Dóstać wo wotrjadn. wobhhodach

Maš hižo
zastupny lisćik za serbski koncert?
Je-li nic, kup sebi jón hnydom pola předsydy towarstwa na wsy, pola dowěrnika abo w Serbskej knihaŕni w Budyšinje (Serb. Dom)

Kupujće pola našich inserentow!

! Awtowy park Willy Pätschke
Wutoru, 26. novembra dop. 8.30 hodź. do **Drježdźan.** 2,50 hriwn[illegible]
Srjedu, 27. novembra přip. 8.30 hodźin na **Butrowu horu** přez Hal[illegible] 1,60 hriwn[illegible]
Wotjědźe so wot „Měšć. muzeja". Zamołwjenja na Bismarck[illegible] drózy 12 (tel. 1900) abo na MER-běrow na Žitnej hasy 4 (tel. [illegible])

Po dołhej a ćežkej khorosći, husćišo ze swjatymi sakramentami doma wobstarany, wumrě njedźelu w nocy mój horcolubowany mandźelski, naš starosćiwy nan, přichodny nan a wuj, bywši žiwnosćeŕ

Jakub Ledźbor,

w starobje 70 lět. Srjedu rano w 9 hodźinach so na Khrósćanskim pohrjebnišću pokhowa.

To wozjeweja přećelam a znatym, wo ćichi Wótčenaš prošo,

hłubokozrudźeni zawostajeni.

W Kukowje, 25. novembra 1935.

Přiłoha k čisłu 274 SERBSKE NOWINY Póndźelu 25. nowembra 1935

Dewizowy proces Mišnjanskeho biskopstwa

5. (a posledni) dźeń sudniskich jednanjow.

(Dopis wosebiteho rozprawjerja „Serb. Nowin“ j. s.)

W Barlinje, 23. novembra 1935.

Při sylnym wobdźělenju zjawnosće nastupi dźensa posledni a wusudny dźeń jedanjow; při zastupnych wrotach do sudniskeje sale stejachu ludźo hižo wot ranja 7 hodźin, hač so skónčnje ½11 hodźin dźensniše jednanja započachu. Předsyda, zastupjeř statneho rěčnistwa a zastupjerjo wobskorženych zabjerachu so hišće raz skrótka z cyłym předmjetom procesa, při čimž předsyda w nastupanju wobskorženeho knjeza biskopa naspomni, zo ma so jeho přestupjenje dewizowych zakonjow po připadźe też jako z njekedźbliwosće (fahrlässig) a to z pjenježnym khóostanjom pokućić.

Po dokónčnych rěčach zastupjerjow postany wobskorženy knjez biskop a z krutym, jasnym hłosom praji sćěhowace posledńje słowa wobskorženeho:

Moji knježa sudnicy! Dlěje hač w pjećadwacyćilětnym skutkowanju jako duchowny sym skoro wuwzačnje stał na městnach, na kotrychž sym ze wšěmi worštami luda zetkał. Tam njeběch jenož znaty z klětki a kenclije, ale runje tak też z wosobinskeho wobkhada. Mjez wjele tysacami a tysacami ludźi, z kotrymiž mějach kontakt, njebudźe ani jeneho, kotryž by prajić mohł, zo hdy njewěrnosć rěčach. Kóždy z nich by tu mohł a směł z połnym prawom prajić: tajki čłowjek njehraje žanu komediju a njeje žadyn tajeńc. A z wótrym hłosom wuzběhuje: „Jako němski biskop wuznawam tu před swojim swědomjom a swojim Bohom, zo sym bjez winy.“

Wobskorženy, kiž je jara blědy a na kotrehož wobliču su njedźiwajo jenož krótkeje přepytowanskeje jatby slědy hłubokich starosćow a rozhorjenjow widźeć, namaka ze swojimi słowami wosrjedź připosłucharjow zajimawy wothłós. Lědma bě knjez biskop swoje słowa skónčił, roznjese so mjez připosłuchaŕstwom ćiche płakanje a nadobo so jemu ze wšelakich stron připosłuchaŕskeje městnosće přiwoła: to je wěrno! bravo!

Po energiskim zakazanju tajkich demonstracijow poręča hišće dr. Theodor Legge, kotryž wšu winu a kajkužkuli zamołwitosć za wšo, štož je so wopak stało, na so bjerje, a skónčnje generalny vikar dr. Soppa, kiž z jenož jenej sadu wo wusprawnjenje prosy.

Předsyda wozjewi na to, zo so nětko sudniske wuradźowanja započnu a woteńdźe z nimi do wuradźowanskeje jstwy; bě to krótko po dwanatej hodźinje připołdnju. Krótko do 5 hodźin wozjewi předsyda sćěhowace wusudźenja:

1. Dla njekedźbneho přestupjenja dewizowych zakonjow zasudźuje so 53lětny biskop dr. Pětr Legge k 100 000 hriwnam pjenježneho khłostanja, z přepytowanskej jatbu wotpokućenych zaliča so 40 000 hr. (abo 3 měsacy jastwa, njeda-li so khłostanje zapłaćić);
2. dla wospjetneho zhromadneho přestupjenja dewizowych zakonjow zasudźuje so 46lětny generalny sekretar towaŕstaw swj. Bonifacija dr. Theodor Legge k 5 lětam khłostaŕnje, k zhubjenju čestnych prawow na 5 lět a k 70000 hriwnam pjenježneho khłostanja (abo dalšich 35 dnjow khostaŕnje);
3. dla wospjetneho zhromadneho přestupjenja dewizowych zakonjow zasudźuje so 47lětny generalny vikar tachant prof. dr. Wilhelm Soppa k 3 lětam khłostaŕnje, k zhubjenju čestnych prawow na 5 lět a k 70 000 hriwnam pjenježneho khłostanja (abo dalšich 35 dnjow khłostaŕnje).

Wobskorženymaj dr. Legge a dr. Soppje zaliča so 8 měsacow přepytowanskeje jatby. Předsyda přednjese na to dlěše pojednanje wo zasadach a nahladach, na kotrež je so sud při postajenju khłostanjow złožowało. Biskopa ma za winowateho, zo je z njekedźbnosću zakoń přestupił; dr. Theod. Legge a dr. Soppu ma za winowateju wědomeho přestupjenja dewizowych zakonjow. — Z tym skónči so sudniske jednanje.

Z tutym procesom, kiž je wosebje z wosobami wobskorženych zajim nimale cyłeho swěta zbudźił, je zjednoćena cyła kopica mjenje widźomnych naležnosćow, kotrež wšak z dewizowymi zakonjemi ničo činić nimaja, wopraw dźite winy a podstawy tutoho w kóždym nastupanju njezbožowneho procesa pak jasnje dosć wobswětluja.

A tohodla słowčko k podstawowym winam tutoho procesa. Mišnansko-Budyske biskopstwo je dźensa z wjacy hač 2½ milijonami hriwnami zadołžene; na dani ma so kódy dźeń wokoło 700 hriwnow płaćić. Tutón dołh je nastał z nowozałoženjom Mišnanskeho biskopstwa před 15 lětami a składuje so wuwzačnje z požčonkow, kotrež je tehdyši prěni Mišnjanski, pozdźišo Barlinski biskop a znaty politikaŕ dr. Schreiber we wukraju brał. Na nowozałoženje Mišnjanskeho bispkopstwa su drje přede wšěm katolske cyrkwinske rozwažowanja skutkowałe; wěmy pak so derje na to dopomnić, zo su też politiske rozwažowanja wosebitu rólu hrałe, rozważowanja, kiž so přede wšěm přećiwo katolskim Serbam — a Serbowstwu powšitkownje — měrjachu. Wjacy hač 200 lět je so dušepastyŕske zastaranje Łužicy a přidźělenych krajinow přez Budyske tachantstwo we wosobje Budyskeho tachanta, kiž bě jako „Adminstrator ecclesiasticus“ z biskopskimi nadawkami a prawami wuhotowany, na dosahace wašnje wukonjało. A dyrbi so dale na to pokazać, zo nimale sto lět, wot časow seniora Kućanka hač do časow seniora Skale, su po stronje titularnych biskopow (Bernerta, Wahla, Schäfera) serbscy duchowni so wěcywustojnje, swědomiće a woporniwje za duchowne kaž hospodaŕske zarjadnistwo po strowych zasadach muži starali, kiž z domoródneho burskeho serbskeho stawa pokhadźachu a ze swojim rozumnym a tohodla woprawnjenym a zasłužbnym konservativismom tachantstwo a cyłu dioecesu „in partibus infidelium“ před škodami zwobarachu. Nowy přez njeboh biskopa dr. Schreibera zawjedźeny režim wšak njejo na tutych serbskich duchownych wjacy dźiwał

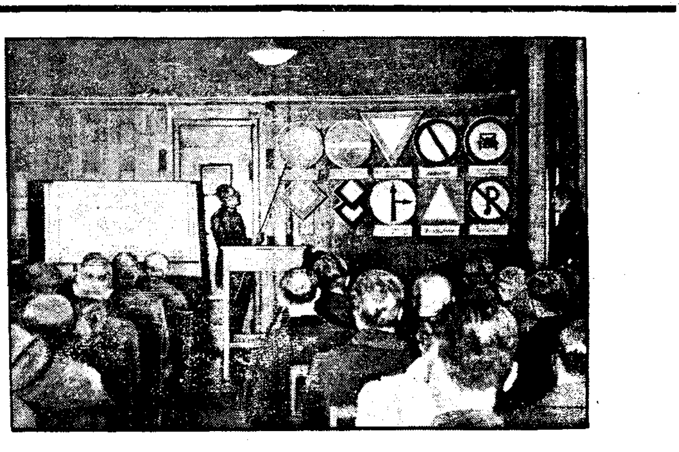

Wobkhadni hrěschnicy dyrbja njedźelu wuknycż.

Zyle nowe wukubłanske methody sa wobkhadnych hrěschnikow je město Bremen samjedło. Wobkhadny hrěschnik dostanje pscheproschenje wot polizajskeho hamta, so ma njedźelu dopołdnja we 8 hodźinach ßo na pschednoschku wo statnym dróhowym wobkhadnym porjedźe wobdźělicž (Weltbild, M.)

Arnošt Łakaŕ:

Podzemske pućowanje

(Pokračowanje)

Tak so raz srjedu popołdnju, hdyž runje popołdniše wotměnjenje na dźěło khwataše, na jamu podach, hdźež hižo wyšši inženěr, mój wjednik, na mnje čakaše. Dowjedźe mje najprjdy do kupaŕskeje jstwy, zo bych so přewoblekał. K tomu wisachłu wo jstwje surowa košla, tołste manchestrowe kholowy a runje tajka jaka, zašijace rubiško a tołsta, na čapku pruskich wojakow z lěta 1813 podobna pjelsćowa nóżca. Pohladach raz do špihela a nabojach so skoro. Wosoba, kajkaž mi z njeho napřećo hladaše, bě skerje rubježnikej podobna. Zo by hórnik dospołny był, dostachu hišće deleka w tak mjenowanej lataŕnjowej hewjeŕsku abo hórnisku lampu, kotruž dyrbjach sebi wokoło šije powěsnyć.

Podachmoj so do twarjenja, nad kotrymž ćěridna wěža steji, tola njezajědźechmoj hišće dele do hłubokosće. Wjednik chcyše mi wěc najprjedy hišće kusk nad zemju pokazać a tuž so w jězdnym stole na 45 metrow wysoku wěžu podachmoj. Tu w najwyššim poskhodźe steji ćěridny motor, 1650 konjacych mocow sylny, kotryž ćěrjace koło wjerći. Přez tute hobrske koło běži tołsty wocelowy powjaz. Na woběmaj kóncomaj tutoho powjaza wisatej jězdnaj košej, kotrajž so wotměnjojo horje a dele pušćataj, tak zo stajnje jedyn horje, tamny dele jědźe. Ćěridny mištr ma zamołwite dźěło tu horjeka. Signale wot deleka jemu wozjewjeja, kak ma swój motor wodźić. Pohladach hišće z woknom wěže do wokoliny a potom so zaso dele wróćichmoj.

Do hłubiny.

Wrjeskot a hara wobdawataj naju, tak zo ani słowčka mjez sobu rěčeć njemóžachmoj. Wina wrjeskota a hary su ćežke železne wozyčki (Hunty), kiž so z elektriskej mocu po kolijach na městno ćahaju, hdźež lokomotiva na nje čaka. Runje wuwozowanski koš z hłubiny wutřěli, — haj woprawdźe bu wutřěleny, tak spěšnje wulěća a před namaj zasta. Koš wobsteji ze šěsć abo wósom poskhodow a w kóždym poskhodźe je jedyn tajki wóz. Stajnje prózdny wóz, kotryž so elektriscy ćěri, w kóšu stejacy połny wustorči. Je so to stało, popušći ćěridny mištr kóš wo jenu etažu, a tuto mechaniske dźěło wospjetuje so. Posledni wóz wućehnje nabijeŕ sam, dokelž nětko mój město prózdneho woza do kóša zastupichmoj. Lědma so durje zezady naju zaprasnychu, lećachmoj hižo dele. Sylny powětr zahwizdła wokoło mjezwoča. Krej w žiłach njeje spěšne padnjenje zwučena a tłóči wosebje sylnje na wuši, tak zo mi wobej počeštej šumić, štož so hakle po času dospołnje zhubi. Jězba bě lěpje prajene padnjenje, bě tak spěšne, zo samo ćěło sobu nochcyše a mějach tohodla začuće, zo wjacy na dnje kóša njesteju, ale w powětře wisam. Padachmoj 10 metrow za sekundu, potajkim tak khětře kaž murjeŕski cyhel, kiž so z wěže dele ćisnje.

Prjedy hač so prawje domosach, steješe kóš a wjednik mi kiwaše, zo bych za nim slědował. Běchmoj 850 metrow pod zemju, a naju jězba njebě hišće cyle połdra mjeńšiny trała. Tu je dźěło tosame kaž horjeka. Też tu čaka lokomotiva, kotraž je napjelnjene wozy přiwjezla, na prózdne, kiž kóš sobu dele přinjese, zo by je na kopanišćo wotwjezla. Tuto je hišće 2000 metrow zdalene. Zo bych sebi wšo prawje wobhladał, běžachmoj pěši. Puć naju přeco po kolijach elektriskeje železnicy wjedźeše. Tajka khódba, kotraž wodoruna do dalokosće wjedźe, so mjenuje „překop“ (Querschlag). Překop, w kotrymž nětkole kročichmoj, je hłowny. Kaž kóždy překop tam deleka, je z drjewjanymi stołpami a překušemi podprěty. Wšudźe wubladam pak złamane pak nałamane překuše, kotrež su so z ćišćom kamjenja złamałe abo nałamałe. Ćěslojo maju stajnje dźěłać ze zaměnjenjom tutcyh překušow. Zdźěla so nětkole worclowe spinadła abo też betonowe wobłuki nałožuja, tola jenož tam, hdźež ma překop dołhi čas stać. Hewak hišće wšudźe naše serbske drjewo k česći přińdźe.

Na dnje leža dwoje kolije za železnicu a pod wjeŕchom su ćěridne groty připrawjene. Po bokach wjedu wšelake železne roły. Do tołsteje srěba so hubjeny přetrjebany powětr z kopanišća. W druhej je błóto, kiž so při podušenju wohnjow nałožuje. Třeća słuži jako wodowód. W štwórtej je milina, w pjatej su telefonowe groty a w šestej je sćišćany powětr, najważniši ćěridny srědk za kopanišćo. Tam njemóža dla stracha rozbuchnjenja z milinu dźěłać, dokelž by nastata škrička husto k rozbuchnjenju nastatych złych wětrow abo někajkich płunow dowjedła. Tohodla nima też hórnik zapałki při sebi a je kruće zakazane, kurić. Překop je tu khětro derje elektriscy wobswětleny, tak zo njetrjebamoj sebi lataŕnju zaswěćić. Tajki překop ma też wšelake zawjery abo wěšćadła přećiwo złym wětram. Wobhladam sebi tři z nich. Prěnje wěšćandło je tak mjenowane prochowe wěšćandło. Pod wjeŕchom wisaju wulke bowy z popjełom. Wudyri-li zły wětr, potom wuspina powětrowe střasenje tute bowy a popjeł wusypa so na zemju, při tym wulku mróčel kura tworjo. W tutej mróčeli dyrbi so zły wětr, kiž wosebje husto pałace płomjenja sobu přinjese, zadusyć. To je po wurjeknjenju mojeho wjednika najlěpša a najspušćomniša zawjera. Druha zawjera wobsteji z wulkeje płatoweje abo pjelsćoweje lapy, kotraž prěki přez hłowy překop wisy a ma nadawk, zło wětry do tak mjenowaneho mortweho překopa wotwjesć. Třeća zawjera ma samsny nadawk a wobsteji z drjewjanych duri. Blizko při městnosći kopanja namakamy hišće mnoho tajkich duri.

hačrunjež je [illegible] dosć ta[illegible]kich, kiž bychu před [illegible] instrencami mohli drje zamołwito za[illegible]wo [illegible]. To je so na duchownu, dušinu a materielnu škodu cyłeje diocesy tak wuskutkowało, zo smědźachu cuzi duchowni z daloko wotsalenych diecezow do znutřkownych poměrow Mišnansko-Budyskeho biskopstwa sahać, tak do cyrkwinskich-zarjadniskich (pater Watzel), kaž do wosebinskich-zastojnskich (dr. Soppa), do hospodaŕskich-zarjadniskich (jenož cuzi). Hdyž so biskopstwo 1920 znowa załoži, njejo žaneho zadołženja było; inflacija je wšak dosć škody načinła, wobsedźeństwa na hónosćach spadnychu, ale z rozumnym wobhladniwym hospodarjenjom bychu so wšě tute škodowanja přewinyć dale. Přetož: **serbski katolski lud je swoju cyrkej stajnje z wulkej woporniwosću podpjeral, haj samo wulkomyslnje na potrěbnosće cuzych diecezow a němskich katolskich organizacijow pjenježne wopory składował a swěrnje k swojej wěrje a cyrkwi stał, hdyž w Sakskej samej po tysacach z cyrkwje wustupowachu. Ale na njón a na jeho duchownych njeje w ničim dźiwało a njeje njemało hórkich křiwdow, kotrež su mnozy z nich ze strony biskopskeho ordinariata dyrbjeli poćeŕpić.** A hakle wysokodost. knjez biskop Pětr Legge je so w tutym nastupanju wo wotstronjenje samopašnych wustupowanjow ordinariata starał.

Katolski serbski lud smě drje wočakować, zo budźe so w přichodźe bóle na njón dźiwać a smě žadać, zo so dale njewobhladuje jako pódlanski faktor. Nimo mnohich druhich je to tež wučba runje wotbyteho njezbožowneho dewizoweho procesa.

Přilopk

Němſki poſtrow je hamtſka a ßlužbna winowatoſcź.

We wuſnamnym rosßudu je krajny dźěłowy ßud we Halle wo praſchenju ſapowědźenja němſkeho poſtrowa ßo wuprajił a ſwěſcźił, ſo tuto we wěſtych pſchipadach móže bycź ſ pſchicžinu ſa puſchcźenje je ßlužby bjes wupowědźenja. Knježeŕſtwo je němſki poſtrow w zyłym kraju jako poſtrow w ßlužbnym wobkhadźe ſawjedło a tehodla je ſ hamtſkej a ßlužbnej winowatoſcźu kóždeho ſaſtojnika a pſchiſtajenža ſtatneho hamta abo ſtatneho pſchedewſacźa. Sapowědźenje tuteje hamtſkeje a ßlužbneje winowatoſcźe je ſ njewoprawnjenym wotpokaſanjom pokßluſchnoſcźe, kotrež ſtatej prawo dawa, ßlužbny poměr roswjaſacź. Pſchi tym njeje rosßudźaze, kajke pſchicžiny ſu ßlužbubjerjeria k tajkemu ſadźerženju pohnuke. Na kóždy pad je puſchcźenje ſe ßlužby bjes wupowědźenja tež potom woprawnjene, hdyž kaž w pſchedleženym pſchipadźe ſkóržbnik pſchedpißany poſtrow jako pſchecžiwjaze ßo jeho ßwědomiu wobhladuje a ſ tym tež ſapowědźenje tuteje ßlužbneje winowatoſcźe ſa dalſchi pſchichod wotpokaſuje. Statnemu pſchedewſacźu njemóže ßo pſchizpěcź, ſo by ſaſtojnikow a pſchiſtajenych, kiž ßwoje winowatoſcźe ſ wědomjom njedopjelnjeja, po doſkóncžnym ſwěſcźenju tutych nicheſtupjenjow hiſchcźe dlěje w ßlužbje wobkhowak, ßamo potom, hdyž hnydomne ſkóncženje ßlužbneho poměra wulku krutoßu ſa dźěłobjerjeria woſnamjenja. Hewak by autorita ſtata cźežko cźeŕpiła.

Cźežkej njeßkoſ pſchi ſemſkich dźěłach.

W Nowych Brockwitzach pola Mišna běſche ßo 27letny dźěłacžeŕ Arthur Herrmann ſ Nowych Sörnewitz pſchi wukrjebtniu wentoka w hłubokej hrjebi, kotraž běſche jenož 60 zm. ſchěroka, ſaßypnył. Prjedy hacž móžeſche ßo jemu pomoz poſkicźicź, bě ßo ſaduſßył. Twarz, kotryž njebě pſchedpiſy wobkedźbował, ßo ſaja.

Srazenje mjes železniſkim cźahom a wożobowym autom — 4 morwi.

Statna železniſka direkzija woſjewja: Esrjedu wjecźor 3/47 hodźin ſajědźe pſchi njeſchkitanym pſchejědźe mjes Urlawom a Friesenhofenom ſe 4 wożobami wobßadźeny wożobowy wós do železniſkeho cźaha na cźarje mjes Leutkirchenom a Isnami. Wſchě 4 wożoby, kotrež ſ Leutkirchena pokhadźeja, ßo morichu. Auto ßo doſpołnje rosbi. S pucźowazych w cźahu njeje nichtó do ſchkody pſchiſchol. Lokomotivnik je pſchißluſchne ſignale dawał.

[illegible] woheń pola Jihlawy.

W gmejnje Richißeku pola Jihlawy naſta w nozy k póndźeli w bróžni woheń, kotryž ßo pſchi ßylnym wichoru jara ſpěſchnje rosſchěri a 7 dworow docžiſta ſnicži. [illegible] 21 twarjenjow ſpali.

120 wopytowarjow zyrkwje ßo ſ wuhlicžnatym płunom ſajědojcžiło.

Pſchi Božich ßlužbach pokutnu ßrjedu je ßo w evangelikej zyrkwi w Tegernawje w bliſkoſcźi Freiburga w Badenſkej cźežke njeßbožo ſtało. S jenych kachlow wuhlicžnaty płun wuſtupowaſche. 120 temſcherjow, mjes temſcherjemi bě tež wjele dźěcźi, na jědojte płuny ſkhori. 10 wożobow bě ßo cźežko ſajědojcžiło a jenož wutrajnym prózowanjam lěkarjow ma ßo dźakowacź, ſo njeje nichtóſ nich žiwjenje pſchißadźił.

Bankowe rubježniſtwo w Baſelu.

Póndźelu pſchipołdnju nadpadnychu rubježnizy pokładnika Baſelſkeje banki. Jako měješche ßo pokładnja pſches pſchipołdnje ſamknycź, ſtupi njeſnaty, kiž chzyſche franzowſku bankowku wuměnicź, k pokładnikej. Hnydom na to tſi raſy na njeho wutſěli. Cźežkoſranjeny ßo pokładnik ſwjeſe. Na to ſkocži rubježnik k pjenježnemu khamorej, hrabny walcžk bankowkow, wſcho hromadźe 4200 hr. a cźekny. Pěſchzy, kiž wutſěle ſaßłyſchachu, ßo hnydom ſa ſłóſtnikom puſchcźichu a hdyž jeho w pobocžnej dróſy doſcźěhnychu, ßo ßam ſ wutſělom do hłowy mori. Jedna ßo tu wo wěſteho Gaſtona Heymanna, 35 hacž 40 lět ſtareho, kotryž běſche rano ſe Straßburga pſchijěł. Ma ßo ſa to, ſo je ſłóſtnik hižo pſched někotrymi lětami w Baſelu na naměſcźe Zentralneho dwór-

nišćcźa pſchi zyle ßamßnych wobſteinoſcźach rubježny nadpad ſkucžił, pſchi kotrymž dyrbjeſche bankowy pokładnik žiwjenje pſchißadźicź. Tutón nadpad ßo dotal njebě wujaßnił.

Macź a dźěcźo ſ cźaha padnyłej.

Na železniſkej cźarje Quimper-Paris je ßo wobžarujomne njeßbožo ſtało. Mjes tym ſo ſpěſchnik ſ połnej paru jědźeſche, wotewrichu ßo nadobo durje wotdźěla 2. rjadownje a 4lětne dźěcźo, kotrež běſche ßo wo durje ſapěrło, ſ cźaha padny. Pſchitomna macź chzyſche dźěcźo hiſchcźe w poßlednim wokomiku wopadnycź, pſchi tym pak ßama ſa nim padny. Morwu namakachu ju pſchi kolijach ležo. Kaž ſ dźiwom pak dźěcźo jenož ſ małymi ſranjenjemi wotendźe.

Wulka ſyma w Pólſkej.

Do zyłeje Pólſkeje je kruta ſyma ſacźahnyła, wosebje w ranju. We Wilnom je pjecźa 5 ſtopnjow ſymy. Rězy Njemen a Prypjet ſtej hižo ſ lodom pokrytej, mjes tym ſo je Wißla hiſchcźe bjes lodu. Bug a Narew matej tohorunja lodowe ſchkruty. Syma we Wilenſkim kraju je wjelſki ſ lěßa wuwabiła, kotrež wßy ſnjeměrnuja. Wobydleŕſtwo je wyſchnoſcź wo wotměcźe hontwow ſa wjelkami proßyło. Burjo praja, ſo pſchikhad wjelkow dołhu a krutu ſymu wěſchcźi.

78 namóŕnikow w najwjetſchim ſtraſche.

S pſchimóŕſkeho měſta Cźorneho Morja pſchikhadźeja powěſcźe wo cźežkich wichorowych ſchkodach. W Noworoßijſku ßo wulke ſapuſcźenja nacžinichu. W pſchiſtawje wotorhny ßo grichiſkip arnik a wichor ſahna jón na

Neguſowe nowiny.

Je drje mało ſnate, ſo ma abeßynſke hłowne měſto Addis Abeba w tydźeńſzy jónu wuthadźazej nowinje „Jutnicžka" ßwoje ſjawne měnjenje. Tute nowiny, kotrejež prěnja ſtrona je tu widźecź, ßluſcheja Neguſej a w njej rospißaja ßo ſwjetſcha podawki na kěžorſkim dworje. Kěžor ßam tam a ßem pſchinoſchki do nowin pißa. Tute nowiny, kotrež w amhariſkej a franzowſkej rěcźi wukhadźeja, ßo w nadawku kěžora kóždemu we wukraju ſtudowazemu Abeßynjanej pſchipóſcźelu, ſo bychu tak ſwiſk ſ domiſnu měli.
(Deutſche Preſſe-Fotozentrale, M.)

wyßoke morjo. Wjazy kódźi wola wo pomoz. Pody ßu powěſcźe ſ połóžneho brjoha Kaſpiſkeho morja. W pſchiſtawje Gurjewje wotorhny ßo 6 wjetſchich a mjenſchich kódźi, wone ſ 78 mužemi po morju bludźa. Jich wożud je njewěſty. Wukhowanſke poſpyty ſ lětadłami ßo cźinjachu. Mózne połnózne wichory ßu ſawinowałe, ſo je temperatura daloko pod nullu ſpadła.

6 morwych pſchi wojowanju ſ banditami w Paleſtinje.

Pſchesćźěhajo arabſku rubježnu zwólbu polizija w Scheikh Ceid w Nabluſkej krajinje wobſtupi, w kotrejž ßo zwólba khowaſche. Po wjazyhodźinſkej tſěleńzy ßo 5 ßobuſtawow zwólby ſatſěli. Jendźelſki polizajſki wyſchi a jendźelſki polizist buſchtaj ſ kamjenjemi cźežko ſranjenaj. 5 banditow móžachu ſajecź. Polizija tſělby rubježnikow tohorunja ſebra.

Semjerženje a wubuchnjenje vulkana na kupach Hawaj.

Schtwórtk dopołdnja Hawaiſke kupy cźežke ſemjerženje podcźiwjechu, po kotrymž hobrſki nawal wody ßlědowaſche. Schkoda, kotraž je ßo pſchi brjohach nacžiniła, je jara wulka. Wjele rybaſkich kódźi a jachtow woda na brjóh cźißny a železniſke kolije roſtorha. Wjednik wobkedźbowaŕnje ſemjerženjow běſche ſemjerženje a nawal wody doprědka wěſchcźił na ſakładźe ßwojich wědomoſtnych wobkedźbowanjow. 18 hodźinow po nawalu wody je tež pſchipjemjene wubuchnjenje vulkana Maunaloa ßlědowało. Tutón vulkan njeběſche wot lěta 1933 wjazy puchał. Žahła lava ßo ſe ſnutskowneho vulkana wuliwa, ſchtož je po zyłej kupje widźecź.

Smjertne ſajědojcženje ſ pjecženſkim próſchkom.

Polizija w San Franciſku 20 ſajědojcžeńſkich padow pſchepytuje, kotrež ßu ßo w běhu poßlednjeju dweju tydźenjow po wužicźu pjecžeńſkeho proſchka ſtałe. Tſi ßmjertne pady a 13 ſkhorjenjow móžachu ßo dotal jako pſchicžina ſajědojcženja po wužicźu tutoho proſchka ſwěſcźicź. Jedna ßo wo próſchk, kotryž ßo ſa jara niſku płacźiſnu pſchedawaſche. Polizija ſaja žida, kotryž je ſtraſchny próſchk pſchedawał.

Hdyž ma dźěcźo duſchazy kaſchel.

Pſchi lěkowanju dźěcźi, kotrež na duſchazy kaſchel cźerpja, ma ßo wożebje na to dźiwacź, ſo ma měſtnoſcź, hdźež dźěcźi pſchebywaja, cźerſtwy powětr. Khore dźěcźi, kotrež ſymizy nimaja, niech ßo w lěßu abo w ſahrodźe wukhodźuja, je-li rjane ßłóncžne wjedro. W tepjenych měſtnoſcźach dyrbi powětr włóžny woſtacź. Wjele lěkaŕſkich ßrědkow ßo k hojenju duſchazeho kaſchela porucźeja, tola dla wſchelakoſcźe padow wuſpěch pſchezo njepſchinjeßu. Chininowe a Thymijanowe pręparaty ßu ſto k ſpokojazym wuſpěcham njedowjedu. W poßlednim cźaßu ßu tež wuſpěſchne [illegible] mu kaſcheleje wukonja[illegible]

Ha[illegible] wozjewjenje z Budyšin.

Auf Antrag des Bauern Ernſt Guſtav Bergmann in Gnaſchwitz iſt über ſeinen Betrieb in Gnaſchwitz am 13. November 1935, vormittags 11 Uhr, das **Entſchuldungsverfahren** nach § 4 des Geſetzes vom 1. Juni 1933 eröffnet worden.

Die Aufgaben der Entſchuldungsſtelle nimmt das Entſchuldungsamt beim Amtsgericht Bautzen ſelbſt wahr.

Alle Gläubiger des Betriebsinhabers, die am 13. November 1935 gegen ihn perſönlich oder an ſeinen Grundſtücken ſichergeſtellte Anſprüche hatten, werden aufgefordert, ihre Anſprüche bei der Geſchäftsſtelle des Entſchuldungsamtes (Zimmer 331) bis zum 27. Dezember 1935 anzumelden und die in ihren Händen befindlichen Schuldurkunden einzureichen. Die Unterlaſſung der rechtzeitigen Anmeldung hat Nachteile hinſichtlich der Beitreibbarkeit der Forderungen zur Folge. (25 Lw. E. 178 K.)

Das Entſchuldungsamt beim Amtsgericht Bautzen.

Auf Grund von § 34 der Reichsſtraßenverkehrsordnung vom 28. 5. 1934 wird die **Hammermühlenbrücke** in Bautzen für den Verkehr mit Kraftfahrzeugen **über 10 Tonnen Geſamtgewicht geſperrt.**

Bautzen, 23. 22. 1935.

Der Oberbürgermeiſter — Polizeiamt.

Negus lěta.

Abeßyſki kěžor je ßo prěni ras we ßwojim lětadle fotografowacź dał. Negus je pſched někotrymi dnjemi ßwoje wójſka ſ tutym lětadłom inſpizěrował a ßo někto ſnowa ſaßo na frontu podał. (Planet, M.)

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

„Serbske Nowiny" płaća měsačnje we wudawaŕni 1.15 hr., na pósće a pola dowěrnikow 1,51 hr. z wunošowanjom, do wukraja 2,15 hr. = 20,00 Kč. Wudawa a čišći Jan Cyž, dr. jur., w Budyšinje w Serbskim Domje. Telefon 2687

Za nawěštki, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały mm-rjadk 6 pj., za swójbne 5 pj., towaŕstwowe a hosćencaŕske 4 pjenježkow. Za reklamowy mm-rjadk płaći so 15 pj. Rabat po tarifje. Kóžde čo. płaći 10 pj.

Čisło (Nr.) 275 — Budyšin — Wutoru 26. novembra 1935 — Bautzen — Lětnik 94

Grichiski lud wita swojeho krala

Grichiſki kral Jurij II. je póndźelu na kſchiżaku „Helli" do grichiſkeho pſchiſtawa Starcho Falerona pſchijěł. Trónſki naßlědnik prynz Pawoł krala pſchewodźeſche. Dopołdnja wokolo 10 hodźin je kral kſchiżak wopuſchcził.

Hiżo wot ſazneho ranja lud w mórſkim ſaliwje pola Stareho Falerona pſchi najrjeńſchim wjedrje na kralowy pſchikhad czakaſche. Lud běſche ſe ßylami pſchikhwatał, ſo by wokomik ßobu nakhonił, w kotrymž ßo jeho kral po lěta trajazym wuhnańſtwje do ßwojej domiſny wróczi. Wichor, kiž běſche w poßlednich dnjach ſakhadźał, běſche popuſchcził. Jeho dla běſche ßo kral wo dźeń ſakomdźił.

Jako ßo wójnſke łódźe pſchiſtawej bližachu,, jim lětadla napſcheczo leczachu a je do pſchiſtawa pſchewodźachu. Hdyž ßi kſchiżak „Helli" ſakótwi, ßo na mórſkim brjoſy ſ kanonow tſěleſche. S Athena a ſe Stareho Falerona běſche ſwonjenje ſwonow ßlyſchecż. We wikowańſkim pſchiſtawje Pireju wujachu ſireny. Lud měješche wjeßołe woblicża ſ radoſczu nad kralowym nawrótom. Wo nim ßo nadźijeja, ſo ſchmjatańzy ſnutskowneje politiki ſměruje a lěpſchi pſchichod pſchinjeße.

Kral ßo ſ kſchiżaka w motorſkim czołmje k brjohej dowjeſe. Tam powita jeho miniſterſki pſchedßyda general Kondylis, kiž běſche w kralowej njepſchitomnoſczi regentſtwo wjedł. Kondylis kralej knježeŕſtwowe ßobuſtawy pſchedſtaji. Preſident Athenſkeho gmejnſkeho ſarjadniſtwa krala ſ krótkej rěczu powita. Pſchitomni běchu tež ſchefojo generalnych ſtabow wójſka, namórniſtwa a wojeŕſkeho lětaŕſtwa, Athenſki wojeŕſki gouverneur kommandant a wyſchſchi ſaſtupjeŕ polizajſkeje wyſchnoſcże. Jako běſche ßo kral ſ hnutymi ßłowami ſa ßwjatoczne witanje dźakował, ßo wón w automobilu do hłowneho měſta poda.

Kralowſki czah do hłowneho měſta 50 automobilow wopſchijeſche. Wón po ſchěſcż kilometrow dołhej a zyle runej Syngroſkej aleji jědźeſche. Tutu běchu ſ khorhojemi a girlandami wupyſchili. Sady huſteho ſpalěra wojakow ſtejeſche lud kaž murje. Lud kralej a trónſkemu naßlědnikej ſ wyſkanjom hołdowaſche. Tutaj bjes pſcheſtacża ſtrowjeſchtaj.

Na poł pucża, pſchi měſtnje ſtareho žórła Kallirœ, běchu 12 metrow wyßoke triumfalne wrota ſtajili. Tute wrota ſdobom mjeſu měſta Athena woſnamjenjeja. Bórſy, pſchi Hadrianſkich wrotach, czah automobilow poſaſta. Tam běchu ßo Athenſki měſchczanoſta Kodzias, měſchczanoſtojo wſchitkich druhich grichiſkich měſtow, preſidentojo měſchczanſkich ſarjadniſtwow a druhich ſjednoczenſtwow ſeſtupali.

Kralowſka khorhoj ßo na ſczežor ſczeže a hudźba kralowſke pſcheſpolo ſahra. Wutſěle ſ kanonow běchu ſe ſnamjenjom k powſchitkownemu ſwonjenju zyrkwinſkich ſwonow. Potom Athenſki měſchczanoſta krala w mjenje hłowneho měſta witaſche.

Kral ßo hłuboko hnuty ſa wutrobne witanje dźakowaſche. Wón rjekny, ſo je ſbožowny, ſo ßmě ßo do wótzneho kraja wróczicż. Czah ßo do měſta hibaſche. Na horje Lykabettos błyſchczeſche ßo hobrſka króna ſ prěnimaj pißmikomaj kralowſkeho mjena. Czah hibaſche ßo po ßwjedźeńſzy wupyſchenych dróhach ke kathetrali, hdźež ßo w 11 hodźinach ßwjatoczna Boža ßłužba ſapocža.

Radostny dźeń w Grichiskej

Grichiſki metropolit ßwjatocżnu Božu ßłužbu w Athenſkej kathedrali wotmě. Na Božej ßłužbje ßo ſtarobyzantſka pycha wulkotnje pokaſowaſche. Zonam běſche pſchiſtup do kathedrale ſakaſany. Jenož pſcheproſcheni mužſzy, offizěrojo, diplomatojo a wyßozy ſaſtojnizy ßo na Božej ßłužbje wobdźělichu.

Po Božej ßłužbje kral k rowu njeſnateho grichiſkeho wojaka dojědźe a tam ſ pſchewodom trónſkeho naßlědnika węnz położi. Na zyłej jěſbje po měſcże lud krala ſ wyſkanjom ſtrowjeſche. **S wośebitym ſahorjenjom běſche wjele luda ſe wſzow do hłowneho měſta pſchiſchło.** Njeběchu prózy lutowali, ſo bychu ßwojeho knježiczerja wohladali. Wjele běchu dny dołho puczowali a dyrbjachu pod hołym njebjom pſchenozowacż, dokelž w Athenje wjazy žaneje hoſpody njenamakachu.

Hiſchcże wjeczor běſche hłowne měſto ſ radoſczu napjelnjene. Na dróhach ßo telko luda mjeŕwjeſche, ſo ßo wobkhad haczeſche. Stare twarjenje Akropole a kraßne twarjenja noweho Athena běchu ßo ſ bajkojtym ßwětłom wobßwětlite. S hory Lykabettos błyſchczeſche ßo w elektriſkich żehławkach kralowſka króna ſ prěnimi pißmikami kralowe mjena. Tež na wjele twarjenjach ßo grichiſkej barbje w módrym a běłym ßwětle błyſchczeſchtej. Wjeczor wojazy wulki ßmólnizowy czah ſ hudźbu po Athenje wotměchu. Hacż runjež ßo polizija ßwědomicże wo porjad na dróhach ſtaraſche, je ßo, kaž bu dotal ſnate, 60 lohkich njeſbožow ſtało.

*

Kondyližowe knježeŕſtwo je grichiſkemu kralej wczera próſtwu pſchepodało, ſo ßmělo ßo ßwojich ſaſtojnſtwow wſdacż.

Wjeŕch Seyoum morwy?

Italſke nowiny wczera nimo krótkeje hamtſkeje wójnſkeje roſprawy wjele noweho ſ fronty njewoſjewichu. Romſke nowiny „Lavoro Faſciſta" zyle nadpadnje roſprawu ßwojeho wójnſkeho roſprawjerja woczjiſchczachu, kotruž je tutón ſ hłowneho kwartěra doſtał. Wón piſche, ſo je ßo abeßynſki wójnſki wjednik, wjeŕch Seyoum, jedyn najſtraſchniſchi pſcheczjiwnik Italſkeje, pſchi bombowym nadpadźe 18. novembra morik. Wot teho czaßa ßo na abeßynſkich wojakach wobkedźbuje, ſo nimaju lóſchta poſtupowacż.

Wo jendźelskim wójsku w Egiptowskej

Sańdźeny ſchtwórtk ßu ßo jendźelſke wójnſke łódźe bliſko Alexandrije ſwuczowałe. Jendźelſka je ſ tu[...] ſwuczowanjom ſjawnje pokaſała, kak ßylne jeje wój[...] łódźſtwo w Egiptowſkej je. Ale telko ma Jendźelſka wojakow a lětadłow w Egiptowſkej ſtejo, njeje ſnate. Pſched někotrymi njedźelemi je ßo hamtſzy wuſnała, ſo ma wokolo Alexandriie 16 000 muži ſtejo. Wot teho czaßa pak kóżdy tydźeń tſi hacž ſchtyri nowe regimenty pſchikhadźeja. Potajkim je ßo liczba jendźelſkich wojakow mjes tym khětro powjetſchiła.

Schtož wojeŕſke lětaŕſtwo naſtupa, je jenož telko ſnate, ſo je w Egiptowſkej w tukhwilu wjazy lětadłow ſhromadźenych hacž w žanym druhim czaßu tuteho lěta. Kelko jich woprawdźe je, hodźi ßo jenož ſczežka ſwěſczicż. Potrjeba a perſonal ſa lětadla ßo ſkoro kóżdy tydźeń ſe Jendźelſkeje pſchiwažuje. Wo motoriſowanym wójſku je ſnate, ſo je ßo wono pſchede wſchěm bliſko libyſk[...] mjeſow ſhromadźiło. Tutón tydźeń ßo nowe motoriſowane wotdźělenje ſ tankami a panzerowanymi woſami ſ Jendźelſkeje pſchiwjeſe.

Prěni němskostatny kubłański hród so wotewrił

Njedźelu pſchipołdnju je němſkoſtatny organiſaziji nawjedowaŕ dr. Ley prěni wulki němſkoſtatny kubłańſki hród Erwitte bliſko weſtfalſkeho měſtaczka Lippſtadta pſchi wulkej politiſkej manifeſtaziji pożwjecził a ßwojemu ſaměrej pſchepodał. Wotdźěleni wot wulkoměſchczanſkeho hołka móža ßo tu wjednizy wukubłacż. Kóżdy kurſuß 300 wobdźělnikow wopſchija. Prěni kurſuß je ßo hižo 10. novembra ſapoczał. Na nim wobdźěleja ßo noſcherjo doſtojnoſczow a wokrjeßni hamtarjo ſe wſchěch kónczin Němſkeje.

Prěnja hudźbna šula němskeje wojeŕskeje mocy

W Bückebergu je ßo póndźelu prěnja němſka ſchula wojeŕſkeje hudźby wotewriła. Wodźazy mużojo ſtrony, wojeŕſkeje mozy, ſtata a wumělſtwowſkeho žiwjenja běchu pſchitomni. Wojeŕſka hudźbna ſchula je ßo w něhduſchej wjeŕchowſkej hudźbnej ſchuli ſaměſcziła. Němſki bohat dr. Meyer w ßwojej rěczi rjekny, ſo ßo tuta prěnja ſchula wojeŕſkeje hudźby pod dohlad němſkeje hudźbneje komory ſtaji. Preſident němſkeje hudźbneje komory, profeßor dr. Raabe, w mjenje komory a zyłeho němſkeho hudźbniſtwa ſtrowjeſche.

Laval wojuje z financnej kommisiju

W pjatkownym prěnim wojowanju ſ komornej finanznej kommißiju je Lavalowe knježeŕſtwo jenož dwaj dypkaj dobyło. Tutaj lutowańſke naprawy naſtupataj. W tſeczim dypku pak je knježeŕſtwo podležało. Tu ßo jedna wo ſałoženje penſijoweje pokładnje. Frontſzy wojowarjo tutu pokładnju wośebje žadaju. Laval pak ßo pſcheczjiwo njej ſapjera. Finanzna kommißija pak je dotal na tym wobſtała, ſo ßo penſijowa pokładnja ſałoži. Tehodla ßo wo tutym dypku hiſchcże wojowanje mjes knježeŕſtwom a kommißiju waczakuje.

Njedźiwajzy teho chze Laval pſchi komornej roſmołwje 28. novembra hnydom praſchenje finanzow a hoſpodaŕſkeho plana narěſnycż.

Pólska wotmołwa na italski protest

Pólſke knježeŕſtwo je italſkemu knježeŕſtwu na jeho proteſtowańſku notu dla ſankzijow wotmołwiło. Kaž pólſke knježeŕſtwowe nowiny pißaju, nota na to pokaſuje, ſo dyrbi Pólſka jako ßobuſtaw Swjaſka ludow ßwoje

Wo wójnje w Abesynskej

Abesynska powěsć wo dobyćeŕskej bitwje

Kaž ßo ſ Addiſa Abeby powě, ßu abeßynſzy wojazy na połnóznej fronczje njedaloko Makalle dobycżeŕſku bitwu bili. Wojazy wjednika Woreſa ßu pola Halawy **tſi italſke bataillony zyle ſbili** a jim mule a muniziju ſebrali. Abeßynjenjo roſprawjeja, ſo ßu ßo na italſkej ſtronje roſkaſowaŕ a wjele wojakow morili. Powěſcż wo ßmjerczi abeßynſkeho krónprynza ßo w Addiſu Abebje jako njewěrna woſnamjenja.

Dotal pak ßo njeje wobkruczjiło, ſo ßu Abeßynjenjo měſto Gorrahaj Italczanam ſaßo wotdobyli. Snate je jenicżzy, ſo ßu abeßynſzy wojazy pſchi Tafanſkej rězy khětro poſtupili a wjetſchi dźěl krajiny Italczanam ſaßo wotewſali. Měſtaczko Gabre Darre, 23 kilometrow k połdnju wot Gorrahaja, je po abeßynſkej roſprawje wěſcże ſaßo w rukach Abeßynjanow. W Addiſu Abebje je ßo powěſcż roſchěrila, ſo ßu Italczenjo měſtaczko Gorrahaj bjes wojowanja ſaßo wopuſchcżili. Tola ßo tuta powěſcż dotal njeje ſ niczim wobkruczjiła.

Rozprawa Italčanow

Wójnſki roſprawjeŕ němſkeje powěſczeŕnje w Asmarje je telegrafował, **ſo je italſki Maravignowy korps pſchi wſchelakich ſrażenjach abeßynſkich wojakow wotraſył. Abeßynjenjo ßu pſchi tym wulke ſchkodowanja poczeŕpili.** Fronta mjes Doloni (zyle na połodniſchim kónzu ſomaliſkeje fronty) a Makkallom je ßo ſ Maravignowym korpſom ſeßylnita. Tam ßo ßylniſche abeßynſke napſcheczjiwne nadběhi waczakuja.

Tuta móžnoſcż ßo ſda ſ tym wěrje podobna bycż, dokelž ßu italſzy lětarjo mjes Ambalacżijom a Deſſijom ßylne abeßynſke wójſko wobkedźbowali. Tuto je někotre ſtatyßaz muži ßylne. Móžno tež je, ſo ſtaj ßo wjeŕchaj Kaſſa a Seyoum ſjednocżiłoj a krajinu ſe ßwojimi wojakami wobßadźiłoj. Na fronczje w Danakilſkej wotdźělenje generala Mariottija ſnowa poſtupuje.

W 54. italſkej wójnſkej roſprawje ßo piſche, ſo je jena kolonna narodnych a domoródnych wojakow mjes Schelikotom a Eſkalletom kraj wobhonjała. Na fronczje 2. korpſa je ßo politiſko-wojeŕſke pſchetworjenje w tutej krajinje ſkónczjiło. We wažniſchich měſtnach ßu ßo porjadne wobßadki a politiſke wyſchnoſcże pſchiprawiłe. Wotdźělenja domoródnych wojakow ßu najważniſche pſchekhodniſchcża pſches rěku Takaſſee ſ połdnja krajiny Schirre wobßadźiłe.

Čežke khłostanje za abesynskeho wójskoweho wjednika

Kaž wośebity dopißowaŕ Londonſkich nowin „Daily Mail" piſche, je abeßynſki kěžor pſchi ßwojim puczowanju pſchi fronczje ſakitarja měſta Gorrahaja Schafaru dał czeżko khłoſtacż. Tutón nižſchi wjednik běſche, jako běſche wjednik Afe Work w bitwje pſcheczjiwo Italczanam padnył, ſe 700 mužemi czeknył. Kěžor woſtaji bojaſliwza žiweho, tola da jeho ſjawnje ſchwikacż a potom do podſemſkeje jamy czjißnycż a ſ rjeczaſami ſwjaſacż. Schafara tež wſchitke ßwoje doſtojnoſcże ſhubi. Jeho wożobinſke ſamóženje ßo ſebra. Afe Workowy ßyn ßo jako jeho naßlědnik pomjenowa. Schafara je ßo tak czeżko ſeſchwikał, ſo ſczežka žiwy woſtanje.

minowatosćźe ßobustawstwa dopjelnicź a je tehodla dyrbjała sankzije pschewjescź njedźiwajo na swjaski pschecźelstwa, kiž mjes Italskej a Pólskej wobsteja.

Sowjetskoruska a Rumunska přećiwo wuwozej petroleja do Italskeje

Sekretariat Swjeska ludow je sdźeleni ßowjetskoruskeho a rumunskeho knježeřstwa wosjewil. Tutaj krajej, kiž staj sa petrolejowy wuwos wosebje wažnaj, temu pschiblosujetaj, so ßo lisczina tworow powjetschi, kotrychž wuwos do Italskeje je sakasany. Ruska a Rumunska stej swólniwej wuwos petroleja do Italskeje sakasacź wot teho czaßa, hdyž dźělowy wubjerk konferenzy dla sankzijow postaji. Wonej chzetej potom jenož to czinicź, hdyž tež wschitke druhe kraje, kiž petrolej wjereźu, tak czinja. To pak tež wo krajach placźi, kiž Swjaskej ludow njepschißłuscheja.

Skónčne ličby jendźelskich wólbow

Póndźelu ßu ßo poßlednje wólbne wunoschki schotyskich uniwersitow swěsczile. Tehodla je nětko zyle wěste, kak ßo nowy jendźelski delni ßejm sestaja. Licžby ßydłow jenotliwych politiskich stronow ßu tele: Sa knježeřstwo 434, mjes nimi 387 konserwatiwnych; sa opposiziju 181, mjes nimi 154 dźěłaczeřskeje strony. Sa knježeřstwo je ßo szyła 11,7 milijonow hłoßow, sa opposiziju 10,08 milijonow hłoßow wotedało.

Wojeřske wuradźowanje Małeje ententy

W Beogradźe ßu ßo njedźelu schefojo generalnych stabow Małeje ententy na konferenzu seschli. S rumunskim wotpóßlanzstwom je sobom tež rumunski wobkhadowy minister do juhosłowjanskeho hłowneho města pschijěł. Nowiny pißaju, so ma wón s juhosłowjanskim železniskim ministrom wo praschenjach wobkhada jednacź. Jeho pschitomnoscź pak wěscźe s konferenzu generalnych stabow swißuje. Wojeřske wuradźowanja Małeje ententy ßo najskěrje wutoru skónčza.

Nowe bołhařske knježeřstwo

Bołhařski kral je ßobotu popołdnju nowe knježeřstwo pomjenowal. Do njeho słuscheja tele wosoby: Kjose Iwanow, ministerski pschedßyda a swonkowny minister, general na wuslužbje Zapow, snutskowny minister; dotalny městogouwerneur bołhařskeje narodneje banki Gunew, finanzny minister; general na wusłužbje Jowow, roswucženski minister; kommanděr diwisije general Lukow, wójnski minister; dotalny statny sekretar ministerstwa sa sjawne dźěła inženěr Ganew, minister sa sjawne dźěła; inženěr Stojanew, wobkhadowy minister. Hospodařske ministerstwo je ßo tako do dweju dźělow dźěliło, kaž běsche to hacź do statneho pucźa 19. meje 1934 było; ratařski wotrjad nawjeduje profesor Atanazow a wikowařski wotrjad wulkopschekupz Walew.

Nowe bołhařske knježeřstwo pola krala.

Bołhařski kral je njedźelu dopołdnja w 11 hodźinach ßobustawy noweho knježeřstwa pschijał. Pschi tutej składnoscźi je měł krótku rěcź. Wón na ßwoje namołwjenje s 22. haprleje t. l. pokasa, w kotrymž běsche ßo wosjewiło, so Bołhařska w ßwojim statnym žiwjenju pschi autoritarnym pucźu wostanje. Po wopyczźe pola krala ßo knježeřstwo k ßwojemu prěnjemu poßedźenju sendźe. Tuto běsche krótke.

Rańša Hopejska njewotwisna

W chinejskim měsćźe Peipingu bu njedźelu snate, so je ßo krajina Czitung, kiž ßo powschitkownje rańscha Hopejska mjenuje, jako ßamostatna wuwołała. Krajina wopschija 22 wokrjeßow prowinzy Hopeja a runa ßo powschitkownje paßmu, w kotrymž njeje wojakow. Nad Czitungom knježi nětko autonomny antikommunistiski knježeřstwowy wubjerk. Do wubjerka słuscha 9 wosobow. Jinjukeng wubjerk wodźi. Knježeřstwo ma ßwoje ßydło w měscźe Czungczawje 30 kilometrow k ranju wot Peipinga.

W Peipingu ßu ßo lětaki rosdźělałe, w kotrychž ßo wobydleřstwo napomina, so by njewotwißne knježeřstwo rańscheje Hopejskeje podpjerało. Wobydleřstwo ßo namołwja, so bychu wobydlerjo połnózneje Chiny s Japanskej a Mandźuskej pomhali, wschoasiatski programm pschewjescź. Tuto namołwjenje běsche ßo tež na murje pschibiło. Wobydleřstwo pak plakaty hnydom saßo swottorha.

Chinejscy wojacy po puću do Hopejskeje

Najwyschschi roskasowař Peipingsko-Tientsinskeho wojeřskeho podkrjeßa, general Sungczeyuan je, kaž japanska powěsczeřnja „Rengo" w Tokiu powě, hnydom po tym, so je ßo w rańschej Hopejskej njewotwißnoscź wuwołała, tsi kompanije pěschkow do Czungczawy, hłowneho města wotpadnjeneho kraja, póßłał. Japanske wyschnoscźe ßu pschecźiwo tutemu postupowanju protestowałe a ßo na Tangkuski pschiměr powołałe. W pschiměrje je ßo wuczinilo, so chinejscy wojazy njeßmědźa do paßma stupicź, s kotrehož je ßo wojeřstwo wsało.

Připady w Tientsinu

Kaž ßo s Tientsina w Chinje powě, ßu póndźelu rano nimale 200 mužy ßylne bandy w chinejskim městowym wotdźělu njeměr naczinile. Wone w uniformach do Chinejskeho wotdźěla pschińdźechu. Bandy pokhadźachu s krajiny, kiž pod japanskim dohladom steji, a s autami a brónjemi do Tientsina pschijědźechu. Pschiběženzy měschczanski pschednoschkowy dom wobßadźichu. Pschez nim maschinsku tsělbu stajichu. W domje hłowny kwartěr „ßmjertneho korpsa" hibanja sa chinejske ßamoknježstwo pschiprawichu.

Puczistojo póßłachu wotpóßłanzstwje žandarmskemu kommandej Tientsinsko-Tangkuskeho wokrjeßa a měschczanostwu. Tutej wyschnoscźi pak ßo hnydom na gouwerneura Hopejskeje wobroczischtej a ßo tehorunja we hłownym kwartěrje japanskeje garnisony w połnóznej Chinje napraschowaschtej. Wonej swěsczischtej, so Japanzy puczistow njepodpjeraju. Na to wyschnoscźi jednanje s puczistami wotpokasaschtej.

Kommunistiski zběžk w Brasiliskej

Do brasilskeho hłowneho města Ria de Janeiro ßu powěscźe dóschłe, so ßu njedźelu w statomaj Pernambuko a Rio Grande de Norte kommunistiske sběžki wudyrile. Kaž ßo powě, je ßo w Racifje a Natalu wojowało. Knježeřstwo jeh cmbowe lětadła do njeměrnych kóncźin póßłało. We hłownym měscźe Rio de Janeiro wojazy železnizy a milinařnje schkitaju.

Reuterez telegrafowařnja w Londonje je s Ria de Janeira shonila, so ßu sbězkarjo město Natal **wobßadźili. Sběžkařski botaillon je shromadnje s kommunistami město Olindu wobßadźił.** W pschedměscźe Afogadosu pola Pernambuka ßu wojazy wosjewili, so knježeřstwu ßwěrni wostanu. Woni s polizaju shromadnje pschecźiwo sběžkarjam wojuja.

Brasilske swjaskowe knježeřstwo je wcjakcw, lětadła a wójnsek lódźe do Pernambuka a Natala póßłało, so by sbězki pedußyło. Na wobě měscźe je ßo woblehnjeński staw połožił. **Brasilski president Vargas je ßwoje knježeřstwo hnydom na nusne poßedźenje swołał.** W Riu de Janeiru měr knježi. Ale banki, dwórnischcźa a dźěłařnje ßo wojeřszy stražuja. Wyschnoscźe ßu wobydleřstwu wosjewile, so budźe lětařske nakrajne a namóřske wójsko lud schkitacź.

Krótke politiske powěsće

Italski póßłanz pola Lavala.

Franzowski ministerski pschedßyda Laval je póndźelu dopołdnja italskeho póßłanza w Parisu, Cerutija, pschijał.

Franzowska banka ßwój diskont powyscha.

Franzowska běsche ßwój diskont 14. novembra wot 3 na 4 proz. powyschiła. Tydźeń posdźischo, 21. novembra, wona jón snowa wo 1 pro., potajkim na 5 proz. powyschi. Kaž ßo s Parisa powě, je franzowska banka póndźelu ßwój diskont wospjet wo 1 proz. powyschiła, so tutón nětk 6 proz. wuczinja.

Ze Serbow

We Budyschinje 26. novembra 1935.

Naše hrono za tutón Boži dźeń

Njemóžeš lětać, doniž či křidle narostłoj njejstoj, hewak dele padnješ a sebi šiju zwinješ. Přisłowo.

— **Wo wjedrje.** Wczera wjeczor w 7 hodź. barometer 743, hygrometer 0 a najwyschscha dnjowa temperatura 6 stop. Dźenßa rano we 8 hodź. barometer 745, hygrometer 0 a najniźscha temperatura w nozy 2 stopnjej. Wczera běsche ßo wuběžk symneje wyschiny, kotraž je ßo s morja do Franzowskeje sczahnyła a w połodnischej Franzowskej ßnih a hacź do 10 stopnjow symy pschinjeßła, blisko k nam pschibližił. Tak běchu w Bayerskej tež hižo 4 stopnje symy naměrili. Pola Islandskeje je ßo wobschěrna nižina wutworiła, nětko k ranju czehnje. Wona miły móřski powětr ßobuneße. Połodnische krony nižiny naschukrajinu pschezcahnu a nam pschi miłym powětrje pomróczene, trochu wětrojte a meźate wjedro pschinjeßu. — Jutsje ßrjedu ßłónczko 7,34 hodź. skhadźa a ßo 4,01 hodź. khowa. Měßaczk skhadźa jutsje dopołdnja 9,13 hodź. a khowa ßo popołdnju 4,44 hodź.

— **Wuhlady na wjedro sa jutsischu ßrjedu: Mile, pomróczene a trochu meczate wjedro.**

Wudźělenje běrnow skutka symskeje pomozy 1935/36.

Ludowi towařschojo **Budyskeje wjeczorneje městneje skupiny s prěnim pißmikom A hacź H,** kiž ßu ßo do skutka symskeje pomozy 1935/36 pschijeli, dostanu ßwoje běrny

wutoru 26. a ßrjedu 27. novembra 1935

dopołdnja wot 9 do 12 a popołdnju wot 1 do 4 hodźin na tworowym dwórnischczu pschi kolijach 41. Jenož czi potřebni maju prawo dostacź, kotsiž hižo běrnowe pschipokasańske wopißmo (Kartoffelzuweisungsschein) wobßedźa. Ruczny wós s běrnowymi měchami ma ßo ßobupschiwjescź.

Poruczenz Budyskeje wjeczorneje městneje skupiny.

Wu tajeńcy dźelnołuž skoko kwasa pola Schaafec

Nascha wustojna wuschiwařka Paulina Krawzowa s Khoczebusa je sa wopytowarjow naßymskeho konzerta rjanu wustajenzu delnjołužiskeho kwaßa pola Schaafez na Bohatej haßy sarjadowała. Widźimy tam, kak nawoženja a njewjesta s kwaßnymi hoscźemi, wosebje s družkami s nawjedowanjom braschki do zyrkwicźki czahnu. Dekoratěr jeź zyłe wukładne wokno do Błótowskeje krajiny pschemĕnił a widźimy tam na ßlěbornej Schprjewi nasche Błótowczanki w czołmje na kwaß

Dobra rada

abo

Jan a Marja.

Po češkim V. Kosmáka wobdźěłał Mikł. Andricki.

17] (Pokračowanje.)

„Lěpje, Jano, lěpje — to žony lěpje do škleńcy hladaja."

„Ale jeli zo was wupiju", směješe so Jan wjesele. „To njewadźi, korčmař ma pincu."

Jan wurazy škleńcu a wróći ju, luboznje so posměwknywši, Hejtmanej nazpjet. „Mějće luby dźak. To bě mi runje w hódź."

„A nětko připijemoj sej mój", podawaše jemu Sowa.

„Njebudźeće tola potom płakać?"

„Njebudu. Mój so znajemoj."

Jan připi tež jemu a skaza sebi karančk, tajki „nimo ducy".

„Kak so wam wjedźe, nano? Što Mědkow?"

„Dźakuju so dobreho słowa. Wšo je strowe. Maš tam bórzy přińć, chcedźa so ći podźakować."

„Hdy sće z nimi rěčał?"

„Wčera, wona sama při mni poby. Posydń so na khwilu."

„Njemóžu dlěje; dyrbju do dźećela."

„Komdźić će njebudu. — Njedźelu po kemšach so wohladamoj, njewěrno?"

„Bóh dał strowi byli, nano" — a dopiwši piwo, da Jan wšěm Božemje a woteńdźe, njezapłaćiwši.

Hejtman škrabny so za wuchom a zabórča při sebi: „Njepłaći. Hm! —"

„To je wam pachoł, tón Jan", zawoła Sowa, zalubowanje za nim hladajo

„To wšak je", praji Hejtman, ale jara wot wutroby jemu njebě.

„Sće nětko skónčnje hotowi?" prašeše so Sowa. „Jeli sće, dha nětko posłuchajće zaso raz na mnje. Potajkim, słónco" — a Sowa započa znowa ze swojim astronomiskim přednoškom.

Na dobo přihna so korčmarjowa do jstwy. „Pola Wićazec je so něšto stało; cyła wjes so tam ćěri —"

„Tak jenož tam ty běž skoku tež — a skoku běž, hewak skomdźiš", korčmař šibale přispomni.

Korčmarjowa wšak njesłyšeše, zruna sej rubiško, a nětko bě hižo srjedź wsy. Sowa pak dyrbješe z nowa ze swojim hwězdařskim přednoškom zastać, a hladaše z wótrym wóčkom k Wićazec dworej dele.

„Tajkele hanjenje tam. Što jenož to zaso maja? Woheń tola njeje, hewak by so kuriło."

Mjez tym přiběža hižo Jan z kosu na ramjenju po wsy horje.

„Jano, što tam je?" wołaše hajnik.

Jan machny jenož z ruku, zawoła: „Njezbože!" a běžeše dale.

„To ničo mało njebudźe", rjekny Kašpork jara khutnje. „To drje by skoro było, zo by čłowjek sam pohladać šoł. — Nó, ale wšak hižo ćěri z nowinkami."

Korčmařka přileča wša wudychana. „Wot Wićazec wjele dobreho, hač njechał po lěkarja dojěć. — Wboha žona! Tajkele njezbože!"

„Kajke dha? Što dha?"

„Na přatra je sej po něčo zalězła a padnyła. Deska je ji pod nohomaj ćekła, a něiko tam leži wboha kaž ćěło. Skoku, přahaj!"

„A Wićazec konjej njestej doma?"

„Stej, ale dyrbitej do Manjowa."

W samsnym wokomiku zawrjeska pod woknami wóz, a zaprasny so z křudom. Bě to Jan, kotryž do Manjowa po knjeza jědźeše. Konjej so lědma zemje dótkaštej.

„Hladajće, wón hižo jědźe", rjekny Hejtman. „Tak wam to čłowjek njewě, hdy a hdźe njezbože na njeho čaka na swěće."

„To je wěrno", přihłosowaše Sowa. „Ta smjerć kaž paduch přićehnje — kaž so w kěrlušu spěwa. — Znajeće jón?"

„Znaju, to so rozumi —

Ta smjerć z tym kłokom wači so
za žiwjenjom wšěch ludźi — —
tak młodeho kaž stareho
wšak wona njełutuje,
tež mócneho a wójskeho,
wšěch wona přemocuje."

„Tak to je, tak, tak" — kiwaše Sowa z hłowu. „My hajnicy to najlěpje znajemy. Za kóždej hušćinu móže njeplech stać a na nas so zaměrić. Mi samemu je tež hižo kulka wokoło hłowy hwizdała, a to nic jedna."

„Prošu was, budźće tu nětkole khwilu sami", zamołwješe so korčmařka, kotraž runje z blešu w horšći z jstwicy přińdźe. „Mam hišće tu něšto Hofmanskich kapkow, dyrbju z nimi k Wićazowej doskočić. Snadź ji pomhaja."

„Wy jenož dźiće w Božim mjenje", rjekny Sowa, „my wam tu ničo njewozmjemy."

„To hišće by runje było. — Ale budu tu hnydom zaso."

„Hdy by jim wumrěła, to bychu ju njeradźi parowali", rjekny Hejtman.

„To wšak. Nó, ale Jan drje by sej bórzy zaradźił a sebi nowu hospozu do domu přiwjedł."

(Pokračowanje sćěhuje.)

[illegible]tacž. Tež rjanu kawku (móſt), ſ kotrejež [illegible] [illegible]ſnemu cžahej pſchikiwaja, tam widźimy. W[illegible] [illegible]ani ſ rjanymi pyſchnymi błótowſkimi draſtami. [illegible]jeni Krawzowa, kotraž je jara wuſtojna wuſchiwarka a přenja miſchtrka na wuſchiwanje, cžini ſ tutej wuſtajeńzu ſkutkownu porpagandu ſa naſchich Delnjołužiſčanow. Žadyn wopytowaŕ konzerta njech nje-komi, ßebi tutu wuſtajeńzu wobhladacž. Delnjołužiſke kanki, wurjadnje rjenje wuwjedźene, móžecže tež we Serbſkej knihaŕni w Budyſchinje doſtacž. Tam je tohorunja rjana wuſtajeńza ßerbſkich klankow.

*

— **Wotewrjene njedźele pſched hodami.** Hoſpodaŕſke miniſterſtwo je njedźelu pſched hodami, na kotrychž ßmě ßo we wobkhodach w cžaßu wot 11 do 18 hodźin pſchedawacž, poßlednje tſi njedźele pſched hodami, to je 8., 15. a 22. dezember 1935, poſtajiło. Tute ſarjadowanje płacži ſa zyłu Sakſku.

— **Wupłacženje rentow!** S póſty ßo nam ſdźěli: Wojerſke renty ſa dezember ßo, tež na pſchißłuſchazych póſtſkich agenturach a póſtſkich měſtnoſcžach ſchtwórtk 28. novembra wupłacžuja. W Budyſchinje wupłacžuje ßo na póſcže 3 (Pſched ſchuleŕſkimi wrotami). — Ssobotu 30. novembra ßo podpjery ſe ſnjeſbožeńſkeho a invalidneho jawěſcženja wupłacžuja, a to w Budyſchinje invalidne renty w evangelſkej towaŕſchowni na Hornczeŕſkej haßy 23, wſchitke druhe renty na póſcže 3 (Pſched ſchuleŕſkimi wrotami). — **Kedźbne** ßo cžini, ſo maju doſtawarjo ßwoje podpißma ſe ßwojej ruku na kwitowanki napißacž. Snamjenja jako podpißma maju ßo w kóždym padźe wobkrucžicž.

S **Małeho Wjelkowa.** Schtwórtk wjecžor měješche ratarſke towaŕſtwo ſa Mały Wjelkow a wokolinu ßwoje 342. poßedźenje. Towaŕſtw. wjednik Hunnius ſ Ješchiz po poſtrowjazych ßłowach rěcžnikej dr. Paulej, direktorej burſkeje dźěłoweje ſchule w Budyſchinje, ßłowo pſchepoda. Rěcžnik pokaſa na to, ſo je ßo němſke burſtwo loni k plahowaŕſkej bitwje ſawołało. Bur doſta nadawk, ſo by ſežiwjeńſku potrjebu němſkeho luda ßam ſpokojił. Pſchi tym pak cžeže naſtachu w naſtupanju ſaſtaranja ſ tukami a pizowadłami. Wjele lěpje wſchak by było, hdy budźichu ßo hižo dawno němſkemu burej lěpſche wuměnjenja dałe, ſo by mohł němſki lud ſežiwicž. Kóždy bur budźe bjes dwěla ßwoje najlěpſche cžinicž, ſo by pódźe najwjazy wotdobył. Tajki ßrědk ßu tež poſpyty, kotrej ßo w poſpytazych kołach wuwjedźechu. Wußlědki tajkich poſpytow ſp rjedawſchich lět Budyſkeho poſpytneho kruha chzyſche rěcžnik pſchitomnym woſjewicž. Dr. Paul hiſchcže pſched hodami dokładnu roſprawu ßwojich pſchepytowanſkich wußlědkow woſjewi, kotrež ſměja ſa rataŕſtwo wulki wužitk. We ßwojim pſchednoſchku pokaſa na dźěło poſpytowanſkeho koła a to k 1. na poſpyty ſ družinami a k 2. na poſpyty ſ hnojemi. Pſchi tym woſjewi wunoſchki žitnych a běrnowych družinow a roſprawjeſche tež wo wußlědkach poſpytow ſ hnojemi. Na kónzu dótkny ßo praſchenja pěſtowanja pizowadłow. W poßlednim ßuchim lěcže ßu ßo jako wunoſchne wupokaſałe: luzerna, Landsbergſke mjeſchenje, kukuriza, ßłónczne róže, rěpa a woßebje zokrowa rěpa. Pſchitomni na pſchednoſchk ſ wulkim ſajimom poßłuchachu, a pſchedßyda towaŕſtwa Hunnius ßo rěcžnikej wutrobnje podźakowa. Po pſchednoſchku bě ſajimawa roſmołwa.

S **Krakez.** Pſched někotrym cžaßom wottorhaſchtej ßo tej dwě ſtarej ſe ßłomu krytej bróžni. Jena ſ njeju w fórbarku je tehodla kedźbnoſcže hódna, dokelž bě něhdy ſtary ßerbſki hród. Wobſtejeſche najſkerje ſe tſjóch wjetſchich twarjenjow, kotrež drje někto hiſchcže ſteja a pſched lětami ßo wuporjedźichu. Twarjenja w ſchtyriróžku na kupje, ſe ſanjeßenej hrjebju wobdate ſteja a běchu prjedy ſ moſtom, kotryž ßo daſche ſběhnycž, ſ krajom ſjednocženej. Praji ßo, ſo je jedyn ryczeŕ ſpody proha ſahrjebany, tola nichtó njewě hdźe. W lěcže 1813 ſwottorhachu Franzowſojo twarjenja, ſo bychu drjewo na Krakecžanſkich hórkach ſa twar barakow wužili. Poſdźiſcho ßo twarjenja na ſakładnych murjach ſaßo natwarichu, tola dokelž ßo přenjotna konſtrukzija njeſnajeſche, je ßo ſpodźiwny twar ſeſtajał, kotryž móžeſche ßo hiſchcže neidawno wobdźiwacž. Něſko ma ßo drjewo ſa nowotwar wſchelakich domcžkow wužicž.

S **Jikoz.** (25 lět pjeriſnu a karnikle plahowaze towaŕſtwo.) We wulkej ſali Herbſkeje grychty w Jikozach bě kaž kóžde lěto wulka towaŕſtwowa wuſtajeńza. Něhdźe 350 ſwěrjatow ßo pſchiſjewi. 250 wopytowari je loni wuſtajeńzu ßebi ſ wulkim ſajimom wobhladało. Towaŕſtwo ma ſtarych ßwěrnych plahowari. Tak je Arnoſcht Wolf ſ Bjedruſka 45 lět ſ plahowarjom, Herman Golps ſ Kóſlow a Wilhelm Hoferychtaŕ tehorunja 45 lět, Auguſt Henčž a tohorunja Korla Brinkman 35 lět. Po ſkónčženju wuſtajeńzy budźe wułoßowanje.

S **Bukez.** (Sslěborny kwaß w faŕſkim domje.) 22. novembra knjes faraŕ Mjeŕwa ſe ßwojej mandźelſkej ßwój ßlěborny kwaß woßwjecži. 22. novembra 1910 buſchtaj jubilaraj w Marijnej Marcžinej zyrkwi we Budyſchinje pſches knjeſa primarija Häblera ſwěrowanaj. Na jubilejnym dnju bě ßo jubilaromaj jara wjele luboſcže a cžeſcžowoſcže wopokaſało. Se wſchěch ſtron pſchikhadźachu ßbožopſchecža a dary, ſchtož je ſ najlěpſchim dopokaſom, kak woblubjeny ſtaj knjes faraŕ a jeho knjeni mandźelſka we woßadźe. NS-žónſtwo, ſpěwny wotrjad ſpěwaſche pſchipołdnju ſpěw (Khwal teho Knjeſa" w faŕſkim domje a wupraji pſchi tym najwutrobniſche ßbožopſchecža. Poſawniſki khór hrajeſche někotre rjane kuſki a k. Weber ſ Budyſchina jako dirigent khóra pſchi tym ßbožo pſchejeſche. Pſchedßyda ßerbſkeho towaŕſtwa knjes Sahrodnik ſ Mjeſchiz wupraji w mjenje towaŕſtwa ßwoje ßbožopſchecža a ſpěwny wotrjad ſaſpěwa rjany ſpěw „Kiž ßo ßwěrni lubo maj". Zyrkwini khěbětarjo běchu knjeſa Wicžaſa ſ Mjeſchiz wotpóßłało, kotryž jubilaromaj nimo wutrobnych ßbožopſchecžow tež rjany dar pſchepoda. Jako ſaſtupjerjo zyrkwinſkeho ſaſtupjeŕſtwa běchu knjes wjeßnjanoſta Fiebiger ſ Ba[illegible] knjes ſ Loeben ſ Koporz, knjes wucžeŕ Hołbjan ſ Bukez a knjes Wicžas ſ Mjeſchiz pſchitomni, tež wont jubilaromaj ßbožo pſchejachu a pſchi tym ßlěbornu ſchklu pſchepodachu. W mjenje politiſkeje gmejny wupraji ßbožopſchecža wjeßnjanoſta Fiebiger. Weßnu nalutowaŕnju ſaſtupowaſche knjes Krawz ſ Cžornowa, kotryž jubilaromaj ſe ßbožopſchecžemi dwaj kraßnaj ßlěbornaj ßwěcžnikaj pſchepoda. Kſcheſcžanſka žónſka ßłužba ſa Bukezy, ſ kotrejž je faŕſki Bukecžanſki dom woßebje wuſko ſwjaſany, pſchepoda pſches knjenju Heinowu a kni. Hänelowu ſ Bukez woßebje rjanu vaſu ſ najlěpſchimi pſchecžemi do pſchichoda. Tež konfirmandojo póßłachu ſaſtupjerjow, kotſiž rjany dar ſ najlěpſchimi pſchecžemi pſchepodachu. Jubilaraj ßo ſa tute wulkotne pocžeſcženje wutrobnje podźakowaſchtaj. Tež my pſchejemy jubilaromaj wſcho dobre, woßebje ſtrowoſcž a Bože žohnowanje ſa dalſche žiwjenje.

Předźenak

powěda jara ſpodźiwne wězy. Wěſcže hižo, ſo po Lužizy ßamej wyßokej ſchkórnjej pucžujetej? Jenož ſchkórnjej — bjes muža. — Pſchedźenak je jej widźał njedaloko Khwacžiz duzy do Delnjeje Hórki. A wſchelazy druzy ßu jej tež widźeli na druhich pucžach. Pſchedźenak je to njedawno powědał zykemu ſtadleſchku dźěcži. Te ßu ßo dźiwałe! A wěſcže budźe to wſchitkich doroſcženych tež ſajimowacž a budźa ßo praſchecž, kak je to móžno, a cžehodla ßo to ſtawa. — Schtóž to chze, njech ßebi hnydom pola Ssmolerjez kupi **nowu protyku ſa 50 pjenježkow.**

S **Bukez.** (Ssmjertna njedźela.) Lětuſcha ßmjertna njedźela ßo tu ſaßo na doſtojne waſchnje woßwjecži. Na pohrjebniſchcžach ßo rown rjenje wupyſchichu a na wójnſkim pomniku ſ lětow 1914—18 běchu ßo nowe rjane wěnzy połožiłe. Bože ßłužby a to ßerbſke kaž tež němſke běchu derje wopytane. Kóždy rady ſpomina na tych, kotſiž wjazy mjes nami njeißu. Poſauniſki khór Bože ßłužby pod wuſtojnym wjedniſtwom dirigenta Webera ſ Budyſchina porjeńſchi. Tež zyrkwinſki khór pod wuſtojnym wjedniſtwom kantora Lodneho ſ někotrymi rjanymi pſchednoſchkami k temu pſchinoſchowaſche. Faraŕ Mjeŕwa ßwoje prědowanje ſłoži na bibliſke ßłowa ſ Jana 11, 20—26. Tak je ßo ßmjertna njedźela na doſtojne waſchnje woßwjecžiła a ßo na naſchich ſemrětych na prawe waſchnje ſpominało.

S **Bukez.** Khudej rentnaŕzy we wyßokej ſtarobje w Bukezach, kotrejž běchu ßo hižo 1. měrza t. l. 17 krimnow na njewujaßnjene waſchnje kradnyłe, ßu ßo někto wſchě naſběrane mydłowe ſkłady kradłe. Tutón pſchipad je nimo měry wobžarujomny a nadźijomnje ßo poradźi, ſkóſtnika prawje bórſy ſwěſcžicž.

Jutře je serbski koncert!

Tak wyska nam wutroba
a raduje so myslička:
Rjenje, haj krasnje tam budźe.
Budźemy swoji, haj cyle swoji
Domach w Serbach w swojim ludźe!

S **Wujeźka.** 50 lět hoſcženz a lěcžna cžeŕſtwoſcž pod Cžornobohom we wobßydſtwje Mětrachez ßwójby. Sandźenu njedźelu móžeſche Mětrachez macž na 50lětne hoſpodarjenje we wjeßnym hoſcženzu a lěcžnej cžeŕſtwoſcži ſhladowacž. Mětrachez macž rodź. Hoffmannez ſ Koporcžanſkeje hajnkownje woženi ßo 24. novembra 1885 ſ Janom Mětrachom ſ Wujeźka, kotryž bě hoſcženz wot Schwenki kupił. Jenož 12 lět móžeſchtaj mandźelſkaj hromadźe hoſpodaricž. W mejſi 1897 wumrě jeje mandźelſki Jan Mětrach w ſtarobje 43 lět. Wot toho cžaſa hoſpodarjeſche Mětrachez macž ßama na hoſcženzu. Njebě to lohko ſa nju; pſchetož dyrbjeſche 9 dźěcži a 4 pſchirodne dźěcži ſaſtaracž. Ženje pak njeje ſmužitoſcž ſhubiła, ale pſchezo je ßo ſtarała, ſo by ßo hoſcženz wutwarił a tehodla je tež pod rjanym Cžornobohom rjanu pſchitulnu lěcžnu cžeŕſtwoſcž ſarjadowała. Wjele zuſych kóždolětnje tam wokſchewjenje pyta. Hacž do januara 1932 bě ſ wobßedźeŕku hoſcženza. Wot teho cžaſa je jón ßwojemu ßynej Janej, kotryž je jako braſchka po zyłej Lužizy derje ſnaty, pſchepodała. Jemu k boku ſtejí jeho młoda žona a tež jeho macž, kotraž je w juliju t. l. ßwoje 75lětne narodniny woßwjecžiła. Tež nowy hoſpodaŕ ßwěrnje w ſtołpach macžerje dale dźěła a njeje ſaměcže hoſcža, kotryž by njeſpokojny wo Mětrachez wotejſchoł. 50 lět je potajkim hoſcženz ſ kolonialnym wobkhodom w Mětrachez ßwójbje. Pſchejemy wobßedźerjej a woßebje Mětrachez macžeri wſcho najlěpſche tež do dalſcheho pſchichoda.

S **Mikez.** Ryczeŕkubłowe dźěkacžeŕſtwo tu ßobotu ſnjowy dźakny ßwjedźeń woßwjeci. Wobßedźeŕ a dźěkacžerjo hromadźe někotre rjane hodźinki wjeßełeje bjeſady pſchebychu. Sskowa dźaka a pſchipóſnacža ßo pſchi tym wuměnjachu.

S **Luha.** W nozy k njedźeli kradny ßo na tudyſchim ryczeŕkuble ſe ſamknjeneho karnikłoweho khlěwa 6 wſchelakich nikanych k rěſanju khmarnych karnikłow, kotrež ßo žiwe ßobu faſachu. Wězowne ſdźělenja njech ßo ſtanu pola ſtražmiſchtra w Njeßwacžidle.

Z Kukowa. Po dołhej, ćežkej khorosći wumrě njedźelu w nocy kubłowy žiwnosćeŕ Jakub **Ledźbor.** Hišće 25. meje móžeše w kole swojich přiwuznych 70. narodniny swjećić w ćělnej čilosći. Spočatk póżnjeńca bu ke khorołožu sputany, doniž smjertny jandźel jeho njewotwoła. Z nim je z tuteje časnosće wotešoł dobry přeswědčeny křesćan a swojemu narodej swěr-

Hospodaŕski rozhlad

Wutoru 26. novembra 1935.

Wčerawše kurzy w Barlinje

1 dollar	2 486	100 pólsk. złotych	46,80
1 jendźelski punt	12,27	100 čěskosł. krónow	10,26
100 šwajc. frankow	80 32	100 franc. frankow	16,36

Barlinſka burſa 25. novembra 1935. Na ſpocžatku tydźenja ßo wobkhod na burſy jenož pomału wuwi. Se ſtrony bankowſkeje klientele pſchedležachu njewuſnamne kupne a pſchedawańſke pſchikaſy, tak ſo ßo wobkhod ſ powołanja tehorunja njemóžeſche k wjetſchim akzijam roßudźicž. To pak wotdrjebjenje kurſow pſchinjeße. Dobre powěſcže ſ hoſpodaŕſtwa woſtachu bjes wliwa. Woßebje ßo ſe ſpokojenjom wulke wukrajne nadawki ſa AEG roßpominachu. Njedźiwajzy teho pak akzija tuteho pſchedewſacža wo poł prozenta popuſchcži. Na rentowych wikach wobkedźbowaſche ßo ſ dźěła polěpſchenje burſow.

Barlinſke žitne wulkowiki. Na Barlinſkich žitnych wulkowikach ſtejachu na ſpocžatku tydźenja jecžmjenjowe wiki we woßebitym ſajimje. Dowos je powſchitkownje ßłaby a pizowańſke jecžmjenje ßu lědma doſtacž. Tež w jecžmjenjach ſa piwaŕnje a induſtriju njeje ſajim popuſchcžił a dobre družiny ſa piwaŕnje maja dale krutu płacžiſnu. Tež khlěbowe žita ßo ſe ſtrony młynow dale žadaja, tola dowos ßo njeje poßylnił. Pſchenicžne muki ßo ſa wſchědnu potrjebu kupuja. Ržane muki maja wſchelaki wotbytk.

Wčera płacžizny w Barlinje zentnar

pſcheńzy W 8: 9,70 hr., W 9: 9,75 hr., — rožki R 8: 7,90 hr., R 11: 8,05 hr., — jecžmjenja G 7: 8,15 hr., G 9: 8.40 hr., wowßa H 9: — hr., H 13: 8.00 hr.

Płaćizny na Barlinskich produktowych wikach.
Žito a wołjowe symjo po tuni abo 1000 kg, hewak 100 kg.
Płaćizny po złotej hriwnje.

	25. 11.	22. 11.		25. 11.	22. 11.
Pšeńca	204,0	204,0	buny	—	—
rožka	167,0	167,0	woka	13,7-14,2	13,7-14,2
ječmjeń now.	220-227	220-227	módre lupiny	8,50-9,00	8,50-9,00
ječmjeń, nał.	—	—	žołte lupiny	—	—
wows	—	—	zeradella	—	—
kukurica	—	—	raps. wosušk	—	—
pšeńč. muka	26,85	26,85	lany wosušk	8,65	8,65
žana muka	22,25	22,25	such. trušanč.	—	—
pš. wotruby	11,73	11,73	běrni. kruški	8,45	8,40
žane „	11,50	11,50	syno, 50 kg		
raps 1000 kg	—	—	žana słoma		
hroch, Viktor.	23,0-24,5	23,0-24,5	pšeńč. „		
lane symjo	—	—	wowsna „		
pjeluški	17,7-18,7	17,7-18,7	ečna „		

Płaćizna za pšeńcu za wupłodźerja 8: 194.0 9: 195.0
Płaćizna za rožku za wupłodźerja 8: 158.0 11: 161.0
Płaćizna za ječmjeń za wupłodźerja 7: 163.0 9: 168.0
Płaćizna za wows za wupłodźerja 9: — 13: 160.0

Płaćizny rězneho skota na Drježdźanskich skótnych wikach.

25. novembra 1935 — Płaćizny po centnarju a hriwnach

Skótne družiny a woznamjenjenja:

Woły: 1[illegible]5	
Połnomjasne, wukormjene, najl. rězneje hódnosće młode	42
Starše	42
Hewak połnomjasne, młode	42
Starše	40—41
Mjasne	—
Byki 1[illegible]6	
Młódše mjasne, najwjetšeje rězneje hódnosće	42
Hewak połnomjasne abo wukormjene	42
Mjasne	42
Snadnje wuwite	42
Jałojcy a kruwy: 896	
Młódše połnomjasne kruwy najwjetšeje rězneje hódnosće	42
Hewak połnomjasne abo wukormjene kruwy	42
Mjasne kruwy	34—42
Snadnje wuwite kruwy	25—33
Połnomjasne wukormjene jałojcy, na wjetš. rězn. hódnosće	42
Hewak mjasne jałojcy	42
Wowcy: 995	
Najlěpše kormjene jehnjata a młódše kormjene borany	60—62
Srěnje kormjene jehnjata, starše kormjene borany a derje wuwite wowcy	58—63
Mjasne wowcy	53—56
Snadnje wuwite wowcy a jehnjata	44—52
Celata: 963	
Najlěpše kormjene celata wot cyca	75—78
Srěnje kormjene celata wot cyca	65—74
Snadnje wuwite	55—64
Najšpatniše	50—55
Swinje: 1479	
Tučne swinje, přez 150 kg. ćežke	56
Połnomjasne swinje wot 120 hač 150 kg. ćežke	54
Połnomjasne swinje wot 100 hač 120 kg. ćežke	52
Połnomjasne swinje wot 80 hač 100 kg. ćežke	50
Mjasne swinje wot 60 hač 80 kg. ćežke	50
Rancy	—

Hłowny redaktor Marko Smoleŕ. Zamołwity za politiku feuilleton a wobrazy A. Dučman, za lokalny dźěl a přiłopk Marko Smoleŕ a za nawěštki dr. J. Cyž, wšitcy w Budyšinje.
Wudawa a ćišći dr. J. Cyž w Budyšinje.
D. A. X. 1935 2243. — W tu khwilu tarifna lisćina čo. 3 płaći.

Do serbskeho domu
Serbske Nowiny
su tune a přinjesu wšě zajimawosće z bliska a daloka

ny krajan. Z wulkej lubosću wisaše na dobrowólnej wohnjowej woborje w Marijnej Hwězdźe, ke kotrejž lětsa w prażniku 50 lět přisłušeše, za čož bu z čestnym křižom wohnjowych woborow wuznamjenjeny, tohorunja při 40, 25 a 20lětnych jubilejach. Katolscej Bjesdaže w Kukowje přisłušeše 53 lět, běše też ze swědkom poswjećenja pomnika Tecelina Měta, za kotryž je we swojim času pilnje dobrowólne dary hromadźił, štož je też w lěče 1932 za ponowjenje klóštrskeje cyrkwje činił a też na druhe wašnje tutomu skutkej swoje mocy wěnował, štož je klóštrske knježeństwo z wulkim dźakom připóznało. Wot lěta 1912 bě też ze sobustawom dźěłaćerskeho towarstwa — 1911 założene — a tón čas hač do swojeje smjerće z pokładnikom. W času do wójny dźěłaše sobu we gmejnskej radze a w šulskim wubjerku. Hižo w młodych lětach, 1882 hakle 17 stary, zdźěđźi nětčiši statok wot swojeje ćety. Při poslednim wopyće powědaše mi zajimawe wěcy wo swojej młodości, mjez druhim, kak je drjewjane talerje po Kukowskim hrodźišću dele kulał a kupjelanscy hosćo do nich třělelil [illegible] čimž so też knježa Hila, Delenćka, Bart (Cišinski), Hicka (pozdźiši farař) a druzy wobdźělichu. Zemrěty wjedźeše też wuznamne nabožne žiwjenje, widźachmy jeho husto wšědny dźeń na Božich służbach a tak budźe wšěm Knjez nad žiwjenjom a smjerću swojeho swěrneho służobnika we wěčnosći mytować a my rowjeńkojo z tym, zo jemu dobreho wopomnjeća wobkhowamy a jemu w hohatej ličbje poslednju česć wopokazamy, hdyž jutře srjedu dopołdnja swój posledni puć nastupi.

Z **Marijneje Hwězdy.** Swoje mištrske pruhowanje je klóštrski pjekař Pawoł Šolta zańdźenu njedźelu złožił. K praktiskmu dźěłu měješe wot 14. winowca hač do 24. nazymnika časa. Swoje theoretiske pruhowanje je njedźelu dopołdnja z wulkej khwalbu we Halštrowje wobstał a to pod mištrami Korle Sommera, Bjedricha Zschiedricha a Richarda Bergera. Tuta kommisija bu wot Drježdźanskeje wikowanskeje komory postajena. Nawopjećony mištr je hižo tři lěta z klóštrskim pjekarjom, kotrež zastopnistwo před wjacy hač 30 lětami jeho nan, nětko w Rożeńće, wukonješe. Wón wupomha też w cyrkwinskej służbje. Wjele zboža młodemu mištrej do přichoda!

§ **Mojerej.** Na swinjaze wiki běchu 191 prožatow pohibowanych ho mjes 10 a 16 hriwnami. Wurjadnje rjane ho drožo zapłaćichu. Wobtrhad bě měrny a mjenjši pschebytk na tónju witkow šły.

Autobusowe zwizki na serbski koncer srjedu 27. novembra 1935

Z **Radworja** wotjědže wulki autobus za 40 wosobow wot wjesneho naměstna wječor w 6 hodź. do Budyšina a pojědže wróćo mjez 1 a 2 hodź. Zamołwjenja zapodajće knjezej wučerjej Nawey.

Z **Khrósće** pojědže tehorunja autobus na serbski koncert. Zamołwjenja zapodajće knjezej překupcej Natušej w Khrósćecach.

Njebjelčicy, Pazlicy, Miločicy, Pančicy, Budyšin. Na serbski koncert do Budyšina pojědže wulki auto z Kamjenca přez Njebjelčicy, Pazlicy, Miločicy a Pančicy do Budyšina. Kóždy, kiž chce sobu jěć, njech so zamołwi hač do póndźele pola korčmarja Sucheho w Pančicach a pola bura Jakuba Cyža we Njebjelčicach.

Z **Rakec** pojědže na serbski koncert nětko auto wot Komorowa na [illegible] Podjěn. Jěsbu tam a sem jenož 80 pf. Štóž chce sobu jěć, n[illegible] zamołwi hnydom pola knjeza Jurja Šewčika w morowje. Čas wotjězda so hišće wozjewi.

Z **Hućiny** wotjědže autobus za 20—25 wječor 3/47 hodź. wot Nowakec hoćenca a wróći mjez 1 a 2 hodź. w nocy.

Z **Dubrawki** [illegible] wječor w 7 hodźinach Koncert.

Za Hodźijšćom a wokolnych Serbow jěde autopoł hodźiny po koncerće z Budyšina do Ho[illegible] Na koncert njech jěde kóždy kaž chce. Smy so nož za domojězbu postarali. Zamołwće so pola k. Wirtha w Cokowje.

Rakecy. Autobus na serbski koncert do Budyšina wotjědže w 7 hodź. z Komorowa a 1/4 hodź. z Rakec. Wón zastanje w Komorowje wosrjedź way we Kačej korčmje, w Rakecach před Kuncec hoćencom a skónčnje hišće, hdyž Šešowski puć na dróhu wjedźe.

Towarstwowski powěstnik.

Zastupne lisćiki za koncert. Wšitcy, kiž su dostali zastupne lisćiki k předawanju, maju tute jutře srjedu do koncerta pola knjeza Šimona w Serbskim Domje wotlišić, najpozdźišo hač do 1/27 hodźin wječor. Štóž hač do toho časa swoje zbytne lisćiki njewoteda, dyrbi je połnje zapłaćić, hač je předał abo nic, dokelž so nam dawk wobliči. Štóž njemóže do postajeneje hodźiny w Budyšinje być, woteda[illegible] hnydom swoje lisćiki při pokładni w Krónje.

Serbskim studentam. Štóž njeprjedpołoži při pokład[illegible] wupokaz sobustawstwa Zwjazka, njedostanje na koncert potuńšeneho zastupa.

Mužace
košle
spódn. kholowy
štrykowanelacy
pulovry
soki
zwjeršne košle
A. Bokelmann nasl.
mějićel Curt Müller
w Budyšinje
na Serbsk. hrjebjach 2. Zał. 1892

A wječor
wjeselis so na dobre domjace stupnje
1.95 hr.
2.25 hr.
Wulki wubjerk!
Zymska twora hižo dóšła!
Fähle
Schuhwarenhaus
Bautzen Lessingstr. 3
Němski wotrjadny wobkhod!

Serbska wjes spěwa!
Pod tutym heslom zarjaduje „Domowina"
serbski ludowy koncert
jutře srjedu, 27. novembra, wječor we 8 hodź.
w Budyskej „Krónje". Koncert wuhotuja serbske spěwne towarstwa sakskeje a pruskeje Łužicy.
Zastup płaći 80 pj. Zastupne lisćiki dostanjeće hižo nětko pola wšěch dowěrnikow a předsydow serbskich towarstwow
To wozjewja Organizacine wjednistwo Domowiny

Flawš
za serbske zymske jaki, na 140 cm šer.
Čople podšića
za jaki, na 70 cm šěroke
we wulk. wubjerku
Schaaf

Dobreho spuščomneho
pohonča,
nic młódšeho 16 lět, nyts k 1.1.36
bur Pawoł Cyž we Wotrowje

Filzschuhe
Stupnje do dźěła
Wysoke škórnje
Willy Sommer
w Budyšinje na Serbskich hrjebj.

Dybzačne časniki
wot Hebolda,
ći prawy čas
a kajkosć zaruča!
HEBOLD, časnikař
w Budyšinje na Serbskej hasy 8

Rad witane hodowne dary
w mydłach, wonjadłach, Kölnskej wodźe, wodach za myće hłowy, kaž też wšě toiletowe sředki namakaće w kóždej płacinje a we wulkim wubjerku pola
frizéra za žony a mužow
Paulick w Budyšinje. Bohata hasa 29
w „Kristellerec domje"
Ręču serbscy! Na wotewrjenych njedźelach je mój wobkhod za postużenje wotewrjeny.

Wulki transport najlěpšich rańšoprusko-hollandskich
kruwow a jałojcow
wysokosućelnych a z ćelatami,
stejl jara płaćizny hódno na předaj
abo k wuměnjenju na rězny skót.
Maks a Theodor Rychtař
skótna wikow. w Njebjelčicach
Telefon Kamjenc 895

Wusiwania
narodnych drastow
a khorhojow
(też wuporjedźenje) wuwiedźe
při najtuńšim wobličenju
Pawlina Krawcowa
wumělska ručna wušiwarka
Nadawki přijimaja so też w Serbskej kniharni w Budyšinje.

Graty
za dom a kuchinju
we wulkim wubjerku a tunje
we wosebitym wobkhodźe
Kurt Mitschke
w Budyšinje na Hólle hasy 20

Makulaturu
(je to hižo počitšana papjera)
wotedawa w kóždej mnohosći
Serb. kniharnja w Budyšinje

Serb Serbej bratr

Nowe
zymske mantle
Přeco[illegible] so jara, zo bychmy našemu wotběrarstwu najlěpje po Łužicy. Móžeće wulke žadanja na nas stajić, my Was spokojimy
PAUL OTTE
w Budyšinje : Róžk Hłowneho torhošća

Kupujće pola našich inserentow!

Zymske mantle
za
žony, mužow a dźěći
wulki wubjerk — tunje płaćizny
KONFEKCIJOWY DOM
Hellwig & Schönbohm

Dobre čehnje k sebi
Za serbsku drastu

Wołmjane tkaniny, wušiwane,
za fale a rubišća, 100 cm šěroke mtr. 4.75
Wołmj. muslin za fale . . . mtr. 1.95 1.75
Tkaniny z wumělskeje židy,
pisane, za fale . . . mtr. 5.50 2.95
Tkaniny z wumělskeje židy,
čorne a pisane, za khuty, 85 cm šěr. 6.50
Wołmjane tkaniny za spódnje suknje, zelene, čerwjene a módre . . . . mtr. 2.85
Wal, k wušiwanju, za jaki, čorny . . 7.50
Pozamenty, cankow, wobsadki, francy
Fale, ze zatełka abo indanth. 3.25 2.95 2.65
Kapički, pisane . . . . jena 1.75 0.95
Banty za holcy 0.85 0.75
Banty za žony, molowane a wušiwane 1.10
Snórki, z moireja abo tafta, w čornej, běłej a róžojtej barbje, we wšěch šěrokosćach
Rjane nowe tkaniny
za šórcuchi a wšu druhu serbsku drastu, smuhate metr 3.25
čornu pjelsćinowu bramu mtr. 6.25 5.75
pjelsćinowe zwjerchi mtr. 8.50 7.90 6.95
Schaaf
na Bohatej hasy 20 — na Dźiwadłowej hasy 1

Žonjace
šlypry
suknje
bluzy
drasty
pulovry
rukajcy
nohajcy
šórcuchi
A. Bokelmann
nasl., mějićel Curt Müller
w Budyšinje
na Serbsk. hrjebjach 2. Zał. 1892

Přiłoha k čisłu 275

SERBSKE NOWINY

Wutoru 26. novembra 1935

Z Budyskcho měšćanskeho zarjadnistwa

Budyſzy radni knježa mějachu pjatk wjeczor we wulkej měſchczanſkej ſali w Kupnizy ßwoje tſecže ſjawne poßedženje. Měſchczanoſta dr. Opitz pſchi ſpoczatku ſdžěli, ſo nimaja ßo k wolóženju wobkhodneho wjedniſtwa pſchiſwolenja a džěła, kotrež 1000 hriwnow njepſchekrocža, w poßedženjach radnych knjeſow rospominacž. Dale ßo ſdžěli, ſo ma hłowna dróha ſe Zidowa mjeno „Zidowſka dróha" doſtacž, pſchi czimž ma ßo tež džěl Wjelkowſkeje dróhi mjes Sſłonoborſchczanſkej a Czichonjanſkej dróhu k njej pſchiczißnycž. Měſchczanſki twarſki rada dr. Jüttner woſjewi, ſo ſa měſchczanſku płunarnju a ſa wodarnju wobkhodne rosprawy ſa lěto 1934 pſchedleža. S wobkhodneje rosprawy płunarnje ſhonimy, ſo powſchitkowne džěłanje płuna hiſchcže wo něſchto małe woteběra, pſchi czimž ſtajnje roſczaze wužiwanje elektriſkeho pruda najwjetſchu rólu hraje. Lětne ſliczßowanje pokaſuje w dobytku a wotbytku 740 000 hriwnow, pſchi czimž je ßo něhdže 99 000 hriwnow na měſchczanſke ſarjadniſtwo wotwjedło. W rosprawje wo wodarni ßo wuſběhuje, ſo je ßo pornjo prjedawſchemu lětu w lěcže 1934 wjele wjazy wody pſchetrjebało. We lěcže 1934 bě wo 25 proz. mjenje ßněha a deſchczow hacž 1933. Wurjadna ßuchota wěſo běſche ſ pſchiczinu wjetſcheho pſchetrjebanja wody. Sſuchota pak bě tež wódnu móz Schorewje poßłabiła. Mjes tym ſo móžeſche ßo w normalnych lětach něhdže 300 000 kubikmetrow ſe Schorewineje wódneje mozy wuczerpacž, běſche to we lěcže 1934 jenož 230 000 kubikmetrow móžno. Rosliczenje dobytka a wotbytka wodarnje ſa lěto 1934 ſewi 320 000 hr., ſ czehož ßo 35 000 hr. měſchczanſkej pokładni wotwjedže. Měſchczanſzy radni pſchihłoßowachu namjetej radneho Sekzata, ſo bychu ßo ſ fundaziſkich ßrědkow 500 hr. k nakupjenju něhdže 70 ßažnych měrow (Raummeter) palneho drjewa ſ měſchczanſkich lěſow tudyſchej ſkupinje NSV k rosdželenju na khudych pſchiwobroczili. Měſchczanſki twarſki rada dr. Jüttner woſjewi, ſo ſtej ßo pſched dwórniſchczom dwaj khorhojowaj ſłołpaj ſa 2059.50 hr. natwariłej. Pſchi ßerbſkej katolſkej zyrkwi maja ßo pſchi južnym džělu wſchelake pſchitwarjenja ſtacž, ke kotrymž ßo 14 kóßnych metrow měſchczanſkeje ležomnoſcže trjeba. Tuta mała ležomnoſcž ma ßo ſ jenak wulkim džěłom ſemje, kotraž ßerbſkej zyrkwi ßłuſcha k nołnozy zyrkwje ſaměnicž. Dr. Jüttner dale rosprawja, ſo ma twarſke družſtwo Budyſkich rjemjeßlnikow wobkhoda a rjemjeßka wotpohlad małe bydlenja ſa tuni najeńſki pjenjes natwaricž. Bydlenja wobſteja ſ bydleńſkeje kuchinje, komory a jſtwy, wſcho hromadže něhdže [illegible] kóßnych metrow wulke. Najeńſki pjenjes budže pſchi ſhotowjeńſkich wudawkach něhdže 3000 hr. 19 hacž 23 hr. měßacžnje wuczinjecž. K temu ſaměrej ma ßo twarſkemu družſtwu ležownoſcž czo. 1916 ſ w Fabrikſkej dróſy pſchewoſtajicž. Sa kóßny meter ma ßo 2 hr. płaczicž abo 18 pj. ſa kóßny meter herbſkeje twarſkeje danje (Erbbauzins) lětnje žadacž. Radni knježa tutemu namjetej pſchihłoßuja. Jedna ßo tu wo ležownoſcž, kotruž je měſto Budyſchin wot Münknerez firmy nabyło. Je wotmyßlene, ſo ßo w kóždym poſkhodže 3 bydlenja wutwarja, kotrež maja ßo, hdyž je nuſa na bydlenjach wo něſchto mało popuſchcžiła, bjes wulkich džěłow do dweju bydlenjow ſjednocžicž. S małymi bydlenjemi ma ßo wořebje tym měſchczanam poßłužicž, kotſiž dotal hiſchcže khmaneho bydlenja nimaja. W prěnim twarſkim wotrěſku ma ßo twarjenje ſ 1200 kóßnymi metrami natwaricž. Dale měſchczanſki twarſki rada woſjewi, ſo ma ßo pſchirodny park, kotryž ma ßo powjetſchicž, ſaßo jenemu hoſczenzarjej pſchenajecž. Tež ma ßo ležownoſcž Schraderez herbam ßłuſchaza, — mjes Nowoſalzſkej a Marczina Muczmanowej dróhu — něhdže 3400 kóßnych metrow wulka, ſa 1,50 hr. ſa kóßny meter kupicž. Sjawnemu poßedženju pſchiſamkny ßo njeſjawne.

Přilopk

Železniſke njeßbožo pola Pockau-Lengefelda.

Železniſka direkzija w Drježdžanach woſjewja: Sſobotu wokoło 10 hodž. dopołdnja ſraſy mjes dwórniſchczomaj Pockau—Lengefeldom a Zöblitz—Poberhauom lokomotiva do wořoboweho czaha małeje železnizy Pockau—Lengefeld—Reitzenhain. Wobej lokomotiwje a póſtſki wós ſ kolijow wujědžechu. Bohužel ßo wjednik a tepjeř lokomotiwy a 17 puczowazych wořoboweho czaha lohko ſranichu. Lěkarſka pomoz bě hnydom k ruzy.

Žałoſtna lohkomyßlnoſcž motorſkeho koleßarja. 3 wořoby ßo ſranite.

Njeßkyſchana lohkomyßlnoſcž naczini njedželu pſchipołdnju tſjom człowjekam czežku ſchkodu. W tutym czaßu 18lětny na požczenym motorſkim kole ſ wulkej ſpěſchnoſczu na Hrodowſke naměſto w Drježdžanach pſchijědže. Pſchi tym bě wſchón pſchehlad ſhubił a potorhny něhdže 70 lět ſtareho muža a ſrani jeho czežzy. Na dalſchim puczu něhdže 50 metrow dale ſhubi zyle móz nad ßwojim kołom, padny a ſ nim tež młody muž, kotryž na ſoziußu ßedžeſche. Wobaj dyrbjeſchtaj ßo tehorunja do khorownje pſchewjeſcž.

Khrobły nadpad na elſaſkeho duchowneho.

Tute dny ßo poſdže wjeczor na farje w Zäſſingenach w Elſaſkej ſaſwoni, a jedyn knjes, kotryž ßo jako lěkař pſchedſtaji, proſcheſche, ſo by jeho duchowny hiſchcže pſchijał. Rjekny w elſaſkim dialekcže, ſo wobßedžeř Zäſſingſkeho młyna mrěje a ſo by rady ſakramenty mrějazych doſtacž chzył. Farař Kiefer ſtupi do pſchihotowaneho auta, kotryž ſ dwěmaj franzowſzy rěczazymaj druhimaj ßobujědžazymaj ſnim wotjědže. Na dróſy do Wahlbacha ſaſta nadobo wós a jako duchowny ſ woſa wulěſe, měrješe ßo „lěkař" ſ revolverom do njeho a žadaſche wot njeho, ſo by jemu hnydom 1000 frankow wupłacził. Spjeczuje-li ßo, jeho ſatſěli. Duchowny pak rjekny, ſo ma jenož 100 frankow pſchi ßebi, kotrež chze jemu rady dacž. Mužojo ſwjaſachu jemu na to ruzy na khribjet, wuſpinachu jeho a pſcheptytowachu jeho kapßy. Hdyž druhich pjenjes njenamakachu, žadaſche „lěkař" wukupnu ſummu 5000 farnkow, ſo by mohł ſ nimi ßwój hraczkowſki dołh ſapłaczicž. Duchowny, kotrehož ſtajnje ſ revolverom wohrožowachu, dyrbjeſche ſaßo do woſa ſaléſcž, a jědžechu ſ nim wróczo k farje. Dokelž banditojo durje k farſkemu domu woczinicž njemóžachu, dowjedźechu duchowneho do zyrkwje a bijachu do njeho. Pſchi

Olympiadne póstske znamki

Wot 6. hacž do 16. februara 1936 ßo w Garmiſchu-Partenkirchenje olympiſke ſymſke hry wotměja. Tehodla je němſka póſta wořebite ſnamki ſ pſchirażkami wudała. Tute ſnamki ßu tež we wobkhadźe ſ wukrajom dowolene. Snamka po 6 a 4 pj. pſchedſtaja ſpěſchneho ßmykarja, ſnamka po 12 a 6 pj. ſkakarja na ßněhakach a ſnamka po 25 a 15 pj. wobras bobſkich ßankarjow. Barba liſtowych ſnamkow ßo wſchědnym ſnamkam ßwojich hódnoſczow runa. Póſtſke kharty po 6 a 4 pj. (brune) a 15 a 10 pj. (naczeŕwjeń) maju na lěwej połojzy prědnjeje ſtrony wobras krajiny wyßokich hór. Jich ſnamka pak worjoła ſ olympiſkim ſwonom ſ 5 koleſkami pſchi paſoromaj pſchedſtaja. Portowa hódnoſcž je ßama kaž hódnoſcž wſchědnych liſtowych ſnamkow a póſtſkich khartow. Pſchirażki maju k wurunanju wudawkow ſa olympiſke hry ßłužicž. Wuměłz Makß Eſchle je ſnamki ryßował, póſtſkej kharcže pak wuměłz Korla Diebitſch, wobaj w Mnichowje. Snamki a kharcže ßo na wſchěch póſtach wot 25. novembra 1935 hacž do 31. měrza 1936 pſchedawaju. Džěl ſ nich ßo tež w ſportſkich ſwjaſkach pſchedawa.

Arnošt Łakař:

Podzemske pućowanje

Na kopanišću.

Naš překop ležeše, kaž hižo prajach, 850 metrow pod zemju. Wón wjedźeše hišće dale, dokelž bě zwjazacy puć mjez třomi, prjedy samostatnymi jamami, kiž pak nětko wšitke družstwu „Deutschland" słušeja. Kopanišćo pak lěžeše jenož 800 metrow hłuboko. Je to w kóždej jamje tak, zo hłowne překopy, kiž wuwozej słuža, stajnje hłubje leža. Tam je wěstosć lěpša, dokelž je wšudźe kruty kamjeń a nic mjehke wuhlo. Po połhodźinskim pućowanju stejachmoj před tak mjenowanym slepym šachtom. Slepy tohodla, dokelž jenož hač na kopanišćo wjedźe a nic hač na zemju horje. Tež tu khodźeštaj jězdnaj kóšej horje a dele a mój dachmoj so połsta metrow sobu horje dowjesć. Hdyž běše hižo we hłownym překopje khětro njewutrajna horcota, kotruž móžach jenož při dujacym čerstwym powětře znjesć, kotryž so přez tak mjenowane powětrowe šachty zasrěbuje, bě tu khětro měrna a dušaca horcota, tak zo hnydom jaku a našinje rubiško wotpołožichmoj. Hórnicy abo hewjerjo sebi wěc hišće wolóžeja a dźěłaju tu čisće nazy. To je woprawdźe idealna mysl. Tu je tež kónc wjednistwa mojeho přewodźerja. Cyłu zamołwitosć ma tu hórniski stupař (Steiger) a přećelnje naju tutón nětko dale wjedźe. Dyrbjachmy nětko tež latarnju trjebać, přetož tu je kónc z knježstwom miliny. Wšě motory a mašiny ćěrja so tu wěstosće dla z ćišćanym powětrom. Tež mała lokomotiva, kiž wozyć aha, so na tajke wašnje ćěri. Zaso stupamy po kolijach dale. Zboka widźimy wysoku sćěnu, kotraž so wo swětle latarnje kaž dejmant błyskoce. Zaso smy w tak mjenowanym hłownym překopje. Přěnjej hewjerjej, kotrejuž tu zetkamoj, runje nowy překop do tuteje sćěny łama. Wulke kamjenje, wobstejace z dobreho kamjentneho wuhla, z nastrojom pačitaj, kiž je mašinskej třělbje podobny a snano hišćes ylniši wrjeskot z tuteje sćěny wot so dawa. Nastroj je tak mjenowany hewjeŕski njeboz abo hamor, samsny, kajkiž jón dźěłaćerjo na Budyšskich hasach při kopanju asfalta abo cementowych dróhow nałožuja. Dźiwam so, kak spěšnje so tajki njeboz do wuhla žerje. Skónčnje pak je kónc jeho mocy, hdyž mjenujcy wo to dźe, sebi najprjedy dźěru wupačić, do kotrejež móže wuhlo padać. Tohodla přinjesetaj druhi njeznaty nastroj, tak mjenowanu šramu (Schrämme). Tuta so na dnje překopa do sćěny zasadźi a wukusa najprjdy hłuboku wodorunu škałobu. Potom so jimaj lohko z tutym njebozom pači, doniž někajka kamjeńtna žila njepřińdźe. Tuta dyrbi so husto dosć roztřěleć a su k temu mnoho zwěsćadłow (Sicherungen) trěbne, zo so njeby někajke rozbłuchnjenje stało.

Snano sto metrow dale smy hižo zaso při tajkim nowym překopje. Tutón je hižo khětro daloko do hory zahnaty a dokelž čerstweho powětra pobrachuje, so powětr z motorami do njeho tłóči. Wobaj překopaj słužitaj wotkryću noweho kopanskeho pola (Abbaufeld).

My pak kročimy dale a smy bórzy na měśnosći, hdźež so tukhwilu kopa. Přikiwachmy sebi, dokelž dla wulkeje hary a dla sylneje prochoweje mróćele njemóžachmy ani čłowjeka ani někajke latarnjowe swětło widźeć. Pódla wrjeskota hewjeŕskich njebozow słyšimy hišće druhi, na khód młóćacych mašinow podobny rhytmiski wrjeskot. Skónčnje wuhladam rjad železnych smykawow (Rutschen), kotrež so stajnje třasechu a po kotrychž so z tutym třasenjom wuhlo dale suwaše. A pódla smykawow stejachu nětko tež hórnicy w dohim rjedźe. Kóždy raz pači hewjeŕ z njebozom wuhlo ze sćěny a jeho pomocnik (Knappe) jo potom z wulkej łopatu do smykawy mjeta. Smy potajkim nětko we woprawdźitych podkopkach, na kotrež běch hižo dołho wćipny. Wysokosć podkopka wučinja tu 2 metraj.

Kopanje wuhla stawa so na sćěhowace wašnje: Wulki štyriróžk, snano 100×100 metrow, so najprjedy ze štyri překopami wobdawa. Na to so wot strony, kotraž je wuwožowanskemu šachtej najbližša, po cyłej šěrokosći dale kopa, a to kóždy raz połdra metra. Smykawa steji tukhwilu hišće w překopje. Tuto dźěło wukonja přěnje wotdźělenje hórnikow, druhe wotdźělenje su ćěslojo (Zimmerlinge). Tućim aju wukopany dźěl z jamowym drjewom podtykać, zo so njeby sypnył. Třeće wotdźělenje ma potom smykawu wo połdra metra přepołožić, tak zo móže přěnje wotdźělenje zaso dale kopać. Tak přerězaju kročel po kročeli cyły štyriróžk. By nětko při tym wostało, by skónčnje wulka prózdna městnosć nastała. Tohodla ma třeće wotdźělenje hišće nadawk, stary podkopk, to rěka kóždy raz tutón, w kotrymž je wčera smykawa stała, zaso z kamjenjemi zasadźeć. Při tym móže so drjewo zaso k podtykanju noweho podkopka trjebać. Wukopaju tam potajkim jenož wuhlo a zasadźeja nastatu prózdninu zaso z kamjeńjom a druhej maćiznu. Tutón zasadźeny dźěl kopanišća so „stary muž" (Alter Mann) mjenuje. Jenož překopy so hakle potom zasadźeja, hdyž je cyły štyriróžk překopany. Potom kopa so w samsnym štyriróžku dale a to na samsne wašnje, jenož dwaj metraj wyše. Wuhlo leži tu 6 metrow sylne abo mócne (mächtig), kaž hórnicy rjeknu. Taks tanje so tuto dźěło tři razy za sobu. Hakle potom so nowy štyriróžk wotzamknje. Je to potajkim tak mjenowane dźěło na běžnym pasu. Njeje pak woprawdźe tak lohke, kaž sebi to snano tón abo tamny tute rynčki čitajo mysli. Ně, hórnik być je ćežki wosud, a tola lubuje hórnik swoje powołanje a nochce je na žadyn pad z druhim za-

tym bajak, kotryž běchu duchownemu do huby tyknyli, wupadny, tak ſo móžeſche wo pomoz wołacž. Někto měјachu rubježnizy ſa nuſne, ſo mějachu ßo ſ procha. Duchowny hnydom na to zylu wjeß ſawoła, tola ſa rubježnikami njebě nihdže wjazy ßlěda.

20 kardinalow ßo pomjenowało.

Pius XI. je po dlěſchej pſcheſtawzy ßwět ßrjedu ſ offizialnym wosjewjenjom, ſo je 20 zyrkwinſkich hódnoſtarjow na kardinalow powyſchil, pſchekhwapił. S tym powyſchi ßo liczba kardinalow ſaßo na 68. Połnej liczbje, tuteho najwyſchſcheho katolſkeho zyrkwineho ſenata, do kotrehož hiſchcže dwaj kardinalaj pobrachujetaj. Sajimawe je, ſo je mjes kardinalami 37 Italežanow a 31 druhokrajnych.

70 rybakow ßo na lodowych ſchkrutach na wyßoke morjo ſahnało.

Kaž TASS ſ Aſtrachana woſjewja, je ßo w Kaſpiſkim morju nowe czežke njeſbože ſtało, pſchi kotrymž něhdže 70 rybakow wo ßwoje žiwjenje wojuje. Něhdže 1000 rybakow běſche ßo do aſtrachanſkeho ſaliwa podało, ſo by tam ſymu pſchětrało. Pſchi tym jich wulke wichory a lodowe ſchkruty pſchekhwapichu. Něhdže 1100 rybařſkim czołmikam ßu hobrſke lodowe ſchkruty wſchě hibanje ſnjemóžnike. Ssamo hroſy ſtrach, ſo ßo podnórja. Tohodla dyrbjachu rybazy na lodowych ſchkrutachſt any natwaricž. W bliſkoſczi Schiwaja-Koßa ßu wichory tajku ſchkrutu ſ 54 rybakami do morja ſahnałe. Jenemu lětarjej ſ pſchiſtawa Gorjewa ßo poradži, na ſchkruczže pſchiſtajicž a rybakam zyrobu rosdželicž. Druha tajka ſchkruta ſ 15 rybakami błudži ßo we wokolinje Saburanja.

Turkowſke wobydleřſtwo rcicže.

W poßeldnich lětach je turkowſke wobydleřſtwo napadnje ſpěſchnje roſtło. W lěcže 1927 naliczi ßo w Turkowſkej 13 066 milijonow Turkow, pſchi njedawnym ludliczenju pak hižo 16 002 milijonow. Ludliczenje ſta ßo na podobne waſchnje, kaž w bibliſkich czaßach. Wobydleřſtwo bě pſchikas doſtało, ſo by w połnej liczbje doma woſtało. Něhdže 200 000 ſaſtojnſkich a dobrowólnych liczerjow ludliczenje pſchewjedže. Wěſo je ßo na dnju liczenja wjele dzěczi narodžiło, kotrež ſdžěla mjeno „Sayi", to je „liczenje", doſtachu. Ssamo wobydleřſtwo Iſtambula (Konſtantinopla) ßo ſaßo pomału pſchiſporja. Po wójnje bě liczba wobydlerjow tehdyſcheho turkowſkeho hłowneho měſta pſchezo ſpadowała. Tón ras pak je ßo 740 750 wobydlerjow naliczžiło, to je něhdže 50 000 wjazy hacž w lěcže 1927.

Budyske stawnike powěsćes

Ssobotu 23. novembra 1935.

Narodžiła je ßo: 22. 11. Richardej Rudolſej Juriſchkej, tapezěrarjej, dźowka.

Wu~~mrěło 22. 11. Alwin Edwin Gneus, twarſki~~ miſchtr, 56 lět.

Sso ſwěrowachu: Waltař Franz Bernhardt, elektromiſchtr ſ Hanu Katu-Rügerez, pomoznizu, wobaj w Budyſchinje.

ſ dnja 25. novembra 1935.

Narodžiło je ßo: 21. 11. Wilhelmej Pawołej ..., wyſch. dźěßatnikej, dźowka. — 22. 11. Korli Arnoſchtej Scholcže, pſchekupſkemu pſchiſtajenzej, dźowka. — Korli Bjedrichej Nagelej, ſaſtaranſkemu czakanzi. dźowka.

Wumrěli: 23. 11. Gertruda Marhata Beegerowa rodž. Harzendorfez, mandželſka ſtótneho lěkarja ſ Hornjeho Wujesda. 62 lět. — 24. 11. Martha Minna Ruppertowa rodž. Wogenknechtez, mandželſka pſchekupſkeho ſaſtupjerja, 51 lět. — Marja Martha Gewiſſenowa rodž. Lehmannez. mandželſka dźěłaczerja. 52 lět. — 25. 11. Korla August Wolf. rěſnik, 74 lět. Ata Alfred Schubert, złowny inſpektor. 56 lět. — Bjedrich Hermann Lau. wyſch. póſtſki ſaſtoinik na wotp.. 66 lět.

Pſchipowědani: 25. 11. Siegfrid Měrczin Jun., ſahrodnik. ſ Marthu Ernu Ullrichez, bjes powołanja. wobaj w Budyſchinje.

Hudźba—wuměłstwo—dźiwadło

Zentralne dźiwadło ßo ßobotu a njedželu popołdnju dźěczom wěnowaſche. Pſchedſtajeſche ßo film ſ bajkow Grimmez bratrow: Hwěſdne tolerje a Ssněhołinka (Schneewittchen). So bychu dźěczi prawje derje film, kotryž wěcžnje rjanej a ſtajnje dźěczazu wutrobu jimazej bajzy pſchedſtaja, roſumiłe, ßo ke kóždemu wobraſej wujaßnjenje poda. — Pſchichodnu ßobotu a njedželu ßo ſaßo ſa dźěczi hraje a to bajka: Schkórnjaty kozor. Pódla toho ſajimawy pódlanſki programm běži.

Radio

Ssrjedu 27. novembra ßłyſchimy:

Königswuſterhauſen. Nimo ſnateho wſchědneho programa: 6,30 wjeßeły rańſchi konzert. 11,30 ſa hoſpoſy. 11,40 ſa burow. 12 pſchipołdniſchi konzert. 14 wſchelakoſcže. 15,15 ſpěwy. 16 popołdniſchi konzert. 21 wojeřſka hudźba.

Lipſk. Nimo ſnateho wſchědneho programa: 6,30 rańſchi konzert. 9 ſa żony. 11,45 ſa burow. 12 pſchipołdniſchi konzert. 13,15 němſke ludowe reje a ſpěwy. 19 wjeczorny konzert. 20,45 ſabawny konzert.

Hiſchcže wažne ſ dnjoweho programa. Barlin: 20,45 orcheſtrowy konzert. Königsberg: 21,10 dujeřſka hudźba. Hamburg: 21 wojeřſka hudźba. Stuttgart 19 pißany wjeczor. Mnichow: 20,45 hudźba wot Mozarta. Win: 19,30 opera „Triſtan a Iſolda". Warſchawa: 21 Chopinowy konzert.

Ssowjetſka unija pěſtuje ſchport ſ padakami.
Najwoblubowaniſchi ſchport w Czeřwjenym wójſku je wotſkok ſ padakom ſ lětadła. Pſchi woßebitych lětařſkich ſarjadowanjach wotſkakuje wjele ſtow ludźi ſ padakami a puſchcža ßo na ſemju. Ssowjetſzy ſtrategojo ßo nadźijeja, ſo budźa ſp omozu tutych padakow zyle wójſka ſa njepſcheczelſkej frontu ſ powětra móz puſchczecž. (Aſſoziated Preß, M.)

Ze Serbow

S **Lubija.** (Poßedźenje radnych knjeſow.) W tutym poßedźenju radnych knjeſow měſta Lubija je ... dodatkowy hoſpodařſki plan pſchijał, ſ kotrymž ßo dochody wurjadneho hoſpodařſkeho plana wo 22 100 hr. a wudawki wo 217 530 hr. powjetſcha. K wurunanju wudawkow trěbna požczonka je ßo ſ tym na 663 630 hr. (dotal 468 200 hr.) powjetſchiła. W dodatkowym hoſpodařſkim planje pſchedwidźi ßo nakupjenje parka ludoweho doma, Hermanna Göringſka ležownoſcž, rycžeřkubleřſke lěßy w Hornim Ottenheinje a Hornim Herwigsdorfu a nakup ſportowniſchcža ſa ßwobodne ... S roſchěrjenjom płunoweje ßycže pſchińdźe něhdźe 20 hacž 25 bjesdźěłnych ludźi na wjazy njedźel do dźěła.

S **Dyrbacha.** Tu wumjeńkařka Marja Roharkowa rodž. Hotaßez wumrě. Hakle 8. t. m. běſche ſe ßwojim mandželſkim ſłoty kwaß woßwjecźiła. Semrěta je ßo póndźelu, na kotrymž dnju by 78 lět dozpěła, pothowała.

Z Łužicy

Se **Semiz.** W tudyſchej ſkałařſkej ſchuli wotmě ßo 6njedźelſki kurſus dźěłoweje fronty, w kotrymž ßo wjele ludowych towařſchow ſ kamjenjerubarjow do kamjenjepaczerjow pſcheſchulowachu. Wokrjeßny powołańſki rjadowař Hardt ſ Budyſchina pſchepoda wobdźělnikam kurſa wußwědczenja. Kamjenjepaczerjo ßu hnydom w Semiczanſkim pſchedewſaczu dźěło namakali. Dokelž je pſcheſchulowanſki kurſus dobry wuſpěch měł, ma ßo w najbližſchim czaßu ſ tym liczicž, ſo ßo nowy kurſus wotewri.

S **Biſkopiz.** Wokrjeßna wuſtajeńza kanarikow měješche ßmjertnu njedźelu jara dobry wopyt. Mjes nimi bě tež wjele ſ daliſcheje wokoliny. Kóždy běſche ſ poſticzenym ſpokojom. Tež tomboline dobycža, kotrež ßo ſ kanarikami a lěßnymi ptaczkami poſticzachu, wjele wjeßeła. Tež ßo hiſchcže dwě medailli rosdźělichtej a to wulka ßlěborna ſtatneho ſwjaſka ſa dobyczerja ßamoplahowařſkeje klaßy Pawoła Luxa w Budyſchinje a mała ßlěborna župna medailla ſa Waltarja Herrmanna ſ Biſkopiz.

S **Nowoſalza.** (Poßwjeczenje Adolfa Hitleroweje dróhi.) Ssobotu ſtatny miniſter ſnutskownych naležnoſczow dr. Fritſch hromadźe ſe ſaſtupjerjom ſnutskowneho a hoſpodařſkeho miniſterſtwa, kaž tež dróhoweho a wódneho twařſkeho hamta južnu Lužizu wopyta. Pſchi tym ßo nowy Ssowjazy móſt pola Odhranowa wopyta a ßo pſchepołoženje dróhi pſchi Worjołowſkej ... pola Hornjeje Wudrjeńzy wobhlada. Dale pſchepoda ßo móſt w Delnjej Wudrejńzy wobkhadej, kaž tež ßo něhdźe jedyn kilometer dołha dróha w Nowoſalzu woßwjeczi, kotraž mjeno „Adolf-Hitlerſka dróha" doſta. W Nowoſalzu hoſczow, mjes nimi běſche tež wokrjeßny hejtman ſ Eberſteina, ſaſtupjerjo wyſchnoſczow poſtrowichu. Statny miniſter dr. Fritſch ſwjaſki a woßebje młodźinu wotkroczi. Miniſterialny direktor dr. Speck wo ſaměrach pſchepołoženja Schprewje a noweje ſtatneje dróhi roſprawjeſche. Stajny ſtrach powodźenjow ßebi žadaſche, ſo by ßo rěczniſchczo pſchepołožiło, ſchtož je ßo ſe wulkimi pjenježnymi woporami pſchewjedło. Wutwarjenje dróhi je 165 000 hr. płacziło a běſche trěbne dla złownych czežow pſchi czěſkoßłowakſkich mjeſach. Tuta nowa dróha ma temu pſchipomhacž, ſo by ßo južna Lužiza lěpje wobkhadej wotewriła. Rěcžnik pokaſa pſchi tym na ſtatnu autowu dróhu mjes Saarbrückenom—Drježdžanami—Zhorjelzom—Hindenburgom, kiž ſměje ſ wutwarjenjom pódlanſkich dróhow wulki woſnam. Na to wukonjeſche ſtatny miniſter dr. Fritſch woßwjeczenje noweje dróhi. W mjenje měſta Nowoſalza porěcža dźakne ßłowa měſchczanoſta Rychtař a nowej dróſy „Adolf-Hitlerſku dróhu" narjekny. Jako prěni kroczeſche po njej miniſter po pſcherěſnjenju ſaſchlahazeho banczika. Sa nim dźěchu wotdźělenja NSDAP. Wjeczor běſche towařſchny wjeczor, pſchi kotrymž ſtatny miniſter krótke ßłowa porěcža.

měnić. Wósom hodźin kopa tu w poće swojeho wobliča, a pluca matej stajnje proch srěbać. Je zdaleny wot wšeho swěta a swětła. Kopa při skromnym swětle swojeje latařnje, před sobu frinkolacu sćěnu, k lěwicy a prawicy towařšow, kiž procha dla njemóže spóznać a widźeć, a z kotrymiž wrjeskota dla njemóže ani słowčka poręčeć. Městnosć, na kotrejž wón kopa, njeje hišće podtykana a móže so kóždy wokomik sypnyć. Kóždy wokomik móže jeho sobu póžrěć, kóždy wokomik móže wětr wudyrić, móže jeho njeboz na płunowu žiłu storčić a tute płuny móža so zapalić. Potom je so z nim stało. Wón znaje wšě tute strachi a je tohodla wobhladniwy. Tu rěka: Jedyn za wšitkich! Jenička lohkomyslnosć móže zrudny kónc wšitkim być. Tola to jeho wot jeho powołanja njewotdźerži. Wón znaje swoju zamołwitosć. Skutkuje tu za nas wšitkich, za cyły lud a tohodla je so z cyłej dušu hórnistwu zapisał. Jeho nan bě hižo hórnik a jeho syn budźe zaso hórnik, kak móže to hinak być! Hórnik lubuje tež swoju tradiciju. Khodźi hišće w powołanskej drasće a swjeći tež hišće swoje stare hórniske swjedźenje. Ma tež swój wosebity postrow: „Glück auf!", to rěka přeje sebi zbožownu jězbu na swět. Němski stat, kiž je powšitkowny postrow „Heil Hitler!" zawjedł, je tu na staru a rjanu tradiciju dźiwał a hórnistwu jeho stary postrow přewostajił, kiž so nětko z pozběhnjenej ruku kaž němski postrow wukonja. Ale naš nowy stat ma tež zrozumjenje za jich dónt a runje před něšto njedźelemi je so wulkotny skutk wurunanja za swjatok (Feierschichtenausgleich) přewjedł. Hórnicy dyrbjachu kóždy měsac jedyn abo 5 dnjow swjećić, dokelž jamy njemóžachu wukopane wuhlo wotbyć. Za tuto njezawinowane swjećenje jim němski lud a jeho wjednik z nacionalsocialistiskim spomožeřstwom wurunanje poskići. Powědaja mi tam deleka hišće wo tutym dnju, hdźež je tež sakski bohot jich wopytał a jim postrow cyłeho luda a wjednika přinjesł.

(Pokračowanje.)

Wobrazaj poskićetaj pohlad do podzemskeho dźěła w podkopkach.

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

„Serbske Nowiny" płaća měsačnje we wudawaŕni 1.15 hr., na pósće a pola dowěrnikow 1,51 hr. z wunošowanjom, do wukraja 2.15 hr. = 20,00 Kč. Wudawa a čišći Jan Cyž, dr. jur., w Budyšinje w Serbskim Domje. Telefon 2687

Za nawěšłki, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały mm-rjadk 6 pj., za swójbne 5 pj., towaŕstwowe a hosćencaŕske 4 pjenježkow. Za reklamowy mm-rjadk płaći so 15 pj. Rabat po tarifje. Kóžde čo. płaći 10 pj.

Čisło (Nr.) 276 — Budyšin — Srjedu 27. novembra 1935 — Bautzen — Lětnik 94

Laval přez radio k Francowzam rěčał

Franzowſki miniſterſki pſchedßyda Laval je wutoru wjeczor něhdźe 20 minutow dolho pſches wſchitke franzowſke radia rěczal. Wón je pſched franzowſkim ludom położenje ſnutſkowneje a ſwonkowneje politiki wopominal. W ßwojej rěczi je wón tež nadźiju wuprajil, ſo by ßo mjes Němſkej a Franzowſkej dobre ßußodſtwo wutworilo.

W prěnim dźělu ßwojeje rěcže Laval ſamoſwjenje poda wo dźělawoſczi ßwojeho knježeřſtwa. Wón wopißowaſche, kak ßu ßo jeho mnohe nuſowe wukaſy wuſkutkowale. **Nowe wothódnoſczenje franka ma ßo wotpokaſacź.** Schtož ſnutſkownu politiku naſtupa, Laval ſ woßebitym doraſom rjekny, ſo žana ſtrona nima prawa, ßwoju autoritu na mjeſto ſtatneje autority ſtajecź. Se ßbožom ſa Franzowſku jeniczzy bywa, hdyž ßo franzowſki lud narodnje wujedna.

Jako ſwonkowny miniſter ßo Laval jeniczzy wo to próžuje, ſo by ßwojej franzowſkej domiſnje měr ſakhowal. Sſwój nadawk wón ſamóže jenož dokonjecź, hdyž Franzowſka ßylna woſtanje a ſtrowe finanzy wobkhowa. Położenje mjes ludami k ſkedźbnoſczi napomina. Pódla pſchecźelſtwa ſ Jendźelſkej je Franzowſka tež dyrbjała pſchecźelſtwo ſ Italſkej dźerżecź. Franzowſka politika je wſchitke wojeřſke ſankzije pſcheczíwo Italſkej wotpokaſala, tehorunja wſchitke naprawy, kiž mohle k blokadźe na morju dowjeſcź.

Schtož italſko-abeßynſku ſwadu naſtupa, Laval rjekny, ſo ßo w prawym wokomiku na Muſſolinijowcho wujednanſkeho ducha podarmo njewobroczi. Laval wě, ſo je wjednik italſkeho knježeřſtwa ſwólniwy, ßo ſe ßwojim krajom na organiſowanju europſkeho měra wobdźělicź. Franzowſka pak je ſaßadźe ſhromadneho bjesſtracha ßwěrna woſtala. **Tak ßo na pſchikład franzowſko-ßowjetſkoruſke ſrěczenje pſcheczíwo žanemu krajej njeměri. To je franzowſki póßlanz njedawno w Barlinje němſkemu kanzlerjej pſchilubil.** Franzowſka žane ßwojich pſcheczelſtwow njeſpuſchczi. Wona dopjelnja wſchitke ßwoje winowatoſcźe. Wo ſkruczenju europſkeho měra ßo próžujo Franzowſka ßobupomoz wſchitkich pyta. **Wona ßebi ſprawnje pſcheje, ſo by ßo mjes njej a Němſkej dobre ßußodſtwo wutworilo a ſpěchowalo.** Na kónzu ßwojeje rěcže Laval rjekny, ſo chze tež pſchichodnje ſamolwitoſcź knježeřſtwa njeſecź. Knježeřſtwo **pak** dyrbi ßwoju autoritu wobkhowacź.

Lavalowe stejiśćo so polěpšiło

Radikalnoſozialiſtiſka ſkupina franzowſkeje komory je pſchihloßowala, ſo ßo w komornym požedźenju jutſje ſchtwórtk wo finanznej politizy rěczi, kaž ßebi to knježeřſtwo pſcheje. Wona pak ßebi žada, ſo by ßo tutemu wuradźowanju hnydom rosmolwa wo wojowaŕſkich ſwjaſkach pſchiſamkla. S tajkim ſadźerženjom radikalnych ſozialiſtow ßo dopokaſuje, ſo je ßo ſtejiſchczo Lavalowcho knježeřſtwa khětro polěpſchilo. Tehodla ßo woczakuje, ſo budźe ſchtwórtkowne požedźenje w komorje tajke, kajkež jo ßebi knježeřſtwo pſcheje. Rosmolwa wo wojowaŕſkich ſwjaſkach ßo potom hakle ßrjedź januara woczakuje.

Rozsudźenje wo petroleju so wotstorčiło

Wobßebite požedźenje wubjerka wóßomnaczoch w Genfje je ßo wotſtorczilo. Wubjerk měješche wo ſakaſanju petrolejoweho wuwoſa do Italſkeje wuradźowacź. Laval je ßebi žadal, ſo by ßo požedźenje wotſtorczilo. Dokelž ma ßo franzowſke knježeřſtwo ſ czěžkimi ſnutſkownymi wobſtejnoſcźemi bědźicź, ßo wono w tu khwilu njemóže ſ wuwoſom petroleja ſaběracź. Jendźelſke knježeřſtwo je ßwojemu póßlanzej w Pariſu poruczilo, ſo by Lavalej ſdźělil, ſo wono wotſtorczenju požedźenja pſchihloßuje.

Diplomatiſki rosprawjeř Londonſkich nowin „Daily Telegraph" piſche, ſo je njewobmjeſowaneho ßobuſkutkowanja Sſowjetſkeje Ruſkeje, Rumunſkje, Hollandſkeje, Venecuele a Sjednoczenych ſtatow polnózneje Ameriki trjeba, hdyž dyrbi ßo ſakaſ petrolejoweho wuwoſa dozpěcź, kiž by ßo prawje wuſkutkowal. Tehodla ßo ſ wotſtorczenjom, kiž je Franzowſka žadala, wjele njepſchemění.

Italčenjo so strategiscy wróćo ćahnu

Wſchelake wukrajne nowiny ßu powěſcźe ſ Abeßynſkeje woczíſchczale, ſ kotrychž bjes dwěla wukhadźa, ſo ßu abeßynſzy wojazy na polodniſchej froncźe wulke dźěle kraja jaßo wobßadźili, kiž běchu Italczenjo prjedy dobyli. Kaž ßo piſche, **ßo italſzy wojazy powſchitkownje wróczo czahnu a ßo Abeßynjanam njepſchecziwjeja.**

Italſzy wojazy drje ßo tehodla ſtrategiſzy wróczo czahnu, dokelž italſke wójſkowe wjedniſtwo wojakow na prědnjej froncźe nochze pſchejara wot etapy ſdalicź a jich do njetrjebawſcheho ſtracha póßlacź. Wono chze, kaž ßo ſda, tež temu ſadźěwacź, ſo bychu ßo mjes etapu a prědnjej frontu abeßynſzy wojazy ſahněſdźili a italſke tranſporty wohrožowali.

Druha pſchiczina ſadźerženja talſkeho wójſkoweho wjedniſtwa ßmě ßo w czěžkich ſliwkach poßlednich njedźel pytacź, pſchi kotrychž ßo po puczach ſzyla njemóže jěſdźicź. Sſylne deſchcźe pſchi czoplym powětſje tež ſtrowoſcź europſkich wojakow wohrožuja.

Badoglio wyšše rozkazowaŕstwo přewzał

Marſchall de Bono je ßo wutoru do eritrejſkeho pſchiſtawoweho měſta Maſſawy podal. Tam wón ßwojeho naßlědnika, marſchalla Badoglia, powita a ßo potom do Italſkeje wróczi. Marſchall Badoglio ßo ßrjedu dopoldnja ſ Maſſawy do Aſmary poda. Tam ßo jemu ßwjatoczne witanje pſchihotuje. Po witanju wón hnydom wjedniſtwo italſkeho wójſka pſchewoſmje. W italſkim hlownym kwartěrje maju ſa to, ſo je Badoglio hižo porucžil, ſo maju ßo wojeřſke poměry na polnóznej froncźe hinak rjadowacź.

Bitwa z tankami pola Analeha

Do Addiſa Abeby je kurěr ſ polodniſcheje fronty pſchiſchol a wo bitwje ſ tankami pola Analeha rosprawjal. Tež tutón kurěr powědaſche, ſo ßo Italczenjo wróczo czahnu. S abeßynſkeje ſtrony ßo tež ſhoni, ſo italſke wotdźělenja pola Gorrahaja tehorunja ßwoje ſtejiſchczo wopuſchczeja. Abeßynſzy wojazy ſa nimi khwataju. Kaž ßo powě, ßu Italczenjo wjele automobilow, tranſportſkich woſow, brónjow a munizije dyrbjeli ležo woſtajicź. Italczenjo ßo na Ual-Ual a Gerlogubi, hdźež je ßo wójna ſapoczala, wróczo czahnu. Abeßynſke powěſcźe powědźa hiſchcźe, ſo ßu abeßynſzy wojazy wulke italſke žitowe a proſowe ſklady nadeſchli.

W rosprawach, kiž ßu póndźelu do Addiſa Abeby dóſchle, ßo praji, ſo je tutón dźěl na wſchěch dźělach wobeju frontow bylo wurjadnje czícho. **Abeßynjenjo tehodla wulke wěczy woczakuja.**

Wutorn rano ßu nad Dźidźigu a Dagaburom ſchtyri italſke lětadla widźeli. Tež nad Irgu Ulemom w prowinzy Sidamje je ßo italſke lětadlo pokaſalo.

Na polodniſchej froncźe, woßebje w Ogadenſkej, abeßynſzy wojazy ßwoje dobyte ſtejiſchcźa wutwarjeja. Roskaſowaŕ nad abeßynſkim wójſkom na polodniſchej froncźe, general Naſſibu, je ſakitańſke naprawy měſta Saſſabaneha wobhladowal. Sakitaniſchcźa ßu ßo k poldnju wot měſta pſchiprawile. Roskaſowarjowy wopyt dopokaſuje, ſo je Saſſabaneh pſchezo hiſchcźe w rukach Abeßynjanow.

Italska wójnska rozprawa

W 55. italſkej hamtſkej wójnſkej rosprawje ßo woſjewja, ſo ßu ßo w Danakilſkej mjeńſche wojowanja wuwile. Někotre ſta domoródnych woakow ſe wßow, kiž ßo tam njedawno podczißle, na ſtronje Italczanow wojuja. Tež bliſko prowinzy Tembiena a w krajinje Gheralta je ßo trochu wojowalo. Tehorunja domoródni pſchi rězy Takaſſee wojowachu a někotre lěpſchiny wuběďźichu.

Prjedawši abesynski kěžor wumrěł

Wnuk kěžora Menelika II. a prjedawſchi abeßynſki kěžor Lidž Jaſſu je 25. nowembra w Garamulecźe ke krótkemu wjeczoru wot Harrara, hdźež wot lěta 1932 w jatbje pſchebywaſche, na ßuchoczinu wumrěl. Lidž Jaſſu je ßo w lěcźe 1897 jako ßyn wjeŕcha Michaela narodźil. 14. haprleje 1910 naſtupi wón abeßynſki kěžorſki trón po ßmjerczi ßwojeho dźěda Menelika II.

Po žadanju mozow ententy ßo Lidž Jaſſu 17. ſeptembra 1916 wotßadźi, dokelž běſche Němſkej pſcheczelſzy ſmyßleny. Wón ßo do ßamotnych puſczinow Abeßynſkeje poda. Hdyž běſche podarmo ſpytal, ßebi ßwoje kěžorſke prawa ſaßo dobycź, jeho ſajachu. Jeho jeniczki ßyn Menelik, kiž je 20 lět ſtary, je w franzowſkej Somalſkej žiwy. Kěžor Haile Sellaſſie a najwyſchſchi doſtojnizy Abeßynſkeje ßo na pohrjebje prjedawſcheho kěžora wobdźěla.

Tydźeń póstskeje wědomosće so wotewrił

Němſki póſtſki miniſter ßwobodny knjes ſ Eltz-Rübenach je póndźelu dopoldnja w Barlinſkej uniwerſicźe 19. tydźeń póſtſkeje a telegrafiſkeje wědomoſcźe wotewril. Pſchi wotewrjenju běchu najwyſchſchi ſaſtojnizy němſkeje póſty a ſaſtupjerjo němſkeje dźěloweje fronty pſchitomni. Sarjadniſka akademija w Barlinje w ſwjaſku ſ němſkej póſtu tutón tydźeń wot 25. hacž do 30. nowembra ſa 500 póſtſkich ſaſtojnikow, pſchiſtajenzow a dźělaczerjow ſ zyleje Němſkeje pſchewjedźe.

Khorhoje za póstske twarjenja

Němſki póſtſki miniſter je pſchedpißy wo khorhojach ſa póſtſke twarjenja wudal. Němſka ßlužbna khorhoj ma ßo wupowěßnycź na němſkim póſtſkim miniſterſtwje, na němſkich póſtſkich direkzijach, na němſkoſtatnej czíſchczeřni, na wobkhadowych hamtach a jich wotnožkach a na druhich ßlužbnych twarjenjach němſkeje póſty, je-li ßu ſwonka jako tajke woſnamjenjene. Němſkoſtatna a narodna khorhoj ma ßo wupowěßnycź na póſtſkich agenturach, póſtſkich měſtnoſcźach a póſtſkich pomoznych měſtnoſcźach, na póſtſkich wobydleńjach a tajkich póſtſkich twarjenjach, w kotrychž njeje žaneje ßlužbneje měſtnoſcźe. Pſchedawaŕnje liſtowych ſnamkow ßo ſ khorhojemi njewuhotuja, ale wobydleńſke ßydliſchcźa, kiž ßu ßo ſ pomozu němſkeje póſty natwarile, maju khorhoj hokatcho kſchiža pokaſowacź.

Krajnocyrkwinski wubjerk tež w Sakskej

Němſki miniſter ſa zyrkwinſke naležnoſcźe Kerrl je poſtajil, ſo ma ßo tež ſa evangelſko-lutherſku krajnu zyrkej Sakſkeje ſ nuſow zyrkwje krajnozyrkwinſki wubjerk wutworicź. Wobkhodny porjad němſkeho zyrkwinſkeho wubjerka ma ßo tu po ſmyßle naložicź. Krajnozyrkwinſki wubjerk dyrbi na ſakladźe wuſtawy němſkeje evangelſkeje zyrkwje ſ němſkim zyrkwinſkim wubjerkom hromadźe dźělacź. Tutón wukas placzi hacž najdlěje do 30. ſept. 1937.

Připomocy na dźěći jenož ariskim swójbam

Njedawno ßu ßo wuwjedźeńſke poſtajenja ſ ſakonjej wo němſkim ſtaczanſtwje wudale. Němſki finanzny miniſter je poſtajenja wo pſchipomozach ſa dźěczi wjeledźěcźnych ßwójbow po nowych pſchedpißmach ſložil. Kóždy czakany pſchipomozy ſa dźěczi dyrbi něſko ſ woſjewjenjom wobkruczicź, ſo jemu njeje niczo ſnate, ſ czehož mohlo ßo ßudźicź, ſo nan abo macź jeneho ſ tych dźěczi, ſa kotrež ßu ßo pſchipomozy požadale, wot wjazy hacž jeneho polnožidowſkeho dźěda abo wowki pokhadźa abo po ſakońſkich poſtajenjach jako žid placźeſche abo hiſchcźe placzi.

Sdobom miniſter w ßwojim nowym wukaſu na to pokaſuje, ſo maju pſchipomozy, kiž ßo wjeledźěcźnym dadźa, pſchidaczny pomoz woſnamjenjecź. Hdyž ßo tute pſchipomozy ſpožcźa, njeßmědźa ſa to druhe pomozne naprawy zyle abo ſ dźěla wotpadnycź.

Gdański ludowy sejm so zwołał

Gdańſki ludowy ßejm je ßo na dźenßniſchu ßrjedu ſwolal. Dnjowy porjad ſſi wažne dypki wopſchija. Sejm ſmcźe wo ſakońſkim naczíſku wuradźowacź, kiž ßo ſ wuſwobodźenjom wot khloſtanja ſaběra. Finanzny ſenator k hoſpodaŕſkimaj planomaj porěczi. Slónczje ſenatowy preſident Greiſer knježeřſtwowe ſtejiſchczo k politiſkemu położenju wojſewi.

Wobłehnjeński staw w Brasiliskej

Kaž ßo hamtzy wosjewja, maju ßo sběžki w Pernambuku a Natalu na kóždy pad jako kommunistiske pucže wobhladowacž. W stacže Pernambuku sběžkarscy wojazy 29. honjeřskeho bataillona s pomozu kommunistiskich cžrjódow město Olindu wobßadžichu. Tola knježeřstwowi wojazy město bórsy saßo dobychu. Sběžkarjo pytachu ßwój wucžek w kasarnach. Tam pak ßo bórsy saßo wuhnachu. Knježeřstwowi wojazy ßu tež i lětadłami pośylnjenje dostali. Tohodla ßo nadžijeja, so ßo sběžk tu bórsy pobije.

Powětron „Hrabja Zeppelin“ póndželu njemóžesche na lětanišcžu w Pernambuku pschistajicž. Sběžkarjo běchu lětanišcžo wobßadžili. Powětron je póndželu popołdnju 1,5 hodžin póstske poßylki w Maceiu wotedał a je na to w powětsje wostał, so by wocžakał, hacž ßo jemu móžnoscž pschistajenja njeposkicži.

W Natalu je położenje khutne. Sběžkarski 21. honjeřski bataillon je město wobßadžił. Wschitke swiski se statom Rio Grande de Norte s druhimi dželemi Brasiliskeje ßu ßo pschetorhłe. Kaž ßo powě, ßu sběžkarjo tež statneho gouvernera sajeli. Wo jeho dóncže pak njeje žaneje powěscže dóschło. Kondorska lětarska eskadra je po sdaczu sběžkarjam do rukow padła.

Swjatkowny parlament je póndželu wobsamknył, so na cyłu Brasilisku wobłehnjeński staw położi a zensuru telegrammow sawjedže. Kaž ßo powě, snaty wjednik kommunistow Luis Carlos Prestes sběžk nawjeduje. So by rosschěrjenju sběžka sadžěwało, je knježeřstwo we wschitkich hłownych městach kommunistiskich wjednikow dało sajecž. W Pernambuku je ßo mjes tutymi statny sekretar snutskownych naležnoscžow sajał. Knježeřstwo podawkam s dowěru pschihladuje. Wono wosjewja, so ma móz, sa krótki cžaß porjad wobnowicž a wschitke nowe sběžkarske pospyty hnydom pschi spocžatku podußnycž.

Powětron „Hrabja Zeppelin“ je wutoru wjecžor schtricžkowu powěscž póßłał, so je s jeneho parnika 110 kilogrammow zyroby dostał. Powětron chze hischcže hacž do ßrjedy pschipołdnja pschi brasiliskim mórskim brjosy tam a ßem lětacž a potom, budže-li móžno, w Pernambuku pschistajicž.

Zběžk w Pernambuku so porazył

Kaž je Reuterez telegrafowarnja wot hamtskich brasiliskich wosobow w Londonje shoniła, ßu telegrammy s Brasiliskeje powěsće, so je ßo kommunistiski sběžk w Pernambuku porasył. W Olindže sběžkarjo zyle podležachu. W Pernambuku jich do kasarnow sacžěrichu. Knježeřstwowi wojazy kasarny wobstupichu. S kóždej hodžinu ßo wocžakuje, so ßo sběžkarjo podadža.

W Riu de Janeiru a druhich městach měr knježi. Kaž ßo powě, **ßu sběžkarjo něhdže sto morwych shubili.** S Natala njejßu nowe powěscže hischcže dóschłe.

Revolucija měješe so na cyłu połodnišu Ameriku wupřestrěć

S telegrammom roskasowarja knježeřstwowych wojakow, kiž maju sběžk w stacže Pernambuko porasycž, ßo wobkrucža, so ßu sběžkarjo sto morwych shubili, prjedy hacž ßu psched knježeřstwowymi wojakami do pschedměstow Pernambuko zofali. Wojazy ßu 90 sběžkarjow sajeli. Brasiliske knježeřstwo chze najßylnische sběžkarske hněsdo w połodnischim dželu Pernambuka s lětarskimi bombami wukadžicž. Knježeřstwo je ßo k tajkemu postupowanju rosßudžiło, dokelž póndželu w Afogadu njedžiwajzy ßylneje tšělenzy artillerije kommunistow njejßu mohli s jich stejischcžow sa barrikadami wuhnacž.

Wójskowe a namórnistwowe lětadła ßu wospjet městcže Pernambuku a Para Hyba pschelecžałe, so bychu stejischcža sběžkarjow wuslědžile. W Recife polizistojo a knježeřstwowi wojazy s wuspěchom pschecžiwo sběžkarjam postupowachu.

Powěsćžernja „United Preß“ je wo pschihotach tuteho revoluzionarneho hibanja shoniła, so **běsche ßo wotmyßliło, s kommunistiskim sběžkom we wschěch dželach połodnischeje Ameriki na jene dobo sapocžecž.** To je wschelakich spißow wukhadža, mjes kotrymiž ßu tež **rěcže, kiž ßu ßo na 7. kongreßu tšecžeje internazionale w Moskwje džeržałe.** S dokumentow, kiž je polizaiski schef w Rio de Janeiru swěrjił, je spósnacž, so **je brasilski kapitan Prestes kommunistisku propagandu w poślednich njedželach wośebinsy nawjedował.** Wona dyrbjesche saměrej słužicž, so bychu ßo s kommunistiskej revoluziju knježeřstwa wschitkich statow połodnischeje Ameriki powaliłe.

Kommunistisku centralu w Sahrjebje wobsadžili

Sahrjebskej polizisji je ßo wutoru poradžiło, zentralny wubjerk kommunistiskeje strony, kotraž je w Juhosłowjanskej sakasana, sajecž a jeho cžłonow wuslědžicž. Polizija wjele kommunistiskich spißow a druheje podhladneje macžisny sebra. Licžba sajatych hischcže njeje dokładnje snata. Mjes nimi pak je ßydom židow. Du tutych słuschatej tež dźowzy direktora Merkurskeje banki Herzoga. Pola sajateho kurěra spißy namakachu, s kotrychž ßu swiski Sahrjebskeje kommunistiskeje zentrale s Prahu, Bratisławu, Winom a Beogradom spósnacž.

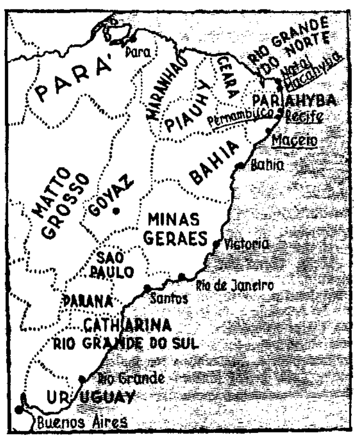

K cžeřwjenemu sběžkej w Brasiliskej.

Pschehladna kharta s južneamerikanskich statow. W jich krótkorańschim dželu je krwawny kommunistiski sběžk wudyrił. Sběžkarjo ßu měsla Natal, Recife a Pernambuco dobyli. Pośledne město ma tohodla wusnam, dokelž njemóžesche dla sběžka „Hrabja Zeppelin“ po swucženym waschnju k semi pschistajicž. Jeli so ßo sběžkarjo s cžaßom njepodadźa, budže drje „Hrabja Zeppelin“ dyrbjecž w Rio de Janeiro pschistajicž.

(Graphische Werkstätten, M.)

Wusudženja

ß Dla falschneje pschißahi a dla namołwjenja k njej jednasche póndželu a wutoru dopołdnja pschißažny sud pschecžiwo Pawołej Pětrej Handrikej a Jurjej Delanej s Baczonja. Handrika winowachu, so je 9. aug. 1935 w jednanju psched hamtskim ßudom w Budyschinje we khłostańskej wězy pschecžiwo Delanej dla sjawneho hranjenja Baczońskeho kantora, a hłowneho strażmischtra a jeneho dźeßatnika statneje wobory wědomnje a s wotpohladom wopacžnu pschißahu słožił. Delan je pjecža Handrika k tomu pohnuł, so by tute wopacžne wuprajenje cžinił. Wobaj wcžera tutu winu wotpokasachtaj. Po jutrownym jěchanju njedželu 21. haprleje 1935 bě Delan do Baczońskeho hoscženza sastupił a běsche ßebi tam po ßwojim ßamßnym wuprajenju pschehkubołko do schkleńzy pohladał. We wjecžornych hodžinach běsche na naměscže psched hoscženzom hrubych słowow wužiwajo, kantora a hłowneho strażmischtra sſchiwdžił. Podžicho bě hromadže s Handrikom do Haßłowa schoł a tam do Mercžinkez hoscženza samadžił. Wokoło 11 hodź. w nozy bě dźeßatnik statneje wobory do hoscženza stupił. Bě we uniformje a kupowasche ßebi pschi büfecže zigaretty. Po swěczenjach bě Delan, kotryž tohorunja pschi büfecže stejesche, dźeßatnikej rjekł: „Jako podwrjchkowy cžakańz dyrbiče wjele hinak wustupowacž.“ Pschi tym bě dźeßatnika s porstami sa knefle unifomry pschimnył. Dźeßatnik na to jenož wotmołwi „Proschu, wostajcže to“, a bě na sad stupajo k durjam schoł, pschi tym pak Delana krucže we wocžomaj měio. Na to bě Delan po wotpschißahanym wuprajenju dźeßatnika tutomu rjekł: „Wy lumpojo.“ W jednanju 9. aug. psched hamtskim ßudom bě ßo Delan we meběmaj pschipadomaj dla sranjenia cžescže k 200 a 100 hriwnam pjenježneho khłostanja abo k 10 resp. 5 dnjam jastwa sasudžił, a na cžescži ranjenymaj ßo prawo pschirjekło, so ßmědźa wußud po nabycžu prawneje mozy na Delanowe sapłacženje jónkrócž w NS-nowinach wosjewicž. To bě ho nanju bě Delan wotpschißahał, so njeje wurasa „My stało. Wěz pak měješe hischcže ßwoju dohru. W jednym lumpojo“ sa dźeßatnika trjebał a tutoho s tym ranicž chzył. Handrik bě ßo jako ßwědk mjenował a tohodla tež ßo pschekłuchował. Wón cžehowaze rjekł: „Hdyž chysche wojak pschi durjach sweio hoscženja wopuscžicž, wołaše mi wobskorženy (Delan): „Dźi jenož, ty hłupy scžerbje.“ Běch jeho namołwiał, so by domoj schoł, a tohodla ßo tute wuprajenje wěcže na mnje a niž na wojaka pocžahowasche.“ Po wobskóržbje pak ßo słowa „wy lumpojo“ na wojaka pocžahowachu a niž na Handrika. Handrik je pjecža to wědźał a njedžiwajzy toho na Delanowe pohnuwanje njewěrnoscž wotpschißahał. 11. septembra 1935 Delana a tež Handrika sajachu. Pschi pschesłyschowanju bě Handrik njepschestawajzy ßwoje wuprajenja, so je Delan na njeho někak skutkował, měniał. Pschi spocžatku je kětro jasnje spósnacž dał, so je Delan na njeho prjedy jednanja psched hamtskim ßudom wospjetnje na njeho skutkował. Pozdźišo saßo praji, so tomu njeje tak było a bě ßwoje pocžeżaze wuprajenja wrócžił. 16. septembra pak bě ßo wusnał, so je Delan wot njeho žadał, so by k jeho lěpschemu ßwoje wuprajenje słožił, so by wěz „hładzy schła“. Pschi tym pak bě Delanej sdźělił, so naležnoscž s dźeßatnikom dokładnje nienaje. Hdy by Delan na njeho ßwój wliw njewukonjał, by wěrnoscž jako ßwědk wuprajił. Swoje prjedawsche pocžežaze wuprajenje bě tohodla wrócžił, dokelž ßo Delanoweho hněwa bojesche. Wot Delana je hospodarsky wotwißny. 19. sept. bě ßo Handrik s jatby puschcžił, Delan hižo prjedy hospodarskich pschicžinow dla. Handrik pak bě ßo 8 dnjow psched tutym jednanjom saßo do jatby wsał, dokelž bě ßwoje wunacže wospjet wrócžił. Dźenßa rjekny, so Delan jeho njeje k falschnej pschißasy pohnuł. Tež ßam njeje falschnu pschißahu słožił.

Dobra rada

abo

Jan a Marja.

Po čěskim V. Kosmáka wobdźěłał Mikł. Andricki.

18] (Pokračowanje.)

X.

Junijowe słónčko hładaše wjesele na pisane łuki, na zelene keŕki a zahrody, na pola, zahony, kiž so z ćežkim žitom žołmjachu. Wysoko pod módrym njebjom wyskachu škowrončki, z kóždeho štoma na zemi klinčachu radostne hłosy ptačatow, jasne a dalokozwučne wolanje kokule přilětowaše z ćmoweho lěsa. Khłódny dych ranja wonješe, a z kóždeje trawički, z kóždeho łopješka směјkaše so na člowjeka w čistočistej rosy drobne blyšćate słónčičko.

Kak běše tola wšudźom rjenje! Tola nic wšudźom. To so jenož tak zdaše.

Někotre kćenje, na woko rjane, přinoša hórki płód, ani nalěćo w swojim kćěwje bolosćow a hórkosćow proste njebywa. — —

We wysku a błyšću junijoweho ranja dźěše wot Zahonow k Manjowej rudna syła.

Prědku dźěše zahonska šula a wjesna młodźina, hólcy a holčata ze Zahon a ze susodnych wsow. Potom jědźeše čisće wumyty deskowany wóz, Wićazec brunačej běštaj do njeho zapřehnjenaj a wjezeštaj čorny kašć. Wićazec pohonč sedźeše na podsobniku. Za kašćom dźěše stary Wićaz, jeho synojo a jeho wudatej dźowcy w žarowańskej drasće, přećelstwo z blizka a z daloka a Zahony skoro cyłe. Tež Kleskawa bě z kiješkom na přewodźenje přišła, zdychowaše z hłuboka, a sylzy, kaž hrěšatka wulke, kulachu so ji po licomaj. Štóž jenož někak móžeše, bě na khowanju.

W Zahonach bě to tehdom hišće pěkne wašnje. Njedaješe tam hišće lodowy wětřik sebičnosće a zawisće a hidy, susod ze susodom čuješe, radowaše so z nim, žarowaše z nim. Dźensa je bohužel něhdźežkuli nawopak. Dźens je často susod slepy k njezbožu susoda, kaž na polu a w lěsu zwěrina — za to pak zawidźi jemu w zbožu, kaž pos psej dobru kósć zawidźi — a tola mohł člowjek dowidźeć, kak to na swěće wšitko skónča — z kosću, z holej struchłej kosću. —

Přewodźerjo bližachu so swjatemu polu, a w Manjowje zwonjachu ze wšěmi zwonami. Zwonjachu njebohej Wićazowej.

Smjerće su wšelake. Wićazoweje bě skoro nahła. Z přatra na huno padnywši, ležeše cyły čas bjez wědomja. Wotući drje zaso na khwilu, też móžeše ju knjez wobstarać — ale bórzy po tym w rukomaj swojeju dweju dźowkow, kotrejž běštej přikhwatałej, Wićazowa hasny.

Pohrjebnišćo běše polne ludu. Farař dokónja swjate wobrjady, a hižo porěčachu na wěku kašća prěnje tři hruzle zemje, z kotrejež smy wšitcy wušli a kotrejž budźemy wšitcy wróćeni. Běše to njewulki, njehłuboki row, Wićazoweje posledni statok — a tola: mnohi přewodźeř widźeše w nim bjezdno rozpomnjeńkow a dźiwnych mysli, kotrež wšitke truny duše napinaju.

Dobrej dźowcy njeboheje njechaštej so změrować. A bóle hruzle pjeršće kašć najlubšeje pokrywachu, bóle wonej plakaštej a žałosćeštej. Tola tu přińdźe tótka z łopačom, a wězo womjelkny . . .

Stary Wićaz stoješe z pokhilenej hłowu, hubje jemu dyrkotaštej, ale sylzy njewuroni. Tež starši synojo nic. Jenož Jan měješe běłe rubiško w rukomaj a płakaše kaž dźěćo.

Hdyž jeho stary Hejtman tajkeho wuhlada, praji při sebi: „Njech to je, kaž je, dobry hólc! Ma dobru wutrobu, a to je wjele hódne na swěće.“ —

Dalši přewodźerjo měјachu k Wićazecom na wobjed kazane, a dźěchu do Zahon. Stary Wićaz sam zapłaći, kaž so słuša, khowanje, a poda so z Janom, kiž bě na njeho dočakał, domoj. Běštaj mjez poslednimi. W keŕkowych wrotach zetkaštaj so z Hejtmanom.

„Bóh was pokoj, přećelo! Tajkele njezbože. Štó bě so toho nadźał!“

„Dźakuju so dobreho słowa. — Zrudnje je, ale što wšo pomha!“

„To maće prawje. — Bóh ma nas wšitkich w mocy.“

Jan bě stronu stał, nětko přistupi a rjekny z płačkom: „Nano, štó bě sej to myslił, hdyž smy posledy hromadźe powědali.“

„Haj, mój syno, tak to w swěće khodźi, hnydom wysk, hnydom stysk, dźens radosć, jutře žarowanje, kaž haprlejske wjedro. — Nó, ale tak jenož budźtaj božemje — njebudu waju komdźić.“

Za wobjedom běše bórzy žiwjenje, běchu tam nošerjo, přećelstwo a dalši přewodźerjo. Hdźež bě ranо hišće ćěło ležało, tam wjedźeše so připołdnju žiwe, haj wjesołe powědanje.

Hdyž běchu hosćo w najlěpšim dźěle, stanyštej Wićazec holcy a sunyštej so z druhimi žónkami mjelčo do kuchinje. Chcychu tam njemylene pobjesadować.

Lědom běchu so trochu wusydnyłe, přińdźe stara Kleskawa a rjekny ze skiwlatym hłosom:

„Postrow was wšě Bóh l'by Knjezk, lube holčatka, a daj wam wšo dobre.“

„Witajće, maći“, wotmołwi starša z dźowkow njeboheje, Wóršla Bělkowa. „A što pak byšće rada?“

„To so hišće prašeš“, powući ju młódša sotra Khatka (za Kronsa wudata) — „po někajku drastu po maćeri dźe.“

(Pokračowanje sćěhuje.)

...ſe pſched hamtſkim ßudom wuprajił a wotpſchißahał, je wěrno. Wě naßpomnjeny wjecžor w Ha... wot Delana wužite ßłowa „wy lumpojo" na ßebje poczahował a njeje wěrił, ſo ßo na dźeßatnika poczahowachu. Delan ßaprě, ſo je Handrika k falſchnej pſchißahi pohnuł. Wupraji, ſo je tehdy wjecžor w Haßłowje tak pjany był, ſo njeje wjazy wědźał, ſchto je ßo tam wſcho ſtało. Po pſcheßłyſchowanju wjele ßwědkow namjetowaſche ßudniſki aſſeſſor Roſenmüller jako ſaſtupjeŕ ſtatneho rěcžniſtwa ſa kóždeho wobſkorženeho 1 lěto a 3 měßazy khłoſtaŕnje a tež cžeſtne prawa měječhtaj ßo jimaj wotrjec. Saſtupjerjej wobſkoržeženeju a to rěcžnik Fiſcher ſ Budyſchina ſa Handrika a dr. Bach ſ Budyſchina ſa Delana namjetowaſchtaj, ſo byſchtaj ßo wußwobodźiłoj. — Ssud měješche połne pſcheßwědcženje, ſo je Handrik wědomnje falſchnu pſchißahu ßkožił, ſo je wědźał, ſo Delan ſe ßłowami „wy lumpojo" njeje ale dźeßatnika měnił a ſo je ſ tym wſcho runje wopacžnje wuprajił a wotpſchißahał, ſo by Delana w prjedawſchim prozeßu wuwinował. Ssud ſaßudźi Handrika k 1 lětu khłoſtaŕnje a na 2 lěcže jemu cžeſtne prawa wotrjekny. Wón ſenje wjazy njeßmě jako ßwědk wuſtupicž. Nimo toho ßo jemu wſchě wudawki napołožichu. Pſchepytowanſka jatba ßo jemu njepſchilicži a tež ſ jatby ßo njepuſchcži. Sa to pak njeměješche ßud Delanowu winu ſ wěſtoſcžu ſa dopokaſanu. S teje pſchicžiny ßo bjes wudawkow wuwinowa. Pſchi tym pak ßo wußłownje na to pokaſa, ſo nima ßud jeho ſa njewinowateho, a ſo tułanje pſchecžiwo njemu dale wobſteji. Jako tołmacž běſche faraŕ Tiſcher pſchitomny.

Ze Serbow

W Budyſchinje 27. novembra 1935.

Naše hrono za tutón Boži dźeń

Wostań wotroćk, doniž sebi něšto nalutował njejsy.

Přisłowo.

— **Wo wjedrje.** Wcžera wjecžor w 7 hodź. barometer 745, hygrometer 0 a najwyſchſcha dnjowa temperatura 4 ſtop. Dźenßa rano we 8 hodź. barometer 743, hygrometer 0 a najnižſcha temperatura w nozy 3 ſtop. Nižina nad Połnócžnym morjom ſe ßwojim wuběžkom na wjedro w ßrjedźnjej Němſkej ſkutkuje. Wjedro ßo tehodla w pomrócženym njebju a macženju pokaſuje. Dotal w naſchich ſtronach ßylniſcheho wětra njeměјachmy. Sa bližſche dny hiſchcže wjecžorne wětry wobkhowamy. Wone miły mórſki powětr k nam pſchiplawuja. Tehodla ſměјemy hiſchcže někotre miłe dny. Wyſchina nad Alpami najſkerje hiſchcže jutſje wjetſcheho wliwa na naſche wjedro njeſměje. Wobſtajna ſymna wyſchina nad Ruſkej hiſchcže pſchezo hacž do Pólſkeje ßaha. — Jutſje ſchtwórtk ßłónczko 7,35 hodź. ſkhadźa a ßo w 4 hodź. khowa. Měßacžk ſkhadźa jutſje dopołdnja 10,03 hodź. a khowa ßo popołdnju 5,50 hodź.

— **Wuhlady na wjedro ſa jutſiſchi ſchtwórtk: Mało pſcheměnjenja něteſiſcheho wjedra.**

*

Wudźělenje běrnow ſkutka ſymſkeje pomozy 1935/36.

Ludowi towaŕſchojo **Budyſkeje wjecžorneje měſtneje ſkupiny** ſ prěnim pißmikom **A hacž L**, kiž ßu ßo do ſkutka ſymſkeje pomozy 1935/36 pſchijeli, doſtanu ßwoje běrny

ſchtwórtk 28. novembra 1935

dopołdnja wot 9 do 12 hodź. a popołdnju wot 1 do 4 hodź. na tworowym dwórniſchcžu pſchi kolijach 41. Jenož cži potrěbni maju prawo doſtacž, kotſiž hižo běrnowe pſchipokaſanſke wopißmo (Kartoffelzuweiſungsſchein) wobßedźa. Rucžny wós ſ běrnowymi měchami ma ßo ßobupſchiwjeſcž.

Poruczenz Budyſkeje wjecžorneje měſtneje ſkupiny.

*

— **Saßydźeni ſkradźni ßłyſcherjo radia.** W ſchtwórcžlěcže wot julija hacž do ſeptembra 1935 je ßo dla pſchiprawjenja a wužiwanja njedowolenych radiowych pſchiprawow 197 wosobow pokhłoſtało. W 192 padach je ßo pjenježne khłoſtanje napołožiło, kiž wucžinješche 5 hacž 100 hriwnow; 5 wosobow ßo k jaſtwu wot 1 tydźenja hacž do 2 měßazow ſaßudźi.

— **Małorentnarjam** wupłacžuje ßo podpjera na měßaz dezember ßobotu 30. novembra 1935 dopołdnja wot 11 do 12 hodźin w ßejmowni na Hrodowſkej haßy 10 deleka we wupłacžeŕni.

— **Jěſdne koło kradle.** 21. novembra 1935 ßu ſ wokheže doma na Dźiwadłowej haßy 2 žonjaze jěſdne koło ſnamki „Herkules" ſ njeſnatym cžißłom kradnyli. Koło měješche cžorne krožna, ſachromjenjene wodźidło, cžornej pſchimadle, žołte ſwjena ſ cžornymi ßmužkami, cžeŕwjenej połballonſkej wobrucži. — 25. novembra 1935 wjecžor ßu pſched korcžmu „Schtyri pocžaßy" mužaze jěſdne koło ſnamki „Göricke" ſ cžißłom 1 211 811 B kradnyli. Koło měješche cžorne krožna ſ módrymi ßmužkami, jendźelſke wodźidło bjes pſchimadłow, ſachromjene ſtpizy, pedalej ſ gummijom, cžornej błótoſchkitakaj, pſchiprawu ſa elektriſku ßwěžu ſnamki „Häckel", Torpedoſki ßamoběh, cžeŕwjenej wobrucži. — Na tym ßamßnym dnju je ßo ſ wokheže doma na Zyrkwinſkim naměſcže 1 mužaze jěſdne koło ſnamki „Wanderer" ſ njeſnatym cžißłom kradło. Wono měješche cžorne krožna, jendźelſke wodźidło, cžeŕwjenej gummijowej pſchimadle, žołte ſwjena ſ cžornymi ßmužkami, pedalej ſ gummijowymi błockami, Torpedoſki ßamoběh, cžeŕwjenej ballonſkej wobrucži, pſchiprawu ſa elektriſku ßwěžu ſnamki „Fox". Nad ſadnim kołom běſche mały wacžokinoſchak pſchitwjerdźeny. — Schtóž móže něſchto wo tutych jěſdnych kołach ſdźělicž, ßo proßy, ſo by to kriminalnemu wotdźělenju w Budyſchinje na Ortenburgſkim hrodźe, telefon 2802, wosjewił.

— **Wobßedźer ßo pyta!** Kriminalne wotdźělenje w Budyſchinje je 26. novembra 1935 mužaze jěſdne koło ſnamki „Deſir" (Deutſches Zukunftsrad) cžißło 2 153 931 ſwěſcžiło. Wobßedźeŕ tuteho jěſdneho koła njech ßo we wobkhodnym cžaßu pola kriminalneho wotdźělenja w Budyſchinje na Ortenburgſkim hrodźe, telefon 2802, ſamołwi.

S **Warnowczic.** Hoſcženzaŕ Bjedrich Auguſt Kruſchwiza je wcžera po dołhim khorołožu wumrěł. Knjes Kruſchwiza běſche w zyłej wokolinje jara woblubjena a cžeſcžena wosoba. Wo 82 lět ſtareho žaruja dźěcži a wnucžki. Njech je jemu ródna ſemja łohka.

S **Lětonja.** Saňdźenu ßrjedu rano je ßo dróha mjes Lětonjom a Porſchizami, kotraž je ßo pleſtrowała, wobkhadej ßaßo pſchepodała. Dźěła pſchi poměrnje rjanym wjedrje ſpěſchnje pokracžowachu a ßo ſbožownje ſkónczichu.

S **Njeßwacžidła.** S 1. dezembrom ßo tudyſchi póſtſki ſarjadnik Sarjeńk na póſtſki hamt do Lauſy pola Klucža pſcheßadźi. Wón je ßebi w běhu ßwojeho tudyſcheho ſkutkowanja ßwojeje pſchecželniwoſcže dla pola wobydleŕſtwa wulku dowěru dobył a jeho wotkhad ßo jara wobžaruje. Póſtſki hamt w Njeßwacžidle budźe hacž na dalſche ßaßo ſ filialnym hamtom. W nalěcžu 1936 ma ßo póſtſki wobkhad hiſchcže dale ſ awtami wudoſpołnicž, tak ſo ßo wo dalſchim wosudźe naſcheho hamta nowe wobſamknjenja ſtanu. Jara ſchkoda by było, hdy by ßo tu jenož agentura ſakhowała.

Se **Scheſchowa.** Saňdźeny ſchtwórtk wotmě Njeßwacžidlſke knježſtwo na Scheſchowſkich honach wulku honitwu, pſchi kotrejž 8 hajntkow ſ něhdźe 30 honjerjemi 56 ſajazow, 16 karniklow a 1 bakuta potſelachu.

Z Marijneje Hwězdy. Nahle a njewočakanje wumrě wčera dopołdnja tudomny propst, knjez **P. Max Maček.** Boža ručka je jeho zajała, tež dušina zniženosć je drje tomu dopomhała a hewak tak zróstneho muža zničiła. Dla khorowatosće wutroby přebywaše w léču na 5 njedźel w Kułowskej khorowni, hdźež so trošku porjedźeny domoj wróći. Tola njebě swojemu namtej połneje zamołwitosće a z mnohimi starosćemi a rozhorjenjemi ćělnje wjacy zrosćeny a dyrbješe je na młódše ramjenja položić. Tola nochcyše so podać, doniž smjerć jeho dźěławosće kónc staji. Hišće někotre hodźiny prjedy chcyše Božu mšu dźeržeć, tola dyrbješe cyrkej wopušćić, dokelž bě jemu tak hubjenje, a dźěšo do swojeje jstwy, hdźež jeho potom smjerć w jědnatej hodźinje přesłapi. Dźeń prjedy na swjedźenju mjeninow Hnadneje knjenje, měješe hišće wulku Božu mšu pod assistencu klóštrskeju duchowneju, tola njećuješe so cyły dźeń tak prawje strowy, štož tež swojej wokolinje zdźěli. — Z njebočičkim propstom je wobhladniwy a swojeho ćežkeho zastojnstwa wědomy nuknicaŕ do wěčnosće wotešoł. W běhu jeho 15lětneho skutkowanja jako swětny předstejićeŕ klóštra su so mnohe a wažne přeměnjenja stałe, ke kotrymž je wón nastork dał a kiž je pódla swojeje duchowneje a šulskeje dźěławosće přewjedł, tak wosebje dospołne znutřkowne porjedźenje cyrkwje, připrawjenje parneho tepjenja w njej a we konvenće a druhe hospodaŕske porjedźenja byrnjež pjenježna nuza knježiła. Zemrěty je starobu přez 63 lět docpěł, narodźi so 3. nalětnika 1872 w městačku Gmünd w Delnjej Awstriskej. 23. póžnjenca t. l. móžeše swój 40lětny klóštrski jubilej swjećić, při ko-

Dźensa je serbski koncert

serbskehö luda najrjeńši narodny swjedźeń. My smy sebi wšitcy bratřa, sotry tohodla též tam wšitcy budźemy.

O wyskaj serbske spěwaŕstwo
a pyš nam domiznu najkrasnišo
a cunje spěwaj nam wo měsačku
zo ranko wšitcy wobzboženi domoj du!

Předźenak

je prěni krócž wosjewił wobras ßławneho Khwacžanſkeho braſchki Jana Kmocha, kiž je wjazy hacž 2000 kwaßow w evangelſkich a katolſkich wßach nawjedował. To budźe jenicžki wobras, kiž je ßo ſa nim ſakhował. Pſchedźenak ma jón ſe ſawoſtajeńſtwa njeboh Ssmilnjanſkeho fararja Auguſta Ssykory, kiž běſche rodźeny ſ Małeſchez a kiž je ßo ſ braſchku Kmochom derje ſnał. — Wjele Sserbow budźe, kiž budźa ſ radoſcžu na wobras hladacž! Stari budźa ßo na to dopomnicž, kak ßu něhdy ſ nim na kwaßu byli. Wuſnamny Sserb, widźiwſchi tutón wobras, hnydom wuraſy: „Kak pak je tón podobny na fararja Jmiſcha!" Haj, tomu tak je! Tež tajki ſtatny, nahladny, doſtojny! Rady kóždy na njeho pohladnje. A w Khwacžizach budźa to wſchitzy! Tuž tež wſchitzy ßebi protyku lětßa kupja w Sserbſkej knihaŕni ſa 50 np.

Hospodaŕski rozhlad

Ssrjedu 27. novembra 1935.

Wčerawše kurzy w Barlinje.

1 dollar	2,486	100 pólsk. złotych	46,80
1 jendźelski punt	12,27	100 čěskosł. krónow	10,265
100 šwajc. frankow	80 29	100 franc. frankow	16,36

Barlinſka burſa ſ dnja 26. nov. Burſa wotewri we njejednotnym tola niž njepſchecželnym położenju Tworjenje kurſow pſchewjedźe ßo pſchi jenož jara mało pſchikajach, tak nakupnych kaž tež pſchedawanſkich. Pſchi tym bě wobkhod ſwjetſcha wrukomaj wobkhodnikow ſ powołanja a jenož w někotrych hódnotach běchu žiwiſche nakupje ſe ſtrony publika wobkedźbowacž. Poßlednje ßo wosebje elektrowym a tarifowym hódnotam pſchijmobrocžachu. Na rentowych wikach běſche cžicho.

Barlinſke žitne wulkowiki. Wulkowobkhod na Barlinſkich žitnych wulkowikach měješche dale měrny pſcheběh. Dowos njeje ßo ſeßylnił, ſchtož ßo wosebje w pizowanſkich žitach, wosebje w jecžmjenjach, jara ſacžuwaſche. Khlěbowe žita młyny, dalokož ßo jedna wo dodacže w tutym měßazu, dale pſchijimaja. W Barlinje je wosebje ſajim ſa najlěpſche družiny pſcheńzy, kotrež pak ßo jenož mało poſkicžeja. W provinzy ßo tež rožka běžnje wotbywa. Jecžmjenje ſa piwaŕnje a induſtriju ßo dale pytaja, tola jenož mało ßo poſkicžeja, wokebje tež, dokelž je wulki rosdźěl mjes žadanymi a poſkicženymi płacžiznami. Pizowanſkeho jecžmjenja a wowßa njeje na wikach.

Wcžera płacžiſche w Barlinje zentnar

pſcheńzy W 8: 9,70 hr., W 9: 9,75 hr., — rožki R 8: 7,90 hr., R 11: 8,05 hr., — jecžmjenja G 7: 8,15 hr., G 9: 8,40 hr. – wowßa H 9: — hr. H 13: 8,00 hr.

Płaćizny na Barlinskich produktowych wikach.

Zito a wolijowe symjo po tuni abo 1000 kg, hewak 100 kg. Płaćizny po złotej hriwnje.

	26. 11.	25. 11.		26. 11.	25. 11.
Pšeńca	204,0	204,0	bunv	—	—
rožka	167,0	167,0	woka	13,7-14,2	13,7-14,2
ječmjeń now.	220-227	220-227	módre luniny	8,50-9,00	8,50-9,00
ječmjeń, nał.	—	—	žołte luniny	—	—
wows	—	—	zeradella	—	—
kukurica	—	—	raps. wosušk	—	—
pšeńč. muka	26,85	26,85	lany wosušk	8,65	8,65
ržana muka	22,25	22,25	such. tru janč.	—	—
pš. wotruby	11,73	11,73	běrnč. kruški	8,50	8,45
ržane ..	11,50	11,50	syno, 50 kg		
raps 1000 kg	—	—	ržana słoma		
hroch, Viktor.	23,0-24,5	23,0-24,5	pšeńč. „		
łane symjo	—	—	wowsna „		
pjeluški	17,7-18,7	17,7-18,7	ječna „		

Płaćizna za pšeńcu za wuplodźerja 8: 194,0 9: 195,0
Płaćizna za rožku za wuplodźerja 8: 158,0 11: 161,0
Płaćizna za ječmjeń za wuplodźerja 7: 163,0 9: 168,0
Płaćizna za wows za wuplodźerja 9: — 13: 160,0

Płaćizny rězneho skotu na Barlinskich skótnych wikach.

26. novembra 1935 — Płaćizny po ceńt. a złot. hriwnach

Skótne družiny a woznamjenjenja:	
Woły: 122.	
Połnomjasne, wukormjene, najwjetšeje rězneje hódnosće hač do 6 lět	42
Młode mjasne, njewukormjene, starše wukormjene	42
Mjenje wukormjene młode, derje picowane starše	42
Mjenje picowane wšěch starobow	40–42
Byki: 144	
Połnomjasne, wurosćene, najwjetšeje rězneje hódnosće	42
Połnomjasne, młódše	42
Mjenje wukormjene młódše a derje picowane starše	42
Špatne	42
Jałojcy a kruwy: 1015	
Połnomjasne, wukormjene kruwy najwjetšeje rězneje hódnosće	42
Połnomjasne, wukormjene jałojcy najwjetšeje rězneje hódnosće hač do 7 lět	42
Starše wukormjene kruwy a derje wuwite młódše kruwy a jałojcy	38–42
Derje picowane kruwy a mjenje picowane jałojcy	26–37
Mjenje a špatnje picowane	—
Celata: 2359	
Najlěpše wukormjene (1. družiny)	75–82
Mjenje wukormjene a tajke wot cyca (2.)	64–73
Špatne (3.)	54–62
Wowcy: 3256.	
Młódše a starše wukormjene (5. družina)	44–45
Starše wukormjene (6.)	39–43
Mjenje wukormjene (Märzschafe) (7.)	30–38
Swinie: 5442.	
Połnomjasne, wos. rasow a jich křiženj., hač do 1½ lět stare	54,50
Wukormjene	52,50
Mjasne	50,50
Šnatne	48,50
Rancy a kundrosy	52,50

Budyske stawnike powěsće

wutoru 26. novembra 1935.

Narodźiła je ßo: 21. 11. Waktarjej Hanſej Keilej, twarſkemu miſchtrej, dźowka.

Wumrěłoj ſtej: 25. 11. Herta Emilija Winzierzowa rodź. Schröderez, mandźelſka ſtud. aſſ., 34 lět ſtara. — 26. 11. Arnoſcht Guſtav Heinrich, kóžkaŕ, 86 lět ſtary.

Mandźelſtwo pſchipowědźichu: 26. 11. Kurt Korta Schimjenz, podoſſižěr ſ Marju Hendrichez, pſchedawaŕku, wobaj w Budyſchinje. — Rudolf Max Leſchawa, pjekaŕſki miſchtr ſ Biſkopiz ſ Fridu Marhatu Libſchez, ſchwalcžu, w Budyſchinje.

Hłowny redaktor Marko Smoleŕ. Zamołwity za politiku feuilleton a wobrazy A. Dučman, za lokalny dźěl a přiłohi D. A. X. 1935 2243. — W tu khwilu tarifna lisćina čo. 3 płaći. Marko Smoler a za nawěstki dr. J. Cyž, wšitcy w Budyšinje.
Wudawa a ćišći dr. J. Cyž w Budyšinje.

trejž přiležnosći smy nadrobnišo na jeho žiwjenjoběh a skutki spominali. Pjatk dopołdnja so na duchownym kěrchowje swjatočnje pokhowa. R. i. p.

S **Veczonja.** Hižo 25 lět knjezna Marta Opizez jako **hoſpoſa** pola **k.** fararja Delana ßluži. Pſchi tym je ßo tež wo rjedženje a wudebjenje naſcheho Božeho domu ſtarala. **Knjezna** Opizez je ßwojeho pſchezzelneho a ſkromneho waſchnja dla wſchudže jara woblubjena.

S **Khróſcziz.** Sańdženy **pjatk** wuleczachu ßebi ſchuleŕjo wyſchſchich rjadownjow naſcheje ſchule ſ koleßami do **Kamjenza.** Tam ßebi na ſchulſkim naměſtže wuſtajene **lětadło wobhladachu.** Na wſchěm kroſnuliwe waſchnje ßo **dźeczom rozjaßni,** kak ßo tajke lětadło ßhotowi a kak je **móžno,** ſo lěta. — Wuczeŕka na pruhu, knjezna Lucia Erußtez ſkónczi ſchtwórtk ßwoje pruhowańſke lěto, kotrež je na ludowymaj ſchulomaj w Ralbizach a Khróſcziżach wotpołožila. Hacž na daliche woſtanje knjezna Ernſtez w Khróſczanſkej ſchuli. — Knjes wuczeŕ Pjetaſch wobdźěli ßo na wukubłańſkim kurſu NSV w Haidelbergu a je tehodla hacž **do 7. dezembra na dowolenzy.** S jeho ſaſtupjerjom w NSV je wuczeŕ Czornak.

S **Kamjenza.** Najſkerje ßo ßudniſkeho khłoſtanja **bojo,** je ßo tu **w** ßłužbje ſtejazy **młody muž w no… k wu**torje **pola** Biſkopiz czahej pſchejěcž **dał.** Běſche na měſtn… **morwy.**

S **Delan.** Se ßwjedźenjom ßwj. Kathryny ſkónczja bubon, piſchczałki a hußliczki ßwoje dźěło, dokelž Delanſka kermuſcha je poßlednja w zyrkwinſkim lěcže. Tak tež w Ralbiczanſkej woładže. Hižo poßmjertna njedźela ſakaſa kermuſchne reje, tuž ßo na póndźelu a ßamo na wutoru wotſtorczu. Wjedro bě poměrnje hiſchcže pſchijomne a tóž ßo kermuſchnych hoſczi na woběmaj dnjach doſcž jeńdźe. Advent ſteji něſko pſched durjemi. Rataŕ je ßwoje poßlednje dźěło na roli ſkóncził. Skót kiwata ſ paſtwiſchczow a hromadźi ßo ſaßy w hródźach. Wo Kathrynje rěka, ſo wowzy domoj honi. Tak ßu tež tute pod krywom. Na jeje dnju wotměwachu ßo na wſchelakich měſtnach hermanki. Pſchi tym tež ſa dźěczi něſchto dobre wotpadny a tehodla ſtejeſche tuta ßwjata tež pola nich we wyßokej czeſczi. Sſamo tute jěſby na hermank ſtejachu pod ſchkitom ßwjateje, kotruž tež wo rjane wjedro proſchachu, wožebje ſa poßlednju kermuſch w lěcže. Na jeje dnju ßo njeßměděſche deſchczowacž. „Hdyž ßo na Kathrynu deſchczik dźe, laža ludźo w błóczje", bě ſtare prajidmo, kiž hiſchcže dźenßa płaczi. To bě ſa kermuſchnikow a hermankarjow ſlě. Ale hórje je hiſchcže ſa ſymſke ßywy. To ßej bur ßuěh pſcheješche. Tež ſymiczku ßej pſchejachu, ſo mohł czopły ſwěcžjazy dych ſ wotewrjenych hródźnych duri do powětra ſtupacž. Tak ßu ſ dnjom ßwj. Kathryny wſchelake nałožki ſjednoczene a lud ßej ju jara waži a czeſczi. Tehodla ßo tež do ſchtyrnacže ßwjatych pomnikow liczi a ludźo ju wo ßbóžnu ßmjertnu hodźinku proſchachu. Lětßa móžachmy, ſchtož wjedro naſtupa, ſ njej ſpokojom bycž. Je dźěń ſa Delany ſ patronku naſcheje wołady a tehodla ßo jeje dźeń ſ wožebitej czeſczu wożwjeczi.

S **Brěžkow.** Wjele wužiwany pucž mjes Brěžkami a **Muczowom bě lěta dołho w jara hubjenym ſtawje. Něſko ma ßo pucž ſe ſtatnej podpjeru porjedźicž.**

Dźěłaćefski dom jamow „Eintracht" w Mortkowje

Zyle bliſko holanſkeje wjeſki Mortkowa chźedźa brunizowe dźěłaŕnje Eintracht dotalne jamy dale k ranju wotewricž. Pſches 200 dźěłaczerjow ma pſchi tym ſaßo dźěło namakacž. Dźěl tucheho dźěłaczeŕſtwa pokhadźa ſ wjetſcha ſe ſtarſchich něſko ſtejazych pſchedewſaczow. Pſchi ſpěſchnym wuwiczu czicheje holanſkeje wjeſki k induſtrijowej wjeſzy je wěſo czěžko, wſchěm dźěłaczerjam bydlenja wobſtaracž. So by ßo wſchěm tutym někajke narunanje poſkiczilo, je „Eintracht" w Mortkowje nowoczaßny dźěłaczeŕſki dom natwarila. W pſchitomnoſczi wulkeje ßyly hoſczi je ßo tutón něſko ßobotu poßwjeczil. Pſchi ſwukach hudźby ßo wokoło 10 hodź. prěni ras khorhoj 3. knježſtwa na nowym twarjenju wutykny. Na to pſchepoda twarſki miſchtr Schneider ſ Njedźichowa domowe klucže ſ wutrobnymi pſcheczemi wjednikej pſchedewſacža Werminghoffſkeje jamy direktorej Killmannej. Na to nóžachu ßo wſchitzy pſchitomni wo pſchiſprawnoſczi twarjenja, kotrež wſchěnt nowoczaßnym žadanjam wotpowěduje, pſcheßwědczicž. W pſchiſemi je 24 jenotliwych jſtwow ſ wulkej jědźeŕnju a czitaŕnju, kuchina a kantina.

*

S **Němzow.** Woheń, wo kotrymž njedawno piſachmy, **a pſchi kotrymž ßo bróžnja doſpołnje ſpali, je ßo najſkerje ſałožił. Jedyn wjeßnjan je ßo tohodla do jatby** wſał.

S **Wojerez.** (Wobkhadne njeſbožo.) **Wobkhadne** njeſbožo ſta ßo tu ſańdźny **pjatk na Hrodowſkej dróſy** njedaloko **Janowho ſportowniſchcža. Czežity auto, kotryž** bě ſe ſtarym **želeſom nakładźeny a do Hródka jědźeſche,** ßo w ſawinjenju **wobſchkodźi, tak ſo dyrbjeſche ſaſtacž. W ßamßnym wokomiku pſchijědźe wożobowy wós, ſo by do ßamßneje ſtrony dale jěł. Dokelž pak czežity wós njebě doſcž wobßwětleny, bě wjednik wożobowcho auta tutón poſdźe ſpóſnał, a haczrunjež hnydom ſaſpina, ſajědźe tola ſ mozu do njeho, tak ſo ßo khětro ßylnje wobſchkodźi a dyrbjeſche ßo wotwlez. Wożobny na ſbožo do njeſboža njepſchińdźechu.**

S **Klětneho.** W ßußodnej Koſchli najſtarſcha wobydleŕka ßwud. wumjeńkaŕka Marja Njelzyna rodź. Janez ſańdźenu póndźelu ßwoje 88. narodniny wożwjeczi. Jubilaŕka je něſkole trochu khorowata. Pſched 14 dnjemi běſche hiſchcže ßem ke mſchi pſchikhwatała.

S **Klětnjeho.** Pſchichodny ßudniſki dźeń **w Khrjebi (w** hoſczenzu k želeſnemu ßamorej) **budźe 11.** dezembra.

S **Klětnjeho.** Sańdźenu ßmjertnu njedźelu wotmě ßo na tudyſchim pohrjebniſchczu rjana wopomnjeńſka ßwjatocžnoſcž ſa ſemrětych, pſchi kotrejž zyrkwinſki khór a dujerjo ßobuſkutkowachu. Wot poßlednjeje njedźele ſemrětych ßu ſczěhowazy wożadni wumrěli: Hana Schröderowa rodź. Michałkez, 73 lět ſtara. — Marta Bałakez, 24 lět ſtara. Hana Nowotna rodź. Michałkez, 61 lět ſtara. — Jan Zyž 73 lět ſtary. Hana Marſchez 9 lět ſtara. Hana Schmidtowa rodź. Bornez, 79 lět ſtara. Roſina Bryddowa rodź. Nowotnez, 85 lět ſtara. Marja Duczowa rodź. Pollenkez, 76 lět ſtara. Auguſta Paulowa rodź. Pětſchikez, 33 lět ſtara. — Marja S… czikowa rodź. Brydez, 80 lět ſtara. Jurij Jurjan… lět ſtary. Matej Petrik, 67 lět ſtary. Auguſta … zyna rodź. Pětſchez, 76 lět ſtara. Marja Schuſterowa rodź. Mikliſchez, 76 lět ſtara. Ferdinand Stolp, 72 lět ſtary. Hana Holaßowa rodź. Khěžnikez, 53 lět ſtara. Heinrich Köter, 46 lět ſtary. Kſcheſczan Rychtaŕ, 2 dnjej. Marja Rokarlowa rodź. Hotaßez, 77 lět ſtara.

S **Němſkich Jeńkez.** Njedźelu rano trubjeſche ßo pola naß k wohnjej. W ryczeŕkuble paleſche ßo tak mjenowany koßowy domczk. Wohnjowa wobora pſchi ſpěſchnym roſchěrjenju wohnja wjele haſchecž njemóžeſche. Kak je wohéń naſtał, njeje ßo dotal ſwěſczilo.

Towafstwowski powěstnik.

Autobusowe zwizki na serbski koncert srjedu 27. novembra 1935

Z **Hućiny** wotjědźo autobus za 20—25 wosobow wječor ½7 hodź. wot Nowakec hosćenca a pojědźo wróćo mjez 1 a 2 hodź. w nocy.

Z **Dubrawki** jědźe auto wječor w 7 hodźinach na koncert.

Za Hodźijskich a wokolnych Serbow jědźe autobus poł hodźiny po koncerće z Budyšina do Hodźija. Na koncert njech jědźe kóždy kaž chce. Smy so jenož za domojjězbu postarali. Zamołwće so pola k. Wirtha w Cokowje.

Rakecy. Autobus na serbski koncert do Budyšina wotjědźe w 7 hodź. z Komorowa a ¼8 hodź. z Rakec. Wón zastanje w Komorowje wosrjedź wsy we Kačej korčmje, w Rakecach před Kuncec hosćencom a skónčnje hišće, hdźež Šešowski puć na dróhu wjedźe.

Khróšćicy. Autobus z Khróšćic wotjědźe ¼7 hodźin přez Zejicy, Lejno do Budyšina. Z dypkom ½2 hodźin wot Króny zaso domoj wotjědźemy.

Njebjelčicy, Pazlicy, Miłoćicy, Pančicy, Budyšin. Auto je z dypkom 5 hodźin w Njebjelčicach a ¼6 hodźin w Pančicach a zastawa w Pazlicach, Miłoćicach a Pančicach. Přińdźće wšitcy z dypkom.

Z Radworja wotjědźe dźensa wulki autobus za 40 wosobow wot wjesneho naměsta wječor w 6 hodź., druhi mjeńši (za dźěći) ¼8 hodźin do Budyšina. Auto z dźěćimi jědźe po koncerće hnydom domoj, wulki pak mjez 1 a 2 hodźinomaj.

*

Zastupne lisćiki za koncert. Wšitcy, kiž su dostali zastupne lisćiki k předawanju, maju tute **jutře srjedu** do koncerta pola knjeza Simona w Serbskim Domje wotličić, najpozdźišo hač do ½7 hodźin wječor. Štóž hač do toho časa swoje zbytne lisćiki njewoteda, dyrbi je połnje zapłaćić, hač je předał abo abo nic, dokelž so nam dawk wobliči. Štóž njemóže do postajeneje hodźiny w Budyšinje być, wotedaj hnydom swoje lisćiki při pokładni w Krónje.

Sto posk'ćn

MAX HERDE

? ? ?

w Budyšinje na Sukelnskej hasy 9

w Budyšinje na Sukelnskej hasy 9

žonjace gumiłowe šórcuchi	wot	0,29
žonjace spańske wobleki, barch., z doł. ruk.		2,95
žonjace zawaleńske šórcuchi . . .	wot	1,95
žonjace košle, trikotowe		0,95
holčace košle, trikotowe, wulkosć 30,40 .		0,75
hłowaki, z kopřiwiny, šite	wot	0,59
hłowaki, ze smuhateho płatu . . .	wot	0,95
hłowaki, wupjerki, zešite	wot	1,35
wupjerk, za zwjeŕšne posleščo, šity .	wot	6,95
łožowe poćehnjenje, z kopřiwiny, šite	wot	2,95
lož. poćehnjenje, ze smuh. płata, šite	wot	3,95
lož. poćehnjenje, z kopř., šite, za 2 wos.	wot	3,95
lož. poćehnjenje, ze smuh. płat., za 2 wos.	w.	4.95
strowotne łožowe płachty, wulkosć 140/220		2,50
trěnja, lodej podobne	wot	0,17
flanell za spańske wobleki, mustrow.	wot	0,59

žonjace nócne kóšle, z wumělsk. židy	wot	2,95
holčace barchentowe košle, wulkosć 40 .		0,49
žonjace powołańske mantle, běle . .	wot	1,95
žonjace košle z kholowčkami, trikotowe .		0,95
žonjace trikotowe drasty, sylne		3,95
hłowaki, barbne, zešite	wot	0,69
hłowaki, damastowe, zešite	wot	0,95
wupjerki, za spódnje łoža, šite . .	wot	5,95
wupjerki, za zwjeŕšne łoža, za 2 wos.	wot	9,95
łožowe poćehnjenja, barbne, šite .	wot	2,95
łožowe poćehnjenje, damastowe, šite	wot	3,95
lož. poćehnjenje, barb., šite, za 2 wos.	wot	3,95
lož. poćehnjenje, dam., šite, za 2 wos.	wot	5,95
barchentowe łožowe płachty, 140/220 . .		2,50
kuchinske trěnja, 48/100		0,39
nohajčki wšěch wulkosćow		0,10

Wobhladaj'će sebi tež wustajeńcu na Moltkowej drózy 5

Rad witane hodowne dary
w mydłach, wonjadłach, Kölnskej wodźe, wodach za myće hłowy, kaž tež wšě toiletowe srědki namakaće w kóždej płaćiznje a we wulkim wubjerku pola frizěra za žony a mužow

Paulick w Budyšinje, Rohata hasa 29 w „Kristellerec domje"

Rěču serbscy! Na wotewrjenych njedźelach je mój wobkhod za posłuženje wotewrjeny.

Lćacy autowi kupcy lutuja při hnydomnym kupjenju!

Příklad:
Nježenjeny rjemjeslnik z 8000 hr. dokhodami kupi sebi 6 cylinderski OPEL za 3250 hr. — tak wulutuje
wot dźensa na přemyslniskim dawku 962 hr.
při nakhwilnym znišenju pola OPEL 260 hr.
hromadźe 1222 hr.
To je runje 40% kupneho pjenjeza
Zadajće hnydom rozjasnjenja pola
Westgaragen G. m. b. H.
OPEL - wikowaŕni
w Budyšinje na Šlibowskej dr. 18
Telefon 3983 / 3925

Hosćenc we Wudworju
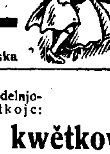
Dźensa srjedu wot 7 hodźin
reje
Wutrobnje přeprošujetaj
hosćencar Nowak a mandźelska

Nowa zběrka basni našeje delnjoserbskeje pěsnjeŕki Miny Witkojc:
Wěnašk Błośanskich kwětkow
z předsłowom W. Srba-Chojnčanskeho
za 0,80 hriwnow w Serbskej knihaŕni
w Budyšinje w Serbskim Domje

spódnje kholowčki, suknički, čapki, pulovry, rukajcy, nohajcy, šórcuchi, štrykow. jaki
Holčace
A. Bokelmann
nasl., mějićel Curt Müller
w Budyšinje
na Serbsk. hrjebjach 2. Zał. 1894

Za swoju
dźowku
pytam dźěło w domjacym
hospodaŕstwje.
Je katolskeho wěrywuznaća, rěči jenož němscy, dobreho wobkhada. Wuznaje so we pěstowanju ćěšenkow, ručnych dźěłach, bělym šiću a domjacych dźěłach. Dobre wuswědčenja.
Zamołwjenja zapodajće pod A 26 na wudawaŕnju Serbskich Nowin.

Wša potrjeba za pječenje wosuškow
čerstwje dóšła!
Sultaniny punt 68, 58, 44, 35 a 3 punty 99 pj.
Rjane mandle wot 1,10 hr.
Citronat
Jadra lěsnych worješkow punt 1,— hr.
Mak — kokosowe trušky
Korjeniny za pječenje poprjancow
Čerstwe
Nürnbergske poprjancy
Thoruńske poprjancy
Šokoladowe wutroby
Plestrnaki
tohorunja dóšłe!
Pakćik 0,20 0,25 0.30 0,50 atd.
Otto Sachse
w Budyšinje na Bohatej hasy

Wulki transport najlěpšich rańšoprusko - hollandskich
kruwow a jałojcow

wysokosućelnych a z ćelatami, stejl jara płaćizny hódno na předań abo k wuměnjenju na rózny skót.
Maks a Theodor Rychtaŕ
skótnawikow. **w Njebjelčicach**
Telefon Kamjenc 895

Dobreho spušćomneho
pohonča,
nic młódšeho 16 lět, pyta k 1. 1. 36
bur Pawoł Cyž we Wotrowje

Serb Serbej bratr

Míele
prochsrěbak
18,— hač 135,— hr.
Dostać we wotř'adn. wobkhodach

Jězdne plany
„Blitz"
z přidawkom za awta
zymske wudaće 1935/36
za 1.— hriwnu
dostanjeće
we wudawaŕni Serbskich Nowin

Swobodne přesadźowanje
Dla rozpušćenja Mučowskeho kubłoweho zarjadnistwa, wokrjes Wojerecy H. Ł., so wšón tam bywacy hospodaŕski inventar (rólne wozy, mašiny, płuhi, bróny atd.)
Štwórtk 28. novembra 1935
dopołdnja w 10 hodźinach
zjawnje za najwyššu sadźbu a hnydomne zapłaćenje na městnje předa. Inventar móžeće sebi dwě hodźinje do přesadźowanja wobhladać.
Kublowe zarjadnistwo.

Kofej
— stajnje čerstwje paleny —
¼ punta wot 50 pj.
Drogerija
Rudolf Hilscher
w Kamjencu
na Budyskej drózy 52

Přiłoha k čisłu 276

SERBSKE NOWINY

Srjedu 27. novembra 1935

Njepřećelstwo

Na kromje lěßa, hdźež ſapocžinachu ßo płódne kuki, ſtejeſche wulki ſtary dub. Wěſcže je něſchto lětſtotkow wobladał. Jeho hałoſy ßahaju daloko do wyſchin. Sdonk pak je ſaßadźeny do macžeŕki ſemje jako kruty njepowalny měſnik, wſchak wón to tež dyrbi bycž mjes dwěmaj wobßedźenſtwomaj Tutaj wobßedźerjej běſchtaj wjeßny Młynk a khudy khěžkaŕ Błažij. Běſchtaj tak rjez ßußodaj, byrnjež tež jeju ſtatokaj byłoj ſchtwórcž hodźiny ſdalenej. Cžaß žiwjenja běſchtaj ßußodaj dobraj pſchecželaj, kotrajž ßebi kſchiwdy njecžinjeſchtaj. Tak by tež wěſcže woſtało, njeby-li na mjeſach jeju wobßedźenſtwa tamny ſtary dub ſtał.

Wón pak tam ſtejeſche jako pomnik ſaſchłych rjanych cžaßow, jenož niſke brěſyczki ßo pod nim khowachu. Žeñje ßo njeje jedyn cžłowjek wo njón ſtarał, tak niž Młynk, kaž tež niž Błažij. Jeneho dnja pak wunóri ßo Błažijej myßlicžka, ßebi natwaricž bróžnicžku. Sto a lſi raſy je ßebi to derje pſchemyßlił. Bróžnju trjebaſche nuſnje, njeměješche pak k temu trěbnych pjenjes. Skóncžnje po dołhim lutowanju telko nahromadźi, ſo móžeſche ßebi kamjenje kupicž. A nětko drjewo! Tak pſchińdźe Błažij nětko hacž na tón dub. Haj, to bě kraßny dub, kiž měješche jemu hrjady podacž. Wjele ßo hodźeſche ſ njeho narěſacž.

Jeneho dnja ſtejeſche pola ßußoda Młyńka w jſtwje.

„Ty, Młyńko," rjeknu, „tak to je! Chzu ßebi bróžnju natwaricž! Kamjenje mam, drjewo dyrbi mi dub podacž. Wěſch, tón tam pola hajka. Chzych ßo cže wopraſchecž, hacž by mi jón tunjo rosrěſał, hdyž cži pſchi tym pomham."

Młyńk wótſeſche runje ßwoju piku, jako Błažij jemu takle rěcžeſche. By ſkoro pſchihłoßował, ale myßlicžka jemu do jeho ſtareje hłowy ſajědźe.

„Stary dub pſchi hajku? Haj, Błažijo, komu dha wón poprawom ßłuſcha?"

„Nó, komu dha hewak, hacž mi!"

„T—a—a—k? — Ně, to je mi wěſo něſchto zyle noweho. — Myßlu pak, ſcho ſchtom ßłuſcha mi!"

„To njemóže wěrno bycž, ßußodźe!"

„Cžohodla niž?"

„Mamy tola naſche ſrěcženje! Srěcženje, wěſch, ſo ſtaj ßebi twój nan a mój nan ležownoſcže ſaměnjałoj!"

„Zyle prawje, ßußodźe, zyle prawje. Twój nan je mojemu nanej kucžku pſchi rězy dał a ſa to dóſta hajk."

„Na, ſchto nětko k tomu prajiſch!"

„Haj hajk! — Niž pak dub!"

„Ssußodźe, njeměj mje ſa błaſna!"

„Njemyßlu na to, rěcžu zyle khutnje!"

„Hdyž pak ßebi ſchtom tola podrěſam?"

„Toho ßo woſtaj, bratſje!"

„Žadam pak ßebi ßwoje prawo!"

„A ja moje, ſpomjatkuj ßebi to!"

„Je to twoje poßlednje ßłowo?"

„Moje poßlednje ßłowo dźenßa a pſchezy!"

„Tak póńdźe wěz pſched ßud!"

„Mi tež prawje!"

Takle ßo roſeńdźeſchtaj.

Dołhi cžaß tuta ſwada wotpocžowaſche. Błažij na to ani njemyßleſche, ßwoje prawo ßebi pſched ßudnikom wunuſowacž. Sdaſche ßo ſkoro, ſo wězka wußnje. Ale ſa někotry cžaß ſtejeſche Błažij ſaßy pola Młyńka wo jſtwje.

„Ty, Młyńko", rjeknu, „ßym tu ſaßy dla teho duba tam w hajku. Bróžnju dyrbju twaricž. Cžaßy pak ßu hubjene, tuž njewěm, kak dyrbju trěbnych pjenjes ſwjeſcž. Ty maſch mnoho dubow. Mi pak ßłuſcha jenož jenicžki pſchi hajku. Wujednajmoj ßo ſ dobrym. — Schtom ßłuſcha mi, njewěrno!"

Ssnadź by Młyńk ßwoje haj prajił, njeby-li njedawno tutu wězku ßwojim wjeßnym buram na nóß powěßnył. Tucži wěſo njeměјachu ſa khudeho Błažija nicžo wyſche, tohodla tež Młyńka naſchcžuwachu, ſo njedyrbi ſchtom dacž.

Tohdla wotpokaſa hrubje wſchě Błažijowe proſchenja ſe ßłowami: „Nicžo ſ teho njebudźe a ſ tym je baſta! Schtom ßłuſcha k młynej. Wuſkoržimaj ßebi ßwoje prawo.

Woprawdźe pſchińdźe wěz pſched ßud. Skóržba ßo pſchezy bóle ſchmjataſche. Mjes ßußodomaj roſcžeſche pſchezo wjetſcha hida. Kóždy ſpuſchcžeſche ßo na ßwoje prawo. Słowy buchu pſchezy twjerdſche. Wjele pjenjes je hižo ſkóržba ſpóžerała. Młyńk drje to wudźerža, ale khudy Błažij padaſche pſchezy do wjetſcheje khudoby. Dyrbješche ßamo kamjenje, kiž je ßebi pſches cžežke dźěło nahromadźił, ſaßy pſchedacž a wjele druhich wězow hiſchcže tež. Dobycže khileſche ßo na ſtronu Młyńka, pſchi ßebi ßmědźeſche hižo ßo wjeßelicž. Jemu pak to cžim bóle na wutrobu tłócžeſche. Sswědomjo jemu njeda měra a pokoja. Běſche to trjeba, daſche ßo pſchezo ſaßy potajny hłóß ßwědomja ßłyſchecž, běſche to trjeba, dołhe dobre pſchecželſtwo takle lohkomyßlnje ſkamacž? Njeby tutón jedyn dub, hdyž maſch jich telko, mohł parowacž, ſo by ßo jednota mjes nimaj ſdźeržała. — Tak pſchi ßebi Młyńk tamnu myßlicžku ſatamaſche, kiž jemu tutu njekubu ſwadu nacžini. By radſchi widźał, by-li ſkóržbu hnydom wot ſapocžatka pſchěhrał.

Takle ßo wěz měješche, jako Błažij na rjanym lěcžnym dnju pſchi hajku pola duba ßwoju koſu paßeſche. Na ſaznym popołdnju pocžachu ſkhadźecž cžmowe njewjedrowe mrócžna, kiž pſchipowědachu cžežke njewjedro. Błyſki ßapachu pſchezy huſcžiſcho a błuki hrimot bě ſ dala ßłyſchecž. Młyńk ſtejeſche woßrjedź ßwojeje ſahrody hladajo k njebju, kak tam ßo mrócžele pohibuja. Nad jeho ſtatokom cžahnu cžmowe mrócžele. Schěry kur ſe wuhenjow ſtupa k nim horje. S boka lěſka pak ßo njebjo ſtraſchnje žołcžeſche, jako ſnamjo, ſo budźa to krupy. Hacž tu pak wěſcže njepſchińdu, myßleſche Młyńk.

Ssamßneho měnjenja bě tež Błažij. Pohlada hdyß a hdyß k njebju, widźi ſtraſchne mrócžele, ale paße ßwoju koſu dale. Pytnyk tež běſche, ſo ſtejeſche Młyńk na ſahrodźe, njeſtarajo pak ßo we najmjeńſchim wo njeho. Byrnjež wón, kaž tež Młyńk, radſchi měra měł, njemóžeſche pak ßebi myßlicž, hdźe mohł bycž ßnadź kónz tuteje ſwady. Wo kak wjele khudſchi bě ßo ſtał ſ tutu ſkóržbu. Błažij pſchemyßlowaſche a wulicži ßebi, kak dołho to hiſchcže takle póńdźe. Se ßwojimi myßlemi bě zyle druhdźe. Njepytny ani, ſo bě ßo wětſik wobrocžił a njewjedro runje na njeho cžehnješche. Dawno bě hižo Młyńk do domu ſaſchoł. Hrimot bu ßylniſchi a ſaßo ßłabſchi. Nětko ſaſtupi cžiſchina, ßmjertna cžiſchina. Dróſna wulecža bojaſnje ſaſchkrěcžawſchi ſ ponoſchka młyna do lěßa. W młyńkez hródźi rujeſche ſkót tak njeměrnje.

Wětr ßo ſběhny. We ſchtomach ſchumjeſche a hałoſy ßo ſhibowachu. Hrimanje pſchińdźe pſchezy bliže ſo po kóždym błyſku zyła ſemja ržeſche. Mrócžele ßo wotewrichu, deſchcž ßo kidaſche w rěkach. Cćma bě kaž w nozy. To běchu ſtraſchne wokomiki. W Młyńkez jſtwi ſaßwěcžichu njewjedrowu ßwěcžku. Domjazy ßo modlachu klecžo woßrjedź jſtwy. Runje ſchepiaſchtej hubje Młyńka: ...a wodaj nam naſche winy, kaž tež my wodawamy naſchim winikam . . . ! dohlada ßo w ßwětle ßeklowateho błyſka na Błažija, kiž pod dubom ßwoiu

Syma ßo pſchiſjewiła.

Se ßylnym padanjom ßněha je w Rańſchej Pruſkej ßo ſyma ſopocžała. W Königsbergu je tak wjele ßněha padało, ſo dyrbjeſche, kaž na wobraſu widźimy, měſchcžanſke mužſtwo ßněhmjecžerjow ßwoje dźěło ſapocžecž. (Weltbild, M.)

Arnošt Łakaŕ:

Podzemske pućowanje

(Pokračowanje a skónčenje.)

Powědaja mi tež wo domiznje a swójbje a wo zahrodźe, kiž hórnik wosebje lubuje, a wo nowym sydlišću, kiž sebi horjeka při rjanej holi twarja. Někotři su hižo do noweho domčka začahnyli a wjesela so nětko na jutřiši dźeń, hdźež budźa zaso móc dale twarić na khlěwje za swinko a kozu. Haj powědaju mi wo wšelakim tam horjeka na swěće, jenož nic wo ćežkim dźěle tu deleka. Skromni rjekojo dźěła su wšitcy tu deleka, hódni, zo spěwamy jim k česći wysoki kěrluš dźěła. Pohnuty połožu jim prawicu do prawicy a přeju jim wšěm zbožownu čzbu na swětło.

Přez wuzke khódby a po šmotawych pućach smy skónčnje zaso w překopje, kotryž k slepemu šachtej wjedźe. Smy sebi wšo wobhladali, štož tu deleka k hórnistwu słuša a smějmy so tohodla dospołnje spokojeni zaso na swět wróćić. Rozžohnujemoj so z dohladnikom a nastupimy puć k jězdnemu košej. Po samsnym puću, kaž smój přišłoj, so zaso horje podamoj.

Zemi zaso daty.

Po štyrihodźinskim pućowanju naju jězdny koš zaso na swět pluny. Tola woko so njemóžeše tak khětř na swětły dźeń złožić, tak zo dyrbješe mje wjednik za ruku wzać. Wotedachmoj latańju a podachmoj so kóždy do swojeje kupańskeje jstwy, hdźež sebi najprjedy z dobrej kapku šiju wopłokachmoj. Běchmoj na saznika podobnaj, tola sebi jenož wobličo wumyjachmoj, přetož dyrbjachmoj sebi hišće dźěło wyše zemje wobhladać.

Wuhlo so z lokomotivu wo jězdneho koša do wulkich kólnjow wozy, hdźež so do wulkich mechaniskich fajow abo křidow wusypa. Ze zbytnych wulkich kruchow so kamjenje a druhe njewušne wěcy wuběraju, potom běža tute kruchi po běžnym pasu dale do železniskeho woza. Je to přenja družina kamjeńtneho wuhla, kiž so wosebje k tepjenju lokomotivow atd. trjeba. Zbytne wuhlo přińdźe tehorunja po běžnym pasu abo tež po smykawach do płokańnje, hdźež so kamjeń a próch wot wuhla dźělitaj. Wuhlo wuběraju mašiny do wšelakich družinow (6—7). Płokańnja wopłoka za hodźinu 5000 centnari. Dokelž so zbytki zaso k zasadźenju podkopkow trjebaju, so hnydom zaso wozy z nimi nakładu. Próch a błóto pak so na wysoke nasypy wozytej a to po groće, kaž to na přikład we Wětrowje abo Adolfskej hěće znajemy. Po samsnym groće přiwožuje so jamowe drjewo z dwórnišća. Wuhlo same so tež mechaniscy do železnicowych wozow abo, jeli njeje dosć skazankow dóšło, na hromady woze.

Stary invalida powěda.

Běch na kóncu swojeho pućowanja a tuž so z dźakowacymi słowami wot swojeho wjednika a mjez tym přikhadźaceho družstwoweho wobkhodneho wjednika rozžohnowach. Bě hižo wječor, a dokelž běše runje dźensa mzdowy dźeń, myslach sebi, zo w někajkej jednorej korčmje hišće něšto hórnikow nadeńdu, z kotrymiž bych mohł so dale wo jich ćežkim dźěle tam deleka rozmolwjeć. Njeměјach pak zbožo, tola mi hosćencaŕ napismo invalidy da, kiž je sam lěta dołho tam deleka dźěłał. Tuteho wopytach nazajtra a dokelž chcyše runje na pohrjebnišćo hić, jeho tam přewodźach.

Na pohrjebnišću dowjedźe mje invalida na wosebity dźěl, hdźež wulki kamjeńtny pomnik steješe. Tutón pomnik rěčeše swoju samsnu rěč. Wokoło njeho wotpočuja 46 wbohich towaŕšow, z kotrymiž je invalida něhdy hromadźe tam deleka dźěłał. Před 14 lětami bě nalětni dźeń, hdyž na jene dobo sireny zaruchu. Kóždy w tamnišej krajinje wě, što ma to woznamjenić, — njezbožo! — Towaŕšojo, kiž runje wotpočowachu, khwatachu k jamje, mjez nimi přiwuzni hórnikow, kotřiž měјachu runje dźěłać. Tam zhonichu zrudnu powěsć, zo su złe wětry rozbuchłe, Kóždy, štóž je w hórnistwje znaty, wě, što to rěka. Tam deleka we hłubokosći žada sebi smjerć swój wopor. Wjetša a wjetša bu syła luda před jaminymi wrotami. Žony a dźěći płakaju, móže tola tuta powěsć rěkać, zo mandźelski a nan njeje wjacy mjez žiwymi. Hižo přińdu přěnje wopory na swětło. Khorowniny auto skoku tam a sem jězdźi. Skónčnje poda jamine wjednistwo krótku a zrudnu rozprawu. Wobsah njezboža je bohudźak mały. Ličba woporow njehodźi so hišće přewidźeć. Přichodny dźeń hakle přinjese wěstosć. 60 woporow běše sebi zly wětr hnydom žadał. 10 ćežkozranjenych je hišće po tym swoje žiwjenje wudychało. Ličba wudowow a syrotow je wulka. 46 woporow wotpočuja tudy, zbytni pak na wokolnych pohrjebnišćach. Wšitcy su swoje žiwjenje wostajili na polu dźěła. Zemja, w kotrejž klinje su něhdy swěrnje swoje dźěło wukonjeli, je jich nětko na wěčnje do swojeho klina wzała. Wuspěwam ćichi „Wótče naš" a potom zawdamoj sebi ruku. Sym dźakowny, zo je mje stary invalida hišće tu dowjedł. Sym deleka we hłubokosći słyšał spěwać wysoki kěrluš dźěła a přisłušnosće, tu pak spěwa jednory kamjeńtny pomnik wysoki kěrluš swěry, swěry hač do smjerće. Njemóžu was ženje zabyć, wy skromni rjekojo dźěła tam deleka, a kóždy raz, hdyž budu w rjenje wutepjenej jstwje sedźeć abo ze spěšnikom kraj překhwatam a z parnikom morja přeměrju, budu na was spominać...

koju pußejche. Kao schtomom wotpjera ßo cźmowa mro-
kel, jako hrožaza ruka pschecziwo Mlynkej. Strach a bo-
josćz Mlynka nadpadnyschtej. Sabyta bě nadobo wscha
bida. Woczini spěschnje durje a wolasche wótsje: „Bla-
žijo, pój tola nuts, to je tola straschne městno tamle!
Pój hnydom, pój!"

Ssußod wostajiwschi ßwoju kosu pod dubom, khwa-
tasche do mlyna. Kosa pak tež sa nim skakotasche. Lědn
běschtaj wobaj pod tsěchu mlyna, rostorhny na ras blysk
wschitku cźmu. Semja rzjesche s hrimotanjom. Ale schto
to? Ssylny dub ležesche na semi zyle rostschěskakny.

Ssmjercz blědaj stejitaj ßebi Blažij a Mlynk na-
pschecżo. Žadyn njemóže ani ßłowczka wuprajicz. A spo-
dziwnje! Po tutym njewjedrje woczichny wětr. S wje-
czorka jaßni ßo njebjo, slote pruhi ßłónza posłoczuja
mokrhewjenu pschirodu. Ssußodaj stejeschtaj pschod ros-
tschěskanym dubom, sawdawajo ßebi ruzy.

„Blažijo", rjekny Mlynk, „to bě porst Boži a naju
skórzba je wotbyta. Bróžnju czi pomham natwaricz!"

Jako takle rěczeschtaj, wupiny ßo nad nimaj kraßna
tuczel měra a pokoja, jako snamjo, so je pschecżelstwo ßo
wobnowiło. B. W.

Přilopk

Žałostny wukónz dziwadłowcho pschedstajenja.

Pschedwjedźenje ludowcje hry „Njeměrnik" w katolskej
towarschowni w Bischofshofenje pola Salzburga ßo nje-
dzelu žałostnje skónczi. W běhu jednanja dyrbjesche psched-
stajer hosczenzarja „Njewěrnika" sakłócz. Jako hosczenzar,
kotrehož burski ßyn Franz Meisel hrajesche, nóž sczahny,
wón njepytny, so nožowe czrona w saku tczazy wostachu.
Tak ßo njesboze sta; so hrajerja, njewěrnika Roberta
Penna, pschedstajazeho s nahim nožom runje do wutroby
kłó. Pschi hraczu ßo tutón sczěhwokapolny pschipad njepytny,
tak so ßo ßmjertne bědźenje saklóteho jako wurjadne psched-
stajenje wobhladowasche. Hakle hdyž Penn po skónczenju
jednanja morwy ležo wosta, spósnachu žałostnu wopraw-
dzitosćz. Lěkar móżesche dla snutskowneho wukrwawjenja
jenož hischcze ßmjercz potrjecheneho hrajerja swědczicz.
Pschedstajenje ßo hnydom pschetorhny. Njesbožowny sku-
czer je pod saczijschczom ßwojeho czina ßo shubił a nje-
móżesche ßo dotal hischcze wußlědźicz.

Tsidnjowski strajk pólskeje czežkeje industrije.

Póndźelu rano je ßo w ranschej hornjej Schlesynskej
pschipowědźeny 3dnjowski strajk dźěłaczerstwa pólskeje czež-
keje industrije sapoczał. Po dotal pschedležazych powěsczach
ßo skoro we wschěch jamach połnje strajkuje.

Czežke njewjedrowe njesboze w Italskej.
82 ßmjertnych woporow. — Wjele stow ludźi bjes bydlenja.

Njewjedrowa katastrofa w južnej Italskej je ßebi wjele
ßmjertnych woporow žadała. Hamtsży ßo liczba pschi po-
wodźenjach sahinjenych s 82 wudawa. 200 ludźi je bjes
bydlenja. Swiski s potrjechenym krajom ßu nimale wschě
pschetorhnjene. W Messinje je 7hodźinski sliwk někotre
dźěle města pórzrjeł. Též ßo lohke semjetschaßenja saczuchu.
W ranschim dźělu kupy sawinowa njewjedro, so ßo semja
ßuwacz pocza a železniske swiski pschetorhny. Na czarje
s Messiny do Palermo njemóža czahi jězdźicz. W Reggio
w Calabriskej ßypnychu ßo mosty w Carlonia a Mam-
mola zyle dróhi twarjenjow.

Wjednik Adolf Hitler je italskemu kralej s wosebitym
telegramom ßwoje wobžarowanje nad tutym njesbožom
wuprajił.

Franzowska banka diskont na 6 prezentow powyschiła.

Franzowska banka, kotraž je diskont 14. nowembra wo
1 proz. na 4 proz., 21. nowembra wo dalschi 1 proz. na
5 proz., je nětko wo hischcze 1 proz. na 6 proz. diskont
powyschiła. S pschiczinu tutych powyschenjow je wuwos
słota, kotryž je po tydźenju hacž do 16. nowembra po wu-
kasu banki skoro 1 milijardu wuczinił. W poßlednim ty-
dźenju je ßo pjecža hischcze khětro powjetschił. Franzowske
reservy słota ßo s tym na něhdźe 69 milijardow frankow
sniža. Słoto ßo s wjetschego dźěla do Newyorka wuwoža.
Sdźěla pschiwabi wjetscha płacźisna w bankach, s dźěla je
na tym wina wosebite położenje Franzowskeje. Naj-
wjetschi dźěł tutych wotwołanych kapitalow ßłuscha wu-
krajnikam. Tola tež franzowske pjenjesy ßo s nimi hro-
madźe do Ameriki pschewožeja. Hdy by ßo měł wuwos
słota sakasacz, by to sa franzowski frank njepschewidźomne
sczěhwki měło, bjes dwěla by kurs franzowskeho franka
hnydom spadnył a franzowski frank by pschestał bycz s mě-
nu, kotraž móže ßo hnydom na słoto pschemenicz.

Nazyma a serbski koncert

Listje s kerkow, schtomow pada,
Wjesoło krótsche many dny.
Preczo jom, hdźež 'nož wóczko hlada
Widźisch snamjo nazymy.
Hdźe bywasch kwětkow rjanosćz wscha?
Hdźe spěwate sczže ptaczata?

A tola něschto rjane,
Nazyma tež sa naß ma.
Dźěło wschě je dokonjane,
To je radosćz ratarja.
A schtóž ßo wo žně pocził je,
Njech nětko směrom wotpocznje.

S lutej radosćzu pak wita
Sserbski bur czaß nazymski.
Kraßny dźeń jom' s nowa ßwita:
Konzert ßerbski, nazymski!
Hdźež Sserbow ßyła spěwaza
Najrjensche spěwy sanoscha.

Sserbja, Sserbowki, trž hlejcźe,
S dźěłom sczže nětk hotowi,
Se wschěch kónczin pschikhadźejcźe
Na konzert nasch nazymski.
Hdźež chzemy lubje witacz ßo
A czesczicz nasche spěwarstwo.

Jurij Schewczik.

Do wjelryby sraſyl.
Spodźiwne njesboze jendźelskeho torpedoweho saniczaka.

Do pschistawa w Bombeyu dojědźe tute dny wobschko-
dźeny jendźelski torpedowy saniczak „Comet". Lódź ßo
hnydom s morja wuſběhny, so by ßo wuporjedźiła. „Co-
met" běsche ßebi tute wobschkodźenje na spodźiwne wasch-
nje naczinił. — Běsche mjenujzy wonka na wyßokim
morju do wjelryby srasył. Saniczak jědźesche s poměrnje
niskej spěschnosćzu, jako nadobo žałostny stork zyłej łódźi
sarzecz da. Kommandant hnydom roskas da, maschiny sa-
stajicz, dokelž ßo bojesche, so je do podnórjaka sawadźił.
Hakle po kedźbliwischim pschepytowanju ßo spósna, schto
bě ßo stało. Na morju psched łódźu ßo woda s krwju bar-
bjesche a wschudźe pławachu małe a wulke kruchi mjaßa
wjelryby wokoło, kotruž bě łódź najskerje dospołnje psche-
rěsła. Skody, kotrež bě saniczak poczerpił, njeběchu
njewažne. Někotre wórzlowe deski běchu ßo dospołnje stłó-
czile. Nimo teho bě ßo do łódźe dźěra wurasyła, s kotrejž
ßo njepschestawajzy woda do łódźe dobywasche. Wobßadka
dyrbjesche wodnjo a w nozy wodu czerpacz, so by ßo
„Comet" hacž do najbližscheho pschistawa nad wodu sdźer-
žał. Jenož s wulkej prózu je ßo hacž do města Bombaya
dostała.

Czorna ßymiza w provinzy Kiangsu.

W połnózymym dźělu chinesiskeje provinzy Kiangsu je
něhdźe 200 000 ludźi na czornu ßymizu skhoriło. Wbosy
ludźo do tych ßłuscheja, kiž ßu s wulkim powodźenjom
ßwoje statoki a wobydlenja shubili. Powodźenje ßo pschezo
hischcze rosschěrja.

Tokio město se 6 milijonami wobydlerjow.

Po dotalnych liczbach 1. oktobra 1935 wukonjaneho
ludliczenja wuczinja wobydlerstwo Tokia 5 848 000 wo-
ßobow, to je wo 905 000 wjazy hacž 1930. 3 051 000 je
mužskeho a 2 797 000 žónskeho rodu.

Njewšědny pomnik

Na pohrjebnischczu w Genua mnoho pychnych posta-
wow s marmora a mjedźe wuhladasch, kotrež na czło-
wjeka skerje spodźiwnje dyzli posběhujo skutkuja. Tu ßwěr-
ny sekretar s marmora stschi rowje ßwojeho dobro-
czerja, wot kotrehož wulke namrěwstwo dosta, jemu na
mołczenje ßwoju dźakownosćz wopokasujo. Na druhim
městnje w nadźiwjenskej wulkosczi wudowa je ßwojimaj
... płaczo na rowje ßwojeho mandźelskeho
Najspodźiwnischo, ale sdobom drje tež najpschecżelnischo
na městnje měra a pokoja postawa splecźenkarki skutkuje.
Wona tu w ßwojej wschědnej drasczje steji, w naramjenku
a sasi, różowz a splecźeńk w ruzy. 80 lět běsche stara,
bě ßebi skónczńje 200 000 lirow nalutowała, so by
wot ßławneho Genuaskeho wuměłza ßwój wobras s mar-
mora wurěsbaricz dała. Zyłe ßwoje dołhe žiwjenje mě-
sche tutón saměr psched wocżomaj; pschetož myßliczła, so
mohła jónu khudischki pohrjeb dostacz, běsche ji pře-
hróßbna. Hdyž běsche potom jeje pomnik hotowy, mějesche
hischcze wjeßele, tsi lěta žiwa bycz, w kotrychž wschědnje
na ßwój ßamßny row kwětki noschesche a ßo pschi nim
modlesche. Tuta poßlednja doba jeje žiwjenja drje je ji
s rjanym dosczżinjenjom sa jeje žiwjenski skutk była. Na
podstawku pomnika je czitacz: Na mnohich městnach města,
pschi wětsiku, pschi ßłónczku, pschi ßylnym deschcziku ßwoje
splecźenki a pokruty pschedawajo ßym ßwoju staru macz
sczžiwiła. Njedźiwajo skromneje sasłużby ßebi hischcze tello
nadrapach, so bych ßwoje mjeno poſdźischim czaßam sa-
khowała: Cattainin Camodonico. 1881. Modlcźe ßo
sa mnje! i.

Štó je winik?

Tu njedyrbi ßo wo tym pośudźowacz, hacž ßu wo-
czehnjerske methody wuczerja w Brodaczezach prawe abo
wopaczne. Na kóždy pad je ßo pschipad, s kotrymž ßebi
naspomnjeny wuczer nimale wěstu ßławu doby, takle
podał:

Něchtó s rjadownje — něschto mudrische drje jemu
njebě na myßle pschischło — bě wody połny schwamp
na wuczerjowy stólczk położił, wuczer bě ßo ßydnył, wo-
czakowany wuspěch njewuwosta, a bórsy běsche ßurowy
khłostanski ßud. Najprjedy pak kóždy pospyt, winika wu-
makacz, bjes wuspěcha wosta. Nichtó njeběsche to czinił, a
nichtó njewědźesche, schtó by to bycz mohł . . .

„Nó", wuczer rjekny, „potom chzemy jónu hladacź
hacž winowaty k ßwojemu khłostanju pschińdźe abo niz."
A wón sapocza, so by kóždeho s hólzow po rjadu na koleno
położił. Hdyž bě dźeßaty ßwoje puki dostał, ßo wuczer jěd-
nateho woprascha, kotryž hižo prědku stejesche: „Schtó je
to był?" „Njewěm", jědnaty rjekny

Wuczer ßwoje czoło smorschcźiwschi s wukonjenjom khło-
stanja pokraczowasche. Tež jedynadwazety njemóżesche na
praschenje sa winikom wotmołwicz a dosta ßwoje khłosta-
nje. Skónczńje poßledni s hólzow psched wuczerjom
stejesche. Wuczer, kotryž njechasche jenož połojczne, ale zy-
ßche dospołne dobycze nad rjadownju dozpěcz, wokomik wo-
myßlowasche. „Jeli mi winika mjenujesch", wón potom
rjekny, „njespuschczu czi jenož khłostanje, ale dostanjesch
nimo teho hischcze wote mnje kołach s jabłukami, schokoladu
a połsta pjenježkow."

To běsche bjes dwěla njeßłyschane poskiczenje. Po-
ßledni s hólzow takle psched wuczerjom stejesche a wo-
myßlowasche. Rjadownja tu runja warjazemu kotołej
ßedźesche, w najwjetschej napjatosczi. Skónczńje ßo hólz
ßhraba. „Dźeržicźe ßo wy tež woprawdźe ßłowa?" wón
schepny. „Ale wěso", nětko hižo ßwojeho stoprozentowskeho
dobycza wěsty, wuczer sawołajo k poßlednjemu wobkru-
czenju ruku poda. „Nó haj", ßo hólczez poßměwasche,
„potom chzu wam to rjecz: Ja ßym to czinił." kz.

Abesynska baja

Bohaty a ßmjercz.

Bohaty muž ßo se ßmjerczu ipscheczeli, a ßmjercz
pschißahu słoži, so njecha prjedy k njemu pschińcz, hacž
njeje jemu prajiła: „Ssym pschischła!" Tuž ßebi boha-
ty myßlesche, so móže ßo potom pschihotowacz a pokutu
czinicz, hdyž je jemu ßmjercz prajiła: „Ssym pschi-
schła!" Hdyž běschtaj ßebi takle wuczinikoj, ßebi ßmjercz
po boranka s jeho stadła pschińdźe. Bohaty na niczo
ßebi njemyßlo měrny wosta. Bórsy jemu ßmjercz wo-
mjaze skoczo po druhim rubi, sebra jemu zyłe
stadło, na to jemu tež jeho domjazych rubi, pschińdźe ße-
bi po dźěczi a skónczńje po jeho žonu. Ale bohaty ßebi
na niczo njemyßlesche. Nětko ßmjercz k njemu ßamemu
pschińdźe, tuž bohaty rjekny: „Czehodla ßy twoju pschi-
ßahu słamała?" A ßmjercz jemu wotmołwi: „Njejßym
ju słamała, njeběsche moja pschißaha: njepschińdu prje-
dy hacž czi to njepraju? Prajach czi to najprjedy
psches boranka, a njejßy to pytnył Potom czi to pschezo
saßo prajach. Nětko, hdyž njechaich ßłyschecz, schto dyrbju
tebi hischcze rjecz?" A wona ßebi po njeho pschińdźe.
Takle ßo to powěda.

Radio

Schtwórtk 28. nowembra ßo ßłyschi.

Königswusterhausen. Nimo snateho wschědneho pro-
gramma: 6.30 wjeßeły ranschi konzert. 11.05 sa wjes-
żony. 11.30 sa burow. 12 pschipołdnischi konzert. 1...
wschelakosczje. 16 popołdnischi konzert. 19 pißana hodźi-
na. 20.15 Jana Sibeliusowy konzert.

Lipsk. Nimo snateho wschědneho programma: 6.30
wjeßeły ranschi konzert. 11.45 sa burow. 12 pschipołdni-
schi konzert. 19 k ßwjatokej. 20.10 Mocartowy zyłu...

Hischcze wažne s dnjoweho programma. Barlin:
20.10 sabawny konzert. Königsberg: 20.15 hudźba
s opery „Carmen". Hamburg: 20.10 rejwanska hudźba.
Köln: 20.55 konzert. Frankfurt: 21 pißana hodźina.
Wien: 19.20 Winska hudźba.

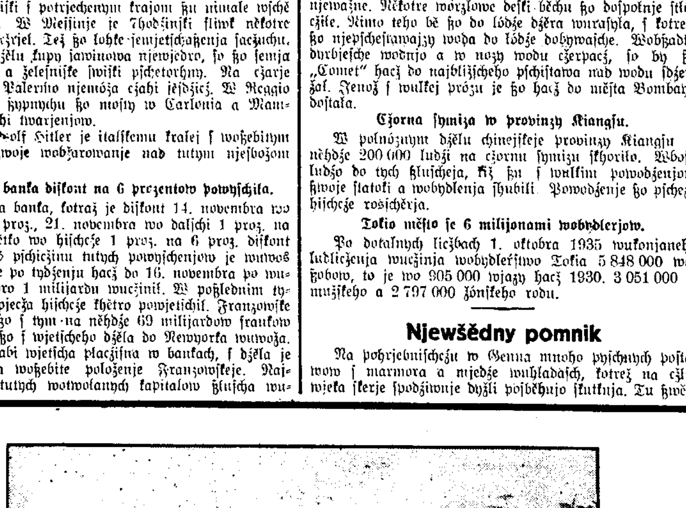

Do ßo sjěłoj.

Haczke a dróhi w dobytej Abeßynskej ßu husto tak wuske, so móža wulke wozy lědma ßo wuwinycz; pod czinjz na
pstaranje italskeho wójska khětro czerpjecz. Na wobrasu widźimy italskaj wojaj, kotrajž staj zyłe do ßo sajěłoj.
(Pressebildzentrale, M.)

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

„Serbske Nowiny“ płaća měsačnje we wudawafni 1.15 hr., na pósće a pola dowěrnikow 1,51 hr. z wunošowanjom, do wukraja 2,15 hr. = 20,00 Kč. Wudawa a ćišći Jan Cyž, dr. jur., w Budyšinje w Serbskim Domje. Telefon 2687

Za nawěštki, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały mm-rjadk 6 pj., za swójbne 5 pj., towafstwowe a hosćencafske 4 pjenježkow. Za reklamowy mm-rjadk płaći so 15 pj. Rabat po tarifje. Kóžde čo. płaći 10 pj.

Čisło (Nr.) 277 — Budyšin — Štwórtk 28. novembra 1935 — Bautzen — Lětnik 94

60. narodniny němskostatneho pokładnika

Němſkoſtatny pokładnik nazionalſozialiſtiſkeje ſtrony Schwarz w Mnichowje je wčera ßwoje 60. narodniny woßwjecził. Wjednik běſche ßrjedu pſchipołdnju na jednoru ßwjatocžnoſcź narodninow do ßwojeho wobydlenja w němſkej kenzliji pſcheproßył. Na ßwjatocžnoſczi ßo nimo ßwójby němſkoſtatneho pokładnika Schwarza tež mnoſy ſtronjenjo ſe ßwojimi mandželſkimi wobdźělichu.

Tři šěre sotry před sudom

Barlinſki kawniſki ßud ßrjedu pſcheczjiwo tſjom ſchěrym ßotram jednaſche. Wone běchu ßo deviſowych pſcheńdźenjow dla wobſkoržile, kiž běchu ßo w czaßu wot lěta 1931 hacž do lěta 1934 w Halli a Wrótßławju ſkucžile.

Ssotra Wöhlez ßo dla deviſoweho pſcheńdźenja k 4 měßazam jaſtwa a 7000 hriwnam pjenježneho khłoſtanja ſaßudźi. Jeje ſekretarka, ßotra Kordula Kießlichez, doſta 3 měßazy jaſtwa a 5000 hriwnow pjenježneho khłoſtanja. Generalna wyſchſcha ſchěrych ßotrow, Marja Mercedes Rotherez ſ Wrótßławja ßo dla napjeranja k deviſowemu pſcheńdźenju k 6 měßazam jaſtwa a 10 000 hriwnam pjenježneho khłoſtanja ſaßudźi.

Ssudniſki pſchedßyda rosłoži, ſo ßu ßo deviſowe pſcheſtupjenja tu bjes pomozy ſnateho dra. Hoſinßa ſkucžile. Szyła je ßo 2600 dollarow a něhdźe 30 000 hriwnow k ſapłacženju danje a k wotpłacženju požcžonki na njedowolene waſchnje pſches mjesy donjeßło. Požcžonku běſche provinzialna rada ſchěrych ßotrow w Halli wot mniſcheho rjadu Oblatow w Romje pſchijała. Khłoſtanja ßu łahodne, dokelž ßu ßo jenož deviſowe poſtajenja ſ lěta 1931 pſcheſtupiłe a dokelž ßo tehdy tajke pſcheńdźenja miliſcho poßudźowachu hacž w poſdźiſchich lětach.

Wuradźowanje generalow Małeje ententy

Kaž hižo piſachmy, ßu ßo w Beogradźe ſcheſcjo generalnych ſtabow Małeje ententy, to je Juhoßłowjanſkeje, Czěſkoßłowakſkeje a Rumunſkeje, k wuradźowanju ſeſchli. Wo wuradźowanjach a wobſamknjenjach ßamych ßo krucže mjelczi. Tola ßebi myßla, ſo ßo wo italſko-abeßynſkej wójnje a jeje wuſkutkowanju na ßrjedźnu Europu rěcži. Nimo teho ßo Beogradſka konferenza tež ſ brónjenjom ſtatow Małeje ententy ſaběra.

Kak ßo ſrěcženje mjes Czěſkoßłowakſkej a Ssowjetſkej Ruſkej na ſtaty Małeje ententy wuſkutkuje, njeje lohko ſwěſczicž. Tu drje ſtaty njejßu jeneje myßle, dokelž juhoßłowjanſki generalny ſtab nochze ſ Moſkwu hromadźe dźěłacž. Tež rumunſki generalny ſtab ma wobmyßlenja pſcheczjiwo tajkej politizy. Wón ßo dotal rumunſko-ruſkemu ſwjaſkej pſcheczjiwjał.

Wójna w Abesynskej

Powěſcźe wo wójnje w Abeßynſkej ßu ßebi tak napſcheczjiwne, ſo ßo njehodźi ſpóſnacž, ſchto je woprawdźe wěrno a ſchto je wumyßlene. Italczenjo ſtyła wo žanych wojowanjach njerospraWjeja. Abeßynjenjo pak dobyczeřſke wojowanja na woběmaj frontomaj woſjewjeja, kiž ßu Italczanow k ſtrategiſkemu zoſanju pohnułe. Tehodla dyrbimy dokładniſche a potwjerdźaze powěſcźe wocžakacž, prjedy hacž móžemy wo prawym wójnſkim położenju poßudźowacž.

Abesynjenjo powědźa, zo su Makalle wróćo dobyli

Na połodniſchej froncźe italſzy lětarjo ſaßo pilniſcho lětaju a ßu ßamo hacž do Jagabura pſchilecželi. Woni tež bomby na abeßynſke wójſko a ßydliſcheža mjetaju. Abeßynjenjo tuto ſadźerženje Italczanow tak wułožuja, jako bychu tucži ſ tym ſpytali ſakrycž, ſo ßo wróczo czahnu. W Addiſu Abebje je ßo powěſcž rosnjeßła, ſo w Gheralcźe a Tembienſkej italſzy wojazy pſched ßylnym poſtupowanjom abeßynſkich wotdźělenjow wróczo du.

S Abeßynſkeje ßo ßamo powě, **ſo je 1200 muži ßylna italſka wobßadka w nozy k ßrjedźe ſ měſta Makalle wuczahnyła.** Wona pſchi ſtajnym wobarańſkim wojowanju k Adigratej wróczo dźe. Nimo teho ßo, kaž Abeßynjenjo woſjewjeja, hiſchcže druhe italſke wójſkowe wotdźělenja wróczo czahnu.

S Addiſa Abeby ßo rospraWja, ſo abeßynſzy wojazy italſkich wojakow pſcheſcźěhuja. Ssrjedu rano ßu woni Makalle pjecža ſaßo wobßadźili. Mjes Abeßynjanami ßo wudawa, ſo w italſkim generalnym ſtabje njejaßnoſcž knježi. Jedyn jaty, italſki offizěr, je prajił, ſo ßo we wojeřſkich kruhach w Eritrejſkej dotalne poſtupowanje de Bona jaßudźuje, kiž je pſchi jenotliwych poſtupowanjach ſemju dobywał. To pak je ßebi czežke woporу žadało.

Skóncžnje ßo ſ abeßynſkeje ſtrony piſche, ſo je na połnócznej froncźe ſaßo wjele wobrónjenych italſkich domoródnych wojakow k abeßynſkemu wójſku pſcheſchło. Tež wjednizy druhich wotdźělenjow abeßynſkeho wójſka powědźa, ſo ſtajnje wobrónjeni njepſcheczjelſzy wojazy k jich wojakam pſchińdu.

Abesynske powěsće so w Romje jako njewěrne wotpokazuja

Powěſcźe, kiž ßu ßo ſ Abeßynſkeje wo wuſpěſchnych wojowanjach abeßynſkich wojakow a wo jich wobßadźenju Gorrahaja, Ual-Uala a Makalle rosſchěrjałe, ßo w Romje hamtſzy jako wumyßlenki wotpokaſuja.

Mussolini je přikaz wo dowolu wróćo wzał

Něhdźe pſched tydźenjom běſche ßo w Italſkej pſchipowědźiło, ſo ßo 100 000 muži italſkeho wójſka na tſiměßacžny dowol puſchczi. Tutón wukas je ßo někto w tu khwilu ſ mozy ſtajił.

Jako pſchicžina teho, ſo ßo dowol w tu khwilu njemóže pſchewjeſcž, mjenuje ßo powſchitkowne politiſke położenje a njeměr, kiž móže ßo pſchi wocžakowanju pſchiwótſjenja ſankzijow, wobebje ſawrjecźa petrolejoweho dowoſa, wobkedßbowacž. Tuto mjeſynarodne położenje je italſke knježeřſtwo tež pohnuło, ſo je ßwoje wójſko w Abeßynſkej hinak ſrjadowało. Tute pſcheměnjenja we wójſku pak ßo njejßu nadrobniſcho wujaßniłe.

Lavalowa rěcž je ßo w Italſkej ſ wěſtym ſpokojenjom pſchijała. Hewak pak ßebi tam wot njeje žaneho pſcheměnjenja politiſkeho położenja njewocžakuja.

Prócowanje wo zastajenje petrolejoweho wuwoza do Italskeje

Londonſke nowiny „Daily Telegraph“ a někotre francowſke nowiny běchu piſałe, ſo je jendźelſki miniſterſki pſchedßyda Baldwin pſches jendźelſkeho póßłanza w Romje Muſſolinijej póßelſtwo pſchepodał. Tuta powěſcž je ßo wutoru w Londonje jako njewěrna woſnamjeniła.

Jene Pariſke nowiny běchu powěłe, ſo je Baldwin Muſſolinijej doporucžił, ſo by ßwoje wuměnjenja ſa ſkónczenje wójny ſdźělił. Na tutu rospraWu ßo ſ Jendźelſkeje wotmołwja, ſo ßo jendźelſki póßłanz ſ Muſſolinijom njeje wo měrowych namjetach a wo położenju w Ssrjedźoſemſkim morju rosrěcžował. Tež wo ſakaſu petrolejoweho wuwoſa ßo njeje rěcžało.

Sdobom pak je ßo w Londonje woſjewiło, **ſo ßo jendźelſka politika njeje pſcheměniła, ſchtož ſhromadne poſtupowanje pſchi ſankzijach naſtupa.** Wobebje pak pſchiſpomnjenja, kiž ßu nowiny pſchi wotſtorczenju požedźenja wubjerka wóßomnaczoch w Genfje cžiniłe, nimaju žaneje podłohi. **Jendźelſke knježeřſtwo kaž dotal ſa to wuſtupuje, ſo bychu ßo ſankzije pſcheczjiwo Italſkej tež na podawanje petroleja wupſcheſtrěłe.** Wono chze ßo tež w Genfje na ſhromadnym wobſamknjenju petrolejoweho dowoſa wobdźělicž.

Tutón rosßud jendźelſkeho knježeřſtwa pak wot ſadźerženja Sjednocženych ſtatow połnócneje Ameriki wotwißuje. Jendźelſka ſe Sjednocženymi ſtatami dotal hiſchcže njeje wo wobmjeſowanju petrolejoweho wuwoſa do Italſkeje jednała.

Kommunistiski puč w Brasiliskej so porazył

Ssrjedu rano w braſilſkim hłownym měſcźe Rio de Janeiru na dwěmaj měſtnomaj wojeřſki ſběžk wudyri. Wo ſběžku je ßo hamtſka rosprawa wudała, po kotrejž móže ßo poßudźowacž, kak je ßo ſběžk wotměł.

Czrjódka podoffizěrow we wójſkowej lětaťſkej ſchuli na Alfonſkim polu offizěrow nadpadny a roskaſowaťſtwo na ßo ſtorhny. Přeni lětaťſki regiment ßo ſběžkarjam pſcheczjiwjeſche. Wojazy w Villa Militar (wojeřſkim měſcźe) lětarjow we wojowanju pſcheczjiwo ſběžkarjam ſ artilleriju podpjerachu. Hdyž běſche ßo do lětadłowych kólnjow a benzinowych ſkładow tſělało, hacž ßo ſapalichu, ßo lětadła njemóžachu wjazy trjebacž a ſběžk ßo dopołdnja porasy. Wojazy, kiž ßu ßo pſchi wojowanju pſcheczjiwo ſběžkarjam wobdźělili, powědachu, ſo je ßebi poduſchenje ſběžka **wjele człowjekow a materialnych woporow** žadało.

Nimale w ßamym czaßu jako pucž w lětaťſkej ſchuli wudyri, tež bataillon 3. pěſcheho regimenta pod hejtmanom Agildom Baratu poſtany. Tola ßußodnaj bataillonaj ßo hnydom ſběžkarjam napſcheczjo ſtajiſchtaj. Tež wojazy ſe ßußodnych twjerdźiſnow k lěpſchemu knježeřſtwowych wojakow ſapſchimnychu. Skóncžnje artillerija wotrěſł, kiž běchu ſběžkarjo wobßadźili, tak rostſěła, ſo ßo ſapali. W přenich popołdniſchich hodźinach ßo tucži ſběžkarjo poddachu.

S Natala ßo powě, ſo ßu ſběžkarjo měſto wopuſchcžili, prjedy hacž knježeřſtwowi wojazy pſcheczjiwo nim ſakroczichu. Natalſke radiowe ſczelaki maju ſaßo ſwiſki ſ hłownym měſtom Riom de Janeirom. **S rospraWow ßo ſhoni, ſo je knježeřſtwo ſe ßwojim ſpěſchnym ſakroczenjom wſchitke kommuniſtiſke ſběžkaťſke poſpyty w Braſilſkej podußyło.**

Sowjetojo su zběžk w Brasiliskej z pjenjezami podpjerali

Powěſcźe, ſo maju ßo nadpjerarjo ſběžka w Braſilſkej w Moſkwje pytacž, ßu ßo někotole wobkrucžiłe. Politiſka polizija w Riu de Janeiru je pſchi pſchepytowanju wobydlenjow ſdźělenki namakała, kiž dopokaſuja, **ſo ßu braſilſzy kommuniſtojo w poßlednim czaßu wjazy hacž 100 000 dollarow ſ Moſkwy doſtali, ſo bychu pucž finanzowali.** Nimo teho je polizija plany k organiſowanju wobydleřſkeje wójny a namołwjenje ke generalnemu ſtrajkej ſebrała.

Sto budźe z Masarykowym naslědnikom?

Swonkowny miniſter dr. Beneſch ma najwjazy wuhladow na preſidentſtwo.

Po ſkhorjenju czěſkoßłowakſkeho preſidenty Maßaryka loni je ßo na nawjednym měſtnje huſcžiſcho roswažowało, hacž njeby radźomne było, we wuſtawje pſchedwidźaneho naměſtnika ſtatneho preſidenty wuſwolicž abo hacž njeby w ſajimje měrneho pſchekhoda lěpje było, hdy by Maßaryk, dołhož je žiwy, ßam ßwojeho naßlědnika namjetował a tak rjez do jeho ſaſtojnſtwa ſawjedł. Dokelž ßo tute rospominanja ſatajicž njemóžachu, ßo huſcžiſcho wo tym piſaſche, ſo ßo wotſtupjenje preſidenta Maßaryka ſ kóždym dnjom wocžakuje, tak ßo k 28. oktobrej jeho wotſtupjenje ſ wěſtoſcźu wocžakowaſche. Někto je powěſcž amerikanſkeje agentury nowe ſamucženje nacžiniło, po kotrejž chze preſident Maßaryk wróczo ſtupicž, a ſo je ßo miniſterſka rada ſ tutym praſchenjom hižo ſaběrała. Njeprawoſcž tuteje powěſcźe hižo ſ teho wukhadźa, ſo po poſtajenjach czěſkoßłowakſkeje wuſtawy miniſterſka rada ſ wólbu ſtatneho preſidenta abo jeho naßlědnika niczo czinicž nima. To wobſtara ßejm ſe ſenatom. Schtož je ßo ſtało je, ſo je ßo mjes wjednikom czěſkoßłowakſkich agrarnikow a Beneſchowej ſtronu dojednanje wo poſtupje w tutej wažnej ſtatnej naležnoſczi dozpěło. Ssu-li ßebi miniſter Beneſch, něteżiſchi miniſterſki pſchedßyda dr. Hodźa a nowy pſchedßyda czěſkeje agrarneje ſtrony Beran pſcheſjeni, ma ßo ſa to, ſo je-li temu tež preſident Maßaryk pſchihłoßuje, ßo praſchenje bjes dalſchich ſadźěwkow rosriſza.

Měſty czaß hiſchcze njeje poſtajeny, tola njeje wuſamknjene, ſo ßo w najbliſchim czaßu pſchewjedźe.

Najſkerje preſident Maßaryk ßwjatoczny manifeſt wobydleŕſtu wuda, w kotrymž dźiwajo na ßwoju wyßoku ſtarobu a potrjebu měra ßwoje wotſtupjenje wupraji. Jako jeniczki wažny naßlědnik na preſidentowe měſtno dla naſpomnjeneho wujednanja nětczíſchi ſwonkowny miniſter dr. Beneſch do praſchenja pſchińdźe. Ma ßo ſa to, ſo je dla pſcheßjenoſcźe wjetſchiny narodneje ſhromadźiſny, kotraž ma ßo ßrjedź dezembra ſeńcź, wólba miniſtra dr. Beneſcha ſwěſczena. S nětczíſcheho ſadźerženja kommuniſtow móže ßo ßudźicź, ſo ßo jemu ſ tuteje ſtrony napſcheczíwny kandidat njepoſtaji. Wěſte ſadźěwki ßu drje hiſchcze ſ praweho agrarneho kſchidla, kotrež pak móža w najhórſchim pſchipadźe ſadlijo ſkutkowacź. Wot někotrych dnjow ßem ßo hižo hiſtoriſka Władißławowa ſala na Pražſkim hrodźe ſa nowowólbn pſchihotuje. S wuſtupjenjom nětczíſcheho ſwonkowneho miniſtra ſ miniſterſkeje rady ßo wěſo wěſte pſcheměnjenja ſtanu. Jako kandidat ſa tuto miniſterſke ßydło ßo czěſkoßlowakſki pόßłanz w Pariſu dr. Oſuſky mjenuje, kotryž czěſkim agrarnym jara bliſko ſteji. Wuſamknjene njeje, ſo ßo w ſaměnjenju ſa tuto měſtno ſnutſkowne miniſterſtwo, kotrež dotal czěſki agrarnik Czerny rjadowaſche, jenemu pſchißłuſchnikej lěwizowych ſtronow pſchepoda. Stejiſchczo měrneho wuwicza ſnutſkowneho ſtatneho a ſtroniſzy politiſkeho žiwjenja w Czěſkoßlowakſkej je bjes dwěla tute namakane roſrißanje praſchenja ſtatneho preſidenty najlěpſchi wupucź. Pſchi tym dyrbi ßo tež na to pokaſacź, ſo mjes dr. Beneſchom a miniſterſkim pſchedßydu dr. Hodžu njedźiwajo prjedawſchich druhich nahladow někto žanych napſcheczíwnoſczow wjazy njeje, ſchtož naſtupa praſchenja ſnutſkowneje a ſwonkowneje politiki. Hdyž tež ßo knježeŕſtwowe ſtrony huſcziſcho wótrje mjes ßobu wadźachu, tak ſo nětczíſcha koalizija hrožeſche roſpadnycź, je po dojednanju hłownych wjednikow bjes dwěla ſkruczenje nětczíſcheho ſaměra ſawěſczene a ſ tym tež móža ßo wſchě plany pſchewjeſcź, kotrež ßu k wuſtrowjenju ſtatneho hoſpodaŕſkeho žiwjenja nuſne.

Prěnje statne dźěła grichiskeho krala

Grichiſki kral Jurij je wutoru miniſterſkeho preſidenta Kondyliſa pſchijał. Kaž ßmy piſali, je Kondylis ſe wſchěmi minaſtrami ſaſtojnſtwo ſłožił. Kral je ſ Kondyliſom wo wutworjenju noweho knježeŕſtwa rěczał. Grichiſka ßamtſka telegrafowaŕnja powě, ſo je hiſchcze pſcheſahe, roſpominacź, kak ßo pſchichodna ſnutſkowna politika Grichiſkeje wuwije. Kral Jurij je hakle ſapocžał wuradźowacź a wón dyrbi najprjedy wſchitko derje roſważicź, prjedy hacž ßo k něczemu roſßudźi. Jeho roſrěczowanje ſ Kondyliſom dwě hodźinje traſo. Kral je tež dotalneho regenta K[illegible]liſa proßył, ſo by jemu ſapiß wſchitkich wotßobow [illegible] położił, kiž ßu ßo ſaßudźili, dokelž ßu ßo na revoluzi[illegible] měrzu wobdźělili. Wón chze někotrych ſaßudźenych [illegible] ßwobodźicź.

Serbska wjes spěwaše . . .

Wčorawša srjeda běšo zaso z jasnym dopokazom, kak sebi naš serbski lud waži a česći wšěch tych swěrnych swojeho luda, kiž njehladaja prócy a wobčežnosćow, zo bychu słužili ze skutkom swojemu narodej. Serbja přikhadźachu ze wšěch stron sakskeje a pruskeje Łužicy, haj samo z Delnjeje Łužicy w tak njesměrnje wulkej ličbje, zo běštoj žurli Króny přepjelnjenej. Wyskaše nam wutroba, hdyž pohladachmy na rjany wobraz serbskich narodnych drastow a čujachmy so tak cyle doma, hdyž nam serbske spěwaŕki a spěwarjo zanjesechu naše serbske ludowe spěwy, spěwy, kiž su rodźene ze žiwjenja luda, spěwy, kiž běchu wuraz hłubokeje dušineje zmyslenosće luda, spěwy, kiž dopokazachu, kak swěrnje sebi serbski lu waži wšitko to, štož w najbohatšej měrje swoje mjenuje. Bjez dźiwa tohodla, zo bě mjez spěwaŕstwom a připosłuchaŕstwom tak wuzkeje zwjazanosće, zo bě jeničkeho měnjenja: lětuši koncert bě jedyn z najrjeńšich, kiž w poslednim času nawědźichmy.

Z wosebitej radosću smědźachmy lětsa tež powitać zastupjeŕstwa statneje a měšćanskeje wyšnosće, strony, wójska, šule, cyrkwje a nowinaŕstwa. Wšitko to bě nam z jasnym dopokazom, z kak žiwym zajimom so slěduje dźensa serbskemu narodnemu prócowanju. Tak mamy wšu přičinu, so dźakować wšěm tym, kiž swoje mocy zastajichu za dobre poradźenje koncerta serbskemu ludej, kiž bě w tak bohatej ličbjo přikhwatał.

Rozprawu wo koncerće podamy w jutřišim čisle Serbskich Nowin z powołaneho pjera. ř.

Ze Serbow

W Budyſchinje, 28. novembra 1935.

Naše hrono za tutón Boži dźeń

Tež skórčička je khlěb.

Přisłowo.

— **Wo wjedrje.** Wczera wjeczor w 7 hodź. barometer 743, hygrometer 0 a najwyſchſcha dnjowa temperatura 5 ſtop. Dźenßa rano we 8 hodź. barometer 743, hygrometer9 a najniżſcha nózna temperatnrt 4 ſtop. Nižina nad połnóznej Europu je ßo ſe ßwojim jadrom dale k połnozy ſczahnyła. Wona wulke dźěle Połnózneho morja a Skandinaviſkeje pſchikrywa. Wyſchina nad Franzowſkej a wyſchina nad Ruſkej ſwiſk pytatej. Tehodla ßo nad naſchimi ſtronami rjap wyſchiny wot wjeczora k ranju czehnje. Pod jeho wliwom ßo wuwjedri. Sdobom budźe pak powětr trochu ſymniſchi, ſo ßu w nozach łohke ſmjerſki móžne. Nad Jtalſkej drje ßo nižina pokaſuje, tola nětkole hiſchcze naſche wjedro njewohrožuje. — Jutſje pjatk ßłónzo 7,37 hodź. ſkhadźa a ßo 3,59 hodź. khowa. Měßacž ſkhadźa jutſje dopołdnja 10,44 hodź. a khowa ßo wjeczor 7,05 hod.

— **Wuhlady na wjedro ſa jutſiſchi pjatk: Słónzniſche, tola trochu wětrojte a ſymniſche wjedro.**

*

Wudźělenje bérnow ſkutka ſymſkeje pomozy 1935/36.

Ludowi towaŕſchojo **Budyſkeje wjeczorneje měſtneje ſkupiny** ſ prěnim pißnikom A hacž P, kiž ßu ßo do ſkutka ſymſkeje pomozy 1935/36 pſchijeli, doſtanu ßwoje bérny

ſchtwórtk 28. novembra 1935

dopołdnja wot 9 do 12 hodź. a popołdnju wot 1 do 4 hodź. na tworowym dwórniſchczu pſchi kolijach 41. Jenož czi potrěbni maju prawo doſtacź, kotſiž hižo bérnowe pſchipokaſaŕſke wopißmo (Kartoffelzuweiſungsſchein) wobßedźa. Ruczny wós ſ bérnowymi měchami ma ßo ßobupſchiwjeſcź.

Poruczenz Budyſkeje wjeczorneje měſtneje ſkupiny.

*

— **Sſerbſke kemſche w Drježdźanach.** 2. njedźelu adventa — 8. dezembra — popołdnju ½4 hodźin wotměje ßo w Drježdźanſkej kſchižnej zyrkwi ßerbſke kemſchenje ſe ſpowědźu a ſ wudźělowanjom Božeho wotkaſanja. Prědowanje je knjes faraŕ Wiczek ſ Lěßlinka na ßo wſał. Wſchitzy evangelſzy Sſerbjo, kotrež w Drježdźanach a wokolnoſczi bydla, ßu wutrobnje pſcheproſcheni. Witaja ßo tež po kemſchach pſchi towaŕſchnym ſeńdźenju wutrobnje. Kěrluſchowe kopjeſchka doſtanjecźe darmo pſchi zyrkwinych durjach. Schtóž ma pſcheczelſtwo abo ſnatych w Drježdźanach, chzył jich ſ dopißnizu na tele kemſche kedźbliwych ſczinicź.

„Dajcźe ſłoto wótczinje!"

W dołhich rjadach ſteji italſke wobydleŕſtwo w ſběraŕnjach ſłota, ſo bychu ſłoto ſtatej darili. Pohlad do Milanſkeje ſběraŕnje ſłota. Na ſczěnje plakat ſ namołwjenjom: „Dajcźe ſłoto wótczinje" wißy. (Weltbild, M.)

Dobra rada

abo

Jan a Marja.

Po čěskim V. Kosmáka wobdźěłał Mikł. Andricki.

19] (Pokračowanje.)

„Khatka najlubša, ně wšak, ně wšak!" potworješe so Kleskawa. „Sym wšak khuda prošeŕka a za wšo rjeknu sto króć: ‚Zapłać Bóh l'by Knjezk', ale dźensa woprawdźe du jenož tohodla, zo je mi was tak jara žel. Hdy byštej wědźałej, mojej złotej holčičcy, kak smój so mój z khudźinku njebohej rady měłoj, nó, to byštej mi wěriłej, zo mje wutroba boli. Wona běše — Bóh luby Knjezk ji daj, khudźincy dobrej, to njebjeske kralestwo! wona bě burska — a bohata! — a ja jenož prošeŕka, ale wona by zo mnu rěčała, kaž ze sotru, a dawała mi by, žatko wbohe wona, štož jenož móžeše. Žana, žana hospoza w cyłym kraju nic, njebě tak za mnje, kaž wona. Haj, hdy by, khudźinka, nětkole mohła zaso stanyć a rěčeć, to ja wěm, wona by rjekła: „Wóršla a Khatka, dajtej starej Kleskawje někajku košlu a suknju a črije."

„Ajajaj — a što dha hišće wjacy?" wusmja so Khatka.

„Nó, něšto wšak po maćeri dostanjeće, ale njech dźě tola wodychnjemy trochu", rěčeše Bělkowa prošeŕcy. „Sydńće so tamle na ławku a napijće so z nami."

„Zapłać wam Bóh l'by Knjez na sto króć! Wy, Wóršulka, wy wšak sće čas žiwjenja dušna była, hinašu was njeznaju — kaž wowcka. — Ale što nětkole mužej w domje? Što započnjetaj? Hdyž tu kuska žónskeje nimataj?"

„Što mužej započnjetaj?" naduwaše so Kronsowa. „Jan so woženi a hotowe budźe."

„Haj wšak", praji prošeŕka, „to drje Jan mohł a njewjestow by měł na kóždy porst dźesać, ale njech jenož so hlada!"

„Jan njeje hłupy khadla!" wotrubny Kronsowa.

„Tež mudry pachoł je so hižo zjebał", napominaše Kleskawa a hrožeše z porstom. „Hdy by Jan so zjebał, mi by jeho škoda było — mějach jeho lubo, wot małosće lubo. Při ženjenju so čłowjek njemóže dohladać! — Sym drje jenož prošeŕka, ale khodźu po swěće a ludźi znaju: — o, ja bych za Jana njewjestu wědźała — a kajku!"

„Z wotkel pak?" prašeše so Bělkowa.

Druhe žónske nastajachu wuši.

Tola Kronsowa z razom tele blady přetorhny. Mikny hněwnje za prošeŕku z wočomaj a rjekny: „Chceće něšto wědźeć, kmótra? Powěda so, zo su Khatki złe. Ja tajka Khatka sym a zła tež sym, hdyž je trjeba. A čehodla tež nic? — Naš Jan dołho hišće žane pjate koło njeje a my dołho hišće starych kmótrow njetrjebamy, zo bychmy jemu brašćiłe. Jan hižo sam wě, hdźe — rozumiće wy?"

„Ale, moja holčka, sym dha ja", — a Kleskawa poča so zamołwjeć.

„Wostajće mje na pokoj z tej wašej holčku. To je dawno, zo sym holčka była. — Přińdźće sej jutře rano po kus suknje, ale nětko njech je měr. Po prošeń khodźće mejedla, kaž wjele chceće — ale waše dobre rady sej tykńće za škleńcu. Wo te njerodźimy."

Kleskawa pomikny ze zwjadłymaj hubomaj, stany a rjekny: „Bóh zwarnuj, lube ćetki, radźić wam njejsym khodźiła. Ja, dobra wačka — ale tak to bywa, za najlěpšu dobrotu maš najmjeńšu mzdu. Nó, a tak jenož zapłać Bóh za wšo — a spiće derje." Kleskawa dźěše.

„Haj, spiće derje!" wotrubny wótrje Kronsowa.

„Přińdźće dźě jutře na ranje!" wołaše Wórša za njej. „Tak zła wšak sotra njeje."

„To sej sama myslach, zo Khatka žortuje", wobroćeše so Kleskawa. „A hdy by woprawdźe tak měniła — ja za zło njebjeru: sym wšak prošeŕka khuda."

Hdyž běchu hosćo so rozešli, zesydachu so Wićazecy za blido, zo bychu radu składowali.

„Tak, a što nětko wój mužej samajlutkaj započnjetaj", zarěča razna Kronsowa. „Što z wamaj budźe? — Ty, Jano, z tobu je čas so woženić — ale za tydźeń hišće njebudźe, a za měsac tež hišće nic — a bjez žony njemóžetaj być; štó dha by wamaj warił a dejił, jstwu mjetł a wamaj płokał?"

„Prawje maš, Khata", rjekny stary Wićaz.

„To dźě tu wostańtaj wój jedna", namjetowaše Jan. „Za tón čas so druha hospoza namaka."

„Jan rěči, kaž rozumi", wuprasny Kronsowa. „Ty drje sej mysliš, zo my doma muchi łojimy. Nam samym dźěłać dosaha."

„Khata, chceš něšto wědźeć? Wo tajke Khaty wšak my ani njerodźimy" — a Jan ćisny z hłowu. „Radši mojedła cyły rój pčołow do domu, hač tajku šćerkotawu. Ale Wórša jowle mohła tu khwilu pobyć — štož wy doma maće, to tón čas wowka dočini."

„Radlubje bych — ale čiń, hdyž so njehodźi", rjekny Bělkowa a pohladny želniwje na Jana a na nana. „Mam tam małe dźěći, a wowka —! Ja sym spokojom, hdy mi druhdy podeji a wodu ke kofejej přistaji. Ale do ćežkeho dźěła dawno wjacy njeje. — Ćežka wěc, ale to dyrbiće sej hinak zaradźić. — Što dha ty měniš, Jakubje?" rjekny k najstaršemu bratrej, kotryž měješe we Łuzy khěžku.

(Pokračowanje sćěhuje.)

S Nicžwacžidła. Dźenſa wotžwjecžitaj žwój ſlotny kwaß Bjarnat Weinhold ſe žwojej mandželſkej. Jubiſaromaj, kotrajž žo hiſchcže cžělnje a duſchownje derje cžujetaj, njech je prawje dołhi a měrny wjecžor žiwjenja ſpožcženy.

S Panez. Wutoru wjecžor we 8. hodžinach je tu zyle njenadžižy hakle 19lětny najmłódſchi žyn ſwud. Schönowej wumrěł. Wobžarujomny drje cžeŕpjeſche wot małoſcže na žłaboſcž wutroby, tola bě nadžija, ſo žo tuta khoroſcž po cžaßu žhubi.

Z Khróšćic. Rada podawa so maćerjam w Khróšćicach sjredu 4. decembra 1935 popołdnju w 2 hodźinomaj w hosćencu a ¼4 hodźin we Worklecach w šuli. smy jim za to dźakowni. Nawjedowaŕ zhromadźizny

S Kloſchtra Marijneje Hwězdy. Němſki powěſcžowny bě) woſjewja: Wutoru dopołdnja w 11 hodž. je žebi kloſchtrowy propſt Max Macžek ſ revolwrowym wutſělom žiwjenje wſał. Powěſcž wo tutym njeſbožownym ſku'u je kaž žo lohko ſroſumicž da, we wſchěch kruhach najwjetſchu ſkedžbnoſcž a tukanja ſbudžił, ſo je tež kloſchtr Marijina Hwěſda do dewiſoweho prozeßa pſchecži) biſkopej Legge někak ſaplecženy. Tola tute tukanja n'emóžaſu žo dotal pſchepruhowacž.

Z Kukowa. Wčera smy našeho wjesnjana, bywšeho žiwnosćerja Jakuba Ledźboru na Khróščanskim kěrchowje pokhowali. Njedźiwajo wšědneho dnja bě so wulka mnohosć žarowacych zešla, zo bychu swojemu krajanej poslednju česć wopokazali. Sylnje bě wosebje zastupjena dobrowólna wohnjowa wobora z Marijneje Hwězdy, w kotrejež mjenje hejtman Pawoł Hawš z Pančic krasny wěnc z dźanymi słowami na row połoži. Tosame činjachu zastupjeŕ wójnskich zawostajenych, žiwnosćeŕ Uhlig z Worklec. Syn zemrěteho bě na poln česće padnył. Katolska Bjesada a dźěłaćeŕske towaŕstwo běštaj z khorhojomaj w rjanej ličbje zastupjenej. Tak je nětko měr namakał, kiž so tak jara za Božu česć horješe a swoje heslo jako wohnjowy wobornik „Bohu k česći a bližšemu k pomocy" swěru wukonješe. Bě wšitkim dobry susod a znjesliwy wjesnjan, starosćiwy mandźelski a nan a měješe so po Božich kaznjach. Tak budźe wěćće tež we wěčnosći miłosćiweho sudnika namakać. Wšitcy, kotřiž su zemrětemu w žiwjenju blizko stali, jemu trajace wopomnjeće zakhowaju. R. i. p.

Se Sserbſkich Pałliz. (Wjeßna hońtwa.) Saúdženu wutoru wotmě žo w naſchej wjeſzy lětuſcha wulka najymſka hońtwa. To woſnamjenja ſa wjeßnjanow kóždy ras mały žwjedžeń. Skoro ſ kóždeho ſtatoka žo ſnajmjeńſcha jedyn na hońtwje wobdžěli. Tež lětuſcha hońtwa ſkónčži žo ſ połnym ſpokojenjom ſa wſchěch wobdžělnikow. Dopołdnja w 10 hodž. ſhromadžichu žo wſchitzy na poſtajenym měſtnje. Pſchikhwata 11 hajnikow a 10 honjerjow, wjeßełych wjeßnych pacholow. Hońtwjeŕſki najeńk bur Michał Ssmoła poſtrowi wſchěch a ſwježeli žo, ſo běchu na pſcheproſchenje pſchikhwatali. Po krótkej narěčži wotewri wón hońtwu. Pomału krocžachu do koła tworjachu kołeſ. Běda nětko wbohim ſajecžkam, kotſiž žebi do paßłow ſaběžachu. Po dwěhodžinſkim džěle cžinjachu mału pſcheſtawku a dachu žebi dobre połkadženeje pomaſki, kotrež bě najeńk rosdželiž k pożylnjenju doſtali, ſežiodžecž. Hižo wjecžorne žmjerki padachu, jako žo hońtwa ſkónčži. Wſcho hromadže potřělichu 16 ſajazow, 7 karnikłow, 3 bažanty a jenu natřělenu žornu, kotruž ſ kuiku dotřělichu. Po hońtwje ſeńdžechu žo wſchitzy we korcžmje. Tu hakle ſapocžina žo prawe wjeßełe žiwjenje a žerbſka towaŕſchnoſcž. So by tež žucha gyrgawa k žwojemu prawu pſchiſchła, bě žo bur Ssmoła poſtarał. Pſchi tajkich ſkładnoſcžach móžeſch najlěpje ſpóſnacž, kak wježeli méža Paſličženjo bycž. Haj, pſchińdžcže jenož do Paſliz. Njechamy pak tež ſabycž, žo hońtwjeſkemu najeńkej ież na tutym měſtnje ſjawny džak wuprajicž, ſo je žo wſcho tak derje poradžiło a hiſchcže rjeńſcho ſkónčžiło.

S Kulowa. Sſwój 50lětny miſchtrſki jubilej móžeſche wyſchſchi miſchtr prjedawſcheho ſchewſkeho ſjednocženſtwa Hermann Wels woßwjecžicž. Pſchi tutej ſkładnoſcži jemu wokrjeßny rjemjeßlniſki miſchtr Ducžman, wyſchſchi miſchtr Matek a pſchedžyda Mikławſch Dietrich diplom rjemjeßlniſkeje komory ſ najwutrobniſchimi ſbožopſchecžemi pſchepodachu.

Budyske stawnike powěsćes

ſ dnja 27. novembra 1935.

Narodžiła je žo 25. 11. Bjedrichej Emilej Erichej Beitej, wucžerjej w Kumwałdže, džowka.
Wumrěłoj: 26. 11. Kſcheſcžijan Gotthelf Ritter, kontoriſt, 63 lět. — 27. 11. Gotthelf Pawoł Eulitz, póſtſki ſaſtojnik na wotp., 67 lět. — Hana Frenzlowa rodž. Rycžerjez w Džěžnikezach.

Předźenak

ſe doſtał wſchelake kharty ſ napraſchowanjemi wot młodych hólzow. — Jim chze wſchitkim hromadže wotmołwicž, ſo wón žanych napißow njewobſtara. — Schtóž ma myßle žo wożenicž, njech to cžini kaž je to w Sserbach wot ſtarodawna žem waſchnje a kaž je to tež Pſchedženak něhdy cžinił, — njech žo wobrocža na cžeſtneho žerbſkeho braſchku, kiž jemu wěſcže po móžnoſcži dopomha a wſchitke ſaracženja ſ pucža woſmje. — A hdyž chze wědžecž, kajka dyrbi njewjeſta bycž, njech žo wobrocža na žwoju macž a pomyßli na nju, ſo by była njewjeſta jejneho runjecža. — Cžeſtna, leſtna, ſlutniwa, bohcbojaſna, pěkna, luboſna — ale protyku dyrbi tež cžitacž. — Tuž žerbſke holcžki, kupcže žebi ju wſchitke ſa 50 nowych pjenježkow.

Hłowny redaktor Marko Smoleŕ. Zamołwity za politiku feuilleton a wobrazy A. Dučman, za lokalny dźěl a přilohk D. A. X. 1935 2243. — W tu khwilu tarifna lisćina čo. 3 płaći. Marko Smoleŕ a za nawěštki dr. J. Cyž, wšitcy w Budyšinje. Wudawa a ćišći dr. J. Cyž w Budyšinje.

Hospodaŕski rozhlad

Schtwórtk 28. novembra 1935.

Wčerawše kurzy w Barlinje.

1 dollar	2,486	100 pólsk. złotych	46,80
1 jendźelski punt	12,265	100 českosł. krónow	10,265
100 šwajc. frankow	80,28	100 franc. frankow	16,36

Barlinſka burſa ſ dnja 27. novembra. Bur'a wotewri žo w pſchecželnym měnjenju pſchi niz jara pſcheměnjenych kurſach. Pohiby horje a dele běchu jara niſke. Pſchecželne měnjenje mějeſche dobru ſepjeru w nowych pſchedležazych pſchihódnych hoſpodaŕſkich powěſcžach, wožebje wo někotrych dobrych induſtrialnych wotſamknjenjach. Na rentowych wikach běſche žiwe napraſchowanje ſa zertifikowanymi dollarowymi bonami.

Barlinſke žitne wulkowiki. Na powſchitkownym połoženju w Barlinſkich žitnych wulkowikach njeje žo nicžo pſcheměniło. Pſchi měrnym wobkhodže bě ſakładne měnjenje dale pſchecželne. Saſtaranje wikow ſ materialom ſe ſtrony rataŕſtwa je poměrnje žłabe a tež druha ruka ma lědma hiſchcže wjetſche wobſtatki. Barlinſke młyny kupuja wožebje dobre družiny pſcheńzy, wožebje hdyž žo wo bnydomne dodacže jedna. Rožku je móžno wožebje w žrjedžnej Němſkej w pſchihódnych džělbach bjes cžežow wotbycž. Tež we wjecžornej Němſkej ſa khlěbowe žita ſajim pſchiběra. Wowß a jecžmjeń žo jenož w jara žnadnej měrje poſkicžataj. Napraſchowanje daloko poſkicženja pſchežahuje. Dobre družiny ſa piwaŕnje a induſtriju žo tohorunja pytaja.

Wčera placżeſche w Barlinje zentnaŕ

pſcheńzy W 8: 9,70 hr., W 9: 9,75 hr., — rožki R 8: 7,90 hr., R 11: 8,05 hr., — jecžmjenja G 7: 8,15 hr., G 9: 8,40 hr., — wowßa H 9: — hr., H 13: 8,00 hr.

Někotre placžiſny ſ Drježdžanſkich wikow.

Libjata 5,50— 8 hr., kacžata 2,20—3,50 hr., kury, ſtare 2,50—3,50 hr., młode 2—4 hr., hołbje 1—3 hr., hußy, ſarěſane 1,30—1,45 hr., kacžki, ſarěſane 95 hacž 1,10 hr., kury, ſtare ſarěſane 90—1 hr., młode ſarěſane 1—1,20 hr., karpy 95—1 hr., ſchcžuki 1,20 hr., liny 1,80 hacž 2 hr., jabłuka 08—40 pj., kruſchwy 28—40 pj., běrny, zentnaŕ 3,30—3,50 hr., punt 4—5 pj., jědźna kołoda 7—10 pj., zybla 7—13 pj., krěn 70 pj., žołotej 5—12 pj., běły kał 6—7 pj., cžeŕwjeny kał 8—9 pj., žydrojty kał 10—60 pj., kórki 50—90 pj., pětrſchilka 4 pj., tomaty 20—50 pj., měrnik 10—30 pj., butra 1,42 hacž 1,52 pj., jeja 12 pj.

Džeńßniſche Drježdžanſke ſkótne wiki.

Na ſkótne wiki pſchihnachu dženſa: 14 wołow, 1 byka, 43 kruwow, 694 cželatow, 166 wowzow a 17 žwini. Nimo toho pſchihnachu direktnje na rěžaŕnju 722 wukrajnych wołow, 17 bykow, 34 kruwow, 3 cželata, 64 wowzow a 4 žwinje. Pola howjaſeho ſkotu a wowzow bě wobkhod bjes wuſnamo. Cželata mějachu jara pomały wobkhody a placžiſny běchu wo 5 pj. niſche hacž dotal. Sswinje žo wſchě ſa poſtajene krute placžiſny rosdželichu.

Płaćizny na Barlinskich produktowych wikach.

Žito a wolijowe symjo po tuni abo 1000 kg, hewak 100 kg.
Płaćizny po złotej hriwnje.

	27. 11.	26. 11.		27. 11.	26. 11.
Pšeńca	204,0	204,0	[illegible]ny	—	—
rožka	167,0	167,0	woka	13,7-14,2	13,7-14,2
ječmjeń now.	220-227	220-227	módre lupiny	—	8,50-9,?0
ječmjeń, nal.	—	—	žołte lupiny	—	—
wows	—	—	zeradella	—	—
kukurica	—	—	raps. wosušk	—	—
pšeńč. muka	26,95	26,85	lany wosušk	8,65	8,65
ržana muka	22,25	22,25	such. trubanć.	—	—
pš. wotruby	11,73	11,73	běrni. krušk[i]	8,50	8,50
ržane „	11,50	11,50	syno, 50 kg		
raps 1000 kg	—	—	ržana słoma		
hroch, Viktor.	23,0-24,5	23,0-24,5	pšeńč. „		
lane symjo	—	—	wowsna „		
pieluški	17,7-18,7	17,7-18,7	[illegible]ečna „		

Płaćizna za pšeńcu za wuplodźerja 8: 194,0 9: 195,0
Płaćizna za rožku za wuplodźerja 8: 158,0 11: 161,0
Płaćizna za ječmjeń za wuplodźerja 7: 163,0 9: 168,0
Płaćizna za wows za wuplodźerja 9: — 13: 160,0

Kazimierz P.-Tetmajer:

Sćěpan bjez zemje

Hej! Prošerjo! Ja prošeŕ! Woprawdźe! Čakaj, o ja ći dam prošerja! Ej ha. Wulki knjez! Prošerjo! Woprawdźe! Widźiš, widźiš, widźiš! Čakaj!"

Tak křičeše sam k sebi Šćěpan Głombik čampajo po tej jeničkej jstwičcy, kotruž měješe. Jeho žona a dwě dźěsći sedźachu při kachlach, w kotrychž so palachu lisće a prjeskoć, wudrapane zespody sněha. A žałostnje zyma běše wó jstwje.

Jenojstwowy domčk Šćěpana Głombika so z třěchu nimale dótkaše domu Jakuba Głombika. A běše to wulki statok, jstwy, konjenc a hródźe, khlěw a bróžeń. Běše to wulke a tučne hospodaŕstwo.

Tak sedźeštaj pódla sebje, jedyn při druhim, smjerć khudy Šćěpan Głombik a bohačk Jakub Głombik a hišće kaž klubu jenajke mjeno měještaj.

„Kóń a kóń", praješe Jakub Głombik, „pos a pos. Ale jedyn kóń słónco, druhi doćepak! A pos? Jedyn — kaž boran, druheho móžeš z kamjenjom zarazyć — tajke zhnile črjewo. Tak to Bóh łuby knjez dawa."

Tak rěčeše, wupluwajo z trubki, najědźeny a napity, čornu „čuchu" (dołhi kožuch) zwoblekany Jakub Głombik a hidźeše jeho w bělej, roztorhanej, kušej „guńcy" (wołmjana jupa) ćawkaty Šćěpan.

„Wón, z přećelstwa — a k čłowjekej hórje hač wjelk", syčeše přez zuby khudy Šćěpan.

„Přećelstwo?" praješe Jakub Głombik, wuplunywši přez zuby hač do srjedźa jstwy z přećiwjenjom. „Wšak tež pjersk je z přećelstwa łososa."

Hač běštaj z přećelstwa abo nic, to by snadź jenož faraŕ wědźał, jenož zo tu ani cyrkwje ani fararja njeběše.

Jakub Głombik měješe na šěsćdźesać kórcow wowsa, syješe ječmjeń, žito, sadźeše běrny, syno syčeše, pola njeho běše na žnjach tak jako na knježim dworje. Wozy žita jězdźachu kaž domy. Měješe šěsć wołow, tři konje a što měješe do kruwow, swini, wowcow, kozow a druheho skotu, to so ani wšo dopowědać njehodźeše.

A pola Šćěpana kuntwora na woknje a pawčina w róžku, to cyłe hospodaŕstwo. Nic jenož, zo njeměješe ani kruwy abo wowcy, samo ani kozy tu njeběše. Na dźěło khodźachu, hdźež so hodźeše.

„Pola mje je lětsa tak žałostnje wjele pkhow!" praješe Jakub Głombik. „Su drje so sem přesydliłe wot Šćěpana, dokelž tam hłodu mrějachu . . ."

Tak Jakub Głombik wusměwaše a Šćěpan so złobješe.

Ale hač dźěło mějęše, hač njeměješe, ženje k Jakubej po dźěło njeńdźeše, ani so k tomu naprosyć njeda.

Husto rjekny Jakub Głombik k swojej dźowcy Wikće: „Wikta, dźi k Šćěpanej, njech jow přińdźe drjewo rubać, dostanje wječor tež dwaj krošikaj . . ."

Abo: „Wikta, skoč k Šćěpanej, njech jeho žona přińdźe z motyku běrny kopać, dóstanje wobjed a hišće něšto do šórcucha."

Tola ženje ani Šćěpan ani jeho žona na dźěło k Jakubej njeńdźeštaj.

A Šćěpan husto khodźeše na brjóžk niže lěsa a hladaše na Jakubowe kubło, na to njesměrne, njewučerpne bohatstwo.

Tón lěs zady njeho, to Jakubowy lěs; tón brjóžk, na kotrymž sedźeše a tam za wodu to pastwišćo — wšo Jakubowe; a potom te pola a role: wowsy, jerica, žito, běrny do hrjadkow wokopane, rěpa — daloko, daloko, dalokož wóčko dosahnje, nimale wšitko Jakubowe a Jakubowe . . .

Telko zemje! Telko zemje!

Hladaše na nju Šćěpan Głombik žadosćiwje, ale nic jenož žadosćiwje, ale z njewuprajnej, bjezkónčnej lubosću. Wulětowaše jemu do njeje duša. By ju wokošał, stłóčił ju k wutrobje, tutu najdróžšu zemju — hdy njeby była Jakubowa.

„Ja sym bjez zemje! Ja sym bjez zemje!" wuješe jemu we wutrobje. A husto tež wótře tak zdychowaše a tohodla jemu rěkachu: „Šćěpan bjez zemje."

„Zemja! Zemja! Zemja! Rola!""

„By-li dał za zemju žonu? Dał bych! By-li dał za zemju dźěći? Dał bych. By-li dał za zemju dušu?" Šćěpan so zamysli. Wotmołwić sej njezwěri.

A Jakub je do teje zemje tak zawaleny kaž khore swinjo do kožucha. Kaž pstruha abo lipon do hłubiny, tak so Jakub do swojeje pódy móžeše zanórić.

Woranje, žně, młóćenje — te lubozne słowa zynčachu bjezzemnemu Šćěpanej we wušomaj, a, Jakub bě so na nje hižo tak zwučił, zo jich ani njesłyšeše. Lěto wot lěta woraše, syčeše, młóckow sej najimowaše.

„Zemja, zemja!" šeptaše sej Šćěpan a z dłónjomaj majkaše brjóžk wokolo sebje, hačrunjež to jeho njeběše, a Jakub jenož přihladaše, kak jemu rosće, abo na čeledź swarješe, zo jemu dosć njenadźěła.

„Zemja! Zemja!" šeptaše sej Šćěpan. „Hdy bych był z Bohom Knjezom, nic w njebjesach, ale na zemi bych bydlił. Jow bych měł swoje kralestwo. Za płuhom bych khodźił, swjeći bychu mi dyrbjeli pohanjeć. Što bych měł lěpšeho tam w tych njebjesach? Sył bych, worał, włóčił, — tak bych hospodarił. Njebych sej žadał, zo jandźeljo spěwaju, ale na polu bychu dyrbjeli zo mnu dźěłać jako wotročcy. Kólnju bych sej natwaril tajku wulku kaž Tatry, błyzk by mi zemju podworał a hórski wětr by mi do bróžnje nosył. A z wulkej wodu bych sej wotawu domoj khował. Hej, to by było!"

„Zemju! Zemju! Jenož, hdy bych ju měł! Hdy bych znajmjeńša měł jedyn zahon, znajmjeńša poł zahona, znajmjeńša štwórć, znajmjeńša telko, zo mohł ju z kłobukom zawodźeć . . . Ale tu ničo a ničo!"

„Z cyleje duše so po njej žedźu, ale podarmo. Sym Šćěpan bjez zemje . . ."

Tola Šćěpan běše dźěłaćeŕ nad dźěłaćerjemi. Hdyž so daše do dźěła, hdyž započa worać abo syć, to bě tak, jako by jemu hišće dwě rucy přidał. Dwaj telko njenaworaštaj, třo telko njenasyčechu, štož wón sam. A hdyž so da do wjazanja, to so wyše njeho jenož tak fičeše na wóz.

Tohodla tež jara rady sej jeho na dźěło kazachu a husto za dźeń pjeć krošow sej zasłuži.

(Skónčenje sćěhuje.)

Cuzbnik pod jabłučinu

Hdyž wschadže na schtonach srale płody wižaju, mózesch husto wo sadowych paduchach cžitacz a złyschecz. Swjetsche žu to pady niskeho paduschstwa, wo kotrychž so rospramja. W sezehowanym pak chcemy wam z małej stawiznu podskazacz, kotraž je so nehdže w Dekanach podała a so zyle hinak skónczyła, hacz chzyschе so wot spocžatka sdacz: napohledł mesto hudwa a mjerjanja lohki poswědł wostanje.

W B..., tak chcemy wjesz mjenowacz, ma nechtó w swojej sahrodze wobsebje rjanu jabłučinu, kotrejež wulkotne płody su wobsedžerjowa najwjetscha hordosez. Sso wě, so so schtom sprózniwje hlada jako drohotny poklad. Hižo tak nekotra nózna hodzinka je so pschi tym wopruwała, dokelž dyrbi cžłowjek pó cžmje psched sadowymi paduchami dwójzy na straži bycz.

Sabo bě so wjecžor pschibliził a wobsedžerjer jabłučiny so kaž hižo tak husto wjecžor se starosezinym cžołom do loja lehny, dokelž jeho „strach wo tak rjane jabłuka nochzysche wopuschczisez."

A tón krócz chzysche so sdacz, so su jeho wobmyslenja wopraunjene: na sahrodze wonka bě nadobo zyle podhladny ropot złyschecz. Tu janeho kondzenja wjazy njeběsche; z jenicžkim skokom z loja won, w khežu hischcze khetsje zerdku hrabnycz a potom na sahrodu won — kaž z kanony wutselony.

Na sahrodze pod jabłučinu tez wopraudze młody pachoł stejesche a po jeho sadzerjenju žurjo won tez zyle cžiste swedomjo njemjesche. Jako so won mjenujzy z khežu pschikhadzajeho dohlada, so won sawróci a spyta pschez płót cžeknycz — pschi cžmu wschak njemóžesche sadžewacz, so jeho hischcze znyk zerdki tsěli, a tón njeběsche wot hubjeneju starschein.

Bóle pak so hischcze hnewasche, so bě w swojej rozbudzenosezi labył, swoje kolesko žodn wjacz, kotrez pschi płocže stejesche a nekto wobsedžerjej jabłučinu do rukow padny.

Hacz dotal wěz sacžischcz cžini, jako by to stawiznu wo zyle wschednym sadowym paduschstwje była. Ale nekto njewocžakowany kónz pschihidže, kotryž ma tsi dzele a tsi spodžiwne dypki wopschija:

K prenjemu: hibosce potrebny młody cžłowjek wot teho cžasa hlowu powěschejo wokolo běha a z khwilemi na khribjece schama, hdyž ma bolosce — a jeho starschej psched hódaneckom stejitaj, dokelž synu nocze na poliziji wosiewicz, so su jemu kolesko „kradnyli".

K druhemu: wobsedžer jabłučiny so dziwa, so „sadowy paduch" dozyła zanych posphytow njeczisni, so by sako žiwoje sabyte kolesko dostak.

K tsecemu — nekto so wěz wujazni: sa komorzbnym woknieschkom nóz po nozy podarmo młoda holza cžaka. Tutej mjenujzy a niz jabłučinje nózny wopyt pracjesche, kotryž pak zebi młody cžłowjek, z bojosczu psched zerdku, wjazy njeswěri wospjetowacz. jtz.

Athenska salutowa batterija.

W Athenskej citadelli stejі batterija, kotraž so jenoż k postrowjazemu tsělenju wužiwa. Tez pschi wróczenju krala je jeho z wjele wutsělami postrowiła.

(Associated-Press, M.)

Towarstwowski powěstnik.

Drježdźany. Wšěch lubych Serbow tu a we wokolnosći přeprošujemy na serbske kemše njedźelu 6. hodownika, rano we 8 hodź. w kapali w Taschenbergu.

Palais. Spowědź wot 7 hodź.

Khelno. „Domizna" změje njedźelu 1. decembra wječor 1/8 hodźin pola Mjenjec swoju měsačnu skromadźiznu. Přisłušnosć kóždeho sobustawa je, za přińdźe. Předsydstwo.

Delni Wujezd. Towarstwo „Zahrodka" wuhotuje njedźelu wječor we 8 hodź. pola Hańkec serbski wječor zdźiwadłom a rejemi. Wšitcy Serbja a Serbowki a přećelo so na tutón swjedźeń wutrobnje přeprošuja.

Njeswačidło. Serbske towarstwo „Jutrnica" změjе njedźelu 1. decembra pop. w 3 hodź. swoju zhromadźiznu w Knježim hosćencu. Předsyda.

Někotre rjane zabawne

serbske knihi

měłe w kóždym serbskim domje być!

J. Lorenc:	Serbscy rjekowje	wjazane	1,20 hr.
Černý:	Serbske wobrazki	wjazane	1,20 hr.
Kubašec:	Wusadny	wjazane	0,80 hr.
Cišinski:	Nawoženja	wjazane	0,80 hr.
	Ruske biliny (bajki)	wjazane	2,00 hr.
Nowákowa:	Na farje — Hulźki	wjazane	1,20 hr.
R. Domaška:	Pokładow pytaf — Le chevalier de Saxe	wjazane	1,20 hr.
J. Lorenc:	Kupa zabytych	wjazane	1,20 hr.
Jak. Nowak:	Pućowańske dopomnjeńki		1,50 hr.
M. Sewčik:	Směški a powědańćka		1,— hr.
K. B. Šeca:	Clowjek w přirodze. I. a II. dźěl		1,— hr.
	Na dalokich pućach. III. dźěl		0,50 hr.
H. Sienkiewicz:	Hana		0,50 hr.
J. Winger:	Hronow		0,30 hr.
B. Třebizský:	Kaspar Zdenek Kaplef ze Sulec		0,30 hr.
Dr. J. Laras:	Sibakec nan		0,30 hr.
R. Domaška:	Wrjós		0,50 hr.

Wšitke tute knihi wobsahaja najrjeńše powědańćka, kotrež w našej literaturje mamy. Jedna je zabawnša a hinše. Wšitke su tak tunje, zo móhł sebi kóždy tu abo tamu kupić. Wšě naspomnjene knihi dostanjeće

w Serbskej knihańi w Budyšinje w Serbskim Domje

Kołace

košle
kholowy
pulovry
šawle
rukajcy
nohajcy

A. Bokelmann

zaal., mišićel Curt Müller
w Budyšinje
na Serbsk. hrjebjach 2. Zał. 1892

Za swoju

dźowku

pytam dźěło w domjacym

hospodarstwje.

Je katoliskeho wěrywuznaća, rěči jenoż němcsy, dobreho wobkhada. Wuznaje so we pěstowanju dźěsenkow, ručnych dźěłach, běłym šiću a domjacych dźěłach. Dobre wuswědčenja

Zamołwjenja zapodajće pod A 26 na wudawarju Serbskich Nowin

Meble

a pólstrowane twory

poruča po najnišich płaćiznach

Handrij Štrympa

w Budyšinje na Rózow. hasy 15

Nyní Serbi!

Wobswětlenja kołow

6 voltowe, kompletne wot 5,25 hr.
Gumiježa kola. Wobruče wot 1,90 hr.
Přidatki za kola. Jězdne kola.
poskića

Gebr. Thomas w Budyšinje

na Kamjentnej hasy 16

Zawołajće telefoniscy

Budyšin čo. 2687, maće-li mały nawěšk abo ważny podawk we Wašej wsy abo wokolnosći wozjewić. Hdyž do Budyšina přińdźeće, móžeće w Serbskej knihańi nawěšk zaplaćić abo wudawki sebi dać zarunać. Serbska knihańa to rad čini, dokelž chce přeco to »najnowše« swojim česćenym čitarjam poskićeć.

Su-li Waše črije roztorhane

přindźće spěšnje do **wulkoćewowje na Žitnych wikach čo. 11** znapřeća „Złoteje hwězdy" a „Mlokoweho dwora"

Alfred Gnichwitz

Dobre reelne a tunje poskutkowanje. Na podšiwanje móže so doćakać!

Dobreho spuščomneho

pohonča,

nic młódšeho 16 lět, pyta k 1. 1. 36
bur Pawoł Cyž we Wotrowje

Mlyn a piekarnja

w Delnim Wujezdze

poručataj:

hodowne wosuški

we wubjernej kajkosći a płaćizny hódno,

tohorunja wšě druhe

běłe pječwo, torty, deserty

a swój jadriwy a słódny **rzany khlěb.**

Předawarnja w Budyšinje

na Hošic hasy čo. 5

☛ Skazanki na hodowne wosuški so hižo někotre rad přijimuja!

Neukirchener Abreißkalender

Neukirchenska wottorhańska protyka

zasy we wurjadnje rjanym wuwjedźenja je dóšła.

Płaći 90 pj.

w Serbskej knihańi w Budyšinje

Předźenak

na lěto 1936

je wušoł. Płaći **50** pjenjezkow w Serbskej knihańi w Budyšinje — też pola roznošowarjow

Wuhlowe kašče, wuhlowe bowy, we wšěch wulkosćach

zacynkowane kupańske a płokańske wanje, zacynkowane bowy, parjaki za skótnu pic, juchowe čerpaki

mlokowe a měrjeńske kany a dejeńki

we wulkim wubjerku pola firmy

Richard Sommer přjedy W. Hoppe w Budyšinje na Kamjent. hasy 20

Spanske jatwy
Jěd'ernje
Kuchinje, jedn. meble
Wulki wubjerk
Přijim. mandž. poščonk.

Hänchen

Blidarski mištr, mebl. wikow. w Budyšinje na Lubijskej dr. 17

Dźensa nowa

Berliner Illustrirte

dostanjeće w Serbskej knihańi abo skazajće ju sebi pola dowěrnikow „Serbskich Nowin"

Jenoż **20 pj.**

Jeli Was

hłowa boli,

je-li so Wam **čoło zmoršći** abo **dostanjeće-li fałdki,** tak zaleži to často na tym, zo sće zakomdźili, sebi w prawym času derje sedźace nawoči wobstarać wot

Ericha Lenza, wosebit. optikarja

w Budyšinje na Hošic hasy čo. 21 / Telefon 2134

Jónkróćny

nawěšk

służi k poručenju firmy kupcam. Wužši zwisk mjez wobkhodnikom a kupcom docpijeće pak z wospjetnej inserciju. Wona wobstara wam nowych přećelow a powjetši kruh wašich kupcow a waš wobrót. W stajnej inserciji leži polny wuspěch. Tohodla podajće běžnje wulke a małe nawěštki do „Serbskich Nowin" Su dosć tunje.

Bydlenje, lěhanje,

kuchinje, pólstrow. twory atd.
jenotliwe meble kupnjeće tunje pola

P. RUBELA Mužak. dróha 4
Ročí serbsky

Mam swoju pólstrowańsku Mandželsku poždonki přijimam

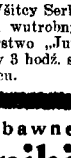

Flawš

za serbske zymske jakki, na 140 cm šěr.

Cópłe podšiwa

za jakki, na 70 cm šěroke

we wulk. wubjerku

Schaaf

Přiłoha k čisłu 277

SERBSKE NOWINY

Štwórtk 28. nowembra 1935

Nazymska zhromadźizna Domowiny

Lětuša nazymska zhromadźizna steješe pod znamjenjom khorosće Domowinskeho wjednika Pawoła Nejda. Tohodla župan Jurij Šewčik-Komorowski zhromadźiznu nawjedowaše. Hnydom dyrbi so na wurjadnje dobry wopyt zhromadźizny pokazać. Mjez wopytowarjemi běše wulka syła delnjołužiskich Serbowkow we swojich krasnych narodnych drastach. Wone zhromadźiznje wosebje swjatočny raz spožčichu.

Zhromadźizna wotewri so z našej narodnej hymnu „Rjanej Łužicu". Župan Šewčik staji zhromadźiznu pod hesło „Zdźěłuj so a wobstejiš". Jako běše hišće dnjowy porjad wozjewił, wšitkich přitomnych wutrobnje witaše, zdźěłanych a prostych Serbow, předsydow towařstwow a dowěrnikow. **Ze wšěch kónčin serbskeho kraja běchu přikhwatali wot Čornoboha hač do Błótow.**

Nawjedowař zhromadźizny spominaše na Domowinskeho wjednika **Pawoła** Nejda a pohódnosćeše jeho **swěrne a njesebične dźěło**, kiž je **dotal** za swój serbski lud w staćanskej swěrje dokonjał. Jeho zmyslenosć dyrbi tež w tutym nastupanju wšitkim Serbam być z přikładom. Runje tak dobri kaž smy němscy staćenjo, tak smy swěrni Serbja. Naša rěč je so přez lěttysacy wupruhowała a trjebała. **Wona so njesmě ze swěta zhubić a njedyrbi woněmić. Zo so to njeby stało, jeničcy tohodla zhromadźimy so we Domowinje.**

Hajenje ludstwa steji sobu na prěnim městnje nadawkow dźensnišeho stata. Wjednik a němski kancler je wo prawach ludstwa słowa rěčał, kiž so tež na naše serbske ludstwo poćahuja. Tohodla by była wulka njeprawda, jeli by to něchtó chcył přeć. Nimo kanclera pak su so tež mnozy druzy nahladni mužojo noweho stata w samsnym zmysle wuprajili, a my smy jim za to dźakowni. Nawjedowař zhromadźizny na wšelake nazhonjenja pokazowaše, kiž nas wuča, zo so kanclerowe słowa hišće njejsu po zdaću wšudźe prawje zrozumiłe. To nas jara boli, zo so na wospjetne próstwy Domowiny nastupace žiwjeńske prašenja našeho luda skoro scyła njedźiwa. Zdobom pak z połnej dowěru k našemu knježeřstwu zhladujemy. Za zdźerženje swojeho ludstwa wšak dyrbimy so w prěnim rjedźe sami starać. Hdyž běše župan Šewčik namjetował, zo by so próstwa wjednikej a němskemu kanclerej wo dopjelnjenje serbskich přećow zapodała, wón swoju zawodnu rěč z nadźijepołnymi słowami skónči a němskemu wjednikej třikróćny zdar wunjese, cyła zhromadźizna měješe so po jeho přikładźe.

*

Potom župan Šewčik **list Domowinskeho wjednika** přečita. Wón běše zhromadźiznje swoje najwutrobniše serbske strowjenja pósłał. Potom pak piše, zo znamjenja pokazuja, za budźa Serbja dyrbjeć swoju narodnosć ze skutkom a woporom wopokazać. Přińdźe za serbske narodne prócowanje čas, hdźež so zorno wot pluwow dźěli. Swój list skónča wjednik Domowiny z naležnym napominanjom, zo bychu wšitcy krućo hromadźe stali.

Zhromadźizna je na tutón list Domowinskemu wjednikej **wotmołwjeński list z postrowom** pósłała, w kotrymž jemu bórzy wotkhorjenje přeje. Wona so jemu za wšě jeho pokiwy za dźěło a za wšu jeho radu dźakuje. Slubuje, zo so žanych zadźěwkow a ćežow njestróži.

*

Po wozjewjenju tuteju listow župan Šewčik **pokiwy Domowinskeho wjednika za zymske dźěło** přečita. Tuto dźěło nastupa na prěnim městnje prócowanje na serbskich wsach. Kóždy Serb ma spóznać, zo wón do serbskeho cyłka słuša. To dyrbi so kóždemu jenotliwcej do mysle zašćěpić. Tutón nadawk ma so z wutrajnej energiju a ze zasakle sylnej wolu dopjelnić. Kóždy stawčk serbskeho luda ma być informowany wo naležnosćach cyłeho swojeho luda.

Wšitko narodne dźěło dyrbi měć kruty zakład we narodnej lubosći. Do tutoho dźěła słuša wěda wo serbskej kulturje. W drobnym dźěle ma so něšto hódneho docpěć. Njesměmy jenož jenotliwcam dać dźěłać. Při serbskim dźěle je organisacija dowěrnikow zwonkowna forma. Dźensniše położenje žada sebi wukublanje dowěrnikow. Tući maju so na kóždy pad měsačnje jónu skhadźować.

Domowinski wjednik we swojich pokiwach tež puć namjetuje, po kotrymž ma so dźěło w ludźe stawać. Kóžda wjesna skupina ma w tutej zymje znajmjeńša jenu wjesnu bjesadu wuhotować, po móžnosći nic we korčmje. W tutych bjesadach maju so poskićeć narodne powěsće, spěwy z přewodom nastrojow, powědańčka. Zabawa ma stejeć cyle na wjesnym zakładźe. Sobustawy dyrbja spóznać, zo hromadźe słušeja.

Župano je maju w běhu měsaca decembra swojich dowěrnikow k posedźenju zwołać. Na tutych posedźenjach maju so bjesady přihotować, kiž maju so potom w januaru přewjesć. Tute postajenja poćahuja so wězo na wjesne skupiny. Towařstwa pak njech na žadanje našeho časa dźiwaju a pomhaju.

*

Knjez wyšši wučeř Kral přednošowaše wo **wukublanju našeho luda.** W zawodnym słowje rozłoži, kak so naše narodne wojowanje jeničcy na wukhowanje našeje rěče a narodnosće měri. Dźensa je naš ćichi bój ćežši a žada wjetše napinanje mocow. Kóždy jenotliwc ma być małe kruto hrodźišćo, naše zjednoćenstwa pak su wjetše hrodźišća. Dźěławosć narodneje organisacije ma dźensa žiwiša być. **Najwažniše narodne kubło je naša rěč;** wona je zwjazk, kiž nas hromadźe dźerži. Wona je runje tak wulkotna kaž wulcy wuwite rěče wjetšich kulturnych narodow.

Starosć wo **serbsku zabawu** za dźěći a młodźinu je dźensa sobu najwažniše dźěło. Zdobny čłowjek njepušći rěč a narodnosć, kiž stej jemu hrodźišćo přećiwo duchownej zahubje a khudobje. Hačrunjež je so serbska rěč druhdy jako khuda rěč wobhladowała, pak přednošeř na to pokaza, zo je wona dźensa wučenym ludźom druhich narodow jako bohata rěč znata. Přednošowař tu wosebje pokłady naspomni, kiž mamy w našich přisłowach. Tež naše narěče su něšto wabjace.

Naše pismowostwo sebi zasluža, zo so z nim žiwišo zaběramy. Wosebje dyrbimy sebi naše serbske pěsnje wažić. Serb dyrbi z pismowstwa z nich po něčim swoje Serbstwo a dźěło swojich serbskich wótcow spóznać. Sobu najwažniše su naše stawizny. Wone swědča wo zdobnosći wótcow a skruća Serba we narodnym zmyslenju. Stare nałožki mamy hajić a zakhować jako drohe namrěwstwo wótcow. Runje tak mamy so tež ze starožitnosćemi zaběrać.

Tak wjelestronske a hišće bohatše je kubłanje serbskeho luda, kaž přednošk přitomnych powučeše. Narodnosć je to wulkotne a wobšěrne, kiž je hódna prócy, kotraž so na nju nałožuje.

Po dźaknych słowach, kiž župan Šewčik přednošerjej wupraji, so krótša rozmołwa wo słyšanym přednošku wuwi. Z njeje njech so jenož krasne słowa knjeza fararja Šwjele wuzběhnu, z kotrymž je wón nadobnosć a dostojnosć serbskeho zmyslenja, serbskich dobrych počinkow a wosebje čuće khwalił, kiž nas wšitkich zwjazuje, zo so w kóždym serbskim domje „doma" čujemy.

*

Knjez dr. Cyž rozprawješe wo pokładni Domowiny a napominaše, zo by kóždy z płaćenjom přinoškow porjad dźeržał. Zdobom wón wo šćedriwe podpjeranje přichodneje Domowinskeje zběrki prošeše.

*

Potom so **dlěša rozmołwa** wuwi. Rěčnicy so wosebje na zakładźe přednoška, kiž běchu prjedy słyšeli, słowa jimachu. Knjez farař Křižan na wšelake wobćežnosće pokaza, kiž móhłe při přewjedźenju pokiwow za zymske dźěło nastać. Najebać to pak wón dowěrnikow Domowiny namołwješe, zo bychu wšitko spytali, štož w jich mocach steji. — Knjez assessor Cyž žadaše, zo by Domowina wšitke srědki k zakhowanju Serbowstwa wužiwała a njedostatki přewinyła. — Knjez kandidat duchownstwa Paleř na poměry we Łazowskej wosadźe spomni a přičinu wotkry, čehodla so tamniši farař Malink wjacy do swojeje wosady njewróći. — Knjez wyšši wučeř Słodeńk z krótkimi słowami k čistemu wužiwanju našeje maćeřskeje rěče napominaše. — Knjez sekretar Domowiny P. Krječmař widźeše najlěpši puć k narodnym dźěle w tym, zo sebi sami pomhamy, a napominaše, zo by kóždy połnu dowěru k Domowinje měł. Wón podpjeraše namjet, zo by so telegramm wjednikej a němskemu kanclerej pósłał. — Wo přednošku a serbskich naležnosćach docyła tež hišće druzy přitomni porěčachu. Z jich rěčow běše spóznać, zo něštožkuli, štož so pola nas stawa, njeda so z kanclerowymi słowami zjednać.

Z pozběhowacym wuzynkom lětušeje nazymskeje zhromadźizny Domowiny běchu słowa, kiž městopředsyda knjez farař Wjeńka přitomnym sobu na puć da. Najprjedy so wón županej Šewčikej za jeho wubjerne nawjedowanje zhromadźizny dźakowaše. **Hdyž so prosty čłowjek do tajkeho dźěła staja,** móže zjawnosć z toho spóznać, zo serbske prócowanje z ludu rosće. Tu widźimy, kak so hesło nazymskeje zhromadźizny jako wěrne wopokaže, hdyž nam přiwoła, zo dyrbimy sami dźěłać, zo bychmy so zdźěłali. Dźěło za naš lud žada sebi njesebičiwosć a wopory wot kóždeho jenotliwca, kiž so wo jeho lěpše prócuje. Ze zhromadnymi mocami wšitkich ma so Domowina skrućić, zo bychmy srědki měli, kiž bychu nam zmóžniłe, zo bychmy našemu ludej něšto podawali. Ženje pak **njesměmy zapomnić, zo bychmy wostali, štož smy, mjenujcy Serbja!**

Po skónčenju rozmołwy so namjet knjeza Łakarja jenohłósnje přija, zo by Domowina swojemu wjedni-

To je wšo móžno . . .

W dwórnischczowej restawraziji wjetscheje wßy ßedźachu w pschipołdnischich hodźinach tsjo nimale jenak stari pucžowazy. Na blidźe psched nimi stejesche blescha ßwěczateho wina. Pschipiwachu ßebi na sbožo nowopjeczeneho hamtskeho pschedstejiczerja Horjana. Tutón stanywschi rěczesche ßwojimaj towařschomaj ßłowa dźaka a wusna tež, so jědźe do hłowneho města k awdienzy pola ministra. To pschekhwapi tamneju towařschow, tuž ßebi hischcže bóle pschipiwachu. Hdyž běchu pschi najlěpschej bjeßadźe, sustupi dwórnischczowy ßłužobnik, wosjewjejo, so pschijědźe hnydom spěschnik. Tsjo towařschojo ßo rozeńdźechu. Horjan ßydźe ßo khětro s winom poczeženy do mjehkeho ßydła druheje rjadownje. Hdyž spěschnik hižo jachlesche s dwórnischcza, pschikiwny hischcže raz towařschomaj, kotrajž hischcže na nastupnischczu sa czahom hladaschtej. Potom ßo wodychujo wot wonka wotwobroczi, ßo wobhladujo po ßwojej bližschej wokolinje w železniskim wosu. Na napschecziwnej stronje pschi druhim woknje ßedźesche wobstarny człowjek w hajniskim wobleku, pschi nim ležesche trundlaty poß a wysche njeho wißasche tsělba. Horjan prawje sapschija, so wrócza ßo knjesyk s hońtwy. Wožebny [illegible] pak wobkedźbowasche naschcho Horjana khětro [illegible] bliwje, so poczinasche ßo w nim skoro waricz.

Prjedy hacž ßo tež tak prawje domaßa, pocža zusy knjes: „Proschu, sacżińcże wasche wokno, to pschejara czehnje!" Horjan, kotremuž tuto namołwjenje runje jara njewjesche a wysche teho zadosczesche sa khłódnjazymi wětsikom, wołi ßebi zusenu knjesej wotmołwicz: „Proschu, jeli waß to myli, sacżińcże tola Wasche wokno!" — „Ale, mój knježe", wotmołwi zusy, „ja běch tola prjedy Waß we wosu!" — „To je mi zyle wscho jene", wotmołwi roshnjewany Horjan, „moje wokno wostanje woczinjene a s tym basta!" We wóczku zuseho sablyskny ßo hněw, ale w najbližschim wokomiku ßo wobknježi a sacżini, wědomy ßebi ßwojeje dostojnosćże, ßwoje wokno, bórbotajo pschi tym něschto wo njehańbitosczi ßobupuczowazych. To nasch Horjan saßłyschawschi, trochu s hrubym hłoßom wotmołwjejo rjekny: „To pak ßo tež njeßłuscha, tajkeho rapaczeho pßa do druheje rjadownje bracz!" Zusy pschihotowasche ßebi hižo hódneje wotmołwy, khětsje pak podußy ßwój hněw, wuczahny ßebi zigaru a ju sažehli. Sa tołstymi mróczelemi kura ßo khowajo hněwasche ßo na ßwojeho ßobupuczowazeho. Pschi ßebi ßo radujo, so je dobył, sczini Horjan toßame. Bjes kóždeho ßłowczka dojědźeschtaj na dwórnischczo hłowneho města. Durje wosa ßo wotewrichu. Jako pak zusy wustupi, pomhasche jemu ßłužobnik, wsa pßa na powjas a ßamo železniczny sastojnik strowjesche jeho po wojeřsku. To wschitko widźo, kak zusemu knjesej wschudźe czescz wopokasuja, ßo kusk stróži a wustupi zyle czischo s wosa. Noscheř waczokow bližesche ßo se wschěm respektom, so by knjesej ruczny kofrk wotewsał. Toho ßo Horjan skradźu woprascha, schtó by to bycz móhł, kiž psched nim czah wopuschczi. „Njesnajeczże teho?" wotmołwi noscheř, „to bě justizny minister, baron tak a tak, kiž ßo s hońtwy wrócza!"

Hamtski pschedstojiczeř Horjan ßo njemało wustróža, hdyž tute ßłowa saßłyscha. Někto saczuwasche, kak móže człowjekej bycz, kotrehož je Boža ruczka sajała. Zyle porazeny dźěsche s dwórnischcza k jenej drózzy, so by ßo dowjescz dał do jeneho hotela. Dawschi schoféřej ßwětły toleř, mjenowasche hotel, w kotrymž chze sastacz. Po krótkej khwilzy hižo ßedźesche w ßwojej stwiczzy hotela w najwjetschim sadwělowanju njesbožowneho człowjeka.

„Tajke něschto móže ßo jenož mi stacz", stonasche. „Swm sbubjeny, tajkele sadźerženje mi minister ženje njewoda. W struchłej resignaziji sažehli ßebi zigaru a khodźesche po jstwje horje a dele; k prěnjemu je ßebi jeho zusy doscz derje wobhladał, s druha kóždy tajkeho derje sdrasczeneho człowjeka s połnej brodu, kajkiž bě to nasch Horjan, hnydom saßo spósnaje. K tomu mějesche hischcže rjane kudźerjawe włoßy, kiž jeho wschudźe pscheradźachu. Schto někto czinicz? Dyrbjał ßo hicz wujej, kiž we hłownym měscže bydli, wusnacz? Ně, to ßo Horjanej tak prawje njecha. O Wórscha! Skónczne wuskoczi s najdalscheho kuczika jeho sastróžaneje hłowy mudra myßliczka. Stupi ßo psched hladadko, staji ßebi ßwój wyßoki klobuk a dźěsche. Pucz wjedźesche k wujej. Nanajwutrobnischo jeho powita. Pěkny wuj pak jara wobžarowasche, so njemóže jeho wosobinszy pola ministra pschedstajicz. Poruczazy list je hižo wotpósłał, tuž njetrjeba ßo dozyła strachowacz, minister je wo wschěm wobhonjeny. Jutsje w 11 hodźinje ma ßo w justiznym ministerstwje pschisjewicz. Hacz do teho czaßa móže ßebi město trochu wobhladacz. S najlěpschimi pschecżemi jeho wuj wotpuschczi.

S czežkej wutrobu błudźesche Horjan po wulizach wulkoměsta. Hdyž bě ßo do sprózneny naběhał, sastupi do jeneje korczmy. Sso do wotležaneho kuczika ßydnywschi, pocža w ßwojich myßlach rycz a wobroczecz, hacž tam njeje něhdźe hischcže někajkeje mudreje myßliczki, kiž by jeho s tuteje žołostneje wuskosće wutorła. Khětro sahe wopuschczi nasajtra Horjan ßwój hotel, dospołnje kostumowany sa statnu visitu. Najprjedy sańdźe k jenemu optikej. Tam ßebi da wschelake nawoczi pschedpołožicz, módre nawoczi pschecziwo słónczným pruham, jeho ßłabej woczi ßebi to požadaschtej. Namaka wěso hnydom, schtož pytasche. Stajiwschi ßebi nawoczi stupi ßo psched hladadło. „To pak człowjeka pschemenja", rjekny pschedawarjej. „Och, to ße

kej Pawolej Nejdej rozsudeźnjo wo telegrammje přewostajiła. Na to nawjedowaŕ zhromadźizny z dźaknymi słowami skónči. Tuta ze zhromadnym spěwom „Bratrowstwo sej zawadawamy" wuklinča. Wopytowarjo hotowachu so na druhe wažne poskićenjo serbskeje srjedy, na wulki koncert w Krónje.

Wužitnosć serbskeje rěče

Hacž tež to je ßerbska rěčź wužitna? Sserbska rěčź, kiž ma wjazy gramatiskich twórbow dyžli němska, je roswiwanju myßlenja wulzy spomožna; tohodla ßerbßzy hólzy, kotsiž woprawdźe ßerbßzy myßla, na gymnasiju pschi wuknjenju zusych rěčźow s wjetscha ßo wusnamjenjeja. Ale wužitk ßerbschcźiny psches wučźeŕnju won daloko do žiwjenja ßaha. Němzy žadaju sa nasch nětežischi cźaß pódla němcźiny snajomnosć„ dweju nowischeju rěčźow: francowskeje a jendźelskeje, a někotryžkuli na jeju wuknjenje rad wjele pjenjes waži, dokelž pschi pucźowanju do wukraja abo doma we wobkhadźe s ludźimi druhich narodow bjes njeju bycź njemóže. Tomu abo tamnemu cźescźenych cźitarjow ßnadź ßo to tak nujne njesda, ale wón mi, ja s naschonjenja rěcźu, na ßłowo wěŕ, a kóždy młódschi daj ßebi wote mnje radźicź, so khroble njedyrbi wuknjenje rěčźow sakomdźecź, hdyž ßo jemu, kaž wożebje na gymnasiju, składnosćź k tomu posticźa. Pschetož — tež wothladnjo wot wužiwanja literatury — nichtó njemóže wědźecź, hacź budźe wón pschichodnje w měrnej wjesny ßedźecź, kotraž je s jenej abo dwěmaj rěčźomaj dospołnje spokojom, abo hacž ßnadź do wobstejnosćźow pschińdźe, kiž snajomnosćź někotrych nowischich rěčźow wužitnu abo tež njewobkhadnje nusnu cźinja. Tak daloko ßmy s praktiskimi Němzami zyle pschesjene, kotsiž germanske a romanske jasyki wobjimacź pytaju. Ale my hischcźe něschto wjazy žadamy, pschetož schtóž němske mjesy pschekrocźi, tón lohko do tajkich krajow dóńdźe, hdźež ani germanska, ani romanska rěcź njedoßaha. To widźimy hižo w najbližschej bliskosći, w ßuzodnych Cźechach, hdźež je najwjetschi dźěl krajow se Sslowjanami wobydleny. Tu, kaž tež w Pólskej a Rusкej, je wikowanja a słužby dla hižo tón abo tamny kužički Sserb pobył, kiž ßebi se ßerbskej rěčźu psches kraj pomhasche. Wo wužitku ßerbskeje rěčźe wědźa tež ßerbßzy wojazy powědacź, kiž móžachu ßo we wójnje s ruskimi wojakami atd. srěcźecź, a kotsiž pschi tom lěpje wotendźechu hacž ßużodni Němzy. Cźim bóle pak w naschich cźaßach wobkhad ludow mjes ßobu, se železnizami atd. pschiběra, cźim mušnischo bywa — na cźož ßu němßzy pschekupzy s dźěla tež hižo kedźbowacź pocźeli — snajomnosćź snajmjeńscha jeneje ßłowjanskeje rěčźe. Schtóž pak jenu rosumi, namaka ßo lohko do wschitkich druhich jako ßotrowskich rěčźow. A tónle wulki wužitk, kotryž budźe ßo w běhu lětstotkow pschezo sjawnischo pokasowacź, podawa nam nascha luba macźeŕna rěčź, nascha ßerbschcźina. Tohodla ßebi ju khwalmy a hajmy jako wosobnu dobrotu, kotruž je Boža miłosćź nam wobradźiła.

Dr. P.

Wo smołanej pjecy

Podał Jurij Ładuschkucźik.

W prjedawschich cźaßach ßu ßo w naschich holanskich wjeskach ludźo wjele s warjenjom a schkrěcźom ßmoły sakěrali, na cźož w naschej wokolinje powostanki tajkich „ßmołanych pjezow" pokasuja, kotrychž w naschej wokolinje wjele namakamy. Jene tajke „stare pjezyschcźo" leži tam, hdźež Wóßlicźansko-Minakowski a Wochožanski-Dubcźanski pucź ßo kschižujetaj (něhdźe 5 kilometrow wot Wochos). Wo tym ßo scźěhowaze powěda: Jedyn cźłowjek chzysche tam jónu ßmołu schkrěcź a bě ßebi wschitko pschihotowal (hacź je s Wochos był abo niz, je njewěste, dokelž je wot tam do druhich wßow bliže hacž do Wochos). Wón pak chzysche lubu njedźelu k tomu wužicź a tak wón pěž ßobotu w nozy hižo sapali. Njedźelu rano, hdyž bě cźaß ke mschi, wón runje wulki kotoł warjazeje ßmoły wucźahny, so by jej wustudnycź dał. Ale runje pschilecźa k njemu dźiwi kacźor a ßydny ßo k tomu kotołej. Muž hladasche spodźiwany, schto budźe to stworjeńcźko cźinicź. Kacźor pak pocźa warjazu ßmołu picź a njesasta, dóniž njebě zyły kotoł wupił a potom sa ßo prjecź lecźesche. Někto ßo mužik bojesche a dźěsche prjecź a powědasche to druhim. Cźi pak jemu prajachu: „To je twoja schtrafa, so ty lubu njedźelu njejßy ßwjecźił. Kacźor je satan ßam był a je cźe wo twoju sasłužbu pschinjeßł." To město pak rěka hischcźe dźensnischi dźeń „kacźorowe pjezyschcźo".

Hudźba – wuměłstwo – dźiwadło

Zentralne dźiwadło pokasa wot wutory do schtwórtka film: „Njeßmjertna pěßeń". Tutón kruch hraje we Obendorfu w Hornjej Awstriskej w lěcźe 1811. Nimo pschirodnych krasnosćźow wokschewja naß wutroby jimazy dźěl hry. Njepowalna ßwěra k morwemu wjednikej Handrijej Hoferej njepschipuschcźi hoscźenzarjej k „hwěsdźe" ßwoju dźowku sa mandźelsku dacź ßynej Napoleonskeho wojaka, kotryž je, hdyž tež nusowany, pschecźiwo Handrijej Hoferej schoł. Radscho ßwoju dźowku sastorcźi. Podarmo dźowka s mužom a dźěscźom pola nana wucźek pyta, hdyž bě lawina jeje domcźk w horach sasypła. Pschecźiwo wichorej a symje skóncźnje schkit we kródźi namaka. Runje ßu hody. Oberndorfski faraŕ duzy po pucźu do hródźe pohlada a tam dźowku hoscźenzarja s mužom a jeje dźěscźom w žłobje ležo widźi kaž ßwjatu ßwójbu w Bethlehemje. Jeje wosud farar powuhnuje njeßmjertnu pěßeń „Sswjata nóz, cźicha nóz" spěßnicź. Kantor Gruber ju hischcźe na ßamßnym wjecźoru do hudźby sestaja. A Božu nóz ßo w Božim domje přeni krócź saspěwa „Cźicha nóz, ßwjata nóz". Twjerda wutroba kruteho nana ßo smjehcźi a plakajo ßwoju dźowku wo wodacźe proßy. Pódla toho widźimy sajimawy pódlanski programm.

Palastowe dźiwadło. Hacž do schtwórtka hraje ßo tu sabawna wjeßełohra „Wschitko dla toho pßa". Póstski assistent Sebastian Neumeyer mějesche drje wulku ßwójbu, ale mało pjenjes. Na njesbožo bě ßo k tomu bóle do plahowanja tomatow salubowak, dyžli do ßwojeho dźěła na pósćźe. To ßo na ras wscho pschemění. Bohata cźeta w Mnichowje bě wumrěła, sawostajiwschi zyle kowrótny testament. Jeje pßyk mějesche mjenujzy mjes ßhromadźenym pschecźelstwom rosßudźicź, kotry s njeje wulkeho herbstwa hódny. Pod dohladom notara wažny poß do sstwy pschiwjedźe a w runej měrje k mjenu Sebastiana Neumeyera běžesche. Prjedy pak hacž móžesche sprawny Sebastian ßwoje hebrstwo dosłóncźnje nastupicź, mějesche wón hischcźe mnoho njeluboznosćźow pschětracź. Tola skóncźnje bu nahladny a bohaty muž a jeho dźowka woženi ßo se ßynom póstmischtra. Najwjetsche wjeßele ma pschihladowaŕstwo nad mischtrskim hracźom Weißa Ferdla jako Sebastiana Neumeyera. Tež wschě druhe hłownische wosobny ßo do zyłka derje pschihodźa. Kulißa pěkneje wjeßełohry je małe městacźko we Bayerskej. — W dalschim posticźi ßo hischcźe rjany pódlanski programm.

Přilopk

19 dźěłacźerjow ßo satepiło.

19 japanskich dźěłacźeri pschekhwapi ßo pschi pschejědźe psches Jnaschirasti jěsor w połnóznej Japanskej s wulkim wichorom, pschi tym ßo cźołm powrócźi a wschitzy w žołmach ßmjercź namakachu.

Radio

Pjatk 29. novembra ßłyschimy:

Königswusterhausen. Nimo snateho wschědneho programa: 6,30 wjeßoły rańschi konzert. 11,40 sa burow. 12 pschipołdnischi konzert. 16 popołdnischi konzert. 19 wojeŕske žiwjenje. 20,15 hodźina naroda.

Lipsk. Nimo snateho wschědneho programa: 6,30 rańschi konzert. 11,45 sa burow. 12 pschipołdnischi konzert. 15 sa žony. 17 popołdnischi konzert.

Hischcźe wažne s dnjoweho programa. Barlin: 21 sabawny konzert.

Hamtske wozjewjenje z Budyšina.

Städtische Freibank Bautzen.

Sonnabend, den 30. November 1935: 8—10 Uhr für die Nrn.: **4151—4450.**

Rohes Rindfleisch, Pfund 30 Pf.

Die Freibankverwaltung.

Wopyt diplomatow pola WHW.

Zyły rjad nawjednych ßobustawow Barlinskeho diplomatiskeho korpsa je hłowny hamt ludoweho spomožeństwa wopytał, so bychu němski skutk symskeje pomozy spósnałe. Na wobrasu rosestaja wjednik hłowneho hamta Hilgenfeld sarjadnistwo hłowneho hamta. Na prawo wot njeho argentinski wupóßłanz dr. Eduardo Labougel a cźěskoßłowakski póßłanz dr. Mastny. (Weltbild, M.)

Wam jenož tak sda, knježe!" pytasche jeho pschedawaŕ smějowacź, „tohodla Waß kóždy hnydom sa ßo spósnaje, kiž je Waß hdy jónu widźał!" — „T—a—a—k", rjekny Horjan jědojcźe a wopuschcźi klamy. Khwatnje stupasche po haßy, pola truharja Lischki sasta, hluboko wodychujo sastupi.

K słužbje hotowy, jeho mischtr powita. „Truhacź — włoßy tsihacź?" — „Ně, truhacź!" — „Sch—o—o? Waschu rjanu brodu??!" — „Truhacź, kaž ßym prajił, broda je mi pschecźiwna!" — „Zyła broda?" — „Zyła broda, haj!" — Tak nutrnje ßobużelnje wodychujo, pocźa mischtr ßwoje dźěło wukonjecź. Někto bě hotowe. Horjan stupi ßo pschedhladadło, spokojnje ßo sasmja. Sapkacźi a wotendźe. Tola schto to? Rjany wyßoki klobuk ßuny ßo jemu hacź niže wuschow. Jenož s truharjowej prózu, kotryž mnoho papjery do klobuka naktadźe, móžesche jón Horjan sa ßo trjebacź. Tuž bě někto tak daloko hotowy. Hdyž nimo wukładnych wokłow khwatasche, njespósna ßo woprawdźe ßam ßo wjazy. Mějesche napohlad, jako bychu jeho runje s khlostaŕnje puschcźili — jenož jeho drasta tute měnjenje słabjesche. Se sacźucźom hańby a sastorcźenja poda ßo na pucź k ministerstwu.

Lěhdy Horjan někotre krocźele scźini, położi ßo jemu ruka na ramjo; ßo wobrocźiwschi, wuhlada zyle zusebo cźłowjeka, kiž na njeho takle rěcźesche: „Mój knježe, proschu Waß, na khwilku posastacź, ßym sastojnik kriminalneje polizije, mam s Wami někotre ßłowcźka porěcźecź!" Nanajbóle pschekhłapjeny Horjan posasta. „Móžecźe ßo wupokasacź?" pocźa wócźko sakonja. „Njewěm!" jakotasche Horjan, pschepytujo pschi tym wschě saki, ale podarmo. „Ale ßłyschcźe tola, ßym hamtski pschedstejicźeŕ tam a tam a ßym runje na tym, ßo pschedstajicź w justiznym ministerstwje." Sastojnik scźahny s ramjenjomaj a rjekny: „Wobžarnju — to njeje žadyn wupokas, proschu pójcźe tuž so mnu na stražu!" — „Ale luby sastojniko, schto je Waß pohnuło k tutej krocźeli?" — „Wobžarnju jara, dyrbju pak tak jednacź, hdyž ßebi knjes najprjedy módre nawocźi kupi a potom ßebi da brodu wottruhacź a włoßy wotrěsacź, je to tola sa sastojnika kriminalneje polizije pschicźiny dosćź, tutej wězy bóle na kožu hicź, niz?" Němje poda ßo Horjan do ßwojeho wosuda a dźěsche se ßwojim pschewodnikom na stražu. Tu bu pschesłyschowany. Po napißanju personalijow woprascha ßo słužbu cźinjazy polizajski rada, hacž tu nima nikoho snateho, kiž by jeho personalije wobkrucźicź mohł. Na wulke sbožo Horjanej na myßle pschińdźe, so jedyn towaŕsch se studentskich lět w polizajskej słužbje dźěła. Wjeßele mjenowasche jeho mjeno. Mjenowany bu hnydom sawołany. Jako sastupi, woprascha ßo polizajski rada: „Na, knjes kolega, snajecźe tuteho cźłowjeka?" Praschany hlada dołho na Horjana a skóncźnje symnje wotmołwi: „Ně!" To bě Horjanej pschewjele. „Cźłowjecźe!" rejesche na njeho, „stary wosole, njesnajesch mje woprawdźe wjazy abo nje njechasch wjazy snacź!" Polizajski rada namołwjesche Horjana k porjadej. Tamny pak ßo prózowasche, tuto hódancźko wujasnicź — po khwili rjekny zyle sadźiwany: „Ach, to ßy Ty, Horjano!" Někto dyrbjesche ßo Horjan spowědacź, schtož tež s wjeßołej wutrobu rad scźini, jako běchu sastojnizy wotejschli. Wěso jeho potom puschcźichu, wobaj dźěschtaj hacž na haßu. Jako ßo dźělischtaj, pschiwoła pschecźel hischcźe Horjanej: „Pscheju cźi wscho dobre a myßlu, so njeońdźe twoje swonkowne ministrej k postorkej!"

Poł hodźiny posdźischo ßedźi Horjan w cźakaŕni justizneho ministerstwa. Byrnjež tež był pschesßwědcźeny, so jeho hajnik wot wcźerawscheje jěsby po železnizy njespósnaje, bijesche jemu wutroba tola tak móznje, jako chzyła ßo wudobycź. Jako pak bu k sastupej namołwjany, sacźu w nohomaj tajku spróznotu, jako by zyły dźeń po horach ßo krosnował. Tola to wscho nicźo njepomhasche — dyrbjesche nuts. Hdyž sastupi, wuhladajo ministra, ßo jemu skoro sezny. Dwójzy ßo psched ministrom hluboko pokłoni. Tutón Horjana pschecźelnje powitajo, wosjewi, so je wujowy list dostał a pschecźiwo pschesadźenju nima nicźo wustajicź. Trěbne wobsamknjenja ßo hnydom stanu. S tym bě wěz wotbyta. Horjan ßo schmjata s sstwy. W cźakaŕni ßo swjese na stoł a nimale wótsje stona: „Ow, je wosoł!" Wopyt pola ministra bě jeho tak jara smotał, dokelž to szyła njebě tamny hajnik, kiž wcźera s nim w spěschniku ßedźesche. Tamny noscheŕ wacźokow bě jeho wobehlak. Wschón jeho strach a próza běschtaj podarmo, brodu a rjane kudźerje ßwojich włoßow je woprowal sa nicźo. Schto rjeknje jenož njewjescźicźka Wórschu, hdyž tajkile psched nju stupi? Kaž bjes smyßłow cźěri Horjan po haßy a kupi ßebi w haptyzy hnydom tsi blesche mokschiny sa spěschne roscźenje włoßow a brody. Někto khwatasche Horjan domoj. Tu ležesche na blidźe list — wot njeje. Lubosćź rěcźesche s lista, kiž jeho ranjenej wutrobje derje cźinjesche. Ty luby božicźko, kak tam pißa! „Luby Jakubje! Chzesch-li mi małe wjeßele scźinicź, daj ßo w měscźe fotografowacź, dostanjesch tam rjeńsche wobrasy dyžli pola naß na wßy."

Fotografowacź! Radscho do jastwa! Hnydom napißa kohcź dołhi list, so je wschitko w porjedźe a sa někotre dny budźe pscheßadźeny. Sa fotografowanje je nětkole jara mało cźaßa, dokelž durbi hnydom na ßwoje słužbne městno, prjedy schescźoch njedźel pak njemóže ßwoje nowe městno nastupicź. Proschesche ßwoju Wórschu, so by tutón cźaß na njeho ßwěru docźakała, wón chze tež, tak derje hacž ßo hodźi, tu cźakacź, dóniž jemu broda a włoßy njenarostu.

Bj W.

SERBSKE NOWINY
DŽENIK ZA SERBSKI LUD

„Serbske Nowiny" płaća měsačnje we wudawaŕni 1.15 hr., na pósće a pola dowěrnikow 1,51 hr. z wunošowanjom, do wukraja 2.15 hr. = 20,00 Kč. Wudawa a ćišći Jan Cyž, dr. jur., w Budyšinje w Serbskim Domje. Telefon 2687

Za nawěšťki, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały mm-rjadk 6 pj., za swójbne 5 pj., towaŕstwowe a hosćencaŕske 4 pjenježkow. Za reklamowy mm-rjadk płaći so 15 pj. Rabat po tarifje. Kóžde čo. płaći 10 pj.

Čisło (Nr.) 278 — Budyšin — Pjatk 29. novembra 1935 — Bautzen — Lětnik 94

Zwołanje k zwučowanjam we wojeŕskej mocy

Němſki ſnutſkowny miniſter a němſki wójnſki miniſter ſtaj ſe ſhromadnym wukaſom ſwołanje k ſwučowanjam we wojeřſkej mozy ſrjadowałoj. S jeju wukaſom ßo § 20 wojeřſkeho ſakonja pſchewjedźe. We wukaſu ßo poſtaja, ſo **ßo pſchißluſchnizy reſerwy, narunańſkeje reſerwy, krajneje wobory a w Rańſchej Pruſkej tež krajneho wudyra (Landſturm) k ſwučowanjam ſwołaju.** Němſki wójnſki miniſter lětny wobßah tutych ſwołanjow poſtaji.

Kotſiž ßo k ſwučowanjam ſwołaju abo kotſiž ßo dobrowólnje na nich wobdźěla, doſtanu, dołhož ſwučowanja traja, wot wojeřſkeje mozy wobydlenje, zyrobu, draſtu a mſdu abo pſchekhodny pjenjes, pſchi ſkhorjenju tež darmotne wuhojenje. Hdyž na ſtrowoſcźi ſchkoduja, ßo ſakoń wo ſaſtaranju pſchißluſchnikow wojeřſkeje mozy nałožuje.

Kóždy němſki mužſki pſchiſtajenz abo dźěłaczeř, kiž w Němſkej dźěła a ßo k ſwučowanju ſwoła, dyrbi wot pſchedewſaczela dowol doſtacź. Wón dyrbi pſchedewſaczelej ßwój ſwołańſki pſchikas pſchedpołožicź. Dowol pſchedewſaczelej prawo njedawa, ſo mohł dźěło wupowědźicź. Pſchiſtajenz abo dźěłaczeř pak ßebi ſa cźaß ſwučowanja wot dźěłodawrja njemóže mſdu abo druhe ſarunanje žadacź. Sßwój dowol dyrbi wón nimo teho wot dźěłodawarja doſtacź. Pſchedewſaczel móže dowol pſchikrócźicź, tola niž wo wjazy hacž 10 dnjow, je-li ſa cźaß ſwučowanja mſdu dale placźi.

Schtóž ßo na ſakładźe noweho wukaſa k ſwučowanju wojeřſkeje mozy ſwoła, po ſakonju wo dowolu ſa cźěłne wocźehnjenje podpjeru doſtanje. To rěka, ſo ßo jemu podružniſki pjenjes hacž do 200 hriwnow měßacžnje naruna, je-li ma wón ſe ßwojej mandźelſkej abo druhimi, kotrychž ma ſežiwicź, ſhromadnu domjaznoſcź. Sa mandźelſku a ſa tych, kotrychž ma muž ſežiwicź, je-li ßu ſtarſchi hacž 21 lět, 1.50 hr., je-li njejßu hiſchcźe 21 lět ſtari, 50 pj. na kóždy dźeń. Tež w naſtupanju wo ſozialneho ſawěſcźenja placźa poſtajenja ſakonja ſa cźěłne wocźehnjenje. To woſnamjenja, ſo ßo ſa cźaß ſwučowanja ſawěſcźeńſke pſchinoſchki njetrjebaju placźicź.

Saſtojnikam ſtatnych, krajnych a gmejnſkich wyſchnoſcźow a druhich ſjednocźenſtwow ſjawneho prawa a ſjawnych dźěłaŕnjow ma ßo pſchi dowolu ſa ſwučowanje hacž do 4 měßazow, pola wojeřſkeho lětaŕſtwa hacž do 6 měßazow, ſaſtojnſka mſda placźicź. Tuto poſtajenje ßo tež na pſchiſtajenzow a dźěłaczerjow ſjawnych ſarjadniſtwow pocźahuje.

S powſchitkownych domjazych, hoſpodaŕſkich a powołańſkich pſchicžinow móža ßo wobdźělenja na ſwučowanjach wotſtorcźicź, je-li ſwołany, jeho pſchiwuſni, prěnjeho rjadu kaž tež jeho mandźelſka a jeho dźěłodawaŕ hacž najpoſdźiſcho dwě njedźeli po doſtacźu ſwołańſkeho pſchikaſa to namjetuje.

Hitlerowe rozrěčowanje so we wukraju wobkedźbowało

Amerikanſke nowiny ßu rosrěcźowanje wjednika a němſkeho kanzlera ſ preſidentom powěſcźeŕnje „United Preß", Hughom Baillie, na napadne waſchnje na prěnjej ſtronje wocźiſchcźałe. Wone pak dotal hiſchcźe nicźo njepſchiſpomnichu. Jendźelſke nowiny ßu wulke dźěle rosrěcźowanja wocźiſchcźałe. Tola ßu ßo dotal tehorunja ßwojich ßamßnych pſchiſpomnjenjow wostajiłe. Nowiny w połnócźnej Italſkej nadróbnje wo rosrěcźowanju pißaju. Wone wożebje na wojowanje Němſkeje pſchecźiwo bolſchewiſmej a židowſtwu a na němſke kolonialne žadanja pokaſuja.

„Hrabja Zeppelin" přistajił

Powětron „Hrabja Zeppelin" je ßrjedu wjecźor 9,25 hodź. po naſchim cźaßu w Pernambuku pſchiſtajił. Wón běſche něhdźe 119 hodźin ſa ßobu w powětſje woſtał a je ſ tym ßwój ßamßny rekord, kiž dotal 111 hodźin a 44 minutow wucźinjeſche, wo wjazy hacž 7 hodźin ſbił.

Němski direktorij w Memelskej so wutworił

Gouverneur Memelſkeje je ſchtwórtk popołdnju pſchedßydu memelſkeho ßejma, ratarja Augnſta Baldszuſa, ſa direktorijoweho preſidenta pomjenował. Baldszus je potom hnydom direktorij wutworił. Wón je ſa krajnych direktorow powołał: ßejmoweho měſtopſchedßydu Willija Beiku, ratarja Szigauda a knihiwjednika Arnoſchta Surawu.

Tutón nowy memelſki direktorij je direktorij jenotneje liſcźiny. Wón ſkónčnje žadanja memelſkeho ſtatuta dopjelnja. Mjes ſchtyrjomi mužemi memelſkeho direktorija njeje žadyn Litwjan. Gouverneur potajkim njeje dożpił, ſo by jedyn ßobuſtaw litewſkeje mjeńſchiny direktorijej pſchißluſchał.

Laval w komorje wjetšinu dostał

Franzowſka komora běſche ßo ſchtwórtk na wurjadne poſedźenje ſeſchła. Miniſterſki preſident Laval da wothłoſowacź, hacž ma pſchi ßwojich jednanjach komornine dowěrjenje. Komorny preſident popołdnju krótko do 5 hodźin, jako běſche krótka pſchestawka była, wunoſchk wothłoßowanja pſchecźita. Szyła běſche ßo 570 hłoßow wotedało. S nich doſta Laval 345 hłoßow, pſchecźiwo knježeŕſtwu běſche ßo 225 hłoßow wotedało.

Paduch w sowjetskim wupósłancstwje w Prazy

W nozy k ßrjedźe je ßo w ßowjetſkim wupóßłanzſtwje w Praſy paduſchſtwo ſkucźiło. S legaziſkeho treſora je ßo něhdźe milijon cźěſkoßłowakſkich krónow a druhich pjenjes kradło. Tež wſchelake liſcźiny ßu ßo ſhubile.

Pſchi pſchepytowanju ſpóſnachu, ſo je ßobuſtaw wupóßłanzſtwa paduſchſtwo ſkucźił. Wón ßo ſ paklucźom do měſtnoſcźe doby, hdźež ßo tajne dokumenty khowaju.

Paduſchſtwo pak je ßo ruče wujaßniło. Wupóßłanzſtwoweho pſchiſtajenja Saju Kozinowa ßu w Dokſach nad Bjesdjeſkim jěſorom k połdnju wot Cžěſkeje Lipy ſajeli. Pola njeho pjenjeſy a tajne liſcźiny namakachu.

Nowe grichiske knježeŕstwo so wutworja

Grichiſki kral je profeßorej Demerdźißej porucžił, ſo by nowe knježeŕſtwo ſeſtajał. Kaž ßo wocźakuje, nowe knježeŕſtwo dźenßa pjatk pſchißahu ſtoži. Demerdźis je profeßor khloſtańſkeho prawa. Pſchi wólbach ſtatneho preſidenta běſche wón napſchecźiwny kandidat diktatora Pangaliſa.

Wulke transporty japanskeho wójska

Do Londona je powěſcź ſe Schanghaja dóſchła, ſo ßo japanſke wójſko w połnócźnej Chinje ſpěſchniſcho hromadźuje. Shanghajſke jendźelſke nowiny „North China News" piſaju, ſo ßu do Schanhajkwana 11 cźahow pěſchkow, 2 panzerowanaj cźahaj, jěſdni, tanki a artilleriju pſchiwjeſli. W Mukdenje dwaj pioněrſkaj regimentaj na roskaſy cźakataj. W Cźingcźawje ßu 25 wojeŕſkich cźahow wobkedźbowali.

Wo kommunistiskim puču w Brasiliskej

Jendźelſke nowiny piſaju, ſo je ßo kommuniſtiſki ſběžk ßrjedu ſ połnócźneje Braſilſkeje tež na hłowne měſto Rio de Janairo roſchěrił. Wojazy a lětarjo ßo kommuniſtam pſchidružichu. Braſilſke knježeŕſtwo da měſtowy dźěl Urca wuprósdnicź, ſo by na tamniſche kaſarny, hdźež běchu ßo ſběžkarjo ſhromadźili, mohł bomby mjetacź.

Reuterez telegrafowaŕnja powě, ſo ßu ßo wojazy a lětarjo w twjerdźiſnje Sao Joao ſběžkarjam pſchidružili, Braſilſke knježeŕſtwo woſjewja, ſo ßu knježeŕſtwowi wojazy měſto Natal w połnócźnej Braſilſkej ſaßo dobyli. Tež ſ Pernambuka ßu ßo ſběžkarjo ſaßo wuhnali.

W redakzijach nowin w Riu de Janeiru wobkrucźachu, ſo je ſlě wuwołany kommuniſtiſki wjednik Preſtes roskas we Billi pſchewſał. Tam ſběžkarjo a knježeŕſtwowi wojazy ſe ßobu wojuja.

W Natalu je ßo něhdźe 500 ſběžkarjow na parnik „Santos" podało, jako běchu banki a wſchelake wulke wobkhody wurubili. W Pernambuku ßu ſběžkarjo něhdźe 100 morwych ſawoſtajili.

Wulki italski nadběh so wočakuje

Hdyž italſki marſchałl Badoglio do rańſcheje Afriki dojědźe, ßo doſpołne pſcheměnjenje we wojowanju wocźakuje. Badoglio chze dotalne waſchnje poſtupowanja italſkeho wójſka ſpuſchcźicź. Wón chze, ſo by wójſko ſpěſchniſcho poſtupowało a niž jenož krocźel po krocźeli. **Abeßynjenjo maju ßo ſkóncźnje k rosßudźnym bitwam nuſowacź.**

Dotal běchu ßo Italcźenjo prózowali, wobydleŕſtwo we wobßadźenym kraju ſ propagandu ſa ßebje dobycź. Badoglio chze tež w tutym naſtupanju hinak poſtupowacź a **chze ßo pſchi pſchichodnym wojowanju jenož na móz brónjow ſepjeracź.** S tym dyrbi ßo cźaß lutowacź, dokelž cźim dale Italcźenjo pſchińdu cźim njepſchecźelniſche wobydleŕſtwo nadeńdu. Tehodla ma Badoglio propagandu ſa njetrěbnu, ſnajmjeńſcha w prěnim cźaßu.

Tola ßo njewocźakuje, ſo Badoglio ſpyta, ßwojich wojakow hacž do krajiny pſchi Tanaſkim jěſoru póßłacź. Napjatoſcź mjes Italſkej a Jendźelſkej móže ßo tak jenož powjetſchicź.

S italſkich powěſcźow ßo ſhoni, ſo ßu pola jeneho padnjeneho abeßynſkeho niżſcheho wjednika abeßynſki wójnſki plan namakali. W tutym planje ßo wopiſuje, kak měješe ßo abeßynſke wójſko do italſkeje Somaliſkeje walicź. Italcźenjo ßu nawalej Abeßynjanow do krótkowjecźorneje Somaliſkeje ſadźěwali, dokelž ßu abeßynſke wójſkowe wotdźělenja ſ lětaŕſkimi bombami roſpjerſchili.

W Romje so powěsće wo postupowanju Abesynjanow znowa wotpokazuja

Powěſcźeŕnja Stefani w Romje woſjewja: Reuterez a Hawaſka telegrafowaŕnja a druhe wukrajne powěſcźeŕnje na pſchemo powěſcźe roſchěrjeja, kiž po jich wudawanju ſ Addiſa Abeby pokhadźeja a wo pſchemóžazych dołyczach Abeßynjanow roſprawjeja. Wone powědaju, ſo ßu wojazy abeßynſkeho kěžora Gorrahaj a Gerlogubi ſaßo dobyli, ſo je ßo ſtotyßaz muži wjeŕcha Deſty dale hacž 300 kilometrow do italſkeje Somaliſkeje dobyło a hacž do krajiny pola Jſcie Baidoa dóſchło, a ſkóncźnje, ſo ßu italſzy wojazy Makalle ſpuſchcźili a ſo ßo na Adigrat wrócźo cźahnu. Njelepe nakopjenje tajkich wopacźnych powěſcźow njetrjeba žaneho wotpokaſanja. Woprawdźite položenje je tajke, ſo maju italſzy wojazy wſchitke dobyte ſteiſchcźa kruče w ßwojej ruzy.

Badoglijowy parnik so zapozdźił

Pſchi ßylnych wětrach w Cźeŕwjenym morju je ßo parnik ſapoſdźił, na kotrymž ßo nowy najwyſchſchi roſkaſowaŕ italſkeho wójſka w rańſchej Afrizy, Badoglio, wjeſe. Parnik w Maſſawje hakle ſchtwórtk popołdnju wocźakowachu.

Kaž ßo dźenßa powě, je Badoglio ſchtwórtk pſchipołdnju do hłowneho kwartěra w Asmarje dojěł.

Ze Serbow

W Budyſchinje 29. nowembra 1935.

Naše hrono za tutón Boži dźeń

Mały wohenčk, kiž će hrěje, je lěpši, hač wulki, při kotrymž so spališ. Přisłowo.

— **Wo wjedrje.** Wczera wjeczor w 7 hodź. barometer 743, hygrometer plus 3 a najwyſchſcha dnjowa temperatura 8 ſtop. Dźenßa rano we 8 hodź. barometer 734, hygrometer plus 9 a najnižſcha nózna temperatura 4 ſtop. Ssylny wubězk nižiny nad Połnózným morjom je ßo ſpěſchnje do ßrjedźneje Europy dobył a je nam pſchi khětro ßylnym wětſje pomróczene a deſchcźowate wjedro pſchinjeßł. Wubězk je wuſku wyſchinu, kotraž ßo ſ Ruſkeje pſches ßrjedźnu Europu do Franzowſkeje czehnjeſche, ſaßo roſtorhnył. Nižina je na morju ſaßo ßylne wětry pſchinjeßla. Wjedro ßo jutſje ſaßo trochu ſměruje, tola woſtanje hiſchcźe njewobſtajne, dokelž budźemy pſchezo hiſchcźe na mjeſach mjes połnózneju nižinu a franzowſkej wyſchinu. — Jutſje ßobotu, na dnju ßwjateho Handrija, ßłónczko 7,38 hodź. ſkhadźa a ßo 3,59 hodź. khowa. Měßaczk ſkhadźa jutſje dopołdnja 11,14 hodź. a khowa ßo wjeczor 8,25 hodźin.

— **Wuhlady na wjedro ſa jutſiſchu ßobotu:** **Mało pſcheměnjenje nětcziſcheho wjedra.**

•

Wudźělenje běrnow ſkutka ſymſkeje pomozy 1935/36.

Ludowi towaŕſchojo **Budyſkeje wjeczorneje měſtneje ſkupiny** ſ prěnim piſmikom **A hacž S**, kiž ßu ßo do ſkutka ſymſkeje pomozy 1935/36 pſchijeli, doſtanu ßwoje běrny **pjatk 29. nowembra a ßobotu 30. nowembra 1935 dopołdnja wot 9 do 12 hodźin a popołdnju wot 1 do 4 hodźin** na tworowym dwórniſchczu pſchi kolijach 41. Jenož czi potrěbni maju prawo doſtacž, kotſiž hižo běrnowe pſchipokaſańſke wopiſmo (Kartoffelzuweiſungsſchein) wobßedźa. Ruczny wós ſ běrnowymi měchami ma ßo ßobupſchiwjeſcž.

Potrěbni **ßrjedźneje, rańſcheje, połnózneje a połodniſcheje měſtneje ſkupiny,** kotſiž hiſchcźe běrnowe pſchipokaſańſke wopiſma wobßedźa, ßo ſ tym poßledni króć namołwjeja, ſo bychu ßebi ßwoje běrny hnydom wotewſali. Pſchipokaſańſke wopiſma, kotrež potrěbni tutych ſchtyrjoch měſtnych ſkupinow hacž do ßoboty 30. nowembra njewotedadźa, ſhubja ßwoju płaczіwoſcź.

Porucženzy měſtnych ſkupinow ſkutka ſymſkeje pomozy.

•

Hodowny list zb-ža němskeho luda!

Jutſje ßobotu 30. nowembra 1935 wam muž ſboža rjane bruny łoßy k wobſtaranju dźěła w pěknym pyſchnym liſcźe poſkicźa. Hiſchcźe raſ ßo ſkładnoſcź poſkicźa, ſo móže ßebi kóždy tutón rjany hodowny dar ſa nana, macź, dźěczi a ßlužobnych kupicź. Wón pod žanym Božodźěſczowym ſchtomom njeßmě pobrachowacž! S nim ßo tak wjele ludźom dźěło a khlěb da, ßo poſtupowanje hoſpodaŕſkeho derjeměcźa poſpěſchi, ßo wulki ſkutk we wjednikowym ſmyßle dokonja. Tehodla njech jutſje nichtó ſkładnoſcź njeſkomdźi a njech ßebi tutón hodowny liſt ſboža ſwěſcźi. Łóß płaczi 1 hriwnu. Hłowne dobycźe wuczinja 50 000 hriwnow. Lotterija poczehnje ßo 21. a 22. dezembra. Muž ſboža je hotowy! Nihdźe njeßmě bruny liſt pobrachowacž!! Kameradojo, wopokažcźe ßwoje kameradſtwo! Njebudźe tu žaneje nuſy, hdyž wſchitzy pomhacźe. Tehodla kup ßebi kóždy łóß lotterije k wobſtaranju dźěła!

•

— **Saßo wojeŕſke dowolowe czahi k hodam.** Statny wójnſki miniſter poſtaja po doroſumjenju ſ němſkej železniſu ſa lětuſche hodowne dowoly, ſo ſa wěſte czaßy ßo w ſajimje powſchitkowneho wobkhada wojeŕſke kharty ſa czahi ſ pſchirażkom do 300kilometerſkeje ſdalenoſcźe nimaja wudawacž. Potajkim w dnjach wot 21. hacž do 24. dezembra, 26. dezembra a wot 1. do 3. januara nimaja ßo wojakam wojeŕſke liſczki ſa ſpěſchne a ſeſpěſchnjene czahi wudawacž. Hodowny dowol ma ßo po móžnoſcźi tak położicž, ſo dowolowy ſapocžatk a kónz do tutych jara žiwych wobkhadnych dnjow na železnizy njepadnje. Statna železniza ma wotmyßlene, ſo by we wjetſchim roſměru dowolowe czahi ſa wojakow ſapołožiła.

— **Haczenje w ſaſtaranju ſ wodu.** Dokelž ßo runje dwě ſchkodźe nadobo ſtaſchtej, běſche wczera w měſchczanſkim wodowodźe na někotrych měſtnach ßłabſchi czíſchcž wody a běſche tež woda mutna. W Pſchiſchecžanſkej wodarni běſche ßo plumpowa ßrěbaŕſka rola pukła. W Tſělanſkej wodarni bórſy na to wulki ſběhaŕſki powod ſapraji. Tehodla wobě plumparni njemóžeſchtej dźěłacž. Jenož Stara wodaŕnja móžeſche wodu podawacž. S teho wukhadźeſche, ſo woda we wyßokim baſinje rucže ſpadowaſche. W Tſělanſkej wodaŕni je ßo ſchkoda wczera wotſtroniła. Ale njemóžeſche ßo ſadźěwacž, ſo woda njeběſche doſcž wot železa wucziſczena a běſche tehodla trochu mutna. Wona drje ſtrowoſcźi njeje ſchkódna, tola pſchetrjebarjo mutnoſcž wody njelubje ſaczuwachu. W Pſchiſchecžanſkej wodaŕni ßo ſchkoda wěſcźe dźenßa ſaßo wotſtroni.

Přihotowany być, je najwažniše! Potajkim pomhaj kóždy, zo by so začěmnjeńske zwučowanje 5. decembra poradźiło!

S **Budeſtez.** (Stawniſke powěſcźe.) Narodźił je ßo: 20. 11. Arnoſchtej Pawolej Herodlej, pſchekhodnemu ſtražmiſchtrej w Budeſtezach-Hajnizach, ßynk. — Mandźelſtwo ßu pſchipowědźili: 26. 11. Arthur Oskar Wiczas, barbjeŕ w Kóſſach a Dora Herta Lorenzez, pomozniza w Sałomju n. Spr. — 28. 11. Hellmut Gerhard Holtappels, montěr w Budeſtezach-Hajnizach a Lina Liddy Winklerez, domjaza dźowka w Budeſtezach-Hajnizach. — 28. 11. Jan Rudi Kurt Groß, pohonc w Trjeczinje a Hana Hildegarda Sachſez, dźěłaczeŕka we Wulkich Debßezach. — Wumrěł: 22. 11. Jan Arnoſcht Libſch, inwalidny rentnaŕ w Horniej Hórzy.

S **Jaßeńzy.** Wutoru wjeczor měješche tudyſcha Bjeßada w Handrikez hoſczenzu derje wopytany ßwójbny ßwjedźeń. W ßrjedźiſchczu wjeczorneho ſarjadowanja ſtejeſche wjeßelohra „Shubjena njewjeſta". Hrajerjo dźiwadło po najlěpſchich mozach zyle derje pſchedſtajachu. Bohaty pſchikleſk běſche ſa nich ſe ſaßluženym mytom. Knjes faraŕ Wjeńka pſchitomnym wutrobne ßłowa wěnowaſche. Na kónzu ßo towaŕſtwowy wjednik bur Juſt wſchěm hrajerjam ſa jich prózu a tež wſchěm pſchitomnym ſa jich wopyt podźakowa. Wjeßeła rejka wjeczor ſkónczi.

S **Njeßwaczidła.** W poßlednim czaßu ßu ßo tu ſaßo ſwjeßelaze polěpſchenja na naſchich puczach pſchewjedłe. Pſched někotrymi lětami běſche ßo pucž hacž ſa ryczeŕkubło pleſtrował. Nětko je ßo tutón pucž w ßměru do Lomſka hacž k železniſkemu kſchižowaniſchczu tohorunja pleſtrował. Dźěła wukonjeſche firma Kuhbach ſ Budyſchina. Pſchi tutych dźěłach namakachu tež Njeßwaczidlſzy dźěłaczejro ſa někaiki czaß dźěło. Jara nuſne wſchak budźe, ſo ßo tež dalſchi pucž hacž do Lomſka wuporjedźi, dokelž je w jara hubjenym ſtawje. Wulki wobkhad na tutym puczu ſ Hórczanſkich ſkałow na Njeßwaczidlſke dwórniſchczo ßebi tajke wuporjedźenje nuſnje žada.

Předźenak

ſ wobſtarnym knjeſom Ssmolerjom ſeńcž. S [illegible] móže ßebi ſ najmjeńſcha něſchto powědacž wo ſańdźenych czaßach. Schto wón wſchitko wě! A ſ kelko Sserbami — ſ dobrymi a ſ njedobrymi — je ßo ſeſnał! Knjes Ssmoleŕ ßo tež woßebje wuſteji na meteorologiju, — powětroſpyt. Tohodla puczuje w kóždym tydźenju na Czornobóh abo Mniſchonz, ſo by tam wobkedźbował mróczele, a dźiwał na wětr! S toho pak ma Pſchedźenak ßwój wužitk, a kóždy, kiž ßebi protyku kupi. — Po jeho naſhonjenjach — kiž ßo poczahuja na 70. lět, wěſchczi ßo w protyzy wjedro, kiž ſ wjetſcha tež trjechi. — Hižo tohodla trjeba kóždy rataŕ zyle nuſnje tutu protyku, kotraž — dokelž knjes Ssmoleŕ ßwoju dobru radu darmo dawa — jenož płaczi: 50 nowych pjenjeßkow.

S **Bukez.** W poßedźenju politiſkich wjednikow ſtrony Bukeczanſkeje wjeßneje ſkupiny ſańdźenu ßrjedu ßo ſdźěli, ſo je ßo twar NS-doma ſkóncził. Poßwjeczenje ma ßo pſchichodnu njedźelu 1. dez. popołdnju w 2 hodź. pſches wokrjeßneho wjednika ſtronjana Reitera ſ Lubija pſchewjeſcž. Pſched tym ma kapała dźěłoweje ßłužby na naměſcźe pſched domom konzertowacž. Pſchi poßwjeczenju ma ßo ſhromadźiſna ſwjaſka Deutſcher Oſten w Stangez hoſczenzu pſchiſamknycž. Wokrjeßny wjednik Reiter ſ Lubija ma na thema „Sakſka jako namjezny kraj" rěczecž. Nimo toho ma ßo dalſchi pſchednoſchk wo nazionalſozialiſtiſkim wocźehnjenju młodźiny podacž.

S **Bukez.** Sańdźenu ßrjedu wjeczor ßo w Herbſtej grycžcźe appell ßobuſtawow Bukeczanſkeje ſkupiny DHB wotmě, ke kotremuž běchu ßo tež druhy ſtronjenjo ſeſchli. Župny rěcznik ſtronjan Krauſa roſprawjeſche wo ideji ludoweho ſhromadźenſtwa.

S **Lubiju.** Motorſki koleßaŕ ſawadźi tu na Shorjelſkej drósy do wjeßnjanoſty Friedricha ſe Sałomja, kotryž ßebi pſchi tym cźeżſy moſhy ſtłuhaßy a ßo khětro we wobliczu ſrani. Lěkaŕſka pomoz bě hnydom k ruzy.

Z Panćic. Z intersowaneje strony zhonimy w naležnosći samomordaŕstwa w klóštrje Marijneje Hwězdy, zo přičina, kotraž je propsta **Mačeka** pohnuła sebi žiwjenje wzać, njeleži na žadyn pad tam, hdźež so to najprjedy tukaše. To so z tym wusprawni, zo klóštraj Marijna Hwězda a Marijny Doł nima… tej z Mišnjanskim biskopstwom posrědnje ničo … nić, tak zo tež njemóže zwiska być z podawkami, … trež k dewizowemu procesej přećiwo biskopej Le… wjedźechu. Naspomnjenaj klóštraj so z klóštra … Osseggu w Českosłowakskej zastarataj, kaž so to … recessu postaja, z kotrymž w lěće 1635 Łužicy … sakskeho kurwjeŕcha přeńdźeštej. Štož wosobu … mrěteho nastupa, smy hižo wo tym pisali, zo pro… Mačej jara na wutrobu khorješe, štož je jemu n… skerje přičinu k njezbožownej kročeli dało.

S **Koŕarz.** Njeſbožo, kotrež budźiſche mohło ſ… cźeżſche ſczěhwki měcž, je ßo tu ſtało. Dźěłaczeŕ ſ Khróſcźiz rano ſahe pſches naduwjeß na dźěło jě… ſche. Nadobo ſ jeneho ſtatoka poß runje do koła ſko… tak ſo B. ſ kołom padny. Na dobre ſbožo njeje B. … ſchich ſranjenjow poczeŕpił.

S **Lucža.** Dźenßa ßwjeczi jena ſ najſtarſchich wo… bow naſcheje wßy knjes Michał Jan… ßwoje 75. narodniny. Wón je hiſchcźe cźěłnje a duſchinje na wyſchinje. Pſchejemy jemu jako ßwěrnemu czitarjej Sserbſkich Nowin hiſchcźe prawje rjany žiwjeńſki wjeczor.

Dobra rada

abo

Jan a Marja.

Po čěskim V. Kosmáka wobdźěłał Mikł. Andricki.

20] (Pokračowanje.)

Jakub pušći cyłu mróčel kuŕa z huby, wiješe z hłowu a njepraji ničo.

„Wot Jakuba chceš radu zhonić?" hněwaše so Kronsowa. „Hdy by jemu rjekła, haj — natykaj mi tobaka — to by hišće dokonjał — ale tajke něšto? To je tak, kaž hdyž pos na měsačk šćowka, tón tež ničo njepraji. Tola k čemu dołho mudrować. Přistajće sej holcu do domu!"

„Haj, ale hdźe?" skoržeše Wórša. „Štož je hewak k čemu, je dawno na słužbje — a radšo hač tajku somoćanu drypotawu, to tola ničo."

„Zlě je na swěće", zdychny k tomu Wićaz, „zlě. A byrnjež sej dźěći cyłu črjódu wukolebał, na stary dźeń sy tola zas sam. Mój Božo!"

„Nano, njebudźće zrudny", a Wórša połoži jemu ruku na ramjo, „mje wšak tež wutroba boli."

„Što nam twoje wutrobybolenje pomha, hdyž radźić njewěš", rjekny Kronsowa. „Tola ja sym so něšto dopomniła. Zaskoču sej k khromej Hapli, ta njech je tu za hospozu, dóniž so Jan njewoženi. Khětro ze stareho zakonja wšak je a khroma tež, ale hewak je strowa a rozumi wšitko. Trjebaće ji do trawjeńka zwozyć, štož skót trjeba, tamne wona wobstara. Što k tomu měniće?"

„To so posłucha", kiwaše Wićaz z hłowu a pohladny lubozńje na młódšu dźowku. „Šćeŕkawa sy, ale tole bě dobry připad."

„Skónčnje", přikiwny Khata spokojnje. „Hnydom póndu k tej khromej Hapli."

Khata stany a runaše sej rubiško na hłowje. „A što dha ty, Jano, maš nětko žanu tu njewjestu, abo nimaš?"

Je jara dobre, hdyž z Wašimi lubymi so wukhodźujo hižo nětko sebi wukł. wokna **T. ALBERTA** w Budyšinje na Lawsk. hrjebj. 10 wobhladaće. Tak móžeće sebi najlěpje mnohe přeća za hody zwěsćić! Zo tam we wšěch wotdźělach wulkeho składa to prawe namakaće, tola wěsće!

„Mam njewjestu, to so wě", rjekny Jan, ale słowa so trochu haćachu.

„A štó mohł to być?"

„Wjacławkec Marja."

„Ta z Mědkowa? Aha, tuž je to tola wěrno. To je ta, z kotrejž sy pod meju rejwał."

„Ty to tež hižo wěš?"

„Njeréčiće dha wy mužscy přeco wo našich žonjacych jazykach? A nětko so zaso dźiwaš. Nó ale, wšo, štož prawje je — wubjerał sy derje — rjana holca."

„Jenož zo je tež dušna", přispomni Bělkowa.

„Tak je", wobkrući Khata. „Rjanosć błazni, mysle jebaja. Jandźelka sej wzachu, čerta mějachu. Tajkich je wjele pobyło."

„Wjacławkec su dušni ludźo", přispomni khutnje Jakub.

„Wězo, wězo, wšako ničo na nju nimamy", wobaraše so Kronsowa, „ale lěpje je, so přeswědčić. A Jano, sy hižo z tej Marju rěčał? Hač će tola zechce?"

„O ju, ja mysłu, zo tola. Prašał wšak so ju hišće njejsym."

„I dźi mi, zaspaŕna měca ty! Hnydom so mje jeje woprašeš; nětko je čas, zo na wěste dźemy."

„To je wěrno", přikiwny Bělkowa, „zo mohł so druhdźe rozhladować hić, hdy by wona njerodźiła."

„Ta — Jana njerodźić?" praji na to Kronsowa. „Porsty móže sej woblizować, hdyž sej ju Jan wozmje. Tajcy hólcy njesedźa z hromadami, kaž hable."

XI.

Njedźelu po khowanju widźeštaj so Jan a Hejtman w Manjowje. Hdyž běštaj so wuwitałoj, skoržeše Jan dobremu nanej swoju nuzu. „Zlě nam je, njemóžu hinak prajić. Mać dźě w kóždym kuće wi… dźimy."

„Rady wěrju. Tak bě mi tež. Hdyž mi moj… wumrě, pytach ju tež wšudźom, hač do dźensnišeho dnja ju pytam. — Muž bjez žónskeje, to ničo njeje. Tón je kaž předaty. — Waritaj dha sej samaj?"

„Mój bychmoj byłoj pachołaj! Bóh nas zwarnuj před tajkim warjenjom. Ja so z cyła ženje wo žonjace dźěło njejsym starał; nan je z najmjeńša kruwy dejić nawuknył, ja ani to nic. — Khromu Haplu mamoj při sebi, ale kajke pak je to hospodarjenje z njej? Khroma je, dźěło so ji rukow lěpi, stajnje so mje praša, hdźe to a tamne w domje je — a mało słyši tež hišće (to rěka: štož njetrjebała, to słyši…). A to hišće mohłoj pěknje hubu stulić, hdy je namaj što naprěki — hewak ćeknje. Što potom? Dźensa rano warješe snědanje, wuńdźe sej něhdźe k susodźincy, a mjez tym wuběža ji cyle mloko. Nan bě njemdry a pušći so hnydom do Manjowa, ja dźěch za nim a posnědach tu."

„Korčmaŕske snědanje je hižo prawe snědanje", praji Hejtman, „wosebje za młody lud. Rano něšto ćopłeho do žołdka, to je hłowna węc."

(Pokračowanje sćěhuje.)

S Hrachec. W nuzodnym Wlakym Radšowje maja jo wjele dźěła hišće spušćeć. Jedna so wo lěkarnju, kiž je we žiwoim cišaju wuhlowe towarstwo „Freya“ kupiło, so by tam sa wuhlom ruču hodło.

S Běłeje Wody. Młodaj cłowjeja ſ Běłeje Wody bratraj A. a R. J. běšchtaj 18. auguſta t. l. žebi w hoſćenzu w Trjebinje wichelake njeſtutki dopuſchćałoj. Tohodla jeju wobſkorżichu. A. J. běſche bies kóždeje pichiżiny jenemu hoſćej ſchkleńżu piwa do hłowy cżitżnył a pſchi ſwadże, kotraż tohodła naſta, jemu woblet rostorżnył. Jeho bratr bě jeho pſchi tym podpjerał. Na hoſćenzarjowe namołkwjenje, ſo by korczmu wopuſchćił, njepoſłuchnaſche. Ssud ſapowědźi A. J. hrubośče dla, ſ kotrejż jo njeſtutk ſtuczi, wołożaze wobſtejnoſće a ſażudźi jeho dla cżełneho ſtanjenja ſe ſtrachownym pſchedmetom, dla wobſchkodżenja drasty a dla każenja měra k 2 měſaz. a 1, 3 njedżelam jaſtwa. Jeho bratr, kotrejż běſche ſo do ſwady měſchał, dosta 3 njedżele jaſtwa. Jemu ſo wołożae wobſtejnoſće pſchiſwolichu.

Z Łužicy

Se Sebnitz. (Pſchećeſel domiſny.) 24. novembra wofejeżi tu profeſſor dr. Alfred Meicha ſwoje 65łětne narodźiny. Prof. Meicha, kotrejż ſe Sebnitzy pokhadźeje, jebi wo domewinſke ſtawiſny Sebniſkeho wokrjeża wulke ſaſłużby dobył. Je ſ porjadnym ſobuſtawom ſakſkeje kommiſije ſa ſtawiſny na Lipſczańſkej univerſicże. Sakſke ſtarożitnoſtne towarſtwo je jeho ſa cżłeneho ſobuſtawa poſmjenowało. Wón je wjele ludowědnych knihow a ſpiſow wudał. Też w naſchich Sſerbſkich Nowinach ſmy wot njeho njedawno ſajimawy pſchinoſchk wo putnikowanju Sſerbow do Krupki a Pabſtorfa wofjewili.

Zadobyća w namjeznym kraju so wujaſnjeće

Kriminalne wotdźělenje w Budyſchinje ſ wujaſnjenju ſadobyczow w namjeſnej kraſinje wofjewja: W poſlednich měſnjach ſu ſadobywarſke paduſchſtwa w namjeſnym kraju Lubijſkeho a Zitawſkeho hamtſkeho hejtmanſtwa pſchibėrałe. Jako ſo w nozy k 10. novembrej 1935 na pſchekupſkowej mandźelſkej Grunewaldowej w Seifhennersdorfje hrobże rubježniſtwo ſtuczi, ſo namjeſne wobydleſtwo ſe frofumlikwym njemėrom wobja. Sakſke zandarmſtwa pſchi miejach ſu hnydom wot ſpocżatka pilnje ſpėdźiże a běchu ſe ſandarmiſtwom ſa miejami do ſwiſka ſtupiłe, dokelż wſcheſałe wėzy na to pokazowachu, ſo paduſchi w Cżeſkoſłowakſkej byłła a do Němſkeje pſchikhadźachu, ſo bychu ſo ſadołżiwali abo pſchemyſlili. Wot jeho cżaſa, ſo je ſo rubježniſtwo w Seifhennersdorfje ſtało, je kriminalne wotdźělenje w Budyſchinje w najwuſchim ſhromadnym dźěle ſe ſakſkim a cżeſkoſłowakſkim żandarmſtwom poliżajſke pſchepytowanja wjedło.

Pſchi ſadobyczu w Sakonju n. Spr. ſo tukanje na hujto khłoſtaneho ſadobywarja Otu Raua ſ Warnsdorfa w Cżeſkoſłowakſkej ſtoji. Pilne ſpodźiżo cżeſkoſłowakſkeho żandarmſtwa měſejſche wuſpėch, ſo ſo bórzy Rau a hiſchcże nėkotre druhe wożoby ſajachu, kiž běchu ſyhnje podhladne, ſo ſu ſo w ſakſkim namjeſnym kraju ſadobywali a rubježniſtwo w Seifhennersdorfje ſtuczili. Też je ſo poradźiło, w pſchebywaniſchczach ſajatych wożobow nėſchto mało kradnjenych wėzow, ſadobywarſkeho gratu a bubnowy revolwer namakaċ. Dotal je ſo w tutej naležnoſci 7 wożobow ſajało, 3 dla ſyhlneho podhlada pſchekhowanje a połėkowanja. Sajatych ſu wokrjeżnemu ſudej w Cżeſkej Lipje pſchepodali.

S wuwjaċom żónſkeju ſu ſajeċi pſchejmykarjo a ſadobywarjo po powokanju. Wſchitke tute wożoby ſu ſebi pſchiżahale ſo ſo njepſcherađża. Jedyn ſaſtojnik Budyſkeho kriminalneho wotdźělenja je w ſhromadnym dźěle je żandarmſtwomaj we Warnsdorfje a Cżeſkej Lipje w tamniſchim wokrjeżnym ſudnińſtwe ſajatych pſchejmykarjow ſlyſchał. Pſchi wulkej pſcheċelnoſċi a pilnym ſobudźěle cżeſkoſłowakſkeho żandarmſtwa je ſo poradźiło, ſ podjėlnych wuſnaċzow a hjeſporoċznego dopokaſanja rubježniſtwo w Seifhennersdorfje a 47 ſadobyczow w hornjołużiſkim namjeſnym kraju wujaſnicź. Pſchepytowanja ſo hiſchcże njeſu ſkónczyłe. Wocżakowaċ ſo ſmě, ſo ſo w tutym ſwiſłu hiſchcże druhe ſadobycża w namjeſnym kraju wujaſnja. Se ſajeċom tuteje ſadobywarſkeje zgroſby je ſo też w cżeſkoſłowakſkim namjeſnym kraju wjaży hacż 30 ſadobywarſkeje zgroſby je ſo też w cżeſkoſłowakſkim namjeſnym kraju wjaży hacż 30 ſadobyczow wujaſnicź.

Kedźbu! Zaċėmnjeńſke zwučowanje 5. decembra!

Pflipk

Sadobywarjo w hoſcżenzu.

Wutoru rano 36 łėtneho Eduarda S., kotryż žaneho bydlenja a też wótzneho kraja nima, poliżija ſaja, hdyż do hoſcżenzarja na Hłownej drózy w Schönebergu dobywaſche. Hoſcżenzarka ho wokoło 4 hodźin rano nadobo ſe ſpodźiwnym ropotom, kotryż ſ hoſcżenſkeje ſtiwy pochadźeſche, ſe ſparja wubudźi. Wona tohodła ſwojeho żyna ſawoła, kotryż tehorunja w ſadnjej ſtwje ſpaſche a poda jo ſe wón do hoſcżenſkeje ſtwy. Sso ſtróżniwſchi ſtaſche tu ſadobywarjej napſcheċziwo, kotryż bė ſ mapu ſchokoladowy automat motewrił a ſebi hižo nėkotre wėzy ſa wotnjeſenje na bok położił. Dokelż ho żyn bojeſche, ſo paduch jeho napadnje, ſpėſchnje piſtolu wucżahny a do njeho tſeli, ſ cżimż ho ſadobywaċ na ruku ſrani. Mjes tym ſo hoſcżenſkeja poliżiju ſawołała, kotraż też hnydom pſchikhwata Saſtojniwſy ſadobywarja ſajachu a donjeſechu jeho jako poliżajſkeho ſojateho do ſtatneje khorownje.

3 dźeċi w płomjenjach ſahinyłe.

S Kraſnoje pola Katowiż ſo wo ſałoſtnym wohnjoſwym njeſożu piſa. 3 dźeċi Ledwonej żiwėjo, 3 hacż 6 łėt ſtare, hrajkachu ſebi ſe ſapałkami. Pſchi tym pſchińdżechu pſchebłiſko k łożam a tute ſo palicź počzachu. Woheń ſo ſpėſchnje roſcheri a wupſcheſtrė ſo też na drastu dźeċi. Je na pomoż wołacź ſałżkyſchawſchi dvje ſtużodża pſchikhwatachu, ſo bychu płomjenja ſhaſcheli, tola pomoż pſchepoſdże pſchińdże. Dźeċi běchu ſo tak cżęſko wopalike, ſo krótko na to wumrėchu.

Budyske ſtawniske nowšće

Sso ſwėrowachu: 26. 11. Mar Milli Fritz Leander Strympa, wobſchėdżeł filmoweho dźiwadła, ſ Hertu Waltrautu Nowakez, reſeloniſtku, wobaj w Budyſchinje.

Radio

Sobotu 30. novembra ſo hrajo:

Königswusterhauſen. Nimo ſnateho wſchėdneho programma: 6.30 wjeſeły raniſchi konzert. 11.40 ſa burow. 12 pſchipołdniſchi konzert. 14 wėchelaſcże. 18 ſportiſki tydźeniſki pſchehlad. 19 hudźba wot Pawoła Linki. 20.10 opera „Martha“.

Lipſk. Nimo ſnateho wſchėdneho programma: 6.30 raniſchi konzert. 7.30 ſa burow. 11.45 ſa burow. 12 piſany konzert. 20.10 Dietrich Schrammelſki konzert.

Hiſchcże wažne ſ dnjoweho programma. Barlin: 20.10 operetta „Die Weltmeiſterin“. Königsberg: 20.10 towaršſchny wjeczor. Hamburg: 20.10 piſany wjeczor. Köln: 20.10 piſana hodźina. Mnichow: 20.10 Mniſchowſki wjeczor.

Hłowny redaktor Marko Smoleſ. Zamołwity za politiku feuilleton a wobrazy A. Dučman, za lokalny dźěl a cżitopk D. A. X. 1935 2243. — W tu khwilu tariſna liſtina čo. 3 płaċi. Marko Smoleſ a za nawėſtki dr. J. Cyž. wšitcy w Budyſchinje. Wudawa a ćišeċi dr. J. Cyž w Budyſchinje.

Für jede Hausfrau eine Qualität

Die beliebte Sorte . . 1/4 Pfd. -.50

Marke Kaffeekanne . . 1/4 Pfd. -.60

Marke Kaffeekanne extra 1/4 Pfd. -.70

Spitzensorten 1/4 Pfd. -.75, 1/4 Pfd. -.80

3% Rabatt in Marken

KAISER'S KAFFEE GESCHÄFT

w Budyšinje na Bohatej hasy 5

Hoſcżenc na Horje

Sobotu 30. novembra a njedźelu 1. decembra

kózłopiwo točimy

k tomu te dobre kózłowe kołbaſki

Přeċelnje přeproſuje Bramborkec ſwójba

Sofowe a bildowe ſtikrywy, gardiny, rollowy, tuniſ

Würker, rodź. Erlerec

w Budyſchinje na Zwonk. Lawſkej b. 19

Dybzące časniki wot Hebolda, ći prawy čas a kajkoſć zarucża!

HEBOLD, časnikar ſ

w Budyſchinje na Serbſkej hasy

Korjeniny k rězanju

Papjeř . . . . . 1/4 punta 40 pf.
Nowe korjenje 1/4 pfa. 45 pf.
Majoran . . . 1/4 punta 30 pf.
Jećmj. hejdušku . . punt 10 pf.
Salpeter, miłe nalki Slaats-Kėrnje

Korjeniny k pječenju

Safran, wuwaženy, gram 80 pf. jejkožołty, rozpuſchczowa jako proſk
Fleiſchſalz ceserol wėſcheſ. dwaſtn, wa wolkich błoſach (za 3 puntY mukj) . . . . 10 pf.

Korjenjowy ſtan na Hłownym torhoſcżu

(z napiſka policajſkeje ſtroże)

korjenjowa rozpósłafnja Thauer

Klamy na Šulelnſkej hasy 30

Míele

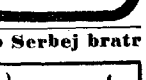

Fahrräder u. Motor-Fahrräder

Dostaċ pola firmow:
Georg Fuhrmann w Budyſinje na Hornjoſerbſkej hasy 19
Ernst Falting w Njeswačidle
Paul Koreng w Njebjelčicach
Hans Popella w Kulowje

Serb Serbej bratr

Wužehlerńja „Sausewind“

při Lawſkej wėſt

Woblek wuhſeliwy a blaki wotſtronimy ſa 2.50 hr.

Naš krawc wuſnaſeda wėu mužaca drastu, přiſtmanje tkorbar ow a wėch dobrych ſatow k plokanju a k wuzehlenju.

Nowa zbėrka basni naſcheje delnjoſerbſkeje pėſnjerki Miny Witkoj:

Wėnašk Błoſanskich kwėtkow

z předſłowom W. Srba-Chojničanſkeho za 0,80 hriwnow w Serbſkej knihaſni w Budyſinje w Serbſkim Domje

Za ſwoju

džowku

pytam dźėło w domjacym

hospodarſtwje.

Je katolſkeho wėry wuzwana, pėċi jenož němſcey, dobreho wobſkhada. Wuſnaje ſo we pėſtowanju ċeſenkow, ruċnych dźėłach, běłym šėru a domjacych dźėłach. Dobre wuſwėdċenja

Zamołwjenja ſapodaja pod A 26 do wudawaſnju Serbſkich Nowin

Trjebany bufet

ſo predaš w Budyſinje na Hauſenſkej drózy 11, deleka na lėwo

Predy haċ ſabl SKIJE ſnipki, ſadarjo a pł. ċiſnow

Je z lėpſinu za Was!

Přeċelu 3 dny k wobhladanju

na prunu!

A. Langer, Scheltau (Erzgeb.)

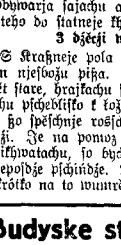

Fotowe . . . . . projekcijowe . . powjetšeńſke . . domjace kinowe

aparaty

a wšė wėcy za amatėrſke fotografowanje

FOTOWY DOM

Richarda Huthy

mėjiċel Arno Lehnert

w Budyſinje

na Serbſkej hasy 18

Wuwiwanje filmow a platow kaž tež wotċahi wėcywutoſtojne a najpoſkiſło

Cżiſchcżimy wſchė cżiſchcżeńſke dźėła, ſherbſte a němſke, kaž naċiſchcże na liſtowe papjery, ſlicżbowanja, kwitowanja, naċiſchcże na liſtowe wobalki, kwaſne ſpiſy, plakaty, ſłubowe khartki, ſmjerne khartki, programy a też pſcheproſchenja, viſitne a dźakne khartki, cżeſtne dopiſy, wėnzowe ſkle, dopiſniży, wſchė cżiſchcże, jeno- a wjazybarbne, ſwėdomicze, ſpėſchnje a płaċiſny hódno

Knihiċziſchcżeńſka a naklad

Sserbſkich Nowin

iw Budyſchinje iw Sserbſk. Domje / Tel. 2687

J. Zyž

Couchs, sydła, sofy, matracy

plane w twarje a płećeny hódno w boh tyst wubjerku Na 3.0 m wulkich tkaninow na zhładło pola

Fritz Schulze w Budyšinje

Před šuleńskim, wrotami 2 (Lehmannec mlyn)

Sanitna sedtarnja Kóżde wonobite wuwideńenje

Čo. 1 Pjatk, 29. novembra 1935

Rjane hodowne dary

w najwjetšim wubjerku

štrykowana drasta • štrykowane wobleki • štrykowane lacy • jaki • štrykowane komplety • pulovry • štrykowane bluzy westovry • bolerosy • Berchtesgadenske ješki • šale • rubiśa • šapki • štrykowane klobuki a kapiški • štrykowane suknje kholowy • gamašowu drastu • Küblerowu štrykowanu drastu • holčacu a hólčalu hotowu tkaninowu drastu • nohajcy trikotože • wolma za ručne dźěła a štrykowanja • potrjeby za najmjeńšich • šórenchi • spódnje suknje • krawaty • rukajcy gamaše • slé • drasty za zwučowanje • sportowe nohajcy • zoki • zwjerśne košle • spańska drasta • žiđźane šaty • zočki za ski a sport a pjaćki • walkowane rukajcy

Wobkedźbujće našu dekoraciju w

Budyšin GEORG HALLER

noha dowy, wolmowy a trikotažowy specialny dom
w Budyšinje na Kěžorskej drózy 11

Ein **BALDUR** ist eine Sparbüchse

Baldur khachle su kaž lutowanki. Jónu kupjene, njetrjebaće je po nazhonjenju lětadołho wuporjedźeć dać. We trjebanju su wone wurjadnje zlutniwe, dokelž móžeće copłotu tak wutrjebać, kaž trjebaće, tak zo ma kóždy podružnik swoje wjesele. Prošu dajće nam składnosć, zo wam BALDUR předwjedźemy. Pola nas namakaće wulki wubjerk.

Joh. **MIESSNER** železowy dwór

Rumpodich tu je!

a w dwěmaj poskhodomaj je swoje rjane wěcy z najwjetšej wobhladniwosću rozpołožił.

Budźeće so džiwać

Mnohosći hrajkow za kóždu starobu a też nad nizkim płaćiznam.

Přińdźće, prošu, sami ze swojimi lubuškami a dajće tuym njeličomne wěcy pokazać, jich błyšćatej woči budźetej Wam dołho radość činić.

Ja Wam rady wšo pokazu a chcu Wam też derje a kedźbliwje posłužić.

Kurt Martin Richter

Dom z wulkim wotdźělenjom hrajkow

W Budyšinje na Kěžorskej drózy čo. 7

W swojej klinicy klanki wuporjedźam

Dary k hodam

wot

Schneider & Schulze

w Budyšinje na Kamjentnej hasy 13

Čini Wam nakuopenje darow staroće?

Potom wopytaj moje hłowne składnišćo, hdźež maš wulku wuběrku wšelakich darjenskich předmjetow. Mam bohaty skład dźěćacich wozkow, ramikow, wšěch družin a wosebje elektr. časnikow. Wěrnje a derje wobstaram tež wšě wopraty a wuměnjenja.

Fritz Hebold

časnikar w Budyšinje na Serbskej hasy čo. 6

Dary, hiž kóždeho zwjesela!

Brennabor jězdne kolo abo **moderne wobswětlenje kola**, też njezabudźće za hosposku **čopłe žimacu mašinu**

Kupujće we wotrjadnym wobkhodźe. Tam so Wam derje a płaćiny hódnu poskuži.

Richard Kiesling

wobkhod z motorskimi kołami
na Hošic hasy 17

Za mužow

A. Bokelmann
naslědnik
w Budyšinj

Za dźěći

A. Bokelmann
naslědnik
w Budyšinje

Za serbske drasty

poskićamy

wobsadki, canki, borty, knefle nahlowjace banty, žiđźane rubiśa, žiđn k šórcuchom, wšu potrjebu za njewjesty

Za mužow

zwjerśne košle, krawaty, nohajcy, slé
we wulkim wubjerku a znatej dobrej kajkosći

Arno Kube

w Budyšinje na Kěžorskej dr. 12

Serbske posłuženje!

Za žony

A. Bokelmann
naslědnik
w Budyšinje

Kedźbu!

šiłace mašiny **jenož 120.— hr** z ruhowanskim wopis om
zapuśiłiwe . . . . . **135.— hr.** 80 cm wušim mašiny jenož 11.75 hr.

DKW - LEBELT

w Budyšinje na Zwonkownej Lawskej hasy 80

K hodownemu nakupjenju

poskićam wšu potrjebu za dom a kuchinju / Wobswětlenja za milinu, płun a petrolejum

Richard Sommer prjedy W. Hopp e

w Budyšinje na Kamjentnej hasy 20
(znapřeća čěłozwučowańnje) Telefon 2926

Přiłoha
k čisłu 278

SERBSKE NOWINY

Pjatk
29. novembra
1935

Bjarnat Krawc:

Domowininy nazymski wulki koncert „Serbska wjes spěwa“

Srjedu 27. novembra 1935 wotmě so kaž hewak we Króninej zali w Budyšinje Domowininy wulki nazymski koncert. Miło njebjo směwaše so nad nim, a „złote słónčne pruhi“ wobswětlichu jón. Ze złoteho pokłada serbskeje narodnejo wuměłskeje hudźby buchu wubrane poskićenki, w zwjetša woprawdźe złoćanych zynkach hudźby łačnemu a jara kedźbliwemu posłuchaŕstwu darjene. Złoty łarjenc, njesprócniwemu hłownemu nawjedowarjej a jubilarej Michałej Nawcy po wučerpanju pokłada wěnowany, bě derje zasłuženy dźak jeho spěwarjow. Jeho złote słowa serbskeho přeswědčenja (též w němskej rěči wuprajene) krónowachu jeho wuspěšne prócowanja. Nimale 30 čisłow stejachu na porjedźe. Do wuwjedźenja dźělichu so wjesni spěwarjo, towaŕstwa „Hudźbna Jednota“ z Radworja, „Radosć“ z Bukec, Lichańska „Zernička“ a tež, štož so w prjedawšim času stalo njebě, Ralbičanska „Lilija“ so wobdźěli z wuspěšnymi spěwami. Přeni raz wustupi w Budyšinje samo Kulowske „Bratrowstwo“ z wulkej česću. Jenotliwi dirigentojo Nawka, Jurij Wjela, Maks Rječka, Pawoł Jenka a P. Paška wupokazachu so jako wustojni wodźerjo swojich khórow. Škodźiło pak žanemu z nich njeby, bychu-li něhdźe někajki kurzus za dirigentow wopytali a sej prawu (zwonkownu) techniku dirigowanja přiswojili; to je mjenujcy tež wuměłstwo, wěc za sebje, štož ma so nawuknyć. Tajke nadobne napřemo spěwanje jenotliwych towaŕstwow ma wšelaki wužitk: jeni móža wot druhich wuknyć, jene spěwaŕstwo móž druhe přikładnje pohonjeć k dalšej sprócniwosći, ani zo by pak žarliwe na druhich pak horde było na swoje wuspěchi: štož by wězo prawej serbskej towaŕšnosći škodźało. Khwalić ma so po wšěch towaŕstwach, zo swoje spěwy z pomjatka (bjez notow) podawachu, z dobrym wuprajenjom, z pěknym hłosotworom a wěcy přiměrjenej dynamiku (mocosłowstwo)

Wjetšu wahu kłasć měli pak wšitcy hišće bóle na woživjenje, na zdušownjenje přednoškow. Mumificěrowane (narodne) spěwy njeskutkuja. Přikładne rjane w tym zmysle běchu „Čehodla so njewjeselić“, „Dobry wječor, maćeŕka!“ a „Šla je holčka po wodu“. Wjacy hač 3 hrónčka jeneho lyriskeho spěwa njebych scyla radźił přednošować, dokelž to husto wostudźi, wosebje přitomnych němskich posłucharjow. Zhromadne khóry wšěch towaŕstwow zawostajichu imposantny začišć; hižo zwonkownje, hdyž tam na 150 spěwarjow na jewišću steješe a serbske žónske we swojich wšelakorych rjanych narodnych drastach cyłk debjachu. Jeno wšak so zamjelčeć njesmě: to je wubjerk poskićenych spěwow; nic zo njebychu traš mjenje hódne byłe, ně, ale w cyłku bě wšo na šěre barbjene, mějcše zwjetša khutny přirěz. A tutón ćěmny raz bu hišće podšmórnjeny ze wšelakimi zmylkami (přehrabk) w tempu (času); bě najbóle začuć w spěwach: „Hołbik dwě běłej nóžcy ma“, „Hindraško, ty synko mój!“ a „Nad morjom stejitaj hrodaj“. Luba njemóže so na př. přeswědčić, zo je jeje luby tak wjesely, hdyž to woznamjenja we tak zrudnym, pomałym pohibu, jako by k jeje pohrjebej spěwał. Scyła, lubi dirigentojo, njezamylće so w „tempu“; rozwažće to jadriwje, dokelž z tym sebi zaručić prawy wuspěch. A čehodla njepřimaće za našimi rhytmiscy tak zajimawymi a wuspěšnymi spěwami? Wězo žadaju tajke čisła wjacy khwile a prócy k nawuknjenju, ale próca so tola za spěwarjow samych a za posłucharjow bohaće mytuje. Cuzi tola njedyrbja myslić, zo so Serbja hudźbnje w samej zrudobje kupaju. Čehodla so njewjeselić, hdyž mamy tajke krasne wjesełe spěwy! —

Též solowy spěw bu poskićeny. Młoda Hanka Kubicec ma jasny slěborny hłós a pěkne wašnje přednošenja, hódny dalšeho dokładneho hłósneho wuwučenja. Tež Marhata Nawkec ze swojim połnym altom je z česću swój nadawk dopjelniła, mjez tym zo bě spěw Kocorowy „Kak stupa so lóštnje“, kiž knjeni Krawcowa w delnjołužiskim jazyku poda, hišće trochu bojazliwy.

Naš dobry tenor P. Jenka doby sebi móceny přiklesk wosebje ze spěwom: „Domoj chcył hić“, kiž jemu wubjernje leži. Radwoŕske holčki luboznje a čućiwje zaspěwachu „Pip, pip!“ — „Štó tu khodźi“ — „Hindraško“ a „Khwatajće, ale kidajće!“ Wosebje jasnosć a čistosć jich přdnoška dyrbi so wuzběhnyć, hač runjež bě též tudy wadne tempo přičina, zo za hudźbne frazy dych młodych spěwaŕkow njedosahaše. Prócuja drje so též druzy serbscy wučerjo wo serbski spěw tak, kaž M. Nawka? Pokažće nam skutki! Maćizny je tu nadosć. Solistow přewodźeše na skoro njemóžnym, nječistym křidle knjez kantor Jenč ze zymnej eksatnosću. Něšto wurjadneho bě prěnjotny wustup serbskeho huslerja Mencla. To bě woživjenje starych třitrunatych (d' a' e") serbskich huslow, kiž něhdy w małych salach wjesnych korčmičkow serbscy hercy piskachu. Knjez Mencl bě sej swój instrument w Markneukirchenje wustojnym huslowym twarcam trochu porjedźić (modernizować) dał a tak běchu zynki tutoho stareho nastroja dosć sylne za wulki sal; snano mějachu husle samo swoju radosć nad tym, zo buchu tak česćownje zaso z dołheho sparja wubudźene. Z wulkej lubosću mištr Mencl swojeho lubuška majkaše; sylny přiklesk bu jemu z mytom. Bandoniowy přewod pak je w přichodźe njetrěbny a dyrbimy jón jako njeserbski wotpokazać; radšo njech so klarineta k jeho huslam jako 2. hłós přidruži. Nadźijamy so, zo též nětko serbske reje z našich zběrkow zaso postanu a nas rozwjesela. To je nuzny kulturny nadawk.

Krónina zala bě dawno před započatkom połna wćipnych zajimcow ze wšěch móžnych serbskich kutow. Tak wjele posłucharjow mějachu serbske koncerty lědma hdy. Němska wyšnosć (hamtski hejtman dr. Sievert), wojeŕski wyšk (Oberst Foltmannu), měšćanosta dr. Opitz, kulturny poradźeŕ dr. Fabian, zastupjerjo strony a wšelake druhe prominentne němsko wosoby běchu koncert z přitomnosću počesćili a wostachu hač do kónca programma, hač runjež khětro dołhe narěče (před skóčenjom porjada) k česći jubilara Nawki jich sćeŕpnosć trochu jara wužadachu. Powšitkownje njesłušeja rěče (též krótke nic) do hudźbneho porjada, njejsu-li snano k wukładowanju a rozjasnjenju hudźbnych čisłow nuzne; hinak lohka hudźba začišć wosłabja abo scyła zniča.

Začěmnjeńske zwučowanje 5. decembra

Kak ſadʒerʒu ßo na dróhach, naměſtach a pucʒach?

Jako prěnja a najwyšſchſcha ſaßada płacʒi: **Sacʒěmnjeńſke ſwucʒowanja njejßu žane ludowe ſawjeßelenja, ale khutne ßobudʒělo pſchi krajnym ſakitanju!** Schtóž potajkim pſchi ſwucʒowanju njetrjeba žyle nuſnje na dróhu hicʒ, woſtań w ßwojim wobydlenju, w korcʒmje a na podobnych měſtnoſcʒach. Wcʒipni a ludʒo, kiž rad něſchto nowe widʒa, ßebi nicʒeho njenahladaju, woni jenož ſaměr ſwucʒowanja a ſwucʒowanje ßame wohrožeja, a dohladowaŕſke organy, kiž policija poſtaji, k njelubym naprawam nuſuja. Woßebje ßo młodźina warnuje, kotraž wjecʒor rad na dróhach a naměſtach pſchebywa.

Wot diſziplinh wſchitkich wotwißuje, ſo ßo wſchitke naprawy powětroweho ſchkita poradʒa, potajkim tež ſacʒěmnjeńſke ſwucʒowanje. Cʒim mjenje ludʒi na ſjawnych wobkhadniſchcʒach pſchebywa, cʒim bliže pſchińdʒemy woprawdʒitoſcʒi, ſa kotruž ßo wſchitke naſche pſchihoty ſtawaju!

Schtóž pak dyrbi ſa cʒaß ſwucʒowanja, potajkim wot 20 do 22 hodʒin na dróſy pſchebywacʒ, njech tole wobkedʒbuje:

Kolojěſdni ßmědʒa wot 20 do 21 hodʒin a wot 21,30 do 22 hodʒin, potajkim pſchi „pomjeńſchenym wobßwětlenju“ jenož ſ pomjeńſchenej ßwěʒu jěſdʒicʒ. To ßame tež **wo ſapſchahach** płacʒi. Sſwěʒa ßo ſ tarcʒemi ſeßlabi, kiž ßo pſched latarju ſcʒahnu (hlej wopjemjene ſaßady) abo hdyž ßo cʒěmnomódra wobarbi abo hdyž ßo cʒěmne žehlawki ſaſchrubuja.

Autarjo a motorſzy kolesarjo ßmědʒa pſchi „pomjeńſchenym wobßwětlenju“ jenož ſe ßwěʒu jěſdʒicʒ, kiž ßo hewak trjeba, hdyž ßu jěſdʒadła ſtejo wobßwětlene. Pſchi ſacʒěmnjenju (wot 21 do 21,30 hodʒin) **ſapſchahi a kolojěſdni bjes ßwěʒy** jěſdʒa, hdyž wobſtejnoſcʒe na dróhach to dowoleja; hewak dyrbja ſaſtacʒ, niz pak tak ſtejo woſtacʒ, ſo wobkhadej ſadʒěwaju.

Auta a motorſke koła w naſpomnjenym cʒaßu ſ žyle ſacʒěmnjenej ßwěʒu jěſdʒa. To rěka, ſo maju ſacʒěmnjeńſke tarcʒe, 5 cm. dołhim a 1 cm. ſchěrokim wurěſkom pſched ßwětłomjetakami abo ſtejeńſkej ßwěʒu pſchipravjene. **Kedʒbu! Sadnja ßwěʒa a ßwěʒa ſaſtajenja ßo njeßmě ſaßwěcʒecʒ, wonaj matej ßo tehorunja ſacʒěmnicʒ!**

Jěſdʒadła, pſchi kotrychž ßo tute pſchedpißy njewobkedʒbuja, pſchi ſacʒěmnjenju njeßmědʒa jěſdʒicʒ a ßo ſadʒerʒa.

Žyle woßebje ma ßo wobkedʒbowacʒ — tu ßo pokaže, ſchtó ma diſziplinu, — ſo ßmědʒa **wſchitke jěſdʒadła** pſchi ſwucʒowanju, potajkim wot 20 do 22 hodʒin w měſtach a na wſach tež, hdyž je dróha derje widʒecʒ, **jenož najſpěſchniſcho 20 kilometrow ſa hodʒinu** w ſwucʒowańſkej krajinje jěſdʒicʒ.

Wuwſacʒa ßo jenož ſa jěſdʒadła policije, wohnjoweje wobory, ſa tranſporty khorych a ſa ſjawnu pomoc, **hdyž je tu ſtrach**, dowola.

A nětko kolojěſdni, pohoncʒojo, autarjo a motorowi kolesarjo! Pſchihotujcʒe ßo hnydom a pſcheprujcʒe waſche pſchihoty. Sacʒěmnjeńſka potrjeba je wſchudže, tež w klamach, hdžež ßo podobne wěʒy pſchedawaju, doſtacʒ. **Wopokažcʒe ßwoju wolu k ſkutkej 5. decembra pſchi ſacʒěmnjeńſkim ſwucʒowanju!**

Cyrkwinske powěsće

1. njedźela adventa, 1. hodownika 1935.

S **Budyſchina.** W Michalſkej zyrkwi rano ½8 hodʒ. ßerbſke Bože wotkaſanje, faraŕ Tiſcheŕ. Dop. ½9 hodʒ. ßerbſko-němſka kěrluſchna Božaß łužba ſ poſawnami. — Wutoru pop. w 3 hodʒ. w Societecʒe kſchescʒijanſka žónſka ßłužba: adventſka ßwjatocʒnoſcʒ (ſup. Berg). — Ssrjedu wjecʒor ½7 hodʒ. adventſka nutrnoſcʒ w Brěſowje.

S **Budyſchina.** Krajnozyrkwinſke ſjednocʒenſtwo. Shromadʒiſny w Budyſchinje: Njedʒelu dop. ½11 hodʒ. ſwjaſk dʒěcʒi; wjecʒor ½8 hodʒ. evangeliſazija; ½8 hodʒ. na Židowje bibliſka hodʒina. Wutoru pop. ½4 hodʒ. hodʒina ſa żony (adventſka ßwjatocʒnoſcʒ). Ssrjedu wjecʒor ½9. hodʒ. ſwjaſk młodʒiny ſa młode holzy. Schtwórtk pop. w 4 hodʒ. bibliſka hodʒina. — Shromadʒiſny ſwonka Budyſchina: Njedʒelu pop. w 3 hodʒ. w Kwětkowym Dole, póndʒelu wjecʒor we 8 hodʒ. w Kunwaldʒe, wutoru wjecʒor we 8 hodʒ. we Wulkej Dubrawje, ßrjedu wjecʒor we 8 hodʒ. w Rachłowje a pjatk wjecʒor ½8 hodʒ. w Hornjej Hórzy (hodʒina ſa żony).

S **Barta.** Rano we 8 hodʒ. němſka ſpowědʒ, dop. w 9 hodʒ. němſka a ½11 hodʒ. ßerbſka Boža ßłužba. Sběrka ſa wokrjeßne towaŕſtwo ſa ſnutskowne mißijonſtwo. Pop. w 2 hodʒ. dʒěcʒikemſchenje. Wjecʒor we 8 hodʒ. ßwójbny wjecʒor poſawniſkeho khora pola Müllerecʒ. (Saſtup płacʒi 40 pj., ſa bjesdʒětnych 25 pj.) — Wutoru pop ½3 hodʒ. žónſke towaŕſtwo. — Schtwórtk pop. w 3 hodʒ. němſka adventſka nutrnoſcʒ ſe ſpowědʒu w Stróžanſkej ſchuli. Wjecʒor w 7 hodʒ. němſka adventſka nutrnoſcʒ w Suborniczanſkej ſchuli. — Pjatk wjecʒor ½8 hodʒ. ßerbſka adventſka nutrnoſcʒ pola Cʒěßliz w Bukojnje.

S **Budyſchinka.** Dop. ½9 hodʒ. ßerbſka Boja ßłužba. Sběrka ſa wokrjeßne towaŕſtwo ſa ſnutskowne mißijonſtwo. W 10 hodʒ. dʒěcʒikemſchenje ſa ſtarſche dʒěcʒi w Porſchizach. — Wutoru popołdnju ½3 hodʒ. wosadna žónſka ßłužba w Pſchiwcʒizach.

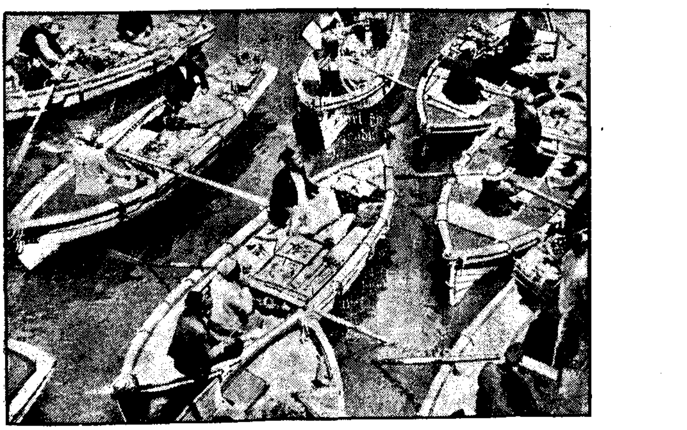

Dobra konjunktura wobkhodnikow w Port Saidu.

S italſko-abeßynſkej wójnu je ßo wobkhad w Suezowym kanalu khětro ſeßylnił, ſ cʒimž je ſa pſchiſtawnych wobkhodnikow w Port Saidu nowy rjany cʒaß pſchiſchoł. Po dwanatkach wobdawaju cʒołmy wulke dalſche łódʒe, ſo bychu ßwoje twory wojakam na nich poſkicʒiłt. (Newyork Times, M.)

S **Budeſtez.** Rano ½8 hodź. ſměje farar Wójz ßerbſku ſpowědź, farar Böttger dop. ½9 hodź. ßerbſke a w 10 hodź. němſke kemſchenje. Sběrka ſa měſchczanſke a wokrjeßne towarſtwo ſa ſnutskowne mißijonſtwo. Dop. ¼12 hodź. ſměje farar Wójz kemſchenje ſa dźěczi 5. hacž 8. ſchulſkeho lěta. — Póndźeln wjeczor we 8 hodź. evangelſka ßlužba młodźiny ſa holzy a farje. — Schtwórtk pop. w 4 hodź. ſměje farar Böttger w Kobancz domje w Czornych Noßlizach ßerbſke adventſke kemſchenje a potom ßerbſku ſpowědź, ½6 hodź. němſke adventſke kemſchenje a potom němſku ſpowědź.

S **Bukez.** Rano ½8 hodź. ßerbſka ſpowědź, dop. w 9 hodź. ßerbſke a ½11 hodź. němſke kemſchenje. Pop. w 2 hodź. kſcheßenſke kemſchenje. W 3 hodź. ßerbſka ſpowědź. — Wutoru pop. w 3 hodź. žónſke towarſtwo pola Nabowſkez. — Wumrjeła: Mina ſwud. Domſchzyna rodź. Muderez, wuměnkarka w Trjebjenzy, 74 lět 7 měß. 13 d. ſtara.

S **Hodźija.** Rano ½8 hodź. němſka ſpowědź, dop. ½9 hodź. němſke liturgiſke kemſchenje ſ poſkiczenjemi poſawnſkeho khóra. Dop. w 10 hodź. dźěczikemſchenje. — Pop. w 5 hodź. bibliſka hodźina ſ Božim wotkaſanjom w Ssmochczizach pola Wiczaſez. — Schtwórtk pop. w 3 hodź. žónſka ßlužba pola Mróſez.

S **Hrodźiſchcza.** Rano we 8 hodź. němſka ſpowědź ſe ßwjatym wotkaſanjom, dop w 9 hodź. němſka a ½11 hodź. ßerbſka Boža ßlužba. Sběrka ſa Budyſke měſchczanſke a wokrjeßne towarſtwo ſa Snutskowne mißijonſtwo. Pop. w 2 hodź. dźěczikemſchenje. — Schtwórtk wjeczor w 7 hodź. ßerbſka adventſka nutrnoſcž. — Pokhowani: Marja Erneſtina Duczmanowa, ſawoſtajena wudowa Jana Arnoſchta Duczmana w Bělej Horje, 70 lět 9 měßazow a 17 dnjow ſtara. — Jan Arnoſcht Töpfer, rentudoſtawar w Kortnizy, 82 lět 9 měßazow a 26 dnjow ſtary. — Korla Njek, knjejſki pohoncz we Worzynje, 48 lět a 11 měßazow ſtary.

S **Huczinh.** Rano we 8 hodź. ßerbſka ſpowědź, dop. w 9 hodź. ßerbſka, ½11 hodź. němſka Boža ßlužba. Sběrka ſa ſnutskowne mißijonſtwo. — Ssrjedu 4. hodownika wjeczor we 8 hodź. adventſka nutrnoſcž.

S **Khwaczicz.** Rano ½8 hodź. němſka ſpowědź. dop. ½9 hodź. němſke a w 10 hodź. ßerbſke kemſchenje; woboje ſe ſběrku ſa Budyſke měſchczanſke a wokrjeßne towarſtwo ſa ſnutskowne mißijonſtwo. W 11 hodź. dźěczikemſchenje.

S **Klukſcha.** Rano we 8 hodź. němſka ſpowědź ſ Božim wotkaſanjom, dop. w 9 hodź. němſke a ½11 hodź. ßerbſke kemſchenje. Sběrka. Pop. w 3 hodź. ßerbſka ſpowědź ſ Božim wotkaſanjom pola Jurkez w Jatſchobju.

S **Kotez.** Dop. ¼11 hodź. němſke prědowanje, ½12 hodź. němſke dźěczikemſchenje, w 12 hodź. kſchczenje (woßadny farar). Sběrka.

S **Lupoje.** Dop. w 9 hodź. ßo němſke prědowanje czita.

S **Maleſchez.** Rano we 8 hodź. ßerbſka ſpowědź, dop. w 9 hodź. ßerbſke kemſchenje. Sběrka ſa Budyſke měſchczanſke a wokrjeßne towarſtwo ſa ſnutskowne mißijonſtwo. ½11 hodź. dźěczikemſchenje. — Ssrjedu wjeczor w 6 hodź. němſka adventſka nutrnoſcž ſe ſpowědźu.

S **Minakała.** Rano ½8 hodź. němſka ſpowědź ſ Božim wotkaſanjom, dop. ½9 hodź. němſke kemſchenje (pſchidawki ſa němſke ſpěwarſke pſchi zyrkwinych durjach), w 10 hodź. ßerbſke kemſchenje, ¼12 hodź. ßerbſka Boža ßlužba ſa młodźinu. Pop. ¼4 hodź. ßerbſka ſpowědź ſ Božim wotkaſanjom. — Wumrjeł: Jan Auguſt Kopacž, ratar w Minakale, 59 lět. — Emilija Ema Pětczowa rodź. Zyžez, wumjenkarka w Minakale, 70 lět.

S **Njeßwacžidła.** Rano we 8 hodź. němſka ſpowědź, dop. w 9 hodź. němſke, ½11 hodź. ßerbſke kemſchenje. Pop. w 3 hodź. ßerbſke, w 4 hodź. němſke kemſchenje ſe ſpowědźu w Sarěczu. Sběrka ſa měſchczanſke a wokrjeßne towarſtwo ſnutskowneho mißijonſtwa. — 2. advent popołdnju w 4 hodź. zyrkwinſki konzert: „Boža nóz“ wot J. Haaſa.

S **Noßacžicz.** Dop. w 9 hodź. ßerbſka a ½11 hodź. němſka Boža ßlužba. ¾12 hodź. Boža ßlužba ſa dźěczi. — Wutoru 3. dezembra wjeczor ½8 hodź. kſcheſczijanſka žónſka ßlužba ßwjeczi advent a 10lětninu ßwojeho ſkutkowanja. — Pjatk 6. dezembra wjeczor ½8 hodź. młode holzy advent ßwjecža.

S **Porſchiz.** Rano ½8 hodź. němſka ſpowědź, dop. ½9 hodź. němſka Boža ßlužba. Sběrka ſa wokrjeßne towarſtwo ſa ſnutskowne mißijonſtwo. W 10 hodź. dźěczikemſchenje ſa ſtarſche dźěczi w Porſchizach; dźěczikemſchenje w Boſchezach dop. ½10 hodź. ſa mjeńſche a ½11 hodź. ſa ſtarſche dźěczi. — Wutoru pop. ½3 hodź. woßadna žónſka ßlužba w Pſchiwczizach. — Wothladowar Peters ſměje bibliſkej hodźinje póndźelu wjeczor w Nowych Porſchizach, wutoru wjeczor w Boſchezach. — Pjatk dopołdnja ½9 hodź. ßerbſka adventſka nutrnoſcž w zyrkwi.

S **Rakez.** Rano we 8 hodź. ßerbſke ßwjate wotkaſanje, dop. w 9 hodź. ßerbſka a ½11 hodź. němſka Boža ßlužba. — Póndźelu rano we 8 hodź. rańſcha nutrnoſcž. — Schtwórtk wjeczor we 8 hodź. ßlužba młodźiny (hólzy) na farje.

Se **Sslepeho.** Rano we 8 hodź. ſměje duchowny Röslef ßerbſku ſpowědź ſ Božim wotkaſanjom, dop. ½10 hodź. ßerbſka a w 11 hodź. němſka Boža ßlužba. — Pokhowana: Hana Němzowa rodź. Petnikez, mandźelſka Hanſa Němza, wuměnkarja w Sslepom, 66 lět 8 měß. 1 dźeń ſtara.

S **Wósporka.** Dop. ½9 hodź. prědowanje, ½10 hodź. dźěczikemſchenje. Pop. w 2 hodź. kſchczenje (woßadny farar). Sběrka.

S **Wóßlinka.** Rano we 8 hodź. němſka ſpowědź, dop. w 9 hodź. němſke a ½11 hodź. ßerbſke kemſchenje. Sběrka. Pop. w 5 hodź. zyrkwinſki konzert. — Wutoru 3. hodownika wjeczor ½8 hodź. adventſki wjeczor kſcheſczanſkeje žónſkeje ßlužby pola Mirſchez.

Hudźba – wuměłstwo – dźiwadło

Operetta „Wjeßeła wudowa“.

Wutorniſchi dobry wopyt měſchczanſkeho dźiwadła dopakaſa, ſo ſtara operetta njeje hiſchcže na pſchiwabnoſczi ßhubiła. S pſchiczinu toho je ſ wulkeho dźěla rjane hudźbne ſkoženje, pěkne ſpěwne tekſty a ſo ma hra jadro, njeje ſe wſcheho hromadu ſkóſkowana, kaž to pola nowiſchich operetow nawědźimy. Hdyž tež opereta „Wjeßeła wudowa“ wot Franza Lehara, kiž je nam tež druhe rjane operetty wobradźił, kaž „Raſtelbinder“ a „Hrabja ſ Luxenburg“, je w tekſcže czaßej njewotpowědaza, tak naß jeje czin tola ſajimuje a ſchtož naß Sserbow wosebje ſajimuje, to ßu te wſchelake ßłowjanſke melodije a reje. Knjes kapałny miſchtr Weber bě ßo ſe wſchej luboſczu a ſe wſchěm rjanoczucżom hudźbnemu pſchewjedźenju wěnował a mějachmy ſaczucže, ſo jemu tuto hudźbne ſkoženje wosebje leži, tohodla ßo tež po ſkónczenju druheho jednanja na jewiſchczo žadaſche a jeho dobre dźěło ßo ſ bohatym dźakom mytowaſche.

Tola tež hrowe pſchewjedźenje, kiž ležeſche w rukach wyſchſcheho hroweho wjednika Borcherta, woſtaji mało pſchecžow wotewrjenych. Ssamo jako hrabja Mirko zyle w jemu ležazym elemenczje. Pſchedſtajerka hłowneje róle wjeßeleje wudowy, Margret Timmer, bě rjadnje dobra w ſpěwjee a hrě, tola hiſchcže prjiška zy temperamenta njebě ſa wjeßełu wudowu ſchłoſ. Temperamentna a kóždemu ßo ſalubjaza bě hra Elſe de Fries jako baronki Měrkowcje a Rud. Lahody ko hrabje Danil. Spominamy jenož na rjane duett reje, kiž běſchtaj Eſſerez mandźelſkaj naſtudowałoj ßmy wo tym pſcheßwědczeni, ſo běchu to wyſchiny kona. Mano Holtei bě pſchezo podany ale tola p... pany Negus. Willy Steiner jako Roſſilon wokſchesche w ſpěwje, tola jeho hra bě pſcheproſta, mało ptulna, wutrobita. To proßymy pſchi dalſchich wuſtup wobkedźbowacž. Tež mnohe mjeńſche róle mějachu pſchódnych ſaſtupjerjow. Wosebje ßo nam lubjachu jeſchczowe wobraſy Waltarja Ulbricha. a te ſłóſchtne w druhim a tſeczim jednanju. Kwětki a dary ßo hnym mozam ſpożczichu — haj wone běchu ßwěru ſa ženje. Njech pak ßo Budyſchenjo tež w pſchichodźe wu zam dźakuja ſ tak dobrym wopytom dźiwadła, wutoru.

Hospodarſki rozhlad

Pjatk 29. novembra 1935.

Wčerawše kurzy w Barlinje.

1 dollar	2,486	100 pólsk. złotych	46,80
1 jendźelski punt	12,275	100 českosl. krónow	10,265
100 šwajc. frankow	10,30	100 franc. frankow	16,36

Barlinſka burſa ſ dnja 28. novembra. Wobkhod na burſy bě tež wczera ſaßo jara wobmjeſowany, na pſchecželnym ſakładnym měnjenju njeje ßo niczo pſchemějniło. Wotpſchedacža dla bliſkeho kónza měßaza tłóczachu kurſy tak, ſo tute ſdźěla hacž do poł prozenta popuſchczichu. Sa někotre hódnoty běchu tež kupzy, wosebje ſa tajke, wo kotrychž je ſnate, ſo ßu derje ſ dźěkom ſaſtarane. Na rentowych wikach mějachu jenož zertifikowane dollarowe bony žiwiſchi wobrot, kotrež wo 1 proz. poſtupichu. Druhe renty mějachu ſkerje ßłabſche kurſy.

Barlinſke žitne wulkowiki. Wobkhod na Barlinſkich žitnych wulkowikach jenož pomału do běha pſchińdźe. Dla ßo bližazeho noweho měßaza, ſ kotrymž powyſchene płacžiſny do mozy ſtupja, bě dowos poměrnje ßłaby. Tež krótkoczaßne dodajomne twory, kotrež ßo wosebje wobkedźbuja, njeſtejachu na pſchedań. Něſchto poſkiczenjow bě ſa dodacže ſpoczatk dezembra, tola młyny nimaja ſa tutón czaß wjetſchi ſajim. Powſchitkownje je wotbytk w provinzy lóžſchi hacž w Barlinje ßamym. To wosebje ſa rożku płaczi. Njekontingentowane twory je móžno jenož rědko a w hubjeńſchich tworach doſtacž. Na mukowych wikach je wotbytk pſcheńczneje muki ſpokojazy, mjes tym ſo ma ržana muka poměrnje měrny wobkhod. Pizowanſkeho wowßa je mało na wikach. Sa wowßy ſa induſtriju ßu žadane a poſkiczene płacžiſny jara rosdźělne. Pizowanſke jeczmjenje ßo pytaja, tola njeje tu poſkiczenjow. Dobre družiny jeczmjenja ſa piwarnje a induſtriju ßo ſa wjetſche płacžiſny lohko wotbywaju. Sa ßrěnje jeczmenjowe družiny njejßu móžnoſcže ſwužitkowanja jednotne.

Wczera płacżiſche w Barlinje zentnar

pſcheńzy W 8: 9,70 hr., W 9: 9,75 hr., — rožki R 8: 7,90 hr., R 11: 8.05 hr., — jeczmjenja G 7: 8,15 hr., G 9: 8,40 hr., wowßa H 9: — hr., H 13: 8,00 hr.

Wiki w Kamjenzu.

Pſcheńza 9,65 hr., rožka 8,10 hr., jeczmjeń, nał. 8,15 hr., wowß 7,60 hr., pſcheńczna muka 18,25—21 hr., ržana muka 12,25—12,50 hr., pſcheńczne wotruby 6,50—7 hr., ržane wotruby 6—6,50 hr., ßyno 4,50—4,75 hr., ßłoma, ſkótna 2,75 hr., k ſaßłanju 2,60 hr., butra 76 pj., proßata 11—19 hr., hußy, punt 1,10—1,20 hr., běły kał 8 pj., czeŕwjeny kał 10 pj., ßydrojty kał 10—50 pj., jědźna koboda 15—20 hr., zybla 10 pj., měrnik 10—30 pj., krěn 60 pj., morchej 8—10 pj.

Wiki w Lubiju.

Pſcheńza 9,55 hr., rožka 7,90 hr., jeczmjeń, nał. 9,60 hacž 10,20 hr., naſ. 8,15 hr., wowß 7,60 hr., běrny 2,90 hacž 3,40 hr., po puncže 4 pj., ßyno 3,70—4 hr., ßło 2,25—2,50 hr., pſcheńczna muka 16.75 hr., ržana mu 13 hr., pſcheńczne wotruby 6,60—6,90 hr., ržane wot by 5,70—6 hr., butra 75 pj., jeja 12 pj., twaroh 25 běły kał 8 pj., czeŕwjeny kał 10 pj., karoty 10 pj., jě na koboda 15 pj., ßydrojty kał 15—30 pj., kólrabi hacž 10 pj., porej 20 pj., zybla 10 pj., tomaty 25— pj., ßolotej 5 pj., jabłuka 20—40 pj., měrnik 15—40

Wiki w Khoczebuſu.

Miaßo, howjaſe 70—90 pj., czelaze 65—90 pj., pjaze 80—1 hr., ßwiniaze 70—90 pj., jeja 10—13 butra 1,40 hr., twaroh 25 pj., lany wolij 1,40 hr., 1,40 hr., ſchczuki 1 hr., karpy 85 pj., hołbje młode hacž 90 pj., kury, žiwe punt 50—65 pj., khapony, ži 40—60 pj., kólrabi 5—20 pj., morchej 8 pj., jědźna boda 20—25 pj., ßydrojty kał 40—60 pj., czeŕwjeny 10—15 pj., běły kał 10 pj., wirſingowy kał 15 pj., łotej 5—10 pj., měrnik 20—25 pj., krěn 50 pj., radi 10—12 pj., zybla 10 pj., kulrěpa 5—8 pj., běrny 2, hacž 3,30 hr., punt 4 pj., jabłuka 30—40 pj., worje 45—65 pj., lěßne worjechi 45—60 pj., ßmorže 60 — proßata 8—11, 12—16, 17—22 h.r, běhaki 25— 36—45, 46—65 hr. Wiki běchu ßrěnje.

Płaćizny na Barlinskich produktowych wikach.

Žito a wolljowe symjo po tuni abo 1000 kg, hewak 100 kg.

Płaćizny po złotej hriwnje.

	28. 11.	27. 11.		28. 11.	27. 11.
Pšeńca	204,0	204,0	buny	—	—
rožka	167,0	167,0	woka	13,7-14,2	13,7-14,2
ječmjeń now.	221-228	220-227	módre lupiny	—	—
ječmjeń, nał.	—	—	žolte lupiny	—	—
wows	—	—	zeradella	—	—
kukurica	—	—	raps. wosušk	—	—
pšeńč. muka	26,85	26,85	lany wosušk	8,65	8,65
rźana muka	22,25	22,25	such. truhanč.	—	—
pš. wotruby	11,73	11,73	běrni. kruški	8,55	8,50
rźane „	11,50	11,50	syno, 50 kg		
raps 1000 kg	—	—	rźana słoma		
hroch, Viktor.	23,0-24,5	23,0-24,5	pšeńč. „		
lane symjo	—	—	wowsna „		
pjeluški	17,7-18,7	17,7-18,7	ječna „		

Płaćizna za pšeńcu za wupłodźerja 8: 194.0 9: 195.0
Płaćizna za rožku za wupłodźerja 8: 158.0 11: 161.0
Płaćizna za ječmjeń za wupłodźerja 7: 163.0 9: 168.0
Płaćizna za wows za wupłodźerja 9: — 13: 160.0

Płaćizny rězneho skota na Drježdźanskich skótnych wikach.

28. novembra 1935 — Płaćizny po centnarju a hriwnach

Skótne družiny a woznamjenjenja:

Celata: 694	
Najlěpše kormjene čelata wot cyca	65—74
Srěnje kormjene čelata wot cyca	55—65
Snadnje wuwite	50—54
Najšpatniše	45—50

Pſchijězd grekſkeho krala do pſchiſtawa w ſtarym Phaleronje.

Kral ſ pinaßy wuſtupiwſchi kroczi po pſchiſtawnym puczíku do rjenje wupyſcheneho pſchiſtawa. (Wobraſ wy telegramm.) (Weltbild, M.)

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

„Serbske Nowiny" płaća měsačnje we wudawaŕni 1.15 hr., na pósće a pola dowěrnikow 1,51 hr. z wunošowanjom, do wukraja 2.15 hr. = 20,00 Kč. Wudawa a ćišći Jan Cyž, dr. jur., w Budyšinje w Serbskim Domje. Telefon 2687

Za nawěštki, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały mm-rjadk 6 pj., za swójbne 5 pj., towaŕstwowe a hosćencaŕske 4 pjenježkow. Za reklamowy mm-rjadk płaći so 15 pj. Rabat po tarifje. Kóžde čo. płaći 10 pj.

Čisło (Nr.) 279 | Budyšin — Sobotu 30. novembra 1935 — Bautzen | Lětnik 94

Wjednik je Němsku halu poswjećił

Němska hala w Barlinje je ßo pjatk s wulkej manifestaziju nazionalsozialistiskeje strony wotewrila. Wjednik běsche pschitomny, s czehož móže ßo ßudźicz, kajki wusnam ma tutón hobrski nowy twar. Němske hlowne město je dostojne shromadźenischczo dostalo, kiž je jemu dotal pobrachowalo. Sportski palast, kiž ßo je stawisnow Barlinskeje župy nazionalsozialistiskeje strony njemóže spuschziecz, žadanjam hibanja dawno njedoßahasche, dokelž ma pschemalo ludźi w nim městna.

Němska hala je ßo s wjednikowej dowolnoscżu po žadanju nazionalsozialistiskeje strony natwarila. W njej 20 000 ludźi městna namaka. **Woßebity wusnam směje pak Němska hala sa olympiske hry lěta 1936.** Hala je snutska tak pschiprawjena, so ßo sa krótki czaß sa žadanja wschelakich sarjadowanjow hodźi w městnoscżowej wulkoscżi pscheměnicz.

Swonkownje hobrski twar 60 000 kóßnych metrow wobßahuje, hala snutskach pak je 35 000 kóßnych metrow wulka. Hala je ßo wot měrza tuteho lěta twarila a sa spodźiwnje krótki czaß natwarila. Swonka ßo wona se ßwojim jednorym waschnjom twarjenja wusnamjenja.

Pjatk wjeczor pschi wotewrjenju běsche hala pschepjelnjena a sta ludźi hischcze wonka psched durjemi stejachu. Něhdźe ¼9 hodź. wjednik pschi synkach Badenweilerskeho pschespola do noweje hale sastupi. Mjes tym so lud jenož sahoricże wyskasche, wjednik s němskim ministrom dr. Goebbelsom k czestnemu podijej kroczesche. Hdyž běchu ßo khorhoje a standarty do hale pschinjeßle, němski minister dr. Goebbels manifestaziju wotewri a ßo wjednikej sa tutón twar dźakowasche.

Wjednik sapocza rěczecz, jako běsche móžny pschikleßt wocźichnył. Wón spomni na prjedawsche czaßy, hdźež tajkich wulkich twarow sa politiske strony njetrjebachu. Sshyły jemu pschezo snowa pschiwyskachu, hdyž wón idejowy ßwět nazionalsozialisma s njedostatkom idejow prjedawschich stron pschirunasche. Wjednik tež tym napschecźo stupi, kotsiž ßebi myßla, so je czaß wulkich shromadźisnow nimo. Nazionalsozialismus dyrbi saßo a saßo pschicziny ßwojeho dźěła němskemu ludej rosjaßnicz.

Potom wjednik rosjaßni, kak kruczje je nazionalsozialismus w němskim ludu sakótwjeny. To njech tež wukrajni rosprawjerjo spósnaja. Nazionalsozialismus je pjecz milijonam saßo dźěło dał. Wjednik wośebje rjekny, so nazionalsozialismus tež wschitke druhe wobczežnoscże pschewinje. Pschi njedostatku ßurowisnow móže drje ßo tu abo tam pschewjedźenje poczežicz, ale ženje snjemóžnicz.

Jako najwažnische wjednik němskeho człowjeka ryßowasche, kiž ma ßo s duchom nazionalsozialisma napjelnicz. Tu dyrbi ßo jene wulke sjednoczenstwo stworicz. Tola tež tutón najwjetschi nadawk ßo poradźi, dokelž mamy nowu młodźinu, kotraž sa nowymi idealemi honi.

Wjednik w ßwojej rěczi pucz pokasowasche, kiž je nazionalsozialismus njesamylnje schoł a kiž tež w pschichodźe póńdźe. Wón skónczi ßwoju rěcz s wusnaczom k Němskej. Pschitomni jemu s njeßměrnej sahoritoscżu pschihłoßowachu.

Hdyž běsche Horsta Wesselowy spěw wuklinczał, dr. Goebbels skónczasche ßłowa porěcża. Potom ßo hischcze hymna shromadnje wuspěwa.

Wjednikowa rěcž pschi wotewrjenju Hale Němskeje ßo dźenka ßobotu wjeczor wot 7 do 8 hodźin pschez wschitke němske radia wospjetuje.

Jendźelska a Francowska přezjene přećiwo Italskej

Jendźelski póßłanz w Parisu, sir George Clerk, je ßrjedu franzowskeho ministerskeho pschedßydu Lavala wopytał. Parisski sastupjer Londonskich nowin „Daily Telegraph" k temu pische, so bu něhto snate, czehodla je Clerk s Lavalom rěczał. Wón je Lavala proßył, so by italskemu knježeŕstwu sdźělił, so směje, je-li ßwoje wójnske łódźstwo abo lětaŕstwo nałoži, Jendźelsku a Franzowsku zhle pschesjene pschecziwo ßebi. **W Jendźelskej ßebi myßla, tak ßo pische, so ßebi Mussolini w tutym nastupanju wopak myßli a so móže ßo s tym měr wohrosycz.**

Kaž je snate, chze Mussolini sakas petrolejoweho wuwosa do Italskeje jako njepschecźelske wustupowanje wobhladowacz.

Francowska wuspěch wočakuje

Parisske nowiny ßo s wopytom jendźelskeho póßłanza pola Lavala a s Lavalowym rosrěczowanjom s italskim póßłanzom žiwje sajimuja. Nowiny „Echo de Paris" pißaju, **so je krisa ßwoju wyschinu dozpěła.** Hodźina jednanjow je pschischła. Tež swonkowna politikarka nowin „Oeuvre" pische, so ßmě ßo něhto bórsy kónc italsko-abeßynskeje swady woczakowacz. Jendźelski swonkowny minister je sa trěbne měł, **Mussolinijej prawy poměr mjes Parisom a Londonom rosjaßnicz.**

Nowy pokaz na jendźelsko-francowsku přezjenosć

Reuterez telegrafowaŕnja je pjatk wjeczor tule powěscź rosschěriła: **Pschi hrožacym pschiběranju napjatoscże mjes Italskej a mozami Swjaska ludow dla praschenja petrolejoweho wuwosa Jendźelska a Franzowska ramjo pschi ramjenju stejitej. Laval je ßo rosßudnje na stronu Jendźelskeje stajił. Wón je wczera italskemu póßłanzej w Parisu niž jenož wo winowatoscżach rosprawjał, so dyrbi Franzowska Jendźelsku pschi nadpadźe podpjeracz, ale tež, so Franzowska a Jendźelska tež w praschenju petrolejoweho wuwosa jene stejischczo sastupujetej.**

Sankcijowy wubjerk so 12. decembra seńdźe

Dźěłowy wubjerk sankzijoweje konferenzy je ßo na 12. dezembra swołał. Wubjerk dyrbi ßo wo pschiwótsjenju sawjery ßurowisnoweho dowosa do Italskeje wobsamknycz.

Swoprědka běsche ßo postajiło, so mějesche ßo wubjerk wczera pjatk seńcz. Tuto skhadźowanje je pak ßo po pschecźu franzowskeho ministerskeho presidenta Lavala wotstorcziło. Laval chze ßo pschi wobsamknjenju wo sawjerje petrolejoweho dowosa wośobinscy wobdźělicz. To pak budźe jemu hakle móžno, hdyž ßo parlamentska krisa w Franzowskej skónczi.

Němski nowinaŕski zjězd w Kölnje

Pjatk dopołdnja je ßo w Kölnskej radnicy němski nowinaŕski sjěsd wotewrił. Wjednik němskeho nowinaŕskeho swjaska hejtman na wuslužbje Weiß pschi wotewrjenju rjekny, so je swjask ßwoje lětne hlowne skhadźowanje s wotmyßlenjom do Kölna położił. W tamnischich kónczinach ma nowinaŕstwo wośebitu sasłužbu pschi bědźenju wo dobycze nazionalsozialisma a wo wobnowjenje němskeje czescże a ßwobody.

Swjaskowy wjednik wo wulkej politiskej samolwitoscźi nowinaŕskeho swjaska rěczesche. Němske nowinaŕstwo dyrbi ßo w nowym duchu twaricz. Wjednikej a němskemu kanzlerej, němskemu ministrej dr. Goebbelsej a presidentej němskeje nowinaŕskeje komory němskostatnemu nawjedowarjej Amanej ßo postrowjace telegrammy póßłachu.

Zwjazk nacionalnoněmskich židow so rozpušćił

Dla statej njepschecźelskeho stejischcza ßwojich ßobustawow je ßo swjask nazionalnoněmskich židow po § 1 wukasa sa schkitanje luda a stata s 28 februara 1933 hnydom rospuschcził a jeho samóženje ßo sebrało. Nimo teho je ßo swjaskowy wjednik rěčnik dr. Max Naumann w Barlinje do schkitazeje jatby wsał, dokelž běsche s wědomnje wopacznym wudawanjom wo sa[illegible]nju židow pschi skutku synskeje pomocy němskeho luda naprawy němskeho knježeŕstwa w nastupanju skutka synskeje pomocy wulzy wohrosył.

Abesynski kěžor so zaso na frontu podał

Abeßynski kěžor je ßo schtwórtk dopołdnja s Addisa Abeby do hłowneho kwartěra w Dessie podał. 12 mužow jeho najblischeje wokoliny kěžora pschewodźeja. S kěžorom puczowasche tež jeho pißaŕnja, radiowa stazija, pólny lazarett a dźěl póstskeho a telegrafoweho sarjadnistwa.

Krónprynz, kiž kěžora kruch pucza pschewodźesche, w nanowej njepschitomnoscźi we hłownym měscże knježeŕstwowe należnoscże sastawa. Szyła kěžor a jeho pschewodnistwo 23 automobilow trjeba. Po puczu je kěžor w stanach pschenozował. W Dessie budźe wón w starym hrodźe bydlicz.

Město je ßo pschecziwo nadpadam lětdłow najlěpje schkitało. W nim je ßo wjele pinzow natwariło, w kotrychž wobydleŕstwo schkit psched bombami namaka. Wokoło města je ßo wěnz kanonow k wobaranju lětadłow pschiprawił.

Kak dołho kěžor w Dessie sawostanje, hischcze njeje wěste. Wobhonjeni ludźo maju sa to, so tam wón njewostanje dlěje hacž 10 dnjow. Na jeho puczowanju do hłowneho kwartěra abeßynske wobydleŕstwo ßwojemu kěžorej na wjele městnach sahoricźe hołdowasche.

W Abeßynskej ßo woczakuje, so ßo wójna po kěžorowym pschikhadźe do hłowneho kwartěra pschemění, a so abeßynscy wojacy k porjadnemu napschecziwnemu nadběhej pschenńdu. Kaž ßo powě, abeßynske wójskowe wjednistwo ßłaboscże italskeje fronty derje snaje.

Přeměnjenja w stejišću abesynskeho wójska

Kaž ßo s italskeho města Asmary w Eritrejskej powě, chzetaj ßo wjerchaj Seyoum a Kassa se ßwojimaj wójskomaj na połnóznej froncze sjednoczicz. Abeßynjenjo ßu Tembiensku hižo nimale wopuschczili. S fronty ke krótkemu wjeczoru wot Aduwy ßo wo małych wojowanjach patrouillow powě. Tam ßu italscy wojacy někotrych Abeßynjanow sajeli.

Nowe abesynske powěsće wo Italskim wójsku

Na pschißłuschnych městnach w Addisu Abebje ßo snowa wudawa, so ßo Italczenjo na połnóznej froncze wróczo czahnu. Abeßynscy wojacy kedźbliwje sa nimi du. Abeßynjenjo praja, so ßu Italczenjo prowinzy Tembien a Gheraltu hižo dospołnje wopuschczili. Podobne powěscźe ßo w Abeßynskej tež wo połodnischej froncze rosnoschuja. Tam ßu italscy wojacy psched nawalom ßylnych abeßynskich wotdźělenjow wróczo schli. W Addisu Abebje ßo woczakuje, so abeßynske wójsko Gorahaj, Gerlogubi a Wardere bórsy saßo wobßadźi. Tute abeßynske powěscźe njech ßo s wěstej kedźbliwoscżu czitaja.

1150 nowych italskich lětadłow

W Italskej je ßo w lěcźe 1934 400 lětarjow wośebje w mjetanju bombow wuwuczilo. W lěcźe 1935 ßu ßo w Siziliji bombowi lětarjo sa wójnu w Abeßynskej wuwuczowali. Woni wośebje małe, 1 kilogrammu czežke bomby mjetaju. Bombowe lětadła, kiž ßu ßo w lěcźe 1934 natwarile, móža 2000 kilometrow daloko a 9000 metrow wyßoko leczecz. Italskej industriji je ßo poruczilo, so by bombowe lětadła twariła, kiž móža sa hodźinu 440 kilometrow daloko leczecz a kiž samóža wyschinu 11 000 metrow dozpěcz. W Afrizy ßo někołe hischcze stariche lětadła trjebaju. Hacž do kónza 1936 ma ßo w Italskej 420 spěschnych honjeŕskich lětadłow, 330 bombowych lětadłow s někotrymi motorami a 400 wobhonjeŕskich lětadłow natwaricz.

Lětaŕske bomby na Dagabur

Schtwórtk je 9 italskich bombowych lětadłow někotre hodźiny dołho nad městom Dagaburom na połodnischej froncze lětało. Lětarjo ßu na město a wokolinu 1500 bombow czißnyli. Mjes bombami běchu tež sapalne bomby. Wjele wobydlerjow je ßo moriło. Zyrkej w Dagaburje, kiž je pschi poßlednim bombardemenczе ßo nimale zyła sapuscziła, je ßo něhto doczista spaliła. Hdyž italscy lětarjo bomby na Dagabur mjetachu, w měscże žanych abeßynskich wojakow njeběsche.

Italska Jendźelčanow wupokazuje

Reuterez telegrafowaŕnja w Londonje je s Roma powěła, so je sastupjer Londonskeho sawěscźeńskeho towaŕstwa Lloyda w Livornje, Claude Henderson, po žadanju italskich wyschnoscżow dyrbjał Italsku wopuschczicz. Pschiczina k temu njeje snata.

Lavalej so znowa dowěrjenje wuprajiło

Pſchi pokracżowanju roſmołwy wo finanżnej politiży w franżowſkej komorje je ßo pjatk popołdnju reſoluzija pſchijała, ſ kotrejž ßo miniſterſkemu pſchedßydże Lavalej dowěra wupraja. Lavalowe knježeŕſtwo doſta 324 hłoßow, pſchecżiwo knježeŕſtwu je 247 ſapóßłanżow hłoßowało. Tak měješche Laval wjetſchinu wo 77 hłoßow.

Konferenca wo wójnskim łódźstwje so znowa wotstorčiła

Konferenża wo wójnſkim łódźſtwje w Londonje je ßo wospjet wotſtorcżiła. Jako dźeń jeje wotewrjenja je ßo nětko póndźela 9. dezembra poſtajiła. Miniſterſki preſident Baldwin konferenżu dopołdnja ½11 hodźin ſendźelſkeho cżaßa w Locarnoſkej měſtnoſcżi ſwonkowneho miniſterſtwa wotewri.

Venizelos so wobhnadźił

Grichiſki kral je dwaj wukaſaj podpiſał, kiž poſtajetaj, ſo maju ßo woßoby wobhnadźicż, kiž ßu ßo ſ politiſkich winow ſaßudźile. W druhim wukaſu ßo wobhnadźenje wójſkowych ſchiłluſchnikow poſtaja. Samóženje, kiž je ßo ſebrało, ßo potrjechenym pak wjazy njewrócżi. Na ſakoźku tuteho wukſa budźe tež Venizeloſej móžno, ßo do Grichiſkeje wrócżicż.

Hdyž běſche ßo wo politiſkej amneſtiji roſßudźiło, ßu miniſterſka rada ſhromadźi, ſo by politiſke położenje pruhowała. Juſtizny miniſter mjes wuradźowanjom poßedźenje wopuſchcżi. Politiſke woßoby jeho ſadźerženje tak wukładuja, ſo wón ſ knježeŕſtwowym ſtejiſchcżom njeje pſchesjene.

Kralowſki wukas wſchitkich politikarjow wobhnadźuje, tež Venize'oſa, a wſchitkich pſchiſłuſchnikow wójſka, tež generala Plaſtiraſa. Wjednikaj republikanſkeje ſtrony Sophulis a Kaphandaris, kotrejuž běſche kral pſcheproßył, ſo byſchtaj ßo ſ nim wo politiſkim położenju roſrěcżowałoj, njejſtaj k njemu pſchiſchłoj.

Japanskemu kěžorej so druhi syn narodźił

Japanſka kěžorka je ſchtwórtk rano 3 minuty do 8 hodźin ßynka porodźiła. Wón je druhi ßyn kěžorſkeje ßwójby. Hnydom po tym, jako ßo powěſcż wo narodźe kěžorſkeho ßyna roſnjeſe, ßo ſchulſke dźěcżi pſched kěžorſkim hrodom ſhromadźichu, ſo bychu noweho prynza powitali. Wucżerjo běchu ſchulſke dźěcżi wubudźili a ſwołali. Na tym ßamym dnju je kěžor ßwojemu nowonarodźenemu ßynej mjecż pſchepodał. Sswjatocżnoſcż [illegible]neho pomjenowanja budźe 4. dezembra.

Japanska w połnócnej Chinje zapřimuje

Japanzy ſtrategiſky wažne měſtna w połnóżnej Chinje wobßadźeja. Chineſiſke zentralne knježeŕſtwo temu w tukhwilu hiſchcże pſchihladuje, tola pak ßo tež na wobaranje pſchecżiwo japanſkemu poſtupowanju pſchihotuje. W Tientſinu maju ſa to, ſo je dotal hiżo 15 000 wojakow Kwantungſkeho wójſka, kiž ſ Mandźuſkeje brónje dóńtachu, chineſiſku murju pſchekrocżiło. Woni we runinje połnóżneje Hopeiſkeje cżakaju, ſo bychu hibanje wo ßamopoſtajeńſke prawo połnóżneje Chiny podpjerali. So chzedźa Japanzy ßwój wotpohlad w połnóżnej Chinje ſe wſchěmi ßrědkami pſchewjeſcż, dopokaſuje, ſo ßu woni ſrjedu dwórniſchcżu w Tientſinje wobßadźili a ſo ßu železniſki wobkhad mjes połnóżnej Chinu a krajom v dolinje rěki Yangtſe ſdźěla ſawrjeli.

Ze Serbow

W Budyſchinje 30. novembra 1935.

Naše hrono za tutón Boži dźeń

Njepřeměnjej přehusto swoju słužbu; husto přesadźowany štom mało njesy. Přisłowo.

— **Wo wjedrje.** Wcżera wjecżor w 7 hodź. barometer 734, hygrometer minus 3 a najwyſchſcha dnjowa temperatura 9 ſtop. Dźenßa rano we 8 hodź. barometer 740, hygrometer minus 6 a najnižſcha temperatura w nozy 6 ſtop. cżopłoty. Wliw połnóżneje nižiny na naſche wjedro je ßo ſeſłabił. Tehodla ßo ſaßo wucżahuje. Wyſchina pola Schpaniſkeje ßo ſaßo ſe ßwojimi kromami ßrjedźnjej Europje bliži a ſnowa ſwiſki ſ wyſchinu nad Ruſkej pyta. Nižina ßo nad baltiſkimi krajemi roſcżahuje. Jeje kromy ßu pak pſchezo hiſchcże doſcż ßylne, ſo móža nam wjedro ſ khwilemi nakaſycż. Powětr woſtanje powſchitkownje miłky. — Jutſje njedźelu ßłónczko 7,40 hodź. ſkhadźa a ßo 3,58 hodź. khowa. Měßacżk ſkhadźa jutſje dopołdnja 11,38 hodź. a khowa ßo wjecżor 9,46 hodź.

— **Wuhlady na wjedro ſa jutſiſchu njedźelu: Spodobne, tola hiſchcże wißate a miłe wjedro.**

*

Wudźělenje běrnow ſkutka ſymſkeje pomozy 1935/36.

Ludowi towaŕſchojo **Budyſkeje wjecżorneje měſtneje ſkupiny** ſ prěnim piſmikom A hacž Z, kiž ßu ßo do ſkutka ſymſkeje pomozy 1935/36 pſchijeli, doſtanu ßwoje běrny

ßobotu 30. novembra 1935, dopołdnja wot 9 do 12 hodźin a popołdnju wot 1 do 4 hodźin

na twoŕowym dwórniſchcżu pſchi kolijach 41. Jenož cżi potrěbni maju prawo doſtacż, kotſiž hiżo běrnowe pſchipokaſańſke wopiſmo (Kartoffelzuweiſungsſchein) wobßedźa. Ruczny wós ſ běrnowymi měchami ma ßo ßobupſchiwjeſcż.

Potrěbni **ßrjedźneje, ranſcheje, połnóżneje a połdniſcheje měſtneje ſkupiny**, kotſiž hiſchcże běrnowe pſchipokaſańſke wopiſma wobßedźa, ßo ſ tym poßłedni krócż namołwjeja, ſo bychu ßebi ßwoje běrny hnydom wotewjali. Pſchipokaſańſke wopiſma, kotrež potrěbni tutych ſchtyrjoch měſtnych ſkupinow hacž do ßoboty 30. novembra njewotebadźa, ſhubja ßwoju płacżiwoſcż.

Porucżenzy měſtnych ſkupinow ſkutka ſymſkeje pomozy.

*

— **Nakupujcże ßebi k hodam ſ cżaßom!** Kóżde lěto je ßo pokaſało, ſo ludźo ſwjetſcha hakle krótko pſched hodownym ßwjedźenjom ßebi nakupuja. To pak njeje ani kupowazym ani drobnowikowaŕſtwu ſpomożne. Induſtrijowa a pſchekupſka komora w Žitawje wobydleŕſtwo naležnje proße, ſo by ſ cżaßom ſapocżało, k hodownym ßwjedźenjej kupowacż. Hdyž ßo ſ cżaßom kupuje a hdyž ßo nakupowanje na někotre njedźele roſdźěli, ßo ſ tym wjele lěpſchi now poſkicża. Pſchedewarjo ßo njetrjebaju pſches měra napinacż a móža tehodla kupzam lěpje poßłužowacż. S tym ßo tež ſmóžnja, ſo móža ßo pſchecża kupowazych lěpje wukedźbowacż. Wobkhodnikam ßo tež móžnoſcż dawa, ſo móža hiſchcże ſ cżaßom wězy pola ßwojich podawacżelow doſkaſacż. Tehodla ßo kupzy naležnje proſcha, ſo bychu ßebi ſ cżaßom k hodam nakupowali.

— **Sſerbſke kemſche w Drježdźanach.** 2. njedźelu adventa — 8. dezembra — popołdnju ¼4 hodźin wotměje ßo w Drježdźanſkej kſchižnej zyrkwi ßerbſke kemſchenje ſe ſpowědźu a ſ wudźělowanjom Božeho wotkaſanja. Prědowanje je knjes faraŕ Wicżežk ſ Wóßlinka na ßo wſał. Wſchitzy evangelſzy Sſerbjo, kotrež w Drježdźanach a wokolnoſcżi bydla, ßu wutrobnje pſcheproſchent. Witaſa ßo tež po kemſchach pſchi towaŕſchnym ſeńdźenju wutrobnje. Kěrluſchowe łopjeſchka doſtanjecże darmo pſchi zyrkwinych durjach. Schtóž ma pſchecżelſtwo abo ſnatych w Drježdźanach, chzył jich ſ dopißnizu na tele kemſche kedźbliwych ſcżinicż.

Z Khelna. (Padušstwo.) W nocy wot srjedy ke štwórtkej dobuchu so paduši do Měrćinkec pincy a pokradnychu tam wjele mjasa wot swinjerězanja, něšto połčow a pokrutu khlěba. Za paduchami nimaja hišće slěda.

Z Časec. Naš wjesnjan Jan Kilank je w zašłych dnjach swoj mištrske pruhowanje khwalobnje wobstał a to w měšćanskej rězařni w Budyšinje. Swoje praktiske mištrske dźěło wukonješe před pruhowanskej kommisiju, wobstejacej z rězniskich mištrow Halki, Lunze, Wernera a Mildnera, theoretiske wotpołoži před studijnym radu Körnerom a je při woběmaj khwalobne připóznaće namakał. Wuknył je Kilank pola rězniskeho mištra Hessy w Kamjencu. Jako pomocnik poda so na lětadołhe pućowanje po cyłej Němskej. Ze znatymi dopomnjeńkami bě sej swój pućowanski kij wudebił, tón pak su jemu we swojim času w jenej hospodźe pokradnyli. Druhi je tež hižo połny tajkich wopomnjeńkow a wospjetny dopokaz jeho ćahanja po kraju. Pola swojeho wšědneho urskeho dźěła we Wučkecach wukonja domjace rěznistwo. Wjele zboža młodemu mištrej do přichoda!

S Lubija. We pſchedwcżerawſchej hłownej ſhromadźiſnje hornjo-łužiſkeje zokrowaŕnje akz. tow. w Lubiju ßo wobſamkny, ſo ßo 6 proz. dividenda na ſakładne a na prioritne akzije wupłacżi. Najwjetſchi dźěł dypkow

Dźeßacżpjenježkowſki tarif ſa měſchcżanſki muſej.

Wot 1. januara 1936 ßo po pſchikładźe ſtatnych muſejow tež ſa naſch měſchcżanſki muſej 10-pjenježkowſki tarif ſawjedźe.

Saſtupny pjenjes wucżinja potajkim wot Noweho lěta:

Na wotewrjenych dnjach ſa woßobu 10 pj.
Sa pſchiſjewjene towaŕſtwa pſchi ſnajmjeńſcha 20 wobdźělnikach ſa woßobu 5 pj.
Sa ſwonkowne ſchulſke rjadownje we wotewrjenych cżaßach ſwonka tutych ſa ſchulerja 5 pj.
Pſchi wodźenjach ſwonka wotewrjenych cżaßow ſa 1 hacż 4 woßoby 1 hr.
Sa kóżdu dalſchu woßobu 25 pj.

Satudomne ſchulſke rjadownje a ſa rjadownje tudomneho podkrjeßa woſtanje ſaſtup pſchi wotewrjenych a njewotewrjenych cżaßach kaž dotal darmo.

Wyſchſchi měſchcżanoſta.

Dobra rada

abo

Jan a Marja.

Po čěskim V. Kosmáka wobdźěłał Mikł. Andricki.

21] (Pokračowanje.)

„Ja wšak sym so wo ćople postarał", wobaraše so Jan. Štyri kołbaski a khanu piwa."

„Prawje sy činił, zo njejsy palenca pił. Z tym sej huby njewomazaj. Ale posłuchaj, hólčko, tunje snědanje to njeje, ćopłe w korčmje; na te wašnje přejěsće a přepiješe bórzy cyły dwórčk."

„Wšeho mjerzanja budźe kónc", rjekny Jan. „Žel wšak mi je, mać lědom w zemi a ja hižo na žeńtwu myslu, — ale što wšo pomha?"

„To ženje hinak było njeje na swěće", doda Hejtman. „Ruče z domu, ruče z mysli. Morwych dyrbimy wobžarować, dyrbimy na nich spominać, ale dyrbimy tež na so myslić na swěće. Tak, maš dha hižo něhdźe wuteptanu šćežčičku?"

„Wo tym dźě chcych z wami porěčeć, nanko. — Njedźiwajcy, zo so hnydom tak rozsypnu před wami — ale Bóh wě, mam k wam tajku lubosć a dowěru, kaž byšće mój samsny nan był. Tohodla so njehněwajće, nanko."

A Jan pohlada z tajkimaj wulkimaj, sprawnymaj wočomaj na njeho, kaž dźěćo.

„Pře čo měł so hněwać?" wusměwkny so Hejtman. „Wěrić sebi dyrbimy jedyn druhemu. Młódši potrjebuje rady, wón njech so stareho praša, a tón jemu rjeknje: tak abo hinak — sprawnje a bjez falša, kaž sebi mysli. Tak so sluša na swěće. — Nó, a što dha će ćišći?"

„Nanko, budźće prošeny, směł drje so za wašej Marušku woprašeć?"

„Za Wjacławkec Marju?" hladaše Hejtman zdźiwany.

„Haj."

„Luby přećelo", wotmołwi Hejtman, skhiliwši hłowu a přemyslejo: „Maruša njeje moja."

„Ale ju, ta je kaž waša, wšak sće jeje dźěd."

„Sym drje, haj, ale w tej wěcy Wjacławkecom a Marji poručeć njebudu a njemóžu. Kaž sej sćinja, tak změja. — Maš pak ju tež woprawdźe lubo a by sej ju wzał?" wopraša so Hejtman, wótrje na Jana pohladujo.

„Ju — a žanu druhu na swěće."

„Ja myslach, zo bě to tehdom, hdyž smy će wot teje meje přewodźeli, jenož tajke prajenje."

„Ow ně! To běchu moje mysle, a je njepušću, dóniž ju njezměju. A byrnjež so wo nju bić dyrbjał z kimžkuli."

„Wo biću so njepowěda!" dopomni jeho Hejtman. „Wona dotal nawoženje nima, bić so potajkim njetrjebaš z nikim. Dóńdź dźě do Mědkowa, daj tam słowo, je-li woprawdźe chceš. Budźe-li wona će rodźić, a budźa-li Wjacławkecy će rodźić, dha ju změješ; je-li pak nic — kajka rada: potom w Božim mjenje zas póńdźeš. Luby přećelo, lubosć so wunućić njeda."

Jan so zapyri. „Wona mje njelubuje?" zawoła wustróžany.

Hejtman pytny derje jeho stróženje a wjeseleše so z wutrobu nad tym; zhuda z toho, zo Jan Marušku woprawdźe lubuje. Njeda pak to na sebi pytnyć a pokračowaše pomału a rozumnje: „Ja dźě njepraju, zo nic. Prašał so jeje njejsym, a tuž dźě njemóžu wědźeć, hač će ma abo nima lubo ... Kaž sym ći prajił: Dóńdź sej sam k njej, potom budźeš słyšeć."

„To tež budu, a byrnjež dźens popołdnju było. Ale něšto hišće, nanko."

„Rěč dźěn!"

„Dźiće tam wy prjedy mje a rjekńće jim, zo chcu dźens popołdnju přińć. Hdy bychu njerodźili, prošu — rjekńće mi to sprawnje a zjawnje — tu hańbu móžu sej tola zalutować a hakle k nim njekhodźić. Póńdu popołdnju přez Łuh a załožu k wam, swój wosud zhonić. Směm to, nanko?"

Hejtman pozasta, wobhlada sebi Jana wot wjeřška hłowy hač do kulkow dele, kaž by rjekł, zo jeho prěni raz widźi, a rjekny: „To ći k woli sćinju, mój hólče. Lubiš so mi — hač na to jene —"

Jan so postróži: „Što dha so wam to njelubi na mni, nano?"

„To potom pozdźišo raz, Jano — je-li z cyła što z teje mróčałki kapnje. Nětkole runje so wo to njejedna, nětkole jedna so wo Marušu a wo staršeju, hač so tym lubiš. — Tuž dha božemje, popołdnju přińdźeš ke mni: budu-li doma, zhoniš, štož zhonić maš. — Njebudu-li doma, potom maš to za dobre znamjo, zo je Maruška zwólniwa, a přińdźeš runy puć a bjez bojosće do Mědkowa, budu tam na tebje čakać —."

„A to njesměm zhonić, što so wam na mni njelubi?" prašeše so Jan starostliwje.

„Mjez tym nic, pozdźišo raz, to so hodźi — jeli z teje mróčałki kapnje."

„Ale nanko, to ja nětkole khwilki měra njezměju."

„Hotowa wćipa! Dyrbi dha wšo **hnydom** być! Nječiń so po žonach, Jano! A potom, přećełko: młodemu čłowjekej ženje njezeškodźi, ma-li tajkeho wuchačka na hospodźe. Spomjatkuj sej to! Bjez starosće nichtó na swěće nima być. — Na posledk hišće něšto, mój Jano. Poklepaj doma pola nana, što by ći sobu dał a što měła njewjesta přinjesć."

„To sej wučińće wy sami hromadźe", praji Jan, kotremuž w tymle wokomiku ničo njepłaćachu kubła, pjenjezy.

„Ty jenož so woprašej! To dyrbi so wučinić. Bjez wučinjenja porjada na swěće njeje. — Nó, a tak božemje, wjele dobreho nanej doma, a popołdnju so wohladamoj, pak we Łuzy při mni, pak w Mědkowje."

„Nanko, čińće, zo w Mědkowje!"

„To so wšo pokaže."

„Tuž božemje. Wjele dobreho Wjacławkecom."

Hejtman pokiwny z hłowu a nastaji so k Mědkowej.

Jan pak khwataše domoj. Štyri Hejtmanowe słowčka „Hač na to jene" ležachu jemu kaž kamjeń na hłowje. Njewidźeše wbohi a njesłyšeše ničo wjacy. Dźěše zamysleny swój puć, a hdyž bě domoj, njewědźeše kak je domoj dóšoł.

(Pokračowanje sćěhuje.)

dźeńskeho porjada ßo wróczostaji, dokelž ßo sakładne wujaßnjenja wot wobkhodneho wjednistwa žadachu, kotrež móža ßo hakle po pschepruhowanju podacź. Po wobkhodnej rosprawje ßo **443 000** zentnarjow rěpy pschedźěła, dźeńske pschedźěłanje ßo něhdźe wo 100 zentnarjow powjetschi. We wjetschej měrje ßo ßurowy zokor pschikupi a ßo pschedźěła (104 000 zentn. pornjo 76 835 zentnarjam). Export njebě pschi niskim stawje płaczisnow na ßwětowych wikach móžny, na domjazych wikach běsche troschku žiwischo. Płahowanje rěpy je ßo wo 15 proz. powjetschiło, žně po mnohosćźi wo 20 proz., ale wobßah rěpow na zokru je pornjo lońschemu lětu wo 0,8 proz. mjeńschi a wuczinjesche 15,9 proz.

Shromadźisna hońtwu hajazeho swjask.a.

Druhi hońtwu hajazy swjask sarjadowa wutoru 26. novembra pola Maiwaldez w Barcźe shromadźisnu s winowatej wustajeńzu rohow. Wjednik swjaska stronjan Kessler s Barta postrowi pschitomnych a pschejdźe hnydom k dźeńskemu porjadej. Pschi tym napominasche wschěch ßobustawow, so bychu w pschichodźe termije lěpje wobkedźbowali, dokelž ma je tež wjednik swjaska ßam dodźeržecź. Wottsělenja nimaja ßo wokrjeßnemu hajniskemu mischtrej, ale wjednikej swjaska sapósłacź. Tež ßo porucźa, so bychu ßobustawy swjaska wottsěle do knihi sapißali, so bychu trěbne statistiske rosprawy hnydom dopjelnicź móhli. Sa zyły swjask bě ßo w tutym lěcźe 102 ßornow k potsělenju wuwólniło, tola jenož 65 ßornikow ßo potsěli, schtož je s dopokasom, so sobustawy swjaska kóždy kuß njerosumnje njewottsěleja. Ssornow je ßo jenož 50 proz. pschiswoleneje liczby wottsěliło. Wjednik swjaska porucźesche w sajimje strowého wuwicźa naicheje wulkeje swěriny, so bychu ßo ßorniki a ßorny, kotrež njeposkicźa khmanosćźe sa strowe rosmnoženje, ßo njewottsělake.

Symske pizowanje swěriny šměje powschitkownje lětßa wěste wobczežnosćźe dla njedostatka pizy. Kóždy hajnik pak dyrbi ßo wo to staracź, so by ßo wobßatk pisches symu sakhowak. Sajazy a karnikle budźa ßo spokojecź, hdyž ßo na pschihódnych městnach lěßna trawa a wrjóß wot ßněha wuczisćźitej. Wjednik swjaska napomina dale, so bychu schczedrje skutk symskeje pomozy podpjerali. Proschesche, so njebychu pschi tym maliczkostni byli, ale tež najkhudschim s khudych pomhali. Taike dary móža ßo pola njeho ßameho abo na jatkach w Budyschinje wotedacź, hdźež ßo jim trěbne wopißmo ja to wuda. Pschi schkodach wot swěriny naczinjenych matej ßo tam, hdźež njeje dojednanje móžne, sapschißahani wěznywustojni k. Kschižan s Dobroschez a Mosch se Bukojny sawołacź. Dale ßo ßobustawam swjaska porucźa, so bychu ßo w pschichodnym lěcźe na kóždy pad na postajenych winowatych tsělenjach wobdźělili, dokelž ßo najskěrje dowolne wopißma sa hońtwu hakle potom pschiswola, hdyž je žadacźel wo nje trěbne tsělenje wotbył. Tsělerske wußlědki lětuschich swuczowanjow ßu ßo sdźěla jara derje skónczile. Sa Budyski wokrjeß doby ßo 6 slotych, 14 ßlěbornych a 38 bronsowych medaillow. Po skónczenju wobkhodneho dźěła pleczesche ßo hischcźe dlěschi czaß žiwa rosmołwa mjes ßobustawami.

*

Strowe finanzne položenje Rósborskeho wokrjeßa.

W poßedźenju wokrjeßneho wubjerka Rósborskeho wokrjeßa poda krajny rada dr. Kuhna pschehlad wo wuwicźu wokrjeßnych finanzow w dotalnym połlěcźe 1935. Pschi tym rospominasche krajny rada njedawno w hamtskim łopjenu wosjewjene liczby wokrjeßowych dokhodow a wudawkow. S tutych wuwjedźenjow bě spóznacź, so je ßo wokrjeßnemu sarjadnistwu pschi slutniwym hospodarjenju poradźiło, s dóschłymi ßrědkami trěbne wudawki wurunacź.

*

S **Wulkich Sdźarow.** We wobłuku płahowarskeje bitwy běsche tu ßrjedu w Streubelez hosćzenzu shromadźisna. Pschepro'cheni běchu wjeßne burstwa s Wulkich Sdźarow, se Stróže, s Mucžowa a s Kobliz. Po powitanskich słowach wjeßneho burskeho wjednika stronjana Streubela rěczesche wjednik wokrjeßneho hłowneho wotdźěla stronjan Kuhn wo themje: „Płahowarska bitwa dźe dale". Pschednoschkej pschisamkny ßo filmowy pschednoschk wo wěznywustojnym hnojenju. Na to ßlědowasche žiwa rosmołwa, pschi kotrejž ßo tež na scźěhwki ßuchich lětow pokasa. Stronjan Kuhn na to pokasa, so burske wjednistwo w Schlesyskej a tež knježerstwo nußu schlesyskich burow snajetej a k wotstronjenju nuſy na pizowadłach ßu ßo wulke dźělby potuńschenych pizowadłow wobstarale. Tute ßu sdźěla dóschłe a maja ßo w najblišschim czaßu rosdźělicź.

S **Delnich Kundraczizy.** Ssmjertnje snjesbožił pjatk rano wokoło 3 hodźin tudyschi hosćzenzaŕ Zinka. Wón jědźesche s druhimi hromadźe s autom domoj a po puczu sajědźe wós do mostoweho wobłoženja. Pschi tym Zinka s wosa wuleczawschi do rěki padny a ßo satepi.

*

Z Póznanja. 9. decembra wječor wuhotuje měšany khór „Harmonija" w zali swj. Marćina wulki **s e r b s k i k o n c e r t** z podpjeru wubjernych mocow za sopran, husle, klawěr. Smykowy kwartet zahraje „Wobrazki ze serbskeje hole". Radio podawa tutón koncert přez cyłu Pólsku.

Ze Zagreba (w Juhosłowjanskej). W našej kathedrali wotmě so 21. nov. wulki nabožny koncert. Nawjedowaše jón porf. Mladen Pozajic. Bjarn. Krawcowa „Missa solemnis" za měšane hłosy a kappella bu tam cyła z wulkim začišćom spěwana. Zasłužbny dirigent ma Krawcowe nabožne komposicije „Angelus Dei descendit coelis" (Jutry) a „Ranše słónčko" (M. Nawka) za měšany khór husćišo na programje. Jeho zajim za serbsku hudźbnu kulturu je hłuboka. Též serbske swětne spěwy Pozljac pěstuje.

Tydźeński plan kulturnych sarjadowanjow w Budyschinje.

(Sdźěluje měschczanski kulturny hamt).

Tydźeń wot 1. hacž do 8. dezembra 1935.

Njedźelu 1. dezembra 1925, 16,30 a 20,15 hodźin w Michalskej zyrkwi: „Bože dźěcźi", stara němska hra wo Božim dźěcźu wot Emila Alfreda Herrmanna (NS-sjednoczenstwo Móz s radosćźe).

Póndźelu 2. dezembra 1935 w 20 hodźinach w Sozietecźe pschiwabny wjeczor sa domjazu hudźbu „Němska domisna w słowach, synkach a wobrasach". Mjes druhim ßo pschedwjedźe „Kradnjena wutroba", nożizowych rěsow s orchestrom.

Wutoru 3. dezembra 1935, 20,15 hodź. w měschczanskim dźiwadle: Nowonastudowana hra a sdobom hóstna hra Kurta Böhmy wot statneje opery w Drježdźanach „Brónjeŕ", komiska opera w 3 jednanjach wot Alberta Lortzniga.

W 20 hodźinach w „Krónje": Wulki konzert hudźbneho czaha standarty 102 w Žitawje sa skutk symskeje pomozy 1935/36. Mjes druhim ßo poskicźi „Mała nózna hudźba", serenada w 4 ßadźbach wot Wolfganga Amadeja Mozarta.

Schtwórtk 5. dezembra 1935 w 20 hodźinach w měschczanskim dźiwadle: Hóstna hra Kurta Böhmy wot statneje opery w Drježdźanach „Brónjeŕ".

Pjatk 6. dezembra 1935 w 20 hodźinach w „Krónje": Ludowiny hodowny konzert wucźeŕskeho spěwneho towaŕstwa: „Boža nóz", němska hra hodownych spěwow wot Josefa Haasa.

Njedźelu 8. dezembra 1935, 19,30 hodźin w měschczanskim dźiwadle hóstna hra Kurta Böhmy wot statneje opery w Drježdźanach „Brónjeŕ".

W měschczanskim dźiwadle ßo nimo teho běžne hry wospjetuja.

Hudźba – wuměłstwo – dźiwadło

W Zentralnym dźiwadle hraje ßo wot wczerawscheho pjatka mischtrski film Bavaria filmownje „Varieté". Tu widźimy ßmjercź swažliwe artistiske wukony, tu dožiwimy cźin a ßwětło variteskeho žiwjenja, khudobu a pychu, tragiku žiwjenja tsjoch wuměłzow, kiž doskónczi we wurasu artistiskeje czescźe. Tutón film dyrbisch widźecź, jeho jadro je tak putaze, so wusnaju, so je to ßobu najlěpschi film němskich filmownjow. Tsi hwěsdy: Hans Albers, Annabella, Attilla Hörbiger pschedstaja tsjoch artistow wokoło jich žiwjenja, dusche a lubosćźe ßo zyły cźin wjercźi. Hans Albers — mózny, originelny, zortny, njedoscźěžny we wuměłskej dokonjanosćźi, Annabella — wulkotna swobrasowaŕka žónskeje dusche, kaž słónzo sboža w torhazych žołmach czaßa, Attilla Hörbiger — artist, sažrany cźłowjek, cźestny artist. Tutón film je dožiwjenje. — Tež pschirodny film wo žiwjenju pod lodom je wulkotny a rosjaßnjaza „Fox"-tydźeńska pschehladka.

Budyske stawniske powěsće

s dnja 28. novembra 1935.

N a r o d ź i ł a je ßo: 24. 11. Jurjej Herbertej Hartungej, wikowarjej, dź. — 25. 11. Erichej Waltarjej Krahlez, ßedlarjej, ßyn.

W u m r ě l i : 26. 11. Marja Koepnerowa rodź. Jungez, mandźelska pschekupskeho pschistajenza, s Höckendorfa, 38 lět. — Hermann Frenzel, ßedlarski mischtr w Hodźiju, 74 lět.

P s c h i p o w ě d a n i : 28. 11. Pawoł Božidar Eberhard Muntschick, podfeldwebel w Altenbergu-Rasephas s Fridu Gertrudu Kalichez, pschedawaŕku, wobaj w Budyschinje. — Gerhard Emil Seifert, samkaŕ a toczeŕ s Elfridu Hildegardu Wünschez, wobaj w Budyschinje.

S s o s w ě r o w a s c h t a j : 28. 11. Werner Wilhelm Ludwig Biesterfeldt, pschekupski pschistajeny s Marju Helenu Hildegardu Thielez, bjes powołanja, wobaj w Budyschinje.

Wobmysl, što maš za začěmnjeńske zwučowanje 5. decembra činić!

Towaŕstwowski powěstnik.

Budestecy. Serbske towaŕstwo „Lubin" změje njedźelu 8. decembra (2. advent) pop. w 4 hodź. pola Sołćic (Rösikec naslědnika) swoje posedźenje. Rěčeć budźe k. kantor Jenč z Budestec. Též budźe so wuradźować wo 25lětnym jubileju našeho towaŕstwa. Wo prawje bohaty wopyt prosy předsydstwo.

Delni Wujezd. Towaŕstwo „Zahrodka" wuhotuje njedźelu wječor we 8 hodź. pola Haškec serbski wječor zdźiwadłom a rejemi. Wšitcy Serbja a jich přećeljo so na tutón swjedźeń wutrobnje přeprošuja.

Drježdźany. „Hromadnik" změje swoje měsačne zetkanje štwórtk 5. decembra w hosćencu „Johanneshof" wječor we 8 hodźinach. Wo bohaty wopyt prosy předsyda dr. Wjacsławk.

Khelno. „Domizna" změje njedźelu 1. decembra wječor ½8 hodźin pola Mjenjec swoju měsačnu zhromadźiznu. Přisłušnosć kóždeho sobustawa je, zo přińdźe. Předsydstwo.

Lipsk. „Serbske blido" w měsacu decembru: Wutoru, 3. hodownika: Wopominanje 100lětnych posmjertninow P. Tecelina Měta. — Wutoru, 17. hodownika: Prosty swjedźeń swj. Mikławša. — Wobej wječoraj na našim městnje „Halštrowski hród" (Elsterburg) na róžku Halštrowskeje a Frankfurtskeje dróhi. Spočatk na woběmaj wječoromaj we 20 hodźinach. Starši.

Njeswačidło. Serbske towaŕstwo „Jutrnica" změje njedźelu 1. decembra pop. w 3 hodź. swoju zhromadźiznu w Knježim hosćencu. Přednošować budźe zastupjeŕ Domowiny. Předsydstwo.

Rěčespytny wubjerk Maćicy Serbskeje změje póndźelu 2. hodownika 1935 pop. w 5 hodź. posedźenje, do kotrehož so sobustawy wutrobnje přeprošeja.

Hamtske wozjewjenje z Budyšina.

Bekanntmachung.

Der Herr Reichs- und Preußische Minister des Innern hat im Einvernehmen mit dem Herrn Kriegsminister unter Bezugnahme auf die Proklamation der Reichsregierung an das deutsche Volk und das Gesetz für den Aufbau der Wehrmacht vom 16. März 1935 und die Verordnung über das Erfassungswesen des Wehrgesetzes vom 21. Mai 1935, das Reichsarbeitsdienstgesetz vom 2. Juni 1935 und die Verordnung über das Erfassungswesen vom 22. Mai 1935 in der Fassung vom 7. November 1935 angeordnet, daß **die Geburtsjahrgänge 1913 und 1916 für den Reichsarbeitsdienst und den Wehrdienst zu erfassen** sind. Hierzu wird Nachstehendes angeordnet:

Alle männlichen Reichsangehörigen der Geburtsjahrgänge **1913 und 1916** sowie diejenigen männlichen Personen, die in den erwähnten Jahren geboren sind, deren Staatsangehörigkeit jedoch nicht feststeht, haben sich in den Rathäusern und Gemeindeämtern ihres Wohnsitzes oder dauernden Aufenthaltes zur Anlegung der Wehrstammblätter **persönlich anzumelden.** Der Zeitpunkt der Anmeldung wird durch die Herren Bürgermeister der Stadt- und Landgemeinden umgehend in ortsüblicher Weise bekanntgegeben.

Ist ein Dienstpflichtiger während der Anmeldefrist von dem Ort der polizeilichen Meldebehörde, bei der er sich anzumelden hat, vorübergehend abwesend, so hat er sich bei ihr zunächst schriftlich und nach seiner Rückkehr unverzüglich persönlich ohne besondere Aufforderung anzumelden.

Von der Verpflichtung zur Anmeldung sind nur die Dienstpflichtigen befreit, die zur Zeit der Anmeldefrist bereits Reichsarbeitsdienst leisten oder in der Wehrmacht aktiv dienen.

Dienstpflichtige die durch Krankheit an der persönlichen Anmeldung verhindert sind, haben hierüber ein Zeugnis des Amtsarztes einzureichen.

Die Versäumung der Anzeigefrist entbindet nicht von der Anzeigepflicht.

Völlige Wehruntaugliche (Geisteskranke, Krüppel usw.) können auf Antrag oder Antrag ihrer gesetzlichen Vertreter unter Beifügung eines amtsärztlichen Zeugnisses von der persönlichen Anmeldepflicht befreit werden.

Wer seiner Anmeldepflicht nicht oder nicht pünktlich nachkommt, oder den vorstehenden Anordnungen sonst zuwiderhandelt, wird, wenn keine höhere Strafe verwirkt ist, **mit Geldstrafe bis zu 150 RM. oder mit Haft bestraft.**

Der Dienstpflichtige hat zur Anmeldung mitzubringen:

a) seinen Geburtsschein (Familienstammbuch der Eltern);
b) Nachweise über seine Abstammung, soweit sie in seinem oder seiner Angehörigen Besitz sind;
c) die Schulzeugnisse und Nachweise über seine Berufsausbildung (Lehrlings- und Gesellenprüfung);
d) Ausweise über Zugehörigkeit
   zur Hitler-Jugend (Marine-HJ.),
   zur SA. (Marine-SA.),
   zur SS.,
   zum NSKK. (Nat.-Soz. Kraftfahr-Korps),
   zum DLV. (Deutscher Luftsport-Verband),
   zum DASD. (Deutscher Amateur-Sende- und Empfangsdienst),
   zur Freiwilligen Sanitätskolonne (Rotes Kreuz);
e) den Nachweis über Teilnahme am Wehrsport (Wasserwehrsport);
f) den Nachweis über geleisteten Arbeitsdienst (Arbeitspaß, Arbeitsdienstpaß, Dienstzeitausweis oder Pflichtenheft der Studentenschaft);
g) den Nachweis über geleisteten aktiven Dienst in der Wehrmacht oder Landespolizei oder über die bereits ausgesprochene Annahme als Freiwilliger im Reichsarbeitsdienst oder in der Wehrmacht;
h) den Nachweis über den Besuch von Seefahrtsschulen und über Seefahrtszeiten;
i) den Nachweis über den Besitz des Reichssportabzeichens oder des SA.-Sportabzeichens;
k) den Führerschein (für Kraftfahrzeuge, Flugzeuge oder des Deutschen Seglerverbandes).

Beabsichtigt ein Dienstpflichtiger, seine Ehefrau oder seine Eltern aus häuslichen, wirtschaftlichen oder beruflichen Gründen einen Antrag auf Zurückstellung von der Ableistung des Reichsarbeitsdienstes oder des aktiven Wehrdienstes zu stellen, so ist dieser möglichst bereits bei der Anmeldung vorzulegen. Die erforderlichen Beweismittel zur Begründung des Antrages sind hierbei mitzubringen.

Bautzen, am 26. November 1935.

Der Amtshauptmann zu Bautzen.

Tuto wosjewjenje placźi tež wěso w Kamjenskim a Lubijskim hamtskim hejtmanstwje.

Hłowny redaktor Marko Smoleŕ. Zamołwity za politiku feuilleton a wobrazy A. Dučman, za lokalny dźěl a přiłopk D. A. X. 1935 2243. — W tu khwilu tarifna lisćina čo. 3 płaći. Marko Smoleŕ a za nawěštki dr. J. Cyž, wšitcy w Budyšinje.
Wudawa a ćišći dr. J. Cyž w Budyšinje.

Miele

Gepäckräder

Dostać nola firmow:
Georg Fuhrmann w Budyšinje
na Hornjočelskej hasy 10
Ernst Felting w Njeswačidle
Paul Koreng w Njebjelčicach
Hans Popella w Kulowje

Za swoju

dźowku

pytam dźěło w domjacym

hospodarstwje.

Je katolsceho wěry wuznaća, rěči jenož němscy, dobreho wobkhada. Wuznaje so we pěstowanju dźěsenkow, ručnych dźěłach, bělym šiću a domjacych dźěłach. Dobre wuswědčenja.

Zamołwjenja zapodajće pod **A 26** na wudawańiu Serbskich Nowin.

Stepowane Moškowe Wolmjane Wjelbłud. Blidowe

přikrywy

wulki wubjerk, jara tunjo

PAUL KORN

na Hošic hasy 21

w domje khorobneje nohladnje.

Kožane woblečenja

Kožane

lacy, kholowy, čapki, rukajcy

Wulki wubj., niske płaćizny!

Dźełba kožan. jakow

jara płaćiz, hódna, zaso dóła

Kožowy Otto Büttner

w Budyšinje na Hłown. torhošću

Graty za dom a kuchinju

we wulkim wubjerku a tunjo we wosebitym wobkhodze

Kurt Mitschke

w Budyšinje na Hošic hasy 20

Makulaturu

(je to hižo počišćana papjera) wotedawa w kóždej mnohosći **Serb. knihařnja w Budyšinje**

Flawš

za serbske zymske jaki, na 140 cm šěr.

Ćopłe podšlóa

za jaki, na 70 cm šěroko

we wulk. wubjerku

Schaaf

Přepołoženje wobkhoda

Z tutym wosjewjam česćenemu wobydlerstwu města Budyšina a wokoliny, so swój hač dotal na Kamjentnej hasy 3 wobstojacy

nohajcowy, trikotažowy a rukajcowy wobkhod

wot **1. decembra 1935** na

Sukelnsku hasu čo. 1 Rózk Kóžorskeje dróhi

w ležownosći firmy H Mohr přepołožu.

Za hač dotal mi spožćenu dowěru dźakuju so wutrobnje a prošu, zo byšće mi ju tež w mojich nowych wobkhodnych městnosćach wopokazale.

Moja zasada wostanje dale: dobru tworu za najnižšu płaćiznu.

Karl Friedrich
(Nuduchórski nohajcowy wobkhod)

Dla kupjenja awta

předam płaćizny hódno wotkryty wóz, koupé, dwaj wotewrjenaj knježskaj wozaj a park-wóz

wšě derje zdźeržane

v. Zenker,
ryćefkubl w Deln. Gersdorfje

Post: Bischheim-Gersdorf
Telefon Pulsnitz 614

Klanki

přilima k wunorjedźenju wšě narunanki, hłowy, stawy, ruce, nohi, rjapki, čirje, nohnje, dłasty, dračičky za najmjeńšich, porcka

M. Pfuhl w Budyšinje na Znuttkowej Lawsk. hasy 6 Dowol. nof rjcha. hrajbl

Přejiw hač sebi **SKIJE** hupiće, žudaliće sebi zapis płaćiznow

Je z lěpšinu za Was!

Póscelu 3 dny k wobhladanju na pruhu!

A. Langer, Schlettau (Erzgeb.)

Wósk kupuje kóždu dźěłbu **Jan Heinza**

w Budyšinje na Mjasowych wik. 6

Rjanaj běhakaj

na předań w Ralbicach čo. 40

Wysokosućelna

kruwa je na předań w Khrósće čo. 17

Trjebany bufet

na předań w Budyšinje na Hausenskej dróży 11, deleka na lěwo

Jězdne pluny

„Blitz“

z přidawkom za awta

zymske wudaće 1935/36

za 1.— hriwnu

dostanjeće

we wudawarni Serbskich Nowin

Štóž w „Serbsk. Nowinach“ swoje twory njeposkića, nima kupcow abo je njewotbudże. Tohodla njemóže nichtó, kiž ma nješto na předań, to bjez nawěstka w „Serb. Nowinach“ činić!

Kamjenc

Tkaniny darić!
Praktisey myslić!

Wobich-we Kjetlowe Ulstrowe Kostumowe Mantlowe

tkaniny

Z rukowanjom čiste česane předźeno za muzow, mustrowane, kaž módre a čorne. Jara płaćizny hódne dobre kalkoće a dołho dźerżace. — Wulki skład!

Założene 1701. Staroznate!

Tkaninowy dom Körner

w Kamjencu na Polčnišskej dróży 31

Motorske a jězdne koła šijace, pisańske a žimace mašiny, elektr. wobswětl. kolow

Wuporjedźam wšitko spěšnje

Paul Gräfe w Kamjencu

Mechanikski mišter — Talstrasse 7

MEBLE

khamory, vertika, komody, loża z matracami, plyšowe sofy atd. dostanjeće tunjo pola firmy

Marschke

w **Kamjencu**, Oskar-Müllerowa hasa 8 :: Rěčn serbscy!

Časniki :: debjeńki nože a widličky

kupujeće jenož we

Trauringecke

Oskar Brückner

w **Kamjencu** na Budyskej dróży rózk Wróžkowskeje dróhi

Kedźbu! Kedźbu!

Trjebane meble, kaž nowe připrawjene, kupujeće tunjo pola

J. Buhl w Kamjencu

Spillowy młyn

Jeli Was

hłowa boli,

je-li so Wam **čoło zmoršći** abo **dostanjeće-li faldki,** tak zaleži to často na tym, zo sće zakomdźili, sebi w prawym času derje sedźace nawoči wobstarać wot

Ericha Lenza, wosebit. optikarja

w Budyšinje na Hošic hasy čo. 21 / Telefon 2134

Dr. med. Monse

so wróćił

Spanske jstwy
Jedźernje
Kuchinje, jedn. meble
Wulki wubjerk
Přijim. mandź. poćconk.

Hänchen

Blidarski mišter, mebl. wikow. w Budyšinje na Lubijskej dr. 17

Couchs, sydła, sofy, matracy

riane w twarje a płaćizny hódno w hohetym wubjerku Na 8 90 m wulkich tkaninow na składze pola

Fritz Schulze w Budyšinje

Před šulerskimi wrotami 2 (Lehmannec młyn)

Kóžde wosebite wuwiedźenje

Samana sedlarnja.

Pratyja

deljnołužiska protyka na lěto

1936 je wušła.

Płaći **30 pj.**

Fotowe . . . . . projekcijowe . . powjetšeńske . . domjace kinowe

aparaty

a wšě wěcy za amatěrske fotografowanje

FOTOWY DOM
Richarda Hutha
mějićel Arno Lehnert
w Budyšinje
na Serbskej hasyš

Wuwiwanje filmow a platow kaž tež wotćahi wčeywustojnje a najspěšniše

Měšćanske dźiwadło
w Budyšinje

Wjednistwo: Intendant na wusl. Hanns Heinz Kämpff. Telefon

Hrajna doba wot 3. hač 8. decembra 1935

Wutoru, 3. dec., 16.00 hodź.
Wilhelm Tell
Předstajenje za šulerjow

Wutoru, 3. dec., 20.15 hodź. (koło A)
Brónjowy kowař
Opera w 3 jedn. wot Lortzinga

Srjedu, 4. dec., 20.15 hodź. (koło E)
Agnes Bernauer
Němska struchłohra w 5 jedn. wot Bjedricha Hebbela.

Štwórtk, 5. dec., 20.00 hodź. (koło B)
z posylnjen. khórom a orchestr.
Brónjowy kowař
Opera w 3 jedn. wot Lortzinga

Pjatk, 6. decembra, 20.15 hodź. (koło F)
Agnes Bernauer
Němska struchłohra w 5 jedn. wot Bjedricha Hebbela.

Sobotu, 7. decemb., 20.15
Wjesela wudowa
Opereta w 3 jedn. wot Lehara. Znižene płaćizny 0,50—2,50

Njedźelu, 8. dec., 15.30 hodź.
Hora w zadnjej khěži
Komödija za lud w 3 jednanj. wot Maksimiliana Böttchera. Znižene płaćizny 0,50—2,50

Njedźelu, 8. dec., 19.30 hodź.
Brónjowy kowař
Opera w 3 jedn. wot Lortzinga

Póndźelu, 9. dec., 20.00 hodź.
posledni raz
Agnes Bernauer
Němska struchłohra w 5 jedn. wot Bjedricha Hebbela.
Předstajenje za młodźinu!

W přihotowanju:
„Knježef“, komöd. wot Bratta.
„Knurks ma tola wutrobu“, hodowna bajka wot Malberga

K popołdnišemu kofejej

tón dobry tykanc, torty, sadowy tykanc, čaiowe pjećwa. Dobre smjetanowe kuski a rjane wšelakore platy

Konditornja Lehmann

w Budyšinje na Serbskej hasy

Telefon 3118 Podawam z dypkom

Popołdnju a wječor **přijomny přebytk** při dobrej hudźbje, piwje, winje atd.

Złoty „Worjoł“ w Budyšinje

Sobotu a njedźelu

bayerski pimowy smjedźeń

z prawym Mnichowskim Mathäuserbräu z jasnym a čěmnym sylnym piwom

Hudźba! Žort!

Sobotu dołha nóc!

Přećelnje přeprošujeja hosćenc Maks Willig a mandźelska

Hosćenc na Horje

Sobotu 30. novembra a njedźelu 1. decembra

kózłopiwo točimy

k tomu te dobre kózłowe kołbaski

Přećelnje přeprošuje Bramborkec swójba

Konjace, skótne, wowče, zhibadłowe nožicy, třihańske česaki, točenja, wuporjedźenja, narunańske dźěle pola firmy . . .

Wilhelm Hein

Solingske wórclowe twory

na Sukelnskej hasy čo. 16

Towarstwo pomocy za studowacych Serbow

zmije póndźelu 9. decembra 1935, pop. w 5 hodź.

wurjadnu hłownu zhromadźiznu

w Serbskim Domje w Budyšinje

Hłowny zbytk dnjowoho porjada: Pruhowanje zlićowanja lěta 1934

W 4 hodź. posedźenje předsydstwa a wubjerka

(Podpisma dla přizjewjenja předsydstwa na sudnistwo a dla społnomócnjenja noweho pokładnika, jednanje wo prošbach a t. d.)

Přećelnje přeprošuje **předsyda**

Für jede Hausfrau eine Qualität

Die beliebte Sorte . . 1/4 Pfd. -.50

Marke Kaffeekanne . . 1/4 Pfd. -.60

Marke Kaffeekanne extra 1/4 Pfd. -.70

Spitzensorten 1/4 Pfd. -.75, 1/4 Pfd. -.80

3% Rabatt in Marken

KAISER'S KAFFEE GESCHÄFT

Přiłoha k čisłu 279

SERBSKE NOWINY

Sobotu 30. novembra 1935

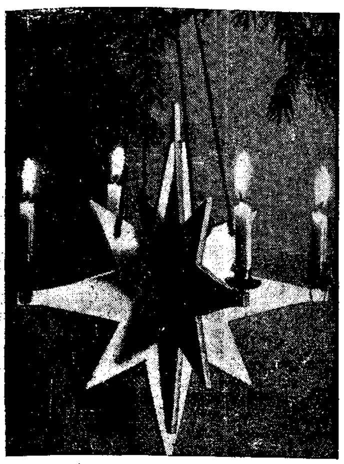

Adventska hwězda.
W adventskim času nadeńdźemy w měšćanskich a tež wjesnych domach adventsku hwězdu. Adventska hwězda je tež hižo w mnohich serbskich domach witana pycha předhodowneho časa.

Adventske rozpominanje

„Hlej, twój kral pſchiňdže k tebi!“
(Mat. 21, 1—9.)

Hdyž je ſtare zyrkwinſke lěto ſ poßmjertnej njedželu ßwój kónz namakało, je prěnja na nju ſczěhowaza adwentſka njedžela ſ pſchedkhadnizu pſchikhadžazeho hodowneho ßwjedženja. Wona nam pſchiwoła:

„Hlej, twój kral pſchiňdže k tebi!“

Twój kral, twój Knjes a Bóh, kiž twoju ſrudobu do radoſcże pſchemenja a tebje [illegible] kraßneho kraleſtwa měra czini. Sſy-li žarował pſchi rowach ßwojich lubych a boloſtnje ſaczuwał hinitoſcz wſcheho ßwětneho ſboža, dha dyrbiſch ßo dženßa wjeßelicz, dokelž kraleſtwo twojeho krala Jeſom Khryſta njeje tajke kaž ſtaty tutoho ßwěta, kotrež ſaňdu, ale je w ě c z n e. Twój ſbóžnik, kiž k prawizy ßwojeho njebjeſkeho wótza trónuje, wón kłapa dženßa wo durje twojeje wutroby, ſo by w njej hoſpody namakał ſe ßwojimi bohatymi darami.

Naſche njedželſke evangelium powěda nam, ſo do Jeruſalema czehnjeſche niz ſ konjemi a wojowarjemi a ſ wobrónjenymi czrjódami, kaž to ßwětne krale czinja, ale jěchaſche na wóßliku, wobdaty ſe ßwojimi wjeßełymi, džaknymi wuczomnikami, kaž bě to profeta Zacharias doprědka prajił: „Ale ty, džowka Jeruſalema, raduj ßo, hlej twój kral pſchiňdže k tebi, ſprawny a mózny, khudy, a jěcha na wóßliku a na młodym ſrěbjeczu wóßlizy.“

Tutón khudy a wot mnohich hidženy a ſazpěty Jeſuß bě ßwojich wuczomnikow bohatych a wjeßełych ſczinił, ſo ſ hordoſczu ßwoju draſtu na pucz roſſchěrjachu, hałoſy ſe ſchtomow rubachu a pſched nim na pucz kładžechu, wołajo: Hoſiana ßynej Dawitowemu, khwaleny budž, kiž pſchikhadža w Knjeſowym mjenje! Hoſiana we wyßokoſczi! Schto běſche ſ pſchiczinu toho wjeßela, tuteje radoſcže? To běchu złowniży a hrěſchniży, kotrymž bě hrěchi wodał a jim měr duſche darił, to běchu mnoſy, kotrymž bě w nuſy a ßmjerczi, w khoroſczach a we wſchelakich hubjenſtwach ſpodžiwnje pomhał, k tomu wjeßełe czrjódy, kotſiž w nim dopjelnjenje ßłowa ßluba widžachu, a ſo bě Bóh ßwój lud domapytał a meßiaßa, wumožnika ßwěta póßłał. Nětko bě njebjo wotewrjene a Jeſuß bě jim pucz k ſawrjenemu njebjeſkemu paradiſej a k wótznemu Božemu žohnowanju.

Hiſchcže dženßa khodži tutón njebjeſki pomoznik po naſchim kraju. Byrnjež lětſtotki ſaſchłe, ſo je po tutej ſemi khodžił, dha nadeňdže dženßa hiſchcže tu ßamu nuſu a bědu, te ßame khoroſcže, hrěchi, žałoſcz a hubjenſtwo mjes człowjekami. Njedžiwajo poſtupa, wědomoſcže a ſdžěłanoſcže pſchedrěwa ßo tuta nuſa pſchezo ſaßo, a kak huſto ſpóſnawaſch na pſchiczinach tutoho hubjenſtwa wěrnoſcź ßłowa ßwjateho piſma:

„Hrěch je ſe ſahubu człowjeſtwa!“

Ale adwentſka njedžela nam pſchiwoła: Hlej, twój kral pſchiňdže k tebi, mózny a ſprawny. Móže cže wot njeſprawnoſcže a hrěcha wumožicz, ſo by ßwobodny a we Khryſchcže ſprawny a ſbóžny był. Chze bycz twój pomoznik we wſchěch ſnutskownych a ſwonkownych wojowanjach twojeho žiwjenja. Drybjało to Knjeſej njemóžne bycz, kotremuž je wſcha móz data w njebjeßach a na ſemi? Chzeſch ßnadž na ſtronje ſtacz, dwělujo, ßamo hanjejo, kaž mnozy tehdom abo chzeſch pſchiſtupicz ſ połnej dowěru k wjeßełej czrjódže a jeho njebjeſke dary pſchijecz?

Dźesać lět za „Serbskim blidom“ w Lipsku

Tak móžeše w lěće 1903 njeboh fararř Handrij Dučman-Wólšinski swoju 20 stron tołstu brošurku mjenować, kotruž z nakładom „Serbskeho blida“ jako „krótku rozprawu“ wuda. Samsna wobjimaše p r ě n j e d ź e s a ć lět žiwjenja „S. blida“ w Lipsku. To rěka, prěnje 10 lět, w kotrychž so dźeń skhadźowanjow „S. blida“ a mjena přitomnych za blidom do lopjenow z a p i s a c h u. Sta so to k prěnjemu razej 3. n a z y m n i k a 1 8 9 3. Njebě pak to na žadyn pad prěnje skhadźowanje „S. blida“. Ně, Lipsčanscy Serbja skhadźowachu so hižo wot lěta 1883 abo 1884, kaž to z někotrych přispomnjenjow tu a tam a z erta toho abo druheho zhonimy. Ale zetkachu so n j e p o r j a d n j e a we wjetšich přestawkach abo, hdyž wosebita přičina sebi to žadaše. A tak čas wot 1893 hač do 1903, wo kotrymž spomnjena brošurka nam rozprawu dawa, njewobjima w o p r a w d ź e p r ě n j e 10 lět „S. blida“. A tola tak rěčimy, kaž to prjódcy wujasnich. A dźensa zaso rěčimy wo 1 0 l ě t a c h za „Serbskim blidom“. A tute 10 lět liča so wot 10. nazymnika 1925 hač do 19. nazymnika 1935. Su to lěta wot z n o w a w o ž i w j e n j a „S. blida“ hač do dźensnišeho dnja. (Wot nazymnika 1916 hač do nazymnika 1925 so Serbja w Lipsku njeskhadźowachu.“ Ale před 10 lětami (10. 11. 1925) bywši kapłan w Lipsku a nětčiši farař w Markneukirchen, wysokodostojny knjez Jurij Handrik nastork k zasozeńdźenju wokoło „Serbskeho blida“ da. Dźak jemu! A tak tu „Serbske blido“ zaso w Lipsku mějachmy a je 10 lět dołho nětko mamy. Bóh dał, zo jo tež zdźeržimy dalše 10 lět! Bóh dał, zo bychu sebi Lipsčanscy Serbja maćeřnu rěč a lubosć k serbšćinje wobkhowali! — Kak to w zańdźenych 10 lětach běše? Što nam kniha „S. blida“ wo tutych zańdźenych 10 lětach powěda?

Prěnje 100 skhadźowanjow w knizy jenož m j e n a přitomnych znaja, a skhadźowajo jenož bjesadowachu a w serbskej rěči na lubu domiznu spominachu a wo Serbach powědachu, kaž je to stara tradicija „S. blida“ přeco była. To tak dźěše nimale 3 lěta dołho. Běchmy mała horstka: 2, 3, 4, 5, 6 a druhdy tež 7 za „blidom“; zeńdźechmy so kóždu wutoru porjadnje na samsnym městnje. W prózdninach ludowych šulow sebi tež „S. blido“ prózdniny dowoli.

Po tutych třoch lětach stupichmy skhodźeńk wyše. Wotměchmy kóždu 1. wutoru měsaca „literarny“ abo „wědomostny“ wječork, při kotrymž so w serbskej literaturje rozhladowachmy a serbskich literatow a jich spisy a basnje atd. zeznachmy. Wot nětka k zapiskej mjenow přitomnych tež krótki dopis do našich knihow napisachmy. A ruče nam tute powučace skhadźowanja nastork dachu, zo nětko tež za serbskimi s p ě w a m i žedźachmy. Mějachmy dźě tehdom zbožo, zo mjez studowacymi mnohich zahorjenych za serbsku literaturu a za serbski spěw namakachmy, tak zo z radosću nohu na t ř e ć i skhodźeńk stajichmy a kóždu třeću wutoru měsaca jako s p ě w n y “ wječork k zwučowanju w serbskim spěwje postajichmy. Jenož d w ě m j e n j e njech so spomnitej: Roesler a Nedo. Wobaj knjezaj dźensa w Serbach skutkujetaj, jedyn jako farař w Slepom a tamny jako wučeř w Rakojdach a zasłužbny wjednik „Domowiny“. Knjez Rösler bě z nastorkom za literarne a knjez Nedo za spěwne wječory. Wobeju knjezow směmy mjenować s p ě c h w a r j o w „Serbskeho blida“ w o s e b i t e h o wuraza. Wot časow tuteju prócowarjow za „Serbskim blidom“ studenća jedyn přemó druheho mjez nami dźěłachu a „Serbske blido“ hajachu a rad a pilnje při skhadźowanjach so wobdźělachu. Bychmy mnoho studentskich mjenow z tamnišich lět na tutym městnje zapisać měli, kotrež maja stać w rjedźe pilnych dźěłaćerjow za „Serbskim blidom“. A tule tradiciju su studenća z małym wuwzaćom wobkhowali hač do dźensnišeho dnja. Jich ličba za „Serbskim blidom“ je přeco sylniša hač ta njestudowanych Lipsčanskich Serbow. Woni jenož zmóžnichu mnoho swjedźeńskich, spomnjeńskich a zabawnych, tak mjenowanych „wulkich“ abo „wosebitych“ skhadźowanjow. Skhadźowanja, kotrež tajkeho raza njejsu, mjenujem „wšědne“ abo „jednore“ skhadźowanja. Tak kročachmy skhodźeńk po skhodźeńku. A d ź e s a ć l ě t n e wopomnjeće znowozbudźenja „S. blida“ bě nam z dopokazom, zo smy dźakowano Bohu w tutym času přeco do prědka kročeli. Smy mjenujcy w tutych 10 lětach 365 skhadźowanjow z 2757 blidnikami wotměli, tak zo w přerězku při skhadźowanju 7—8 blidnikow so skhadźowaše. Tutón fakt nas tak

---

Zastojnicy a rjemjeslnicy zběraju dary!

Julře njedźelu wopokaž kóždy swoju woporniwosć!

Kazimierz P.-Tetmajer:

Sćěpan bjez zemje

(Skónčenje.)

Jónu, hdyž Jakub Głombik posyčene žito wjazaše, přińdźe hobrska čorna mróčel wot Gorcow a hroźeše lijeńca. Wša Jakubowa čeledź wjazaše, wjazachu tež Wikta, Hijacyntka a Stašek, wjazaše sam Jakub a jeho žona, wotročcy a dźowki, ale hižo Jakub widźeše, zo před dešćom njebudźe móc wšo dowjazać. Běše to blizko domu, a Šćěpan runje dźěła njeměješe a na prozy trubku kurjo sedźeše.

„Wikta!“ zawoła Jakub. „Šćěpan je tam, leć k njemu, njech skoku sem přińdźe ze žonu, jedyn złoty dostanje, jenož zo by mi pomhał wjazać.“

Wikta lećeše — a so wróći, zo Šćěpan njecha.

Tu Jakub Głombik złoži dłóni k hubomaj a zawoła: „Šćěpanje!“

Šćěpan so storhny ale z proha so njehibny, jenož tohorunja dłóni złoži k hubomaj a so wopraša:

„Što dha?“

„Pój skoku jow a z žonu!“

„Nó a čehodla?“

„Pomhać snopy wjazać!“

„Aha!“

„Złoty wamaj dam!“

„Ej!“

„Złoty kóždemu!“

„Skhowaj sej jej něhdźe!“

Jakub Głombik so rozhněwa, tola činješe, jako njeby słyšał tute hanjenje a njedźiwajo na to, zo Šćěpan njechaše, wołaše dale:

„Přińdźetaj?“

„Ně!“

„Čehodla nic?“

„Dokelž so namaj nochce!“

Głombik spušći dłóni z hubow a z hněwom třepotaše, tola so wobknježi:

„Hišće wamaj dodam poł dwacytarja za kóždeho!“

Ale Šćěpan Głombik wza před prohom suchi konjacy hnój, kiž bě Głombikowy kóń tam ducy zawostajił a ćisny jón do Jakuba wołajo:

„A ja wam tole!“

Teho běše hižo Jakubej přewjele. Zawoła potajkim njesměrnje wótře z njemdrosću:

„Prošerjo!“

Přetož to běše krótke, ale wšitko wobsahaše.

Šćěpan storhny so z proha, ale čuješe so bjez mocy; pytaše w hłowje a štož nadeńdźe, to wuwoła:

„Wulki knježe!“

Z tym so rozmołwa skónči. Přińdźe žałostne njewjedro a lijeńca. Jakubowe žito so z dźěła zniči a Šćěpan sej njezasłuži dweju złoteju a dwacytarja.

„Wěš, Kaška! Prošerja je mi nadał!“ wospjetowa Šćěpan žonje. „Na prošerja mje poniži! Ja ći prošerju! Wulki knježe!“

Ale Jakub, hdyžkuli přińdźe nimo Šćěpana, to přez zuby bórčeše: „Prošeř!“

A sta so nazymu, zo bě wotročk woheń naparał w hródźi pola Jakuba a płomjo wudyri. Ale to běše popołdnju, ludźo na pomoc skočichu, wody běše dosć, a Šćěpan dźěłaše na třěše na hródźi. Ze sekeru rubaše, z rukomaj hrabaše, wodu liješe, za sydom muži dźěłaše.

„Nó, wěsće“, rjekny wjesnjanosta Penksa k Jakubej Głombikej, hdyž bě woheń hižo zhašeny bjez wulkeje škody. „Tójšto smy pomhali, ale hdy njeby tu był Šćěpan, njewěm, kak by so to skónčiło. Daj Bóh kóždemu tajkeho susoda! Zemju nima ale rucy! Je hižo tak, nichtó druhi hač wón je tón woheń zhašał. Budźe trjeba jemu to zarunać a nic přemało . . .“

„Njech sej bjerje, štož chce“, wotmołwi Jakub Głombik. „Mojedła tež kruwu.“

Ale Šćěpan so pokłoni z kłobukom w rucy Jakubej a wotpokaza: „Prošeř so dźakuje wulkemu knjezej, zo je směł so wohrěwać při jeho wohnju.“

„Wšak njeje zyma?“ znapřećiwi Šćěpan. „Ale móže być zyma.“

A staji sej kłobuk na wucho a woteńdźe z horda domoj.

Burjo pak powědachu mjez sobu: „Dźiwny to člowjek! Njepomhaše, zo by so bojał wo sebje, wo swój domčk, přetož běše ćišina a wětra njeběše, a hródź je tež dosć zdalena. Dźěn móhł wědźeć, zo so tajki mały woheń podusy. Nima was rad, Jakubje, to wěsće. Druhi, zawidny, tón by sej přał, zo byšće prawje škodował.“

„Haj, Šćěpan bjez zemje, tón nikomu škody njenačini, to je dušny člowjek“, rjekny někajki bur. „A zo Jakub rady nima, nó to dźě ma kóždy swój wužitk. Nó a zo kruwu njechaše, to snadź jemu trjeba njeje!“

Wšitcy so zasmjachu tutemu žortej a Šćěpanowej khudobje.

Wot teho časa chcyše Jakub Głombik so znjesć ze Šćěpanom, ale Šćěpan njechaše. Kłonješe so „wulkemu knjezej“ a spochi wo jstwje před žonu wospjetowaše: „Prošerja je mi nadał! Woprawdźe prošeř! Čakaj!“

A přińdźe zyma. W advenće hnydom surowe mrózy šćipachu. Woda zamjerzny, samo studnje zamjerznychu. Ludźo lód škrějachu, zo bychu wodu měli.

W tajkej žałostnej nocy, hdyž kóždy hłowu do kožucha skhowa a spaše a zdaše so, zo so z třes-

pozběhny, zo bě při druhim abo zabawnym dźělu tuteho „jubilejneho“ wječora, 17. 11., 50 „hejdušnych“, kotrež bě nam knjez P. Cyž, stud. jur., pola serbskich burow nazběrał a tak našu „k e r m u š u“ za „Serbskim blidom“, z jubilejnym skhadźowanjom zjednočenu, zmóžnił, nadobo šlipnjenych. Słodźachu za wjacy! Bě to tola rjany wječor, hdyž 19. nazymnika naše „dźesać lět za „S. blidom“ swjećachmy 17 blidnikow, stari a młodźi, studowani a wustudowani a njestudowani. Wjesole sławy na wjednika Němskeje, na k. fararja Handrika, znowazbudźerja „blida“, a na předsydu „Domowiny“, k. wučerja P. Neda, so mócnje wunjesechu a krasne serbske spěwy wjesele zaklinčachu pod přewodom husli a klavěra přez studentow Pfulanda a Jurja Kokle. „Hura, bratřa, zahrimajće spěw ze šijow młodušk ich! Lubinej a Błótam prajće žadosć synow łužiskich!“ A tale žadosć synow łužiskich synow „Serbskeho blida“ dźe za tym, zo bychu hódni byli rjanych, jich njemało česćacych zbožopřejacych připisow ze strony „Domowiny“, k. far. Handrika, wučerja P. Nedona a wučerja Bj. Rachele. Jim wšitkim wutrobny dźak! A „Serbskemu blidu“ z nowa rjane dalše 10 lět a hišće rjeńše! „Trać dyrbi Serbstwo, zawostać!“ Bjedrich.

Miła wječorna kolizna

(Wobraß ſe wſzy.)

Wěſo, rjeńſcho nětko je, hdyž ßu wjeczory tak dołhe. Nětko ßmy hižo po wjeczeri, hdyž běchmy w lěczu hiſchcze na polu abo tam pſchi hródźi ſe ßynoweje fóry ßo njepſchestawajzy jene widły po druhich na lubju tykachu a wyßoka a ſchěroka fóra nochzyſche kónca měcz. Někotryžkuli króc dźěſche czaßnik do dźewjateje hodźiny, hdyž ſkóncznje pſchi blidźe ßedźachmy a něſchto łžicow pod nóß ſtykachmy. Ale dołheho ßedźenja njebě. To a tamne měješche ßo na dworje hiſchcze do porjadka dacz abo wobſtaracz. A hdyž bě ſkóncznje wſcho do rjada, potom ſpěſchnje do łorka na někotre hodźinki. Schkoda tych wjele ſtronow w Nowinach, ſwjetſcha móžachu ßo jenož napißma ſ wulkeje nuſy pſcheleczecz, ſabywſchi wobßah dokładniſcho czitacz.

Na to wajchnje je nětko wo wjele khmańſcho. Sczehnjeſch ßej elektriſku lampu po wjeczeri dele a móžeſch ſtronu po ſtronje ſe ßwojeho ßerbſkeho dźenika czitacz kaž ßo ßluſcha. Politiku, wójnſke powěſcze, nowinki ſ měſtow a wjeſkow, nawěſchtki a wſcho druhe. Nětko ßu nam Serbſke Nowiny ſ dobrym pſcheczełom. Swójba ßedźi w kołiſnje ſa blidom a nan abo ſtarſchi ßyn czita ſ nich a wſchitzy ßluchaja kedźbliwje, ſchto je ßo noweho we ßwěcze ſtało. To ßu mile a něžne naſymſke a ſymſke wjeczory, kajkež ßej rjeńſche myßlicz njemóžeſch.

Hólzy ßo woßebicze hiſchcze ſa ſport ſajimuja a ſtarſchi bratr natyka ßej trubku a ſtuduje dokładnje ſportſke nowinki, kotrež jeho hewak njeſajimaju.

Macz wojmje ßej ſatykowazy hrib a ſjědźe ſ nim pſches zylu nohajzu hacz dele k pjaczje, a ſatykuje dźěru, kiž je Mařka do njeje roſtorhała.

A dźěczatka maja ſe ßwojimi ſchulſkimi nadawkami dźěła doſcz. Pětrk wuknje ßerbſki ſpěwczk ſ hłowy, Mikławſch pißa a Hana liczi, pſchi czimž ji ſtarſchi bratr pomha. Wſchitzy ßo ňa Pětrka hórſcha, dokelž pſchi wuknjenju ſ porſtom takt na blido bije, ſchtož jich myli, wón pak ßej hrónczka ſ tym lěpje ſpomjatkuje. Dołho njetraje a wſchitzy ſtykaja ßwoje nadawki do kožanje tobołki. Na wokuje ſteji hižo popowe wěrzko ſ „Człowjecze-njemjerſajßo“ pſchihotowane a tuž ßej hru ſahraja.

„Dźicze tola radſcho ſpacz, ßłyſchicze“, rjeknje jim macz. „Jutſe rano je nózka prjecz a potom nochzecze ſ łorka, hdyž waß wołam. Dźicze dźicze a njeſapocznajcze dołho, potom ßaneho pſcheſtacza njeje.“

„Jenož jenu hru, luba maminka! Haj? Sso wě, maczi, ſa ſchtwórcz hodźinki ßmy hotowi. Hlej tola, je hakle na poł dźewjecźich, maczi.“

„A kak dołho traje, budźecze ßo hadrowacz. Wěm tola, kak to czinicze.“

Schto dha ta naſtajnje wa? A hižo ßo kula kóſtka a hižo prěnje ſchěſcz padny.

Dźěczi ßej hraja, macz płata nohajzy a nan czita w Nowinach. Wſchitzy ßedźa wokoło blida. Czaßnik tikoze, kóczka ßedźi na wanjowym wěku a ßo naczahuje, tak ßo ji tam ßedźo lubi. Woprawdźe je wobraß ſa fotografa abo molerja, tajka něžna koliſna w nſymſkej jſtwiczzy.

Nó to rěka, tón dyrbi khwatacz, kiž chze jich ſwobraſowacz. Dokelž Mikławſch ßo hižo ſłobi, dokelž jeho naſtajnje won czíſkaja.

Dołho wſchak njebudźe tracz a ßo ſaßo roſczerczi. Hlejcze, hlejcze — hižo je hara hotowa. Macz a nan ßo žałoſtnje wuſtróžitaj, hdyž tajki ßadźak kaž ſ piſtole wutſěleny na njeju ſlecza a kóſtka hacz tam ke kachlowej kawzy, ſo ßo ßamo kóczka naſtróža. Nadobo naſtanje wójna mjeſe tſjomi pjerachami, wſcho jene, hacz je deſchczikowa doba nimo abo ßo hakle ſapoczina.

Mój jejdyrko, ſchtó wě, kak by ßo zyła wězka ſkónczila. Hižo ßo macz ſa prutom wohladuje. Na dobre ßbože poßrědkuje nan jako wumożazy jandźel a chze ſ nimi ßobu hracz. Nó hlejcze, nadobo je bitwy kónz a wſchitzy ßo ßměja a wjeßeła, kaž by ßo ſzyła niczo njeſtało. Hurra, nan ßobu hraje! Ale tón pak njeßmě dobycz! Wſchitzy tſjo ßu jenajkeje myßle a tak drje jeho kórſy na ßuche ßadźa. „A runje chzu dobycz“, jim praji, a tak je ſaßo najrjeńſcha napjatoſcz hotowa. Żołte ßadźaki chzedźa jemu napowěßnycz. Ale ně, czeŕwjene chze měcz, te jemu wjazy ßboža pſchinjeßu. Derje, doſtanje je. Nětko chzedźa wědźecz, kak ßo wězka dale wotměje.

Hižo wot ſpoczatka maja ßwoje wjeßele, dokelž ßo wěcznje žane ſchěſcz njekuli. Czini tak, kaž by ßo njeßměrnje na tym mjerſak. A hdyž ſkóncznje jene kuli, ſchwap, ſleczi ſaßo won. Najradſcho by ſ lutym mjerſanjom ſ wjerchom wujěł. Ale nětko ßo ſapoczina! Aha, nětko to [illegible] Druhe, tſecze a hiſchcze ſchtwórte!

„Tak ßo na wſcho pſchihotujcze! Kóždeho czißnu w[illegible] kiž mi někak naprěki pſchińdźe!“

A pſchi tym, hdyž by mohł tu abo tam jeneho w[illegible] ßadźicz, czini tak, kaž by to njewidźał a ßadźa dale. A [illegible] ßo jemu to poſdźiſcho praji, och, to mohł ſ koże wujěcz [illegible] je to pſchewidźał, ſajědźe ßej do włoßow a jěſdźi na [illegible] tam a ßem a tepta krucze ſ drjewjanzom na ſchpu[illegible] wanju. A prjedy hacz ßo dohlada, leži hižo ſaßo wo[illegible] Se ßokołazymaj woczomaj kedźbuja a ßu ſa nim kaž wje[illegible] Potom ſaßo pſchehlada dale ſkoczicz a ßo pſchepſchinn[illegible] měſto ßwojeho klozka woſmje hólzowy. A czi pjerach[illegible] njemóža ßo ſe ßměchami dodźerżecz a wjeßela ßo nad je[illegible] njeßbožom. Kóſtku ſakuſkuje, ſo by jemu ßbožo pſchinjeß[illegible] Sswoje měſtno ſ „hokuspokus“ ßnowa poßwjeczi a lu[illegible] tajku kekliju czini. Czim wjetſche je jich wjeßele, czim mjeńſche je jeho ßbožo. Ani jeniczkeho klozka nima hiſchcze nutska“, czi druſy pak hižo dwaj abo tſi. „Nó, nano, czi tola, ſo nuts pſchińdźeſch, ſo maſch ßnajmjeńſcha jedyn nutska“, radźa jemu, hdyž je ſkóncznje ſ jenym tak dalo[illegible] wokoło róžka. Maja ßami ßobużelnoſcz ſ nim, dokelž ßo jemu „miſerabel“ dźe Ale hdźe tež to, njepſchińdźe nut[illegible] „Tón tu hižo wěſty ſteji. Najprjódzy póńdu ßej po druhi a hiſchcze raß po tſeczi, potom mam wſchě nutska.“

Nó haj, mjeß tym ßu jeho woſpjet won czißli. A po[illegible]tom ßo ſaßo pyri a mjerſa. Ssamo macz dyrbi ſa njeho něſchto raſow kóſtku mjetacz. Ale ſ tym ßebi niczo njepolěpſchi. Woſpjet ßo czi pjerachojo ſ zyleje ſchije ßměja. A tón ßo ſadźerži kaž wólbrny a ſnutskownje ßo raduje, ſo tej małej bobriji tajke wjeßele naczini

SA piska za skutk zymskeje pomocy

wutoru wječor we 8 hodźinach w „Krónje“
Hudźbny ćah 102 — 45 muži

Na italſkej froncze pola Makalle.
Italſke tanki na poſtupje we wokolinje Makalle, kotrež ßo w poßlednich wójnſkich roſprawach huſcziſcho naſpomni, a hdźež je nětko hłowne lěhwo generala Santinia. (The Times, M.)

kańcu swětło hw[illegible]low ćeńši, wubuchny woheń nad bróžnju Jakuba Głombika, kotraž běše polna žita, a tón woheń běše hnydom wulki.

Nichtó to njebě pytnył, přetož samo psy běchu sej do wokhěže zalězłe a woheń so rozšěri na cyłu třěchu, a potom přeskoči tež na domske.

Hižo so bróžeń z płomjenjom paleše, płomjenješe so suche žito a syno a tehdy hakle poča Sćěpan Głombik wołać: „Stawajće! Stawajće! Woheń!“

Lědy bě so kłapał k woknam, zo Głombikecy wotućachu; wulětowachu tež wotročcy z hródźow, dźowki, dźěći — hara! Žałosć!

Ani kapki wody — lód a lód!

Žałostna wóhnjowa čeŕwjenosć přiwabi tež dalšich susodow, woheń přewali so tež na Sćěpanowu khěžku. Tola tamni, wotućeni, wućěkachu z njeje ruče ze swojimi zmachami.

Hara! Załosć! Zadwělowanje! Wšitko, štož Jakub Głombik měješe, domske, bróžeń, hródźe, žito, syno, wozy, konje, woły, kruwy, swinje, wowcy, samo kury a husy: wšitko so spali. Spalichu so tež pjenjezy, kiž běchu pod špundowanjom w dobrej jstwje.

Zwosta jemu jenož sprostnjena zemja pod lodom.

Přima so Jakub Głombik za hłowu a njedźiwajo na zymu, w košli a kožuchu, jenož ruče wutorhnjenym z łoža, na zymnym pjeńku k rubanju sedźeše nad popjelnišćom.

A Sćěpan Głombik, kotremuž bě so tež khěžka spalila, přistupi k njemu, střase jeho za ramjo a rjekny: „Prošerjo! Stań!“

Storhny so Jakub Głombik a z blědymaj, błukimaj wočomaj hlada na Sćěpana.

Sćěpan pak rěči dale: „Stań, prošerjo! Bjeŕ prošeŕski měch a kij! Póńdźemoj hromadźe po prošenju!“

Jakub Głombik njezrozumi, što Sćěpan k njemu praji.

A Sćěpan rěči dale: „Pój, prošerjo! Póńdźemoj k wulkemu knjezej, k Jakubej Głombikej, zo namaj něšto dari.“

Nětko hakle poča Jakub Głombik třasć hłowu a sćicha stonać: „Hej, hej, hej! Hej, hej, hej!“

A hdyž Sćěpan, powěsniwši sebi prošeŕski měch přez ramjo a tež žonje powěsnywši tajki měch, ze swojimaj dźěsćomaj jako wotpaleny poda so na puć po prošenju, rjekny k žonje: „Hlej, Kaška, nětko smy prošerjo, ale wón tež.“

„Och Božo pomhaj! Och Božo pomhaj!“ žałosćeše žona.

„Njeskiwl! Smy khudźi, ale wón tež. Što jemu nětko pomha ta zemja, kotruž ma? Njemóže ani wusyć, přetož zorno je spalene, njemóže ani rolu dźěłać, přetož woły a konje su na popjeł spalene, njemóže sej ani ničo kupić, přetož pjenjezy su k dračej. Wón slaknje.“

„Och Božo pomhaj! Och Božo pomhaj!“ žałosćeše žona, njewědźo, hač bóle nad swojim wosudom abo nad Jakubowym. „Ale kak dha je dźě nastał tón woheń? W tajkej nocy? Při tajkej třěskańcy?“

„Haj, hdyž moja khěžka so njeby sobu wotpaliła, to bychu powědali, zo sym ja zapalił“, rjekny Sćěpan.

„Hišće bychu će, Bóh zwarnuj, do kłódy tyknyli“, stonaše Sćěpanowa.

Hdyž Sćěpan widźeše, zo dźěsći dźetej khětro prědku, wosta před žonu stejo, pozběhny hłowu a rjekny z horda:

„A ja sym zapalił!“

„Luby Božo!“ zawoła Sćěpanowa wustróžana a so pokřižowa.

„A ja sym zapalił“, wospjetowa z hordosću Sćěpan.

„Haj, što sy to činił, njezbožowniko?“

„A njeje mje ponižił na prošerja? Zo wón telko měješe a ja běch bjez zemje? Zemju jemu wudrěć njemóžach — zemju jenož Bóh luby Knjez wudrěwa z wulkej wodu. Ale ja sym prajił a tež před tobu sym prajił: čakaj! A što nětko jemu pomha to kubło a ta rola? Khiba zo budźe lód po njej zběrać a sněh a to warić a jěsć? A wěš, što budźe? Wón nětko dyrbi za drjebušk zemju předawać, přetož staj dwaj a hišće wąsom dźěći a nima ani ničo k sedźenju, ani k jědźi. Za drjebušk! Mało z teho jemu wostanje!“

Sćěpanowa pohlada na muža ze zadźiwanymaj wočomaj.

„Sćěpanje! Ale wšak sy ty tola nazymu pomhał hašeć!“

„Haj!“ kiwny Sćěpan z horda hłowu. „Ja chcych sebi jeho na lěpše časy skhować! Tehdy hišće w bróžni njeběše ničo, žito běše w stohach na polu, jerica a wowsy na polu! A potom ludźo běchu přikhwatali hašeć skerje hač w tajkej nocy, při tajkej třěskańcy.

Ani by bjez domu telko njećeŕpił, hdyž běše ćopło. Ja sej jeho skhowach! Na dobry čas! Spali so tež moje, hinak być njemóžeše. Z prěnja: bě blizko, z druha: nětko nichtó njepowě, zo sym ja zapalił. My zymu mrějemy, ale njech tež wón zymu mrěje! Hej, hdźe dha nětko ma kał, rěpu, cyble, morchej, pětršilku, kobolk? Hdźe dha kosmjawki a janske jahody? He, he, he! Tež moje je so spaliło, njebudu hnić w kłódźe. A smy zwučeni na khudobu, ale wón — bohačk. Nad nami běše dźěrata třěcha, ale nad nim? Spalichu so myrty, jabłonje, róžički na popjeł. He, he, he! Njeje mi žel mojeje khěžki, hdyž je tež wón bjez třěchi! Ani telko. Njeje mi ćežki tón prošeŕski měch, hdyž tež wón dyrbi z nim khodźić! Ležownosće wostachu, zemja wosta — ale lěpje je, nihdy ničo njeměć, hač so dyrbjeć wupředać a potom hladać na swoje njeswoje. Ej ha. To najbóle bolił Wot teho wutroba so pukal Čakaj! Wulki knjez! Prošerja sy mi nadał! Woprawdźe! A nětko sy sam prošeŕ! Čakaj! Prošerjo. He, he, he ...!“ Přełožił Bobak.

SA piska za skutk zymskeje pomocy

Konzert hudźbneho czaha 102 w Budyschinje.

SA je stajnje tu, hdyž je trjeba, ludowym towaŕscham pomhacź a hdyž je móžno, jim wjeßele pschihotowacź. Woßebite wjeßele pak je, konzert SA hudźbneho czaha ßłyschecź. Czista a czerstwa, hładka a mózna klinczi SA-hudźba, hdyž brune kolonny po dróhach kroczja, a runje tak czerstwje a kaž ßo SA pschißkuscha, hudźi hudźbny czah w konzertnej sali.

Wutoru 3. dezembra hudźbny czah 102 pod wupruhowanym wjednistwom ßwojeho wjednika Hoffmanna wjeczor we 8 hodźinach w Krónje bohaty konzert poskiczi, kotrehož wunoschk ßo zyle skutkej symskeje pomozy pschepokaže, potajkim ludowym towaŕscham, kiž ßu we hospodaŕskej nuzy a kotrymž chze SA hodowne wjeßele pschihotowacź. 46 muži hudźbneho czaha 102 ßu dospołni SA-hudźbnizy a ßwoju móz a ßwój czaß zyle darmo skutkej symskeje pomozy wěnuja. Woni ßu pod nawjedowanjom ßwojeho wubyrneho hłowneho wjednika hižo w Žitawje — psched 1700 sahorjenymi pschiposłucharjemi! —, we Wulkim Schunowje, Hainewaldźe, Lubiju a Wostrowzu s wulkim wuspěchom konzerty sa skutk symskeje pomozy pschewjedli. Wutoru nětko do Budyschina pschińdu. Tež w naschim měsćze ludowi towaŕscho s radosczu konzert hudźbneho czaha 102 sa skutk symskeje pomozy wopytaju. Woni ßwój wopyt wěsćze njewobžaruja a směja wjeczor wulkotneho wužiwanja. Scherpatku, kotraž sa sastup dadźa, dostanje pak skutk symskeje pomozy, pschińdźe k lěpschemu sa khudych ludowych towaŕschow.

Hudźbny czah 102 solistku ßobu do Budyschina pschiwjedźe, knjeni Susannu Noebelowu se Žitawy, kotrejež połny rjany sopran zyle woßebite wokschewjenje lubi. Spěwaŕka je pschi dotalnych konzertach sa skutk symskeje pomozy měła wichorojty pschiklesk a njemóžesche ßo bjes někajkeho pschidawka abo wospjetowanja wot ßwojich pschiposłucharjow dźělicź. Knjeni Noebelowa tež we Budyschinje dźakownych a sahorjenych pschiposłucharjow namaka. Hudźbny czah sahraje w Budyschinje pod nawjedowanjom Mara Hoffmanna wěcznje młodu „Freischützowu“ ouverturu, potom pěknu „mału nóznu hudźbu“ wot Mozarta (sa smykowe nastroje), pschedehru ke Wagnerowej operje „Rienzi“, II. madźarsku rhapsodiju wot Reindela, wulku fantasiju k operje „La Traviata“ wot Verdia a druhe konzertne kruchi a pschespola. Programm je tak bohaty, so kóždemu pschecźelej hudźby wjele wjeßela pschihotuje.

Sa wutoru wjeczor ßebi kóždy Budyski ludowy towaŕsch wotmyßli, so na konzert sa skutk symskeje pomozy do Króny póńdźe. Se ßuřodnych wßow ßu wopytarjo toho runja wutrobnje witani!

Pohrjeb njeboh probsta Maxa Mačeka

Wčera buchu čělne powostanki njeboh propsta, kiž jo na tak tragiske wašnje wo žiwjenje přišoł, na klóštrskim kěrchowje pokhowane. Prjedy toho bě jednora swjatočnosć při jeho kašću, kiž w přijimanskej jstwje propstownje steješe, nakopjeny z krasnymi wěncami. Dny do pohrjeba khwatachu na tute městno njeličomni zarowacy, zo bychu za njesmjertnu dušu lubowaneho dušepastyrja so modlili. Čorny překryty kašć njesechu sobustawy wohnjoweje wobory z Marijneje Hwězdy, na čole dźěčiłu duchowni a za nim kročeše wulka syła žarowacych, mjez nimi zastupjerjo wysokich wyšnosćow. Wosebje jich nutrne dźělbraće na hórkim dóńće klóštra je cyły konvent a katolske wobydleŕstwo dźaknje připóznało. Ciše a swjatočnje hibaše so dołhi ćah žarowacych na kěrchow, hdźež pohrjebny kondukt propst z Marijneho Doła, P. Rafael Hora, pod assistencu tudomneju klóštrskeju duchowneju wukonješe. Hdyž so kašć do khłódneje zemje pušćeše, předrě so słónco přez mróčele a pósła swoje złote pruhi jako posledni postrow tutomu so rozžohnowacemu zemrětemu. Drohotne wěncy wot wyšnosćow, mjez nimi wot Kamjenčanskeje měšćanskeje rady, wot Kukowskeje a Swinjarnčanskeje gmejny, wot hólčaceje šule, wot klóštrskich zastojnikow, dźěłaćerjow a ministrantow, wot wobkhodnikow tuteju gmejnow, wot wšelakich skałow a druhich hospodaŕskich organizacijow, wot wjele jednotliwcow kopjachu so na hórcy pódla wotewrjeneho rowa. Z pobožnym paćerjom a z hruzlkom zemje rozžohnowachmy so wot lubeho zemrěteho a wopušćichmy tutu městnosć měra. Potom běše pohrjebna Boža mša, ke kotrejž duchowne knježny liturgiske requiem spěwachu. Po njej podachu so wšelacy hosćo do abtownje, zo bychu swoje sobuželenje wuprajili. Za wšěch bě tutón pohrjeb bolostna podawizna. R. i. p.

*

Dale so nam hišće piše: Hižo sobotu bě k. propst myslaty. Při Božej mši zaby dźěl introica (zawodne paćerje). Powšitkownje bě znate, zo na khorosć wutroby hižo dlěši čas ćeŕpi, kiž kaž tajki ćmowy sćin na jeho žiwjenju wotpočowaše. Jeho najbližši běchu dawno spóznali, kak jeho tuta khorosć čwilowaše a su jeho wobdźiwali, kak wón bolosće a njeluboznosće wupřewiny, zo by mohł dźěłać a skutkować. Jeho wutroba biješe jenož za tyćo a byćo klóštra, kotrehož swěrny zarjadnik wón běše. Wón pak njebě wjacy ćežkemu a zamołwjenja połnemu zastojnstwu ćełnje zrosćeny, štož na zamołwitym městnje wědźachu. Njedźiwajo toho wostajichu jeho na tutym městnje. K wšemu tomu přidruži so khorosć čuwow, štož skónčnje k dospołnemu zamućenju ducha a myslow dowjedźe. Tak wuwi so dóńt k tutomu jara zrudźacemu wukóncej. Tola rozsud wo nim přisłuša jenož Knjezej nad žiwjenjom a smjerću.

Cyrkwinske powěsće

1. njedźela adventa, 1. hodownika 1935.

Spocźatk noweho zyrkwineho lěta.

W zyłym Budyskim zyrkwinskim wokrjeßu ßo 1. njedźelu adventa kolekta sa Budyske měschczanske a wokrjeßne towaŕstwo sa Snutskowne missijonstwo sběra.

S **Budyschina.** W Pětrowskej zyrkwi rano ½8 hodź. faraŕ lic. Ludwig prěduje (zyrkwinska hudźba). Ripip. w 12 hodź. sup. Berg prěduje. Pop. w 3 hodź. směje faraŕ lic. Ludwig kschczenja. Pop. w 4 hodź. směje faraŕ lic. Ludwig adventsku ßwjatocznoscź dźěczikemschenja. Pop. ½6 hodź. směje faraŕ Paul spowědź a Bože wotkasanje. — W Marijnej a Marczinej zyrkwi dop. w 9 hodź. sup. Berg prěduje (zyrkwinska hudźba). Pop. w 4 hodź. směje faraŕ Große adventsku ßwjatocznoscź dźěczikemschenja. — Wutoru pop. ¾3 hodź. w Pětrowskej zyrkwi nutrnoscź sa njedźelnicźe. — Wutoru wjeczor ½8 hodź. w Kehelerni adventski ßwójbny wjeczor kschescźanskeje žónskeje ßłužby Pětrowskeje woßady se Herrnhutskej ludowej hru. — Wutoru wjeczor we 8 hodź. w towaŕschowni na Hornczeŕskej haßy 23 rěczny wjeczor sa mužow (faraŕ Langa). Wutoru wjeczor we 8 hodź. w Tuchoŕskej zyrkwi Bože wotkasanje němskich kschescźanow a jich pschiwusnych. — Pjatk wjeczor we 8 hodź. w evang. młodźinowni na Hrodowskej haßy 6 hodźina Módreho kschiža (s wuwsaczom niž schtwórtk!).

S **Hulki.** Rano we 8 hodź. němska spowědź, dop. we 9 hodź. němske kemschenje; ½11 hodź. dźěczikemschenje (adventska ßwjatocznoscź). Pop. w 3 hodź. kschczenje. — Póndźelu wjeczor we 8 hodź. bibliska hodźina pola wjeßnjanosty Löhnerta. — Wutoru wjeczor we 8 hodź. bibliska hodźina pola Frenzleż w Brěsyschczu. — Ssrjedu pop. w 3 hodź. adventska ßwjatocznoscź žónskeho hoscźenza w Huscźanskim hoscźenzu. — Schtwórtk wjeczor we 8 hodź. prědowanje w schuli w Hnaschezach a potom Bože wotkasanje. — Pjatk wjeczor we 8 hodź. bibliska hodźina pola wjeßnjanosty Wiczasa we Warnoczizach.

S **Wjeleczina.** Rano we 8 hodź. němska spowědź a Bože wotkasanje, dop. w 9 hodź. němske kemschenje. Sběrka sa měschczanske a wokrjeßne towaŕstwo sa snutskowne missijonstwo. Pop. w 3 hodź. kschczenje; ¼4 hodź. ßebrske Bože wotkasanje. — Wutoru pop. w 2 hodź. adventska ßwjatocznoscź wowkow w młodźinowni; pop. ½6 hodź. němska tydźeńska spowědź (faraŕ Bójž se Budestez). — Ssrjedu wjeczor we 8 hodź. w młodźinowni adventska ßwjatocznoscź kschescźanskeje žónskeje ßłužby. — Schtwórtk wjeczor we 8 hodź. adventska nutrnoscź w zyrkwi se ßobuskutkowanjom posawnskeho khóra. — Ssobotu wjeczor we 8 hodź. hra w Božim dźěsczu w zyrkwi.

S **Wojerez.** Rano w 7 hodź. spowědź, dop. w 9 hod němske hłowne Bože ßłužby, ½11 hodź. ßerbske hłow Bože ßłužby, ½11 hodź. dźěczikemschenje w kschižnej zyrkw Pschipołdnju w 12 hodź. ßerbske kschczenja. Pop. w hodź. němske kschczenja. Pop. w 5 hodź. pobožnoscź w wokrjeßnej khorowni. Pop. ½6 hodź. pobožnoscź w B hesda.

S **Wulkich Sdźarow.** Dop. w 9 hodź. ßerbske kemsch nje we Wulkich Sdźarach.

Katolske cyrkwinske powěsće

1. advent, 1. decembra 1935.

Tachantska cyrkej: Rano w 5 hodź. Boža mša zhromadnym woprajenjom mužskeho a modleŕskeh aposotlata, w 9 hodź. prědowanje, w 14 hodź. nošpo na pobožnosć z požohnowanjom. Přiležnosć k spow dźi sobotu wot 18—19, 19.30—20.30 hodź., njedźe 5.30—6.30, w 9 hodź., štwórtk wot 18—19 hodź. Pja Jězusoweje wutroby 6. dec. rano w 6 hodź. Boža m před wustajenym najswjećišim, pobožnosć k Jězus wej wutrobje z požohnowanjom. Wšědne dny w 6 h dźinach jitnje. — **Serbska cyrkej:** Sobotu přiležno k spowědźi w 3 hodź. za dźěći, w 6 a 8 hodź. za d rosćenych. Njedźelu rano ½8 hodź. Boža mša z pr dowanjom, w 9 hodź. wulka Boža mša ze serbski prědowanjom, w 11 hodź. šulske Bože słužby z pręd wanjom, pop. w 1 hodź. serbski nyšpor, w 3 hod třeći rjad, w 6 hodź. křesćanska wučba z požohnow njom. Wšědne dny Boža mša rano w 7 hodź. Póndź lu a štwórtk němske, srjedu a sobotu serbske jitn rano w 6 hodź. Pjatk Jězusoweje wutroby w 6 hod a ¾7 hodź. Boža mša z wopornym wobkhador Wječor dowěrnicy.

Radio

Njedźelu 1. dezembra ßo ßłyschi.

Königswusterhausen. Nimo snateho njedźelskeho pr gramma: 6 rańschi konzert s Hamburgskeho pschistaw 8 sa burow. 12 pschipołdnischi konzert. 17 popołdnisc konzert. 20 s operettow.

Lipsk. Nimo snateho njedźelskeho programma: 6 ra schi konzert s Hamburga. 8.30 hudźba na byrglach. 1 pschipołdnischi konzert. 14.20 taczele. 16 popołdnisc konzert. 20.10 wjeczorny konzert.

[illegible] **wažne s njedźelskeho programma.** Ham[illegible] 20 Brahmsowy konzert. Stuttgart: 20.10 opera „Tan [illegible]“.

Póndźelu 2. dezembra ßo ßłyschi.

Königswusterhausen. Nimo snateho wschědneho pr gramma: 6.30 wjeßeły rańschi konzert. 11.40 sa buro 12 pschipołdnischi konzert. 19 a nětko je ßwjatok.

Lipsk. Nimo snateho wschědneho porgramma: 6.3 rańschi konzert. 9 sa žony. 11.45 sa burow. 12 pschipoł nischi konzert. 19.30 wuherski konzert. 20.10 Brahms wy wjeczor.

Hischcźe wažne s dnjoweho programma. Wrótßław: 20.10 módra póndźela. Köln: 20.40 sabawny wjeczo Wien: 20.15 wjeŕski konzert.

Cyła swójba pomha, zo by so začěmnjeńske zwučowanje 5. decembra tak poradźiło, kaž dyrbi być!

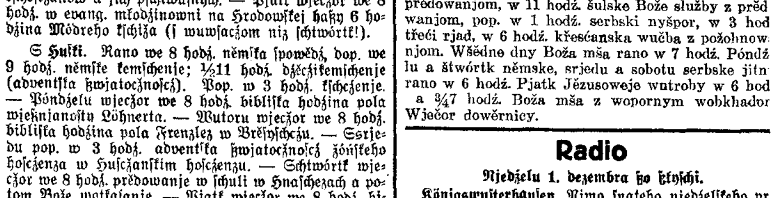

Hłupikojty Jank.

Bajka Ława L. Tołsteho;
přełožił (1887) J. M. Holan †

X.

Stary čert čakašo a čakaše na powěsć wot čerćikow, kak su woni třoch bratrow do njezboža přinjesli — ale powěsće žanejo njepřińdźe. Tuž wón sam dźěše hladać — pytaše a pytaše, ale nihdźe jich njenamaka, jenož te tři dźěry nadeńdźe. „Nó, sebi wón pomysli, kaž je widźeć, woni njejsu dokonjeli — ja dyrbju sam tu wěc do rukow wzać.“

Wón dźěše pytać, ale bratrow na starych městach njenamaka. Wón jich nadeńdźe we wšelakich kralestwach. Wšitcy třo su žiwi a kraluja!

Stary čert so rozhněwa. „Nó, wón rjekny, chcu to sam sčinić.“

Wón dźěše najprjedy k Šimanej wojakej, njepřińdźe pak w swojej woprawdźitej podobje, ale bě so do wójwody přewobroćił. Tajki přijědźe ke kralej Šimanej. „Ja sym słyšał, wón rjekny, zo sy ty, kralo Šimano, wulki wojowaŕ a ja tuto dźěło derje znaju, — ja chcu pola tebje do słužby zastupić.“ Kral Šiman poča so jeho prašeć a spózna, zo je mudra hłójčka, — wza jeho do słužby.

Nowy wójwoda poča krala Šimana wučić, kak dyrbi wulkeho wójska nabrać. „Najprjedy, wón praji, dyrbiš ty wjacy wojakow dźeržeć, hewak je we twojim kralestwje wjele ludźi njetrjebawši žiwych. Ty dyrbiš, wón praji, wšitkich młodych ludźi bjez wuběranja do wojakow brać, — změješ potom pjeć króć wjacy wójska, hač nětko. Druha wažna wěc je: Dyrbiš nowe třělby a kanóny zawjesć! Ja ći tajke třělby nadźěłać dam, kotrež při jenym třělenju sto kulkow zwutřěleju: kaž hroch budźa so sypać. A kanóny ja tajke zawjedu, zo wšo z wohnjom spala; njech je čłowjek abo kóń abo murja, wšo spala.“

Kral Šiman posłuchaše swojeho noweho wójwod a přikaza wšitkich młodych pachołow bjez wuwzać do wojakow brać a poča nowe třělby dźěłać. Wó nadźěła nowych třělbow a kanónow kopicy a ćehuje še hnydom na susodneho krala. Lědma bě jeho wój sko přećiwo Šimanowemu wutstupiło, Šiman přika za do njepřećelow třěleć a zezatřěla a spali jich hny dom połojcu. Susodny kral so nastróža, podćisny s a zda so swojeho kralestwa. Šimanej so to lubješe „Nětko, wón praji, ja tež indiskeho krala přewinu.

Indiski kral pak bě w Šimanowych nowotach sły šał, bě sebi wot njeho wšitko wothladał a hišće seb sam mudre wěcki wumyslił: wón poča nic jeno wšitkich młodych pachołow do wojakow brać, ale te wšitke žony, kiž móžachu hewak woteńć; tak nahro madźi hišće wjetše wójsko hač kral Šiman. Třělb a kanóny činić bě sebi pola krala Šimana wothladał k temu bě hišće wunamakał, kak móže so po powětř lětać a wot horka na wojakow z dynamitowymi bom bami mjetać.

Kral Šiman ćehnješe do wójny na indiskeho kral a mysleše, zo sebi jeho podćisnje, kaž susodneh krala, ale to bě špak. Indiski kral njeda Šimanowym wojakam ani k třělenju přińć, ale wupósła swoje žóń ske regimenty přez powětr, zo bychu wot horka na Šimanowych wojakow dynamitowe bomby mjetałe.

Žónske počachu na Šimanowych wojakow bomb sypać, kož proch na šwóby wšitcy Šimanowi wojac ćeknychu, a kral Šiman wosta lutki sam. Indisk kral wobsadźi Šimanowe kraĺestwo a Šiman woja ćěkaše, štož móžeše, a nichtó njewědźeše, hdźe b wostał.

Luby Feodorje!

Měj wutrobny dźak za Twoje přeća, tež mamje sym dźakowny. Zdobom dźakuju so tež najwutrob nišo wšitkim druhim dźěćom, kotrež su mje z přeće mi a darami zwjeseliłe. Bóh jim zapłać!

Waš wuj T.

Hospodařski kućik

Kak ma so ćelo a jałojca wothladać

Wšo zaleži na tym, zo při ćeleću a jałojćcy we prěnim lěće sebi njepřehladaš. Mjaso, kotrež je ćelo na swět přinjesło, so z wopačnosćemi přisadźić njesmě, a štož je jako jałojčka malo dostała, to jako kruwa wjacy njepřidobudźe.

Što so wot strowelo howjada žada, to prajitej ći woči. Jenož rjane skoćo so zadani a zapłaći.

Skupje picowana jałojčka změje štaltnosć njestwory. Khribjet je wuzki, křiž zekřiwjeny, hrjebla su widźeć, wutrobno wuzke, nohi słabe, kosmy šešerate. W prěnim lěćo ma so na třoje dźiwać: 1. na čas, zo ćelo cyca. 2. na čas, zo so wotwuči. 3. na čas, zo prěnje syno dostawa.

Prěnja a naturska cyroba za ćelo je mloko. Zežiwjenje z nim stawa so na třoje wašnje: z cycanjom wot kruwy po spodobanju, z cycanjom na wěste hodźiny, z pićom ze sudobjow.

Prěnje wašnje je najkhmanše. Hdźež so hodźi, pušći so kruwa po woćelenju do wosebiteho stana, hdźež so z ćelećom po spodobanju hiba, tajke ćelata wotrostu najrjeńše, a to, zo by so ćelo přejědźěło, so njestanje.

Picu we wěstym času dawać (3 hač 5 króć) je wopačnosć. Lěpje hišće je dawanje ze sudobja, tola ma so to hnydom činić, hdyž je ćělo na swět přišło. Pozdźišo so haći. Při tutym wašnju wě so, kelko mloka ćelo dóstanje, a pozdźišo móžeš do mloka womješki přiměšeć, bjez teho, zo so ćelo spjeći. Též za kruwu je lěpje, hdyž ju ćelo přeco njepřesćěha.

Tu so nětko praša: kelko mloka trjeba ćelo wob dźeń, kak dolho ma same mloko trjebać a kak dolho maja so womješki do mloka dawać?

Štož mnohosć nastupa, žada ćelo na dźeń šesty dźěl teho, štož žiwe waži. Waži-li ćelo 60 puntow, trjeba 10 puntow (= 5 litrow) mloka. Waži-li 90 puntow, dha 15 puntow (= 7½ litra). Jeli je mloko tučne a dobre, ma z tym dosć być. Je-li pak židke, smě so tuta mjeza překročić. Kaž ćelo rosće, tak ma wjacy mloka dostawać. Prěnje krwawe mloko ma ćelo přeco pić, zo so črjewa wurjedźa.

Kak dolho ma ćelo samo mloko dostawać? 4 abo 6 njedźel, potom su womješki trěbne.

Ćelo, kotrež w spočatku najbóle 80 hač 90 puntow waži, ma po šestym tydźenju hač do 160 puntow ważić. Nětko trjeba ćelo wjacy mloka, hač móže kruwa najbóle dawać. Nima-li ćelo zawutlić, dyrbi so po 6. tydźenju mloko wot druheje kruwy přidawać abo dyrbiš z womješkami připomhować.

Malo hdy je pola nas hozpozy, kotraž ćeleću přez 4 njedźele kruwy wužiwać dawa. Též woteběra kruwa při dołbim trjebanju. Město mloka pak smě so lane symjo trjebać (nic lenowe wosuchi, w tych trěbna włoha njeje). Punt laneho symjenja ma telko tukow, kaž 10 puntow mloka (= 5 litrow dobreho).

Pódla laneho symjenja čini derje wowsny šrót, potom druhe zorna.

Čisto mloko trjeba ćelo hač do 13. tydźenja. Wot tuteje doby směš mloko cyle zapowjesć bjez teho, zo ćelo na zrosće škoduje.

Zežiwjenje ćeleća w prěnich 4 měsacach ma potajkim być:

1. W prěnim měsacu same mloko a to dosć.
2. W druhim a třećim měsacu mloko a pódla lane symjo, tuto roztołčene a do mloka změšane (nic warjene, též nic warjeny wosuch) abo wowsny šrót.
3. W štwórtym měsacu překhod wot mloka k synu.

Dale dyrbiš měć: suchu, ćopłu hródź (14 hač 16 stop. R.): dyrbiš na to dźiwać, zo ćelo w prěnich 10 njedźelach syna a słómy nježerje a w hnoju njezběra, teho dla tykń jemu grećany prane. Hródź dyrbi swětła a słóněna być, wyše teho maš je wšědnje česać a rjedźić.

Rozwučowace drobnosće

Njezrały sad dozrawi jara derje w słomje abo we bałmje, hdyž je do njeje zawaleny abo derje z njej wodźěty. To njepłaći jenož wo jabłukach a krušwach, — ale též wo brěškach a aprikosach, kotrež so tydźeń do časa wotšćipaja a w kašćikach sćelu: njezrałe wutraja skěrje transport a přińdu dozrawjene na blak.

Rany, kotrež su štomam do skory bite, njech zo je so z wozom do nich założiło abo zajacy je wobkusałe, zahoja so khětře, hdyž ranu najprjedy z nožom wurězaš a prjedy hač wuskhnje, z hlinu a lapu wobwiješ. Jeli čakaš, hač je běl zwjadnuł, zažije rana z ćežka hdy wjacy.

Dołho su so zadźěrali, hač ma kóń suchu abo mokru picu dostawać. Strowy rozum rěči za suchu; dokelž při syrym njekusa kóń wjele ale pózrje bjez slěnow. Syru picu přeńdźe khětřišo ze žołdka do črjewow a dawa mjenje wužitka. Při wšej mokrej picy žada kóń wjele pića, kotrež škodźi. Je-li syra pica njekusana so pózrje, nastawaja złe ćećenja (koliki), kotrež najbóle ze smjerću kónča.

Prašło so hižo je, ale nječini so: Hdyž kóń cyłe poł dnja w horcym wjedrje dźěła, wozmje drje pohonč kruch khlěba za njeho sobu k swačinje, na to pak njemysli, zo chce kóń též pić, runjež kaž čłowjek. Je to tola na tym widźeć, zo kóń často dosć z łačnosću za zelenej trawu hraba, zo by so trochu wokřewił. Kóždy fórman ma swój bow na wóz přiwjazany, zastanje tu a tam w lěće (sym to též w zymje widźał) a poskići konjej pić: je dha burski kóń hubjeńši a njezasłuži za swoje dźěło telko smilnosće, kaž fórman swojemu čini? Hdyž dha so dlěje wonka dźěła, njech pohonč sudobjo k piću sobu wozmje.

Najkhmanšeho radźićela namaka bur přeco we druhim sprawnym buru.

Hospodařski rozhlad

Sobotu 30. nowembra 1935.

Wčerawše kurzy w Barlinje.

1 dollar	2486	100 pólsk. złotych	46,80
1 jendźelski punt	12 26	100 českosł. krónow	10,265
100 šwajc. frankow	80 30	100 franc. frankow	16,36

Barlinſka burſa ſ dnja 29. nowembra. Na ſpocžatku burſy knježaſchy mĕrny wobkhod njeda ßo ſkoro wjazy pſchetrjechicź. Publikum ſkoro do połnje ſ pſchikaſami na wikach pobrachuje, ſ cžimž je wšo tež burſowy wobkhod ſ powołanja k bjesczinoſczi ſaßudźeny. Sakładne mĕnjenje pak bĕ kaž hacž dotal pſchecźelne, pſchi cžimž ßo woßebje na dobre powĕſcźe ſ hoſpodarſtwa pokaſowaſche. Na rentowych wikach bĕſche jara cźicho. Wobkhod w dolarowych bonach je popuſchcźił. Stara wójnſka požcžonka ßo wcžera njeſapiſa dla wułožowanſkeje termije.

Barlinſke žitne wułkowiki. Na Barlinſkich žitnych wułkowikach tutoho tydźenja, kotrež bĕchu tež poßledni dźeń tutoho mĕßaza, bĕſche wobkhod pſchi pſchecźelnym ſakładnym mĕnjenju dale mĕrny. Dowos ßo njeje ſeßylnił, na druhej ſtronje pak je ſajim jenož ſa twory ſ bórſomnym dodaczom. S khlĕbowych žitow ßo lĕpſche družiny pſchenzy w Barlinſkich młynach lohko wotbywaju, rožka ßo dale woßebje w provinzy ſamĕſczi. Pſchi tym ma ßo wobkedźbowacź, ſo małe młyny w provinzy ſwoje potriebu ſ najbližſcheje wokoliny bjes kajkehožkuli pſchrĕdkowanja wułkowobkhodnikow ſaſtaraju. Wows a jecžmjeń ſa pizowanſke ſamĕry ßo dale žada, tež jecžmjenje ſa piwarnje a induſtriju dozpĕwaju dobre placźiſny. Srĕnje družiny ßo cźežko wotbywaju.

Wcžera płacźeſche w Barlinje zentnar

pſchenzy W 8: 9,70 hr., W 9: 9,75 hr., — rožki R 8: 7,90 hr., R 11: 8,05 hr., — jecžmjenja G 7: 8,15 hr., G 9: 8,40 hr., — wowßa H 9: — hr., H 13: 8,00 hr.

w Zhorjelzu:

Pſchenza 19,30 hr., rožka 15,80 hr., jecžmjeń, nał. 16 hr., naſ. 16 hr., wowß 14,80 hr., bĕrny 2—2,60 hr.

Drobnowikowańske płaćizny w Budyšinje

30. novembra 1935 po hamtskim postajenju.

Wšě płaćizny so po złotej hriwnje zrozumja.

Twora		najnižše płaćizny hr.	najwyšše płaćizny hr.
Howjaze mjaso z kosćemi	1 kg	1,60	1,80
Ćelace mjaso	1 kg	2,00	2,40
Skopjace mjaso	1 kg	2,00	2,40
Swinjace mjaso	1 kg	1,60	1,80
Tukrajny swinjacy šmalc	1 kg	—	2,20
Pšeńčna muka	1 kg	0,38	0,56
Ržana muka	1 kg	0,34	0,36
Khlěb	1 kg	0,25	0,27½
Jědźne běrny, nowe	1 kg	0,07	0,08
Rajs	1 kg	0,28	0,80
Hroch	1 kg	0,56	0,84
Soki	1 kg	0,40	0,90
Amerikanski swinjacy šmalc	1 kg	—	—
Sušeny połč	1 kg	—	2,20
Dobre mloko	1 ltr.	0,22	0,24
Jědźna butra	1 kg	2,84	3,20
Jeja	štuka	0,11	0,12
Jědźne buny	1 kg	0,36	0,48
Cokor, drobny	1 kg	—	0,76
Petrolej	1 ltr.	—	0,44
Kamieńtne wuhlo (domj. tepj.)	1 ctr.	—	1,75
Brunicowe briketty	1 ctr.	—	1,25

Wikne płaćizny w Budyšinje.

30. novembra 1935.

Wšě płaćizny so po złotej hriwnje zrozumja.
Najlěpše twory so hišće wyše płaća.

Předmjet		najnižša płaćizna hr.	najwyšša płaćizna hr.
Pšeńca, 76-77 kruta płaćizna	50 kg	—	9,55
Pšeńca —— kruta płaćizna	50 kg	—	—
Rožka, 71-73 kruta płaćizna	50 kg	—	8,10
Rožka —— kruta płaćizna	50 kg	—	—
Ječmjeń, nalětni	50 kg	—	—
Ječmjeń, nazymski, 2rjadkaty	50 kg	—	—
Picowański ječmjeń 61-62 kg	kr. pł.	—	8,15
Wows 48—49 kg kruta płać.		—	7,60
Wows	50 kg	—	—
Raps	50 kg	—	—
Běrny (we wulkowikow.) najn. pł.	50 kg	2,30	2,50
Běrny (w małowikowanju)	50 kg	2,60	2,80
Syno	50 kg	4,00	4,25
Słoma z mašinu młóć., pras.	50 kg	—	2,50
Słoma z mašinu młóć., k zasł.	50 kg	—	2,75
Słoma z cypami młóćena	50 kg	—	—
Butra	1 kg	3,00	3,20
Jeja	1 štk.	—	0,11
Pšeńč. muka Type 502	100 kg*	—	33,50
Pšeńčna muka Type 790	100 kg	—	30,50
Ržana muka Type 997	100 kg*	—	24,45
Pšeńč. wotruby wokrjes. młyn	50 kg	—	6,50
Wikowańske pšeńčne wotruby	50 kg	6,60	6,85
Ržane wotruby wokrjes. młyn.	50 kg	—	5,85
Wikowańske ržane wotruby	50 kg	6,10	6,30
Husy	punt	0,95	1,10
Prosata 817 štuk	1 štk.	9,60	19,00

(Swinjace wiki běchu srěnje.)

Twora		Němski wupłod Najnižša płaćizna pj.	Najwyšša płaćizna pj.	Wukrajny wupłod pj.
Boby (Buny)	punt	—	—	—
Hroch	»	—	—	—
Kórki za sołotej	»	—	—	—
Kórki k nakładź.	»	—	—	—
Kórki (žonop.)	»	—	—	—
Sydrojty kał	štuka	10	50	—
Běły kał	punt	—	8	—
Čeŕwjeny kał	»	10	12	—
Wirsingowy kał	»	—	12	—
Pupkaty kał	»	30	35	—
Zeleny kał	»	—	15	—
Kolrabi młod.)	št.	5	10	—
Kolrabi (stary)	pt	—	—	—
Karoty	walčk	—	—	—
Karoty	punt	—	10	—
Korjeń pětršylki	»	—	20	—
Porej	»	—	20	—
Radiski	walčk	—	10	—
Rjetkej	štuka	—	—	—
Rjetkej	punt	—	15	—
Rjewjeń	»	—	—	—
Čeŕwjena rěpa	»	—	10	—
Kulrěpa	»	—	10	—

Twora		Němski wupłod Najnižša płaćizna pj.	Najwyšša płaćizna pj.	Wukrajny wupłod pj.
Sołotej	kořčk	5	20	—
Šćerbak	»	8	15	—
Kosćadło	punt	—	30	—
Selerij	štuka	10	40	—
Selerij	punt	—	—	—
Łoboda	»	—	15	—
Rapunclki	»	—	80	—
Tomaty	»	25	30	—
Cybla	»	—	10	—
Hromak	»	—	—	—
Krěn	»	—	70	—
Champignony	litr	—	—	—
Čerstwe hriby	litr	25	30	—
Sušene hriby	litr	50	70	—
Dobre jabłuka	punt	30	40	—
Jabłuka k warj.	»	15	20	—
Dobre krušwy	»	—	40	—
Krušwy k warj.	»	—	—	—
Wišnje	»	—	—	—
Słowki	»	—	—	—
Brěški	»	—	—	—
Aprikosy	»	—	—	55
Wino	»	—	—	—

Płaćizny rězneho skotu na Barlinskich skótnych wikach.

29. novembra 1935 Płaćizny po cent. a złot. hriwnach

Skótne družiny a woznamjenjenja

Woły: 154.

Połnomjasne, wukormjene, najwjetšeje rězneje hódnosće hač do 6 lět	42
Młode mjasne, njewukormjene, starše wukormjene	42
Mjenje wukormjene młode, derje picowane starše	[illegible]
Mjenje picowane wšěch starobow	

Byki: 152

Połnomjasne, wurosćene, najwjetšeje rězneje hódnosće	42
Połnomjasne, młódše	42
Mjenje wukormjene młódše a derje picowane starše	42
Špatne	—

Jałojcy a kruwy: 1823.

Połnomjasne, wukormjene kruwy najwjetšeje rězneje hódnosće	42
Połnomjasne, wukormjene jałojcy najwjetšeje rězneje hódnosće hač do 7 lět	42
Starše wukormjene kruwy a derje wuwite młódše kruwy a jałojcy	38 42
Derje picowane kruwy a mjenje picowane jałojcy	30 38
Mjenje a špatnje picowane	

Ćelata: 2046

Najlěpše wukormjene (1. družiny)	72 80
Mjenje wukormjene a tajke wot cyca (2.)	62 70
Špatne (3.)	52-60

Wowcy: 5396.

Młódše a starše wukormjene (5. družina)	40—43
Starše wukormjene (6.)	36—39
Mjenje wukormjene (Märzschafe) (7.)	28—35

Swinje: 4889.

Połnomjasne, wos. rasow a jich křiženj., hač do 1½ lět stare	54,50
Wukormjene	52,50
Mjasne	50,50
Špatne	48,50
Rancy a kundrosy	52,50

Płaćizny na Barlinskich produktowych wikach

Žito a wolijowe symjo po tuni abo 1000 kg, hewak 100 kg.

Płaćizny po złotej hriwnje.

	29. 11.	28. 11.		29. 11.	28. 11.
Pšeńca	204,0	204,0	buny	—	—
rožka	167,0	167,0	woka	13,7-14,2	13,7-14,2
ječmjeń now.	223-230	221-228	módre lupiny	—	—
ječmjeń, nal.	—	—	žołte lupiny	—	—
wows	—	—	zeradella	—	—
kukurica	—	—	raps. wosušk	—	—
pšeńč. muka	26,85	26,85	lany wosušk	8,65	8,65
ržana muka	22,25	22,25	such. truhanč.	—	—
pš. wotruby	11,73	11,73	běrnj. kruški	8,60	8,55
ržane "	11,50	11,50	syno, 50 kg		
raps 1000 kg	—	—	ržana słoma		
hroch, Viktor.	23,0-24,5	23,0-24,5	pšeńč. "		
lane symjo	—	—	wowsna "		
pjeluški	17,7-18,7	17,7-18,7	ječna "		

Płaćizna za pšeńcu za wupłodźerja 8: 194.0 9: 195.0
Płaćizna za rožku za wupłodźerja 8: 158.0 11: 161.0
Płaćizna za ječmjeń za wupłodźerja 7: 163.0 9: 168.0
Płaćizna za wows za wupłodźerja 9: — 13: 160.0

Protyka dawkowych termijow

na mĕßaz dezember 1935.

Finanznemu hamtej ma ßo ſapłacźicź:

5. dezembra: Dawkowy wotcžah wot dźĕłacźerſkeje mſdy ſa mſdy, kiž ßu ßo w cžaßu wot 16. hacž do kónza nowembra 1935 wupłacźiłe.
10. dezembra: Wobrotowy dawk — pſchipowĕdźenja a napłacźenja na mĕßaz nowember 1935.
10. dezembra: Dokhodny dawk — napłacźenja.
10. dezembra: Towarſtwowſki dawk (Körperſchaftſteuer) — napłacźenja.
16. dezembra: Burſowy wobrotowy dawk we wotlicženju ſa mĕßaz nowember 1935.
16. dezembra: Pſchemyßłowy dawk — napłacźenja.
20. dezembra: Dawkowy wotcžah wot dźĕłacźerſkeje mſdy ſa mſdy, kiž ßu ßo w cžaßu wot 1. hacž do 15. dezembra 1935 wupłacźiłe.

W tutej protyzy dawkowych termijow ßu ßo jenož te dawki naſpomnjene, kiž maju ßo w mĕßazu dezembru finanznemu hamtej ſapłacźicź.